

Ang bitala tang Dios: ba-long
inigoan; Ang bagong magandang
balita: bagong tipan

Agutaynen New Testament

Contents

Pa-kaw ang Bitala ong Mo-yang Balita sigon ong ni Mateo	1
Pa-kaw ang Bitala ong Mo-yang Balita sigon ong ni Marcos	75
Pa-kaw ang Bitala ong Mo-yang Balita sigon ong ni Lucas	121
Pa-kaw ang Bitala ong Mo-yang Balita sigon ong ni Juan	191
Pa-kaw ang Bitala ong Mga Bindoatan tang mga Apostolis	242
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong mga taga Roma	302
Pa-kaw ang Bitala ong Primirong Solat ni Pablo ong mga taga Corinto	331
Pa-kaw ang Bitala ong Yadoang Solat ni Pablo ong mga taga Corinto	356
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong mga taga Galacia	372
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong mga taga Efeso	383
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong mga taga Filipos	392
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong mga taga Colosas	398
Pa-kaw ang Bitala ong Primirong Solat ni Pablo ong mga taga Tesalonica	404
Pa-kaw ang Bitala ong Yadoang Solat ni Pablo ong mga taga Tesalonica	410
Pa-kaw ang Bitala ong Primirong Solat ni Pablo ong ni Timoteo	414
Pa-kaw ang Bitala ong Yadoang Solat ni Pablo ong ni Timoteo	422
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong ni Tito	428
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ni Pablo ong ni Filemon	432
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ong Mga Hebreo	434
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ang nagalin ong ni Santiago	460
Pa-kaw ang Bitala ong Primirong Solat ang nagalin ong ni Pedro	467
Pa-kaw ang Bitala ong Yadoang Solat ang nagalin ong ni Pedro	476
Pa-kaw ang Bitala ong Primirong Solat ang nagalin ong ni Juan	481
Pa-kaw ang Bitala ong Yadoang Solat ang nagalin ong ni Juan	488
Pa-kaw ang Bitala ong Ya-long Solat ang nagalin ong ni Juan	489
Pa-kaw ang Bitala ong Solat ang nagalin ong ni Judas	490
Pa-kaw ang Bitala ong Apokalipsis	493

**Ang bitala tang Dios: ba-long inigoan;
Ang bagong magandang balita: bagong tipan**

New Testament in Agutaynen

Language: Agutaynen

Provided by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This print-on-demand edition of Scripture is produced and provided at cost by the Digital Bible Society in partnership with the Bible League of Canada, Open Doors International, and other missions and translation agencies. To order additional copies of this or other Bibles, please visit www.dbs.org (USA), www.bibleleague.ca (Canada), and www.opendoors.org (Europe).

Copyright and Permission to Copy

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc. Scripture text used by permission.

PDF, ePub, and MOBI Bible covers and design are copyrighted 2017 by the Digital Bible Society (www.dbs.org).

PDF generated on 2017-08-24 from source files dated 2017-08-24.

7b6e4472-7b1d-5a4f-be95-f527e6fb9fb4

ISBN: 978-1-5313-0017-3

*Pa-kaw ang Bitala ong
Mo-yang Balita sigon ong ni*

Mateo

Ang nagsolat tang Mo-yang Balitang na ay si Mateo, tatang Judio ig manigtokot ta bois don ong banoang Israel asing tokaw. Asing timpong asi, ang banoang Israel sakep tang gobirno tang Roma, ig ang mga Judio agpapagbayaden ta bois ong adi tang Roma. Tenged tarin, ang mga manigtokot ta bois agbibilang tang mga kasimanoa nira ang mga traidor ig dayador. Piro ong dobali ta sia, si Mateo ginoyan ka ni Jesus ang magimong tata ong mga apostolis na. Bino-wanan ni Mateo tang obra na bilang manigtokot ig siminabid ong ni Jesus (9:9). Aroman tanandia ni Jesus mimpisang nagtoldok tanandia natetenged ong inadian tang Dios.

Naboay dang timpong pamagelat tang mga Judio tang pagkabot tang pinilik tang Dios ang magimong adi nira. (Ang mga Judio, ya kay ang mga Israelita.) Indi gata-wanan nira ang sinopa sing komabot, piro ong kamatodan, sia anday doma kondi si Jesu-Cristo, ang mismong Ana tang Dios. Piro asing kiminabot da si Jesus ig nagtoldok ong mga kasimanoa nang mga Judio, ang karakelan ong nira indi namagparet ang tanandia tang adi ig ang Cristo ang aggelaten nira (27:22). Maski nagmatod ong kaboi ni Jesus tang mga inaning dang lagi tang mga propita natetenged ong Cristo, indi pa ka engaged tanira mamagparet ang si Jesus yay ang Cristo. Tenged pamaglaom tanira, mga komabot tang adi nira, komarong ong trono na ig palayasen na tang mga taga Roma ang magalin ong banoa nira.

Piro belag ta maning don tang bindoat ni Jesus, tenged parti atan tang sinoldok na natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. Tenged ganing si Jesus, dapat gegman ta tang mga kasoay ta (5:44), patawaden tang mga namagkatalak ong yaten, ig tomabang ita ong mga malilised.

Sari-saring mga palimbawa* tang ginamit ni Jesus ong pagtoldok na ong mga taw natetenged ong inadian tang Dios (13:10-13). Ig yading mga milagro ig makabebereng ang mga bagay tang bindoat na, animan yading taw tang namagparet ig namansitabid ong nandia. Piro ang mga pangolokolo ong banoa, labi pa ang domang mga Pariseo ig Saduseo, indi namagparet kondi nanggasilag ong ni Jesus. Tenged ang isip nira, si Jesus taw lamang piro pangambo ang tanandia tang Dios, ig sia dorog kabelat ang kasalanan (9:3; 26:65). Animan ong ori, inintriga nira si Jesus ong mga taga Roma para patayen. Piro ang matod, indi tanandia dineg tang kamatayen, tenged ong ya-long kaldaw naboing oman tanandia. Ig ong maning don, linibri na tang yading mga taw ong mga kasalanan nira (20:28; 26:28).

Animan, ang maski sinopay magparet ang si Jesus tang Ana tang Dios ang naboing oman, ig magpasakep ong nandia, ang taw ang asi indi maimong indi mabilang ong inadian tang Dios.

**Ang listan tang mga
kamepet-mepetan ni Jesu-Cristo**

(Lucas 3:23-38)

1 Yay narin tang listan tang mga kamepet-mepetan ang pinagalinan ni Jesu-Cristo, ang inampo ni David ang yay ang inampo ni Abraham.

***1:0** Ang bitalang “palimbawa,” mga ong Tagalog ay “talinghaga.” Ang palimbawa ay istoria piro may adalem ang maliag yaning na ig may adal ang makomit ta.

²Si Abraham tatay ni Isaac, si Isaac tatay ni Jacob, ig si Jacob yay ang tatay ni Juda may ang mga logod na.[†]³Si Juda nangatawa ong ni Tamar ig doroa tang ana nira, si Fares ig si Zara. Si Fares tang tatay ni Esrom, ig si Esrom tang tatay ni Aram. ⁴Si Aram tatay ni Aminadab, si Aminadab tatay ni Naason, ig si Naason tang tatay ni Salmon. ⁵Si Salmon nangatawa ong ni Rahab ig si Boaz tang ana nira. Si Boaz tang tatay ni Obed ig ang nanay ni Obed si Ruth. Si Obed ang na tatay ni Jesse, ⁶ig si Jesse tang tatay ni Ading David.

Si David tatay ni Solomon, ig ang dating katawa ni Urias yay ang nanay ni Solomon. ⁷Si Solomon tang tatay ni Rehoboam, si Rehoboam tatay ni Abias, ig si Abias tatay ni Asa. ⁸Si Asa tatay ni Jehoshafat, si Jehoshafat tatay ni Joram, ig si Joram tatay ni Ozias. ⁹Si Ozias tang tatay ni Jotam, ig si Jotam tatay ni Acaz ang yay ang tatay ni Ezequias. ¹⁰Si Ezequias tatay ni Manases, si Manases tatay ni Amos, ig si Amos tatay ni Josias. ¹¹Si Josias ang na tatay ni Jeconias may ang mga logod na. Yay asi tang timpo nga ang mga Israelita biniag tang mga taga Babilonia ig ingkelan don ong banoa nira.

¹²Pagatapos ang ingkelan tanira ong Babilonia, nagkatinir si Jeconias tang ana nang si Salatiel. Si Salatiel tang tatay

ni Zerubabel. ¹³Si Zerubabel tatay ni Abiud, si Abiud tatay ni Eliakim, ig si Eliakim tatay ni Azor. ¹⁴Si Azor tatay ni Sadoc, si Sadoc tatay ni Aquim, ig si Aquim tatay ni Eliud. ¹⁵Si Eliud tang tatay ni Eleazar, ig si Eleazar tatay ni Matan ang yay ang tatay ni Jacob. ¹⁶Si Jacob tang tatay ni Jose ang nagimong katawa ni Maria. Ig si Mariang narin yay ang nanay ni Jesus ang aggyon ta Cristo.[‡]

¹⁷Animan, magalin ong ni Abraham sa-sad ong ni David katorsing hinirasion tang namagdadalaton. Ig magalin ka ong ni David asta ong timpong ingkelan tang mga Israelita ong Babilonia, katorsi si kang hinirasion tang namagdadalaton. Ig magalin ka don sa-sad ong pagpangana ong ni Cristo, katorsing hinirasion ka.

Ang pagpangana ong ni Jesu-Cristo

(Lucas 2:1-7)

¹⁸Maning ta na tang nainabo asing pinangana si Jesu-Cristo. Si Mariang nanay na karasalen da lamang ong ni Jose. Piro asing indi pa tanira paga-pen, nata-wanan ang si Maria pagabdet. Piro ong matod, nainabo narin tenged ong gaem tang Ispirito Santo.[¶] ¹⁹Mandian si Jose, ang magimong katawa na, mato-lid ang taw. Animan naisipan nang belagan na ra lamang si Maria. Piro boaten na

[†]1:2 1:2 Asing tokaw, si Jacob pinaranan si tang Dios ta Israel, animan ang mga inampo na aggyon ta mga “Israelita.” Asing timpo ni Jesus, aggyon ka tanira ta mga Judio tenged ang karakelan ong nira nagalin ong ni Juda, tata ong mga ana ni Israel. Tarin ong kaorian tang listan ang na, itaen ta ang si Jose, ang katawa ni Maria, tata ka ong mga inampo ni Juda. Animan si Jesus pinangana ka bilang tatang Judio.

[‡]1:16 1:16 Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

[¶]1:18 1:18 Ang “Ispirito Santo” yay ang Ispirito tang Dios. Mga ong English pa, “Holy Spirit.”

narin ong sikrito tenged indi ka galiag ang mapaeyak tang babay.[§]

²⁰Mintras aggisipen ni Jose tang boaten na, may tatang anghil tang Gino ang napaita ong ni Jose ong talakinep na ig ganing ong nandia, “Jose, inampo ni David, india magdoadoa ang katawaen mo si Maria. Tanandia nagabdet ong gaem tang Ispirito Santo. ²¹Mangana tanandia ta tatang lali, ig paranan mo ta Jesus,^{**} tenged tanandia tang maglibri ong mga kasimanoa na ong mga kasalanan nira.”

²²Nainabo tang tanan ang na agod magmatod tang inaning tang Dios ig pinatako tang propita na asing tokaw pa ang ganing,

²³“Magabdet tang tatang soltiras^{††} ig mangana ta tatang lali, Ig goyan tanandiang ‘Emmanuel,’” ang maliag nang yaning, “Ka-pen ta tang Dios.”^{‡‡}

²⁴Animan asing pagapoaw ni Jose, sinoman na tang tobol tang anghil tang Gino ig dayon ang pinakasalan na si Maria. ²⁵Piro inding pisan nalengget si Jose ong ni Maria mintras indi pa gapan-gana ong inabdet nang asi. Ig pagapan-gana ni Maria, pinaranan ni Jose tang mola ta Jesus.

Ang pagbisita tang mga taw ang nagalin ong Tere-lan

2 Si Jesus don pinangana ong Betlehem, sakep tang probinsia tang Judea, asing timpo tang ading si Herodes. Ong timpong asi, may pirapang taw ang kiminabot ong Jerusalem[¶] nagalin ong Tere-lan. Ang mga laling narin morosay ig gatako tang maliag yaning tang mga bitokon, ²animan namane-ma te-ma ong mga taw ang ganing, “Ong aripa dilemen amen tang molang ba-long pinangana, ang adi tang mga Judio? Inita amen tang bitokon don ong Tere-lan ang yay pagpasinial ang tanandia pinangana ra. Animan napaning ami tarin para lomod ong talongan na ig towan amen tanandia.”

³Pagabasi ni Ading Herodes ang may ba-long adi ono, pisan tanandiang naborido, asta ang tanan ang taw ong Jerusalem. ⁴Animan pinagoy ni Herodes tang tanan ang mga pangolokolo ong mga padi tang mga Judio ig ang mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises.^{§§} Nane-ma tanandia ong nira mga ong

§**1:19** 1:19 Ang ogali tang mga Judio, mga may pinaginigoan tang tatang soltiros may ang soltiras, agpabetang ong nira nagimo rang magkatawa maski indi pa pagapenan. Oman, mga may mainabo ang indi ra mapadayon tang kasal, ang lali dapat magtorol ong babay ta papilis ang ganing belagan na ra tanandia. Mabelat tang bagay ang na, tenged sigon ong Katobolan ni Moises, ang silot para ong babay ang nangonlali dapat banggilen ta bato asta mapatay.

****1:21** 1:21 Ang maliag yaning tang aran ang “Jesus” mga ong bitalang Hebreo ay “Ang Dios paglibri.”

††**1:23** 1:23 Ang maliag yaning ni Mateo tarin ong bitalang “soltiras” ay soltiras ang indi pa galengetan ta lali.

‡‡**1:23** 1:23 Isaias 7:14

¶**2:1** 2:1 Ang Jerusalem mabael ang siodad ig yay ang kapital tang Israel mandian. Telekan ka ong Bokabolario.

§§**2:4** 2:4 Ang mga “pangolokolo ong mga padi,” teta aggoyan ka ta mga “punong saserdote” mga ong Tagalog. Ang mga “manigtoldok tang Katobolan,” teta aggoyan ta mga “eskriba.”

aripa ono ipangana tang Cristo.* ⁵ Ganing tanirang siminabat, “Ong banoa tang Betlehem, tarin ong Judea. Tenged maning ta na tang sinolat tang propita tang Dios asing tokaw ang ganing,

⁶ Yamong mga taga Betlehem ang pamanisistar ong probinsia tang Judea, Ang banoa mi indi enged maori ong mga banoang pamanokaw-tokawan ong Judea.

Tenged atan ong nindio magalin tang mangolokolo ang magekel ong yen ang banoa, ang yay ang mga inampo ni Israel.”†

⁷ Pagabasi ta asi ni Herodes, dayon ang pinagoy na ong sikrito tang mga bisitang asing nagalin ong Tere-lan. Pinane-ma na tanira ta mo-ya mga tanopa enged limindoa tang bitokon ang agganingen nirang inita nira. ⁸ Oman pinapaning na ra tanira ong Betlehem pagatapos ang sinoyonan na ta maning ta na: “Panaw amo ra. Dilemen mi ta mo-ya tang molang asi. Ig mga itaen mi, patakono nindio, agod asta yo mapaningo ka don para towano tanandia.”

⁹⁻¹⁰ Pagabitata tang adi, namampanaw da tanira. Mintras pamansipanaw, inita si nirang oman tang bitokon ang asing inita rang lagi nira ong Tere-lan. Pinangambengan tanira ta mo-ya ong pagaita nira tang bitokon! To-kaw ong nira tang bitokon asta siminareng don

ong toga tang balay ang don tang mola.

¹¹ Oman, paga-led nira ong balay, inita nira tang mola ig ang nanay nang si Maria. Dayon tanirang namansilod ong talongan tang mola ig tinowan nira tanandia. Inabrian nira tang mga ekel nira, ig rinigaloan nira ta bolawan, insinso, ig pabanglong aggoyan ta mira.‡

¹² Asing pabalik da tanira ong sadiling logar nira, parti rang dalan tang pinanawan nira, tenged pinamanan tanira tang Dios ong talakinep ang indi ra tanira magbalik don ong ni Herodes.

Ang paglayas da Jose ang paning ong Ehipto

¹³ Asing pagapagalin da tang mga bisita, pinatalakinep si Jose tang anghil tang Gino ang ganing, “Bangon! E-lan mong lagi mandian tang mola may ang nanay na don ong banoang Ehipto. Don amo kang lagi magtinir mintras indio pa pagordin ang magbalik amo ra. Agpadilem ni Herodes tang mola para patayen.” ¹⁴ Animan dali-daling nambangon si Jose, ig ong labing asi mismo ingkelan na tang magnanay ig namampanaw da paning ong Ehipto. ¹⁵ Don tanira nagtinir asta napatay da lamang si Herodes. Nainabo narin agod magma-tod tang inaning tang Dios ig pinasolat na ong propita na ang ganing, “Ginoyano tang anao ang magalin ong Ehipto.”¶

*2:4 2:4 “Cristo” mga ong bitalang Grigo. Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiyas.” Telekan ka ong Bokabolario.

†2:6 2:6 Mikas 5:2

‡2:11 2:11 Sigon ong doma, ang mga rigalong sindol tang mga bisita ong ni Jesus, poiding may maliag yaning tang kada tata. Ang bolawan, rigalo para ong adi. Ang insinso, para ong padi. Narin pagpatako ang si Jesus tang ading pinangako tang Dios para ong banoa na, ig ang kalawigan ang padi ang tomabang ong nira. Ang “mira” tatang iloloak ang herbal. Asing tokaw, ang wi na aggamiten bilang bolong obin bilang pambalsamo. Animan ang pagtorol nira ta mira, pagpatako natetenged ong kamatayen ni Jesus.

¶2:15 2:15 Oseas 11:1

Pinapatay ni Herodes tang mamolang gege-ley

¹⁶Dorong kasisilagen ni Ading Herodes asing mata-wanan nang linoko tanandia tang mga bisitang asing nagalin ong Tere-lan. Animan nagpapanaw tanandia ta ordin ang pamatayen tang tanan ang mamolang lali ong Betlehem asta ong tanan ang mga kababarioan ang alenget don, magalin ong dorong takon tang idad nira pababak. Tenged sigon ong nata-wanan na ong mga bisitang namagalin ong Tere-lan, dorong rang takon tang nagta-lib mimpisang limindoa tang bitokon.

¹⁷Ong nainabong asi, nagmatod tang inaning tang propitang si Jeremias asing tokaw ang ganing,

¹⁸“May gaba-yan ang mga i-yak ig pag-dayag ong bario tang Rama. Aggi-yakan ni Raquel tang mga ana na. Indi enged mapalipay ong sobrang kapongawan na Tenged ong mga ana nang patay da.”[§]

Ang pagbalik da Jose nagalin ong Ehipto

¹⁹Mandian, pagapatay ni Herodes, napaita sing oman tang anghil tang Gino ong ni Jose ong tatang talakinep, asing don pa tanira ong Ehipto. ²⁰Ganing tang anghil, “Ta ra! E-lan mo tang mola ig ang nanay na ig magbalik amo ra don ong Israel, tenged patay da tang mga namagplanong patayen tang mola.” ²¹Animan nagsimpan si Jose ig ingkelan na tang pamilia na pabalik ong Israel.

²²Piro pagabasi ni Jose ang si Arquelao ya ray siminlet ong tatay nang si Herodes bilang adi ong probinsia tang Judea, inledan tanandiang molik don. Animan asing pinamanan sing oman tanandia tang Dios ong tatang talakinep, nagdayon tanira ong probinsia tang Galilea. ²³Ig don tanira ministar ong banoa tang Nazaret. Nainabo narin agod magmatod tang inaning tang Dios ig pinatako tang mga propita na asing tokaw ang ganing, “Goyan tanandiang Nazareno.”

Ang pagtoldok ni Juan ang Manigboniag

(*Marcos 1:1-8; Lucas 3:1-18; Juan 1:19-28*)

3 Mandian, pagata-lib tang mga takon, kiminabot tang timpong si Juan ang Manigboniag** napaning don ong kabobokidan tang Judea ig nagimpisang nagtoldok ong mga taw ang agpaning ong nandia ang ganing, ²“Magtogat amo ig bo-wanan mi ra tang mga kasalanan mi, tenged alenget dang maggaem tang Dios tarin ong kalibotan!” ³Si Juan ya ray ang agganingen tang propitang si Isaias asing minaning tanandia, “May paginiteng don ong logar ang anday gistar ang taw ang ganing, ‘Simpanen mi tang paranawan tang Gino!

To-liden mi tang mga dalan ang panawan na!”^{††}

⁴Si Juan, ang lambong na bindoat ong bolbol tang kamilio ig ang a-ket na olit ka ta ayep. Ang pamangan na

[§]2:18 2:18 Jeremias 31:15 Ang Rama tatang bariong alenget ong Betlehem. Si Raquel ang agsambiten tarin katawa ni Israel asing tokaw pa ig nanay ang pinagalanan tang tanan ang mga Israelita. Animan maliag yaning, belag ta si Raquel mismo tang pagini-yak tarin, kondi ang mga inampo nang babay ang mga Israelita.

**3:1 3:1 Si Juan ang Manigboniag ya kay si Juan Bautista. “Manigboniag” tang maliag yaning tang “Bautista.”

††3:3 3:3 Isaias 40:3

poros siba-la may lanaw.^{‡‡} ⁵Kadoro-doroan tang mga taw ang namansipan-ing don ong nandia. Namagalin tanira ong Jerusalem, ong tanan ang mga banoa tang probinsia tang Judea, ig ong mga kababarioan ang alenget ong soba ang aggoyan ta Jordan. ⁶Aggaminen nira tang mga talak nira oman agboniagan tanira ni Juan ong soba.

⁷Piro asing itaen ni Juan tang yading mga Pariseo^{¶¶} ig mga Saduseo ang pamsilenget ong nandia para magpaboniag, ganing tanandia ong nira, “Mga ma-kal amo! Sinopay nagpāman ong nindio ang palibri amo ong silot ang ipakabot tang Dios? ⁸Mga matod ang pamagtogat amo ra ong mga talak mi, ipaita mi ong mga boat mi. ⁹Indi amo manalig ang indi amo silotan tenged lamang mga inampo amo ni Abraham. Agganingo ong nindio, maski ngani ang mga batong na, poiding boaten tang Dios ang magimong mga ana ni Abraham, mga galiliag lamang tanandia. ¹⁰Alenget dang silotan tang mga taw!^{§§} Ang kaparioan nira mga papa ta ay-ong alenget dang pe-peten. Tenged ang kada papa ta ayo, mga indi pamorak ta masinlo, pe-peten lamang ig sirokon.

¹¹“Agboniagan amo yen ong wi bilang tanda ang namagtogat amo ra. Piro may komabot ang domaton ong yen ang magboniag ong nindio ong Espirito Santo ig ong apoy. Mas alawig

tang dengge na ong yen, ig belago ta bagay ang magsirbi ong nandia maski ngani magekel tang rapak* na. ¹²Listo ra tanandiang ipabelag tang moro-ya ong malalain, pario tang pagpakolay ta paray. Simeten tang simlat ig i-tang ong dispinsa. Piro sirokon tang kepa ong apoy ang indi mapatay-patay asta ong tanopa.”

Binoniagan si Jesus

(*Marcos 1:9-11; Lucas 3:21-22*)

¹³Asing timpong asi, kiminabot da kaman si Jesus don ong soba tang Jordan, nagalin ong probinsia tang Galilea. Napalenget tanandia ong ni Juan para magpaboniag, ¹⁴piro indi rin maliag si Juan tenged ganing tanandia, “Angay yaway magpaboniag ong yen? Dapat yo tang magpaboniag ong nio!” ¹⁵Piro ganing si Jesus, “Paoyona ra lamang, tenged maning ta na tang dapat boaten ta agod matoman tang tanan ang kaliliagan tang Dios.” Animan napaoyon da si Juan ig binoniagan na si Jesus. ¹⁶Pagatapos ang maboniagan si Jesus, siminakat ang lagi tanandia magalin ong soba. Dayon ang laging nagabri tang langit, ig inita ni Jesus tang Espirito tang Dios ang agpababak ang maga lare, ig siminogpo ong nandia. ¹⁷Ig may tatang bosis ang nagalin ong langit ang ganing, “Na tang agmalenong Anao. Galipayo ta mo-ya ong nandia.”

^{‡‡}3:4 3:4 Ang lambong ig pamangan ni Juan nagpaita ang tanandia tatang propita tang Dios, pario ka ong mga propita asing tokaw pa, ang ministar ka ong kabobokidan, ba-lo tang timpo ni Juan.

^{¶¶}3:7 3:7 Ang mga “Pariseo” tatang grupo ta mga taw ong simban tang mga Judio asing timpo ni Jesus. Ang mga “Saduseo” tata si kang grupo ong simban nira. Telekan ka ong Bokabolario.

^{§§}3:10 3:10 “Alenget dang silotan tang mga taw!” Ong bitalang Grigo: Ang parakol listo rang ipe-pet ong lamot tang ayo.

*3:11 3:11 Ang “rapak” yay ang mga tsinilas tang mga taw asing tokaw. Na boat ong olit ta ayep ig magang sandals mandian.

Ang pagtokso ni Satanas ong ni Jesus

(Marcos 1:12-13; Lucas 4:1-13)

4 Pagatapos ta si, ingkelan si Jesus tang Ispirito Santo don ong tokawan, don ong logar ang anday tataw na,[†] para tokson tanandia ni Satanas. ²Ong teled tang epat ang polok ang kaldaw ig epat ang polok ang labi, inding pisan pamangan si Jesus, animan linetem tanandia. ³Oman kiminabot tang Manigtokso ig ganing, “Mga yawa ka kaman tang Ana tang Dios, boaten mong tinapay tang mga batong na.” ⁴Piro siminabat si Jesus, “Na-tang ong Sagradong Kasolatan, ‘Belag lamang ta ong pamangan gaboi tang taw.

Kaministiran na ka tang tanan ang mga bitala tang Dios.”[‡]

⁵Pagatapos ingkelan ni Satanas si Jesus don ong Sagradong Siodad tang Jerusalem, ong talibobongan tang Timplo. ⁶Ganing si Satanas ong nandia, “Mga yawa ka kaman tang Ana tang Dios, abir, pabo-loga atan! Tenged na-tang ong Kasolatan,

‘Tobolon tang Dios tang mga anghil na para bantayana nira.

Biotana nira agod maski ang kakay mo inding pisan masigbak ong bato.”[¶]

⁷Piro siminabat sing oman si Jesus, “Na-tang ka ong Kasolatan ang ganing, ‘Indi sobokan mi tang Ampoan ming Dios.”[§]

⁸Oman dayon sing ingkelan ni Satanas si Jesus ong tatang bokid ang doro kalawig. Pinaita na ong ni Jesus tang tanan ang mga nasion ig mga inadian

ong kalibotan, asta ang mga manggad nira. ⁹Oman ganing si si Satanas ong ni Jesus, “Ang tanan ang narin i-dolo ong nio, mga lomoda ong talongano ig ilalaeno nio bilang Dios mo.”

¹⁰Siminabat si Jesus, “Lomayasa tarin, Satanas! Tenged na-tang ong Kasolatan,

‘Ang Ampoan mong Dios lamang tang ilalaen mong Dios.

Tanandia lamang tang sirbian mo.”^{**}

¹¹Ig dayon ang nagalin si Satanas, ig ang mga anghil tang Dios namansikabot ig namagasikaso ong ni Jesus.

Inimpisan ni Jesus tang mga boroaten na ong Galilea

(Marcos 1:14-15; Lucas 4:14-15)

¹²Pagatako ni Jesus ang agprison da si Juan ang Manigboniag, minolik tanandia ong probinsia tang Galilea. ¹³Piro indi ra tanandia ministar ong Nazaret, kondi don da nagtinir ong Capernaum. Ang banoang na ong binit tang baybay tang Talsi tang Galilea, alenget ong mga tiritorio tang Zabulon ig Neftali.

¹⁴Don si Jesus nagtinir agod mainabo tang inaning tang propitang si Isaias asing tokaw ang ganing,

¹⁵“Ang mga tiritorio tang Zabulon may ang Neftali ang alenget ong Talsi, don ong dobali tang soba tang Jordan,

ig yay ang mga logar tang Galilea ang gistaran tang yading mga belag ta Judio—

¹⁶Ang mga taw ang pamansistar ong mga logar ang na,

[†]4:1 4:1 Ang “logar ang anday tataw na,” mga ong bitalang Tagalog, “ilang.” Maliag yaning, kabobokidan obin mga logar ang alawid ong lansangan ig anday taw ang gistar don. Tatang logar ang silinsio ig anday disturbo, agod mas madaling magampo ong Dios.

[‡]4:4 4:4 Deuteronomio 8:3

[¶]4:6 4:6 Salmo 91:11-12

[§]4:7 4:7 Deuteronomio 6:16

^{**}4:10 4:10 Deuteronomio 6:13

gangabo-wan ong maki-lep ig ong gaem tang kamatayen.

Piro mangaita tanira ta sinag ang dorog kayag,

ang yay ang magtorol ta kayagan ong mga kinaisipan nira.”^{††}

¹⁷ Animan asing oras ang asi, don nag-impisa rang nagtoldok si Jesus. Ganing tanandia, “Magtogat amo ig bo-wanan mi ra tang mga kasalanan mi, tenged alenget dang maggaem tang Dios tarin ong kalibotan.”

Ginoyan ni Jesus tang epat ang manigyan

(*Marcos 1:16-20; Lucas 5:1-11*)

¹⁸ Tatang kaldaw, mintras papanaw si Jesus ong binit tang baybay tang Galilea, may inita nang doroang manigyan ang pamana-tak ta lambat.^{‡‡} Tanira ay si Simon, ang aggoyan ka ta Pedro, ig ang logod nang si Andres. ¹⁹ Ganing si Jesus ong nira, “Tomabid amo ong yen, agod imbis ang magyan amo, toldokan amo yen para maekelan mi tang mga taw agod mamagparet tanira ong Dios.”^{¶¶}

²⁰ Ig lagi-lagi bino-wanan nira tang lambat nira ig siminabid da ong ni Jesus.

²¹ Pagatokaw-tokawan nira ta ge-ley, inita ka ni Jesus tang doroa sing maglogod ang da Santiago ni Juan, ang mga ana ni Zebedeo. Don tanira ong bilog nira, aroman tang tatay nira, ang pamagsinsay tang lambat nira. Ginoyan ni Jesus tang doroang maglogod ²²ig

dayon ang laging bino-wanan nira tang bilog asta ang tatay nira, ig siminabid ong ni Jesus.

Nagtoldok si Jesus ig nagpao-ya tang may mga masit nira

(*Lucas 6:17-19*)

²³ Linibot-libot ni Jesus tang bilog ang probinsia tang Galilea ang pagtoldok ong mga simban tang mga Judio.^{§§} Pinatako na tang Mo-yang Balita natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, ig pinao-ya na tang mga taw ong tanan ang mga masit nira ig maski onopay agba-yagen nira. ²⁴ Nabantog tanandia asta don ong bilog ang logar tang Siria, animan pinangekelan tang mga taw ong nandia tang tanan ang pamagmasit ig ang mga agpanliwagan da ong mga masit nira. May atan kang mga aggaeman ta anday sasayod ang mga ispirito, may mga paralisado, asta ang may masit nirang kere. Tani-rang tanan pinao-ya ni Jesus. ²⁵ Tenged tarin kadoro-doroan tang mga taw ang namansitabid ong nandia. Namagalin tanira ong Galilea ig don ong Decapolis, ong siodad tang Jerusalem, ig ong domang mga banoang sakep tang Judea. May atan kang namagalin ong dobali tang soba tang Jordan.

Ang sinoldok ni Jesus don ong bokid

5 Asing pagaita ni Jesus ang kadoro-doroan tang mga taw, napanaw

^{††}4:16 4:16 Isaias 9:1-2

^{‡‡}4:18 4:18 Asing tokaw, poros “lambat” tang aggamiten tang mga manigyan. Na boat ong ilo obin pinli ig sari-sari tang kababael na. Anda pay panti tenged anda pay nailon.

^{¶¶}4:19 4:19 Ong bitalang Grigo: “Tomabid amo ong yen, agod boaten amo yen ang manigyan ta mga taw.” Ang maliag yaning, tomabid tanira ong ni Jesus bilang sinagpan na, ig magosoy ong nandia ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw.”

^{§§}4:23 4:23 Ang goy ong simban tang mga Judio ay “sinagoga.” Ang sinagoga yay ang paragsimet-simetan nira, palagsimban, korti, asta iskoilan. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Sinagoga.”

tanandia ig siminakat ong tatang bokid. Pagakarong na don, namampalengget ong nandia tang yading mga sinagpan* na, ²ig pinanoldokan na tanira ta maning ta na:

Ang mga masoirti

(Lucas 6:20-23)

³“Masoirti tang mga taw ang aggakon nira ang kaministiran nira tang Dios,†

tenged tanira tang mabilang ong inadian Dios.

⁴Masoirti tang mga pamagsinti, tenged lipayen tanira tang Dios.

⁵Masoirti tang mga dibabak ta nem, tenged tanira tang marisibi tang tanan ang pinangako tang Dios.‡

⁶Masoirti tang mga taw ang dorong prosigir nirang tomanen tang kaliagan tang Dios,

tenged tabangan na tanira agod bogos ang maboat nira si.

⁷Masoirti tang mga masine-bekenen, tenged tanira ate-bekan ka tang Dios.

⁸Masoirti tang mga taw ang limpio tang mga popotokon nira,

tenged tanira tang maita ong Dios.

⁹Masoirti tang mga pamagayos ta mga soroayen,

tenged tanira tang ibilang tang Dios ang mga ana na.

¹⁰Masoirti tang mga taw ang aggakigan ig agpaliwagan tenged lamang ong

pagtoman nira ong kaliagan tang Dios,

tenged tanira tang mabilang ong inadian na.

¹¹“Masoirti amo mga agginsolton amo ta mga taw natetenged ong yen, ig mga agpaliwagan amo ig agbandanan tang tanan ang klasi ta kalainan ang poros bo-li. ¹²Dapat mangalipay amo ta mo-ya, tenged dorog kasinlo tang balet ang marisibi mi don ong langit. Demdemen mi, ang agboaten nirang asia ong nondio, pario ka tang bindoat tang mga taw ong mga propita asing tokaw.”

Ang kalimbawan mi pario ong kasin ig ong pa-kal

(Marcos 9:50; Lucas 14:34-35)

¹³“Yamong mga sinagpano, ang kalimbawan mi midio kasin amo para ong mga taw tarin ong kalibotan.† Piro mga ang kasin manlasay da, indi ra poiding mapakasin pang moman. Animan anda ray pakinabang na, kondi i-lek da lamang ig maliked-likedan ta mga taw.

¹⁴“Ang kalimbawan mi pario ka ong tolok ang pagtorol ta kayagan ong mga taw tarin ong kalibotan. Demdemen mi, mga may siodad ang pina-deng ong tapaw tang bokid sia indi enged mat-alok. ¹⁵Ya ka, anday pagsindi ta kingki oman dapan na ta gantangan, kondi itang na lamang ong borondoan ta pakal agod masinagan tang tanan ong teled

*5:1 5:1 Ang mga “sinagpan” ni Jesus belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi asta ang domang mga taw ang pirming pamansitabid ong nandia. Ang bitalang “sinagpan,” mga ong Tagalog yay ang “alagad.” Telekan ka ong Bokabolario.

†5:3 3:3 Ong bitalang Grigo: Masoirti tang mga malilised ong ispirito.

‡5:5 5:5 Ong bitalang Grigo: Masoirti tang mga dibabak ta nem, tenged tanira tang manobli tang kalibotan.

§5:13 5:13 Ang kasin pampasabor ong pamangan, ig aggamiten ka agod indi malangga tang domang pamangan pario ta daing. Maning ka ta si, ang mga sinagpan ni Jesus poiding tomabang ong mga masig ka taw nira agod mamalamad tanirang magtoman ong Dios, ig indi malangga tang kaboi nira.

tang balay. ¹⁶ Animan maning ka atan tang boaten mi. Payagen mi tang pakal mi ong talongan tang mga taw, agod itaen nira tang mga mo-yang boat mi ig dayawen nira tang Tatay mi ong langit.”

Ang toldok natetenged ong Katobolan ni Moises

¹⁷ Ganing pa si Jesus, “Indi enged isipen mi ang napaningo tarin para lipateno tang Katobolan ni Moises ig ang mga pinatako tang mga propita. Napaningo tarin belag ta maning para lipaten kondi agod mainabo enged tang tanan ang sinolat nira. ¹⁸ Tandan mi na: Mintras atan pa tang langit may ang tanek, anda enged ay parti tang Katobolan ang poiding baliwalaen. Maski pa ang kage-leyan ang korit ong tanga bitalan na, inding pisan malipatan ta importantsia na mintras indi pa gainabo tang tanan ang kaliliagan tang Dios. ¹⁹ Animan ang sinopay magbaliwala maski tatang malakan ang tobol tang Dios, ig magtoldok ong doma ang maski indi ra ka tomanen nira, ang taw ang asi ipabetang ang kadibabakan ong tanan ong inadian tang Dios. Piro ang sinopay magtoman tang mga tobol tang Dios, ig magtoldok ong doma ang magtoman tang tobol na, tanandia oldan ta kadengegan ong inadian tang Dios. ²⁰ Animan agganingo ong nindio: Kaministiran ang pagtoman mi ong kaliagan tang Dios somobra pa ong pagtoman tang mga Pariseo ig manigtoldok tang Katobolan. Tened mga belag, indi amo enged mapen ong inadian tang Dios.”

Ang toldok natetenged ong kasilag

²¹ Ganing pa si Jesus, “Gata-wanan ming asing tokaw ang yaten ang mga kamepet-mepetan sindolan tang tobol tang Dios ang ganing indi tanira mamatay ta taw, tened maski sinopay mamatay manabat ong osgado.[§] ²² Piro mandian agganingo ong nindio: Maski gasilag lamang tang tatang taw ong masig ka taw na, manabat da tanandia ong osgado. Ig ang maski sinopay manginsolto ong masig ka taw na, tomlonga ka ong kalawigan ang korti.** Ig ang taw ang maganing ong masig ka taw na ang ‘Anday kointa mo!’ alenget dang sintinsian ong apoy ang indi enged mapatay-patay, don ong impirno. ²³ Animan maski dona ra ong altar ong Timplo^{††} ang pagekel tang ibolontad mo ong Dios, oman mga mademdeman mo ang may galainan ta nem ong nio tang logod mo, ²⁴ ibo-wan mo kang lagi tang bolontad mo don ong may altar, paningan mo kang lagi tang taw ang asi agod magigtomboya ong nandia. Pagatapos ba-loa magbalik ong Timplo ig magtorol tang bolontad mo ong Dios.

²⁵ “Pabetang ta, mga yawa dinimanda ta tatang taw, magigayosa ang lagi ong nandia mintras indi amo pa gakabot ong korti. Tened mga don amo ra ong osgado, itaben yintrigã tang osgado ong goardia ig dayona rang prison. ²⁶ Ong matod, india enged maloa don asta indi malobot mong mabayadan tang molta mo.”

§5:21 5:21 Exodo 20:13; Deuteronomio 5:17; 16:18

**5:22 5:22 Ang “kalawigan ang korti” ong bitalang Grigo ay “sunedrion.” Mga ong bitalang Tagalog, “Sanedrin.” Telekan ka ong Bokabolario, ong “Sanedrin.”

††5:23 5:23 Asing timpo ni Jesus, ang “Timplo” yay ang kaimportantian ang palagsimban tang mga Judio. Don tanira pamagtorol tang mga bolontad nira ong Dios. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Timplo” ig “Bolontad.”

Ang toldok natetenged ong pangombabay ig pangonlali

²⁷ “Gata-wanan mi ka tang tobol asing tokaw ang ganing, ‘Indi amo mangombabay obin mangonlali.’^{‡‡} ²⁸ Piro mandian agganingo ong nindio: Mga ang tatang lali maski ong pama-dek na lamang ong babay may malain ang ag-gisipen na, sia pario ra ka ang pangombabay tanandia. ²⁹ Animan mga ang mata mong to[¶] yay ang gagikanan ang yawa pagkatalak, koaten mo ig ibang-gil! Tened mas mo-ya pang maski malipatana tang tanga partian tang sinangoni mo, belag lamang tang bilog ang sinangoni mo tang i-lek ong impirno. ³⁰ Ig mga ang kalima mong to ya kay ang pagekel ong nio ang magkatalak, potolon mo ig ibanggil! Mo-ya pang maski malipatana tang tanga partian tang sinangoni mo, belag lamang tang bilog ang sinangoni mo tang i-lek ong impirno.”

Ang toldok natetenged ong pagberelagen tang magkatawa

(Mateo 19:9; Marcos 10:11-12; Lucas 16:18)

³¹ “Asing tokaw may katobolan ka ang ganing, mga ang lali ono galiliagan nang belagan tang katawa na, kaministiran oldan na tang babay ta kasolatan bilang ka-telan ang tanandia binelagan na ra.^{§§} ³² Piro mandian agganingo

ong nindio, mga belagan tang lali tang katawa na tened ong maski onopay dailan, poira lamang mga nangonlali tanandia,^{*} ang lali mismo tang pagtolmon ong katawa na ang magkatalak. Tened mga pakatawa si tang babay ong doma, magigdolog tanandia ong belag ta matod ang katawa na. Ig ang maski sinopay mangatawa ong nandia, loloang pangombabay ka tanandia.”

Indi amo manompa

³³ Ganing pa si Jesus, “Gata-wanan mi ka, asing tokaw ang mga kamepetmepetan ta pinamanan ang mga pinangako nira ig sinompan nira pa ong aran tang Gino, kaministiran ang boaten nira enged.[†] ³⁴ Piro mandian yo, agganingo ong nindio: Mga mangako amo, indi amo enged manompa ang gamiten tang aran tang Dios obin maski onopang bagayay. Indi amo maganing, ‘Pa-dek tang langit!’ tened don kakarong tang Dios ong trono na. ³⁵ Obin maning, ‘Pa-dek tang tanek!’ tened yay ang borondoan tang kakay na. Indi amo ka maganing, ‘Pa-dek tang Jerusalem!’ tened yay ang siodad tang makagagaem ang Adi. ³⁶ Indi amo ka maganing ang, ‘Sompano! Mapatayo pa!’ Tened ang Dios tang pagbiot tang kaboi mo.[‡] Maski ngani tang naet ang boa tang kolo mi, indi maboat ming magimong koban obin indi. ³⁷ Animan mga may boaten mo, mo-ya pa maning amo ra lamang, ‘Ee’

^{‡‡}5:27 5:27 Exodo 20:14; Deuteronomio 5:18

[¶]5:29 5:29 Para ong mga Grigo, asta ang domang mga taw, agpabetang nira ang parting to tang sinangoni yay ang kaimportantian.

^{§§}5:31 5:31 Deuteronomio 24:1-4. Ang papilis ang maning don, pagpamatod nga ang babay anda enged ay talak na, tened tanandia indi naglayas ong katawa na, kondi ang katawa na yay ang nagpalayas ong nandia.

^{*}5:32 5:32 Ang mga bitalang “poira lamang mga nangonlali tanandia,” poidi kang maliag yaning: poira lamang mga ang kasal nira kontra rang lagi ong li.

[†]5:33 5:33 Levitico 19:12; Bilang 30:20; Deuteronomio 23:21

[‡]5:36 5:36 Ong bitalang Grigo: Ong pagpanompa mo, indi boaten mong tistigos tang kolo mo.

mga ee, ig 'Indi' mga indi. Tenged mga dolangan mi pa ta mga panompa-sompa, sia pagalin ong ni Satanas."

Indi amo melet

(Lucas 6:29-30)

³⁸ "Gata-wanan mi ka tang katobolan asing tokaw ang ganing, 'Ang sinopay nagkoat tang mata tang kapario na, kaministiran ang koaten ka tang mata na. Ig ang sinopay nagbingaw tang isi tang kapario na, dapat bingawen ka tang isi na.'^f ³⁹ Piro mandian agganingo ong nindio, mga may taw ang nagboat ta malain ong nio, india ra melet. Pabetang ta, mga tampalingena ong emet mong to, ipatalonga mo pa tang dojali. ⁴⁰ Ig mga may magdimanda kontra ong nio agod makomit na tang lambong mo, i-dol mo asta ang takol mo. ⁴¹ Mga paregesena ta tatang sondalo ang papagtakanen tang karga na ta tang kilometro, takanen mo narin sa-sad pa ong doroang kilometro. ⁴² Oldan mi tang mga pamama-dol ong nindio, ig palbeten mi tang mga maman-let ong nindio."

Gegman mi tang mga kasoay mi

(Lucas 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Gata-wanan mi ra tang toldok asing tokaw ang ganing, 'Gegman mo tang tangay mo piro asilagan mo tang kasoay mo.'[§] ⁴⁴ Piro mandian agganingo ong nindio: Gegman mi tang mga kasoay mi, ig ipangadi mi tang mga pamagpaliwag ong nindio ⁴⁵ agod magimo among matod ang mga ana tang Tatay mi ong langit. Tenged belag lamang ta ong mga mo-yang taw agpasingkalen na tang kaldaw, kondi asta ong mga malain ang taw. Ig belag ka lamang ta ong mga

mato-lid agto-dol na tang koran, kondi asta ra ka ong mga belag ta mato-lid.

⁴⁶ "Indi amo magisip ang may elaten ming balet mga ang mga taw ang pagmal ong nindio ya lamang ay agmalen mi. Tenged maski ngani ang mga manigtokot ta bois, ang agbilang ming malain ang mga taw, agmalen ka nira tang mga pamagmal ong nira. ⁴⁷ Ig mga ang tangay mo lamang tang agsapeten mo, onopa enged tang agboaten mo ang sobra pa ong doma? Maski ngani ang mga taw ang indi gailala ong Dios, pamanapet ka ong mga tangay nira. ⁴⁸ Animan, magboat amo ta poros mo-ya, pario tang Tatay mi ong langit, ang anda enged ay kakorangan ong nandia."

Ang toldok natetenged ong pagtabang ong mga pangaministiran

6 Ganing pa si Jesus, "Bantayan mi tang sadili mi, itaben lamang ang pagboat mi ta mo-ya tata lamang paitaita ong mga taw. Tenged mga maning atan tang agboaten mi, anda enged ay marisibi ming balet ang magalin ong Tatay mi ong langit.

² "Animan mga pagtabang amo ong mga malilised, indi ra ibalita mi narin, pario tang agboaten tang doma ang pamagpabonayag lamang ong mga simban asta ong mga dalan. Maning atan tang agboaten nira para lamang dayawen tanira tang mga taw. Ong matod, narisibi ra nira tang balet nira. ³ Piro yamo, mga tomabang amo ong mga malilised, indi ra ipatako mi maski ong tangay mo pang pisan,** ⁴ agod indi enged matawanan ta doma tang pagtabang mi. Oman ang Tatay mi don ong langit, ang

^f5:38 5:38 Exodo 21:24; Levitico 24:20; Deuteronomio 19:21

§5:43 5:43 "tangay mo." Mga ong bitalang Grigo: kamalay mo. Levitico 19:18.

**6:3 6:3 Ong bitalang Grigo: indi ipatako mi ong kalima mong wala tang agboaten tang kalima mong to.

gaita ong bindoat mi, ya ray ang magbalet ong nindio.”

Ang toldok natetenged ong tamang pagparangadien

(Lucas 11:2-4)

⁵“Mga mangadi amo, indi amo magpatolad ong mga taw ang pamagpaita tang agboaten nira para lamang dayawen tanira tang mga taw. Dorong kaliliag nirang mangadi ang ke-deng ong teled tang mga simban asta ong mga kanto tang mga karsada, agod itaen tanira tang tanan. Ong matod, narisibi ra nira tang balet nira. ⁶Piro yamo, mga mangadi amo, tenleda ong koarto mo ang tambiloga lamang ig manirado. Don amo magampo ong Tatay mi ong langit, ang indi gitaen. Teneded ang Tatay mi gaita ong agboaten mi, ig tanandia magbalet ong masinlong boat mi.

⁷“Mga magampo amo, indi amo maggamit ta dorong bitalang anda ka lamang ay data na, pario tang agboaten tang mga taw ang indi gailala ong Dios. Ang kalaom nira pama-yan tanira tang Dios teneded lamang māboat tang mga pangadi nira. ⁸Indi enged patoladan mi tang agboaten nira. Teneded gatako rang lagi tang Tatay mi mga onopa tang kaministiran mi, maski indi pa agpadolon mi. ⁹Animan maning ta na tang pangadien mi:

“Tatay amen ong langit,
dayawen ig galangen tang aran mo.

¹⁰Balampa yawa ra tang maggaem ong tanan-tanan, agod tomanen tang

kaliagan mo ong tanek, pario kang agtomanen atan ong langit.

¹¹Olday ami ka nio ta pamangan ang kaministiran amen ong kaldaw ang na.

¹²Ig patawaden ami nio ong mga talak amen,

pario ka ang agpatawaden amen tang mga pamagkatalak ong yamen.

¹³Tabangan ami kay nio agod indi ami degen tang tokso,

ig ipalawid ami nio ong Malain.^{††}

[Teneded ong nio tang inadian, ig ang tanan ang kagaeman ig ang kadengengan, asta ong tanopa! Amen.]^{‡‡}”

¹⁴Ig ganing pa si Jesus, “Mga agpatawaden mi kaman tang mga taw ang pamagkatalak ong nindio, patawaden amo ka tang Tatay mi ong langit. ¹⁵Piro mga indi patawaden mi tang namagkatalak ong nindio, indi amo ka patawaden tang Tatay mi.”

Ang toldok natetenged ong pagpaletem

¹⁶“Mga pamagpaletem amo^{¶¶} para mangadi, indi amo magpatolad ong mga taw ang pagpaita ang tanira pagpaletem para lamang dayawen tang mga taw. Pamagalig tanirang indi pamandamot ig indi pamanganloy agod ong mga emet nirang mapongaw mata-wanan tang mga taw ang tanira pamagpaletem. Ong matod, narisibi ra nira tang pagdayaw tang mga taw, animan anda ray balet pa nirang magalin ong Dios. ¹⁷An-

^{††}6:13 6:13a Ong bitalang Grigo, “ipalawid ami nio ong Malain,” obin poidi kang maliag yaning, “ipalawid ami nio ong tanan ang malalain.”

^{‡‡}6:13 6:13b Ang mga bitalang na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

^{¶¶}6:16 6:16 “Pamagpaletem” obin poidi ka “pamagpoasa.” Ong bitalang Tagalog yay ang “nag-aayuno.” Ang kaogalian tang mga Judio, may mga kaldaw ang dapat indi tanira mamangan agod ang oras nira gamiten lamang ong pagpangadi ig ong pagdemdem tang kaliwagan ang napasaran tang mga kamepet-mepetan nira asing tokaw. Telekan ka ong Bokabulario, ong “Magpaletem.”

iman mga magpaletem amo, mandamot amo ig manganloy amo tang boa mi, ¹⁸agod anday matako ang yamo pamagpaletem, poira lamang ang Tatay ming indi gitaen. Ig tanandiang gaita ig gatako ong nindio ong agboaten mi, yay ang magbalet ong nindio.”

Ang manggad ong langit

(Lucas 12:33-34)

¹⁹“Indi amo magsimet ta manggad tarin ong kalibotan ang na, tenged ang manggad tarin ong kalibotan madaling anayen obin kalaten. Obin, itaben telden ta takawan tang balay mi ig takawen. ²⁰Ang boaten mi, magsimet amo ta manggad ong langit, tenged ang manggad ang asi indi anayen, indi kalaten, ig indi poiding takawen. ²¹Tenged mga ong aypa tang manggad mi, don ka tang nem mi.”

Ang pa-kal tang sinangoni ta

(Lucas 11:34-36)

²²“Ang kalimbawan tang mata ta, midio pa-kal tang sinangoni ta. Animan mga mayag tang pama-dek ta, gaya-gan ka tang bilog ang kaboi ta. ²³Piro mga maki-lep tang pama-dek ta, gaki-lepan ka tang bilog ang kaboi ta. Animan mga maki-lep tang popotokon mi ang anda enged ay mayag don, dorong pisan agkaki-lep tang pagkabetang mi!”

Sinopa tang palabien ta, ang Dios obin ang koarta?

(Lucas 16:13; 12:22-31)

²⁴Ganing pa si Jesus, “Ang torobolon, indi poiding doroa tang agalen na. Tenged asilagan na tang tambilog ig gegman na tang yadoa. Obin, bogos ang sirbian na tang tata, ig ang tambilog baliwalaen na. Pario ka ta si, indi amo mapagsirbi ta dengan ong manggad ig ong Dios.

²⁵“Animan agganingo ong nindio: Indi amo magpaborido tang kolo mi natetenged ong pamangan ig inemen ang kaministiran mi para maboi, asta ong mga pangabel tang sinangoni mi. Tenged ang kaboi ta mas importanti pa enged ong pamangan ta, ig ang sinangoni ta mas importanti pa ong lambong ta! ²⁶Telekan mi ra lamang tang mga lamlam. Indi tanira pagloak, indi pangayeg, ig indi ka pamagsimet ong mga bodiga ta anen nira. Piro agtoldan tanira tang Tatay mi ong langit ta pamangan nira. Yamo pa bato? Mas importanti amo pa ong mga lamlam! ²⁷Sinopa ong nindio tang poiding paboaten na tang kaboi na, maski tang oras lamang, tenged ong pagpaborido na? Anda!

²⁸“Ig angay pamagpaborido amo ka natetenged ong mga panlambong mi? Isipen mi ra lamang tang mga rosas ong kabokidan. Pamansibabael tanirang indi pagobra ig indi pagboat ta lambong. ²⁹Piro ong matod, ang adi mismong si Solomon, maski monopa kamanggad, indi ngani napaglambong ta pario kasinlo tang maski tata ong mga rosas ang asi. ³⁰Ang mga ibabawen ong kabokidan, mandian asia pa ig ong damal sirokon da. Piro maski maning ta si, agpalambongan tanira tang Dios ta dorog kasinlo. Yamo pa bato? Indi amo ka palambongan na? Korang pa tang pagtalig mi!

³¹“Animan indi amo magpaborido mga ong ari amo pa mangomit ta panganen mi ig inemen, asta lambongan mi. ³²Tenged ang mga bagay lamang ang narin tang pirling agdemdemen tang mga taw ang anday talig nira ong Dios. Gata-wanan tang Tatay mi ong langit ang kaministiran mi kaman tang tanan ang asia. ³³Ang boaten mi, tokawen mi kang lagi ong tanan ang maggaem tang Dios ong kaboi mi, ig mangaboi amo

sigon ong kaliagan na. Sia, i-dol na tang tanan ang kaministiran mi.

³⁴“Animan indi amo magpaborido tang natetenged tang ong damal. Poiding talongaen si mga nakabot da. Bas-tanti ra tang mga problima ta kada kaldaw.”

**Indi amo magosgar
ong aroman ming taw**

(Lucas 6:37-38, 41-42)

7 Ganing pa si Jesus, “Indi amo magosgar ong aroman ming taw, agod indi amo ka osgaran tang Dios. ²Tenged mga maning among nagkatalak tang aroman mo, maning ka don tang yaning tang Dios natetenged ong nindio. Mga monopag kabelat tang pagorosgaren mi ong doma, maning ka don tang pagorosgaren tang Dios ong nindio.^{§§} ³Angay aggitaen mo tang poling tang logod mo, piro indi gitaen mo tang sadiling poling mo ang midio ra troso ong mata mo? ⁴Monopa maning mo ong logod mo, ‘Abir, komiten ta tang poling mo,’ mga atan ngani mismo ong mata mo may troso? ⁵Sinoa ra ka enged? Komiten mo kang lagi tang troso ong mata mo, agod maitā ta mo-ya ig matabangan mo tang logod mong komiten tang poling na.”

⁶Ig ganing pa si Jesus ong tatang sarabien, “Indi i-dol mi ong mga kiro tang mga bagay ang sagrado. Itaben pagatapos, balieden amo pa nira ig alaten. Indi ka i-lek mi tang mga pirlas mi ong mga baboy, tenged liked-likedan lamang nira.”*

Mama-dol, magdilem, managbalay

(Lucas 11:9-13)

⁷“Pirmi among mama-dol ong Dios ig oldan amo. Magprosigir among magdilem tang agdilemen mi, sia itaen mi ka. Sigi lamang tang panagbalay mi ig padayonon amo. ⁸Tenged garisibi tang kada pama-dol. Gaita tang pagdilem. Ig agpadayonon tang panagbalay. ⁹Yamong mga tatay, mga pama-dol tang mga ana mi ta tinapay, oldan mi bato ta bato? ¹⁰Obin, mga pama-dol tanira ta yan oldan mi bato ta ma-kal? ¹¹Mga yamong mapinagtalaken gatakong magtorol ta mga mo-yang bagay ong mga ana mi, ang Tatay mi pa bato ong langit? Indi bato magtorol tanandia ta mga mo-yang bagay ong mga taw ang pama-dol ong nandia?”

¹²“Animan boaten mi ong masig ka taw mi tang onopay galiliagan ming boaten ka nira ong nindio. Tenged tarin ong tanga tobolan ang na, katabid tang tanan ang Katobolan ni Moises asta ang mga sinoldok tang mga propita.”

Ang mapiet ang portan

(Lucas 13:24)

¹³“Tenled amo ong mapiet ang portan, tenged mawayang tang portan ig madali tang dalan ang paning ong impirno, ig yay ang agpanawan tang kayadian. ¹⁴Piro mapiet tang portan ig maliwag tang dalan ang paning ong kaboning anday kataposan, animan malaka lamang tang gatoman tang dalan ang asi.”

§§7:2 7:2 Ong bitalang Grigo: Mga ong simbangan pa, ang simbangan ang gamiten mi ong pagosgar mi ong doma, sia ya kay ang gamiten tang Dios ong nio.

*7:6 7:6 Ang gabasa ta ong birsikolong na ay tatang sarabien. Sigon ong doma, ang maliag yaning, indi ita magreges ang magtoldok tang bitala tang Dios ong mga taw ang indi maliag ang mamasi.

Mailala ta tang mga bo-lien ang manigtoldok ong mga boat nira

(Lucas 6:43-44)

¹⁵“Magandam amo ong mga taw ang pamagtoldok ta mali. Magigtangay tanira ong nindio ang magpaitaita ang tanira moro-ya ang pario ong mga karniro. Piro ong matod, ang ogali nira malalain ig manloloko, pario ong mga ayep ang pamangkeb. ¹⁶Mailala mi tanira ong mga boat nira. Tened ang papa ta bantol-bantol indi mamorak ta obas, ig ang mga katenekan indi ka mamorak ta igos. ¹⁷Pamorak ta mo-yang borak tang tanan ang masisinlong papa ta ayo, piro pamorak ta anday kointa na tang mga anday sasayod. ¹⁸Anday masinlong papa ta ayong pamorak ta anday sayod, ig anda kay malain ang pamorak ta mo-ya. ¹⁹Ang kada papa ta ayong indi pamorak ta masinlong borak, agpe-peten ig agdadapog ong apoy. ²⁰Animan, pario ka ta si, mailala mi tang mga bo-lien ang mga manigtoldok tened ong mga boat nira.”

Ang pamagboat ta malain indi ilalaen ni Jesus

(Lucas 13:25-27)

²¹Ganing pa si Jesus, “Dorong mga taw ang gogoy ong yen ang ganing ‘Gino! Gino!’ Piro belag ta maliag yang ang tanan ma-led ong inadian tang Dios. Ang ma-led lamang ay ang mga taw ang pamagtoman tang kaliagan tang yen ang Tatay ong langit. ²²Ong oring kaldaw, mga osgaran da tang mga taw, dorong tang maning ong yen, ‘Gino, aran mo tang ginamit amen ong pagpakabot tang bitala mo ig ong pagboat ta mga makabebereng ang mga bagay,

asta ong pagpalayas ta mga malalain ang ispirito!’ ²³Piro aningeno tanira, ‘Indiong pisan gailala ong nindio! Palawid amo tarin, yamong tanan ang pamagboat ta malain!’”

Doroang klasi ta taw ang nagpa-deng ta balay

(Lucas 6:47-49)

²⁴Ig ganing si Jesus, “Animan mandian, ang maski sinopay pamasi ig pagtoman ong mga agtotoldokong narin, ang kaparioan na tatang taw ang maosay ta kinaisipan ang nagpa-deng ta balay na ong pondasion ang bato. ²⁵Ig maski kiminoran ta ma-leg, namā ig pinanawan ta mapoirsang mageyep, indi enged natomba tang balay ang asi tened ang pondasion na bato. ²⁶Piro ang pamasi ong yen ang mga bitala ig pagatapos indi agboaten na, tanandia pario ta tatang taw ang anday ostong isip na ang nagpa-deng tang balay na ong kenay. ²⁷Kiminoran ta ma-leg, namā ig pinanawan ta dorong kapoirsang mageyep. Dayon ang siminomba tang balay ang asi, ig lobot ang nangabola-tak.”

Ang aotoridad ni Jesus

²⁸Pagatapos ang nagtoldok si Jesus tang tanan ang mga bagay ang asia, nangabereng ta mo-ya tang mga taw. ²⁹Tened gitaen ong pagtoroldokon na may sadiling aotoridad na, belag ta pario tang nirang mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises.[†]

Pinao-ya ni Jesus tang tatang taw ang may masit nang liproso

(Marcos 1:40-45; Lucas 5:12-16)

8 Asing pagatoldak ni Jesus nagalin ong bokid, dorong mga taw ang na-

[†]7:29 7:29 Ang mga “manigtoldok tang Katobolan” teta aggoyan ka ta mga “eskriba” mga ong Tagalog. Anday sadiling aotoridad nira para ipaintindi tang maliag yang tang Katobolan. Pamanalig lamang ong pinaintindi tang mga nanga-kaw ang mga manigtoldok ang mas matako ong nira.

mansidaton ong nandia. ²Mandian, napalenget ong ni Jesus tang tatang taw ang may masit nang liproso.[‡] Liminod ong talongan na ig minaning, “Magino, gata-wananong mapao-yao nio mga galiliaga lamang.” ³Bindiotan ni Jesus tang liprosong asi ig minaning, “Galiliago! Mago-yā ra.” Ig lagi-lagi nago-ya tang masit na ig nanlimpio ra tang olit na. ⁴Piro sinoyonan tanandia ta maelat ni Jesus ang ganing, “India enged mamalita maski ong ninopa. Paninga lamang ong padi^f ong Timplo ig ipaita mo ang yawa mo-yā ra. Oman magtorola tang bolontad ang sigon ong Katobolan ni Moises bilang pamatod ong mga taw ang nago-ya ra tang masit mo ig limpioa ra.”[§]

Pinao-ya ni Jesus tang torobolon tang kapitan

(Lucas 7:1-10)

⁵Mandian, asing te-led da si Jesus ong lansangan tang Capernaum, bina-gat tanandia tang tatang kapitan tang mga sondalo ang taga Roma. Nagpakiloy ong ni Jesus tang kapitan ang ganing, ⁶“Magino, ang torobolono don ong balay pagmasit! Indi ra makaliek ig agliwagan da ong masit na!” ⁷Animan ganing si Jesus, “Paningano ra ig pao-yaeno tanandia.” ⁸Piro siminabat tang kapitan, “Magino, belago ta bagay ang magrisibi ong nio ong balay amen. Piro maski mitalā ra lamang, mago-

ya ra tang torobolono. ⁹Gata-wanano, tenged maski yo, pagpasakepo ong mga alalawig ang pangolokolo. Ig may gasakepano kang mga sondalo. Mga aningeno tang tata, ‘Panawa!’ panaw ka tanandia. Ig ong tata, ‘Tania!’ lelenget ka tanandia. Ig mga ong torobolono, ‘Boaten mo na!’ maning ka don tang agboaten na.” ¹⁰Nabereng si Jesus asing pagabasi na tang bitala tang kapitan, ig minaning ong mga taw ang paman-sitabid ong nandia, “Ong matod, maski ngani ong yaten ang mga Israelita,^{**} indio pa gabagat ta taw ang maning ta na kabael tang pagtalig na. ¹¹Tandan mi na: Yading mga taw tang mamansikabot ang mamagalin ong tere-lan ig gako-pan, ig mamangombida don ong inadian tang Dios, aroman tang mga kamepet-mepetan tang da Abraham, Isaac, ig Jacob. ¹²Piro yading mga Israelita, ang ya rin tang dapat ma-led don, tang ilek tang Dios ong maki-lep don ong loa. Ig don tanira mamagini-yak ig mamansikayeget tang mga isi nira.” ¹³Oman minaning si Jesus ong kapitan, “Molika ra. Mainabo tang agpa-dolon mo sigon ong pagtalig mo.” Ig ong oras kang lag-ing asi, nago-ya tang torobolon na.

Yading pinao-ya ni Jesus

(Marcos 1:29-34; Lucas 4:38-41)

¹⁴Napaning si Jesus ong balay ni Pedro. Pagakabot na don, inita na tang panogangan ang babay ni Pedro ang lol-

[‡]8:2 8:2 Ang masit ang “liproso” tatang masit ong olit ang panalid ig makaeled ang pa-dekan. Asing timpo ni Jesus, ang pabetang ong mga liproso maboling ang taw. Dorog kapongaw tang pagkabetang nira tenged sigon ong Katobolan ni Moises, ang mga liproso agbawalen ang ma-pen ong mga pamagsimba ig indi poiding malenget ong domang taw.

^f8:4 8:4 Ang mga “padi” tang mga Judio, teta aggoyan ka ta “saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Padi.”

[§]8:4 8:4 Asing timpo ni Jesus, sari-saring klasi ta bolontad tang agto-dol tang mga taw ong Dios, don ong Timplo. Ang tatang klasi ta bolontad ay bolontad bilang pag-pasalamat ong Dios ong grasia ig tabang ang narisibi. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bolontad.”

^{**}8:10 8:10 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio.

bog lamang tenged agkinten tanandia.
¹⁵ Bindiotan ni Jesus tang kalima tang mepet ig nagpoas ang lagi tang kinit na. Oman dayon dang nambangon ig nagasikaso ong ni Jesus.

¹⁶ Asing pagakorop tang kaldaw, ingkelaan ong ni Jesus tang dorong taw ang sinled ta mga malalain ang ispirito para pao-yaen na. Ong tanga bitalan lamang ni Jesus, namansilayas tang mga malalain ang ispirito, ig pinao-ya na ka tang tanan ang may mga masit nira. ¹⁷ Bindoot na narin agod magma-tod tang inaning tang propitang si Isaias asing tokaw ang ganing,

“Tanandia tang nagpao-ya tang mga masit ta,
 ig nagkomit tang mga kalobayan ta.”^{††}

**Belag ta madali tang
 tomabid ong ni Jesus**

(Lucas 9:57-62)

¹⁸ May tatang kaldaw, pagaita ni Jesus tang dorong taw ong palibot na, nagordin tanandia ong mga sinagpan na ang magsimpan tanirang loma-ted ong dobling baybay. ¹⁹ Asing magalin da tanira, may tatang manigtoldok tang Katobolan ni Moises ang napalenget ong ni Jesus ig minaning, “Maistro, tomabido ong nio,^{‡‡} maski ong ariapa paning.”
²⁰ Piro ganing si Jesus ong nandia, “Ang mga kirong lög, may galoang ang ag-

balayan nira. Ig ang mga lamlam, may poyad ka nira. Piro yo, ang Ana ta Taw,^{¶¶} andang pisan ay mapenayano.” ²¹ Tata ka ong mga pamansitabid tang minaning, “Gino, pagnano kang lagi niong molik, para ipalbengo tang tatayo.”^{§§}
²² Piro siminabat si Jesus, “Pabayan mo lamang ang mga patay* tang maglebeng ong mga patay nira. Yawa, tomabida ong yen.”

Pinapoas ni Jesus tang tampo

(Marcos 4:35-41; Lucas 8:22-25)

²³ Oman, dayon dang siminay si Jesus ong tatang bilog ang mabael, aroman tang mga sinagpan na. ²⁴ Asing don da tanira ong laod, golpi tanirang kinabotan ta tampo ig ge-ley da lamang ma-mokan tang bilog ang agtayan nira. Piro si Jesus gapoyat asing oras ang asi. ²⁵ Animan pinalengetan tanandia tang mga sinagpan na ig pinoaw. Ganing tanira, “Gino, tabang! Mapatay ita ra!” ²⁶ Ganing si Jesus ong nira, “Angay pamansielel amo? Korang pa enged tang pagtalig mi!” Nambangon tanandia, sinambleng na tang mageyep asta ang langeb ig golpi rang naglinaw. ²⁷ Pisan ang nangabereng tang mga sinagpan na ig ganing tanira, “Onopang klasiay na ta taw? Maski ang mageyep may ang langeb pagtoman ong nandia!”

^{††}8:17 8:17 Isaias 53:4

^{‡‡}8:19 8:19 Ang agganingen “Tomabido ong nio,” maliag yaning tomabid tanandia ong ni Jesus bilang sinagpan na.

^{¶¶}8:20 8:20 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Ang titolong na pagpatako tang dibabak ang pagkabetang na tarin ong kalibotan bilang tatang nagimong taw. Pagpatako ka tang alawig ang pagkabetang na bilang pinilik ig sinobol tang Dios ang Tatay agod tanandia tang maggaem ong tanan ang mga taw. Telekan ka ong Bokabolario.

^{§§}8:21 8:21 Para ong mga Judio, dorog kaimportanti ang ipalbeng nira tang mga parinti nirang napatay sigon ong kaogalian nira, ig magasikaso tanira tang toroblien nira. Piro ganing si Jesus, mas importanti ang tomabid ong nandia.

*8:22 8:22 Ang agsambiten ang “patay” tarin belag ta maning ang mga taw ang matod ang patay, kondi ang mga taw ang midio patay ong pama-dek tang Dios tenged indi pangilala ong ni Jesus ig anda ong nira tang kaboing ispiritoal.

Ang doroang taw ang aggaeman ta mga malalain ang ispirito

(*Marcos 5:1-20; Lucas 8:26-39*)

²⁸ Pagakabot da Jesus ong dobaling baybay ang sakep tang mga Gadareno, binagat tanandia ta doroang taw ang aggaeman ta mga malalain ang ispirito. Ang mga taw ang na, don ong simintirio namagalin ig doro karaiteng, animan gengeldan tang mga taw ang tomalib don. ²⁹ Pagaita ong ni Jesus tang doroang asi, namansiteg ang lagi tanira ang ganing, “Aroy! Ana tang Dios, onopay boaten mo ong yamen ang mga malain ang ispirito? Napaninga tarin para papagpinitinsiaen ami nio, maski belag pa ta oras?” ³⁰ Mandian, don ong alawid-lawid dorong mga baboy ang pamanoliad. ³¹ Namagpakiloy tang mga malalain ang ispirito ong ni Jesus ang ganing, “Mga palayasen ami nio ong taw ang na, pagnan ami ra lamang nio ang tenled ong mga baboy ang asi.” ³² Ganing si Jesus ong nira, “Ala sigi, don amo!” Limindoa ong doroang taw tang mga dimonio ig namansi-led da ong mga baboy. Oman ang mga baboy diritsong namagsinikad ong pangpang ig nangabo-log ong talsi asta nangalmet ang tanan.

³³ Ang mga mamanigsagod tang mga baboy namagsinikad ong lansangan, ig don binalita nira tang nainabo ong mga baboy ig ong doroang taw ang dating aggaeman tang mga dimonio. ³⁴ Animan ang tanan ang mga taw ong banoang asi namampaning don ong ni Jesus, ig namagpakiloy ong nandia ang magalin da tanandia don ong logar nira.

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang paralisado

(*Marcos 2:1-12; Lucas 5:17-26*)

9 Pagatapos ta si, siminay da Jesus ong bilog nirang mabael para mag-

balik ong dobaling baybay. Pagakabot nira, dayon ang minolik si Jesus ong banoang gistaran na. ² Asing don da tanandia, may mga taw ang kiminabot ang pamagtoang ta tatang taw ang paralisado ang lolbog lamang ong bayan-bayan. Asing itaen ni Jesus ang mapoirsang tang pagtalig nira ong nandia, ganing tanandia ong paralisado, “Tangay, india ra magsinti, pinatawad da tang mga kasalanan mo.” ³ Mandian, may don kang mga manigtoldok tang Katobolan tang Dios, ig pagabasi nira tang inaning ni Jesus, namagena-ena ong sadili nira ang ganing, “Aroy! Gakon na tang gaem ang para lamang ong Dios! Dorog kabelat tang kasalanan ang na!” ⁴ Piro gata-wanan ni Jesus tang aggisipen nira. Animan ganing tanandia, “Angay pamagisip amo ta malain? ⁵ Ong aypa tang mas madaling yaning tarin ong taw ang nang paralisado? ‘Pinatawad da tang mga kasalanan mo?’ Obin ang maning ong nandia, ‘Kendenga ig panaw.’ ⁶ Animan mandian, pao-yaeno rang lagi tanandia para mapamatodano ong nindio ang yo, ang Ana ta Taw, may gaemo kaman tarin ong kalibotan para magpatawad tang mga kasalanan.” Oman ganing si Jesus ong paralisado, “Kendenga! Takanen mo tang aglolbogan mo ig molika ra.” ⁷ Ig dayon dang kimindeng tang taw ang asi ig napanaw dang minolik. ⁸ Pagaita tang mga taw, pinangeldan tanira ta mo-ya ig namagdayaw ong Dios tenged nagtorol tanandia ong taw ta gaem ang maning ta si.

Ginoyan ni Jesus si Mateo

(*Marcos 2:13-17; Lucas 5:27-32*)

⁹ Nagalin si Jesus don, ig mintras panaw inita na tang tatang manigtokot

ta bois,[†] ang aran na si Mateo. Don tanandia kakarong ong paragtokotan ta bois. Ganing ong nandia si Jesus, “Impisa mandian, tomabida[‡] ra ong yen.” Ig dayon ang kimindeng si Mateo ig siminabid ong ni Jesus.

¹⁰ Mandian, asing pamamangan da Jesus may ang mga sinagpan na ong balay ni Mateo, yading kiminabot ang mga manigtokot ta bois ig mga mapinagtalaken ig na-pen ka tanira don ang namamangan. ¹¹ Pagaita tang mga Pariseo, sine-ma nira tang mga sinagpan ni Jesus ang ganing, “Angay ga-pen tang maistro mi ang pamangan ong mga manigtokot ta bois ig ong domang mga mapinagtalaken?”[¶] ¹² Naba-yan tanira ni Jesus animan tanandia tang siminabat. Ganing tanandia, “Ang mga taw ang anday masit nira, anday kaministiran ta manigbolong. Ang may mga masit lamang tang kaministiran ang bolongon. ¹³ Pario ka ta si, yo, indio napaning tarin para goyano tang mga taw ang ganing anday talak nira. Napaningo ta para goyano tang mga taw ang aggakon nirang tanira mapinagtalaken. Magalin amo ra ig intindien mi ta mo-ya tang maliag yaning tang nasolat ong Kasolatan ang ganing, ‘Belag tang mga bolontad[§] mi tang pagtorol ta kalipayan ong yen, kondi ang kate-bek mi ong tata may tata.’”^{***}

Ang inaning ni Jesus natetenged ong pagpaletem

(*Marcos 2:18-20; Lucas 5:33-35*)

¹⁴ Oman, kiminabot da tang mga sinagpan ni Juan ang Manigboniag ig nane-ma ong ni Jesus, “Yami ig ang mga Pariseo madagmit aming pagpaletem.”^{††} Piro angay ang mga sinagpan mo anda enged?” ¹⁵ Ganing ang siminabat si Jesus, “Pabetang ta may kasalan. Onopa? Mamagebebe ig mamagpaletem bato tang mga tangay tang laling ba-long kinasal mintras aroman pa nira? Indi ka enged! Piro komabot tang kaldaw ang komiten ong nira tang laling kinasal, ig ya ray ang oras ang tanira mamagpaletem.”

Ang dating toldok tang Katobolan belag ta bagay ong ba-long toldok ni Jesus

(*Marcos 2:21-22; Lucas 5:36-39*)

¹⁶ Ganing pa si Jesus, “Indi poiding itambel tang ba-long abel ong loma rang lambong. Tenged mga matalpoan da tang lambong ang sinambelan, kemere tang ba-long abel ang sinambel, asta mabegtat ig mas mambael pa tang lasik na. ¹⁷ Ya ka ong ba-long bino.”^{‡‡} Indi poiding ibetang ong lomang terel-dan ang olit ta ayep ang indi ra maonat.

[†]9:9 9:9 Telekan ong Pa-kaw ang Bitala.

[‡]9:9 9:9 Ang maliag yaning, tomabid si Mateo ong ni Jesus bilang sinagpan na, ig magosoy ong nandia ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw.

[¶]9:11 9:11 Agpabetang tang mga Pariseo ang malalain tang mga manigtokot ta bois tenged ang doma ong nira mga dayador. Ig ang mga aggoyan nira ang “mapinagtalaken” yay ang mga kasimanoa nirang indi pamagtoman ta osto tang Katobolan ni Moises. Piro agpabetang nira ong sadili nira mato-lid, tenged maderep ong pagtoman tang Katobolan ig ong pagbolontad ong Dios.

[§]9:13 9:13a “bolontad.” Telekan ong Bokabolario.

^{**}9:13 9:13b Oseas 6:6

^{††}9:14 9:14 “Pamagpaletem” obin poidi ka “pamagpoasa.” Telekan ong Bokabolario, ong “Magpaletem.”

^{‡‡}9:17 9:17 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Mga ong bitalang English, ang mga obas yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bino.”

Tenged lompok tang tereldan tenged ong ba-long bino. Oman, mailat tang bino ig indi ra mapakinabangan tang tereldan ang asi. Animan kaministiran ang enged, ang ba-long bino ibetang ong ba-lo kang tereldan agod pario tanirang magtinir ta maboay.”

**Ang ana tang pangolokolo
ong mga Judio, ig ang
babay ang pagdogo-dogo**

(Marcos 5:21-43; Lucas 8:40-56)

¹⁸ Mintras pagbitala pa si Jesus ong mga taw, kiminabot tang tatang pangolokolong Judio. Liminod ong talongan ni Jesus ig nagpakiloy ang ganing, “Ang anao ang sosoltiras ba-lo lamang napatay! Piro tomabida kay ong yen! Maski ibondo mo lamang tang kalima mo ong nandia, maboi tanandiang moman.” ¹⁹ Animan kimindeng si Jesus ig siminabid ong nandia. Asta ang mga sinagpan na namansitabid ka.

²⁰ Mintras papanaw tanira, may dadaton ka ang tatang babay ang pagdogo-dogo ong teled da ta tampolok may doroang takon. Napalenget tang babay ong boko-boko ni Jesus ig sine-lek na tang kapotan tang lambong na, ²¹ tenged ganing ong sadili na, “Maski mate-leko lamang tang lambong na, mago-yao ra.” ²² Minalied ang lagi si Jesus ig pagaita na ong babay ganing tanandia, “Babay, india ra magsinti. Ang pagtalig mo tang nagpao-ya ong nio.” Ig lagi-lagi nago-ya kaman tang babay.

²³ Oman nagdayon da da Jesus ong balay tang pangolokolong Judio, ig pagakabot nira, inita nirang don da tang mga mamanigtogtog para ong patay ig ang mga taw ang pamagkagolo. ²⁴ Ganing si Jesus ong mga taw, “Magalin amo ra lamang. Belag ta patay tang mola. Gapoyat lamang.” Piro ini-

modan lamang nira si Jesus. ²⁵ Animan pinaloa na tanirang tanan. Dayon tanandiang siminled ong koarto tang mola, bindiotan na tang kalima na ig namabangon ang lagi. ²⁶ Ig indi naboyay, ang nainabong na nabantog da ong bilog ang logar ang asi.

**Pinao-ya ni Jesus tang
doroang taw ang boray**

²⁷ Pagalin ni Jesus don, agdatonon tanandia ta doroang taw ang boray. Pamansiteg tanira ang ganing, “Inampo ni David!”[¶] Mate-beka ong yamen!”

²⁸ Paga-led ni Jesus ong balay ang agdayonan na, namansi-led ka tang mga boray. Sine-ma tanira ni Jesus ang ganing, “Pamagparet amo enged ang mapao-ya amo yen?” “Ee, pagparet ami, Gino,” ganing tanirang siminabat. ²⁹ Inapap ni Jesus tang mga mata nira ig minaning, “Mainabo tang agpa-dolon mi, sigon ong pagtalig mi.” ³⁰ Ig lagi-lagi nangaita ra tanira. Oman sinoyonan tanira ta maelet ni Jesus ang indi enged ibeg nira maski ong ninopa. ³¹ Piro pagapagalin nira, namagpanaw ig binalita nira ong bilog ang logar ang asi tang bindoat ni Jesus ong nira.

Pinao-ya ni Jesus tang boyon

³² Pagapagalin tang doroang taw ang asi, may ingkelan si ong ni Jesus ang tatang boyon ang aggaeman ta malain ang ispirito. ³³ Pinalayas ni Jesus tang malain ang ispirito ig dayon ang lag-ing nabitala tang boyon. Nangabereng ta mo-ya tang mga taw ig ganing tanira, “Ya ra lamang ay kaboay indi itang pisan gaita ta maning ta na ong bilog ang Israel!” ³⁴ Piro ganing tang mga Pariseo, “Si Satanas, ang pangolokolo ong mga dimonio, yay ang pagtorol ong nandia ta

[¶]9:27 9:27 “Inampo ni David” tang titolo tang Cristo. Telekan ka ong Bokabolario.

gaem ang magpalayas ta mga malalain ang ispirito.”

Nate-bek si Jesus ong mga taw

³⁵ Pagatapos ta si, naglibot si Jesus ong mga lansangan asta ong mga kababarioan ang pagtoldok ong mga simban tang mga Judio.^{§§} Pinatako na tang Mo-yang Balita natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, ig pinao-ya na tang mga taw ong tanan ang mga masit nira ig maski onopay agbayagen nira. ³⁶ Pagaita na tang dorong mga taw, dorong katete-beken na ong nira tenged agliwagan tanira, ig pario ong mga karniro ang pinabayan da lamang tang manigbadbad, ig anday pagsagod ong nira. ³⁷ Animan ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Dorong arayegen,^{*} piro korang tang mga manigayeg. ³⁸ Animan mama-dol amo ong may nandia tang arayegen ang magpekel pa enged tanandia ta mga manigayeg.”

Ang tampolok may doroang apostolis ni Jesus

(*Marcos 3:13-19; Lucas 6:12-16*)

10 Pagatapos ta si, sinimet ni Jesus tang tampolok may doroang mga sinagpan na ig sindolan na tanira ta gaem ang magpalayas ta mga malalain ang ispirito, ig magpao-ya ta maski onopang klasiay ta masit. ² Narin tang mga aran tang tampolok may doroang apostolis:[†] Primiro si Simon ang aggoyan ta Pedro, oman si Andres ang logod na; si Santiago may ang logod nang si Juan, ang mga ana ni Zebedeo; ³ si Felipe ig

si Bartolome; si Tomas ig si Mateo ang manigtokot ta bois; si Santiagong ana ni Alfeo, si Tadeo,⁴ si Simon ang pagmal ta mo-ya tang banoa nang Israel,[‡] ig si Judas Iscariote ang yay ang nagtraidor ong ni Jesus.

Sinobol ni Jesus tang tampolok may doroang apostolis na para magtoldok

(*Marcos 6:7-13; Lucas 9:1-6*)

⁵ Oman sinobol ni Jesus tang tampolok may doroang narin ig sinoyonan na ang ganing, “Indi amo paning ong mga logar tang mga belag ta Judio obin ong mga banoa tang mga Samaritano. ⁶ Ang mga kasimanoa ta ang mga Israelita[¶] ya lamang ay paningan mi. Ang kalimbawan nira pario ong mga karnirong ganga-ngi ta dalan. ⁷ Panaw amo ig liboton mi tang mga logar nira. Ipatako mi ong nira ang alenget dang maggaem tang Dios tarin ong kalibotan. ⁸ Pao-yaen mi tang mga pamagmasit ig ang mga liproso. Boien mi tang mga patay ig palayasen mi tang mga dimonio ong mga taw ang sinledan nira. Rinisibi mi narin ong Dios ang anday bayad, animan idol mi ka narin ang anday bayad. ⁹ Ong pagpanaw mi indi amo mamagekel ta koarta maski pirapang sintabos lamang. ¹⁰ Indi amo ka magekel ta binagteng, maski lambong ang irimaran, obin maski rapak, obin baston. Tenged ang mga taw ang pamangabedlay dapat ang enged ang oldan tang mga kaministiran nira.

¹¹ “Mga komabot amo ong tatang lansangan obin bario, magdilem amo ta taw ang mo-yang dayonan mi. Ig don

§§9:35 9:35 Ang goy ong simban tang mga Judio ay “sinagoga.” Telekan ka ong Bokabolario.

*9:37 9:37 Ang maliag yaning tang “dorong arayegen,” yay ang mga taw ang listorang magrisibi tang bitala tang Dios, piro korang tang manigpatako.

†10:2 10:2 Ang maliag yaning tang bitalang “apostolis” ay “Sinobol.” Telekan ka ong Bokabolario.

‡10:4 10:4 Ong bitalang Grigo: Simon ang Makabanoa

¶10:6 10:6 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio.

amo lamang magtinir mintras indi amo pa pagalin ong logar ang asi.¹² Pagteled mi ong balay nira, bindisionan mi tanira ang maning, 'Balampa magkatinir tang kao-yan tang Dios ong teled tang pamalay-balay ang narin.'¹³ Mandian, mga moro-yang taw tang pamansistar don, magkatinir ka enged tanira ta kaoyan ang magalin ong Dios. Piro mga belag, indi ka marisibi ta sia.¹⁴ Mga may pamalay-balay obin banoang indi enged magrisibi ong nindio, obin indi enged mamasi ong mga agtotoldok mi, magalin among lagi ig tapokon mi tang kolapok ong mga kakay mi, para ipaita ang anda ray sarabaten mi ong nira.¹⁵ Ong matod, ong kaldaw ang osgaran tang Dios tang tanan, ang silot ang i-dol ong nira mas sobra pa ong silot ang i-dol ong mga taga Sodoma ig taga Gomorra."⁸

Ang kaliwagan ang komabot

(*Marcos 13:9-13; Lucas 21:12-17*)

¹⁶ Ganing pa si Jesus ong mga apostolis na, "Tandan mi na! Ang kalimbawan mi pario ong mga karnirong agtobolono ong mga ayep ang pamangkeb. Animan kaministiran magimong ansiano amo, ig pirming bantayan mi tang sadili mi agod anday maning nira ong nindio."¹⁷ Magandam amo ong nira, tenged depen amo nira ig e-lan amo ong korti, oman latigon amo ong mga simban nira.¹⁸ Ig natetenged ka ong pagto mi ong yen, patalongaen amo ka nira ong mga gobir-nador ig ong mga adi. Ig don ya ray ang oras ang mapagpamatod amo ong nira, asta ong mga tawan nirang belag ta Judio, tang natetenged ong yen.¹⁹ Mga im-

bistigaren amo ra nira, indi amo magpal-ibeg tang mga kolo mi mga onopa tang ibitala mi obin mga onopay isabat mi. Tenged ong oras ang asi, oldan amo tang isabat mi.²⁰ Tenged ang ibitala mi indi magalin ong sadiling isip mi. Sia magalin ong Ispirito tang Dios ang Tatay mi don ong langit.

²¹ "Ong mga kaldaw ang asi, ang mga taw traidoron nira tang maski sadiling logod nira ig yintriga ong osgado para ipapatay. Ig ya kay boaten tang mga tatay ong mga ana nira, asta ang mga ana batokan ka nira tang mga ginikanan nira ig ipapatay.²² Ig yamo, asilagan amo tang tanan tenged ong pagto mi ong yen. Piro ang magagoanta ig magpa-dayon ang magtoman ong yen asta matapos tang tanan ang kaliwagan, tanandia yay ang malibri.²³ Mga agpaliwagan amo ong tatang banoa, maglayas amo ang paning ong dadaton ang banoa. Ong kamatodan, indi amo pa matapos ang magtoldok ong tanan ang mga banoa tang Israel, komaboto ra, yo, ang Ana ta Taw.

²⁴ "Demdemen mi, anday manigadal ang mas matakong maistro na, ig anday torobolon ang mas alawig ong agalen na.²⁵ Animan dapat risibien tang manigadal mga ang mapasaran na pario tang gapasaran tang maistro na. Ya ka ang torobolon mga mapasaran na tang pario ka tang agalen na. Animan mga yo, bilang tatay ong pamalay-balay, aggoyan tang mga taw ta Satanas, mas pakalainen amo pa nira tenged mga sakep amo yen."

§10:15 10:15 Asing tokaw ang mga taga Sodoma ig taga Gomorra anday sayod tang pagrisibi nira ong mga anghil tang Dios ang pinapaning na don ong nira. Animan pinogdaw tang Dios tang banoa nira. Ig ong oring kaldaw silotan pa enged tanira. Ang nainabo ong Sodoma ig Gomorra mabasa ta ong Genesis 18:25-19:29.

**10:16 10:16 Ong bitalang Grigo: Animan kaministiran ang magimo among ansiano pario ong mga ma-kal, ig neman pario ong mga marapati.

Ang dapat eldan ta

(Lucas 12:2-7)

²⁶“Piro indi amo meled ong nira. Tenged anday gatalok ang indi ipaita, ig anday sikritong indi mata-wanan. ²⁷Maski onopay agbebegong ong nindio ong talok, ibeg mi ong doma. Ig maski onopay lalalato ong nindio, ipatako mi ong tanan ang taw. ²⁸Indi amo meled ong mga pamamatay ta taw, sia indi mapagpatay tang kalag mi. Ang Dios tang dapat eldan mi, tenged tanandia tang may gaem na para magsilot tang sinangoni asta kalag mi ang i-lek don ong impirno. ²⁹Piro demdemen mi ka narin: Ang mga aloma-wit, gata-wanan ta ang gabakal ta tang sintabos lamang kada dorong bilog. Asia, maski doro kabarato, piro anda enged ay aloma-wit ang gapatay ig gabo-log ong tanek mga belag ta kaliagan tang Tatay mi don ong langit. ³⁰Ig yamo, maski ngani ang mga naet tang boa mi, gata-wanan na ang pirapang tanan. ³¹Animan indi amo mamansieled, tenged mas agmalen amo tang Dios kaysa ong kadoro-doroan ang mga aloma-wit.”

Ang mangilala ong ni Cristo ig ang indi

(Lucas 12:8-9)

³²Ganing pa si Jesus, “Ang maski sino-pay mangilala ong yen ong talongan tang mga taw, ilalaeno ka tanandia ong talongan tang yen ang Tatay ong langit. ³³Piro ang ganing indi ono gailala ong yen, indi ka tanandia ilalaeno ong talongan tang yen ang Tatay ong langit.”

Belag ta kaosayan kondi soroayen

(Lucas 12:51-53; 14:26-27)

³⁴“Indi amo mamagisip ang napaningo tarin para magekel ta kaosayan ong kalibotan. Belag ta kaosayan tang aggekelano kondi soroayen. ³⁵Animan tenged ong yen, ang mga anang lali mamagigsoay ong mga tatay nira, ang mga anang babay ong mga nanay nira, asta ang mga minagad ang babay mamangontra ka ong panogangan nirang babay natetenged ong yen. ³⁶Ig ang magimong kasoay tang tatang taw ay ang sadiling kapamilya na mismo.

³⁷“Indi poiding magimong sinagpano tang pagmal ong tatay na obin ong nanay na sobra pa ong paggegma na ong yen. Ya ka ang pagmal ong ana na ang sobra pa ong yen, indi poiding magimong sinagpano.^{††} ³⁸Ig ang maski sinopa, mga indi magosoy ong yen ang tomalonga ong kaliwagan ig kamatayen,^{‡‡} ang taw ang asi indi poiding magimong sinagpano. ³⁹Tenged ang taw ang agpalabien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang taw ang magbolontad tang kaboi na para ong yen, tanandia tang marisibi ta kaboing anday kataposan.”

Ang balet ang magalin ong Dios

(Marcos 9:41)

⁴⁰“Ang magrisibi ong nindio, pagrisibi ka ong yen. Ig ang pagrisibi ong yen, sia pagrisibi ka ong Dios, tenged tanandia tang nagtobol ong yen. ⁴¹Ang taw ang magrisibi ong tatang propita tenged propita tanandia, marisibi ka ta

^{††}10:37 10:37 Ang maliag yaning tang “sinagpan” ni Jesus, belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi ang maski sinopay magto ig magosoy ong nandia. Telekan ka ong Bokabolario.

^{‡‡}10:38 10:38 “tomalonga ong kaliwagan ig kamatayen.” Ong bitalang Grigo: magtakan tang sadiling kros na

balet ang pario tang to-dol tang Dios ong propitang asi. Ig ang magrisibi ong tatang taw ang mato-lid tenged mato-lid tanandia, marisibi ka ta balet pario tang risibien tang taw ang asing mato-lid. ⁴²Ig ang sinopay magtorol ta maski tang baso lamang ang wing malamig ong tatang pobring sinagpano, tenged tanandia sinagpano, ang taw ang asi indi maimong indi balten tang Dios.”

Ang inaning ni Jesus ong mga sinobol ni Juan ang Manigboniag

(Lucas 7:18-35)

11 Pagatapos ang toyonan ni Jesus tang tampolok may dorongang sinagpan na, napanaw da ka tanandia para magtoldok ig magpatako tang Moyang Balita ong mga banoang alenenget don.

²Mandian, asing don pang agrprison si Juan ang Manigboniag, nabalitan na tang mga agboaten ni Cristo. Animan nanobol tanandia ong mga sinagpan na para mane-ma ong ni Jesus. ³Ganing tanira ong ni Jesus, “Pagpate-ma si Juan mga yawa ra kaman tang aggelaten ang komabot, obin magelat ami pa ta doma.”

⁴Siminabat si Jesus ang ganing, “Magbalik amo ong ni Juan ig ibalita mi tang tanan ang naba-yan mi ig inita mi. Ibeg mi ong nandia nga ⁵ang mga bo-ray gangaita ra, ang mga pilay gangapanaw da, ang mga bengel gangabasi ra, ang mga liproso mo-ya ra, asta ang mga patay nangaboi rang oman. Ig agpatako ra ong mga malilised tang Mo-

yang Balita. ⁶Masoirti tang taw ang indi pagdoadoa tang nem na ong yen!”

⁷Pagapagalin tang mga sinobol ni Juan, minitala si Jesus ong mga taw natatenged ong ni Juan ang ganing, “Asing napaning amo don ong logar ang anday gistar ang taw, onopay galiliagan ming itaen don? Tatang kirib ang aggeyepen ta mageyep?”[¶] Belag! ⁸Piro onopa enged tang galiliagan ming itaen don? Tatang taw ang pagtok ta masinlong lambong? Belag ka! Tenged ang mga pamagtok ta masisinlong lambong don pamansistar ong palasio tang mga adi. ⁹Animan onopa enged tang galiliagan ming itaen? Tatang propita? Ee. Propita ka kaman. Ig begen amo yen, sobra pa ong propita tang inita mi don. ¹⁰Tenged si Juan yay ang agsambiten tang Dios ong Sagradong Kasalatan, ang ganing: ‘Tobolono tang yen ang torobolon ang tongkaw ong nio, para simpanen na tang paranawan mo.’

¹¹Ong kamatodan, anday nataw ong tapaw tang kalibotan ang gilalaen ang mas alawig pa ong ni Juan ang Manigboniag. Piro ang maski sinopay gasakepan da tang inadian tang Dios, maski tanandia tang ipabetang ang kadibabakan ong tanan, mas alawig pa ka enged tang pagkabetang na ong ni Juan. ¹²Mimpisa pa asing primirong magtoldok si Juan asta mandian, dorong pamangontra ong paggaraemen tang Dios, ig may atan kang dorong reges nirang tenled ong inadian na.^{§§} ¹³Tenged ang mga sinolat tang mga propita asing tokaw, asta ang Katobolan ni Moises, napagpatako rang

[¶]11:7 11:7 Sigon ong doma, ang taw ang pagpanonot-nonot lamang, ang kalimbawan na pario ong kirib ang aggeyepen ta mageyep. Piro si Juan indi nagpanonot-nonot obin nagpaekel-ekel ong kaliagan ta taw maski sinopa tanira. Nagtoldok lamang tang kaliliagan tang Dios ang boaten ta mga taw.

^{§§}11:12 11:12 Ang birsikolong na, poidi kang ila-ted ong Agutaynen ang maning ta na: Mimpisa pa asing primirong magtoldok si Juan asta mandian, kakabot da tang inadian tang Dios ang dorog kapoirsa na, ig ang maraiteg ang taw yay ang ganga-led don.

lagi tang natetenged ong inadian tang Dios, tegka ong pagkabot ni Juan. ¹⁴Ig mga mamagparet amo, si Juan mismo tang Elias* ang pinatakong komabot. ¹⁵Animan mamasi tang may talinga!

¹⁶“Yamong mga taw ong timpong na! Ang kaparioan mi mga mamolang pamansikarong ong plasa ig pamansiteg ong mga kakayam nira ang ganing, ¹⁷‘Sinogtogan amo yamen ta tipano piro indi amo mamagtayaw! Namagkanta ami ta mapongaw piro indi amo ka mamagini-yak!’ ¹⁸Maning amo enged atan.† Tened pagkabot ni Juan ang Manigboniag, inita ming pagpaletem tanandia ig indi panginem ta irinemen, piro ganing amo, ‘Aggaeman tanandia ta anday sayod ang ispirito!’ ¹⁹Oman yo, ang Ana ta Taw, kiminabot ang pamangan ig panginem, ig ganing amo ka, ‘Telekan mi tang taw ang na! Takaban ig manigpabaleng! Ang mga tangay na poros manigtokot ta bois ig domang mga mapinagtalaken!’ Piro maski maning ta sia tang agganing mi, ang kinata-wanan tang Dios itaen pa ka enged ang matod ong mga boat na.”

Ang mabetangan tang mga banoang indi namagtogot

(Lucas 10:13-15)

²⁰Oman, dayon ang sinambleng ni Jesus tang mga pamansistar ong mga banoang bindoatan na ta dorong mga milagro, tened indi enged tanira mamagtogot ong mga talak nira. ²¹Ganing si Jesus, “Kailo amo ka, yamong mga

taga Corazin ig taga Betsaida! Dorong milagrong bindoato atan ong nindio, piro indi amo enged namagtogot! Piro mga bindoato lamang tang mga bagay ang asi don ong Tiro ig ong Sidon, ang mga taw don, naboy da ka rin ang namaglambong ta sako ig namansikarong ong kabo para ipaitang pamagtogot da tanira. ²²Animan agganing ong nindio, ong kaldaw ang osgaran tang Dios tang tanan, mas malakan tang silot ang i-dol ong mga taga Tiro may Sidon kaysa ong nindio. ²³Ig yamong mga taga Capernaum, galiliag among manlawig tegka ong langit. Piro mabo-log amo lamang ong impirno, tened indi amo ka enged namagtogot! Piro mga ang mga milagrong bindoato atan ong nindio, bindoato rin don ong Sodoma, dapat asta mandian atan pa ka rin tang Sodoma!‡ ²⁴Animan agganing ong nindio, ong Kaldaw tang Pagosgar, mas malakan tang silot ang i-dol ong mga taga Sodoma kaysa ong nindio.”

Lemenget ong yen ig penay

(Lucas 10:21-22)

²⁵Asing oras ang asi nagampo si Jesus ang ganing, “Tatayo, yawa tang paggaem tang langit may ang tanek. Pagpasalamato ong nio tened sinalok mo tang mga kamatodan ang na ong mga matatakong taw ig alalawig tang inadilan nira. Piro pinatako mo ong mga taw ang dibabak ta nem ig anday adal nira. ²⁶Salamat, Tatay, tened maning ta sia tang kaliliagan mo.”

***11:14** 11:14 Si Elias tatang propita asing tokaw ba-lo tang timpo ni Juan. Mabasa ta tang natetenged ong kaboi na ong 1 Hari 17:1-19:21 ig 2 Hari 1:1-2:25. Ang Elias ang na indi napatay, kondi kinomit tanandia tang Dios ang boi pa. Sigon ong nasolat ong Malakias 4:5-6, magbalik si Elias ong kalibotan ba-lo komabot tang Cristo.

†**11:18** 11:18 Ang mga mola indi mamagkontinto maski onopay ipatogtog. Pario ka ta si, ang mga taw ang narin indi mamagkontinto maski sinopay agtobolon tang Dios ong nira. Indi rinisibi obin pinaret nira si Juan, ig ya ka indi rinisibi obin pinaret nira si Jesus, kondi pinakalain lamang.

‡**11:23** 11:23 “Sodoma.” Telekan ong 10:15, ong ge-ley ang sinolat ong babakan.

²⁷ Oman ganing si Jesus ong mga taw don, “Ang tanan ang bagay, inintriga ong yen tang Tatayo. Ang Tatay lamang enged tang gailala ong Ana na, ig ang Ana lamang tang gailala ong Tatay na, asta ang mga taw ang galiliagan tang Ana ang mailala ong Tatay na.

²⁸ “Lemenget amo ong yen, yamong tanan ang agbelatan ig agpilayan, agod palinawaen amo yen. ²⁹ Magtoman amo ong mga tobolo ig magadal amo ong yen, tenged yo mapinasinsiaeno ig dibabak ta nem. Ong maning don, maenayan amo enged. ³⁰ Tenged madali lamang tomanen tang mga tobolo, ig malakan lamang tang tarakanen ang i-dolo ong nindio.”

Ang te-ma natetenged ong Kaldaw ang Igperenay

(*Marcos 2:23-28; Lucas 6:1-5*)

12 May tatang Kaldaw ang Igperenay, tata-lib da Jesus ong mga kakoman ang arayegen da lamang. Aglemen da tang mga sinagpan na, animan namanlantok tanira ta pirapang koay na oman aggeyeben nira. ² Pagaita tang mga Pariseo, ¹ ganing tanira ong ni Jesus, “Telekan mo tang agboaten tang mga sinagpan mo! Mandian Kaldaw ang Igperenay. Kontra ong Katobolan tang agboaten nirang asia.”[§] ³ Ganing si Jesus ang siminabat, “Angay? Indi gabasa mi ong Sagradong Kasolatan tang bindoat ni David asing linetem da tanandia may ang mga karomanan na? ⁴ Siminled tanandia ong balay tang Dios ig namangan tang sagradong tinapay ang nabolontad da ong Dios. Sindolan na pa tang mga karomanan na, maski sigon ong Katobolan, ang mga padi lamang

tang poiding mamangan ta si. ⁵ Ig indi pa gabasa mi ong Katobolan ni Moises? Ang mga padi mismong pamangontra ka ong Kaldaw ang Igperenay kada magsirbi ig magbolontad tanira ong Timplo imbis ang penay lamang tanira. Piro indi si agbibilang ang talak nira. ⁶ Agganingong ong nindio, may nakabot da tarin ang mas important pa ong Timplo. ⁷ May inaning tang Dios ong Kasolatan ang ganing, ‘Belag tang mga bolontad mi tang pagtorol ta kalipayan ong yen, kondi ang katebek mi ong tata may tata.’** Mandian, mga naintindian mi rin tang maliag yang tang mga bitalang asia, indi ra rin inosgaran mi tang mga taw ang anday mga talak nira. ⁸ Yo, ang Ana ta Taw, yo tang may gaem ang maganing mga onopay poiding boaten mga Kaldaw ang Igperenay.”

Ang taw ang pilay tang tatang kalima na

(*Marcos 3:1-6; Lucas 6:6-11*)

⁹ Pagatapos ta si, nagalin da si Jesus ig napaning ong tatang simban tang mga Judio. ¹⁰ May tatang lali don ang pilay tang kalima na. Ig may mga taw ka don ang pamagdilem ta dailan agod madi-manda nira si Jesus ong mga agboaten na. Animan namane-ma tanira ong ni Jesus ang ganing, “Bato, ga-tang ong Katobolan ang poiding magpao-ya ta may masit na mga Kaldaw ang Igperenay?”

¹¹ Ganing si Jesus ong nira, “Pabetang ta, may tatang karniro ming nabo-log ong adalem ang galoang ig naton ang Kaldaw ang Igperenay. Onopa bato, pabayan mi ra lamang tenged Kaldaw ang Igperenay? Indi enged! ¹² Piro ang

[§]12:2 12:2a Ang mga “Pariseo” tatang gropo ta mga taw ong simban tang mga Judio asing timpo ni Jesus. Doro kaigpit tang pagtoman nira ong Katobolan ni Moises asta ong domang mga tobol ang dinolang atan.

[§]12:2 12:2b Para ong mga Judio, bawal ang magobra ong Kaldaw ang Igperenay, maski ge-ley lamang ang mga bagay.

**12:7 12:7 Oseas 6:6

taw mas importanti pa ong karniro. Animan indi agkontraen ta tang Katobolan mga pagboat ita ta mo-ya ong Kaldaw ang Igperenay.”

¹³ Oman minaning si Jesus ong taw ang asing pilay, “Abir, yonat mo tang kalima mo.” Inonat na tang kalima na ig nago-ya ka kaman. ¹⁴ Animan namagalin ang lagi tang mga Pariseo ig namagampang-ampang mga monopa mapapatay nira si Jesus.

Si Jesus tang torobolon ang pinilik tang Dios

¹⁵ Gata-wanan ni Jesus tang onopay aggisipen tang mga Pariseo, animan nagalin tanandia don. Dorong mga taw tang namansidaton ong nandia ig pinao-ya na tang tanan ang may masit nira.

¹⁶ Piro sinoyonan na tanira ta maelet ang indi mamagbeg tang natetenged ong nandia. ¹⁷ Si Jesus nagpao-ya agod magmatod tang inaning dang lagi tang Dios natetenged ong nandia, ig pinatako tang propitang si Isaias ang ganing,

¹⁸ “Na yay ang torobolono, ang pini-likong magsirbi ong yen. Agmaleno tanandia ig galipayo ta mo-ya ong nandia.

I-dolo ong nandia tang yen ang Ispirito, agod ipatako na ong mga taw ong tanan ang logar

tang natetenged ong mato-lid ang pagorosgaren.

¹⁹ Indi tanandia magigdiskosion, maloay lamang mga magigampang,

Ig indi ka magpabael tang bosis na ong karsada.

²⁰ Ate-bekan na tang mga pamanlobay da,

ig indi pabayan na tang mga malilised.^{††} Indi tanandia penay asta indi mandeg tang mato-lid ang pagorosgaren tang Dios ong kalibotan.

²¹ Ig tanandia lamang tang taligan tang tanan ang taw ang maglibri ong nira.”^{‡‡}

Si Jesus ig si Satanas

(*Marcos 3:20-30; Lucas 11:14-23*)

²² Mandian may ingkelan ong ni Jesus ang tatang laling boray ig boyon ang aggaeman ta malain ang ispirito. Pinao-ya ni Jesus tang taw ang asi ig lagi-lagi nabitala ig naita ra. ²³ Nangabereng tang tanan animan namagtere-ma teman tanira ang ganing, “Onopa bato? Ya ray na tang aggelaten ta, ang Inampo ni David?”^{¶¶} ²⁴ Piro pagabasi tang mga Pariseo, ganing tanira, “Belag! Si Satanas,^{§§} ang pangolokolo ong mga dimonio, yay ang pagtorol ong nandia ta gaem ang magpalayas ta mga malain ang ispirito.” ²⁵ Piro gata-wanan ni Jesus tang aggisipen nira. Animan ganing tanandia, “Pabetang ta, mga ang mga taw ong tatang inadian, tanira mismo tang pamagkorontran, mamagbereblag ang enged tang inadian ang asi. Pario ka ta si tang mainabo ong tanga banoan obin tanga balayan. Mga tanira mismo tang pamagsoroayan, indi maboay mamagbereblag ang enged. ²⁶ Mandian, mga si Satanas mismo tang pagpalayas tang mga sinakepan na, maliag yaning agkontraen na tang sadili na! Mga maning

^{††}12:20 12:20 Ong bitalang Grigo: Indi potolon na tang tambo maski lapik da, ig indi patayen na tang kingki maski pipirek-pirek da.

^{‡‡}12:21 12:18-21 Isaias 42:1-4

^{¶¶}12:23 12:23 “Inampo ni David” tang titolo tang Cristo. Sigon ong sinolat tang mga propita tang mga Judio asing tokaw, ang Cristo magalin ong dogo tang Ading si David.

^{§§}12:24 12:24 “Satanas.” Ong bitalang Grigo: Beelzebul. Ang Beelzebul tata kang aran ni Satanas. Telekan ong Bokabolario, ong “Satanas.”

don, monopa madayon tang inadian na?
²⁷ Ig mga matod ang si Satanas tang pagtorol ta gaem ong yen para magpalayas ta mga dimonio, sinopa ka tang pagtorol ta gaem ong mga tawan mi para magpalayas ta mga dimonio? Tanira ka mismo tang magpamatod ang nagkamali amo! ²⁸ Tened ang kamatodan, ang Ispirito tang Dios tang pagtorol ong yen ta gaem ang magpalayas ta mga dimonio. Animan maliag yaning, ang Dios ya ray paggaem mandian tarin ong nindio.

²⁹ “Si Satanas, ang kalimbawan na pario ong tatang taw ang mapoirsa. Tened anday taw ang ma-led ong balay na para mangomit tang mga kagamitan na mga indi kang lagi lapoton tanandia. Piro mga nalapot da ngani, ya ray ang oras ang mapanakaw ong teled tang balay na.”*

³⁰ Ig ganing pa si Jesus, “Ang indi kakampi ong yen, kokontra ong yen. Ig ang indi pagtabang ong yen ang pagsimet ta mga taw, pagwasag lamang.

³¹ Tandan mi na ta mo-ya: Patawaden tang Dios tang tanan ang mga talak tang mga taw asta ang tanan ang malain ang bibitala nira. Piro ang sinopay magbitala ta malain kontra ong Ispirito Santo indi enged mapatawad. ³² Mapatawad tang maski sinopay magbitala ta malain kontra ong yen, ang Ana ta Taw. Piro mga ang Ispirito Santo tang pakalainen na, inding pisan tanandia patawaden mandian asta tanopa.”

Mailala ta tang taw ong mga bitala na

(Lucas 6:43-45)

³³ “Mapaganing itang masinlo tang tatang papa ta ayo mga itaen ta ang

masinlo tang borak na, ig anday sayod tang ayo mga itaen ta ang anda kay sayod tang borak na. Tened mailala tang kada papa ta ayo ong borak na.

³⁴ Kalalain tang mga ogali mi!† Ig tened poros amo malalain, mono amo pa bato mapagbitala ta mo-ya? Tened mga onopa tang loloa ong anga ta, sia ya kay ang ga-tang ong popotokon ta. ³⁵ Ang taw ang mo-ya, poros mo-ya tang bibitala na, tened mo-ya tang ga-tang ong popotokon na. Piro ang taw ang anday sasayod ta ogali, poros malain tang agbibitala na, tened anda kay sasayod tang ga-tang ong popotokon na.

³⁶ “Tandan mi na: Ong kaldaw ang magosgar tang Dios, manabat ang enged tang taw ong tanan ang mga bitala nang anday kointa na. ³⁷ Ig dipindi ong mga bitala mo mga yawa silotana obin indi.”

Agdileman nira si Jesus ta milagro

(Marcos 8:11-12; Lucas 11:29-32)

³⁸ Oman may mga manigtoldok tang Katobolan ig mga Pariseo tang minaning ong ni Jesus ang ganing, “Maistro, abir, magpaitā kay ong yamen ta milagro ang yawa matod ang nagalin ong Dios.”

³⁹ Ganing ang siminabat si Jesus, “Yamong mga traidor amo! Kalalain tang ogali mi! Pamagdilem amo ta milagro ba-lo amo magparet. Piro anday ipaita ong nindio, poira lamang ong tatang makabebereng ang bagay ang pario tang nainabo ong propitang si Jonas asing tokaw. ⁴⁰ Mga monopa si Jonas tolong kaldaw ig tolong labi ong teled tang sian tang mabael ang yan, maning ka atan tang mainabo ong yen, ang Ana ta Taw. Tened magtiniro ta tolong kaldaw

***12:29** 12:29 Ong palimbawang na, ang mapoirsang taw yay si Satanas. Piro si Jesus mas mapoirsa ong ni Satanas. Midio linapot da ni Jesus si Satanas tened agpalayasan na ra tang mga sinakepan ni Satanas ang magalin ong sinangoni tang mga taw ang aggistan nira.

†**12:34** 12:34 “Kalalain tang mga ogali mi!” Ong bitalang Grigo: Mga ma-kal amo!

ig tolong labi ong adalem tang tanek.
⁴¹ Pag kabot tang kaldaw ang magosgar da tang Dios, ang mga taga Ninive tomalonga don ig magpamatod ang yamo dapat ang silotan. Tenged asing si Jonas nagtoldok ong nira, namagtogat tanira tang mga kasalanan nira. Piro yamo, maski may tarin da mandian ang sobra pa ong ni Jonas, indi amo pa enged mamagparet ong toldok na. ⁴² Ong kaldaw kang asi, tomalonga ka don tang Rayna tang Abagat[‡] ig maning ka ang yamo dapat kaman ang silotan. Tenged asing tokaw nagalin pa tanandia ong logar ang dorog kalawid para lamang mamasi ong kinata-wanan tang ading si Solomon. Piro telekan mi, may nakabot da tarin ang sobra pa ong ni Solomon!”

**Mga magbalik tang
 anday sayod ang ispirito**

(Lucas 11:24-26)

⁴³ Ganing pa si Jesus, “Pabetang ta, mga may malain ang ispirito ang lomboa ong taw ang sinledan na, ang boaten na magalig-alig ong logar ang anday wi na ig magdilem ta logar ang mape-nayan na. Mga anday itaen nang mape-nayan na, ⁴⁴ maning ong sadili na, ‘Magbaliko ra lamang ong taw ang inistarano tanopa sia.’ Ig ong pagbalik na, kabotan na tang taw ang midio tatang balay ang anday gistar don, limpio ra ig ariglado pa. ⁴⁵ Animan magpanaw si tanandia ig mangimbitar pa enged ta pitong ispiritong mas malalain pa ong nandia. Oman tenled ang lagi tanira ig mistar si don. Animan ang taw ang asing lindoan tanopa sia ta malain ang ispi-rito, mas maliwag tang pagkabetang ang

kaboton na mandian. Sia maning ka atan tang mainabo ong malalain ang mga taw mandian, magimong mas makaeled pa tang mabetangan nira.”

Ang nanay ig mga logod ni Jesus

(Marcos 3:31-35; Lucas 8:19-21)

⁴⁶ Mintras pagbitala pa si Jesus ong mga taw, kiminabot tang nanay na ig mga logod na. Pinagoy lamang nira si Jesus ong teled tang balay ig don tanira pamagelat ong loa. ⁴⁷ [Ganing tang tatang taw ong ni Jesus, “Asia ong loa tang nanay mo ig mga logod mo. Agdilemena nira.”] ⁴⁸ Siminabat si Jesus ang ganing, “Piro sinopa bato tang nanayo may ang mga logodo?” ⁴⁹ Oman sinoldok na tang mga sinagpan na ig ganing, “Na yay ang nanayo ig ang mga logodo! ⁵⁰ Tenged ang sinopay pagtoman tang kaliagan tang Tatayo don ong langit, tanira yay ang agbibilango ang nanayo ig mga logodo.”

**Ang palimbawa natetenged
 ong manigta-bol**

(Marcos 4:1-9; Lucas 8:4-8)

13 Ong kaldaw kang asi, limindoa si Jesus ong balay ig napaning ong binit tang baybay. Don tanandia kiminarong para magtoldok. ² Indinaboay, tiniripo-pokan da tanandia ta kadoro-doroan ang mga taw, animan ang bindoat na siminay tanandia ong tatang bilog ong dalay-dalayan tang talsi ig don si kiminarong. Ang mga taw don lamang ong takat. ³ Sinoldokan tanira ni Jesus ta yading mga bagay, ig pirming paggamit ta mga palimbawa.[¶] Ong tatang palimbawa na ganing tanandia,

[‡]12:42 12:42 Ang “Rayna tang Abagat” yay ang rayna ong Seba, tatang banoa ong parting abagat tang Arabia asing tokaw. Mabasa ta tang natetenged ong nandia ong 1 Hari 10:1-13.

[¶]13:3 13:3 Ang bitalang “palimbawa,” mga ong Tagalog ay “talinghaga.” Ang palimbawa istoria piro may adalem ang maliag yaning na ig may adal ang makomit ta.

“May tatang taw ang napanaw ong koma na para magta-bol ta binik. ⁴Ong pagtara-bolon na, may mga binik ang nailat ong dalan. Siminogpo tang mga lamlam ig dayon ang laging sinompit nira. ⁵May mga binik kang nabo-log ong kabatoan ig manipit lamang tang tanek don. Animan namansilongay ang lagi. ⁶Piro asing makintan tang kaldaw, nangalanet ang lagi tenged dibabaw lamang tang lamot na. ⁷Ang domang binik nalasik ong kaibabawenan ang tenekan. Namanrabong tang mga ibabawen ig dineg na tang ba-long namansilongay. ⁸May doma pa enged ang binik ang nabo-log ong matambek ang tanek. Pagalongay, namambael ig namorak ta doro. Ang doma, tang gatos ang pasi kada koay na, may enem ang polok, ig may talo-long polok. ⁹Mamasi tang may talinga!”

**Angay naggamit si Jesus
ta mga palimbawa?**

(Marcos 4:10-12; Lucas 8:9-10)

¹⁰Namampalenget ong ni Jesus tang mga sinagpan na ig namane-ma ang ganing, “Angay paggamita ta mga palimbawa mga pagtoldoka ong mga taw?”

¹¹Ganing si Jesus ong nira, “Ang mga sikrito natetenged ong inadian tang Dios, agbebebo ra ong nindio mandian para maintindian mi. Piro ong doma, indi tanira agbegen ta diritso. ¹²Ang taw ang may gaintindian na natetenged ong Dios, dolangan pa, ig doro pa enged tang maintindian na. Piro ang taw ang anday gaintindian na, maski ang ge-ley lamang ang gaintindian na, sia komiten pa ka enged ong nandia. ¹³Animan pagbitalao ong mga taw ong mga palimbawa tenged maski pamansipa-dek tanira, indi tanira gangaita. Ig maski pamamasi, indi ka gangaintindi. ¹⁴Animan mandian da nagmatod ong nira tang inaning tang

propitang si Isaias asing tokaw pa ang ganing,

‘Mamasi amo man ang mamasi, indi amo ka mangaintindi.

Ig maski pa-dek amo man tang pa-dek, indi amo ka mangaita.

¹⁵Tenged ang mga taw ang na, matetengat tang mga kolo nira.

Ang mga talinga nira pamandamel da lamang tang pamasi,

ig pineyeng da lamang nira tang mga mata nira

para indi tanira mangaita ig indi mangabasi.

Itaben mangaintindi pa tanira,

magbalik pa tang nem nira ong yen,

ig pao-yaeno tanira,’ ganing tang Dios.[§]

¹⁶Piro yamo, masoirti amo tenged gangaita ig gangabasi amo. ¹⁷Ong kamatodan, dorong mga propita ig mga matolid ang taw asing tokaw ang gangaliliag din ang mangaita tang mga bagay ang gitaen mi mandian ig mangabasi tang gaba-yan mi ra. Piro sia indi nakabotan nira ong timpo nira.”

**Pinaintindi ni Jesus tang palimbawa
natetenged ong manigta-bol**

(Marcos 4:13-20; Lucas 8:11-15)

¹⁸“Mandian, mamasi amo tang maliag yaning tang palimbawa natetenged ong manigta-bol. ¹⁹Ang mga binik ang nailat ong dalan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala natetenged ong inadian tang Dios, piro indi gangaintindi. Dada-ton ang lagi si Satanas ig agkomiten na tang bitala ang naloak da ong popotokon nira.

²⁰“Ang mga binik ang nabo-log ong kabatoan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala ig agrisibien ang lagi nira ang may kalipay. ²¹Piro tenged belag ta de-dek ong popotokon nira, indi lamang maboay tang pagto nira. Mga

[§]13:15 13:14-15 Isaias 6:9-10

agliwagan tanira obin aggakigan tenged ong pagtoman nira tang bitala tang Dios, dayon ang laging bo-wanan nira tang pagto nira.

²²“Ang mga binik ang nangala-sik ong kaibabawenan, pario ka mga may mga taw ang pamamasi tang bitala tang Dios, piro pamagpaborido ong yading irintindian nira ig gaekelan ong manggad nira. Animan ang bitala tang Dios andang pisan ay borak na ong kaboi nira.

²³“Piro ang binik ang nabo-log ong matambek ang tanek, yay ang mga taw ang pamamasi ig gangaintindi enged tang bitala tang Dios. Animan ang bitala may masinlong borak na ong kaboi nira. Ang doma kadoro-doroan, ang doma doro ka, ig ang doma kasarangan lamang.”**

Ang palimbawa natetenged ong mga ibabawen

²⁴Inistorian ka tanira ni Jesus tang palimbawang na. Ganing tanandia, “Ang paggaraemen tang Dios bilang adi pario ong bindoat tang tatang taw asing nagloak ta masinlong binik ong koma na. ²⁵Pagatapos ang nagloak, may tatang labi mintras gapoyat tanandia, napaning ong koma na tang kasoay na ig don nagta-bol ka ta ibabawen. ²⁶Mandian, asing pamorak da tang paray, ba-lo inita ig nailala tang mga ibabawen.†† ²⁷Animan ang mga torobolon namampaning ong may nandia ig ganing, ‘Masinlong binik tang lindoak ta ong tanek mo. Angay dorong ibabawen na, ong aypa bato nagalin?’ ²⁸Ganing tang may

nandia, ‘Ang taw ang kasoayo yay ang nagboat ta sia!’ Animan nane-ma tang mga torobolon na ang ganing, ‘Onopa, bonlokon amen si?’ ²⁹Ganing tanandia, ‘Indi ra, itaben mabonlok pa asta ang mga paray. ³⁰Pabayan mi ra lamang asta komabot tang pangangayeg. Ong pangangayeg da lamang tobolono tang mamanigayeg ang pamonlokon kang lagi nira tang mga ibabawen ig pameket be-keten para sirokon. Oman balo ipasimeto ong nira tang pa-bat ong bodiga.”

Ang palimbawa natetenged ong alibotod tang mostasa

(Marcos 4:30-32; Lucas 13:18-19)

³¹Nagpadayon si Jesus ong pagbitala na ong mga taw ong tata sing palimbawa. Ganing tanandia, “Ang inadian tang Dios pario ong tatang alibotod ta mostasa ang lindoak ta tatang taw ong kodan na. ³²Na kage-ley ge-leyan ong tanan ang mga alibotod ang poiding iloak. Piro mga maloak da ngani, pambael asta mas mabael pa ong domang mga iloloak, ig midio papa ra ta ayo tang kalawig na.‡‡ Maski ang mga lamlam poidi rang magboat ta poyad don ong mga tanga na.”

Ang palimbawa natetenged ong pampalsa ta tinapay

(Lucas 13:20-21)

³³Nagistoria pa si Jesus ta tata pang palimbawa. Ganing tanandia, “Ang inadian tang Dios pario ong pampalsa ta tinapay ang sinampora ta tatang babay

**13:23 13:23 Ong bitalang Grigo: Ang doma tale-tang gatos tang borak nira, may enem ang polok, ig may talo-long polok.

††13:26 13:26 Ang ibabawen ang asing sina-bol ay tatang klasi ta ibabawen ang pario ta melang, ang itsora na magang paray. Indi pa mailala mintras indi pa pambael ig pamorak.

‡‡13:32 13:32 Ang mostasa don ong banoang Israel parting klasi ta mostasa ang agloloak ong Pilipinas. Mga mabael da, ang kalawig na pario ong papa ta kalamonggay.

ong tolong gantang ang arina. Maski geley tang pampalsa, minalsa tang bilog ang minasa.”

Ang paggamit ni Jesus ta mga palimbawa

(Marcos 4:33-34)

³⁴ Animan, ang tanan ang asia binitala ni Jesus ong mga taw ong mga palimbawa. Ig anday sinoldok na ong nira ang indi tanandia naggamit ta palimbawa. ³⁵ Bindoat na narin agod mainabo tang inaning tang Dios ong propita na asing tokaw ang ganing, “Mitalao ong nira ong mga palimbawa, Ibego ong nira tang mga bagay ang gatalok mimpisa pang bindoat tang kalibotan.”^{¶¶}

Pinaintindi ni Jesus tang palimbawa natetenged ong mga ibabawen

³⁶ Pagatapos ta si, bino-wanan ni Jesus tang mga taw ig siminled ong balay. Namansidaton tang mga sinagpan na ig nagigampang ong nandia ang ganing, “Ipaintindi mo kay ong yamen tang maliag yaning tang palimbawa natetenged ong mga ibabawen.” ³⁷ Ganing si Jesus, “Ang taw ang asing nagloak tang masinlong binik anday doma kondi yo, ang Ana ta Taw. ³⁸ Ang tanek ang lindoakan yay ang kalibotan. Ang masinlong mga binik anday doma kondi ang mga taw ang gasakepan tang gaem tang Dios. Ig ang mga ibabawen yay ang mga taw ang gasakepan tang gaem ni Satanas. ³⁹ Si Satanas tang taw ang traidor ang yay nagta-bol ta ibabawen. Ang pangangayeg, ya ray ang kataposan tang kalibotan, ig ang mga manigayeg anday doma kondi ang mga anghil. ⁴⁰ Mga monopa agbonlokong tang

mga ibabawen ig dayon ang sirokon, maning ka don tang mainabo ong kataposan tang kalibotan. ⁴¹ Yo, ang Ana ta Taw, manobolo ong mga anghilo ang simeten ig palinen ong inadiano^{§§} tang tanan ang taw ang yay ang gagikanaan ang pamagkatalak tang mga karomanan nira, asta ang tanan ang pamagboat ta malain. ⁴² Oman dayon tanirang i-lek ong impirno, don ong apoy ang indi enged mapatay-patay asta ong tanopa. Ig don tanira mamagini-yak ig mamansikayeget tang mga isi nira. ⁴³ Piro ang mga taw ang mato-lid mamansisingat ang midio ra kaldaw don ong inadian tang Tatay nira. Mamasi tang may talinga!”

Ang palimbawa natetenged ong manggad ang limbeng

⁴⁴ “Ang inadian tang Dios pario ong manggad ang limbeng ong tanek ig nāli ta tatang taw. Ang bindoat tang taw ang asi sinampekan na sing oman, ig ong so-brang kalipay na minolik ig pinabakal na tang tanan ang pagkabetang na. Oman dayon ang binakal na tang tanek ang asi.”

Ang palimbawa natetenged ong pirlas

⁴⁵ “Ya ka ang inadian tang Dios, pario ka ong maralen ang pirlas ang yay ang agdilemen ta tatang nigosianti. ⁴⁶ Asing pagaita na tang tatang maralen ang enged, minolik tanandia ig pinabakal na tang tanan ang pagkabetang na, ig dayon ang binakal na tang pirlas ang asi.”

Ang palimbawa natetenged ong lambat

⁴⁷ “Ang mainabo ong inadian tang Dios mapapario ong nainabo asing may

^{¶¶}13:35 13:35 Salmo 78:2

^{§§}13:41 13:41 Ang maliag yaning tang “inadian” tang Dios, tarin lamang ong birsikolong na, ay ang bilog ang kalibotan ang gagaeman na.

lambat ang tina-tak ong talsi ig sari-saring yan tang nakomit na. ⁴⁸Asing ponok da tang lambat ta yan, pinatakat da ong baybay. Oman dayon dang namansikarong tang mga taw para belag-belagan tang mga yan. Ang masisinlo bintang nira ong tiklis ig ang mga anday sasayod pinlek lamang nira. ⁴⁹Maning ka atan tang mainabo ong kataposan tang kalibotan. Ang mga anghil komabot para ipabelag tang mga taw ang malalain ong mga taw ang moroya. ⁵⁰Oman ang mga malalain i-lek ong impirno, don ong apoy ang indi enged mapatay-patay asta ong tanopa. Ig don tanira mamagini-yak ig mamansikayeget tang mga isi nira.”

Ang dating kinata-wanan may ang ba-lo

⁵¹Pagatapos, nane-ma si Jesus ong nira ang ganing, “Onopa? Naintindian mi ra tang tanan ang inanging ong nindio?” “Ee, naintindian amen,” ganing tanira. ⁵²Ig ganing si Jesus, “Animan mandian, ang kada manigtoldok tang Katobolan, mga may gata-wanan na ka natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, ang taw ang asi pario ka ong may nandia ta balay ang dorong kagamitan na. Ig belag lamang tang dating mga gamit tang agpaloa na ong bodiga na, kondi asta ra ka ang mga ba-lo.”

Indi rinisibi si Jesus ong Nazaret

(*Marcos 6:1-6; Lucas 4:16-30*)

⁵³Asing pagatapos ni Jesus ang nagtoldok tang mga palimbawang na, dayon tanandiang nagalin don. ⁵⁴Minolik ong sadiling banoa na, ig don nagtoldok ong simban nira. Nangabereng tang tanan ang nangabasi tang mga agtotoldok na.

Animan pamagtere-ma te-man tanira ang ganing, “Ong aypa bato nakomit tang taw ang na tang kinata-wanan na? Angay gapagboat tanandia ta mga milagro? ⁵⁵Gailala ta tang taw ang na! Ana ka lamang tanandia tang karpintiro! Ang nanay na si Maria ig ang mga logod na da Santiago, Jose, Simon ig Judas. ⁵⁶Asta ang mga logod nang mga babay tarin ka pamansistar. Ta, ong aypa nakomit na tang mga abilidad nang na?” ⁵⁷Ig tenged ong kaerep nira, indi enged ilalaen nira.

Animan ganing si Jesus ong nira, “Ang tatang propita aggilalaen tang tanan ang taw, poira lamang ong mga kasi-manoa na ig ong pamalay-balay na.” ⁵⁸Ig tenged indi tanira mamagparet, indi tanandia napagboat ta yading milagro don.

Ang pagpatay ong ni Juan ang Manigboniag

(*Marcos 6:14-29; Lucas 9:7-9*)

14 Mandian si Herodes, ang pangolokolo ong Galilea,* naba-yan na tang natetenged ong mga agboaten ni Jesus. ²Animan ganing si Herodes ong mga opisialis na, “Aroy! Sia si Juan ang Manigboniag! Sigoro naboing oman, animan sia may gaem nang magboat ta mga makabebereng ang mga bagay!”

³⁻⁴Na yay ang ga-tang ong isip ni Herodes tenged tanopa sia tanandia tang nagpadep ong ni Juan, oman pinalapot na ig pinapriso. Bindoat narin ni Herodes tenged pirming agsamblengen tanandia ni Juan tenged ong pagiga-pen a-pen na ong babay ang si Herodias, ang katawa tang logod nang si Felipe. Narin tang pirming agganing ni Juan, “Kontra ong Katobolan ta ang

*14:1 14:1 Ang Herodes ang na ay si Herodes Antipas. Tanandia ana tang ading si Herodes ang nagpapatay ong mga mamolang gege-ley asing tokaw. Si Herodes Antipas tang tetrarka, ang maliag yaning goblirador, tang Galilea. Piro teta ang goy ong nandia adi ka.

magkatawan amo tang katawa tang lo-god mo!”⁵ Tened tarin, galiliag din si Herodes ang ipapatay na si Juan, piro geldan tanandia ong mga taw, tened si Juan aggilalaen nirang propita tang Dios.

⁶ Oman, asing kiminabot tang kakaldawan ni Herodes, ang anang babay ni Herodias nagtayaw ong talongan tang mga bisita. Ig nalipay ang pisan tang ading si Herodes.⁷ Animan ganing ang nanompa tang adi ong soltiras, “Mama-dola ong yen maski onopay galiagan mo, ig i-dolo ong nio.”

⁸ Ong solsol tang nanay na siminabat tang soltiras ang ganing, “I-dol mo kay ong yen mandian ang lagi tang kolo ni Juan ang Manigboniag, ang agbe-tang ong tatang bandiha.”⁹ Pagabasi tang adi, pinongawan tanandia ta mo-ya. Piro tened ong pangako na ong soltiras ang naba-yan mismo tang mga bisita, pinaboat na ra lamang tang pina-dol tang soltiras.¹⁰ Pinapotolan na ta likel si Juan don ong prisoan.¹¹ Oman bintang tang kolo ong tatang bandiha ig ingkelan ong soltiras. Ig narin dayon kang inintriga tang soltiras ong nanay na.

¹² Animan pinaningan don tang mga sinagpan ni Juan, kinomit nira tang sinangoni na ig limbeng. Pagatapos, napaning tanira ong ni Jesus ig binalita nira tang nainabo.

Pinapan ni Jesus tang sobra ong limang ribong taw

*(Marcos 6:30-44; Lucas
9:10-17; Juan 6:1-14)*

¹³ Pagabasi ta si ni Jesus, siminay tanandia ong bilog ig tambilog lamang tanandiang napaning ong logar ang anday gistar ang taw. Piro asing pagatako tang mga taw ang napagalin da tanandia, namagalin ka tanira ong mga kababarioan nira ig namagpanaw ang

pangobay tang baybay paning ong logar ang agrombon na.¹⁴ Pagataboan ni Jesus, inita na tang kadoro-doroan ang mga taw ang asi. Dorong katete-beken na ong nira, animan pinao-ya na tang mga pamagmasit ang ingkelan nira don.

¹⁵ Asing apon da, namampalenget ong nandia tang mga sinagpan na ig minaning, “Madali rang makorop tang kaldaw, ig anda paman ay mga taw ang gistar ong logar ang na. Mo-ya pa sigoro, papaningen ta ra tang mga taw ong mga bario para mapamakal tanira ta mapangan nira.”

¹⁶ Piro siminabat si Jesus, “Maski indi ra papagalinen ta tanira. Yamo tang magtorol ta mapangan nira.”

¹⁷ Ganing ka tang mga sinagpan na, “Aroy, monora bato? Lima ka lamang bilog ang tinapay ig doroa ka lamang bilog ang yan tang ekel ta!”

¹⁸ Ganing si Jesus ong nira, “Abir, e-lan mi sia tani.”

¹⁹ Oman pinakarong na tang mga taw ong kaibabawenan. Kinomit na tang limang bilog ang tinapay may ang dorolang bilog ang yan. Siminingara tanandia ong langit ig nagpasalamat ong Dios. Oman pinisi-pisi na tang mga tinapay ig sindol ong mga sinagpan na para itagtag ong mga taw.²⁰ Nangapamangan tang tanan ang taw ig poros nangaelen. Pagatapos, sinimet tang mga sinagpan na tang nanga-da, ig nanga-mok pa tanira ta tampolok may dorolang tiklis.²¹ Ang mga laling namamangan bali limang ribo rang lagi, poira pa tang mga babay ig ang mga mola.

Napanaw si Jesus ong ta-paw tang talsi

(Marcos 6:45-52; Juan 6:15-21)

²² Pagatapos ta si, dayon ang laging sinobol ni Jesus tang mga sinagpan na ang tomay da ong bilog nirang mabael agod tongkaw da ong dobling bay-

bay mintras agpaoliken na pa tang mga taw. ²³Pagapagalin tang mga taw, siminakat si Jesus ong tatang bokid ang tanandia lamang para mangadi. Nalabian tanandia don. ²⁴Piro ong oras kang asi, don da ong laod tang bilog ang agtayan tang mga sinagpan na ang agtampok-tampokon tang mga langeb tenged panongtong ong mageyep. ²⁵Ig asing garamal da, diminaton da si Jesus ong nira ang papanaw ong ta-paw tang talsi. ²⁶Pagaita tang mga sinagpan na ang may papanaw ong ta-paw tang talsi, pisan tanirang namangelel ig ong sobrang karaelden nira nangaiteg pa ang ganing, “May peled!” ²⁷Piro minitalang lagi si Jesus ong nira ang ganing, “Indi amo meled. Yo na, si Jesus!”

²⁸Oman minaning si Pedro, “Gino! Mga yawa kaman sia, papaningeno nio atan ong ta-paw tang talsi ang papanaw.”

²⁹Ganing si Jesus, “Tania!”

Minabak si Pedro ong bilog ig napanaw ong ta-paw tang talsi, ang agpaning ong ni Jesus. ³⁰Piro asing pagaita ni Pedro ang mapoirsa tang mageyep, inledan tanandia ig tatalmed da rin. Animan miniteg tanandia ang ganing, “Gino, tabang!”

³¹Ig kinirabot ang lagi ni Jesus. Oman ganing si Jesus ong ni Pedro, “Angay nagdoadoa? Korang pa ka enged tang pagtalig mo!”

³²Pagatay lamang nira ong bilog, dayon ang laging nagpoas tang mageyep. ³³Ig tinowan si Jesus tang mga aroman nira don ong bilog ang ganing, “Matod ka kaman ang yawa tang Ana tang Dios!”

Pinao-ya ni Jesus tang mga pamagmasit ong Genesaret

(Marcos 6:53-56)

³⁴Pagakabot nira ong dobalang baybay, don tanira siminampet ong Genesaret. ³⁵Nailalang lagi si Jesus tang mga taga don, animan binalitang lagi nira ong tanan ang logar ang gasakep don ang kiminabot da si Jesus. Animan ingkelan tang mga taw ong nandia tang tanan ang mga pamagmasit nira. ³⁶Namagpakiloy tanira ong ni Jesus ang maski mate-lek da lamang tang mga pamagmasit tang kapotan tang lambong na. Ig ang tanan ang nangate-lek, namago-ya.

Ang mga toromanen ta taw ig ang Katobolan tang Dios

(Marcos 7:1-13)

15 Tatang kaldaw may mga Pariseo ig mga manigtoldok tang Katobolan ang nagalin ong Jerusalem ang namansipalenget ong ni Jesus. Sine ma nira ang ganing, ²“Angay agkontraen tang mga sinagpan mo tang mga toromanen ang pinanoblian ta ong mga kamepet-mepetan ta? Pamamangan lamang ang indi pamamanaw tang mga kalima nira sigon ong kaogalian ta!”[†]

³Ganing si Jesus ang siminabat, “Angay yamo, agkontraen mi ka tang tobol tang Dios para lamang matoman mi tang toromanen mi?” ⁴Ganing tang tobol tang Dios, ‘Galangen mo tang tatay mo may ang nanay mo,’ ig ‘Ang sinopay magbitala ta malain kontra ong tatay obin ong nanay na, dapat patayen.’[‡] ⁵Piro yamo, parti tang agtotoldok mi. Tenged ganing amo, mga ang taw may matabang

[†]**15:2** 15:2 Dorong mga riglaminto tang mga Judio ang agboaten nira para magimong limpio ong pama-dek tang Dios. Ang pagpamanaw ba-lo mamangan ig ang pagpangogat tang mga platon, asia doroa ong mga toromanen ang agtoldan nira ta importansia.

[‡]**15:4** 15:4 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16; Exodo 21:17; Levitico 20:9

na rin ong mga ginikanan na, poiding maning ong nira, 'May itabango rin ong nindio, piro indi ra ma-dolo tenged nangakō ra ang i-dolo ong Dios.'⁶ Ig ganging among mga maning don, anda ray kaministiran ang tabangan na pa tang mga ginikanan na. Animan, agboaten ming anday kointa na tang tobol tang Dios tenged ong kaogalian ming asia.⁷ Mga manloloko amo ig mga traidor! Ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Animan tama kaman tang inaning tang Dios natetenged ong nindio ang pinasolat na ong propitang si Isaias ang ganing,⁸ 'Ang mga taw ang na aggalangeno nira ong anga lamang.

Piro ong kamatodan, ang popotokon nira alawid ong yen.

⁹ Anday data na tang pagto nira ong yen, Tenged ang mga agtotoldok nirang ganging mga tobol tang Dios, toromanen ang boat-boat lamang ta taw."⁴

Ang mga bagay ang pagpaboling ong taw ong pama-dek tang Dios

(Marcos 7:14-23)

¹⁰ Ginoyan ni Jesus tang mga taw ang palenget ong nandia ig minaning ong nira, "Mamasi amo ta mo-ya agod maintindian mi tang ibitalao ong nindio. ¹¹ Belag tang agte-led ong sinangoni ta taw tang pagpaboling ong nandia ong pama-dek tang Dios, kondi ang mga malalain ang loloa ong anga na."

¹² Maboay-boay ta ge-ley, namansipalenget tang mga sinagpan na ang ganging, "Nata-wanan mo ka? Nasilag tang mga Pariseo ong binitala mong asi."

¹³ Siminabat si Jesus, "Ang kada iloloak ang indi lindoak tang Tatay-ong asi ong langit, bonlokon ang enged.

¹⁴ Pabayan mi lamang tanira. Mga boray tanirang pamagantabay ong kapario nirang mga boray. Ig mga ang boray yay

ang magantabay ong kapario nang boray, pario tanirang mabo-log ong adalem ang galoang."

¹⁵ Oman ganing si Pedro ong nandia, "Ipaintindi mo kay ong yamen tang maliag yaning tang palimbawang asi nongayna."

¹⁶ Ganing si Jesus ong nira, "Asta yamo, indi amo pa gangaintindi? ¹⁷ Indi gata-wanan mi? Ang maski onopay telled ong anga pagdiritso ong sian, oman loloa ong sinangoni. ¹⁸ Piro ang loloa ong anga, pagalin mismo ong popotokon, ig sia yay ang pagpaboling ong taw ong pama-dek tang Dios. ¹⁹ Tenged don mismo ong popotokon ta taw pagalin tang anday sasayod ang mga pagirisipen ig ang mga boat ang malalain, pario tang pamatay ta taw, ang pangombabay obin pangonlali, ang pagiga-pena-pen ong belag ta katawa na, panakaw, pamirdi ta dengeg tang masig ka taw na, ig ang pagtistigo ta bo-li. ²⁰ Animan ang tanan ang asia tang pagpaboling ong taw, ig belag tang mga indi tanandia pagosoy ong tamang pagpamanaw tang kalima na ba-lo mamangan."

Ang pagtalig tang tatang babay ang taga Canaan

(Marcos 7:24-30)

²¹ Namagalin da Jesus don ig naman-sipaning ong mga logar ang sakep tang mga siodad tang Tiro ig Sidon. ²² Mandian, may tatang babay ang Cananea, ang belag ta Israelita, ang gistar ong logar ang asi. Napalenget tanandia ong ni Jesus ig nagpakiloy ang ganing, "Gino, Inampo ni David, mate-beka ong anao ang babay! Sinled tanandia ta dimonio ig pagpinitinsia ra ta mo-ya."

²³ Piro indi nagintindi si Jesus. Animan ang mga sinagpan na napalenget ong nandia ig ganing, "Paoyona ra

⁴15:9 15:8-9 Isaias 29:13

lamang agod magalin da. Sigi lamang tang daton-daton na ong yaten ig dorog kaingal!”²⁴ Piro siminabat si Jesus, “Yo, sinobolo para tabangan tang mga Israelita[§] lamang, tenged pario ra tanira ong mga karnirong ganga-ngi ta dalan.”²⁵ Piro napalenget pa ka enged tang babay ong ni Jesus, liminod ong talongan na ig minaning, “Gino, mate-beka kay!”

²⁶ Piro siminabat si Jesus ong tatang sarabien ang ganing, “Belag ono ta tama ang komiten tang pamangan tang mga mola oman i-dol ong mga kiro.”

²⁷ Siminabat si tang babay, “Matod ka kaman, Gino. Piro maski ngani ang mga kiro, gapamangan tang namek ang gangabo-log ong lamisan tang agalen nira.”²⁸ Animan ganing si Jesus, “Dorog kabael tang pagtali mo! Mainabo enged tang agpa-dolon mo.” Ig ong oras kang laging asi nago-ya tang ana na.

Doro tang pinao-ya ni Jesus

²⁹ Nagalin si Jesus don ong logar ang asi ig nagbalik ong binit tang baybay tang Galilea. Siminakat tanandia ong tatang bokid ig don kiminarong.³⁰ Dorong mga taw tang namansipanig don ong nandia. Ingkelan nira tang mga piang, ang mga pingkaw, ang mga boray, mga boyon ig doro pa enged ang may mga masit nira. Aggekelan nira ong talongan ni Jesus ig pinao-ya na tanirang tanan.³¹ Nangabereng ta mo-ya tang mga taw tenged inita nirang bibitala ra tang mga boyon, mo-ya ra tang mga kalima tang mga pingkaw, ang mga piang gangapanaw da ig ang mga boray gangaita ra. Ig ang tanan ang mga taw don namagdayaw ong Dios tang Israel.

Pinapan ni Jesus tang sobra ong epat ang ribong taw

(*Marcos 8:1-10*)

³² Asing don pa tanira ong bokid, ginoyan ni Jesus tang mga sinagpan na ang palenget ig minaning, “Gate-beko ong mga taw ang na, tenged tolo rang kaldaw tanirang ka-pen ta, ig mandian anda ray mapangan nira. Indio galiliag ang paoliken tanirang indi gangapamangan, itaben tomomba tanira ong dalan.”

³³ Ganing tang mga sinagpan na, “Ong ari ita pa bato makomit ta pamangan tarin ong logar ang na ang magigo ong nang kadoro-doroan ang taw?”

³⁴ Nane-ma si Jesus, “Pirapa pang bilog tang tinapay mi atan?”

“Pito ra lamang bilog ang tinapay ig pirapang bilog ang yan ang gege-ley,” tang sabat nira.

³⁵ Oman pinakarong ni Jesus tang mga taw ong tanek.³⁶ Kinomit na tang pitong bilog ang tinapay ig ang yan ang gegeley ig nagpasalamat ong Dios. Pinisipisi na si ig sindol ong mga sinagpan na, oman sinagtag nira ong mga taw.³⁷ Nangapamangan tang tanan ang taw ig poros nangaelen. Pagatapos, sinimet tang mga sinagpan na tang nanga-da, ig nanga-mok pa tanira ta pitong tiklis.³⁸ Mga epat ang ribo rang lagi tang mga laling namamangan poira pa ong mga babay ig mga mola.

³⁹ Pagatapos ta si, dayon dang pinaolik ni Jesus tang mga taw, ba-lo tanandia siminay ong tatang bilog ang mabael, aroman na tang mga sinagpan na, para paning ong logar ang Magadan.

Agdileman nira si Jesus ta milagro

(*Marcos 8:11-13; Lucas 12:54-56*)

16 May mga Pariseo ig mga Saduseo ang namampalenget ong ni Je-

[§]15:24 15:24 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio.

sus para sobokan nira. Ganing tanira, “Abir, magpaitā kay ong yamen ta milagro ang yawa matod ang nagalin ong Dios.”² [Ganing si Jesus ang siminabat, “Mga gakorop da tang kaldaw ig ang langit masinggi, ganing amo, ‘Masinlo tang timpo ong damal.’³ Ig mga ba-lo tenla tang kaldaw, mga ang langit masinggi ig pangi-lep, ganingo amo ka, ‘Komoran mandian.’ Gatako among manaid mga onopa tang maliag yaning tang mga pasinial ang gitaen mi ong langit may ong tanek. Piro angay indi gatawanan mi tang maliag yaning tang mga tanda ang agpaita mandian ang mga timpo?]⁴ Yamong mga traidor amo! Kalalain tang ogali mi! Pamagdilem amo ta milagro ba-lo amo magparet. Piro anday ipaita ong nindio, poira lamang ong tatang makabebereng ang bagay ang pario tang nainabo ong propitang si Jonas asing tokaw.” Pagabitala na ta si, nagalin ang lagi tanandia.

Ang mga toldok tang mga Pariseo ig mga Saduseo pario ong pampalsa ta tinapay

(Marcos 8:14-21)

⁵ Asing siminay da Jesus para lomatod ong dobaling baybay, nangalipat pala tang mga sinagpan na ang namagbalon ta pamangan.⁶ Mintras lalayag tanira, ganing si Jesus ong nira, “Magandam amo ong pampalsa ta tinapay tang mga Pariseo ig mga Saduseo.”

⁷ Tenged don, namagampang-ampang tang mga sinagpan na, “Sigoro maning ta si tang inaning na tenged indi ita namagbalon ta tinapay.”

⁸ Gata-wanan ni Jesus tang agpagampang nira, animan ganing ong nira,

“Korang pa enged tang pagtalig mi! Angay pamagpalibeg amo tang mga kolo mi ang anday ekel ming tinapay?⁹ Indi amo pa enged gangaintindi? Onopa? Nalipatan mi ra asing pagpisi-pisio tang limang bilog ang tinapay para mangapamangan tang sobra ong limang ribong taw? Pirapang tiklis tang nasimet mi ong nanga-da?¹⁰ Asta ang pagpisi-pisio tang pitong bilog ang tinapay para ong sobra ong epat ang ribong taw, pirapa kang tiklis tang nasimet mi?¹¹ Animan angay indi amo nangaintindi ang belag ta tinapay tang maliagong yaning asing paganing ang ‘Magandam amo ong pampalsa ta tinapay tang mga Pariseo ig mga Saduseo.’”¹² Ig don ba-lo pa nata-wanan nira ang belag pala tang pampalsa ang aggamiten ong tinapay tang dapat andaman nira, kondi ang mga agtotoldok tang mga Pariseo ig mga Saduseo.

Ang bitala ni Pedro natetenged ong ni Jesus

(Marcos 8:27-30; Lucas 9:18-21)

¹³ Mandian, asing da Jesus don da ong logar tang siodad ang aggoyan ta Cesarea ni Filipos, sine-ma na tang mga sinagpan na ang ganing, “Gonopa tang mga taw natetenged ong yen, ang Ana ta Taw?*** Yo, sinōpa ono?”¹⁴ Siminabat tanira, “Ganing tang doma, yawa ono si Juan ang Manigboniag. Ang doma ganing ka, yawa ono si Elias. Ig ganing pa ka tang doma, yawa ono si Jeremias ig mga belag, tata pa ong mga propita asing tokaw.”¹⁵ Ig ganing si Jesus ong nira, “Piro mga ong nindio, yo sinōpa?”¹⁶ Ang siminabat si Simon Pedro, “Yawa tang Cristo,†† ang Ana tang Dios ang

***16:13 16:13 “Ana ta Taw.” Telekan ong Bokabolario.

††16:16 16:16 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiyas.” Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

boi!”[‡] ¹⁷Dayon ang minaning si Jesus ong ni Simon, “Simon, ana ni Jonas, pinalabia tang Dios. Tenged belag ta taw tang nagbeg ta narin ong nio, kondi ang Tatayo don ong langit. ¹⁸Ig mandian, ang igoyo ra ong nio ay Pedro, maliag yaning tatang bato.”[¶] Ig ong pondasion ang nang bato, ipa-dengo tang yen ang simban, ang yay ang tanan ang mga taw ang magto ong yen. Maski kamatayen^{§§} pa, anday gaem nang mandeg ong nira. ¹⁹I-dolo ong nio tang katengdanan ang maggaem ig magekel ong mga taw ang gasakepan tang Dios. * Ang maski onopay bawalen mong boaten tarin ong ta-paw tang kalibotan, bawalen ka tang Dios ong langit. Ig ang maski onopay ipagna mo, ya kay ang ipagna tang Dios ong langit.”[†] ²⁰Oman maelet ang sinoyonan ni Jesus tang mga sinagpan na ang indi enged mamagbeg maski ong ninopa ang tanandia tang Cristo.

Sinayod ni Jesus tang natetenged ong kamatayen ang mapasaran na

(Marcos 8:31—9:1; Lucas 9:22-27)

²¹Mimpisa don, nagimpisa ra si Jesus ang nagsaysay ong mga sinagpan na mga onopa tang mainabo ong nandia. Ganing tanandia, “Kaministiran ang paningo ong Jerusalem agod don mapasarano tang tanan ang kaliwagan ang boaten ong yen tang mga mepet tang

banoa, ang mga pangolokolo ong mga padi, ig ang mga manigtoldok tang Kato-bolan. Ipatatayo nira, piro ong ya-long kaldaw maboiong moman.”

²²Pagabitala lamang ni Jesus ta si, ingkelan tanandia ni Pedro ong alawid-lawid ig agsamblengen na rin. Ganing si Pedro ong ni Jesus, “Palawid lamang tang inaning mong asia! Indi dapat mainabo ong nio.”

²³Minalied si Jesus, siminalonga ong ni Pedro, ig sinabat nang lagi, “Lomayasa tarin, Satanas! Pagsambersa lamang ong yen! Belag ta kaliagan tang Dios tang aggisipen mo, kondi kaliagan ta taw!”

²⁴Oman ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Ang sinopay galiliag ang tomabid ong yen, kaministiran ang lipatan na tang sadili na ig magosoy ong yen, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.”[‡] ²⁵Tenged ang taw ang agpalabien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang sinopay magbolontad tang kaboi na para ong yen, tanandia tang marisibi ta kaboing anday kataposan. ²⁶Onopa enged ay mapakinabangan ta tatang taw maski magimong nandia ra tang tanan ang bagay tarin ong kalibotan, piro malipat ka ong nandia tang kaboi na? Anda! Tenged andang pisan ay mabayad ta taw

[‡]**16:16** 16:16 “Dios ang boi” tang goy tang mga Judio ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

[¶]**16:18** 16:18 Ong bitalang Grigo ang aran ang Pedro ay “Petros,” ang maliag yaning “tatang bato.”

^{§§}**16:18** 16:18 “kamatayen.” Ong bitalang Grigo: ang mga portan tang Hades

***16:19** 16:19 Ong bitalang Grigo: I-dolo ong nio tang mga liabi ang magabri ong inadian tang Dios.

[†]**16:19** 16:19 Ong bitalang Grigo: Ang maski onopay lapoton mo tarin ong ta-paw tang kalibotan, sia lapoton ka ong langit. Ig ang maski onopay palpatan mo, palpatan ka ong langit.

[‡]**16:24** 16:24 “magosoy ong yen, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.” Ong bitalang Grigo: tomabid ong yen ang pagtakan tang sadiling kros na.

para igawad na ong kaboi na. ²⁷Tenged yo, ang Ana ta Taw, magbaliko tarin ong kalibotan ang pagekelo tang gaem ig kayagan tang Tatayo ong langit, ig aromano ka tang mga anghil na. Ig ong oras ang asi balteno tang tanan ang taw sigon ong mga bindoatan nira. ²⁸Tandan mi narin: Ang doma tarin ong nindio mandian, kabotan pa nira tang kaldaw ig itaeno nira, ang Ana ta Taw, ang pagbalik tarin bilang Adi.”

Nagoman tang itsora ni Jesus

(*Marcos 9:2-13; Lucas 9:28-36*)

17 Pagata-lib tang enem ang kaldaw, ingkelan ni Jesus si Pedro ig ang dorong maglogod ang da Santiago ni Juan para koma-yat ong alawig ang bokid. Tanira-tanira lamang tang napaning don. ²Asing don da tanira, mintras agpa-dekan tang mga sinagpan na, inita nirang nagoman tang itsora ni Jesus. Nangayag tang emet na ang midio ra kaldaw, ig naningolit tang lambong na ang pisan ang sisinggat. ³Oman golping napaita ong tolong sinagpan si Moises may si Elias ang pamagigampang ong ni Jesus. ⁴Animan minitala si Pedro ang ganing, “Gino, masinlong narin ami! Mga maliaga, magboat ami ta tolo nga payag-payagan. Tata para ong nio, tata ong ni Moises, ig tata ong ni Elias.” ⁵Asing bibitala pa si Pedro, golpi tanirang binongot ta makilaw ang onom ig may tatang bosis ang naba-yan nirang nagalin don ong onom ang ganing, “Na tang agmalenong Anao. Galipayo ta mo-ya ong nandia! Mamasi amo ong nandia!” ⁶Pagabasi ta si da Pedro, dayon tanirang diminagpa ong sobrang eled nira. ⁷Oman pinalengetan tanira ni Jesus ig sinandeg ang ganing,

“Kendeng amo! Indi amo meled!” ⁸Pagpa-dek nira, anda ray inita nirang domang taw, si Jesus da lamang.

⁹Asing totoldak da tanira ong bokid, maelet tang toyon ni Jesus ong nira ang ganing, “Indi enged ibeg mi tang inita mi maski ong ninopa mintras yo, ang Ana ta Taw, indio pa gaboing oman.” ¹⁰Animan nane-ma tanira ong ni Jesus, “Mga maning don, angay ganing tang mga manigtoldok tang Katobolan, kaministiran ono ma-kaw ang komabot si Elias ba-lo pa tang Cristo?” ¹¹Siminabat si Jesus, “Matod kaman kaministiran ang tongkaw si Elias para magsimpan tang tanan ang bagay. ¹²Piro begen amo yen, kiminabot da si Elias. Piro indi tanandia nailala tang mga taw, kondi bindoatan nira ong nandia tang tanan ang kaliagan nirang boaten. Ig maning ka ta si tang boaten nira ong yen, ang Ana ta Taw. Paliwagano ka nira.” ¹³Ig don ba-lo pa naintindian tang mga sinagpan ni Jesus ang si Juan ang Manigboniag yay ang agganingen na ong pagsambit na ong ni Elias.”^f

Pinao-ya ni Jesus tang molang aggaeman ta malain ang ispirit

(*Marcos 9:14-29; Lucas 9:37-43a*)

¹⁴Pagatoldak da Jesus, kinabotan nira tang dorong mga taw. May tatang lali don ang napalengot ong ni Jesus ig liminod ang ganing, ¹⁵“Magino, mate-beka ong anao ang lali! Agkeren tanandia ig mga agkaboton ngani, pisan ang agliwagan. Pirmi tanandiang gatomba ong apoy ig pirmi kang gabo-log ong wi. ¹⁶Ingkelano ra tanandia ong mga sinagpan mo, piro indi mapao-ya nira.”

¹⁷Siminabat si Jesus, “Ay, yamong mga taw amo! Andang pisan ay pagtalig mi ig matetegat tang kolo mi! Asta

^f17:13 17:13 Si Elias tatang propita asing tokaw ba-lo tang timpo ni Juan. Ang Elias ang na indi napatay kondi kinomit tanandia tang Dios ang boi pa. Sigon ong nasolat ong Malakias 4:5-6, magbalik si Elias ong kalibotan ba-lo komabot tang Cristo.

tanopa tang agoantao ig tiniro ong nin-dio? Abir, ekelan mi tani tang molang asia.”¹⁸ Oman dayon ang sinambleng ni Jesus tang malain ang ispirito ang don ong mola ig limindoang lagi. Ig ong oras kang laging asi nago-ya tang mola.

¹⁹ Asing tanira-tanira ra lamang, namansipalengget ong ni Jesus tang mga sinagpan na ig nane-ma ang ganing, “Angay yami, indi mapalayas amen tang malain ang ispirito ong molang asi?”²⁰ Ganing si Jesus ang siminabat, “Tenged korang tang pagtalig mi. Piro agganingo ong nindio, mga may pagtalig mi ang maski pario ra lamang ong alibotod tang mostasa[§] tang kaba-el na, poidi amo rang maning ong bokid ang asi, ‘Loma-teda ra don!’ ig sia loma-ted ka kaman. Anda enged ay bagay ang indi maboat mi.²¹ [Piro ang malain ang ispiritong maning atan, indi basta-basta mapalayas mga indi amo mangadi ig magpaletem.^{**}]”

Moman sing sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen na

(*Marcos 9:30-32; Lucas 9:43b-45*)

²² Asing mamagsimet tang mga sinagpan na don ong Galilea, ganing si Jesus ong nira, “Yo, ang Ana ta Taw,^{††} traidorono ig yintrigao ong gaem tang mga taw²³ ang yay mamamatay ong yen. Piro ong ya-long kaldaw maboiong

moman.” Pagabasi tang mga sinagpan na, pinongawan tanira ta mo-ya.

Ang pagbayad ta bois ang para ong Timplo

²⁴ Pagakabot da Jesus ong Capernaum, pinalengetan si Pedro tang mga manigtokot ta bois ong Timplo ig sine-ma, “Onopa? Indi pagbayad tang Maistro mi ta bois ang para ong Timplo tang Dios?”

²⁵ Siminabat si Pedro ang ganing, “Pagbayad ngani tanandia!” Paga-led ni Pedro ong balay, sine-mang lagi tanandia ni Jesus ang ganing, “Simon, mga ong nio lamang, sinopa tang agpapagbayaden ta bois obin lisinsia tang mga adi tarin ong kalibotan? Ang mga ana nira^{‡‡} obin ang mga belag?”²⁶ Ganing ang siminabat si Pedro, “Simpri ang mga belag.” Ganing si Jesus, “Mga maning ta si, maliag yaning ang mga ana nira anday kaministiran ang magbayad.^{¶¶}²⁷ Piro mga indi ita magbayad, itaben ang domang taw maglain tang nem nira ong yaten. Animan paninga ra lamang ong talsi ig magpatondia don. Ang primirong yan ang matondi mo bokaden mo tang ang na, ig don itaen mo tang tatang koartang silber.^{§§} Komiten mo, ig ibayad mo ong mga manigtokot ta bois para ong yaten ang doroo.”

§**17:20** 17:20 Ang alibotod tang mostasa, kage-ley ge-leyan ong tanan ang mga alibotod ang poiding iloak.

****17:21** 17:21 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

††**17:22** 17:22 “Ana ta Taw.” Telekan ong Bokabolario.

‡‡**17:25** 17:25 Ang bitalang “mga ana nira,” poidi kang maliag yaning, ang mga sinakepan nira.

¶¶**17:26** 17:26 Mga natetenged ong pagbayad ta bois ong adi tang Roma, ang siodadanos tang Roma libri ong pagbayad. Ang agpapagbayaden ang domang mga banoa ang sinakep tang gobirno tang Roma. Pario ka ta si, da Jesus, bilang mga ana tang Dios, anda ka rin ay kaministiran ang magbayad tanira ta bois ang para ong Timplo tang Dios.

§§**17:27** 17:27 Ong bitalang Grigo: “statera.” Ang kantidad tang tanga koartan ang statera pario tang sol ta tatang manigpasol ong teled ta epat ang kaldaw.

Sinopa tang kaimportantian

(*Marcos 9:33-37; Lucas 9:46-48*)

18 Ong oras ang asi, napalengget ong ni Jesus tang mga sinagpan na ig nane-ma ang ganing, “Sinopa ong yamen tang kaimportantian ong inadian tang Dios?”² Ginoyan ni Jesus tang tatang mola don ig pina-deng na ong ka-ngan nira.³ Oman ganing tanandia ong mga sinagpan na, “Ong matod, mga indi amo magba-lo ig magimong pario ong tatang mola, indi amo enged mabilang ong inadian tang Dios.⁴ Tenged ang taw ang gatakong magpababak tang sadili na pario ong molang na, tanandia yay ang agbibilang ang kaimportantian ong inadian tang Dios.⁵ Ig ang maski sinopa, mga natetenged ong pagto na ong yen, magrisibi ong tatang mola ang pario ta narin, sia pagrisibi ka ong yen.”

Ang agpagalanan tang pagkatalak

(*Marcos 9:42-48; Lucas 17:1-2*)

⁶“Piro mga may taw ang magtokso agod magkatalak tang maski tata ong mga molang narin* ang pamagtalig ong yen, mo-ya pa ta-ketan da lamang tang likel na ta mabael ang bato, oman bontogan ong laod.⁷ Kailo ka tang mga taw tarin ong kalibotan! Tenged pirming kakabot tang mga bagay ang pagtokso ong nira ang magkatalak. Ang mga bagay ang na mainabong enged. Piro mas kailo ka tang taw ang agpagalanan ta na.

⁸“Animan mga ang kalima mo obin ang kakay mo yay ang pagekel ong nio

ang magkatalak, potolon mo ig ibang-gil! Tenged mas mo-ya pang maski potol tang tambilog ang kalima mo obin kakay mo, ma-leda pa ong langit, kaysa komplito tang mga kalima ig kakay mo piro i-leka ka don ong impirno, ong apoy ang indi enged mapatay-patay.⁹ Ig mga ang mata mo ya kay ang gagikanan ang yawa pagkatalak, koaten mo ig ibang-gil! Mo-ya pang maski tambilog lamang tang mata mo, basta ma-leda ong langit, kaysa doroa tang mata mo oman i-leka ka don ong apoy ong impirno.”

Palimbawa natetenged ong nalipat ang karniro

(*Lucas 15:3-7*)

¹⁰“Magandam amo ang indi enged geley ge-leyen mi maski tata ong mga molang narin.[†] Tenged ong matod, may pamagbantay ong nira, ang yay ang mga anghil ang don mismo ong prisinsia tang yen ang Tatay ong langit.

¹¹ [“Yo, ang Ana ta Taw, napaningo tarin ong kalibotan para dilemen ig ilibri tang mga taw ang ganga-ngi ta dalan.][‡]

¹²Pabetang ta, mga may taw ang tang gatos tang karniro na ig galipat tang tambilog. Onopa bato tang boaten na? Sigorado enged ang bo-wanan na tang siam ang polok may siam don ong kamayagan ig dilemen na tang galipat.

¹³Mga matoman na ra ngani, malipay ang enged tanandia ta mo-ya, sobra pa ong kalipay na ong siam ang polok may siam ang indi nalipat.¹⁴ Maning ka ta sia tang Tatay mi don ong langit. Tenged indi enged tanandia galiliang ang may

***18:6** 18:6 Ong bitalang Grigo: “maski tata ong mga gege-ley ang narin.” Maliag yaning, mga mola, obin poidi kang maliag yaning, mga taw ang dibabak ong pama-dek ta doma.

†**18:10** 18:10, 14 Ong bitalang Grigo: “maski tata ong mga gege-ley ang narin.” Maliag yaning, mga mola, obin poidi kang maliag yaning, mga taw ang dibabak ong pama-dek ta doma.

‡**18:11** 18:11 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

malbag ong nandia ig silotan asta ong anday kataposan,[¶] maski tata ong mga molang narin.”

Ang dapat boaten mga magkatalak tang tatang logod

¹⁵“Mga magkatalak ong nio tang tatang logod mo, paningan mo tanandia ig kampangen. Piro boaten mo narin ang doroa-doroo amo lamang. Mga mamasi tanandia ong nio, maginolikan si tang nem mi ig mapabalik mo tanandia ong Dios. ¹⁶Piro mga indi tanandia magigonya ong nio, magekela ta tata obin doroo ong mga aroman mo agod ang tanan ang pagampangan mi mapamatodan ta doroo obin tolong tistigos.[§] ¹⁷Piro mga indi pa enged tanandia mamasi ong nindio, ibeg mo ong tanan ang karomanan mi ong tarabidan mi. Ig mga indi pa ka enged tanandia mamasi ong nira, indi ra sapeten mi kondi ibilang mi ra lamang pario ong taw ang indi gailala ong Dios, obin pario ka ong tatang dayador ang manigtokot ta bois.”

Ang podir ang magbawal ig magpagna

¹⁸Ganing pa si Jesus, “Ang maski onopay bawalen ming boaten tarin ong tapaw tang kalibotan, bawalen ka tang Dios ong langit. Ig ang maski onopay ipagna mi, ya kay ang ipagna tang Dios ong langit.”^{**}

¹⁹“Agganingo ka ong nindio, mga may doroo ong nindio ang magoyonan tarin ong tanek natetenged ong maski onopay agpa-dolon mi ong Tatayo ong langit, asia boaten na enged para ong nindio. ²⁰Tenged maski aripa ang may doroo obin tolo ang pamagsimet ong arano, kapeno ka nira.”

Ang palimbawa natetenged ong tatang torobolon ang indi matakong magpatawad

²¹Oman napalenget si Pedro ong ni Jesus ig nane-ma ang ganing, “Gino, mga ang tatang logod pirming pagkatalak ong yen, pirapang bisis tanandiang patawadeno? Asta ong pitong bisis bato?”

²²Ganing si Jesus ong nandia, “Belag lamang ta pitong bisis, kondi ang pitong bisis ang asi oliten mo ta pitong polok ang bisis. ²³Tenged ang paggaraemen tang Dios bilang adi pario ong bindoat tang tatang adi asing nanokot tang otang tang mga opisialis na ong nandia. ²⁴Mintras panokot tanandia tang mga paotang na, may ingkelan ong nandia ang tatang opisialis na, ang may otang nang rinibo-ribong koarta.^{††} ²⁵Ig tenged indi tanandia mabayad, nagordin tang adi ang ipabakal tang tanan ang pagkabetang na. Asta tanandia mismo, ang katawa na may ang mga ana na, ipabakal ka tanira ong domang taw para magimong kirepen, agod bayad da ong tanan

[¶]18:14 18:14 “silotan asta ong anday kataposan.” Maliag yaning, ong impirno.

[§]18:16 18:16 Sia sigon ong Katobolan ang ganing, “ang maski sinopay may riklamo, kaministiran ang pamatodan na ta doroo obin tolong tistigos.” Telekan ong Deuteronomio 19:15.

^{**}18:18 18:18 Ong bitalang Grigo: “Ang maski onopay lapoton mo tarin ong tapaw tang kalibotan, sia lapoton ka ong langit. Ig ang maski onopay palpatan mo, palpatan ka ong langit.”

^{††}18:24 18:24 Mga ong bitalang Grigo: 10,000 ang “talinto.” Ang kantidad tang tanga koartan ang talinto pario tang sol ta tatang trabahador ong teled tang 15 ang takon. Animan ang 10,000 ang talinto, mga ong piso pa, ang kaboton na rinibo-ribo rang piso ig alos indi ra mabilang.

ang otang na. ²⁶Tenged tarin, liminod tang opisialis ang asi ong talongan tang adi ig nagpakiloy ang ganing, ‘Maginong Adi! Mate-beka ong yen! Magelat-elata kanay mandian, tenged sia bayadano kang tanan ong nio!’ ²⁷Nate-bek ong nandia tang adi, animan pinatawad na tang opisialis ig indi ra pinabayad na tang otang na. Oman pinaolik na ra lamang.

²⁸“Mintras golik tang taw ang asi, nabagat na tang tatang kapario nang opisialis ang may otang na ong nandia ang ginatos. Dinep na tang opisialis ang asi ang may otang na ig dayon ang singkel na ang ganing, ‘Bayadan mo ra tang otang mo ong yen!’ ²⁹Liminod ong talongan na tang kapario nang opisialis ig nagpakiloy ong nandia ang ganing, ‘Magelat-elata kanay mandian! Sia bayadano ka ong nio!’ ³⁰Piro indi enged tanandia napaoyon. Imbis, pinaprisoan na tang kapario nang asing opisialis asta indi mabayad.

³¹“Pagaita ta si tang doma pang mga opisialis, namagsinti tanira ta mo-ya. Animan pinanangan nira tang adi ig bineg nira tang natetenged ong nain-abong asi. ³²Oman pinagoy tang adi tang opisialis ang asi ig minaning, ‘Yawa, kalain tang ogali mo! Pinatawada yen ong mga otang mo tenged nagpakiloya ong yen. ³³Piro angay india nate-bek ong kapario mo, pario tang yo nate-beko ong nio?’ ³⁴Dorong pisan ang kasisilagen tang adi ong opisialis ang asi. Pinaprisoan na para papagpinitinsiaen asta indi mabayadan na tang tanan ang otang na ong adi. ³⁵Animan, maning ka ta si tang boaten tang Tatayo ong langit ong kada tata ong nindio, mga indi amo

magpatawad ong kapario mi ang de-dek ong popotokon mi.”

Ang toldok ni Jesus natetenged ong pagberelagen tang magkatawa

(*Marcos 10:1-12*)

19 Pagatapos ang nagtoldok si Jesus tang mga bagay ang asi, nagalin tanandia ong Galilea ig napaning ong mga logar ang sakep tang Judea, don ong dojali tang soba tang Jordan. ²Dorong mga taw tang namansidaton ong nandia, ig pinao-ya na tanira ong mga masit nira.

³Mandian, may mga Pariseo kang namansipaning don ong ni Jesus para depdepen nira tanandia ong mga pamitala na. Animan sine-ma nira ang ganing, “Mga ong nio, sigon ong Katobolan, agpagnan bato ang belagan tang tatang lali tang katawa na, maski onpa lamang ay dailan?” ⁴Ganing si Jesus ang siminabat, “Indi gabasa mi ong Kasolatan ang asing pagboat tang Dios tang taw, bindoat na tanirang lali may babay? ⁵Pagatapos ganing tang Dios, ‘Tenged tarin, pabelag da tang lali ong mga ginikanan na, oman maga-penan da tanira tang katawa na, ig magimong tata ra lamang tanira.’^{‡‡} ⁶Ang maliag yaning, belag da tanira ta doroa kondi tata. Animan ang pinapagapen tang Dios indi dapat ang papagbelagen ta taw.”

⁷Nane-ma sing oman tang mga Pariseo, “Mga maning atan, angay nagordin si Moises ang ganing ba-ono belagan tang lali tang katawa na, kaministiran oldan na tang babay ta kasolatan bilang ka-telan ang tanandia belagan na ra?”^{¶¶}

⁸Ganing ang siminabat si Jesus, “Tenged lamang matetegat tang

‡‡19:5 19:5 Genesis 2:24

¶¶19:7 19:7 Ang papilis ang maning don, pagpamatod nga ang babay anda enged ay talak na, tenged tanandia indi naglayas ong katawa na, kondi ang katawa na yay ang nagpalayas ong nandia.

mga kolo mi, animan napaoyon da lamang si Moises ang belagan mi tang mga katawa mi. Piro belag ta sia tang plano tang Dios mimpisa pa asing primiro. ⁹Animan mandian, agganingo ong nindio, mga belagan tang lali tang katawa na tenged ong maski onopay dailan, paira lamang mga nangonlali tanandia,^{§§} oman mangatawa si tanandia ta doma, loloang pangombabay tanandia. [Ig ang mangatawa ong babay ang binelagan, pangombabay ka.*]”

¹⁰Ganing tang mga sinagpan ni Jesus, “Mga maning don tang may katawa, mo-ya pa maski indi ra lamang mangatawa!”

¹¹Ganing tang sabat ni Jesus, “Belag ta tanan marisibi tang binitala ming asia. Piro may atan kaman ang sindolan tang Dios tang poirsa ta nem ang indi mangatawa. ¹²Sari-saring rason ang ang-gay may mga laling indi mapangatawa. Ang doma nataw ang may dipirinsia ong pagkalali na. Ang doma, inenged ang kinapon. Ig ang doma, disidido ang indi mangatawa para bogos ang mapagsirbi ong Dios ong inadian na. Ang marisibi na ong sadili na ang indi mangatawa, maski indi ra mangatawa.”

Binindisionan ni Jesus tang mamola

(Marcos 10:13-16; Lucas 18:15-17)

¹³Tatang kaldaw may mga taw ang pamagekel ta mamola ong ni Jesus para ibondo na tang kalima na ong kolo nira ig iampo. Asing itaen narin tang mga sinagpan na, sinambleng nira tang mga taw. ¹⁴Piro ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Pabayan mi lamang ang palenget ong yen tang mga mola. Indi

bawalen mi. Tenged ang mga taw ang pario ong mamolang narin, yay ang mabilang ong inadian tang Dios.” ¹⁵Oman dayon ang binondo ni Jesus tang kalima na ong kolo tang mga mola ig binindisionan na tanira. Ig pagatapos ta si, dayon da tanandiang napanaw.

Ang laling manggaden

(Marcos 10:17-31; Lucas 18:18-30)

¹⁶May tatang taw ang napalenget ong ni Jesus ig nane-ma ang ganing, “Maistro, onopay mo-yang boateno para marisibio tang kaboing anday kataposan?”

¹⁷Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang-gay agte-maeno nio mga onopa tang mo-ya? Anday domang mo-ya kondi ang Dios lamang. Mga galiliagang marisibi ta kaboing anday kataposan, tomanen mo tang mga tobol na.”

¹⁸Nane-ma si tang laling asi ang ganing, “Onopang mga tobolay?”

Ganing si Jesus, “India mamatay ta taw, india mangombabay, india manakaw, india magtistigo ta bo-li,[†] ¹⁹galangen mo tang tatay may ang nanay mo, ig gegman mo tang masig ka taw mo pario tang paggegma mo ong sadili mo.”[‡]

²⁰Ganing tang lali, “Ang tanan ang asia agtomaneno ra ka. Onopa pa tang dapat boateno?”

²¹Ganing si Jesus ang siminabat, “Mga galiliagang anda ra engaged ay korang ong pagtoman mo ong Dios, molika ig ipabakal mo tang tanan ang pagkabatang mo, oman ang bayad na i-dol mo ong mga malilised. Mga boaten mo sia, magkatinira ta manggad ang tina-

§§**19:9** 19:9 Ang mga bitalang “paira lamang mga nangonlali tanandia,” poidi kang maliag yaning: poira lamang mga ang kasal nira kontra rang lagi ong li.

***19:9** 19:9 Ang mga bitalang na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

†**19:18** 19:18 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20

‡**19:19** 19:19 Levitico 19:18

gana tang Dios don ong langit. Pagatapos, magbalika ig tomabida ong yen.”²² Piro pagabasi ta si tang lali, pinongawan tanandia ig nagalin don tenged dorong manggad na.

²³ Animan ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Ong kamatodan, maliwag ang ma-led ong inadian tang Dios tang taw ang manggaden!”²⁴ Mas madali pa nganing tenled tang tatang kamilio ong boloat tang singgoay, kaysa tatang taw ang manggaden ang tenled ong inadian tang Dios.”

²⁵ Pagabasi ta na tang mga sinagpan na, nangabereng tanira ta mo-ya ig nane-ma ang ganing, “Mga maning don, sinopa enged tang malibri?”²⁶ Pina-dekan tanira ni Jesus ig minaning, “Na indi maboat ta taw, piro belag ta maliwag ong Dios. Tenged anday imposibli ong Dios.”

²⁷ Minitala si Pedro, “Yami, binowanan amen tang tanan para tomabid ong nio. Onopa tang marisibi amen ang balet?”

²⁸ Ganing si Jesus ong nira, “Ong matod, komabot tang kaldaw ang ba-lon tang Dios tang kalibotan ang na, ig yo, ang Ana ta Taw, komarongo ra ong yen ang trono para maggaem ong tanan. Ong kaldaw ang asi yamong mga sinagpano komarong amo ka ong tampolok may doroang trono para magekel ig magosgar ong tampolok may doroang tribo ang nagalin ong dogo ni Israel.”²⁹ Ig ang maski sinopay nagbo-wan tang balay na, ang mga logod na, mga ginikanan na, mga ana na obin ang tanek na tenged ong pagto na ong yen, ang taw ang asi sigoradong mas doro pa enged tang risibien nang balet, sobra pa ong binowanan na. Ig oldan pa ta kaboing an-

day kataposan.³⁰ Yading mga taw ang ganga-kaw mandian ang mangaori ong oring kaldaw. Ig ang mga gangaori mandian yay ang manga-kaw.”

Ang mga namagobra ong kaobasan

20 Ganing si Jesus, “Ang paggarraemen tang Dios bilang adi pario ong bindoat tang tatang taw ang may mala-bang ang tanek na. Kāga-agan pang pisan tanandiang napanaw para magdilem ta mga taw ang magobra ong tanek nang lindoakan ta obas.”¹ May inita na ig namaginigoan tanirang lag-ing ang kinaldaw nira tanga koartan ang dinario,² ba-lo pinapaning na tanira ong kaobasan na.³ Asing alas noibi ra tang kaldaw, nagpanaw si tang may nandia tang tanek ong lansangan ig don may inita na kang mga taw pamagkerengkereng lamang tenged anday obra nira.⁴ Ganing tanandia ong nira, ‘Mga galiag among magobra don ong kaobasano, sia solan amo ka yen ta osto.’⁵ Animan napaning tanira don ig nagobra. Pagakoto, nagbalik si tang may nandia tang tanek ong lansangan. May inita na si kang mga taw ig pinapagobra na ka. Ig pagkabot tang alas tris, maning si ka don tang bindoat na.⁶ Oman asing alas singko ra nagbalik si ong lansangan ig may inita na pa ka enged ang mga taw ang pamagkerengkereng. Ganing tanandia ong nira, ‘Angay namagapon amo lamang tang kerengkereng atan?’⁷ Ganing tanirang siminabat, ‘Mando ami pa? Anda kay pagpaobra ong yamen.’ Animan ganing tanandia, ‘Ala, paning amo don ong kaobasano para magobra.’

⁸ “Asing alikarem da, ganing tang may nandia tang tanek ong gataligan na, ‘Goyan mo ra tang mga pamagobra

¹20:1 20:1 Ang mga “obas,” mga ong bitalang English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy.

²20:2 20:2 Ang koarta ang tang “dinario” yay ang kinaldaw ta manigpasol ong logar ang asi.

ig solan mo. Tokawen mong bayadan tang nangaoring dimino-tol, oman ang yadoang nangaori, asta ra ong nanga-kaw.’⁹ Mandian, ang mga dimino-tol ang alas singko tang apon sinolan tanira ta talele-ta nirang dinario.¹⁰ Animan asing solan da tang mga dimino-tol ang māga pang pisan, pamanalig tanira ang mas mabael tang risibien nira ong nangaoring namagobra. Piro ang kada tata ong nira sinolan ka lamang ta tagle-ta nirang dinario.¹¹ Pagarisibi nira tang sol nira, namagrikamo ong may nandia tang tanek.¹² Ganing tanira, ‘Ang mga nangaori, tang oras lamang tang obra nira. Piro yami, nagapon ami enged tang painang amen ig agoanta tang kinit, oman pario lamang tang sol mo ong yamen.’¹³ Ganing tang may nandia ong tata ong nira, ‘Tangay, indi amo agdayaen ta. Napaoyon amo kang ang kinaldaw mi tang dinario.¹⁴ Risibien mi lamang tang sol mi ig molik amo ra. Onopay nindio mga solano tang nangaoring namagobra pario ka tang agto-dolo ong nindio?’¹⁵ Yoy gatako mga onopay boateno ong koartao tenged yen. Obin sigoro gaibeg amo lamang tenged masine-bekano?”

¹⁶ Ig ganing pa si Jesus, “Maning ka ta sia ong inadian tang Dios. Ang ganga-kaw mandian yay ang mangaori, ig ang gangaori mandian yay ang manga-kaw.”

Ya-long bisis dang sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen na

(Marcos 10:32-34; Lucas 18:31-34)

¹⁷ Mintras papanaw da Jesus ang tatakang siodad tang Jerusalem, pinabelag na ta ge-ley tang tampolok may dorong sinagpan na ong mga taw ang tenged may ibeg na si ong nira.¹⁸ Gan-

ing si Jesus, “Tandan mi. Mandian agpaning ita ra ong Jerusalem. Pag kabot ta don, yo, ang Ana ta Taw, traidorono ig yintrigao ong gaem tang mga pangolokolong padi ig ong mga manigtoldok tang Katobolan. Sintinsiano nira ta kamatayen,¹⁹ oman ekelano ong mga belag ta Judio agod insoltono nira, patakan tang palo, ba-lō ilansang nira ong kros. Piro ong ya-long kaldaw maboiong moman.”

Ang pina-dol tang nanay da Santiago ni Juan

(Marcos 10:35-45)

²⁰ Napalenget ong ni Jesus tang katawa ni Zebedeo, aroman na tang dorong ana nang lali. Liminod tanandia ong talongan ni Jesus ang ganing, “Maistro, may pa-dolono rin ong nio.”

²¹ Ganing si Jesus, “Onopa si?” Siminabat tang babay, “Mga maimo, mga maggaema ra ngani ong niong inadian, pakarongon mo kay ong tepad mo tang dorong anao ang na, ang tata ong to, ig ang tata ong wala.”

²² Piro ganing si Jesus ong dorong sinagpan nang asi, “Indi gata-wanan mi mga onopa tang agpa-dolon mi. Onopa, māgoanta mi tang kaliwagan ang mapasarano?”**

“Ee, māgoanta amen,” tang sapat nira.

²³ Ig ganing si Jesus, “Ang kaliwagan ang agoantaeno, agoantaen mi ka kaman.†† Piro mga natetenged ong sinopay komarong ong yen ang to ig ong walao, belag ta yo tang maning mga sinopa. Tenged ang mga logar ang agpa-dolon mi, natagana rang lagi ong mga taw ang pinilik da tang Tatayo.”

**20:22 20:22 Ong bitalang Grigo: “Onopa, masarang among manginem tang teled tang kopang inemeno?”

††20:23 20:23 Ong bitalang Grigo: “Manginem amo ka kaman tang teled tang kopang inemeno.”

²⁴ Asing mata-wanan tang tampolok ang aroman nira mga onopa tang agpa-dolon tang doroang maglogod, namaglain tang nem nira. ²⁵ Animan ginoyan tanirang tanan ni Jesus ang palenget ig minaning, “Gata-wanan mi ra ka, ang mga pangolokolo tarin ong kalibotan pamagadi-adi ong mga sinakepan nira. Ig ang mga alalawig ta katengdanan, agdegeden nira tang mga tawan nira. ²⁶ Piro indi amo magogali ta maning ta sia. Ang sinopa ong nindio tang galiliag ang mangolokolo, dapat magimong torobolon ong tanan. ²⁷ Ig ang galiliag ang magimong alawig, kaministiran magpababak ig magsirbi ong mga aroman na. ²⁸ Tened maski yo, ang Ana ta Taw, indio napaning tarin para magpasirbio kondi para magsirbio ig i-dolo tang yen ang kaboi agod yading taw tang magawad ong mga kasalanan nira.”

Pinao-ya ni Jesus tang doroang taw ang boray

(Marcos 10:46-52; Lucas 18:35-43)

²⁹ Asing loloa ra da Jesus ong lansangan tang Jerico, dorong mga taw tang namansidaton ong nira. ³⁰ Mandian, may doroang taw ang boray ang pamansilopa-pak don ong binit tang dalan. Asing pagabasi nirang asia ra ono si Jesus ang tata-lib, dayon tanirang namansiteg ang ganing, “Jesus, Inampo ni David! Mate-beka ong yamen!”

³¹ Sinambleng tanira tang mga taw ang mamagipes. Piro mas sinodoan pa enged nira tang iteg ang ganing, “Inampo ni David! Mate-beka ong yamen!”

³² Siminareng si Jesus, ginoyan na tanira ang palenget ig minaning,

“Onopa tang galiliagan ming boateno ong nindio?”

³³ “Gino, galiliag ami rin ang maita!” tang sabat nira.

³⁴ Nate-bek si Jesus ong nira, animan inapap na tang mga mata nira, ig nangaitang lagi tanira. Oman dayon tanirang siminabid ong ni Jesus.

Ang pagteled ni Jesus ong Jerusalem

(Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

21 Asing alenget da tanira ong Jerusalem, ig gingabot pa lamang ong bario tang Betfage, ong Bokid tang Kaolibooan,^{‡‡} pina-kaw ni Jesus tang doroang mga sinagpan na. ² Ganing tanandia ong nira, “Paning amo don ong dadaton ang bario. Ong pagteled mi, asia itaen ming lagi don tang tatang asnong agkeke-ked aroman tang ana na. Obaden mi ig e-lan mi tarin ong yen. ³ Mga may mane-ma ong nindio natetenged tarin, aningen ming kaministiran tang Magino mi, ig sia ipekel ang lagi nira ong nindio.”

⁴ Nainabo tang mga bagay ang narin agod magmatod tang inaning dang lagi tang propita asing tokaw pa ang ganing: ⁵ “Aningen mi tang mga taga Sion:”^{¶¶} “Telekan mi! Narin da tang adi ming kakabot!

Dibabak ta nem ig pagtay ta tatang asnong mola pa!”^{§§}

⁶ Animan namampanaw da tang doroang sinagpan ni Jesus ig bindoat nira tang tobol na. ⁷ Ingkelan nira ong ni Jesus tang asnong belkan asta ang ana na, ig ang boko-boko nira dinamdaman tang mga sinagpan tang mga ge-leb nirang lambong, ba-lo

^{‡‡}21:1 21:1 Ang borak tang ayong “olibo” magang borak ta sirgoilas.

^{¶¶}21:5 21:5 Ang “Sion” yay ang tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

^{§§}21:5 21:5 Zacarias 9:9

siminay si Jesus. ⁸Yadi kang mga taw ang namaglatag tang mga lambong nira ong dalan para panawan na. Ang doma, namamotol tang mga kapotan ta ayong marabong tang daon na oman linatag ka ong dalan bilang padengeg ong ni Jesus pario ta tatang adi. ⁹Ang mga taw ong tokawan ni Jesus asta ang mga taw ang pamansidaton ong nandia, sigi tang initeg nira ang ganing, “Dayawen* tang Inampo ni David![†] Aloyan ang enged tang Dios tang sinobol na ang kiminabot mandian! Dayawen tang Dios ong kalawig-lawigan ang langit!”

¹⁰Pagakabot da Jesus don ong Jerusalem, namagkagolo tang tanan ang mga taw ang pamansistar don. Ganing tanira, “Sinopa enged tang taw ang na?” ¹¹Ganing tang dorong mga taw ang pamansitabid ong ni Jesus, “Tanandia si Jesus, ang propitang taga Nazaret, sakep tang Galilea.”

Pinalayas ni Jesus tang mga pamagpabakal don ong Timplo

(Marcos 11:15-19; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹²Oman, siminled si Jesus ong Timplo ig pinalayas na tang tanan ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda don ig ang mga pamamakal. Pinampakalintoad na tang mga lamisan tang

mamanigbailo ta koarta asta ang mga kalarongan tang mga pamagpabakal ta mga marapating igborolontad.[‡] ¹³Ganing si Jesus ong nira,

“Ga-tang ong Sagradong Kasolatan, ang balay tang Dios logar ang parangandian.[¶]”

Piro yamo, bindoat mi rang paragsirimetan ta mga takawan!”[§]

¹⁴Ong oras kang asi, may mga boray ig mga pilay ang namansipalenget ong ni Jesus don ong Timplo ig pinao-ya na tanirang tanan. ¹⁵Nangasilag tang mga pangolokolong padi ig ang mga manigtoldok tang Katobolan asing pagaita nira tang mga makabebereng ang bagay ang bindoat ni Jesus, ig pagabasi nira tang aggiteg tang mga mola ong teled tang Timplo ang ganing, “Dayawen tang Inampo ni David!”

¹⁶Animan ganing ong ni Jesus tang mga pangolokolong asi, “Indi gaba-yan mo tang agganing nira?”

“Gaba-yano,” ganing ang siminabat si Jesus. “Angay? Indi gabasa mi ong Kasolatan ang ganing, maski ang mga molang gege-ley agtoldokan tang Dios ang magdayaw ong nandia?”

¹⁷Oman dayon tanirang binayan ni Jesus. Limindoa tanandia ong Jerusalem ig napaning ong bario tang Betania, ig don tanandia napoyat.

***21:9** 21:9 “Dayawen.” Mga ong bitalang Grigo, “Hosanna”

†**21:9** 21:9 “Inampo ni David” tang titulo tang Cristo. Sigon ong sinolat tang mga propita tang mga Judio asing tokaw, ang Cristo magalin ong dogo tang Ading si David. Na nagimong matod tenged si Jesus pinangana ang tatang Judio ig inampo ka kaman ni David.

‡**21:12** 21:12 Asing tokaw, ang mga Judio pamagbolontad ong Dios ta mga ayep sigon ong Katobolan para ong mga kasalanan nira. Animan don ong Timplo may mga taw ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda, piro ang doma ong nira pamagdaya ong mga taw, tenged agpamalen nira tang mga agpabakal nirang asi.

¶**21:13** 21:13 Isaias 56:7

§**21:13** 21:13 Jeremias 7:11

Sinompa ni Jesus tang papa ta ayong igos

(Marcos 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Pagaramal, asing papanaw si Jesus pabalik si ong Jerusalem, linetem da tanandia. ¹⁹ May inita nang tang papang ayong igos** ong binit tang dalan. Animan pinalengetan na si, piro andang pisan ay inita nang borak na, kondi poros lamang mga daon. Animan minaning si Jesus ong ayong asi, “Mimpisa mandian, india ra enged mamorak!” Ig dayon ang laging nalanet tang igos.

²⁰ Asing pagaita tang mga sinagpan na, nangabereng tanira ta mo-ya ig minaning, “Aroy! Angay golpi lamang nalanet tang igos?”

²¹ Ganing si Jesus ong nira, “Ong kam-atodan, mga magparet amo ong Dios ig indi amo magdoadoa, maboat mi ka tang bindoato ong papa tang igos ang na. Ig belag lamang ta sia, kondi maski maning amo ong bokid ang asi, ‘Magalina atan ig loma-teda don ong talsi,’ sia mainabo ka enged. ²² Ang maski onopay pa-dolon mi ong pagpangadi mi, marisibi mi basta magparet amo lamang.”

Ang te-ma mga ong aypa nagalin tang podir ni Jesus

(Marcos 11:27-33; Lucas 20:1-8)

²³ Siminled ang oman si Jesus ong Timplo. Mintras pagtoldok tanandia ong mga taw don, pinalengetan tanandia tang mga pangolokolong padi, aroman ka nira tang mga mepet tang banoa. Ganing tanira ong ni Jesus, “Aningen mo ong yamen onopay podir mong magboat tang mga bagay ang na tarin ong Timplo. Sinopa tang nagtorol ong nio tang podir ang asia?”

²⁴ Ganing si Jesus ang siminabat, “Te-maen amo ka yen. Sabateno kang lagi

nindio, ba-lo amo begen ta mga ong aripa nagalin tang podiro para magboat tang mga bagay ang na. ²⁵ Nani tang te-mao: Ong aypa nagalin tang podir ni Juan para magboniag? Ong Dios obin ong taw?”

Ig namagampang-ampang tanira mga onopay isabat nira. Ganing tanira, “Mga aningen ta ‘nagalin ong Dios,’ maning ka tanandia ong yaten ‘Oman, angay indi amo namagparet ong ni Juan?’ ²⁶ Piro mga maning ita ‘nagalin ong taw,’ itaben onoray boaten tang mga taw ong yaten, tenged si Juan aggilalaen nirang propita tang Dios.” ²⁷ Animan siminabat lamang tanira ang ganing, “Indi ami gatako.”

Ig ganing si Jesus ong nira, “Mga maning don, indio ka magbeg ong nindio mga ong aripa pagalin tang yen ang podir ang magboat tang mga bagay ang na.”

Ang palimbawa natetenged ong doroang maglogod

²⁸ Ganing pa si Jesus ong mga pangolokolong Judio, “Mga ong nindio, onopa bato na? May tatang taw ang doroa tang ana nang lali. Pinaningan na tang aka ig ganing, ‘A-oy, panawa mandian ong bokid ig magobrā ong kaobasan ta.’ ²⁹ Ganing tang ana na, ‘Indio!’ Piro asing ori ra nagoman tang isip na, napaning tanandia ong kaobasan ig nago-bra. ³⁰ Napaning ka tang tatay ong karian ig sinobol na ka tang pario tang inaning na ong aka. Ganing tang ari ang siminabat, ‘Ee, Tatay. Paningo.’ Piro ong matod, indi tanandia nagparet. ³¹ Mandian, sinopa ong doroa tang nagtoman tang tobol tang tatay nira?”

Ganing tanirang siminabat, “Ang aka.”

Ig ganing si Jesus ong nira, “Tama kaman. Ig ong matod, ganga-kaw da ong nindio ang pagpasakep ong gaem

**21:19 21:19 Ang borak tang ayong “igos” magang pasas piro mas mabael.

tang Dios tang mga taw ang mapinag-talaken, pario tang mga manigtokot ta bois ang pamagdaya ong mga taw, ig ang mga babay ang bisiosa ang pamag-pabakal tang dengeg nira. ³²Tenged napaning tarin si Juan ang Manigboniag ig nagtoldok ong nindio tang tamang boaten mi para magimong mato-lid amo ong pama-dek tang Dios. Piro yamo, indi amo namagparet ong nandia. Ang mga manigtokot ta bois ig ang mga babay ang bisiosa yay ang namagparet ong ni Juan. Ig maski inita mi mismo ang pamagtoman da tanira ong toldok na, indi amo pa enged mamagtogat ong mga talak mi ig namagparet.”

Ang palimbawa natetenged ong kaobasan may ang mga agsador

(Marcos 12:1-12; Lucas 20:9-19)

³³Ganing si Jesus ong nira, “Magistoriao ta tata pang palimbawa, mamasi amo. May tatang taw ang nagloak ta mga obas ong tanek na, oman pinakodal na. Nagpaboat ta mabael ang boloat ong mabael ang bato ang boaten ang palagremekan tang mga obas.†† Nagpa-deng ka ta alawig ang balay-balay ang paragbantayan. Pagatapos, inintriga na tang kaobasan na ong mga agsador na, ba-lo tanandia nagbiahi ong alawid ang logar. ³⁴Asing timpo rang igparangalap, nanobol tanandia tang mga torobolon na para mangomit tang parti na. ³⁵Piro pagkabot don, binagat ang lagi tanira tang mga agsador. Linaban nira tang tambilog, pinatay tang yadoa ig ang ya-lo binanggil nira ta bato. ³⁶Oman nanobol si tang may nandia ta doma pang mga torobolon na ang mas doro pa enged ong nanga-kaw. Piro maning ka

don tang bindoat tang mga agsador ang asi ong nira. ³⁷Asing ori ra, ang ana na ra mismo tang sinobol na, tenged ganing tanandia ong sadili na, ‘Indi mai-mong indi galangen nira tang anao.’ ³⁸Piro asing itaen tang mga agsador tang ana nang gingabot da, ganing tanirang namagampang-ampang, ‘Asia ra tang manonobli! Patayen ta tanandia agod magimong yaten da tang kaobasan ang na.’ ³⁹Animan dinep ang lagi nira, ginoyodan ong loa tang kaobasan ig don pinatay.

⁴⁰“Mandian,” ganing si Jesus ang nane-ma ong mga pangolokolo, “monopa bato mga ong pagbalik tang may nandia tang kaobasan? Onopay boaten na ong mga agsador ang asi?” ⁴¹Ganing tanirang siminabat, “Pamatayen na ka ang anday kate-bek tang mga taw ang asing dorog kalalain! Oman yintriga na si tang kaobasan na ong domang mga taw ang mataligan ang magtorol ong nandia tang parti na kada timpong igparangalap.”

⁴²Ganing si Jesus ong nira, “Tama kaman. Piro angay midio indi gabasa mi tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing,

‘Ang batong pinlek tang mga manigpa-deng tang balay,

Yay ang ginamit tang Dios ig nagimong kaimportantian ong tanan ang batong pagpabaked tang balay.

Ang Dios tang nagboat ta na,
Ig makabebereng ang enged ong pama-dek ta!††

⁴³Animan agganingo ong nindio, ang inadian tang Dios komiten ong nindio ig i-dol ong mga taw ang pamagtoman ong kaliliagan na. ⁴⁴[Ang mabegtak ong ba-

††21:33 21:33 Ang mga “obas,” mga ong bitalang English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lombay. Don ong mabael ang bato ang palagremekan, aggieken tang mga taw tang mga obas para matalog tang wi na agod boaten ang bino.

‡‡21:42 21:42 Salmo 118:22-23

tong narin, malapik-lapik. Ig ang mabeg-takan ta sia, maremek-remek ang enged!]"^{¶¶}

⁴⁵ Pagabasi tang mga Pariseo ig ang mga pangolokolong padi tang mga palimbawang na ni Jesus, naintindian nirang tanira tang agpataman na. ⁴⁶ Animan gangaliliag da rin ang depen nira, piro gengeldan ong mga taw tenged aglilalaen nirang propita si Jesus.

Ang palimbawa natetenged ong mabael ang kombida

(Lucas 14:15-24)

22 Nagtoldok sing oman si Jesus ang paggamit ta mga palimbawa. ² Ganing tanandia, "Ang paggaraemen tang Dios bilang adi pario ong bindoat ta tatang adi asing nagsimpan tanandia ta mabael ang kombida para ong kasal tang ana nang lali. ³ Asing kakaldawan da tang kasal ig simpan da tang tanan, nanobol tang adi ong mga torobolon na ang goyan da tang mga taw ang pinangimbitar na. Piro indi maliliag ang paning tang mga taw. ⁴ Animan sinobol na pa enged tang doma pang mga torobolon na. Ganing tang adi, 'Aningen mi tang mga pinangimbitaro ang napagpatay da tang mga bakang sodo may ang doma pang mga ayep ang pinatambek, ig mandian simpan da tang tanan. Animan paning da tanira tarin para mamangombida.' ⁵ Piro ang mga taw ang pinangimbitar indi enged mamagintindi. Namagpadayon lamang ong mga boroaten nira. Ang doma napaning ong koma, ang doma nagintindi tang nigosio nira. ⁶ Ig ang doma, dinep nira tang mga torobolon tang adi, pinanlaban ig pinamatay nira. ⁷ Dorong kasisilagen tang adi! Ang bindoat na, sinobol na tang mga sondalo na ang pamatayen tang mga namamatay ong mga torobolon na

ig sirokon tang bilog ang banoa nira. ⁸ Pagatapos, ginoyan na tang doma sing mga torobolon na ig ganing, 'Ang kombida ong kasal tang anao listo ra, piro ang mga pinangimbitar belag ta bagay ang magpasakep. ⁹ Animan paning amo ong mga karsada ang doro tang mga pamansita-lib, oman imbitaren mi tanirang tanan tarin.' ¹⁰ Ig napanaw tang mga torobolon. Napaning tanira ong mga karsada, ig ang tanan ang nabagat nira, mo-ya man obin malain, inimbitar nira. Ig ang kombidan na-mok ta taw.

¹¹ "Indi naboyay, siminled tang adi tenged galiliag ang itaen na tang mga bisita. Mandian, may tatang taw ang inita na don ang indi nanimara tang lambong na ang para ong kombida. ¹² Ganing tang adi ong nandia, 'Tangay, angay siminleda tarin ang india nanimara?' Piro ang taw ang asi indi enged minibek-ibek, tenged anday masabat na. ¹³ Animan ganing tang adi ong mga torobolon na, 'Lapoton mi tang mga kalima na asta kakay na ig ibanggil mi don ong loa ong maki-lep! Magini-yak tanandia don ig komayeget tang mga isi na.'"

¹⁴ Oman dayon ang minaning si Jesus, "Doro tang aggoyan tang Dios ang magpasakep ong inadian na, piro ge-ley lamang tang agpiliken ang manga-led."

Ang te-ma natetenged ong pagbayad ta bois

(Marcos 12:13-17; Lucas 20:20-26)

¹⁵ Namagalin tang mga Pariseo don ig namagampang-ampang tanira mga monopa depdepen nira si Jesus ong mga pamitala na. ¹⁶ Animan pinapaning nira ong ni Jesus tang mga sinagpan nira aro-man ka tang mga tawan ni Herodes. Pagakabot tang mga sinobol ang asi ong ni Jesus, ganing tanira, "Maistro, gatawanan amen yawa india pagbo-li, ig

^{¶¶}21:44 21:44 Isaias 18:14-15

pario tang pagpama-dek mo ong tanan. India pagpaekel-ekel ong kaliagan ta taw maski sinopa tanira, kondi agtotoldok mo lamang tang kamatodan natetenged ong kaliliagan tang Dios ang boaten ta mga taw. ¹⁷ Animan, mga ong nio, sigon ong Katobolan ta, tama ka bato ang itang mga Judio magbayad ta bois ong Adi tang Roma^{§§} obin indi?”

¹⁸ Piro gata-wanan ni Jesus tang ag-gisipen nirang malain. Animan ganing ong nira, “Mga traidor amo! Angay ag-sobokano nindiong depdepen ong te-ma ming asia? ¹⁹ Abir, ipaita mi ong yen tang koartang aggamiten ong pagbayad ta bois.”

Ig dinawatan ka nira. ²⁰ “Ninopang it-sora na ig ninopang aran tang nasolat tarin?” tang te-ma ni Jesus.

²¹ “Ang Adi tang Roma,” tang sabat nira.

Ig ganing si Jesus, “Mga maning don, i-dol mi ong adi tang para ong adi, ig i-dol mi ong Dios tang para ong Dios.”

²² Pagabasi nira ta si, pisan tanirang nangabereng. Animan namagalin da lamang tanira.

Ang te-ma natetenged ong moman ang pagaboi tang mga patay

(Marcos 12:18-27; Lucas 20:27-40)

²³ Ong kaldaw kang asi, may atan kang mga Saduseo ang namampaning ong ni Jesus para mane-ma. Tanira tatang sikta tang mga Judio ang indi pamag-paret ang maboing moman tang mga patay. ²⁴ Ganing tanira ong ni Jesus, “Maistro, ganing tang tobol ni Moises, mga mapatay tang lali ang anday ana

nira tang katawa na, ang logod tang lali dapat katawaen na tang babay ang asing nabalo, agod magkatinir tanira ta ana para ong laling napatay. ²⁵ Mandian, asing tokaw may pitong mamaglogod ang poros lali. Napangatawa tang kakan ig napatay ang anday ana nira. Oman ang yadoang logod nangatawa ong babay ang nabalo, ²⁶ piro napatay si kang anday ana nira. Maning ka ta si tang nain-abo ong ya-lo, sa-sad ong yapito. ²⁷ Ang pitong mamaglogod, napangatawa ong babay ig poros nangapatay ang anday ana nira. Asing ori ra, ang babay napatay ka. ²⁸ Mandian, ong oring kaldaw, mga boien ang moman tang mga patay, sinopa ong nirang pito tang magimo sing katawa tang babay? Tened tanirang tanan nagimong katawa na.”

²⁹ Ganing si Jesus ang siminabat, “Doro amo ka kamali, tened indi amo gangaintindi tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan. Ig indi amo ka gangaintindi mga monopa kamakaga-gaem tang Dios. ³⁰ Tened ong kaldaw ang boien ang moman tang mga patay, indi ra tanira mamagkaratawan tened pario ra tanira ong mga anghil ong langit. ³¹ Ig mga natetenged ka ong pagbo-ing oman ong mga patay, midio indi enged gabasa mi ong Kasolatan tang inaning tang Dios ong nindio ³² ang ganing, ‘Yo tang Dios ni Abraham, ni Isaac, ig ni Jacob.’† Piro ang Dios, belag ta Dios tang mga patay. Tanandia Dios tang mga boi.” ³³ Pagabasi ta si tang mga taw, pisan tanirang nangabereng ong mga ag-totoldok ni Jesus.

§§22:17 22:17 Ang “Adi tang Roma” aggoyan ta “Emperador” mga ong Tagalog.

*22:24 22:24 Ang tobol ang na mabasa ta ong Deuteronomio 25:5-6.

†22:32 22:32 Na tang inaning tang Dios ong ni Moises asing naboay dang napatay da Abraham, Isaac, ig Jacob. Animan narin pagpamatod nga ang mga patay agboien ang oman. Mabasa ta narin ong Exodo 3:6.

Ang tobol ang kaimportantian ong tanan

(*Marcos 12:28-34; Lucas 10:25-28*)

³⁴ Asing pagatako tang mga Pariseo ang pirdi tang mga Saduseo ong mga bitala ni Jesus, namagsimet sing oman tanira ba-lo si namampaning ong ni Jesus. ³⁵ Tatang manigtoldok ang dorong gata-wanan na ong Katobolan ni Moises, ya ray ang nane-ma ong ni Jesus para sobokan na. ³⁶ Ganing tang manigtoldok ang na ong ni Jesus, “Maistro, ong tanan ang Katobolan, aypa tang kaimportantian?”

³⁷ Ganing si Jesus ang siminabat, “Gegman mo tang Ampoan mong Dios ang de-dek ong popotokon mo, bogos ong nem mo, ig bogos ong kinaisipan mo.”[‡] ³⁸ Sia tang kaimportantian ang tobol ong tanan. ³⁹ Maning ka ta si tang yadoa, ‘Gegman mo tang masig ka taw mo[¶] pario tang paggegma mo ong sadili mo.’[§] ⁴⁰ Ang doroang tobol ang narin, yay ang agpagalanan tang tanan-tanan ang Katobolan ni Moises asta ang mga sinoldok tang mga propita asing tokaw.”

Ang maliag yaning tang titolong “Inampo ni David”

(*Marcos 12:35-37; Lucas 20:41-44*)

⁴¹ Asing pamagsirimet-simet pa tang mga Pariseo don ong ni Jesus, sine-ma na tanira ang ganing, ⁴² “Sigon ong gata-wanan mi natetenged ong

Cristo,^{**} sinopa tang kamepet-mepetan ang pinagalanan na? Ninopa tanandiang inampo?”

“Inampo tanandia ni Ading David,” tang sabat nira.

⁴³ Oman ganing si Jesus, “Mga maning don, angay ‘Gino’ tang ginoy ni David ong nandia? Tenged asing ginaeman si David tang Ispirito Santo, maning ta na tang binitala na:

⁴⁴ ‘Ganing tang Ginong Dios ong yen ang Gino:

Komaronga ong yen ang to, asta ra lamang pasokono ong nio tang tanan ang kasoay mo.’^{††}

⁴⁵ Mandian, mga ‘Gino’ tang ginoy ni David ong Cristo, monopa maning ta ang tanandia inampo ni David?”^{‡‡} ⁴⁶ Anday nasabat maski tata ong nira tang temang asi ni Jesus. Ig mimpisa don anda ray mangas ang mane-ma pa ong nandia.

Indi patoladan mi tang mga manigtoldok ig ang mga Pariseo

(*Marcos 12:38-39; Lucas 11:43, 46; 20:45-46*)

23 Pagatapos ta si, minitala si Jesus ong mga taw ig ong mga sinagpan na. ² Ganing tanandia, “Ang mga manigtoldok tang Katobolan ig ang mga Pariseo yay ang sinaligan ang magpaintindi tang Katobolan ni Moises. ³ Animan tomanen mi tang agtotoldok nira ong nindio. Piro indi patoladan mi tang agboaten nira, tenged indi agtoma-

^{‡22:37} 22:37 Deuteronomio 6:5

^{¶22:39} 22:39 “masig ka taw mo.” Mga ong bitalang Grigo: kamalay mo

^{§22:39} 22:39 Levitico 19:18

^{**22:42} 22:42 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiyas.” Telekan ong Bokabolario.

^{††22:44} 22:44 Salmo 110:1

^{‡‡22:45} 22:45 Sigon ong sinolat tang mga propita asta ang nasolat ka ong Mateo 1:6-16, ang Cristo nagalin ong dogo ni David, animan tanandia inampo ka kaman ni David. Piro belag lamang tanandia ta taw kondi tanandia Dios mismo. Animan tama tang goy ni David ong nandia ang ganing “yen ang Gino.” Telekan ong Bokabolario, ong “Inampo ni David.”

nen nira tang agbibitala nira. ⁴Agpabelatan nira tang mga taw ong dorong mga toromanen nira, piro indi enged agboinan nira tang tarakanen ang asi agod makayan nira tang kabelatan.^{¶¶}
⁵Ang tanan ang agboaten nira ong pagtoman ong Katobolan, paita-ita lamang ong mga taw agod dayawen tanira. Agpabaelen nira tang mga pilaktiria^{§§} nira ang agbebe-ket ong toto ig ong kabala nira, ig agpaboaten nira tang mga rambay-rambay^{*} ong sidsidan tang mga lambong nira agod aningen ka madinioson tanira. ⁶Mga ong simban ig ong mga kombida, ang kaliliagan ang enged nira, komarong ong masisinlong kalarongan ang para ong mga importanting taw. ⁷Ig mga don ong plasa, ang kaliliagan nira, salodoan tang mga taw ig goyan ta ‘Maistro.’ ⁸Piro yamo, indi amo magpagoy ta maistro ong aroman mi, tenged mamaglogod amo ig tambilog lamang tang Maistro mi—yo. ⁹Indi amo maggoy maski ong ninopa ta ‘Tatay’ tarin ong tanek, tenged tambilog lamang tang Tatay mi—ang Tatay ang asi ong langit. ¹⁰Ig indi amo magpagoy ta ‘Magino,’ tenged tambilog lamang tang Magino mi—yo, ang Cristo. ¹¹Ang ga-tang ang alawig ong nindio, dapat tanandia tang magsirbi ong mga aroman na. ¹²Ang pagpalawig tang sadili na, ipababak. Ig ang pagpababak, tanandia tang ipalawig.”

Binitalan ni Jesus tang mga manigtoldok tang Katobolan ig ang mga Pariseo

(*Marcos 12:40; Lucas 11:39-42, 44, 52; 20:47*)

¹³“Kailo amo kang manigtoldok tang Katobolan ig yamong mga Pariseo! Makaeled tang kaboton mi, tenged ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Agsagangen mi tang mga taw agod indi tanira ma-pen ong inadian tang Dios. Indi amo maliang ang pasakep ong nandia, ig aggawidan mi pa tang mga taw ang gangaliliang ang magpasakep.

¹⁴[“Kailo amo kang mga manigtoldok tang Katobolan ig yamong mga Pariseo! Ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Agkalawen mi tang mga pagkabetang tang mga babay ang balo, asta ang balay nira. Oman pamagpaita-ita amo ang moro-ya amo ong pagpangadi mi ta dorog kaboat ong talongan tang mga taw. Animan magimong mas mabelat pa tang silot ong nindio!][†]

¹⁵“Kailo amo kang manigtoldok tang Katobolan ig mga Pariseo! Tenged ang pagto mi ong Dios paita-ita kaman! Pagalig-alig amo ong bilog ang kalibotan para makombinsir amo maski tanga tawan lamang agod magparet ong mga toldok mi. Piro mga makombinsir mi ra ngani, agboaten mi tanandiang sobra pa ong nindio agkalain ig ang tegkan na ilek lamang ong impirno.

^{¶¶}23:4 23:4 Asing tokaw, poira ong Katobolan ni Moises, namagdolang pa tang mga Pariseo ta doma pang mga tobol ang dorog kaigpit ang appareges nirang tomanen, asta ra ka ang dorong mga bagay ang agbawalen nirang boaten. Tenged tarin, liniwagan ta mo-ya tang mga taw ong pagtoman nira ong rilihion nira bilang mga Judio.

^{§§}23:5 23:5 Ang “pilaktiria” tatang kahon-kahon ang ge-ley ang agbetangan ta solat ang bitalang nagalin ong Sagradong Kasolatan. Ang mga kahon-kahon ang asi agbebe-ket tang mga lali ong toto ig ong kabala nira ong oras ang ba-lo mamangadi.

^{*}23:5 23:5 Ang “rambay-rambay” ong lambong ta taw pagpademdem ong nandia ang magtoman tanandia ong mga tobol tang Dios.

[†]23:14 23:14 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

¹⁶“Kailo amo ka kaman, yamong mga boray ang pamagantabay ong mga taw! Tenged pamagtoldok amo ang ganing, mga ang taw mangako ig manompa pa ang ganing, ‘Pa-dek tang Timplo!’ maski indi ra tomanen na tang pangako na. Piro mga manompa tanandia ig ang bolawan ang don ong Timplo yay ang boaten nang tistigos, ganing amo ka, kaministiran ang tomanen na enged tang sinompan nang asi. ¹⁷Mga beyeg amo ig mga boray! Ong aypa tang mas importanti—ang bolawan obin ang Timplo pagpasagrado ong bolawan ang asi? ¹⁸Ig pamagtoldok amo ka, mga ang taw manompa ig boaten nang tistigos tang altar, maski indi ra tomanen na tang sinompan na. Piro mga manompa tanandia ong bolontad ang agbe-tang ong altar, ganing amo ka, kaministiran ang tomanen na enged tang sinompan na. ¹⁹Mga boray amo! Aypa tang mas importanti—ang agbolontad obin ang altar ang pagpasagrado ong bolontad? Ang altar! ²⁰Animan mga ang taw manompa ong altar, panompa tanandia ong altar asta ra ong tanan ang agbolontad don. ²¹Ig mga ang taw manompa ang ganing ‘Pa-dek tang Timplo!’ maliag yaning agboaten na kang tistigos tang Dios, tenged don gistar tang Dios. ²²Ya ka, mga ang taw manompa

ang ganing ‘Pa-dek tang langit!’ maliag yaning panompa tanandia asta ra ong trono tang Dios, ig ong Dios ang mismong kakarong don.[‡]

²³“Kailo amo kang manigtoldok tang Katobolan ig yamong mga Pariseo! Ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Maderep amo ong pagtorol ong Dios ta tampolok ang porsinto tang pa-bat mi asta ang mga daon ang pagpasabor ong pamangan. Piro ong dojali ta sia, indi amo enged pamagintinding magboat tang mas importanting mga tobol tang Dios ang ganing dapat ita magboat ta mato-lid ong masig kataw ta, magimong masine-bekenen ig mataligan ong tanan ang bagay. Dapat magtorol amo ka kaman tang tampolok ang porsinto, piro indi lipatan mi tang mas importanting mga tobol. ²⁴Boray amo ka kaman, yamong mga pamagantabay ong mga taw! Ang agboaten ming asia midio agsaraen mi tang mga ayep-ayep ang gege-ley ong irinemen mi, piro aggapil mi kang agginemen tang mababael ang ayep.[¶]

²⁵“Kailo amo kang mga manigtoldok tang Katobolan ig mga Pariseo! Ang pagto mi paita-ita lamang! Aglampion mi ta mo-ya tang loa tang mga baso ig mga platon mi, piro ang teled tang popotokon mi maboling tenged ponok ta kadegde-

[‡]23:22 23:22 Sigon ong kaogalian tang mga Judio asing timpo ni Jesus, indi dapat ibitala tang sagradong aran tang Dios. Animan mga mangako tanira, indi gamiten nira tang aran tang Dios ong pagpanompa nira. Piro ang doma ong nira, mga matapos ang manompa, maosay ang magrason-rason ang maning belag ta talak maski indi tomanen nira tang sinompan nira, total indi ginamit nira tang aran tang Dios mismo. Piro ang maliag yaning ni Jesus tarin ong 23:16-22 ay kaministiran tomanen ta enged tang tanan ang binitala ta.

[¶]23:24 23:24 Maliag yaning, ang domang mga Pariseo maderep ong pagtoman tang mga ge-ley ang mga tobol ang belag ta masiadong importanti, piro agbaliwalaen nira tang mas importanting mga katobolan tang Dios.

gan ig katakab.[§] ²⁶ Boray amo, yamong mga Pariseo! Limpion mi kang lagi tang teled tang baso mi, ig ong maning don magimong limpio ra ka tang loa na.

²⁷ “Kailo amo ka kaman ang manigtoldok tang Katobolan ig yamong mga Pariseo! Ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Ang kalimbawan mi pario amo ong mga pantion ang pinintoran ta kolit ig masinlong pa-dekan ong loa, piro ong teled doro kakalpot ig poros doli ta patay. ²⁸ Maning atan amo enged tenged mga pa-dekan amo tang mga taw, matolid tang agboaten mi, piro ong matod poros lamang paita-ita, tenged ong teled tang mga popotokon mi doro amo kalain ang mga taw.”

Ang silot ang marisibi nira

(Lucas 11:47-51)

²⁹ “Kailo amo kang mga manigtoldok tang Katobolan ig yamong mga Pariseo! Makaeled tang kaboton mi, tenged ang pagto mi ong Dios paita-ita lamang! Agpaobra mi tang mga pantion tang mga propita ang nangapatay asing tokaw, ig agpasinlon mi tang lebengan tang mga taw ang nangaboi ang mato-lid. ³⁰ Ig agganing amo, ‘Mga taw ami ra rin asing timpo tang mga kamepet-mepetan amen, indi ka enged patayen amen tang mga propita tang Dios, pario tang bindoat nira.’ ³¹ Piro ong inaning ming asia, agrisibien mi ang mga inampo amo ka kaman tang mga taw ang namamatay ong mga propita! ³² Ala, taposon mi tang kalainan ang inimpisan tang mga kamepet-mepetan mi! ³³ Mga traidor amo, mga irinsia amo ta mga

ma-kal ang dalitan! Indi amo enged ma-palibri ong silot ong impirno! ³⁴ Tenged manobolo pa ong nindio ta mga propita, mga taw ang dorong inadalan nira, ig mga maosay ang mga manigtoldok tang bitala tang Dios. Ang mainabo, patayen mi tang doma, ig ang doma ilansang mi ong kros. Ang doma pamalon mi ong mga simban mi ig maski ong aypa tanira mamanikad, rotoson mi ig paliwagan. ³⁵ Yay sia ang yamo tang manabat ong kamatayen tang tanan ang mga taw ang mato-lid ang pinamatay tarin ong kalibotan, mimpisa pa ong pagpatay ong ni Abel** ang anday talak na, sa-sad ong pagpatay ka ong ni Zacarias, ang ana ni Baraquias.†† Pinatay mismo tanandia tang mga kamepet-mepetan mi ong Timplo, don ong pagtetengan tang altar ig ang logar ang agganingen sagrado. ³⁶ Ong matod, yamong mga taw ong timpong na, yamo tang silotan tenged ong tanan ang bindoat nirang asi.”

Ang paggegma ni Jesus ong mga taga Jerusalem

(Lucas 13:34-35)

³⁷ Dayon ang minaning si Jesus, “Ay yamong mga taga Jerusalem! Angay agpatayen mi tang mga propita ig agbanggilen mi tang mga agtobolon tang Dios ong nindio? Kaboy da tang andemong imesen amo ig sagodon, pario ong manong lo-lokan ang pagimes tang mga boto na ong adalem tang kalipapa na, piro indi amo maliag. ³⁸ Mandian bala amo ra lamang ong mga sadili mi. Pabayan da lamang tang logar ming mapegnak. ³⁹ Tandan mi narin: Indio ra

§23:25 23:25 Ang mga pangolokolo ong mga Judio maderep ong pagtoman tang Katobolan ni Moises, labi ka enged ang mga tobol natetenged ong pamangan ang agbawalen, asta ong tamang pagrilimpion. Piro sia teta paita-ita lamang. Tenged ang doma ong nira mga ispotan ig agdegdegen pa nira tang mga taw ong pagpabolontad ta sobra pa ong para ong nira.

**23:35 23:35 Genesis 4:8

††23:35 23:35 2 Cronica 24:20-21

enged itaen mi asta indi komabot tang kaldaw ig mamaganing amo, ‘Dayawen tang kakabot ang sinobol tang Dios!’”

**Natetenged ong
pagdistroso tang Timplo**

(Marcos 13:1-2; Lucas 21:5-6)

24 Oman dayon ang limindoa si Jesus ong Timplo ig asing papanaw da, napalenget ong nandia tang mga sinagpan na. Sinoldok nira ong nandia tang Timplo asta ang domang mga pina-deng don. ²Oman ganing si Jesus ong nira, “Gitaen ta ka kaman tang tanan ang asia. Piro tandan mi na: Komabot tang kaldaw ang anda enged ay mabowan ong mga batong pamagtara-paw ta-pawan ang asia. Mangapegnak ang tanan!”^{‡‡}

Ang kaliwagan ang komabot

(Marcos 13:3-13; Lucas 21:7-19)

³Siminakat si Jesus ong Bokid tang Kaolibotan ig don kiminarong. Napalenget ong nandia tang mga sinagpan na ang tanira-tanira lamang ig ganing, “Begay ami ka nio mga tanopa mainabo tang inaning mong mapegnak tang Timplo, ig onopay mga pasinial mga alenget da tang pagbalik mo ig mga kataposan da tang kalibotan.”

⁴Siminabat si Jesus ang ganing, “Magandam amo agod indi amo maloko ta maski sinopa. ⁵Tenged yading mamansikabot ang magekel tang arano, ig kada tata magpailala ang tanira ono tang Cristo. Ig dorong maloko nira. ⁶Animan indi amo mangelba mga mabasi amo ta pamaggiran ong alenget, ig mga mabalita amo kang may gira ono ong domang banoa. Ang mga bagay ang na kaministiran ang mainabo, piro be-

lag pa ta sia tang kataposan tang kalibotan. ⁷Mamaggiran tang mga nasion ig mamagkorontran tang mga inadian. Manlinog ong sari-saring mga logar ig magkatinir ta grabing letem. ⁸Piro ang tanan ang narin, impisa pa lamang tang mga kaliwagan ang komabot, pario ong tatang babay ang palanganaen ang ba-lo pa lamang pagpasit.

⁹“Ong mga kaldaw ang asi, asilagan amo tang tanan ang taw tenged ong pagto mi ong yen. Depen amo nira ig yintriga amo ong mga taw ang mamagsilot ong nindio, ig ang doma ong nindio pamatayen ang enged. ¹⁰Ong timpo kang asi, dorong rang mga taw ang taliotan da nira tang pagto nira ong yen tenged ong dorong mga kaliwagan ang gapasaran nira. Oman asilagan ig traidoron nira tang mga kapario ni-rang pamagto. ¹¹Yading lomboang bolien ang mga propita ig dorong maloko nira. ¹²Maski ong aypang logaray, dorong magboat ta kalainan, animan ang paggegma tang kayadian ong masig ka taw nira manlasay da. ¹³Piro ang magagoanta ig magpadayon ang magtoman ong yen asta matapos tang tanan ang kaliwagan, tanandia yay ang malibri. ¹⁴Ig mapatako da ong bilog ang kalibotan tang Mo-yang Balita natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, agod sia maba-yan tang tanan ang nasion, ba-lo komabot tang kataposan.”

**Ang Maniglangga ang Sobrang
Manginsolto ong Dios**

(Marcos 13:14-23; Lucas 21:20-24)

¹⁵Ganing pa si Jesus, “Asing tokaw ang propitang si Daniel nagpatako ang ganing, ong parakaboton may tenled ong Sagradong Logar ang dorog kalain, ang

^{‡‡}**24:2** 24:2 Narin pinatako rang lagi ni Jesus nga ang Timplo tang mga Judio pegnaken ono ong parakaboton. Ig ya ray asi tang nainabo asing takon ang 70 A.D. Tenged sinled tang mga taga Roma tang siodad tang Jerusalem asing namaggiran tanira tang mga taga Israel, ig dinistroso kaman nira tang Timplo.

aggoyan ta Maniglangga ang Sobrang Manginsolto ong Dios.[¶] (Yamong mga pamagbasa, intindien mi ta mo-ya tang maliag yaning ta na.)¹⁶ Animan mga itaen mi ra narin ang don da ong Timplo, ang mga taw ang pamansistar tarin ong Judea, kaministiran ang mamanikad dang lagi ong kabobokidan.¹⁷ Ang taw ang don ong loa tang balay na, dapat indi ra magpawat ang tenled ong balay na para mangomit ta maski onopa.¹⁸ Ya ka mga may taw don ong bokid, dapat indi ra molik para mangomit tang takol na.¹⁹ Ong mga kaldaw ang asi, kailo ka tang mga pamagabdet asta ang mga pamagpatiti, tenged liwagan tanira²⁰ ong pagpantalok nira. Magampo amo ong Dios ang balampa indi māton ong timpong malamig obin ong Kaldaw ang Igperenay.²¹ Tenged ong mga kaldaw ang asi, ang mga taw mapasar ta sobrang kaliwagan. Anda pang pisan ay nainabo ong kalibotan tang pario ong kaliwagan ang na. Ig anda ra kay mainabo pang pario ta sia asta tanopa.²² Ong matod, mga indi rin padipoton tang Dios tang timpong asi ta kaliwagan, anda enged ay mabo-wan maski tanga tawan. Piro tenged ong mabael ang kate-bek na ong mga taw ang pinilik na, padipoton tang Dios tang timpong asi.

²³“Ong mga kaldaw ang asi, mga may maganing ong nindio ang, ‘Asia ra tang Cristo!’ obin may maning, ‘Way, asia ka!’ indi amo magparet.²⁴ Tenged may mamansiloa atan ang mga taw ang maganing tanira ono tang Cristo, ig may atan kang maganing tanira ono propita ang

sinobol tang Dios. Magpaita tanira ta mga milagro ig makabebereng ang mga bagay ong kaliliagan nirang maloko tang mga taw, mga poidi lamang asta ang mga pinilik tang Dios.²⁵ Animan tandan mi na! Agbebego rang lagi tang mga bagay ang na mintras indi pa gainabo.

²⁶“Animan mga may maganing ong nindio nga ang Cristo asi ono ong bokid, indi amo enged paning don. Ig mga may maning, asia tanandia ong teled tang balay, indi amo enged magparet.²⁷ Tenged mga yo, ang Ana ta Taw, magbalik da, ang itaen mi don midio koldap ang golpi ra lamang mangayag magalin ong tere-lan tegka ong gako-pan.²⁸ Pario tang sarabien ang ganing, ‘Mga aripa tang mga ogak pamagolag, don toga tang ayep ang patay.’”

Ang pagbalik ni Jesus ong kalibotan

(*Marcos 13:24-27; Lucas 21:25-28*)

²⁹Ganing pa si Jesus, “Matapos lamang tang sobrang kaliwagan ong timpong asi, mangi-lep tang kaldaw ig ang bolan indi ra mangayag. Mangabo-log tang mga bitokon ig pakedegen tang tanan ang aggitaen ong langit.³⁰ Ig itaen ong langit tang pasinial ang yo, ang Ana ta Taw, alenget dang magbalik, ig ang tanan ang mga taw ong kalibotan mamagini-yak ong sobrang eled nira. Tenged itaeno nira ang tatabid ong mga onom, ang pagekelo tang makabebereng ang gaem ig kadengegan.³¹ Ong mapoirsang tonog ta torotot, tobolono ra tang yen ang mga anghil ang magsimet da tang

[¶]24:15 24:15 Ang mga bitalang “Ang Maniglangga ang Sobrang Manginsolto ong Dios” ay nagalin ong Daniel 9:27, 11:31 ig 12:11. Sigon ong doma, ang agganingen tarin yay ang tatang dios-diosan ang bintang ni Aristocus Epiphanes ong teled tang primirong Timplo tang mga Israelita don ong Jerusalem asing 168 B.C. Piro sigon ong doma, ang maliag yaning ni Jesus tarin yay ang bindoat tang mga taga Roma asing 70 A.D., asing linangga nira tang ba-long Timplo. Ig sigon ka ong doma, ang agganingen tarin ang Maniglangga, yay ang kontra-Cristo ang komabot pa, ba-lon magbalik si Jesu-Cristo ong kalibotan.

tanang ang taw ang piniliko, magalin ong tanang ang parti tang kalibotan.”

**Ang adal ang nagalin
ong papa tang igos**

(Marcos 13:28-31; Lucas 21:29-33)

³²“Intindien mi tang adal ang nagalin ong papa tang igos: Mga itaen mi narin ang pangolbot da, gata-wanang ming alenget da tang koarisma. ³³Pario ka ta si, mga itaen mi ra nganang gainabo ra tang mga bagay ang inaningo ong nindio, mata-wanang ming indi ra maboay, komabot da tang timpong asi ig madalio rang magbalik. ³⁴Tandan mi: May doma ong mga taw ang gangaboi mandian ang kabotan pa nira tang mga bagay ang nang mainabo. ³⁵Malipat tang langit may ang tanek, piro ang yen ang mga bitala magpadayon ang anday kataposan.”

**Anday gatako mga
tanapa magbalik si Jesus**

*(Marcos 13:32-37; Lucas
17:26-30, 34-36)*

³⁶“Piro anday taw ang gatako mga tanapa komabot tang kaldaw ang asi obin oras. Maski ang mga anghil ong langit, maski yo, ang Ana mismo tang Dios, indio ka gatako. Ang Dios ang Tatay lamang tang gatako ta sia. ³⁷Ang agboaten tang mga taw ong timpong magbaliko, magkapario tang asing timpo pa ni Noe. ³⁸Ong timpong asi, ba-lo kiminabot tang bonaw, anday domang aggintindien tang mga taw kondi pamamangan ig pamanginem, pamangatawa ig agpakatawa, asta ra lamang ong kaldaw ang siminay da Noe ong mabael ang barko ang aggoyan ta arka. ³⁹Oman kiminabot tang ba ang anday kalaom nira ig nangapatay tang tanang ang nangabo-wan. Maning ka ta si ong timpong magbaliko. Ang mga taw, anda kay kalaom nira ang komaboto ra. ⁴⁰Ong

oras ang asi, mga may doroang laling pamagobra ong bokid, ang tambilog komiten ig ang tambilog bo-wanang. ⁴¹Obin mga may doroa nga babayan ang pagkatodan ang panlebek, komiten tang tambilog ig ang tambilog bo-wanang ka. ⁴²Animan magimong listo amo ig pirming simpan, tenged indi amo gatako mga tanapa komabot tang Gino mi. ⁴³Isipen mi narin: Mga gata-wanang lamang tang may nandia tang balay mga onopang orasay komabot tang takawan, bantayan na enged agod indi ma-led tang balay na. ⁴⁴Animan yamo, kaministiran ang magbantay amo ig pirming listo. Tenged yo, ang Ana ta Taw, komaboto ong oras ang indi gelaten mi.”

**Ang mataligan ang
torobolon ig ang belag**

(Lucas 12:41-48)

⁴⁵Nagistoria pa si Jesus ong nira ong palimbawang na. Ganing tanandia, “Ang mataligan ig matakong torobolon, yay ang boaten tang may nandia tang balay ang ingkargado ong domang mga torobolon na, ig ya kay ang magtorol ong nira ta pamangan ong tamang oras. ⁴⁶Masoirti tang torobolon ang asi mga kabotan tanandiang pagboat tang katengdanan na ong pagbalik tang agalen na. ⁴⁷Sigoradong boaten da enged tanandiang ingkargado ong tanang ang pagkabetang tang agalen na. ⁴⁸Piro mga malain tang torobolon ang asi, maning ong sadili na, ‘Maboay-boay pa ba-lo magbalik tang agaleno.’ ⁴⁹Ig impisan na rang bogbogon tang aroman nang mga torobolon, asta magiga-pen da ang pamangan ig manginem ong mga manigpabaleng. ⁵⁰Oman komabot tang agalen na ong kaldaw ang indi enged gelaten na, ig ong oras ang indi gata-wanang na. ⁵¹Dayon da tanandiang kastigon tang agalen na ta doro kaliwag, ba-lo ibanggil ong logar ang para ong mga taw ang

paita-ita lamang tang pagto nira. Don tanandia magini-yak ang aroman nira ig komayeget tang mga isi na.”

Ang palimbawa natetenged ong tampolok ang soltiras

25 “Pag kabot tang kaldaw ang asi, ang mainabo ong inadian tang Dios mapapario ong istoriang natetenged ong tampolok ang soltiras asing may kasalan. Sigon ong kaogalian nira, ang mga soltiras ang asi namagekel ta mga tolok nira ig namansipanaw da para mamansibagat ong laling karasalen. ² Ang lima ong nira anday isip nira, piro ang lima maorosay ta kinaisipan. ³ Ang limang asing anday isip nira, namagekel ta mga tolok nira, piro indi tanira namagekel ta langis ang pangrisirba. ⁴ Piro ang mga soltiras ang morosay, namagekel ang lagi ta bastanting langis nira. ⁵ Mandian ang nainabo, nā-trasong kiminabot tang laling karasalen, animan pinoyat da tanira ig nangapoyat ang tanan.

⁶ “Asing tenganan da, may miniteg ang ganing, ‘Asia ra tang laling karasalen! Dalien mi, bagaten mi ra!’ ⁷ Nangapoaw tang tampolok ang asing soltiras ig lino nira tang mga tolok nira. ⁸ Ganing tang mga soltiras ang anday isip nira ong mga soltiras ang morosay, ‘Olday ami ka nindio ta langis, maski ge-ley lamang. Way, ang mga tolok amen madali rang matatay!’

⁹ “Piro ganing tang mga soltiras ang may isip nira, ‘Indi poidi, tenged mga oldan amo pa yamen, parario itang mangalo-tan. Paning amo ra lamang ong mga manigpabakal ig mamakal amo ta para ong nindio.’ ¹⁰ Animan namansipanaw da tang limang soltiras ang asi para mamakal ta langis. Pagapagalin

lamang nira, ya kay ang pagkabot tang laling karasalen. Ig ang limang simpan ang lagi, nangatabid ong nandia ang napaning ong kombida. Paga-led nira ong kombidan, dayon dang siniradoan tang portan.

¹¹ “Maboay-boay ta ge-ley, kiminabot da tang aroman nirang mga soltiras ang namamakal ta langis, ig namansigoy tanira ong loa ang ganing, ‘Magino, paleday ami ka!’

¹² “Piro ganing tang lali, ‘Indio gailala ong nindio.’”

¹³ Oman dayon ang minaning si Jesus, “Yay sia ang kaministiran ang magimong listo amo ig pirming simpan, tenged indi amo matako mga tanopa obin onopang kaldaway obin oras tang pagkaboto.”

Ang palimbawa natetenged ong mga torobolon ang inintrigan ta koarta

(Lucas 19:11-27)

¹⁴ Nagistoria pa si Jesus ong nira ong tata pang palimbawa ang ganing, “Ang paggaraemen tang Dios bilang adi pario ong bindoat tang tatang taw ba-lo tanandia nagbiahi ong alawid ang logar. Ginoyan na tang mga torobolon na ig inintrigan na tanira tang mga manggad na para ipapanaw nira ong nigosio. ¹⁵ Ang kada tata ong nira, sindolan na sigon ong abilidad na ong pagnigosio. Ang tata sindolan na ta 5,000 ang pidasong koartang bolawan;^{§§} ang tata 2,000 ang pidaso, ig ang tata pa sindolan na ka ta 1,000. Oman dayon da tanandiang naganin. ¹⁶ Ang torobolon ang sindolan ta 5,000 ay nagnigosiong lagi ig naganansia tanandia ta 5,000 ka. ¹⁷ Ya kay ang bindoat tang sindolan ta 2,000, ig naganansia ka tanandia ta 2,000. ¹⁸ Piro ang inintrigan ta 1,000, napanaw ig na-

§§25:15 25:15 “koartang bolawan.” Ong bitalang Grigo, “talinto.” Ang kantidad tang tanga koartan ang talinto pario tang sol ta tatang trabahador ong teled tang 15 ang takon.

gali ong tanek, oman limbeng na tang koartang sindol ong nandia tang agalen na ang dapat inigosiso na rin.

¹⁹“Pagata-lib tang naboyang ang timpo, nagbalik tang agalen nira. Pinampagoy na tang mga torobolon na para matawanan na mga pirapa tang naganansia nira ong koartang inintriga na. ²⁰Ang torobolon ang sindolan ta 5,000 yay na-kaw ang napalenget ong agalen na ig ganing, ‘Magino, inintrigano nio ta 5,000. Nani tang 5,000 ang sindol mo ong yen ig ang 5,000 kang ganansiao.’

²¹“‘Mo-ya!’ ganing tang agalen na, ‘Mo-yāng torobolon! Yawa, nataligana ong ge-ley ang kantidad. Animan mandian intrigana ra yen ta mas mabael ang kantidad. Mangalipaya ka ang aromano!’

²²“Oman ang torobolon ang sindolan ta 2,000 napalenget ka. Ganing tanandia ong agalen na, ‘Magino, inintrigano nio ta 2,000. Nani tang sindol mo ong yen ang 2,000 asta ang 2,000 kang ganansiao.’

²³“‘Mo-ya!’ ganing tang agalen na ong nandia, ‘Mo-yāng torobolon! Yawa, nataligana ong ge-ley ang kantidad. Animan mandian intrigana ra yen ta mas mabael ang kantidad. Mangalipaya ka ang aromano!’

²⁴“Ig napalenget ka tang ya-lo ang inintrigan na ta 1,000. Ganing tang torobolon ang na, ‘Gata-wanano ang yawa mabelatang taw. Agkomiten mo tang ganansia tang binedlayan ta doma, ig maski belag ta yawa tang nagloak, aggayegen mo. ²⁵Geldano ong nio, animan limbengo lamang tang koarta mo ong

tanek agod indi malipat. Ya, nani tang 1,000 mo.’

²⁶“Ganing tang agalen na, ‘Anday kointa mong torobolon! Tamadana! Gata-wanan mo palang agkomiteno tang ganansia ig ang pa-bat maski belag ta yo tang nagbedlay? ²⁷Angay indi bino-log mo ong bangko tang koartao, agod mga mabaliko, makomito asta ang tobo na?’ ²⁸Oman ganing tang agalen ong domang mga torobolon, ‘Komiten mi ong nandia tang koartang 1,000 ig i-dol mi ong torobolon ang may 10,000 na. ²⁹Tenged ang kada tatang mataligan, oldan pa asta mandoro tang nandia. Piro ang indi mataligan, maski ang ge-ley lamang ang inintriga ong nandia, sia komiten pa ka engaged ong nandia.’ ³⁰Ala, ang torobolon ang asiang anday kointa na, i-lek mi don ong loa ong maki-lep. Don tanandia magini-yak ig komayeget tang isi na.’”

Ang pagorosgaren ong oring kaldaw

³¹Nagpadayon si Jesus ong pagbitala na ang ganing, “Mga yo, ang Ana ta Taw, komabot ong mabael ang kayagano ig aromano tang tanan ang mga anghil, ya ray ang oras ang komarongo bilang adi ong yen ang trono, para maggaem ong tanan. ³²Ong kaldaw ang asi simeten tang tanan ang mga taw ong talongano. Oman belageno tanira ong doroang gropo pario tang pagpalbag tang manigbadbad tang mga karniro ong mga kambing. ³³Ang mato-lid ang mga taw, ang kaparioan nira mga karniro ig ibetango ong yen ang to. Ig ang mga taw nga ang kaparioan nira mga kambing ibetango ka ong yen ang wala. ³⁴Oman,

*25:29 25:29 Ong palimbawang na, ang agalen tang mga torobolon yay ang Dios, ig ang mga torobolon yay ang mga sinakepan tang Dios. Ang maliag yaning tang koarta belag lamang ta koarta, kondi asta ang sari-saring mga abilidad obin kinatawanan ang sindol tang Dios ong yaten. Ang mga narin, indi dapat italok ta kondi gamiten ta para ong ikakao-ya tang aroman tang pamagto. Ig mga mataligan ita ong grasia obin mga abilidad ang narisibi ta ong Dios, mas dolangan na pa engaged.

bilang Adi, maningo ong mga taw ang gampir ong yen ang to, 'Pinalabi amo tang Dios ang Tatayo! Tenled amo ig mistar ong inadian ang tinagana na ong nindio mimpisa pa asing boaten tang kalibotan.³⁵ Aggaloyan amo enged tang Dios, tenged asing agle-meno, pinapano nindio. Ig asing agkoaweno, pinainemo nindio. Asing dono ong logar mi bilang dayoan, pinadayono nindio ong balay mi.³⁶ Ig asing anday lambongo, pinalambongano nindio. Asing pagmasito, sinagodo nindio. Ig ang pagaprisō, binisitao nindio ig linipay.'

³⁷ "Somabat tang mga taw ang mato-lid, 'Gino, tanoapa inita amen ang naletem ig pinapana yamen, obin kinoawa ang pinainema yamen?"

³⁸ "Tanoapa inita amen ang anday madayonan mo ig pinadayona yamen ong balay amen, obin anday lambong mo ang pinalambongana yamen?" ³⁹ "Ya ka tanoapa inita amen ang nagmasit obin napriso ig binisitā yamen?"

⁴⁰ "Oman yo, ang Adi, somabato ong nira ang maning, 'Ong matod, asing bindoat mi tang maning atan ong mga logodo,[†] maski ang kadibabakan ong pama-dek tang mga taw, pario ra ka ang sia bindoat mi ong yen.'

⁴¹ "Oman yaningo ka ong mga taw ang gampir ong walao, 'Palawid amo tarin, yamong mga sinompa tang Dios! Don amo ra lamang ong apoy ang indi enged mapatay-patay, ang yay ang logar ang natagana ong ni Satanas asta ong mga sinagpan na.⁴² Tenged asing agle-meno, indio enged pinapan mi. Asing agkoaweno, indio pinainem mi.⁴³ Asing

dono ong logar mi ang anday madayonan, indio enged pinadayon mi ong balay mi. Ya ka asing anday lambongo, indio ka sindolan mi. Ig asing pagmasito ig pagapriso indio ka binisita mi.'

⁴⁴ "Ig somabat ka tanira ang maning, 'Gino, tanoapa inita amen ang naletem ig kinoaw, obin anday madayonan mo, obin anday lambong mo, obin nagmasit, obin napriso ang indi ami nagtabang ong nio?"

⁴⁵ "Yo, ang Adi, somabato ka ong nira, 'Ong matod, asing indi sinabangan mi tang mga logodo, maski ang kadibabakan ong pama-dek ta taw, midio yo ra ka tang indi sinabangan mi.'

⁴⁶ "Animan sia tanira pālinen ig silotan asta ong tanopa. Piro ang mga mato-lid yay ang oldan ta kaboing anday kataposan."

Plano para patayen si Jesus

(*Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53*)

26 Pagatapos ang nagtoldok si Jesus tang tanan ang na, ganing tanandia ong mga sinagpan na,² "Gata-wanan ming doroa ra lamang kaldaw, Pista ra tang Pagta-lib tang Anghil,³ ig yo, ang Ana ta Taw, traidorono ig yintrigao ra ong mga taw para ilansang ong kros."

³ Mandian, asing oras kang asi, ang mga mepet tang banoa may ang mga pangolokolo ong mga padi pamagsimet da don ong palasio ni Caifas, ang yay ang kalawigan ang padi nira.

⁴ Namagampang-ampang tanira mga monopa madep nira si Jesus ong talok, oman ipapatay. ⁵ Ganing tanira, "Indi

[†]**25:40** 25:40 Mga natetenged ong sinopa tang mga logod ni Jesus, telekan ong Mateo 12:48-50.

³**26:2** 26:2 26:2 Ang "Pista tang Pagta-lib tang Anghil" mga ong bitalang Grigo yay ang "Paskoa." Na belag ta pario ong agganingen ang "Paskoa" mandian. Ang pistang narin agsilibraen tang mga Judio takon-takon bilang pagdemdem nira ong paglibri tang Dios ong mga kamepet-mepetan nira ong mga taga Ehipto, asing timpo ni Moises. Telekan ka ong Bokabolario, ong "Pista tang Pagta-lib tang Anghil."

itōn ta ong kasagsagan tang pista, itaben magkagolo tang mga taw.”

Bino-bokan ta pabanglo si Jesus

(Marcos 14:3-9; Juan 12:1-8)

⁶Mandian, asing don si Jesus ong bario tang Betania, napaning tanandia ong balay ni Simon ang dating liproso. ⁷Mintras pamangan tanira, pinalengetan si Jesus tang tatang babay. May aggekelan nang tereldan ang boat ong batong midio marmol. Ang teled na tatang klasi ta pabanglo ang dorog kamal, ig sia bino-bok tang babay ong kolo ni Jesus. ⁸Asing itaen tang mga sinagpan na, pinangerepan tanira ig namagmoro-moro ang ganing, “Aroy! Arangan da tang pabanglong asia! ⁹Mga pinabakal pa sia, ang bayad na mabael ang kantidad, ig malimos pa rin ong mga malilised.”

¹⁰Piro gata-wanan ni Jesus tang agpagampangan nira, animan ganing tanandia ong nira, “Angay pagpalabet amo ong babay ang na? Pabayan mi lamang. Ang bindoat nang na ong yen doro kasinlo. ¹¹Ang mga malilised pirming ka-pen mi ig poidi pang matabangan mi. Piro yo, indio ra maka-pen mi ong maboay ang timpo. ¹²Anda pa ngani, bino-bokano ra nandia ta pabanglo agod magimong simpan da tang sinangonio mga ilbengo ra. ¹³Agganingo ong nindio, maski ong aripa ipatako tang Moyang Balita tarin ong bilog ang kalibotan, ang bindoat tang babay ang na ong yen magapil ka enged bilang pagdemdem ong nandia.”

Napaoyon si Judas ang traidoron na si Jesus

(Marcos 14:10-11; Lucas 22:3-6)

¹⁴Pagatapos ta si, si Judas Iscariote, ang tata ong tampolok may doroang apostolis ni Jesus, napaning ong mga pangolokolo ong mga padi. ¹⁵Nagigampang si Judas ong nira ang ganing, “Pirapa tang isol mi ong yen mga tabangan amo yen ang depen si Jesus?” Binilangan ang lagi nira si Judas ta tolompolok ang pidasong koartang silber. ¹⁶Animan nagimpisa ra tanandiang nagelat ta tamang oras para maintriga na si Jesus ong nira.

Nagsimpan da Jesus ta panapon para ong pista

(Marcos 14:12-21; Lucas 22:7-14, 21-23; Juan 13:21-30)

¹⁷Asing kiminabot tang primirong kaldaw tang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na,^f napalenget ong ni Jesus tang mga sinagpan na ig nane-ma ang ganing, “Ong ari ami pa magsimpan ta yapon ta para ong Pista tang Pagta-lib tang Anghil?”

¹⁸Siminabat si Jesus, “Paning amo don ong lansangan, ong balay tang taw ang inaningo ra ong nindio. Aningen mi tanandia ang, ‘Nagtoyong tang Maistro ang ganing, kiminabot da tang oras na. Tarin ono tanandia magsilibra tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil ong balay mo, aroman na tang mga sinagpan na.’”

¹⁹Animan napanaw da tang mga sinagpan ni Jesus ig nagsimpan tanira tang panapon nira para ong pista, sigon ong tobol na ong nira.

^f26:17 26:17 Kada takon, ang “Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na” agsilibraen tang mga Judio ong teled ta pitong kaldaw. Ang bispiras tang kapistan, yay ang labing pamagsimpan tang kada pamilia ta ispisial ang panapon ong pagsilibra nira tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil. Mabasa ta tang natetenged ong mga pistang narin ong Bokabolarario, asta ong Exodo 12:18-20 ig Deuteronomio 16:5-8.

Ang Sagradong Panapon

(*Marcos 14:22-26; Lucas 22:14-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²⁰ Asing alikarem da, kiminarong da si Jesus para manapon, aroman na tang tampolok may dorong mga sinagpan na. ²¹ Mintras pamamangan tanira, ganing si Jesus ong nira, “Begen amo yen tang kamatodan, yo, traidorong tang tata ong ni nindio tarin.”

²² Pagabasi ta si tang mga sinagpan na, namagsinti tanira ig nane-ma tang kada tata ong ni Jesus ang ganing, “Gino, yo ra bato?”

²³ Ganing si Jesus ong nira, “Ag-ganingo, tata ong nindio ang yen ang mga kasaro, ang nagte-me ta tinapay ong mangkok ang na, yay ang magtraidor ong yen.”[§] ²⁴ Yo, ang Ana ta Taw, mapatay sigon ong na-tang dang lagi ong Sagradong Kasolatan. Piro kailo ka tang taw ang magtraidor ong yen! Mas mo-ya pa ong nandia, indi ra lamang nataw.”

²⁵ Dayon ang minaning tang traidor ang si Judas, “Maistro, yo ra bato?” Ganing si Jesus ong nandia, “Yawa ra ka tang naganing ta sia.”

²⁶ Mintras pamamangan pa tanira, namisik si Jesus ta tinapay ig nagpasalamat ong Dios. Oman pinisi-pisi na ig sindol na ong mga sinagpan na ang ganing, “Risibien mi narin ig panganen. Na tang yen ang sinangoni.”

²⁷ Pagatapos, bindiotan na tang tatang kopang bino ig nagpasalamat si, oman sindol na ong nira ig ganing, “Manginem among tanan ta narin. ²⁸ Na tang dogo tang ba-long inigoan ang agboaten tang

Dios para ong nindio.** Ang yen ang dogong na mailat agod yading mapatawad ong mga kasalanan nira. ²⁹ Ag-ganingo ong nindio, indio ra moman ang manginem ta binong maning ta na ang pagalin ong obas, asta indi komabot tang kaldaw ang mamaga-pen ita sing manginem tang ba-long bino ong inadian tang yen ang Tatay.”

³⁰ Pagabitata ni Jesus ta si, namagkanta tanira ta tatang kantang pagdayaw ong Dios, ba-lo tanira namansipaning ong Bokid tang Kaolibon.

Minaning dang lagi si Jesus ang si Pedro magbo-li

(*Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38*)

³¹ Ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Ong matod, mandian ang labi, bo-wanano nindiong tanan, tenged na-tang dang lagi ong Kasolatan, ‘Ipagna tang Dios ang patayen tang manigbadbad, ig ang mga karniro mamagwasag.’^{††} ³² Piro matapos ang boieno rang moman tang Dios, tongkawo ong nindio don ong Galilea.”

³³ Ganing si Pedro ong ni Jesus, “Bo-wanana pa nirang tanan, piro india ka enged bo-wanan ta!”

³⁴ Siminabat si Jesus, “Tandan mo na, Pedro: Ba-lo manolok tang mano mandian ang garamal, ma-long bisiang magbo-li ang maning india gailala ong yen.” ³⁵ Piro ganing si Pedro ang nagpareges, “Maski patayeno pang aroman mo, indio ka enged maning ang india gailala ta!” Ig ya kay ang inaning tang tanan ang mga sinagpan ni Jesus.

§**26:23** 26:23 Salmo 41:9

****26:28** 26:28 Ang “ba-long inigoan” pinabaked tang dogo ni Jesus. Telekan ong Hebreo 9:15; 13:20. Sigon ong ba-long inigoan, agto-dol tang Dios ong mga pamagto tang dorog kasinlong mga pangako na pario tang kaloy ig kao-yan na, ang kalibrian ig ang ba-long kaboi, asta ang Ispirito Santo. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Ba-long Inigoan.”

††**26:31** 26:31 Zacarias 13:7

Asing nangadi si Jesus ong Getsemani

(*Marcos 14:32-42; Lucas 22:39-46*)

³⁶ Oman ingkelan tanira ni Jesus ong logar ang aggoyan ta Getsemani. Pagakabot don, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Atan amo lamang mintras pangadio don ong tokawan.” ³⁷ Piro pinatabid na si Pedro may ang doroang ana ni Zebedeo. Naborido ra tang isip na ig dorog kabelat tang panemdeman na tenged ong agtalongaen na. ³⁸ Ganing si Jesus ong tolo, “Midio mapatayo ra ong sobrang sintio! Atan amo lamang ig magpolaw amo ang aromano.”

³⁹ Pagatokaw-tokawan na ta ge-ley, diminagpa tanandia ig nagampo ong Dios ang ganing, “Tatay, mga maimo lamang, indio ra papasaren mo ong kaliwagan ang na.”^{‡‡} Piro belag tang yen ang kaliagan tang dapat ang matoman, kondi ang kaliagan mo.”

⁴⁰ Pagabalik na don ong tolong mga sinagpan na, kinabotan na tanirang gangapoyat. Ganing tanandia ong ni Pedro, “Onora ka? Indi amo ka enged mapagpapoyat ang aromano, maski tang oras lamang? ⁴¹ Indi amo mapoyat. Mangadi amo agod indi amo madeg ta tokso. Galiliang amo ka rin ang magboat ta moya, piro agdegen amo tang sinangoni ming malolobay.”^{¶¶}

⁴² Napalawid sing oman si Jesus ig nagampo si ang ganing, “Tatay, mga kaministiran ang enged ang takaneno tang kaliwagan ang narin, risibieno,^{§§} agod matoman tang kaliliagan mo.” ⁴³ Pagabalik na don ong tolo, kinabotan na sing gangapoyat tenged pisan dang agkapoyon ta pyoyat.

⁴⁴ Animan bino-wanan na si tanira ig napalawid sing oman. Nangadi tanandia ong ya-long bisis ig ang pinangadi na pario si ka tang primiro. ⁴⁵ Pagatapos, nagbalik sing oman ong mga sinagpan na ig ganing, “Gangapoyat amo pa ka enged? Telekan mi! Kiminabot da tang oras ang yo, ang Ana ta Taw, yintriga ra ong kalima tang mga taw ang mapinagtalaken. ⁴⁶ Maytara! Asia ra tang taw ang magtraidor ong yen!”

Dinep si Jesus

(*Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12*)

⁴⁷ Asing bibitala pa si Jesus, kiminabot da kaman si Judas, ang tata ong tampolok may doroang apostolis na. Tang paneng tang aroman nang mga taw ang pamagekel ta mga ispada may pamalo. Ang mga taw ang na sinobol tang mga pangolokolong padi ig mga mepet tang banoa. ⁴⁸ Minaning dang lagi ong nira tang traidor ang si Judas tang onopay sinial na. Ang inaning na, “Ang taw ang itongano yay ang depen mi.”

⁴⁹ Animan mandian, napalenget ang lagi si Judas ong ni Jesus ig minaning, “Mo-yang labi, Maistro.” Oman dayon ang initungan na. ⁵⁰ Ganing si Jesus ong ni Judas, “Tangay, boaten mo ra tang onopay boaten mo.” Ig dayon ang lag-ing pinalengetan si Jesus tang mga taw ig dinep nira.

⁵¹ Piro tata ong mga aroman ni Jesus nagbonlok tang ispada na ig dayon ang tinagpas na tang torobolon tang kalawigan ang padi. Nalampong tang talinga na. ⁵² Ganing si Jesus ong nanibat, “Ibalik mo ong tageban na tang ispada

^{‡‡}26:39 26:39 Ong bitalang Grigo: “Tatay, mga maimo lamang, ipalawid mo ong yen tang kopang na.”

^{¶¶}26:41 26:41 Ong bitalang Grigo: “Matod kaman ang listo ra tang ispirito piro malobay tang sinangoni.”

^{§§}26:42 26:42 Ong bitalang Grigo: “Tatay, mga kaministiran ang enged ang manginemo ong kopang nang ponok ta kaliwagan, risibieno.”

mo! Ang paggamit ta ispada, ong ispada ka mapatay. ⁵³ India gatako? Poid-iong magpatabang ong Tatayo ig paeke-lanong lagi nandia ta rinibo-ribong mga anghil.* ⁵⁴ Piro mga maning ta sia tang boateno, monopa matoman tang inan-ing dang lagi ong Sagradong Kasolatan ang kaministiran maning ta na tang mainabo?”

⁵⁵ Oman ganing si Jesus ong dorong taw don, “Angay? Yo, kriminalo ang pamagekel amo ta mga ispada may pamalo para depeno? Kaldaw-kaldaw pagtoldoko ong Timplo, angay indiong lagi dinep mi don? ⁵⁶ Piro ang tanan ang narin gainabo agod magmatod tang sinolat tang mga propita ong Kasolatan natetenged ong yen.”

Pagabitata na lamang ta si, binowan si Jesus tang mga sinagpan na ig namansilayas tanirang tanan.

Pinatalonga si Jesus ong tanan ang mga opisialis tang banoa

(*Marcos 14:53-65; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24*)

⁵⁷ Ingkelan si Jesus tang namagdep ong nandia ong balay ni Caifas, ang yay ang kalawigan ang padi tang mga Judio. Don ka pamagsimet tang mga manig-toldok tang Katobolan ig ang mga mepet tang banoa. ⁵⁸ Si Pedro pala dadaton ong nira, piro don lamang ong alawid-lawid. Pagakabot nira ong balay tang kalawigan ang padi, siminled ka si Pedro ong kodal ig kiminarong tanandia ong loa, aroman tang mga goardia, agod itaen na mga onopa tang mainabo ong ni Jesus.

⁵⁹ Mandian, ang mga pangolokolo ong mga padi ig ang tanan ang mga opisialis tang banoa,[†] pamagdilem ta ibidinsia kontra ong ni Jesus, maski belag ta matod, agod masintinsian nira ta kamatayen. ⁶⁰ Piro maski dorong naman-sitalonga para magtistigo ta kabo-lian kontra ong ni Jesus, anda enged ay inita nirang ibidinsia para masintinsian nira. Asing ori ra, may doroang taw ang nagprisintar ang ganing, ⁶¹ “Ganing taw ang na, kaya na onong gebaen tang Timplo tang Dios, ig ong teled ono ta tolong kaldaw, ipa-deng na sing oman.”

⁶² Animan kimindeng tang kalawigan ang padi ig nane-ma ong ni Jesus, “Angay india sasabat? Onopay maning mo ong mga riklamo nirang na kontra ong nio?” ⁶³ Piro inding pisan minibek-ibek si Jesus. Animan ganing si ong nandia tang kalawigan ang padi, “Magbega ra ong yamen ong talongan tang Dios ang boi![‡] Yawa ra tang Cristo, ang Ana tang Dios?”

⁶⁴ Ganing si Jesus, “Yawa ra ka tang naganing. Ig agganingo ong nindio, indi ra lamang maboay, itaeno nindio, yo, ang Ana ta Taw, ang kakarong gampir ong to tang Makagagem. Ig itaeno ka nindio ang tatabid ong mga onom ang pagbalik tarin ong kalibotan.”

⁶⁵ Pagabasi ta si tang kalawigan ang padi, linasik na tang lambong na ong sobrang kasisilagen na ig minaning, “Pangambong tanandia tang Dios! Anda ray kaministiran ta mga tistigos! Naba-yan mi ra mismo tang inaning na! Dorog kabelat tang kasalanan ang na!

***26:53** 26:53 Ang “rinibo-ribong mga anghil,” mga ong bitalang Grigo ay tampolok may doroang batalion ta mga anghil. Asing timpong asi, ang tang batalion bali 6,000 ang lagi.

†**26:59** 26:59 Ang mga “opisialis tang banoa” yay ang aggoyan ta “Sanedrin” mga ong bitalang Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Sanedrin.”

‡**26:63** 26:63 “Dios ang boi” tang goy tang mga Judio ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

⁶⁶ Mandian, onopay lalang mi?" Ganing tanirang siminabat, "Dapat ong nandia patayen!"

⁶⁷ Oman inolakan nira si Jesus ong emet na ig sinalalabangan pa nira tang sontok. Ig ang doma nanampaling ong nandia ang ganing, ⁶⁸ "Mga yawa kaman tang Cristo, abir! Pinton mo mga sinopay panampaling ong nio!"

**Nagbo-li si Pedro ang ganing
indi ono gailala na si Jesus**

*(Marcos 14:66-72; Lucas 22:56-62;
Juan 18:15-18, 25-27)*

⁶⁹ Mandian, asing oras kang asi, si Pedro don pang kakarong ong loa ong geley ang plasa. Pinalengetan tanandia ta tatang babay ang torobolon tang kalawigan ang padi. Ganing tang babay ong ni Pedro, "Midio yawa aromana ka tang Jesus ang asing taga Galilea."

⁷⁰ Piro nagbo-li si Pedro ong talongan tang tanan ang mga taw don. Ganing tanandia, "Way inayo—indio gatako mga onopay agbibitala mo!"

⁷¹ Oman napalawid-lawid tanandia don ong may portan tang kodal. Don inita si tanandia tang tata sing torobolon ang babay, ig ganing ong mga taw ang pamansi-deng don, "Ang taw ang na aroman ni Jesus ang taga Nazaret."

⁷² Nagbo-li si si Pedro ang ganing, "Sompano pa! Indio enged gailala ong taw ang asing agganingen mo!"

⁷³ Maboay-boay ta ge-ley, namansipalenget ong nandia tang mga taw ang asing ke-deng don ig ganing ka, "Yawa, tata kaman ong mga aroman ni Jesus! Gata-wanan sia tenged pario tang ponto tang pamitala mi."

⁷⁴ Piro nanompa pa enged si Pedro ang ganing, "Mapatayo pa!^f Indio baya gailala ong taw ang asi!" Ig ya ray

ang pagpanolok tang mano. ⁷⁵ Oman nademdeman da ni Pedro tang inaning ni Jesus ong nandia ang ganing, "Ba-lo manolok tang mano, ma-long bisisang maning ang india gailala ong yen." Ig nagalin si Pedro ang dorong i-yak na.

Ingkelan si Jesus ong ni Pilato

*(Marcos 15:1; Lucas
23:1-2; Juan 18:28-32)*

27 Pagaramal, māga pang pisan namagbaragat-bagat tang mga pangolokolong padi may ang mga mepet tang banoa ig namagpaigo mga onopay boaten nira agod mapapatay nira si Jesus. ² Oman dayon dang linapot nira ig ingkelan ong ni Pilato, ang gobirnadador, ig inintriga nira don ong nandia.

Binitay ni Judas tang sadili na

(Bindoatan 1:18-19)

³ Asing pagatako tang traidor ang si Judas ang nasintinsian da si Jesus ang patayen, nagtogat tanandia ong bindoatan na. Animan napaning tanandia ong mga pangolokolong padi may ong mga mepet tang banoa, para ibalik na tang sinol ong nandia ang tolompolok ang pidasong koartang silber. ⁴ Ganing si Judas ong nira, "Nagkatalakong enged ang tinraidoro tang tatang taw ang andang pisan ay talak na." Piro ganing tang mga pangolokolo ang namansisabat, "Balā! Yawa tang manabat!"

⁵ Oman ang bindoatan ni Judas, sina-bol na tang koarta don ong teled tang Timplo, ig pagatapos dayon tanandiang limindoa ig binitay na tang sadili na.

⁶ Ang koartang sina-bol ni Judas, pinisik tang mga pangolokolong padi. Ganing tanira, "Ang koartang narin indi ra poiding igapil ong koarta tang Timplo. Sia kontra ong Katobolan ta tenged ang koartang na binayad agod ipapatay

^f26:74 26:74 Ong bitalang Grigo: Ig sinompa ni Pedro tang sadili na.

tang tatang taw.”⁷ Asing ori ra, namagoyonan tanira nga ang koartang asi ibakal tang tanek tang manigboat ta oron agod boaten ang lebengan para ong mga dayoan.⁸ Animan asta mandian ang tanek ang asi aggoyan ta “Tanek ang binayadan ta dogo.”

⁹Ong nainabong asi, nagmatod tang inaning tang propitang si Jeremias ang ganing, “Ang tolompolok ang pidasong koartang silber ang yay ang kantidad ang pinaginigoan tang mga pangolokolong Israelita ang bayad para ong kaboi na, kinomit nira ong ori ig¹⁰ binayad ong tanek tang manigboat ta oron, sigon ong tobol tang Dios ong yen.”[§]

Pinatalonga si Jesus ong ni Pilato

(Marcos 15:2-5; Lucas 23:3-5; Juan 18:33-38)

¹¹Mandian, asing si Jesus don da ong talongan ni Pilato, sine-ma tanandia ni Pilato** ang ganing, “Onopa? Matod ang yawa tang adi tang mga Judio?”

Siminabat si Jesus, “Yawa ra ka tang naganing.”

¹²Piro asing agbandanan tanandia tang mga pangolokolong mga padi ig ang mga mepet tang banoa, inding pisan tanandia minibek-ibek.

¹³Animan minaning ong nandia si Pilato, “Indi gaba-yan mo tang yading agbabandan nira kontra ong nio? Angay india sasabat?”¹⁴ Piro inding pisan siminabat si Jesus, maski ong tata ong mga riklamo nira. Animan nabereng ta mo-ya tang goblador.

Si Jesus sinintinsian ang patayen

(Marcos 15:6-15; Lucas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

¹⁵Kada Pista tang Pagta-lib tang Anghil, nakaogalian da tang goblador ang pagpalpat ta tatang priso, mga sinopay pa-dolon ong nandia tang mga taw.¹⁶ Mandian, nāton ong takon ang asi may tatang bantog ang priso, ang aran na si Barabbas.¹⁷ Animan asing pamagsimet da tang mga taw, nane-ma si Pilato ong nira ang ganing, “Sinopa tang galiagan ming palpatano, si Barabbas obin si Jesus ang aggoyan ta Cristo?”¹⁸ Maning don tang te-ma ni Pilato tenged gatawanan nang gangaibeg lamang ong ni Jesus tang mga pangolokolong padi, ig yay sia animan ingkelan nira si Jesus ong nandia.

¹⁹Ig belag lamang ta sia, mintras kakarong si Pilato don ong palagosgaran, nagpatobol tang katawa na ong nandia ang ganing, “Indi enged palabetan mo tang taw ang asia ang anday kasalanan na. Tenged talabi pinaliwagano ta mo-ya tang talakinepo natetenged ong nandia.”

²⁰Piro ang bindoat tang mga pangolokolong padi ig ang mga mepet tang banoa, sinolsolan nira tang mga taw ang si Barabbas tang pa-dolon nirang palpatan ig si Jesus ipapatay.²¹ Animan nane-ma sing oman tang goblador ong mga taw, “Sinopa ong doroang narin tang galiliagan ming palpatano?”

“Si Barabbas,” tang sabat nira.

²²Ganing sing oman si Pilato, “Mga maning don, onopay boateno ong ni Jesus ang aggoyan ta Cristo?”

Namansisabat tanirang tanan, “Ilansang ong kros!”

§27:10 27:9-10 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio. Zacarias 11:12-13

**27:11 27:11 Si Pilato taga Roma ig belag ta Judio. Tanandia tang goblador tang Judea asing timpo ni Jesus.

²³ Ganing si Pilato, “Angay? Onopay bindoat nang malain?”

Mas sinodoan pa tang mga taw tang iteg nira, “Basta ilansang ong kros!”

²⁴ Asing itaen ni Pilato ang anda ra engaged ay maimo na tenged ang mga taw mamagkagolo ra, nagpakomit tanandia ta wi ig namanaw ong talongan mismo tang mga taw. Ganing si Pilato, “Anda ray sarabateno ong kamatayen tang taw ang na. Bala amo!”

²⁵ Namansisabat tang mga taw, “Sigi, yami asta ang mga ana amen yay balang manabat ong kamatayen na!” ²⁶ Animan ong ori, pinalpatan ni Pilato si Barabbas. Piro si Jesus pinalatigo na, ig pagatapos inintriga na ong mga sondalo na para ilansang ong kros.

Si Jesus ininsolto tang mga sondalo

(*Marcos 15:16-20; Juan 19:2-3*)

²⁷ Ingkelan si Jesus tang mga sondalo ong palasio tang goblador, ig namagsimet don ong palibot na tang batalion ang mga sondalo. ²⁸ Lindoatan nira si Jesus tang lambong na, oman pinatokan nira ta kapang granati^{††} bilang intirimis. ²⁹ Namagboat tanira ta korona-koronang poros tenek oman bintang nira ong kolo na. Pinabiotan ka nira ta bi-lak ong kalima nang to, bilang baston ta adi. Oman aglod-lodan nira ang ganing, “Biba ong adi tang mga Judio!” ³⁰ Inolakan pa nira tanandia, oman kinomit nira tang agbiotang nang baston ang bi-lak ig pinatakan nira tang popok tang kolo na. ³¹ Pagatapos nirang insolton, lindoatan nira tang kapang granati ig pinatokan si nira tang sadiling lambong na, ba-lo ingkelan da nira ong loa para ilansang ong kros.

Linansang si Jesus ong kros

(*Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27*)

³² Asing loloa ra tanira ong lansangan, may nabagat nirang tatang taw ang taga Cirene, ang aran na si Simon. Rineges tanandia tang mga sondalo ang magtakan tang kros ni Jesus. ³³ Oman namagdayon tanirang paning ong logar ang aggoyan ta Golgota, ang maliag yaning, logar ang pa-dekan ang midiodoli ta kolo ta taw. ³⁴ Pagakabot nira don, agpainemen din nira si Jesus ta bino ang may sampora nang mapakit. Piro pagadimdim na ta si, indi tanandia manginem.

³⁵ Ig dayon dang linansang nira ong kros. Asing pagalansang da nira, namagparabonlokan tanira para parti-partien nira tang mga lambong na. ³⁶ Pagatapos ta si, namansikarong tanira para magbantay. ³⁷ Ong may kokoloan na, nagbeatang tanira ta karatola ong kros. Sinolatan narin tang riklamo kontra ong nandia ang ganing, “Na si Jesus, ang Adi tang mga Judio.” ³⁸ May doroang kriminal kang pinadengan nira ong ni Jesus ang linansang. Ang kros tang tambilog gampir ong to ni Jesus, ig ang tata gampir ong wala.

³⁹ Agtonga-tongan tanandia tang mga taw ang pamansita-lib ig agginolton nira ang ganing, ⁴⁰ “Hoy, ganinga laglagen mo tang Timplo ig ong teled ta tolong kaldaw ipa-deng mo sing moman! Mga yawa tang Ana tang Dios, abir! Tomaboana atan ong kros ig ilibri mo tang sadili mo!” ⁴¹ Maning ka don tang bindoat tang mga pangolokolong padi ig ang mga manigtoldok tang Katobolan asta ang mga mepet tang banoa. Linibak nira si Jesus ang ganing,

^{††} **27:28** 27:28 Ang kolor ang “granati” yay ang kolor ang bagay ong lambong ta adi. Animan pinatokan nira si Jesus tang kapang granati agod boat-boaten nirang midioading intirimis.

⁴²“Linibri na tang doma, piro indi malibri na tang sadili na! Ta, tanandia ono tang adi tang Israel. Itaen ta lamang bomabak ong kros na, magparet ita ong nandia! ⁴³Ganing tanandia pagtalig ono ong Dios, ig Ana ono mismo tang Dios! Telekan ta—mga matod ang agmalen tanandia tang Dios, ilibri na enged tanandia!”

⁴⁴Asta ang mga kriminal ang linansang ang aroman na, maning ka don tang panginsolto nira ong ni Jesus.

Ang pagapatay ni Jesus

(*Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30*)

⁴⁵Asing ko-to ra ang magalas dosi ra, nangi-lep tang kalibotan tegka alas tris tang apon. ⁴⁶Ig asing alas tris da, miniteg si Jesus ta mapoirsa ang ganing, “Eli, Eli, lama sabachthani?” ang maliag yaning, “Ampanong Dios, Ampanong Dios, angay pinabayano nio?”

⁴⁷Naba-yan narin tang domang mga taw ang pamansi-deng don ig ganing tanira, “Aggoyan na si Elias!” ⁴⁸May tata ong nira ang nanikad ang nangomit ta ispongha oman sine-me na ong binong maka-lem. Pagatapos, bintang na ong kapotan tang bi-lak oman dinoydoy na para ipasepsep ong ni Jesus. ⁴⁹Piro ganing tang doma, “Pabayan mo! Telekan ta mga komabot kaman si Elias para ilibri tanandia.”

⁵⁰Miniteg si si Jesus, oman nabontok da tang linawa na.

⁵¹Ong oras kang asi, ya kay ang golping pagaba-bak tang ka-ngan tang kortinang dorog kabael ang don ong Timplo, magalin ong dibabaw sa-sad ong babakan. ⁵²Nanlinog ta mapoirsa

ig nangabelak tang mababael ang mga bato. ⁵²Golping nagabri tang mga lebingan ig binoing oman tang dorong mga sinakepan tang Dios ang nangapatay da asing tokaw. ⁵³Limindoa tanira ong mga lebengan nira, ig asing naboi rang oman si Jesus, ba-lo namansipaning ong sagradong siodad tang Jerusalem, ig dorong mga taw tang nangaita ong nira.

⁵⁴Pagaita tang kapitan ig ang mga goardiang pamagbantay ong ni Jesus asing pagpanlinog ig inita nira mismo tang tanan ang nainabo, pinangelban tanira ta mo-ya. Ganing tanira, “Matod ka kaman ang Ana tang Dios tang taw ang na!”

⁵⁵Don ong alawid-lawid yadi kang mga babay ang pamanorong. Tanira tang namansitabid ong ni Jesus nagalin ong Galilea ang pamagasikaso ong nandia. ⁵⁶Katabid da don si Maria Magdalena, si Mariang nanay ni Santiago may ni Jose, ig ang katawa ni Zebedeo.

Ang paglebeng ong ni Jesus

(*Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42*)

⁵⁷Asing apon da, may kiminabot ang tatang manggaden ang taga Arimatea, ang aran na si Jose. Tanandia tata ka ong mga sinagpan ni Jesus. ⁵⁸Mandian, napaning si Jose ong ni Pilato para maglisinsia mga poiding komiten na tang sinangoni ni Jesus ong kros. Ig nanobol si Pilato ang i-dol ong nandia. ⁵⁹Pagakomit ni Jose tang sinangoni ni Jesus, binongot na ta ba-long abel ang kolit. ⁶⁰Oman bintang na ong sadiling lebengan ang para rin ong nandia. Ang lebengan ang asi midio koiba, ang ba-lo lamang pinaboat na ong pagsinsil ta

‡‡27:45 27:45 Ang kaldaw ang asi ay Biyernes.

¶¶27:51 27:51 Asing tokaw, ang kortinang asi aglilingeb ong Kasagradoan ang Logar don ong teled tang Timplo. Ang pagaba-bak na ong ka-ngan na, pagpaita ang libri ita rang lemenget ong Dios, komo ong kamatayen ni Jesus nakomit da tang mga kasalanan ta ang yay ang nagsagang ong yaten ong Dios.

bato. Pagabetang na tang sinangoni ni Jesus ong koiba, nagpaligid-ligid tanandia ta mabael ang bato ang dinapa na don ong anga tang koiba, oman minolik da. ⁶¹ Si Maria Magdalena ig ang tata pa enged ang Maria don kang paman-sikarong ong toga tang lebengan.

Pinabantayan tang lebengan

⁶² Ang kaldaw ang asi ay Biyernes ig ya kay ang Kaldaw ang Palagsimpan tang mga Judio.^{§§} Animan pagaramal, ang ya ray ang Kaldaw ang Igperenay nira, māga pang namansipaning ong ni Pilato tang mga pangolokolong padi, aroman nira tang mga Pariseo. ⁶³ Ganing tanira, “Garalangen ang gobirnadador, gademdeman amen, asing boi pa tang taw ang asing manloloko, minaning ang maboi ono tanandiang moman, pagatalib tang tolong kaldaw. ⁶⁴ Animan mo-ya pa sigoro, pabantayan mo tang limbengan ong nandia ong teled ta tolong kaldaw. Itaben komiten tang sinangoni na tang mga sinagpan na, oman mamalita tanira ong mga taw ang maning naboi ra ono tanandiang oman. Mga maning don tang boaten nira, lomboang mas sobra pa tang panloko nira ong dati.”

⁶⁵ Ganing si Pilato ong nira, “Sigi, magekel amo ta mga goardia. Pabantayan mi ta mo-ya tang lebengan.”

⁶⁶ Animan dayon dang namampaning tanira ong koiba. Minarkan nira tang mabael ang batong agdadapa agod mata-wanan mga may magabri, oman pinabantayan da nira tang lebengan ong mga goardia.

Naboiing oman si Jesus

(*Marcos 16:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10*)

28 Pagata-lib tang Kaldaw ang Igperenay, asing garamal pa lamang kaldaw ang Dominggo, namansipaning si Maria Magdalena ig ang tata pang Maria ong lebengan ni Jesus. ² Golping nanlinog ta mapoirsa ig napababak tang anghil tang Gino ang nagalin ong langit. Pinaigod na tang batong agdadapa ong anga tang koiba, ig don tanandia kiminarong. ³ Ang emet na pisan ang sisinggat ang midio koldap, ig ang lambong na pisan ang kakolit-kolitan. ⁴ Ang mga goardia ang pamagbantay don, namangelel pa ong sobrang karaelden nira ig nangatomba ang midio ra patay asing pagaita nira tang anghil.

⁵ Piro ganing tang anghil ong mga babay, “Indi amo meled! Gata-wanano ang agdilemen mi si Jesus ang linansang ong kros. ⁶ Anda ra tarin. Naboi rang oman tanandia, pario tang inaning na rang lagi ong nindio tanopa sia pa. Tani amo, telekan mi tang logar ang bintangan ong nandia.”

⁷ Pagatapos, ganing tang anghil ong nira, “Magbalik amo ra lamang ig aningen mi tang mga sinagpan na ang naboi rang oman tanandia, ig tongkaw da ong nindio don ong Galilea. Itan mi tanandia don. Indi lipatan mi tang inaningong na ong nindio.” ⁸ Animan dali-daling nagalin don ong lebengan tang mga babay. Pinangeldan tanira piro gangalipay mintras pamagsinikad para mamalita ong mga sinagpan ni Jesus tang nainabo.

§§**27:62** 27:62 Para ong mga Judio, ang kaldaw ang Biyernes yay ang “Kaldaw ang Palagsimpan” para ong Kaldaw ang Igperenay nira. Ang Kaldaw ang Igperenay nira ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw, tegka Sabado ong pagakorop si tang kaldaw.

⁹Asing pamagsinikad pa tanira, golpi tanirang binagat ni Jesus ong dalan ig pinakomostan na tanira. Dayon ang laging namansilod tanira ong talongan na, kineget nira tang mga kakay na ig tinowan. ¹⁰Ganing si Jesus ong mga babay, “Indi amo meled. Paningan mi tang mga logodo ig aningen ming kaministiran paning ang lagi tanira don ong Galilea. Dono itaen nira.”

Ang istoria tang mga goardia

¹¹Pagapagalin tang mga babay ong lebengan, ang doma ong mga goardia namansipaning da ka ong lansangan, ig binalita nira ong mga pangolokolo ong mga padi tang tanan ang nainabo don ong lebengan. ¹²Animan namagbaragat-bagat ang lagi tang mga pangolokolo ong mga padi may ang mga mepet tang banoa. Namagpaigo tanira ang oldan nira ta mabael ang koarta tang mga goardia agod indi tanira mamamalita tang onopay matod ang nainabo. ¹³Sinoldokan nira tang mga goardia tang onopay ibalita nira ong mga taw. Ganing tanira, “Maning amo ong mga taw ang mintras gangapoyat amo talabi, kiminabot tang mga sinagpan ni Jesus ig tinakaw nira tang sinangoni na. ¹⁴Ig mga komabot ong gobirnadador

tang balitang na, yami tang balang manabat ong nandia.” ¹⁵Rinisibi tang mga goardia tang koarta ig namagtoman tang sinoyon ong nira. Animan asta mandian ya pa ka enged tang istoriang agpabantog tang mga Judio.

Sinobol ni Jesus tang tampolok may tatang sinagpan na

(*Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Bindoatan 1:6-8*)

¹⁶Mandian, ang tampolok may tatang sinagpan ni Jesus namansipaning don ong Galilea ong tatang bokid, pario tang sinoyon na rang lagi ong nira. ¹⁷Pagaita nira ong ni Jesus, dayon tanirang namansilod ong talongan na ig namagto ong nandia. Piro may doma ang namagdoadoa. ¹⁸Oman napalenget si Jesus ong nira ig minaning, “Sindol da ong yen tang tanan ang gaem ong langit asta ong tanek. ¹⁹Panaw amo ig paningan mi tang tanan ang taw ong tanan ang mga nasion ig boaten mi tanirang mga sinagpano. Boniagan mi tanira ong aran tang Tatay, ang Ana, may ang Ispirito Santo.* ²⁰Toldokan mi tanira ang tomanen nira tang tanan ang sinoldoko ong nindio. Ig demdemen mi ang yo pirmiong aroman mi asta ong kataposan tang kalibotan.”

***28:19** 28:19 Ang maliag yaning tang “Tatay” tarin yay ang Dios ang Tatay ong langit. Ang Ana yay si Jesus, ig ang Ispirito Santo yay ang Ispirito tang Dios ang pirmi ong yaten.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Mo-yang Balita sigon ong ni*

Marcos

Sigon ong doma, ang nagsolat tang Mo-yang Balitang na ay si Juan Marcos, ang aggoyan ka ta Marcos. Ang aran tang nanay na ay si Maria, ig don tanira ministar ong Jerusalem (Bindoatan 12:12). Animan nailala ni Marcos tang mga apostolis ni Jesus.

Asing pagata-lib tang mga takon ang nagbalik si Jesus ong langit, siminabid si Marcos ong da Pablo may ni Bernabe ong primirong biahi nira para magpatako tang Mo-yang Balita ong sari-saring logar (Bindoatan 13:5). Oman, asing namagbelagan si Pablo may si Bernabe, si Marcos siminabid ong ni Bernabe, ang yay ang pinagari na (Bindoatan 15:39-40; Colosas 4:10). Piro asing ori ra, nagbalik si Marcos ong ni Pablo bilang aroman na. Mabel ang tabang ni Marcos ong ni Pablo (2 Timoteo 4:11), ig alenget ka tanandia ong ni Pedro (1 Pedro 5:13).

Ang ibanghiliong narin yay ang kadipotan ong epat ang mga ibanghilio. Piro yading mga istoria nang natetenged ong mga bindoatan ni Jesus. Ang mga istoria ang mabasa ta tarin poros aksion, animan yading mga bitalang ginamit ni Marcos pario tang “lagi-lagi,” “indi naboy,” ig “golpi.”

Agpaita ni Marcos ong mga sinolat na ang si Jesus yay ang matod ang Ana tang Dios. Ig ong nandia tang tanan ang gaem tang Dios para magpao-ya tang mga masit, magpalayas tang mga malalain

ang ispirito, ig magpapoas tang tampo ong talsi. Piro maski tanandia Ana tang Dios, nagpababak tanandia tang sadili na ig nagimong midio torobolon ong tanan. Masinomanen tanandia ong Dios ang Tatay asta ong kamatayen. Ig don pinaita na ang may gaem na para magpatawad ong mga kasalanan ta (10:45).

**Ang pagtoldok ni Juan
ang Manigboniag**

*(Mateo 3:1-12; Lucas
3:1-18; Juan 1:19-28)*

1 Na yay ang impisa tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesu-Cristo, ang Ana tang Dios. ²Asing tokaw pa, sinolat tang propitang si Isaias tang bitala tang Dios ong nandiang Ana ang ganing,

“Tobolono tang yen ang torobolon ang tongkaw ong nio,

para simpanen na tang paranawan mo.

³Don ong logar ang anday gistar ang taw, maginiteng tanandia ang maning,

‘Simpanen mi tang paranawan tang Gino!

To-liden mi tang mga dalan ang panawan na!’”[†]

⁴Animan narin nagmatod kaman asing pagkabot ni Juan ang Manigboniag[‡] don ong logar ang anday gistar ang taw. Don tanandia nagtoldok ong mga taw ang agpaning ong nandia ang ganing, “Magtogat amo ong mga kasalanan mi ig magpaboniag agod patawaden amo tang Dios.” ⁵Kadoro-doroan tang mga taw ang namansipaning don ong ni Juan para mamasi ong bitala na. Namagalin tanira ong siodad tang Jerusalem[¶] ig ong tanan ang mga banoa tang probinsia

[†]1:3 1:3 Isaias 40:3

[‡]1:4 1:4 Si Juan ang Manigboniag ya kay si Juan Bautista. “Manigboniag” tang maliag yaning tang “Bautista.”

[¶]1:5 1:5 Ang Jerusalem mabel ang siodad ig yay ang kapital tang Israel mandian. Telekan ka ong Bokabolario.

tang Judea. Aggaminen nira tang mga talak nira oman agboniagan tanira ni Juan ong soba tang Jordan.

⁶ Si Juan, ang lambong na bindoat ong bolbol tang kamilio ig ang a-ket na olit ka ta ayep. Ang pamangan na poros siba-la may lanaw.^{§7} Mga pagtoldok ong mga taw, maning ta na tang pirming agbibitala na: “May komabot ang domaton ong yen piro mas alawig tang dengeg na ong yen. Ig maski ngani magobad tang kordon tang rapak** na, belago ta bagay. ⁸Yo, pagboniagio ong nindio ong wi lamang, piro tanandia magboniag ong nindio ong Ispirito Santo.”

Binoniagan si Jesus

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

⁹ Asing timpong asi, kiminabot da kaman si Jesus don ong soba tang Jordan, nagalin ong Nazaret ang sakep tang probinsia tang Galilea. Nagpaboniag ka tanandia ong ni Juan. ¹⁰ Asing tatakat da si Jesus magalin ong soba, lagi-lagi inita na tang langit ang nagabri ig inita na ka tang Ispirito Santo ang napababak ong nandia ang maga lare. ¹¹ Ig may tatang bosis ang nagalin ong langit ang ganing, “Yawa tang agmalenong Anao. Galipayo ta mo-ya ong nio.”

Ang pagtokso ni Satanas ong ni Jesus

(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)

¹² Pagatapos ta si, dayon ang laging pinapaning si Jesus tang Ispirito Santo

don ong tokawan, don ong logar ang anday tataw na.^{††} ¹³ Ig don tanandia nagtinir ta epat ang polok ang kaldaw ang agtokson ni Satanas. May don kang mga maraiteg ang mga ayep. Ig inasikaso si Jesus tang mga anghil.

Inimpisan ni Jesus tang mga boroaten na ong Galilea

(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)

¹⁴ Mandian, asing agprison da si Juan ang Manigboniag, nagbalik si Jesus ong probinsia tang Galilea ig don nagpatako tang Mo-yang Balita ang nagalin ong Dios. ¹⁵ Ganing tanandia ong mga taw, “Kiminabot da tang tamang oras ig alenget dang maggaem tang Dios tarin ong kalibotan. Animan magtogat amo ig magparet ong Mo-yang Balitang na.”

Ginoyan ni Jesus tang epat ang manigyan

(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)

¹⁶ Tatang kaldaw, mintras papanaw si Jesus ong binit tang baybay tang Galilea, may inita nang doroang manigyan ang pamana-tak ta lambat.^{‡‡} Tanira ay si Simon ig ang logod nang si Andres. ¹⁷ Ganing si Jesus ang nira, “Tomabid amo ong yen, agod imbis ang magyan amo, toldokan amo yen para maekelan mi tang mga taw agod mamagparet tanira

§1:6 1:6 Ang lambong ig pamangan ni Juan nagpaita ang tanandia tatang propita tang Dios, pario ka ong mga propita asing tokaw pa, ang ministar ka ong kabobokidan, ba-lo tang timpo ni Juan.

**1:7 1:7 Ang “rapak” yay ang mga tsinilas tang mga taw asing tokaw. Na boat ong olit ta ayep ig magang sandals mandian.

††1:12 1:12 Ang “logar ang anday tataw na,” mga ong bitalang Tagalog “ilang.” Maliag yaning, kabobokidan obin mga logar ang alawid ong lansangan ig anday taw ang gistar don. Tatang logar ang silinsio ig anday disturbo mga magampo ong Dios.

‡‡1:16 1:16 Asing tokaw, poros “lambat” tang aggamiten tang mga manigyan. Na boat ong ilo obin pinli ig sari-sari tang kababael na. Anda pay panti tenged anda pay nailon.

ong Dios.”^{¶1} ¹⁸Ig lagi-lagi bino-wanan nira tang lambat nira ig siminabid da ong ni Jesus.

¹⁹Pagatokaw-tokawan nira ta ge-ley, inita ka ni Jesus tang doroa sing maglogod ang da Santiago ni Juan, ang mga ana ni Zebedeo. Don tanira ong bilog nira ang pamagsinsay tang lambat nira. ²⁰Ginoyan ka tanira ni Jesus ig dayon ang laging bino-wanan nira tang tatay nira don ong bilog, aroman tang mga tawan nira, ig siminabid ong ni Jesus.

Ang taw ang aggaeman ta malain ang ispirito

(Lucas 4:31-37)

²¹Oman, namansipaning da Jesus ong lansangan tang Capernaum ig pagkabot tang Kaldaw ang Igperenay tang mga Judio, siminled si Jesus ong simban nira ig nagtoldok.^{§§} ²²Nangabereng ta mo-ya tang mga taw, tenged gitaen ong pagtoroldokon na ang may sadiling aotoridad na, belag ta pario tang nirang mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises.*

²³Maboay-boay ta ge-ley, golping siminled ong simban tang tatang taw ang aggaeman ta malain ang ispirito, ²⁴ig miniteg ang ganing, “Aroy! Jesus ang taga Nazaret! Angay pagpalabeta ong yen? Onopa? Napaninga tarin para langgaen aming mga malain ang ispirito? Gailalā yen! Yawa tang Sagradong Ana tang Dios!” ²⁵Sinambleng ni Jesus tang malain ang ispirito ang gan-

ing, “Magipesa! Lomboā atan ong taw ang asia!” ²⁶Dayon ang pinapeleg-peleg tang dimonio tang taw, oman nagini-wik tang dimonio ta dorog kapoira ba-lo limindoa. ²⁷Nangabereng tang tanan ig namagtere-ma te-man ang ganing, “Onopa bato na? Ba-long klasing toldok? Maski ang mga dimonio ordinan na lamang, pamagtoman ang lagi ong nandia!” ²⁸Ig indi naboay, nabantog tang balitang natetenged ong ni Jesus ong bilog ang probinsia tang Galilea.

Yading pinao-ya ni Jesus

(Mateo 8:14-17; Lucas 4:38-41)

²⁹Pagaloa ni Jesus ong simban, nagdiritso tanandia ong balay da Simon ni Andres. Siminabid ka si Santiago may si Juan. ³⁰Na pala, ang panogangan ang babay ni Simon agkinten ig lolbog lamang. Animan pagkabot ni Jesus, bineg ang lagi nira ig ³¹napalenget tanandia ong mepet. Bindiotan na ong kalima na oman binangon na. Nago-yang lagi tang mepet ig nagasikaso ong nira.

³²Asing pagakorop tang kaldaw, ingkelan tang mga taw ong ni Jesus tang mga pamagmasit ig ang mga aggaeman ta malalain ang ispirito para pao-yaen na. ³³Animan alos ang tanan ang taw ang taga lansangan namagsirimet-simet don ong loa tang balay. ³⁴Pinao-ya ni Jesus tang tanan ang may mga masit nira, maski onopang klasiay ta masit, ig

^{¶1:17} 1:17 Ong bitalang Grigo: “Tomabid amo ong yen, agod boaten amo yen ang manigyan ta mga taw.” Ang maliag yaning, tomabid tanira ong ni Jesus bilang mga sinagpan na, ig magosoy ong nandia ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw. Ang bitalang “sinagpan,” mga ong Tagalog yay ang “alagad.”

^{§§1:21} 1:21 Ang “Kaldaw ang Igperenay” tang mga Judio ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw, tegka Sabado ong pagakorop si tang kaldaw. Ang goy ong simban tang mga Judio ay “sinagoga.” Telekan ong Bokabolario, ong “Sinagoga.”

^{‡1:22} 1:22 Ang mga “manigtoldok tang Katobolan,” teta aggoyan ka ta mga “eskriba” mga ong Tagalog. Anday sadiling aotoridad nira para ipaintindi tang maliag yaning tang Katobolan. Pamanalig lamang ong pinaintindi tang mga nanga-kaw ang mga manigtoldok ang mas matako ong nira.

pinalayas na ka tang yading mga dimoniong siminled ong mga taw. Piro indi enged pinagnan ni Jesus tang mga dimoniong asi ang mamagbitala, tenged gailala nira mga sinopa enged tanandia.

Nagtoldok si Jesus ong Galilea

(Lucas 4:42-44)

³⁵ Garamal pa lamang, nambangon da si Jesus ig napaning ong tatang logar ang anday gistar ang taw para mangadi. ³⁶ Asing kaldaw da, dinilem tanandia ta mo-ya ni Simon may ang mga karomanan na, ³⁷ ig pagatoman nira ong nandia ganing tanira, “Agdilemena ta dorong mga taw.”

³⁸ Piro siminabat si Jesus ang ganing, “Kaman din, piro kaministiran ang paningan ta pa tang domang mga logar ang alelenget tarin, agod mapagtoldoko ka ong nira. Sia tang dailan animan napaning tarin.”

³⁹ Animan linibot nira tang tanan ang logar ong probinsia tang Galilea. Nagtoldok si Jesus ong mga simban tang mga Judio ig pinalayas na tang mga malalain ang ispirito ang pamaggaem ong mga taw.

Pinao-ya ni Jesus tang tatang taw ang may masit nang liproso

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

⁴⁰ Tatang kaldaw, napaning ong ni Jesus tang tatang taw ang may masit nang liproso.[†] Liminod ong talon-

gan na ig nagpakiloy ang ganing, “Gatawananong mapao-yao nio mga galiliaga lamang.”

⁴¹ Dorong kate-bek ni Jesus ong liprosong asi, animan bindiotan na ig minaning, “Galiliago! Mago-yā ra.” ⁴² Ig lagi-lagi nago-ya tang masit na ig nanlimpio ra tang olit na. ⁴³ Oman, pinaolik ang lagi ni Jesus matapos ang sinoyonan na ta maelet ang ganing, ⁴⁴ “India enged mamalita maski ong ninopa. Paninga lamang ong padi[‡] ong Timplo ig ipaita mo ang yawa mo-yā ra. Oman magtorola tang bolontad ang sigon ong Katobolan ni Moises bilang pamatod ong mga taw ang nago-ya ra tang masit mo ig limpioa ra.”[¶]

⁴⁵ Piro ang bindoat tang taw ang asi, nagpanaw ig namalita ong tanan ang gangabagat na tang bindoat ni Jesus ong nandia. Tenged tarin, indi ra madalidaling ma-led si Jesus ong mga lansangan, tenged tompok-tompokan si tanandia ta dorong mga taw. Animan don da lamang tanandia nagtinir ong kabokidan. Piro maski maning don, sigi pa ka enged tang paning tang mga taw ong nandia, pagalin ong tanan ang mga logar.

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang paralisado

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 Pagata-lib tang pirapang kaldaw, nagbalik si Jesus ong lansangan

[†]1:40 1:40 Ang masit ang “liproso” tang masit ong olit ang panalid ig makaeled ang pa-dekan. Asing timpo ni Jesus, ang pabetang ong mga liproso maboling ang taw. Dorog kapongaw tang pagkabetang nira tenged sigon ong Katobolan ni Moises, ang mga liproso agbawalen ang ma-pen ong mga pamagsimba ig indi poiding malenget ong domang taw.

[‡]1:44 1:44 Ang mga “padi” tang mga Judio, teta aggoyan ka ta mga “saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Padi.”

[¶]1:44 1:44 Asing timpo ni Jesus, ang “Timplo” yay ang kaimportantian ang palagsimban tang mga Judio. Don tanira pamagtorol tang mga bolontad nira ong Dios. Sari-saring klasi ta bolontad tang agto-dol nira ig mabasa ta tang natetenged ong mga narin ong Bokabolario, ong “Bolontad.” Ang tatang klasi ta bolontad ay bolontad bilang pagpasalamat ong Dios ong grasia ig tabang ang narisibi.

tang Capernaum. Nabantog ang lagi tang balita ang tanandia kiminabot da, ²animan doro sing mga taw tang namagsirimet-simet don ong balay ang aggistaran na. Ponok da tang balay, asta ong loa tang porta siek-siekan da, animan anda ray ma-led ang doma. Mintras pagtoldok si Jesus tang bitala tang Dios, ³may kiminabot ang epat ang taw ang pamagtoang ta tatang taw ang paralisado. ⁴Indi tanira malenget ong ni Jesus tenged ong dorong taw. Animan ang bindoat nira, kimina-yat tanira ong dibabaw tang balay ig binoloat nira tang katsep don ong toga ni Jesus.⁵ Oman don sinonton nira tang paralisado, ang lolbog lamang ong bayan-bayan, ong talonggan ni Jesus. ⁵Asing itaen ni Jesus ang mapoirsa tang pagtalig nira ong nandia, ganing tanandia ong paralisado, “Tangay, pinatawad da tang mga kasalanan mo.”

⁶Mandian, may don kang mga manigtoldok tang Katobolan tang Dios ang kakarong. Ig pagabasi nira tang inaning ni Jesus, namagena-ena ong sadili nira ang ganing, ⁷“Aroy! Angay maning atan tang bitala tang taw ang na? Dorog kabelat tang kasalanan ang na! Anday domang mapagpatawad tang mga kasalanan ta, ang Dios lamang!”

⁸Piro gata-wanan ang lagi ni Jesus tang aggisipen nira. Animan ganing tanandia, “Angay pamagisip amo ta maning atan? ⁹Ong aypa tang mas

madaling yaning tarin ong taw ang nang paralisado? ‘Pinatawad da tang mga kasalanan mo?’ Obin ang maning ong nandia, ‘Kendenga! Takean mo tang agllobogan mo ig panawa ra.’ ¹⁰Animan mandian, pao-yaeno rang lagi tanandia para mapamatodano ong nindio ang yo, ang Ana ta Taw,** may gaemo kaman tarin ong kalibotan para magpatawad tang mga kasalanan.”

Oman ganing si Jesus ong paralisado, ¹¹“Kendenga! Takean mo tang agllobogan mo ig molika ra.” ¹²Ig mintras agpadekan tang mga taw, kimindeng da tang taw ang asi. Sinakan na ra tang bayan-bayan na ig napanaw dang minolik. Belag lamang ta ge-ley tang kabeberengen tang mga taw ig dorong pagdayaw nira ong Dios ang ganing, “Ya ra lamang ay kaboay indi itang pisan gaita ta maning ta na!”

Ginoyan ni Jesus si Levi

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

¹³Pagatapos ta si, napaning sing oman si Jesus ong binit tang baybay tang Galilea. Dorong taw tang namansipan-ing ong nandia ig don tanandia nagtoldok ong nira. ¹⁴Asing nagdayon da tanandiang napanaw, inita na tang tatang manigtokot ta bois, ang aran na si Levi,^{††} ana ni Alpeo. Don tanandia kakarong ong paragtokotan ta bois. Ganing ong nandia si Jesus, “Impisa man-

§2:4 2:4 Don ong logar nira, plastado tang mga katsep ta balay. Narin mategat piro poiding boloaten. Ang katsep nira pagsirbing palapriskoan obin parame-ladan ta maski onopa.

**2:10 2:10 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Ang titulong na pagpatako tang dibabak ang pagkabetang na tarin ong kalibotan bilang tatang nagimong taw. Pagpatako ka tang alawig ang pagkabetang na bilang pinilik ig sinobol tang Dios ang Tatay agod tanandia tang maggaem ong tanan ang mga taw. Telekan ka ong Bokabolario.

††2:14 2:14 Si Levi aggoyan ka ta Mateo. Telekan ong Mateo 9:9 Ang mga Judio agpapagbayaden ta bois ong gobirno tang Roma, tenged ang banoa nira sakep tang inadian tang Roma asing timpo ni Jesus.

dian, tomabida^{‡‡} ra ong yen.” Ig dayon ang kimindeng si Levi ig siminabid ong ni Jesus.

¹⁵ Mandian, asing pamamangan da Jesus may ang mga sinagpan na ong balay ni Levi, yadi kang aroman nirang pamamangan ang manigtokot ta bois ig mga taw ang mapinagtalaken, tenged pirmi tanirang pamansitabid-tabid ong ni Jesus. ¹⁶ Mintras pamangan si Jesus aroman na tang mga taw ang asi, inita tanandia tang mga Pariseo.^{¶¶} Animan sine-ma nira tang mga sinagpan ni Jesus ang ganing, “Angay ga-pen tanandia ang pamangan ong mga manigtokot ta bois ig ong domang mga mapinagtalaken?”^{§§}

¹⁷ Naba-yan tanira ni Jesus animan tanandia tang siminabat. Ganing tanandia, “Ang mga taw ang anday masit nira, anday kaministiran ta manigbolong. Ang may mga masit lamang tang kaministiran ang bolongon. Pario ka ta si, yo, indio napaning tarin para goyano tang mga taw ang ganing anday talak nira. Napaningo ta para goyano tang mga taw ang aggakon nirang tanira mapinagtalaken.”

Ang inaning ni Jesus natetenged ong pagpaletem

(Mateo 9:14-15; Lucas 5:33-35)

¹⁸ Tatang kaldaw pamagpaletem* tang mga sinagpan ni Juan ang Manigboniag

ig ang mga Pariseo. May mga taw ang liminenget ig nane-ma ong ni Jesus ang ganing, “Ang mga sinagpan ni Juan ig ang mga sinagpan tang mga Pariseo, madagmit ang pamagpaletem. Piro angay ang mga sinagpan mo anda enged?”

¹⁹ Ganing ang siminabat si Jesus, “Pabetang ta may kasalan. Onopa? Mamagpaletem bato tang mga tangay tang laling ba-long kinasal mintras aroman pa nira tanandia? Indi ka enged! Mintras aroman pa nira tang laling kinasal, indi ka enged mamagpaletem tang mga tangay na. ²⁰ Piro komabot tang kaldaw ang komiten ong nira tang laling kinasal, ig ya ray ang oras ang tanira mamagpaletem.”

Ang dating toldok tang Katobolan belag ta bagay ong ba-long toldok ni Jesus

(Mateo 9:16-17; Lucas 5:36-39)

²¹ Ganing pa si Jesus, “Indi poiding itambel tang ba-long abel ong loma rang lambong. Tenged mga matalpoan da tang lambong ang sinambelan, kemere tang ba-long abel ang sinambel, asta mabegtat ig mas mambael pa tang lasik

^{‡‡}2:14 2:14 Ang maliag yaning, tomabid si Levi ong ni Jesus bilang sinagpan na, ig magosoy ong nandia ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw.

^{¶¶}2:16 2:16 Ang mga “Pariseo” tatang gropo ta mga taw ong simban tang mga Judio asing timpo ni Jesus. Doro kaigpit tang pagtoman nira ong Katobolan ni Moises asta ong domang mga tobol ang dinolang atan.

^{§§}2:16 2:16 “Mapinagtalaken” tang goy tang mga Pariseo ong mga kasimanoa nirang indi pamagtoman ta osto tang toromanen nira. Agpabetang ka tang mga Pariseo ang malalin tang mga manigtokot ta bois tenged ang doma ong nira mga dayador.

^{*}2:18 2:18 “Pamagpaletem” obin poidi ka “pamagpoasa.” Ong bitalang Tagalog yay ang “nag-aayuno.” Ang kaogalian tang mga Judio, may mga kaldaw ang dapat indi tanira mamangan agod bogos ang i-dol nira tang oras asta isip nira ong pagpangadi. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Magpaletem.”

na. ²² Ya ka ong ba-long bino.† Indi poiding ibetang ong lomang tereldan ang olit ta ayep ang indi ra maonat. Tened lom-pok ig arangan tang bino asta ang tereldan. Ang tamang boaten, ang ba-long bino ibetang ong ba-lo kang tereldan.”

**Ang te-ma natetenged ong
Kaldaw ang Igperenay**

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

²³ May tatang Kaldaw ang Igperenay, tata-lib da Jesus ong mga kakoman ang arayegen da lamang. Mintras tata-lib tanira, ang mga sinagpan na pamanlantok ta pirapang koay na oman aggeyeben nira. ²⁴ Pagaita tang mga Pariseo, ganing tanira ong ni Jesus, “Telekan mo tang agboaten tang mga sinagpan mo! Mandian Kaldaw ang Igperenay. Kontra ong Katobolan tang agboaten nirang asia.”[‡]

²⁵ Ganing si Jesus ang siminabat, “Angay? Indi gabasa mi ong Sagradong Kasolatan tang bindoat ni David asing linetem da tanandia may ang mga karo-manan na asing anda ray mapangan nira? ²⁶ Nainabo narin asing timpo pang si Abiatar tang pangolokolo ong mga padi. Ang bindoat ni David, siminled ong balay tang Dios ig namangan tang sagradong tinapay ang nabolontad da ong Dios. Sindolan na pa tang mga karo-manan na, maski sigon ong Katobolan, ang mga padi lamang tang poiding mamangan ta si.”

²⁷ Ig ganing pa si Jesus ong nira, “Ang taw indi bindoat para ong Kaldaw ang Igperenay. Ang Kaldaw ang Igperenay yay ang bindoat para ong ikakao-ya tang mga taw. ²⁸ Animan yo, ang Ana ta Taw, yo tang may gaem ang maganing

mga onopay poiding boaten, maski ong Kaldaw ang Igperenay.”

**Ang taw ang pilay tang
tatang kalima na**

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 Siminled sing oman si Jesus ong simban tang mga Judio. May tatang lali don ang pilay tang kalima na. ² Ig may mga taw ka don ang pamagdilem ta dailan agod madimanda nira si Jesus ong mga agboaten na. Animan pamagbantay tanira mga pao-yaen na tang taw ang asi maski Kaldaw ang Igperenay. ³ Mandian, ganing si Jesus ong taw ang asing pilay tang kalima na, “Tania kang lagi ong tokawan.” ⁴ Oman nane-ma si Jesus ong mga taw ong palibot na, “Onopay agpagnan ong Katobolan ang poiding boaten mga Kaldaw ang Igperenay? Ang magboat ta mo-ya obin ang magboat ta malain? Magsalbar ta masig ka taw ta obin mamatay?”

Piro indi tanira minibek-ibek. ⁵ Pina-dekan tanira ni Jesus ang may kasisi-lagen ig kapongawan na tened mga matetegat ta popotokon. Oman minaning tanandia ong taw ang asing pilay, “Abir, yonat mo tang kalima mo.” Inonat na tang kalima na ig nago-ya ka kaman. ⁶ Animan namagalin ang lagi tang mga Pariseo ong simban ig namagdiritso ong mga tawan tang Ading si Herodes, para mamagampang-ampang mga monopa mapapatay nira si Jesus.

Dorong mga taw ong baybay

⁷ Pagatapos ta si, namagalin da Jesus may ang mga sinagpan na ig namansi-paning ong baybay tang Galilea. Dorong mga taw tang namansidaton ong nan-

†2:22 2:22 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Mga ong bitalang English, ang mga obas yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bino.”

‡2:24 2:24 Para ong mga Judio, bawal ang magobra ong Kaldaw ang Igperenay, maski ge-ley lamang ang bagay.

dia ang namagalin ong probinsia tang Galilea. Doro kang namansikabot ang namagalin ong probinsia tang Judea, ⁸ong siodad tang Jerusalem, ong mga logar ang sakep tang Idumea, ong mga logar ong dobali tang Soba tang Jordan, ig ong mga logar ong palibot tang mga siodad tang Tiro ig Sidon. Namansipaning tanira ong ni Jesus tenged nabayan da nira tang tanan ang bindoat na. ⁹Tenged ong kadodoron tang mga taw, nagtobol si Jesus ong mga sinagpan na ang mangomit ta bilog agod karongan na para indi tanandia makapit. ¹⁰Yadi rang napao-ya na, animan pamagpara-kawan tang tanan ang may masit nira ang malenget ong nandia, maski mate-lek da lamang ong lambong na. ¹¹Asta ang mga taw ang aggaeman ta anday sasayod ang ispirito, maita lamang ong ni Jesus, dayon ang laging dadagpa ong kakayan na ang pamansiteg, “Yawa tang Ana tang Dios!” ¹²Piro maelet tang toyon ni Jesus ong mga ispiritong asi ang indi tanira magbeg ong mga taw mga sinopa enged tanandia.

Namilik si Jesus tang tampolok may doroang apostolis na

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

¹³Pagatapos ta si, siminakat si Jesus ong tatang bokid. Pinatabid na tang mga taw ang galiliagan nang patabiden. ¹⁴Oman namilik tanandia ta tampolok may doroang ong nira, ang ginoyan nang mga apostolis na, ¹agod magimong aroman na ig matobol nang magtoldok ong mga taw. ¹⁵Sindolan na ka tanira ta gaem ang magpalayas ta mga dimonio. ¹⁶Ang tampolok may doroang apostolis ang pinilik ni Jesus yay na: Si Simon

ang pinaranan na ra ta Pedro; ¹⁷si Santiago may ang logod nang si Juan, ang mga ana ni Zebedeo. Tanira ginoyan na ta “Boanerges” ang maliag yaning “mga ana tang doldol.” ¹⁸Domaton da Andres, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, Santiagong ana ni Alfeo, may si Tadeo; si Simon ang pagmal ta mo-ya ong banoa nang Israel, ¹⁹ig si Judas Iscariote ang yay ang nagtraidor ong ni Jesus.

Si Jesus ig si Satanas

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

²⁰Pagatapos ta si, minolik si Jesus ong balay ang aggistaran na. Doro sing mga taw ang namagsirimet-simet don, animan maski pagpamangan da Jesus may ang mga sinagpan na, indi ra mangatalonga. ²¹Pagabalita tang mga kalogodan ni Jesus, namampaning da don para mangosil ong nandia, tenged ganing tang mga taw, gabariado ra ono tanandia.

²²May don kang mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises ang namagalin ong Jerusalem ang ganing ang si Jesus ono aggaeman da ni Satanas, ang yay ang pangolokolo ong mga dimonio. Ig si Satanas** ono tang pagtorol ta gaem ong ni Jesus ang magpalayas ta mga malain ang ispirito. ²³Tenged tarin, ginoyan ni Jesus tang mga taw ang palenget ong nandia ig nagbitala ong nira ong mga palimbawa ang ganing, “Onopa bato? Mapagpalayas si Satanas ong sadili na? ²⁴Pabetang ta, mga ang mga taw ong tatang inadian, tanira mismo tang pamagkorontran, mamagbereblag ang enged tang inadian ang asi. ²⁵Ig maski ong tanga balayan, mga tanira mismo tang pamagsoroayan, indi maboay mam-

[¶]**3:14** 3:14 Ang maliag yaning tang bitalang “apostolis” ay “Sinobol.” Telekan ka ong Bokabolario.

[§]**3:18** 3:18 Ong bitalang Grigo: Simon ang Makabanoa

^{**}**3:22** 3:22 “Satanas.” Ong bitalang Grigo: Beelzebul. Ang Beelzebul tata kang aran ni Satanas. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Satanas.”

agberegblag ang enged. ²⁶ Mandian, mga si Satanas mismo tang pagpalayas tang mga sinakepan na, maliag yaning agkontraen na tang sadili na! Mga maning don, monopa madayon tang inadian na? Magberegblag ka enged lamang!

²⁷ “Si Satanas, ang kalimbawan na pario ong tatang taw ang mapoira. Tened anday taw ang ma-led ong balay na para mangomit tang mga kagamitan na mga indi kang lagi lapoton tanandia. Piro mga nalapot da ngani, ya ray ang oras ang mapanakaw ong teled tang balay na.”^{††}

²⁸ “Tandan mi na ta mo-ya: Mapatawad tang tanan ang mga talak tang mga taw asta ang tanan ang malain ang bibitala nira kontra ong Dios. ²⁹ Piro ang sinopay magbitala ta malain kontra ong Ispirito Santo, inding pisan mapatawad maski ong tanopa. Ekelan na tang talak nang asi ong anday kataposan.” ³⁰ Minitala si Jesus ta maning ta na tened ganging tang doma, “Aggaeman tanandia ta dimonio.”

Ang nanay ig mga logod ni Jesus

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

³¹ Maboay-boay ta ge-ley, kiminabot tang nanay ni Jesus may ang mga logod na. Pinagoy lamang nira si Jesus ong teled tang balay ig don tanira pamagelat ong loa. ³² Asing oras ang asi, yading mga taw ang kakarong ong palibot ni Jesus ig may minaning ong nandia, “Asia ong loa tang nanay mo ig mga logod mo. Agdilemena nira.”

³³ Siminabat si Jesus ang ganing, “Piro sinopa bato tang nanayo may ang mga

logodo?” ³⁴ Oman pina-dekan na tang mga taw ang kakarong ong palibot na ig ganing, “Na yay ang nanayo ig ang mga logodo!” ³⁵ Tened ang sinopay pagtoman tang kaliagan tang Dios, tanira yay ang agbibilango ang nanayo ig mga logodo.”

Ang palimbawa natetenged ong manigta-bol

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 Tatang kaldaw, nagtoldok si si Jesus ong mga taw don ong binit tang baybay tang Galilea. Tiniripo-pokan tanandia ta kadoro-doroan ang mga taw, animan ang bindoat na siminay tanandia ong tatang bilog ong dalay-dalayan tang talsi ig don kiminarong. Ang mga taw don lamang ong takat. ² Sinoldokan tanira ni Jesus ta yading mga bagay, ig pirling paggamit ta mga palimbawa.^{‡‡} Ong tatang palimbawa na ganging tanandia,

³ “Mamasi amo. May tatang taw ang napanaw ong koma na para magtabol ta binik. ⁴ Ong pagtara-bolon na, may mga binik ang nailat ong dalan. Siminogpo tang mga lamlam ig dayon ang laging sinompit nira. ⁵ May mga binik kang nabo-log ong kabatoan ig manipit lamang tang tanek don. Animan namansilongay ang lagi. ⁶ Piro asing makintan tang kaldaw, nangalanet ang lagi tened dibabaw lamang tang lamot na. ⁷ Ang domang binik nalisik ong kaibabawenan ang tenekan. Namanrabong tang mga ibabawen ig dineg na tang ba-long namansilongay, animan indi namamorak. ⁸ May doma pa en-

^{††}3:27 3:27 Ong palimbawang na, ang mapoira tang yay si Satanas. Piro si Jesus mas mapoira ong ni Satanas. Midio linapot da ni Jesus si Satanas tened agpalayasan na ra tang mga sinakepan ni Satanas ang magalin ong sinangoni tang mga taw ang aggistarang nira.

^{‡‡}4:2 4:2 Ang bitalang “palimbawa,” mga ong Tagalog ay “talinghaga.” Ang palimbawa istoria piro may adalem ang maliag yaning na ig may adal ang makomit ta.

ged ang binik ang nabo-log ong matambek ang tanek. Liminongay, namambael ig namorak ta doro. Ang doma, tolong polok ang pasi kada koay na, may enem ang polok, ig may tale-tang gatos.”⁹ Pagatapos, ganing si Jesus, “Mamasi tang may talinga!”

Angay naggamit si Jesus ta mga palimbawa?

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

¹⁰ Asing pagapagalin tang mga taw, namampalenget ong ni Jesus tang tampolok may doroang apostolis na may ang domang mga taw ang pirling paman-sitabid ong nandia. Namane-ma tanira mga onopa tang maliag yaning tang mga palimbawa na. ¹¹ Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang mga sikrito natetenged ong inadian tang Dios, agbebego ra ong nindio mandian para maintindian mi. Piro ong doma, ang agtotoldoko poros lamang ong palimbawa, ¹² agod magma-tod tang na-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing, ‘Maski pa-dek man tanira tang pa-dek, indi tanira mangaita. Maski mamasi man tanirang mamasi, indi tanira mangaintindi. Tened mga mangaintindi tanira, itaben magbalik pa tang nem nira ong Dios Ig patawaden pa tang mga kasalanan nira.’”^{¶¶}

Pinaintindi ni Jesus tang palimbawa natetenged ong manigta-bol

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

¹³ Oman, ganing si Jesus ong nira, “Onopa? Indi naintindian mi tang palimbawang inistoriao ong nindio? Mga anda, mono amo pa bato maintindi tang doma pang palimbawao? ¹⁴ Maning ta

na tang maliag yaning ta si: Ang mga binik ang sina-bol tang manigkoma, yay ang bitala tang Dios. ¹⁵ Ang mga binik ang nailat ong dalan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala tang Dios, piro dadaton ang lagi si Satanas ig agkomiten na tang bitala ang naloak da ong popotokon nira.

¹⁶ “Ang mga binik ang nabo-log ong kabatoan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala ig agrisibien ang lagi nira ang may kalipay. ¹⁷ Piro tened belag ta de-dek ong popotokon nira, indi lamang maboay tang pagto nira. Mga agliwagan tanira obin aggakigan tened ong pagtoman nira ong bitala tang Dios, dayon ang laging bo-wanan nira tang pagto nira.

¹⁸ “Ang mga binik ang nangala-sik ong kaibabawenan, pario ka mga may mga taw ang pamamasi tang bitala tang Dios, ¹⁹ piro pamagpaborido ong yading irintindien nira ig gaekelan ong manggad nira asta ang doma pang mga bagay ang galiagan nirang magimong nira. Animan ang bitala tang Dios andang pisan ay borak na ong kaboi nira.

²⁰ “Piro ang binik ang nabo-log ong matambek ang tanek, yay ang mga taw ang pagabasi nira tang bitala tang Dios, agloloak ang lagi nira ong popotokon nira ig appareten. Animan ang bitala may masinlong borak na ong kaboi nira. Ang doma kasarangan lamang, ang doma doro, ig ang doma kadoro-doroan.”^{§§}

Ang palimbawa natetenged ong kingki

(Lucas 8:16-18)

²¹ Ganing pa si Jesus, “Sinopa lamang ay magsindi ta kingki oman dapan na

^{¶¶}4:12 4:12 Isaias 6:9-10

^{§§}4:20 4:20 Ong bitalang Grigo: Ang doma talo-long polok tang borak nira, may enem ang polok, ig may tale-tang gatos.

ta gantangan, obin i-tang na ong adalem tang katri? Simpri ang kingki don ka engaged ibetang ong borondoan na. ²² Anday gatalok ang indi ipaita, ig anday sikritong indi mata-wanan ong ori ig maintindian ka engaged. ²³ Animan mamasang tang may talinga!”

²⁴ Ganing sing oman si Jesus, “Pamayan mi ta mo-ya tang agbitalao. Tenged oldan amo tang Dios ta kinatawanan kompormi ong pagprosigir mi ang maintindi, ig sobra pa ngani.” ²⁵ Ang taw ang may gata-wanan na natetenged ong Dios, dolangan pa. Piro ang taw ang anday gata-wanan na, maski ang ge-ley lamang ang gata-wanan na, sia komiten pa ka engaged ong nandia.”

Ang palimbawa natetenged ong mga binik ang liminongay

²⁶ Ganing pa si Jesus, “Ang gainabo ong inadian tang Dios pario ka asing nagloak tang tatang taw ta binik ong koma na. ²⁷ Mga labi gapoyat tanandia. Pagtela tang kaldaw, bangon si. Ig mintras tata-lib tang mga kaldaw, pamansilongay ig pambabael tang mga lindoak na. Piro indi gaintindian tang taw ang asi mga monopa tang paglongayen na. ²⁸ Ang tanek mismo yay ang pagpabael ig pagpatambek tang mga iloloak. Primiro mandaon. Mga mabael da, mamorak da ig lomboa ra tang mga koay na. ²⁹ Mga lotok da ngani, dayon dang gapasen tenged arayegen da.”

Ang palimbawa natetenged ong alibotod tang mostasa

(Mateo 13:31-32, 34; Lucas 13:18-19)

³⁰ “Ong aypa pa ikompara ta tang inadian tang Dios? Onopa pay domang

palimbawa ang poiding gamiteno agod madaling maintindian? ³¹ Ang inadian tang Dios pario ong tatang alibotod ta mostasa. Na kage-ley ge-leyan ong tanan ang mga alibotod ang poiding iloak. ³² Piro mga maloak da ngani, pambael asta mas mabael pa ong domang mga iloloak.† Panrabong tang mga tanga na ig poiding magboat ta poyad don tang mga lamlam.”

Ang paggamit ni Jesus ta mga palimbawa

(Mateo 13:34)

³³ Yadi pang palimbawang pario ta na tang ginamit ni Jesus ong pagtoldok na tang bitala tang Dios ong mga taw, ig kompormi ong nirang masarangan ang maintindian. ³⁴ Ong karakelan, indi tanandia nagtoldok ang indi paggamit ta palimbawa. Piro mga tanira-tanira ra lamang tang mga sinagpan na, agpaintindi na ong nira tang maliag yaning tang mga palimbawa na.

Pinapoas ni Jesus tang tampo

(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

³⁵ Ang kaldaw ang asi, asing gako-rop da tang kaldaw, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Maytara! Paning ita ra ong dobaling baybay.” ³⁶ Animan bino-wanan lamang nira tang mga taw ong takat ig namansitay ang lagi ong bilog nirang mabael ang don dang lagi si Jesus, ba-lo namansilarga. May mga domang bilog ang namansidengan ong nira. ³⁷ Mandian, asing don da tanira ong laod, golpi tanirang kinabotan ta tampo ig agtampekan tang bilog ta mababael ang langeb asta ge-ley da lamang mamokan. ³⁸ Piro si Jesus don ong boli tang

*4:24 4:24 Ong bitalang Grigo: Ang serekeban ang ginamit mi ya kay ang gamiten ong nindio tang Dios, ig sobra pa.

†4:32 4:32 Ang mostasa don ong banoang Israel parting klasi ta mostasa ang agloloak ong Pilipinas. Mga mabael da, ang kalawig na pario ong papa ta kalamonggay.

bilang, agtatandig ong moala ig gapoyat da. Animan pinoaw ang lagi tang mga sinagpan na. “Magino!” ganing tanira, “Angay baliwala ong nio maski mapatay ita ra!”

³⁹ Nambangon si Jesus ig sinambleng na tang mageyep ang ganing, “Maglinawa ra!” ig ganing ka ong langeb, “Magpoasa ra!” Dayon kaman ang laging nagpoas tang mageyep ig golping naglinaw tang kalibotan. ⁴⁰ Oman ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Angay pamanseled amo? Asta mandian anda pay pagtalig mi ong yen?” ⁴¹ Piro pisan tanirang pinangeldan ig nangabereng ta mo-ya, animan namagtere-ma te-man ang ganing, “Sinopa enged bato tang taw ang na? Maski ang mageyep may ang langeb pagtoman ong nandia!”

**Pinao-ya ni Jesus tang taw
ang aggaeman ta mga
malalain ang ispirito**

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 Kiminabot da tanira ong dobal-ing baybay ong banoa tang mga Geraseno. ² Pagataboan ni Jesus, bina-gat ang lagi tanandia ta tatang taw ang nagalin ong simintirio. Ang taw ang na aggaeman ta mga malalain ang ispirito, ³ ig don tanandia gistar ong mga pantion. Indi kayang lapoton ta maski talikala. ⁴ Pira rang bisis ang linapot ta talikala may posas. Piro kada lapoton, ang posas aglalampak na asta mabelak, ig agbontok-bontokon na tang mga talikala. Andang pisan ay taw ang madeg ang magawid ong nandia. ⁵ Kaldaw may labi pagalig-alig lamang ong mga lebengan ig ong kabokidan ang paginiteg. Aggigadan na pa tang sinan-goni na ta matarem ang bato.

⁶ Mandian, alawid pa inita na ra si Je-sus, animan nagsinikad ang napalenget ong nandia ig liminod ong talongan na. ⁷ Miniteg ta mapoirsa ang ganing, “Je-

sus, Ana tang Kalawig-lawigan ang Dios! Onopay boaten mo ong yen? Mate-beka kay ong yen. Indio ka papagpinitinsi-aen mo!” ⁸ Maning ta si tang bitala tang malain ang ispirito tenged sinobol da ni Jesus ang ganing, “Malain ang ispirito, lomboã atan ong taw ang asia!”

⁹ Animan mandian sine-ma ni Jesus tang dimonio, “Sinopay aran mo?”

Siminabat tang dimonio, “Ang arano si Rinibo, tenged rinibo aming siminled ong sinangoni tang taw ang na.” ¹⁰ Ig sigi lamang tang pakiloy tang mga dimonio ong ni Jesus ang indi pàlinen na tanira ong logar ang asi.

¹¹ Mandian, don ong takatan tang bokid ang alenget-lenget, dorong mga baboy ang pamanoliad. ¹² Animan namagpakiloy tang mga malalain ang ispirito ong ni Jesus ang ganing, “Don ami ra lamang pa-leden mo ong mga baboy ang asi.” ¹³ Ganing si Jesus, “Ala sigi, don amo!” Limindoa ong taw tang mga dimonio ig namansi-led da ong mga baboy. Oman ang mga baboy diritsong namagsinikad ong pangpang ig nangabo-log ong talsi asta nangalmet ang tanan. Ang mga baboy ang asi mga doroang ribo.

¹⁴ Ang mga mamanigsagod tang mga baboy dayon ang namagsinikad ig binalita nira ong lansangan asta ong kababarioan tang nainabong na. Animan namansipaning tang mga taw don para telekan mga onopa enged ay nainabo. ¹⁵ Pagakabot nira don ong ni Jesus, kinabotan nira tang taw ang dating aggaeman tang mga dimonio, ang kakarong da, paglambong da ig mo-ya ra tang isip na. Animan pinangeldan tanira. ¹⁶ Inistoria si ong nira tang mga nangaita mga monopa nago-ya tang taw ang dating aggaeman tang mga dimonio asta ang nainabo ong mga baboy. ¹⁷ Tenged tarin, ang mga taw namagpakiloy ong ni Jesus ang magalin da tanandia don ong logar nira.

¹⁸ Asing tomay da si Jesus ong bilog ang mabael, napalenget tang taw ang asing dating sinled tang mga dimonio. Nagpakiloy ong ni Jesus ang patabiden na kay. ¹⁹ Piro indi pinatabid ni Jesus, ig ganing, “Molika ra ong nindio. Ibalita mo ong mga kalogodan mo tang bindoat ong nio tang Dios ig monoapa inatebeka na.”

²⁰ Animan napanaw da tang taw ig pagta-lib na ong Decapolis,[‡] binalita na tang bindoat ong nandia ni Jesus. Ig ang tanan ang nangabasi belag lamang ta geley tang kabeberengen nira.

**Ang ana ni Jairo ig ang
babay ang pagdogo-dogo**

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

²¹ Nagbalik si da Jesus ong dobal-ing baybay ig pagataboan lamang nira, tinompok-tompokan sing lagi tanandia ta kadoro-doroan ang mga taw. ²² Kiminabot ka tang tatang lali, ang aran na si Jairo, tatang pangolokolo ong simban tang mga Judio. Pagaita na ong ni Jesus, liminod ong talongan na ²³ ig nagpakiloy ang ganing, “Agpakamo-kamo ra tang anao ang sosoltiras! Tomabida kay ong yen! Maski ibondo mo lamang tang kalima mo ong nandia, maolikan pa tang kaboi na.”

²⁴ Siminabid ong nandia si Jesus. Kadoro-doroan ang mga taw tang pamansitabid ong nira ang pamagsagesean.

²⁵ May tata kang babay don ong mga taw ang pagdogo-dogo ong teled da ta tampolok may doroang takon. ²⁶ Doroang pinitinsia na ig doroang manigbolong ang napatelekan na. Lobot da tang tanan ang koarta na asta ang mga pagkabatang na ong pagpabolong lamang, piro indi ka engaged nago-ya, mas kiminasag pa. ²⁷ Naba-yan na ra tang balita tang

mga taw natetenged ong ni Jesus. Animan mandian gimine-get tang babay ong mga taw asta nakabot ong boko-boko ni Jesus, oman sine-lek na tang lambong na, ²⁸ tenged ganing ong sadili na, “Maski mate-leko lamang tang lambong na, mago-yao ra.”

²⁹ Animan, pagate-lek na ong lambong ni Jesus, nagpoas ang lagi tang pagdodogo na ig naba-yagan nang mo-ya ra tanandia. ³⁰ Ya kay ang pagaba-yag ni Jesus ang may poirsang limindoa ong nandia, animan minalied ig nane-ma ong mga taw, “Sinopay simine-lek ong lambongo?”

³¹ Siminabat tang mga sinagpan na, “Magino, agsagesen ita ta dorong taw! Mono ita pa matako mga sinopay simine-lek ong nio?”

³² Piro sigi pa tang lipara ni Jesus ang pagdilem tang nagte-lek ong nandia. ³³ Ig tenged gata-wanan tang babay tang nainabo ong sadili na, ong sobrang eled na napalenget ong ni Jesus ang pangelel. Liminod ong talongan na ig nagbeg tang kamatodan. ³⁴ Oman minaning si Jesus ong nandia, “Babay, ang pagtalig mo tang nagpao-ya ong nio. Molika ra ig india ra magsinti, tenged mo-yā rang pisan.”

³⁵ Asing bibitala pa si Jesus, may mga taw ang kiminabot ang nagalin ong balay tang pangolokolo ang si Jairo, ig ganing tanira ong nandia, “Maski indi ra bedlayan ta tang Maestro. Ang ana mo anda ra.” ³⁶ Piro indi inintindi ni Jesus tang binalita nirang asi ong ni Jairo. Ganing tanandia, “India magsinti. Magtaliga lamang ong yen.”

³⁷ Nagdayon tanira tang panaw. Piro anday domang pinatabid ni Jesus, si Pedro lamang ig ang doroang maglogod ang si Santiago may si Juan. ³⁸ Pagakabot nira ong balay ni Jairo, inita

[‡]5:20 5:20 Ang maliag yaning tang “Decapolis” ay “Tampolok ang Banoa.”

ni Jesus ang pamagkagolo ra tang mga taw don. May pamagini-yak, ang doma pamagdayag.[¶] ³⁹ Siminled si Jesus ong balay ig minaning ong mga taw, “Onopay aggimaloan mi? Angay pamagini-yak amo? Belag ta patay tang mola. Gapoyat lamang.”

⁴⁰ Piro inimodan lamang nira si Jesus. Animan pinaloa na tanirang tanan. Oman ingkelan na tang mga ginikanan tang mola, asta ang tolong sinagpan na, ig siminled tanira ong koartong aglolbogan tang mola. ⁴¹ Bindiotan ni Jesus tang kalima na ig minaning, “Talita komi,”[§] ang maliag yaning, “A-ing, mambangona ra.”

⁴² Dayon ang laging nambangon tang mola ig nagpanaw-panaw. Ang molang asi ba-long tampolok may doroang takon. Ang pamansipa-dek pisan ang nangabereng. ⁴³ Piro sinoyonan tanira ta maelet ni Jesus ang indi mamalita maski ong ninopa tang nainabo. Oman ganing pa si Jesus, “Papanen mi ra tang mola.”

Indi rinisibi si Jesus ong Nazaret

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 Pagatapos ta si, nagalin si Jesus don ig minolik ong sadiling banoa na. Siminabid ka tang mga sinagpan na. ² Pag kabot tang Kaldaw ang Igperenay, nagtoldok si Jesus ong simban. Dorong mga taw ang pamamasi ong nandia ig pisan tanirang gangabereng. Ganing tanira ang pamagtere-ma te-man, “Ong aypa bato nakomit tang taw ang na tang tanan ang agtotoldok na? Onora kang kinata-wanan ay tang sindol ong nandia? Angay gapagboat ta mga milagro? ³ Gailala ta tang taw ang na! Tanandia tang karpintiro ka lamang, ang ana ni Maria ig logod da Santiago, Jose, Ju-

das may ni Simon. Asta ang mga logod nang mga babay tarin ka pamansistar!” Ig tenged ong kaerep nira, indi enged ilalaen nira.

⁴ Animan ganing si Jesus ong nira, “Ang tatang propita aggilalaen tang tanan ang taw, poira lamang ong mga kasimanoa na, mga kaparintian na, asta ong pamalay-balay na.” ⁵ Animan indi tanandia napagboat ta yading milagro don, poira lamang ong pirapang taw ang pamagmasit ang pinao-ya na ong pagbondo na tang kalima na ong nira. ⁶ Ig nabereng tanandia ta mo-ya tenged ang mga kasimanoa na indi mamagparet ong nandia.

Sinobol ni Jesus tang tampolok may doroang apostolis na para magtoldok

(Mateo 10:5-15; Lucas 9:1-6)

Pagatapos ta si, naglibot si Jesus ong mga kababarioan ang pagtoldok. ⁷ Oman ginoyan na tang tampolok may doroang mga apostolis na ig sinobol na tanira ang panaw ang tagtalodoa para magtoldok. Sindolan na tanira ta gaem ang magpalayas ta mga malalain ang ispirito. ⁸ Sinoyonan na ka tanira ang ganing, “Ong pagpanaw mi indi amo mamagekel ta maski onopa—baston lamang tang ekelan mi. Indi amo ka magbalon ta pamangan obin magekel ta binagteng, obin maski koarta. ⁹ Magtok amo ta rapak, piro indi amo mage-leb tang lam-bong mi.

¹⁰ “Mga komabot amo ong tatang logar ig mga padayonon amo ong tatang balay, don amo lamang magtinir mintras indi amo pa pagalin ong logar ang asi. ¹¹ Piro mga maning amo ong tatang logar ang indi amo risibien ig indi amo pama-yan tang mga taw don, magalin

[¶]5:38 5:38 Don ong logar nira, ang mga taw ang pamagdayag belag lamang ta kalogodan tang napatay. May mga taw ang pamagpasol ang magdayag mga may patay. [§]5:41 5:41 Ang bitalang “Talita komi” bitalang Aramaico. Ang Aramaico yay ang bitala ni Jesus asta ang mga taw don.

among lagi ig tapokon mi tang kolapok ong mga kakay mi, para ipaita ming anda ray sarabaten mi ong nira.”

¹²Oman namansipanaw da tang tam-polok may doroang apostolis. Namag-toldok ong mga taw ang dapat tanirang magtogat ig bo-wanan nira tang mga kasalanan nira. ¹³Yading anday sasayod ang ispirito tang pinalayas nira ong mga taw ang sinledan nira, ig doro kang pamagmasit ang binaniosan nira ta langis ig namago-yang tanan.

Ang pagpatay ong ni Juan ang Manigboniag

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

¹⁴Naba-yan da tang Ading si Herodes** tang natetenged ong ni Jesus, tenged bantog da tang aran na maski ong aypa. May pamaganing ang si Jesus ono ya kay si Juan ang Manigboniag ang sigoro naboing oman, animan sia may gaem nang magboat ta makabebereng ang mga bagay. ¹⁵Piro ang doma ganing, “Tanandia sigoro tang Propitang si Elias.” Ig ang doma ganing ka, “Tanandia tata kang propita pario tang mga propita asing tokaw.”

¹⁶Piro pagabasi tang Ading si Herodes, ganing tanandia, “Sia si Juan kaman ang pinapotolano tang likel na! Naboi ra pala!” ¹⁷Na yay ang ga-tang ong isip ni Herodes tenged tanopa sia tanandia tang nagpadep ong ni Juan, oman pinalapot na ig pinapriso. Bindoat narin ni Herodes tenged pirming agsamblengen tanandia ni Juan tenged ong pagiga-pen a-pen na ong babay ang si Herodias, ang katawa tang logod nang si Felipe. ¹⁸Narin tang pirming agganing ni Juan, “Kontra ong Katobolan ta ang magkatawan amo tang

katawa tang logod mo!” ¹⁹Tenged tarin, ang babay ang si Herodias pisan ang gasilagan na si Juan, animan galiliagan na rin ang ipapatay, piro indi paoyon si Ading Herodes. ²⁰Geldan si Ading Herodes ong ni Juan tenged gata-wanan nang mato-lid si Juan ig alenget tang nem na ong Dios. Animan si Juan agtabangan ka rin ni Ading Herodes ig agtatalok na lamang ong prisoan. Ong kamatodan, ang adi dorong kaliang nang mamasi ong mga bitala ni Juan maski galibeg tang kinaisipan na ong mga gaba-yan na.

²¹Piro ong ori, kiminabot ka enged tang oras ang gelat-elaten ni Herodias. Nainabo na asing kakaldawan ni Ading Herodes. Nagkombida tang adi ig inim-bitar na tang tanan ang mga opisialis na, ang mga pangolokolo ong mga sondalo, ig ang mga alalawig ang mga taw ong probinsia tang Galilea. ²²Mandian, asing pamangalipay da tanira, siminled tang anang babay ni Herodias ig nagtayaw ong talongan tang mga bisita. Dorong kalipay ni Ading Herodes asta ang mga bisita na. Animan ganing tang adi ong soltiras, “Mama-dola tang onopay galiliagan mo, i-dolo ong nio.” ²³Ig nanompa pa tang adi ang ganing, “I-dolo ong nio maski onopay pa-dolon mo, maski ang katengan pa tang inadiano.”

²⁴Dayon ang limindoa tang soltiras ig nane-ma ong ni nanay na, “Nay, onopay pa-dolono?” Siminabat si Herodias, “Maninga, ‘Ang kolo ni Juan ang Manigboniag.’”

²⁵Dali-daling nagbalik tang soltiras ong ni Ading Herodes ang ganing, “Ang galiliagano, i-dol mo kay ong yen mandian ang lagi tang kolo ni Juan ang

**6:14 6:14 Ang Herodes ang na ay si Herodes Antipas. Tanandia ana tang ading si Herodes ang nagpapatay ong mga mamolang gege-ley asing tokaw. Si Herodes Antipas tang tetrarka, ang maliang yaning goblirador, tang Galilea. Piro teta ang goy ong nandia adi ka.

Manigboniag, ang agbe-tang ong tatang bandiha.”

²⁶ Pagabasi tang adi, pinongawan tanandia ta mo-ya. Piro gaeyak ang bawien na tang nabitalan na ong soltiras tenged yading mga bisitang nangabasi ong pangako na. ²⁷ Animan nagordin ang lagi si Herodes ong tatang sondalo na ang paning ong prisoan para potolon tang likel ni Juan, oman e-lan nang magbalik. Diritsong napaning tang sondalo ong prisoan ig pinotol na kaman tang likel ni Juan. ²⁸ Oman bintang na tang kolo ong tatang bandiha ig ingkelan ong soltiras. Ig narin dayon kang inintriga tang soltiras ong nanay na.

²⁹ Asing pagatako tang mga sinagpan ni Juan, dayon tanirang napaning don. Kinomit nira tang sinangoni na, oman limbeng nira ong tatang pantion.

Pinapan ni Jesus tang sobra ong limang ribong taw

*(Mateo 14:13-21; Lucas
9:10-17; Juan 6:1-14)*

³⁰ Mandian, ang mga apostolis ang sinobol ni Jesus namagbalik da ong nandia, ig binalita nira tang tanan ang bindoat nira asta ang sinoldok nira ong mga taw. ³¹ Pagatapos, ganing si Jesus ong nira, “Maytara, paning ita ong logar ang alawid-lawid ong mga taw, agod mga ita-ita lamang maenayan amo ka ta ge-ley.” Inaning narin ni Jesus tenged sigi-sigi tang kabot may alin tang mga taw, animan indi ra tanira mangatalongang mamamangan. ³² Animan dayon tanirang namansitay ong bilog nirang mabael ig namansipaning ong logar ang anday gistar ang taw.

³³ Piro yadi kang nangaita asing pagalin nira ig nailala ka nira ang asi

yay da Jesus. Animan namagalin ka tanira ong mga kababarioan nira ig namagsinikad ang pangobay tang baybay. Nanga-kaw pang nangakabot ong logar ang agrombon da Jesus. ³⁴ Pagatampet da Jesus ig pagataboan nira, inita na tang kadoro-doroan ang mga taw ang asi ang don da. Dorong katete-beken na ong nira tenged mga pa-dekan na, midio mga karniro ang pinabayan da lamang tang manigbadbad. Animan sinoldokan na tanira ta yading mga bagay.

³⁵ Asing apon da, namampalenget ong nandia tang mga sinagpan na ig minaning, “Madali rang makorop tang kaldaw, ig anda paman ay mga taw ang gistar tarin ong logar ang na. ³⁶ Mo-ya pa sigoro, papaningen ta ra tang mga taw ong mga bario ig mga sitio ang alengetlenget para mapamakal tanira ta mapangan nira.”

³⁷ Piro siminabat si Jesus, “Yamo tang magtorol ta mapangan nira.”

Ganing ka tang mga sinagpan na, “Aroy! Panaw ami ig mamakal ta tinapay ang kantidad nang rinibo^{††} para ipapan ong nirang tanan?”

³⁸ Nane-ma si Jesus, “Pirapang bilog tang tinapay mi atan? Abir, telekan mi.”

Asing matelekan nira, ganing tanira ong ni Jesus, “Lima ka lamang bilog ang tinapay ig doroa ka lamang bilog ang yan ang kindiaw.”

³⁹ Oman inordinan ni Jesus tang mga sinagpan na ang pakarongon tang mga taw ta gropo-gropo ong kaibabawenan. ⁴⁰ Animan ang mga taw naman-sikarong ta gropo-gropo. May mga groupong tag tale-tang gatos ig may atan ang taglilimampolok. ⁴¹ Kinomit ni Jesus tang limang bilog ang tinapay may ang doroang bilog ang yan. Siminingara tanandia ong langit ig nagpasalamat ong

^{††} 6:37 6:37 Mga ong bitalang Grigo: 200 koartang “dinario.” Ang 200 dinario pario tang sol ta tatang trabahador ong teled ta walong bolan.

Dios. Oman pinisi-pisi na tang mga tinapay ig sindol ong mga sinagpan na para itagtag ong mga taw. Maning ka ta si tang bindoat na ong doroang bilog ang yan. ⁴²Nangapamangan tang tanan ang taw ig poros nangaelen. ⁴³Pagatapos, sinimet tang mga sinagpan na tang nanga-da, ig nanga-mok pa tanira ta tampolok may doroang tiklis. ⁴⁴Ang tanan ang mga namamangan, ang mga lali lamang limang ribo rang lagi.

Napanaw si Jesus ong ta-paw tang talsi

(Mateo 14:22-33; Juan 6:15-21)

⁴⁵Pagatapos ta si, dayon ang laging sinobol ni Jesus tang mga sinagpan na ang tomay da ong bilog nirang mabael agod tongkaw dang paning ong Bet-saida, don ong dobaling baybay, mintras agpaoliken na pa tang mga taw. ⁴⁶Pagapagalin tang mga taw, siminakat si Jesus ong tatang bokid para mangadi.

⁴⁷Asing labi ra, ang bilog ang agtayan tang mga sinagpan na don da ong laod, piro si Jesus don pa ong bokid. ⁴⁸Inita nang agliwagan dang panong-tong tenged kontra tang mageyep. Ig asing garamal da, diminaton da si Jesus ong nira ang papanaw ong ta-paw tang talsi. Ta-liban na rin lamang tanira, ⁴⁹piro inita tanandia tang mga sinagpan na ang papanaw ong ta-paw tang talsi. Kalaom nira ang gitaen nira peled, animan ong sobrang eled nira pisan tanirang namangelel ⁵⁰ig nangaiteg pa. Piro minalang lagi si Jesus ong nira ang ganing, "Indi amo meled. Yo na, si Jesus!" ⁵¹Oman siminay si Jesus ong bilog ig dayon ang laging nagpoas tang mageyep. Sia pa tang kabeberengen tang mga sinagpan na, ⁵²tenged maski inita ra nira asing pagpapan ni Jesus tang kadoro-doroan ang taw tang pirapang

bilog ang tinapay, indi pa ka enged gaintindian nira, tenged midio gangakilepan pa tang mga kinaisipan nira.

Pinao-ya ni Jesus tang mga pamagmasit ong Genesaret

(Mateo 14:34-36)

⁵³Pagakabot nira ong dobaling baybay, don tanira siminampet ong Genesaret. ⁵⁴Pagataboan lamang nira, nailalang lagi si Jesus tang mga taga don. ⁵⁵Animan dali-daling lagi tang mga taw ang namaglibot ong mga kababarioan ang pagpatako ang ekelan tang mga pamagmasit, maski lolbog da lamang ong bayan-bayan, maski ong aypang logaray ang naba-yan nira ang don si Jesus. ⁵⁶Animan maski ong aripa agpaning si Jesus, ong lansangan obin ong mga bario, agtakanen nira tang mga pamagmasit nira ong mga plasa nira. Ig namagpakiloy tanira ong ni Jesus ang maski mate-lek da lamang tang mga pamagmasit tang kapotan tang lambong na. Ig ang tanan ang nangate-lek, namago-ya.

Ang mga toromanen ta taw ig ang Katobolan tang Dios

(Mateo 15:1-9)

7 Tatang kaldaw may mga Pariseo ig mga manigtoldok tang Katobolan ang kiminabot nagalin ong Jerusalem ig namagsimet don ong da Jesus. ²Inita nira tang doma ong mga sinagpan ni Jesus pamamangan lamang ang indi namanaw tang mga kalima nira sigon ong toromanen nirang mga Judio. ³Tenged ang kaogalian tang mga Judio, labi ra enged tang mga Pariseo, maning ta na: Indi tanira mamangan mintras indi pa gapamanaw tang kalima nira sigon ong mga toromanen ang pinanoblian nira

ong mga kamepet-mepetan nira.^{‡‡} ⁴Ig mga maolik tanirang magalin ong palingki, indi ka tanira mamangan tang binakal nira mintras indi pa gaogatan sigon ong kaogalian nira.^{¶¶} Ig yadi pang mga pinanoblian nirang mga toromanen pario tang pagpangogat tang mga baso, mga pitsil, ig mga kaldirong saway ba-lo gamiten.

⁵Animan mandian sine-ma si Jesus tang mga Pariseo may ang mga manig-toldok ang ganing, “Angay indi pamag-toman tang mga sinagpan mo ong mga toromanen tang mga kamepet-mepetan ta? Pamamangan lamang ang indi pamamanaw tang mga kalima nira sigon ong kaogalian ta!”

⁶Ganing si Jesus ang siminabat, “Yamong mga taw! Pagpaosto-osto amo piro paita-ita ka lamang! Animan tama kaman tang inaning tang Dios natetenged ong nindio ang pinasolat na ong propitang si Isaias ang ganing, ‘Ang mga taw ang na aggalangeno nira ong anga lamang.

Piro ong kamatodan, ang popotokon nira alawid ong yen.

⁷Anday data na tang pagto nira ong yen, Tenged ang mga agtotoldok nirang ganing mga tobol tang Dios, toromanen ang boat-boat lamang ta taw.”^{§§}

⁸Ig ganing si Jesus ong nira, “Maderep amo kaman ong pagosoy tang mga toromanen ang boat-boat lamang ta mga taw, piro ang mga tobol tang Dios agpabayan mi lamang.”

⁹Ganing pa tanandia, “Kasinlo kaman tang midios ang agboaten mi para pabayan tang Katobolan tang Dios agod ang mga toromanen mi ya lamang ay matoman! ¹⁰Pario ta narin: Ganing tang tobol tang Dios ang pinasolat na ong ni Moises, ‘Galangen mo tang tatay mo may ang nanay mo,’ ig ‘Ang sinopay magbitala ta malain kontra ong tatay obin ong nanay na, dapat patayen.’” ¹¹Piro yamo, parti tang agtotoldok mi. Tenged ganing amo, mga ang taw may matabang na rin ong mga ginikanan na, poiding maning ong nira, ‘May itabango rin ong nindio, piro indi ra ma-dolo tenged “Corban,” maliag yaning, nangakō ra ang i-dol si ong Dios.’” ¹²Ong maning don, midio agsagangen mi tanandia ang tomabang ong mga ginikanan na. ¹³Animan, agboaten ming anday kointa na tang tobol tang Dios tenged ong kaogalian ming asia ang agpatobli mi pa ong doma. Ig belag lamang ta sia, yadi pang agboaten ming pario ta sia.”

Ang mga bagay ang pagpaboling ong taw ong pama-dek tang Dios

(Mateo 15:10-20)

¹⁴Ginoyan ni Jesus tang mga taw ang palenget ong nandia ig minaning ong nira, “Mamasi among tanan agod maintindian mi tang ibitalao ong nindio. ¹⁵Belag tang agte-led ong sinangoni ta taw tang pagpaboling ong nandia ong pama-dek tang Dios, kondi ang mga

^{‡‡}7:3 7:3 Dorong mga riglaminto tang mga Judio ang agboaten nira para magimong limpio ong pama-dek tang Dios. Ang pagpamanaw ba-lo mamangan ig ang pagpangogat tang mga platon, asia doroa ong mga toromanen ang agtoldan nira ta importansia.

^{¶¶}7:4 7:4 Poidi kang maliag yaning: Ig mga maolik tanirang magalin ong palingki, indi ka tanira mamangan mintras indi pa gapanlimpio tang sinangoni nira.

^{§§}7:7 7:6-7 Isaias 29:13

^{*}7:10 7:10-11 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16; Exodo 21:17; Levitico 20:9

malalain ang loloa ong nandia. ¹⁶ [Mamasi tang may talinga!][†]

¹⁷ Pagatapos, bino-wanan ni Jesus tang mga taw ig siminled ong balay. Nane-ma ong nandia tang mga sinagpan na mga onopay maliag yaning tang palimbawang asi. ¹⁸ Ganing si Jesus ong nira, “Asta yamo, indi amo pa gangaintindi? Indi gata-wanan mi? Belag tang agpanganen ta taw tang pagpaboling ong nandia ong pama-dek tang Dios. ¹⁹ Tened ang agpanganen na indi agpaning ong popotokon na. Sia diritso ong sian na, oman loloa ong sinangoni na.” Ong pagbitala ni Jesus ta na, pinaintindi na nga maski onopang pamanganay poiding panganen.

²⁰ Oman ganing pa si Jesus, “Ang loloa ong taw ang pagalin ong popotokon na yay ang pagpaboling ong nandia ong pama-dek tang Dios. ²¹ Tened don mismo ong popotokon ta taw pagalin tang anday sasayod ang mga pagirisipen ig ang mga boat ang malalain, pario tang pagiga-pen a-pen ong belag ta katawa na, ang panakaw, pamatay ta taw, ²² pangombabay obin pangonlali, gaibeg ig pagboat ta tanan ang kalainan pario tang pagdaya, pagboat ta kabastosan, pangimon, pamirdi ta dengeg tang masig ka taw na, kambogan, ig ang tanan ang kalokoan. ²³ Ang tanan ang asia pagalin ong popotokon ta taw, ig sia tang pagpaboling ong nandia.”

Ang pagtalig tang tatang babay ang belag ta Judio

(Mateo 15:21-28)

²⁴ Namagalin da Jesus don ig naman-sipaning ong mga logar ang sakep tang siodad tang Tiro. Pagakabot don, nagdayon si Jesus ong tatang balay. Indi rin galiliag ang mata-wanan tang mga taw

ang don tanandia, piro indi ka engaged matalok tang balita. ²⁵ Mandian, may tatang babay ang gistar ong logar ang asi, ang may ana nang babay ang ge-ley pa, ang sinled ta malain ang ispirito. Animan pagabasi nang don si Jesus, lagi-lagi napaning ong nandia ig liminod ong talongnan na. ²⁶ Ang babay ang na pinangana ong Fenicia ang sakep tang Siria, ig ang bitala na Grigo. Belag tanandia ta Judio. Piro nagpakiloy pa ka engaged ong ni Jesus ang palayasan na kay tang dimoniong siminled ong ana na. ²⁷ Piro siminabat si Jesus ong nandia ong tatang sarabien, “Kaministiran ono ang papanen kang lagi tang mga mola, tened belag ta tama ang komiten tang pamanangan tang mga mola oman i-dol ong mga kiro.”

²⁸ Siminabat si tang babay, “Matod ka kaman, Magino. Piro maski ngani ang mga kirong pagbantay ong sirong tang lamisan, gapamangan tang mga namek ang gangabo-log ong mga mola.”

²⁹ Animan ganing si Jesus, “Tama kaman tang sabat mo! Molika ra. Limindora tang dimonio ong ana mo.”

³⁰ Dayon ang minolik tang babay ig kinabotan na tang ana nang agpenay da ta mo-ya ong katri. Ang dimonio nagalin da ka kaman ong mola.

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang bengel ig boyon

³¹ Pagalin da Jesus ong Tiro, siminalib tanira don ong siodad tang Sidon, asta ong probinsia tang Decapolis, balo komabot ong baybay tang Galilea. ³² May tatang taw don ang bengel ig boyon ang ingkelan ta mga taw ong ni Jesus. Namagpakiloy tanira ong nandia ang ibondo na kay tang kalima na ong taw ang asi agod mago-ya. ³³ Ingkelan

[†]7:16 7:16 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

ni Jesus ong alawid-lawid tang taw ang bengel, oman sino-sok na tang doroa nga toldokan na ong mga talinga tang taw ang asi. Pagatapos, inolakan ni Jesus tang kalima na ig sine-lek na ong dilak tang taw. ³⁴ Siminingara si Jesus ong langit ig limininawa ta alawig. Oman minaning ong bengel, “Effata,” ang maliag yaning, “Magabri amo ra!”

³⁵ Ig lagi-lagi nagabri tang talinga na ig nabasi ra kaman. Nakomit da ka tang kaboyon na ig nabitala ra ta osto. ³⁶ Oman sinoyonan ni Jesus tang mga taw ang indi mamamalita maski ong ninopa tang bindoat na. Piro ong aypa sing agbawalen tanira ni Jesus ang indi mamalita ya kay ang balita nira tang nainabo. ³⁷ Tened pisan tanirang nangabereng ta mo-ya ig ganing, “Dorog kasinlo tang tanan ang agboaten na! Maski ang mga bengel ig ang mga boyon gapao-ya na!”

Pinapan ni Jesus tang epat ang ribong taw

(Mateo 15:32-39)

8 May tatang kaldaw, doro sing mga taw ang namagsimet-simet ong ni Jesus. Asing nalo-tan da tanira tang ekel nirang pamangan, ginoyan ni Jesus tang mga sinagpan na ig minaning, ² “Gatebeko ong mga taw ang na, tened tolo rang kaldaw tanirang ka-pen ta, ig mandian anda ray mapangan nira. ³ Mga paolikeno tanirang indi gangapamangan, itaben tomomba tanira ong dalan. Ang doma paman ong nira kalawid tang pinagalinan nira.”

⁴ Ganing tang mga sinagpan na, “Ong ari ita pa bato makomit ta pamangan tarin ong kabobokidan ang magigo ong nirang tanan?”

⁵ Nane-ma si Jesus, “Pirapa pang bilog tang tinapay mi atan?”

“Pito ra lamang,” ganing tanira.

⁶ Oman pinakarong ni Jesus tang mga taw ong tanek. Kinomit na tang pitong bilog ang tinapay ig nagpasalamat ong Dios. Pinisi-pisi na si ig sindol na ong mga sinagpan na para itagtag ong mga taw. ⁷ May pirapa kang bilog ang yan ang gege-ley. Nagpasalamat sing oman si Jesus ong Dios, ba-lo sinobol na si tang mga sinagpan nang itagtag ong mga taw. ⁸ Nangapamangan tang tanan ang taw ig poros nangaelen. Pagatapos, sinimet tang mga sinagpan na tang nanga-da, ig nanga-mok pa tanira ta pitong tiklis. ⁹ Ang mga taw ang namamangan mga epat ang ribo. ¹⁰ Pagatapos ta si, dayon dang pinaolik ni Jesus tang mga taw, ba-lo tanandia siminay ong tatang bilog ang mabael, aroman na tang mga sinagpan na, para paning ong logar ang Dalmanuta.

Agdileman nira si Jesus ta milagro

(Mateo 16:1-4)

¹¹ May mga Pariseo ang namampalenget ong ni Jesus ang namagigdiskosion. Sobokan din nira tanandia animan ganing tanira, “Abir, magpaitā kay ong yamen ta milagro ang yawa matod ang nagalin ong Dios.” ¹² Limininawa ta alawig si Jesus ig minaning, “Ay, yamong mga taw ong timpong na! Angay pirmi among pamagdilem ta mga milagro? Ong kamatodan, andang pisan ay milagrang ipaita ong nindio.” ¹³ Pagabitata na ta si, nagalin ang lagi tanandia. Siminay si, aroman tang mga sinagpan na, para loma-ted ong dobalang baybay.

Ang mga toldok tang mga Pariseo ig ang ogali ni Herodes pario ong pampalsa ta tinapay

(Mateo 16:5-12)

¹⁴ Asi pala nangalipat ang namagbalon ta pamangan tang mga sinagpan ni Jesus. Tambilog lamang tang

ekel nirang tinapay asing paglarga nira.
¹⁵Mintras lalayag tanira, ganing si Jesus ong nira, “Magandam amo ong pampalsa ta tinapay tang mga Pariseo may ang pampalsa ni Herodes.” ¹⁶Tenged don, namagampang-ampang tang mga sinagpan na, “Sigoro maning ta si tang inaning na tenged indi ita napamagbalon ta tinapay.”

¹⁷Gata-wanan ni Jesus tang agpagampang nira, animan ganing ong nira, “Angay pamagpalibeg amo tang mga kolo mi ang anday ekel ming tinapay? Indi amo pa gangaintindi? Angay dorok kalobay tang pagirisipen mi? ¹⁸May mga mata mi, indi amo gangaita? May mga talinga mi, indi amo gangabasi? Onopa? Nalipatan mi ra ¹⁹asing pagpisi-pisio tang limang bilog ang tinapay para mangapamangan tang sobra ong limang ribong taw? Pirapang tiklis tang nasimet mi ong nanga-da?”

“Tampolok may doroo,” tang sabat nira.

²⁰“Asta ang pagpisi-pisio tang pitong bilog ang tinapay para ong epat ang ribong taw, pirapa kang tiklis tang nasimet mi?”

“Pitong tiklis,” tang sabat nira.

²¹Ig ganing si Jesus ong nira, “Oman indi amo pa enged gangaintindi?”

Pinao-ya ni Jesus tang tatang taw ang boray

²²Pagakabot nira ong Betsaida, may mga taw ang namagekel ong ni Jesus ta tatang taw ang boray. Namagpakiloy tanira ang apapen na kay tang mata na para mago-ya. ²³Bindiotan ni Jesus tang boray ong kalima na ig ingkelan na ong

loa tang bario. Bintangan na tang olak na tang mga mata tang taw ang asi ig inapap na. Pagatapos, ganing si Jesus, “May gitaen mo ra?”

²⁴Napa-dek tang boray ig minaning, “Ee, gitaeno ra tang mga taw, piro ong pama-deko magang mga papa ta ayong papanaw.”

²⁵Inapap sing oman ni Jesus tang mata tang boray. Nagprosigir ang napa-dek. Pagpa-dek na, naolikan da tang mga mata na ig mayag da tang pama-dek na. ²⁶Pagatapos, ganing si Jesus ong nandia, “Molika ra, piro india ra mana-loy ong bario.”

Ang bitala ni Pedro natetenged ong ni Jesus

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

²⁷Namansipaning da Jesus may ang mga sinagpan na ong mga kababar-ioan ang sakep tang siodad ang aggoyan ta Cesarea ni Filipos. Mintras papanaw tanira, nane-ma si Jesus ong mga sinagpan na ang ganing, “Gonopa tang mga taw natetenged ong yen. Yo, sinōpa ono?”

²⁸Siminabat tanira, “Ganing tang doma, yawa ono si Juan ang Manigboniag. Ang doma ganing ka, yawa ono si Elias. Ig ganing pa ka tang doma, yawa ono tata pa ong mga propita asing tokaw.”

²⁹Ig ganing si Jesus ong nira, “Piro mga ong nindio, yo sinōpa?” Ang siminabat si Pedro, “Yawa tang Cristo,[‡] ang aggelaten ang komabot!”

³⁰Piro maelet tang toyon ong nira ni Jesus ang indi enged mamagbeg ta narin, maski ong ninopa.

[‡]8:29 8:29 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebrero, “Mesiyas.” Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

Sinayod ni Jesus tang natetenged ong kamatayen ang mapasaran na

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

³¹ Mimpisa don, nagimpisa ra si Jesus ang nagsaysay ong mga sinagpan na mga onopa tang mainabo ong nandia. Ganing tanandia, “Yo, ang Ana ta Taw,[¶] kaministiran ang mapasarano tang tanan ang kaliwagan ang boaten ong yen tang mga taw. Indio ilalaen tang mga mepet tang banoa, ang mga pangolokolo ong mga padi, ig ang mga manigtoldok tang Katobolan. Kaministiran ang sintinsiano ta kamatayen, piro mata-lib tang tolong kaldaw, maboiong moman.”

³² Sinayod ni Jesus ta mo-ya ong nira. Animan ingkelan tanandia ni Pedro ong alawid-lawid ig agsablengen na rin tenged ong inaning nang asi. ³³ Piro nanaliad si Jesus, siminalonga ong mga sinagpan na ig dayon kang sinambleng na si Pedro ang ganing, “Lomayasa tarin, Satanas! Belag ta kaliagan tang Dios tang aggisipen mo, kondi kaliagan ta taw!”

³⁴ Oman ginoyan ni Jesus tang mga taw, asta ang mga sinagpan na, ang palenget ong nandia ig minaning ong nira, “Ang sinopay galiliag ang tomabid ong yen, kaministiran ang lipatan na tang sadili na ig magosoy ong yen, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.[§] ³⁵ Tenged ang taw ang agpalabien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang sinopay magbolontad tang kaboi na para ong yen may ong Mo-yang Balita,

tanandia tang marisibi ta kaboing anday kataposan. ³⁶ Onopa enged ay mapakin-abangan ta tatang taw maski magimong nandia ra tang tanan ang bagay tarin ong kalibotan, piro malipat ka ong nandia tang kaboi na? ³⁷ Anda! Tenged andang pisan ay mabayad ta taw para igawad na ong kaboi na.

³⁸ “Animan ang taw, mga agkakaeyako nandia ig ang yen ang mga bitala ong talongan tang mga malalain ang taw mandian ang agtaliodan nira tang Dios, ang taw ang asi ikaeyako ka ong pagbaliko tarin. Tenged yo, ang Ana ta Taw, magbaliko tarin ong kalibotan, ang pagekelo tang gaem ig kayagan tang Tatayo ong langit, ig aromano ka tang mga sagradong anghil.”

9 Ganing pa si Jesus, “Tandan mi narin: Ang doma tarin ong nindio mandian, kabotan pa nira tang kaldaw ig itaen nira ang paggaem da tang Dios bilang adi ang may kagaeman ong tanan.”

Nagoman tang itsora ni Jesus

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

² Pagata-lib tang enem ang kaldaw, ingkelan ni Jesus si Pedro ig ang dorong maglogod ang da Santiago ni Juan para koma-yat ong alawig ang bokid. Tanira-tanira lamang tang napaning don. Asing don da tanira, mintras agpa-dekan tang mga sinagpan na, inita nirang nagoman tang itsora ni Jesus. ³ Sisinggat-singgat tang lambong na ig pisan ang kakolitolitan. Andang pisan ay madeg tang kakolit na. ⁴ Oman napaita ong tolong

[¶]8:31 8:31 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Ang titolong na pagpatako tang dibabak ang pagkabetang na tarin ong kalibotan bilang tatang nagimong taw. Pagpatako ka tang alawig ang pagkabetang na bilang pinilik ig sinobol tang Dios ang Tatay agod tanandia tang maggaem ong tanan ang mga taw. Telekan ka ong Bokabolario.

[§]8:34 8:34 “magosoy ong yen, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.” Ong bitalang Grigo: tomabid ong yen ang pagtakan tang sadiling kros na.

sinagpan si Elias may si Moises ang pagmagigampang ong ni Jesus. ⁵Nabitala si Pedro ang ganing ong ni Jesus, “Magino, masinlong narin ami! Magboat ami ta tolo nga payag-payagan. Tata para ong nio, tata ong ni Moises, ig tata ong ni Elias.” ⁶Dorong eled nirang tolo animan indi ra matakong si Pedro tang onopay ibitala na.

⁷Ya kay ang golpi tanirang binongot ta tatang onom ig may tatang bosis ang naba-yan nirang nagalin don ong onom ang ganing, “Na tang agmalenong Anao. Mamasi amo ong nandia!” ⁸Dayon ang namanelek-telek tang tolong sinagpan ong palibot nira piro anda ray inita nirang domang taw, si Jesus da lamang.

⁹Asing totoldak da tanira ong bokid, maelet tang toyon ni Jesus ong nira ang ganing, “Indi enged ibeg mi tang inita mi maski ong ninopa mintras yo, ang Ana ta Taw, indio pa gaboing oman.”

¹⁰Sinalok lamang nira ong sadili nira, piro namagtere-ma te-man mga onopay maliag yaning tang bitala na ang tanandia ono maboing moman. ¹¹Animan sine-ma nira si Jesus ang ganing, “Mga maning don, angay ganing tang mga manigtoldok tang Katobolan, kaministiran ono ma-kaw ang komabot si Elias** ba-lo pa tang Cristo?”

¹²Siminabat si Jesus, “Matod kaman kaministiran ang tongkaw si Elias para magsimpan tang tanan ang bagay. Ig may atan kang na-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing ang Ana ta Taw kaministiran mapasaran na tang dorong kaliwagan ig pakalainen tanandia tang mga taw. ¹³Piro begen amo yen, kiminabot da si Elias, ig bindoat tang mga taw ong nandia tang tanan ang kaliagan

nirang boaten pario tang inaning tang Kasolatan ang mainabo ong nandia.”

Pinao-ya ni Jesus tang molang aggaeman ta malain ang ispirito

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43a)

¹⁴Asing pagbalik da Jesus ong mga nabo-wan ang mga sinagpan na, inita nirang agtompok-tompok ta dorong mga taw. May don kang mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises ang pagmagidiskosion ong mga sinagpan na. ¹⁵Pagaita tang mga taw ang asia ra si Jesus ang gingabot, nangakibot tanira ig namagsinikad ang namansibagat ong nandia. ¹⁶Oman sine-ma ni Jesus tang mga sinagpan na, “Onopay agpagdiskosionan mi tang mga manigtoldok ang asia?”

¹⁷May tatang lali don ong kayadian tang siminabat. Ganing tanandia, “Maistro, aggekelano rin ong nio tang anao ang lali tenged aggaeman tanandia ta malain ang ispirito, ig indi tanandia gabitala. ¹⁸Kada kaboton, golpi lamang tanandia aglalampak tang malain ang ispirito ong tanek. Bobokal tang ang na, kakayeget tang mga isi na, oman dayon dang kentel tang sinangoni na. Nagpakiloyo ra rin ong mga sinagpan mong palayasan kay nira tang ispirito, piro indi mapalayas nira.”

¹⁹Siminabat si Jesus, “Ay, yamong mga taw amo! Andang pisan ay pagtali mi! Asta tanopa tang agoantao ig tiniro ong nindio? Abir, ekelan mi tani tang molang asia.”

²⁰Ig ingkelan nira tang mola ong ni Jesus. Pagaita tang malain ang ispirito ong ni Jesus, dayon ang laging pinapeleg-peleg na tang mola asta natomba ong tanek, bobolid-bolid ang bobokal tang

**9:11 9:11 Si Elias tatang propita asing tokaw ba-lo tang timpo ni Jesus. Mabasa ta tang natetenged ong kaboi na ong 1 Hari 17:1-19:21 ig 2 Hari 1:1-2:25. Ang Elias ang na indi napatay kondi kinomit tanandia tang Dios ang boi pa. Sigon ong nasolat ong Malakias 4:5-6, magbalik si Elias ong kalibotan ba-lo komabot tang Cristo.

anga na. ²¹Ganing si Jesus ong tatay tang mola, “Monorag kaboay ang maning ta na?”

Ganing ang siminabat tang tatay, “Asi pang ge-ley pa tanandia. ²²Pirarang bisis galiagan din ang patayen tang dimonio. Teta agpe-lek na pa ong apoy, teta galiagan nang lemeten din ong wi. Animan mate-beka ong yamen, tabangay ami ka mga kaya mo.”

²³Ganing si Jesus ang siminabat, “Onopay maliag mong yaning tang mga kayao? Ang tanan maboato ong taw ang pagparet ig pagtalig ong yen.” ²⁴Oman pinoirsan tang tatay tang bosis na ig nagpakiloy si, “Pagpareto, piro korang pa ka enged! Tabangay kang mamoirsa tang pagtaligo!”

²⁵Asing pagaita ni Jesus ang yadi pang mga taw ang pamagsinikad ang agpalenget ong nandia, dayon ang binitalan na tang malain ang ispirito ang ganing, “Yawang dimonioa, agboaten mong bengel may boyon tang taw! Tobolo ong nio, lomboa atan ong molang asia! India ra moman ang magbalik-balik ong nandia!”

²⁶Naginiwik tang dimonio ig pinapeleg-peleg na ta todo-todo tang mola ba-lo limindoa. Ang mola indi rang pisan kakaliek, ang midio ra patay. Animan ganing tang mga taw, “Aroy! Patay da!” ²⁷Piro bindiotan ni Jesus tang kalima tang mola, oman binangon na ig dayon ang kimindeng.

²⁸Paga-led da Jesus ong balay, asing tanira-tanira ra lamang, nane-ma tang mga sinagpan na ong nandia, “Angay yami, indi mapalayas amen tang malain ang ispirito ong molang asi?”

²⁹Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang malain ang ispiritong maning atan, indi basta-basta mapalayas mga indi amo mangadi [ig magpaletem.] Asia lamang tang midios.”

Moman sing sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen na

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43b-45)

³⁰Namagalin da Jesus don ig namansita-lib si ong Galilea. Indi galiliag si Jesus ang mata-wanan tang mga taw mga ong aypa tanandia, ³¹tenged ang oras ang asi, pagtoldok tanandia ong mga sinagpan na lamang. Ganing si Jesus ong nira, “Yo, ang Ana ta Taw, traidorono ig yintrigao ong gaem tang mga taw ang yay mamamatay ong yen. Piro mata-lib tang tolong kaldaw maboiong moman.” ³²Indi naintindian tang mga sinagpan na tang mga bitala nang na, piro gengeldan tanirang mane-ma pa ong nandia.

Sinopa tang kaimportantian

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

³³Kiminabot da tanira ong Capernaum. Paga-led nira ong balay, sine-ma ni Jesus tang mga sinagpan na ang ganing, “Onopay agpagdiskosionan mi ong dalan?” ³⁴Piro indi tanira minibek-ibek tenged ang agpagdiskosionan nira mga sinopa ong nira tang kaimportantian. ³⁵Animan kiminarong si Jesus ig pinalenget na tang tampolok may doroang sinagpan na ong nandia ig minaning, “Ang sinopay galiliag ang magimong importanti, kaministiran magpababak ig magsirbi ong tanan.” ³⁶Oman ginoyan na tang tatang mola don ig pina-deng na ong ka-ngan nira. Kineget na tang mola ig minaning ong mga sinagpan na, ³⁷“Ang maski sinopa, mga natetenged ong pagto na ong yen, magrisibi ong tatang mola ang pario ta narin, sia pagrisibi ka ong yen. Ig ang pagrisibi ong yen, belag lamang ta yo tang agrisibien na, kondi asta ang nanobol ong yen.”

Kakampi ta tang belag ta kakontra ta
(Lucas 9:49-50)

³⁸Pagatapos, ganing si Juan ong ni Jesus, “Maistro, may inita amen ang tatang taw ang pagpalayas ta mga anday sasayod ang ispirito ig aggamiten na tang aran mo. Binawalan amen tenged belag ta karomanan ta.”

³⁹Piro ganing si Jesus, “Indi bawalen mi. Tenged ang taw ang pagboat ta milagro ang paggamit tang arano, inding lagi mabitala ta malain kontra ong yen. ⁴⁰Tenged ang taw ang indi kokontra ong yaten, maliag yaning tanandia kakampi ta. ⁴¹Agganingo ong nindio, ang sinopay magtorol ong nindio ta maski tang baso lamang ang wi tenged yamo mga sinagpano,†† ang taw ang asi indi maimong indi balten tang Dios.”

Ang agpagalanan tang pagkatalak

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

⁴²“Piro mga may taw ang magtokso agod magkatalak tang maski tata ong mga molang narin‡‡ ang pamagtalig ong yen, mo-ya pa ta-ketan da lamang tang likel na ta mabael ang bato, oman bontogan ong laod. ⁴³Animan mga ang kalima mo tang gagikanan ang yawa pagkatalak, potolon mo! Tenged mas mo-ya pang maski potol tang tambilog ang

kalima mo, ma-leda pa ong langit, kaysa komplito tang mga kalima mo piro i-leka ka don ong impirno, ong apoy ang indi enged mapatay-patay. ⁴⁴[Don tang mga kolod ang indi mapatay ang pamangan ong mga taw, ig ang apoy ang indi mapatay-patay.]¶¶

⁴⁵“Ig mga ang kakay mo ya kay ang pagekel ong nio ang magkatalak, potolon mo! Mo-ya pang maski potol tang tambilog ang kakay mo, basta ma-leda ong langit, kaysa komplito tang mga kakay mo oman i-leka ka ong impirno. ⁴⁶[Don tang mga kolod ang indi mapatay ang pamangan ong mga taw, ig ang apoy ang indi mapatay-patay.]

⁴⁷“Ig mga ang mata mo ya kay ang gagikanan ang yawa pagkatalak, koaten mo! Mo-ya pang maski tambilog lamang tang mata mo, ma-leda pa ong inadian tang Dios, kaysa doroa tang mata mo oman i-leka ka ong impirno. ⁴⁸Don tang mga kolod ang indi mapatay ang pamangan ong mga taw, ig ang apoy ang indi mapatay-patay.

⁴⁹“Kada tata ong mga pamagto ong yen limpioan ta kasin may apoy.§§ ⁵⁰Mabael tang pakinabang tang kasin. Piro mga manlasay da, indi ra poiding mapakasin pang moman. Animan ekelan ming pirmi tang kao-yan tang kasin

††9:41 9:41 Ang mga “sinagpan” ni Jesus belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi asta ang domang taw ang pirming pamansitabid ong nandia. Ang bitalang “sinagpan,” mga ong Tagalog yay ang “alagad.” Telekan ka ong Bokabolario.

‡‡9:42 9:42 Ong bitalang Grigo: “maski tata ong mga gege-ley ang narin.” Maliag yaning, mga mola, obin poidi kang maliag yaning, mga taw ang dibabak ong pamadek ta doma.

¶¶9:44 9:44, 46 Ang mga birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

§§9:49 9:49 Ong bitalang Grigo: “Kada tata kasinan ta apoy.” Mga monopa ang pamangan agbetangan ta kasin agod indi malangga, ig ang bolawan agpapanaw ong apoy agod magimong poro, pario ka ta si, ang mga pamagto agpapasaren tang Dios ta mga kaliwagan agod magimong de-dek ig masinlo tang pagto nira.

ong kaboi mi agod masinlo tang pagtarabidan mi.”*

Ang toldok ni Jesus natetenged ong pagberelagen tang magkatawa

(Mateo 19:1-12; Lucas 16:18)

10 Nagalin don si Jesus ig napaning ong mga logar ang sakep tang Judea ba-lo loma-ted ong dobali tang soba tang Jordan. Don doro sing mga taw ang namagsimet ong nandia, ig pario tang pirming agboaten na, nag-toldok tanandia ong nira.

²Mandian, may mga Pariseo kang namansipaning don ong ni Jesus para depepen nira tanandia ong mga pamitala na. Animan sine-ma nira ang ganing, “Mga ong nio, sigon ong Katobolan, agpagnan bato ang belagan tang tatang lali tang katawa na?”

³Binalik ni Jesus ong nira tang te-ma nira, “Onopay tobol ang sindol ni Moises ong nindio natetenged ong pagberelagen tang magkatawa?”

⁴Ganing tanirang siminabat, “Nag-pagna si Moises ang belagan tang tatang lali tang katawa na basta oldan na tang babay ta kasolatan bilang ka-telan ang tanandia belagan na ra.”†

⁵Piro ganing si Jesus, “Tenged lamang matetegat tang mga kolo mi, animan napaoyon da lamang si Moises ang belagan mi tang mga katawa mi. ⁶Piro asing primiro pa, ang pagboat tang Dios tang kalibotan: ‘Ang bindoat nang taw lali may babay. ⁷Tenged tarin, pabelag da tang lali ong mga ginikanan

na, oman maga-penan da tanira tang katawa na, ⁸ig magimong tata ra lamang tanira.”‡ Ang maliag yaning, belag da tanira ta doroa kondi tata. ⁹Animan ang pinapaga-pen tang Dios indi dapat ang papagbelagen ta taw.”

¹⁰Asing paga-led nira ong balay, nane-ma si ong ni Jesus tang mga sinagpan na natetenged ong inaning nang asi. ¹¹Ganing si Jesus ong nira, “Mga belagan tang lali tang katawa na, oman mangatawa si tanandia ta doma, loloang pangombabay tanandia ig pagkatalak ong dating katawa na. ¹²Ig mga ang babay ya kay magigbelag ong katawa na, oman pakatawa si ka ong doma, pangonlali ka tanandia.”

Binindisionan ni Jesus tang mamola

(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

¹³Tatang kaldaw may mga taw ang pamagekel ta mamola ong ni Jesus para pabindisionan nira. Piro sinambleng tang mga sinagpan ni Jesus tang mga taw. ¹⁴Asing itaen ni Jesus tang agboaten tang mga sinagpan na, nasilag tanandia ig minaning ong nira, “Pabayan mi lamang ang palenget ong yen tang mga mola. Indi bawalen mi. Tenged ang mga taw ang pario ong mamolang narin, yay ang mabilang ong inadian tang Dios. ¹⁵Tandan mi narin: Ang maski sinopa, mga indi tanandia magpasakep ong gaem tang Dios pario ta tatang mola, asia indi enged tanandia mabilang ong inadian na.” ¹⁶Tapos, dayon ang sinalili ni Jesus tang kada

*9:50 9:50 Ang kasin mabael tang pakinabang na, tenged yay ang pampasabor ig pagpaboay tang pamangan ta. Pario ka ta si, ang pagto ta ong Dios may pakinabang na para ong yaten asta ong masig ka taw ta. Ig mga indi manlasay tang pagto ta, indi maimong indi magimong masinlo tang pagtarabidan ta. Telekan ka ong Mateo 5:13.

†10:4 10:4 Ang papilis ang maning don, pagpamatod nga ang babay anda enged ay talak na, tenged tanandia indi naglayas ong katawa na, kondi ang katawa na yay ang nagpalayas ong nandia.

‡10:8 10:6-8 Genesis 2:24

tata ong mga mola, oman binondo na tang kalima na ong kolo nira ig binindisionan.

Ang laling manggaden

(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

¹⁷ Asing magalin da rin si Jesus, may tatang taw ang nagsinikad ang ag-palenget ong nandia. Liminod ong talong na ig minaning, “Maistro, yawa mo-yang taw. Onopay masinlong boateno para marisibio tang kaboing anday kataposan?”

¹⁸ Ganing si Jesus ang siminabat, “Angay aggoyano nio ta mo-ya? Ang Dios lamang tang mo-ya. ¹⁹ Gata-wanan mo ra tang ga-tang ong Katobolan: ‘India mamatay ta taw, india mangombabay, india manakaw, india magtistigo ta boli, india magdaya, ig galangen mo tang tatay may ang nanay mo.’”^f

²⁰ Ganing tang lali, “Maistro, ang tanan ang asia agtomaneno ra ka mimpisang ge-leyo pa.”

²¹ Pina-dekan ni Jesus tang taw ang asi ig ginegman na. Oman ganing tanandia, “Tanga bagayan da lamang tang korang ong nio. Molika ra, ipabakal mo tang tanan ang pagkabetang mo, oman ang bayad na i-dol mo ong mga malilised. Mga boaten mo sia, magkatinira ta manggad ang tinagana tang Dios don ong langit. Pagatapos, magbalika ig tomabida ong yen.” ²² Piro pagabasi ta si tang lali, pinongawan tanandia ig minolik ang mabelat tang nem na, tenged dorong manggad na.

²³ Animan pina-dekan ni Jesus tang mga sinagpan na ig minaning ong nira, “Kaliwag ang ma-led ong inadian tang Dios tang taw ang manggaden!” ²⁴ Nangabereng ta mo-ya tang mga sinagpan na ong binitala nang asi. Piro minaning si tanandia, “Mga lo-

godo, doro kaman agkaliwag ang ma-led ong inadian tang Dios. ²⁵ Mas madali pa nganing tenled tang tatang kamilio ong boloat tang singgoay, kaysa tatang taw ang manggaden ang tenled ong inadian tang Dios.”

²⁶ Mas nagdolang tang kabeberengen tang mga sinagpan na, animan namanema ang ganing, “Mga maning don, sinopa enged tang malibri?” ²⁷ Pina-dekan tanira ni Jesus ig minaning, “Na indi maboat ta taw, piro belag ta maliwag ong Dios. Tenged anday imposibli ong Dios.”

²⁸ Minitala si Pedro, “Yami, binowan amen tang tanan para tomabid ong nio.”

²⁹ “Ee, kaman,” ganing si Jesus, “ig narin tang matod: Ang sinopay nagbo-wan tang balay na, ang mga logod na, mga ginikanan na, mga ana na obin ang tanek na natetenged ong yen ig ong Mo-yang Balita, ³⁰ ang taw ang asi marisibi mandian ong kaboi na tarin ta dorong mga balay, mga logod, mga nanay, mga ana asta tanek. Piro akigan ka tanandia ig paliwagan ta mga taw tenged ong pagto na ong yen. Ig ong do-baling kaboi, oldan ka tanandia ta kaboing anday kataposan. ³¹ Yading mga taw ang gangakaw mandian ang mangaori ong oring kaldaw. Ig ang mga gangaori mandian yay ang manga-kaw.”

Ya-long bisis dang sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen na

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

³² Mintras papanaw tanirang tatakak ong siodad tang Jerusalem, to-kaw si Jesus ong mga sinagpan na. Agkelban tang mga sinagpan na ig ang mga taw ang dadaton ong orian agpangeldan. Maboay-boay ta ge-ley, pinabelag ta ge-ley ni Jesus tang tampolok may doroang

^f10:19 10:19 Exodo 20:12-16; Deuteronomio 5:16-20; Levitico 19:18

sinagpan na ong mga taw, ig sinaysay na si ong nira tang onopay mainabo ong nandia. ³³Ganing si Jesus, “Tandan mi. Mandian agpaning ita ra ong Jerusalem. Pag kabot ta don, yo, ang Ana ta Taw, traidorono ig yintrigao ong gaem tang mga pangolokolong padi ig ong mga manigtoldok tang Katobolan. Sintinsiano nira ta kamatayen, oman ekelano ong mga belag ta Judio. ³⁴In-soltano nira, olakan, patakan tang palo, ba-lō patayen nira. Piro mata-lib tang tolong kaldaw, maboiong moman.”

Ang pina-dol ni Santiago may ni Juan

(Mateo 20:20-28)

³⁵Napalenget ong ni Jesus si Santiago may si Juan, ang mga ana ni Zebedeo, ig minaning tanira, “Maistro, may padolon amen din ong nio.”

³⁶Ganing si Jesus, “Onopa si?”

³⁷Ganing tanirang siminabat, “Ang galiagan amen, mga maggaema ra ngani ong niong inadian, yami kay tang pakarongon mo ong tepad mo, ang tata ong to, ig ang tata ong wala.”

³⁸Piro ganing si Jesus ong nira, “Indi gata-wanan mi mga onopa tang agpadolon mi. Onopa, māgoanta mi tang kaliwagan ang mapasarano? Māgoanta mi ka tang kamatayen ang pario tang mapasarano?”[§]

³⁹“Ee, māgoanta amen,” tang sabat nira.

Ig ganing si Jesus, “Ang kaliwagan ang agoantaeno, agoantaen mi ka kaman. Ig mapasaran mi ka tang kamatayen ang mapasarano.”^{**} ⁴⁰Piro mga natetenged ong sinopay komarong ong yen ang to

ig ong walao, belag ta yo tang maning mga sinopa. Tened ang mga logar ang agpa-dolon mi, natagana rang lagi ong mga taw ang pinilik da tang Tatayo.”

⁴¹Asing mata-wanan tang tampolok ang aroman nira mga onopa tang agpadolon da Santiago may ni Juan, namaglain tang nem nira. ⁴²Animan ginoyan tanirang tanan ni Jesus ang palenget ig minaning, “Gata-wanan mi ra ka, ang mga aggilalaen ang pangolokolo tarin ong kalibotan, pamagadiadi ong mga sinakepan nira. Ig ang mga alalawig ta katengdanan, agdegdegen nira tang mga tawan nira. ⁴³Piro indi amo magogali ta maning ta sia. Ang sinopa ong nindio tang galiliag ang mangolokolo, dapat magimong torobolon ong tanan. ⁴⁴Ig ang galiliag ang magimong alawig, kaministiran magpababak ig magsirbi ong mga aroman na. ⁴⁵Tened maski yo, ang Ana ta Taw, indio napaning tarin para magpasirbio kondi para magsirbio ig i-dolo tang yen ang kaboi agod yading taw tang magawad ong mga kasalanan nira.”

Pinao-ya ni Jesus tang boray ang si Bartimeo

(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)

⁴⁶Namana-loy si Jesus may ang mga sinagpan na ong lansangan tang Jerico, ig asing pagalin nira don, dorong taw tang namansitabid ong nira. May nataliban nirang tatang boray ang lolopapak ong binit tang dalan ang pagpalimos. Ang aran na si Bartimeo, ang ana ni Timeo. ⁴⁷Asing pagabasi nang si Jesus ang taga Nazaret tang tata-lib, dayon

§10:38 10:38 Ong bitalang Grigo: “Masarang among manginem tang teled tang kopang inemeno? Masarang amo kang boniagan pario tang pagboniag ang mapasarano?”

**10:39 10:39 Ong bitalang Grigo: “Manginem amo ka kaman tang teled tang kopang inemeno. Ig boniagan amo ka pario tang pagboniag ang mapasarano.”

tanandiang miniteg ang ganing, “Jesus, Inampo ni David!^{††} Mate-beka ong yen!”

⁴⁸ Sinambleng tanandia tang mga taw ang magipes. Piro mas sinodoan na pa enged tang iteg na ang ganing, “Inampo ni David! Mate-beka ong yen!”

⁴⁹ Siminareng si Jesus ig minaning ong mga taw, “Papaningen mi tani ong yen.”

Ig ginoyan nira tang boray ang ganing, “Papoinsaen mo tang nem mo! Kendengara, aggoyana nandia!”

⁵⁰ Pagabasi lamang ta asi ni Bartimeo, pinlek nang lagi tang agkopoton na, limino-to pang kimindeng ig napalengget ong ni Jesus. Ganing si Jesus, ⁵¹ “Onopa tang galiliagan mong boateno ong nio?”

“Magino, galiliago rin ang maita!” tang sapat na.

⁵² Ig ganing si Jesus ong nandia, “Ala, molika ra. Ang pagtalig mo tang nagpaoya ong nio.” Ig lagi-lagi naita ra si Bartimeo. Oman dayon ang siminabid ong da Jesus ong pagpanaw nira.

Ang pagteled ni Jesus ong Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)

11 Asing alenget da tanira ong Jerusalem, ig gingabot pa lamang ong mga bario tang Betfage may Betania, ong Bokid tang Kaoliboa,^{‡‡} pina-kaw ni Jesus tang dorong mga sinagpan na. ² Ganing tanandia ong nira, “Paning amo don ong dadaton ang bario. Ong pagteled mi, asia itaen ming lagi don tang tatang asnong agkeke-ked. Ang asnong asi mola pa, indi pa gatayan ta taw. Obaden mi ig e-lan mi tarin ong yen. ³ Mga may mane-ma ong nindio ang angay aggobaden mi, aningen mi

lamang, ‘Na kaministiran tang Gino. Mga matapos ipabalik na kang lagi tarin.”

⁴ Animan namampanaw da tang dorong sinagpan na ig kinabotan ka kaman nira tang asno don ong binit tang dalan, ang agkeke-ked ong loa tang porta tang tatang balay. Asing aggobaden da nira, ⁵ sine-ma tanira tang mga taw ang pamansi-deng don, “Hoy! Angay aggobaden mi sia?”

⁶ Siminabat tang dorong pario ka tang toyon ong nira ni Jesus. Animan pinekel ang lagi ong nira. ⁷ Ingkelan nira ong ni Jesus tang asno ig matapos ang dinamdaman nira tang boko-boko na tang mga ge-leb nirang lambong, siminay da si Jesus. ⁸ Yadi kang mga taw ang namaglatag tang mga lambong nira ong dalan para panawan na. Ang doma, namamotol tang mga kapotan ta ayong marabong tang daon na oman linatag ka ong dalan bilang padengeg ong ni Jesus pario ta tatang adi. ⁹ Ang mga taw ong tokawan ni Jesus asta ang mga taw ang pamansidaton ong nandia, sigi tang initeg nira ang ganing, “Hosanna!”^{¶¶} Dayawen tang kiminabot mandian ang sinobol tang Dios! ¹⁰ Bindsionan tang Dios tang inadian tang yaten ang kamepet-mepetan ang si David ang boaten sing oman. Dayawen tang Dios ong kalawig-lawigan ang langit!”

¹¹ Pagakabot nira don ong Jerusalem, napaning si Jesus ong Timplo. Siminled ig naglibot ang nanelek-telek ong tanan ang mga bagay don. Oman limindoa tanandia ig tenged galabi ra, nagbalik da ong Betania, aroman na tang tam-polok may dorong mga apostolis na.

^{††}10:47 10:47 “Inampo ni David” tang titulo tang Cristo. Sigon ong sinolat tang mga propita tang mga Judio asing tokaw, ang Cristo magalin ong dogo tang Ading si David. Telekan ka ong Bokabolario.

^{‡‡}11:1 11:1 Ang borak tang ayong “olibo” magang borak ta sirgoilas.

^{¶¶}11:9 11:9 “Hosanna” ay bitalang Aramaico asta bitalang Grigo. Mga ong bitalang Agutaynen, “Biba!” Ig mga ong Tagalog, “Mabuhay!”

Sinompa ni Jesus tang papa ta ayong igos

(Mateo 21:18-19)

¹²Pagaramal, pagapagalin nira ong Betania pabalik si ong Jerusalem, linetem da si Jesus. ¹³May natorongan nang tang papang ayong igos^{§§} ang dorog karabong. Animan pinaningan na ig sinelekan mga may borak nang poiding alapen. Piro andang pisan ay inita nang borak na, kondi poros lamang mga daon, tenged belag pa ta timpo na. ¹⁴Animan minaning si Jesus ong ayong asi, “Mimpisa mandian, india ra enged mamorak!” Ig ang binitala nang na naba-yan tang mga sinagpan na.

Pinalayas ni Jesus tang mga pamagpabakal don ong Timplo

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

¹⁵Pagakabot nira ong Jerusalem, siminled sing oman si Jesus ong Timplo. Pinalayas na tang tanan ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda don ig ang mga pamamakal. Pinampakalintoad na tang mga lamisan tang mamanigbailo ta koarta asta ang mga kalarongan tang mga pamagpabakal ta mga marapating igborolontad.* ¹⁶Binawal na ka ang toma-lib ong teled tang Timplo tang maski sinopay pagekel ta mga tinda. ¹⁷Pagatapos, nagtoldok tanandia ong mga taw don ang ganing, “Ga-tang ong Sagradong Kasolatan, ang balay tang Dios goyan ta logar ang parangadian

para ong tanan ang mga nasion.† Piro yamo, bindoat mi rang paragsimetan ta mga takawan!”‡

¹⁸Nabalitan tang mga manigtoldok tang Katobolan asta ang mga pangolokolo ong mga padi tang bindoat ni Jesus ong teled tang Timplo. Animan mimpisa don, pamagdilem da tanira ta midios agod mapapatay nira si Jesus, tenged aggeldan tanira ong nandia komo ang tanan ang mga taw agsinloan ta mo-ya ong mga agtotoldok na.

¹⁹Ig asing galikarem da, si Jesus may ang mga sinagpan na namansilao si don ong siodad.

Ang adal ang nagalin ong papa tang igos ang nalanet

(Mateo 21:20-22)

²⁰Pagaramal, asing pamagbalik si tanira ong siodad, nata-liban si nira tang papa tang ayong igos. Lanet da magalin ong daon na sa-sad ong lamot na. ²¹Nademdeman ni Pedro tang binitala ni Jesus ong ayo, animan minaning tanandia, “Magino, way! Pa-dekan mo tang ayong sinompa mo! Patay da!”

²²Ganing si Jesus ong nira, “Magparet ig magtalig amo ong Dios. ²³Ong kamatodan, mga magparet amo ang dedek ong popotokon mi ang mainabo tang yaning mi, ig indi amo magdoadoa, poidi amo rang maning ong bokid ang asi, ‘Magalina atan ig loma-teda don ong talsi!’ ig sia boaten ka enged tang Dios para ong nindio. ²⁴Animan agganing ong nindio, maski onopay agpadolon mi ong pagpangadi mi, magparet among narisibi mi ra si, ig sia maris-

§§11:13 11:13 Ang borak tang papa tang “igos” magang pasas piro mas mabael.

*11:15 11:15 Asing tokaw, ang mga Judio pamagbolontad ong Dios ta mga ayep sigon ong Katobolan para ong mga kasalanan nira. Animan don ong Timplo may mga taw ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda, piro ang doma ong nira pamagdaya ong mga taw, tenged agpamalen nira tang mga agpabakal nirang asi.

†11:17 11:17 Isaias 56:7

‡11:17 11:17 Jeremias 7:11

ibi mi ka enged. ²⁵ Ig mga pangadi amo, patawaden mi kang lagi tang maski sinopay galainan tang nem mi, agod ang mga talak mi patawaden ka tang Dios ang Tatay mi ong langit. ²⁶ [Mga indi amo magpatawad tang masig ka taw mi, indi amo ka patawaden tang Tatay mi ong langit.]”

Ang te-ma mga ong aypa nagalin tang podir ni Jesus

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

²⁷ Pagakabot da Jesus ong Jerusalem, nagbalik si tanira ong Timplo. Mintras pagpanaw-panaw si Jesus don ong teled tang solar tang Timplo, pinalengetan tanandia tang mga pangolokolong padi may ang mga manigtoldok tang Kato-bolan, aroman ka nira tang mga mepet tang banoa. ²⁸ Ganing tanira ong ni Jesus, “Aningen mo ong yamen onopay podir mong magboat tang mga bagay ang na tarin ong Timplo. Sinopa tang nagtorol ong nio tang podir ang asia?”

²⁹ Ganing si Jesus ang siminabat, “Temaen amo ka yen. Sabateno kang lagi nindio, ba-lo amo begen ta mga ong aripa nagalin tang podiro para magboat tang mga bagay ang na. ³⁰ Nani tang te-mao: Ong aypa nagalin tang podir ni Juan para magboniag? Ong Dios obin ong taw? Abir, sabateno nindio!”

³¹ Namagampang-ampang tanira mga onopay isabat nira. Ganing tanira, “Mga aningen ta ‘nagalin ong Dios,’ maning ka tanandia ong yaten ‘Oman, an-gay indi amo namagparet ong ni Juan?’ ³² Piro mga maning ita ‘nagalin ong taw,’ monora bato?” Maning ta si tang isip nira tenged gengeldan tanira ong itaben

onoray boaten tang mga taw ong nira, tenged si Juan aggilalaen tang mga taw ang matod ang propita. ³³ Animan siminabat lamang tanira ang ganing, “Indi ami gatako.”

Ig ganing si Jesus ong nira, “Mga maning don, indio ka magbeg ong nindio mga ong aripa pagalin tang yen ang podir ang magboat tang mga bagay ang na.”

Ang palimbawa natetenged ong kaobasan may ang mga agsador

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 Nagpadayon ang nagistoria si Je-sus ong nira piro poros lamang ong mga palimbawa. Ganing tanandia, “May tatang taw ang nagloak ta mga obas ong tanek na, oman pinakodal na. Nagpaboat ta mabael ang boloat ong mabael ang bato ang boaten ang palagremekan tang mga obas. [§] Nagpa-deng ka ta alawig ang balay-balay ang paragbantayan. Pagatapos, inintriga na tang kaobasan na ong mga agsador na, ba-lo tanandia nagbiahi ong alawid ang logar.

² “Asing timpo rang igparangalap, sinobol na tang tatang torobolon na para mangomit tang parti na. ³ Piro pagkabot don, binogbog tang mga agsador tang torobolon ang asi ig pinaolik nirang anday ekel na. ⁴ Oman nanobol si tang may nandia ong tata pang torobolon na. Piro ang torobolon ang na, pino-pok nira tang kolo na ig naigadan asta pinaeyak. ⁵ Mandian, nanobol si tang may nandia tang tata pa enged ang torobolon na, piro na pinatay nira. Yadi pang mga torobolon ang sinobol tang may nandia, piro maning ka don tang bindoat tang

^{¶11:26} 11:26 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

^{§12:1} 12:1 Ang mga “obas,” mga ong English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy. Don ong mabael ang bato ang palagremekan, aggieken tang mga taw tang mga obas para matalog tang wi na agod boaten ang bino. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bino.”

mga agsador ong nira. Ang doma pina-malo, ang doma pinamatay.

⁶“Tang taw da lamang tang gabo-wan don ang poiding papaningen na ong mga agsador. Na ang ana na ra mismong agmalen na ta mo-ya. Ig asing ori ra, ya ray ang sinobol na tenged ganing tanandia ong sadili na, ‘Indi maimong indi galan-gen nira tang anao.’

⁷“Piro asing itaen tang mga agsador tang ana nang gingabot da, ganing tanirang namagampong-ampang, ‘Asia ra tang manonobli! Patayen ta tanandia agod magimong yaten da tang kaobasan ang na.’⁸ Ig dayon ang laging pinatay nira, ba-lo pinlek nira ong loa tang kaobasan.

⁹“Mandian,” ganing si Jesus, “onopa bato tang boaten tang may nandia tang kaobasan? Ang boaten na, molik tanandia ig pamatayen na ka tang mga agsador ang asi! Oman yintriga na si ong doma tang kaobasan na.¹⁰ Onopa? Indi gabasa mi tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing,

‘Ang batong pinlek tang mga manigpa-deng tang balay,

Yay ang ginamit tang Dios ig nagimong kaimportantian ong tanan ang batong pagpabaked tang balay.

¹¹ Ang Dios tang nagboat ta na, Ig makabebereng ang enged ong pamadek ta!”**

¹² Naintindian tang mga pangolokolong Judio ang tanira tang agpataman ni Jesus ong palimbawang asi. Animan gangaliliag da rin ang depen nira, piro gengeldan ong mga taw. Animan pinabayan da lamang nira si Jesus ig namagalin da.

Ang te-ma natetenged ong pagbayad ta bois

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:20-26)

¹³ Oman, may mga Pariseo ig mga tawan ni Herodes ang sinobol don ong ni Jesus para depdepen nira tanandia ong mga pamitala na.¹⁴ Pagakabot nira don, ganing tanira, “Maistro, gatawanan amen yawa india pagbo-li, ig pario tang pagpama-dek mo ong tanan. India pagpaekel-ekel ong kaliagan ta taw maski sinopa tanira, kondi agtotoldok mo lamang tang kamatodan natetenged ong kaliliagan tang Dios ang boaten ta mga taw. Animan mga ong nio, sigon ong Katobolan ta, tama ka bato ang itang mga Judio magbayad ta bois ong Adi tang Roma?^{††} Dapat ang magbayad ita obin indi?”

¹⁵ Piro gata-wanan ni Jesus nga ang te-ma nirang asi belag ta matod ang te-ma. Animan ganing ong nira, “Angay agsobokano nindiong depdepen ong te-ma ming asia? Abir, ipaita mi ong yen tang tanga koartan, telekano.”

¹⁶ Ig dinawatan ka nira. “Ninopang it-sora na ig ninopang aran tang nasolat tarin?” tang te-ma ni Jesus.

“Ang Adi tang Roma,” tang sabat nira.

¹⁷ Ig ganing si Jesus, “Mga maning don, i-dol mi ong adi tang para ong adi, ig i-dol mi ong Dios tang para ong Dios.” Pagabasi nira ta si, pisan tanirang nangabereng ong nandia.

Ang te-ma natetenged ong moman ang pagaboi tang mga patay

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

¹⁸ Oman may atan kang mga Saduseo ang namampaning ong ni Jesus para mane-ma. Tanira tatang sikta tang mga Judio ang indi pamagparet ang mabo-

** 12:11 12:10-11 Salmo 118:22-23

†† 12:14 12:14 Ang “Adi tang Roma” aggoyan ta “Emperador” mga ong Tagalog.

ing moman tang mga patay. ¹⁹Ganing tanira ong ni Jesus, “Maistro, may tobol ang sinolat ni Moises para ong yaten ang ganing, mga mapatay tang lali ang anday ana nira tang katawa na, ang logod tang lali dapat katawaen na tang babay ang asing nabalo, agod magkatinir tanira ta ana para ong laling napatay.”^{‡‡} ²⁰Mandian, may pitong mamalogod ang poros lali. Nangatawa tang kakan ig napatay ang anday ana nira. ²¹Oman ang yadoang logod nangatawa ong babay ang nabalo, piro napatay si kang anday ana nira. Maning ka ta si tang nainabo ong ya-lo, sa-sad ong yapito. ²²Ang pitong mamalogod, nangatawa ong babay ig poros nangatapatay ang anday ana nira. Asing orira, ang babay napatay ka. ²³Mandian, ong oring kaldaw, mga boien ang moman tang mga patay, sinopa ong niring pito tang magimo sing katawa tang babay? Tenged tanirang tanan nagimong katawa na.”

²⁴Ganing si Jesus ang siminabat, “Doro amo ka kamali! Gata-wanan mi mga angay? Tenged indi amo gangaintindi tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan. Ig indi amo ka gangaintindi mga monopa kamakagagaem tang Dios. ²⁵Tenged ong kaldaw ang boien ang moman tang mga patay, indi ra tanira mamagkaratawan tenged pario ra tanira ong mga anghil ong langit. ²⁶Ig mga natetenged ka ong pagboing oman ong mga patay, midio indi enged gabasa mi ong libro ni Moises tang istoriang natetenged ong dibabak ang papa ta ayo. Maning ta na tang inaning tang Dios ong

ni Moises ang sinolat na: ‘Yo tang Dios ni Abraham, ni Isaac, ig ni Jacob.’^{¶¶} ²⁷Piro ang Dios, belag ta Dios tang mga patay. Tanandia Dios tang mga boi. Animan mali enged tang aggisipen ming indi moman ang maboi tang mga patay!”

Ang tobol ang kaimportantian ong tanan

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-28)

²⁸May don kang tatang manigtoldok tang Katobolan ni Moises ang naba-yan na si Jesus may ang mga Saduseo ang pamagdiskosionan. Napanaidan nang maosay si Jesus ong pagsarabaten na ong nira, animan napalenget ong ni Jesus ig nane-ma, “Ong tanan ang Katobolan, aypa tang kaimportantian?”

²⁹Ganing si Jesus ang siminabat, “Na tang kaimportantian ong tanan ang tobol ang sinolat ni Moises: ‘Pama-yan mi, yamong mga inampo ni Israel! Ang Ampoan tang Dios, tanandia lamang tang Dios. ³⁰Animan gegman mo tang Ampoan mong Dios ang de-dek ong popotokon mo, bogos ong nem mo, bogos ong kinaisipan mo, ig bogos ong poirsa mo.’^{§§} ³¹Ang yadoang kaimportantian ang tobol ay na: ‘Gegman mo tang masig ka taw mo* pario tang paggegma mo ong sadili mo.’[†] Anda ray domang tobol ang mas importanti pa ong doroang na.”

³²Ganing tang manigtoldok tang Katobolan, “Tama tang sabat mo, Maistro. Matod kaman tang inaning mong tambilog lamang tang Dios. ³³Ig dapat kaman ang gegman ta tanandia ang de-dek ong popotokon ta, bogos ong kinaisipan ta, ig bogos ong poirsa ta. Ig geg-

^{‡‡}12:19 12:19 Ang tobol ang na mabasa ta ong Deuteronomio 25:5-6.

^{¶¶}12:26 12:26 Na tang inaning tang Dios ong ni Moises asing naboay dang napatay da Abraham, Isaac, ig Jacob. Animan narin pagpamatod nga ang mga patay agboien ang oman. Mabasa ta narin ong Exodo 3:6.

^{§§}12:30 12:29-30 Deuteronomio 6:4-5

*12:31 12:31 “masig ka taw mo.” Mga ong bitalang Grigo: kamalay mo

†12:31 12:31 Levitico 19:18

man ta ka tang masig ka taw ta pario tang paggegma ta ong sadili ta. Mas importanti pa nganing magtoman ita ong dorongang tobol ang na kaysa magtorol ita ta mga ayep ang sirokon ong altar bilang sagda ong Dios, may ang doma pang klasi ta bolontad.”

³⁴Napanaidan ni Jesus ang maosay tang sabat tang manigtoldok ang asi, animan ganing tanandia, “Alengeta rang mabilang ong inadian tang Dios.” Ig mimpisa don, anda ray mangas ang mane-ma pa ong ni Jesus.

Ang maliag yaning tang titolong “Inampo ni David”

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

³⁵Mintras pagtoldok si Jesus ong Timplo, ganing tanandiang nane-ma, “Monopa maning tang mga manigtoldok tang Katobolan nga ang Cristo[‡] Inampo ni Ading David? ³⁶Si David mismo tang naganing ta na, asing ginaeman tang Ispirito Santo:

‘Ganing tang Ginong Dios ong yen ang Gino:

Komaronga ong yen ang to, asta ra lamang pasokono ong nio tang tanan ang kasoay mo.’[¶] ³⁷Mandian, mga ‘Gino’ tang ginoy ni David ong Cristo, monopa maning ta ang tanandia inampo ni David?’[§]

Dorong mga taw don ig pisan ang gambengan tanirang pamamasi ong ni Jesus.

Magandam ong mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises

(Mateo 23:1-36; Lucas 20:45-47)

³⁸Ganing pa si Jesus ong pagtoldok na ong nira, “Magandam amo ong mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises. Dorong kalipay nirang magpanawanaw ang paglambong ta marimaboat. Ig doro kang kaliliag nirang salodan tang mga taw ong plasa. ³⁹Mga ong simban ig ong mga kombida, ang kaliliagan nira, komarong ong masisinlong kalarangan ang para ong mga importanting taw. ⁴⁰Agkalawen nira tang mga pagkabetang tang mga babay ang balo, asta ang balay nira. Oman pamagpaita ita ang tanira moro-ya ong pagpangadi nira ta dorog kaboat ong talongan tang mga taw. Animan magimong mas mabelat pa tang silot ong nira!”

Ang bolontad tang babay ang balo

(Lucas 21:1-4)

⁴¹Asing don pa si Jesus ong Timplo, kiminarong tanandia ong toga tang mga beretangan ang agbo-logan ta koarta. Agpanaidan na tang mga taw ang pamagbo-log tang mga bolontad nira. Yading mga manggaden ang pamagbo-log ta doro-dorong koarta. ⁴²Maboay-boay ta ge-ley, may siminled ang tatang babay ang balo ang dorog kalised, ig nagbolontad ta dorongang sinsilio bali tang piso. ⁴³Oman ginoyan ni Jesus tang mga sinagpan na ig minaning ong nira, “Ong kamatodan, ang babay ang asia tang

[‡]12:35 12:35 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiya.” Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

[¶]12:36 12:36 Salmo 110:1

[§]12:37 12:37 Sigon ong sinolat tang mga propita asta ang nasolat ka ong Mateo 1:6-16, ang Cristo nagalin ong dogo ni David, animan tanandia inampo ka kaman ni David. Piro belag lamang tanandia ta taw kondi tanandia Dios mismo. Animan tama tang goy ni David ong nandia ang ganing “yen ang Gino.” Telekan ka ong Bokabolario, ong “Inampo ni David.”

nagbolontad ta mas mabael pa ong ni-rang tanan. ⁴⁴Tenged tanira, ang sindol nira ang gasobra ra lamang ong kaministiran nira. Piro ang balong na, maski malised lamang, sindol na pa tang tanan ang para ong pangaboian na.”

**Natetenged ong
pagdistroso tang Timplo**

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 Asing loloa ra da Jesus ong Timplo, ganing ong nandia tang tata ong mga sinagpan na, “Maistro, way, padekan mo! Kababael tang mga batong ginamit ong Timplo ig kasisinlong padekan, asta ang domang mga pina-deng atan.” ²Ganing si Jesus ong nira, “Gitaen ta ka kaman tang Timplo ang nang doro kabael. Piro komabot tang kaldaw ang anda enged ay mabo-wan ong mga batong pamagtara-paw ta-pawan ang asia. Mangapegnak ang tanan!”**

Ang kaliwagan ang komabot

(Mateo 24:3-14; Lucas 21:7-19)

³Mintras kakarong don si Jesus ong Bokid tang Kaolibon ang tatalonga ong Timplo, namampalenget ong nandia da Pedro, Santiago, Juan may si Andres. Namane-ma tanira ang anday gabasi. ⁴Ganing tanira, “Tanopa mainabo tang inaning mong mapegnak tang Timplo, ig onopay mga pasinial mga alenget dang mainabo tang mga bagay ang asia?”

⁵Siminabat si Jesus ang ganing, “Magandam amo agod indi amo maloko ta maski sinopa. ⁶Tenged yading mamansikabot ang magekel tang arano, ig kada tata magpailala ang tanira ono tang Cristo. Ig dorong maloko nira. ⁷Animan indi amo mangelba mga mabasi amo ta pamaggiran ong alenget, ig mga

mabalita amo kang may gira ono ong domang banoa. Ang mga bagay ang na kaministiran ang mainabo ka enged, piro belag pa ta sia tang kataposan tang kalibotan. ⁸Mamaggiran tang mga nasion ig mamagkorontran tang mga inadian. Manlinog ong sari-saring mga logar ig magkatinir ta grabing letem. Piro ang tanan ang narin, impisa pa lamang tang kaliwagan ang komabot, pario ong tatang babay ang palanganaen ang ba-lo pa lamang pagpasit.

⁹“Animan andaman mi tang sadili mi, tenged depen amo ig e-lan ong korti, oman pamalon amo ong simban tang mga Judio. Ig natetenged ka ong pagto mi ong yen, patalongaen amo ka nira ong mga gobirnadador ig ong mga adi. Ig don ya ray ang oras ang mapag-pamatod amo ong nira tang natetenged ong yen. ¹⁰Tenged ba-lo komabot tang kataposan tang kalibotan, ang Mo-yang Balita kaministiran mapatako ong tanan ang mga nasion. ¹¹Mga depen amo ra ngani ig patalongaen amo ra ong mga osgado, indi amo magpalibeg tang mga kolo mi mga onopay isabat mi. Tenged ong oras ang asi, oldan amo tang isabat mi. Tenged ang ibitala mi indi magalin ong sadiling isip mi. Sia magalin ong Ispirito tang Dios. ¹²Ong mga kaldaw ang asi, ang mga taw traidoron nira tang maski sadiling logod nira ig yintriga ong osgado para ipapatay. Ig ya kay boaten tang mga tatay ong mga ana nira, asta ang mga ana batokan ka nira tang mga ginikanan nira ig ipapatay. ¹³Ig yamo, asilagan amo tang tanan tenged ong pagto mi ong yen. Piro ang magagoanta ig magpadayon ang magtoman ong yen asta matapos tang tanan ang kaliwagan, tanandia yay ang malibri.”

** **13:2** 13:2 Narin pinatako rang lagi ni Jesus nga ang Timplo tang mga Judio pegnaken ono ong parakaboton. Ig ya ray asi tang nainabo asing takon ang 70 A.D. Tenged sinled tang mga taga Roma tang siodad tang Jerusalem asing namaggiran tanira tang mga taga Israel, ig dinistroso kaman nira tang Timplo.

Ang Maniglangga ang Sobrang Manginsolto ong Dios

(Mateo 24:15-28; Lucas 21:20-24)

¹⁴Ganing pa si Jesus, “Komabot tang kaldaw ang itaen mi tang aggyon ta Maniglangga ang Sobrang Manginsolto ong Dios^{††} ang ke-deng da ong logar ang belag ta dapat ang don tanandia. (Yamong mga pamagbasa, intindien mi ta mo-ya tang maliag yaning ta na.) Mga itaen mi ra sia, ang mga taw ang pamanistar tarin ong Judea, kaministiran ang mamanikad dang lagi ong kabobokidan. ¹⁵Ang taw ang don ong loa tang balay na, dapat indi ra magpawat ang tenled pa ong balay para mangomit ta ekelan na. ¹⁶Ya ka mga may taw don ong bokid, dapat indi ra ka molik para mangomit tang takol na. ¹⁷Ong mga kaldaw ang asi, kailo ka tang pamagabdet asta ang mga pamagpatiti! ¹⁸Magampo amo ong Dios ang balampa indi māton ong timpong malamig tang mga bagay ang na. ¹⁹Tenged ong mga kaldaw ang asi, ang mga taw mapasar ta sobrang kaliwagan. Mimpisa asing bindoat tang Dios tang kalibotan, anda pang pisan ay nainabo ang pario ong kaliwagan ang na. Ig anda ra kay mainabo pang pario ta sia asta tanopa. ²⁰Ong matod, mga indi rin padipoton tang Dios tang timpong asi ta kaliwagan, anda engaged ay mabowan maski tanga tawan. Piro tenged ong mabael ang kate-bek na ong mga taw ang pinilik na, padipoton tang Dios tang timpong asi.

²¹“Ong mga kaldaw ang asi, mga may maganing ong nindio ang, ‘Asia ra tang Cristo!’ obin may maning, ‘Way, asia ka!’ indi amo magparet. ²²Tenged may mamansiloa atan ang mga taw ang maganing tanira ono tang Cristo, ig may atan kang maganing tanira ono propita ang sinobol tang Dios. Magpaita tanira ta mga milagro ig makabebereng ang mga bagay ong kaliliagan nirang maloko tang mga taw, mga poidi lamang asta ang mga pinilik tang Dios. ²³Animan tandan mi na! Agbebego rang lagi tang mga bagay ang na mintras indi pa gainabo.”

Ang pagbalik ni Jesus ong kalibotan

(Mateo 24:29-31; Lucas 21:25-28)

²⁴Ganing pa si Jesus, “Matapos lamang tang sobrang kaliwagan ong timpong asi, mangi-lep tang kaldaw ig ang bolan indi ra mangayag. ²⁵Mangabo-log tang mga bitokon ig pakedegen tang tanan ang aggitaen ong langit. ²⁶Ig yo, ang Ana ta Taw, itaeno ang tatabid ong mga onom ang pabalik ong kalibotan, ang pagekelo tang makabebereng ang gaem ig kadenggan. ²⁷Oman tobolono ra tang yen ang mga anghil ang magsimet da tang tanan ang taw ang piniliko, magalin ong tanan ang parti tang kalibotan.”

Ang adal ang nagalin ong papa tang igos

(Mateo 24:32-35; Lucas 21:29-33)

²⁸“Intindien mi tang adal ang nagalin ong papa tang igos: Mga itaen mi

^{††}13:14 13:14 Ang mga bitalang “Ang Maniglangga ang Sobrang Manginsolto ong Dios” ay nagalin ong Daniel 9:27, 11:31 ig 12:11. Sigon ong doma, ang agganingen tarin yay ang tatang dios-diosan ang bintang ni Aristocus Epiphanes ong teled tang primirong Timplo tang mga Israelita don ong Jerusalem asing 168 B.C. Piro sigon ong doma, ang maliag yaning ni Jesus tarin yay ang bindoat tang mga taga Roma asing 70 A.D., asing linangga nira tang ba-long Timplo. Ig sigon ka ong doma, ang agganingen tarin ang Maniglangga, yay ang kontra-Cristo ang komabot pa, ba-long magbalik si Jesu-Cristo ong kalibotan.

ra ngani narin ang pangolbot da, gatawanan ming alenget da tang koarisma. ²⁹ Pario ka ta si, mga itaen mi ra nganing gainabo ra tang mga bagay ang inaningo ra ong nindio, mata-wanan ming indi ra maboay, komabot da tang timpong asi ig madalio rang magbalik. ³⁰ Tandand mi: May doma ong mga taw ang gangaboi mandian ang kabotan pa nira tang mga bagay ang nang mainabo. ³¹ Malipat tang langit may ang tanek, piro ang yen ang mga bitala magpadayon ang anday kataposan.”

Anday gatako mga tanopa magbalik si Jesus

(Mateo 24:36-44)

³² “Piro anday taw ang gatako mga tanopa komabot tang kaldaw ang asi obin oras. Maski ang mga anghil ong langit, maski yo, ang Ana mismo tang Dios, indio ka gatako. Ang Dios ang Tatay lamang tang gatako ta sia. ³³ Animan magimong listo amo ig pirling simpan, tenged indi amo gatako mga tanopa komabot tang oras ang asi. ³⁴ Ang kalimbawan ta na pario ka asing nagbiahi tang tatang taw ong alawid ang logar. Ba-lo tanandia nagalin, inintriga na tang balay na ong mga torobolon na, ig kada tata ong nira sindolan na ta sadiling orobraen na. Ig ang manigbantay ong porta inordinan na kang pirling listo ong pagbalik na. ³⁵ Animan kaminstiran maning amo ka ta sia. Magbantay among pirmi, tenged indi amo gatako mga tanopa magbalik tang Gino mi. Itaben komabot tanandia ong alikarem, obin ong tenganan, ong garamal, obin ong damal-damal. ³⁶ Ig mga golpi tanan-

diang komabot, dapat indi amo kabotan na ang gapoyat. ³⁷ Ang agganingo ong nindio, agganingo ong tanan: Magimong listo among pirmi!”

Plano para patayen si Jesus

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 Doroa ra lamang kaldaw, Pista ra tang Pagta-lib tang Anghil[‡] may ang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na. Ang mga pangolokolo ong mga padi may ang mga manigtoldok tang Katobolan, pirling pamagisip ta midios para madep nira si Jesus ong talok, oman ipapatay. ² Ganing tanira, “Indi itōn ta ong kasagsagan tang pista, itaben magkagolo tang mga taw.”

Bino-bokan ta pabanglo si Jesus

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

³ Mandian, asing don si Jesus ong bario tang Betania ang pamangan ong balay ni Simon ang dating liproso, may tatang babay ang kiminabot. May aggekelan nang tereldan ang boat ong batong midio marmol. Ang teled na ay pabanglo ang dorog kamal ang aggoyan ta nardo ig andang pisan ay sampora na. Pintek tang babay tang likel tang tereldan ig bino-bok na tang pabanglo ong kolo ni Jesus. ⁴ Asing itaen tang domang mga taw don, pinangerepan tanira ig namagmoro-moro ang ganing, “Aroy! Arangan da tang pabanglong asia! ⁵ Mga pinabakal pa sia, ang bayad na sobra pa rin ong sol ta tang taw ong teled ta magpatakun,[¶] ig sia malimos pa rin ong mga malilised.” Oman binasol nira tang babay.

[‡]14:1 14:1 Ang “Pista tang Pagta-lib tang Anghil” mga ong bitalang Grigo yay ang “Paskoa.” Na belag ta pario ong agganingan ang “Paskoa” mandian. Ang pistang narin agsilibraen tang mga Judio takon-takon bilang pagdemdem nira ong paglibri tang Dios ong mga kamepet-mepetan nira ong mga taga Ehipto, asing timpo ni Moises. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Pista tang Pagta-lib tang Anghil.”

[¶]14:5 14:5 Ong bitalang Grigo: 300 dinario

⁶Piro ganing si Jesus ong nira, “An-gay pagpalabet amo ong babay ang na? Pabayan mi lamang. Ang bindoat nang na ong yen doru kasinlo. ⁷Ang mga malilised pirming ka-pen mi ig poidi pang matabangan mi. Piro yo, indio ra maka-pen mi ong maboay ang timpo. ⁸Ang babay ang na bindoat na tang kasinloan ang nasarangan na. Anda pa ngani, bino-bokano ra nandia ta pa-banglo agod magimong simpan da tang sinangonio mga ilbengo ra. ⁹Agganingo ong nindio, maski ong aripa ipatako tang Mo-yang Balita tarin ong bilog ang kalib-otan, ang bindoat tang babay ang na ong yen magapil ka enged bilang pagdem-dem ong nandia.”

**Napaoyon si Judas
ang traidoron na si Jesus**

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

¹⁰Pagatapos ta si, si Judas Iscariote, ang tata ong tampolok may doru ang apostolis ni Jesus, napaning ong mga pangolokolo ong mga padi para magpris-intar ang traidoron na si Jesus ig yintriga na ong nira. ¹¹Pagabasi tang mga padi ong plano ni Judas, nangalipay tanira ta mo-ya ig nangako ang oldan nira ta koarta. Animan nagimpisa ra tanandi-ang nagelat ta tamang oras para main-triga na si Jesus ong nira.

**Nagsimpan da Jesus
ta panapon para ong pista**

*(Mateo 26:17-25; Lucas 22:7-14,
21-23; Juan 13:21-30)*

¹²Kiminabot da tang primirong kaldaw tang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na,^{§§} kaldaw ang pagpatay ta mga karniro para ong

Pista tang Pagta-lib tang Anghil. Animan nane-ma ong ni Jesus tang mga sinagpan na ang ganing, “Ong ari ami pa magsimpan ta yapon ta para ong pista?”

¹³Oman sinobol ni Jesus tang doru ang mga sinagpan na ig ganing ong nira, “Paning amo don ong lansangan. Don may mabagat ming tatang laling pagtakan ta tatang bangang may wi na. Datonon mi tanandia, ¹⁴ig don ang balay ang teldan na, aningen mi tang may nandia tang balay, ‘Pagpate-ma tang Maistro mga aripa tang koartong panaponan na mandian ang pista, aro-man na tang mga sinagpan na.’ ¹⁵Asia itoldok na ong nindio tang tatang maro-gal ang koarto ong dibabaw ang may mga garamiten dang lagi don. Don amo magsimpan.”

¹⁶Animan napanaw da tang doru ang sinagpan nang napaning ong lansangan, ig ang onopay inaning ni Jesus ya kay ang kinabotan nira. Ig nagsimpan tanira tang panapon nira para ong pista.

¹⁷Alikarem dang napaning don si Jesus, aroman na tang tampolok may doru ang apostolis na. ¹⁸Mintras pamamangan tanira, ganing si Jesus ong nira, “Begen amo yen tang kamatodan, yo, traidorono tang tata ong nindio tarin ang ka-peno mandian ang pamangan.”

¹⁹Pagabasi ta si tang mga sinagpan na, namagsinti tanira ig nane-ma tang kada tata ong ni Jesus ang ganing, “Gino, yo ra bato?”

²⁰Ganing si Jesus ong nira, “Ag-ganingo, tata ong nindiong tampolok may doru, ang yen ang kasaro ang pagte-me ta tinapay ong mangkok ang

§§14:12 14:12 ada takon, ang “Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na” agsilibraen tang mga Judio ong teled ta pitong kaldaw. Ang bispiras tang kapistan, yay ang labing pamagsimpan tang kada pamalia ta ispisial ang panapon ong pagsilibra nira tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil. Mabasa ta tang natetenged ong mga pis-tang narin ong Bokabolario, asta ong Exodo 12:18-20 ig Deuteronomio 16:5-8.

na, yay ang magtraidor ong yen.* ²¹ Yo, ang Ana ta Taw, mapatay sigon ong nangang dang lagi ong Sagradong Kasolatan. Piro kailo ka tang taw ang magtraidor ong yen! Mas mo-ya pa ong nandia, indi ra lamang nataw.”

Ang Sagradong Panapon

(*Mateo 26:26-30; Lucas 22:15-20; 1 Corinto 11:23-25*)

²² Mintras pamamangan pa tanira, namisik si Jesus ta tinapay ig nagpasalamat ong Dios. Oman pinisi-pisi na ig sindol na ong mga sinagpan na ang ganing, “Risibien mi narin. Na tang yen ang sinangoni.”

²³ Pagatapos, bindiotan na tang tatang kopang bino. Nagpasalamat si ong Dios, oman sindol na ong nira ig namansinem tanirang tanan. ²⁴ Ganing si Jesus ong nira, “Na tang dogo tang ba-long inigoan ang agboaten tang Dios para ong nindio.† Ang yen ang dogong na mailat agod yading mapatawad ong mga kasalanan nira. ²⁵ Agganingo ong nindio, indio ra moman ang manginem ta binong maning ta na ang pagalin ong obas, asta indi komabot tang kaldaw ang manginemo si tang ba-long bino ong inadian tang Dios.”

²⁶ Pagabitata ni Jesus ta si, namagkanta tanira ta tatang kantang pagdayaw ong Dios, ba-lo tanira namansipanang ong Bokid tang Kaoliboan.

Minaning dang lagi si Jesus ang si Pedro magbo-li

(*Mateo 26:31-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38*)

²⁷ Ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Ong matod, bo-wanano nindiong tanan, tenged na-tang dang lagi ong Kasolatan, ‘Ipagna tang Dios ang patayen tang manigbaddad, ig ang mga karniro mamagwasag.‡ ²⁸ Piro matapos ang boieno rang moman tang Dios, tongkawo ong nindio don ong Galilea.”

²⁹ Ganing si Pedro ong ni Jesus, “Bo-wanana pa nirang tanan, piro india ka enged bo-wanan ta!”

³⁰ Siminabat si Jesus, “Tandan mo na, Pedro: Ba-lo tomolok tang mano ta madoa mandian ang garamal, malong bisisang magbo-li ang maning india gailala ong yen.”

³¹ Piro ganing si Pedro ang nagpareges, “Maski patayeno pang aroman mo, indio ka enged maning ang india gailala ta!” Ig ya kay ang inaning tang tanan ang mga sinagpan ni Jesus.

Asing nangadi si Jesus ong Getsemani

(*Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46*)

³² Oman namansipanang tanira ong logar ang aggoyan ta Getsemani. Pagakabot don, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Atan amo lamang mintras pangadio don ong tokawan.” ³³ Piro pinatabid na si Pedro, si Santiago may si Juan. Naborido ra tang isip na ig dorog kabelat tang nem na tenged ong agta-longaen na. ³⁴ Ganing si Jesus ong tolo,

*14:20 14:20 Salmo 41:9

†14:24 14:24 Ang “ba-long inigoan” pinabaked tang dogo ni Jesus. Telekan ong Hebreo 9:15; 13:20. Sigon ong ba-long inigoan, agto-dol tang Dios ong mga pamagto tang dorog kasinlong mga pangako na pario tang kaloy ig kao-yan na, ang kalibrian ig ang ba-long kaboi, asta ang Ispirito Santo. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Ba-long Inigoan.”

‡14:27 14:27 Zacarias 13:7

“Midio mapatayo ra ong sobrang sintio! Atan amo lamang ig magpolaw amo.”

³⁵ Pagatokaw-tokawan na ta ge-ley, diminagpa tanandia ig nagampo ong Dios mga maimo, indi ra komabot ong nandia tang kaliwagan ang agtalongaen na. ³⁶ Ganing tanandia, “Tatay, Tatayo! Gata-wananong andang pisan ay bagay ang indi maboat mo. Animan mga maimo lamang, indio ra papasaren mo ong kaliwagan ang na.”¹ Piro belag tang yen ang kaliagan tang dapat ang matoman, kondi ang kaliagan mo.”

³⁷ Pagabalik na don ong tolong mga sinagpan na, kinabotan na tanirang gangapoyat. Ganing tanandia ong ni Pedro, “Simon, yawa pala gapoyata? Onora ka? India ka enged mapagpapoyat, maski tang oras lamang?”³⁸ Indi amo mapoyat. Mangadi amo agod indi amo madeg ta tokso. Galiliag amo ka rin ang magboat ta mo-ya, piro agdegen amo tang sinan-goni ming malolobay.”⁸

³⁹ Napalawid sing oman si Jesus ig nangadi si. Ang pinangadi na pario si ka tang primero. ⁴⁰ Pagabalik na don ong tolo, kinabotan na sing gangapoyat tenged pisan dang agkapoyon ta poyat. Ig indi ra mangatako mga onopay isabat nira ong ni Jesus.

⁴¹ Ong ya-long pagbalik na, ganing tanandia ong nira, “Gangapoyat amo pa ka enged? Telekan mi! Kiminabot da tang oras ang yo, ang Ana ta Taw, yintriga ra ong kalima tang mga taw ang mapinagtalaken. ⁴² Maytara! Asia ra tang taw ang magtraidor ong yen!”

Dinep si Jesus

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:3-12)

⁴³ Asing bibitala pa si Jesus, kiminabot da kaman si Judas, ang tata ong mga tampolok may doroang apostolis na. Tang paneng tang aroman nang mga taw ang pamagekel ta mga ispada may pamalo. Ang mga taw ang asi sinobol tang mga pangolokolong mga padi, ang mga manigtoldok tang Katobolan ig mga mepet tang banoa. ⁴⁴ Minaning dang lagi ong nira tang traidor ang si Judas tang onopay sinial na. Ang inaning na, “Ang taw ang itongano ya ray sia. Depen ming lagi ig ekelan, piro bantayan mi ta mo-ya.”

⁴⁵ Animan mandian, napalenget ang lagi si Judas ong ni Jesus ig minaning, “Maistro!” Oman dayon ang initongan na. ⁴⁶ Pinalengetan ang lagi si Jesus tang mga taw ig dinep nira. ⁴⁷ Piro tata ong mga pamansi-deng don nagbonlok tang ispada na ig dayon ang tinagpas na tang torobolon tang kalawigan ang padi. Nalampong tang talinga na. ⁴⁸ Oman ganing si Jesus ong dorong taw don, “Angay? Yo, kriminalo ang pamagekel amo ta mga ispada may pamalo para depeno?” ⁴⁹ Kaldaw-kaldaw pagtoldoko ong Timplo ig don amo ka, piro angay indiong lagi dinep mi? Piro ang tanan ang narin kaministiran ang mainabo agod magmatod tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan natetenged ong yen.”

⁵⁰ Pagabitata na lamang ta si, binowan si Jesus tang mga sinagpan na ig namansilayas tanirang tanan.

⁵¹ May tatang soltiros don ang dadaton-daton ang lagi ong ni Jesus. Pangampit lamang ta abel ig ya lamang

¹14:36 14:36 Ong bitalang Grigo: “Animan mga maimo lamang, ipalawid mo ong yen tang kopang na.”

⁸14:38 14:38 Ong bitalang Grigo: “Matod kaman ang listo ra tang ispirito piro malobay tang sinangoni.”

tang dapa ong sinangoni na. Agdepen da ka rin tanandia tang mga taw, ⁵²piro napo-lot tenged ang abel ang aggampiten na yay ang nawidan nira. Animan naglayas lamang ang anday ameng-ameng na.

Pinatalonga si Jesus ong tanan ang mga opisialis tang banoa

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:13-14, 19-24)

⁵³Pagatapos ta si, ingkelan nira si Jesus ong balay tang kalawigan ang padi tang mga Judio. Don ka pamagsimet tang tanan ang pangolokolo ong mga padi, asta ang mga mepet tang banoa ig ang mga manigtoldok tang Katobolan. ⁵⁴Si Pedro pala dadaton ong nira, piro don lamang ong alawid-lawid, asta naled ong kodal tang balay tang kalawigan ang padi. Don minimbeng tanandia ong mga goardia ang kakarong ig pamagpakinit-kinit ong apoy.

⁵⁵Mandian, ang mga pangolokolo ong mga padi ig ang tanan ang mga opisialis tang banoa, ** pamagdilem ta ibidinsia kontra ong ni Jesus agod masintinsian nira ta kamatayen. Piro andang pisan ay inita nira, ⁵⁶tenged maski dorong namagdistigo ta kabo-lian kontra ong ni Jesus, indi namagpararioan tang sabat nira.

⁵⁷Oman may doma pang mga taw ang namansitalonga ig namagdistigo ka ta kabo-lian kontra ong ni Jesus. ⁵⁸Ganing tanira, “Yami mismo, nabasi ami ang ganing tanandia gebaen na ono tang Timplong narin ang bindoat ta taw, ig ong teled ono ta tolong kaldaw magpa-deng si tanandia ta Timplo ang belag ta taw tang magboat.” ⁵⁹Piro indi pa ka engaged namagpararioan tang pamatod tang mga taw ang asi.

⁶⁰Animan kimindeng tang kalawigan ang padi ong talongan tang tanan ig nane-ma ong ni Jesus, “Angay india sasabat? Onopay maning mo ong mga riklamo nirang na kontra ong nio?”

⁶¹Piro inding pisan minibek-ibek si Jesus, nagipes lamang tanandia. Animan sine-ma si tanandia tang kalawigan ang padi ang ganing, “Onopa? Yawa ra tang Cristo, ang Ana tang Kalawig-lawigan ang Dios?”

⁶²Ganing si Jesus, “Ee, yo ka kaman. Ig itaeno nindio, yo, ang Ana ta Taw, ang kakarong gampir ong to tang Makagagaem. Ig itaeno ka nindio ang tatabid ong mga onom ang pagbalik tarin ong kalibotan.”

⁶³Pagabasi ta si tang kalawigan ang padi, linasik na tang lambong na ong sobrang kasisilagen na ig minaning, “Anda ray kaministiran ta mga tistigos!

⁶⁴Naba-yan mi ra mismo tang inaning na! Pangambong tanandia tang Dios! Dorog kabelat tang kasalanan ang na! Mandian, onopay lalang mi?”

Tanirang tanan parario tang sabat nira ang dapat ono ong nandia patayen.

⁶⁵Ig ang doma ong nira inolakan nira si Jesus, oman pinedengan nira ig pinatakan tang sontok. Ganing tanira ong nandia, “Abir, pinton mo mga sino-pay panontok ong nio!” Ig sinalalabangan pa tanandiang sinampaling tang mga goardia.

Nagbo-li si Pedro ang ganing indi ono gailala na si Jesus

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-27)

⁶⁶Mandian, asing don pa si Pedro ong babakan, ang kakarong ong geley ang plasa, simina-lib tang tatang babay ang torobolon tang kalawigan ang

** 14:55 14:55 Ang mga “opisialis tang banoa” yay ang aggoyan ta “Sanedrin” mga ong bitalang Tagalog. Telekan ka ong Bokabolarario, ong “Sanedrin.”.

padi. ⁶⁷Pagaita tang babay ong ni Pedro ang pagpakinit-kinit ong apoy, pina-nengnengan na ta mo-ya ig minaning, “Yawa, aromana ka tang Jesus ang asing taga Nazaret!”

⁶⁸Piro nagbo-li si Pedro. Ganing tanandia, “Way inayo—indio gatako mga onopay agbitala mo!” Oman napalawid-lawid tanandia don ong may portan tang kodal. [Ig golping timinolak tang mano.]

⁶⁹Indi naboay, inita si tanandia tang babay ang torobolon ig ganing ong mga taw ang pamansi-deng don, “Ang taw bayang na tata ong mga aroman ni Jesus!” ⁷⁰Piro nagbo-li si si Pedro.

Maboay-boay ta ge-ley, ganing ka ong ni Pedro tang mga taw ang asing ke-deng don, “Yawa tata kaman ong mga aroman na, yawa taga Galileā ka!”

⁷¹Piro siminabat si Pedro, “Sompano pa! Maski doldolano pa!†† Indio baya gailala ong taw ang asing agganingen mi!”

⁷²Ig ya ray ang pagtolok tang mano ang yadoang bisis. Oman nademdeman da ni Pedro tang inaning ni Jesus ong nandia ang ganing, “Ba-lo tomolok tang mano ta madoa, ma-long bisisang maning ang india gailala ong yen.” Ig indi nawidan ni Pedro tang sadili na ig dorong i-yak na.

Pinatalongan si Jesus ong ni Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 Pagaramal, māga pang pisan namagbaragat-bagat ang lagi tang mga pangolokolong padi, ang mga manigtoldok tang Katobolan, ang mga mepet tang banoa may ang tanan ang opisialis tang mga Judio para mamagboat tang plano nira. Oman dayon dang linapot nira si Jesus ig

ingkelan ong ni Pilato, ang gobirnador, ig inintriga nira don ong nandia. ²Sine-ma ni Pilato si Jesus ang ganing, “Onopa? Matod ang yawa tang adi tang mga Judio?”

Siminabat si Jesus, “Yawa ra ka tang naganing.”

³Yading mga riklamo ang pinrisintar tang mga pangolokolong padi kontra ong ni Jesus. ⁴Animan ganing si Pilato ong nandia, “Ta, naba-yan mo ra tang yading riklamo nira kontra ong nio. Mandian, onopay masabat mo atan?”

⁵Piro inding pisan minibek-ibek si Jesus, animan nabereng ta mo-ya si Pilato.

Si Jesus sinintinsian ang patayen

(Mateo 27:15-26; Lucas 23:13-25; Juan 18:39—19:16)

⁶Kada Pista tang Pagta-lib tang Anghil, nakaogalian da ni Pilato ang pagpalpat ta tatang priso, mga sinopay pa-dolon ong nandia tang mga taw. ⁷Nāton ong takon ang asi ang may mga agprison ang mga ribildi ang namamatay ta mga taw asing namaggolo ong Jerusalem. Ang tata ong nira, ang aran na si Barabbas. ⁸Animan mandian, dorong mga taw ang pamagsimet da don ong ni Pilato ig pamama-dol ang palpatan na ra tang tatang priso, kompormi ong agboaten na kada takon. ⁹Nane-ma si Pilato ong nira, “Galiliag among palpatano para ong nindio tang adi tang mga Judio?” ¹⁰Maning don tang te-ma ni Pilato tenged gata-wanan nang gangaibeg lamang ong ni Jesus tang mga pangolokolong mga padi, ig yay sia animan ingkelan nira si Jesus ong nandia.

¹¹Piro ang bindoat tang mga pangolokolong padi, sinolsolan nira tang mga taw ang si Barabbas tang pa-dolon

††14:71 14:71 Ong bitalang Grigo: Ig sinompa ni Pedro tang sadili na.

nirang palpatan, belag ta si Jesus. ¹² Animan nane-ma sing oman si Pilato ong mga taw, “Mga maning don, onopay boateno ong taw ang na, ang aggoyan ming adi tang mga Judio?”

¹³ Namansisabat tanirang pamaginitag, “Ilansang ong kros!”

¹⁴ Ganing si Pilato, “Angay? Onopay bindoat nang malain?” Mas sinodoan pa tang mga taw tang iteg nira, “Basta ilansang ong kros!”

¹⁵ Animan tenged galiliag si Pilato ang malipay tang mga taw, pinalpatan na si Barabbas. Piro si Jesus pinalatigo na, ig pagatapos inintriga na ong mga sondalo na para ilansang ong kros.

Si Jesus ininsolto tang mga sondalo

(Mateo 27:27-31; Juan 19:2-3)

¹⁶ Ingkelan si Jesus tang mga sondalo ong palasio tang gobirnadador, ang aggoyan ang pritorio. Don namagsimet ong palibot na tang tang batalion ang mga sondalo. ¹⁷ Pinatokan nira si Jesus ta kapang granati^{‡‡} bilang intirimis. Namagboat tanira ta korona-koronang poros tenek oman bintang nira ong kolo na. ¹⁸ Agsalod-salodoan nira tanandia ig ganing, “Biba ong adi tang mga Judio!” ¹⁹ Siay po-pokon nira tang kolo na ta bilak, ig aggolakan pa nira. Aglod-lodan ka nira ang midio pagtorol ta kagalan ong nandia. ²⁰ Pagatapos nirang insolton, lindoatan nira tang kapang granati ig pinatokan si nira tang sadiling lambong na, ba-lo ingkelan da nira ong loa para ilansang ong kros.

Linansang si Jesus ong kros

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

²¹ May nabagat nira ong dalan ang tatang taw ang nagalin ong bokid. Na si Simon ang taga Cirene, tatay ni Alejandro may ni Rufo. Rineges si Simon tang mga sondalo ang magtakan tang kros ni Jesus. ²² Oman ingkelan da nira si Jesus ong logar ang aggoyan ta Golgota, ang maliag yaning, logar ang pa-dekan ang midio doli ta kolo ta taw. ²³ Pagakabot nira don, agtoldan din nira si Jesus ta bino ang may sampora nang bolong ang mira.^{¶¶} Piro indi tanandia manginem.

²⁴ Ig dayon dang linansang nira ong kros. Pagatapos, pinarti-parti nira tang lambong na. Namagparabonlokan pa tanira para mata-wanan nira mga ay-pang lambong ay tang makomit tang kada tata ong nira. ²⁵ Mga alas noibi ong damal-damal tang paglansang nira ong ni Jesus ong kros. ²⁶ Don ong may kokoloan na, may karatola ang sinolatan tang riklamo kontra ong nandia. Ganing don, “Na tang Adi tang mga Judio.” ²⁷ May doroang kriminal kang pinadengan nira ong ni Jesus ang linansang. Ang kros tang tambilog gampir ong to ni Jesus, ig ang tata gampir ong wala. ²⁸ [Ong maning don nagmatod tang nantang dang lagi ong Kasolatan ang ganing, “Tanandia nabilang ang tata kang kriminal.”]^{§§}

²⁹ Agtonga-tongan tanandia tang mga taw ang pamansita-lib ig agginolton nira ang ganing, “Hoy, ganinga laglagen mo tang Timplo ig ong teled ta tolong

^{‡‡}15:17 15:17 Ang kolor ang “granati” yay ang kolor ang bagay ong lambong ta adi. Animan pinatokan nira si Jesus tang kapang granati agod boat-boaten nirang midio ading intirimis.

^{¶¶}15:23 15:23 Ang “mira” tatang iloloak ang herbal. Ang wi na poiding inemen ta taw agod mabawasan tang sit ang gaba-yagan na.

^{§§}15:28 15:28 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

kaldaw ipa-deng mo sing moman! ³⁰ Ta mandian, abir, tomaboana atan ong kros ig ilibri mo tang sadili mo!” ³¹ Maning ka don tang bindoat tang mga pangolokolong padi asta ang mga manigtoldok tang Katobolan. Linibak nira si Jesus ang ganing, “Linibri na tang doma, piro indi malibri na tang sadili na! ³² Itaen ta lamang bomabak ong kros tang Cristong na, ang adi ono tang Israel, magparet ita ong nandia!”

Asta ang doroang aroman nang linansang ka ong kros, namaginsolto ka ong ni Jesus.

Ang pagapatay ni Jesus

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

³³ Asing ko-to ra ang magalas dosi ra, nangi-lep tang kalibotan tegka alas tris tang apon.* ³⁴ Ig asing alas tris da, miniteg si Jesus ta mapoirsa ang ganing, “Eloi, Eloi, lama sabachthani?” ang maliag yaning, “Ampoanong Dios, Ampoanong Dios, angay pinabayano nio?”

³⁵ Naba-yan narin tang domang mga taw ang pamansi-deng don ig ganing tanira, “Pama-yan mi! Aggoyan na si Elias!” ³⁶ May tata ong nira ang nanikad ang nangomit ta ispongaha ig sine-me na ong binong maka-lem. Pagatapos, sinaket na ong kapotan tang bi-lak oman dinoydoy na para ipasepsep ong ni Jesus. Ganing tang taw ang asi, “Elaten ta, telekan ta ngani mga komabot kaman si Elias para ipababak na tanandia ong kros.”

³⁷ Miniteng si si Jesus, oman nabontok da tang linawa na.

³⁸ Ong oras kang asi, ya kay ang golping pagaba-bak tang ka-ngan tang kortinang doro kabael ang don ong Timplo, magalin ong dibabaw sa-sad ong babakan.† ³⁹ Mandian, ang kapitan tang mga goardia ke-deng don ong talongan tang kros ni Jesus, ig inita na ang monopa tanandia napatay. Animan ganing tang kapitan, “Matod ka kaman ang Ana tang Dios tang taw ang na!”

⁴⁰ Don ong alawid-lawid may mga babay kang pamanorong. Katabid da don si Maria Magdalena, si Salome, may si Mariang nanay ni Santiagong mola may ni Jose. ⁴¹ Ang mga babay ang na tang pamansitabid ig pamagasikaso ong ni Jesus mimpisa asing don pa tanira ong Galilea. Ig yadi pa kang mga babay don ang namansitabid ong nandia ong pagpaning na ong Jerusalem.

Ang paglebeng ong ni Jesus

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Asing apon da, may kiminabot ang tatang taw ang taga Arimatea, ang aran na si Jose. Tanandia tata ka ong mga opisialis tang banoa ang aggalangen, ig tata ka ong mga pamagelat tang kaldaw ang maggaem tang Dios bilang adi. Ig tenged ang kaldaw ang asi Kaldaw ang Palagsimpan ig ang domaton ang kaldaw ya ray ang Kaldaw ang Igperenay,‡ nangiteg si Jose tang nem na ang napaning ong ni Pilato para maglisinsia mga poiding komiten

* **15:33** 15:33 Ang kaldaw ang asi ay Biyernes.

† **15:38** 15:38 Asing tokaw, ang kortinang asi aglilingeb ong Kasagradoan ang Logar don ong teled tang Timplo. Ang pagaba-bak na ong ka-ngan na, pagpaita ang libri ita rang lemenget ong Dios, komo ong kamatayen ni Jesus nakomit da tang mga kasalanan ta ang yay ang nagsagang ong yaten ong Dios.

‡ **15:42-43** 15:42 Ang Kaldaw ang Igperenay tang mga Judio ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw, tegka Sabado ong pagkorop si tang kaldaw.

na tang sinangoni ni Jesus ong kros. ⁴⁴Nabereng si Pilato asing pagabasi na ang si Jesus patay da. Animan pinagoy na tang kapitan tang mga goardia ig sine-ma na mga matod kaman ang patay da si Jesus. ⁴⁵Asing mata-wanan ni Pilato ong kapitan ang matod ang patay da, pinagnan na si Jose ang komiten na tang sinangoni ni Jesus. ⁴⁶Animan namakal si Jose ta abel ang kolit, oman dayon ang kinomit na tang sinangoni ni Jesus ong kros. Binongot na tang abel ang asi ba-lo bintang na ong lebengan ang midio koiba ang bindoat ong pagsinsil ta bato. Pagabetang na tang sinangoni ni Jesus ong koiba, nagpaligid-ligid tanandia ta mabael ang bato ang dinapa na don ong anga tang koiba. ⁴⁷Pamansipa-dek ka don si Maria Magdalena may si Mariang nanay ni Jose, animan inita nira mga ong aypa limbeng tang sinangoni ni Jesus.

Naboing oman si Jesus

(Mateo 28:1-8; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 Asing pagata-lib tang Kaldaw ang Igerenay, si Maria Magdalena, si Salome may si Mariang nanay ni Santiago namakal ta pabanglong para ong patay agod ipid ong sinangoni ni Jesus. ²Animan pagaramal, kaldaw ang Dominggo, ba-lo pa lamang te-la tang kaldaw, namansipaning da tanira ong lebengan. ³Ong dalan pa lamang pamagampang-ampang da tang mga babay ang ganing, “Sinopa bato tang matobol ta ang magpaligid-ligid tang bato ang dadapa ong lebengan?” ⁴Maning don tang bitala nira tenged doro kabael tang batong asi. Piro asing pagatorong nira tang koiba, inita nira tang batong agdadapa naigod da! ⁵Dayon tanirang siminled ong koiba ig don inita nira tang tatang soltiros ang pagtok ta maboat ang lambong ang kolit ig

kakarong don gampir ong to. Inledan ta mo-ya tang mga babay. ⁶Animan ganing tang lali ong nira, “Indi amo meled! Gata-wanano ang agdilemen mi si Jesus ang taga Nazaret, ang linansang ong kros. Anda ra tarin. Naboi rang oman tanandia. Telekan mi, nani ka tang logar ang bintangon ong nandia.”

⁷Pagatapos, ganing tang lali ong nira, “Magbalik amo ra lamang ig aningen mi tang mga sinagpan na, labi pa ong ni Pedro, ang tongkaw da si Jesus ong nindio don ong Galilea. Itaen mi tanandia don, pario tang inaning na ong nindio tanopasia.”

⁸Pagaloa lamang tang mga babay ong lebengan, dorong sinikad nira. Pamangelel pa tang mga sinangoni nira ong sobrang karaelden nira. Ig tenged geldan tanira, inding pisan namansibek-ibek maski ong ninopa.

Napaita si Jesus ong ni Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Juan 20:11-18)

⁹[Si Jesus naboing oman ong kaldaw ang Dominggo ang māga pang pisan. Napaita tanandia primero ong ni Maria Magdalena, ang dating pinalinan na ta pitong dimonio. ¹⁰Oman pinaningan ni Maria tang mga sinagpan ni Jesus ang pamagsinti ig pamagini-yak ig binalita na tang inita na. ¹¹Piro indi tanira namagparet ong inaning na ang si Jesus boi ra ono ig napaita ong nandia.

Napaita si Jesus ong doroang sinagpan na

(Lucas 24:13-35)

¹²Pagatapos ta si, napaita ka si Jesus ong doroa ong mga sinagpan na asing to-tongol tanira ong bario, piro ang itsora na midio belag ta tanandia. ¹³Namagbalik tang doroang asi ong Jerusalem ig namamalita ong mga karomanan nira tang inita nira, piro indi ka tanira pinaret.

Napaita si Jesus ong tampolok may tatang sinagpan na

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Bindoatan 1:6-8)

¹⁴Asing ori ra, napaita ra ka engaged si Jesus ong tampolok may tatang mga sinagpan na mintras pamamangan tanira. Binitalan na tanira ang korang pa tang pagtalig nira ong nandia ig matetegat tang mga kolo nira, tenged asing binalitan tanira tang nangaita ang boi ra tanandia, indi engaged tanira namagparet.

¹⁵Oman minaning si Jesus ong nira, "Liboton mi tang bilog ang kalibotan ig ipatako mi ong tanan ang mga taw tang Mo-yang Balitang natetenged ong yen. ¹⁶Ang sinopay magparet ig magpaboniag, malibri. Piro ang indi magparet, silotan tang Dios. ¹⁷Ang mga magmagto ong yen oldan tang Dios ta gaem ang itaen ong pagboat nira ta mga makabebereng ang mga bagay ang pario ta na: Ong paggamit nira tang arano, mapalayas nira tang mga dimoniong siminled ong sinangoni ta taw; mabitala tanira ta domang klasing bitalang indi nadalan nira; ¹⁸mga magbiot tanira ta ma-kal, obin mga mainem ta makalalason ang bagay, indi tanira maonopa; ig ong pagbondo lamang tang kalima nira ong

sinangoni tang pamagmasit, mamagoyang lagi."

Ang pagbalik ni Jesus ong langit

(Lucas 24:50-53; Bindoatan 1:9-11)

¹⁹Pagatapos ang minitala si Ginong Jesus ong mga sinagpan na, dayon da tanandiang ingkelan ong langit, ig don kiminarong gampir ong to tang Dios ang Tatay. ²⁰Ang mga sinagpan na, dayon da kang namansipanaw ig namagpatako tang Mo-yang Balita ong tanan ang mga logar. Sinabangan tanira tang Gino ig sindolan na tanira ta gaem ang magboat ta mga milagro para mapamatodan ong mga taw nga ang agtotoldok nira yay ang kamatodan.]

ANG DIPOT ANG KATAPOSAN TANG IBANGHILIONG NA

(v 9) [Ang tolong babay ang asi namansipanang ong da Pedro may ang mga karomanan na ig binalita nira tang tanan ang inaning ong nira tang laling don ong lebengan. (v10) Pagatapos ta si, si Jesus mismo nanobol ong mga sinagpan na ang ipatako nira ong bilog ang kalibotan tang sagradong balitang inding pisan magoman asta ong tanopa, ang yay ang balitang natetenged ong kalibrian ang anday kataposan na.]

*Pa-kaw ang Bitala ong
Mo-yang Balita sigon ong ni*

Lucas

Ang nagsolat tang Mo-yang Balitang na ay si Lucas, tatang doktor asing timpo ni Jesus. Matakong ang taw si Lucas ig tanandia ka tang nagsolat tang librong aggoyan ta “Bindoatan tang mga Apostolis.” Ang doroang librong na sinolat ni Lucas para ong tatang taw ang aran na si Teofilo. Sigon ong doma, si Teofilo tatang alawig ang taw ang taga Roma. Anday domang gata-wanan ta natetenged ong nandia.

Si Lucas belag ta Judio kondi Grigo, piro nagto ig nagparet ang si Jesus tang pinangakong Maniglibri para ong mga Judio, ig asta para ong tanan ang taw ong kalibotan. Animan asing nagbalik da si Jesus ong langit, sinolat ni Lucas tang mga bindoat ig binitala ni Jesus bilang pamatod ang si Jesus yay ang Ana tang Dios.

Tarin ong ibanghiliong na, ang kalipay tatang bagay ang importanti, labi pa enged ong primirong kapitolo natetenged ong pagpatakong ipangana si Jesus, ig ong kaorian ang kapitolo asing si Jesus pinaka-yat ong langit. Tarin ka ong librong na, itaen ta tang mabael ang kate-bek ni Ginong Jesus ong mga taw ang sari-sari tang mga kaministiran nira. Maski tanandia Ana tang Dios ang pini-lik ang maggaem ong tanan, aggoyan ka tanandia ta “Ana ta Taw,” tenged napasaran na ka tang mga kaliwagan ig kalisedan tarin ong tanek bilang tatang nagimong taw. Pinatako na tang Mo-

yang Balita ong mga malilised ig pinao-ya na tang mga pamagmasit.

Yading istoria ang tarin lamang mabasa ong librong na ni Lucas. Alimbawa: Ang mga manigbadbad ig mga anghil (2:8-20); asing ingkelan si Jesus tang mga ginikanan na ong Timplo (2:22-38); ang mo-yang taw ang taga Samaria (10:25-37); ig ang molang naglayas ong balay nira (15:11-32).

1 Aggalangenong Teofilo:

Doro rang mga taw ang napamag-solat natetenged ong mga nainabo tani ong yamen asing tokaw.² Tanira namag-solat sigon ong mga bagay ang sinayod ong yamen tang mga taw ang mismong nangaita ta asia ig ang nagimong mga manigtoldok tang balitang na.³⁻⁴ Ang tanan ang balitang na, napagadalano ra ka ta mo-ya tanopa sia pa. Animan, para masigoroa kang matod ka kaman tang mga bagay ang sinoldok ong nio, naisipo kang isolat ta dalalaton tang tanan ang na para ong nio.

**Pinatakong ipangana ra si
Juan ang Manigboniag**

⁵ Asing tokaw ang si Herodes pa tang adi tang probinsia tang Judea, may tatang padi[¶] tang mga Judio ang aran na si Zacarias. Si Zacarias ang na tata ka ong grupo tang mga pading inampo ni Abias. Asta ang katawa ni Zacarias ang si Elisabet, nagalin ka ong dogo ni Aaron.[§] ⁶ Ang magkatawang na, pario tanirang mato-lid ong pama-dek tang Dios. Ag-tomanen nira ta mo-ya tang tanan ang katobolan na. ⁷ Piro anday ana nira, tenged bog si Elisabet, ig mepet da tanirang doroa.

⁸ Ong mga kaldaw ang asi, belet da tang grupo ni Zacarias ang magboat

[¶]1:5 1:5 Ang mga “padi” tang mga Judio, teta aggoyan ka ta mga “saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolarario, ong “Padi.”

[§]1:5 1:5 Si Elisabet may si Zacarias pariong nagalin ong dogo ni Aaron, pario tang tanan ang mga padi tang mga Judio.

tang mga katengdanan bilang mga padi ong Timplo. Animan pagsirbi si Zacarias don. ⁹Asing namagparabonlokan tang mga padi, sigon ong naogalian nira, si Zacarias tang natengedan ang magsirok tang insinso. Animan siminled tanandia don ong teled tang Timplo tang Gino ¹⁰para magsirok tang insinso, mintras pamangadi ong loa tang kadoro-doroan ang taw. ¹¹Asing don pa ong teled si Zacarias, may tatang anghil tang Gino ang napaita ong nandia. Ke-deng tang anghil don ong parting to tang altar ang agsirokan ta insinso. ¹²Nakibot si Zacarias asing pagaita na tang anghil ig inledan ta mo-ya.

¹³Piro ganing ong nandia tang anghil, “India meled, Zacarias. Pinama-yan tang Dios tang pangadi mo. Magkatinira ta ana mong lali. Tenged mangana tang katawa mong si Elisabet, ig paranan mo tang mola ta Juan. ¹⁴Malipaya ig ambengana ta mo-ya tenged ong nandia. Ig yadi kang malipay ang tanandia pinangana. ¹⁵Tenged magimong alawig tanandia ong pama-dek tang Dios. Indi tanandia manginem ta bino** obin maski onopang irinemen ang pamaleng. Ong sian pa lamang tanandia tang nanay na, gaeman tanandia tang Ispirito Santo. ¹⁶Dorong mga kasimanoa ming mga inampo ni Israel ang pabaliken na ong Ampoan ang Dios. ¹⁷Tongkaw tanandia ong Gino, ig ong nandia tang gaem ig mapoirsang nem, pario tang propitang si Elias asing tokaw. Papagoliken na tang mga nalanggang nem tang mga tatay ong mga ana nira. Toldokan na ta mo-yang pagirisipen tang mga taw ang indi pamagtoman tang mga tobol tang Dios agod maintindian nira tang natetenged

ong mato-lid ang pangaboi. Ong maning ta si, simpan da tang mga taw ong pagkabot tang Gino.”

¹⁸Ganing si Zacarias ong anghil, “Monopa masigorō tang agganing mong asia? Tenged yami tang katawao mga mepet ami ra.”

¹⁹Siminabat tang anghil, “Yo si Gabriel. Pagsirbio ong talongan tang Dios. Sinobolo nandia para ipatako tang masinlong balitang inaningo ra ong nio. ²⁰Piro tandan mo: Maboyona ang lagi mandian, tenged india nagparet ong yen ang bitala. India ra mabitala mintras indi pa gainabo tang mga bagay ang na. Piro sia mainabo enged pagkabot tang oras.”

²¹Mandian, pamagelat pa tang mga taw ong ni Zacarias, ig nangabereng tanira angay naboy da tanandia ong teled tang Timplo. ²²Pagalao na, indi ra tanandia mabitala. Mga sinial da lamang tang aggamiten na ong nira. Animan naisip nirang may napaitang makabebereng sigoro ong nandia don ong teled tang Timplo.

²³Asing natapos da tang belet ni Zacarias ang magsirbi ong Timplo, minolik da tanandia. ²⁴Indi naboy, nanangken da tang katawa nang si Elisabet. Ig indi nalao-loa ong balay ong teled ta limang bolan. ²⁵Ganing si Elisabet, “Ay! Nate-bek da ong yen tang Ampoanong Dios. Nakomit da tang kaeyakano ong talongan tang mga taw.”

Pinatakong ipangana si Jesus

²⁶Asing yanem dang bolan ang pagabdet si Elisabet, ang anghil ang si Gabriel sinobol tang Dios ang paning ong Nazaret, sakep tang Galilea, ²⁷ong

**1:15 1:15 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Asing timpo ni Juan, ang bino nira pario ta teba, ang belag ta masiadong maiteg. Telekan ka ong Bokabolario.

tatang soltiras^{††} ang aran na si Maria. Si Maria, karasalen da lamang ong ni Jose, tatang laling nagalin ong dogo tang Ading si David. ²⁸ Napaita tang anghil ong ni Maria ig minaning, “Malipaya, Maria! Yawa, inaloyana tang Dios, ig ang Ampoan asia ong nio.”

²⁹ Nalibeg tang isip ni Maria ong inaning tang anghil, ig agpaino-inon na pa ta mo-ya tang binitala nang asi. ³⁰ Animan ganing ong nandia tang anghil, “India meled, Maria, galipay ong nio tang Dios. ³¹ Yawa, magabdeta ig mangana ta tatang lali ig paranan mo ta Jesus. ³² Magimong alawig tang dengeg na ong pama-dek tang mga taw, ig goyan tanandia ta Ana tang Kalawig-lawigan ang Dios. Ipatobli ong nandia tang Dios tang inadian tang nandi tang kamepet-mepetan ang si David, ³³ ig maggaem tanandia ong mga inampo ni Jacob^{‡‡} ang anday kataposan. Inding pisan matapos-tapos tang paggaraemen na bilang adi.”

³⁴ Oman ganing si Maria ong anghil, “Monopa yo magabdet? Tened anday laling nalenget ong yen!”

³⁵ Ganing ang siminabat tang anghil, “Pababak ong nio tang Ispirito Santo, ig magtinir ong nio tang kagaeman tang Kalawig-lawigan. Animan sagrado tang molang ipangana mo, ig goyan tanandia ta Ana tang Dios. ³⁶ Onopa? Gademde-man mo tang pinagari mong si Elisabet? Ganing tang mga taw, bog tanandia. Piro mandian pagabdet da, maski mepet da tanandia. Enem dang bolan tang aggekel-ekelan na ong sian na. ³⁷ Tened anday imposibli ong Dios.”

³⁸ Siminabat si Maria, “Torobolono tang Gino. Balampa mainabo ong yen tang inaning mo.” Ig nagalin da tang anghil.

Namisita si Maria ong ni Elisabet

³⁹ Pagatapos ta si, nagapora si Maria ang napaning ong tatang lansangan don ong kabobokidan tang probinsia tang Judea. ⁴⁰ Pagakabot na ong balay da Zacarias, kinomosta na si Elisabet. ⁴¹ Asing pagabasi ni Elisabet tang bosis ni Maria, pisan ang kiminaliek tang mola ong sian na. Ginaeman si Elisabet tang Ispirito Santo, ⁴² ig ong sobrang kalipay na naiteg tanandi tang ganing, “Yawa Maria, pinalabia ong tanan ang babay, ig pinalabi ka tang aggekel-ekelan mo ong sian mo. ⁴³ Angay bato ong yen sindol tang dengeg ang na, ang yo bisitaeno tang nanay tang yen ang Gino? ⁴⁴ Gatawanan mo, pagabasio lamang tang bosis mo, pisan ang kiminaliek tang mola ong siano ong sobrang kalipay na. ⁴⁵ Ig yawa masoirtia mandian tened nagparetang mainabo tang inaning ong nio tang Dios.”

Nagdayaw si Maria ong Dios

⁴⁶ Dayon ang minaning si Maria, “Agdayaweno tang Dios ong popotokono,

⁴⁷ ig galipay ta mo-ya tang nemo ong bindoat tang Dios, ang yen ang Manigliibri.

⁴⁸ Tened yo tang pinilik nang inaloyan, maski yo, torobolono lamang nandia.

Ig mimpisa mandian, maning tang tanan ang taw ang yo, pinalabio tang Dios

⁴⁹ tened makabebereng tang mga bagay ang bindoat ong yen tang Dios ang Makagagaem.

Sagrado tang aran na!

⁵⁰ Gate-bekan na tang tanan ang pamagdalang ong nandia mimpisa pa

^{††}1:27 1:27 Ang maliang yaning ni Lucas tarin ong bitalang “soltiras” ay soltiras ang indi pa galengetan ta lali.

^{‡‡}1:33 1:33 Si Jacob ya kay si Israel, ang pinagalanan tang tanan ang mga Israelita.

asing tokaw, mandian ig asta ong parakaboton.

⁵¹ Pinaita na tang gaem ig poirsa na, Ig pinalin na tang mga taw ang alawig tang pabetang nira ong sadili nira.

⁵² Pinababak na tang mga taw ang alalawig tang katengdanan nira, Ig pinalawig na tang mga taw ang dibabak tang pagkabetang nira.

⁵³ Pinaelen na ta mga mo-yang bagay tang mga gangaletem, Piro pinalayas na tang mga manggaden ang anday nae-lan nira.

⁵⁴ Sinabangan na itang mga inampo ni Israel, itang mga torobolon na, sigon ong pangako na ong mga kamepet-mepetan ta.

⁵⁵ Inate-bekan na si Abraham, asta itang mga inampo ni Abraham ang anday kataposan!”

Asia tang pagdayaw ni Maria ong Dios.

⁵⁶ Mga tolong bolan ang nagtinir si Maria ong da Elisabet ba-lo tanandia minolik.

Pinangana si Juan ang Manigboniag

⁵⁷ Kiminabot tang oras ang mangana ra si Elisabet, ig nangana tanandia ta tatang molang lali. ⁵⁸ Pagabalita tang mga kamalay ig mga kaparintian na ang inate-bekan tanandia ta mo-ya tang Dios, nangalipay ka tanirang aroman ni Elisabet.

⁵⁹ Asing yawalo rang kaldaw, naman-sipanang tang mga taw ong balay, tenged torian da tang mola, sigon ong kaogalian nira. Zacarias din tang iparan nira ong mola, pario tang aran tang tatay na.

⁶⁰ Piro ganing tang nanay na, “Indi! Juan tang iparan ong nandia.”

⁶¹ Ganing tanira, “Yamo, anday kaparintian ming maning atan tang aran na!”

⁶² Animan sininiasan nira si Zacarias, ig sine-ma mga onopa tang galiliagan nang iparan ong mola.

⁶³ Nama-dol tanandia ta masolatan, ig nagsolat ta maning ta na, “Juan tang aran na.” Ig nangabereng tanirang tanan. ⁶⁴ Oman, golping nabitala si Zacarias, ig nagdayaw ong Dios.

⁶⁵ Nangabereng ang pisan tang tanan ang kamalay nira ong nainabo, ig indi naboay nabantog tang mga bagay ang na ong bilog ang kabobokidan tang Judea.

⁶⁶ Ang tanan ang nangabalita, dorong isip nira ig namagampang-ampang ang ganing, “Onopa bato tang loan tang molang na?” Tenged aggitaen nira nga ong nandia tang kagaeman tang Dios.

Nagdayaw si Zacarias ong Dios

⁶⁷ Si Zacarias, ang tatay ni Juan, ginaeman tang Ispirito Santo, ig dayon ang minitala ang ganing,

⁶⁸ “Dayawen tang Gino, ang Dios tang Israel!

Tenged sinabangan na ig linibri tang banoa na.

⁶⁹ Sindolan ita ra nandia ta tatang mak-agagaem ang Maniglibri,

tata ong mga inampo ni David, ang torobolon tang Dios asing tokaw.

⁷⁰ Sinobol tang Dios tang mga sagradong propita na asing tokaw pa para mag-patako ong yaten

⁷¹ ang ilibri ita nandia ong mga kasoay ta,

ig ong gaem tang tanan ang mga paman-degdeg ong yaten.

⁷² Minaning tang Dios ang ate-bekan na tang mga kamepet-mepetan ta,

Ig tomanen na ono tang sagradong inigoan

⁷³ ang bindoat na ong kamepet-mepetan tang si Abraham. Nangako tanandia

⁷⁴ ang ilibri ita nandia ong mga kasoay ta

agod mapagsirbi ita ong nandia ang anday eled ta,

⁷⁵ Ig para magimong limpio ig mato-lid ita ong pama-dek na, mintras gaboi ita pa.

⁷⁶ Ig yawa, anao, goyana ta propita tang Kalawig-lawigan ang Dios.

Tenged tongkawa ong Gino para simpansen tang dalan ang panawan na.

⁷⁷ Yawa tang magpatako ong banoa tang Dios^{¶¶} ang patawaden na tang mga kasalanan nira,

ig ong maning ta si malibri tanira.

⁷⁸ Tenged masine-bekenen ang enged tang Ampoan tang Dios.

Papaning na ong yaten tang Maniglibri ang magalin ong langit, ig ang pagkabet na magkapario ong kaldaw mga te-la ra.

⁷⁹ Tenged magtorol tanandia ta kayagan ong mga taw ang gangabowan ong maki-lep ig ong gaem tang kamatayen.

Ig antabayen ita nandia ong dalan tang kao-yan.”

Asia tang binitala ni Zacarias.

⁸⁰ Nambael tang molang si Juan ig namoirsa tang sinangoni na ig pinabaked tang Gino tang nem na. Ministar tanandia ong kabobokidan, ong logar ang anday gistar ang taw, asta ong kaldaw ang magpaita ra tanandia ong mga inampo ni Israel para magtoldok ong nira.

Ang pagpangana ong ni Jesus

(Mateo 1:18-25)

2 Ong mga timpong asi, nagpapanaw ta ordin tang alawig ang ading^{§§} si Agosto ang magpalista tang tanan ang

taw ong mga banoang gasakepan tang Roma. ² Narin tang primirong palista, ig nainabo asing si Cirenio tang gobirnador tang Siria. ³ Animan namansiolik tang kada tata ong sadiling banoa nira para magpalista.

⁴ Ig nagalin ong Nazaret sakep tang Galilea, nagbiahi si Jose ong Betlehem sakep tang Judea, don ong banoang pinanganan tang Ading si David. Napaning don si Jose tenged tanandia tata ong mga inampo ni David. ⁵ Aroman nang minolik para magpalista si Maria, ang pinagampangang dang magimong katawa na. Asing oras ang asi, palanganaen da lamang si Maria, ⁶ ig asing don da tanira ong Betlehem, kiminabot tang oras ang mangana ra. ⁷ Nangana tanandia tang kakan ang ana na, tatang molang lali.* Binongot na ta ga-net ig pinalbog na ra lamang ong tatang palamanganan ta ayep, tenged anda ray logar para ong nira ong balay ang agpabayadan.

Ang mga manigbadbad ta karniro ig ang mga anghil

⁸ Don ong logar ang asi may mga taw ong patag, ang pamagpolaw ig pamagbantay tang mga karniro nira. ⁹ Mintras don tanira, may tatang anghil tang Gino ang golping napaita ong talongan nira, ig nangayag ta mo-ya tang sinag tang Gino ong palibot nira. Animan pisan ang pinangeldan tang mga manigbadbad.

¹⁰ Piro ganing tang anghil ong nira, “Indi amo meled. Mamasi amo! Yo, may ibalitao ong nindio ang doro kasinlo, ang magtorol ta kambengan ong tanan ang

^{¶¶}1:77 1:77 Ang agsambiten tarin ang “banoa tang Dios” yay ang mga Israelita.

^{§§}2:1 2:1 Ang “alawig ang adi tang Roma” aggyon ka ta “Emperador,” ig mga ong bitalang Grigo “Cesar.”

*2:7 2:7 Para ong mga Judio, ang kakan ang lali may kato-lidan ig pribilihio sigon ong na-tang ong Exodo 13:2, Bilang 3:12-13; 18:15-16, ig Deuteronomio 21:15-17. Sigon ong nasolat, ang mga kakan ang lali kaministiran ang itagana para ong Dios (Lucas 2:23). Ig mga natetenged ong toroblien, ang toblien tang kakan ay dobli kaysa ong mga ari (Deuteronomio 21:17).

taw. ¹¹ Tened pinangana mandian ang labi ong banoa ni David tang Maniglibri mi. Tanandia tang Gino ig ang Cristong[†] aggelaten. ¹² Don itaen mi tang tatang molang agbongoton ta ga-net ig pinalbog ong palamanganan ta ayep. Asia tang magimong tanda para mata-wanan ming matod tang bibitalao.”

¹³ Pagabitala lamang tang anghil, golping napaita tang kadoro-doroan pang anghil ang namagalin ong langit. Pamagdayaw tanirang tanan ong Dios ang ganing,

¹⁴ “Dayawen tang Dios ong kalawig-lawigan ang langit, ig tarin ong tanek magkatinir ta kao-yan tang mga taw ang galiliagan na.”

¹⁵ Asing nangapamagalin da tang mga anghil ang namansibalik ong langit, namagampang-ampang tang mga manigbadbad, “Maytara ong Betlehem! Telekan ta tang mga nainabong nang pinatako ong yaten tang Dios.” ¹⁶ Animan nagdali-dali tanirang napaning ong Betlehem. Don kinabotan nira si Maria may si Jose, ig inita nira tang molang lolbog ka kaman ong palamanganan ta ayep.

¹⁷ Oman sinayod nira tang inaning tang anghil ong nira natetenged ong mola. ¹⁸ Nangabereng tang tanan ang nangabasi tang inaning tang mga manigbadbad. ¹⁹ Piro si Maria, lindoak nang lagi ong isip na tang tanan ang mga bagay ang na, ig pirling agpaino-inon na.

²⁰ Ang mga manigbadbad namagbalik ong obra nira, ig dorong pasalamat nira

ig pagdayaw ong Dios tened ong tanan ang inita nira. Tened mga onopa tang inaning ong nira tang anghil, ya ka enged tang inita nira.

Pinaranan si Jesus

²¹ Asing yawalo rang kaldaw, pinatorian da tang mola ig pinaranan ta Jesus. Narin tang aran ang sindol tang anghil asing anda pa tanandia ong sian ni Maria.

Ingkelan si Jesus tang mga ginikanan na ong Timplo

²² Oman, kiminabot da tang kaldaw ang magboat tanira tang sirimoniang sigon ong Katobolan ni Moises para magimong limpio tang nanay. Animan napaning da Jose ong Jerusalem, ingkelan ka nira tang mola para iprisintar ong Dios. ²³ Tened ganing ong Katobolan tang Dios, “Kada kakan ang lali kaministiran ang itagana para ong Dios.”[‡] ²⁴ Animan asing don da tanira ong Timplo,[¶] nagbolontad tanira sigon ong Katobolan para ong sirimonia tang pagpalimpio. Ang agpa-dolon don ay magkatawang lare obin doroang marapating mola pa.

²⁵ Mandian don ong Jerusalem may tatang mepet ang aran na si Simeon. Madinioson tanandia ig masinomanen ong mga tobol tang Dios. Pagelat tanandia ong kaldaw ang maglibri tang Dios ong Israel. Ig pirmi ong nandia tang Ispirito Santo. ²⁶ Pinatako rang lagi tang Ispirito Santo ong ni Simeon ang indi tanandia mapatay asta indi itaen na tang Cristong pinangako tang Dios

[†]2:11 2:11 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiya.” Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

[‡]2:23 2:23 Exodo 13:2

[¶]2:24 2:24 Asing timpo ni Jesus, ang “Timplo” yay ang kaimportantian ang palagsimban tang mga Judio. Don tanira pamagtorol tang mga bolontad nira ong Dios. Sari-saring klasi ta bolontad tang agto-dol nira ig mabasa ta tang natetenged ong mga narin ong Bokabolario, ong “Bolontad.”

ang komabot. ²⁷ Mandian, aggekelan si Simeon tang Ispirito Santo ang tenled ong Timplo. Ig asing e-lan don si Jesus tang mga ginikanan na para boaten tang agpa-dolon ong Katobolan, ²⁸ sinapopo ni Simeon tang mola, ig nagdayaw ong Dios ang ganing,

²⁹ “Mandian Gino, maski bawieno ra nio, yo ang torobolon mo, kontinto ra. Tenedge sigon ong pangako mo,

³⁰ initao ra ong yen ang mga mata tang Maniglibri ang sinobol mo.

³¹ Sinagana mo tanandia ong talongan tang tanan ang taw.

³² Tolok tanandiang magtorol ta kayagan ong domang mga nasion, ig magtorol ta mabael ang dengge ong banoa mong Israel.”[§]

³³ Nabereng ta mo-ya tang mga ginikanan ni Jesus ong inaning ni Simeon natetenged ong ana nira.

³⁴ Oman binindisionan tanira ni Simeon ig ganing ong ni Maria, “Maria, tandan mo na. Ang molang na pinilik tang Dios. Yading mga inampo ni Israel ang madagpa ig mapatay natetenged ong nandia, ig yadi kang kendeng agod malibri. Tanda tanandiang nagalin ong Dios, piro dorong mamangontra ong nandia. ³⁵ Ong maning ta si mata-wanan tang aggisipen nira. Ig yawa Maria, midio sa-saken ta ta-bat tang popotokon mo ong sobrang pagsinti.”

³⁶ Mandian may tatang propitang babay ang don ka ong Timplo, ang aran na si Ana. Tanandia ana ni Fanuel, ig tata ka ong mga inampo ni Aser. Doro ra kamepet si Ana. Pitong takon

lamang tanirang naga-pen tang katawana, ³⁷ nabalo tanandia. Ig mandian walompolok may epat dang takon tang idad na. Pirmi tanandia ong Timplo, kaldaw may labi, ang pagdayaw ong Dios ig pagpaletem** mintras pangadi. ³⁸ Ong oras kang asi ang don pa da Jose, napalenget tang mepet ig nagpasalamat ong Dios. Ig mimpisa don, pirmi tanandiang pagsayod natetenged ong molang si Jesus ong tanan ang taw ang pamagelat kang maglibri tang Dios ong Jerusalem.

Ang pagbalik da Jose ong Nazaret

³⁹ Asing naboat da ni Jose may ni Maria tang tanan ang dapat boaten nira sigon ong Katobolan tang Dios, minolik tanira ong banoa nira, ong Nazaret sakep tang Galilea. ⁴⁰ Don nambael ig namoira tang mola. Ponok tanandia ta kinata-wanan ig inaloyan tanandia tang Dios.

Ang molang si Jesus napabo-wan ong Jerusalem

⁴¹ Takon-takon, kada Pista tang Pagtalib tang Anghil,^{††} ang mga ginikanan ni Jesus pamamista ong Jerusalem. ⁴² Animan asing tampolok may doroa rang takon si Jesus, namista ka tanira sigon ong naogalian nira. ⁴³ Pagatapos tang pista, asing pamansiolik da tanira, napabo-wan si Jesus ong Jerusalem, ang indi nata-wanan tang mga ginikanan na. ⁴⁴ Ang kalaom nira, tatabid lamang tanandia ong domang mga karomanan nira. Animan, diritso ka tang panaw nira

§2:32 2:32 Isaias 42:6; 49:6

**2:37 2:37 “Pagpaletem” obin poidi ka “pagpoasa.” Ong bitalang Tagalog yay ang “nag-aayuno.” Teta ang taw indi mamangan ong teled ta tatang timpo agod bogos ang i-dol na tang oras asta isip na ong pagpangadi na. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Magpaletem.”

††2:41 2:41 Ang “Pista tang Pagtalib tang Anghil” mga ong bitalang Grigo yay ang “Paskoa.” Na belag ta pario ong agganingen ang “Paskoa” mandian. Telekan ka ong Bokabolario.

asta kinabotan ta nagapon ba-lo natawanan nira ang belag pala ta aroman nira. Dinilem nira si Jesus ong mga kaparintian ig kailala nira. ⁴⁵Asing indi inita nira, nagbalik tanira ong Jerusalem para dilemen don. ⁴⁶Pagata-lib tang tolong kaldaw ba-lo natoman nira don ong Timplo. Kakarong tanandia aroman tang mga manigtoldok, ang pamasig ig pane-ma ong nira. ⁴⁷Gangabereng tang tanan ang taw ang gangabasi ong nandia tenged ong kinatawanan na ig ong mga sabat na. ⁴⁸Asta ang mga ginikanan na, nangabereng ka asing itaen nira tanandia don. Ganing ong nandia tang nanay na, “Anao, angay maning ta na tang bindoat mo ong yamen? Doro rang katekan tang kolo amen ang pagdilem ong nio!”

⁴⁹Piro siminabat si Jesus, “Angay agdilemeno nindio? Indi amo gatako ang dapat tarino ong balay tang Tatayo?”

⁵⁰Piro indi naintindian nira tang maliag nang yaning.

⁵¹Oman, siminabid da si Jesus ong nirang minolik ong Nazaret, ig pirming masinomanen tanandia ong mga ginikanan na. Piro agpaino-inon ang pirmi tang nanay na tang tanan ang mga bagay ang na. ⁵²Diritso tang pagbaraelen ni Jesus. Mas nagdolang tang kinatawanan na, ig mintras gaboay mas gali-pay ong nandia tang Dios asta ang mga taw.

Ang pagtoldok ni Juan ang Manigboniag

(Mateo 3:1-12; Marcos 1:1-8; Juan 1:19-28)

3 Yatapolok may lima rang takon ang kakarong si Tiberio, ang alawig ang adi tang Roma. Si Poncio Pilato ka tang gobrinator tang Judea. Si Herodes

tang adi ong probinsia tang Galilea, ig ang logod nang si Felipe ong mga tiritorio tang Iturea ig Traconite. Si Lisnias tang adi ong Abilinia. ²Da Anas ig Caifas pa ka tang mga kalawigan ang pangolokolo ong mga padi. Mandian, asing timpong asi, don pagtinir si Juan ang ana ni Zacarias ong logar ang anday gistar ang taw. Ig kiminabot ong nandia tang bitala tang Dios. ³Animan linibotlibot ni Juan[‡] tang mga logar ong magdobali-dobali tang sobang aggoyan ta Jordan. Pagtoldok tanandiang ganing, “Magtogat amo ong mga kasalanan mi ig magpaboniag agod patawaden amo tang Dios.” ⁴Ong pagboat ni Juan ta maning ta sia, nagmatod tang sinolat tang propitang si Isaias asing tokaw pa, ang ganing: “May paginiteng don ong logar ang anday gistar ang taw ang ganing,

‘Simpanen mi tang paranawan tang Gino!

To-liden mi tang mga dalan ang panawan na!

⁵Tambakan tang kada dibabak ang logar,

Ig pegnaken tang kada bolod ig bokid.

To-liden tang kada liko-likong dalan,

Ig tampayen tang mga lobak-lobak,

⁶Agod itaen da tang tanan ang taw tang pagrilibrien tang Dios ong nira.”

⁷Yading mga taw ang namansipaning don ong ni Juan para magpaboniag. Piro ganing tanandia ong nira, “Mga makal amo! Sinopay nagpaman ong nindio ang palibri amo ong silot ang ipakabot tang Dios? ⁸Mga matod ang pamagtogat amo ra ong mga talak mi, ipaita mi ong mga boat mi. Indi amo manalig ang indi amo silotan tenged lamang mga inampo amo ni Abraham. Agganingo ong nindio, maski ngani ang mga batong na, poiding boaten tang Dios ang magimong ana ni

[‡]3:3 3:3 Si Juan ang Manigboniag ya kay si Juan Bautista. “Manigboniag” tang maliag yaning tang “Bautista.”

Abraham, mga galiliag lamang tanandia.
⁹ Alenget dang silotan tang mga taw!^{¶¶}
 Ang kaparioan nira mga papa ta ay-
 onget alenget dang pe-peten. Tenged ang
 kada papa ta ayo, mga indi pamorak ta
 masinlo, pe-peten lamang ig idapog ong
 apoy.”

¹⁰ Animan nane-ma tang mga taw ong
 ni Juan, “Mga maning ta si, onopay da-
 pat boaten amen?”

¹¹ Siminabat si Juan, “Maning ta na
 tang boaten mi. Mga ang lambong mi
 doroa, i-dol mi tang tata ong anday lam-
 bong na. Maning ka atan mga bastanti
 tang pamangan mi, partian mi ka tang
 anday mapangan na.”

¹² May atan kang mga manigtokot
 ta bois ang namansipanang ong Juan
 para magpaboniag. Nane-ma tanira,
 “Maistro, yami, onopay boaten amen?”

¹³ Siminabat tanandia, “Indi amo
 manokot ta sobra ong dapat ang
 tokoton mi.”^{§§}

¹⁴ Nane-ma ka ong nandia tang mga
 sondalo, “Ig yami, onopa kay boaten
 amen?”

Siminabat ka si Juan, “Indi amo man-
 degdeg ig magbandan ta belag ta matod
 ong mga taw para mapangoarta amo.
 Magkontinto amo lamang ong soildo
 mi.”

¹⁵ Asing mga timpong asi,
 pamaglangkag da tang mga taw ong
 pagkabot tang Cristong* pinangako tang
 Dios. Animan pamane-ma ra ong mga
 sadili nira mga si Juan ang na ya ray

ang aggelaten nira. ¹⁶ Animan ganing
 si Juan ong nira, “Yo, pagboniagio
 ong nindio ong wi lamang. Piro may
 komabot ang domaton ong yen ang
 magboniag ong nindio ong Ispirito
 Santo ig ong apoy. Mas alawig tang
 dengeg na ong yen, ig maski ngani
 magobad tang kordon tang rapak[†] na,
 belago ta bagay. ¹⁷ Listo ra tanandiang
 ipabelag tang moro-ya ong malalain,
 pario tang pagpakolay ta paray. Simeten
 tang simlat ig i-tang ong dispinsa. Piro
 sirokon tang kepa ong apoy ang indi
 mapatay-patay asta ong tanopa.”

¹⁸ Doro pang mga bagay tang pinatako
 ni Juan ong mga taw ong pagtoldok na
 tang Mo-yang Balita. ¹⁹ Sinambleng na
 tang ading si Herodes natetenged ong
 bayaw nang babay ang si Herodias ang
 ga-pen a-penan na, ig ong doma pang
 bindoat nang malalain.[‡] ²⁰ Tenged don,
 pinapriso ni Herodes si Juan, ig ong
 bindoat nang asi mas nadolangan pa en-
 ged tang kasalanan na.

Binoniagan si Jesus

(*Mateo 3:13-17; Marcos 1:9-11*)

²¹ Asing agboniagan ni Juan tang
 dorong taw don, nagpaboniag ka ong
 nandia si Jesus. Pagatapos ta si, mintras
 pangadi si Jesus, nagabri tang langit ig
²² napababak ong nandia tang Ispirito
 Santo ang magang lare. Ig may tatang
 bosis nagalin ong langit ang ganing,
 “Yawa tang agmalenong Anao. Galipayo
 ta mo-ya ong nio.”

^{¶¶}3:9 3:9 “Alenget dang silotan tang mga taw!” Ong bitalang Grigo: Ang parakol
 listo rang ipe-pet ong lamot tang ayo.

^{§§}3:13 3:13 Ang mga Judio agpapagbayaden ta bois ong gubirno tang Roma, tenged
 ang banoa nira sakep tang inadian tang Roma asing timpo ni Jesus.

*3:15 3:15 “Cristo” mga ong bitalang Grigo. Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiya.”

[†]3:16 3:16 Ang “rapak” yay ang mga tsinilas tang mga taw asing tokaw. Na boat
 ong olit ta ayep ig magang sandals mandian.

[‡]3:19 3:19 Telekan ong Marcos 6:17.

Ang listan tang mga kamepet-mepetan ni Jesus

(Mateo 1:1-17)

²³ Magtolompolok dang takon si Jesus asing magimpisa tanandiang magtoldok. Ong pabetang tang mga taw, tanandia ana ni Jose. Mandian si Jose ana ni Eli. ²⁴ Si Eli ana ni Matat. Si Matat ana ni Levi. Si Levi ana ni Melqui. Si Melqui ana ni Janai. Si Janai ana ni Jose. ²⁵ Si Jose ana ni Matatias. Si Matatias ana ni Amos. Si Amos ana ni Nahum. Si Nahum ana ni Esli. Si Esli ana ni Nagai. ²⁶ Si Nagai ana ni Maat. Si Maat ana ni Matatias. Si Matatais ana ni Semei. Si Semei ana ni Josec. Si Josec ana ni Joda. ²⁷ Si Joda ana ni Joanan. Si Joanan ana ni Resa. Si Resa ana ni Zerubabel. Si Zerubabel ana ni Salatiel. Si Salatiel ana ni Neri. ²⁸ Si Neri ana ni Melqui. Si Melqui ana ni Adi. Si Adi ana ni Cosam. Si Cosam ana ni Elmadam. Si Elmadam ana ni Er. ²⁹ Si Er ana ni Josue. Si Josue ana ni Eliezer. Si Eliezer ana ni Jorim. Si Jorim ana ni Matat. Si Matat ana ni Levi. ³⁰ Si Levi ana ni Simeon. Si Simeon ana ni Juda. Si Juda ana ni Jose. Si Jose ana ni Jonan. Si Jonan ana ni Eliakim. ³¹ Si Eliakim ana ni Melea. Si Melea ana ni Menna. Si Menna ana ni Matata. Si Matata ana ni Natan. Si Natan ana ni David. ³² Si David ana ni Jesse. Si Jesse ana ni Obed. Si Obed ana ni Boaz. Si Boaz ana ni Salmon. Si Salmon ana ni Naason. ³³ Si Naason ana ni Aminadab. Si Aminadab ana ni Admin. Si Admin ana ni Arni. Si Arni ana ni Esrom. Si Esrom ana ni Farez. Si Farez ana ni Juda. ³⁴ Si Juda ana ni Jacob. Si Jacob ana ni Isaac. Si Isaac ana ni Abraham. Si Abraham ana ni Terah.

Si Terah ana ni Nahor. ³⁵ Si Nahor ana ni Serug. Si Serug ana ni Rehu. Si Rehu ana ni Peleg. Si Peleg ana ni Eber. Si Eber ana ni Sala. ³⁶ Si Sala ana ni Cainan. Si Cainan ana ni Arfaxad. Si Arfaxad ana ni Shem. Si Shem ana ni Noe. Si Noe ana ni Lamec. ³⁷ Si Lamec ana ni Matusalem. Si Matusalem ana ni Enoc. Si Enoc ana ni Jared. Si Jared ana ni Mahalaleel. Si Mahalaleel ana ni Kenan. ³⁸ Si Kenan ana ni Enos. Si Enos ana ni Set. Si Set ana ni Adan. Si Adan ana tang Dios.

Ang pagtokso ni Satanas ong ni Jesus

(Mateo 4:1-11; Marcos 1:12-13)

4 Asing pagalin ni Jesus ong soba tang Jordan, ginaeman da tanandia tang Ispirito Santo. Ingkelan si Jesus tang Ispirito don ong logar ang anday tataw na.¹ ² Ig don tanandia nagtinir ta epat ang polok ang kaldaw ang agtokson ni Satanas. Ong mga kaldaw ang asi, in-ding pisan pamangan si Jesus. Ig ong kaboayan linetem da tanandia.

³ Ganing si Satanas ong nandia, “Mga yawa ka kaman tang Ana tang Dios, boaten mong tinapay tang mga batong na.”

⁴ Piro siminabat si Jesus, “Na-tang ong Sagradong Kasolatan, ‘Belag lamang ta ong pamangan gaboi tang taw.’”⁸

⁵ Pagatapos ingkelan ni Satanas si Jesus ong tatang logar ang doro kalawig, ig ong tanga papa-dek pinaita na ong ni Jesus tang tanan ang mga nasion ig mga inadian ong kalibotan. ⁶ Oman ganing si Satanas, “I-dolo ong nio tang tanan ang kagaeman ig manggad tang mga inadian ang na. Tenged ang tanan ang narin in-intriga ra ong yen, ig i-dolo ong maski sinopay galiagano. ⁷ Animan ang tanan

¹4:1 4:1 Ang “logar ang anday tataw na,” mga ong bitalang Tagalog, “ilang.” Maliag yaning, kabobokidan obin mga logar ang alawid ong lansangan ig anday taw ang gistar don. Tatang logar ang silinsio ig anday distorbo, agod mas madaling magampo ong Dios.

⁸4:4 4:4 Deuteronomio 8:3

ang na magimong nio, mga lomoda ong talongano ig ilalaeno nio bilang Dios mo.”

⁸ Siminabat si Jesus, “Na-tang ong Kasolatan, ‘Ang Ampoan mong Dios lamang tang ilalaen mong Dios.

Tanandia lamang tang sirbian mo.”**

⁹ Oman dayon sing ingkelan ni Satanas si Jesus don ong siodad tang Jerusalem, ong talibongan tang Timplo. Ganing si si Satanas ong nandia, “Mga yawa ka kaman tang Ana tang Dios, abir, pabo-loga atan!¹⁰ Tenged na-tang ong Kasolatan, ‘Tobolon tang Dios tang mga anghil na para bantayana nira.

¹¹ Biotana nira agod maski ang kakay mo inding pisan masigbak ong bato.”††

¹² Piro siminabat sing oman si Jesus, “Na-tang ka ong Kasolatan ang ganing, ‘Indi sobokan mi tang Ampoan ming Dios.”‡‡

¹³ Pagatapos ang tokson din tanandia ni Satanas ong tanan ang klasi ta tokso, nagalin da lamang si Satanas ig nagelat si ta domang oras.

Inimpisan ni Jesus tang mga boroaten na ong Galilea

(Mateo 4:12-17; Marcos 1:14-15)

¹⁴ Nagbalik si Jesus ong Galilea, ig ong nandia tang gaem tang Ispirito tang Dios. Nabantog ong tanan ang logar don tang balitang natetenged ong nandia.

¹⁵ Nagtoldok tanandia ong mga simban tang mga Judio,^{¶¶} ig namagdayaw tang tanan ang taw ong nandia.

Indi rinisibi si Jesus ong Nazaret

(Mateo 13:53-58; Marcos 6:1-6)

¹⁶ Minolik si Jesus ong Nazaret, ang logar ang pinambaelan na. Pario tang naogalian na, asing Kaldaw dang Igper-enay^{§§} napaning tanandia ong simban nira. Kimindeng tanandia para magbasa tang Sagradong Kasolatan,¹⁷ ig sindol ong nandia tang sinolat tang propitang si Isaias. Bino-kad na ong parting gasolatan ta maning ta na:

¹⁸ “Ong yen tang Ispirito tang Dios, tenged yo tang pinilik na para mag-patako tang Mo-yang Balita ong mga malilised.

Sinobolo nandia para magpatako ong mga priso ang librien da tanira, Ig ong mga boray ang mangaita ra tanira.

Sinobolo ka para librien tang mga agdegedegen,

¹⁹ Ig para ipatako ang kiminabot da tang oras ang tabangan tang Dios tang banoa na!”

²⁰ Oman linolon nang moman tang sinolatan, binalik na ong manigtabang ong simban, ig kiminarong tanandia para magtoldok. Dorong pa-dek ong nandia tang tanan ang taw don ong simban.²¹ Ganing si Jesus ong nira, “Ang naba-yan ming nang kasolatan, gainabo ra mandian.”

²² Dinayaw tanandia tang tanan, ig nangabereng tanira ong mga maosay ang pamitala na. Piro ganing ka tanira, “Elat kanay! Gailala ta tang taw ang na! Ana ka lamang tanandia ni Jose!”

** 4:8 4:8 Deuteronomio 6:13

†† 4:11 4:10-11 Salmo 91:11-12

‡‡ 4:12 4:12 Deuteronomio 6:16

¶¶ 4:15 4:15 Ang goy ong simban tang mga Judio ay “sinagoga.” Telekan ong Bok-abolario, ong “Sinagoga.”

§§ 4:16 4:16 Ang “Kaldaw ang Igperenay” tang mga Judio ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw, tegka Sabado ong pagakorop si tang kaldaw.

²³ Animan ganing si Jesus, “Sigo-radong aningen mi ong yen tang sara-bien ang na, ‘Doktor, bolongon mo tang sadili mo.’ Ig aningen mi pa ka ong yen, ‘Boaten mo ka tarin ong sadiling banoa mo tang pario tang nabalitan amen ang bindoat mo ong Capernaum.’

²⁴ Piro ang kamatodan, anday propitang aggilalaen ong sadiling logar na. ²⁵ Pario ta narin: Asing timpo tang propitang si Elias, indi kiminoran ong teled ta to-long takon may tenga, ig nagkatinir ta grabing tagletem ong bilog ang banoa. Ong timpong asi, dorong kang babay ang balo tarin ong Israel. ²⁶ Piro indi enged sinobol tang Dios si Elias ong nira para tomabang. Don lamang tanandia sinobol ong tatang babay ang balo ang belag ta Israelita, don ong Sarepta sakep tang Sidon. ²⁷ Maning ka ta si asing timpo tang propitang si Eliseo. Dorong kang may masit nirang liproso tarin ong Israel. Piro anda enged ay pinao-ya ong nira maski tambilog. Si Naaman lamang, ang taga Siria, tang pinao-ya.”

²⁸ Dorong kasisilagen tang mga taw don ong simban asing pagabasi nira tang inaning ang asi ni Jesus. ²⁹ Namansideng tanirang tanan ig sinolmon nira tanandia asta maloa ong lansangan. Ang lansangan nira, ga-tang ong dibabaw tang tatang bokid, ig ingkelan nira si Jesus ong binit na para ibo-log ong pang-pang. ³⁰ Piro nagpanaw si Jesus ong kangan nira ig nagalin.

Ang taw ang aggaeman ta malain ang ispirito

(Marcos 1:21-28)

³¹ Magalin don, napaning si Jesus ong banoa tang Capernaum, sakep tang Galilea. Don si tanandia nagtoldok ong mga taw ong Kaldaw ang Igper-enay. ³² Ig nangabereng tanira ta mo-ya, tenged gitaen ong pagtoroldokon na ang may sadiling aotoridad na. ³³ Don

ka ong simban ang asi, may tatang taw ang aggaeman ta dimonio, obin malain ang ispirito. Giteg tang taw ang asi ta mapoisa ang ganing, ³⁴ “Aroy! Jesus ang taga Nazaret! Angay pagpalabeta ong yen? Onopa? Napaninga tarin para langgaen aming mga dimonio? Gailalā yen! Yawa tang Sagradong Ana tang Dios!”

³⁵ Sinambleng ni Jesus tang malain ang ispirito ang ganing “Magipesa! Lomboā atan ong taw ang asia!” Ig ong talongan tang tanan, pinabegtak tang dimonio tang taw, oman limindoa ang indi pinasitan na.

³⁶ Nangabereng tang tanan ig namagampang-ampang ang ganing, “Onopa na? May aotoridad ig gaem tang bitala na! Aggordinan na lamang tang mga dimonio ang lomboa, pamagtoman ang lagi!” ³⁷ Ig indi naboay nabantog tang balitang natetenged ong ni Jesus ong bilog ang logar ang asi.

Yading pinao-ya ni Jesus

(Mateo 8:14-17; Marcos 1:29-34)

³⁸ Nagalin si Jesus ong simban ig napaning ong balay ni Simon. Na pala, ang panogangan ang babay ni Simon agkinten ta dorong. Animan nagigampang tanira ong ni Jesus ang pao-yaen na kay. ³⁹ Napalenget si Jesus ong silid tang aglobogan tang mepet ig inordinan na tang kinit ang magpoas. Ig nagpoas ka kaman tang kinit na. Oman dayon dang nambangon tang mepet ig nagasikaso ong nira.

⁴⁰ Asing gakorop da tang kaldaw, ang tanan ang may mga masit nira, maski onopang klasiay ta masit, ingkelan tang mga tangay nira ong ni Jesus. Binondo na tang kalima na ong kada tata ig pinao-ya na tanira. ⁴¹ Namansiloa ong kayadian tang mga dimonio. Pagalao nira, namansiteg tang mga dimonio ang ganing, “Yawa tang Ana tang Dios!” Piro

sinableng tanira ni Jesus ig indi pinag-nan ang mamagbitala, tenged gailala ni-rang tanandia tang Cristo.

Nagtoldok si Jesus ong Judea

(Marcos 1:35-39)

⁴²Pagaramal, nagalin si Jesus ig napaning ong tatang logar ang anday gis-tar ang taw. Dinilem tanandia tang mga taw, ig pagatoman nira nagpakiloy tanira ang indi kang lagi tanandia ma-galin. ⁴³Piro ganing si Jesus ong nira, “Kaministiran kang magtoldoko ong do-mang mga logar tang Mo-yang Bali-tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. Sia tang dailan animan sinobolo tarin.” ⁴⁴Animan nagpadayon tanandiang nagtoldok ong mga simban tang mga Judio don ong probinsia tang Judea.*

Ginoyan ni Jesus tang primirong mga sinagpan na

(Mateo 4:18-22; Marcos 1:16-20)

5 Tatang kaldaw napaning si Je-sus ong binit tang baybay tang Talsi tang Genesaret.† Dorong taw ang pamagsiriek-siekan don ong nandia, tenged gangaliliag ang mamasi tang ag-totoldok nang nagalin ong Dios. ²May doroa nga bilogan ang inita ni Jesus ong dalay-dalayan tang talsi. Ang mga mani-gyan pamagbonlaw pa tang mga lam-bat nira. ³Ig tenged ong dorong taw, siminay si Jesus ong tatang bilog ang may nandia si Simon. Nagigampang si Jesus ang ipadistansia na kay ta ge-ley ong dalay-dalayan tang talsi. Oman kim-inarong da tanandia ong bilog para mag-toldok ong mga taw.

⁴Pagatapos ang nagtoldok si Jesus, ganing tanandia ong ni Simon, “Palaod ita ig ita-tak mi tang mga lambat mi.”

⁵Piro ganing si Simon, “Magino, nagdamal aming nagpatikaseg, andang pisan ay nakomit amen. Piro tenged inaning mo, sigi, palaod ita, ita-tak amen tang lambat.” ⁶Maning ta si tang bindoat nira ig doro-dorong yan tang nakomit nira, asta alos malasik da tang lam-bat! ⁷Animan linambay nira tang mga karomanan nira ang don ong domang bilog para tomabang, ig napalenet ka tang mga karomanan nira. Asing namok da tang doroa nga bilogan ta yan, midio tomalmed da. ⁸Pagaita ni Simon Pedro, liminod tanandia ong talongan ni Jesus ig nabitalang ganing, “Magino, palawida ong yen, tenged yo mapinagta-lakeno!” ⁹Maning ta si tang nabitala na tenged nagolpian tanandia asta ang mga karomanan na ong doro-dorong nakomit nira. ¹⁰Maning ka ta si da Santiago may si Juan, ang mga ana ni Zebedeo ig kaso-sio ni Simon. Oman ganing si Jesus ong ni Simon, “India meled. Impisa mandian, imbis ang magyana, maekelan mo ra tang mga taw agod mamagparet tanira ong Dios.”

¹¹Animan asing napatakat da nira tang mga bilog, bino-wanan nira tang tanan ig siminabid da ong ni Jesus.

Pinao-ya ni Jesus tang tatang taw ang may masit nang liproso

(Mateo 8:1-4; Marcos 1:40-45)

¹²Asing don si Jesus ong tatang lansangan, napalenet tang tatang taw

*4:44 4:44 Ong domang lomang kopia tang sagradong kasolatan, ang nasolat ong bitalang Grigo belag ta probinsia ta Judea kondi probinsia tang Galilea.

†5:1 5:1 Ang Talsi tang Genesaret, ya kay ang Talsi tang Galilea.

ang may masit nang liproso.[‡] Pagaita na ong ni Jesus, diminagpa tanandia ong talongan na ig nagpakiloy ang ganing, “Magino, gata-wananong mapao-yao nio mga galiliaga lamang.”

¹³ Bindiotan ni Jesus tang liprosong asi ig minaning, “Galiliago! Mago-yā ra!” Ig lagi-lagi nago-ya tang masit na ig nanlimpio ra tang olit na. ¹⁴ Piro sinoyonan tanandia ni Jesus ang ganing, “India enged mamalita maski ong ninopa. Paninga lamang ong padi ong Timplo ig ipaita mo ang yawa mo-yā ra. Oman magtorola tang bolontad ang sigon ong Katobolan ni Moises bilang pamatod ong mga taw ang nago-ya ra tang masit mo ig limpioa ra.”[¶]

¹⁵ Piro mas nabantog pa ka enged tang balitang natetenged ong ni Jesus. Animan mas nagdolang tang mga taw ang agpaning ong nandia para mamasi ig agod pao-yaen tang mga masit nira. ¹⁶ Piro madagmit si Jesus ang agpaning ong mga logar ang anday gistar ang taw para mangadi.

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang paralisado

(Mateo 9:1-8; Marcos 2:1-12)

¹⁷ Tatang kaldaw, asing pagtoldok si Jesus, may kakarong ka don ang mga Pariseo[§] ig mga manigtoldok tang Ka-

tobolan. Ang mga taw ang narin nama-galin ong tanan ang mga banoang sakep tang mga probinsia tang Galilea may Judea, asta ong siodad tang Jerusalem. Ig ong ni Jesus tang gaem tang Dios para magpao-ya tang may mga masit. ¹⁸ Mintras pagtoldok si Jesus, may mga taw ang kiminabot ang pamagtoang ta tatang taw ang paralisado ang lolbog lamang ong bayan-bayan. Pagprosigir din tanirang ma-led ong balay para mapalenget nira ong ni Jesus tang taw ang asing paralisado. ¹⁹ Piro anday mataliban nira tenged dorong taw don. Animan ang bindoat nira, kimina-yat tanira ong dibabaw tang balay ig binoloat nira tang katep don ong toga ni Jesus.^{**} Oman don sinonton nira tang paralisado, ang lolbog lamang ong bayan-bayan, ong talongan ni Jesus. ²⁰ Asing itaen ni Jesus ang mapoirsa tang pagtalig nira ong nandia, ganing tanandia ong paralisado, “Tangay, pinatawad da tang mga kasalanan mo.”

²¹ Pagabasi ta si tang mga manigtoldok may ang mga Pariseo, namagena-ena ong sadili nira ang ganing, “Aroy! Sinopa nang panginsolto ong Dios? Dorog kabelat tang kasalanan ang na! Anday domang mapagpatawad tang mga kasalanan ta, ang Dios lamang!”

[‡]5:12 5:12 Ang masit ang “liproso” tatang masit ong olit ang panalid ig makeded ang pa-dekan. Asing timpo ni Jesus, ang pabetang ong mga liproso maboling ang taw. Dorog kapongaw tang pagkabetang nira tenged sigon ong Katobolan ni Moises, ang mga liproso agbawalen ang ma-pen ong mga pamagsimba ig indi poiding palenget ong domang taw.

[¶]5:14 5:14 Asing timpo ni Jesus, sari-saring klasi ta bolontad tang agto-dol tang mga taw ong Dios, don ong Timplo. Ang tatang klasi ta bolontad ay bolontad bilang pagpasalamat ong Dios ong grasia ig tabang ang narisibi. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bolontad.”

[§]5:17 5:17 Ang mga “Pariseo” tatang grupo ta mga taw ong simban tang mga Judio asing timpo ni Jesus. Doro kaigpit tang pagtoman nira ong Katobolan ni Moises asta ong domang mga tobol ang dinolang atan.

^{**}5:19 5:19 Don ong logar nira, plastado tang mga katep ta balay. Narin mategat piro poiding boloaten. Ang katep nira pagsirbing palapriskoan obin parame-ladan ta maski onopa.

²²Piro gata-wanan ni Jesus tang agisipen nira. Animan ganing tanandia, “Angay pamagisip amo ta maning atan?”
²³Ong aypa tang mas madaling yaning tarin ong taw ang nang paralisado? ‘Pinatawad da tang mga kasalanan mo?’ Obin ang maning ong nandia, ‘Kendenga ig panaw.’
²⁴Animan mandian, paoyaeno rang lagi tanandia para mapamatodano ong nindio ang yo, ang Ana ta Taw,^{††} may gaemo kaman tarin ong kalibotan para magpatawad tang mga kasalanan.” Oman ganing si Jesus ong paralisado, “Kendenga! Takanen mo tang aglobogan mo ig molika ra.”
²⁵Oman kimindeng ang lagi tang taw ang asi ong talongan tang tanan. Sinakan na ra tang bayan-bayan na ig minolik ang pagdayaw ong Dios.

²⁶Pisan ang nangabereng ig pinangaldan tang mga taw. Animan namagdayaw tanira ong Dios ang ganing, “Makabebereng tang mga bagay ang inita ta mandian!”

Ginoyan ni Jesus si Levi

(Mateo 9:9-13; Marcos 2:13-17)

²⁷Pagatapos ta si, nagpanaw si Jesus. Inita na tang tatang manigtokot ta bois, ang aran na si Levi.^{‡‡} Don tanandia kakarong ong paragtokotan ta bois. Gan-

ing ong nandia si Jesus, “Impisa mandian, tomabida^{¶¶} ra ong yen.”
²⁸Ig kimindeng si Levi, bino-wanan na tang tanan ig siminabid ong ni Jesus.

²⁹Nagsimpan si Levi ta mabael ang kombida ong balay na para ong ni Jesus. Yadi kang aroman nirang pamamangan ang mga manigtokot ta bois ig domang mga taw.
³⁰Pagaita tang mga Pariseo asta ang mga karomanan nirang manigtoldok,^{§§} namagrikamo tanira ig ganing ong mga sinagpan ni Jesus, “Angay gapen amo ang pamangan ig panginem ong mga manigtokot ta bois ig ong domang mga mapinagtalaken?”*

³¹Piro si Jesus tang siminabat ong nira, “Ang mga taw ang anday masit nira, anday kaministiran ta manigbolong. Ang may mga masit lamang tang kaministiran ang bolongon.
³²Pario ka ta si, yo, indio napaning tarin para goyano tang mga taw ang ganing anday talak nira. Napaningo ta para goyano tang mga taw ang aggakon nirang tanira mapinagtalaken agod mamagtogat tanira.”

Ang inaning ni Jesus natetenged ong pagpaletem

(Mateo 9:14-15; Marcos 2:18-20)

³³May mga taw ang nane-ma ong ni Jesus, “Ang mga sinagpan ni Juan,

^{††}5:24 5:24 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Ang titolong na pagpatako tang dibabak ang pagkabetang na tarin ong kalibotan bilang tatang nagimong taw. Pagpatako ka tang alawig ang pagkabetang na bilang pinilik ig sinobol tang Dios ang Tatay agod tanandia tang maggaem ong tanan ang mga taw. Telekan ka ong Bokabolario.

^{‡‡}5:27 5:27 Si Levi aggoyan ka ta Mateo. Telekan ong Mateo 9:9.

^{¶¶}5:27 5:27 Ang maliag yaning, tomabid si Levi ong ni Jesus bilang sinagpan na, ig magosoy ong nandia ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw. Ang bitalang “sinagpan,” mga ong Tagalog yay ang “alagad.”

^{§§}5:30 5:30 Ang mga “manigtoldok tang Katobolan,” teta aggoyan ka ta mga “eskriba” mga ong Tagalog.

^{*}5:30 5:30 “Mapinagtalaken” tang goy tang mga Pariseo ong domang mga kasi-manoa nirang indi pamagtoman ta osto tang toromanen nira. Agpabetang ka tang mga Pariseo ang malalain tang mga manigtokot ta bois tenged ang doma ong nira mga dayador.

madagmit ang pamagpaletem[†] ig pamangadi. Maning ka ta si tang mga sinagpan tang mga Pariseo. Piro ang mga sinagpan mo, angay pirmi tanirang pamamangan ig pamanginem?”

³⁴ Ganing ang siminabat si Jesus, “Pabetang ta may kasalan. Onopa? Maimo bato ang indi mamangan tang mga tangay tang laling ba-long kinasal mintras aroman pa nira? Mamangan ka enged tanira! ³⁵ Piro komabot tang kaldaw ang komiten ong nira tang laling kinasal, ig ya ray ang oras ang tanira mamagpaletem.”

**Ang dating toldok tang
Katobolan belag ta bagay
ong ba-long toldok ni Jesus**

(Mateo 9:16-17; Marcos 2:21-22)

³⁶ Nagtorol si Jesus ong nira ta tata pang palimbawa. “Anday paglasik ta ba-long lambong para itambel na ong lomang lambong. Mga maning ta si tang boaten na, malangga lamang tang ba-long lambong, ig ang itambel ang asing ba-lo belag ka ta bagay ong lomang lambong. ³⁷ Ya ka, anda kay pagbetang ta ba-long bino[‡] ong lomang tereldan ang olit ta ayep ang indi ra maonat. Tenedge lompong tang tereldan tenedged ong ba-long bino. Oman, mailat tang bino ig indi ra mapakinabangan tang tereldan ang asi. ³⁸ Animan kaministiran ang enged, ang ba-long bino ibetang ong ba-lo kang tereldan. ³⁹ Ig anday galiliag ang manginem ta ba-long bino mga sanay dang manginem tang naboay da, tenedged aningen na, ‘Mas masabor tang naboay da.’”

**Ang te-ma natetenged ong
Kaldaw ang Igperenay**

(Mateo 12:1-8; Marcos 2:23-28)

6 May tatang Kaldaw ang Igperenay, tata-lib da Jesus ong mga kakoman ang arayegen da lamang. Mintras tata-lib tanira, ang mga sinagpan na pamantolok ta pirapang koay na oman aggeyeben nira. ² Pagaita tang mga Pariseo, ganing tanira, “Hoy! Mandian Kaldaw ang Igperenay. Kontra ong Katobolan tang agboaten ming asia.”[¶]

³ Ganing si Jesus ang siminabat, “Angay? Indi gabasa mi ong Sagradong Kasolatan tang bindoat ni David asing linetem da tanandia may ang mga karomanan na? ⁴ Siminled tanandia ong balay tang Dios, nangomit tang sagradong tinapay ang nabolontad da ong Dios, ig namangan. Sindolan na pa tang mga karomanan na, maski sigon ong Katobolan, ang mga padi lamang tang poiding mamangan ta si.” ⁵ Ig ganing pa si Jesus ong nira, “Yo, ang Ana ta Taw, yo tang may gaem ang maganing mga onopay poiding boaten mga Kaldaw ang Igperenay.”

**Ang taw ang pilay tang
tatang kalima na**

(Mateo 12:9-14; Marcos 3:1-6)

⁶ May tata sing Kaldaw ang Igperenay napaning si Jesus ong simban tang mga Judio ig nagtoldok. May tatang lali don ang pilay tang kalima nang to. ⁷ Ang mga Pariseo ig ang mga manigtoldok tang Katobolan, pamagdilem ta dailan agod madimanda nira si Jesus ong

[†]5:33 5:33 “Pamagpaletem” obin poidi ka “pamagpoasa.” Telekan ong Bokabolario, ong “Magpaletem.”

[‡]5:37 5:37 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Ang mga obas, mga ong bitalang English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Bino.”

[¶]6:2 6:2 Para ong mga Judio, bawal ang magobra ong Kaldaw ang Igperenay, maski ge-ley lamang ang bagay.

mga agboaten na. Animan pamagbantay tanira mga pao-yaen na tang taw ang asi maski Kaldaw ang Igperenay. ⁸Piro gata-wanan ni Jesus tang aggisipen nira. Animan ganing tanandia ong taw ang asing pilay tang kalima na, “Tania kay! Kendenga tani ong tokawan.” Ig liminenget ka tang lali. ⁹Oman ganing si Jesus ong nira, “Te-maen amo yen, onopay agpagnan ong Katobolan ang poiding boaten mga Kaldaw ang Igperenay? Ang magboat ta mo-ya obin ang magboat ta malain? Magsalbar ta masig ka taw ta obin mamatay?” ¹⁰Pina-dekan ni Jesus tanirang tanan ong palibot na, oman minaning ong taw ang asing pilay, “Abir, yonat mo tang kalima mo.” Inonat na tang kalima na ig nago-ya ka kaman. ¹¹Piro pisan ang pinangerepan tang mga Pariseo ig ang mga manigtoldok, animan namagampang-ampang mga onopay dapat ang boaten nira ong ni Jesus.

Namilik si Jesus tang tampolok may doroang apostolis na

(Mateo 10:1-4; Marcos 3:13-19)

¹²Pagatapos ta si, may kaldaw ang siminakat si Jesus ong tatang bokid. Nagdamal tanandia don ang nangadi. ¹³Pagaramal, ginoyan na tang mga sinagpan na ig namilik tanandia ta tampolok may doroa ong nira, ang ginoyan nang mga apostolis⁸ na. ¹⁴Narin tang mga aran nira: Si Simon ang pinaranan na ra ta Pedro, ig si Andres ang logod ni Pedro; da Santiago, Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Tomas, ig Santiagong ana ni Alfeo; si Simon ang pagmal ta mo-ya ong banoa nang Israel;^{**} ¹⁶si Judas

ang ana ni Santiago, ig si Judas kang Iscariote ang nagimong traidor.

Nagtoldok si Jesus ig nagpao-ya tang may mga masit nira

(Mateo 4:23-25)

¹⁷Siminoldak si Jesus, aroman na tang mga apostolis na, asta kiminabot ong tatang patag ang logar ang mala-bang. Don ka tang yading mga sinagpan^{††} na ig ang doro-dorong taw ang namagalin ong bilog ang Judea ig siodad tang Jerusalem, asta ong mga siodad tang Tiro ig Sidon, ang alenget ong baybay. ¹⁸Namansipaning tanira don para mamasit ong ni Jesus, ig agod pao-yaen tang mga masit nira. Maski ang mga taw ang appaliwagan ta mga malalain ang ispirito napao-ya na ka. ¹⁹Animan ang tanan tang taw don pamagprosigir ang matelek ong nandia, tenged may gaem ang pagalin ong nandia ig namago-ya tang tanan.

Ang mga masoirti ig ang mga kailo ka

(Mateo 5:1-12)

²⁰Pina-dekan ni Jesus tang yading mga sinagpan na ig minaning, “Masoirti among mga malilised, tenged yamo tang mabilang ong inadian tang Dios.

²¹“Masoirti among mga gangaaletem mandian, tenged paelenen amo.

“Masoirti among mga pamagini-yak mandian, tenged mangalipay amo.

²²“Masoirti amo mga aggakigan ig agpalayasen amo ta mga taw, agginolton ig agpakalainen natetenged ong yen, ang

§6:13 6:13 Ang maliag yaning tang bitalang “apostolis” ay “Sinobol.” Telekan ong Bokabolario.

**6:15 6:15 Ong bitalang Grigo: Simon ang Makabanoa

††6:17 6:17 Ang mga “sinagpan” ni Jesus belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi asta ang domang taw ang pirming pamansitabid ong nandia. Ang bitalang “sinagpan,” mga ong Tagalog yay ang “alagad.” Telekan ka ong Bokabolario.

Ana ta Taw. ²³Dapat mangalipay amo ig lomo-to ong sobrang kalipay mga narin ay mainabo. Tenged dorog kasinlo tang balet ang marisibi mi don ong langit. Demdemen mi, ang agboaten nirang asia ong nindio, pario ka tang bindoat tang mga kamepet-mepetan nira ong mga propita asing tokaw.

²⁴“Piro yamong mga manggaden mandian, kailo amo ka!

Tenged napasaran mi ra tang kambengan mi.

²⁵“Ig yamong mga pamagpagosto mandian, kailo amo ka!

Tenged komabot tang timpong mangaletem amo.

“Ig yamong gangalipay mandian, kailo amo ka!

Komabot tang kaldaw ang mangapongaw amo ig mamagini-yak.

²⁶“Kailo amo ka mga dayawen amo tang tanan ang taw! Tenged maning ka ta si tang bindoat tang mga kamepet-mepetan nira ong mga pangambong tanira propita asing tokaw.”

Gegman mi tang mga kasoay mi

(Mateo 5:38-48; 7:12a)

²⁷“Piro ganingo ong nindiong mga pamamasi, gegman mi tang mga kasoay mi. Magboat amo ta mo-ya ong mga gangasilag ong nindio. ²⁸Ipangadi ming pangaloyan tang Dios tang mga pamagsompa ong nindio, ig ipangadi mi ka tang mga pamandegdeg ong nindio. ²⁹Pabetang ta, mga tampalingena ong emet mo, ipatalonga mo pa tang doballi. Mga kinalaw ong nio tang takol mo, india magriklamo. I-dol mo pa tang lambong mong doma. ³⁰Oldan mi ka tang mga pama-dol ong nindio, ig mga komiten tang domang taw tang maski onopang gamit mi, indi ra bawien mi. ³¹Boaten mi ong masig ka taw mi tang onopay galiliagan ming boaten ka nira ong nindio.

³²“Mga pagmal amo lamang ong mga taw ang pagmal ong nindio, onopa pay elaten ming balet? Tenged maski ngani ang mga mapinagtalaken pamagmal ka ong mga pamagmal ong nira. ³³Ig mga pamagboat amo lamang ta mo-ya ong mga pamagboat ta mo-ya ong nindio, onopa kay elaten ming balet? Maski ngani ang mga mapinagtalaken pamagboat ka ta maning ta sia. ³⁴Ig mga pagpaotang amo lamang ong mga taw ang gangabayad ong nindio, onopa ka tang elaten ming balet? Maski ngani ang mga mapinagtalaken ay pagpaotang ka ong kapario nirang mapinagtalaken, tenged pamanigoro ang mangabayad tanira. ³⁵Piro maning ta na tang boaten mi. Gegman mi tang mga kasoay mi ig magboat amo ta mo-ya ong nira. Magpaotang amo ig indi amo magelat ta bayad. Ong maning ta sia, dorok kabalet tang risibien ming balet, ig mabilang among mga ana tang Kalawig-lawigan ang Dios. Tenged mo-ya tang Dios maski ong mga taw ang anday sasayod ta ogali ig indi gangatakong magdemdem ta otang ang nem ong nandia. ³⁶Animan, magimong masine-bekenen amo, pario tang Tatay mi ong langit, ang masine-bekenen.”

Indi amo magosgar ong aroman ming taw

(Mateo 7:1-5)

³⁷“Indi amo magosgar ong aroman ming taw, agod indi amo ka osgaran tang Dios. Indi amo maning ang dapat tanira silotan, agod indi amo ka silotan. Magpatawad amo ong kapario mi, agod patawaden amo tang Dios. ³⁸Magtorol amo ong doma, ig oldan amo ka tang Dios. Ostong sekeb, banet, eyeg-eyegen, ig bobolik pa tang i-dol ong nindio. Tenged ang serekeban ang gamiten mi ong doma, sia ya kay ang gamiten tang Dios ong nindio.”

³⁹ Nagistoria pa si Jesus ong mga palimbawa. Ganing tanandia, “Poiding magantabay tang boray ong kapario nang boray? Indi! Tenged pario tanirang mabo-log ong adalem ang galoang. ⁴⁰ Anday manigadal ang mas matako ong maistro na. Piro mga natoldokan da ngani tanandia, kapario ra ka tanandia tang maistro na.

⁴¹ “Angay aggitaen mo tang poling tang logod mo, piro indi gitaen mo tang sadiling poling mo ang midio ra troso ong mata mo? ⁴² Monopa maning mo ong logod mo, ‘Abir, komiten ta tang poling mo.’ Piro atan ngani ong mata mo indi gitaen mo tang troso. Sinoa ra ka enged? Komiten mo kang lagi tang troso ong mata mo, agod maitā ta mo-ya ig matabangan mo tang logod mong komiten tang poling na.”

Mailala ta tang taw ong mga bitala na

(Mateo 7:16-20; 12:33-35)

⁴³ “Anday masinlong papa ta ayong pamorak ta anday sayod, ig anda kay malain ang pamorak ta mo-ya. ⁴⁴ Mailala tang kada papa ta ayo ong borak na. Tenged ang mga katenekan indi mamorak ta igos, ig ang papa ta bantol-bantol indi ka mamorak ta obas. ⁴⁵ Ang mga taw pario ra ka ta si. Ang taw ang mo-ya, poros mo-ya tang bibitala na, tenged mo-ya tang ga-tang ong popotokon na. Piro ang taw ang anday sasayod ta ogali, poros malain tang ag-bibitala na, tenged anda kay sasayod tang ga-tang ong popotokon na. Tenged mga onopa tang loloa ong anga ta, sia ya kay ang ga-tang ong popotokon ta.”

Doroang klasi ta taw ang nagpa-deng ta balay

(Mateo 7:24-27)

⁴⁶ Ganing pa si Jesus, “Angay gogoy amo ong yen ang ganing ‘Gino! Gino!’ Piro indi ka agtomanen mi tang agto-

tobolo ong nindio? ⁴⁷ Ang taw ang ag-palenget ong yen, pamasi ig pagtoman tang agganingo ong nandia, begen amo yen mga onopay kaparioan na. ⁴⁸ Tanandia pario ta tatang taw ang nagpa-deng ta balay ang may masinlong pondasion na. Nagali tanandia ta adalem asta nakabot na tang batong pa-dengan na ta adili. Namā ig dinalanan tang balay na ta mapoirsang wi, piro indi napakedeg tang balay ang asi, tenged mabaked tang pagkaboat na. ⁴⁹ Piro ang taw ang pamasi ong yen ang mga bitala ig pagatapos indi agboaten na, tanandia pario ta tatang taw ang nagpa-deng ta balay ang anday pondasion na. Namā ig dinalanan tang balay na ta mapoirsang wi. Dayon ang siminomba ig lobot ang nangabolatak.”

Pinao-ya ni Jesus tang torobolon tang kapitan

(Mateo 8:5-13)

7 Pagatapos ni Jesus ang nagtoldok ong mga taw tang tanan ang na, napaning tanandia ong Capernaum. ² Don may tatang kapitan tang mga sondalo ang taga Roma, ang may torobolon nang agmalen na ta mo-ya. Pagmasit tang torobolon nang narin ig agpakamokamo ra. ³ Asing mabalitan tang kapitan tang natetenged ong ni Jesus, nanobol tanandia ta pirapang mga mepet tang mga Judio para ampangan nira si Jesus ang paningan na kay ig pao-yaen na tang torobolon na. ⁴ Pagakabot tang mga sinobol ong ni Jesus, dorong pakiloy nira ong nandia ig ganing tanira, “Doro kao-ya tang kapitan ang asi. Mga maimo lamang, tabangan mo kay tanandia. ⁵ Tenged itang mga Judio, agmalen ita ka nandia. Pinaboatan ita pa nandia ta tatang simban.”

⁶ Animan siminabid si Jesus ong nira. Ang asing alenget da tanira ong balay tang kapitan, nanobol tang kapitan ong

mga tangay na ang bagaten kay nira si Jesus. Sinoyonan na tanira ang ganing, “Aningen mi patigayon ang indi ra mag-pabedlay tanandia. Belago ta bagay ang magrisibi ong nandia ong balay amen. ⁷Ig belago ka ta bagay ang tomalonga ong nandia. Piro maski mitala ra lamang tanandia, mago-ya ra tang torobolono. ⁸Gata-wanano, tenged maski yo, pag-pasakepo ong mga alalawig ang pang-golokolo. Ig may gasakepano kang mga sondalo. Mga aningeno tang tata, ‘Panawa!’ panaw ka tanandia. Ig ong tata, ‘Tania!’ lelenget ka tanandia. Ig mga ong torobolono, ‘Boaten mo na!’ maning ka don tang agboaten na.”

⁹Nabereng si Jesus asing pagabasi na tang sinoyon tang kapitan. Ig siminalonga ong doro-dorong taw ang paman-sitabid ong nandia ig minaning, “Ong matod, maski ngani ong yaten ang mga Israelita,^{‡‡} indio pa gabagat ta taw ang maning ta na kabael tang pagtalig na.”

¹⁰Pagaolik tang mga sinobol tang kapitan, inita nirang mo-ya ra tang torobolon.

Binoi ni Jesus tang ana tang babay ang balo

¹¹Pagatapos ta si, napaning si Jesus ong tatang banoa ang aggoyan ta Nain. Siminabid ong nandia tang mga sinagpan na ig ang doro-dorong taw. ¹²Asing gingabot da tanandia /(tanira) ong lansangan, (may) nabagat na tang (nirang) dorong taw ang loloa ang pamaglebeng ta patay. Na bogtong ang anang lali tang tatang babay ang balo. ¹³Pagaita tang Gino ong nanay tang napatay, dorong katete-beken na ig ganing ong babay, “India ra magini-yak.” ¹⁴Napalenget si Jesus ig bindiotan na tang bayan-bayan ang agbe-tangan tang patay, /(tang longon) ig siminareng ka

tang mga pamagtakan. Oman ganing si Jesus ong patay, “A-oy, mambangona ra.”

¹⁵Nambangon kaman tang patay ig minitala. Oman ganing si Jesus ong nanay, “Nani ra tang ana mo.”

¹⁶Pisan ang pinangeldan tanirang tanan ig namagdayaw tanira ong Dios ang ganing, “Indi enged galipatan tang Dios tang banoa na. Pinapaning na ong yaten tang tatang makagagaem ang propita!”

¹⁷Ig ang balitang narin ang natetenged ong ni Jesus nabantog ong bilog ang Judea asta ong mga logar ang alelenget don.

Ang inaning ni Jesus ong mga sinobol ni Juan ang Manigboniag

(Mateo 11:2-19)

¹⁸Ang tanan ang nang gainabo, agbebeg ong ni Juan tang mga sinagpan na. ¹⁹Animan ginoyan na tang doroa ong nira ig pinapaning na ong Gino para te-maen nira mga tanandia ra kaman tang aggelaten ang komabot, obin mga may domang komabot ang dapat elaten pa. ²⁰Pagakabot nira ong ni Jesus, ganing tanira, “Agtobolon ami ni Juan ang Manigboniag para mane-ma ong nio mga yawa ra tang aggelaten, obin mage-lat ami pa ta doma.”

²¹Mandian, naton ong oras ang asi dorong pinao-ya ni Jesus ang mga pamagmasit, ang mga agpanliwagan ong mga masit nira, ig ang mga aggaeman ta malalain ang ispirito. Pinao-ya na ka tang mga boray. ²²Animan ganing si Jesus ong mga sinobol, “Magbalik amo ong ni Juan ig ibalita mi tang tanan ang inita mi ig naba-yan mi. Ibeg mi ong nandia nga ang mga boray gangaita ra, ang mga pilay gangapanaw da, ang mga bengel gangabasi ra, ang mga liproso mo-ya ra,

^{‡‡}7:9 7:9 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio.

asta ang mga patay nangaboi rang oman. Ig agpatako ra ong mga malilised tang Mo-yang Balita. ²³ Masoirti tang taw ang indi pagdoadoa tang nem na ong yen!”

²⁴ Pagapagalin tang mga sinobol ni Juan, minitala si Jesus ong mga taw natetenged ong ni Juan ang ganing, “Asing napaning amo don ong logar ang anday gistar ang taw, onopay galiliagan ming itaen don? Tatang kirib ang aggeyepen ta mageyep?”^f Belag! ²⁵ Piro onopa enged tang galiliagan ming itaen don? Tatang taw ang pagtok tang masinlong lambong? Belag ka! Tenged ang mga pamagtok ta masinlong lambong ig pamagpagosto tang tanan ang kaliagan nira, don pamansistar ong mga palasio. ²⁶ Animan onopa enged tang galiliagan ming itaen? Tatang propita? Ee. Propita ka kaman. Ig begen amo yen, sobra pa ong propita tang inita mi don. ²⁷ Tenged si Juan yay ang agsambiten tang Dios ong Sagradong Kasolatan, ang ganing:

‘Tobolono tang yen ang torobolon ang tongkaw ong nio, para simpanen na tang paranawan mo.’

²⁸ Agganingo ong nindio, anday nataw ong ta-paw tang kalibotan ang gilalaen ang mas alawig pa ong ni Juan ang Manigboniag. Piro ang maski sinopay gasakepan da tang inadian tang Dios, maski tanandia tang ipabetang ang kadibabakan ong tanan, mas alawig pa ka enged tang pagkabetang na ong ni Juan.”

²⁹ Dorong mga taw ig maski ngani ang mga manigtokot ta bois namamasi ong

mga bitala ni Jesus. Tanirang tanan namagtoman ong tobol tang Dios ang asing namagpaboniag tanira ong ni Juan. ³⁰ Piro ang mga Pariseo ig ang mga manigtoldok, indi maliag ang magtoman tang kaliagan tang Dios. Indi tanira magpaboniag ong ni Juan.

³¹ Oman ganing si Jesus, “Yamong mga taw ong timpong na! Onopa tang kaparioan mi? ³² Ang kaparioan mi mga mamolang pamansikarong ong plasa ig pamansiteg ong mga kakayam nira ang ganing, ‘Sinogtogan amo yamen ta tipano piro indi amo mamagtayaw! Namagkanta ami ta mapongaw piro indi amo ka mamagini-yak!’

³³ “Maning amo enged atan.^{§§} Tenged pagkabot ni Juan ang Manigboniag, inita ming pagpaletem tanandia ig indi panginem ta irinemen, piro ganing amo, ‘Aggaeman tanandia ta anday sayod ang ispirito!’ ³⁴ Oman yo, ang Ana ta Taw, kiminabot ang pamangan ig panginem, ig ganing amo ka, ‘Telekan mi tang taw ang na! Takaban ig manigpabaleng! Ang mga tangay na poros manigtokot ta bois ig domang mga mapinagtalaken!’ ³⁵ Piro maski maning ta sia tang agganing mi, ang kinata-wanan tang Dios itaen pa ka enged ang matod ong kaboi tang mga taw ang pamagtoman ong nandia.”

Bino-bokan ta pabanglo tang mga kakay ni Jesus

³⁶ Mandian may tatang Pariseong nangimbitar ong ni Jesus para mamangan ong balay na. Animan napaning si Jesus don ig liminopa-pak

^f7:24 7:24 Sigon ong doma, ang taw ang pagpanonot-nonot lamang, ang kalimbawan na pario ong kirib ang aggeyepen ta mageyep. Piro si Juan indi nagpanonot-nonot obin nagpaekel-ekel ong kaliagan ta taw maski sinopa tanira. Nagtoldok lamang tang kaliliagan tang Dios ang boaten ta mga taw.

^{§§}7:33 7:33 Ang mga mola indi mamagkontinto maski onopay ipatogtog. Pario ka ta si, ang mga taw ang narin indi mamagkontinto maski sinopay agtobolon tang Dios ong nira. Indi rinisibi obin pinaret nira si Juan, ig ya ka indi rinisibi obin pinaret nira si Jesus, kondi pinakalain lamang.

ong silid tang lamisan, sigon ong naogalian nira mga mamangan. ³⁷Ong lansangan kang asi, may tatang babay ang bantog ang bisiosa. Nabalitan nang si Jesus don mamangan ong balay tang Pariseo. Animan napaning tang babay don ang pagekel ta pabanglo ang agbe-tang ong tatang tereldan ang boat ong batong midio marmol. ³⁸Liminenget tanandia ong boko-boko ni Jesus ong parting kakayan na. Pagini-yak tang babay ig nalbay tang lok na tang mga kakay ni Jesus. Oman sinrapoan na tang mga kakay ni Jesus tang boa na. Pagatapos, initongan na tang kakay na ig binaniosan na tang pabanglong ekel na. ³⁹Asing itaen tang Pariseong nangimbitar ong ni Jesus, ganing tanandia ong sadili na, “Mga matod ang propita tang taw ang na, nata-wanan nang lagi mga onopang klasiay ta babay tang pagapros ong nandia. Tatang mapinagtalaken!”

⁴⁰Piro gata-wanan ni Jesus tang ag-gisipen tang Pariseo animan ganing ong nandia, “Simon, may istoriao rin ong nio.”

Siminabat si Simon, “Onopa si, Maistro?”

⁴¹Ganing si Jesus, “May doroang taw ang nangotang ong manigpaotang. Ang tata, 500 koartang dinario tang naotang na, ig ang tata, 50 dinario lamang.*

⁴²Asing indi tanira mabayad, pinasin-sia ra tanira tang nagpaotang. Mandian, sinopa ong nirang doroa tang mas mabael ang gegma ong nagpaotang?”

⁴³Siminabat si Simon, “Ong yen lamang, ang pinasin-sia na ang mas mabael ta otang.”

Siminabat ka si Jesus, “Tama kaman tang inaning mo.” ⁴⁴Oman minalied si Jesus ong babay ig ganing ong ni Si-

mon, “Gitaen mo ka tang babay ang na? Siminledo ong balay mi ig indio sindolan mo ta wi para yogato ong kakayo. Piro tanandia limbay na tang lok na tang kakayo, ig sinrapoan na pa tang boa na. ⁴⁵Indio ka initongan mo bilang pakomosta ong yen, piro impisa asing kiminabot tanandia, indi nape-nay tang pagitong na ong mga kakayo. ⁴⁶Indi bino-bokan mo ta langis tang yen ang kolo, piro tanandia bino-bokan na ta pabanglo tang mga kakayo. ⁴⁷Ani-man, agganingo ong nio, ang mabael ang paggegma ang pinaita na ong yen pagpamatod ang pinatawad da tanandia tang yading kasalanan na. Piro ang taw ang pinatawad ong mga talak nang ge-ley lamang, ge-ley ka tang paggegma ang ipaita na.” ⁴⁸Oman ganing si Jesus ong babay, “Pinatawad da tang mga talak mo.”

⁴⁹Animan ang mga aroman nang pamamangan namane-ma ong sadili nira, “Sinopa enged tang taw ang na, ang pag-patawad ta mga talak!”

⁵⁰Ig ganing si Jesus ong babay, “Sinabangana tang pagtalig mo. Molika ra ig aloyana enged tang Dios.”

Ang mga babay ang namagtabang ong ni Jesus

8 Pagatapos ta si, naglibot si Jesus ong mga lansangan asta ong mga kababarioan ang pagpatako tang Moyang Balita natetenged ong paggarraemen tang Dios bilang adi. Aroman na tang tampolok may doroang apostolis na, ²asta ang pirapang mga babay ang pinao-ya na ong mga masit nira tanopiasia ig pinalinan na tang malalain ang ispirito. Tata ong nira si Maria ang aggoyan ta Magdalena, ang pinalinan na ta pitong dimonio. ³Tata ka si Juana,

*7:41 7:41 Ang kantidad tang tanga koartan ang “dinario” pario ong kinaldaw ta manigpasol ong logar ang asi.

ang katawa ni Cusa, ang agtalian ang pamalay-balay tang ading si Herodes. Asta si Susana, ig yadi pa. Ang mga babay ang na, aggamiten nira tang sadiling koarta nira para ang mga kaministiran da Jesus may ang mga sinagpan na.

**Ang palimbawa natetenged
ong manigta-bol**

(Mateo 13:1-9; Marcos 4:1-9)

⁴Masigkabotay tang mga taw ang pamagalin ang kada logar nira ang pamansipanig ang ni Jesus. Asing namagirimeng-imbeng da tang dorodorong taw, nagistoria ra si Jesus ang nira tang palimbawang na. Ganing tanandia,

⁵“May tatang taw ang napanaw ang koma na para magta-bol ta binik. Ong pagtara-bolon na, may mga binik ang nailat ang dalan. Galiked-likedan ta taw ig sinompit ta lamlam tang mga binik ang asi. ⁶May mga binik kang nabo-log ang kabatoan. Pagalongay na, nangalanet ang lagi tenged marang lagi tang tanek. ⁷Ang domang binik nala-sik ang kaibabawenan ang tenekan. Pario tanirang nambael ig dineg tang mga ibabawen tang ba-long namansilongay. ⁸May doma pa enged ang binik ang nabo-log ang matambek ang tanek. Liminongay ig namorak ta tang gatos ang pasi kada koay na.”

Oman pinabael ni Jesus tang bosis na ig minaning, “Mamasi tang may talinga!”

**Ang paggamit ni Jesus ta
mga palimbawa**

(Mateo 13:10-17; Marcos 4:10-12)

⁹Pagatapos ta si, nane-ma ang ni Jesus tang mga sinagpan na mga onopa tang maliag yaning tang palimbawa nang asi.

¹⁰Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang mga sikrito natetenged ang inadian tang Dios, agbebego ra ang nindio mandian para maintindian mi. Piro ang doma, ang agtotoldoko poros lamang ang palimbawa,[†] agod maski mamansipa-dek tanira, indi ka mangaita. Ig maski mamamasi, indi ka mangaintindi.”

**Pinaintindi ni Jesus tang palimbawa
natetenged ang manigta-bol**

(Mateo 13:18-23; Marcos 4:13-20)

¹¹“Narin tang maliag yaning tang istoria. Ang binik, yay ang bitala tang Dios. ¹²Mandian, ang mga binik ang nailat ang dalan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala tang Dios, piro dadaton ang lagi si Satanas ig agkomiten na tang bitala ang naloak da ang popotokon nira agod indi tanira mamagparet ig indi mangalibri. ¹³Ang mga binik ang nabo-log ang kabatoan, yay ang mga taw ang pamamasi tang bitala ig agrisibien ang lagi nira ang may kalipay. Piro tenged belag ta de-dek ang popotokon nira, indi lamang maboay tang pagto nira. Mga komabot tang kaliwagan ig pagsobok, dayon ang laging bowanan nira tang pagto nira. ¹⁴Ang mga binik ang nangala-sik ang kaibabawenan, pario ka mga may taw ang pamamasi tang bitala tang Dios, piro mintras gaboay, pamagpaborido ang yading irintindien nira ig gaekelan ang manggad nira may bisio. Animan ang bitala tang Dios andang pisan ay borak na ang kaboi nira. ¹⁵Piro ang binik ang nabo-log ang matambek ang tanek, yay ang mga taw ang pagabasi nira tang bitala tang Dios, agloloak ang lagi nira ang nirang limpi-ong popotokon. Animan pamagpadayon tanira ang pagto nira asta ang bitala may masinlong borak na ang kaboi nira.”

[†]8:10 8:10 Ang bitalang “palimbawa,” mga ang Tagalog ay “talinghaga.” Ang palimbawa istoria piro may adalem ang maliag yaning na ig may adal ang makomit ta.

Ang palimbawa natetenged ong kingki

(Marcos 4:21-25)

¹⁶ Ganing pa si Jesus, “Anday pagsindi ta kingki oman dapan na ta gantangan, obin i-tang na ong adalem tang katri. Kondi don lamang ong borondoan na para mga tenled tang mga taw, mayag ang lagi. ¹⁷ Anday gatalok ang indi ipaita, ig anda kay sikritong indi mata-wanan ong ori ig maintindian ka enged.

¹⁸ “Mamasi amo ta mo-ya. Tenged ang sinopay may gata-wanan na natetenged ong Dios, dolangan pa. Piro ang sinopay anday gata-wanan na, maski gisipen nang may gata-wanan na, sia komiten pa ka enged ong nandia.”

Ang nanay ig mga logod ni Jesus

(Mateo 12:46-50; Marcos 3:31-35)

¹⁹ Maboay-boay ta ge-ley, kiminabot tang nanay ni Jesus may ang mga logod na. Piro indi tanira mangalenget tenged dorong taw. ²⁰ Oman may minaning ong ni Jesus, “Asia ong loa tang nanay mo ig mga logod mo. Agdilemena nira.”

²¹ Piro siminabat si Jesus ang ganing, “Ang sinopay pamamasi ig pamagtoman tang bitala tang Dios, tanira yay ang ag-bibilango ang nanayo ig mga logodo.”

Pinapoas ni Jesus tang tampo

(Mateo 8:23-27; Marcos 4:35-41)

²² Tatang kaldaw ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Maytara! Paning ita ra ong dobaling baybay.” Animan namansitay tanira ong bilog nirang mabael ig namansilarga. ²³ Mintras lalayag da tanira, napoyat si Jesus. Golpi tanirang kinabotan ta tampo ig ge-ley da lamang ma-mokan tang bilog ang ag-tayan nira. Dilikado ra tang pagkabetang nira. ²⁴ Animan pinalengetan si Jesus tang mga sinagpan na ig pinoaw. Gan-

ing tanira, “Magino, magino! Mapatay ita ra!”

Nambangon si Jesus, ig sinambleng na tang mageyep asta ang mababael ang langeb. Ig dayon ang nagpoas tang tampo ig golpi rang naglinaw. ²⁵ Oman ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Ong ayra tang pagtalig mi?”

Piro pisan tanirang pinangeldan ig nangabereng ta mo-ya, animan namagtere-ma te-man ang ganing, “Sinopa enged bato tang taw ang na? Gatobol na tang mageyep asta ang langeb, ig pagtoman ong nandia!”

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang aggaeman ta mga malalain ang ispirito

(Mateo 8:28-34; Marcos 5:1-20)

²⁶ Kiminabot da tanira ong banoa tang mga Geraseno, ong dobali tang Galilea.

²⁷ Pagataboan ni Jesus, binagat ang lagi tanandia ta tatang taga lansangan ang aggaeman ta mga malalain ang ispirito. Naboay dang indi ra pagto-tok ta lambong ig indi ra gistar ong balay nira. Don da lamang gistar ong mga pansion ong simintirio. ²⁸ Pagaita na ong ni Jesus, liminod ong talongan na ig miniteg ta mapoirsa ang ganing, “Jesus, Ana tang Kalawig-lawigan ang Dios! Onopay boaten mo ong yen? Mate-beka kay ong yen. Indio ka papagpinitinsien mo!” ²⁹ Maning ta si tang bitala tang malain ang ispirito tenged sinobol da ni Jesus ang lombao ra ong taw. Ang taw pirming aggawidan tang malain ang ispirito. Maski talikalan tang kalima na may kakay na ig bantayan, gabontok na ka enged tang mga talikala, ig agge-lan tanandia tang dimonio ong mga logar ang anday tataw na.

³⁰ Mandian, sine-ma ni Jesus tang malain ang ispirito, “Sinopay aran mo?”

Siminabat tang malain ang ispirito, “Ang arano si Rinibo.” Tenged rinibo

tang mga dimoniong siminled ong taw ang asi. ³¹ Ig sigi lamang tang pakiloy tang mga dimonio ong ni Jesus ang indi tanira tobolon nang paning ong kaidaleman ang anday kataposan.

³² Mandian, don ong takatan tang tatang bokid ang alenget-lenget, dorong mga baboy ang pamanoliad. Animan namagpakiloy tang mga malalain ang ispirito ong ni Jesus ang pa-leden na ra lamang don ong mga baboy ang asi. Ig pinagnan na tanira. ³³ Limindoa ong taw tang mga dimonio ig namansi-led da ong mga baboy. Oman ang mga baboy diritsong namagsinikad ong pangpang ig nangabo-log ong talsi asta nangalmet ang tanan.

³⁴ Pagaita tang mga mamanigsagod tang baboy tang nainabo, namagsinikad tanira ig binalita nira ong lansangan asta ong mga kabarioan. ³⁵ Animan namansipaning tang mga taw don para telekan mga onopa enged ay nainabo. Pagakabot nira don ong ni Jesus, kinabotan nira tang taw ang dating aggaeman tang mga dimonio. Kakarong tanandia ong may kakayan ni Jesus, paglambong da ig mo-ya ra tang isip na. Animan pinangeldan tanira. ³⁶ Inistoria si ong nira tang mga nangaita mga monopa nago-ya tang taw ang dating aggaeman tang mga dimonio. ³⁷ Oman ang tanan ang mga Geraseno namagpakiloy ong ni Jesus ang magalin da tanandia don ong logar nira, tenged pangeldan dang pisan tanira. Animan siminay da Jesus ong bilog nirang mabael para magalin. ³⁸ Nagpakiloy tang taw ang dating sinled tang mga dimonio ang patabiden na kay, piro pinaolik tanandia ni Jesus ang ganing, ³⁹ “Molika ra ong nindio, ig ibalita mo tang bindoat tang Dios ong nio.”

Animan minolik da tang taw ig binalita na ong tanan ang taw ong lansangan tang bindoat ong nandia ni Jesus.

Ang ana ni Jairo ig ang babay ang pagdogo-dogo

(Mateo 9:18-26; Marcos 5:21-43)

⁴⁰ Mandian, nagbalik si Jesus ong Capernaum. Binagat tanandia don ta dorodorong taw ang pamagelat ong nandia. ⁴¹ Kiminabot ka tang tatang lali, ang aran na si Jairo, tatang pangolokolo ong simban tang mga Judio. Liminod ong talongan ni Jesus ig nagpakiloy ang paning kay si Jesus don ong balay nira, ⁴² tenged agpakamo-kamo ra tang bogtong ang ana nang babay, ang magdosi anios pa lamang tang idad na.

Mandian, asing agpaning da don si Jesus, agsagesen tanandia tang dorong taw ang pamansitabid. ⁴³ May tata kang babay don ong mga taw ang pagdogo-dogo ong teled da ta tampolok may dorong takon. Anday nabolong ong nandia. ⁴⁴ Napalenget tang babay ong boko-boko ni Jesus ig sine-lek na tang kapotan tang lambong na. Nagpoas ang lagi tang pagdogo-dogo na. ⁴⁵ Nane-ma si Jesus, “Sinopay simine-lek ong yen?”

Asing anday nagbeg, ganing si Pedro, “Magino, galibotan ita ig agsagesen ita ta dorong taw!”

⁴⁶ Piro ganing si Jesus, “May simine-lek ong yen. Naba-yagano ang may poirsang limindoa ong yen.”

⁴⁷ Asing mata-wanan tang babay ang indi pala matalok tang bindoat na, pangegel ang napalenget ong ni Jesus. Liminod ong may kakayan na ig don ong talongan tang tanan ang taw bineg nang angay sine-lek na si Jesus, ig monopa tanandia nago-yang lagi. ⁴⁸ Oman minaning si Jesus ong nandia, “Babay, ang pagtalig mo tang nagpao-ya ong nio. Molika ra ig aloyana enged tang Dios.”

⁴⁹ Asing bibitala pa si Jesus, may kiminabot ang nagalin ong balay tang pangolokolo ang si Jairo, ig ganing ong nan-

dia, “Maski indi ra bedlayan ta tang Maistro. Ang ana mo anda ra.”

⁵⁰ Pagabasi ni Jesus, ganing tanandia ong ni Jairo, “India magsinti. Magtaliga lamang ong yen ig mago-ya tanandia.”

⁵¹ Oman nagdayon da da Jesus ong balay ni Jario. Pagakabot nira don, anday pina-led ni Jesus kondi si Pedro, si Juan, si Santiago ig ang mga ginikanan tang mola. ⁵² Pamagini-yak tang tanan don ig agdayagan da nira tang mola. Ganing si Jesus, “Indi amo mamagini-yak. Belag tanandia ta patay. Gapoyat lamang.”

⁵³ Piro inimodan lamang nira si Jesus, tenged ang gata-wanan nira, patay da tang mola. ⁵⁴ Oman bindiotan ni Jesus tang kalima tang mola ig ganing, “A-ing, mambangona ra.” ⁵⁵ Nagbalik tang linawa na ig nambangon ang lagi. Oman ganing si Jesus, “Papanen mi ra tang mola.” ⁵⁶ Pisan ang nabereang tang mga ginikanan tang mola, piro sinoyonan tanira ni Jesus ang indi mamalita maski ong ninopa tang nainabo.

Sinobol ni Jesus tang tampolok may doroang apostolis na para magtoldok

(Mateo 10:5-15; Marcos 6:7-13)

9 Tatang kaldaw, sinimet ni Jesus tang tampolok may doroang apostolis na ig sindolan na tanira ta gaem ig podir ang magpalayas tang tanan ang mga dimonio ig magpao-ya ta mga masit. ² Oman sinobol na tanira para magpatako tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, ig para magpao-ya tang may mga masit nira. ³ Sinoyonan na ka tanira ang ganing, “Ong pagpanaw mi indi amo mamagekel ta maski onopa. Maski baston, maski binagteng, maski pamangan,

maski koarta, ig maski lambong ang irimaran. ⁴ Mga komabot amo ong tatang logar ig mga padayonon amo ong tatang balay, don amo lamang magtinir mintras indi amo pa pagalin ong logar ang asi. ⁵ Piro mga maning amo ong tatang logar ang indi amo risibien tang mga taw don, magalin among lagi ig tapokon mi tang kolapok ong mga kakay mi, para ipaita ming anda ray sarabaten mi ong nira.”

⁶ Oman namansipanaw da tang tampolok may doroang apostolis. Linibotlibot nira tang mga kababarioan ang pamagpatako tang Mo-yang Balita ig pamagpao-ya tang may mga masit maski ong aypa.

Nagoloan tang pagirisipen ni Herodes natetenged ong ni Jesus

(Mateo 14:1-12; Marcos 6:14-29)

⁷ Mandian si Herodes, ang pangolokolo ong Galilea,[‡] nabalitan na tang tanan ang gainabo, animan nagoloan tang pagirisipen na. Tenged may pamaganing ang naboing oman ono si Juan ang Manigboniag. ⁸ May pamaganing kang napaita si Elias, ig may pamaganing pa kang binoi ono tang tata ong mga propita asing tokaw.

⁹ Animan ganing si Herodes, “Pinapitolano ta likel si Juan. Oman sinopa bato tang taw ang na? Dorong gabayano natetenged ong nandia!” Ig dorong prosigir ni Herodes ang itaen na si Jesus.

Pinapan ni Jesus tang sobra ong limang ribong taw

(Mateo 14:13-21; Marcos 6:30-44; Juan 6:1-14)

¹⁰ Pagabalik tang mga apostolis ni Jesus, binalita nira ong nandia tang tanan ang mga bindoat nira. Pagatapos, ingke-

[‡]9:7 9:7 Ang Herodes ang na ay si Herodes Antipas. Tanandia ana tang ading si Herodes ang yay ang nagpapatay ong mga mamolang gege-ley asing tokaw. Si Herodes Antipas tang tetrarka, ang maliag yaning gobernador, tang Galilea. Piro teta ang goy ong nandia adi ka.

lan tanira ni Jesus ong tatang logar ang aggoyan ta Betsaida ang tanira-tanira lamang.¹¹ Piro asing pagatako tang mga taw, dinaton si nira da Jesus. Ig masinlo tang pagrisibi na ong nira. Sinoldokan na tanira natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi, ig pinao-ya na tang mga pamagmasit ong nira.

¹² Asing gakorop da tang kaldaw, namampalenget ong nandia tang tampolok may doroang mga apostolis na, ig ganing tanira, “Narin ita ong tatang logar ang anday gistar ang taw. Mo-ya pa sigoro, papaningen ta ra tang mga taw ong mga bario ig mga sitio ang alenget-lenget para mamandilem ta mapangan ig madayonan nira.”

¹³ Piro siminabat si Jesus, “Yamo tang magtorol ta mapangan nira.”

Ganing ka tang mga sinagpan na, “Aroy, monora bato? Lima ka lamang bilog ang tinapay ig doroa ka lamang bilog ang yan tang ekel ta! Poirang mga panaw aming mamakal ta mga pamanangan para ong tanan ang taw ang na.”

¹⁴ Maning ta na tang inaning nira tenged ang mga lali don limang ribo rang lagi. Oman, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Pakarongon mi tanira ta gropo-gropo ig taglilimampolok.”

¹⁵ Maning ka ta si tang bindoat nira, ig pinakarong nira tang tanan. ¹⁶ Kinomit ni Jesus tang limang bilog ang tinapay may ang doroang bilog ang yan. Siminingara tanandia ong langit ig nagpasalamat ong Dios. Oman pinisi-pisi na si ig sindol na ong mga sinagpan na para itagtag ong mga taw. ¹⁷ Nangapamangan tang tanan ang taw ig poros nangaelen. Pagatapos, sinimet tang mga sinag-

pan na tang nanga-da, ig nanga-mok pa tanira ta tampolok may doroang tiklis.

Ang bitala ni Pedro natetenged ong ni Jesus

(Mateo 16:13-19; Marcos 8:27-29)

¹⁸ Tatang kaldaw, asing si Jesus pangadi ang tanandia lamang, ang mga sinagpan na don kang alenget. Oman nane-ma ong nira si Jesus ang ganing, “Gonopa tang mga taw natetenged ong yen? Yo, sinōpa ono?”

¹⁹ Siminabat tanira, “Ganing tang doma, yawa ono si Juan ang Manigboniag. Ang doma ganing ka, yawa ono si Elias. Ig ganing pa ka tang doma, yawa ono tatang propita asing tokaw ang naboi mandian.”

²⁰ Ig ganing si Jesus ong nira, “Piro mga ong nindio, yo sinōpa?” Ang siminabat si Pedro, “Yawa tang Cristo,[†] ang pinilik tang Dios para maggaem ong tanan!”

Sinayod ni Jesus tang natetenged ong kamatayen ang mapasaran na

(Mateo 16:20-28; Marcos 8:30—9:1)

²¹ Oman maelet ang sinoyonan ni Jesus tang mga sinagpan na ang indi enged mamagbeg maski ong ninopa ang tanandia tang Cristo. ²² Ig ganing pa tanandia ong nira, “Yo, ang Ana ta Taw,[§] kaministiran ang mapasarano tang tanan ang kaliwagan ang boaten ong yen tang mga taw. Indio ilalaen tang mga mepet tang banoa, ang mga pangolokolo ong mga padi,^{**} ig ang mga manigtoldok tang Katobolan. Kaministiran ang sintinsiano ta kamatayen, piro ong ya-long kaldaw maboiong moman.”

[†]9:20 9:20 “Cristo.” Mga ong bitalang Hebreo, “Mesiyas.” Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

[§]9:22 9:22 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Telekan ong Bokabolario.

^{**}9:22 9:22 Ang mga pangolokolo ong mga padi, teta aggoyan ka ta mga “punong saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Padi.”

²³ Oman ganing tanandia ong ni-rang tanan, “Ang sinopay galiliag ang tomabid ong yen, kaministiran ang lipatan na tang sadili na ig magosoy ong yen kaldaw-kaldaw, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.”^{††} ²⁴ Tened ang taw ang agpal-abien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang sinopay magbolontad tang kaboi na para ong yen, tanandia tang marisibi ta kaboing anday kataposan. ²⁵ Onopa enged ay mapakin-abangan ta tatang taw maski magimong nandia ra tang tanan ang bagay tarin ong kalibotan, piro malipat ka ong nandia tang kaboi na? Anda! ²⁶ Animan ang taw mga agkakaeyako nandia ig ang yen ang mga bitala, tanandia ikaeyako ka ong pagbaliko tarin. Tened yo, ang Ana ta Taw, magbaliko tarin ong kalibotan ong mabael ang kayagano, ig ong kayagan tang yen ang Tatay, asta ang kayagan ka tang mga sagradong anghil. ²⁷ Tandan mi narin: Ang doma tarin ong nindio mandian, kabotan pa nira tang kaldaw ig itaen nira ang paggaem da tang Dios bilang Adi ong tanan.”

Nagoman tang itsora ni Jesus

(Mateo 17:1-8; Marcos 9:2-8)

²⁸ Mga walong kaldaw da pagatapos ang inaning ni Jesus tang mga bagay ang na, kimina-yat tanandia ong tatang bokid para mangadi. Pinatabid na da Pedro, Juan ig Santiago.

²⁹ Mintras pangadi tanandia, nagoman tang itsora na ig naningolit tang lambong na ang pisan ang sisinggat. ³⁰ Oman golping may napaita ang doroang taw ang pamagigampang ong ni Jesus. Asi pala, si Moises ig si Elias. ³¹ Pisan ka tanirang sisinggat. Pinagam-

pangan nira tang galenget dang kamatayen ni Jesus ang mainabo ong Jerusalem.

³² Ang oras ang asi, manek tang poyat ni Pedro may ang mga karomanan na. Piro pagapoaw nira, inita nira tang kayagan ni Jesus ig ang doroang taw ang kedeng ong tepad na. ³³ Asing magalin da ong ni Jesus tang doroang taw, ganing si Pedro ong nandia, “Magino, masinlong narin ami! Magboat ami ta tolo nga payag-payagan. Tata para ong nio, tata ong ni Moises ig tata ong ni Elias.” Ong matod, indi gata-wanan ni Pedro tang agbibitala na. ³⁴ Asing bibitala pa si Pedro, may tatang onom ang golping napababak ig binongot tanira tang onom ang asi. Animan ang mga sinagpan pisan ang pinangeldan.

³⁵ Oman may tatang bosis ang nabayan nirang nagalin don ong onom ang ganing, “Na tang yen ang Ana, ang yen ang pinilik. Mamasi amo ong nandia!”

³⁶ Asing napenay da tang bosis, anda ray inita nirang domang taw, si Jesus da lamang. Ig mintras aroman pa nira si Jesus, indi kang lagi bineg nira ong maski ninopa tang inita nira don ong bokid.

Pinao-ya ni Jesus tang molang aggaeman ta malain ang ispirito

(Mateo 17:14-18; Marcos 9:14-27)

³⁷ Pagaramal, pagatoldak da Jesus, binagat tanira ta doro-dorong taw. ³⁸ May tatang lali don ong kayadian ang miniteg ta maning ta na, “Maistro, mate-beka kay! Telekan mo kay tang anao ang lali. Ya ka lamang paman ay anao! ³⁹ Aggaeman tanandia ta malain ang ispirito, ig kada kaboton, golpi ra lamang giteg. Agpapeleg-pelegen tanandia asta bomokal da tang anga na. Agpaliwagan da ta mo-ya tang malain ang ispirito ig

^{††}9:23 9:23 “magosoy ong yen kaldaw-kaldaw, maski kamatayen pa tang talongaen na ong pagtoman na ong yen.” Ong bitalang Grigo: tomabid ong yen kaldaw-kaldaw, ang pagtakan tang sadiling kros na.

indi bo-wanan na. ⁴⁰ Nagpakiloyo ra rin ong mga sinagpan mong palayasen kay nira tang dimonio, piro indi mapalayas nira.”

⁴¹ Siminabat si Jesus, “Ay, yamong mga taw amo! Andang pisan ay pagtalig mi ig matetegat tang kolo mi! Asta tanopa tang agoantao ig tiniro ong nindio? Abir, ekelan mo tani tang ana mo.”

⁴² Asing agpalenget tang mola, pinabegtak tanandia ong tanek ig pinapeleg-peleg tang malain ang ispirito. Oman dayon ang sinambleng ni Jesus tang ispirito. Pinao-ya na tang mola ig inintriga na ong tatay na. ⁴³ Ig nangabereng tang tanan ang taw ong gaem tang Dios.

Moman sing sinambit ni Jesus tang natetged ong kamatayen na

(Mateo 17:22-23; Marcos 9:30-32)

Asing gangabereng pa tang mga taw ong tanan ang bindoat ni Jesus, ganing tanandia ong mga sinagpan na, ⁴⁴ “Tandan mi enged tang mga bitalao ang na. Yo, ang Ana ta Taw, traidorono ig yintrigao ong gaem tang mga taw.” ⁴⁵ Piro indi naintindian tang mga sinagpan na tang mga bitala nang na. Tenged midio may pagdapa pa ong mga kinaisipan nira agod indi mangaintindi. Ig pangelba ka tanirang mane-ma ong ni Jesus tang maliag nang yaning.

Sinopa tang kaimportantian

(Mateo 18:1-5; Marcos 9:33-37)

⁴⁶ Pamagdiskosionan tang mga sinagpan ni Jesus mga sinopa ong nira tang kaimportantian. ⁴⁷ Gata-wanan ni Jesus tang aggisipen nira, animan ginoyan na tang tatang mola don ig pina-deng na ong silid na. ⁴⁸ Oman ganing tanandia ong mga sinagpan na, “Ang magrisibi

ong molang na tenged ong yen, pagrisibi ka ong yen. Ig ang pagrisibi ong yen, sia pagrisibi ka ong nanobol ong yen. Ang kadibabakan ong nindiong tanan, tanandia tang kaimportantian.”

Kakampi ta tang belag ta kakontra ta

(Marcos 9:38-40)

⁴⁹ Pagatapos, ganing si Juan ong ni Jesus, “Magino, may inita amen ang tatang taw ang pagpalayas ta mga anday sasayod ang ispirito ig aggamiten na tang aran mo. Binawalan amen tenged belag ta karomanan ta.”

⁵⁰ Piro ganing si Jesus, “Indi bawalen mi. Tenged ang taw ang indi kokontra ong yaten, maliag yaning tanandia kakampi ta.”

Indi rinisibi si Jesus ong tatang bario ong Samaria

⁵¹ Asing galenget da tang timpong ekelan da si Jesus ong langit, nagdisision tanandiang paning ong Jerusalem. ⁵² Ta-liban na pa tang Samaria, animan nanobol tanandia ta pirapang taw ang tongkaw da don ong tatang bario tang Samaria para magsimpan ta madayonan na. ⁵³ Piro indi tanandia rinisibi tang mga taga Samaria, tenged gata-wanan nira ang distino na Jerusalem, ang siodad tang mga Judio. ⁵⁴ Asing itaen da Santiago may ni Juan, ganing tanira ong ni Jesus, “Magino, galiliagang mama-dol ami ta apoy magalin ong langit para pogdawen tanira?”

⁵⁵ Piro minalied si Jesus ig sinambleng na tanira. [“Indi amo gatako tang onopang klasiay ta ispirito tang atan ong nindio,” ganing tanandia. “Tenged yo, ang Ana ta Taw, indio napaning tarin para patayen tang mga taw, kondi

‡‡9:53 9:53 Ang mga Judio ig ang mga Samaritano indi pamagsapetan. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Samaria.”

para ilibri.”^{¶¶}] ⁵⁶ Ig nagdayon da lamang tanira ong domang bario.

**Belag ta madali tang
tomabid ong ni Jesus**

(Mateo 8:19-22)

⁵⁷ Asing pamansipanaw si tanira, may tatang taw ang naganing ong ni Jesus, “Tomabido ong nio,^{§§} maski ong ariapa paning.”

⁵⁸ Piro ganing si Jesus ong nandia, “Ang mga kironng lōg, may galoang ang agbalayan nira. Ig ang mga lamlam, may poyad ka nira. Piro yo, ang Ana ta Taw, andang pisan ay mapenayano.”

⁵⁹ Ig ganing pa si Jesus ong tata, “Tomabida ong yen.”

Piro ganing tang taw, “Magino, pag-nano kang lagi niong molik, para ipal-bengo tang tatayo.”*

⁶⁰ Piro siminabat si Jesus, “Pabayan mo lamang ang mga patay[†] tang maglebeng ong mga patay nira. Piro yawa, panawa ra ig ipatako mo tang natetenged ong inadian tang Dios.”

⁶¹ Ganing pa ka tang tata, “Magino, tomabido ong nio, piro ba-lo kay, maglisinsiao kang lagi ong pamiliao.”

⁶² Ganing si Jesus ong nandia, “Ang pagarado ang pirming babalied, belag ta bagay ong inadian tang Dios.”

Sinobol ni Jesus tang pitompolok may doroang sinagpan na para magtoldok

10 Pagatapos ta si, namilik pa tang Gino ta pitompolok may doroang sinagpan na. Pina-kaw na tanira ta tag talodoa ong kada lansangan ig kada logar ang paningan na. ²⁻³ Ganing si Jesus ong nira, “Agtobolon amo yen ang midio mamanigayeg among agpaning ong koma. Dorong arayegen,[‡] piro korang tang mga manigayeg. Animan mama-dol amo ong may nandia tang arayegen ang magpekel pa enged tanandia ta mga manigayeg. Panaw amo ra! Piro magandam amo. Ang kalimbawan mi pario ong mga karnirong agpaning ong mga ayep ang pamangkeb. ⁴ Indi amo magekel ta poyopoyo, binagteng asta rapak. Indi amo magtareng ong dalan para magigampang ong maski ninopa. ⁵ Paga-led mi ong maski ninopang balay, maning amo kang lagi, ‘Balampa magkatinir tang kao-yan tang Dios ong teled tang pamalay-balay ang narin.’ ⁶ Mandian, mga kao-yan kaman tang agdilemen tang mga taw ang pamansistar don, magkatinir ka enged tanira ta kao-yan ang magalin ong Dios. Piro mga belag, indi ka marisibi ta sia. ⁷ Mga padayonon amo ong tatang balay, don amo lamang magtinir. Indi amo magla-ted la-ted ong domang mga balay. Indi amo maeyak

^{¶¶}9:55 9:55 Ang mga bitalang na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

^{§§}9:57 9:57 Ang agganingen “Tomabido ong nio,” maliag yaning tomabid tanandia ong ni Jesus bilang sinagpan na.

*9:59 9:59 Para ong mga Judio, dorog kaimportanti ang ipalbeng nira tang mga parinti nirang napatay sigon ong kaogalian nira, ig magasikaso tanira tang toroblien nira. Piro ganing si Jesus, mas importanti ang tomabid ong nandia.

[†]9:60 9:60 Ang agsambiten ang “patay” tarin belag ta maning ang mga taw ang matod ang patay, kondi ang mga taw ang midio patay ong pama-dek tang Dios tenged indi pangilala ong ni Jesus ig anda ong nira tang kaboing ispiritoal.

[‡]10:2-3 10:2 Ang maliag yaning tang “dorong arayegen,” yay ang mga taw ang listo rang magrisibi tang bitala tang Dios piro korang tang manigpatako.

ang mamangan ig manginem ta maski onopay agsisirbi ong nindio, tenged ang mga taw ang pamangabedlay, dapat ang solan ka kaman. ⁸ Animan maski ong ay-pang logaray tang kaboton mi, mga risibien amo don, panganen mi tang maski onopa lamang ay sisirbi nira ong nindio. ⁹ Pao-yaen mi tang mga pamagmasit nira ig aningen mi tang mga taw ang pamansistar don, 'Galenget da tang pagaraemen tang Dios ong nindio bilang adi!' ¹⁰ Piro mga maning amo ong tatang logar ang indi amo risibien nira, paning amo ong karsada ig aningen ming, 'Tapokon amen tang kolapok ang pandepet ong mga kakay amen ang nagalin ong logar mi! Tanda ang anda ray sarabaten amen ong nindio! ¹¹ Ig tandan mi ka na, galenget da tang paggaraemen tang Dios bilang adi!' ¹² Asia tang yaning mi ong nira. Tenged ong kamatodan, ong kaldaw ang osgaran tang Dios tang tanan, ang silot ang i-dol ong mga taw ong logar ang asi mas sobra pa ong silot ang i-dol ong mga taga Sodoma."^f

Ang mabetangan tang mga banoang indi namagtogat

(Mateo 11:20-24)

¹³ Oman ganing pa si Jesus, "Kailo amo ka, yamong mga taga Corazin ig taga Betsaida! Dorong milagrong bindoato atan ong nindio, piro indi amo enged namagtogat ong mga talak mi! Piro mga bindoato lamang tang mga bagay ang asi don ong Tiro ig ong Sidon, ang mga taw don, naboay da ka rin ang namaglabong ta sako ig naman-sikarong ong kabo para ipaitang pamagtogat da tanira. ¹⁴ Animan ong Kaldaw tang Pagosgar, mas malakan tang silot ang i-dol ong mga taga Tiro may Sidon

kaysa ong nindio. ¹⁵ Ig yamong mga taga Capernaum, galiliag among manlawig tegka ong langit. Piro mabo-log amo lamang ong impirno, tenged indi amo ka enged namagtogat!"

¹⁶ Oman ganing si Jesus ong mga agtobolon na, "Ang mamasi ong nindio, pamasi ka ong yen. Ang indi magrisibi ong nindio, indi ka magrisibi ong yen. Ig ang indi magrisibi ong yen, sia indi ka pagrisibi ong Dios, tenged tanandia tang nagtobol ong yen."

Namansibalik tang pitompolok may doroang sinagpan

¹⁷ Asing pagbalik tang pitompolok may doroang sinobol ni Jesus, dorong kalipay nira ig ganing tanira, "Magino, maski ngani mga dimonio, pamagparet ka mga agtobolon amen ong paggamit amen tang aran mo!"

¹⁸ Siminabat ka si Jesus, "Initao ka kaman si Satanas, ang asing golpi tanandi-ang nabo-log ong langit, ang midio koldap. ¹⁹ Telekan mi, sindolan amo yen ta gaem para likedan tang mga ma-kal ig mga anono-siok, ig agod degen mi tang gaem tang kasoay ta ang si Satanas. Indi amo maonopa. ²⁰ Animan mangalipay amo, belag ta tenged gadeg mi tang mga malalain ang ispirito, kondi tenged nasolat da tang aran mi don ong langit."

Nagpasalamat si Jesus ong Dios

(Mateo 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Asing oras ang asi, pinalipay si Jesus ta mo-ya tang Ispirito Santo, ig ganing, "Tatayo, yawa tang paggaem tang langit may ang tanek. Pagpasalamato ong nio tenged sinalok mo tang mga kamatodan ang na ong mga matatakong taw ig alalawig tang inadalan nira. Piro

^f**10:12** 10:12 Asing tokaw ang mga taga Sodoma ig taga Gomorra anday sayod tang pagrisibi nira ong mga anghil tang Dios ang pinapaning na don ong nira. Animan pinogdaw tang Dios tang banoa nira. Ig ong oring kaldaw silotan pa enged tanira. Ang nainabo ong Sodoma ig Gomorra mabasa ta ong Genesis 18:25-19:29.

pinatako mo ong mga taw ang dibabak ta nem ig anday adal nira. Salamat, Tatay, tenged maning ta sia tang kaliliagan mo.”

²² Oman ganing si Jesus ong mga taw don, “Ang tanan ang bagay, inintriga ong yen tang Tatayo. Ang Tatay lamang enged tang gailala ong Ana na, ig ang Ana lamang tang gailala ong Tatay na, asta ang mga taw ang galiliagan tang Ana ang mailala ong Tatay na.”

²³ Oman siminalonga si Jesus ong mga sinagpan na ig minitala ong nira lamang ang ganing, “Masoiri amo tenged inita mi tang mga bagay ang gitaen mi mandian. ²⁴ Ganingo ong nindio, dorong propita ig mga adi asing tokaw ang gangaliliag din ang mangaita tang gitaen mi, piro indi inita nira. Ig gangaliliag din ang mangabasi tang gaba-yan mi, piro indi ka naba-yan nira.”

Ang mo-yang taw ang taga Samaria

²⁵ Tatang kaldaw may tatang manigtoldok tang Katobolan tang mga Judio ang napalenget para sobokan na si Jesus. Ganing tanandia, “Maistro, onopa tang masinlong boateno para marisibio tang kaboiing anday kataposan?”

²⁶ Ganing si Jesus ang siminabat, “Onopa tang gasolat ong Katobolan? Onopa tang gabasa mo don?”

²⁷ Siminabat tang manigtoldok, “Gegman mo tang Ampoan mong Dios ang de-dek ong popotokon mo, bogos ong nem mo, bogos ong poirsa mo ig bogos

ong kinaisipan mo,”[§] ig ‘Gegman mo tang masig ka taw mo pario tang paggegma mo ong sadili mo.’”^{**}

²⁸ “Tama tang sabat mo,” ganing si Jesus. “Boaten mo sia ig yawa marisibia ta kaboiing anday kataposan.”

²⁹ Piro ang kaliagan tang manigtoldok, masigoro nang tama tang boaten na agod indi tanandia mapaeyak, animan nane-ma si ong ni Jesus, “Piro Gino, sinopa tang yen ang masig ka taw?”

³⁰ Siminabat si Jesus ong nandia ong tatang istoria. “May tatang taw ang napanaw nagalin ong Jerusalem paning don ong Jerico. Mintras papanaw, inalan tanandia ta mga tolisan. Kinomit nira tang ekel na asta ang aglambongon na. Sinalalabangan nira tang sontok oman bino-wanan nirang lipeng.

³¹ Nāton ang nata-lib don ong dalan ang asi tang tatang padi. Pagaita na ong taw ang asing binogbog ig gibok ong binit tang dalan, don tanandia nagpanaw ong dobaling binit. ³² Oman may tatang manigtambang ong Timplo,^{††} ang simina-lib ka don. Asing itaen na tang taw ang asi, indi ka inintindi na kondi nagpadayon lamang ong pagpanaw na.

³³ “Ong ori, may tatang taga Samaria^{‡‡} ang belag ta kasimanoa nira ang pagbi-ahi ig nata-lib ka don. Pagaita na ong taw ang asing binogbog, nate-bek ang lagi tanandia. ³⁴ Pinalengetan na ig binolong na ta langis may bino^{¶¶} tang mga igad na ba-lo bine-ketan na. Oman, kinarga na don ong ayep ang agtayan na.

[§]10:27 10:27 Deuteronomio 6:5

^{**}10:27 10:27,29 “masig ka taw.” Mga ong bitalang Grigo: kamalay. Levitico 19:18

^{††}10:32 10:32 Ang “manigtambang” ong Timplo, yay ang aggoyan ta mga “Levita.” Tanira mga inampo ni Levi, tata ong mga ana ni Israel.

^{‡‡}10:33 10:33 Ang mga Judio ig ang mga Samaritano indi pamagsapetan. Masiadong dibabak tang pama-dek tang mga Judio ong mga taga Samaria tenged indi pamagtoman ong mga kaogalian tang rilihion tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Samaria.”

^{¶¶}10:34 10:34 Ang bino don ong logar nira teta aggamiten ong pagbanios, pario ong paggamit ta ta alcohol ang pambanios mandian.

Ingkelan na ong balay ang agpabayadan ig don inasikaso na. ³⁵Pagaramal, nagtorol tang Samaritano ta koarta^{§§} ong may nandia tang balay ang ganing, ‘Patigayon mo kang asikason tang taw ang na. Mga pirapa tang korang, sia dolangano ra lamang ong pagbaliko.’”

³⁶Oman ganing si Jesus ong manigtoldok, “Mandian, ong nio lamang, sinopa ong nirang tolo tang nagpaita ang tanandia masig ka taw ta sing taw ang binogbog tang mga tolisan?”

³⁷Siminabat tang manigtoldok, “Ang nate-bek ong nandia.” Ig ganing si Jesus, “Panawa ra ig maning ka don tang boaten mo.”

Namisita si Jesus ong da Marta may ni Maria

³⁸Nagpadayon da si Jesus may ang mga sinagpan na ong pagpanaw nira asta kiminabot tanira ong tatang bario. May tatang babay don, ang aran na si Marta, ig mo-ya tang pagrisibi na ong da Jesus ong balay na. ³⁹Mandian ang babay ang na, may logod na ka, ang aran na si Maria. Si Maria, kiminarong lamang ong may kakayan tang Gino ig pamasang tang agtotoldok na. ⁴⁰Piro gaborido si Marta tenged dorong aggasikason na. Animan napalenget si Marta ong ni Jesus ig ganing, “Gino, anday kaso ong nio ang agpabayano ra lamang tang logodo? Tambilogo ka lamang ang pagsimpan. Aningen mo kay patigayon ang tabangano ka nandia.”

⁴¹Piro siminabat si Jesus, “Yawa, Marta, pisana lamang gaborido ong mga irintindien mo. ⁴²Piro tata ka engaged lamang tang importanti. Sia yay ang pinilik ni Maria. Indi bawalen ta tanandia.”

Ang toldok natetenged ong tamang pagparangadien

(Mateo 6:9-13; 7:7-11)

11 Tatang kaldaw pangadi si Jesus ong tatang logar. Pagatapos na, ganing tang tatang sinagpan na ong nandia, “Magino, toldokay ami ka niong mangadi, pario tang bindoat ni Juan ang Manigboniag ong mga sinagpan na.”

²Ganing si Jesus ong nira, “Mga mangadi amo, maning ta na tang pangadien mi:

‘Tatay amen, dayawen ig galangen tang aran mo.

Balampa yawa ra tang maggaem ong tanan-tanan.

³Olday ami ka nio ta yamen ang pamanangan ong kaldaw-kaldaw.

⁴Patawaden ami nio ong mga talak amen,

tenged agpatawaden amen ka tang mga pamagkatalak ong yamen.

Ig tabangan ami kay nio agod indi ami degen tang tokso.”

⁵Ganing pa ka si Jesus ong nira, “Pabetang ta, may tata ong nindio ang napaning ong balay tang tangay na, maski tenganan da, ig ganing, ‘Tangay! Oldayo kang lagi nio ta mapangan! ⁶Ba-long kiminabot tang tatang tangayong nagbiahi, ig anday mapapano ong nandia.’ ⁷Piro maning ta na tang sabat tang tangay na: ‘India magdistorbo ong yen! Way, telekan mo! Sirado ra tang portan amen ig lolbog ami ra tang pamiliao! Tamadano rang mambangon para magtorol tang kaminitiran mo.’ ⁸Piro ganingo ong nindio, ang taw ang asi mambangon ka engaged para magtorol tang agpa-dolon tang tangay na. Belag tang maning tenged ong pagtangayan nira, kondi tenged sigi

§§10:35 10:35 Ong bitalang Grigo: “doroang dinario,” bali sol ta tatang manigpasol ong doroang kaldaw.

tang reges nang pama-dol. ⁹ Animan ag-ganingo ong nindio, pirmi among mama-dol ong Dios ig oldan amo. Magprosi-gir among magdilem tang agdilemen mi, sia itaen mi ka. Sigi lamang tang panag-balay mi ig padayonon amo. ¹⁰ Tened garisibi tang kada pama-dol. Gaita tang pagdilem. Ig agpadayonon tang panag-balay. ¹¹ Yamong mga tatay, mga pama-dol tang mga ana mi ta yan, oldan mi bato ta ma-kal? ¹² Obin, mga pama-dol tanira ta ki-yoy, oldan mi bato ta anono-siok? ¹³ Mga yamong mapinagtalaken gatakong magtorol ta mo-yang bagay ong mga ana mi, ang Tatay mi pa bato ong langit? Indi bato magtorol tanandia tang Ispirito Santo ong mga taw ang pama-dol ong nandia?”

Si Jesus ig si Satanas

(Mateo 12:22-30; Marcos 3:20-27)

¹⁴ Tatang kaldaw nagpalayas si Jesus ta dimonio ong tatang taw ang boyon. Asing pagalao tang dimonio, nabitala ra tang boyon. Nangabereng tang mga taw don, ¹⁵ piro ganing tang doma, “Si Satanas,* ang pangolokolo ong mga dimonio, yay ang pagtorol ong nandia ta gaem ang magpalayas ta mga malain ang ispirito.”

¹⁶ May doma kang galiliag ang sobokan nira si Jesus, animan ganing tanira ong nandia, “Abir, magpaitā kay ong yamen ta milagro ang yawa matod ang nagalin ong Dios.” ¹⁷ Piro gata-wanan ni Jesus tang aggisipen nira. Animan ganing tanandia, “Pabetang ta, mga ang mga taw ong tatang inadian, tanira mismo tang pamagkorontran, mamagbereblag ang enged tang inadian ang asi. Ig maski ong tanga balayan, mga tanira mismo

tang pamagsoroayan, indi maboay mamagbereblag ang enged. ¹⁸ Mandian, mga si Satanas mismo tang mangontra ong mga sinakepan na, monopa madayon tang inadian na? Ganing amo, yo pagpalayaso ta mga dimonio, tened sindolano ni Satanas tang gaem ang na. ¹⁹ Piro mga matod ang si Satanas tang nagtorol ta gaem ong yen para magpalayas ta mga dimonio, sinopa ka tang pagtorol ta gaem ong mga tawan mi para magpalayas ta mga dimonio? Tanira ka mismo tang magpamatod ang nagkamali amo! ²⁰ Tened ang kamatodan, ang Ispirito tang Dios tang pagtorol ong yen ta gaem ang magpalayas ta mga dimonio. Animan maliag yaning, ang Dios ya ray paggaem mandian tarin ong nindio.”

²¹ “Si Satanas, ang kalimbawan na pario ong tatang taw ang mapoirsa ig may armas na. Ig mintras pagbantay tanandia tang balay na, anday ma-led para manakaw tang mga kagamitan na. ²² Piro mga toloson tanandia ig pirdien ta tatang taw ang mas mapoirsa ong nandia, † komiten tang mga armas nang ag-taligan na. Pagatapos, ang mga kagamitan na parti-partien da tang taw ang nanolos may ang mga karomanan na.”

²³ Ig ganing pa si Jesus, “Ang indi kakampi ong yen, kokontra ong yen. Ig ang indi pagtabang ong yen ang pagsimet ta mga taw, pagwasag lamang.”

Mga magbalik tang anday sayod ang ispirito

(Mateo 12:43-45)

²⁴ Ganing pa si Jesus, “Pabetang ta, mga may malain ang ispirito ang lomboa ong taw ang sinledan na, ang boaten

*11:15 11:15 “Satanas.” Ong bitalang Grigo: Beelzebul. Ang Beelzebul tata kang aran ni Satanas. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Satanas.”

†11:22 11:22 Ong palimbawang na, ang mapoirsang taw yay si Satanas, ig ang taw ang mas mapoirsa ong nandia, yay si Jesus.

na magalig-alig ong logar ang anday wi na ig magdilem ta logar ang mapenayan na. Mga anday itaen nang mapenayan na, maning ong sadili na, 'Magbaliko ra lamang ong taw ang inistarano tanopasia.' ²⁵Ig ong pagbalik na, kabotan na tang taw ang midio tatang balay ang limpio ra ig ariglado pa. ²⁶Animan magpanaw si tanandia ig mangimbitar pa enged ta pitong ispiritong mas malalain pa ong nandia. Oman tenled ang lagi tanira ig mistar si don. Animan ang taw ang asing lindoan tanopasia ta malain ang ispirito, mas maliwag tang pagkabetang ang kaboton na mandian."

Ang kambengan ang matod

²⁷Asing bibitala pa si Jesus, may tatang babay don ong kayadian ang miniteg ang ganing, "Masoirti tang babay ang nangana ong nio ig nagpatiti!"

²⁸Piro ganing si Jesus ang siminabat, "Mas masoirti pa tang pamamasi ig pamagtoman tang bitala tang Dios!"

Agdileman nira si Jesus ta milagro

(Mateo 12:38-42)

²⁹Asing pangyadi ra tang mga taw, ganing si Jesus, "Ang mga taw ong timpong na, doro kalalain! Pamagdilem ta milagro ba-lo tanira magparet. Piro anday ipaita ong nira, poira lamang ong tatang makabebereng ang bagay ang pario tang nainabo ong propitang si Jonas asing tokaw. ³⁰Mga monopa si Jonas nagimong tanda para ong mga taga Ninive asing tokaw, maning ka ta si magimong tanda tang Ana ta Taw ong mga taw mandian. ³¹Pag kabot tang kaldaw ang magosgar da tang Dios, tomalonga don tang Rayna tang Abagat[‡] ig maning ang yamo dapat ang silotan.

Tenged asing tokaw nagalin pa tanandia ong logar ang dorog kalawid para lamang mamasi ong kinata-wanan tang ading si Solomon. Piro telekan mi, may nakabot da tarin ang sobra pa ong ni Solomon! ³²Ong kaldaw kang asi, asta ang mga taga Ninive tomalonga ka don ig magpamatod ang yamo dapat kaman ang silotan. Tenged asing si Jonas nagtoldok ong nira, namagtogot tanira tang mga kasalanan nira. Piro yamo, maski may tarin da mandian ang sobra pa ong ni Jonas, indi amo pa enged mamagparet ong toldok na."

Ang pa-kal tang sinangoni ta

(Mateo 5:15; 6:22-23)

³³Ganing si Jesus, "Anday pagsindi ta kingki oman italok obin dapan na ta gantangan. Kondi don lamang ong borondoan na para mga tenled tang mga taw, mayag ang lagi. ³⁴Ang kalimbawan tang mata ta, midio pa-kal tang sinangoni ta. Animan mga mayag tang pama-dek ta, gayagan ka tang bilog ang kaboi ta. Piro mga maki-lep tang pama-dek ta, gaki-lepan ka tang bilog ang kaboi ta. ³⁵Animan sigoron ming mayag tang popotokon mi, ang belag ta maki-lep. ³⁶Tenged mga mayag tang popotokon ta ang andang pisan ay maki-lep don, mayag ka kaman tang bilog ang kaboi ta, ig midio gasinagan ita ta tatang kayag-ayagan ang pa-kal."

Binitalan ni Jesus tang mga Pariseo asta ang mga manigtoldok tang Katobolan

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

³⁷Pagatapos ang nagbitala si Jesus, inimbitar tanandia ta tatang Pariseo para mamangan ong balay na. Animan napaning si Jesus ong balay tang Pariseo

[‡]11:31 11:31 Ang "Rayna tang Abagat" yay ang rayna ong Seba, tatang banoa ong parting abagat tang Arabia asing tokaw. Mabasa ta na ong 1 Hari 10:1-13.

ig namangan. ³⁸ Nabereng tang Pariseo asing pagaita nang si Jesus pamangan ang indi namanaw ta tama sigon ong kaogalian nira.[¶] ³⁹ Animan ganing tang Gino ong nandia, “Yamong mga Pariseo! Aglimpion mi ta mo-ya tang loa tang mga baso ig mga platon mi, piro ang teled tang popotokon mi maboling tenged ponok ta kadedegan ig katakab. ⁴⁰ Anday isip mi! Ang Dios tang nagboat tang mga bagay ong loa ang ag-gitaen. Bato belag ka ta tanandia tang nagboat tang ga-tang ong teled, ang indi gitaen ta taw? ⁴¹ Ang boaten mi, oldan mi kang lagi tang mga malilised maski onopa atan ong platon may ong tasa mi. Asia magimong limpio tang tanan para ong nindio.[§]

⁴² “Kailo amo kang mga Pariseo! Maderep amo ong pagtorol ong Dios ta tampolok ang porsinto tang pa-bat mi asta ang mga daon ang pagpasabor ong pamangan. Piro ong dobali ta sia, indi amo enged pamagintindi ang magboat ta mato-lid ig maggegma ong Dios. Dapat magtorol amo ka kaman tang tampolok ang porsinto, piro indi lipatan mi tang mas importanting mga tobol.

⁴³ “Kailo amo ka kaman, yamong mga Pariseo! Mga don amo ong mga simban mi, ang kaliliagan mi enged, mga kalarongan ang masisinlo. Ig mga don amo ong plasa, ang kaliliagan mi, ang salodoan amo tang mga taw. ⁴⁴ Kailo amo

ka! Ang kalimbawan mi pario amo ong mga lebengan ang anda ray tanda na, ig gapanaw-panawan ta mga taw ang indi gangatakong poros anday sasayod tang ga-tang ong adalem.”

⁴⁵ Ganing ong ni Jesus tang tatang manigtoldok tang Katobolan, “Maistro, ong inaning mong asia, agpaeyaken ami ka nio.”

⁴⁶ Siminabat si Jesus ang ganing, “Kailo amo ka, yamong mga manigtoldok tang Katobolan! Tenged agpa-belatan mi tang mga taw ong dorong mga toromanen mi, piro indi enged agboinan mi tang tarakanen ang asi agod makayan nira tang kabelatan.^{**} ⁴⁷ Kailo amo ka! Agpaobra mi tang mga pantion tang mga propitang pinatay tang mga kamepet-mepetan mi asing tokaw.

⁴⁸ Ong agboaten ming asia, maliag yaning agpaoyon amo ong bindoat tang mga kamepet-mepetan mi. Tenged tanira tang namamatay tang mga propita, ig yamo ka tang pamagpaobra tang mga pantion nira! ⁴⁹ Animan ganing tang kinata-wanan tang Dios, ‘Manobolo ong nira ta mga propita ig mga apostolis. Patayen nira tang doma, ig ang doma paliwagan ka nira.’ ⁵⁰ Animan yamong mga taw mandian, yamo tang manabat ong kamatayen tang tanan ang mga propita, mimpisa pa asing boaten tang kalibotan, ⁵¹ mimpisa pa ong pagpatay ong

[¶]**11:38** 11:38 Dorong mga riglaminto tang mga Judio ang agboaten nira para magimong limpio ong pama-dek tang Dios. Ang pagpamanaw ba-lo mamangan ig ang pagpangogat tang mga platon, asia doroa ong mga toromanen ang agtoldan nira ta importansia.

[§]**11:41** 11:41 ara ong mga Pariseo, yading mga bagay tang agpabetang nirang maboling, pario tang mga pamangan ang agbawalen tang Katobolan ni Moises, ang mga garamiten ang indi pa gaogatan sigon ong tamang pagrilimpion, asta ang mga taw mismo ang indi pamagtoman ta osto tang domang mga toromanen nira.

^{**}**11:46** 11:46 Asing tokaw, poira ong Katobolan ni Moises, namagdolang pa tang mga Pariseo ta doma pang mga tobol ang dorog kaigpit ang agpareges nirang tomanen, asta ra ka ang dorong mga bagay ang agbawalen nirang boaten. Tenged tarin, liniwagan ta mo-ya tang mga taw ong pagtoman nira ong rilihion nira bilang mga Judio.

ni Abel,^{††} sa-sad ong pagpatay ka ong ni Zacarias don ong teled tang Timplo.^{‡‡} Pinatay mismo tanandia don ong pagtetengan tang altar ig ang sagradong logar. Ong matod, yamong mga taw ong timpong na, yamo tang silotan tenged ong tanan ang bindoat nirang asi.

⁵²“Kailo amo kang mga manigtoldok tang Katobolan! Sinalok mi ra tang pagtorol ta kinata-wanan. Indi amo ngani gangaintindi tang kamatodan, ig agsagangen mi pa tang doma ang gangaliliag ang mangaintindi.”

⁵³Pagatapos ang nagbitala si Jesus, nagalin da tanandia. Impisa don, pirmi rang agkontraen tanandia tang mga manigtoldok tang Katobolan ig ang mga Pariseo. Dorong bagay tang agte-maen nira ong ni Jesus,⁵⁴ ig agbantayan nira ta mo-ya para madep nira ong mga sabat na.

Pandam ong mga boat nira

(Mateo 10:26-27)

12 Asing pamansikabot pa tang ribo-ribong mga taw, asta pamagtalapan da tang doma, minaning kang lagi si Jesus ong mga sinagpan na, “Magandam amo. Itaben matalidan amo tang mga Pariseo ong mga boat nirang poros paita-ita lamang. Asia, ang ogali nira midio pario ong pampalsa ta tinapay ang madaling magwasag ong agmasaen.² Anday gatalok ang indi ipaita, ig anda kay sikritong indi mata-wanan.³ Maski onopay inampang ming labi, ba-yen ka enged mga kaldaw da. Ig maski onopay lalalat mi don ong koartong sirado, narin ipatako ka enged don ong loa.”

Ang dapat eldan ta

(Mateo 10:28-31)

⁴Ganing pa si Jesus, “Agganingo ong nindio mga tangay, indi amo meled ong mga pamamatay ta taw, sia sa-sad lamang don tang gaem nira.⁵ Begen amo yen mga sinopa tang dapat eldan mi: Ang Dios lamang tang dapat eldan mi, tenged pagatapos nang komitmen tang kaboi mi, may gaem na pang magsilot ang i-lek ong impirno. Agganingo si, tanandia tang dapat eldan mi.

⁶“Piro demdemen mi ka narin: Ang mga aloma-wit, gata-wanan ta ang gabakal ta doroang sintabos lamang kada limang bilog. Asia, maski doro kabarato, piro indi ka agpabayan tang Dios.⁷ Ig yamo, maski ngani ang mga naet tang boa mi, gata-wanan na ang pirapang tanan. Animan indi amo mamasieled, tenged mas agmalen amo tang Dios kaysa ong kadoro-doroan ang mga aloma-wit.”

Ang mangilala ong ni Cristo ig ang indi

(Mateo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸Ganing pa si Jesus, “Agganingo ong nindio, ang sinopay mangilala ong yen, ang Ana ta Taw, ong talongan tang mga taw, ilalaeno ka tanandia ong talongan tang mga anghil tang Dios.⁹ Piro ang ganing indi ono gailala ong yen, indi ka tanandia ilalaeno ong talongan tang mga anghil tang Dios.

¹⁰“Mapatawad tang maski sinopay magbitala ta malain kontra ong yen, ang Ana ta Taw. Piro mga ang Ispirito Santo tang pakalainen na, inding pisan tanandia patawaden.

¹¹“Mga ekelan amo ong mga simban tang mga Judio, obin ong talongan tang

^{††}11:51 11:51 Genesis 4:8

^{‡‡}11:51 11:51 2 Cronica 24:20-21

mga opisialis ig ong mga may aotoridad para imbistigaren natetenged ong pagto mi ong yen, indi amo magpalibeg tang mga kolo mi mga onopa tang isabat mi obin mga onopay ibitala mi. ¹²Tenged ong oras asi, toldokan amo tang Ispirito Santo tang dapat isabat mi.”

Ang taw ang panalig ong manggad na

¹³Ganing ong ni Jesus tang tatang taw don, “Maistro, aningen mo kay patigayon tang logodo ang partiano kay nandia tang toroblien amen.”

¹⁴Siminabat si Jesus, “Tangay, sinopa tang nagbetang ong yen para magosgar ong nindio, obin magtenga tang mga toroblien mi?” ¹⁵Ig ganing pa tanandia ong nirang tanan, “Magdan amo ong tanan ang klasi ta katakab. Tenged ang kaboi ta taw indi na-tang ong kabael tang manggad na.”

¹⁶Pagatapos, inistoria ni Jesus tang palimbawang na: “May tatang manggaden ang napagpa-bat ta mabael.

¹⁷Animan ganing tanandia ong sadili na, ‘Onopa tang masinlong boateno? Anda ray mabetangano tang napa-bato.

¹⁸A, gata-wanano ra tang boateno. Ipalaglago ra lamang tang mga bodigao ig magpa-dengo si ta mas mababael. Ig don i-tango tang mga napa-bato ig ang doma pang mga kagamitano. ¹⁹Tapos, yaningo ong sadilio, Asia! Bastanti ra tang mga pagkabetango! Indio ra korangen asta tanopa! Penayo ra lamang. Mamangan, manginem, ig mangalipay.’

²⁰“Piro maning tang Dios ong nandia, ‘Anday isip mo! Mandian mismong labing na, mapataya ra. Oman, sino-pay magpakinabang tang mga agtatalok mo?’” ²¹Ig ganing pa si Jesus, “Maning ta sia tang mainabo ong taw ang pagsimet ta manggad para ong sadili na lamang, piro ong pama-dek tang Dios malised pa ka enged tanandia.”

Magtalig lamang ong Dios

(Mateo 6:25-34)

²²Ganing pa si Jesus ong mga sinagpan na, “Animan agganingo ong nindio: Indi amo magpaborido tang kolo mi natetenged ong pamangan ang kaministiran mi para maboi, asta ong mga pangabel tang sinangoni mi. ²³Tenged ang kaboi ta mas importanti pa enged ong pamangan ta, ig ang sinangoni ta mas importanti pa ong lam-bong ta! ²⁴Telekan mi ra lamang tang mga ogak. Indi tanira pagloak ig indi ka pangayeg. Anday bodiga nira ig maski payag anda. Piro agtoldan tanira tang Dios ta pamangan nira. Yamo pa bato? Mas importanti amo pa ong mga lam-lam! ²⁵Sinopa ong nindio tang poiding pāboaten na tang kaboi na, maski tang oras lamang, tenged ong pagpaborido na? Anda! ²⁶Animan mga anday maimo mi para mapāboat tang kaboi mi maski ge-ley lamang, angay pamagpaborido amo pa natetenged ong domang mga bagay?

²⁷“Isipen mi ra lamang tang mga rosas ong kabokidan. Pamansibabael tanirang indi pagobra ig indi pagboat ta lam-bong. Piro ong matod, ang adi mismong si Solomon, maski monopa kamanggad, indi ngani napaglambong ta pario kasinlo tang maski tata ong mga rosas ang asi. ²⁸Ang mga ibabawen ong kabokidan, mandian asia pa ig ong damal sirokong da. Piro maski maning ta si, agpalambongan tang Dios ta dorog kasinlo. Yamo pa bato? Indi amo ka palambongan na? Korang pa tang pagtalig mi!

²⁹“Animan indi amo magpaborido mga ong ari amo pa mangomit ta panganen mi ig inemen ³⁰Tenged ang mga bagay lamang ang narin tang pirming agdemdemen tang mga taw ang anday talig nira ong Dios. Gata-wanan tang

Tatay mi don ong langit ang kaminstiran mi kaman tang tanan ang asia. ³¹ Ang boaten mi, tokawen mi kang lagi ong tanan ang maggaem tang Dios ong kaboi mi. Sia, i-dol na tang tanan ang kaminstiran mi.”

Ang manggad ong langit

(Mateo 6:19-21)

³² “Indi amo mamansieled, mga agmaleno, maski pira amo pa lamang bilog. Galiliag tang Dios ang pa-penen amo nandia ong inadian na. ³³ Ipabakal mi tang mga pagkabetang mi, oman ang bayad na i-dol mi ong mga malilised. Ong maning ta sia, midio magboat amo ta mga poyo-poyong indi malagi ig magsimet amo ta manggad ong langit. Ang manggad ang asi indi malangga ig indi enged makorangan, tenged anday anay don ig anda kay malenget ang mga takawan. ³⁴ Tenged mga ong aypa tang manggad mi, don ka tang nem mi.”

Ang mga torobolon ang pirming simpan

³⁵⁻³⁶ “Magimong simpan amo. Pato-ladan mi tang mga torobolon ang pamagelat ong agalen nirang molik da magalin ong kasalan. Indi tanira mapoyat ig indi agpabayan nirang mapatay tang mga tolok agod pag kabot ig tomotok tang agalen nira, mabrian ang lagi nira tang portan. ³⁷ Masoirti tang mga torobolon mga ong pagbalik tang agalen nira, kabotan tanirang pamagbantay. Agganingo ong nindio, manimara tang agalen tang lambong na, pakarongon na tang mga torobolon na don ong nandiang lamisan ig tanandia mismo tang magsirbi ong nira. ³⁸ Masoirti ka kaman tang mga torobolon mga kabotan tanira tang agalen nirang pamagelat pa. Maski molik ang tenganan obin garamal da. ³⁹ Isipen mi narin: Mga gata-wanan lamang tang may nandia tang balay mga

onopang orasay komabot tang takawan, indi enged pabayan nang telden tang balay na. ⁴⁰ Animan yamo, kaminstiran ang magbantay amo ig pirming simpan. Tenged yo, ang Ana ta Taw, komaboto ong oras ang indi gelaten mi.”

Ang torobolon ang mataligan ig ang belag

(Mateo 24:45-51)

⁴¹ Nane-ma si Pedro, “Magino, ang inistoria mong asia, para ong yamen lamang obin para ka ong tanan?”

⁴² Siminabat si Jesus ang ganing, “Ang mataligan ig matakong torobolon, yay ang boaten tang may nandia tang balay ang ingkargado ong domang mga torobolon na, ig ya kay ang magtorol ong nira ta pamangan ong tamang oras. ⁴³ Masoirti tang torobolon ang asi mga kabotan tanandiang pagboat tang katengdanan na ong pagbalik tang agalen na. ⁴⁴ Sigoradong boaten da enged tanandiang ingkargado ong tanan ang pagkabetang tang agalen na. ⁴⁵ Piro pabetang ta, mga maning tang torobolon ang asi ong sadili na, ‘Maboay-boay pa ba-lo magbalik tang agaleno.’ Ig impisan na rang bogbogon tang aroman nang mga torobolon ang lali asta ang mga babay. Ig pagatapos mamangan, manginem ig magpabaleng da. ⁴⁶ Oman komabot tang agalen na ong kaldaw ang indi enged gelaten na, ig ong oras ang indi gata-wanan na. Dayon da tanandiang kastigon tang agalen na ta dorokaliwag, ba-lo ibanggil ong logar ang para ong mga taw ang indi pamagto ig pamagparet ong Dios.

⁴⁷ “Ang torobolon ang gatako tang galiliagan tang agalen na, piro indi kakaliek ig indi pagboat ta si, palon ang enged tanandia ta osto. ⁴⁸ Piro ang torobolon ang indi gatako tang galiliagan tang agalen na, kondi pagboat ta bagay ang tanandia mapalo, palon ka ka-

man piro ge-ley lamang. Ang sinaligan ta dorong mga bagay, dileman ka tanandia ta dorong mga bagay. Ig ang sinaligan ta mas dorong mga bagay, mas doro pa enged tang dilemen ong nandia.”

Ang mamagana mamagkorontran natetenged ong ni Jesus

(Mateo 10:34-36)

⁴⁹ Ganing pa si Jesus, “Napaningo tarin para magekel ta apoy ong kalibotan, ig galiliaganong naparetan da. ⁵⁰ Piro may kaliwagan pang dapat risibieno,[¶] ig indi matareng tang isipo asta indi mainabo. ⁵¹ Kalaom mi sigoro, napaningo tarin para magekel ta kaosayan ong kalibotan. Piro ong matod, belag ta kaosayan tang aggekelano kondi soroayen.

⁵² “Impisa mandian, mamagkarampikampian tang mamagana natetenged ong yen. Pabetang ta, mga lima tanira, ang tolo kontra ong doroa, ig ang doroa komontra ong tolo. ⁵³ Mamagkorontran ka tang tatay ig mga ana nang lali, asta ang nanay ig mga ana nang babay. Maning ka ta si tang panogangan ang babay ig minagad nang babay.”

Panaidan mi tang mga gangainabo

(Mateo 16:2-3)

⁵⁴ Ganing ka si Jesus ong mga taw, “Mga gitaen ming pangi-lep da ong gako-pan, ganing amo, ‘Komoran da!’ Ig komoran ka kaman. ⁵⁵ Ig mga geyep tang mageyep ong abagat, ganing amo ka, ‘Maringet si!’ Ig magringet ka kaman. ⁵⁶ Yamong mga ambogon! Gatako among manaid mga onopa tang maliag yaning tang mga pasinial ang gitaen mi ong langit may ong tanek. Piro angay

indi gata-wanan mi tang maliag yaning tang gangainabo mandian ang timpo?”

Magigayosa ong kasoay mo

(Mateo 5:25-26)

⁵⁷ Ganing pa si Jesus, “Angay midio indi amo mapagisip para ong sadili mi mga onopa tang tamang boaten mi? ⁵⁸ Pabetang ta, mga yawa dinimanda ta tatang taw, prosigiran mong magigayosa ang lagi ong nandia mintras indi amo pa gakabot ong korti. Tenged mga don amo ra ong osgado, itaben yintrigā tang osgado ong goardia ig dayona rang prison. ⁵⁹ Ong matod, india enged maloa don asta indi malobot mong mabayadan tang molta mo.”

Magtogat obin mapatay

13 May mga taw ang kiminabot don ig binalita nira ong ni Jesus tang nainabo. Pinapatay ni Pilato tang pira-pang mga taga Galilea mintras pamagbolontad tanira ong Dios. ² Ganing si Jesus ong namamalita, “Onopa tang isip mi natetenged ong kinabot nirang asi? Maliag yaning bato mas mapinagtalaken tanira kaysa ong domang taga Galilea? ³ Belag! Piro agganingo ong nindio, mga indi amo magtogat ig magbo-wan tang mga talak mi, mangapatay amo kang tanan ang pario nira. ⁴ Isipen ta ka tang tampolok may walong taw ang napatay asing nabegtakan tanira tang alawig ang tori don ong Siloe. Onopa ong nindio? Maliag yaning bato tanira mas mapinagtalaken kaysa ong domang pamansistar ong Jerusalem? ⁵ Belag! Piro agganingo ong nindio, mga indi amo magtogat ig magbo-wan tang mga talak mi, mangapatay amo kang tanan.”

[¶]12:50 12:50 “Piro may kaliwagan pang dapat risibieno.” Ong bitalang Grigo: May tata pang pagboniag ang dapat mapasarano.

Ang papa ta ayong igos ang indi pamorak

⁶Oman inistoria ong nira ni Jesus tang palimbawang na. “May tatang taw ang may papa ta ayong igos ong kodal na. Pinaningan na ig sinelekan na mga may borak na ra, piro andang pisan ay inita na. ⁷Animan ganing tang taw ong manigasikaso na, ‘Tolong takona rang pagbalik-balik ang agtelekano mga pamorak da tang ayong asia. Piro asta mandian andang pisan. Pe-peten mo ra lamang. Paglinget lamang atan.’ ⁸Piro siminabat tang manigasikaso na, ‘Indi kang lagi pe-peten ta mandian ang takon ang na. Aliano kang lagi tang binit na ig betangan ta abono. ⁹Mga mamorak ong moman ang takon, mo-ya. Piro mga indi pa, pe-peten ta ra ka enged.’”

Pinao-ya ni Jesus tang babay ang bogtot

¹⁰Tatang Kaldaw ang Igperenay pagtoldok si Jesus ong simban tang mga Judio. ¹¹May tatang babay don ang bogtot dang pisan. Narin boat tang malain ang ispirito ong nandia, ig tampolok may walong takon da ang maning ta na ig indi ra maonat tang sinangoni na. ¹²Asing itaen ni Jesus tang babay ang na, ginoyan na ig minaning ong nandia, “Babay, india ra magpinitinsia.” ¹³Oman binondo ni Jesus ong babay tang kalima na. Nago-yang lagi ig nagdayaw ong Dios.

¹⁴Piro nasilag tang pangolokolo tang simban nira tenged nagpao-ya si Jesus ong Kaldaw ang Igperenay. Ganing tang pangolokolo ong mga taw don, “Enem tang mga kaldaw ang sindol ong yaten para magobra. Paning amo tarin ong

mga kaldaw ang asia para magpabolong, ig belag ta ong Kaldaw ang Igperenay.”

¹⁵Piro sinabat tanandia tang Gino ang ganing, “Yamong pamangambong madingon! Maski Kaldaw ka ang Igperenay, aggobaden mi tang mga baka may ang kabayo mi ig agpalpatan para manginem ta wi. ¹⁶Piro telekan mi tang babay ang na. Tanandia nagalin ka ong dogo ni Abraham ang pario mi. Piro tenged ong kabogtot na, midio linapot tanandia ni Satanas ong teled da ta tampolok may walong takon. Indi bato dapat obadan da tanandia ig pao-yaen, maski Kaldaw ang Igperenay?”

¹⁷Napaeyak tang mga pamangontra ong ni Jesus ong sinabat na. Piro nangalipay tang mga taw tenged ong tanan ang mga makabebereng ang mga bagay ang agboaten na.

Ang palimbawa natetenged ong alibotod tang mostasa

(Mateo 13:31-32; Marcos 4:30-32)

¹⁸Ganing si Jesus, “Onopay kapario tang inadian tang Dios? Ong aypa ikompara ta? ¹⁹Kapario na tang tatang alibotod ta mostasang^{§§} lindoak ta tatang taw ong kodal na. Nambael narin asta nagimong papa ta ayo, ig nagboat ta poyad tang mga lamlam ong mga tanga na.”

Ang palimbawa natetenged ong pampalsa ta tinapay

(Mateo 13:33)

²⁰Ganing pa si Jesus, “Ong aypa pa ikompara ta tang inadian tang Dios? ²¹Kapario na tang pampalsa ta tinapay ang sinampora ta tatang babay ong tolong gantang ang arina. Maski ge-ley tang pampalsa, minalsa tang bilog ang minasa.”

§§13:19 13:19 Ang mostasa don ong banoang Israel parting klasi ta mostasa ang agloloak ong Pilipinas. Dorog kage-ley tang alibotod na, piro mga mabael da, ang kalawig na pario ong papa ta kalamonggay.

Ang mapiet ang portan ang paning ong kaboing anday kataposan

(Mateo 7:13-14, 21-23)

²² Nagpadayon da Jesus ong pagparanawen nira. Pagtoldok tanandia ong kada lansangan ig bariong gata-liban nira paning ong Jerusalem. ²³ Mandian, may tatang taw ang nane-ma ong nandia, “Magino, ge-ley bato tang mangalibri?”

Siminabat si Jesus ang ganing, ²⁴ “Prosigiran ming tenled ong portan ang mapiet. Agganingo ong nindio, yad rin ang galiliag ang tenled, piro indi manga-led.

²⁵ “Mga siniradoan da tang may nandia tang balay tang portan na, mabowan amo ong loa. Maski mano-tok amo ig maning, ‘Magino, pa-leden ami kay nio!’ piro sabaten amo nandia, ‘Indio gailala ong nindio mga taga ariamo pa!’

²⁶ Oman maning amo, ‘Yami, naman-gan ami ig nanginem ang ka-pen mo. Nagtoldoka pa ngani ong logar amen!’

²⁷ Piro sabaten amo ka nandia, ‘Indiong pisan gailala ong nindio! Palawid amo tarin, yamong tanan ang pamagboat ta malain!’ ²⁸ Ig mamagini-yak amo ig mamansikayeget tang isi mi mga itaen ming don da ong inadian tang Dios da Abraham, Isaac, ig Jacob, ig ang tanan ang mga propita, piro yamo don amo ong loa ang agtaboyon. ²⁹ Ig may doma pa enged ang mga taw ang mamansikabot ang mamagalin ong tere-lan, ong gakopan, ong kambian asta ong abagat ig mamangombida ka don ong inadian tang Dios. ³⁰ Pama-yan mi, may mga taw ang gangaori mandian, piro manga-kaw tanira ong kaldaw ang asi. Ig may atan kang ganga-kaw mandian, piro mangaori tanira.”

Ang paggegma ni Jesus ong mga taga Jerusalem

(Mateo 23:37-39)

³¹ Asing oras ang asi, kiminabot tang pirapang mga Pariseo ig ganing ong ni Jesus, “Magalina ra tarin tenged galiliag si Herodes ang ipapataya nandia.”

³² Piro siminabat si Jesus, “Aning mi tang ma-kal ang asing si Herodes, ang magpalayaso pa ta mga malalain ang ispirito ig magpao-yao pa ta mga taw mandian asta ong damal, ig ong ya-long kaldaw ba-lo taposono tang agboateno. ³³ Piro kaministiran ang magpadayono ong pagpanawo mandian, ong damal, asta ong tatang kaldaw. Tenged indi maimong mapatay tang tatang propita ong loa tang Jerusalem.

³⁴ “Ay yamong mga taga Jerusalem! Angay agpatayen mi tang mga propita ig agbanggilen mi tang mga agtobolon tang Dios ong nindio? Kaboay da tang andemong imesen amo ig sagodon, pario ong manong lo-lokan ang pagimes tang mga boto na ong adalem tang kalipapana, piro indi amo maliag. ³⁵ Animan pabayan amo ra lamang atan. Tandan mi narin: Indio ra enged itaen mi asta indi komabot tang kaldaw ig mamaganing amo, ‘Dayawen tang kakabot ang sinobol tang Dios!’”

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang panimpeng tang sinangoni na

14 Tatang Kaldaw ang Igperenay in-imbatar si Jesus tang tatang pangolokolo ong mga Pariseo para mamangan don ong balay nira. Ig agbantayan nira ta mo-ya tang onopay boaten ni Jesus. ² Mandian, napalenget ong ni Jesus tang tatang taw ang panimpeng tang sinangoni na. ³ Animan sine-ma ni Jesus tang mga Pariseo ig ang mga manigtoldok tang Katobolan, “Bato, ga-tang ong Katobolan ang poiding magpao-ya

ta may masit na mga Kaldaw ang Igper-enay obin anda?”

⁴Piro indi tanira minibek-ibek. Animan bindiotan ni Jesus tang taw ang asing panimpeng tang sinangoni na. Pinao-ya na ig pagatapos dayon dang pinaolik na. ⁵Oman ganing si Jesus ong nira, “Pabetang ta, may ana mi obin bakang nabo-log ong wi ig naton ang Kaldaw ang Igperenay. Onopa bato, pabayang mi ra lamang tenged Kaldaw ang Igperenay?”

⁶Piro anday nasabat nira ong te-ma nang na.

Ang taw ang pagpalawig ig ang pagpalepe

⁷Napanaidan ni Jesus tang mga bisita don, ang mga agpiliken nira ay ang mga kalarongan ang para ong mga taw ang importanti. Animan ganing si Jesus ong mga bisita, ⁸“Pabetang ta, mga in-imitara tang maski sinopa ong tatang kombida, india mamilik ta kalarongan ang para ong mga taw ang importanti. Itaben may inimitar nirang mas gilalaen kaysa ong nio. ⁹Oman ang mainabo, palenget tang nangimitar ong nindiong doroa, ig aningena nandia, ‘Ipalogot ta kang lagi tang kalarongan mo ong taw ang na.’ Ong maning don, mapae-yaka ig ma-tanga don ong kalarongan ong binit. ¹⁰Mo-ya pa, mga ag-gimbitarena, dona kang lagi komarong ong kalarongan ang belag ta masinlo. Tenged mga malenget tang nangimitar ong nio, maning tanandia, ‘Tangay, tania ra lamang komarong ong tokawan!’ Ong maning ta na, mabael tang dengeg mo ong talongan tang domang mga bisita. ¹¹Tenged ang pagpalawig tang sadili na, ipababak. Ig ang pagpababak, tanandia tang ipalawig.”

¹²Ganing ka si Jesus ong nangimitar ong nandia, “Mga magsimpana ta kombida ig mangimitara ta taw, belag tang

mga tangay mo, mga logod mo, mga parinti mo, obin mga kamalay mong manggaden tang imbitaren mo. Tenged baltena ka nirang imbitaren ig ong maning don, narisibi mo ra tang balet mo. ¹³Animan mga magsimpana ta kombida, ang mga pobri, mga pingkaw, mga pilay ig mga boray tang imbitaren mo. ¹⁴Tenged tanira indi mabalet ong nio, ig sia aloyana tang Dios. Tenged ang Dios mismo tang magbalet ong nio pag kabot tang kaldaw ang moman ang boien tang mga taw ang namagboat ta mato-lid.”

Ang palimbawa natetenged ong mabael ang kombida

(Mateo 22:1-10)

¹⁵Pagabasi ta si tang tatang inimitar, ganing tanandia ong ni Jesus, “Masoiri tang mga taw ang ma-pen ong kombida don ong inadian tang Dios.”

¹⁶Siminabat si Jesus ong tatang palimbawa. Ganing tanandia, “May tatang taw ang nagsimpan ta mabael ang kombida ig dorong pinangimitar na. ¹⁷Asing kiminabot tang oras ang kapistan na ra, nanobol tanandia ong torobolon na ang paningan tang mga pinangimitar ig aningen, ‘Maytara! Simpan da tang tanan!’ ¹⁸Piro namagbalibad tanirang tanan ang indi ono mangapaning. Ang primiro naganing, ‘Nabakalo ta koromaen, ig dapat paningano kang lagi ig telekan. Yamo ra lamang tang balang magpasinsia ong yen.’ ¹⁹Ig ganing ka tang yadoa, ‘Nabakalo ta tampolok ang nga bakan para yarado. Dapat betangano kang lagi ta singkaw para masobokano. Yamo ra lamang tang balang magpasinsia ong yen.’ ²⁰Ganing pa ka tang ya-lo, ‘Ba-lo ami lamang kinasal tang katawao. Animan indio mapangombida.’

²¹“Nagbalik tang torobolon ig bineg na ong agalen na. Nasilag tang agalen na ig ganing, ‘Dalien mo, paninga ong

mababael asta ong gege-ley ang mga karsada. E-lan mo tarin tang mga pobri, mga pingkaw, mga boray ig mga pilay.’²² Pagabalik tang torobolon, ganing tanandia ong agalen na, ‘Magino, naboato ra tang ordin mo, piro marogal pa tang kombidan!’²³ Animan ganing si tang agalen, ‘Panawa ong mga karsada ig ong mga dalan ang paning ong bokid. Regesen mong paning tarin tang mga taw agod ma-mok tang balayo ta mga bisita.’²⁴ Agganingo ong nindio, anday maski tambilog ong mga nanga-kaw ang inimbitaro ang ma-bo tang sinimpano.”

Dapat isipen ta kang lagi ta mo-ya ba-lo ita tomabid ong ni Jesus

(Mateo 10:37-38)

²⁵ Dorong taw tang pamansitabid ong ni Jesus ong pagpanaw na ong Jerusalem. Animan siminareng tanandia ig siminalonga ong nira ig minaning,²⁶ “Indi poiding magimong sinagpano* tang pagmal ong tatay na obin ong nanay na, katawa na, mga ana na, mga logod na, obin ong sadiling kaboi na ang sobra pa ong paggegma na ong yen.”²⁷ Ig ang maski sinopa, mga belag ka lamang ta disidido ang magosoy ong yen ang tomalonga ong kaliwagan ig kamatayen, ang taw ang asi indi poiding magimong sinagpano.†

²⁸ “Pabetang ta, mga ang tata ong nindio pagplanong magpa-deng ta balay, bato indi kang lagi tanandia komarong ig somadaen na mga pirapa tang magastos na ig mga bastanti tang koarta nang para matapos?²⁹ Itaben na-deng da tang adili piro indi ka matapos. Oman libaken tanandia tang tanan ang mangaita ta si.

³⁰ Maning tanira, ‘Ang taw ang na! Nagimpisang nagpa-deng, oman indi ka natapos na!’

³¹ “Obin pabetang ta, may tatang adi. Mga may plano nang magiggira ong kapario nang adi, bato indi kang lagi tanandia komarong ig pagadalan na ta mo-ya mga tanandia may ang tampolok ang ribong sondalia na masarangan nira tang doroampolok ang ribong kabatok nira?³² Piro mga indi masarangan nira, magtobol da lamang tanandia ta tawan na para magigayos mintras alawid pa tang kabatok nira.

³³ “Animan, maning ka ta si, isipen mi kang lagi ta mo-ya. Tenged ang maski sinopay indi magbo-wan tang tanan ang agpalabien na ong kaboi na, indi poiding magimong sinagpano.”

Ang kalimbawan mi pario ong kasin

(Mateo 5:13; Marcos 9:50)

³⁴ Ganing pa si Jesus, “Mabael tang pakinabang tang kasin. Piro mga manlasay da, indi ra poiding mapakasin pang moman.”³⁵ Anda ray pakinabang na, maski ong tanek obin maski gamiten pa ong abono. Narin i-lek da lamang. Animan mamasi tang may talinga!”

Palimbawa natetenged ong nalipat ang karniro

(Mateo 18:12-14)

15 Pamansilenget tang mga manigtokot ta bois ig ang mga mapinagtalaken para mamasi ong ni Jesus.² Animan pamagmoro-moro tang mga Pariseo ig mga manigtoldok tang Katedralan ang ganing, “Telekan mi tang taw ang na! Pagiga-pen ong mga mapinag-

*14:26 14:26 Ang maliag yaning tang “sinagpan” ni Jesus, belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi ang maski sinopay magto ig magosoy ong nandia. Telekan ka ong Bokabolario.

†14:27 14:27 “tomalonga ong kaliwagan ig kamatayen.” Ong bitalang Grigo: magtakan tang sadiling kros na

talaken[‡] ig ga-pen ka ong nira ang pamangan.”³ Animan nagistoria ong nira si Jesus tang palimbawang na.

⁴Ganing si Jesus, “Pabetang ta, tata ong nindio may tang gatos ang karniro na, ig galipat tang tambilog. Onopa bato tang boaten na? Sigorado enged ang bo-wanan na tang siam ang polok may siam don ong kamayagan ig dilemen na tang galipat asta indi matoman na.⁵ Mga matoman na ra ngani, mambeng tanandiang agtakanen nang golik. ⁶Pag kabot ong balay nira, imbitaren na tang mga tangay na ig ang mga kamalay na ig maning tanandia, ‘Magpasalamat ita! Initao ra tang karnirong nalipat.’⁷ Animan maning ka ta si ong langit. Mas mabael tang kalipay nira tenged ong tatang mapinagtalaken ang pagtogat tang mga kasalanan na kaysa ong siam ang polok may siam ang mato-lid ang anda ray kaministiran ang magtogat.”

Palimbawa natetenged ong nalipat ang koarta

⁸Ganing pa si Jesus, “Pabetang ta, may tatang babay ang may tampolok ang pidasong koarta nang silber,[¶] ig nalipat tang tambilog. Onopa bato tang boaten na? Sindian na enged tang kingki ig siligan na tang balay nira. Dilemen na ta mo-ya asta indi matoman na.⁹ Mga matoman na ra ngani, imbitaren na tang mga tangay na ig mga kamalay na, ig maning tanandia, ‘Magpasalamat ita! Initao ra tang koartao ang nalipat!’¹⁰ Agganingo ong nindio, maning ka ta si tang kalipay tang mga anghil tang Dios mga may tatang mapinagtalaken ang magtogat tang mga kasalanan na.”

Palimbawa natetenged ong naglayas ang ana

¹¹Ganing pa si Jesus, “May tatang taw ang doroa tang ana nang lali. ¹²Mandian ganing tang karian, ‘Tatay, i-dol mo ra ong yen mandian tang mga toroblieno.’ Ig inelay tang tatay ong nirang doroa tang mga pagkabetang na. ¹³Pagata-lib tang pirapang kaldaw, pinabakal tang ana nang karian tang parti na, oman nagbiahi ong alawid ang logar. Don ginasta na tang tanan ang koarta na ong anday sayod ang pagparangaboien.

¹⁴“Asing lobot na ra tang tanan, nāton ang nagkatinir ta mabael ang tagletem ong banoang asi. Ig liniwagan tanandia ta mo-ya. ¹⁵Animan nagpatorobolon da lamang tanandia ong tatang taw ang taga don. Pinapaning tanandia ong bokid para magsagod tang mga baboy. ¹⁶Ong sobrang letem na, galiliag ka rin ang mamangan maski ang mga borak da lamang ta ayong agpapan ong mga baboy, piro anday magtorol ong nandia. ¹⁷Asing naisip na ra tang bindoat na, ganing ong sadili na, ‘Mo-ya pa don ong yamen, ang tanan ang agsolan ni Tatay bastanti tang pamangan nira. Ang yen tarin, mapatayo ra ong letem!’¹⁸ Magbaliko ra lamang ong ni Tatay, ig aningeno, “Tatay, nagkatalako ong Dios asta ong nio. ¹⁹Belago ra ta bagay ang ilalaen mong ana mo. Ibilango ra lamang nio ang tatang torobolon mo.”²⁰ Oman dayon da tanandiang napanaw ig minolik ong logar nira.

“Alawid pa lamang, natorongan da tanandia tang tatay na. Dorong katetebeken tang tatay na ong nandia. An-

[‡]15:2 15:2 Agpabetang tang mga Pariseo ang malalain tang mga manigtokot ta bois tenged ang doma ong nira mga dayador. Ig ang mga aggoyan nira ang “mapinagtalaken” yay ang mga kasimanoa nirang indi pamagtoman ta osto tang Katobolan ni Moises.

[¶]15:8 15:8 Ang tambilog ang koartang silber, bali sol da ta tatang taw ong tang kaldaw.

iman nanikad ang minagat ong ana na. Kineget na ig initungan na. ²¹Piro ganing tang ana na, 'Tatay! Nagkatalako ra ong Dios ig ong nio. Belago ra ta bagay ang ilalaen mong ana mo.' ²²Piro ganing tang tatay na ong mga torobolon, 'Dalien mi! E-lan mi tarin tang kasinloan ig lambongo ig ipatok mi ong nandia. Patokan mi ka ta sising ig rapak. ²³Komiten mi tang katambekan ang tirnidang baka ig patayen. Mamangan ita ig mangalipay! ²⁴Tenged midio napatay da tang ana ang na, piro mandian naboing moman. Nalipat, piro natoman si.' Ig namagimpisa ra tanirang namangalipay.

²⁵"Piro ang ana nang kakan don pa ong koma. Asing golik da tanandia ig gingabot da ong balay nira, nabasi tanandia ta mga togtogan ig tayawan. ²⁶Animan ginoyan na tang tata ong mga torobolon nira ig sine-ma na, 'Angay? Onopa don ong yaten?' ²⁷Siminabat tang torobolon, 'Minolik da tang logod mo. Pinapatay tang tatay mo tang katambekan ang tirnidang baka, tenged nagbalik ono tanandiang boi ig indi naonopa.' ²⁸Piro nasilag tang kakan ong logod na ig indi siminled ong balay nira. Animan limindoa tang tatay na ig inalam-alam na. ²⁹Piro ganing ong tatay na, 'Sinirbiana yen ong teled ta pirapang takon, ig maski minta lamang indiong pisan minatok ong nio. Piro ni maski minta, indio sindolan mo maski tanga kambingang para mangalipay ami tang mga tangayo. ³⁰Piro mandian minolik tang ana mong asia. Nagporawas tang mga pangaboian mo ong mga babay ang bisiosa. Oman pinapatayan mo pa tanandia tang katambekan ang baka?' ³¹Siminabat tang tatay, 'Ana, pirmiing ka-pen ta. Ang tanan ang pagkabetango ong nio ka. ³²Dapat ang mangalipay ita, tenged ong isip ta patay da tang logod mo, animan pario ra ka ang tanandia

naboing moman. Nalipat, piro natoman si.'"

Ang palimbawa natetenged ong taw ang nagdaya ong agalen na

16 Pagatapos, nagistoria si si Jesus ong mga sinagpan na. Ganing tanandia, "May tatang manggaden ang may agtaligan na. May nagbeg ong nandia ang aggastaen tang agtaligan ang asi tang mga manggad na. ²Animan pinagoy na ig sine-ma na, 'Onopa tang gaba-yano natetenged ong nio? Idol mo ong yen tang komplitong listan tang pagarawiden mo tang manggado. Ig impisa mandian belag da ta yawa tang taligano.' ³Ganing tang agtaligan ong sadili na, 'Tanggaleno ra tang agaleno ong obrao. Onopa bato tang masinlong boateno? Indi kayao ang magornal. Gaeyako kang magpalimos. ⁴A, gata-wanano ra tang boateno agod mga palineno ra tang agaleno ong obrao, risibieno ka tang mga taw ong pamalay-balay nira.' ⁵Animan, ang bindoat na, talele-tang pinagoy na tang mga may otang nira ong agalen na. Sine-ma na tang primiro, 'Pirapa tang otang mo ong agaleno?' ⁶Ganing tanandiang siminabat, 'Tang gatos ang bangang mantika.' Ig ganing tang agtaligan, 'Nani tang listan tang mga otang mo. Dali! Komaronga. Boaten ta ang limampolok da lamang.' ⁷Ig sine-ma na ka tang yadoa, 'Yawa, pirapa ka tang otang mo?' Siminabat ka tang yadoa, 'Tang gatos ang pasong ang trigo.' Ig ganing ka tang agtaligan, 'Nani tang listan tang mga otang mo.' 'Isolat ta walompolok da lamang.' ⁸Mandian, asing pagatako tang agalen tang pagpandaya tang agtaligan na, dinayaw na pa tenged ong kaosayan ang pinaita na para maski komiten da ong obra na, maboi pa tanandia. Tenged ong matod, ang mga taw ang indi gailala ong Dios, mas morosay ang mamagoroyonan

kaysa ong mga taw ang gailala ong nandia.”[§]

⁹Ganing pa si Jesus, “Animan, agganingo ong nindio, gamiten mi tang manggad tarin ong kalibotan para magigtangay ong doma, agod pag kabot tang oras ang indi ra magamit mi, risibien amo ka don ong balay ang anday kataposan. ¹⁰Ang mapiaran ong ge-ley ang bagay, mapiaran ka ong mabael. Ig ang mandaya ong ge-ley ang bagay, mandaya ka ong mabael. ¹¹Mga indi amo mapiaran ong mga manggad tarin ong kalibotan ang na, mono amo pa bato intrigan tang manggad ang matod? ¹²Ig mga indi amo mapiaran ong mga kagamitan ta doma, sinopay magtorol ong nindio ta para ong sadili mi?”

¹³Ganing pa si Jesus, “Ang torobolon, indi poiding doroa tang agalen na. Tenged asilagan na tang tambilog ig gegman na tang yadoa. Obin, bogos ang sirbian na tang tata, ig ang tambilog baliwalaen na. Pario ka ta si, indi amo mapagsirbi ta dengan ong manggad ig ong Dios.”

**May doma pang mga bagay
ang sinoldok ni Jesus**

(Mateo 11:12-13;

5:31-32; Marcos 10:11-12)

¹⁴Asing pagabasi tang mga Pariseo tang inaning ni Jesus, linibak nira tanandia tenged mga ingganioso tanira ta koarta. ¹⁵Animan ganing si Jesus ong nira, “Yamo tang pamagpaitang mato-lid ong talongan tang mga taw, piro gata-wanan tang Dios tang ga-tang ong popotokon mi. Animan bantayan mi tang mga sadili mi, tenged ang im-

portanti ong pama-dek tang mga taw, makaerep ong pama-dek tang Dios.

¹⁶“Ang Katobolan ni Moises ig ang mga sinolat tang mga propita, yay ang agtomanen tang mga taw tegka ong pagkabot ni Juan ang Manigboniag. Impisa don, gatoldok da tang Mo-yang Balitang natetenged ong inadian tang Dios. Ig ang tanan ang mga taw dorong reges nirang tenled.” ¹⁷Piro belag ta maning ang linipat da tang Katobolan. Maski malipat tang langit may ang tanek, inding pisan malipat tang kageleyan ang parti tang Katobolan.”

¹⁸Ganing pa si Jesus, “Mga belagan tang lali tang katawa na, oman mangatawa si tanandia ta doma, loloang pangombabay tanandia. Ig ang mangatawa ong babay ang binelagan, pangombabay ka.”

Ang manggaden ig si Lazaro

¹⁹Nagpadayon si Jesus ong pagbitala na, “May tatang manggaden ang paglambong ta maralen ang lambong, ig bastanti tang pamangan na kaldaw-kaldaw. ²⁰May tata kang malised ang aran na si Lazaro, ig romog ta igad tang sinangoni na. Si Lazaro, lolopa-pak lamang ong may portan tang balay tang manggaden, ²¹para mapamangan maski ang inogat da lamang ang agpe-lek nira. Belag lamang ta maning don, agpalengetan pa tanandia ta mga kiro, ig agsilakan nira tang mga igad na. ²²Mandian, napatay si Lazaro. Kinomit tanandia tang mga anghil ig ingkelan ang pinatepad ong ni Abraham, don ong langit. Oman, napatay ka tang manggaden ig limbeng ka.

²³“Don ong logar ang paragsilotan tang mga patay, pagpinitinsia ta mo-

[§]16:8 16:8 “mga taw ang gailala ong nandia.” Ong bitalang Grigo: mga ana tang kayagan

**16:16 16:16 Poidi kang maliag yaning: Ig ang maraiteg ang taw yay ang ganga-led don.

ya tang taw ang asing manggaden. Si-miningara tanandia ig don ong alawid natorongan na si Abraham ig si Lazaro ang pagtepadan. ²⁴Oman miniteg tang manggaden ang ganing, ‘Tatay ang Abraham! Mate-beka ong yen! Tobolon mo kay si Lazaro ang ite-me na kay ong wi tang toldok na, pabawen na kay tang dilako. Agliwaganong pisan ong apoy ang na!’ ²⁵Piro ganing ong nandia si Abraham, ‘Anao, demdemen mong nag-pagostoa ra ong kaboi mo ong ta-paw tang kalibotan, ig si Lazaro poros kaliwagan tang nata-liban na. Piro mandian, tanandia pangalipay tani, ig yawa atan pagpinitinsia. ²⁶Belag lamang ta sia, may bintang ang dorog kadalem ang galoang tarin ong pagtetengan ta, agod ang tani indi ra mapaning atan ong nio, ig ang atan indi ra ka mapaning tani ong yamen.’

²⁷“Animan ganing tang manggaden, ‘Mga maning ta si, Tatay ang Abraham, pagpakiloyo ong nio, papaningen mo kay si Lazaro ong balay tang tatayo. ²⁸Tenged may lima pang mga logodong poros lali. Tobolon mo kay patigayon si Lazaro para pamanan na kay tanira. Itaben mapaning ka tanira tani ong logar ang nang poros kaliwagan.’ ²⁹Piro ganing ong nandia si Abraham, ‘Gabasa ra ong nira tang mga sinolat ni Moises ig sinolat tang mga propita. Don da lamang tanira mamasi.’ ³⁰Ganing tang manggaden, ‘Tatay ang Abraham, indi tanira mamasi don. Piro mga may patay ang mambangon ig paning don ong nira, asia mamagtogat tanira tang mga talak nira.’ ³¹Piro ganing si Abraham, ‘Mga indi tanira magparet ong mga sinolat ni Moises ig ong sinolat tang mga pro-

pita, indi ka tanira magparet maski ong tatang patay ang naboiing moman.”

Ang agpagalanan tang pagkatalak

(Mateo 18:6-7, 21-22; Marcos 9:42)

17 Ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Indi maimong indi komabot tang mga bagay ang pagtokso ong mga taw ang magkatalak. Piro kailo ka tang taw ang agpagalanan ta na. ²Mga may taw ang magtokso agod magkatalak tang maski tata ong mga molang narin,^{††} mo-ya pa ta-ketan da lamang tang likel na ta mabael ang bato, oman bontogan ong laod. ³Animan bantayan mi tang sadili mi!

“Mga magkatalak tang logod mo, samblengen mo. Ig mga magtogat tanandia, patawaden mo. ⁴Mga ong teled ta tang kaldaw pitong bisis tanandiang magkatalak ong nio, ig pitong bisis kang magbalik ig mama-dol ta patawad, patawaden mo ka tanandia.”

Ang pagtalig ong Dios

⁵Ganing tang mga apostolis ong Gino, “Papoirsaen mo kay tang pagtalig amen ong Dios.”

⁶Ig siminabat tang Gino, “Mga may pagtalig mi ang maski pario ra lamang ong alibotod tang mostasa^{‡‡} tang kabaena, poidi amo rang maning ong mabael ang papa ta ayong na, ‘Bonlokon mo tang sadili mo ig loma-teda ong talsi,’ ig sia magtoman ong nindio.”

Ang katengdanan tang torobolon

⁷Ganing pa si Jesus, “Pabetang ta, tata ong nindio may torobolon nang pagarado ong bokid, obin pagsagod tang mga karniro. Mandian, pag olik tang

^{††}17:2 17:2 Ong bitalang Grigo: “maski tata ong mga gege-ley ang narin.” Maliag yaning mga mola, obin poidi kang maliag yaning, mga taw ang dibabak ong pama-dek ta doma.

^{‡‡}17:6 17:6 Ang alibotod tang mostasa, kage-ley ge-leyan ong tanan ang mga alibotod ang poiding iloak.

torobolon mo magalin ong bokid, aningen mo bato, ‘Tania ra! Mamangana kang lagi!’⁸ Simpri, aningen mo, ‘Simpanay ka ta yapono! Oman, mapan-imarā, sirbiano nio tani mintras pamangano. Ba-loa ra mamangan mga mataposo.’⁹ Bato, pasalamatan mo pa tang torobolon mo tenged nagparet tanandia ong nio? Indi!¹⁰ Maning ka ta si ong nindio, matoman mi ngani tang tanan ang sinobol ong nindio, maning amo, ‘Yami, mga torobolon ami lamang. Bindoat amen lamang tang mga kateng-danan amen.’”

Pinao-ya ni Jesus tang tampolok ang liproso

¹¹ Ong pagpanaw da Jesus paning ong Jerusalem, don tanira simina-lib ong lindi-roan tang Samaria ig Galilea.¹² Asing te-led da tanira ong tatang bario, binagat si Jesus ta tampolok ang taw ang may masit nirang liproso. Ig tenged ong masit nira, siminareng tanira ong alawid-lawid.¹³ Namansiteg tanirang ganing, “Maginong Jesus! Matebeka ong yamen!”

¹⁴ Asing itaen tanira ni Jesus, ganing tanandia, “Panaw amo ra ig ipaita mi tang sinangoni mi ong mga padi.”^{¶¶}

Ig mintras papanaw pa tanira, namago-ya ra ig nanlimpio ra tang olit nira.¹⁵ Pagaita tang tata ang nago-ya ra tanandia, nagbalik tanandiang giteg ang pagdayaw ong Dios.¹⁶ Diminagpa ong may kakayan ni Jesus ig nagpasalamat. Mandian, ang taw ang na taga Samaria.^{§§}

¹⁷ Oman ganing si Jesus ong mga aro-man na, “Tampolok tang pinao-yao. Ang

siam ong ayra ta?¹⁸ Angay anday domang nagbalik ig nagdayaw ong Dios, poira lamang ong taw ang nang belag ta Judio?”¹⁹ Oman ganing si Jesus ong nandia, “Kendenga ig panawa ra. Ang pagtalig mo tang nagpao-ya ong nio.”

Mga maggaem da tang Dios bilang adi (Mateo 24:23-28, 37-41)

²⁰ Tatang kaldaw sine-ma si Jesus tang mga Pariseo mga tanopa magimpisang maggaem tang Dios ong kalibotan bilang adi. Siminabat si Jesus ang ganing, “Mga magimpisa rang maggaem tang Dios ong kalibotan, anday pasinial ang itaen tang mga mata ta.²¹ Anda kay maganing, “Telekan mi! Asia ra!” obin ‘Asi ka!’ Tenged ong kamatodan, nagimpisa rang paggaem tang Dios ong mga popotokan tang mga taw ang pamagtalig ong nandia.”

²² Oman ganing tanandia ong mga sinagpan na, “Komabot tang timpo ang maildaw among maita maski tata ong mga kaldaw ang yo, ang Ana ta Taw, paggaem da bilang adi. Piro indi itaen mi sia.²³ Animan mga may maganing ong nindio, ‘Telekan mi! Asia ra tanandia!’ obin ‘Way! asi ka!’ indi amo paning don. Indi amo tomabid.²⁴ Tenged mga yo, ang Ana ta Taw, magbalik da, ang itaen mi don midio koldap ang golpi ra lamang mangayag magalin ong tatang dobali tang langit tegka ka ong dobali.²⁵ Piro ba-lo mainabo narin, kaministiran ang magpinitinsiao kang lagi ta dorog kaliwag ig pangindiano tang mga taw ong timpong na.²⁶ Ang agboaten tang mga taw ong timpong magbaliko, magkapario tang asing timpo pa

^{¶¶}17:14 17:14 Ang masit ang “liproso” tatang masit ong olit ang panalid. Asing tokaw ang mga liproso agbawalen ang malenget ong domang mga taw. Animan ang mga padi tang magpamatod ang nago-ya ra tanira ig poidi rang magiga-pen ong mga taw.

^{§§}17:16 17:16 Ang mga Judio ig ang mga Samaritano indi pamagsapetan. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Samaria.”

ni Noe. ²⁷ Ong timpong asi, anday domang aggtindien tang mga taw kondi pamamangan ig pamanginem, pamangatawa ig agpakatawa, asta ra lamang ong kaldaw ang siminay da Noe ong mabael ang barko ang aggoyan ta arka. Pagatay nira don, namā ig nangapatay tang tanan ang nangabo-wan. ²⁸ Maning ka ta si asing timpo pa ni Lot. Pamamangan tang mga taw, pamanginem, pamamakal, pamagpabakal, pamagloak ig pamagpa-deng ta balay. ²⁹ Piro asing kaldaw ang da Lot nagalin da ong Sodoma, ba-lo kiminoran ta apoy ig mga batong makinit, ig lobot ang nangasirok tang tanan ang nangabo-wan.* ³⁰ Maning ka ta si ong timpong magbaliko. Ang mga taw, anda enged ay kalaom nira ang komaboto ra.

³¹ “Ong oras ang asi, mga may taw don ong loa tang balay na, dapat indi ra magpawat ang tenled ong balay na para komiten tang mga kagamitan na. Ya ka mga may taw don ong bokid, dapat indi ra ka molik para mangomit ta maski onopa. ³² Demdemen mi tang makaeled ang nainabo ong katawa ni Lot asing minalied tanandia. ³³ Ang taw ang agpalabien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang taw ang simpan dang malipat tang kaboi na, tanandia tang marisibi ta kaboiing anday kataposan. ³⁴ Agganingo ong nindio, mga māton ang labi tang pagbaliko, ig mga may doroang taw ang lolbog ong tanga katrian, ang tambilog komiten ig ang tambilog bo-wanan. ³⁵ Obin mga may doroa nga babayan ang pagkatodan ang panlebek, komiten tang tambilog ig ang tambilog bo-wanan ka. ³⁶ [Obin mga may doroang laling pamagobra ong

bokid, ang tambilog komiten, ig ang tambilog bo-wanan ka.]†”

³⁷ Piro ganing tang mga sinagpan ni Jesus, ang nane-ma ong nandia, “Ong aypa mainabo, Gino?” Siminabat si Jesus ong tatang sarabien. Ganing tanandia, “Mga aripa tang mga ogak pamagolag, don toga tang ayep ang patay.”

Ang palimbawa natetenged ong babay ang balo ig ang osgado

18 Oman inistoria ni Jesus tang palimbawang na ong mga sinagpan na para magtoldok ong nira ang dapat pirling mangadi ig indi manlobay tang nem nira. ² Ganing si Jesus, “Ong tatang lansangan may osgado ang anday eled na ong Dios ig anday taw ang aggalangen na. ³ Ong lansangan kang asi may tatang babay ang balo ang pirling balik-balik ong osgadong asi ang pamadol ta tabang tenged pangdegdeg ono ong nandia tang kakontra na. ⁴ Primiro, indi galiliag ang tomabang tang osgado, piro ong kaboayan, ganing tanandia ong sadili na, ‘Maski indio geldan ong Dios ig indio paggalang ong mga taw, ⁵ mo-ya pa tabangano ra lamang tang babay ang na ong kaso na. Magamo! Pirling pagbalik-balik ta! Madalio rang mabeyeg.’”

⁶ Ig ganing tang Gino, “Ta, nabayan mi ra tang inaning tang malain ang osgado, ang tabangan na ono tang balo. ⁷ Mandian, ang Dios pa bato tang indi tomabang ong mga pinilik na? Mga gogoy tanira ong nandia kaldaw may labi, pabaya-bayan na bato tanira? ⁸ Ganingo ong nindio, tabangan nang lagi tanira sigon ong kato-lidan nira. Piro pag baliko tarin ong kalibotan, may

***17:29** 17:29 Ang nainabo ong Sodoma ig Gomorra mabasa ta ong Genesis 18:25-19:29.

†**17:36** 17:36 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

itaeno batong mga taw ang pamagtalig pa ong yen, ang Ana ta Taw?”

Ang palimbawa natetenged ong Pariseo ig ang manigtokot ta bois

⁹Mandian, may mga taw don ang pabetang nira ong sadili nira tanira ono mato-lid, ig ang pama-dek nira ong doma doro kadibabak. Animan inistoria ong nira ni Jesus tang palimbawang na. ¹⁰“May doroang taw ang napaning ong Timplo para mangadi. Ang tata Pariseo ig ang tata manigtokot ta bois. ¹¹Ke-deng tang Pariseo ig memene-mene ang pangadi ang ganing, ‘Dios, pagpasalamatong nio ang yo belago ta pario ta domang taw ang takawan, dayador ig pangombabay, ig belago ta pario tang manigtokot ta bois ang asi.’[‡] ¹²Pagpaletemo[¶] ta madoa ong teled ta tang dominggo, ig pagbolontado ta tampolok ang porsinto ong tanan ang gitaeno.’ ¹³Piro ang manigtokot ta bois, ke-deng lamang ong alawid-lawid. Inding pisan sisingara ong dibabaw, kondi agdēnan na lamang tang debdeb na ig pangadi ang ganing, ‘Ampoanong Dios, mate-beka ong yen ang tatang mapinagtalaken.” ¹⁴Ig ganing pa si Jesus, “Agganingo ong nindio, ang manigtokot ta bois ang asi, yay ang minolik ang binilang dang mato-lid ong pama-dek tang Dios, ig belag tang Pariseo. Tenged ang pagpalawig tang sadili na, ipababak. Ig ang pagpababak, tanandia tang ipalawig.”

Binindisionan ni Jesus tang mamola

(*Mateo 19:13-15; Marcos 10:13-16*)

¹⁵Tatang kaldaw may mga taw ang pamagekel tang mga ana nirang gege-ley ong ni Jesus para pabindisionan nira. As-

ing itaen narin tang mga sinagpan na, sinambleng nira tang mga taw. ¹⁶Piro pinalenget ni Jesus ong nandia tang mga sinagpan na ig ganing, “Pabayan mi lamang ang palenget ong yen tang mga mola. Indi bawalen mi. Tenged ang mga taw ang pario ong mamolang narin, yay ang mabilang ong inadian tang Dios. ¹⁷Tandan mi narin: Ang maski sinopa, mga indi tanandia magpasakep ong gaem tang Dios pario ta tatang mola, asia indi enged tanandia mabilang ong inadian na.”

Ang laling manggaden

(*Mateo 19:16-30; Marcos 10:17-31*)

¹⁸May tatang pangolokolong Judio ang nane-ma ong ni Jesus ang ganing, “Maistro, yawa mo-yang taw. Onopay masinlong boateno para marisibio tang kaboing anday kataposan?”

¹⁹Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang gay aggozano nio ta mo-ya? Ang Dios lamang tang mo-ya. ²⁰Gata-wanan mo ra tang ga-tang ong Katobolan: ‘India mangombabay, india mamatay ta taw, india manakaw, india magtistigo ta boli, ig galangen mo tang tatay may ang nanay mo.”

²¹Ganing ka tang lali, “Ang tanan ang asia agtomaneno ra ka mimpisang geleyo pa.”

²²Pagabasi ta si ni Jesus, ganing tanandia, “Tanga bagayan da lamang tang korang ong nio. Ipabakal mo tang tanan ang pagkabetang mo, oman ang bayad na i-dol mo ong mga malilised. Mga boaten mo sia, magkatinira ta manggad ang tinagana tang Dios don ong langit. Pagatapos, magbalika ig tomabida ong yen.” ²³Piro pagabasi ta

[‡]18:11 18:11 Agpabetang tang mga Pariseo ang malalain tang mga manigtokot ta bois tenged ang doma ong nira mga dayador.

[¶]18:12 18:12 “Pagpaletem.” Mga ong Tagalog, “nag-aayuno.”

si tang lali, pinongawan tanandia ta mo-
ya tenged dorong manggad na.

²⁴ Asing itaen ni Jesus ang doro kapon-
gaw tang taw ang asing manggaden,
ganing tanandia, “Kaliwag ang ma-led
ong inadian tang Dios tang taw ang
manggaden! ²⁵ Mas madali pa nganing
tenled tang tatang kamilio ong boloat
tang singgoay kaysa tatang taw ang
manggaden ang tenled ong inadian tang
Dios.”

²⁶ Nane-ma tang mga nangabasi tang
binitala ni Jesus, “Mga maning don,
sinopa enged tang malibri?”

²⁷ Siminabat si Jesus, “Na indi maboat
ta taw, piro belag ta maliwag ong Dios.
Tenged anday imposibli ong Dios.”

²⁸ Minitala si Pedro, “Yami, bino-
wanan amen tang mga pamalay-balay
amen para tomabid ong nio.”

²⁹ “Ee, kaman,” ganing si Jesus, “ig
narin tang matod: Ang sinopay nagbo-
wan tang balay na, ang katawa na, mga
logod na, mga ginikanan na obin mga
ana na para mapagsirbi ong Dios ong
inadian na, ³⁰ ang taw ang asi indi mai-
mong indi oldan ta doro-dorong balet
mandian ong kaboi na tarin, ig ong
dobaling kaboi oldan pa ta kaboing an-
day kataposan.”

Ya-long bisis dang sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen na

(Mateo 20:17-19; Marcos 10:32-34)

³¹ Oman pinabelag ta ge-ley ni Jesus
tang tampolok may doroang apostolis na
ong mga taw tenged may ibeg na si ong
nira. Ganing si Jesus, “Tandan mi. Man-
dian agpaning ita ra ong Jerusalem, ig
mainabo ra don tang mga bagay ang
sinolat tang mga propita asing tokaw
natetenged ong yen, ang Ana ta Taw.

³² Yintrigao ong gaem tang mga belag
ta Judio. Insoltono nira, paeyakeno ig
olakan. ³³ Patakano pa nira tang palo
ba-lō patayen. Piro ong ya-long kaldaw
maboiong moman.” ³⁴ Piro indi naintin-
dian tang mga sinagpan na. Andang
pisan ay kalibotan nira tang maliag nang
yaning, tenged midio may pagdapa pa
ong mga kinaisipan nira.

Pinao-ya ni Jesus tang taw ang boray

(Mateo 20:29-34; Marcos 10:46-52)

³⁵ Asing gingabot da si Jesus ong
lansangan tang Jerico, may tatang taw
ang boray ang lolopa-pak don ong binit
tang dalan ang pagpalimos. ³⁶ Asing ba-
yen nang pamansita-lib tang dorong
taw, nane-ma tanandia mga onopa tang
gainabo.

³⁷ “Tata-lib si Jesus ang taga Nazaret,”
ganing tanira.

³⁸ Ig dayon ang miniteg tang boray,
“Jesus, Inampo ni David![§] Mate-beka
ong yen!” ³⁹ Sinambleng tanandia tang
mga taw ang don ong tokawan, piro
mas sinodoan na pa enged tang iteg na
ang ganing, “Inampo ni David! Mate-
beka ong yen!” ⁴⁰ Siminareng si Jesus
ig nanobol ang e-lan tang boray ong
nandia. Pagalenget tang boray, sine-ma
tanandia ni Jesus, ⁴¹ “Onopa tang galil-
iagan mong boateno ong nio?” Sim-
inabat tanandia, “Magino, galiliago rin
ang maita!”

⁴² Ig ganing si Jesus ong nandia,
“Yawa, maita ra! Ang pagtalig mo tang
nagpao-ya ong nio.”

⁴³ Lagi-lagi naita ra tang boray. Oman
siminabid tanandia ong ni Jesus ang
dorong pasalamat na ong Dios. Asing
itaen narin tang mga taw, namagdayaw
da ka tanirang tanan ong Dios.

[§]18:38 18:38 “Inampo ni David” tang titulo tang Cristo. Sigon ong sinolat tang mga propita tang mga Judio asing tokaw, ang Cristo magalin ong dogo tang Ading si David. Telekan ka ong Bokabolario.

Si Jesus ig si Zaqueo

19 Na-led da si Jesus ong lansangan tang Jerico ig nagpadayon tang panaw na. ² Don may tatang manggaden ang pangolokolo ong mga manigtokot ta bois, ang aran na si Zaqueo. ³ Si Zaqueo, dorong kaliag nang itaen si Jesus mga sinopa tanandia. Piro indi itaen na tenged ong kadodoron ta taw, ig tanandia dibabak ang taw. ⁴ Animan ang bindoat na, nanikad tanandiang napatokawan ig kimina-yat ong tatang mabael ang ayong aggoyan ta sikomoro para itaen na si Jesus mga toma-lib don. ⁵ Pagakabot ni Jesus ong toga tang ayong asi, siminingara tanandia ig ganing, “Zaqueo, tomaboana kang lagi. Kaministirano dono domayon ong balay mo mandian.”

⁶ Nagaporang siminaboan si Zaqueo ig dorong kalipay nang nagrisibi ong ni Jesus ong balay na. ⁷ Piro namagmoro-moro tang tanan ang nangaita. Ganing tanira, “Angay don tanandia dadayon ong balay ta tatang mapinagtalaken?”**

⁸ Mandian, asing don tanira ong balay, kimindeng si Zaqueo ig ganing ong Gino, “Magino, maning ta na tang boateno. Ang katengan tang manggado i-dolo ong mga malilised. Ig mga may atan ang nadayano, doblieno ta epat tang ibaliko ong nira.”

⁹ Ig ganing ong nandia si Jesus, “Nalibri ra mandian tang mga taw tarin ong pamalay-balay ang na. Tenged ang taw ang na, tata ka ong mga inampo ni Abraham ang midio ganga-ngi ta dalan. ¹⁰ Ig yo, ang Ana ta Taw, napaningo tarin ong kalibotan para dilemeno ig ilibri tang mga taw ang ganga-ngi ta dalan.”

Ang palimbawa natetenged ong koartang bolawan

(Mateo 25:14-30)

¹¹ Nagpadayon si Jesus ong pagbitala na, ig inistoria na tang tata pang palimbawa ong mga nangabasi ong na-kaw ang mga binitala na. Sinayod na narin tenged alenget da tanira ong Jerusalem, ig ang kalaom tang mga taw boaten da tang inadian tang Dios. ¹² Ganing si Jesus, “May tatang prinsipali ang nagbi-ahi ong alawid ang banoa para boatan tanandiang adi tang pinagalinan na. Oman dayon ang molik ong banoa na. ¹³ Piro ba-lo tanandia nagalin, ginoyan na tang tampolok ong mga torobolon na, ig inintrigan na ta tag talele-ta nirang koartang bolawan.†† Ganing tang prinsipali ong mga torobolon na, ‘Ipapanaw mi sia ong nigosio mintras andao tarin.’ ¹⁴ Mandian, ang prinsiping asi inding pisan maliliagan tang mga kasimanoa na. Animan pinapaning kang lagi nira tang domang mga kasimanoa nira don ong paningan tang prinsipali para aningen nira tang kalawigan ang adi don ang indi tanira maliag ang magimong adi nira tang prinsiping asi.

¹⁵ “Piro bindoat ka enged tanandiang adi nira, oman minolik da tanandia. Pagakabot na, pinampagoy na tang mga torobolon ang inintrigan na tang mga koartang bolawan para mata-wanan na mga pirapa tang naganansia tang kada tata. ¹⁶ Napalenget tang primirong sindolan na ig ganing, ‘Magino, ang koartang inintriga mo ong yen, nagimo rang tampolok.’

¹⁷ “‘Mo-ya!’ ganing tang ba-long adi. ‘Mo-yāng torobolon! Yawa, nataligana ong ge-ley ang bagay. Mandian boatena

**19:7 19:7 Ang mga manigtokot ta bois agbibilang tang mga kasimanoa nira ang mga mapinagtalaken tenged ang doma ong nira mga dayador.

††19:13 19:13 Ong bitalang Grigo “mina,” bali sol da ta tatang trabahador ong teled ta tolong bolan.

ra yen ang gobirnadador ong tampolok ang banoa.’

¹⁸“Napalenget ka tang yadoang torobolon ig ganing, ‘Magino, ang koartang inintriga mo ong yen, nagimo rang lima.’

¹⁹“Ganing tang adi, ‘Mo-ya! Yawa, boatena ka yen ang gobirnadador ong lima nga banoan.’

²⁰“Oman napalenget tang tata pang torobolon ig ganing, ‘Magino, nani tang koarta mong bolawan. Binongoto ta ta-leng ig sinaloko ta mo-ya. ²¹Geldano ong nio tenged yawa mabelatang taw. Agkomiten mo tang ganansia tang binedlayan ta doma, ig maski belag ta yawa tang nagloak, aggayegen mo.’

²²“Ganing tang adi ong nandia, ‘Anday kointa mong torobolon! Ang inaning mong asia, yay ang magosgar ong nio! Gata-wanan mo palang mabelato, ig ganinga agkomiteno tang ganansia ig ang pa-bat maski belag ta yo tang nagbedlay. ²³Angay indi bino-log mo ong bangko tang koartao, agod mga mabaliko, makomito asta ang tobo na?’ ²⁴Oman ganing tang adi ong mga pamansi-deng don, ‘Komiten mi ong nandia tang koartang bolawan ig i-dol mi ong torobolon ang naganansia ta tampolok.’ ²⁵[‘Magino,’ ganing tanira. ‘Tanandia may tampolok na rang koartang bolawan!'] ²⁶Siminabat tang adi, ‘Agganingo ong nindio, ang kada tata ang mataligan, oldan pa. Piro ang indi mataligan, maski ang ge-ley lamang ang inintriga ong nandia, sia komiten pa ka enged ong nandia. ²⁷Ig natetenged pa ka ong mga taw ang indi nangaliliag ang yo tang magimong adi nira, e-lan mi tarin ig pamatayen mi ong talongano.’”

Ang pagteled ni Jesus ong Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Juan 12:12-19)

²⁸Asing pagatapos ni Jesus ang nagistoria tang palimbawang asi, napatokawan tanandia ong pagpanaw nira tomakat ong Jerusalem. ²⁹Asing gingabot pa lamang tanira ong mga bario tang Betfage may Betania, ong bokid ang aggoyan ta Bokid tang Kaolibooan,^{‡‡} pina-kaw ni Jesus tang doroang mga sinagpan na. ³⁰Ganing tanandia ong nira, “Paning amo don ong dadaton ang bario. Ong pagteled mi, asia itaen ming lagi don tang tatang asnong agkeke-ked. Ang asnong asi mola pa, indi pa gatayan ta taw. Obaden mi ig e-lan mi tarin ong yen ³¹Mga may mane-ma ong nindio ang angay aggobaden mi, aningen mi lamang, ‘Na kaministiran tang Gino.’”

³²Animan namampanaw da tang doroang sinagpan na ig kinabotan ka kaman nira tang asnong asi, pario ong inaning ong nira ni Jesus. ³³Asing aggobaden da nira, sine-ma tanira tang may nandia, “Hoy! Angay aggobaden mi sia?” ³⁴Siminabat tang doroa, “Kaministiran tang Gino.”

³⁵Ingkelan nira ong ni Jesus tang asno ig matapos ang dinamdaman nira tang boko-boko na tang mga lambong niring panta-paw, siminay da si Jesus. ³⁶Mintras tata-lib si Jesus ang tatay ong asno, pamaglatag ka tang mga taw tang mga lambong nira ong dalan para panawan na, bilang padengeg ong nandia pario ta tatang adi. ³⁷Asing alenget da si Jesus ong Jerusalem, ong dalan ang pababak ong Bokid tang Kaolibooan, kadoro-doroan da tang mga sinagpan^{¶¶}

^{‡‡}19:29 19:29 Ang borak tang ayong “oliboo” magang borak ta sirgoilas.

^{¶¶}19:37 19:37 Ang mga “sinagpan” ni Jesus belag ta maning ang tampolok lamang may doroa, kondi asta ang domang taw ang pirming pamansitabid ong nandia.

na. Dorong pisan ang kalipay nira ig pamansiteg tanirang tanan ang pamagdayaw ong Dios tenged ong mga makabebereng ang mga bagay ang inita ra nira. ³⁸Ganing tanira, “Dayawen tang ading kiminabot mandian ang sinobol tang Dios!^{§§} Kao-yan ong langit! Dayawen tang Dios!”

³⁹Ganing ong ni Jesus tang pirapang Pariseong don ong kayadian, “Maistro, samblengen mo tang mga sinagpan mo!”

⁴⁰Piro siminabat si Jesus, “Agganingo ong nindio, mga magipes tanira, ang mga bato ya ray mamansiteg ang mamagdayaw ong yen.”

Ini-yakan ni Jesus tang Jerusalem

⁴¹Asing alenget da si Jesus ong siodad ig gatorongan na ra, ini-yakan na ra tang Jerusalem. ⁴²Ig ganing tanandia, “Ay yamong mga taga Jerusalem! Mga nata-wanan mi ka rin lamang ong kaldaw ang na mga onopa tang mapagtorol ta kao-yan ong banoa mi! Piro maski ngani mandian, midio may pagdapa pa ong mga kinaisipan mi agod indi amo mangaintindi. ⁴³Komabot tang kaldaw nga ang logar mi palibotan tang mga kasoay mi, ig a-lawan amo nira ong dobali may dobali agod anda rang pisan ay malapotan mi. ⁴⁴Yamong tanan atan ong teled, patayen amo nira ig lobot nirang gebaen tang siodad mi may ang alalawig ang mga padir na. Anda engaged ay mabo-wan ong mga batong pamagtara-paw ta-pawan ang asia. Tenged indi inintindi mi tang pagkabot tang Dios para ilibri amo.”

Pinalayas ni Jesus tang mga pamagpabakal don ong Timplo

(Mateo 21:12-17; Marcos 11:15-19; Juan 2:13-22)

⁴⁵Pagakabot nira ong Jerusalem, siminled si Jesus ong Timplo ig pinalayas na tang tanan ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda don.* ⁴⁶Ganing tanandia ong nira, “Ga-tang ong Sagradong Kasolatan, ang balay tang Dios logar ang parangadian.† Piro yamo, bindoat mi rang paragsirimetan ta mga takawan!”‡

⁴⁷Kaldaw-kaldaw, pagtoldok si Jesus ong teled tang Timplo. Ang mga pangolokolo ong mga padi, ang mga manigtoldok tang Katobolan, asta ang mga pangolokolo ong banoa, pamagdilem ta midios agod mapapatay nira si Jesus. ⁴⁸Piro anday naboat nira tenged pisan ang gangawili tang tanan ang taw ang mamasi ong nandia.

Ang te-ma mga ong aypa nagalin tang podir ni Jesus

(Mateo 21:23-27; Marcos 11:27-33)

20 Tatang kaldaw, mintras pagtoldok si Jesus ong mga taw don ong teled tang Timplo ig pagpatako tang Mo-yang Balitang nagalin ong Dios, pinalengetan tanandia tang mga pangolokolong padi may ang mga manigtoldok tang Katobolan, aroman ka nira tang mga mepet tang banoa. ²Ganing tanira ong ni Jesus, “Aningen mo ong yamen onopay podir mong magboat tang mga bagay ang na tarin ong Timplo.

§§19:38 19:38 Salmo 118:26

*19:45 19:45 Asing tokaw, ang mga Judio pamagbolontad ong Dios ta mga ayep sigon ong Katobolan para ong mga kasalanan nira. Animan don ong Timplo may mga taw ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda, piro ang doma ong nira pamagdaya ong mga taw, tenged agpamalen nira tang mga agpabakal nirang asi.

†19:46 19:46 Isaias 56:7

‡19:46 19:46 Jeremias 7:11

Sinopa tang nagtorol ong nio tang podir ang asia?”

³Ganing si Jesus ang siminabat, “Te-maen amo ka yen. Sabateno nindio. ⁴Ong aypa nagalin tang podir ni Juan para magboniag? Ong Dios bato obin ong taw?”

⁵Ig namagampang-ampang tanira mga onopay isabat nira. Ganing tanira, “Mga aningen ta ‘nagalin ong Dios,’ maning ka tanandia ong yaten ‘Oman, angay indi amo namagparet ong ni Juan?’ ⁶Piro mga maning ita ‘nagalin ong taw,’ banggilen ita tang tanan ang taw. Tenged pamagparet tanirang si Juan propita tang Dios.” ⁷Animan siminabat lamang tanira ang ganing, “Indi ami gatako.”

⁸Ig ganing si Jesus ong nira, “Mga maning don, indio ka magbeg ong nindio mga ong aripa pagalin tang yen ang podir ang magboat tang mga bagay ang na.”

Ang palimbawa natetenged ong kaobasan may ang mga agsador

(Mateo 21:33-46; Marcos 12:1-12)

⁹Oman inistoria ni Jesus ong mga taw tang palimbawang na. “May tatang taw ang nagloak ta mga obas¹ ong tanek na. Pagatapos, inintriga na tang kaobasan ong mga agsador, ba-lo tanandia nagbiahi ong alawid ang logar ig naboay don. ¹⁰Asing timpo rang igparangalap, sinobol na tang tatang torobolon na para mangomit tang parti na. Piro pagkabot don, binogbog tang mga agsador tang torobolon ang asi ig pinaolik nirang anday ekel na. ¹¹Oman nanobol si tang may nandia ong tata pang torobolon na. Piro binogbog si ka nira tang torobolon

ang na, pinaeyak ig pinaolik kang anday ekel na. ¹²Mandian, nanobol pa ka enged tang may nandia ong yalong torobolon na. Narin sinibatan nira, tapos sinolmon ong loa tang kaobasan. ¹³Oman ganing tang may nandia ong sadili na, ‘Onopa bato tang boateno? Mo-ya pa sigoro, ang palanggao ang anao ra lamang mismo tang tobolono don. Balampa galangen nira tanandia.’ ¹⁴Piro asing itaen tang mga agsador tang ana nang gingabot da, ganing tanirang namagampang-ampang, ‘Asia ra tang manonobli! Patayen ta tanandia agod magimong yaten da tang kaobasan ang na.’ ¹⁵Animan dinep ang lagi nira, ginoyodan ong loa tang kaobasan ig don pinatay.

“Mandian,” ganing si Jesus, “onopa bato tang boaten tang may nandia tang kaobasan ong mga agsador ang asi? ¹⁶Ang boaten na, molik tanandia ig pamatayen na ka tanira! Oman yintriga na si ong doma tang kaobasan na.”

Pagabasi tang mga taw, ganing tanira, “Balampa ra lamang anda kay mainabong maning ta si!” ¹⁷Pina-dekan tanira ni Jesus ig ganing, “Mga maning don tang agganing mi, onopa bato tang maliag yaning tang ga-tang ang narin ong Sagradong Kasolatan:

‘Ang batong pinlek tang mga manigpa-deng tang balay,
Yay ang ginamit tang Dios ig nagimong kaimportantian
ong tanan ang batong pagpabaked tang balay.’[§]

¹⁸Ang mabegtak ong batong narin, malapik-lapik. Ig ang mabegtakan ta sia, maremek-remek ang enged!”**

¹20:9 20:9 Ang mga “obas,” mga ong bitalang English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy.

[§]20:17 20:17 Salmo 118:22

**20:18 20:18 Isaias 8:14-15

**Ang te-ma natetenged
ong pagbayad ta bois**

(Mateo 22:15-22; Marcos 12:13-17)

¹⁹ Ang kaliliagan tang mga manig-toldok tang Katobolan ig ang mga pangolokolo ong mga padi, don ang lagi depen da nira si Jesus, tenged naintindian nirang tanira tang agpataman tang palimbawang asi. Piro gengeldan tanira ong mga taw. ²⁰ Animan namagelat kang lagi tanira ta timpo. Nanol tanira ta pirapang taw ang magpaita-itung pamagdilem ta kamatodan, agod depdepen nira si Jesus ong mga pamitala na, oman dayon dang idimanda nira ong gobrnador. ²¹ Ganing tang mga sinolan ang asi ong ni Jesus, “Maistro, gata-wanan amen ang poros matod tang agbibitala mo ig agtotoldok mo. Pario tang pagpama-dek mo ong tanan, ig agtotoldok mo lamang tang kamatodan natetenged ong kalia-gan tang Dios ang boaten ta mga taw. ²² Animan, mga ong nio, sigon ong Katobolan ta, tama ka bato ang itang mga Judio magbayad ta bois ong Adi tang Roma^{††} obin indi?”

²³ Piro gata-wanan ni Jesus tang ag-gisipen nirang malain. Animan ganing ong nira, ²⁴ “Ipaíta mi ong yen tang tanga koartan. Ninopang itsora ig aran tang nasolat atan?”

“Ang Adi tang Roma,” tang sabat tanira.

²⁵ Ig ganing si Jesus, “Mga maning don, i-dol mi ong adi tang para ong adi, ig i-dol mi ong Dios tang para ong Dios.”

²⁶ Animan indi nadep nira si Jesus ong mga pamitala na ong talongan tang mga taw. Ig ong kabereang nira ong sabat ni Jesus, nagipes da lamang tanira.

**Ang te-ma natetenged ong moman
ang pagaboi tang mga patay**

(Mateo 22:23-33; Marcos 12:18-27)

²⁷ Oman, may atan kang mga Saduseo ang namampaning ong ni Jesus para mane-ma. Tanira tatang sikta tang mga Judio ang indi pamagparet ang maboning moman tang mga patay. ²⁸ Ganing tanira ong ni Jesus, “Maistro, may tobol ang sinolat ni Moises para ong yaten ang ganing, mga mapatay tang lali ang anday ana nira tang katawana, ang logod tang lali dapat katawaena tang babay ang asing nabalo, agod magkatinir tanira ta ana para ong laling napatay.^{‡‡} ²⁹ Mandian, may pitong mamaglogod ang poros lali. Nangatawa tang kakan ig napatay ang anday ana nira. ³⁰ Oman ang yadoang logod nangatawa ong babay ang nabalo, piro napatay si kang anday ana nira. ³¹ Maning ka ta si tang nainabo ong ya-lo, sasad ong yapito. Ang pitong mamaglogod, napangatawa ong babay ig poros nangapatay ang anday ana nira. ³² Asing ori ra, ang babay napatay ka. ³³ Mandian, ong oring kaldaw, mga boien ang moman tang mga patay, sinopa ong nirang pito tang magimo sing katawa tang babay? Tenged tanirang tanan nagimong katawana.”

³⁴ Ganing si Jesus ang siminabat, “Tarin ong kalibotan ang na, pangatawa ig agkatawaen tang mga taw. ³⁵ Piro ang mga lali ig mga babay ang magapil ong mga dapat ang boien ang moman agod e-lan ong dobalang kaboi, indi ra tanira mamagkaratawan. ³⁶ Indi ra ka tanira mangapatay tenged pario ra tanira ong mga anghil. Tanira mga ana tang Dios, animan binoi tanirang moman. ³⁷ Si Moises mismo nagpamatod

^{††}20:22 20:22 Ang “Adi tang Roma” aggyon ta “Emperador” mga ong Tagalog.

^{‡‡}20:28 20:28 Ang tobol ang na mabasa ta ong Deuteronomio 25:5-6.

nga ang mga patay agboien ang oman. Tenged ong istoria nang natetenged ong dibabak ang papa ta ayo, ginoyan na tang Gino ta ‘Dios ni Abraham, Dios ni Isaac, ig Dios ni Jacob.’[¶] ³⁸ Piro ang Dios, belag ta Dios tang mga patay. Tanandia Dios tang mga boi. Ig ong pama-dek tang Dios boi tang tanan ang taw.”

³⁹ Ganing tang domang mga manigtoldok tang Katobolan don, “Maistro, kasinlo tang sabat mong asia!” ⁴⁰ Ig anda ray mangas ang mane-mang moman ong nandia.

Ang maliag yaning tang titolong “Inampo ni David”

(Mateo 22:41-46; Marcos 12:35-37)

⁴¹ Ganing ong nira si Jesus, “Monopa maning ta nga ang Cristo^{§§} Inampo ni Ading David? ⁴² Si David mismo tang naganing ong libro tang mga Kanta, ‘Ganing tang Ginong Dios ong yen ang Gino:

Komaronga ong yen ang to,

⁴³ asta ra lamang pasokono ong nio tang tanan ang kasoay mo.”*

⁴⁴ Mandian, mga ‘Gino’ tang ginoy ni David ong Cristo, monopa maning ta ang tanandia inampo ni David?”†

Magandam ong mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises

(Mateo 23:1-36; Marcos 12:38-40)

⁴⁵ Mintras pamamasi pa tang dorong taw ong ni Jesus, ganing tanandia

ong mga sinagpan na, ⁴⁶ “Magandam amo ong mga manigtoldok tang Katobolan ni Moises. Dorong kalipay nirang magpanaw-panaw ang paglambong ta marimaboa. Ig doro kang kaliliag nirang salodoan tang mga taw ong plasa. Mga ong simban ig ong mga kombida, ang kaliliagan nira, komarong ong masisinlong kalarongan ang para ong mga importantang taw. ⁴⁷ Agkalawen nira tang mga pagkabetang tang mga babay ang balo, asta ang balay nira. Oman pamagpaita-ita ang tanira moro-ya ong pagpangadi nira ta dorog kaboat ong talongan tang mga taw. Animan magimong mas mabelat pa tang silot ong nira!”

Ang bolontad tang babay ang balo

(Marcos 12:41-44)

21 Don pa ka si Jesus ong Timplo. Pagpa-dek na, inita na tang mga manggaden ang pamagbo-log tang mga bolontad nira ong beretangan ta koarta. ² May inita na kang tatang babay ang balo ang doro kalised ang nagbolontad ta doroang sinsilio. ³ Ganing si Jesus, “Ong kamatodan, ang babay ang asia tang nagbolontad ta mas mabael pa ong nirang tanan. ⁴ Tenged tanira, ang sindol nira ang gasobra ra lamang ong kamin-istiran nira. Piro ang balong na, maski malised lamang, sindol na pa tang tanan ang para ong pangaboian na.”

¶**20:37** 20:37 Na tang inaning ni Moises asing naboay dang napatay da Abraham, Isaac, ig Jacob. Animan narin pagpamatod nga ang mga patay agboien ang oman. Mabasa ta narin ong Exodo 3:6.

§§**20:41** 20:41 “Cristo.” Ya kay ang “Mesiyas.” Telekan ong Bokabolario.

***20:43** 20:42-43 Salmo 110:1

†**20:44** 20:44 e 20:44 Sigon ong sinolat tang mga propita asta ang nasolat ka ong Mateo 1:6-16, ang Cristo nagalin ong dogo ni David, animan tanandia inampo ka kaman ni David. Piro belag lamang tanandia ta taw kondi tanandia Dios mismo. Animan tama tang goy ni David ong nandia ang ganing “yen ang Gino.”

Natetenged ong pagdistroso tang Timplo

(Mateo 24:1-2; Marcos 13:1-2)

⁵ Agpagampangan tang doma ong mga sinagpan ni Jesus tang Timplo. Kasisinlo ono tang mga mababael ang batong ginamit don, asta ang mga dikorasion na ang sindol tang mga taw. Animan ganing si Jesus, ⁶ “Ang mga gitaen ming asia, komabot tang timpong anda enged ay mabo-wan ong mga batong pamagtara-paw ta-pawan ang asia. Mangapegnak ang tanan!”*

Ang kaliwagan ang komabot

(Mateo 24:3-14; Marcos 13:3-13)

⁷ Nane-ma tanira ong ni Jesus, “Maistro, tanopa mainabo tang inaning mong mapegnak tang Timplo? Ig onopay mga pasinial mga alenget dang mainabo tang mga bagay ang asia?”

⁸ Siminabat si Jesus ang ganing, “Mangandam amo agod indi amo maloko ta maski sinopa. Tenged yading mamansik-abot ang magekel tang arano, ig kada tata magpailala ang maning, ‘Yo tang Cristo!’ ig ‘Kiminabot da tang oras!’ Indi amo enged mamagparet ong nira. ⁹ Indi amo mangelba mga mabalita amo ta mga gira ig mga golo. Ang mga bagay ang na kaministiran ang mainabo, piro belag pa ta sia tang kataposan tang kalibotan.” ¹⁰ Ig ganing pa tanandia, “Mamaggiran tang mga nasion ig mamagkrontran tang mga inadian. ¹¹ Manlinog ta dorog kapoirsa, ig mangapatay tang mga taw ong kada logar tenged ong letem ig ong mga masit. May makaeled ang mga bagay ig makabebereng ang mga pasinial ang itaen ong langit.

¹² “Piro ba-lo mainabo tang tanan ang asi, depen amo ig papagpinitinsiaen tenged lamang ong pagto mi ong yen. E-lan amo ong mga osgado ig prison amo nira. Ig natetenged ka ong pagto mi ong yen, patalongaen amo ka nira ong mga adi ig ong mga gobirnadador. ¹³ Ig don ya ray ang oras ang mapagpamatod amo ong nira tang natetenged ong yen. ¹⁴ Piro i-tang ming lagi ong isip mi ang indi amo magpalibeg tang kolo mi mga monopa tang pagdipinsa mi ong sadili mi. ¹⁵ Tenged yo tang magtorol ong nindio ta kinata-wanan ig kaosayan ang somabat ong nira, agod indi amo kontraen obin soplaken ta maski sinopa ong mga kasoay mi. ¹⁶ Ang mga ginikanan mi, mga logod, mga kaparintian ig mga tangay mi, yay ang magtraidor ong nindio ig magintriga ong osgado. Ig ang doma ong nindio ipapatay ang enged. ¹⁷ Asilagan amo tang tanan tenged ong pagto mi ong yen. ¹⁸ Piro maski maning don, ta-lingan amo pa enged tang Dios agod maski ang tang naet ong boa mi indi ma-lek. ¹⁹ Animan agoantaen mi lamang tang tanan ang asia agod marisibi mi tang kaboing anday kataposan.”

Natetenged ong pagdistroso tang Jerusalem

(Mateo 24:15-21; Marcos 13:14-19)

²⁰ Ganing pa si Jesus, “Mga itaen mi ra nganing agpalibotan da ta mga sondalo tang siodad tang Jerusalem, matawanan mi rang alenget dang distrosion. ²¹ Ong kaldaw ang asi, ang mga taw ang pamansistar tarin ong Judea kaministiran mamanikad dang lagi ong kabobokidan. Ig ang asi ong teled tang Jerusalem, dapat mamansiloa rang lagi, ig ang mga asi ong mga koma, indi ra

***21:6** 21:6 Narin pinatako rang lagi ni Jesus nga ang Timplo tang mga Judio pegnaken ono ong parakaboton. Ig ya ray asi tang nainabo asing takon ang 70 A.D. Tenged sinled tang mga taga Roma tang siodad tang Jerusalem asing namaggiran tanira tang mga taga Israel, ig dinistroso kaman nira tang Timplo.

mamansi-led ong siodad. ²²Tenged asi ya ray ang mga kaldaw tang pagsiriloton, para mainabo tang tanan ang gatang ong Sagradong Kasolatan. ²³Ong mga kaldaw ang asi, kailo ka tang mga pamagabdet asta ang mga pamagpatiti! Tenged komabot tang sobrang kaliwagan ong kalibotan ang na. Ig matalapoan da tang mga inampo ni Israel tang kasisilagen tang Dios. ²⁴Mangapatay tang doma ong gira, ig ang doma biagen, oman e-lan ong sari-saring mga banoa. Ig ang Jerusalem ma-mok ta mga taw ang belag ta Judio ang mandegdeg ong mga gangabo-wan don, mintras agpagan pa tanira tang Dios.”

Ang pagbalik ni Jesus ong kalibotan

(Mateo 24:29-31; Marcos 13:24-27)

²⁵Ganing pa si Jesus, “May mga pasinial ang itaen mi ong kaldaw, ong bolan, asta ong mga bitokon. Ig tarin ong tanek, mamansieled ig mangataranta tang mga taw ong kada logar tenged ong lampak tang mababael ang langeb. ²⁶Kentang tang mga taw ong sobrang eled nira ang onoray mainabo tarin ong kalibotan. Tenged pakedegen tang tanan ang bagay ang aggitaen ong langit. ²⁷Ig yo, ang Ana ta Taw, itaeno ang tatabid ong tatang onom ang pabalik ong kalibotan, ang pagekelo tang makabebereng ang gaem ig kadengegan. ²⁸Mga magimpisa rang mainabo tang mga bagay ang na, mangalipay amo ra ig magelat-elat,^f tenged alenget da tang pagrilibrien tang Dios ong nindio.”

Ang adal ang nagalin ong papa tang igos

(Mateo 24:32-35; Marcos 13:28-31)

²⁹Inistoria pa ni Jesus tang palimbawang na. “Telekan mi tang papa tang

igos, ig ang domang papa ta ayo. ³⁰Mga itaen mi ra ngani narin ang pangolbot da, gata-wanan ming alenget da tang koarisma. ³¹Pario ka ta si, mga itaen mi ra nganing gainabo ra tang mga bagay ang inaningo ong nindio, mata-wanan ming alenget dang maggaem tang Dios bilang adi. ³²Tandan mi: May doma ong mga taw ang gangaboi mandian ang kabotan pa nira tang mga bagay ang nang mainabo. ³³Malipat tang langit may ang tanek, piro ang yen ang mga bitala magpadayon ang anday kataposan.”

Magbantay amo ong pagbalik ni Jesus

³⁴Ganing si Jesus ong nira, “Bantayan mi tang mga sadili mi, itaben ya ra lamang ay maboat mi ang magpagosto amo tang kalipay, magpabaleng ig magdemdem tang mga irintindien mi ong kaboi mi tarin ong kalibotan. Oman golpi among kabotan tang kaldaw ang asi ang indi amo nabantay. ³⁵Tenged ang tanan ang taw ong ta-paw tang kalibotan, kabotan ang enged tang kaldaw ang asi ang gelaten nira. ³⁶Animan magbantay amo ong tanan ang oras. Mangadi among pirmi para oldan amo ta mapoirsang nem ong pagtaralongaen mi tang tanan ang kaliwagan ang komabot. Ig mga mata-liban mi si, indi amo maeyak ang tomalonga ong yen, ang Ana ta Taw.”

³⁷Kaldaw-kaldaw pagtoldok si Jesus ong Timplo. Mga apon da, pagalin tanandia ong siodad ig don gapoyat ong Bokid tang Kaolibotan. ³⁸Māga pa ong damal-damal, pamansipanang da tang mga taw don ong Timplo para mama-masi ong nandia.

^f21:28 21:28 “mangalipay amo ra ig magelat-elat.” Ong bitalang Grigo: kendeng amo ig simingara

Plano para patayen si Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Juan 11:45-53)

22 Galenget da tang bispiras tang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na. Ang bispiras ang na yay ang aggoyan Pista tang Pagta-lib tang Anghil. ² Ang mga pangolokolo ong mga padi may ang mga manigtoldok tang Kabobolan, pirming pamagdilem ta midios para mapapatay nira si Jesus ang indi magkagolo, tenged gengeldan tanira ong mga taw.

Napaoyon si Judas ang traidoron na si Jesus

(Mateo 26:14-16; Marcos 14:10-11)

³ Oman, ginaeman da ni Satanas si Judas ang aggoyan ta Iscariote, tata ong tampolok may doroang apostolis. ⁴ Nagpanaw si Judas ig nagigampang ong mga pangolokolo ong mga padi may ong mga kapitan tang mga goardia tang Timplo mga monopa yintriga na si Jesus ong nira. ⁵ Nangalipay tanira ta mo-ya ig naganing tanirang oldan nira ono si Judas ta koarta. ⁶ Napaoyon tanandia, ig nagimpisa rang nagelat ta tamang timpo para maintriga na si Jesus ang anday matakoko.

Nagsimpan da Jesus ta panapon para ong pista

(Mateo 26:17-25; Marcos 14:12-21)

⁷ Kiminabot da tang bispiras tang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na, kaldaw ang pagpatay ta mga karniro para ong Pista tang Pagta-lib

tang Anghil.⁸ Sinobol ni Jesus si Pedro may si Juan ig ganing ong nira, “Panaw amo ig magsimpan amo ta yapon ta para ong pista.”

⁹ “Ong ari ami pa magsimpan tang yapon ta?” tang te-ma nira ong nandia.

¹⁰ Siminabat si Jesus, “Paning amo ong lansangan. Don may mabagat ming tatang laling pagtakan ta tang bangang wi. Datonon mi tanandia, ig don ong balay ang teldan na, ¹¹ aningon mi tang may nandia tang balay, ‘Pagpate-ma tang Maistro mga aripa tang koartong panaponan na mandian ang pista, aroman na tang mga sinagpan na.’ ¹² Asia itoldok na ong nindio tang tatang marogal ang koarto ong dibabaw ang may mga garamiten dang lagi don. Don amo magsimpan.” ¹³ Animan napanaw da tanira ig ang onopay inaning ni Jesus ya kay ang kinabotan nira. Ig nagsimpan tanira tang panapon nira para ong pista.

Ang Sagradong Panapon

(Mateo 26:26-30; Marcos 14:22-26; 1 Corinto 11:23-25)

¹⁴ Asing kiminabot tang oras, kiminarong da si Jesus para manapon aroman na tang mga apostolis na. ¹⁵ Ganing si Jesus ong nira, “Naboayo rang gaildaw ang maka-pen amo yen mandian ong panapon tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil, ba-lō magpinitinsia. ¹⁶ Agganingo ong nindio, indio ra moman ang mamangan ta na asta indi mainabo don ong inadian tang Dios tang matod ang maliag yaning tang pistang na.”

¹⁷ Oman bindiotan na tang tatang kopang bino ig pagatapos ang nag-

§22:7 22:7 Kada takon, ang “Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na” agsilibraen tang mga Judio ong teled ta pitong kaldaw. Ang bispiras tang kapistan, yay ang labing pamagsimpan tang kada pamilia ta ispisial ang panapon ong pagsilibra nira tang “Pista tang Pagta-lib tang Anghil.” Ang pistang narin para demdemen nira tang paglibri tang Dios ong mga kamepet-mepetan nira ong mga taga Ehipto, asing timpo ni Moises. Mabasa ta tang natetenged ong mga pistang narin ong Bokabolario, asta ong Exodo 12:18-20 ig Deuteronomio 16:5-8.

pasalamat ong Dios, sindol na ong mga sinagpan na. Ganing tanandia, “Risibien mi narin, ig pagparti-partian mi. ¹⁸ Ag-ganingo ong nindio, mimpisa mandian, indio ra moman ang manginem ta binong maning ta na ang pagalin ong obas,** asta indi komabot tang kaldaw ang maggaem da tang Dios bilang adi.”

¹⁹ Oman, namisik tanandia ta tinapay ig nagpasalamat si. Pinisi-pisi na ig sindol na si ong nira ang ganing, “Na tang yen ang sinangoni ang agbobolontad para ong nindio. Boaten mi narin bilang pagdemdem ong yen.” ²⁰ Pagatapos nirang nanapon, maning si ka don tang bindoat na ong bino. Bindiotan na si tang kopa ig minaning, “Na tang balong inigoan tang Dios para ong nindio, ang agpabakeden tang yen ang dogo, ang mailat para ong nindio.††

²¹ “Piro tandan mi. Ka-pen ta tarin ang pamangan tang magtraidor ong yen. ²² Yo, ang Ana ta Taw, mapatay sigon ong plano tang Dios. Piro kailo ka tang taw ang magtraidor ong yen!” ²³ Ig namagtere-ma te-man tanira mga sinopa ong nira tang magboat ta maning ta si.

Ang pinagdiskosionan mga sinopa tang kaimportantian

²⁴ Pagatapos ta si, namagdiskosionan tang mga sinagpan na mga sinopa ong nira tang kaimportantian. ²⁵ Ganing si Jesus ong nira, “Ang mga adi tarin ong kalibotan mareges ang manobol ong mga sinakepan nira. Ig ang mga pamaggaem, galiliag pa tanirang goyan ‘tangay tang banoa.’ ²⁶ Piro indi amo magogali ta

maning ta sia. Ang ga-tang ong alawig, dapat tanandia tang magpababak, ang midio ogali ta tatang karian. Ig ang pangolokolo, dapat tanandia tang magsirbi ong mga aroman na. ²⁷ Sinopa bato tang taw ang mas alawig tang dengeg na? Ang kakarong ong lamisan obin ang pagsirbi ong nandia? Belag bato ta asing kakarong? Piro ang yen ang ogali tarin ong nindio, ogali ta tatang torobolon.

²⁸ “Yamo, pirmi among aromoan ong tanan ang mga pagsobok ong yen, ig indio bino-wanan mi. ²⁹ Ig tenged sindolano tang yen ang Tatay ta podir ang maggaem, oldan amo ka yen ta podir ang maggaem. ³⁰ Mamangan amo ig manginem ang ka-peno ong yen ang Inadian, ig komarong amo ong mga trono para magekel ig magosgar ong tampolok may doroang tribo ang nagalin ong dogo ni Israel.”

Minaning dang lagi si Jesus ang si Pedro magbo-li

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Juan 13:36-38)

³¹ Oman minaning si Jesus ong ni Simon, “Yawa, Simon, mamasia! Pina-dol ni Satanas ig pinagnan tanandia ang sobokan amo nandiang tanan.‡‡ ³² Piro pinangadiong indi malipat tang pagtalog mo ong yen. Ig mga nagbalik da tang nem mo ong yen, papoisaen mo ka tang nem tang mga logod mo.”

³³ Siminabat si Pedro, “Magino, simpano rang mapriso ig mapatay ang aroman mo.”

**22:18 22:18 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Telekan ka ong Bokabolario.

††22:20 22:20 Sigon ong “ba-long inigoan,” mapatawad ita ong mga kasalanan ta tenged ong dogo ni Jesus ang siminorok, mga magparet ig magto ita ang si Jesus yay ang Ana tang Dios ig ang maglibri ong yaten.

‡‡22:31 22:31 “sobokan amo nandiang tanan.” Ong bitalang Grigo: “sirien amo ang midio trigo.” Maliag yaning, agod itaen mga may atan ong nira ang palbag ong ni Jesus.

³⁴ Ganing si Jesus, “Tandan mo na, Pedro. Ba-lo manolok tang mano mandian ang garamal, ma-long bisisang magbo-li ang maning india gailala ong yen.”

Magsimpan amo

³⁵ Pagatapos, sine-ma tanira ni Jesus, “Asing sinobol amo yen ang anday ekel ming binagteng, poyo-poyo ig rapak, kinorang amo ta maski onopa?”

“Anda, Magino,” tang sabat nira.

³⁶ Ganing ka si Jesus, “Piro mandian, mga may binagteng obin poyo-poyo, e-lan mi. Ang anday ged, dapat ipabakal na tang lambong na ig makamal. ³⁷ Tenedged agganingo ong nindio, kaministiran mainabo ong yen tang nasolat ong Kasolatan, ang ganing, ‘Binilang tanandia ong mga kriminal.’^{¶¶} Tenedged gainabo ra tang tanan ang nasolat natetenged ong yen!” ³⁸ Oman ganing tang mga sinagpan na, “Gino, nani ra tang doroa nga gedan!”

Ig ganing si Jesus, “Tama ra sia!”

Asing nangadi si Jesus ong Getsemani

(Mateo 26:36-46; Marcos 14:32-42)

³⁹ Pagatapos ta si, nagalin si Jesus ig napaning ong Bokid tang Kaolibon, pario tang agboaten nang pirmi. Siminabid ka tang mga sinagpan na. ⁴⁰ Pagakabot don, ganing si Jesus ong nira, “Mangadi amo ang indi amo madeg ta tokso.”

⁴¹ Oman napaning tanandia ong tokawan don ong alawid-lawid. ⁴² Dayon ang liminod ig nagampo ong Dios ang ganing, “Tatay, mga maimo lamang, indio ra papasaren mo ong kaliwagan ang na.^{§§} Piro belag tang yen ang kaliagan tang dapat ang matoman, kondi ang kaliagan mo.” ⁴³ [Napaita

ong nandia tang tatang anghil ang nagalin ong langit, ig pinapoinsa tang nem na. ⁴⁴ Agliwagan tanandia ta mo-ya, animan nangadi pa enged bogos ong nem na. Totorok ong tanek tang inang na, ang midio mababael ang patak ta dogo.]

⁴⁵ Kimindeng tanandia pagatapos nang nangadi ig nagbalik ong mga sinagpan na. Kinabotan na tanirang gangapoyat tenged ong sobrang pagsinti nira. ⁴⁶ Ganing si Jesus, “Angay gangapoyat amo? Mambangon amo ig mangadi agod indi amo madeg ta tokso.”

Dinep si Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos

14:43-50; Juan 18:3-11)

⁴⁷ Asing bibitala pa si Jesus, kiminabot da tang dorong taw. Ang panokawtokawan si Judas, ang tata ong tampolok may doroang apostolis na. Napalenget si Judas para itongan na si Jesus. ⁴⁸ Piro ganing ong nandia si Jesus, “Traidorono pala nio, yo, ang Ana ta Taw, ong tatang itong?”

⁴⁹ Asing itaen tang mga sinagpan na ang aroman na mga onopa tang mainabo, ganing tanira, “Magino, bomatok ami ra?” ⁵⁰ Ig dayon ang laging tinagpas tang tata ong mga aroman na tang torobolon tang kalawigan ang padi, ig nalampong tang talinga nang to.

⁵¹ Piro ganing si Jesus, “Tama ra sia!” Tapos inapap ni Jesus tang talinga tang torobolon ig nago-ya.

⁵² Oman minitala si Jesus ong mga pangolokolo ong mga padi ig ong mga kapitan tang mga goardia tang Timplo, asta ong mga mepet tang banoa. Tenedged tanirang tanan namansipaning don para

^{¶¶}22:37 22:37 Isaias 53:12

^{§§}22:42 22:42 Ong bitalang Grigo: “Tatay, mga maimo lamang, ipalawid mo ong yen tang kopang na.”

depen tanandia. Ganing si Jesus ong nira, “Angay? Yo, kriminalo ang pamagekel amo ta mga ispada may pamalo? ⁵³Kaldaw-kaldaw pagtoldoko ong Timplo, ig don amo ka, piro angay indiong lagi dinep mi? Piro timpo mi ra mandian, ig paggaem da tang kalainan.”

Nagbo-li si Pedro ang ganing indi ono gailala na si Jesus

(*Mateo 26:57-58, 69-75; Marcos 14:53-54, 66-72; Juan 18:12-18, 25-27*)

⁵⁴Oman dayon dang dinep nira si Jesus ig ingkelan nira ong balay tang kalawigan ang padi tang mga Judio. Si Pedro pala dadaton ong nira, piro don lamang ong alawid-lawid, asta na-led ong kodal. ⁵⁵Asing napadet da tang apoy ong ka-ngan tang ge-ley ang plasa, kiminarong tang mga taw ong binit na, ig minimbeng da ka si Pedro ong nira. ⁵⁶Inita tanandia ta tatang torobolon ang babay don. Pinanengnengan na si Pedro ta mo-ya ig minaning ong mga taw don, “Ang taw ang na aroman ka ni Jesus!”

⁵⁷Piro nagbo-li si Pedro. Ganing tanandia, “Abaw, indio ngani gailala ong taw ang asing agganingen mo!”

⁵⁸Indi naboy, inita si ka tanandia tang tatang lali ig ganing, “Yawa tata ka ong mga aroman na!”

Piro siminabat si Pedro, “Yawang tawa! Belago baya ta aroman tang taw ang asi!”

⁵⁹Pagata-lib ta mga tang oras, rineges pa ka enged tang tatang taw, “Ang taw ang na, aroman ang enged ni Jesus! Tata kang taga Galilea!”

⁶⁰Piro siminabat si Pedro, “Way in-ayo! Anday kalibotano tang onopay ag-bibitala mo!”

Indi pa gatapos tang bibitala na, golping timinolak tang mano. ⁶¹Minalied

tang Gino ig pina-dekan na si Pedro, ig nademdeman da ni Pedro tang inaning tang Gino ang ganing, “Ba-lo manolok tang mano mandian ang garamal, malong bisisang maning ang india gailala ong yen.”

⁶²Ig nagalin si Pedro ang dorong i-yak na.

Ininsolto si Jesus ig pinatakan tang palo

(*Mateo 26:67-68; Marcos 14:65*)

⁶³Mandian, asing oras kang asi, si Jesus agginsolton ig agpatakan tang palo tang mga pamagbantay ong nandia. ⁶⁴Pinedengan nira ig ganing ong nandia, “Abir, pinton mo mga sinopay pamalo ong nio!” ⁶⁵Ig yadi pang mga malalain ang bitala tang agganing nira ong nandia.

Pinatalonga si Jesus ong tanan ang mga opisialis tang banoa

(*Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Juan 18:19-24*)

⁶⁶Pagaramal, namagbaragat-bagat tang mga mepet tang mga Judio ig ang tanan ang mga opisialis tang banoa,* aroman nira tang mga pangolokolong padi ig ang mga manigtoldok tang Katobolan. Oman pinatalonga si Jesus ong nirang tanan ig sine-ma nira ang ganing, ⁶⁷“Magbega ra ong yamen! Yawa ra tang Cristo?”

Siminabat si Jesus, “Begen amo man yen, indi amo ka magparet. ⁶⁸Ig mga temaen amo man yen, indi amo ka somabat. ⁶⁹Piro mimpisa mandian, yo, ang Ana ta Taw, komarongo ra ong to tang Makagagaem ang Dios.”

⁷⁰Ig ganing si tanirang tanan ang nane-ma, “Maliag mong yaning, yawa tang Ana tang Dios?” Ganing si Jesus,

*22:66 22:66 Ang mga “opisialis tang banoa” yay ang aggoyan ta “Sanedrin” mga ong bitalang Tagalog. Telekan ka ong Bokabolarario, ong “Sanedrin.”

“Yamo ra ka tang naganing ang yo ka kaman.”

⁷¹Oman ganing tanira, “Onopa pay domang pamatod pang dilemen ta? Binasi ta rang nagalin ong sadiling anga na!”

Pinatalonga si Jesus ong ni Pilato

(*Mateo 27:1-2; 11:14; Marcos 15:1-5; Juan 18:28-38*)

23 Oman namansi-deng da tanirang tanan ig ingkelan nira si Jesus ong talongan ni Pilato.[†] ²Don masigbegay tanira tang mga riklamo nirang kontra ong ni Jesus. Ganing tanira, “Ang taw ang na, nadep amen ang pagdolo-dolo ta bitala ong yamen ang masig ka Judio. Kokontra tanandiang magbayad ta bois ong Adi tang Roma, ig pagpailala pa ong mga taw ang tanandia ono tang Cristo, maliag yaning tatang adi.” ³Sine-ma ni Pilato si Jesus, “Onopa? Matod ang yawa tang adi tang mga Judio?”

Siminabat si Jesus, “Yawa ra ka tang naganing.”

⁴Oman ganing si Pilato ong mga pangolokolong padi ig ong mga taw, “Anday itaenong kakamalian tang taw ang na para sintinsian tanandia.”

⁵Piro namagreges pa ka enged tang mga taw, ig ganing tanira, “Ong agto-toldok na, agsolsolan na tang mga taw ong bilog ang Judea. Inimpisan na ong Galilea ig mandian tarin da.”

Si Jesus ong talongan ni Herodes

⁶Pagabasi ta narin ni Pilato ang nagalin ong Galilea si Jesus, sine-ma na mga taga Galilea kaman. ⁷Ig asing matawanan nang si Jesus gasakepan pala ni Herodes, ang pangolokolo ong Galilea, pinekel na ong taw ang asi. Tengeong

oras ang asi, nāton ang don ka si Herodes ong Jerusalem. ⁸Nalipay ang pisan si Herodes asing pagaita na ong ni Jesus. Doro rang gabalitan na natetenged ong nandia, ig naboy da tang andem nang itaen na. Dorong kaliang nang magboat si Jesus ta mga milagro agod itaen na. ⁹Animan nane-ma tanandiang nane-ma ong ni Jesus, piro inding pisan siminabat si Jesus maski ge-ley lamang.

¹⁰Don ka tang mga pangolokolo ong mga padi asta ang mga manigtoldok. Sigi lamang tang pagbandan nira ong ni Jesus. ¹¹Gine-ley ge-ley pa ni Herodes si Jesus ig inintirimis, aroman na tang mga goardia na. Ong ori, pinatoka nira si Jesus ta masinlong lambong ta adi ig binalik nira ong ni Pilato. ¹²Ong kaldaw kang asi, nagimo rang magtangay da Herodes ni Pilato, ang dati pagsoayan.

Si Jesus sinintinsian ang patayen

(*Mateo 27:15-26; Marcos 15:6-15; Juan 18:39—19:16*)

¹³Pinagoy ni Pilato tang mga pangolokolo ong mga padi ig ang mga pangolokolo ong banoa, asta ang mga taw. ¹⁴Ganing si Pilato ong nira, “Ingkelan mi tang taw ang na ong yen ong talak nang ganing amo initeg-iteg na tang mga taw ang mamanggolo. Inimbistigaro ong talongan mi, ig initao ang anday kamatodan tang mga agbabandan mi ong nandia. ¹⁵Maski si Herodes, maning ka ta si. Animan pinabalik na ong yaten. Ang taw ang na, indi dapat sintinsian ta kamatayen tenged anday talak na. ¹⁶Animan, palon da lamang tanandia ba-lo palpatan.” ¹⁷[Maning ta si tang bitala ni Pilato, tenged kada Pista tang Pagtaliang tang Anghil, kaministiran ang mag-

[†]23:1 23:1 Si Pilato taga Roma ig belag ta Judio. Tanandia tang gobirnadong tang Judea asing timpo ni Jesus.

palpat tanandia ta tatang priso para ong mga taw.][‡]

¹⁸ Piro delelengan ang namansiteg tang mga taw, “Patayen tang taw ang asia! Si Barabbas tang palpatan!” ¹⁹ Si Barabbas ang na napriso tenged aroman tanandia tang mga ribildi asing namang-golo ong Jerusalem, ig namatay pa ta taw.

²⁰ Mandian, minitala sing oman si Pilato ong mga taw, tenged ang kaliliagan na si Jesus tang palpatan. ²¹ Piro namansiteg si tang mga taw, “Ilansang ong kros! Ilansang ong kros!”

²² Ya-long bisis dang minaning si Pilato ong nira, “Angay? Onopay bindoat nang malain? Anda kay initaog ang talak na ang dapat tanandia patayen. Palon da lamang ba-lo palpatan.”

²³ Piro mas sinodoan pa tang mga taw tang iteg nira, ig namagpareges tanirang dapat ilansang si Jesus ong kros. Ig ong kaboayan, napanonot da lamang si Pilato ong kaliagan tang mga taw ang pamansiteg. ²⁴ Animan sinintinsian na si Jesus sigon ong kaliliagan nira. ²⁵ Ig sigon ong agpa-dolon nira, pinalpatan na si Barabbas, ang taw ang nanggolo ig namatay pa ta taw. Oman inintriga ong nira si Jesus para boaten tang galiliagan nira.

Linansang si Jesus ong kros

(*Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Juan 19:17-27*)

²⁶ Asing ekel da nira si Jesus para ilansang, may nabagat nirang tatang taw ang nagalin ong bokid. Na si Simon ang taga Cirene. Inawidan nira tanandia, ig pinatakan ong nandia tang kros ang dadaton ong ni Jesus.

²⁷ Agdatonon si Jesus ta dorong taw, katabid da don tang mga babay ang pamagini-yak ig pamagdayag tenged ong nandia. ²⁸ Binalied tanira ni Jesus, ig minaning ong nira, “Yamong mga babay ang taga Jerusalem! Indio ra i-yakan mi. Ang mga sadili mi ra lamang tang i-yakan mi asta ang mga ana mi. ²⁹ Tandan mi. Komabot tang kaldaw ig maganing tang mga taw, ‘Masoiri tang mga bog ig ang mga indi pamagabdet, asta ang mga indi pamagpatiti.’ ³⁰ Ong mga kaldaw ang asi, aningen tang mga taw, ‘Balampa mapegnak tang mga bokid ong yamen, ig tampekan ami tang mga bolod!’ ³¹ Tenged mga maning ta na tang bindoat nira ong yen, ang anday talako, onopa enged tang mainabo ong mga taw ang may mga talak nira?”^f

³² May ingkelan pa nirang doroang kriminal para patayen ang ipadengan ong ni Jesus. ³³ Asing kiminabot tanira don ong logar ang aggoyan ta Doli ta Kolo, dayon dang linansang nira si Jesus ong kros. Linansang ka nira tang doroang kriminal, ang kros tang tambilog gampir ong to ni Jesus ig ang tata gampir ong wala. ³⁴ [Ganing si Jesus, “Tatay, patawaden mo tanira tenged indi gata-wanan nira tang agboaten nira.”]

Namagparabonlokang tang mga goardia para parti-partien nira tang mga lambong ni Jesus. ³⁵ Pamansi-deng don ig pamansitelek tang mga taw mintras aglibaken pa si Jesus tang mga pangolokolong Judio. Ganing tanira, “Linibri na tang doma, mandian, telekan ta mga malibri na tang sadili na. Tanandia ono tang Cristo, ang ading pinilik tang Dios!”

[‡]23:17 23:17 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

^f23:31 23:31 Ong bitalang Grigo: Tenged mga maning ta na tang bindoat ong ayong ilaw, onopa enged tang boaten ong lango?

³⁶ Agginsolton ka tanandia tang mga goardia. Pinalengetan nira tanandia ig agdoydoyan nira ta binong maka-lem.

³⁷ Ganing tanira, “Mga yawa tang adi tang mga Judio, abir, ilibri mo tang sadili mo!”

³⁸ Ig don ong may kokoloan na may karatolang sinolatan [ong bitalang Grigo, Latin may Hebreo], “Na tang Adi tang mga Judio.”

³⁹ Asta ang tata ong mga kriminal ang linansang don ang aroman ni Jesus, nanginsolto ka ong nandia ig ganing tanandia, “Ganinga, yawa tang Cristo! Abir, ilibri mo tang sadili mo asta yami!”

⁴⁰ Piro sinambleng tanandia tang aroman nang kriminal ang ganing, “India geldan ong Dios? Sinintinsian ita kang pario tang taw ang na! ⁴¹ Tama lamang ang sintinsian itang doroa ta maning ta na, tenged ong bindoat ta. Piro tanandia, anday talak na.” ⁴² Ig ganing pa tang kriminal, “Jesus, demdemeno nio mga paggaema ra bilang adi.”

⁴³ Siminabat si Jesus, “Agganingo ong nio, mandian ang lagi e-lana yen ong Paraiso.”

Ang pagapatay ni Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Juan 19:28-30*)

⁴⁴ Asing ko-to ra ang magalas dosi ra, nalipat tang kaldaw ig nangi-lep tang kalibotan tegka alas tris tang apon. ⁴⁵ Ig ya kay ang golping pagaba-bak tang kangan tang kortinang dorog kabael ang don ong Timplo.[§] ⁴⁶ Miniteg si Jesus ta mapoirsa ang ganing, “Tatay, gintrigao ra ong nio tang yen ang ispirito.” Ig

pagabitala na ta si, nabontok da tang linawa na.

⁴⁷ Asing itaen tang kapitan tang mga goardia tang nainabo, nagdayaw tanandia ong Dios ang ganing, “Matod ka kaman ang anday talak na tang taw ang na!”

⁴⁸ Ig ang nainabong narin, inita ka tang tanan ang taw ang pamagtompok ig pamansitelek don. Namansiolik tanirang tanan ang agdenan nira tang mga debdeb nira, ong sobrang sinti nira.

⁴⁹ Pamansi-deng ka don ong alawid-lawid tang tanan ang mga tangay ni Jesus, asta ang mga babay ang naman-sitabid ong nandia nagalin ong Galilea. Ig inita ka nira tang nainabo.

Ang paglebeng ong ni Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Juan 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Mandian, may tatang taw don ang aran na si Jose, ang taga Arimatea, tatang logar tang mga Judio. Mo-ya ig mato-lid tang taw ang na, ig kabilang ong mga pamagelat tang kaldaw ang maggaem tang Dios bilang adi. Tata ka tanandia ong mga opisialis tang banoa, piro indi napaoyon ong disision nira ang ipapatay si Jesus. ⁵² Mandian, napaning si Jose ong ni Pilato ig linisinsia na mga poiding komiten na tang sinangoni ni Jesus ong kros. ⁵³ Pagakomit na, binongot na ta abel ang kolut. Oman bintang na ong lebengan ang midio koiba ang bindoat ong pagsinsil ta bato, ig indi pa galbengan ta patay. ⁵⁴ Ang kaldaw ang asi, Kaldaw ang Palagsimpan ig magimpisa ra tang Kaldaw ang Igperenay.**

§**23:45** 23:45 Asing tokaw, ang kortinang asi aglilingeb ong Kasagradoan ang Logar don ong teled tang Timplo. Ang pagaba-bak na ong kangan na, pagpaita ang libri ita rang lemenget ong Dios, komo ong kamatayen ni Jesus nakomit da tang mga kasalanan ta ang yay ang nagsagang ong yaten ong Dios.

****23:54** 23:54 Ang Kaldaw ang Igperenay tang mga Judio ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw.

⁵⁵ Diminaton ong ni Jose tang mga babay ang namansitabid ong ni Jesus naganalin ong Galilea, animan inita nira tang limbengan ong nandia asta ang pagkabatang don tang sinangoni na. ⁵⁶ Pagatapos, namansiolik tanira ig nagsimpan ta mga pabanglo ig bolong ang para ong patay agod ipid ong sinangoni na. Piro namansipenay kang lagi tanira, sigon ong Katobolan, tenged Kaldaw dang Igperenay.

Naboiing oman si Jesus

(Mateo 28:1-10; Marcos 16:1-8; Juan 20:1-10)

24 Garamal pa lamang kaldaw ang Dominggo, namansipanig da tang mga babay don ong lebengan, ekel nira tang mga pabanglong sinimpan nira. ² Pagakabot nira don, kinabotan nirang naigod da tang batong agdadapa ong anga tang koiba. ³ Piro asing siminled tanira, inita nirang anda ra don tang sinangoni tang Ginong Jesus. ⁴ Asing galibeg pa tang pagirisipen nira tenged tarin, golping napaita ong binit nira tang dorong lali ig pisan ang sisinggat tang mga lambong nira. ⁵ Ong sobrang karaelden tang mga babay, liminod tanira ig siminokok sa-sad ong tanek. Ganing ong nira tang dorong lali, “Angay agdilemen mi tang boi tani ong logar tang mga patay? ⁶ Anda ra tarin. Naboi rang moman. Demdemen mi tang inaning na ong nindio asing don pa tanandia ong Galilea. ⁷ Ganing tanandia, kaministiran ang yintriga ono tang Ana ta Taw ong mga mapinagtalaken ig ilansang ong kros. Piro ong ya-long kaldaw maboiing moman.”

⁸ Ig nademdeman da tang mga babay tang inaning ni Jesus. ⁹ Oman minolik da tanira ig sinayod nira tang tanan ang na ong tampolok may tatang apostolis asta ong doma pang mga aroman nira. ¹⁰ Ang

mga babay ang na, da Maria Magdalena, Juana, ig si Mariang nanay ni Santiago. Tanira ig ang doma pang mga babay ang aroman nira tang namagsayod ong mga apostolis tang nainabo don ong lebengan. ¹¹ Piro kalaom tang mga apostolis, kalokoan lamang tang inaning tang mga babay. Animan indi tanira namagparet. ¹² [Piro kimindeng si Pedro ig nagsinikad ang napaning ong lebengan. Simininek tanandia ig linipara na ong teled, piro anday inita na poira lamang ong mga abel ang binongot ong sinangoni ni Jesus. Animan minolik tanandia ang gabereng ong nainabo.]

Ang dorong taw ang agpaning ong Emaus

(Marcos 16:12-13)

¹³ Asing kaldaw kang asi, may dorong ong mga sinagpan ni Jesus ang totongol ong tatang bario ang aggoyan ta Emaus. Ang bariong na, mga tampolok may tatang kilometro tang kalawid na ong Jerusalem. ¹⁴ Agpagampangan nira tang tanan ang nainabo. ¹⁵ Ig mintras pagampang tanira ig pagte-man, liminenget si Jesus ig siminabid da ong nira. ¹⁶ Inita nira tanandia piro indi nailala nira tenged midio agdapan tang pama-dek nira. ¹⁷ Sine-ma tanira ni Jesus, “Onopa tang agpagampangan mi?”

Siminareng tanirang dorong, ang itsora nira pagpaitang gangapongaw. ¹⁸ Ang tata ong nira, ang aran na si Cleopas, siminabat ang ganing, “Onora enged ang india gatako? Sigoro yawa lamang tang pagtinir ong Jerusalem ang indi gatako tang nainabo ong mga kaldaw ang narin!”

¹⁹ Ganing si Jesus, “Angay? Onopa si?”

Siminabat tanira, “Ang nainabo ong ni Jesus ang taga Nazaret, tatang propita. Makagagaem tanandia ong mga bindoat na ig ong mga binitala na, maging ong pama-dek tang Dios asta ong pama-dek

tang mga taw. ²⁰Piro ang yamen ang mga pangolokolong padi asta ang mga pangolokolo ong banoa, dinimanda nira tanandia para sintinsian ta kamatayen ig ilansang ong kros. ²¹Tanandia paman tang aglaoman amen din ang maglibri tang banoa amen ang Israel. Piro yalong kaldaw da mandian tanandiang napatay. ²²Ig mandian nagolpian ami ong binalita ong yamen tang domang mga babay ang aroman amen. Garamal pa ono napaning tanira ong lebengan, ²³ig indi ono inita nira tang sinangoni ni Jesus. Nagbalik tanirang ganing may napaita ono ong nira ang doroang anghil ig nagpatako ang naboi si Jesus. ²⁴Napaning ka ong lebengan tang doma pang mga aroman amen ig maning ka ta si tang kinabotan nira. Indi inita nira si Jesus.”

²⁵Oman ganing ong nira si Jesus, “Ay yamong mga taw! Kalobay tang pagirisipen mi! Angay maliwag ong nindio ang magparet tang tanan ang inaning tang mga propita? ²⁶Belag bato tang inaning nirang kaministiran ang magpinitinsia kang lagi tang Cristo balo tanandia mabalik ong paladengengan ang katengdanan na don ong langit?” ²⁷Oman pinaintindi ni Jesus ong nira tang tanan ang na-tang ong Sagradong Kasolatan natetenged ong sadili na, impisa ong mga libro ni Moises sa-sad ong mga sinolat tang mga propita.

²⁸Mandian, alenget da tanira ong bariong paningan nira, ig midio magpaydayon pa si Jesus ong pagparanawen na. ²⁹Piro inawidan nira tanandia. Ganing tanira, “Tania ra lamang domayon ong yamen. Gakorop da tang kaldaw.” Animan napawid si Jesus ong nira. ³⁰Asing ka-pen da nira si Jesus ong lamisan ang panapon, namisik tanandia ta tina-

pay ig nagpasalamat ong Dios, oman pinisi-pisi na ig sindol ong nira. ³¹Ya ray ang pagabri tang pama-dek nira ig don nailala ra nira si Jesus. Piro golpi rang nalipat si Jesus ong pama-dek nira. ³²Ganing tang doroa, “Animan pala midio lompok tang popotokon ta ong sobrang kalipay asing pagigampang tanandia ong yaten ong dalan, ig pagsayod ong yaten tang Sagradong Kasolatan!”

³³Dayon da tanirang kimindeng ig nagbalik ong Jerusalem. Kinabotan nirang pamagsirimet-simet tang tampok may tatang apostolis ig ang domang mga karomanan nira. ³⁴Pamagampang tanira ang ganing, “Matod ka kaman ang naboing oman tang Gino! Napaita tanandia ong ni Simon!” ³⁵Ig sinayod ka tang doroa tang nainabo ong nira don ong dalan, ig monopa nailala nira si Jesus asing pagpisi-pisi na tang tinapay.

Napaita si Jesus ong mga sinagpan na
(*Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Juan 20:19-23; Bindoatan 1:6-8*)

³⁶Asing pamagampang pa tanira tang mga bagay ang na, inita nirang ke-deng da si Jesus ong ka-ngan nira. [Ganing tanandia, “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios!”^{††}] ³⁷Piro nangakibot tanira ig pinangeldan tenged ang kalaom nira, peled tang napaitang asia ong nira. ³⁸Animan ganing ong nira si Jesus, “Angay gaborido amo? Angay pagdoadoa amo? ³⁹Telekan mi tang mga kalimao ig kakayo. Yo na! Apapeno nindio ig telekan. Ang peled, anday isi na ig anday doli na. Piro yo, may atan! Pario tang gitaen mi.”

⁴⁰[Oman, pinaita na ong nira tang mga kalima na ig mga kakay na.] ⁴¹Asing midio indi pareten nira ong sobrang

^{††}24:36 24:36 “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios!” Maliag yaning, agpakabot ni Jesus ong nira tang kao-yan tang Dios.

kalipay nira ig kabereang, nane-ma si Jesus ong nira, “Anday mapangan mi atan?”⁴² Ig sindolan nira ta tang potol ang yan ang kindiaw.⁴³ Kinomit na ig pinangan na ong talongan nira.

⁴⁴ Oman minitala si Jesus ong mga sinagpan na ang ganing, “Narin tang inaningo rang lagi ong nindio tanopa asia asing aromano pa nindio: Kamini-stiran ang mainabo tang tanan ang sino-lat natetenged ong yen ong Katobolan ni Moises, ong mga libro tang mga propita, ig ong libro tang mga Kanta.”

⁴⁵ Ig inabrian na tang pagirisipen nira agod maintindian nira tang mga Sagradong Kasolatan.⁴⁶ Ganing pa tanandia, “Maning ta na tang nasolat don: Ang Cristo kaministiran magpinitinsia ig mapatay, ig moman ang maboi ong ya-long kaldaw.⁴⁷ Ig kaministiran ang itoldok da ong tanan ang mga logar, mimpisa ong Jerusalem: Mga ang mga taw mamagtogat ong mga talak nira, patawaden tanira tang Dios

tenged ong yen.⁴⁸ Yamo mismo tang nangaita ig mapagpamatod tang mga bagay ang na.⁴⁹ Tandan mi. Ipekelo ong nindio tang Ispirito Santong pinangako tang yen ang Tatay. Animan, indi amo magalin ong siodad mintras indi pa garisibi mi tang gaem ang magalin ong langit.”

Ang pagbalik ni Jesus ong langit

(Marcos 16:19-20; Bindoatan 1:9-11)

⁵⁰ Pagatapos, ingkelan tanira ni Jesus ong loa tang siodad tang Jerusalem. Pagakabot nira ong Betania, linawig na tang mga kalima na ig binindisio-nan na tanira.⁵¹ Mintras agbindisio-nan na tanira, napabelag da tanandia ong nira [ig amat-amat dang ingkelan ong dibabaw, don ong langit.⁵² Don ang lagi tinowan tanandia tang tanan ang mga sinagpan na.] Pagatapos, namag-balik tanira ong Jerusalem ang dorong kalipay nira.⁵³ Ig pirmi ra tanira ong Timplo ang pamagdayaw ong Dios.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Mo-yang Balita sigon ong ni*

Juan

Ang nagsolat tang Mo-yang Balitang na ay si Juan, tata ong mga apostolis ni Jesu-Cristo. Ang tatay ni Juan ay si Zebedeo, ang tatang manigyan, ig ang nanay na si Salome. Si Juan nagto ong ni Jesus ang de-dek ong popotokon na ig agmalen tanandia ta mo-ya tang Gino.

Mabasa ta ong kapitolo 20:31 tang dailan animan sinolat ni Juan tang Mo-yang Balitang na, tenged ganing tanandia, “agod mamagparet amo ang si Jesus yay ang Cristo, ang Ana tang Dios, ig agod tenged ong pagto mi ong nandia, magkatinir amo ta kaboing anday kataposan.” Animan yading mata-wanan ta tarin natetenged ong mga milagrong bindoat ni Jesus ig mga binitala na bilang pamatod ang tanandia nagalin ong Dios. Piro ong dobali ta sia, ang karakelan ong mga kasimanoa na indi namagparet ang tanandia yay ang Ana tang Dios ig ang Cristong aggelaten nira. Animan ang mga pangolokolong Judio, labi pa ang mga Pariseo, pirming pamanontra ong ni Jesus tenged ong agto-toldok na ang ganing tanandia ono nagalin ong langit.

Tarin ong libro ang na, sari-saring titulo ang sindol ong ni Jesus. Ong impisa tang sinolat ang na, pinatako ni Juan ang si Jesus tang “Bitala” ang nagalin ong Dios (1:1). Gata-wanan ta mga onopa tang ga-tang ong isip may ong popotokon ta tatang taw tenged ong mga agbibitala na. Animan si Je-

sus aggoyan ta “Bitala” komo tenged ong nandia mata-wanan ta mga onopa tang pagirisipen may ang kaliagan tang Dios. Aggoyan ka tanandia ta “tolok” tenged tanandia tang pagtorol ta kayagan ong kinaisipan tang mga taw (1:4). Ig aggoyan kang “Karniro tang Dios,” tenged sindol tanandia bilang sagda agod makomit tang mga kasalanan tang mga taw ong kalibotan (1:29). (Ang “Karniro tang Dios,” mga ong Tagalog yay ang “Kordero tang Dios.” Ang bitalang kordero nagalin ong bitalang Kastila, ig ang maliag yaning karnirong mola pa.)

Ginoyan ka ni Jesus tang sadili na ang “Mo-yang Manigbadbad” tenged nagbolontad tanandia tang kaboi na para ong mga karniro na, ang yay ang mga taw ang gasakepan na (10:11). Ig ita, gasakepan ita ka ni Jesus mga pamagto ita ang tanandia tang Ana tang Dios ang nagalin ong langit.

Si Jesus tang Bitala ig ang Tolok

1 Asing primero pa lamang, ba-lo bindoat tang kalibotan, atan dang lagi tang Bitala.^{‡‡} Ang Bitalang na aroman tang Dios ig ang Bitalang na yay ang Dios. ²Tanandia aroman dang lagi tang Dios impisa pa asing primero. ³Tenged ong nandia, naboat tang tanan ang bagay, ig anda enged ay naboat mga belag ta tanandia. ⁴Ang Bitalang na yay ang pinagalinan tang kaboi, ig ang kaboring na pario ta tatang tolok ang pagtorol ta kayagan ong mga taw. ⁵Ang tolok ang na pisan ang sisinag ong maki-lep, ig ang kayag na maski tanopa indi enged agdegen tang kaki-lepan.

^{‡‡}1:1 1:1 “Ang Bitala” tatang titulo ni Jesus, tenged tanandia nagimong taw ig ong mga binitala ig mga bindoat na don mata-wanan ta mga onopa tang pagirisipen may ang kaliagan tang Dios.

⁶Mandian, may tatang taw ang sinobol tang Dios, ang aran na si Juan.^{¶¶}
⁷Sinobol si Juan para magpatako ong mga taw natetenged ong tolok agod ang tanan mamagto ong tolok tenged ong pagpamatod na. ⁸Belag ta si Juan tang tolok, kondi napaning tanandia para lamang magpamatod natetenged ong tolok. ⁹Si Jesus tang matod ang tolok ang kiminabot tarin ong kalibotan para magtorol ta kayagan ong kinaisipan tang mga taw.

¹⁰Piro asing tarin da tanandia ong kalibotan, ig maski ang tanan ang bagay naboat tenged ong nandia, ang mga taw indi ka enged nangailala ong nandia. ¹¹Napaning mismo tanandia ong sadiling banoa na, piro indi tanandia rinisibi tang mga kasimanoa na. ¹²Piro ang tanan ang namagrisibi ig namagto ong nandia, tanira tang sindolan na ta podir ang magimong mga ana tang Dios. ¹³Nagimo tanirang mga ana tang Dios belag ta maning ong ogaling pagpangana sigon ong kaliliagan tang magkatawa ang magkatinir ta ana nira, obin ong kaliagan ta tatang lali. Ang pagimong ana nira tenged lamang ong gaem ig ong kaliagan tang Dios.

Nagimong taw tang Bitala

¹⁴Ang Bitala nagimong taw ig minimbeng ong yaten tarin ong kalibotan. Ponok tanandia ta kao-yan ig kamato-

dan. Inita amen tang makabebereng ang gaem ig dengeg na bilang bogtong ang Ana ang nagalin ong Dios ang Tatay.

¹⁵Si Juan nagpamatod natetenged ong nandia ig naginited ang ganing, “Tanandia tang agganingeno rang lagi ong nin-dio, ang komabot ang domaton ong yen piro mas alawig tang dengeg na ong yen. Tenged indio pa gataw, atan dang lagi tanandia.”

¹⁶Tenged bogos tang kaloy na, animan indi malobot-lobot tang mga grasiang agto-dol na ong yaten. ¹⁷Tenged ang Katobolan, sindol ong yaten ong tabang ni Moises asing tokaw. Piro ang kaloy tang Dios ig ang kamatodan natetenged ong nandia, yay ang pinakabot ong yaten ni Jesu-Cristo. ¹⁸Maski tanopa, anda enged ay taw ang naita ong Dios. Piro pinailala tanandia tang bogtong ang Ana na ang yay ang Dios mismo ig aroman ang pirmi tang Tatay na.

Ang pamatod ni Juan ang Manigboniag

*(Mateo 3:1-12; Marcos
1:1-8; Lucas 3:1-18)*

¹⁹May tatang kaldaw, ang mga pangolokolong Judio ong Jerusalem nanobol ta mga padi^{§§} ig mga manigtabang ong Timplo^{*} ang paning ong ni Juan para te-maen nira mga sinopa enged tanandia. ²⁰Piro indi

^{¶¶}**1:6** 1:6 Ang Juan ang narin ay si Juan ang Manigboniag, belag ta si Juan ang nagsolat tang Mo-yang Balitang na. Si Juan ang Manigboniag ya kay si Juan Bautista. Ang maliag yaning tang “Bautista” ay “Manigboniag.”

^{§§}**1:19** 1:19 Ang mga padi tang mga Judio, teta aggoyan ka ta mga “saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Padi.”

^{*}**1:19** 1:19 Asing timpo ni Jesus, ang “Timplo” yay ang kaimportantian ang palagsimban tang mga Judio. Don tanira pamagtorol tang mga bolontad nira ong Dios. Ang mga “manigtabang” ong Timplo yay ang aggoyan ta mga “Levita.” Tanira mga inampo ni Levi, tata ong mga ana ni Israel.

nagbo-li si Juan kondi minaning, “Belag ta yo tang Cristo[†] ang aggelaten mi.”

²¹ Ganing tang mga sinobol ang nane-ma, “Mga belaga tang Cristo, sinoapa? Yawa si Elias ang propita?”

Siminabat si Juan, “Belag!”

Animan minaning si tanira, “Sigoro yawa tang propitang aggelaten amen!”

Piro siminabat si si Juan, “Belag ka!”

²² Minaning sing oman tanira, “Mga maning don, sinoapa enged? Aningen mo ngani ong yamen agod may mabalita amen ong mga namagtobol ong yamen. Onopa tang maning mo natetenged ong sadili mo?”

²³ Ig dayon ang minaning si Juan, “Yo ya ray ang agganingen tang propitang si Isaias asing tokaw ang ganing, ‘May paginiteg don ong logar ang anday gistar ang taw[‡] ang ganing, To-liden mi tang mga dalan ang panawan tang Gino.’”[¶]

²⁴ Mandian, tenged ang mga pamane-mang narin agtobolon tang mga Pariseo, ²⁵ animan sine-ma si nirang oman si Juan. Ganing tanira, “Mga yawa belaga tang Cristo, obin si Elias, obin ang propitang aggelaten, angay pagboniaga ong mga taw?”

²⁶ Siminabat si Juan, “Yo pagboniago ong wi lamang, piro may atan ong nindio ang indi gailala mi. ²⁷ Tanandia tang komabot ang domaton ong yen. Piro maski ngani magobad tang kordon tang rapak[§] na, belago ta bagay.”

²⁸ Nainabo narin ong Betania, ong dojali tang soba tang Jordan, don ong logar ang pinagboniagan ni Juan.

Si Jesus tang Karniro ang sindol tang Dios

²⁹ Pagaramal, inita ni Juan si Jesus ang agpalenget ong nandia. Ganing si Juan ong mga taw, “Asia ra tang Karniro tang Dios!”^{**} Tanandia isagda^{††} para makomit tang mga kasalanan tang mga taw ong kalibotan. ³⁰ Tanandia tang inangingo rang lagi ong nindio, ang komabot ang domaton ong yen piro mas alawig tang dengeg na ong yen. Tenged indio pa gataw, atan dang lagi tanandia. ³¹ Asing primero maski yo, indio ngani gatako mga sinopa sing komabot. Piro napaningo tarin ang magboniag ong mga taw agod ipailala tanandia ong yaten ang mga Israelita.

³² “Tenged asing pagboniago, maning ta na tang nainabo: Initao tang Ispirito

[†]1:20 1:20 “Cristo” obin “Mesiyas.” Ang Cristo bitalang Grigo ig ang Mesiyas bitalang Hebreo. Pario tang maliag yaning “ang Pinilik.” Si Jesus tang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

[‡]1:23 1:23 Ang “logar ang anday gistar ang taw,” mga ong bitalang Tagalog, “ilang.” Maliag yaning, kabobokidan obin mga logar ang alawid ong lansangan ig anday taw ang gistar don.

[¶]1:23 1:23 Isaias 40:3

[§]1:27 1:27 Ang “rapak” yay ang mga tsinilas tang mga taw asing tokaw. Na boat ong olit ta ayep ig magang sandals mandian.

^{**}1:29 1:29 “Karniro tang Dios.” Mga ong Tagalog, “Kordero tang Dios.” Ang bitalang kordero nagalin ong bitalang Kastila, ig ang maliag yaning karnirong mola pa.

^{††}1:29 1:29 Ang maliag yaning ta “sagda” ay magpatay ig magpatorok ta dogo. Asing tokaw, ang mga padi tang mga Judio pamagsagda ta mga ayep ong altar sigon ong Katobolan, agod mapatawad tang mga kasalanan tang mga taw. Piro sia indi enged makomit ta mga kasalanan, kondi pagsirbing litrato tang mainabo ong ni Jesus. Tenged asing pinatay si Jesus ong kros, tanandia nagsirbing karniro ang sinagda para ong yaten. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Magsagda.”

Santo ang agpababak ang nagalin ong langit, ang magang lare, ig siminareng ong nandia. ³³ Asing primiro pa, indio pa gatako mga sinopa enged tanandia. Piro ang Dios ang nanobol ong yen ang magboniag ong nindio ong wi, yay ang minaning ong yen ang ganing, ‘Mga itaen mo tang Ispirito Santo ang agpababak ig magtinir ong tatang taw, ang taw ang asia yay ang magboniag ong mga taw ong Ispirito Santo.’ ³⁴ Ig sia initao ang enged. Animan pagpamatodo ong nindio ang si Jesus yay ang Ana tang Dios.”

Ginoyan ni Jesus tang primirong mga sinagpan na

³⁵ Pagaramal, don si oman si Juan, aroman na tang doroa ong mga sinagpan na. ³⁶ Asing itaen ni Juan si Jesus ang tata-lib, ganing tanandia, “Asia ra tang Karniro tang Dios!”

³⁷ Pagabasi tang doroa, dayon ang lag-ing namansidaton ong ni Jesus. ³⁸ Pagbalied ni Jesus, inita nang dadaton da tanira ong nandia, animan sine-ma na tanira, “Sinopay agdilemen mi?”

Siminabat tanira, “Rabi, ong ariapa pagdayon?” (Ang maliag yaning tang Rabi ay Maistro.)

³⁹ Ganing si Jesus, “Tomabid amo agod itaen mi.” Siminabid tanira ig inita nira tang aggistaran na. Ang oras ang asi mga alas koatro ra tang apon. Ig don tanira nagtinir ong nandia asta nalabi.

⁴⁰ Ang tata ong doroang asing nabasi ong inaning ni Juan oman diminaton ong ni Jesus ay si Andres, ang logod ni Simon Pedro. ⁴¹ Animan dinilem ang lagi ni Andres tang logod nang si Simon ig binalitan na ang ganing, “Inita amen tang Mesiyas!” (Ang maliag yaning tang Mesiyas ay Cristo.) ⁴² Ig dayon ang ingkelan na si Simon ong ni Jesus.

Pagakabot nira ong ni Jesus, pina-dekan ni Jesus si Simon ig minaning,

“Yawa si Simon ang ana ni Juan. Piro mandian Cefas da tang igoyo ong nio.” (Ang Cefas pario ka tang aran ang Pedro, ang maliag yaning “tatang bato.”)

Ginoyan ni Jesus si Felipe ig si Natanael

⁴³ Pagaramal, naisipan ni Jesus ang paning ong probinsia tang Galilea. Inita na si Felipe ig minaning ong nandia, “Impisa mandian tomabida ra ong yen.” ⁴⁴ Si Felipeng narin kasimanoa da Andres ni Pedro ang mga taga Betsaida.

⁴⁵ Dinilem ni Felipe si Natanael, ig pagaita na ganing, “Inita amen da tang taw ang inaning ni Moises ong Katobolan ig nasambit ka tang mga propita ong mga sinolat nira. Tanandia pala si Jesus ang taga Nazaret, ang ana ni Jose!”

⁴⁶ Ganing si Natanael, “Onora? May magalin batong mo-ya ong Nazaret?”

Ganing si Felipe ong nandia, “Ta ra, tomabida agod itaen mo.”

⁴⁷ Asing itaen ni Jesus si Natanael ang appalenget ong nandia, ganing si Jesus, “Na tatang matod ang Israelita ig indi panloko.”

⁴⁸ Piro ganing si Natanael, “Angay gailalao nio?”

Siminabat si Jesus, “Ong matod, india pa gagoyan ni Felipe, inita rang lagi yen asing dona ong sirong tang ayong igos.”

⁴⁹ Pagabasi ni Natanael ta na, dayon ang minaning, “Rabi, yawa kaman tang Ana tang Dios! Yawa tang aggelaten ang Adi tang Israel!” ⁵⁰ Ganing si Jesus, “Natanael, yawa nagtoa ra ong yen tenged lamang minaningo ong nio ang inita yen ong sirong tang igos. Piro mas sobra pa atan tang mga makabebereng ang mga bagay tang itaen mo.” ⁵¹ Ig ganing pa si Jesus ong nirang tanan, “Tandan mi: Komabot tang kaldaw ang itaen ming abri tang langit, ig itaen mi tang mga anghil tang Dios ang pamam-

padibabaw ig pamampababak ong yen, ang Ana ta Taw.”^{‡‡}

Ang kasal ong Cana

2 Pagata-lib tang doroang kaldaw, may kasal don ong Cana, ong probinsia tang Galilea. Don tang nanay ni Jesus. ²Si Jesus ig ang mga sinagpan na don ka. ³Mandian, naton ang kinorang tang irinemen ang bino[¶] don ong kombida. Animan ganing ong ni Jesus tang nanay na, “Nalo-tan da tanira ta irinemen.”

⁴Piro siminabat si Jesus, “Sigoro maski indio ra aningen mo tang onopay boateno. Tened indi pa kakabot tang yen ang oras.”

⁵Oman minaning tang nanay ni Jesus ong mga torobolon don, “Tomanen mi lamang tang maski onopay itobol na ong nindio.”

⁶Mandian, don ong kasalan may enem ang mababael ang tapayan. Narin tereldan ta wing aggamiten tang mga Judio ong pagpamanaw tang mga kalima ig ong pagpangogat tang mga garamiten ba-lo tanira mamangan, sigon ong kaogalian nira. Ang kada tapayan poiding mateldan ta mga doroang polok asta tolong polok ang galon ang wi. ⁷Mandian, ganing si Jesus ong mga torobolon, “Ponokon mi ta wi tang mga tapayan.”

Ig pinonok ka kaman nira. ⁸Pagatapos ganing si Jesus ong nira, “Mana-lot amo

ra ig ekelan mi ong agtaligan tang kombida.” Ig bindoat kaman nira.

⁹Sinamitan tang agtaligan tang wing asi ang nagimo rang bino. Indi gatawanan na mga ong aypa nagalin tang binong asi, piro ang mga torobolon ang namana-lot ong tapayan gangatako. Animan pagasamit tang agtaligan, ginoyan na tang laling kinasal ¹⁰ig ganing ong nandia, “Ang gata-wanano, ang masabor ang klasi ta bino tang agto-kaw ang agsisirbi, agod mga yadi rang mainem tang mga bisita, ba-lo pa ipalao tang malasay ang klasi. Piro yawa, pinaori mo pala ang pinaloa tang masabor ang bino!”

¹¹Nainabo narin don ong Cana ang sakep tang Galilea, ig yay ang primirong milagrang bindoat ni Jesus. Ig ong bindoat nang asi pinaita na tang makabebereng ang gaem na ang pagalin ong Dios, ig ang mga sinagpan na namagto ra ong nandia.

¹²Pagatapos tang kasal, napaning si Jesus ong lansangan tang Capernaum, aroman tang nanay na, ang mga logod na, asta ang mga sinagpan na. Ig don tanira namagtinir ta pirapang kaldaw.

Nasilag si Jesus ong mga taw ang anday galang nira ong Timplo

(Mateo 21:12-13; Marcos 11:15-17; Lucas 19:45-46)

¹³Pira ra lamang kaldaw, pista ra tang mga Judio ang aggoyan ta Pista

^{‡‡}1:51 1:51 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Ang titolong na pagpatako tang dibabak ang pagkabetang na tarin ong kalibotan bilang tatang nagimong taw. Pagpatako ka tang alawig ang pagkabetang na bilang pinilik ig sinobol tang Dios ang Tatay agod tanandia tang maggaem ong tanan ang mga taw. Telekan ka ong Bokabolario.

[¶]2:3 2:3 Ang “bino” tatang klasi ta irinemen ang agboaten ong wi tang obas. Aggieken tang mga obas ong mga mababael ang palagremekan ang bato para matalog tang wi na, oman agbetang ong mga tereldan ang bindoat ong olit ta ayep. Asing timpo ni Jesus, ang bino nira pario ta teba, ang belag ta masiadong maiteg. Telekan ka ong Bokabolario.

tang Pagta-lib tang Anghil.^{§§} Animan napaning si Jesus ong Jerusalem para mamista. ¹⁴Don ong Timplo inita na tang mga pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda, pario tang mga baka, karniro, ig mga marapati. May don kang mga pamamailo ta koarta ong mga poisto nira.* ¹⁵Pagaita ni Jesus ong mga agboaten nira, nangomit tanandia ta tali ig bindoat nang latigo. Oman dayon ang pinampalayas na tang mga pamagpabakal. Asta ang mga baka ig mga karniro, pinanaboy na ang pinampalao ong Timplo. Pinangwasag na tang mga koarta tang mga pamamailo ta koarta ig pinampakalintoad na tang mga lamisan nira. ¹⁶Oman inordinan na tang mga pamagpabakal ta marapati ang ganing, “Komiten mi ra sia tarin! Indi boaten ming palingki tang balay tang Tatayo!”

¹⁷Pagaita tang mga sinagpan na, nademdeman nira tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Dorog kabael tang pagmalo ong balay tang Tatayo, ig ang te-kan na ay ang kamatayeno.”†

¹⁸Oman, tenged ong bindoat ni Jesus ong Timplo, sine-ma tanandia tang mga pangolokolong Judio. Ganing tanira, “Sinoapa ang magboat ta maning ta na? Abir, magpaita ong yamen ta milagro bilang pamatod ang yawa may aotoridad mo!”

¹⁹Siminabat si Jesus, “Gebalen mi tang timplong na ig ong teled ta tolong kaldaw, ipa-dengo sing oman.”

²⁰Ganing tang mga pangolokolo, “Abaw! Inayo lamang! Epat ang polok may enem ang takon tang boat tang Timplong na! Oman ganinga ipa-deng mo si ong teled ta tolong kaldaw lamang?”

²¹Piro ang timplong nang agganingen ni Jesus anday doma kondi ang sinangoni na. ²²Animan asing pagaboi nang oman, don nademdeman tang mga sinagpan na tang inaning nang asi. Ig namagparet tanira ang matod kaman tang na-tang ong Kasolatan ig ang inaning na mismo tenged ong sadili na.

Gata-wanan ni Jesus tang onopay ga-tang ong popotokon ta taw

²³Mintras don pa si Jesus ong Jerusalem asing Pista tang Pagta-lib tang Anghil, yading mga taw ang namagto ra ong nandia asing pagaita nira tang mga milagrang agboaten na. ²⁴Piro si Jesus indi nagtalig ong nira, tenged gata-wanan na ta mo-ya tang ogali tang tanan ang mga taw. ²⁵Belag ta kaministiran ang begen pa tanandia natetenged ong maski sinopa, tenged gata-wanan na tang onopay ga-tang ong mga popotokon nira.

Ang inaning ni Jesus ong ni Nicodemo

3 May tatang pangolokolo ong mga Judio ang aran na si Nicodemo. Membro tanandia tang gropong aggoyan ta Pariseo.‡ ²Tatang labi, napan-

§§2:13 2:13 Ang “Pista tang Pagta-lib tang Anghil” mga ong bitalang Grigo yay ang “Paskoa.” Na belag ta pario ong agganingen ang “Paskoa” mandian. Telekan ka ong Bokabolario.

*2:14 2:14 Asing tokaw, ang mga Judio pamagbolontad ong Dios ta mga ayep sigon ong Katobolan para ong mga kasalanan nira. Animan don ong Timplo may mga taw ang pamagpabakal ta mga ayep ang igsaragda. Ig mga pamagbolontad tang mga Judio ong Timplo, ang aggamiten nirang koarta ang koarta lamang ang para don. Animan don may mga taw ang pamamailo ta koartang ogali ong koarta para ong Timplo.

†2:17 2:17 Salmo 69:9

‡3:1 3:1 Ang mga “Pariseo” tatang gropo ta mga taw ong simban tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolario.

ing tanandia ong ni Jesus ig minaning, “Rabi,^f gata-wanan amen ang yawa tatang maestro ang nagalin ong Dios, tenged anday taw ang mapagboat tang mga milagrong agboaten mo mga ang Dios anda ong nandia.”

³ Siminabat si Jesus, “Ong kamatodan, anday taw ang poiding ma-pen ong inadian tang Dios mga indi tanandia ipanganang moman.”[§]

⁴ Piro ganing si Nicodemo, “Monopa ipanganang moman tang tatang taw mga mabael da? Mabalik bato ong sian tang nanay na para ipangana sing moman?”

⁵ Ganing si si Jesus, “Agganingo ong nio tang kamatodan: Mga ang tatang taw indi ipangana ong wi ig ong Ispirito Santo, indi tanandia ma-pen ong inadian tang Dios. ⁶ Ang kaboi ta pagalin ong mga ginikanan ta, piro ang kaboing ispiritoal pagalin ong Ispirito tang Dios. ⁷ Animan dapat india mabereng ong inaningo ong nio ang yamo kaministiran ang ipanganang moman. ⁸ Ang Ispirito tang Dios pario tang mageyep. Tenged ang mageyep geyep maski ong aypa galiag ang meyep. Gaba-yan ta ang geyep, piro indi ita gatako mga ong aripa pagalin obin ong aripa paning. Maning ka atan tang tanan ang agtoldan tang kaboing pagalin ong Ispirito. Matod ang gainabo, maski indi gaintindian ta.”

⁹ Ganing si Nicodemo, “Monopa si?”

¹⁰ Ganing ka si Jesus, “Angay? Yawa, ilaladoang manigtoldok ong mga Israelita, oman indi gaintindian mo tang mga bagay ang na? ¹¹ Agganingo ong

nio, ang mga bagay ang agpatako amen ong nindio yay ang mga bagay ang gata-wanan amen ig inita amen mismo. Piro yamo, indi amo pamagparet ong mga agbabalita amen. ¹² Mandian, mga indi pareten mi tang mga inaningo ong nindio natetenged ong gainabo tarin ong kalibotan, mono amo pa bato magparet mga begen amo yen tang natetenged tang don ong langit? ¹³ Anda enged ay naka-yat ong langit poira lamang ong napababak ang nagalin ong langit, ang yay yo, ang Ana ta Taw.”

¹⁴ Ig mga monopa pinalawig ni Moises ong posti tang magang ma-kal ang bindoat na ong saway, asing don tanira ong logar ang anday gistar ang taw,^{**} maning ka ta si kaministiran ang ipalawig tang Ana ta Taw ong kros, ¹⁵ agod ang maski sinopay magto ong nandia, magkatinir ta kaboing anday kataposan. ¹⁶ Animan, tenged lamang ong mabael ang paggegma tang Dios ong mga taw ong kalibotan, sindol na tang bogtong ang Ana na, agod ang maski sinopay magto ong nandia indi mapatay,^{††} kondi magkatinir ta kaboing anday kataposan. ¹⁷ Tenged indi pinapaning tang Dios tang Ana na tarin ong kalibotan para sintinsian na tang mga taw, kondi sinobol tanandia agod tenged ong kamatayen na, malibri tang mga taw ong silot ang para ong mga kasalanan nira.

¹⁸ Animan ang taw ang pagto ong Ana tang Dios, indi ra sintinsian ang silotan ang anday kataposan. Piro ang indi magto ong nandia, nasintinsian dang

^f3:2 3:2 Ang “Rabi” tatang bitalang Hebreo, ang maliag yaning “Maistro.”

[§]3:3 3:3 Ang bitalang “ipanganang moman,” poidi kang maliag yaning: ipangana ong gaem ang pagalin ong dibabaw.

^{**}3:14 3:14 Ang istoriang narin mabasa ta ong Bilang 21:4-9.

^{††}3:16 3:16 Ang maliag yaning tang bitalang “indi mapatay” ay maski mapatay tang mga sinangoni tang mga pamagto ong ni Jesus, indi i-lek tang mga kalag nira ong impirno, don ong dobaling kaboi. Don tang talsing gapoy ang anday kataposan, ig don ibanggil tang mga taw ang indi pamagto agod silotan asta ong tanopa, pario tang sinolat ong Apokalipsis 20:14-15.

lagi ang silotan ta maning ta si tenged indi tanandia nagto ong bogtong ang Ana tang Dios. ¹⁹ Silotan tanira tenged napaning tarin ong kalibotan tang tolok, piro pinalabi nira tang kaboi ong maki-lep mas pa ong mayag, tenged anday sasayod tang mga boat nira. ²⁰ Ang taw ang pagboat ta malain indi galiag ong mayag. Agpalawid tanandia ong tolok agod indi mabisto tang mga boat nang malain. ²¹ Piro ang taw ang pangaboi ang pagosoy ong kamatodan, agpalenget ong tolok agod itaen ong mga agboaten na ang tanandia pagtoman ong Dios.^{‡‡}

Si Jesus mas alawig pa ong ni Juan ang Manigboniag

²² Pagatapos ta si, namansipaning da Jesus may ang mga sinagpan na ong probinsia tang Judea. Don tanira nagtindir ta pirapang dominggo ang pamagboniag ong mga taw. ²³ Si Juan, pagboniag ka ong Enon, tatang logar ang alenget ong Salim, tenged yading wi don. Sigi lamang tang paning tang mga taw ong ni Juan para magpaboniag ²⁴ Na asing si Juan indi pa gapriso.

²⁵ Mandian, ang mga sinagpan ni Juan pagigdiskosion da ong tatang masig ka Judio nira don natetenged mga monopa tang tamang pagrilimpion agod magimong limpio tang tatang taw ong pama-dek tang Dios. ²⁶ Animan namansipaning tanira ong ni Juan ig minaning ong nandia, “Rabi, gademdeman mo tang taw ang aroman mo asing dona ong dojali tang soba tang Jordan? Ang taw ang pinatako mo ong mga taw? Pagboniag ka tanandia ig ang tanan ang mga taw don da ong nandia pamansipaning!”

²⁷ Siminabat ka si Juan, “Maski sinopang taway, anda enged ay podir na mga belag tang Dios tang magtorol ong nandia. ²⁸ Mga tistigos amo mismo ong inaningo ang belag ta yo tang Cristo, kondi yo tang sinobol tang Dios ang tongkaw ong nandia. ²⁹ Pario mga may karasalen. Ang babay ang karasalen para lamang ong laling pakasalan na. Ang abay ang lali ke-deng ang pamasi lamang ig dorong kalipay na ang gaba-yan na tang bosis tang tangay nang agkasalen.”[¶] Yo, maningo ka ta si mandian ang bogos tang kalipayo. ³⁰ Ig mandian kaministiran ang mas ilalaen tanandia ig yo dapat ipababak da.”

Si Jesus tang nagalin ong langit

³¹ Ang nagalin ong dibabaw maka-gagaem ong tanan. Ang nagalin ong tanek taga tanek ka enged ig pamalita tang natetenged lamang ong mga bagay tarin ong tanek. Piro tanandia ang nagalin ong dibabaw, yay ang makaga-gaem ong tanan. ³² Pagpamatod tanandia natetenged ong inita na ig naba-yan na don, piro anday magparet ong mga agbibitala na. ³³ Piro ang sinopay pagparet ong mga bitala na, pagpamatod nga ang Dios mataligan. ³⁴ Tenged ang sinobol tang Dios, poros bitala tang Dios mismo tang agsasayod na. Tenged bogos tang pagtorol tang Dios tang Ispirito na ong nandia. ³⁵ Ang Tatay, aggegman na ta mo-ya tang Ana na ig inintriga na ong kalima na tang tanan ang bagay. ³⁶ Ang taw ang pagto ong Ana tang Dios, ong nandia ra tang kaboing anday kataposan. Piro ang indi magtoman ong Ana tang Dios indi enged magkatinir tang

^{‡‡}3:21 3:21 Poidi kang maliag yaning: agpalenget ong tolok agod itaen nga ang pagboat na ta mo-ya tenged lamang ong tabang tang Dios.

[¶]3:29 3:29 Poidi kang ila-ted ong Agutaynen ang maning ta na: Ang abay ang lali paggelat lamang ong pagkabot tang tangay nang karasalen, ig dorong kalipay na ang gaba-yan na ra tang bosis na.

kaboing asi, kondi silotan tanandia tang Dios asta ong tanopa.^{§§}

Si Jesus ig ang babay ang Samaritana

4 Mandian nabalitan tang mga Pariseo ang mas yadi ra tang mga taw ang pamagosoy ig pamagpaboniag ong ni Jesus kaysa ong ni Juan. ²Piro ong matod belag ta si Jesus mismo tang pagboniag kondi ang mga sinagpan na. ³Animan asing pagatako da Jesus ang naba-yan da tang mga Pariseo, namagalin tanira ong Judea para magbalik ong Galilea. ⁴Ong pagbalik nira don, kaministiran ang toma-lib tanira ong probinsia tang Samaria.

⁵Asing tata-lib da tanira ong Samaria, gingabot da tanira ong tatang lansangan ang aggoyan ta Sicar. Ang logar ang na alenget ong tanek ang pinatobli ni Jacob ong ana nang si Jose asing tokaw. ⁶Tarin ong tanek ang na itaen tang bobon ni Jacob. Mandian, tenged ko-to ra tang kaldaw ig agpilyan da si Jesus ong pagpanaw na, kiminarong tanandia ong binit tang bobon ang asi.

⁷Mintras kakarong don, may tatang babay ang Samaritana ang kiminabot para manoro ta wi. Ganing si Jesus ong babay, “Poidio kang mainem ta wi?”

⁸Ang oras ang asi, ang mga sinagpan na don da ong lansangan ang pamamakal ta mapangan nira.

⁹Oman, ganing tang babay ang siminabat, “Angay pama-dola ta wi ong yen? Yawa tatang Judio, ig yo Samaritanao!” Maning ta si tang sabat na tenged ang mga Judio indi pamanapet ong mga Samaritano.*

¹⁰Ganing si oman si Jesus ong babay, “Mga gata-wanan mo rin lamang mga onopa tang agto-dol tang Dios, ig mga sinopa nang pama-dol ong nio ta wi, yawa pa rin tang mama-dol ong yen, ig oldana yen ta wing pagtorol ta kaboi.”

¹¹Siminabat tang babay, “Magino, dorog kadalem tang wing na ig anday garong mo. Ong aria pa mangomit tang wing agganing mo pagtorol ta kaboi?”

¹²Maliag mong yaning, yawa sobra pa ong kamepet-mepetan tang si Jacob? Tanandia tang nagpatobli tang bobon ang na ong yamen, ig tanandia mismo nanginem tarin, asta ang mga ana na ig mga ayep na.”

¹³Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang maski sinopay manginem ong wing na, koawen ang oman. ¹⁴Piro ang manginem tang wing i-dolo, indi ra mo-man ang koawen. Tenged ang wing i-dolo magimong pario ong wing ma-bod ang bobolik ong nandia ig magtorol ta kaboing anday kataposan.”

¹⁵Animan minaning tang babay ong ni Jesus, “Magino, mga maning don, olday ka tang wing agganing mo, agod indio ra koawen, ig agod indio ra magbalik-balik tarin ang manoro.”

¹⁶Ganing si Jesus, “Molika ra, komiten mo tang katawa mo, ig e-lan mo tarin.”

¹⁷Piro ganing tang babay, “Anday katawao.”

Ganing ka si Jesus, “Tama kaman tang inaning mong anday katawa mo.

¹⁸Tenged lima ra tang nagimong katawa mo, ig ang ka-pen mo mandian belag ta matod ang katawa mo. Animan matod kaman tang inaning mong asia.”

§§3:36 3:36 “silotan tanandia tang Dios asta ong tanopa.” Maliag yaning, silotan tanandia don ong impirno, ang anday kataposan.

*4:9 4:9 Masiadong dibabak tang pama-dek tang mga Judio ong mga Samaritano. Agbibilang nira lamang ang mga taw ang maboling ig mapinagtalaken tenged indi pamagtoman ong mga kaogalian tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabulario, ong “Samaria.”

¹⁹Ganing tang babay, “Magino, yawa sigoro tatang propita! Mane-mao kay ong nio. ²⁰Ang mga kamepet-mepetan amen agtowan nira tang Dios ig pamagtorol tang mga bolontad nira tarin ong bokid ang na. Piro yamong mga Judio, ganing amo ang mga taw dapat mamagsimba ig mamagbolontad ong Dios don lamang ong Jerusalem.”

²¹Ganing si Jesus, “Magpareta ong agganingo, babay. Komabot tang oras ang belag da ta tarin ong bokid ang na obin maski ong Jerusalem tang palagsimban tang mga taw ong Dios ang Tatay. ²²Yamong mga Samaritano, indi gailala mi tang Dios ang agtowan mi. Piro yamong mga Judio gailala amen tanandia, tenged ang maglibri ong tanan ang taw magalin ong mga Judio. ²³Piro kakabot da tang oras ig ya ray na nga ang matod ang pamagto ong Dios ang Tatay mamagto ong tabang tang ispirito[†] ig sigon ong kamatodan. Tenged maning atan tang galiagan ang itaen na ong mga pamagto ong nandia. ²⁴Ang Dios ay ispirito, animan ang mga pamagto ong nandia kaministiran mamagto ong tabang tang ispirito ig sigon ong kamatodan.”

²⁵Ganing tang babay ong ni Jesus, “Ang gata-wanano, komabot tang Mesiyas ang aggoyan ta Cristo. Ong pagkabot na, tanandia tang magpaintindi ong yaten tang tanan ang mga bagay.”

²⁶Ganing si Jesus, “Yo, ang pagigampang ong nio, yay ang ganingen mong komabot.”

²⁷Pagabitala lamang ni Jesus ta si, ya kay ang pagkabot tang mga sinagpan na nagalin ong lansangan. Pisan tani-

rang nangabereng asing itaen nira si Jesus ang pagigampang ong tatang babay.[‡] Piro maski tata ong nira anday nane-ma mga onopay kaministiran na obin angay pagigampang si Jesus ong nandia.

²⁸Animan dayon ang bino-wanan tang babay tang tereldan na ta wi, ig dalidaling nagbalik ong lansangan. Ganing ong mga taw don, ²⁹“Dalien mi, tomabid amo ong yen! May taw baya don ang gata-wanan na tang tanan ang naboatano. Tanandia ra bato tang Cristo?” ³⁰Animan ang mga taw naman-sipanaw da paning ong ni Jesus.

³¹Mandian, ang mga sinagpan ni Jesus sigi tang sigir ong nandia ang ganing, “Maistro, mamangana ra.”

³²Piro siminabat si Jesus, “Yo may pamanganong indi gata-wanan mi.”

³³Animan namagtere-ma te-man tang mga sinagpan na ang ganing, “Onopa bato, may nagtorol ong nandia ta pamangan?”

³⁴Piro ganing si Jesus ong nira, “Ang pamangano anday doma, tomaneno tang kaliagan tang Dios ang nanobol ong yen ig taposono tang agpaboat na ong yen.

³⁵“Ganing amo mismo, ‘Epat pang bolan ba-lo tang pangangayeg.’ Piro agganingo ong nindio, pangangayeg da mandian. Torongan mi tang dorong mga taw ang pamansikabot![¶] Mga ong arayegen pa, lotok dang pisan ig listo rang ayegen. ³⁶Ang mga manigayeg solan da tang Dios, ig ang mga taw ang yay ang aggayegen nira oldan na ta kaboing anday kataposan. Ong maning don, ang mga pamagloak tang bitala tang Dios ig ang pamangayeg tang borak na delelengan ang mamagkalipay. ³⁷An-

[†]4:23 4:23-24 “ong tabang tang ispirito.” Poidi kang maliag yaning: ong tabang tang Ispirito na.

[‡]4:27 4:27 Belag ta ogali tang mga Judio ang manapet tang lali ong tatang babay ang belag ta katawa na.

[¶]4:35 4:35 “Torongan mi tang dorong mga taw ang pamansikabot!” Ong bitalang Grigo: “Telekan mi tang mga koma!”

iman matod kaman tang agganingen nga 'Ang doma manigloak, ang doma manigayeg.'³⁸ Sinobol amo yen ang manigayeg ta belag ta lindoak mi. Doma tang nagbedlay, piro yamo tang pangayeg tang binedlayan nira."

³⁹Mandian, yading mga Samaritano ong logar ang asi tang namagto ong ni Jesus tenged ong pamatod tang babay ong nira ang ganing, "Bineg na ong yen tang tanan ang naboatano."⁴⁰ Ig pagakabot tang mga Samaritano don ong ni Jesus, inawidan nira tanandia ang magtindir kang lagi don ong logar nira. Animan nagtindir si Jesus don ta dorong kaldaw.

⁴¹Ig mas yadi pang namagto ong nandia tenged ong pagtoldok na ong nira.⁴² Asing ori ra, ganing tanira ong babay, "Mandian pamagto ami ra ong nandia belag lamang ta tenged ong binalita mo, kondi nabasi ami ra mismo ong mga bitala na. Ig gata-wanan amen da ang tanandia kaman tang Maniglibri tang mga taw ong kalibotan."

Pinao-ya ni Jesus tang ana tang tatang opisialis

⁴³Pagata-lib tang dorong kaldaw, nagalin da don si Jesus ig napaning ong probinsia tang Galilea.⁴⁴ Tenged si Jesus mismo minaning dang laging ang tatang propita indi aggilalaen tang mga kasi-manoa na.⁴⁵ Asing pagakabot na ong Galilea, ang mga taw don masinlo tang pagrisibi nira ong nandia. Tenged asing Pista tang Pagta-lib tang Anghil, don ka tanira ong Jerusalem ig inita nira tang tanan ang bindoat na don.

⁴⁶Oman, napaning sing oman si Jesus ong Cana, sakep tang Galilea, ong logar ang don bindoat nang bino tang wi tanopa sia. Mandian, don ong Caper-

naum, ang sakep ka tang Galilea, may tatang opisialis tang gubirno tang Roma, ang ana nang lali pagmasit.⁴⁷ Asing mabalitan nang si Jesus nabalik da ong Galilea ang nagalin ong Judea, dayon ang pinangingan na. Nagpakiloy tanandia ang paningan kay ni Jesus tang ana na para pao-yaen, tenged agpakamo-kamora.⁴⁸ Ganing si Jesus, "Mintras indi amo gaita ta milagro ig mga makabebereng ang mga bagay, indi amo mamagto ong yen."

⁴⁹Piro ganing tang opisialis, "Magino, maytara! Mapatay da tang ana!"

⁵⁰Siminabat si Jesus ong nandia, "Molika ra. Nago-ya ra tang ana mo." Nagparet tang opisialis ang matod tang inaning ni Jesus, animan dayon dang napanaw ang molik ong Capernaum.[§]

⁵¹Pagaramal, asing don pa lamang ong dalan, binagat da tanandia tang mga torobolon na ig binalitan nira ang mo-ya ra tang ana na.⁵² Animan nane-ma tanandia mga onopang orasay nago-ya. Ganing tanirang siminabat, "Nongapon pang ala ona tang apon pinoasan tang kinit na."

⁵³Ig nademdeman nang asing oras kang asi mismo ya kay ang paganing ong nandia ni Jesus, "Mo-ya ra tang ana mo." Animan tanandia ig ang tanan ong pamalay-balay na namagto ra ong ni Jesus.

⁵⁴Na yay ang yadoang milagrong bindoat ni Jesus ong Galilea, pagapagalin na ong probinsia tang Judea.

Pinao-ya ni Jesus tang tatang taw ong Betesda

5 Pagatapos ta si, pista si tang mga Judio, animan napaning sing oman si Jesus ong siodad tang Jerusalem.² Don ong Jerusalem, may parandigoan tang

§4:50 4:50 Ang distansia magalin ong Cana ang paning ong Capernaum mga tolong polok may dorong kilometro. Asing timpong asi, anda pay tarayan ong takat. Ang mga taw papanaw lamang obin tatay ong asno obin domang ayep.

mga taw ang aggoyan ta Betesda mga ong bitalang Hebreo. Ang parandigoan ang na, alenget ong tatang porta tang padir ang lomboa ong siodad. Ang goy ong portang asi ay Porta tang Karniro. Ong palibot tang parandigoan ang na, may lima nga balay-balayan ang palasirongan. ³Dorong mga taw ang sari-saring masit nira tang pamagloboglobog lamang tarin, pario tang mga boray, mga piang, ig mga paralisado. [Pamagelat tanirang komaliek tang wi ⁴tenged teta tataboan tang anghil tang Dios ig pagkalo-kalo tang wi. Ang makaw ang tomogbo ong wi mga matapos ang kalo-kalon tang anghil ay mago-ya ono maski onopay masit na.]**

⁵Mandian, don may tatang lali ang tolong polok may walo rang takon tang masit na. ⁶Inita ni Jesus tang laling asi ang lolbog da lamang ig gata-wanan nang lagi ang doro rag kaboay tang masit na. Animan sine-ma tanandia ni Jesus ang ganing, “Onopa? Galiliagang mago-ya?”

⁷Siminabat tang lali, “Ee, Magino, galiliago ka rin. Piro mga makalo-kalo ra tang wi anda kay magalsa ong yen ang pababak. Pira rang bisis ang pagprosigiro ra rin ang paning ong wi piro may ga-kaw kang pirmi ong yen.”

⁸Ganing si Jesus ong nandia, “Kendenga, takanen mo tang aglobogang mo, ig panawa.” ⁹Lagi-lagi nago-ya tang taw ig dayon dang sinakan na tang lolbogan na ig napanaw.

Ang kaldaw ang asi Kaldaw ang Igperenay. ¹⁰Animan ganing tang mga pangolokolong Judio ong taw ang asing pinao-ya, “Hoy! Kaldaw ang Igperenay”†† mandian! Kontra ong Katobolan ang magtakana tang lolbogan mong asia!”

¹¹Piro siminabat tang taw, “Ang taw ang nagpao-ya ong yen yay ang minaning ong yen ang takaneno tang lolbogano ig pomanaw.” ¹²Sine-ma nira tanandia, “Sinopa tang taw ang asing nagtobol ong nio?”

¹³Piro indi nailala tang taw mga sinopa sing nagpao-ya ong nandia tenged napalipat da si Jesus ong kadodoron ta taw.

¹⁴Pagata-lib ta na, inita ni Jesus ong Timplo tang taw ang pinao-ya na ig ganing ong nandia, “Mandian mo-yā ra. Animan india ra magboat ta kasalanan, itaben mas grabi pa tang mainabo ong nio.”

¹⁵Oman dayon dang nagalin tang taw ig napaning ong mga pangolokolo ong mga Judio. Bineg na tanira ang si Jesus tang nagpao-ya ong nandia. ¹⁶Tenged tarin, inimpisan dang inakigan ig pinaliwagan nira si Jesus tenged nagpao-ya tanandia ong Kaldaw ang Igperenay.

¹⁷Piro siminabat si Jesus ong nira, “Ang Tatayo indi agpenay ong mga agboaten na, animan yo pagpadayono ka ong mga agboateno.”

¹⁸Tenged ong bitalang asi ni Jesus, mas namagprosigir tang mga pangolokolong Judio ang ipapatay tanandia, belag lamang ta tenged agkontraen na tang agbawalen nira mga Kaldaw ang Igperenay, kondi ganing pa tanandia nga ang Dios ay Tatay na. Ig ong maning don agpatepeng na tang sadili na ong Dios.

Ang aotoridad tang Ana tang Dios

¹⁹Animan ganing si Jesus ong mga pangolokolo ong mga Judio, “Ong kamatodan, yo, ang Ana tang Dios, anday maboato mga ong sadilio lamang. Ang agboateno lamang ay ang aggitaenong

**5:4 5:4 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

††5:10 5:10 Para ong mga Judio, bawal ang magobra ong Kaldaw ang Igperenay, maski ge-ley lamang ang mga bagay.

agboaten tang Tatayo. Ang onopay agboaten tang Dios ang Tatay, ya kay ang agboaten tang Ana. ²⁰Tenged yo, agmaleno ta mo-ya tang Tatayo, ig agpaita na ong yen tang tanan ang agboaten na. Ig mas sobra pa ong mga bagay ang nang inita mi ra tang ipaboat na ong yen, agod pisan among mangabereng. ²¹Ang Dios ang Tatay pagboi ong mga patay, ig yo, ang Ana na, maning ka ta si boieno ka tang maski sinopa ang galilianganong boien. ²²Belag lamang ta sia, ang Tatayo indi pagosgar ong maski sinopa, kondi yo tang sindolan na ta podir ang magosgar, ²³agod yo, ang Ana na, galangenong tang tanan ang taw, pario tang paggalang nira ong nandia. Ang indi paggalang ong Ana tang Dios, indi ka paggalang ong Dios ang Tatay ang yay ang nanobol ong Ana na.

²⁴“Agganingo ong nindio, ang sinopay pamaso ong yen ang mga bitala ig pagparet ong nanobol ong yen, ong nandia ra tang kaboing anday kataposan. Indi ra tanandia sintinsian tang Dios ta kamatayen tenged nalibri ra tanandia ong gaem tang kamatayen ig nasakepan da tang kaboi. ²⁵Piro tandan mi na: Komabot tang oras, ig ya ray na, ang mga taw ang midio patay ong pama-dek tang Dios, maba-yan nira tang bosis tang Ana tang Dios. Ig ang magparet maboi ka enged. ²⁶Ang Dios ang Tatay may gaem na ang magtorol ta kaboi. Ig yo, ang Ana na, sindolano ka nandia ta gaem ang magtorol ta kaboi ong mga taw. ²⁷Sinodolano ka nandia ta podir ang magosgar ong tanan, tenged yo tang nagimong Ana ta Taw. ²⁸Dapat indi amo mangabereng ong agganingo, tenged komabot ka enged tang oras ang maba-yan tang mga patay tang bosiso ²⁹ig mamambangon ang magalin ong mga limbengan ong nira. Ang tanan ang namagboat ta mo-ya oldan ta kaboing anday kataposan, ig ang tanan ang

namagboat ta malain silotan asta ong tanopa.”

Ang mga pamagpamatod natetenged ong ni Jesus

³⁰Ganing pa si Jesus, “Mga ong sadilio lamang anday maboato. Pagosgaro kaman piro sigon ong agtotoldok tang Tatayo ong yen. Animan mato-lid tang pagorosgareno, tenged belag ta sadiling kaliagano tang agboateno, kondi ang kaliagan tang Dios ang yay ang nanobol ong yen.

³¹“Mga yo lamang tang pagpamatod natetenged ong sadilio, dapat indi pareten mi. ³²Piro may domang pagpamatod natetenged ong yen, ig gatawananong matod tang agganing na. ³³Yamo mismo tang nanobol ta mga taw ong ni Juan, ig tanandia nagbeg tang kamatodan natetenged ong yen. ³⁴Belag ta maning ang kaministirano pa tang pagtistigo ta taw. Agpademdemo lamang ong nindio tang inaning ni Juan tenged ong yen. Balampa pareten mi agod malibri amo. ³⁵Si Juan, ang kalimbawan na midio tatang tolok ang dekal ig nagtorol ta kayagan. Ig maski indi lamang naboay, inambengan amo ta mo-ya ong pagpāyag na ong nindio. ³⁶Piro may pamatod pa enged natetenged ong yen ang mas pa ong pamatod ni Juan, ig ya ray na: Ang mga bagay mismong agboateno ang appaboat ong yen tang Dios ang Tatay. Sia ya enged tang pagpamatod ang tanandia tang nanobol ong yen. ³⁷Ig ang Dios ang Tatay ang nanobol ong yen, tanandia mismo pagpamatod ka natetenged ong yen. Maski tanopa indi enged inita mi tanandia ig indi nabayan mi tang bosis na. ³⁸Indi ka ga-tang ong kinaisipan mi tang mga bitala na, tenged indi amo pamagparet ong yen, ang yay ang sinobol na. ³⁹Ang agboaten mi lamang, aggosisaen mi ta mo-ya tang Sagradong Kasolatan tenged kalaom mi

don mata-wanan mi mga mono amo pa magkatinir ta kaboing anday kataposan. Ong kamatodan, ang Kasolatan mismo pagpamatod natetenged ong yen,⁴⁰ piro indi amo pa ka enged galiliag ang palenget ong yen agod marisibi mi tang kaboing asi.

⁴¹“Yo, indio pagtalig ang dayaweno ta mga taw. ⁴²Gailala amo yen ta mo-ya, ig gata-wananong anday paggegma mi ong Dios. ⁴³Yo, napaningo tarin bilang tatang sinobol tang Tatayo, piro indio rinisibi mi. Piro mga may domang komabot ang indi sinobol na, yay ang risibien mi! ⁴⁴Sigoradong indi amo magto ong yen! Tened agpalabien mi tang pagdayaw tang kada tata may tata, imbis ang prosigiran mi agod ang tambilog lamang ang Dios tang magdayaw ong nindio. ⁴⁵Indi amo magisip ang yo tang magtistigo kontra ong nindio ong talongan tang Dios ang Tatay. Belag! Si Moises ang agtaligan mi mismo yay ang magtistigo kontra ong nindio. ⁴⁶Tened mga matod ang pamagparet amo ong sinolat ni Moises, dapat mamagparet amo ka rin ong yen, tened ang mga sinolat ni Moises natetenged ka ong yen. ⁴⁷Piro indi agpareten mi tang mga sinolat na! Animan sigoradong indi ka pareten mi tang mga agganingo.”

Pinapan ni Jesus tang sobra ong limang ribong taw

*(Mateo 14:13-21; Marcos
6:30-44; Lucas 9:10-17)*

6 Pagatapos ta si, limina-ted si Jesus ong dobaling baybay tang Talsi tang Galilea ang aggoyan ka ta Talsi tang Tiberias. ²Kadoro-doroan ang mga taw tang namansidaton ong nandia tened inita nira tang mga milagrang bindoat na ong pagpao-ya na ong mga pamag-

masit. ³Oman, siminakat si Jesus ong tatang bokid, aroman na tang mga sinagpan na, ig don tanira namansikarong. ⁴Ang oras ang asi galenget da tang pista tang mga Judio ang aggoyan ta Pagta-lib tang Anghil. ⁵Mandian, pagpanorong ni Jesus, inita na tang kadoro-doroan ang mga taw ang agpapaning ong nira. Animan sine-ma na si Felipe, “Ong ari ita pa bato mabakal ta pamangan para ong mga taw ang asia?” ⁶Maning ta si tang te-ma ni Jesus ong ni Felipe para lamang sobokan na mga onopa tang sabat na. Piro si Jesus may plano na rang lagi tang onopay boaten na.

⁷Mandian siminabat si Felipe, “Kadoro! Maski mamakal ita pa ta tinapay ang kantidad nang rinibo^{‡‡} indi ka enged magigo, maski tanga lolotad lamang.”

⁸Oman si Andres, tata ka ong mga sinagpan ni Jesus ig logod ni Simon Pedro, tang naganing, ⁹“Nani may tatang mola ang may balon nang limang bilog ang tinapay may doroang bilog ang yan. Piro pirara ka enged ong kadodoron ang na ta mga taw?”

¹⁰Ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Pakarongon mi tang mga taw.” Marabong tang ibabawen don, animan namansikarong tang tanan ang taw. Ang mga lali lamang limang ribo rang lagi. ¹¹Oman kinomit ni Jesus tang tinapay ang asi ong mola ig pagapagpasalamat na ong Dios, pinatagtag na ong mga taw ang pamansikarong don. Maning ka ta si tang bindoat na ong yan, ig ang tanan ang mga taw namagpagosto tang pangan. ¹²Asing nangaalen dang tanan, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Simeten mi tang nanga-da para indi masayang.” ¹³Dayon ang sinimet nira, ig nagalin ong limang bilog ang tinapay

^{‡‡}6:7 6:7 Mga ong bitalang Grigo: 200 koartang “dinario.” Ang 200 dinario pario tang sol ta tatang trabahador ong teled ta walong bolan.

ang pinapan nira ong mga taw, nanga-mok pa tanira ta tampolok may doroang tiklis.

¹⁴ Asing pagaita tang mga taw ong nang makabebereng ang bagay ang bindoat ni Jesus, ganing tanira, “Na ya ray enged tang Propita ang pinatako asing tokaw ang komabot tarin ong kalibotan.” ¹⁵ Ig tenged gata-wanan dang lagi ni Jesus ang galiliagan nirang boaten tanandia ang adi, nagalin tanandia don ig napaning ong kabobokidan ang tanandia lamang.

Napanaw si Jesus ong ta-paw tang talsi

(Mateo 14:22-33; Marcos 6:45-52)

¹⁶ Asing alikarem da, ang mga sinagpan ni Jesus namansipaning ong binit tang baybay. ¹⁷ Namansitay tanira ong bilog nirang mabael para paning ong Capernaum, don ong dobaling baybay. Labi ra ig indi pa gabalik si Jesus ong nira. ¹⁸ Asing don da tanira ong laod, namoirsa ra tang mageyep ig namambabael da tang mga langeb. ¹⁹ Pagabeltay nira ta lima obin enem ang kilometro, inita nira si Jesus ang papanaw ong ta-paw tang talsi, ang agpalenget ong bilog ang agtayan nira. Animan pinangeldan tanira ta mo-ya. ²⁰ Piro minitala si Jesus ang ganing, “Indi amo meled. Yo na, si Jesus!” ²¹ Dorong kalipay nirang matay da si Jesus ong agtayan nira. Ig pagatay lamang ni Jesus, golpi tanirang nangatampet ong distino nira.

Dinilem si Jesus tang mga taw

²² Pagaramal, don pa ong baybay tang kadoro-doroan ang taw. Gata-wanan dang lagi nira ang si Jesus indi siminabid ong mga sinagpan na asing pagalin nira,

tenged inita nira ang tanira lamang tang siminay ong bilog. Ig gademde-man ka nirang ang labing asi anday domang matayan don. ²³ Mandian, may mga bilog ang nagalin ong Tiberias ang namansitampet da don, alenget ong logar ang pinamanganan nira tang tinapay matapos ang nagpasalamat si Jesus ong Dios. ²⁴ Animan asing pagatako tang mga taw ang anda ka don si Jesus asta ang mga sinagpan na, dayon tanirang namansitay ong mga bilog ang asi ig namansipaning ong Capernaum para dilemen nira si Jesus.

Si Jesus tang pamangan ang pagtorol ta kaboi

²⁵ Pagakabot nira ong dobaling baybay, initang lagi nira si Jesus ig sine-ma nira, “Maistro, tanoapa pa tarin?”

²⁶ Siminabat si Jesus ang ganing, “Ong matod, agdilemeno nindio belag ta maning naintindian mi tang mga milagrang inita mi, kondi tenged pinapan amo yen tang tinapay ig nangaelen among tanan. ²⁷ Piro belag tang pamangan ang galangga lamang tang dapat dilemen mi. Ang prosigiran ming dilemen ang pamangan ang indi galangga ang yay pagtorol ta kaboing anday kataposan. Yo, ang Ana ta Taw,[¶] tang magtorol ta sia ong nindio, tenged pinamatodan da tang Dios ang Tatay ang yo tang naliliagan na.”

²⁸ Animan namane-ma tang mga taw ong ni Jesus ang ganing, “Onopay boaten amen para matoman amen tang boroaten ang galiliagan tang Dios?”

²⁹ Siminabat si Jesus, “Na ya ang galiliagan tang Dios ang boaten mi: Magto amo ong yen, ang sinobol na tarin.”

³⁰ Piro ganing sing oman tang mga taw, “Animan onopay maboat mong mi-

[¶]6:27 6:27 “Ana ta Taw” tang goy ni Jesus ong sadili na. Telekan ka ong Bokabolario.

lagro ang mapaita mo ong yamen agod magparet ami ong nio? ³¹ Asing tokaw ang timpo ni Moises, ang mga kamepet-mepetan ta namamangan ta tatang pamangan ang aggoyan ta ‘manna’^{§§} asing don tanira ong logar ang anday gistar ang taw. Pario tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, ‘Sindolan na tanira ta pamangan ang nagalin ong langit.’ Ta mandian, yawa onopay niong boaten?”

³² Siminabat si Jesus, “Ong matod, belag ta si Moises tang nagtorol ong nira tang pamangan ang asing nagalin ong langit, kondi ang Tatayo. Ig mandian tanandia ya kay ang pagtorol ong nindio tang matod ang pamangan* ang nagalin ong langit. ³³ Tened ang matod ang pamangan ang agto-dol tang Dios, anday doma kondi tanandiang siminaboan ang nagalin ong langit ig pagtorol ta kaboi ong mga taw tarin ong kalibotan.”

³⁴ Animan ganing tang mga taw ong ni Jesus, “Magino, olday ami ka niong pirmi tang pamangan ang asing agganingen mo!”

³⁵ Siminabat si Jesus, “Yo mismo tang pamangan† ang asing pagtorol ta kaboi. Tened ang sinopay lemenget ong yen para magto ong yen, indi ra enged le-men ig indi ra koawen asta ong tanopa. ³⁶ Piro yamo, pario tang inaningo rang lagi, maski initao ra nindio indi amo pa ka enged mamagto ong yen. ³⁷ Lemenget enged ong yen tang tanan ang mga taw ang yintriga ong yen tang Dios ang Tatay. Ig ang maski sinopay lemenget ong yen, indi enged palayaseno. ³⁸ Tened yo siminaboano nagalin ong langit, belag ta maning para

boateno tang sadiling kaliagano, kondi ang kaliagan tang nanobol ong yen. ³⁹ Ig ang kaliagan na yay na: Ta-lingano tang mga taw ang inintriga na ong yen agod anday malipat maski tambilog, kondi boieno tanirang tanan ong oring kaldaw. ⁴⁰ Tened ang galiliagan tang Tatayo, magkatinir ta kaboing anday kataposan tang tanan ang mailala ig magto ong yen, ang Ana na. Ig boieno tanirang mo-man ong oring kaldaw.”

⁴¹ Mandian, ang mga Judio pamagmoro-moro tened ong inaning ni Jesus ang tanandia ono tang pamangan ang nagalin ong langit. ⁴² Ganing tanira, “Onora? Si Jesus ka lamang asia, ang ana ni Jose! Gailala ta ka ngani tang mga ginikanan na! Angay ganing tanandia mandian nagalin ono tanandia ong langit?” ⁴³ Sinabat tanira ni Jesus ang ganing, “Indi amo ra mamagmoro-moro atan. ⁴⁴ Anday taw ang malenget ong yen poira lamang mga e-lan tanandia tang Tatay ang yay ang nanobol ong yen. Ig ang mga lemenget ig magto ong yen, tanira tang boieno ong oring kaldaw. ⁴⁵ Nasolat ong libro tang mga propita ang ganing, ‘Ang tanan ang taw toldokan tang Dios.’[‡] Animan ang tanan ang mamamasi ig mamagadal ong Tatay mamansilenget ong yen. ⁴⁶ Indio ganing ang may taw ang naita ra ong Dios ang Tatay. Yo ang nagalin ong Dios, yo lamang tang naita ong nandia.

⁴⁷ “Ong kamatodan, ang taw ang pagto ong yen, ong nandia ra tang kaboing anday kataposan. ⁴⁸ Tened yo tang pamangan¶ ang pagtorol ta kaboi. ⁴⁹ Ang

§§6:31 6:31 Mabasa ta tang istoriang natetenged ong pamangan ang aggoyan ta “manna” ong Exodo 16:1-36.

*6:32 6:32 Ang nasolat ong bitalang Grigo belag ta “pamangan” kondi “tinapay.” Tened don ong banoang Israel tinapay tang pamangan nira.

†6:35 6:35 “pamangan.” Ong bitalang Grigo: tinapay

‡6:45 6:45 Isaias 54:13

¶6:48 6:48 “pamangan.” Ong bitalang Grigo: tinapay

mga kamepet-mepetan mi namamangan tang pamangan ang aggoyan ta 'manna' asing don tanira ong logar ang anday gistar ang taw, piro nangapatay pa ka enged tanira. ⁵⁰Piro ang pamangan ang agganingeno mandian, sia yay ang matod ang pamangan ang napababak nagalin ong langit, ig ang maski sinopay mamangan ta narin indi enged mapatay. ⁵¹Yo yay ang pamangan ang asing pagtorol ta kaboi ang napababak nagalin ong langit. Ang maski sinopay mamangan ta narin, maboi asta ong tanopa. Ang pamangan ang narin anday doma kondi ang yen ang sinangoni, ig na ibolontado agod magkatinir ta kaboi tang mga taw tarin ong kalibotan."

⁵²Pagabasi ta narin tang mga Judio, dayon dang namagdiskosionan ta mo-ya. Ganing tanira, "Onora ka? Monopa bato i-dol tang taw ang na tang sinangoni na ong yaten para panganen ta?"

⁵³Animan siminabat si Jesus, "Yo, ang Ana ta Taw, ganingo ong nindio: Mga indi amo mamangan tang yen ang sinangoni ig indi manginem tang yen ang dogo, indi amo enged magkatinir ta kaboing anday kataposan. ⁵⁴Piro ang maski sinopay pamangan tang yen ang sinangoni ig panginem tang yen ang dogo, yay ang may kaboi nang anday kataposan, ig boieno ong oring kaldaw. ⁵⁵Tenged ang yen ang sinangoni ig ang yen ang dogo yay ang matod ang pamangan ig irinemen. ⁵⁶Ang maski sinopay pamangan tang sinangonio ig panginem tang yen ang dogo, na-pen da ong yen, ig yo ya ka ong nandia. ⁵⁷Ang Dios ang Tatayo ang nanobol ong yen yay

ang agpagalanan tang kaboi,[§] ig gaboio tenged ong nandia. Maning ka ta si, ang sinopay pamangan tang yen ang sinangoni, maboi ka tanandia tenged ong yen. ⁵⁸Yo tang matod ang pamangan ang napababak nagalin ong langit. Ang pamangan ang na belag ta pario tang manna ang pinangan tang mga kamepet-mepetan mi asing tokaw. Namamangan tanira ta si piro nangapatay pa ka enged. Piro ang maski sinopay mamangan ong yen, maboi anday kataposan."

⁵⁹Ang mga bagay ang narin inaning ni Jesus asing pagtoldok tanandia ong simban tang mga Judio** don ong Capernaum.

Ang mga bitalang pagtorol ta kaboi

⁶⁰Naba-yan narin tang mga taw ang pirming pamansitabid ong ni Jesus, ig yadi ong nira tang ganing, "Kaparti ka tang mga agbitala nang na! Sinopa lamang ay magparet ong nandia?"

⁶¹Maski anday nagbeg ong ni Jesus, gata-wanan na ang pamagmoro-moro tang mga sinagpan na.†† Animan ganing tanandia, "Angay? Parti ong pamasi mi tang inaningong asia? ⁶²Mono amo pa bato mga itaen mi tang Ana ta Taw ang agpadibabaw pabalik ong pinagalanan na? ⁶³Ang Ispirito tang Dios yay ang pagtorol ta kaboi, belag ta sinangoni ta taw, tenged sia anday gaem na. Ang mga agbitalao ong nindio pagalin ong Ispirito ig mapagekel ong nindio ong kaboing anday kataposan. ⁶⁴Piro ang doma ong nindio indi pamagto ong yen." Minaning si Jesus ta si tenged gata-wanan nang lagi, mimpisa pa asing primero, mga

§6:57 6:57 Ang mga bitalang na, poidi kang ila-ted ong Agutaynen ang maning ta na: Ang Dios ang Tatay ang boi tang nanobol ong yen.

**6:59 6:59 Ang goy ong simban tang mga Judio ay "sinagoga." Telekan ka ong Bokabulario, ong "Sinagoga."

††6:61 6:61 Ang mga sinagpan ni Jesus belag ta maning ang tampolok lamang may doroo, kondi asta ang domang taw ang pirming pamansitabid ong nandia. Ang bitalang "sinagpan," mga ong Tagalog yay ang "alagad."

sinopay indi mamagto ig mga sinopa tang magtraidor ong nandia. ⁶⁵Ig ganing pa tanandia, “Yay sia animan minaningo ong nindio, anday taw ang malenget ong yen poira lamang mga sia tang kaliagan tang Dios ang Tatay.”

⁶⁶Impisa don yadi ra ong mga sinagpan ni Jesus tang namampabelag ig indi ra namansitabid ong nandia. ⁶⁷Animan sine-ma ni Jesus tang tampolok may dorong apostolis na, “Yamo, galiag amo ra kang magalin?”

⁶⁸Ang siminabat si Simon Pedro, “Gino, ong nino ami pa oman paning? Yawa lamang tang pagtoldok tang mga bitalang pagtorol ta kaboi. ⁶⁹Pamagto ami ra ong nio ig gata-wanan amen da ang yawa tang Sagradong Ana tang Dios.”

⁷⁰Ganing si Jesus, “Matod ang yamong tampolok may dorong tang piniliko. Piro ang tata ong nindio sinled ta dimonio.” ⁷¹Ang agpataman ni Jesus ay si Judas, ang ana ni Simon Iscariote. Tened maski kabilang si Judas ong tampolok may dorong sinagpan na, tanandia yay ang magtraidor ong ni Jesus ong ori.

Indi namagto ong ni Jesus tang mga logod na

7 Pagatapos ta si, linibot-libot ni Jesus tang bilog ang probinsia tang Galilea. Indi naliag ang paning ong probinsia tang Judea tened don tang mga pangolokolong Judio ig agplanoan nirang patayen tanandia. ²Mandian, asing galenget da tang pista tang mga Judio ang aggyon ta Pista tang mga Payag-payag,[‡] ³ganing ong ni Jesus tang mga logod nang lali, “Angay india magalin tarin ig mamistā don ong Judea, agod itaen tang mga sinagpan mo

don tang agboaten mong mga milagro? ⁴Ang taw ang galiliag ang mabantog ong tanan, indi panalok-talok tang mga agboaten na. Pagboata ra ka lamang tang mga bagay ang na, angay india magpaita ong bilog ang kalibotan?” ⁵Maning ta si tang inaning tang mga logod ni Jesus tened maski ngani tanira indi ka pamagto ong nandia.

⁶Ganing ang siminabat si Jesus, “Yamo, maski onopay galiliagan ming boaten. Piro yo, indi pa kakabot tang yen ang oras. ⁷Indi amo asilagan tang mga taw tarin ong kalibotan ang indi pangilala ong yen. Piro yo gasilagano nira tened agpaitao ang malalain tang mga agboaten nira. ⁸Ala, mamista amo ra don. Yo, indio paning,[¶] tened indi pa kakabot tang yen ang oras.” ⁹Maning ta na tang sabat ni Jesus, oman napabo-wan tanandia ong Galilea.

Napaning si Jesus ong pista

¹⁰Pagapagalin tang mga logod ni Jesus para mamista, diminaton ka tanandia piro talok lamang. ¹¹Don ong pista agdilemen tanandia tang mga pangolokolong Judio ig pamane-ma te-ma ang ganing, “Ong arira tang taw ang asi?” ¹²Ig ang mga taw, sigi lamang tang arampang-ampang nira natetened ong ni Jesus. Ganing tang doma, “Moyang taw tanandia!” Ang doma ganing ka, “Belag! Aglokon na lamang tang mga taw.” ¹³Piro maloay lamang tang ampang nira natetened ong ni Jesus tened agpangeldan tanira ong mga pangolokolo ong nira.

¹⁴Asing panenga-tengan da tang pista, siminled si Jesus ong Timplo ig

[‡]7:2 7:2 “Pista tang mga Payag-payag.” Telekan ong Bokabulario.

[¶]7:8 7:8 “Yo, indio paning.” Ong domang lomang kopia tang sagradong kasolatan, ang nasolat ong bitalang Grigo ay “Yo, indio pa paning.”

nagtoldok. ¹⁵Nangabereng ta mo-ya tang mga pangolokolong Judio. Ganing tanira, “Ong aripa bato nakomit tang kinata-wanan na tang taw ang na? Indi ngani napagadal!”

¹⁶Ganing si Jesus ong nira, “Ang ag-totoldoko ong nindio indi nagalin ong sadilio, sia ong Dios ang yay ang nanobol ong yen. ¹⁷Ang maski sinopay galiliag ang magtoman tang kaliagan tang Dios, asia mata-wanan na engaged mga ang totoldoko nagalin ong Dios obin ong sadilio lamang. ¹⁸Ang taw ang pagtoldok ong sadiling kaliagan na, galiliag lamang ang dayawen tanandia ta doma. Piro ang taw ang pagtoldok agod dayawen tang nanobol ong nandia, yay ang taw ang palareten ig belag ta bolien. ¹⁹Matod ang sindolan amo ni Moises tang Katobolan asing tokaw. Piro maski tata ong nindio anda engaged ay pagtoman ta sia. Tenged mga pamagtoman amo, angay galiliag amo pang patayeno nindio?”

²⁰Siminabat tang mga taw, “Sigoro sinleda ra ta dimonio! Sinopay galiag ang mamatay ong nio?”

²¹Ganing si Jesus, “Nangabereng amo asing nagpao-yao tang tatang taw ong Kaldaw ang Igperenay. ²²Piro isipen mi lamang narin: Asing tokaw may kaogalian tang mga kamepet-mepetan ta natetenged ong pagtori ong mga mola. Sia pinanoblian ni Moises ig sindol na ka ong nindio. Animan pamagtori amo tang mga ana ming lali ong yawalong kaldaw sigon ong kaogalian ang asi, maski mā-ton ong Kaldaw ang Igperenay. ²³Mandian, mga pamagtori amo maski Kaldaw ang Igperenay para lamang matoman tang tobol ni Moises natetenged ong pagtori, angay gangasilag amo pa ong yen ang nagpao-yao tang tatang taw ong Kaldaw kang Igperenay? ²⁴Magosgar amo ta mato-lid, belag ta sigon ong gitaen mi lamang.”

Ang mga taw indi namaginigoan natetenged ong ni Jesus

²⁵Mandian, may mga taga Jerusalem ang ganing, “Belag bato ta na tang taw ang galiagan ang patayen tang mga pangolokolo ong yaten? ²⁶Piro asia tanandiang bibitala ong talongan tang tanan, ig ang mga pangolokolo anday ibek-ibek nira kontra ong nandia. Sigoro naisip da nirang tanandia ka kaman tang Cristo. ²⁷Piro indi ka poidi, tenged ganing tanira mismo, mga komabot ono tang Cristo, anday matako mga ong aripa tanandia nagalin. Piro ang taw ang na, gata-wanan ta rang lagi mga ong aripa tanandia nagalin.”

²⁸Animan pinabael ni Jesus tang bosis na asing pagtoldok don ong Timplo ig minaning, “Onopa? Gailala amo ra ong yen? Gata-wanan mi ka mga ong aripa nagalin? Anda! Tenged ong kamatodan, indio napaning tarin ong yen ang sadiling kaliagan. Ang matod ang Dios yay ang nagtobol ong yen. Indi tanandia gailala mi, ²⁹piro yo, gailalao ong nandia. Tenged dono nagalin ong nandia, ig tanandia mismo tang nagtobol ong yen tarin.”

³⁰Animan tenged ong mga bitalang asi ni Jesus, depen da rin tanandia tang mga pangolokolong Judio, piro anday nandep ong nandia tenged belag pa ta oras na. ³¹Piro ong dobali ta sia, yading namagto ong nandia. Ganing tanira, “Sigoro ya ray na tang Cristo! Tenged anda engaged ay madeg ong nandia ong mga makabebereng ang bagay ang agboaten na.”

Sinobol tang mga goardia para depen si Jesus

³²Naba-yan tang mga Pariseo tang arampang-ampang tang mga taw natetenged ong ni Jesus. Animan tanira may ang mga pangolokolo ong mga

padi^{§§} nanobol ong mga goardia tang Timplo para depen nira si Jesus.

³³ Piro ganing si Jesus, “Indi ra lamang maboay tang a-peno ong nindio, oman magbaliko ra ong nanobol ong yen. ³⁴ Dilemeno nindio, piro indio ra itaen mi. Tenged indi amo mapaning ong logar ang paningano.”

³⁵ Namagtere-ma te-man tang mga pangolokolong Judio ang ganing, “Ong ayra bato paning tang taw ang na ang indi ra ono tanandia itaen? Onopa? Paning bato tanandia ong mga kasimanoa ta ang pamansistar ong domang mga banoa para magtoldok ka ong mga belag ta Judio? ³⁶ Ganing dilemen ta ono tanandia, piro indi ra itaen ta, ig indi ita ka ono mapaning ong paningan na. Onopa bato tang maliag nang yaning?”

Ang Espirito pagtorol ta kaboi

³⁷ Asing kataposan dang kaldaw tang pista ang yay ang kapistan dang engaged, kimindeng si Jesus ig minitala ta doru ka poirsa ang ganing, “Ang sinopay agkoawen palenget ong yen ig manginem.* ³⁸ Tenged ganing ong Kasolatan, ang taw ang magto ong yen ‘magtinir ong nandia tang pagtorol ta kaboi ang pario ong wing ma-bod ang sigi lamang tang tobod na.’”[†] ³⁹ Ang agganingen ni Jesus tarin anday doma, ang Espirito Santong i-dol na ong mga taw ang pamagto ra ong nandia. Ang mga oras ang asi indi pa ga-dol tang Espirito Santo, tenged indi pa gapaita tang mabael ang dengeg ni Jesus ong oras ang tanandia mapatay ig maboing moman.

Ang pabetang tang mga taw ong ni Jesus

⁴⁰ Dorong taw tang nangabasi ong mga inaning ang asi ni Jesus, ig ganing tang doma, “Matod ka kaman! Ya ray na tang Propitang aggelaten ta!”

⁴¹ Ang doma ganing ka, “Na ya ray ang Cristo!” Piro ang doma ganing pa ka engaged, “Indi poidi! Ang Cristo belag ta taga Galilea! ⁴² Na-tang mismo ong Kasolatan, ang Cristo magalin ong dogo ni Ading David ig don ipangana ong Betlehem, ang banoa ni David.”[‡] ⁴³ Animan indi mamagininigoan tang mga taw ong pabetang nira ong ni Jesus. ⁴⁴ Ang doma ong nira galiliag din ang depen nira, piro anda engaged ay nangas ang magdep ong nandia.

Ang mga pangolokolo indi namagparet

⁴⁵ Mandian, namagbalik da tang mga goardia tang Timplo ong mga pangolokolong padi ig mga Pariseo. Sine-ma tanira tang mga pangolokolo ang ganing, “Angay indi ingkelan mi si Jesus tarin?”

⁴⁶ Siminabat tang mga goardia, “Mandian ami lamang nabasi ta taw ang bibitala ta maning ta naka!”

⁴⁷ Ganing tang mga Pariseo, “Oy, yamong taw amo! Maliag yaning asta yamo naloko amo ra ka nandia? ⁴⁸ Onopa? May inita mi ang maski tata ong yamen ang mga Pariseo obin mga pangolokolo ang nagparet da ong nandia? Anda! ⁴⁹ Ang mga taw lamang ang asiang indi gangatako tang

§§7:32 7:32 Ang “mga pangolokolo ong mga padi” tang mga Judio, teta aggoyan ka ta mga “punong saserdote” mga ong Tagalog. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Padi.”

*7:37 7:37 Isaias 55:1

†7:38 7:38 Isaias 58:11

‡7:42 7:42 Mikas 5:2

Katobolan ni Moises tang pamagparet ong nandia. Isompa tanira tang Dios!”

⁵⁰ Mandian, tata ka don ong mga Pariseo si Nicodemo, ang napaning ong ni Jesus tanopa sia. ⁵¹ Ganing si Nicodemo ong mga karomanan nang Pariseo, “Kontra ong Katobolan ta ang sintinsian tang tatang taw ang indi pa tanandia gaimbistigar para mata-wanan mga onopay bindoat nang kasalanan.”

⁵² Siminabat tanira, “Sigoro yawa taga Galileā ka! Osisaen mo ong Kasolatan, ig don mata-wanan mo ang anda enged ay propita tang Dios ang magalin ong Galilea.”

⁵³ Oman, namansiolik da tanirang tanan.

Ang babay ang nadep ang pangonlali

8 Piro si Jesus napaning pa don ong Bokid tang Kaolibooan.¹ ² Pagaramal, maga pang pisan, nagbalik si tanandia ong Timplo. Pagakabot na don, dorong mga taw ang namansipalenget ong nandia, animan kiminarong tanandia ig nagimpisang nagtoldok. ³ Maboay-boay ta ge-ley, atan da tang mga manigtoldok tang Katobolan ig ang mga Pariseo.⁵ May aggekelan nirang tatang babay ang nadep nirang pangonlali. Pina-deng nira ong talongan tang tanan, ⁴ oman ganing tanira ong ni Jesus, “Maistro, ang babay ang na nadep amen ang pangonlali ong akto. ⁵ Sigon ong Katobolan ni Moises, ang mga babay ang maning ta na kaministirang banggilen ta bato asta mapatay. Piro onopa ong nio?” ⁶ Maning ta si tang te-ma nira para depdepen nira Jesus ong sabat na agod madimanda nira tanandia. Piro ang bindoat ni Jesus, naningkolong

tanandia ig nagsolat-solat tang toldok na ong tanek.

⁷ Sigi pa enged tang te-ma nira ong ni Jesus, animan kimindeng si tanandia ig minaning, “Ang sinopa ong nindio tang anday kasalanan na yay tongkaw ang mamanggil ong babay ang na.” ⁸ Oman dayon sing naningkolong si Jesus ig nagsolat-solat si ong tanek.

⁹ Pagabasi nira tang inaning nang asi, namagalin tang kada tata impisa ong kamepetan. Anday nabo-wan poira ong ni Jesus ig ang babay ang ke-deng pa ong talongan na. ¹⁰ Kimindeng si si Jesus ig pina-dekan na tang babay. Sine-ma na, “Ong arira tanira, babay? Onopa? Anda kay namanggil ong nio?”

¹¹ “Anda, Magino,” tang sabat tang babay.

Ig ganing si Jesus ong nandia. “Maski yo, indio ka magsilot ong nio. Molika ra ig india ra moman ang magboat ta kasalanan.”

Si Jesus tang tolok para ong kalibotan

¹² Nagtoldok sing oman si Jesus ong mga taw. Ganing tanandia, “Yo tang tolok ang pagtorol ta kayagan ong mga kinaisipan tang mga taw ong kalibotan. Ang magosoy ong yen indi ra maki-lepan, kondi mayagan tang kinaisipan na tang tolok ang yay ang magekel ong nandia ong kaboi.”

¹³ Pagabasi tang mga Pariseo, ganing tanira, “Yawa ka lamang tang pagpamatod natetenged ong sadili mo, animan belag ta palareten tang pamatod mo.”

¹⁴ Siminabat si Jesus, “Maski yo lamang tang pagpamatod tenged ong sadilio, matod tang agganingo, tenged yo gatako tang pinagalinano ig ang

¹8:1 8:1 Ang borak tang ayong “oliboo” magang borak ta sirgoilas.

⁵8:3 8:3 Ang mga “manigtoldok tang Katobolan,” teta aggoyan ka ta mga “eskriba” mga ong Tagalog. Ang mga “Pariseo” tatang grupo ta mga taw ong simban tang mga Judio asing timpo ni Jesus. Doro kaigpit tang pagtoman nira ong Katobolan ni Moises asta ong domang mga tobol ang dinolang atan.

paningano. Piro yamo, indi amo gatako. ¹⁵Pamagosgar amo sigon lamang ong isip ta taw, animan belag ta tama tang pagorosgaren mi. Yo, indio pagosgar maski ong ninopa. ¹⁶Piro mga yo ra engaged ay magosgar, tama tang pagorosgareno. Tenged belag lamang ta yo tang magosgar. Doroa aming magosgar—yo may ang Dios ang Tatay ang nanobol ong yen. ¹⁷Ga-tang mismo ong Kasolatan mi ang dapat pareten tang pamatod ta doroang tistigos basta magparioan tang pamatod nira. ¹⁸Yo tatang pagpamatod natetenged ong sadilio. Ig ang yadoa ang Tatayo, ang yay ang nanobol ong yen.”

¹⁹Ganing tang mga Pariseong nane-ma, “Ong aripa tang tatay mo?”

Siminabat si Jesus, “Indi amo gailala ong yen asta ong Tatayo. Mga nailalao ra rin nindio, mailala mi ka asta ang Tatayo.”

²⁰Ang tanan ang narin binitala ni Jesus asing pagtoldok tanandia don mismo ong teled tang Timplo, alenget ong mga beretangan ta bolontad. Piro anday nanges ang magdep ong nandia, tenged belag pa ta oras na.

Indi tanira mapaning ong paningan ni Jesus

²¹Ganing sing oman si Jesus ong mga pangolokolo ong mga Judio, “Indi ra lamang maboay, yo magalino ra tarin. Dilemeno nindio, piro mangapatay amo lamang ang mga kasalanan mi indi napatawad. Indi amo mapaning ong paningano.”

²²Animan ganing tang mga pangolokolo ang pamagarampang-ampang, “Onopa bato, magbigti tanandia ani-

man ganing indi ita ono mapaning ong paningan na?”

²³Ganing si Jesus ong nira, “Yamo, taga tarin amo ong tanek. Piro yo taga dono ong dibabaw. Yamo, taga tarin ong kalibotan ang na. Yo belag. ²⁴Yay sia animan inangingo ong nindio ang mangapatay among ang mga kasalanan mi indi napatawad. Tenged ya engaged ay mainabo ong nindio mga indi amo magparet ang yo tang agganingeno.”**

²⁵Ganing tanirang nane-ma, “Angay? Sinoapa engaged?”

Siminabat si Jesus, “Yo tang agganingeno rang lagi ong nindio mimpisa pa asing tokaw asta mandian da lamang. ²⁶Yadi rin ang maningo kontra ong nindio. Piro ang agbibitalao lamang mandian ong tanan ang mga taw, anday doma kondi ang mga bagay ang gabayano ong nanobol ong yen. Ig ang tanan ang bitala na matod ig mataligan.”

²⁷Piro indi nangaintindi tang mga Judio nga ang agsambiten nang nanobol ay ang Dios ang Tatay mismo. ²⁸Animan ganing si Jesus ong nira, “Pag kabot tang oras ang yo, ang Ana ta Taw, pinalawig mi ra ong ayo, asia mata-wanan mi ra ang yo ka kaman tang inangingo rang lagi ong nindio.†† Mata-wanan mi kang anday agboateno ong yen ang sadiling aotoridad lamang. Ang onopay agbibitalao, ang Tatay tang nagtoldok ta si. ²⁹Tanandia tang nanobol ong yen tarin ong kalibotan, ig tanandia pirmi kang aromano. Indio engaged agbayan na, tenged ang onopay pagtorol ong nandia ta kalipayan, sia yay ang agboateno.” ³⁰Pagabasi tang mga taw ong mga inanging ang na ni Jesus, yadi ong nira tang namagto ra ong nandia.

**8:24 8:24 “Yo tang agganingeno.” Ong bitalang Grigo: “Yo yay ang yo kaman.” Telekan ong Exodo 3:14.

††8:28 8:28 Ong bitalang Grigo: “Yo yay ang yo kaman.” Exodo 3:14.

Ang kamatodan ang maglibri ong mga taw

³¹Dayon ang minitala si Jesus ong mga Judiong pamagto ra ong nandia. Ganing tanandia, “Mga magpadayon among magtoman ong mga totoldoko, maliag yaning matod ka kaman ang yamo mga sinagpano. ³²Oman matawanan mi tang kamatodan, ig ang kamatodan yay ang maglibri ong nindio.”

³³Piro siminabat tang mga Judio, “Yami, mga inampo ami ni Abraham! Ig libri ami rang lagi tenged maski tanopa indi ami agboaten ang torobolon tang maski sinopa. Angay ganinga mangalibri ami?”

³⁴Siminabat si Jesus, “Agganingo ong nindio, ang tanan ang pamagboat ta kasalanan, midio torobolon tang kasalanan. ³⁵Mandian, ang tatang torobolon indi agbibilang ang pirmaninting mimbro tang pamalay-balay. Piro ang ana mimbro pa ka enged tang pamalay-balay asta ong tanopa. ³⁶Animan mga yo, ang Ana tang Dios, tang maglibri ong nindio, maliag yaning malibri amo ka enged. ³⁷Gata-wananong mga inampo amo ka kaman ni Abraham. Piro ong dobali ta sia, pamagprosigir amo pa ka enged ang patayeno nindio tenged indi maliagan mi tang agtotoldoko. ³⁸Ang agganingo ong nindio anday doma kondi ang mga bagay ang gitaeno ong Tatayo. Ig yamo, maning ka ta si, tenged ang onopay nadalan mi ong tatay mi, ya kay ang agboaten mi.”

Mga ana ni Abraham obin mga ana ni Satanas?

³⁹Nagpareges tang mga Judiong siminabat, “Si Abraham tang tatay amen!”

Piro ganing si Jesus, “Mga yamo mga ana ni Abraham, agpatoladan mi ka rin

tang mga bindoat na. ⁴⁰Piro ang agprosigiran mi ay patayeno nindio, maski pagbego lamang tang kamatodan ang inaning tang Dios ong yen. Si Abraham indi enged napagboat tang pario tang agboaten mi! ⁴¹Ang agboaten mi pario tang agboaten tang matod ang tatay mi.”

Siminabat tanira, “Belag ami ta mga ana ong poira! Ang Dios lamang tang tatay amen! Anday doma!”

⁴²Ganing si Jesus, “Mga matod nga ang Dios tang tatay mi, gegmano ka rin nindio tenged yo nagalino ong nandia. Indio napaning tarin ong yen ang sadiling kaliagan lamang. Ang Dios tang nagtobol ong yen. ⁴³Angay indi amo mangaintindi tang agganingo? Tenged sigoro indi marisibi mi tang agtotoldoko. ⁴⁴Si Satanas tang tatay mi, ig dorong kaliag ming magboat tang onopay galiliagan na! Tanandia manigpatay ta taw impisa pa asing tokaw. Anday kointa na ong nandia tang kamatodan tenged anda enged ay kamatodan ong nandia. Ogali na tang magbo-li, tenged tanandia bolien ig ya kay ang tatay tang tanan ang kabo-lian. ⁴⁵Piro yo, ang agbibitalao ay poros kamatodan, ig yay sia tang dailan animan indi amo pamagparet ong yen. ⁴⁶Sinopa ong nindio tang mapaganing ang yo nagkatalak? Anda enged! Piro mga pagbego tang kamatodan, anday indi amo mamagparet ong yen? ⁴⁷Ang mga ana tang Dios, pamamasi ong mga bitala na. Piro tenged belag amo ta mga ana tang Dios, yay sia animan indi amo mamamasi ong yen.”

Indi pa gataw si Abraham, atan dang lagi si Jesus

⁴⁸Pagabasi ta narin tang mga pangolokolong Judio, ganing tanira ong ni Jesus, “Oy! Matod kaman pala tang ag-

ganing amen ang yawa tatang Samaritano^{‡‡} ig sinleda ta dimonio!”

⁴⁹ Siminabat si Jesus, “Indio sinled ta dimonio. Pagtorolo ta mabael ang dengeg ong Tatayo, piro yamo, pamanlangga amo ong yen. ⁵⁰ Indio paggelat ang dayaweno ta taw. Piro may atan ang galiliag ang yo dayawen, ig tanandia tang gatakong magosgar ong nindio. ⁵¹ Tandan mi na: Ang maski sinopay magtoman ong mga toldoko indi mapasar tang kamatayen ang anday kataposan na.”

⁵² Ganing sing oman tang mga Judio, “Mandian gasigoro amen da enged ang sinleda ka kaman ta dimonio! Napatay si Abraham, ig ang mga propita nangapatay ka. Piro ganinga ang sinopay magtoman ong mga toldok mo, indi enged mapatay maski tanopa. ⁵³ Angay? Maliag mong yaning, yawa sobra pa ong kamepet-mepetan amen ang si Abraham? Napatay ngani tanandia, asta ang mga propita ya ka. Ay yawa sinoapa?”

⁵⁴ Ganing si Jesus ang siminabat, “Mga pagpalawigo tang sadilio, sia anday kointa na. Ang Tatayo, ang ganing amo yay ang Dios mi, tanandia tang pagpalawig ong yen. ⁵⁵ Ong matod, indi tanandia gailala mi. Piro yo, gailalao ong nandia. Mga maningo ang indio gailala ong nandia, lomboa ang bo-lien ang pario mi. Piro ang kamatodan, gailalao tanandia ig agtomaneno tang mga agganing na. ⁵⁶ Ang kamepet-mepetan ming si Abraham mismo, dorong kalipay na asing maba-yan nang itaen na tang kaldaw ang paningo tarin ong kalibotan. Sia inita na kaman ig inambengan tanandia ta mo-ya.”

⁵⁷ Tened tarin ganing tang mga pangolokolong Judio ong ni Jesus, “Onora ka? Anda pa ngani ay limapolok ang takon tang idad mo, inita mo ra si Abraham?”

⁵⁸ Ganing ang siminabat si Jesus, “Agganingo ong nindio, indi pa gataw si Abraham, yo, atano rang lagi.”^{¶¶}

⁵⁹ Ig dayon tanirang namamisik ta mga bato para patayen nira tanandia ong banggil. Piro napalipat si Jesus ig limindoa ong Timplo.

Pinao-ya ni Jesus tang tatang boray

9 Mintras papanaw si Jesus, may inita nang tatang taw ang boray ang lagi mimpisa pa asing pagataw na. ² Mandian nane-ma ong ni Jesus tang mga sinagpan na, “Maistro, angay ang taw ang asia pinanganang boray ang lagi? Sinopa bato tang nagkatalak, tanandia obin ang mga ginikanan na?”

³ Siminabat si Jesus, “Pinangana tanandiang boray belag tang maning tanandia nagkatalak obin ang mga ginikanan na. Sia nainabo agod itaen tang gaem tang Dios ong kaboi na. ⁴ Mintras kaldaw pa, kaministiran boaten ta tang mga agpaboat ong yaten tang nanobol ong yen. Tened mga labi ra, indi ita ra mapagboat ta si. ⁵ Mintras tarino pa ong kalibotan, yo tang tolok ang pagtorol ta kayagan ong tanan.”

⁶ Pagabitata ta na ni Jesus, dayon ang nangolak ong tanek. Sinampora na tang tanek may ang olak na. Oman sinampel na ong mata tang boray ⁷ ig minaning, “Ala! Mandian paninga don ong parandigoan don ong logar tang Siloam. Mandamota don.” (Ang maliag yaning tang Siloam, “Sinobol.”) Ig maning ka

‡‡8:48 8:48 Masiadong dibabak tang pama-dek tang mga Judio ong mga “Samaritano.” Agbibilang nira lamang ang mga taw ang mapinagtalaken tened indi pagmagtoman ong mga kaogalian tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolarario ong “Samaria.”

¶¶8:58 8:58 Ong bitalang Grigo: “Yo yay ang yo kaman.” Exodo 3:14.

don tang bindoat tang boray ig pagaolik na, gaita ra.

⁸ Animan namagampang-ampang tang mga kamalay na ig ang mga nangaita ong nandia tanopa sia asing tanandia pagpalimos pa. Ganing tanira, “Belag bato ta na tang laling dating pagpalimos?”

⁹ Siminabat tang doma, “Ya ka kaman!” Piro ang doma ganing, “Belag! Magkaning-aning lamang.” Animan dayon ang siminabat tang lali, “Yo ka kaman.”

¹⁰ Ganing tang mga taw ang nane-ma, “Angay gaitā ra mandian?” ¹¹ Siminabat tang lali, “Ang taw ang aggoyan ta Jesus, sinampora na tang olak na ong tanek oman sinampel na ong matao. Pagatapos ganing ong yen, ‘Paninga don ong Siloam ig mandamota.’ Napaningo don ig pagapandamoto, naitao ra ka.”

¹² Ganing tanira, “Ong ayra ta tang taw ang asi?” Siminabat tanandia, “Inayo lamang mga ong ayra.”

Inimbistigar tang mga Pariseo tang dating boray

¹³ Oman, dayon ang ingkelan nira tang dating boray don ong mga Pariseo.

¹⁴ Tened asing pagsampora ni Jesus tang olak na may ang tanek, ig pinaoya na tang boray, Kaldaw ang Igperenay.

¹⁵ Animan mandian ang boray sine-ma si ka tang mga Pariseo mga monopa nagoya tang mga mata na. Ganing tanandia, “Sinampelan ni Jesus tang matao ta tanek ang sinamporan na tang olak na. Pagatapos nandamoto, ig mandian gaitao ra.”

¹⁶ Ang domang mga Pariseo ganing, “Ang taw ang asing si Jesus indi nagalin ong Dios, tened pagkatalak ong pagpangontra na ong Katobolan mga Kaldaw ang Igperenay!” Piro ganing tang doma, “Angay? Ang taw ang mapinagtalaken mapagboat bato ta mga mi-

lagrong maning ta na?” Animan indi tanira namaginigoan.

¹⁷ Animan sine-ma si nirang oman tang dating boray. “Yawa, tened pinaoyā ono ni Jesus tang mga mata mo, onopay maning mo natetened ong nandia?”

Siminabat tang dating boray, “Tatang propita tanandia.”

¹⁸ Piro indi mamagparet tang mga pangolokolong Judio mga ang taw ang na ay dating boray ig mandian lamang gaita. Animan pinagoy nira tang mga ginikanan na ¹⁹ ig sine-ma, “Na ana mi? Onopa? Matod ang tanandia pinanganang boray ang lagi? Mga maning don, angay gaita ra tanandia mandian?”

²⁰ Siminabat tang mga ginikanan na, “Ana amen tanandia ig matod ang pagataw na boray ang lagi. ²¹ Piro indi ami gatako mga angay gaita ra tanandia mandian, obin mga sinopay nagpao-ya ong nandia. Tanandia kay tang te-maen mi. May idad na ra ig gatako rang magbeg natetened ong sadili na.”

²² Maning don tang sabat tang mga ginikanan na tened geldan tanira ong mga pangolokolong Judio. Tened namaginigoan dang lagi tang mga pangolokolo nga ang maski sinopay mangilala ong ni Jesus ang tanandia yay ang Cristo, bawalen da nirang ma-pen ong mga masig ka Judio nira maski tenled ong mga simban nira. ²³ Yay asia animan minaning tang mga ginikanan na, “Tanandia lamang tang te-maen mi, may idad na ra.”

²⁴ Mandian pinagoy si nirang oman tang dating boray ig minaning ong nandia, “Ala! Pa-dek tang Dios! Magbega ong yamen tang matod natetened ong taw ang asi, tened gata-wanan amen ang tanandia tatang mapinagtalaken.”

²⁵ Siminabat tang taw, “Indio matako mga mapinagtalaken tanandia obin be-

lag. Ang gata-wanano lamang, yo dati borayo, piro mandian gaitao ra.”

²⁶ Pareges pa tang te-ma nirang ganing, “Piro monopa napao-ya na tang mga mata mo? Onopa enged ay bindoat na ong nio?”

²⁷ Siminabat tang taw, “Bineg amo ra yen, piro indi amo mamasi. Angay galiliag among ibego sing oman ong nindio? Sigoro galiliag amo kang magimong sinagpan na!”

²⁸ Tenged tarin, pisan ang nangasilag tang mga pangolokolo ong dating boray ig ininsolto pa nira ang ganing, “Yawa tang sinagpan na! Yami mga sinagpan ami ni Moises! ²⁹ Gata-wanan amen ang nagigampang tang Dios ong ni Moises. Piro mga natetenged ong taw ang asi, indi ami gatako mga ong aypa tanandia nagalin.”

³⁰ Siminabat tang lali, “Sia yay ang makabebereng! Indi amo gatako mga ong aripa tanandia nagalin, maski tanandia tang nagpao-ya ong yen. ³¹ Gata-wanan ta ang indi agpama-yan tang Dios tang taw ang mapinagtalaken. Piro agpama-yan na tang sinopay matod ang pagto ong nandia ig pagtoman ong kalia-gan na. ³² Gata-wanan ta ka, mimpisa pa asing primiro, andang pisan ay taw ang gapagpao-ya ta taw ang boray ang lagi asing pinangana. ³³ Mandian, mga ang taw ang asi indi nagalin ong Dios, indi ka rin mapagboat ta maning ta nang bindoat na ong yen!”

³⁴ Piro siminabat tang mga pangolokolo, “Yawa, mapinagtalakena mimpisang natawa! Yawa ray magtoldok ong yamen?” Oman dayon dang pinalayas nira ig binawal dang tenled ong mga simban nira.

Ang kaboray ang ispiritoal

³⁵ Nabalitan ni Jesus ang pinalayas tang mga Pariseo tang boray ang pinao-ya na. Animan dinilem na ig pagatoman na, sine-ma na ang ganing, “Onopa? Yawa pagtoa ong Ana ta Taw?”

³⁶ Ganing tang laling siminabat, “Sinopa tanandia, Magino? Ibeg mo kay ong yen, agod magtō ong nandia.”

³⁷ Ganing si Jesus, “Inita mo ra. Yo mismo, ang pagigampang ong nio, yay ang tanandia.”

³⁸ Ig dayon ang laging minaning tang lali, “Pagtō ong nio, Gino!” Oman dayon ang liminod ig tinowan na si Jesus.

³⁹ Ganing pa si Jesus, “Napaningo tarin ong kalibotan para osisaen ig os-garan tang mga taw, agod ang mga boray mangaita, ig ang mga gangaita, tanira yay si ang lomboang boray.”

⁴⁰ Mandian may mga Pariseo don ang alenget ang nangabasi tang binitala ni Jesus. Ganing tanira, “Angay? Maliag mong yaning asta yami boray ami ka?”

⁴¹ Siminabat si Jesus, “Mga yamo bo-ray ka rin, poidi pang patawaden tang mga talak mi ig anday sarabaten mi. Piro tenged ganing amo ang gangaita amo, sia tang pagpamatod ang may talak mi pa ka enged.”

Ang matod ang manigbadbad tang mga karniro

10 Ganing pa si Jesus ong tatang palimbawa,^{§§} “Agganingo ong nindio, ang sinopay tenled ong kolongan tang mga karniro ang indi pagpanaw ong portan na, kondi kaka-yat ong belag ta dapat ang palanawan na, ang taw ang asi traidor ig takawan. ² Piro ang pagpanaw ong portan tang kodal yay ang manigbadbad tang mga karniro. ³ Agpa-

§§10:1 10:1 Ang bitalang “palimbawa,” mga ong Tagalog ay “talinghaga.” Ang palimbawa istoria piro may adalem ang maliag yaning na ig may adal ang makomit ta.

leden tanandia tang goardia ong portan, ig ang mga karniro pamamasi ong nandia. Aggoyan na tang mga karniro na ong mga aran nira ig aggekelan na ong loa. ⁴Mga mapalao na ra nganing tanan, to-kaw tanandia ong nira ig ang mga karniro pamansidaton ong nandia tenged gailala nira tang bosis na. ⁵Piro indi tanira mamansidaton ong taw ang indi gailala nira. Mamagsinikad pa tanirang palawid, tenged indi gailala nira tang bosis na.”

⁶Ginamit ni Jesus tang palimbawang na, piro indi naintindian tang pamamasi tang maliag nang yaning.

Si Jesus tang mo-yang manigbadbad tang mga karniro

⁷Animan nagtorol si Jesus ta tata sing palimbawa ang ganing, “Yo tang pagsirbing portan tang kodal agod maled tang yen ang mga karniro. ⁸Ang mga manigtoldok ang nanga-kaw ang kiminabot ong yen, ang kalimbawan nira mga traidor ig takawan, piro ang mga karniro indi namamasi ong nira. ⁹Yo tang portan. Maliag yaning, ang sinopay lemenget ong yen para ma-led ay malibri. Pario ra tanandia ong tatang karniro ang te-led ig lolao ig gaita ta mapamanganan na. ¹⁰Ang takawan teled ong kodal tang karniro para lamang manakaw, mamatay, ig manlangga. Piro yo, napaningo tarin para oldan tang mga karniro ta kaboing masinlo ig anda engaged ay korang na.

¹¹“Yo tang mo-yang manigbadbad tang mga karniro. Ang mo-yang manigbadbad listong mapatay para tomabang ong mga karniro na. ¹²Piro ang taw ang agsolan lamang ang pamadbad tang mga karniro, maita ngani ta kironng boang ang gingabot, dayon ang laging bo-wanan na tang mga karniro ig magsinikad. Tenged belag ta tanandia tang matod ang manigbadbad ig belag ta nandia tang mga

karniro. Oman dayon dang rotoson tang kironng boang tang mga karniro ig mamagwasag ang tanan. ¹³Ang taw ang asi magsinikad tenged agsolan lamang, animan baliwala ong nandia maski onopay mainabo ong mga karniro. ¹⁴Piro yo tang mo-yang manigbadbad. Gailalao tang yen ang mga karniro, ig tanira gan-gailala ka ong yen. ¹⁵Pario tang Dios ang Tatayo gailala ong yen, ig yo gailalao ong nandia. Ig yo, listong magbolontad tang kaboio para ong yen ang mga karniro. ¹⁶May doma pang karniro ang anda pa ong teled tang kodal ang na. Kaministiran pa-ledeno ka tanira. Mamamasi ka tanira ong yen, ig ong maning don, ang tanan ang pamamasi ong yen magimong tang paneng da lamang ang may tatang manigbadbad ong nira.

¹⁷“Animan ang Tatayo paggegma ong yen tenged agbolontado tang yen ang kaboi agod maboio sing moman. ¹⁸Anday mapagpatay ong yen mga belag ta kaliagano, kondi bolontad ang to-dolo tang yen ang kaboi. May gaemo ang idolo tang kaboio ig may gaemo kang bawieno. Yay na tang tobol tang Tatayo ong yen.”

¹⁹Tenged ong mga binitalang na ni Jesus, indi si mamaginingoan tang mga pangolokolong Judio. ²⁰Yadi ong nira tang ganing, “Sinled ta dimonio tang taw ang na, animan gabeyeg da! Angay pamamasi amo pa ong nandia?” ²¹Piro ang doma ganing ka, “Ang taw ang sinled ta dimonio indi mapagbitala ta maning atan ang kasinlo. Ang mga dimonio indi engaged mapagpao-ya ta boray!”

Ang mga Judio indi maliag ang magparet ong ni Jesus

²²Mandian, timpo rang taglalamig ig pista ra ong Jerusalem, pista tang pagdemdem ong pagbindision tang Timplo tang Dios asing tokaw. ²³Ang oras ang asi pagpanaw-panaw si Je-

sus don ong solar tang Timplo, don ong logar ang aggoyan ta Balkon ni Solomon. ²⁴Maboay-boay ta ge-ley, pinalibotan tanandia tang mga Judio ig ganing tanira ang nane-ma, “Angay pagtalok-taloka pa enged ong yamen mga sinoapa? Mga yawa tang Cristo, magbega ta osto.”

²⁵Siminabat si Jesus, “Bineg amo ra yen, piro indi amo ka mamagparet. Ang mga milagrang agboateno ong gaem tang Tatayo, yay ang pagpamatod ong sadilio. ²⁶Piro indi amo mamagparet ong yen, tenged belag amo ta kabilang ong yen ang mga karniro. ²⁷Ang yen ang mga karniro pamamasi ong yen. Gailalao ong nira ig tanira pamagosoy ong yen. ²⁸Agtoldano tanira ta kaboning anday kataposan, animan indi enged tanira malbag ong Dios para silotan asta ong tanopa;* indi tanira makalaw ong yen ta maski sinopa. ²⁹Ang Tatayo tang nagtorol ong nira ong yen, ig tanandia makagagaem ong tanan. Animan anda enged ay mapagkalaw ong nira ong kalima na. ³⁰Yo ig ang Tatay tata lamang.”

³¹Pagabasi ta na tang mga Judio, dayon sing namamisik ta mga bato para banggilen nira si Jesus. ³²Piro ganing si Jesus ong nira, “Yadi rang mga moyang boat ang nagalin ong Tatay tang pinaitao ong nindio. Ong aypa don ong mga bindoatong asi tang dailan ang angay banggilenon nindio?”

³³Sinabat tanandia tang mga Judio, “Belag tang maning ong mga moyang boat mo ang yawa banggilena yamen, kondi tenged yawa tawa ka lamang, piro pangamboa ang yawa Dios! Dorog kabalat tang kasalanan ang na!”

³⁴Siminabat si Jesus, “Ga-tang ong Katobolan mi mismo tang inaning tang Dios ang ganing, ‘Yamo mga dios.’† ³⁵Ig gata-wanan ta kang maski onopay gatang ong Kasolatan, sia matod enged asta ong tanopa. Animan mandian, mga ‘dios’ tang goy tang Katobolan ong mga taw ang sindolan tang bitala tang Dios asing tokaw, ³⁶monopa maning ming yo pagkatalako kontra ong Dios ong paganingo ang yo tang Ana tang Dios? Yo tang mismong pinilik ig sinobol tang Tatay tarin ong kalibotan. ³⁷Mga indi agboateno tang appabato tang Tatayo ong yen, maski indi amo magparet ong yen. ³⁸Piro ong matod, yay ang agboateno, agod maski indi amo maliag ang magparet ong yen, kaministiran pa ka enged ang magparet amo ong mga agboateno. Ong maning don, mata-wanan ming ang Dios ang Tatay nani ong yen ig yo ong nandia.”

³⁹Tenged tarin, namagprosigir tanirang oman ang depen din si Jesus, piro napalipat tanandia ong nira.

⁴⁰Pagatapos ta si, limina-ted ang oman si Jesus ong soba tang Jordan, don ong logar ang pinagboniagan ni Juan tanopa sia. Ig don tanandia nagtinir. ⁴¹Dorong mga taw ang pamansipanang don ong nandia. Ganing tanira. “Si Juan anday bindoat nang mga milagro, piro ang tanan ang inaning na natetenged ong taw ang na matod ang enged.”

⁴²Animan yading mga taw don tang namagto ra ong ni Jesus.

Ang pagapatay ni Lazaro

11 ¹⁻²May tatang taw ang aran na si Lazaro. Gistar tanandia ong bario tang Betania, sakep tang probinsia tang Judea, aroman tang mga logod nang da

***10:28** 10:28 “silotan asta ong tanopa.” Maliag yaning, silotan don ong impirno ang anday kataposan.

†**10:34** 10:34 Salmo 82:6

Maria ni Marta. (Ang Mariang narin ong ori yay ang nagbo-bok ta pabanglo ong kakay ni Ginong Jesus oman tinrapoan na tang boa na.) Mandian, pagmasit si Lazaro. ³ Animan nagpatobol tang maglogod ong ni Jesus ang ganing, “Gino, ang agmalen mong tangay pagmasit.”

⁴ Piro asing pagabasi ni Jesus ganing tanandia, “Ang masit ang asi belag ta kamatayen tang tegkan na. Nainabo na agod itaen tang gaem tang Dios ig ong maning don dayawen tanandia asta yo, ang Ana na, dayawen ka.”

⁵ Agmalen ta mo-ya ni Jesus tang mamaglogod ang da Marta, Maria ig Lazaro. ⁶ Piro pagatako nang pagmasit si Lazaro, pinata-lib na pa tang doroang kaldaw, ⁷ ba-lo minaning ong mga sinagpan na, “Maytara, magbalik ita don ong Judea.”

⁸ Ganing tang mga sinagpan nang siminabat, “Maistro, tanopa sia ka lamang ang banggilena ra rin tang mga Judio don! Mandian magbalika si don?”

⁹ Siminabat si Jesus, “Anday kaso sia. Gata-wanan mi ka, tampolok may doroang oras tang magapon. Indi matampok tang papanaw mga may kaldaw pa, tenged mayag pa. ¹⁰ Piro mga magpanaw tanandiang labi ra, matampok enged tenged anda ray kaldaw.” ¹¹ Oman ganing pa si Jesus, “Gapoyat tang tangay tang si Lazaro. Paningano don agod poaweno.”

¹² Siminabat tang mga sinagpan na, “Gino, mga gapoyat tanandia, maliag yaning mago-ya ra.”

¹³ Ang kalaom nira gapoyat lamang si Lazaro, piro ang maliag yaning ni Jesus patay da. ¹⁴ Animan bineg da ni Jesus ong nira ta osto, “Si Lazaro patay da, ¹⁵ piro mo-ya lamang andao don asing pagapatay na, agod mas mamoirsa pa tang pagtalig mi ong yen. Na para ka ong ikakao-ya mi. Ta ra! Paningan ta si Lazaro.”

¹⁶ Ig si Tomas ang aggoyan ta Kambal ganing ka ong mga karomanan na, “Ala, tomabid ita agod mapatay ita ka ang aroman na.”

Si Jesus tang pagboi ong mga patay

¹⁷ Pagakabot da Jesus ong Betania, nabalitan nirang epat dang kaldaw ang limbeng si Lazaro. ¹⁸ Mga tolong kilometro lamang tang kalawid tang Jerusalem ong Betania. ¹⁹ Animan dorong mga Judio ang taga Jerusalem tang namamisita ong da Marta ni Maria para lipayen tanira.

²⁰ Asing mabalitan ni Marta ang kakabot da si Jesus, binagat nang lagi, piro si Maria napabo-wan ong balay. ²¹ Ganing si Marta ong ni Jesus, “Gino, mga tarina lamang, indi rin napatay tang logod amen. ²² Piro gata-wanano ang maski mandian, mga onopay pa-dolon mo ong Dios, boaten na para ong nio.”

²³ Ganing si Jesus ang siminabat, “Maboing oman tang logod mi.”

²⁴ Siminabat ka si Marta, “Gata-wanano ang maboi tanandia ong oring kaldaw, mga boien ang moman tang mga patay.”

²⁵ Ganing si Jesus, “Yo tang pagboi ong mga patay ig yo tang pagtorol ta kaboi. Ang pagto ong yen, maski mapatay, maboi tanandiang moman. ²⁶ Ig ang sinopay gaboi ang pagto ong yen indi enged mapatay asta ong tanopa. Onopa? Pagpareta ta na?”

²⁷ Ganing si Marta, “Ee, pagpareto, Gino! Pagpareto ra ang yawa tang Cristo, ang Ana tang Dios, ang aggelaten amen ang komabot ong kalibotan.”

Nagini-yak si Jesus

²⁸ Pagabitala ta si ni Marta, dayon da tanandiang minolik. Ginoyan na si Maria ig liminalat ang ganing, “Asia ra tang Maistro, agpagoya nandia.”

²⁹ Pagabasi ni Maria, dali-daling kimindeng ig napaning don ong ni Jesus. ³⁰ Si Jesus indi pa ga-led ong bario, don pa tanandia ong logar ang don binagat tanandia ni Marta. ³¹ Namansidaton ong ni Maria tang mga bisita nirang Judio ang pamaglipay ong nira, tenged asing pagaita nira ong nandiang nagdali-daling kimindeng ang nagalin ong balay, ang kalaam nira paning ong lebengan ni Lazaro para magini-yak don.

³² Pagakabot ni Maria ong ni Jesus, liminod tanandia ong kakayan na ig minaning, “Gino, mga tarina lamang, indi ka rin napatay tang logod amen.”

³³ Pagaita ni Jesus ang pagini-yak si Maria asta ang mga Judiong aroman na, nagsinti tanandia ta mo-ya ig doro kabalat tang nem na. ³⁴ Oman ganing si Jesus, “Ong aripa limbeng mi si Lazaro?”

Ganing tanira, “Gino, maytara! Aromanana yamen.”

³⁵ Ig nagini-yak si Jesus. ³⁶ Animan ganing tang mga Judio, “Telekan mi, pisan kaman agmalen na si Lazaro.”

³⁷ Piro ang domang mga Judio don ganing, “Napao-ya na tang taw ang boray, angay bato indi inawidan na tang kamatayan ni Lazaro?”

Binoi ni Jesus si Lazaro

³⁸ Doro sing pagsinti ni Jesus pagakabot na ong lebengan ni Lazaro. Ang lebengan ang na tatang koiba ang anga na agdapan ta bato. ³⁹ Ganing si Jesus ong nira, “Komiten mi ra tang batong agdadapa.”

Piro ganing si Marta, “Gino, sia epat dang kaldaw ang limbeng, mandian makalpot da.”

⁴⁰ Ganing si Jesus ang siminabat, “Demdemen mo tang inaningo ong nio, Marta. Mga magtaliga ong yen, itaen

mo tang gaem tang Dios.” ⁴¹ Oman pinaigod da nira tang bato. Dayon ang siminingara si Jesus ong langit ig minaning, “Tatayo, pagpasalamato ong nio, tenged pinama-yano nio. ⁴² Gatawanano ang pirmiong agpama-yan mo, piro na agganingo mandian para ba-yen tang mga taw ang nani ong paliboto, agod mamagparet tanira ang yawa tang nanobol ong yen tarin ong kalibotan.”

⁴³ Pagabitata na ta si, dayon ang miniteg ta mapoirsa ang ganing, “Lazaro, lomboa atan!” ⁴⁴ Limindoa ka kaman si Lazaro. Ang mga kakay na ig kalima na agtabed-tabedan pa tang abel ang panlebeng, asta ang emet na agbongoton ta mala-bang ang ta-leng. Oman ganing si Jesus ong nira, “Obadan mi tanandia agod mapanaw.”

Ang mga pangolokolong Judio namagplano ang ipapatay nira si Jesus

(Mateo 26:1-5; Marcos 14:1-2; Lucas 22:1-2)

⁴⁵ Yadi ong mga Judiong namamisita ong da Maria tang namagto ra ong ni Jesus pagaita nira ong bindoat na. ⁴⁶ Piro ang doma, pagapagalin nira ong da Maria, don namagdiritso ong mga Pariseo ig bineg nira tang bindoat ni Jesus. ⁴⁷ Animan ang mga Pariseo ig ang mga pangolokolong padi nagpagoy tang tanan ang mga opisialis tang banoa.³ Ganing tanira, “Onoray boaten ta? Doro rang makabebereng ang mga bagay ang bindoat tang taw ang na! ⁴⁸ Mga pabayan ta ra lamang tanandia, itaben ang tanan ang kasimanoa ta mamagto ra ong nandia. Oman ang mainabo, papaningen tarin tang adi tang Roma tang mga sondalo na. Langgaen nira tang Timplo ta asta ang bilog ang nasion ta!”

³11:47 11:47 Ang mga “opisialis tang banoa” yay ang aggoyan ta “Sanedrin” mga ong bitalang Tagalog. Telekan ka ong Bokabolarario, ong “Sanedrin.”

⁴⁹Mandian, tata ka ong napasakep don si Caifas. Tanandia tang kalawigan ang pangolokolo ong mga padi asing takon ang asi, ig ganing ong nira, “Indi amo pa pamagisip?” ⁵⁰Mas mo-ya para ong yaten mga tanga tawan lamang tang mapatay, kaysa ang bilog ang banoa.” ⁵¹Ang binitala nang na indi nagalin ong sadiling kinaisipan na lamang. Sia, bilang kalawigan ang padi, pinabitala tanandia tang Dios mismo ig ang maliag yaning mapatay si Jesus para ong kasimanoa nang mga Judio. ⁵²Ig belag lamang ta para ong nira, kondi para ong tanan ang mga ana tang Dios ang gingistar ong sari-saring banoa ong kalibotan, agod boaten tanira ang magimong tatang pamilia. ⁵³Impisa don, ang mga pangolokolo ong mga Judio pamagdilem da ta midios mga monopa ipapatay nira si Jesus. ⁵⁴Animan si Jesus indi ra poiding maglibot-libot ong Judea. Ang bindoat na, nagalin tanandia don ig napaning ong bario tang Efraim, don alenget ong logar ang anday gistar ang taw. Ig don tanandia nagtinir aro-man na tang mga sinagpan na.

⁵⁵Mandian, galenget da tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil.[¶] Animan yadi rang mga taw ang namagalin ong mga kababarioan ang namansipaning ong Jerusalem agod ba-lo komabot tang pista, mapamanlimpio ra tanira tang sadili nira sigon ong kaogalian tang rili-hion nira. ⁵⁶Dinilem nira si Jesus don, piro indi inita nira. Animan mintras pamagsirimet-simet tanira ong Timplo, pamagtere-ma te-man tanira ang ganing, “Onopa bato, paning pa tanandia mandian ang pista obin indi?” ⁵⁷Pamagtere-

ma te-man tanira tenged gangatako rang lagi ang nagordin da tang mga pangolokolong padi ig ang mga Pariseo nga ang maski sinopay gatako mga ong aripa si Jesus, dapat ang magbeg ong nira agod ipadep nira tanandia.

Si Jesus bino-bokan ta pabanglo

(Mateo 26:6-13; Marcos 14:3-9)

12 Mandian, enem da lamang kaldaw ba-lo komabot tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil. Si Jesus napaning si ong Betania, don ong logar ni Lazaro, ang taw ang binoi nang oman. ²Sinimpanan tanandia don ta kombida. Si Lazaro tata ka ong mga aroman ni Jesus ang pamamangan, ig si Marta tang manigsirbi ong nira. ³Mandian, nangomit si Maria ta tengang litrong pabanglo ang aggoyan ta nardo. Ang pabanglong na andang pisan ay sampora na ig kamal-malan. Na dayon ang bino-bok ni Maria ong kakay ni Jesus. Pagatapos, tinrapoan na tang boa na. Ig minongaw ta pabanglo tang bilog ang balay. ⁴Ang tata ong mga sinagpan don ay si Judas Iscariote ang yay magtraidor ong ni Jesus ong ori. ⁵Ganing si Judas, “Aroy! Angay indi lamang pinabakal tang pabanglong asia? Ang bayad na kapario ra tang sol ta tang taw ong teled ta magpatakon[§] ig sia malimos pa rin ong mga malilised.” ⁶Belag tang maning gate-bek si Judas ong mga malilised animan inaning na si, kondi ong kamatodan takawan tanandia. Tanandia tang manigbiot tang koarta nira ig pirming agkomit-komitan na.

[¶]**11:55** 11:55 Ang “Pista tang Pagta-lib tang Anghil” mga ong bitalang Grigo yay ang “Paskoa.” Na belag ta pario ong agganing ang “Paskoa” mandian. Ang pistang narin agsilibraen tang mga Judio takon-takon bilang pagdemdem nira ong paglibri tang Dios ong mga kamepet-mepetan nira ong mga taga Ehipto, asing timpo ni Moises. Telekan ka ong Bokabolario.

[§]**12:5** 12:5 Ong bitalang Grigo: 300 dinario

⁷Mandian ganing si Jesus, “Angay pagpalabet amo ong ni Maria? Pabayan mi lamang ang gamiten na tang pabanglo na. Sinalok na para ibanios na ong sinangonio mga ilbengo ra. ⁸Ang mga malilised pirming ka-pen mi ig poidi pang matabangan mi. Piro yo, indio ra maka-pen mi ong maboay ang timpo.”

Ang planong patayen si Lazaro

⁹Ang oras ang asi yading mga Judio tang nangabalita ang si Jesus don ong Betania. Namansipanang tanira don belag lamang ta tenged ong nandia, kondi gangaliliag kang itaen nira si Lazaro ang binoi nang oman. ¹⁰Animan ang mga pangolokolo ong mga padi namagplano ang patayen nira asta si Lazaro. ¹¹Komo natetenged ong ni Lazaro, yadi rang mga masig ka Judio nira tang namampabelag da ig pamagto ra ong ni Jesus.

Ang pagteled ni Jesus ong Jerusalem

(Mateo 21:1-11; Marcos 11:1-11; Lucas 19:28-40)

¹²Pagaramal, nangabalita tang dorong mga taw ang pamamista ang si Jesus komabot da ong Jerusalem. ¹³Animan namangomit tanira ta mga kolbot ta nioy ig namansipanaw da tanira para bagaten nira si Jesus. Ganing tanira ang pamansiteg, “Hosanna!** Aloyan ang enged tang Dios tang sinobol na ang kiminabot mandian! Dayawen tang Adi tang Israel!”

¹⁴May inita ni Jesus ang tatang asno ang mola pa, ig yay ang sinayan na. Ang bindoat nang na, pario enged tang na-tang dang lagi ong Kasolatan ang ganing:

¹⁵“Indi amo meled, yamong mga taga Sion!††

Telekan mi! Narin da tang adi ming kakabot,

ang pagtay ta tatang asnong mola pa!”‡‡

¹⁶Ang oras ang asi, indi pa gaintindian tang mga sinagpan ni Jesus tang mga gangainabong na. Piro pagatapos ang si Jesus naboiing oman, ba-lo nademdeman nira nga ang mga bagay ang na na-tang dang lagi ong Kasolatan natetenged ong ni Jesus, ig ya enged kaman tang nainabo ong nandia.

¹⁷Mandian, ang mga taw ang nangaita ong paggoy ig pagboi ni Jesus ong ni Lazaro don ong lebengan, sigi lamang tang balita nira natetenged ong inita nirang asi. ¹⁸Yay sia animan si Jesus binagat ta kadoro-doroan ang mga taw, tenged nabalitan dang lagi nira tang bindoat nang asing milagro. ¹⁹Ig tenged tarin namagampang-ampang tang mga Pariseo ang ganing, “Ta, mandian teleken mi! Ang mga taw pamagosoy dang tanan ong nandia! Anda ray maimo ta!”

May mga Grigo ang namagdilem ong ni Jesus

²⁰May mga Grigo kang namansipanang ong pista para magsimba ong Timplo. ²¹Namansipalenget tanira ong ni Felipe ang taga Betsaida, ang sakep tang probinsia tang Galilea. Ganing tanira, “Magino, galiliag ami rin ang magigbagat ong ni Jesus.”

²²Bineg narin ni Felipe ong ni Andres, ig namansipalenget tanirang dorao ong ni Jesus para ipatako ang agdilemen tanandia tang mga taw ang asi.

²³Ganing si Jesus ong nira, “Kiminabot

**12:13 12:13 “Hosanna” ay bitalang Aramaico asta bitalang Grigo. Mga ong bitalang Agutaynen, “Biba!” Ig mga ong Tagalog, “Mabuhay!”

††12:15 12:15 Ang “Sion” yay ang tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

‡‡12:15 12:15 Zacarias 9:9

da tang oras, ig itaen da tang makabebereng ang dengeg tang Ana ta Taw!²⁴ Ang kalimbawano midio tang legat ang trigo. Ong matod, ang binik mga indi iloak ong tanek, indi lomongay ig indi ka mamorak. Narin tegka ka engaged lamang ong tang legat. Piro mga maloak da ngani, midio mapatay tenged lengkag. Ig pagatapos, lomongay da ig mamorak ta kadoro-doroan pang mga binik.²⁵ Ang taw ang agpalabien na tang kaboi na tarin ong ta-paw tang kalibotan, tanandia tang malipatan tang kaboi na. Piro ang taw ang indi palabien na tang kaboi na tarin ong kalibotan, tanandia tang marisibi ta kaboing anday kataposan.²⁶ Ang maski sinopay galiag ang magsirbi ong yen, kaministiran ang magosoy ong yen agod maski ong ariopa, don ka tanandia. Ig ang taw ang magsirbi ong yen dayawen ang engaged tang Tatayo.”

Sinambit ni Jesus tang natetenged ong kamatayen ang mapasaran na

²⁷ Pagatapos, ganing si Jesus, “Mandian gaborido ra tang isipo. Mga maimo lamang, pa-dolono rin ong Tatayo ang ilibrio nandia ong kaliwagan ang nang agtalongaeno. Piro indi poidi! Tenged napaningo tarin ong kalibotan para mapasarano tang kaliwagan ang na.”²⁸ Oman minaning tanandia, “Tatayo, ipaita mo kay tang gaem mo agod dayawen tang aran mo.”

Yay asi may naba-yan ang tatang bosis ang nagalin ong langit ang ganing, “Pinaitao ra, ig ipaitao pang oman.”

²⁹ Naba-yan tang kadoro-doroan ang mga taw don tang basis ang narin animan ganing tanira, “Dodoldol!” Ang

doma ganing, “May anghil ang pagigampang ong nandia!”

³⁰ Piro ganing si Jesus ong nira, “Ang bosis ang asia pinabasi tang Dios belag ta para ong yen. Sia para ong nindio.³¹ Kiminabot da tang oras ang osgaran da tang tanan ang taw ang indi pangilala ong yen, ig pirdien da si Satanas ang yay ang paggaem tarin ong kalibotan ang na.³² Ig yo, mga ipalawigo ra ngani ong kros, palengeteno tang tanan ang taw ong yen.”^{¶¶} ³³ Inaning narin ni Jesus para ipatako na mga monopa tanandia mapatay.

³⁴ Piro siminabat tang mga taw, “Onora ka? Sigon ong Kasolatan, ang Cristo anday kamatayen na! Angay ganinga ang Ana ta Taw kaministiran mapatay? Sinopa engaged sing agsambiten mong Ana ta Taw?”

³⁵ Ganing si Jesus ong nira, “Indi ra lamang maboay malipat da ong nindio tang tolok. Animan osoyon mi tang tamang dalan mintras tarin pa ong nindio tang tolok agod indi amo kabotan tang maki-lep. Tenged ang papanaw ong maki-lep, indi matako ta paningan na.³⁶ Animan mintras aroman mi pa tang tolok, mamagtalig amo ong tolok agod magimo among mga taw ang gistar da ong sinag tang tolok.”^{§§}

Ang mga Judio indi namagto ong ni Jesus

Pagabitata ni Jesus ta si, nagalin da tanandia don ig nantalok.³⁷ Maski yadi rang mga makabebereng ang bagay ang inita tang mga Judio ong ni Jesus, indi pa ka engaged tanira mamagto ong nandia.³⁸ Indi tanira namagto agod magmatod tang inaning tang propitang si Isaias asing tokaw pa ang ganing,

^{¶¶}12:32 12:32 Telekan ong Juan 3:14-15.

^{§§}12:36 12:36 “agod magimo among mga taw ang gistar da ong sinag tang tolok.” Ong bitalang Grigo: agod magimo among mga ana tang tolok.

“Gino, sinopa lamay nagparet tang binalita amen?

Maski pinaita mo ra ong nira tang gaem mo, indi pa enged tanira mamagto ong nio.”*

³⁹ Pario tang inaning pa ni Isaias, indi tanira mamagto tenged:

⁴⁰ “Binoray tanira tang Dios ig pinategat na tang kolo nira,

Agod indi tanira mangaita ig indi tanira mangaintindi,

Itaben magbalik pa tang nem nira ong Dios agod pao-yaen na tanira.”†

⁴¹ Ang mga bitala ang narin, binitala ni Isaias natetenged ong ni Jesus, tenged asing tokaw pa kanay, inita na rang lagi tang gaem ig pagkadios na.

⁴² Piro maski maning don tang binitala ni Isaias, may atan pa ka enged ang namagto ong ni Jesus, asta ang mga pangolokolong Judio yadi kang namagto. Piro indi agbebeg nira maski ong ninopa ang pamagto tanira ong ni Jesus, itaben palayasen tanira ong mga simban nira. ⁴³ Tenged mas agpalabien pa nirang dayawen tanira ta taw kaysa ang Dios tang magdayaw ong nira.

Ang bitala ni Jesus tang magosgar

⁴⁴ Pagatapos, minitala si Jesus ta mapoirsa ang ganing, “Mga ang tatang taw pagto ong yen, belag lamang ta yo tang agtowan na, kondi asta ang nanobol ong yen. ⁴⁵ Ig ang naita ong yen, naita ra ka ong nanobol ong yen. ⁴⁶ Yo, napaningo tarin bilang tolok para ong kalibotan, agod ang mamagto ong yen indi ra mangabo-wan ong maki-lep. ⁴⁷ Mga may taw ang nabasi tang mga toldoko piro indi ka agtomanen na, belag ta yo tang magosgar ong nandia.

Tenged indio napaning tarin ong kalibotan para sintinsian tang mga taw. Napaningo ta para ilibri tanira ong silot ang para ong mga kasalanan. ⁴⁸ Piro may atan enged ang magosgar ong mga taw ang indi mangilala ong yen ig indi ka magtoman ong yen mga bitala; ang mga bitalang nang mismong sinoldoko yay ang magosgar ong nira ong oring kaldaw. ⁴⁹ Tenged indio bibitala ong yen ang sadiling kaliagan. Ang Dios ang Tatay ang nanobol ong yen yay ang pagtoldok ong yen tang onopay ibitalao ig itoldoko. ⁵⁰ Ig gata-wananong ang mga bitala na pagtorol tang kaboing anday kataposan. Animan ang tanan ang agtotoldok tang Tatay ong yen ya kay ang agganingo ong nindio.”

Inogatan ni Jesus tang kakay tang mga sinagpan na

13 Bispiras da tang Pista tang Pagtaliang tang Anghil.‡ Gata-wanan ni Jesus ang kiminabot da tang oras ang magalin da tanandia ong kalibotan ang na agod magbalik da ong Tatay na ong langit. Impisa ong primiro gineman nang pisan tang mga sinagpan na tarin ong kalibotan, ig mandian agpaita na ra mga monopag kabael tang pagmal na ong nira.

² Ang labing asi, pamanapon da Jesus aroman na tang mga sinagpan na. Si Judas, ang ana ni Simon Iscariote, pinaisip dang lagi ni Satanas ang traidoron na si Jesus. ³ Mandian, gata-wanan ni Jesus ang sindol da ong nandia tang Dios ang Tatay tang tanan ang gaem. Ig gata-wanan na kang nagalin tanandia ong Dios ig ong Dios ka magbalik. ⁴ Animan asing pamanapon tanira, dayon ang ki-

*12:38 12:38 Isaias 53:1

†12:40 12:40 Isaias 6:10

‡13:1 13:1 Ang “bispiras” tang kapistan, yay ang labing pamagsimpan tang kada pamilia ta ispisial ang panapon.

mindeng si Jesus, oman nagloat tang lambong nang panta-paw ig nangampit ta toalia ong awa na. ⁵Nagtayon tanandia ta wi ong planggana, ig nagimpisang nagogat tang mga kakay tang mga sinagpan na. Kada maogatan na, agrapoan na tang toaliang aggampiten na ong awa na.

⁶Pagalenget ni Jesus ong ni Simon Pedro, ganing si Pedro, “Gino, angay yawa ray magogat tang kakayo?”

⁷Siminabat si Jesus, “India pa gaintindi mandian tang agboateno, piro maintindian mo ka enged may pirapang kaldaw.”

⁸Ganing ong nandia si Pedro, “India ka enged papagogaten ta tang kakayo!” Piro ganing si Jesus, “Mga india magpaogat tang kakay mo ong yen, maliag yaning india enged ma-pen ong yen.”

⁹Animan ganing si Pedro, “Gino, mga maning atan, belag lamang tang kakayo tang ogatan mo, asta ra ka ang kalimao may ang kolô!”

¹⁰Siminabat si Jesus, “Ang napandigo ra, limpio ra tang bilog ang sinangoni na, ig anda ray kaministiran ang ogatan poira lamang ong kakay na. Limpio amo ra, piro belag ta yamong tanan.” ¹¹Minaning si Jesus ang belag ta limpio tani-rang tanan tenged gata-wanan na rang lagi mga sinopa tang magtraidor ong nandia.

¹²Pagapagogat ni Jesus tang mga kakay nira, nagtok sing oman tang lambong na ig nagbalik ong lamisan. Ganing tanandia ong mga sinagpan na, “Onopa? Gaintindian mi mga onopay maliag yaning tang bindoatong na ong nindio?” ¹³Aggoyano nindio ta Maistro ig Gino, ig tama amo, tenged yo Maistro ig Gino mi ka kaman. ¹⁴Mandian, mga yo, ang Maistro mi ig Gino, nagogat tang kakay mi, dapat mamagogat amo

ka tang kakay tang kada tata may tata. ¹⁵Bindoato narin bilang alimbawa agod sia tang patoladan mi. ¹⁶Agganingo ong nindio, anday torobolon ang mas alawig ong agalen na, ig anda kay sinobol ang alawig ong nanobol ong nandia. ¹⁷Mandian gaintindian mi ra tang mga bagay ang na, animan mga boaten mi, masoirti amo.

¹⁸“Belag ta yamong tanan tang agganingeno, tenged gailalao tang tanan ang mga piniliko. Ig kaministiran mainabo tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, ‘Ang taw ang sasaro ong yen yay ang magtraidor ong yen.’” ¹⁹Narin agbebego ra mandian ong nindio mintras indi pa gainabo, agod mga mainabo ra, mamagparet amo ang yo yay ang Cristo. ²⁰Tandan mi na: Ang magrisibi ong maski sinopang agtobolono, pagrisibi ka ong yen. Ig ang pagrisibi ong yen, sia pagrisibi ka ong nanobol ong yen.”

Nagbeg si Jesus ang may magtraidor ong nandia

(Mateo 26:20-25; Marcos 14:17-21; Lucas 22:21-23)

²¹Pagatapos ang minitala si Jesus, nagsinti tanandia ta mo-ya, ig nagbeg da ta osto ong mga sinagpan na ang ganing, “Ong matod, traidorono tang tata ong nindio.”

²²Namagpina-dekan da lamang tang mga sinagpan ni Jesus ang pamagisip, tenged indi gangatako mga sinopa ong nira tang agganingen na. ²³Mandian, ang katepad ni Jesus don ang pamangan ay ang sinagpan nang agmalen na ta mo-ya. ²⁴Sininasan narin ni Simon Pedro ang ganing, “Te-maen mo mga sinopay agganingen na.” ²⁵Animan siminandig tang tatang sinagpan ang asi ong debdeb ni Jesus ig nane-ma, “Gino, sinopa tang magtraidor ang asi ong nio?”

²⁶ Siminabat si Jesus, “Ite-meo tang tinapay ang na ong mangkok, ig ang dawatano yay ang magtraidor ong yen.” Pagate-me na tang tinapay, dayon ang dinawat na ong ni Judas, ang ana ni Simon Iscariote. ²⁷ Pagarisibi ni Judas tang tinapay, ya ray asi siminled da ong nandia si Satanas. Ig minaning si Jesus ong ni Judas, “Ala, boaten mo rang lagi tang boaten mo.” ²⁸ Piro maski tata ong mga aroman nira ang pamangan, indi gatako mga angay maning ta si tang inaning ni Jesus ong ni Judas. ²⁹ Si Judas tang manigbiot tang koarta nira, animan ang kalaom tang doma ong nira, agpapamakalen tanandia ni Jesus ta kaministiran pa nira ong pista, obin sigoro paglimoson na ong mga pobri.

³⁰ Ig pagapamangan ni Judas tang tinapay, dayon da tanandiang nagalin. Labi ra asing oras ang asi.

Ang ba-long tobol

³¹ Pagapagalin ni Judas, ganing si Jesus, “Indi ra lamang maboay, yo, ang Ana ta Taw, padengegan ong mainabo ong yen. Ig tenged ong yen, ang Dios padengegan ka. ³² Ig mga ang Dios padengegan tenged ong yen, yo padengegano ka nandia don mismo ong langit. Ig narin boaten nang lagi. ³³ Mga anao, indi ra lamang maboay tang pagtarabidan ta. Dilemeno nindio piro pario tang inanging ong mga pangolokolong Judio, sia tang agganingo ra ong nindio mandian: indi amo mapaning ong paningano.

³⁴ “Animan mandian may ba-long tobol ang agto-dolo ong nindio ig yay na: Mamaggeregman amo. Mga monopa tang paggegmao ong nindio, dapat maning ka ta si tang paggegma mi ong kada tata may tata. ³⁵ Mga mamaggeregman amo, asia mata-wanan tang tanan ang yamo mga sinagpano.”

Minaning si Jesus ang magbo-li si Pedro natetetenged ong nandia

(Mateo 26:31-35; Marcos 14:27-31; Lucas 22:31-34)

³⁶ Ganing si Simon Pedro, “Gino, ong ariapa paning?” Siminabat si Jesus, “Mandian india pa matabid ong paningano, piro ong ori domatona ka ong yen don.”

³⁷ Piro ganing pa si Pedro, “Gino, angay indio pa matabid ong nio mandian? Listo kang magbolontad tang kaboio para ong nio!”

³⁸ Siminabat si Jesus, “Onopa, listoang enged ang mapatay para ong yen? Tandan mo na, Pedro: Ba-lo manolok tang mano mandian ang garamal, ma-long bisasang magbo-li ang maning india gailala ong yen.”

Si Jesus tang dalan

14 Oman, ganing si Jesus ong mga sinagpan na, “Indi amo magpalibeg tang kolo mi. Magtalig amo ong Dios ig magtalig amo ka ong yen. ² Don ong balay tang Tatayo yading maistaran. Tongkawo don para magsimpan ta logar para ong nindio. Indio magbeg ta narin ong nindio mga belag ta matod. ³ Ig mga dono ra ig nasimpanan amo ra yen ta istaran mi, magbaliko si tarin para komiten amo, agod mga ong ariopa, don amo ka. ⁴ Ig gata-wanan mi ra tang dalan ang paning ong paningano.”

⁵ Ganing ong nandia si Tomas, “Gino, indi ami gatako mga ong ariapa paning, monopa mata-wanan amen tang dalan?”

⁶ Ganing si Jesus, “Yo tang dalan, ang kamatodan ig ang kaboi. Anday mapaning ong Dios ang Tatay mga belag ta yo tang dalan ang osoyon na. ⁷ Mga matod ang gailalao nindio, maliag yaning gailala mi ra ka asta ang Tatayo. Ig mimpisa mandian gailala mi ra enged tanandia ig inita mi ra ka.”

⁸Ganing ong nandia si Felipe, “Gino, ipaita mo kay ong yamen tang Tatay agod magkontinto ami ra.”

⁹Siminabat si Jesus, “Felipe, kaboay da tang pagtarabidan ta! Indio pa engaged gailala mo? Ang naita ong yen, naita ra ka ong Dios ang Tatay. Angay ganinga pa, ‘Ipaita mo ong yamen tang Tatay?’¹⁰ Onopa? India pagparet ang yo ong Tatay ig ang Tatay nani ka ong yen? Ang mga bitalang agtotoldoko indi pagalin ong sadilio. Ang Dios ang Tatay ang nani ong yen, tanandia mismo tang pagboat tang mga bagay ang agboateno.¹¹ Animan magparet amo ong agganingo nga ang Tatay nani ong yen ig yo ong nandia. Piro maski indi amo maliag ang magparet ong agganingong na, dapat magparet amo ka engaged tenged ong mga milagrang inita mi.¹² Tandan mi na: Ang pagto ong yen mapagboat ka tang pario tang agboateno, ig mas sobra pa ngani, tenged yo magbaliko ra ong Dios ang Tatay.¹³ Ig maski onopay pa-dolon mi ong nandia ong arano,[§] sia boateno, agod dayawen tang Tatayo tenged ong yen, ang Ana na.¹⁴ Maski onopay pa-dolon mi ong arano, sia boateno ka kaman.”

Pinangako ni Jesus ang i-dol na tang Ispirito Santo

¹⁵Ganing pa si Jesus, “Mga matod ang agmaleno nindio, tomanen mi tang mga tobolo.¹⁶ Pa-dolono ong Tatayo ang oldan amo nandia tang Manigtabang ang tenlet ong yen, agod magimo rang aroman mi asta ong tanopa.¹⁷ Na anday doma, ang Ispirito Santo ang yay ang magtoldok ong nindio tang kamatodan natetenged ong Dios. Ang mga taw ang indi pangilala ong yen, indi marisibi tang Ispirito tenged indi tanira

gaita ig indi ka gailala ong nandia. Piro yamo, gailala mi tanandia, tenged asia ra tanandia ang aroman mi mandian, ig magtinir ong nindio asta ong tanopa.

¹⁸“Indi amo bo-wanan ta ang anday aroman mi. Magbaliko ka ong nindio.¹⁹ Indi ra lamang maboay, indio ra itaen tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na. Piro yamo, itaeno pa nindio tenged maboio sing oman. Ig tenged yo maboio, maliag yaning asta yamo maboi amo ka.²⁰ Ong kaldaw ang asi, don mata-wanan mi engaged ang yo ong Tatay, ig yamo nani ka ong yen, ig yo atano ka ong nindio.

²¹“Ang sinopay pagrisibi ig pagtoman ong mga tobolo, tanandia yay ang paggegma ong yen. Ig ang taw ang paggegma ong yen, gegman ka tanandia tang Tatayo. Asta yo, gegmano ka tanandia, ig bogos ang ipailalao tang sadilio ong nandia.”

²²Mandian, ang tata pang Judas, ang belag ta Judas ang Iscariote, nane-ma ong ni Jesus ang ganing, “Gino, angay ong yamen lamang agpailala mo tang sadili mo? Angay india magpailala ong tanan?”

²³Siminabat si Jesus, “Asia tenged ang taw ang paggegma ong yen, tanandia tang magtoman ong mga bitalao. Gegman tanandia tang Tatayo, ig yo may ang Tatayo ma-pen ami ong nandia.²⁴ Piro ang indi paggegma ong yen, indi magtoman tang mga bitalao. Ang mga bitalang gaba-yan mi ong yen, indi pagalin ong sadilio. Sia pagalin ong Dios ang Tatay ang yay ang nanobol ong yen tarin ong kalibotan.

²⁵“Ang mga bagay ang na agpatakō rang lagi ong nindio mintras aromano pa nindio.²⁶ Piro mga mapagalino ra ngani, ipekel tang Tatayo tang Manigta-

§14:13 14:13 Ang mga bitalang “pa-dolon mi ong arano” maliag yaning tenged pamagto tanira ong ni Jesus, poidi tanirang mama-dol tang maski onopa sigon ong kaliagan tang Dios.

bang, ang yay ang Ispirito Santo, bilang kateleto. Tanandia tang magtoldok ong nindio tang tanan ang bagay ig magpademdem ong nindio tang tanan ang inaningo.

²⁷“Kao-yan tang agbobo-wano ong nindio. Ang kao-yan ang nang agto-dolo ong nindio pagalin ong yen, ig belag ta pario tang kao-yan ang pagalin ong kalibotan ang na. Animan indi amo magpalibeg tang kolo mi ig indi amo mageled. ²⁸Naba-yan mi ra tang inaningo ong nindio: Magalino ra piro magbaliko si. Mga matod ang aggegmano nindio, mangalipay amo rin ang mapaningo ra ong Tatayo, tenged ang Tatay mas makagagaem pa ong yen. ²⁹Na agpatakō rang lagi ong nindio mintras indi pa gainabo, agod mga mainabo ra ngani, mamagparet amo. ³⁰Indi ra paboateno tang bitalao tenged komabot da tang pangolokolo ong kalibotan ang na. ^{**}Anda enged ay gaem na ong yen. ³¹Piro tomaneno tang agtotobol tang Tatayo ong yen, agod mata-wanan tang tanan ang taw ang aggegmano kaman tanandia. Animan, maytara! Panaw ita ra!”

Ang kalimbawan ni Jesus tatang papa ta obas

15 Nagtoldok si Jesus ong mga sinagpan na ta tatang palimbawa ang ganing, “Yo tang matod ang papa ta obas, ^{††}ig ang Tatayo tang manigsagod. ²Agpotolon na tang yen ang mga tanga ang indi pamorak. Piro ang kada tanga ang pamorak, aglimpioan na agod manaringsing ig mas manyadi pa tang borak na. ³Yamo tang mga tanga ang nalimpioan da tenged ong mga bitalao ang sinoldoko ong nindio. ⁴Animan indi amo palbag ong yen, ig yo indio ka pal-

bag ong nindio. Indi ra mapamorak tang tangang indi ra toto-pat ong papa na. Maning amo ka don, mga palbag amo ong yen, indi amo ra mapamorak.

⁵“Animan ganingo, yo tang papa ta obas ig yamo tang mga tanga na. Ang taw mga indi tanandia palbag ong yen, ig yo indio ka palbag ong nandia, tanandia yay ang mamorak ta doro. Tenged mga yo andao ong nindio, anda enged ay maboat mi. ⁶Piro ang taw ang agpalbag ong yen igpere-lek lamang, pario tang mga tangang pinlek ig lango ra, simeten oman tolpokan da. ⁷Piro mga indi amo palbag ong yen, ig mga iloak mi ong mga popotokon mi tang mga bitalao, mamedol amo tang maski onopay galiagan mi, sia oldan amo. ⁸Mga magpadayon among mamorak ta doro, maliag yang yamo mga sinagpano, ig ong maning don mapagtorol amo ta mabael ang dengeg ong Tatayo. ⁹Mga monopa tang paggegma tang Tatay ong yen, maning ka don tang paggegmao ong nindio. Indi amo magpabelag ong paggegmao. ¹⁰Mga tomanen mi tang mga tobolo, indi amo kaman malbag ong paggegmao ong nindio. Pario ka ong yen, ang agtomaneno tang mga tobol tang Tatayo, animan indio galbag ong paggegma na.

¹¹“Agganingo ong nindio tang mga bagay ang na agod mangalipay amo pario ong yen, ig agod magimong bogos tang kalipay mi. ¹²Na tang tobolo ong nindio: mamaggeregman amo pario tang paggegmao ong nindio. ¹³Anda enged ay kapario na tang paggegma ta tatang taw ang magbolontad tang kaboi na para ong mga tangay na. ¹⁴Tangay amo yen mga agtomanen mi tang mga tobolo. ¹⁵Indi amo ra agkabigen ta ang mga torobolon, tenged ang torobolon

^{**}14:30 14:30 “pangolokolo ong kalibotan ang na.” Ong bitalang Grigo: “ang prinsipipi tang kalibotan ang na.” Yay si Satanas.

^{††}15:1 15:1 Ang mga “obas,” mga ong bitalang English yay ang mga “grapes.” Ang itsora na pario tang borak tang wakay obin lomboy. Telekan ka ong Bokabolario.

indi gatako tang tanan ang agboaten tang agalen na. Agkabigen amo ra yen ang mga tangayo, tenged ang onopay naba-yano ong Tatayo, ya kay ang agganingo ong nindio. ¹⁶Belag ta yamo tang namilik ong yen. Yo tang namilik ig nanobol ong nindio agod magkatinir amo ta borak ong pagtoldok mi. Ig ang mga borak ang asi indi malipat asta ong tanopa. Ong maning don, maski onopay pa-dolon mi ong Dios ang Tatay ong arano, sia i-dol na ong nindio. ¹⁷Animan agganingo si ong nindio: mamaggregeman amo.”

Ang pamagto ong ni Jesus asilagan tang indi pamagto

¹⁸Ganing pa si Jesus, “Mga asilagan amo ra tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, demdemen ming yo tang primirong inasilagan nira balo yamo. ¹⁹Mga kapario amo rin tang mga taw ang asi, ginegman amo ka rin nira tenged aroman amo nira. Piro ong matod, belag amo ra ta aroman nira, tenged pinilik amo ra yen agod pabelag amo ong nira ig yay sia animan gangasilag tanira ong nindio. ²⁰Demdemen mi tang inaningo ong nindio ang anday torobolon ang mas alawig ong agalen na. Maliag yaning, tenged yo agpaliwagano tang mga taw, indi maimong indi amo ka paliwagan nira. Ya ka mga may atan ang namagparet ong toldoko, paretan ka nira tang itoldok mi. ²¹Piro paliwagan amo enged tang mga taw tenged mga sinagpan amo yen ig indi tanira gangailala ong nanobol ong yen. ²²Mga indio rin napaning tarin ong kalibotan para begen tanira tang natetenged ong sadilio, indi ka rin namagkatalak tanirang indi namagto ong yen. Piro mandian ang napaningo ra tarin, indi ra tanira mapagbalibad ong talak nirang asi. ²³Ang taw ang anday gegma na ong yen, anda kay gegma na asta ong Tatayo. ²⁴Mga indio

ka nagboat ig nagpaita ta mga milagrang indi enged maboat ta taw, anda ka rin ay kasalanan nira maski indi mamangilala ong yen. Piro maski inita ra nira tang mga bindoato, ong dojali ta sia gangasilag pa ka enged tanira ong yen asta ong Tatayo. ²⁵Piro dapat dang mainabo na agod magmatod tang na-tang ong Katobolan nira ang ganing, ‘Gangasilag tanira ong yen ang anda kay dailan.’

²⁶“Piro magpekelo ong nindio tang Manigtambang, ang yay ang Ispirito Santo ang magalin ong Tatayo. Tanandia tang Manigtoldok tang kamatodan, ig mga komabot magpamatod tang natetenged ong yen. ²⁷Ig yamo kaministiran kang magpamatod ong mga taw natetenged ong yen, tenged impisa pa lamang ang tarino, aroman amo rang lagi yen.”

16 Ganing pa si Jesus ong mga sinagpan na, “Ang tanan ang narin agpatakō rang lagi ong nindio agod maski onopay mainabo, indi malipat tang pagto mi ong yen. ²Tenged palayasen amo tang mga masig ka Judio mi ong mga simban mi. Ig komabot tang oras nga ang doma mamamatay ong nindio ang kalaom nira tama tang agboaten nirang asi ong pagsirbi nira ong Dios. ³Maning ta sia tang boaten nira ong nindio tenged indi tanira gangailala ong yen asta ong Dios ang Tatay. ⁴Agbebebo narin mandian agod mga mainabo ra, mademdeman ming pinatakō rang lagi ong nindio tang natetenged ong nira.”

Ang obra tang Ispirito Santo

“Ang mga bagay ang nang mainabo ong nindio, indi pang lagi binego tanopa sia tenged ka-peno pa nindio. ⁵Mandian agbebebo ra tenged magbaliko ra ong nanobol ong yen. Piro angay bato maski tata ong nindio anda enged ay pane-ma mga ong ariopa paning? ⁶Asia tenged sigoro pamagsinti amo ta mo-ya natetenged ong mga bagay

ang ba-lo lamang binego ong nindio. ⁷Piro dapat mata-wanan mi, ang pagalino tarin ong kalibotan ay para ong ikakao-ya mi. Tenged mga indio magalin, ang Manigtambang, ang yay ang Ispirito Santo, indi paning ong nindio. Piro mga magalino, ipekelo tanandia tarin agod tomabang ong nindio. ⁸Mga komabot tanandia, ipaita na ong mga taw ang sakep tang kalibotan ang na nga mali tang aggisipen nira natetenged ong onopa enged tang kasalanan ig mga sinopay mato-lid, ig mga monopa tang pagorosgaren tang Dios. ⁹Ipaita na ong nira nga pamagkatalak tanira tenged indi tanira pamagto ong yen. ¹⁰Ipaita na mga sinopa tang mato-lid tenged yo magbaliko ra ong Dios ang Tatay, ig indio ra itaen ming moman. ¹¹Ipaita ka tang Ispirito mga monopa tang pagorosgaren tang Dios, tenged nasintinsian dang silotan si Satanas, ang yay ang pangolokolo ong mga taw ang sakep tang kalibotan ang na.

¹²“Doro pa rin tang yaningo ong nindio, piro belag pa ta kaya mi. ¹³Piro mga komabot da tang Ispirito Santo, ang yay ang Ispirito tang kamatodan, tanandia tang magtoldok ong nindio tang tanan ang kamatodan natetenged ong Dios. Indi tanandia magbitala ong sadiling kaliagan na lamang, kondi ang onopay gaba-yan na ong Dios ang Tatay, ya kay ang yaning na ong nindio. Ig ipatakong na tang onopay mainabo ong parakaboton. ¹⁴Ang Ispirito magtorol ta mabael ang dengeg ong yen, tenged ang mga bitalao mismo tang yaning na ong nindio. ¹⁵Ganingo ang mga bitalao yay ang yaning tang Ispirito ong nindio, tenged mga onopa tang bitala tang Tatayo, ya kay ang yen.”

Ang kapongawan teltan ta kalipayan

¹⁶Ganing pa si Jesus ong mga sinagpan na, “Indi ra lamang maboay, indio

ra itaen mi. Piro mata-lib tang indi ka lamang maboay ang timpo, itaeno si nindiong moman.”

¹⁷Animan ang doma ong mga sinagpan ni Jesus namagtere-ma te-man tang ganing, “Onopa bato tang maliag nang yaning? Angay bato ganing tanandia indi ra lamang maboay, indi ra itaen ta tanandia, piro mata-lib tang indi lamang maboay ang timpo, itaen ta si ka onong oman? Ig ganing pa, tenged magbalik ono ong Tatay na. ¹⁸Onopa bato tang maliag nang yaning, ‘Indi ra lamang maboay?’ Indi ita baya maintindi!”

¹⁹Gata-wanan ni Jesus ang gangaliliag ka rin tanirang mamane-ma ong nandia, animan ganing tanandia ong nira, “Pamagtere-ma te-man amo atan natetenged ong inaningo ang indi ra lamang maboay indio ra itaen mi, piro mata-lib tang indi lamang maboay ang timpo, itaeno si nindiong moman. ²⁰Ong matod, ang mga taw ong kalibotan ang indi pangilala ong yen, mangalipay ta mo-ya ong mainabo ong yen. Piro yamo, mamagini-yak amo tenged ong sobrang sinti mi. Piro indi lamang maboay, ang kapongawan ming asia malipat ig teltan ta kalipayan. ²¹Pario ong babay ang pagpasit. Aggagoantaen na tang kasitan tenged mangana ra. Piro mga maloa ngani tang mola, malipatan na ra tang napasaran nang kasitan. Galipay da tanandia tenged natak da tang ana na. ²²Pario ka ong nindio, pamagsinti amo ka mandian, piro mga mamaginitan ita sing moman, mangalipay amo ta mo-ya. Ig indi enged makalaw ong nindio ta maski sinopa tang kalipayan ang asi.

²³“Ong kaldaw ang asi, anda ray kaministiran ang mane-ma amo pa ong yen. Ong matod, maski onopay pa-dolon mi ong Tatayo ong arano, asia i-dol na ong nindio. ²⁴Asta mandian, indi amo pa pama-dol ta maski onopa ong arano.

Mama-dol amo, ig sia marisibi amo, agod magimong bogos tang kalipay mi.”

Dineg da ni Jesus tang kalainan tang kalibotan

²⁵Ganing pa si Jesus, “Ang mga bagay ang na agganingo ong nindio ong paggamito ta mga palimbawa. Piro komabot tang kaldaw ang indio ra maggamit ta mga palimbawa. Idiritsō ra lamang ipatako ong nindio tang natetenged ong Tatayo. ²⁶Ong kaldaw ang asi, indio ra mama-dol ong nandia para ong nindio. Yamo ra mismo tang mama-dol ong nandia ong arano, ²⁷tenged ang Dios ang Tatay mismo paggegma ong nindio. Aggegman amo tang Tatay tenged aggegmano nindio, ig pamagparet amo ang yo nagalino ong nandia. ²⁸Nagalino ka kaman ong Dios ang Tatay ig napaningo tarin ong kalibotan. Ig mandian magalino ra tarin ig magbalik ong nandia.”

²⁹Dayon ang minaning tang mga sinagpan ni Jesus, “Asia, mayag da tang mga pamitala mo! Tenged diritso lamang ang india ra paggamit ta palimbawa. ³⁰Mandian gasigoro amen dang gata-wanan mo tang tanan ang bagay. Maski indi pa gapane-ma ong nio tang tatang taw, gata-wanan mo rang lagi tang onopay gisipen na. Animan pamagparet ami ra ang yawa nagalina ong Dios.”

³¹Siminabat si Jesus, “Onopa, pamagto amo ra ong yen mandian? ³²Piro tandan mi: Komabot tang oras, ig kiminabot da mandian, ang yamong tanan mamagbelag-belag. Mamansiolik amo ig bo-wanano nindio. Piro maski bo-wanano nindio, may aromano pa ka engaged tenged ang Dios ang Tatay aromanong pirmi. ³³Animan mandian ang tanan ang narin sinayodo ra ong nindio agod indi magoloan tang isip mi, tenged na-pen amo ra ong yen. Mapasar amo ta

kaliwagan ong kalibotan ang na, piro pa-poirsaen mi tang nem mi! Ang tanan ang kalainan tang kalibotan dineg ra.”

Nangadi si Jesus para ong mga sinagpan na

17 Pagatapos ang minitala si Jesus, siminingara tanandia ong langit ig minaning, “Tatayo, kiminabot da tang oras. Padengegan mo kay tang Ana mo, agod ang Ana mo mapagtorol ka ta dengeg ong nio. ²Tenged sindolano nio ta podir ang maggaem ong tanan ang taw, agod magtorolo ta kaboing anday kataposan ong tanan ang mga taw ang sindol mo ong yen. ³Magkatatinir tanira tang kaboing anday kataposan mga mangilala tanira ong nio, ang matod ig tambilog lamang ang Dios, ig mga mangilala ka ong yen, ang sinobol mo. ⁴Mandian nataposo ra tang tanan ang pinaboat mo ong yen, ig ong maning don napagtorolo ra ta mabael ang dengeg ong nio tani ong tanek. ⁵Animan mandian, Tatay, padengegano si nio atan ong podir mo, pario asing aromano pa nio ba-lo bindoat tang kalibotan.

⁶“Pinailalā ra yen ong mga taw ang nang pinilik mo ong kalibotan ig sindol mo ong yen. Tanira nio ig inintriga mo tanira ong yen. Sinoman nira tang mga tobol mo, ⁷ig mandian gangatako ra tanirang ang tanan ang sindol mo ong yen, ong nio engaged nagalin. ⁸Tenged mga onopa tang inaning mo ong yen, ya kay ang sinoldoko ong nira, ig rinisibi ka nira. Ig mandian gangatako ra engaged ang yawa mismo tang pinagalinano ig yawa ka tang nanobol ong yen.

⁹“Animan, Tatay, pangadio para ong mga sinagpanong narin. Belag ta maning ang pangadio para ong tanan ang taw ong kalibotan. Ang agpangadio lamang ay ang mga taw ang sindol mo ong yen tenged tanira nio. ¹⁰Ang tanan ang nio ay yen. Ig ang tanan ang yen ay nio. Ig yo

agpadengegano tenged ong nira. ¹¹Indi ra lamang maboay, magalino ra ong kalibotan ang na ig magbaliko ra atan ong nio. Piro tanira mangabo-wan pa tani. O, Tatay ang Sagrado, bantayan mo kay tang mga taw ang na ong gaem mong mismo ang sindol mo ong yen, agod magimong tata ra lamang tanira, pario tang ita tata lamang. ¹²Asing aromano pa nira, binantayano tanira ong gaem mong sindol mo ong yen. Binantayano tanira ta mo-ya, ig maski tata ong nira anday napatay, poira lamang ong tambilog ang dapat enged silotan ang i-lek ong impirno agod magmatod tang nantang dang lagi ong Kasolatan. ¹³Indi ra lamang maboay, magbaliko ra atan ong nio, Tatay. Animan mintras tanio pa ong kalibotan, agpangadio tang mga bagay ang na para ong mga sinagpano agod bogos ang marisibi nira tang kalipayan ang magalin ong yen. ¹⁴Sindolo ra ong nira tang mga bitala mo ig yay sia animan gasilagan tanira tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na. Gasilagan tanira tenged belag da tanira ta pario tang mga taw ang asi, pario ong yen ang belago ka ta pario nira. ¹⁵Indio pagampo ang komiten mo tanira ong kalibotan, kondi ilibri mo kay tanira ong ni Satanas. ¹⁶Belag tanira ta pario tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, pario ang yo belago ka ta pario nira. ¹⁷Animan boaten mo kay tanirang mga sagradong sinakepan mo ong tabang tang bitala mo, ang yay ang kamatodan. ¹⁸Na agpa-dolono ong nio tenged mga monopa yo sinobolo nio tani ong kalibotan, ya kay mandian tobolono ra ka tanira ong mga taw ong kalibotan. ¹⁹Ig para ong nira, agbolontado ra tang sadilio ong nio, agod bogos tanirang magimong mga sagradong sinakepan mo.

²⁰“Belag lamang tanira tang agpangadio, kondi asta ang tanan ang taw ang mamagto ong yen tenged ong pag-

toldok nira. ²¹Tatayo, agpa-dolono ong nio ang magimong tata lamang tanirang tanan. Mga monopa yawa tani ong yen ig yo atano ong nio, balampa magimong tata lamang tanira ong yaten, agod mamagparet tang mga taw ong kalibotan ang yawa tang nanobol ong yen. ²²Ang dengeg ang sindol mo ong yen, sindolo ka ong nira agod magimong tata lamang tanira pario tang ita tata lamang. ²³Maliag yanira mga monopa yawa tani ong yen, yo ya ka ong nira agod magimong tata lamang enged tanira. Ong maning don, mata-wanan tang mga taw ong kalibotan ang yawa tang nanobol ong yen ig aggegman mo tanira pario tang paggegma mo ong yen.

²⁴“O Tatay, galiagano ang ma-pen ka ong yen atan mismo ong langit tang mga taw ang inintriga mo ong yen, agod itaen ka nira tang mabael ang dengeg ang sindol mo ong yen. Sindolano nio tang dengeg ang na tenged asing indi pa gaboat tang kalibotan, ginegmanong lagi nio. ²⁵Tatayong mato-lid, ang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, indi gailala ong nio. Piro yo gailalao ong nio. Ig gata-wanan tang mga aromanong na ang yawa tang nanobol ong yen. ²⁶Pinailalā yen ong nira, ig ipailalā pa ka enged yen agod bogos ang mapasaran nira tang paggegma mo ong yen, ig agod yo mismo atano kang pirmi ong nira.”

Dinep si Jesus

(Mateo 26:47-56; Marcos 14:43-50; Lucas 22:47-53)

18 Pagatapos ni Jesus ang nangadi, napanaw tanandia aroman na tang mga sinagpan na. Namansila-ted tanira ong dobali tang soba tang Cedron ig don tanira namansipanig ong tatang mala-bang ang logar ang lindoakan ta mga ayo. ²Ang logar ang narin gatoman ka tang traidor ang si Judas tenged pirm-

ing pamansipaning don da Jesus may ang mga sinagpan na. ³Animan napaning ka don si Judas, pagated tang mga sondalong taga Roma asta ang mga goardia tang Timplo ang sinobol tang mga Pariseo ig ang mga pangolokolong padi. May ekel nirang mga tolok, mga lampara asta mga armas. ⁴Gata-wanan dang lagi ni Jesus tang tanan ang mainabo ong nandia, animan binagat nang lagi tang mga taw ang asi ig minaning, “Sinopay agdilemen mi?”

⁵Siminabat tanira, “Si Jesus ang taga Nazaret.”

Ganing si Jesus ong nira, “Yo si Jesus.”

Mandian, si Judas, ang nagtraidor ong nandia, don kang aroman tang mga taw ang asi. ⁶Pagabitata ni Jesus ang ganing, “Yo si Jesus,” golping nangatras tang mga taw ig nangatomba ong tanek.

⁷Oman sine-ma si tanira ni Jesus, “Sinopa enged tang agdilemen mi?”

“Si Jesus ang taga Nazaret,” tang sabat nira.

⁸Siminabat si Jesus, “Ganingo ra ong nindio, yo si Jesus. Mga yo tang agdilemen mi, pabayan mi lamang mapagalin tang mga aromanong na.” ⁹Maning ta na tang bitata ni Jesus agod magmatod tang inaning na rang lagi tanopa sia ong Dios ang ganing, “Tatayo, anda enged ay natapatay maski tambilog ong mga taw ang inintriga mo ong yen.”

¹⁰Mandian, na pala si Simon Pedro may ekel nang ispada. Golping binonlok na ig dayon ang tinagpas na tang torobolon tang kalawigan ang padi ig nalampong tang talinga nang to. Ang aran tang torobolon ang asi ay si Malco.

¹¹Oman ganing si Jesus ong ni Pedro, “Itageb mo sia! India gatako? Kaministiran ang mapasarano tang kaliwigan ang na ang agto-dol tang Tatayo ong yen.”

¹²Oman dayon dang dinep si Jesus ig linapot tang mga sondalo ong pangolokolong tang kapitan nira, aroman

ka tang mga goardiang Judio. ¹³Primiro, don ingkelan nira ong ni Anas ang panogangan ang lali ni Caifas. Si Caifas ang na yay ang kalawigan ang padi tang mga Judio asing takon ang asi. ¹⁴Tanandia ka tang naglaygay tanopa sia ong mga pangolokolong ong mga Judio ang ganing mas mo-ya ono para ong nira mga tanga tawan lamang tang mapatay kaysa ang bilog ang banoa.

Nagbo-li si Pedro ang ganing indi ono gailala na si Jesus

(Mateo 26:69-70; Marcos 14:66-68; Lucas 22:55-57)

¹⁵Si Simon Pedro asta ang tata pang sinagpan ni Jesus diminaton ka don. Ang sinagpan ang asi, gailala tang kalawigan ang padi, animan na-led tanandiang aroman ni Jesus ong kodal tang balay tang padi. ¹⁶Piro si Pedro nabo-wan don ong loa tang kodal. Animan indi naboay, nagbalik don tang aroman nang sinagpan ang gailala tang kalawigan ang padi, ig nagigampang ong babay ang manigbantay ong portan, oman pina-led na si Pedro. ¹⁷Ganing tang babay ong ni Pedro, “Belag bato ta yawa tata ong mga sinagpan tang taw ang asi?”

“Belag!” tang sabat ni Pedro.

¹⁸Tenged malamig asing labing asi, ang mga torobolon ig ang mga goardia namagpadet ta koring ig namansideng ong palibot na para magpakinitkinit. Don minimbeng ka si Pedro ong nira ang nagpakinit-kinit.

Inimbistigar si Jesus tang kalawigan ang padi

(Mateo 26:59-66; Marcos 14:55-64; Lucas 22:66-71)

¹⁹Mandian, inimbistigar si Jesus tang kalawigan ang padi natetenged ong mga sinagpan na ig ong mga agtotoldok na. ²⁰Siminabat si Jesus ang ganing, “Yo indio pagtoldok ong

talok. Pirmiong bibitala ong talongan tang tanan. Tenged pagtoldoko mismo ong mga simban ig ong Timplo, ang palagsimetan tang tanan ang mga Judio. ²¹ Angay yo tang agte-maen mi? Ang mga taw ang nangabasi ong yen tang dapat te-maen mi. Sia gata-wanan nira tang onopay sinoldoko.”

²² Pagabitata ni Jesus ta na, sinampaling tanandia tang tata ong mga goardia ang ke-deng alenget ong nandia. “Angay maning atan tang pagsarabaten mo ong kalawigan ang padi?” ganing tang goardia.

²³ Siminabat si Jesus, “Mga may inaningong malain, isayod mo. Piro mga anda, angay sinampalingo nio?”

²⁴ Oman, asing aglapoton pa si Jesus, pinekel da tanandia ni Anas don ong ni Caifas, ang yay enged ang kalawigan ang padi asing takon ang asi.

Nagbo-li sing oman si Pedro natetenged ong ni Jesus

(Mateo 26:71-75; Marcos 14:69-72; Lucas 22:58-62)

²⁵ Asing oras kang asi, don pa si Simon Pedro ong loa ang pagpakinit-kinit ong apoy. Sine-ma tanandia tang mga taw don ang ganing, “Belag bato ta yawa tata ong mga sinagpan tang taw ang asi?”

Nagbo-li si si Pedro ang ganing, “Belag baya!”

²⁶ Mandian may don ka ang tatang torobolon tang kalawigan ang padi ig parinti tang taw ang asing tinagpas ni Pedro tang talinga na. Ganing tanandia ong ni Pedro, “Midio yawa ka kaman tang initao ang aroman ni Jesus don ong kayoan!” ²⁷ Piro nagbo-li sing oman si Pedro. Ig ya kay ang pagpanolok tang mano.

Pinatalonga si Jesus ong gobrnador ang si Pilato

(Mateo 27:1-2, 11-14; Marcos 15:1-5; Lucas 23:1-5)

²⁸ Magalin ong ni Caifas, ingkelan si Jesus tang mga pangolokolong Judio don ong palasio tang gobrnador. Maga pang pisan asing oras ang asi. Pagakabot nira don ong palasio, ang mga Judio indi maliag ang tenled tenged galenget da tang Pista tang Pagta-lib tang Anghil, ig sigon ong toromanen nira, mga tenled tanira ong balay ta belag ta Judio,^{‡‡} bawal da ong nira ang ma-pen ang mamangan ong pista nira. ²⁹ Animan si Pilato tang limindoa ong nira ig minaning, “Onopa tang riklamo mi kontra ong taw ang na?”

³⁰ Siminabat tang mga Judio ang ganing, “Mga indi nagboat ta malain, indi ingkelan amen tarin ong nio!”

³¹ Ganing si Pilato ong nira, “Ala, bala amo ang magosgar ong nandia sigon ong katobolan mi.”

Piro siminabat tanirang ganing, “Yaming mga Judio, anday podir amen ang magsintinsia ta kamatayen ong maski sinopa.” ³² Maning ta na tang binitala nira agod ong ori magmatod tang inaning ni Jesus mga monopa tanandia mapatay.

³³ Animan dayon ang siminled si Pilato ong palasio. Pinagoy na si Jesus ig sine-ma na ang ganing, “Onopa? Matod ang yawa tang adi tang mga Judio?”

³⁴ Siminabat si Jesus, “Onopa? May nagbeg ong nio natetenged ong yen? Obin sia sadiling isip mo lamang?”

³⁵ Ganing si Pilato, “Angay? Pabetang mo ong yen tatang Judio? Ang mga kasi-manoa mong Judio ig ang mga pangolokolong padi mi mismo tang nam-

^{‡‡}18:28 18:28 Ong pama-dek tang mga Judio, maboling tang mga taw ang belag ta Judio, tenged indi tanira pamagosoy ong toromanen tang mga Judio. Telekan ong Bokabolario, ong “Belag ta Judio.”

agekel ong nio tarin ong yen! Angay? Onopay bindoat mo?”

³⁶ Ganing si Jesus ang siminabat, “Ang paggaraemeno bilang adi belag ta pario ong paggaraemen tang mga adi tarin ong kalibotan ang na. Tened mga maning don, magigbatok ka rin tang mga tawano agod indio madep tang mga pangolokolong Judio. Piro ong matod, ang paggaraemeno bilang adi belag ta pario tang mga adi ong kalibotan ang na.”

³⁷ Animan ganing si Pilato, “Maliag yaning adia ka kaman!”

Siminabat si Jesus, “Yawa ra ka tang naganing! Ig yo napaningo tarin ong kalibotan ig nagimong taw para magpatako ong mga taw natetened ong kamatodan. Ig ang maski sinopay galiliag ang matako tang kamatodan, pama-masi ong yen ang mga bitala.”

³⁸ Ganing si Pilato, “Onopa enged tang kamatodan?”

Sinintinsian si Jesus ta kamatayan

(*Mateo 27:15-31; Marcos 15:6-20; Lucas 23:13-25*)

Pagabitata ta si ni Pilato, dayon sing oman ang limindoa don ong mga Judio ig ganing ong nira, “Anda kay initao ang kakamalian ong taw ang na para sintinsian. ³⁹ Piro sigon ong kaogalian mi, kada Pista tang Pagta-lib tang Anghil, dapat magpalpato ta tatang priso. Onopa? Palpatano para ong nindiong mga Judio tang adi ming narin?” ⁴⁰ Namansisabat tang mga taw ang pamaginitig, “Indi! Belag ta tanandia! Si Barabbas tang palpatan mo!” Si Barabbas ang na tatang ribildi.

19 Animan pinakomit ni Pilato si Jesus ig pinalatigo. ² Namagboat tang mga sondalo ta korona-koronang poros tenek oman pinakorona nira ong

ni Jesus. Pinatokan nira ta kapang granati^{¶¶} bilang intirimis, ³ oman kada tata agpalenget ong nandia ang ganing “Biba ong adi tang mga Judio!” Ig agtampalingen pa nira.

⁴ Limindoa sing oman si Pilato don ong mga Judio ig minaning, “Ipaloao ra tanandia tarin ong nindio agod itaen ming anda enged ay kakamalian ang initao ong nandia.” ⁵ Animan pinaloa si Jesus ang pagkorona ra ta tenek ig pagtok ta sing kapang granati. Ganing si Pilato ong mga Judio, “Telekan mi! Nani ra tang taw!”

⁶ Pagaita ong ni Jesus tang mga pangolokolo ong mga padi ig ang mga goardia tang Timplo, dayon ang namansiteg ang ganing, “Ilansang tanandia ong kros! Ilansang ong kros!”

Ganing si Pilato ong nira, “Ala, komiten mi tanandia! Yamo tang balang maglansang ong kros! Yo, anda enged ay initao ang talak na para sintinsian.”

⁷ Siminabat tang mga Judio, “Piro sigon ong yamen ang katobolan, ang taw ang na dapat ang patayen, tened pangambong tanandia tang Ana tang Dios.”

⁸ Pagabasi ta si ni Pilato, mas inledan da tanandiang sintinsian na si Jesus. ⁹ Animan ingkelan na sing oman si Jesus ong teled tang palasio ig sine-ma na si, “Taga ariapa enged?” Piro indi siminabat si Jesus. ¹⁰ Animan ganing si si Pilato, “Angay india somabat ong yen? India gatako ang poidiang palpatan ta obin ipalansang ong kros?”

¹¹ Ganing si Jesus ong nandia, “Yawa, anda enged ay maboat mo ong yen mga india sindolan tang Dios ta gaem. Animan mas mabelat tang kasalanan tang mga namagekel ong yen tarin ong nio.”

¶¶19:2 19:2 Ang kolor ang “granati” yay ang kolor ang bagay ong lambong ta adi. Animan pinatokan nira si Jesus tang kapang granati agod boat-boaten nirang midio ading intirimis.

¹²Pagabasi ni Pilato ta asi, nagdilem pa enged tanandia ta midios para malibri na si Jesus. Piro ang mga Judio namaginiteng ang ganing, “Mga palpatan mo tang taw ang asia, maliag yaning yawa pangontrā ong Adi tang Roma!^{§§} Tened ang maski sinopay pangambo ang tanandia adi ay kasoay tang Adi tang Roma.”

¹³Pagabasi ni Pilato tang inaning nirang asi, dayon ang laging ingkelan na si Jesus ong loa. Oman kiminarong si Pilato don ong palagosgaran, don ong logar ang aggoyan “Ang Platapor-mang Bato.” (Mga ong bitalang Hebreo, “Gabata.”)

¹⁴Ang kaldaw ang asi bispiras da tang pista ig ko-to ra. Mandian ganing si Pilato ong mga Judio, “Telekan mi! Nani ra tang adi mi!”

¹⁵Piro sigi lamang tang initeg nira ang ganing, “Patayen tanandia! Patayen tanandia! Ilansang ong kros!”

Ganing si Pilato, “Onopa? Ipalansango ong kros tang adi mi?”

Ganing tang mga pangolokolong padi ang siminabat, “Anday domang adi amen pobra ong Adi tang Roma!”

¹⁶Animan ong ori, inintriga ni Pilato ong nira si Jesus para ilansang ong kros.

Linansang si Jesus ong kros

(*Mateo 27:32-44; Marcos 15:21-32; Lucas 23:26-43*)

Kinomit da si Jesus tang mga sondalo* ¹⁷ig limindoa tanira ong siodad. Pinatakan nira ong nandia tang kros na paning don ong logar ang aggoyan ta “Logar tang Doli ta Kolo.” (Mga ong bitalang Hebreo, “Golgota.”) ¹⁸Pagak-abot don, dayon ang linansang nira si Jesus ong kros. May doroa kang taw ang pinadengan nira ong nandia ang

linansang. Ang kros tang tambilog gampir ong to ni Jesus, ig ang tata gampir ong wala. Si Jesus ong pagtetengan nira. ¹⁹Nagpaboat si Pilato ta karatola ig pinakabit na ong kros ni Jesus. Maning ta na tang nasolat don: “Si Jesus ang taga Nazaret, ang Adi tang mga Judio.” ²⁰Sinolat narin ong mga bitalang Hebreo, Latin, may Grigo, ig dorong mga Judio tang nangabasa tenged ang logar ang pinaglansangan ong ni Jesus alenget lamang ong siodad. ²¹Animan, pagabasa ta na tang mga pangolokolong padi, namansipang don ong ni Pilato ig namagrikلامو ang ganing, “Belag ta ‘Adi tang mga Judio’ tang isolat mo, kondi ‘Ang taw ang na ganing tanandia ono tang Adi tang mga Judio.’”

²²Piro siminabat si Pilato. “Ang onopay sinolato don, nasolat da!”

²³Mandian, asing si Jesus nalansang da tang mga sondalo, kinomit nira tang lambong na ig pinarti-parti nira ta epat, kada sondalo tang parti. Pagatapos, kinomit ka nira tang lambong nang maboat ang panta-paw. Na anday sino-patan na, tenged diritso tang pangabel. ²⁴Animan namagarampang-ampang tang mga sondalo ang ganing, “Indi ra lasiken ta na. Mamagparabonlokan ita ra lamang agod mata-wanan ta mga sinopay makomit.” Maning ta sia tang nainabo agod magmatod tang na-tang ong Kasolatan ang ganing,

“Pinagparti-partian nira tang lambongong agtotoko,

ig namagpabonlokan pa tanira para ong lambongong maboat.”†

Ig maning kaman don tang bindoat tang mga sondalo.

²⁵Mandian, don ong binit tang kros ni Jesus ke-deng tang nanay na may ang

§§**19:12** 19:12 Ang “Adi tang Roma” aggoyan ta “Cesar” mga ong bitalang Grigo.

***19:16** 19:16 Ang mga sondalong narin sondalo tang Adi tang Roma.

†**19:24** 19:24 Salmo 22:18

logod ang babay tang nanay na, asta si Mariang katawa ni Cleopas. Don ka si Maria Magdalena. ²⁶Pagaita ni Jesus ong ni nanay na ig ong sinagpan nang agmalen na ta mo-ya ang ke-deng ka don, ganing tanandia ong nanay na, “Nanay, asia tang ana mo.”

²⁷Oman ganing ka ong sinagpan nang asi, “Tangay, asia tang nanay mo.” Ig mimpisa don, si Maria don da ministar ong balay tang sinagpan nang asi.

Ang pagapatay ni Jesus

(*Mateo 27:45-56; Marcos 15:33-41; Lucas 23:44-49*)

²⁸Pagatapos ta si, gata-wanan ni Jesus ang tapos da tang tanan ang bagay, animan agod magmatod tang na-tang dang lagi ong Kasolatan, ganing tanandia, “Agkoaweno ra.”*

²⁹May tatang tereldan don ang may teled nang maka-lem ang bino. Nangomit tanira ta ispongaha ig sine-me nira ong irinemen ang asi. Pagatapos, sina-ket nira ong kapotan tang tanga ta iloloak ang isopo, oman dinoydoy nira ong anga ni Jesus para ipasepsep.[†]

³⁰Pagase-sep na ta si, ganing tanandia, “Tapos da!” Oman siminokok tanandia ig nabontok da tang linawa na.

Sina-sak tang silid ni Jesus

³¹Ang kaldaw ang asi, Kaldaw ang Palagsimpan.[§] Ang mga Judio indi ganaliang mga ang sinangoni tang mga linansang ong kros mangabo-wan don, tenged maramal Kaldaw ang Igperenay ig pista kang dorog kaimportanti ong

nira. Animan namagigampang tanira ong ni Pilato mga poiding panlapiken tang mga bisit tang mga taw ang linansang, agod madaling mangapatay ig makomit da tang mga sinangoni nira ong kros. ³²Animan pinaningan tang mga sondalo ig pinanlapik nira tang mga bisit tang dorong taw ang linansang ang kadengan ni Jesus. ³³Piro pagakabot nira ong ni Jesus, inita nira ang patay da pala. Animan indi ra linapik nira tang mga bisit na. ³⁴Piro ang bindoat tang tata ong mga sondalo don, sina-sak na ta bangkaw tang silid ni Jesus ig golping limindoa tang dogo may wi. ³⁵Ang mismong naita yay ang pagpamatod natetenged ong mga bagay ang na agod mamagparet amo. Tama tang pagpamatod na, ig gata-wanan nang poros matod tang agbabalita na. ³⁶Ig ang mga bagay ang na nainabo enged agod magmatod tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Anda enged ay malapik maski tata ong mga doli na.”**
³⁷Ig may na-tang pa ong Kasolatan ang ganing, “Pa-dekan nira tang taw ang sina-sak nira.”††

Ang paglebeng ong ni Jesus

(*Mateo 27:57-61; Marcos 15:42-47; Lucas 23:50-56*)

³⁸Pagatapos ta si, napaning si Jose ang taga Arimatea don ong ni Pilato para maglisinsia mga poiding komiten na tang sinangoni ni Jesus ong kros. Si Jose ang na tata ka ong mga pamagto ong ni Jesus, piro talok lamang tenged geldan tanandia ong mga pangolokolong

[‡]19:28 19:28 Salmo 22:15

[†]19:29 19:29 Salmo 69:21

[§]19:31 19:31 Para ong mga Judio, ang kaldaw ang Biyernes ay Kaldaw ang Palagsimpan para ong Kaldaw ang Igperenay nira. Ang Kaldaw ang Igperenay nira ay pagimpisa ong kaldaw ang Biyernes mga gakorop da tang kaldaw, tegka Sabado ong pagakorop si tang kaldaw.

** 19:36 19:36 Salmo 34:20

†† 19:37 19:37 Zacarias 12:10

Judio. Pinagnan ni Pilato si Jose, animan dayon ang kinomit na tang sinangoni ni Jesus. ³⁹ Siminabid ong nandia si Nicodemo, ang yay ang napaning may tatang labi ong ni Jesus. Si Nicodemo, may ekel nang mabanglong bolong ang pambalsamo ang pinagsamporang mira may alo vera. Ang simbang na mga tolong polok may epat ang kilo. ⁴⁰ Animan pagakomit nira tang sinangoni ni Jesus, tinabed-tabedan nira ta mga abel ang kolit ang bintangang tang bolong ang asi, sigon ong kaogalian tang mga Judio ong mga patay nira. ⁴¹ Mandian, don alenget ong logar ang pinaglansangan ong ni Jesus, may tatang logar ang lindoakan ta mga ayo, ig don may ba-long bindoat ang lebengan ang midio koiba (lebengan ang koiba) ang indi pa galbengan. ⁴² Animan tenged Kaldaw ang Palagsimpan tang mga Judio ig alenget lamang tang koibang asi, don da lamang limbeng nira si Jesus.

Naboiing oman si Jesus

(Mateo 28:1-8; Marcos 16:1-8; Lucas 24:1-12)

20 Pagkabot tang kaldaw ang Dominggo, asing maki-lep ki-lep pa, napaning da si Maria Magdalena (ang taga Magdala) ong lebengan ni Jesus. Kinabotan nang nakomit /(napaligid) da tang (mabael ang) batong agdadapa ong portan tang lebengan. /(anga tang koiba.) ² Pagaita na, dayon tanandiang nanikad ig napaning ong ni Simon Pedro may ong sinagpan ang agmalen /(agpalanggaen) ni Jesus ta mo-ya. Ganing si Maria ong nirang doroa, “Dali! Kinomit tang (sinangoni tang) Gino ong lebengan! Indi mata-wanan amen mga ong aripa ingkelan!”

³ Animan pagabasi ni Pedro may ang sinagpan ang asi, (aroman nang sinagpan,) dayon ang laging namansipaning don ong lebengan. ⁴ Namagsinikad tani-

rang doroa, piro tenged mas madasi tang tatang sinagpan, tanandia tang nakaw ang nakabot. ⁵ Dayon tanandiang siminokok ig simininek ong teled tang lebengan ang asing midio koiba. /(ong teled tang koiba.) Inita na don tang mga abel ang kolit ang ginamit ong paglebeg ong ni Jesus, piro indi tanandia siminled. ⁶ Oman kiminabot da ka si Simon Pedro ig nagdiritso tanandiang siminled ong lebengan. /(ong koiba.) Inita na ka tang abel ang kolit ⁷ asta ang ta-leng ang binongot ong kolo ni Jesus. Ang ta-leng ang asi sinipig ig nang ong tatang binit, galbag ong domang mga abel. ⁸ Siminled da ka tang tatang asi ang na-kaw ang kiminabot, ig pagaita na, nagparet ang lagi ang naboi rang oman si Jesus. ⁹ Piro maski maning don, indi pa gaintindian nira tang maliag yaning tang na-tang ong Kasolatan ang ganing kaministiran maboing oman si Jesus. ¹⁰ Oman namansiolik ang lagi tang doroang mga sinagpan ang asi.

Napaita si Jesus ong ni Maria Magdalena

(Mateo 28:9-10; Marcos 16:9-11)

¹¹ Mandian, si Maria Magdalena kedeng pa don ong loa tang lebengan (koiba) ang pagini-yak. Mintras pagini-yak, siminokok tanandia ig simininek ong teled. ¹² May inita na don ang doroang anghil ang pamaglambong ta kolit. Don tanira kakarong ong bintangang tang sinangoni ni Jesus, ang tata gampir ong may kokoloan ig ang tata gampir ong kakayan. ¹³ Ganing tang mga anghil ong ni Maria, “Babay, angay pagini-yaka?”

Siminabat si Maria, “May nangomit tang sinangoni tang yen ang Gino ig indio gatako mga ong aripa ingkelan.”

¹⁴ Pagabitala ni Maria ta si, minalied tanandia ig may inita nang tatang lali ang ke-deng don, piro indi nailala na

ang asi pala si Jesus. ¹⁵ Animan nane-ma ong ni Maria si Jesus ang ganing, “Angay pagini-yaka? Sinopay agdilemen mo?”

Piro ang kalaom ni Maria ang laling narin yay ang manigsagod tang mga papa ta ayo don. Animan ganing tanandiang siminabat, “Mga yawa tang nangomit tang sinangoni na, itoldok mo kay ong yen mga ong aripa ingkelan mo agod komiteno.”

¹⁶ Ganing si Jesus, “Maria!”

Lagi-lagi siminalonga si Maria ong ni Jesus ig nabitala ong bitalang Hebreo, “Raboni!” (Ang maliag yaning, “Maistro.”)

¹⁷ Ganing si Jesus, “Indio kang lagi biotan mo! Tened indio pa gabalik ong Tatayo. Ang boaten mo, paningan mo tang mga logodo ig begen mo ang yo magbaliko ra ong Tatayo ang ya kay ang Tatay mi, ong yen ang Dios ang ya kay ang Dios mi.”

¹⁸ Animan pinaningan ni Maria Magdalena tang mga sinagpan ni Jesus ig binalitan na ang inita na tang Gino. Ig bineg na ka ong nira tang sinoyon ni Jesus ong nandia.

Napaita si Jesus ong mga sinagpan na

(Mateo 28:16-20; Marcos 16:14-18; Lucas 24:36-49)

¹⁹ Pagalabi, ang kaldaw kang asing Domingo, namagsirimet-simet tang mga sinagpan ni Jesus ong tatang balay. Agrangkan tang mga porta tened dorong eled nira ong mga pangolokolong Judio. Ya kay ang pagkabot ni Jesus ig kimindeng ong ka-ngan nira. Ganing tanandia, “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios!”^{‡‡} ²⁰ Oman pinaita na ong nira tang mga boloat ong kalima na ig ong silid na. Dorong kalipay tang mga sinagpan pagaita nira ong Gino.

²¹ Ig minaning sing oman si Jesus, “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios. Mga monopa yo sinobolo tang Tatayo, ya kay mandian agtobolon amo ka yen.”

²² Oman lininawan na tanira ig minaning, “Risibien mi tang Ispirito Santo, ²³ agod mga maning among napatawad da tang mga talak ta tatang taw, maliag yaning pinatawad ka kaman tang Dios. Piro mga maning among indi gapatawad tang mga talak na, maliag yaning indi ka pinatawad tang Dios.”

Nagdoadoa si Tomas

²⁴ Mandian si Tomas, ang aggoyan ta Kambal, tata ka ong tampolok may doroang sinagpan ni Jesus, piro anda don asing napaita si Jesus ong nira.

²⁵ Animan binalitan tanandia tang mga karomanan nang sinagpan ang ganing, “Inita amen tang Gino!”

Piro ganing si Tomas ong nira, “Indio enged magparet, asta indi itaeno tang boloat tang mga lansang ong kalima na ig igolō tang toldoko don, ig asta indi ka gagolō tang kalimao ong silid nang sina-sak.”

²⁶ Oman, pagata-lib tang walong kaldaw, don si tanirang namagsirimet-simet ong balay ang asi ig mandian aroman da nira si Tomas. Maski agrangkan si tang mga porta piro golpi sing siminled si Jesus ig kimindeng ong ka-ngan nira ig minaning, “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios.” ²⁷ Ig minaning ong ni Tomas, “Telekan mo tang mga kalimao ig igolo mo tang toldok mo tani. Igolo mo ka tang kalima mo tani ong silido. India ra magdoadoa, magpareta ra.”

²⁸ Dayon ang laging minaning si Tomas ong ni Jesus, “Yawa tang yen ang Gino ig Dios!”

^{‡‡}20:19 20:19 “Asia ong nindio tang kao-yan tang Dios!” Maliag yaning, agpakabot ni Jesus ong nira tang kao-yan tang Dios.

²⁹ Ganing si Jesus ong nandia, “Yawa, Tomas, pagtoa ra ong yen tenged initao ra nio mandian. Piro mas masoirti tang mga taw ang pamagto ong yen maski indi nangaita ong yen.”

Ang importansia tang librong na

³⁰ Yadi pa enged ang makabebereng ang mga bagay ang bindoat ni Jesus ang inita mismo tang mga sinagpan na ang indi nagapil ang sinolat ong librong na. ³¹ Piro ang mga nasolat tarin, sinolat agod mamagparet amo ang si Jesus yay ang Cristo, ang Ana tang Dios, ig agod tenged ong pagto mi ong nandia, magkatinir amo ta kaboing anday kataposan.

Napaita si Jesus ong pitong sinagpan na

21 Pagata-lib tang pirapang kaldaw, napaita sing oman si Jesus ong mga sinagpan na, don ong binit tang baybay tang Talsi tang Tiberias.[¶] Maning ta na tang nainabo: ² Pamagtabid da Simon Pedro, Tomas ang aggoyan ta Kambal, si Natanael ang taga Cana ang sakep tang Galilea, asta ang mga ana ni Zebedeo, ig doroa pang sinagpan ni Jesus. ³ Mandian ganing si Simon Pedro ong mga aroman na, “Yo manilawo.”

Ganing tanirang siminabat, “Ta ra! Tomabid ami.”

Animan namansitay tanira ong bilog nirang mabael ig namampalaod. Piro maski namagdamal da ong laod, andang pisan ay nakomit nira. ⁴ Asing pangayagayag da, may inita nirang ke-deng ong binit tang baybay, piro indi nailala nira ang asi pala si Jesus. ⁵ Linambay tanira ni Jesus ig ini-gan ang ganing, “Mga tangay, yading nakomit mi?”

“Andang pisan!” tang sabat nira. ⁶ Oman minaning si Jesus ong nira, “Ibo-

log mi tang lambat mi atan mampir ong to tang bilog mi, ig sia may makomit mi.”

Animan bino-log nira tang lambat don, ig asing bataken da nira, indi ra mangadeg tenged kadoro-doroan ang yan tang nakomit nira. ⁷ Animan ang sinagpan ang agmalen ni Jesus ta mo-ya tang minaning ong ni Pedro, “Ang Gino si!”

Pagabasi lamang ni Pedro, dayon ang nagtok tang lambong na, tenged pagloat tanandia, ig limino-bo ong talsi para paning ong ni Jesus. ⁸ Ang mga aroman nang sinagpan namampabaybay da ka ang pamagtay tang bilog ig pamagbeteng tang lambat ang ponok ta yan. Alenget lamang tanira ong baybay, sigoro mga siam ang polok ang mitro lamang tang kalawid nira. ⁹ Pagatampet nira ong baybay, inita nirang may koring ang nagbala ra ig may yan ang agkiawen, ig may tinapay ka. ¹⁰ Ganing si Jesus ong nira, “Magekel amo tani ta pirapang bilog ang yan ang nakomit mi.”

¹¹ Animan siminay si Simon Pedro ong bilog ig bineteng na tang lambat ong binit tang baybay, ang ponok ta yan ang mababael. Na bali tang gatos may limampolok may tolong tanan. Piro indi enged nalasik tang lambat maski maning da don agkayadi. ¹² Oman minaning si Jesus ong nira, “Tani amo, mamamaw ita ra.” Piro gangaeyak tanira ang manema mga sinopa enged tanandia, tenged gata-wanan nira ang tanandia tang Gino. ¹³ Oman kinomit ni Jesus tang tinapay ig sindol na ong nira, asta ang yan ang kindiaw.

¹⁴ Na ya-lo rang bisis ang napaita si Jesus ong mga sinagpan na pagatapos ang tanandia naboing oman.

[¶]21:1 21:1 Talsi tang Tiberias ya kay ang Talsi tang Galilea.

Ang inaning ni Jesus ong ni Pedro

¹⁵ Pagatapos nirang namamangan, sine-ma ni Jesus si Simon Pedro ang ganing, “Simon, ana ni Juan, aggegmano nio sobra pa ong mga aroman mong narin?”

Siminabat si Pedro, “Ee, Gino, gata-wanan mong aggegmana yen.”

Ganing si Jesus, “Animan papanen mo tang yen ang mga karniro.”^{§§} ¹⁶ Ig sine-ma na si si Pedro ang ganing, “Simon, ana ni Juan, aggegmano nio?”

Ganing si ka si Pedro, “Ee, Gino, gata-wanan mong aggegmana yen.” Minaning si si Jesus, “Sagodon mo tang yen ang mga karniro.”

¹⁷ Ong ya-lo rang bisis ang te-ma ni Jesus, ganing sing oman, “Simon, ana ni Juan, aggegmano enged nio?”

Nagsinti ra si Pedro tenged tolo rang bisis ang sine-ma tanandia ni Jesus mga aggegman na. Animan ganing si Pedro, “Gino, gata-wanan mo tang tanan ang bagay! Gata-wanan mong agmalena yen!”

Siminabat ka si Jesus, “Papanen mo tang yen ang mga karniro.” ¹⁸ Ig ganing pa, “Asing molā pa, yawa tang panimara tang lambong mo ong sadili mo ig pagpanawa maski ong ariapa galiag ang paning. Piro tandan mo: Mga mepeta ra, yonat mo tang mga kalima mo, may maglapot ong nio ig ekelana nira ong logar ang india galiag ang paning.”

¹⁹ Maning ta na tang bitala ni Jesus para ipatako na mga monopa mapatay si Pedro, ig ong kamatayen nang asi, mapag-

torol tanandia ta mabael ang dengeg ong Dios. Pagatapos ta si, ganing si Jesus ong ni Pedro, “Magosoya ong yen.”*

Ang sinagpan ang agmalen ni Jesus ta mo-ya

²⁰ Minalied si Pedro ig inita nang dadaton ong nira tang sinagpan ang agmalen ni Jesus ta mo-ya. Narin yay ang siminandig ong debdeb ni Jesus asing pamanapon tanira ig nane-ma mga sinopa tang magtraidor ong nandia. ²¹ Animan pagaita ni Pedro, ganing tanandia ong ni Jesus, “Gino, ang taw ang asia, onopay nandiang mapasaran?”

²² Piro siminabat si Jesus, “Mga galiliago ang indi tanandia mapatay asta magbaliko tarin ong kalibotan, onoray nio? Basta yawa, magosoya lamang ong yen.” ²³ Animan tenged ong inaning ang asi ni Jesus, nabantog tang balita ong mga pamagto ang indi ono mapatay tang sinagpan nang asi. Piro si Jesus indi minaning ta maning don, kondi ganing lamang, “Mga galiliagong indi tanandia mapatay asta ong pagbaliko, onoray nio?”

²⁴ Yo tang sinagpan nang asi. Ig yo tang pagpamatod natetenged ong mga bagay ang na, ig yo mismo tang nagsolat ta narin. Ig gata-wanan amen ang tanan ang sinolato matod.

Kataposan tang solat

²⁵ Doro pang mga bagay ang bindoat ni Jesus ig mga isolat tang tanan, sigoro indi magigo ong bilog ang kalibotan tang tanan ang librong boaten.

§§**21:15** 21:15 Ang maliag yaning tang “karniro” tarin belag ta ayep kondi ang mga taw ang pagpasakep ong ni Jesus.

***21:19** 21:19 Ang maliag yaning, magosoy ong ni Jesus ong ogali na, mga bitala na, ig ong pagtoldok na ong mga taw.

Pa-kaw ang Bitala ong

Mga Bindoatan

tang mga Apostolis

Ang librong na pagpadayon tang istoria tang **Mo-yang Balita sigon ong ni Lucas**. Tokaw-tokaw, pagsayod tang natetenged ong mga primirong namagto ong ni Cristo, impisa asing tanira sindolan ta gaem ang nagalin ong Ispirito Santo agod magpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus “ong siodad tang Jerusalem, ong bilog ang mga probinsia tang Judea ig Samaria, asta ra lamang ong kataliposposan tang kalibotan” (1:8).

Dorong bindoatan tang mga apostolis ang si Pedro ig si Pablo tang agsasayod tarin. Ang librong na midio tolay ang pagto-pat tang epat ang ibanghilio (Mateo, Marcos, Lucas ig Juan) ong domang mga solat ang mabasa ta ong agganingen ang “Ba-long Inigoan” obin “Bagong Tipan.” Ong pagbasa ta tang Bindoatan, mailala ta tang mga primirong namagrisibi tang mga solat ang asi, ig ong maning ta si mas maintindian ta tang matod ang maliag nirang yaning para ong yaten mandian ong mga kaldaw ang na.

1 Agmalenong Teofilo, ong yen ang primirong libro nasayodo ra tang tanan ang bindoat ig sinoldok ni Jesus impisa asing tokaw ²asta ong kaldaw ang ingkelan tanandia ong langit. Ba-lo tanandia ingkelan ong langit, ang mga pinilik nang mga apostolis sinoyonan na ong gaem tang Ispirito Santo. ³Pagatapos tang pagpinitinsia ni Jesus ong kros, dorong bisis ang tanandia napaita ong mga apostolis na ig dorong bindoat na agod masigoro enged tanira ang binoi ra tanandiang oman. Napaita tanandia ong teled ta epat ang polok ang kaldaw

ig nagtoldok tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. ⁴May naminta, asing aroman pa si Jesus tang mga apostolis, nagordin tanandia ong nira ang ganing, “Indi amo kang lagi magalin ong Jerusalem, kondi elaten mi tang Ispirito Santong pinangako tang Dios ang Tatay, ang asing inaningo ra ong nindio asing tokaw pa. ⁵Si Juan nagboniag ong mga taw ta wi, piro yamo pirapang kaldaw boniagan amo ra ta Ispirito Santo.”

Ingkelan si Jesus ong langit

⁶Asing namagsirimet-simet si Jesus ig ang mga apostolis na, sine-ma nira tanandia ang ganing, “Gino, boaten mo rang moman mandian tang inadian tang Israel?”

⁷Ganing tanandiang siminabat, “Ang mga timpo ig mga takon inariglo ra tang Tatay ong sadiling kaliliagan na. Belag ta kaministiran ang mata-wanan mi pa. ⁸Piro pag kabot tang Ispirito Santo ong nindio, oldan amo nandia ta gaem, ig magpamatod amo natetenged ong yen ong siodad tang Jerusalem, ong bilog ang mga probinsia tang Judea ig Samaria, asta ra lamang ong kataliposposan tang kalibotan.”

⁹Pagabitata na ta si, ingkelan da tanandia ong langit mintras pamansipadek ong nandia tang mga sinagpan na, asta nampilan tanandia ta onom.

¹⁰Mintras pamansipadek pa tanira ong langit, may doroang laling paglabong ta kolit ang golping napaita ong binit nira. ¹¹Ganing tanira, “Yamong mga taga Galilea, angay atan amo pang pamansipadek ong langit? Ang Jesus ang nang kinomit ong nindio ig ingkelan ong langit, magbalik pa tarin. Inita mi mandian mga monopa tanandia ingkelan ong langit. Maning atan ka tang pagbaraliken na.”

Ang katelet ni Judas

¹² Mandian, namagbalik tang mga apostolis ong Jerusalem ang namagalin ong Bokid tang Kaolibonan, mga tatang kilometro tang kalawid na ong siodad. ¹³ Pagakabot nira ong siodad, nagdiritso tanira ong koarto ong dibabaw tang balay ang agdayonan nira. Ang mga taw ang na ay da Pedro, Juan, Santiago, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, si Santiago ang ana ni Alfeo, si Simon ang Makabanoa, ig si Judas ang ana ni Santiago. ¹⁴ Tanirang tanan pirming pamagsirimet-simet para mamangadi, aroman nira tang mga babay ig si Maria ang nanay ni Jesus, asta ang mga logod ni Jesus.

¹⁵ Pagata-lib tang pirapang kaldaw, namagsimet-simet tang mga pamagto ong ni Jesus. Mga tang gatos may doroang polok tanirang tanan. Dayon ang kimindeng si Pedro ong tokawan nira ig minitala. ¹⁶ Ganing tanandia, “Mga logod, kaministiran ang mainabo tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan, ang pinabitala tang Ispirito Santo ong ni David asing tokaw natetenged ong ni Judas, ang yay ang nagated ong mga namagdep ong ni Jesus. ¹⁷ Tanandia tata ka ong yamen ang pinilik ni Jesus, ig aroman amen ong obra amen.”

¹⁸ Mandian, ang koartang binayad ong ni Judas ong bindoat nang anday sayod ay binakal na ta tanek, ig don tanandia nabo-log ang pake-keb. Nabo-dik tang sian na ig limindoa tang bi-wa na. ¹⁹ Ang nainabong na nabalitan tang tanan ang mga taw ong Jerusalem. Animan ong sadiling bitala nira pinaranan nira tang tanek ang asi ta Akeldama, ang maliag yaning “Tanek ang binayadan ta dogo.”

²⁰ Ganing pa si Pedro, “Tenged narin tang inaning ni David ang na-tang ong libro tang mga Salmo, ‘Pabayan da lamang malangga tang istaran na, ig anday paistaren don ang maski sinopa.’[†]

Ig ganing pa, ‘I-dol da lamang ong doma tang obligasion na.’[‡]

^{21–22} “Animan dapat mamilik ita ta tanga tawan ang maroman amen ang magpamatod natetenged ong pagaboing moman ni Ginong Jesus. Kaministiran tanandia tata ka ong mga taw ang pirming tatabid ong yamen ong mga kaldaw ang si Ginong Jesus tarin pa ong tanek ang paglibot-libot ang pagtoldok, impisa asing binoniagan tanandia ni Juan asta ra lamang ingkelan ong langit.”

²³ Animan namilik tanira ta doroang lali—si Matias ig si Jose ang aggoyan ta Barsabas (ang aggoyan ka ta Justo). ²⁴ Namangadi tanirang ganing, “Gino, yaway gatako tang mga popotokon tang tanan ang mga taw. Ipaita mo ong yamen mga sinopa ong nirang doroa tang piliken mo ²⁵ ang magimong apostolis bilang katelet ni Judas. Tenged si Judas, bino-wanan na tang obra na asing napaning tanandia don ong logar ang dapat para ong nandia.”

²⁶ Tapos namagpabonlokang tanira, ig ang aran ni Matias tang nabonlok. Animan si Matias na-pen da ong tampolok may tatang mga apostolis.

Ang pagkabot tang Ispirito Santo

2 Asing kiminabot tang kakaldawan tang Pentecostes,[¶] namagsirimet-simet ong tanga balayan tanirang tanan ang pamagto ong ni Jesus. ² Golping

[†]1:20 1:20 Salmo 69:25

[‡]1:20 1:20 Salmo 109:8

[¶]2:1 2:1 Ang “Pentecostes” tatang pista tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabulario.

may ingal ang pagalin ong langit, ig mga pama-yan nira midio mageyep ang babagrang. Poro ra lamang lago-lot tang naba-yan nira ong intirong balay ang agpagsimet-simetang nira. ³May inita pa nirang midio mga dilak ta apoy ang agpababak ong kada tata ong nira. ⁴Ig tanirang tanan ginaeman tang Ispirito Santo ig dayon ang namagbitala ta sari-saring mga bitala, sigon ang gaem ang sindol ong nira tang Ispirito Santo.

⁵Mandian, don ong Jerusalem may mga Judiong rilihioso ang namagalin ong sari-saring mga logar ong bilog ang kalibotan. ⁶Pagabasi nira tang ingal ang asi, namagsimet-simet da tang mga taw. Doro tang pagkabereng nira tenged ang kada tata gangabasi tang sadiling mga bitala nira ang agbibitala tang mga sinagpan ni Jesus. ⁷Ong kabeberengen nira ganing tanira, “Belag bato ta taga Galilea tang tanan ang asiang paman-sibitala? ⁸Piro angay? Kada tata ong yaten, ang gaba-yan ta ong nira mga sadiling bitala ta! ⁹Ang doma ong yaten mga taga Partia, mga taga Media, mga taga Elam, mga gingistar ong Mesopotamia, ong Judea ig ong Capadocia, ong Ponto ig ong Asia, ¹⁰ong Frigia ig ong Panfilia, ong Ehipto ig ong mga parting Libia ang sakep tang Cirene. May mga gingistar ong Roma, mga kapario tang mga Judio asta mga belag ta Judio ang nala-ted ong rilihion ta. ¹¹May mga taga Creta ig taga Arabia. Onora ka engaged ang gaba-yan ta ong mga taw ang narin ong yaten ang sadiling mga bitala tang natetenged ong mga makabebereng ang mga bindoatan tang Dios?” ¹²Nangagolpian tanirang tanan ig belag lamang ta ge-ley tang kabeberengen nira. Namagte-ma te-man tanira, “Onopa engaged tang maliag yanging tang gainabong narin?”

¹³Piro namanginsolto tang doma ang ganing, “Baleng tang mga taw ang asia!”

Ang bitala ni Pedro

¹⁴Mandian, kimindeng si Pedro ig ang tampolok may tatang mga aroman na, ig minitala tanandia ong mga taw ta doro kapoira. Ganing, “Mga kasimanoang mga Judio ig yamong tanan ang paman-sistar tarin ong Jerusalem! Pama-yan mi ta mo-ya tang yaningo ong nindio. ¹⁵Belag ta baleng tang mga taw ang narin, pario tang kalaom mi. Alas noibi pa lamang tang damal-damal! ¹⁶Ang gainabo mandian, yay ang binitala tang propitang si Joel asing tokaw ang ganing,

¹⁷‘Narin tang boateno ong mga oring kaldaw,’ ganing tang Dios. ‘Bogos ang i-dolo tang yen ang Ispirito ong tanan ang taw.

Ang mga ana ming mga lali ig mga babay ay mamagpakabot tang yen ang bitala.

Ang mga soltiros mi mangaita tang mga ipaitao ong nira.

Ig ang mga mepet ming mga lali mamanalakinep.

¹⁸Komabot kaman tang mga kaldaw ang bogos ang i-dolo tang yen ang Ispirito ong tanan ang mga torobolono, mga lali ig mga babay.

Ig mamagpakabot tanira tang yen ang bitala.

¹⁹Magpaitao ta mga makabebereng ang mga bagay ong langit, ig mga pasinial tarin ong tanek, pario ta dogo, apoy ig madamel ang kato.

²⁰Mangi-lep tang kaldaw, ig manisinggi tang bolan ang midio dogo, ba-lo komabot tang makaeled ig makabebereng ang kaldaw ang magosgar tang Gino.

²¹ Ig mangalibri tang maski sinopay gomoy ong Gino.”[§]

²² Ganing pa si Pedro, “Mga kasi-manoao ang mga taga Israel, pama-yan mi tang ibitalao. Si Jesus ang taga Nazaret ay sinobol tang Dios. Pinamato-dan tang Dios narin ong nindio ong mga milagro, mga makabebereng ang bagay ig mga pasinial ang pinaboat na ong nan-dia. Gata-wanan mi na, tenged ang tanan nainapat tarin ong nindio. ²³ Gata-wanan ang lagi tang Dios asing tokaw pa ang si Jesus yintriga ong nindio tenged yay ang lagi tang plano na. Ig ang bindoat mi, pinapatay mi tanandia ong mga map-inagtalaken ang naglansang ong nandia ong kros. ²⁴ Piro tanandia binoing oman tang Dios ig linibri ong gaem tang ka-matayen. Tenged maski kamatayen pa, anday gaem nang magawid ong nan-dia. ²⁵ Narin tang inaning ni David asing tokaw natetenged ong nandia:

‘Gata-wananong pirling tatabid ong yen tang Gino,
ig indio agbo-wanan na, animan indio agkelban.

²⁶ Narin tang dailan ang galipayo ta mo-ya, ig pagdayawo ong Dios!

Ig panalig tang nemo ang maski ma-patayo may parakaboton pa tang sinangonio.

²⁷ Tenged ang kalago indi pabayan mo ong logar tang mga patay,
ig indi ka pabayan mong maronot tang sinangonio, yo tang niong sagradong torobolon.

²⁸ Sinoldok mo ra ong yen tang mga dalan ang paning ong kaboi.

Ig tenged pirmiang ka-peno, galipayo ta mo-ya.”^{**}

²⁹ “Mga kasimanoao,” ganing pa si Pedro, “Mga natetenged ong yaten ang kamepet-mepetan ang si David, maningo ta mayag ong nindio, ang tanandia napatay ig limbeng. Ig gata-wanan ta ang asta mandian ang leben-gan na atan pa ka. ³⁰ Tanandia propita ig gata-wanan na tang pinangako ong nan-dia tang Dios, nga ang tata ong mga in-ampo na magimong ading kapario na.”^{††}

³¹ Gata-wanan nang lagi tang natetenged ong pagaboing moman tang Cristo.^{‡‡} Animan ganing tanandia ang indi ono pabayan tang kalag na ong logar tang mga patay, ig indi maronot tang sinan-goni na.”^{¶¶} ³² Si Jesus, yay ang binoi tang Dios. Ig yaming tanan mapagpamatod ong mga bagay ang narin tenged mis-mong inita amen. ³³ Asing pinalawig si Jesus ig pinakarong ong to tang Dios, rinisibi na tang Ispirito Santong pinan-gako tang Tatay na ang i-dol ong nan-dia. Ig narin bogos ang sindol na ong ya-men, pario tang gitaen ig gaba-yan mi mandian. ³⁴ “Tenged belag ta si David tang kimina-yat ong langit, kondi tanan-dia tang minaning,

‘Ganing tang Ginong Dios ong yen ang Gino:
“Komaronga ong yen ang to,
³⁵ asta ra lamang pasokono ong nio tang tanan ang kasoay mo.”^{§§}
³⁶ “Animan, dapat ang enged ang mata-wanan tang tanan ang taw ong banoang Israel ang nang si Jesus ang

§2:21 2:17-21 Joel 2:28-32

**2:28 2:25-28 Salmo 16:8-11

††2:30 2:30 Salmo 132:11

‡‡2:31 2:31 Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong mga kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabolario.

¶¶2:31 2:31 Salmo 16:10

§§2:35 2:35 Salmo 110:1

linansang mi ong kros, yay ang bindoat tang Dios ang Gino ig Cristo.”*

³⁷ Asing naba-yan narin tang mga taw, natandeg tang mga popotokon nira, ig ganing tanira ong ni Pedro ig ong domang mga apostolis, “Mga logod, onopa tang boaten amen?” ³⁸ Siminabat si Pedro, “Magtogat amo ig bo-wanan mi tang mga kasalanan mi, ig magpaboniag tang kada tata ong nindio agod ipaita ang nagpasakep amo ong ni Jesu-Cristo.† Maning ta si, patawaden amo ig marisibi mi tang i-dol tang Dios ong nindio, ang yay ang Ispirito Santo. ³⁹ Tened ang pangakong na ay para ong nindio ig ong mga ana mi, asta ong tanan ang mga taw ang alawid ong yaten, ang maski sino-pay goyan tang Ampoan tang Dios ang palenget ong nandia.”

⁴⁰ Doro pang inaning ni Pedro ang pagpamatod ong mga binitala na. Ig agregesen na tanira ang ganing, “Palawid amo ong mga mapinagtalaken ang taw agod malibri amo.” ⁴¹ Animan, ang namagparet ong mga binitala na ay namagpaboniag. Ig ong kaldaw ang asi nadolongan ta tolong ribong taw tang mga pamagto ong ni Jesus. ⁴² Padayon tanirang pamagadal tang mga agtotoldok ong nira tang mga apostolis, pamagsirimet-simet bilang mamaglogod ong Gino, pamagsaro‡ ig pamangadi.

Ang pangaboi tang mga pamagto ong ni Jesus

⁴³ Dorong mga milagro ig mga makabebereng ang mga bagay ang pinaboat tang Dios ong mga apostolis, animan ang mga taw nagkatinir ta paggalang

ig eled ong Dios. ⁴⁴ Masinlo tang pagtarabidan tang mga pamagto ong ni Jesus, ig maski onopay pagkabetang nira pamagparti-parti tanirang tanan. ⁴⁵ Agpabakal nira tang mga pagkabetang nira, ig ang bayad na agparti-partien nira sigon ong kaministiran tang kada tata. ⁴⁶ Kaldaw-kaldaw pamagsirimet-simet tanirang tanan ong Timplo. Pamagsaro[¶] tanira bilang mamaglogod ong Gino ong mga balay nira ig pamamangan tanira ang mambeng tang popotokon nira. ⁴⁷ Pamagdayaw tanira ong Dios ig gangalipay ka ong nira tang mga taw, ig kaldaw-kaldaw agdodolang tang Gino ong nira tang mga taw ang aglilibri na.

Ang pagpao-ya ong taw ang pilay

3 May naminta alas tris tang apon, oras dang igparangadi, napaning si Pedro doroa ni Juan ong Timplo. ² Mandian, don ong Timplo ong portan ang aggoyan ta “Masinlo,” may tatang taw ang pilay tanandia mimpisang ipangana. Kaldaw-kaldaw agge-lan tanandia don agod magpalimos ong mga taw ang pamansi-led ong Timplo. ³ Asing itaen na si Pedro ig si Juan ang te-led don ong Timplo, nagpalimos tanandia ong nira. ⁴ Pina-dekan tanandia tang doroa, ig ganing si Pedro ong nandia, “Pa-deka ong yamen!” ⁵ Ang kalaom tang taw, limosan nira ra tanandia, animan dayon ka tanandiang napa-dek ong nira. ⁶ Ganing si Pedro ong nandia, “Anday koartao ang ma-dolo ong nio. Piro may domang i-dolo ong nio. Ong gaem ni Jesu-Cristong taga Nazaret, panawa!” ⁷ Tapos bindiotan ni Pedro tang kalimang to tang

*2:36 2:36 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

†2:38 2:38 “magpaboniag agod ipaita ang nagpasakep amo ong ni Jesu-Cristo.” Ong bitalang Grigo: magpaboniag ong aran ni Jesus

‡2:42 2:42 Ong bitalang Grigo: pamagterenga-tengaen ta tinapay

¶2:46 2:46 Ong bitalang Grigo: pamagterenga-tengaen ta tinapay

taw ig sinabangan nang kendeng. Lagi-lagi namoirsa tang mga kakay ig mga pokol-pokolan na. ⁸ Golpi tanandiang limino-tong kimindeng ig nagpanawanaw. Pagatapos, siminabid tanandiang siminled ong Timplo ang papanawanaw ig lolo-to lo-to ig pagdayaw ong Dios. ⁹ Inita tanandia tang mga taw ang papanaw-panaw tanandia ig pagdayaw ong Dios. ¹⁰ Ig asing mata-wanan nirang tanandia pala tang pirming kakarong ig pagpalimos ong Masinlong Portan tang timplo, pisan ang nangabereng tanira ong nainabong asi.

Minitala si Pedro ong Timplo

¹¹ Asing pambiot pa tang taw ang asi ong ni Pedro ig ni Juan don ong logar ang aggoyan ta Alalan ni Solomon, pamansisikad dang agpalenget tang mga taw ong sobrang kabeberengen nira. ¹² Pagaita ni Pedro ong mga taw, ganing tanandia, “Mga kasimanoao ang mga Israelita, angay gangabereng amo ta moya? Angay pa-dek amo ta maning atan? Itaben maning amo ang yami tang nagpapanaw ong nandia ong sadiling gaem amen, obin bato ong yamen ang pagkamadinioson. ¹³ Belag ang enged! Ang Dios ang agtowan ni Abraham, ni Isaac ig ni Jacob, ang yay ang Dios tang yaten ang kamepet-mepetan, tanandia tang nagboat ta narin agod padengegan na tang Torobolon nang si Jesus. Si Jesus tang inintriga mi ong mga aotoridad ig pinangindian mi ong talongan ni Pilato maski nadisionan na rang palpatan tanandia. ¹⁴ Sinaliodan mi tang Sagrado ig Mato-lid, ig ang pinadol ming palpatan tatang manigpatay ta taw. ¹⁵ Pinatay mi tang manigtorol ta kaboi. Piro tanandia binoing oman tang

Dios, ig mga tistigos ami ta asia. ¹⁶ Ang gaem ni Jesus tang nagpao-ya ong taw ang nang gailala mi ig agpa-dekan mi. Nainabo narin tenged ong pagtalig amen ong aran ni Jesus. Pagtalig ka kaman ong ni Jesus tang bogos ang nagpao-ya ong nandia, pario tang gitaen mi.

¹⁷ “Mandian, mga logod, gatawananong indi naintindian mi tang mga bindoat mi. Maning ka ta si tang mga pangolokolo ong nindio. ¹⁸ Piro ong bindoat ming asia, nagmatod tang pinabalita tang Dios ong mga propita asing tokaw pa, ang kaministiran ono magpinitinsia tang Cristo.[§] ¹⁹ Animan magtogat amo ong mga talak mi ig magbalik amo ong Dios agod komiten na tang mga talak mi, ²⁰ ig komabot tang mga kaldaw ang oldan amo nandia ta ba-long poirsa. Ig tobolon na ong nindio si Jesus ang Cristong pinilik na asing tokaw pa. ²¹ Piro si Jesus don kang lagi ong langit asta komabot tang timpong ba-lon tang Dios tang tanan ang bagay, sigon ong inaning na ong mga sagradong propita na impisa asing tokaw pa. ²² Pario tang inaning ni Moises, ‘Ang Ampoan ming Dios mamilik ta tata ong nindio ang boaten nang propita pario ong yen. Kaministiran ang pama-yan mi tang tanan ang yaning na ong nindio.’^{**}

²³ Ig ang tanan ang indi mamasi ong propitang asi, ipalbag tanira ong mga tawan tang Dios ig patayen ang enged.^{††} ²⁴ Animan ang tanan ang mga propita, magimpisa ong ni Samuel asta ong mga diminaton ong nandia, namagpatako tanirang tanan tang natetenged ong mga gangainabo ong mga kaldaw ang narin. ²⁵ Ang pangako tang Dios ong mga propita ay para ong

§3:18 3:18 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

**3:22 3:22 Deuteronomio 18:15-16

††3:23 3:23 Deuteronomio 18:19; Levitico 23:29

yaten ang mga Judio, ig gapil ita ong sagradong pinaginigoan ang bindoat tang Dios ong mga kamepet-mepetan ta asing inaning na ong ni Abraham ang, ‘Gamiteno tang mga inampo mo agod aloyan tang tanan ang mga taw.’²⁶ Animan sindol tang Dios tang Torobolon na, ig primiro ong yaten pinapaning na agod aloyan ita ig tabangan itang tanan ang bo-wanan tang mga boat ta ang anday sasayod.”

Pinatalonga si Pedro ig si Juan ong mga opisialis tang banoa

4 Asing bibitala pa si Pedro ig si Juan ong mga taw, namansikabot da tang mga padi, ang kapitan tang mga goardia ong Timplo, asta ang mga Saduseo.^{¶¶}
² Gengerepan tanira tenged pagtoldok si Pedro ig si Juan ong mga taw ang si Jesus binoi ong kamatayen, ig asia ono pagpamatod ang maboing moman tang mga patay.
³ Animan dayon ang dinep nira tang doroa ig pina-led ong prisoan. Ig tenged alikarem da, bino-wanan da lamang tanirang doroa don ong prisoan asta naramal.
⁴ Piro dorong nangabasi ong sinoldok nira tang namagparet. Ang mga lali lamang mga limang ribo rang lagi.

⁵ Pagaramal namagbaragat-bagat ong Jerusalem tang mga pangolokolo ong mga Judio, ang mga mepet, ig ang mga manigtoldok tang Katobolan.
⁶ Don ka tang pangolokolo ong mga padi ang si Anas doroa ni Caifas, asta si Juan ig si Alejandro, ig ang domang mga mimbro tang pamilia tang pangolokolo ong padi.
⁷ Pinatalonga nira tang doroa ang apostolis ig sine-ma nira ang ganing, “Onopang gaemay tang aggamiten mi?

Ong ninopang aran agboatan mi tang mga bagay ang asia?”
⁸ Siminabat si Pedrong aggaeman tang Ispirito Santo, “Yamong pangolokolo ong banoa ig mga mepet,
⁹ mga agte-maen ami nindio mandian natetenged ong kao-yan ang naboat amen ong taw ang pilay ang narin ig mga monopa tanandia nago-ya, nani tang maning amen.
¹⁰ Dapat mata-wanan ming tang tanan ig ang tanan ang mga taga Israel, ang taw ang nang kedeng ong talongan mi, mo-ya ra tenged ong gaem ni Jesu-Cristong taga Nazaret, ang linansang mi ong kros piro binoing oman tang Dios.
¹¹ Ang Jesus ang narin yay ang agsambiten ong Kasolatan ang ganing,

‘Ang batong pinlek mi, yamong mga manigpa-deng ta balay, yay ang ginamit tang Dios

ig nagimong kaimportantian ong tanan ang batong pagpabaked tang balay.’^{§§}

¹² “Poirang ni Jesus, anda ra engaged ay maski sinopang mapaglibri ong yaten. Tenged tanandia engaged lamang tang sindol tang Dios tarin ong ta-paw tang kalibotan agod malibri ita ong mga talak ta.”

¹³ Nangabereng tang mga taw ang si Pedro ig si Juan dorong kaiteg tang nem nirang magbitala, ig labi pa engaged asing mata-wanan nirang mga ordinariong taw ka lamang ig indi napamagadal. Oman nata-wanan nira tang doroa ang narin mga aroman pala ni Jesus asing tokaw.
¹⁴ Piro tenged inita nira tang taw ang nago-ya ang kedeng ong tepad ni Pedro doroa ni Juan, anday maning nira kontra ong nirang doroa.
¹⁵ Animan pinaloa nira tang

‡3:25 3:25 Genesis 22:18

¶¶4:1 4:1 Ang mga “Saduseo” tatang gropo ong rilihion tang mga Judio asing timpo ni Jesus, ang indi pamagparet ang boien ang moman tang mga patay.

§§4:11 4:11 Salmo 118:22

doroa, ig namagampang-ampang tang mga opisialis ang ganing,¹⁶ “Onopa tang boaten ta ong doroang asia? Tened nabantog da tarin ong bilog ang Jerusalem tang makabebereng ang milagrang nang bindoat nira, ig indi ita mapaganing ang na bo-li.¹⁷ Ang boaten ta para indi ra magwasag tang agtotoldok nira, pamanang ta tanira ang indi ra engaged mamansibitala maski ong ninopa tang natetenged ong ni Jesus ang asi.”¹⁸ Animan ginoyan nirang oman si Pedro ig si Juan ang magbalik ong teled, ig inordinan nira ang indi ra engaged mamansibitala obin mamagtoldok natetenged ong ni Jesus.

¹⁹ Piro siminabat si Pedro ig si Juan ang ganing, “Ong aypa tang mato-lid ong pama-dek tang Dios, ang magtoman ami ong nindio obin ong nandia? Yamo tang magosgar.”²⁰ Mga ong yamen, indi maimong indi ami mamagbitala natetenged ong inita ig nabayan amen.”²¹ Piro pinamanan pa engaged tanirang oman tang mga pangolokolo, ig pagatapos dayon da tanirang pinalpatan. Maski gangaliliang pang kastigon nira tang doroa, anda engaged ay maisip nirang midios tenged ang tanan ang mga taw pamagdayaw ong Dios ong nainabo.²² Tenged ang taw ang nago-ya ong milagrang narin sobra ra ong epat ang polok ang takon tang idad na.

Ang pangadi tang mga pamagto ong ni Jesus

²³ Asing napalpatan da si Pedro ig si Juan, namagbalik da tanira ong mga karomanan nira ig binalita nira tang inaning tang pangolokolo ong mga padi ig ang mga mepet.²⁴ Ig pagabasi nira ta na, bolio tang tanirang tanan ang nangadi ong Dios ang ganing, “Ampan amen

ang makagagaem ong tanan, yawa tang nagboat tang langit ig tanek, asta ang talsi ig ang tanan ang na-tang tarin.²⁵ Yawa tang nagpabitala ong torobolon mong si David asing tokaw ong gaem tang Ispirito Santo ang ganing, ‘Angay dorong kasisilagen tang mga belag ta Judio?’

Ig angay ang mga taw pamagisip ta planong anday kointa na?

²⁶ Ang mga adi ong tanek pamagsimpan ang mamansibatok, ig ang mga pangolokolo pamagsirimet-simet

para kontraen nira tang Gino ig ang nandi-ang Cristo.*

²⁷ Maning ang engaged ta si tang bindoat ni Herodes ig ni Poncio Pilato. Namagbaragat-bagatan tanira tarin ong siodad, aroman tang domang mga belag ta Judio ig asta ka ang mga Judio, agod kontraen tang sagradong Torobolon mo, ang yay ang Cristong pinilik mo.

²⁸ Ong bindoat nirang asi, nainabo tang pinlano mo rang lagi asing tokaw sigon ong gaem ig ong kaliliangan mo.²⁹ Ig mandian, Ampan amen, pama-yan mo tang mga paeled-eled nira ong yamen. Tabangay ami ka nio, yaming mga torobolon mo, ang bogos ang mangiteg tang nem amen para mitala tang bitala mo.³⁰ Ipaita mo tang gaem mo ong pagpao-ya tang mga taw ang may masit, ig pagnan mong may mga milagro ig mga makabebereng ang mangaimo ong aran tang sagradong Torobolon mong si Jesus.”³¹ Pagatapos tang pangadi nira, kiminedeg tang logar ang agpagsimetan nira. Tanirang tanan ginaeman tang Ispirito Santo ig nangiteg tang nem nirang namagbitala tang bitala tang Dios.

*4:26 4:25-26 Salmo 2:1-2. “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

Koromon ong tanan ang bagay

³² Ang mga pamagto ong ni Jesus pamaginoan ig tanga isipan lamang tanira. Maski sinopa ong nira, anday ganing ang pagkabetang nira ong nira lamang, kondi koromon tanira ong tanan ang bagay. ³³ Ang mga apostolis nagkatinir ta mabael ang gaem ong pagpamatod natenged ong moman ang pagaboi ni Ginong Jesus. Ig tanirang tanan inaloyan ta mo-ya. ³⁴ Anda enged ay maski sinopa ong nira tang nalisedan. Tenged ang mga may tanek obin mga may balay agpabakal nira ig ang koarta agge-lan nira ³⁵ ang aggintriga ong mga apostolis agod narin ma-dol ong mga karomanan nira kompormi ong kaministiran tang kada tata.

³⁶ Maning ta si tang bindoat ni Jose ang tatang manigtabang ong Timplo ang taga Chipre. Animan “Bernabe” tang ginoy ong nandia tang mga apostolis, tenged ang maliag nang yaning “Masinabangen.” ³⁷ Ang bindoat na, pinabakal na tang koma na ig ang bayad ingkelan na ig inintriga ong mga apostolis.

Si Ananias may si Safira

5 Piro don may magkatawa kang nagpabakal tang tanek nira. Ananias tang aran tang lali ig Safira tang aran tang babay. ² Ig gata-wanan ka tang katawa nang binoinan ni Ananias tang bayad na ba-lo ingkelan ong mga apostolis. ³ Ganing si Pedro ong nandia, “Ananias, angay napadeg-dega ong ni Satanas ig nagbo-lia ong Ispirito Santo? Angay binoinan mo tang bayad tang tanek mo? ⁴ Ang tanek, belag bato ta nio ba-lo pinabakal mo? Ig asing binakal da, belag pa bato ta yawa tang may podir mga ondion mo pa tang bayad na? Angay naisipan mong magboat ta maning ta sia? India nagbo-li ong taw, kondi ong Dios.” ⁵ Pagabasi ni Ananias tang inaning ni

Pedro, natomba tanandia ig napatay. Ig ang tanan ang nangabasi tang nainabong asi pinangeldan ta mo-ya. ⁶ Ang mga soltiros dayon ang napalengget, binongot nira tang sinangoni ni Ananias, ingkelan nira ong loa ig limbeng.

⁷ Pagatapos tang tolong oras siminled tang katawa ni Ananias ang anday kalibotan na tang nainabo. ⁸ Dayon tanandiang sine-ma ni Pedro, “Magbega ong yen, narin lamang ka kaman tang kantidad tang tanek mi?” Siminabat si Safira, “Ee, ong kantidad lamang kaman ang asia.”

⁹ Ganing si Pedro ong nandia, “Angay naginigoan among magkatawa ang sobokan mi tang Ispirito tang Gino? Telekan mo, asia ra ong portan tang mga naglebeng ong katawa mo, ig yawa idatona ka nirang ilbeng.”

¹⁰ Ig golping natomba si Safira ong may kakayan ni Pedro ig napatay. Pagaled tang mga soltiros, inita nirang patay da tanandia. Dayon ang ingkelan nira tang sinangoni ni Safira ig limbeng ong tepad tang katawa na. ¹¹ Ig ang tanan ang pamagto ong Gino asta ang tanan ang nangabasi ta na, pisan ang pinangeldan. ¹² Dorong mga milagro ig makabebereng ang bagay ang naboat tang mga apostolis ang inita tang mga taw.

Mga milagro ig makabebereng ang bagay

Ang tanan ang pamagto ong Gino pamagsirimet-simet don ong parti tang Timplo ang aggoyan ta Alalan ni Solomon. ¹³ Ang domang mga taw indi namangas ang namagiga-pen ong nira. Piro mabael tang paggalang tang mga taw ong nira. ¹⁴ Ig mintras gaboay, mas doro tang gadolang ong nira tenged dorong mga lali asta mga babay ang pamagto ong Gino. ¹⁵ Tenged ong mga milagrang bindoat tang mga apostolis, ang mga pamagmasit ingkelan ong

mga karsada ig agbe-tang ong mga bayan-bayan ig mga aglolbogan, agod mga toma-lib da ono si Pedro, maski ang pirapa ong nira makaninoan da lamang. ¹⁶Belag lamang ta sia, doro rang mga taw ong mga bario ong palibot tang Jerusalem tang namansipanig ang pamagekel tang mga may masit ig ang mga taw ang agpaliwagan ta mga malain ang ispirito. Ig tanirang tanan poros namago-ya.

Ang pagpaliwag ong mga apostolis

¹⁷Ang pangolokolo ong mga padi asta ang mga karomanan nang mimbrow tang siktang Saduseo,[†] dorong kaibeg nira. ¹⁸Animan pinadep nira tang mga apostolis ig pina-led ong prisoan. ¹⁹Piro asing labi ra, may tatang anghil ang sinobol tang Gino ang nagabri ong portan tang kolongan, ig pinaloa na tang mga apostolis ang ganing, ²⁰“Paning amo don ong Timplo. Itoldok mi ong mga taw tang natetenged ong kaboing narin ang agto-dol tang Gino.” ²¹Namagtoman tanira, ig asing garamal da napaning tanira ong Timplo, ig namagimpisa rang namagtoldok ong mga taw.

Mandian ong pagkabot tang kalawigan ang padi ig ang mga karomanan na, pinagoy nira tang tanan ang mga opisialis, ang yay ang mga mepet tang banoa, agod magbaragat-bagat tanirang tanan. Pagatapos, nanobol tanirang komiten tang mga apostolis ong prisoan agod patalongaen ong nira. ²²Piro asing pagkabot tang mga goardia don ong prisoan, anda ra don tang mga apostolis, animan namagbalik tanira ig namagbalita ong mga opisialis ang ganing, ²³“Asing pagkabot amen don maelet ka tang pagkatrangka tang prisoan. Ig ang mga goardia, don kang pamagbantay ong portan. Piro pag abri amen, anday

inita amen ang taw don ong teled!” ²⁴Asing maba-yan narin tang pangolokolo ong mga padi may ang kapitan tang mga goardia ong Timplo, nagoloan tanira ig indi maisip nira mga onopa bato tang nainabo ong mga apostolis. ²⁵Lagatlagat ta ge-ley kiminabot tang tatang taw ang nagbalita ong nira ang ganing, “Telekan mi! Ang mga taw ang kinolong mi, asi ong Timplo ang pamagtoldok ong mga taw!” ²⁶Animan ang kapitan may ang mga goardia na namansipanig ong Timplo, ig kinomit nira tang mga apostolis. Piro indi pinapanawan nira ta poirsa tenged gengeldan itaben bangilen tanira tang mga taw.

²⁷Ingkelan nira tang mga apostolis ig pinatalonga ong opisialis tang banoa. Ganing ong nira tang kalawigan ang padi, ²⁸“Inordinan amo ra yamen ta maelet ang indi amo ra magtoldok ong aran tang Jesus ang asi. Piro telekan mi tang bindoat mi! Nagwasag da ong bilog ang Jerusalem tang toldok mi, ig yami pa tang agpabandanan mi ong kamatayen na!” ²⁹Piro siminabat si Pedro ig ang mga karomanan nang apostolis ang ganing, “Ang Dios tang dapat ang pareten amen, belag tang mga taw. ³⁰Ang Dios ang agtowan tang mga kamepet-mepetan ta yay ang nagboing oman ong ni Jesus ang pinalansang mi ong kros ig pinatay. ³¹Ig mandian si Jesus pinalawig tang Dios ong langit ig pinakarong na ong to na, ig sindolan ta alawig ang dengeg bilang Mangolokolo ig Manigliبری, agod itang mga Israelita mapamagtogat ig mapatawad ong mga talak ta. ³²Ig yami, mga tistigos ami ong mga bagay ang narin, aroman tang Ispirito Santo ang sindol ong tanan ang pamagtoman ong Dios.”

³³Asing maba-yan narin tang mga opisialis, dorong kasisilagen nira ig ang

[†]5:17 5:17 “Saduseo.” Telekan ong Bokabolario.

kaliliagan nira patayen din nira tang mga apostolis. ³⁴ Piro kimindeng tang tata ong nira, ang aran na si Gamaliel, tata ong mga Pariseo. Manigtoldok tanandia tang Katobolan ig aggalangen tang tanan ang mga taw. Nanobol tanandiang paloan kang lagi tang mga apostolis ta indi lamang maboay. ³⁵ Oman, minitala tanandia ang ganing, “Mga kasimanoao ang taga Israel, isipen mi ta mo-ya tang boaten mi ong mga taw ang narin. ³⁶ Tanopa sia may tatang taw ang aran na si Teudas, ang pagpambog ong sadili nang midio sino ra ka enged tanandia. Ig nakombinsi tanandia ta epat ang gatos ang mga taw ang minimbeng ong nandia. Piro pinatay tanandia ig ang mga karomanan na namagbereblag lamang ang anday lindoan na. ³⁷ Pagatapos, asing mga kaldaw tang pagpalista, si Judas sing taga Galilea tang nakombinsi ta mga taw ang ma-pen ong nandia. Napatay ka tanandia, ig namagbereblag ka tang mga namagosoy ong nandia. ³⁸ Animan narin tang maningo ong nindio mandian—indi palabetan mi tang mga taw ang na. Pabayan mi lamang tanira. Mga ong taw lamang nagalin tang aggisipen nira ig ang mga agboaten nira, malipat lamang sia. ³⁹ Piro mga ang Dios yay ang nagtobol ong nira, indi degen mi tanira, ig lomboa pang pamangontra amo ong Dios.” Namamasi ka tanira ong inaning ang asi ni Gamaliel. ⁴⁰ Pina-led sing oman tang mga apostolis, pagatapos pinatakan tang palo ig inordinan ang indi ra moman ang mamansibitala ong aran ni Jesus, ba-lo pa pinalpatan nira. ⁴¹ Ig namagalin tanira ong talongan tang mga opisialis tang banoa ang doro kambeng tanira tenged pinagnan tang

Dios ang paeyaken tanira tenged lamang ong pagto nira ong ni Jesus. ⁴² Kaldaw-kaldaw pamansipaning tanira ong Timplo ig ong mga kababalayan ig sigi tang toldok ig patako ong mga taw ang si Jesus yay ang Cristo.[‡]

Ang pagpilik ong pitong manigtambang

6 Ong mga kaldaw ang asi, asing pamandoro ra ta mo-ya tang mga sinagpan tang Gino, namagrikلامو tang mga Judio ang bitala nira Grigo kontra ong mga Judio ang bitala nira Hebreo.[¶] Ganing tanira, ang mga aroman nirang mga babay ang mga balo, gapabayan da ono ang ga-dolan tang pangaboi nira ong kaldaw-kaldaw. ² Animan sinimet tang tampolok may doroang mga apostolis tang tanan ang mga sinagpan tang Gino. Ganing tanira, “Belag ta tama ang pabayan amen tang pagtoroldokon tang bitala tang Dios para lamang asikason amen tang pagtororolon ta pamanagan ong mga malised. ³ Ang masinlo, mga logod, mamilik amo ong mga karomanan mi ta pitong laling iladong mga mo-yang taw, matakong ig aggaeman tang Ispirito Santo, ig oldan amen tanira tang obrang narin. ⁴ Ig yami, bogos ang gamiten amen tang timpo amen ong pagpangadi ig ong pagtoldok tang bitala tang Dios.” ⁵ Nangalipay tang tanan ang taw ang namagsimet ong inaning tang mga apostolis. Animan pinilik nira si Esteban, tatang laling doro kaelet tang pagtalig na ong Dios ig aggaeman tang Ispirito Santo. Pinilik ka nira da Felipe, Procoro, Nicanor, Timon, Parmenas, ig Nicolas ang taga Antioquia, tatang belag ta Judio ang nala-ted da ong rilihion nira. ⁶ Ang mga narin pinrisintar

[‡]5:42 5:42 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

[¶]6:1 6:1 Asing timpong asi, may mga Judio ang pamagbitala pa ta Hebreo, ang yay ang bitala tang kamepet-mepetan nira, ig may atan kang mga Judio ang Grigo ra tang bitala nira. Ang doroang gropong na teta aggoyan ta Hebreo ig Helenista, sigon ong bitalang aggamiten nirang pangaldaw-kaldaw.

ong mga apostolis. Ig ang mga apostolis namagbondo tang mga kalima nira ong nira ig namangadi para ong nira.

⁷Ig ang bitala tang Dios mas nagwasag pa enged ig don ong Jerusalem sigi tang dolang tang mga sinagpan tang Gino. Maski ang mga padi, doro ka ong nira tang namagto.

Ang pagdep ong ni Esteban

⁸Si Esteban ang narin, tenged tanandia inaloyan ta mo-ya tang Dios ig sindolan ta gaem, napagboat tanandia ta mga milagro ig mga makabebereng ang bagay ong mga taw. ⁹Piro may mga taw ang limindoang kiminontra ong nandia. Mga mimbrow tanira tang tatang sikta tang mga Judio ang agganingen “mga Linibri.” Tanira mga Judiong taga Cirene ig Alejandria, Cilicia ig Asia. Nagigdiskosion tanira ong ni Esteban, ¹⁰piro tenged ong kinata-wanan ang sindol ong nandia tang Ispirito Santo, anday madeg ong mga pamitala na. ¹¹Animan nagsol tanira ta pirapang mga lali agod maning ang naba-yan nira si Esteban ang apakalainen na ono si Moises ig ang Dios. ¹²Ong inaning ang asi tang mga lali, nasilag tang mga taw, asta ang mga mepet ig ang mga manigtoldok tang Katobolan. Animan si Esteban pinadep nira, ig ingkelan ang pinatalonga ong mga opisialis tang banoa. ¹³Nangomit tanira ta mga taw para magtistigo ta boli kontra ong nandia. Ganing tang mga tistigos, “Ang taw ang na indi agtatareng ang pagbitala ta anday sayod kontra ong sagradong Timplo ta asta ong Katobolan ni Moises. ¹⁴Naba-yan amen tanandia ang ganing ang gebaen ono ni Jesus ang taga Nazaret tang Timplo ig omanen na ka tang kinaogalian ang sindol ong yaten

ni Moises.” ¹⁵Pina-dekan si Esteban tang tanan ang mga opisialis, ig inita nira tang emet na magang emet ta anghil.

Ang diskorso ni Esteban

7 Mandian, nane-ma tang kalawigan ang padi ong ni Esteban ang ganing, “Matod ka kaman tang tanan ang narin?” ²Siminabat si Esteban, “Mga logod ig mga ginikanan, pama-yan mi tang yaningo. Ang dalayawen ig makagagaem ang Dios napaita asing tokaw ong yaten ang kamepet-mepetan ang si Abraham asing tanandia don ong Mesopotamia ba-lo tanandia limina-ted ong Haran. ³Ganing tang Dios ong ni Abraham, ‘Magalina ong banoa mong narin, bo-wanan mo tang mga kaparintian mo, ig paninga ong banoang itoldoko ong nio.’ ⁴Animan nagalin si Abraham ong banoa nang asi tang mga Caldeo ig napaning don ong Haran. Don napatay tang tatay na, ba-lo pa si Abraham pinapagalin tang Dios ig pinapaning ong banoang nang aggistan ta mandian. ⁵Ang timpong asi, si Abraham indi sindolan tang Dios maski midio palad ang tanek ang makabig nang nandia. Piro nangako tang Dios ang i-dol na ong nandia ig ong mga inampo na, maski ong oras ang asi si Abraham anda pay ana na.” ⁶Maning ta na tang inaning tang Dios, ‘Ang mga inampo mo mamansistar ong domang logar ang belag ta sadiling banoa nira. Boaten tanira don ang mga torobolon, ig degdegen tanira tang mga taga don ong teled ta epat ang gatos ang takon. ⁷Piro silotano tang nasyon ang magtorobolon ong nira. Pagatapos, mamagalin si tang mga inampo mo ong banoang asi, ig magbalik ong logar ang na, ig tarin tanira magto ong

§7:3 7:3 Genesis 12:1

**7:5 7:5 Deuteronomio 2:5; Genesis 12:7; 17:8

yen.^{††} ⁸ Ig para mademdeman ni Abraham tang pinangako tang Dios ong nandia, ang pagtori yay ang tandang ginamit tang Dios. Animan asing pinangana tang ana nang si Isaac, tinorian na tanandia ong pagkabot tang yawalong kaldaw. Ig maning ka don tang bindoat ni Isaac ong ana nang si Jacob. Ig ya ka tang bindoat ni Jacob ong tampolok may dorong ana nang lali, ang yay ang mga kamepet-mepetan ta.”

⁹ Ganing pa si Esteban, “Ang yaten ang mga kamepet-mepetan ang asi nangaibeg ong logod nirang si Jose. Animan pinabakal nira tanandia ig tanandia nagimong tatang torobolon don ong Ehipto. Piro tenged aroman na tang Dios, ¹⁰ sinabangan tanandia ong tanan ang kaliwagan ang gapasaran na. Sindolan na ka tanandia ta kinata-wanan. Animan naliagan tanandia ni Faraon ang adi tang Ehipto, ig bindoat na tanandiang gobirador ang mangolokolo ong Ehipto, ig ong tanan ang mga taw don ong palasio na. ¹¹ Mandian, nagkatinir ta tagletem ong bilog ang banoang Ehipto asta ong banoang Canaan, ig liniwagan ta mo-ya tang mga taw. Ang yaten ang mga kamepet-mepetan, anda rang pisan ay itaen nirang pamangan. ¹² Animan, asing mabalitan ni Jacob ang don ong Ehipto may pamangan, pinapaning na don tang mga ana na, ang yay ang mga kamepet-mepetan ta. ¹³ Asing yadoa rang pagpaning nira don, nagpailala ra si Jose ong mga logod na, ig nata-wanan ka ni Faraon tang natetenged ong pamilia na. ¹⁴ Dayon ang pinakomit ni Jose tang tatay nang si Jacob, ig ang tanan ang mga kaparintian na. Pitong polok may limang taw tanirang tanan. ¹⁵ Animan si Jacob may ang mga kamepet-mepetan ta namampaning

don ong Ehipto, ig don tanira namansistar asta nangapatay. ¹⁶ Ang mga sinangoni nira ingkelan don ong Siquem ig don limbeng ong lebengan ang binakal ni Abraham ong mga inampo ni Hamor.

¹⁷ “Asing galenget dang mainabo tang pinangako tang Dios ong ni Abraham, mintras gaboay mas pandoro pa tang mga kasimanoa ta don ong Ehipto. ¹⁸ Asta ra lamang kiminabot tang kaldaw ang doma rang adi tang kakarong ong Ehipto, ang anday gata-wanan na natetenged ong ni Jose. ¹⁹ Linoko tang ading narin tang mga kamepet-mepetan ta, ig dinegdeg na tanira. Pinoirsa na tanira ang ipanlek nira tang mga mamolang gege-ley agod mangapatay. ²⁰ Ong timpong asi, pinangana si Moises ig doro kasinlong mola. Inasikaso tanandia tang mga ginikanan na ong teled ta tolong bolan. ²¹ Ig asing binowanan nira tanandia ong loa, sinagod tanandia tang anang babay tang Faraon, ig pinabael na ang midio sadiling ana na. ²² Sinoldokan si Moises tang tanan ang kinata-wanan ong Ehipto, ig nagimo tanandiang doro kaosay ong pamitala ig ong tanan ang mga boat na.”

²³ Ganing pa si Esteban, “Asing si Moises pagidad da ta koarinta anios, napagisip tanandiang mamisita ong mga kapario nang mga Israelita. ²⁴ Ig inita na don tang tata ong nira ang agsigbaken ta tatang taga Ehipto. Dayon ang sinabangan na tang kapario nang Israelita, ig bilang balet pinatay na tang taga Ehipto. ²⁵ Kalaom ni Moises, maintindian tang mga Israelita ang tanandia yay ang gamiten tang Dios ang maglibri ong nira ong mga kaliwagan ang gapasaran nira. Piro asi pala indi naintindian nira. ²⁶ Pagaramal may inita nang dorong Israelita ang pagsoyan, ig pinrosigiran

††7:7 7:6-7 Genesis 15:13-14; Exodo 3:12

‡‡7:21 7:20-21 Exodo 2:1-10

na rin ang papagtomboyon tang doroa. Ganing si Moises ong nira, 'Mga tangay, pario among mga Israelita! Angay pagsoayan amo?' ²⁷ Piro kinalieg si Moises tang tatang laling pagsigbak ong aro-man na ang ganing, 'Sinopay nagboat ong niong mangolokolo ig manigosgar ong yamen?' ²⁸ Onopa? Patayeno ka nio pario tang bindoat mo nongapon ong taga Ehipto?' ²⁹ Asing naba-yan narin ni Moises, naglayas ang lagi tanandia ong Ehipto, ig napaning ong Midian ig don ministar. Nangatawa tanandia don ig nagkatinir ta doroang anang lali.

³⁰ "Pagata-lib tang epat ang polok ang takon, napaita tang tatang anghil ong ni Moises ong tatang dibabak ang papa ta ayong dadaba-daba, don ong logar ang anday taw na alenget ong bokid tang Sinai. ³¹ Nabereng ta mo-ya si Moises ong inita nang asi, ig asing palengetan na para telekan, naba-yan nang minit-tala tang Gino ang ganing, ³² 'Yo tang Dios ang agtowan tang mga kamepet-mepetan mo, ang Dios ni Abraham, ni Isaac, ig ni Jacob.' Nangelel si Moises ong sobrang karaelden na ig indira galiliang ang pa-dek. ³³ Ganing tang Gino ong nandia, 'Loaten mo tang rapak mo tenged sagradong logar tang agkedengan mo. ³⁴ Initao tang mga kaliwagan ang gapasaran tang mga tawano ong Ehipto. Naba-yano ka tang mga tangit nira. Animan napababako tarin para ilibrio tanira. Animan mandian magsimpana. Tania, tobolona yen don ong Ehipto.' ³⁵

³⁵ "Ang Moises ang na yay ang indi rinisibi tang mga kapario nang Israelita asing ganing tanira ong nandia ang, 'Sinopay nagboat ong niong mangolokolo ig manigosgar ong yamen?' Piro si Moises

kang narin tang sinobol tang Dios ang mangolokolo ig maglibri ong mga Israelita, ong tabang tang anghil ang napaita ong nandia ong ge-ley ang papa ta ayo. ³⁶ Si Moises tang nagekel ong mga Israelita ong paglayas nira ong Ehipto. Nagboat tanandia ta mga milagro ig makabebereng ang bagay ong Ehipto, ig don ong talsing aggingaranan ta Masinggi, ig ong mga logar ang anday gistar ang taw ang agpanawan nira ong teled tang epat ang polok ang takon. ³⁷ Tanandia ka tang Moises ang minit-tala ong mga Israelita ang ganing, 'Ang Dios mamilik ta tata ong nindio ig boaten ang propitang pario ong yen.' ³⁸ Ig asing don namagsimet-simet tang mga kamepet-mepetan tang mga Israelita ong logar ang anday gistar ang taw, si Moises tang nagpatenga ong nira ig ong anghil ang nagigampang ong nandia ong bokid tang Sinai. Ig don tanandia nagrisibi ong Dios ta mga bitalang pagtorol ta kaboi para ipakabot ong yaten."

³⁹ Ganing pa si Esteban, "Piro ang mga kamepet-mepetan ta, indi naliliang ang magtoman ong ni Moises. Sinaliodan nira tanandia ig gangaliang tanirang mamagbalik ong Ehipto. ⁴⁰ Animan ganing tanira ong ni Aaron, 'Magboata kay ta mga dios amen ang manokawtokaw ong yamen, tenged indi gatawanan amen ang naonora si Moises ang asi ang nagekel ong yaten ang limindoa ong Ehipto.'" ⁴¹ Ig ang timpong asi namagboat tanira ta dios-dios ang itsora na midio bakang ge-ley. Namagpista tanira ig namagsagda ta ayep para ong dios-dios ang asing sadiling bindoatan nira. ⁴² Animan sinaliodan tanira tang Dios ig pinabayan da lamang tanirang magto ong mga de-kal ong langit. Pario enged

[¶]7:28 7:23-28 Exodo 2:11-15

[§]7:34 7:30-34 Exodo 3:1-10

^{*}7:40 7:40 Exodo 32:1, 23

tang na-tang ong libro tang mga propita asing ganing tang Dios:

‘Yamong mga inampo ni Israel, namagsagda amo don ong logar ang anday gistar ang taw ong teled ta epat ang polok ang takon.

Piro belag ta yo tang matod ang binolon-tadan mi tang mga torol mi ig mga ayep ang pinatay mi.

⁴³ Aggekel-ekelan mi pa tang torda tang dios-dios ming si Moloc, ig ang bitokon-bitokon tang dios-dios ming si Renfan.

Namagboat amo tang mga riboltong narin agod towan mi.

Animan i-lek amo yen asta ong dobali pa tang Babilonia.”[†]

⁴⁴ Ganing pa si Esteban, “Don ong logar ang anday gistar ang taw, ang mga kamepet-mepetan ta may torda niranang pagsirbing pamatod nga ang Dios aroman nira. Sinobol tang Dios ong ni Moises ang boaten nira narin, ig inosoy nira tang plano ang pinaita tang Dios ong nandia. ⁴⁵ Oman ang mga ana nira nanoblian tang torda. Ig asing si Josue tang panokaw-tokawan ong mga kamepet-mepetan ta, ingkelan ka nira asing sinakep nira tang mga banoa tang domang mga nasion ang pinalayas tang Dios para ong nira. Ang tordang na, si pa ong mga Israelita asta asing nagimong adi si David. ⁴⁶ Si David, naliagan ta moya tang Dios, ig nagampo tanandiang pagnan ang magpa-deng ta balay para ong Dios, ang yay ang Dios ang agtowan ni Jacob asing tokaw. ⁴⁷ Piro si Solomon yay ang nagboat tang balay ang agpagtowan ong Dios.

⁴⁸ “Piro ang Dios ang Makagagaem ong tanan, indi gistar ong balay ang bindoat lamang ta taw, sigon ong inaning tang mga propita asing tokaw:

⁴⁹ ‘Ang langit tang yen ang trono,’ ganing tang Gino.

‘Ig ang tanek tang borondoan tang kakayo.

Onopang klasi ta balay tang boaten mi ong yen,

obin bato logar ang perenayano?

⁵⁰ Ong kamatodan, yo tang nagboat tang tanan ang bagay.”[‡]

⁵¹ Ganing pa si Esteban ong mga opisialis, “Katetegat tang mga kolo mi! Indi amo mamagparet ig indi amo ka mamamasi tang kamatodan! Ang mga boat mi, pario tang bindoat tang mga ginikanan mi—pamangontra among pirmi ong Ispirito Santo. ⁵² Sinopa lamang ong mga propita asing tokaw tang indi pinaliwagan nira? Pinatay nira tang mga pamagpatako tang natetenged ong pagkabot tang Mato-lid ang Torobolon tang Dios. Ig asing tarin da tanandia, yamo ra ka tang nagtraidor ig nagpatay ong nandia. ⁵³ Yamo tang namagrisibi tang Katobolan ang pinaintriga tang Dios ong mga anghil asing tokaw, piro yamo ka mismo tang indi pagmagtoman ta si!”

Ang pagbanggil ong ni Esteban

⁵⁴ Asing naba-yan tang mga opisialis tang inaning ni Esteban, dorong kasisilagen nira, ig kakayeget pa tang mga isi nira ong sobrang kaerep nira ong nandia. ⁵⁵ Piro si Esteban ginaeman tang Ispirito Santo. Napa-dek tanandia ong langit ig inita na tang kayagan tang Dios, ig si Jesus ang ke-deng ong to tang Dios. ⁵⁶ Ganing si Esteban, “Telekan mi! Aggitaenong abri tang langit, ig ang Ana ta Taw ke-deng ong to tang Dios.” ⁵⁷ Piro ang mga opisialis namaginiteg ig agtengtengen nira tang mga talinga nira, ig delelengan ang kinolokoboan nira si

[†]7:43 7:42-43 Jeremias 19:13; Amos 5:25-27

[‡]7:50 7:49-50 Isaias 66:1-2

Esteban.⁵⁸ Ginoyodan nira ong loa tang siodad ig sinalalabangan ang binanggil. Ang mga namagtistigo kontra ong ni Esteban, namagloat tang mga lambong nirang panta-paw ig bino-wanan ong tatang soltiros don ang aran na si Saulo.⁵⁹ Ig mintras agbanggilen nira si Esteban, pangadi tanandia ong Gino ang ganing, “Ginong Jesus, risibien mo tang yen ang ispirito.”⁶⁰ Dayon tanandiang liminod ig miniteg ta mapoirsa, “Gino,” ganing tanandia, “indi ra tanira papanabaten mo ong kasalanan ang na!”

8 Pagabitala na ta maning ta si, dayon da tanandiang napatay.

¹ Ig napaoyon si Saulo ong pagpatay nira ong ni Esteban.

Pinaliwagan ni Saulo tang mga pamagto ong ni Cristo

Ong kaldaw ang asi don ong Jerusalem, inimpisan dang pinaliwagan ta mo-ya tang tanan ang mga pamagto ong ni Cristo. Ig paira lamang ong mga apostolis, namagbereblag tanirang tanan ig nangakabot ong mga logar ang gasakepan tang Judea ig Samaria.² Ig mga natetenged ong ni Esteban, may mga laling madinioson ang namaglebeng tang sinangoni na, ig ini-yakan nira tanandia ta mo-ya.

³ Mandian, dorong prosigir ni Saulong lipaten tang mga pamagto ong ni Cristo. Agpaningan na ong mga kababalayan nira ig agpoirsaen nang agge-lan ig agpaled ong prisoan, belag lamang tang mga lali kondi asta mga babay.

Pinatako don ong Samaria tang Mo-yang Balita

⁴ Asing namagbereblag tang mga pamagto ong ni Jesus, namagpatako tanira tang Mo-yang Balita maski ong ayra lamang tanira nangakabot.⁵ Si Felipe

napaning ong siodad tang Samaria ig nagtoldok don ong mga taw tang natetenged ong Cristo.⁶ Asing pagabasi tang mga taw tang agganing na ig itaen nira tang mga makabebereng ang agboaten na, pinama-yan nira ta mo-ya.⁷ Tened dorong mga taw ang sinled ta mga malain ang ispirito, ig pamansiteg tang mga narin mintras loloa ong sinangoni tang mga taw. Doro kang mga pilay ig mga piang tang pinao-ya ni Felipe.⁸ Animan ang mga taw ang taga don doro kang kalipay nira.

⁹ Mandian, don ong siodad ang asi may taw ang aran na si Simon. Naboay da tanandiang pagmadyikiro ig ang mga taw gangabereng ta mo-ya ong agboaten na. Pagpambog tanandiang maga sinora ka enged.¹⁰ Animan ang tanan ang klasi ta taw, maski may dengeg maski anda, pamamasi ong nandia. Ganing tanira, “Ang taw ang na may gaem na ang pagalin ong Dios mismo, ang aggoyan ta Makagagaem.”¹¹ Naboay dang timpong pinabereng na tang mga taw ong pagmadyikiro na, animan pamamasi tanira ta mo-ya ong nandia.¹² Piro asing nagpatako si Felipe ong nira tang Mo-yang Balita natetenged ong paggarahmen tang Dios bilang adi ig ong ni Cristo, namagparet tanira ig namagpaboniag ong ni Felipe, mga lali ig mga babay.¹³ Asta si Simon mismo nagparet ka. Ig pagaboniagan na, pirmi ra tanandiang tatabid ong ni Felipe. Mandian si Simon da tang nabereng ong mga milagro ig makabebereng ang bagay ang inita nang agboaten ni Felipe.

¹⁴ Asing nabalitan tang mga apostolis ong Jerusalem ang namagparet tang mga taga Samaria ong bitala tang Dios, dayon ang pinapaning nira don si Pedro ig si Juan.¹⁵ Pagakabot nira ong Samaria, pinangadi nira tang mga ba-

⁶8:5 8:5 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

long pamagto don agod marisibi nira tang Ispirito Santo. ¹⁶Tenged ang oras ang asi, maski sinopa ong nira indi pa gangarisibi tang Ispirito Santo. Tanira naboniagan lamang ong aran ni Ginong Jesus. ¹⁷Dayon ang binondo ni Pedro ig ni Juan tang mga kalima nira ong mga pamagto ig narisibi ra nira tang Ispirito Santo.

¹⁸Pagaita ni Simon ang garisibi pala tang Ispirito Santo ong pagbondo tang kalima tang mga apostolis, dinoydoyan na si Pedro ig si Juan ta koarta, ¹⁹ang ganing, “Oldayo ka nindio ta gaem ang maning atan agod maski sinopay bon-doano tang kalimao, marisibi ka nira tang Ispirito Santo.”

²⁰Siminabat si Pedro, “I-leka ra lamang ong impirno, yawa asta ang koarta mo! Kalaom mo, mabakal mo ta koarta tang rigalo tang Dios? ²¹Andang pisan ay parti mo ong agpaboat tang Dios ong yamen tenged ang popotokon mo belag ta mato-lid ong pama-dek na. ²²Magtogata ig bo-wanan mo tang kalainan mong na, ig magpakiloya ong Gino ang balampa patawadena nandia ong gaisip mong anday sayod. ²³Tenged initao ang masiadoang gaibeg ig aglapotona pa tang kasalanan mo.” ²⁴Ganing si Simon, “Ipangadio kay nindio ong Gino ang inding pisan mainabo ong yen tang inaning ming asia!”

²⁵Pagatapos ang namagpamatod ig namagpatako tang bitala tang Gino ong siodad tang Samaria, namagbalik da Pedro ni Juan ong Jerusalem. Ig namag-patako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesu-Cristo ong dorong kababar-ioan tang Samaria ang napanawan nira.

Si Felipe ig ang opisialis ang taga Etiopia

²⁶Mandian may anghil ang sinobol tang Gino ang minitala ong ni Felipe

ang ganing, “Panawa. Paninga ong abagat, osoyon mo tang dalan magalin ong Jerusalem paning ong Gaza.” Mandian, ang dalan ang asi indi ra agpanawan ta taw. ²⁷Dayon ang napanaw si Felipe paning don. Tarin pala ong dalan ang na may tatang taga Etiopia. Ang laling na tatang kinapon, ig opisialis tanandia ong inadian tang Candace, ang yay ang rayna tang Etiopia. Agtaligan tanandia ong tanan ang manggad tang rayna. Napaning tanandia ong Jerusalem para magsimba ong Dios, ²⁸ig mintras golik, kakarong tanandia ong karo nang pagbasa tang librong sinolat tang propitang si Isaias. ²⁹Oman ganing tang Ispirito Santo ong ni Felipe, “Palengeta don ig demengana ong karo na.” ³⁰Nanikad si Felipeng agpaning don ong karo, ig naba-yan nang pagbasa tang opisialis tang librong sinolat tang propitang si Isaias. Nane-ma si Felipe ong opisialis ang ganing, “Gaintindian mo ka tang agbasaen mong asia?”

³¹“Indi kaman,” ganing tang opisialis. “Monopa maintindiano mga anday magpaintindi ong yen?” Dayon ang inaning na si Felipeng tomay da lamang ong karo ig tempad ong nandia. ³²Ang parti tang Kasolatan ang agbasaen na ganing, “Anda engaged ay riklamo na.

Pario ta tatang karnirong agge-lan para patayen, obin ang karnirong ge-ley ang agtopian tang bolbol na, inding pisan tanandia naginingal.

³³Pinaeyak tanandia ig pinangindian ta ostisia.

Anday mapagbalita natetenged ong mga inampo na,

tenged komiten da tang kaboi na tarin ong kalibotan.”[§]

³⁴Ganing tang opisialis ang nane-ma ong ni Felipe, “Begay ka, sinopa tang agsambiten tang propitang narin? Ang sadili na bato obin domang taw?”

³⁵Impisa ong Kasolatan ang narin, sinayod ong nandia ni Felipe tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus.

³⁶Asing pagbiahi pa tanira ong dalan, may nata-liban nirang wi. Ganing tang opisialis, “Telekan mo! May wi tarin! Yo bato, indio maboniagan mo?”

³⁷[Siminabat si Felipe, “Poidi, mga magpareta lamang ang de-dek ong popotokon mo.” Ganing tang taw, “Ee, pagpareto ang si Jesus Ana tang Dios.”]^{**}

³⁸Dayon ang pinapara tang opisialis tang karo. Tanirang doroa siminaboan don ong wi ig ang opisialis binoniagan ni Felipe.

³⁹Pagatakat nira ong wi, dayon ang kinomit si Felipe tang Ispirito tang Gino, ig indi ra tanandia inintang oman tang opisialis. Nagpadayon tanandiang minolik ang dorong kalipay na. ⁴⁰Natawanan da lamang ni Felipe ang tanandia pala asi ra ong Azoto. Impisa don, nagpatako tanandia tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus ong tanan ang mga lansangan ang nata-liban na asta ra lamang ang nakabot tanandia ong Cesarea.

Ang pagailala ni Saulo ong Gino

9 Mandian, si Saulo indi agpenay ang pagpaeled-eled ang pamatayen na ono tang mga sinagpan tang Gino. Animan napaning tanandia ong kalawigan ang padi, ²ig nama-dol ta solat ang magtorol ta aotoridad ong nandia ig para magpailala tanandia ong mga simban tang mga Judio ong Damasco. Tenged

ang galiliagan na panlapoton ig e-lan na ong Jerusalem tang maski sinopay itaen na don ong Damasco, babay man obin lali ang pamagosoy ong Gino.

³Asing gingabot da si Saulo ong siodad tang Damasco, golping nangayag ong palibot na tang doro kakilaw ang sinag ang pagalin ong langit. ⁴Natomba tanandia ong tanek, ig may bosis ang naba-yan nang ganing, “Saulo, Saulo, angay agpaliwagano nio?” ⁵Siminabat si Saulo, “Sinoapa, Gino?” Ganing tang bosis ang siminabat, “Yo si Jesus, ang agpaliwagan mo. ⁶Kendenga atan ig padayon ang tenled ong siodad tang Damasco. Yanningo don ong nio mga onopay boaten mo.” ⁷Ang mga taw ang tatabid ong ni Saulo, namansi-deng da lamang don ang anday nangaibek-ibek ong nira. May naba-yan nirang bosis piro anday taw ang inita nira. ⁸Kimindeng si Saulo, ig pagabo-kad tang mata na indi ra tanandia maita. Animan bindiotan da lamang nira si Saulo ig inantabay asta ong Damasco. ⁹Tolong kaldaw tanandiang indi maita ig indi pamangan obin panginem.

¹⁰Mandian, don ong Damasco may tatang sinagpan tang Gino ang aran na si Ananias. Ginoyan tanandia tang Gino ong midio talakinep, ig ganing, “Ananias!” Siminabat ka si Ananias, “Onopa si, Gino?” ¹¹Ganing tang Gino ong nandia, “Paninga ra don ong karsadang aggoyan ta Mato-lid. Dilemen mo don ong balay ni Judas tang tatang laling taga Tarso ang aran na si Saulo. Asia pangadi mandian tanandia, ¹²ig ong midio talakinep may inita nang taw ang aran na si Ananias ang siminled ong balay na ig binondoan tanandia tang kalima na para maitang moman.” ¹³Siminabat si Ana-

§8:33 8:32-33 Isaias 53:7-8

**8:37 8:37 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

nias, “Piro, Gino, doro rang gabalitano natetenged ong laling asi ang agpaliwagan na ono ta mo-ya tang mga sinakepan mo ong Jerusalem. ¹⁴ Animan napaning tanandia tarin ong Damasco tenged may gaem nang nagalin ong pangolokolo ong mga padi, para pandepen na tang tanan ang pamagoy ong nio.” ¹⁵ Piro ganing ong nandia tang Gino, “Paninga don. Ang taw ang asi piniliko agod ipatako na tang natetenged ong yen ong mga belag ta Judio ig ong mga adi, ig asta ong nindiong mga inampo ni Israel. ¹⁶ Ipaitao ong nandia tang tanan ang kaliwagan ang dapat mapasaran na para ong yen.”

¹⁷ Dayon dang napanaw si Ananias ig paga-led na ong balay ang asi, binondo na tang kalima na ong ni Saulo ang ganing, “Saulo, logodo, yo sinobolo ni Ginong Jesus tarin ong nio. Tanandia tang napaita ong nio ong dalan ang pagpaning mo tarin. Sinobolo nandia para maitā sing moman, ig para gaemana tang Ispirito Santo.” ¹⁸ Lagi-lagi may midio mga sisi ta yan ang nangabo-log nagalin ong mga mata ni Saulo ig naita ra tanandia. Pagatapos, dayon tanandiang kimindeng ig nagpaboniag. ¹⁹ Namangan tanandia ig namoirsang oman tang sinangoni na.

Nagtoldok si Saulo ong Damasco

Don ong Damasco si Saulo minimbeng ta pirapang kaldaw ong domang mga sinagpan tang Gino. ²⁰ Dayon tanandiang napaning ong mga simban tang mga Judio ig sinoldok na don ong mga taw tang natetenged ong ni Jesus. Ganing tanandia, “Si Jesus yay ang Ana tang Dios!” ²¹ Ang tanan ang nangabasi ong nandia nangabereng ta mo-ya. Ganing tanira, “Ang taw ang narin! Belag bato ta tanandia tang don ong Jerusalem tanopa siang manigpatay tang mga pamagto ong ni Jesus? Itaben napaning tanan-

dia tarin para lamang depen na tang mga taw ang pamagto ong taw ang asi, ig e-lan ong mga pangolokolo ong mga padi!”

²² Piro mintras gaboay, mas nagimong maosay si Saulo ong pagtoroldokon na. Ig ang mga Judiong pamansistar ong Damasco, anday nasabat ong pagpamatod na ang si Jesus tang Cristo.††

²³ Pagata-lib tang dorong mga kaldaw, namagplano tang mga Judiong patayen si Saulo, ²⁴ piro nabalitan ni Saulo tang mga plano nira. Kaldaw may labi pamagbantay tang mga Judio ong portan tang siodad agod patayen nira tanandia. ²⁵ Animan tatang labi kinomit si Saulo tang mga sinakepan na ig sinonton nira tanandia ong tatang tiklis ig sinonton ong loa tang padir.

Si Saulo ong Jerusalem

²⁶ Dayon ang napaning si Saulo ong Jerusalem. Pagakabot na don, galiliag din tanandiang mimbeng ong mga pamagsimet-simet ang mga sinagpan tang Gino. Piro geldan tanira ong ni Saulo tenged indi tanira mamagparet ang si Saulo nagpasakep da ong ni Jesus. ²⁷ Piro si Bernabe, inated na si Saulo ong mga apostolis ig nagsaysay ong nira mga monopa tang Gino napaita ong ni Saulo ong dalan ig minitala ong nandia. Ig sinayod na ka ang si Saulo maiteg tang nem nang nagtoldok ong Damasco tang natetenged ong ni Jesus. ²⁸ Pagatapos, naimbeng da si Saulo ong nira, ig maski ong aypa ong Jerusalem maiteg tang nem nang magtoldok tang natetenged ong Gino. ²⁹ Nagigampang ka tanandia ig nagigdibati ong mga Judiong bitala nira Grigo. Animan naliliag ka tanirang patayen tanandia. ³⁰ Asing nata-wanan narin tang mga pamagto, kinomit nira

††9:22 9:22 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

si Saulo, inated ong Cesarea ig pinaolik ong Tarso.

³¹ Ig ong mga timpong asi anda ray paggolo ong mga pamagto ong ni Cristo maski ong aypa ong mga logar tang Judea, Galilea, ig Samaria. Ong tabang tang Ispirito Santo, mas nambaked tang pagto nira, ig mas nandoro tanira. Ig nagpadayon tanira ang mabael tang paggalang nira ong Gino.

Si Pedro don ong Lida ig ong Jope

³² Si Pedro pirling pagbiahi agod mamisita ong mga pamagto, ig may naminta napaning tanandia don ong Lida agod bisitaen na tang mga sinakepan tang Dios don. ³³ Asing don da tanandia, inita na tang tatang taw ang aran na si Eneas. Si Eneas ang narin, walo rang takon ang lolbog tenged ang sinangoni na paralisado ra. ³⁴ Ganing si Pedro ong nandia, “Eneas, pinao-yā ra ni Jesu-Cristo. Mambangona ra ig imesen mo ra tang lolbogan mo.” Ig golpi tanandiang nambangon. ³⁵ Inita narin tang mga taw ang taga Lida ig taga Saron, ig namagto ra ka tanira ong Gino.

³⁶ Mandian don ong Jope, may tatang babay ang sinagpan tang Gino, ang aran na si Tabita. (Ong bitalang Grigo Dorcas tang aran na, ang maliag yaning osa.) Si Tabitang narin doro kaderep ang magboat ta mo-ya ong domang mga taw ig tomabang ong malilised. ³⁷ Naton ong mga kaldaw ang asi ang nagmasit tanandia ig dayon ang napatay. Ig asing natrapoan da nira tang sinangoni na, pinalbog nira don ong koarto ong dibabaw. ³⁸ Mandian ang Lida, alenget lamang ong Jope. Animan asing naba-yan tang mga sinagpan tang Gino don ong Jope ang si Pedro don ong Lida, nanobol tanira ta doroa nga lalian ang paning ong nandia ig anin-gen mga maimo paning kay ang lagi

tanandia don ong nira ong Jope. ³⁹ Siminabid si Pedro ong nira. Pagakabot nira don, ingkelan ang lagi nira tanandia don ong koarto ong dibabaw. Pinalibotan ang lagi tanandia tang mga babay ang balong pamagini-yak ang pamagpaita ong nandia tang mga lambong ig mga bistidang binedbed ni Dorcas asing boi pa tanandia. ⁴⁰ Pinaloa ni Pedro tanirang tanan ong koarto. Dayon tanandiang liminod ig nangadi. Pagatapos, siminalonga tanandia ong patay ig ganing, “Tabita, mambangona!” Dayon ang nabo-kad tang mata ni Tabita, ig pagaita na ong ni Pedro, kiminarong da tanandia. ⁴¹ Bindiotan tanandia ni Pedro ig sinabangan nang kimindeng. Pagatapos, ginoyan ni Pedro tang mga sinakepan tang Dios don, gapil tang mga balo, ig pinaita na ong nira si Tabitang boi ra. ⁴² Ang nainabong narin nabalitan tang tanan ang taw ong bilog ang Jope ig dorong namagto ong Gino. ⁴³ Ig naboay-boay pa tang tinir ni Pedro don ong Jope, ong balay ni Simon ang manigkanit ta olit ta ayep.

Si Pedro ig si Cornelio

10 Don ong Cesarea may taw ang aran na si Cornelio. Kapitan tanandia ong batalion tang mga sondalong Romano ang aggoyan ta Batalion Italiano. ² Ang taw ang narin madinioson, ig tanandia asta ang pamalay-balay na may eled nira ong Dios. Pirmi tanandiang pagtabang ong mga Judiong malilised, ig pirling pangadi. ³ Tatang kaldaw, asing magalas tris tang apon, may inita na ong tatang midio talakinep ang tatang anghil ang sinobol tang Dios ang agpalenget ong nandia ig nagigampang ang ganing, “Cornelio.” ⁴ Pina-nengnengan na ig dorong eled nang siminabat, “Onopa si, Gino?” Ganing tang anghil ong nandia, “Pinama-yan tang Dios tang pangadi mo ig galipay tanan-

dia ong mga boat mong pagtabang ong mga malilised. ⁵ Mandian, manobola ta pirapang taw ong Jope ig ipakomit mo don tang taw ang aran na Simon, ang aggoyan ka ta Pedro. ⁶ Tanandia don pagdayon ong balay ni Simon ang manigkanit ta olit, ong binit tang bay-bay.” ⁷ Animan asing nagalin da tang anghil, dayon ang ginoyan ni Cornelio tang doroang torobolon na ig tanga sondaloan ang madinioson, tata ong nandiang gatobol-tobol. ⁸ Sinayod na ong nira tang tanan ang nainabo, ig sinobol na tanira ang paning ong Jope.

⁹ Pagaramal, asing alenget da ong Jope tang mga sinobol ni Cornelio, kimina-yat si Pedro ong patag ang kateng tang balay para mangadi. Ang oras ang asi ko-to tang kaldaw. ¹⁰ Agle-men da tanandia, ig galiliag da rin tanandiang mamangan. Piro mintras agsimpanen pa tang pamangan, may pinaita tang Dios ong ni Pedro. ¹¹ Inita na ang inabrian tang langit ig may midio mala-bang ang kolton ang agpababak ong kalibotan ang agtotonton ong epat ang potod na. ¹² Ig ang na-tang ong kolton ang asi ay ang tanan ang klasi ta mga ayep ang papanaw ig kakandoang ong tanek, asta ang mga lalayog ong dibabaw. ¹³ Ig may naba-yan nang tatang bosis ang ganing, “Kendenga, Pedro. Magpataya ta ayep ig mamangan.” ¹⁴ Siminabat si Pedro, “Indi enged maboato, Gino. Maski tanopa, indio pa gapamangan ta maski onopang bagay ang poiding maning ta maboling ig belag ta paranganen sigon ong Katobolan.” ¹⁵ Minitala sing oman tang bosis ang asi ong ni Pedro ang ganing, “Indi aningen mong maboling tang mga bagay ang linimpio ra tang Dios.” ¹⁶ Tolong bisis ang nainabo narin. Pagatapos, dayon dang binatak tang kolton ong langit.

¹⁷ Mintras aggisipen ni Pedro tang maliag yaning tang inita nang asi, kiminabot da tang mga taw ang sinobol ni

Cornelio. Tenged asing nata-wanan nira tang balay ni Simon, nagdiritso tanira don. ¹⁸ Giminoy tanira ig namane-ma mga don ka kaman dadayon tang taw ang aran na si Simon ang aggoyan ka ta Pedro. ¹⁹ Mintras pagpaino-ino si Pedro ong inita na, ganing tang Ispirito Santo ong nandia, “May tolong laling pagdilem ong nio. ²⁰ Tomaboana don ig tomabida ang anday doadoa. Tenged yo tang nagtobol ong nira.” ²¹ Animan dayon ang siminaboan si Pedro, ig ganing tanandia ong mga taw, “Yo tang agdilemen mi. Onopa rin tang kaministiran mi?” ²² Ganing tanirang siminabat, “Sinobol ami ong nio tang Kapitan ang si Cornelio. Mo-yang taw tanandia ig may eled na ong Dios. Aggalangen tanandia tang tanan ang mga Judio. Inaning tanandia ta tatang anghil ang nagalin ong Dios ang ipakomita agod maba-yan na tang onopay yaning mo.” ²³ Oman pinadayon tanira ni Pedro ig don tanira nangapoyat ang labing asi.

Pagaramal, nagsimpan si Pedro ig siminabid da ong nira. Ang domang mga pamagto don ong Jope naman-sitabid ka ong nira. ²⁴ Ang domaton ang kaldaw kiminabot tanira ong Cesarea. Pagelat ong nira si Cornelio, aroman tang mga kaparintian ig mga masesebek ang tangay ang pinangimbitar na. ²⁵ Asing te-led da si Pedro, binagat tanandia ni Cornelio. Ig liminod ong kakayan ni Pedro agod towan na tanandia. ²⁶ Piro pina-deng tanandia ni Pedro ig ganing, “Ayaw. Kendenga. Yo pario mi kang taw.” ²⁷ Mintras teled tanira ong balay, sigi tang pagigampang ni Pedro ong ni Cornelio. Ig inita nang doro rang mga taw ang namagimes don. ²⁸ Ganing si Pedro ong nira, “Gatawanan mi mismo ang yaming mga Judio agbawalen tang rilihion amen ang magigtatid obin mamisita ong mga belag ta Judio. Piro pinaita tang Dios

ong yen ang indi dapat aningen ta maboling obin belag ta sarapeten tang maski sinopang taw. ²⁹ Animan asing pinakomito nio, siminabidong lagi ang anday riklamo. Mandian, mane-mao kay ang lagi, angay pinakomito nindio?”

³⁰ Siminabat si Cornelio, “Maning ta na sia. Tolo rang kaldaw ang nagtali, midio maning ka ta nang magalas tris tang apon ang pangadio tarin ong balay. Golping napaita tang tatang lali ong talongano ig makilaw ang pa-dekan tang lambong na. ³¹ Ganing tanandia ong yen, ‘Cornelio, pinama-yan da tang Dios tang pangadi mo ig galipay tanandia ong mga agboaten mong tabang ong mga malilised. ³² Manobola ta taw don ong Jope ig ipakomit mo tang taw ang aran na si Simon ang aggoyan ka ta Pedro. Gistar tanandia don ong balay ni Simon ang manigkanit ta olit. Ig ong binit tang baybay tang balay na.’ ³³ Animan pinakomitang lagi yen ig pagpasalamatato ta mo-ya ang nakabota ra ka. Mandian narin aming tanan ong talongan tang Dios para mamasi mga onopa tang ipabitala ong nio tang Gino.”

Ang sinayod ni Pedro ong da Cornelio

³⁴ Animan nagimpisa rang minitala si Pedro, “Gata-wanano ra engaged, ang Dios anday pinilikan na. ³⁵ Galipay tang Dios ong maski sinopang taw ang may eled ong nandia ig pagboat ta mato-lid, maski ong aypa pang nasion tanandia nagalin. ³⁶ Gata-wanan mi ang mga inampo ni Israel, sindolan tang Dios tang mga bitala na, ig pinatako na ong nira tang Mo-yan Balita ang mabalik ita ong Dios ong tabang ni Jesu-Cristo, ang yay ang Gino tang tanan. ³⁷ Nabalitan mi ka tang nainabo ong bilog ang Judea, impisa don ong Galilea pagatapos tang pagtoldok ig pagboniag ni Juan. ³⁸ Ang agsambiteno yay si Jesus ang taga Nazaret, ang sindolan tang Dios ta Ispirito Santo ig gaem.

Tenged ong nandia tang Dios, napagboat tanandia ta kao-yan ig napagpao-ya ong tanan ang agpaliwagan ta mga malain ang ispirito maski ong aypa tanandia napaning. ³⁹ Yami mismo nangaita tang tanan ang bindoat ni Jesus don ong siodad tang Jerusalem ig ong domang mga banoa tang mga Judio. Piro ang bindoat tang mga taw, pinatay nira ang pinalansang ong kros. ⁴⁰ Piro si Jesus binoing oman tang Dios ang ya-long kaldaw, oman pinaita na tanandia ong yamen. ⁴¹ Indi tanandia inita tang tanan ang taw, kondi yami lamang ang pinilik tang Dios ang magtistigo ong doma natetenged ong nandia. Namagigsaro ami pa ong nandia asing naboi rang oman tanandia. ⁴² Si Jesus tang nagtobol ong yamen ang magpatako tang Mo-yan Balita ong mga taw, ig magpamatod ang tanandia tang bindoat tang Dios ang manigosgar ong tanan ang mga taw, maging boi obin patay. ⁴³ Ig tanandia tang sinambit tang mga propita asing tokaw ang ganing, ‘Maski sinopay magto ong nandia patawaden ong mga kasalanan nira, mga gomoy lamang ong aran na.’”

Napababak tang Ispirito Santo ong mga belag ta Judio

⁴⁴ Bibitala pa si Pedro asing napababak tang Ispirito Santo ong tanan ang pamamasi tang bitala na. ⁴⁵ Nangabereng ta mo-ya tang mga aroman ni Pedro ang namagalin ong Jope ang yay ang mga Judiong pamagto ra ong Gino. Tenged inita nira nga ang Ispirito Santo sindol ka tang Dios ong mga belag ta Judio. ⁴⁶ Naba-yan nirang pamansibitala ong sari-saring mga bitala ang pamagdayaw ong Dios. Animan ganing si Pedro ong nira, ⁴⁷ “Pario ta, ang mga taw ang narin sindolan ka tang Ispirito Santo. Indi poiding maning ang indi

ka maboniagan ong wi!”⁴⁸ Ig dayon tanandiang nanobol ang boniagan tanirang tanan ong aran ni Jesu-Cristo. Pagatapos, inimbitar nira si Pedro ang magtinir kang lagi tanandia ong nira ta pirapang kaldaw.

Ang sinayod ni Pedro ong mga logod ong Jerusalem

11 Mandian nabalitan tang mga apostolis ig mga pamagto ong bilog ang Judea ang namagparet da tang belag ta mga Judio ong bitala tang Dios.² Animang, pagabalik ni Pedro ong Jerusalem binasol tanandia tang mga Judio ang pamagto ra ka ong ni Cristo piro pamagtoldok ang ganing kaministiran ono magpatori tang mga lali agod magtoman ong Katobolan.³ Ganing tanira, “Angay napaninga ong balay tang mga belag ta Judio ig nagigsarua pa ong nira?”⁴ Dayon ang sinayod ni Pedro ong nira tang nainabo magimpisa ong primiro.

⁵ Ganing tanandia, “Asing yo dono ong Jope ang pangadi, may pinaita tang Dios ong yen ong tatang midio talakinep. Initaong may tatang bagay ang agpababak ig mga telekano midio kolton ang mala-bang. Agtotonton magalin ong langit ong epat ang potod na, ig ong silido siminareng.⁶ Liniparao ta mo-ya ig initaong mga teled na sari-saring klasi ta mga ayep. May mga ayep ang papanaw, ayep ang talonanen, ayep ang kakandoang ig mga ayep ang lalayog.⁷ Ig naba-yano tang tatang bosis ang ganing, ‘Kendenga, Pedro. Magpataya ig mamangan!’⁸ Piro siminabato ang ganing, ‘Indi engaged maboato, Gino! Maski tanopa, indio pa gapamangan ta maski onopang bagay ang poiding maning ta ang maboling ig belag ta paranganen sigon ong Katobolan.’⁹ Dayon sing minitala tang bosis ang nagalin ong langit, ‘Indi aningen mong maboling tang lin-

impio ra tang Dios.’¹⁰ Tolong bisis ang nainabo narin, ig pagatapos ta si dayon dang binatak ong langit.¹¹ Ong mismo kang oras ang asi, kiminabot ka ong balay ang agdayonano tang tolong laling sinobol ong yen nagalin ong Cesarea.¹² Inaningo tang Ispirito Santo ang tomabido ong nira ang anday doadoa. Napanaw ami ig siminabid ka ong yen tang enem ang nang mga logod, ig siminled aming tanan ong balay ni Cornelio ong Cesarea.¹³ Sinayod na ong yamen ang may inita nang anghil ang kedeng ong teled tang balay na ig ganing ong nandia, ‘Manobola ta taw ong Jope ig ipakomit mo tang taw ang aran na si Simon ang aggoyan ka ta Pedro.¹⁴ May ibalita na ong nio ang gamiten tang Dios agod malibria asta ang tanan ang pamalay-balay mo.’¹⁵ Mandian asing ba-lo lamang ang nagimpisao ang mitala, napababak da ong nira tang Ispirito Santo pario tang pagpababak na ong yaten asing tokaw.¹⁶ Ig nademdemano tang bitala tang Gino, ang ganing, ‘Si Juan, nagboniag ta wi piro yamo, boniagan amo ra ta Ispirito Santo.’¹⁷ Mandian, mga ang belag ta Judio sindolan ka tang Dios tang Ispirito Santo pario tang bindoat na ong yaten asing nagto ita ong ni Ginong Jesu-Cristo, sinopa yo ang masagang ong Dios?”¹⁸ Asing pagabasi nira tang inaning ang na ni Pedro, siminareng da tanirang nagbasol. Ig namagdayaw tanira ong Dios ang ganing, “Mga maning ta si, ang mga belag ta Judio agtoldan ka ta timpong mapagtogat ig magba-lo agod maboing anday kataposan!”

Ang mga pamagto don ong Antioquia

¹⁹ Ang mga pamagto ong ni Jesus namagbelag-belag tenged ong pagpaliwag ang nagimpisa asing patayen si Esteban. Ang doma ong nira nangakabot ong Fenicia, ong Chipre ig ong Antio-

quia ang sigi tang toldok nira tang bitala tang Dios, piro belag ta ong tanan ang taw kondi ong mga Judio lamang.²⁰ Piro ang doma ong nira ang mga taga Chipre ig taga Cirene, ong pagkabot nira ong Antioquia nagigampang ka tanira ong mga belag ta Judio ig nagpatako ong nira tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Ginong Jesus.²¹ Ong nira tang gaem tang Gino, animan dorong mga taw ang namagto ig namagosoy ong Gino.

²² Ang nainabong narin nabalitan tang mga pamagto ong ni Cristo don ong Jerusalem. Animan dayon ang sinobol nira si Bernabe ang paning ong Antioquia.²³ Asing pagkabot na don ig inita nang aggaloyan tanira tang Dios, nalipay tanandia ta mo-ya ig linayngayan na tanirang paeleten nira tang pagosoy nira ong Gino, ang de-dek ong mga popotokon nira.²⁴ Tenged mo-yang taw si Bernabe. Aggaeman tanandia tang Ispirito Santo ig maelet tang pagto na ong Dios. Ig dorong mga taw tang nae-lan nang magparet ong Gino.

²⁵ Dayon ang napaning si Bernabe ong Tarso para dilemen na si Saulo.²⁶ Asing inita na ra si Saulo, ingkelan nang nagbalik ong Antioquia. Nagpatakon enged tanira don ang nagigimbeng ong mga pamagto ong ni Jesus, ig dorong mga taw tang sinoldokan nira. Ig don ka ong Antioquia, tokaw ang ginoyan ta “Kristiano” tang mga sinagpan tang Gino.

²⁷ Ang mga kaldaw ang asi may mga manigpakabot tang bitala tang Dios ang kiminabot ong Antioquia nagalin ong Jerusalem.²⁸ Kimindeng tang tata ong nira ang aran na si Agabo, ig ong gaem tang Ispirito Santo nagpatako tanandia ang magkatinir ta mabael ang tagletem ong bilog ang kalibotan. (Ang tagletem

ang asi nainabo ka kaman asing timpong si Claudio tang adi tang Roma.)²⁹ Ig ang mga sinagpan tang Gino don ong Antioquia, namaginigoan tanirang mamagpaekel ta tabang ong mga pamagto don ong Judea, sigon ong masarangan tang kada tata ong nira.³⁰ Maning ta don ka kaman tang bindoat nira. Pinaekel nira ong da Bernabe ni Saulo tang mga tabang nira para i-dol ong mga mepet ang pangolokolo ong mga pamagto ong ni Cristo don ong Judea.

Ba-lo sing pinaliwagan tang mga pamagto ong Gino

12 Ang mga timpong asi, pinadep ni Ading Herodes^{‡‡} tang domang mga pamagto ong ni Cristo, agod paliwagan na tanira.² Si Santiagong logod ni Juan pinapotolan na ta kolo.³ Ig asing itaen nang nalipay tang mga Judio ong bindoat nang asi, si Pedro si tang pinadep na. Nainabo na asing Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na.⁴ Pagadep ong ni Pedro, dayon ang pinriso ig pinabantayan ong epat ang gropo ta mga sondalo ig tagepat-epat tang kada gropo. Ang plano ni Herodes, ipatalonga tanandia ong mga Judio pagatapos tang pista.⁵ Animan agprison pa si Pedro. Piro ang mga pamagto ong ni Cristo bogos ang pamagampo ong Dios para ong ni Pedro.

Pinaloa tang anghil si Pedro

⁶ Ong domaton ang kaldaw, ipatalonga ra rin ni Herodes si Pedro ong mga taw. Ang labing asi, gapoyat si Pedro ong ka-ngan tang doroang sondalo, ig agkadinan ta doroang kadina. May pamaggoardia pa ong portan tang prisoan.⁷ Lagat-lagat ta ge-ley, golping napaita don ang tatang anghil tang Gino, ig nan-

‡‡12:1 12:1 Ang Ading Herodes ang na, angken tang Herodes Antipas ang nagpapotol tang likel ni Juan ang Manighoniag. Mabael tang tiritorio na ong logar tang mga Judio, pario tang Ading Herodes ong Mateo 2:1-23 ig Lucas 1:5, ang yay ang lolo na. Teta, Agripa I tang goy ong nandia.

gayag ta mo-ya tang teled tang prisoan. Kinalbit tang anghil si Pedro ong silid na ig pinoaw ang ganing, “Mambangona, dali!” Ig golping naokas tang mga kadina ong mga kalima na.⁸ Ganing ka tang anghil ong ni Pedro, “Maglambonga ra! Tokon mo tang rapak mo.” Nagtoman ka si Pedro, ig ganing si tang anghil, “Tokon mo tang lambong mong panta-paw ig domatona ong yen.”

⁹Dayon ang limindoa si Pedro ig diminaton ong anghil. Piro indi gatawanan na mga matod tang gainabo. Ang kalaom na, panalakinep lamang tanandia.¹⁰ Nata-liban nira tang primiro ig ang yadoang goardia. Pagakabot nira ong portan ang taltalen ang paning ong siodad, nagabri narin ong sadili na, ig dayon ang limindoa tanira. Pagapanaw nirang pagosoy tang karsada, golping bino-wanan tang anghil si Pedro.

¹¹Ba-lo pa nata-wanan ni Pedro ang belag pala ta talakinep tang nainabo ong nandia. Ganing tanandia ong sadili na, “Mandian nata-wanano! Matod ka kaman ang sinobol tang Dios tang anghil ig linibrio nandia ong kalima ni Herodes, ig ong aggelaten tang mga Judiong boaten ong yen.”

¹²Asing nata-wanan ni Pedro ang nalibri ka kaman tanandia, napaning tanandia ong balay ni Mariang nanay ni Juan ang aggoyan ka ta Marcos. Don ong nira dorong mga taw ang pamagimes ig pamangadi.¹³ Nano-tok si Pedro ong portan ong loa, ig ang torobolon ang si Roda tang liminenget para telekan mga sinopa si.¹⁴ Nailala na tang basis ni Pedro ig ong kalipay na imbis ang abrian na tang portan, nanikad tanandia ong teled ig nagbalita ong nira ang si Pedro asia ong loa.¹⁵ “Gabeyega ra sigoro?” ganing tanira. Piro pagpareges si Rodang asi ono si Pedro. Animan ganing tanira, “Taben anghil na si!”¹⁶ Sigi pa tang pano-tok ni Pedro, ig asing inabrian

nira tang portan, midio indi tanira mamagparet ang si Pedro ka kaman tang inita nira.¹⁷ Sininiasan tanira ni Pedro ang indi mamagingal. Dayon ang sinaysay na mga monopa tanandia pinaloa tang Gino ong prisoan. Ig ganing pa tanandia, “Ibalita mi kay narin ong ni Santiago ig ong domang mga logod.” Pagatapos ta si, dayon dang nagalin si Pedro ig napaning ong domang logar.

¹⁸Pagaramal, nangataranta ta mo-ya tang mga goardia tenged ong pagalipat ni Pedro. Ig indi mata-wanan nira mga onora tang nainabo ong nandia.¹⁹ Dayon ang nagordin si Herodes ang dilemen si Pedro, piro indi inita nira. Animan pinaimbistigar na tang mga goardia ig pinapatay.

Pagatapos nagalin si Herodes ong Judea napaning ong Cesarea, ig don da nagtinir.

Ang pagapatay ni Herodes

²⁰Mandian si Herodes naboay dang gasilag ong mga taga Tiro ig taga Sidon. Animan namagampang-ampang tanirang lemenget ong nandia, tenged ang pamangan tang mga banoa nira agkomiten nira ong banoa ni Herodes. Primiro nagigampang tanira ong ni Blasto para matabangan na tanira, tenged tanandia tang agtaligan tang adi ong palasio. Pagatapos, napaning tanira ong adi para magigosay ong nandia.²¹ Animan ang adi nagtirmino ta kaldaw para tomalonga ong mga taw. Ig pagakabot tang kaldaw ang asi, sinok na tang lambong na bilang adi, ig kiminarong ong trono ig nagdiskorso ong mga taw.²² Dayon ang namaginiteg tang mga taw ang ganing, “Belag ta taw tang bibitalang asia! Dios da!”²³ Ig don ang lagi sinilotan si Herodes tang tatang anghil ang nagalin ong Gino tenged sinadili na tang dengeg ang dapat para ong Dios

lamang. Pinangan tanandia ta kolod asta ra lamang napatay.

²⁴Piro ang bitala tang Dios mas nagsaboag pa ig dorong namagparet.

²⁵Mandian, asing natapos da ni Bernabe ig ni Saulo tang obra nira, namagbalik da tanirang doroa ong Jerusalem, ang aroman nira si Juan Marcos.

Da Bernabe ni Saulo sinobol tang Ispirito Santo

13 Ong mga pamagto ong ni Cristo don ong Antioquia, may mga manigtoldok ig mga manigpakabot tang bitala tang Gino. Kabilang don si Bernabe, si Simeon ang aggoyan ta Negro, si Luciong taga Cirene, si Saulo ig si Manaen ang tangay tang pangolokolo ang Herodes impisa asing ge-ley pa tanira.^{¶1}
²Asing pamagpaletem ig pamangadi ang mga narin, ganing ong nira tang Ispirito Santo, “Ipalbag mi si Bernabe ig si Saulo. Piniliko tanira para ong tatang obra ang nataganao ong nira.”³ Animan asing pagatapos nirang magpaletem ig mangadi, binondo nira tang mga kalima nira ong da Bernabe ni Saulo. Pagatapos pinapanaw da nira tang doroa.

Si Bernabe ig si Saulo ong Chipre

⁴Mandian si Bernabe ig si Saulo, ang sinobol da tang Ispirito Santo, dayon ang napaning ong Seleucia. Magalin don naglayag tanira paning ong isla tang Chipre.⁵ Don ong Chipre napatampet tanira ong Salamina, ig don namagtoldok tanira tang bitala tang Dios ong mga simban tang mga Judio. Pinatabid ka nira si Juan Marcos para tomabang.

⁶Linibot nira tang bilog ang isla asta nangakabot tanira ong lansangan tang Pafos. Nabagat nira don tang tatang

madyikirong Judio ang pangambo ang tanandia propita. Si Bar-Jesus tang aran na.⁷ Pagtangayan tanira ni Sergio Paulo, ang gobinador tang islang narin. Ang gobinador ang na doro katakong taw. Pinagoy na si Bernabe ig si Saulo tenged galiliag tanandiang mamasi tang bitala tang Dios.⁸ Piro kinontra tanira tang madyikirong si Elimas, ang yay ang aran ni Bar-Jesus ong bitalang Grigo. Aggawidan na tang gobinador ang itaben magto ra ong ni Jesus.⁹ Mandian si Saulo, ang aggoyan ka ta Pablo, ginaeman da tang Ispirito Santo. Pina-dekan na si Elimas,¹⁰ ig ganing tanandia, “Yawang ana ni Satanas! Dayadora ig manloloko! Kasooy mo tang tanan ang mo-ya! Doroa kabo-li ig doroa kalain! Tanoapa magtareng ang magbali-kad tang kamatodan natetenged ong Gino?¹¹ Mandian silotana ra tang Dios! Mab-oraya ra. Ig maboay-boaya ang india maita ta kayagan tang kaldaw!” Lagi-lagi nangorabo ig nangi-lep tang pama-dek ni Elimas asta indi ra tanandia maita. Nangarap-karap da lamang tanandia ta taw ang magantabay ong nandia.¹² Asing inita tang gobinador tang nainabong narin, nagto ra tanandia ong Gino, ig dorong kabeberengen na ong mga toldok da Pablo natetenged ong Gino.

Ong Antioquia don ong probinsia tang Pisidia

¹³Pagalin nira ong Pafos, liminayag da Pablo ig ang mga karomanan na tegka ong Perga, tatang siodad don ong Panfilia. Asing don da tanira, binayan tanira ni Juan Marcos ig nagbalik tanandia ong Jerusalem.¹⁴ Magalin ong Perga, nagpa-dayon tanira ig kiminabot ong Antioquia

^{¶1}**13:1** 13:1 Ang Herodes ang na ay si Herodes Antipas. Tanandia tang nagpapatol tang likel ni Juan ang Manigboniag (Marcos 6:14-29), ig ana tang Ading Herodes ang nagpapatay ong mamolang ge-ley (Mateo 2:1-23). Tetrarka tanandia, ang maliag yaning gobinador, piro teta aggoyan ka ta adi.

tang Pisidia. Pagakabot tang Kaldaw ang Igperenay, dayon tanirang napaning ong simban tang mga Judio ig kiminarong tanira don.¹⁵ Pagatapos ang basaen tang Katobolan ni Moises, asta ang mga sino-lat tang mga propita, nagpatobol ong nira tang mga pangolokolo ong simban ang ganing, “Mga logod, mga may bitala ming matabang ong mga taw, mibek-ibek amo atan.”¹⁶ Animan kimindeng si Pablo, ig sininiasan na tang mga taw tang kalima na ang indi ra mamaginin-gal. Ganing tanandia,

“Mga kasimanoao ang mga Israelita, asta yamong mga belag ta Judiong may eled ong Dios, mamasi amo ong yen!¹⁷ Ang Dios ang agtowan tang mga Israelita yay ang namilik ong yaten ang mga kamepet-mepetan asing tokaw. Asing don tanira gingistar ong Ehipto, bindoat tanira tang Dios ang tatang mapoirsang nasion ig ong nandiang makabebereng ang gaem ingkelan na tanira ang magalin ong Ehipto.¹⁸ Ong teled ta epat ang polok ang takon ang tanira don ong logar ang anday gistar ang taw, inagoanta tang Dios tang katetegaten tang mga kolo nira.¹⁹ Linangga na tang pitong nasion ong logar tang Canaan, ig sindol na ong mga inampo ni Israel tang mga tanek agod magimong mga sadiling banoa nira²⁰ ong teled tang epat ang gatos ig limang polok ang takon.

“Pagatapos, sindolan tanira tang Dios ta mga osgado ang mangolokolo ong nira, asta ong timpo tang propitang si Samuel.²¹ Asing mama-dol tanira ta sadiling adi nira, sindol ong nira tang Dios si Saulong ana ni Cis, tatang laling nagalin ong tribo ni Benjamin. Naggaem si Saulo bilang adi ong teled ta epat ang polok ang takon.²² Ig asing tanggalen da tang Dios si Saulo, si David yay ang

sinlet na ong nandia. Maning ta narin tang inaning tang Dios natetenged ong ni David, ‘Initao ang si David, ang ana ni Jesse, tatang taw ang galiliagano ta mo-ya. Magtoman tanandia tang tanan ang galiliagano.’²³ Ig tarin ong dogo ni David nagalin si Jesus, ang pinangako tang Dios ang maglibri ong Israel.²⁴ Ba-lo kiminabot si Jesus, si Juan ang Manigboniag nagtoldok tang lagi ong mga Israelita ang mamagtogot ong mga kasalanan nira ig mamagpaboniag.²⁵ Ig asing natapos da ni Juan tang obra na, ganing tanandia ong mga taw, ‘Sinopa yo ong pabetang mi? Begen amo yen, belago tang aggelaten ming komabot. Piro pama-yan mi, komabot tanandiang domaton ong yen, ig belago ta bagay ang magsirbi ong nandia maski ngani magobad tang kordon tang rapak na.”

²⁶ Ganing pa si Pablo, “Mga logod ang mga inampo ni Abraham, asta yamong mga belag ta Judiong may eled ong Dios, ong yaten mismo pinatako tang bali-tang nang ganing ilibri ita tang Dios.²⁷ Ang mga taga Jerusalem ig ang mga pangolokolo ong nira indi gangatakong si Jesus yay ang Maniglibri. Indi ka naintindian nira tang mga sinolat tang mga propita asing tokaw, ang agbasaen kada Kaldaw ang Igperenay. Piro tanira ya ka tang nagboat tang inaning dang lagi tang mga propita asing sinintinsian nira si Jesus ta kamatayen.²⁸ Maski anday itaen nirang ibidinsia ang dapat patayen si Jesus, pina-dol pa ka nira ong ni Pilatong ipapatay tanandia.²⁹ Ig pagatapos ang boaten nira ong ni Jesus tang tanan ang inaning tang Kasolatan ang mainabo ong nandia, kinomit nira tang sinangoni na ong kros ig limbeng.³⁰ Piro si Jesus binoing oman tang Dios.³¹ Ig ong teled ta dorong kaldaw, napaita tanandia ong mga taw ang namansitabid

^{§§}13:22 13:22 Salmo 89:20; 1 Samuel 13:14; Isaias 44:28

ong nandia asing nagalin tanandia ong Galilea asta nakabot ong Jerusalem. Ang mga taw ang na ya ray pamagpamatod mandian ong mga Israelita natetenged ong ni Jesus. ³² Ig mandian, nani ami ra kang pagbalita ong nindio tang Mo-yang Balitang na: Ang pangako tang Dios asing tokaw ong mga kamepet-mepetan ta ³³ ay naboa na ra ong yaten ang mga in-ampo nira asing si Jesus binoing oman. Maning ta na enged tang ga-tang ong yadoang Salmo, ang ganing,

‘Yawa tang Anao,
ig mandian agpaitao ang yo tang Tatay mo!’^{*}

³⁴ Si Jesus binoi ka kaman tang Dios, ig indi pinabayan nang maronot tang sinangoni na, kompormi ong pangako na asing tokaw ang ganing,

‘I-dolo ong nindio tang mga sagrado ig sigoradong mga bindision ang pinangakō ong ni David.’[†]

³⁵ Ig ganing pa ka don ong domang salmo,

‘Tenged indi pabayan mong maronot tang sinangoni tang sagradong torobolon mo!’[‡]

³⁶ Asing timpo pa ni David, bindoat na tang tanan ang pinaboa tang Dios ong nandia. Oman pagapatay na, limbeng tanandia ong lebengan tang mga kamepet-mepetan na, ig naronot tang sinangoni na. ³⁷ Piro si Jesus ang binoing oman tang Dios, ang sinangoni na indi enged naronot. ³⁸ Animan dapat ang mata-wanan mi, mga logod, ang narin tang agpatako amen ong nindio tenged ong bindoat ni Jesus—ang mapatawad ita ong mga talak ta. ³⁹ Ig ang tanan ang pamagtalig ong nandia pinatawad da ong mga talak nira, maski ong mga talak

ang indi mapatawad mga nagtoman ita lamang ong Katobolan ni Moises. ⁴⁰ Animan magandam amo! Itaben mainabo ong nindio tang inaning tang mga propita asing tokaw ang ganing,

⁴¹ ‘Telekan mi, yamong mga masiadong mamanlibak! Mangabereng amo ig mangapatay!

Tenged magboato ta mga makabebereng ang bagay ong timpo mi, ang indi amo magparet, maski may magsayod pa ong nindio.’[¶]

⁴² Mandian asing loloa ra si Pablo ig si Bernabe ong simban tang mga Judio, inimbitar tanira tang mga taw ang magbalik ong domaton ang Kaldaw ang Igerenay, ig mitalang moman natetenged ong mga bagay ang na. ⁴³ Pagatapos tang pagsirimet-simet nira, dorong naman-sidaton ong da Pablo ni Bernabe, mga Judio asta mga madinioson ang belag ta Judio ang nala-ted da ong rilihion nira. Minitala ong nira tang mga apostolis ig sinoldokan tanirang magpadayon ang magtalig ong kaloy tang Dios.

⁴⁴ Ang diminaton ang Kaldaw ang Igerenay, alos ang tanan ang taw ong siodad napamagsimet-simet da agod mamamasi ong bitala tang Dios. ⁴⁵ Piro asing itaen tang mga Judio tang dorong mga taw ang pamamasi, pisan tanirang nangaibeg, ig dayon dang kinontra nira tang mga agbitala ni Pablo ig ininsolto nira tanandia. ⁴⁶ Piro mas nangiteg tang nem ni Pablo ig ni Bernabe. Ganing tanira, “Kaministirang ong nindio kang laging mga Judio tinokaw ang pinatako tang bitala tang Dios. Piro indi amo maliag ang mamasi. Midio ang pabetang mi, belag amo ta manigrisibi tang kaboning anday kataposan! Animan, tandan

*13:33 13:33 Salmo 2:7

†13:34 13:34 Isaias 55:3

‡13:35 13:35 Salmo 16:10

¶13:41 13:41 Habacuc 1:5

mi, paning ami ra mandian ong mga belag ta Judio. ⁴⁷Tenged maning ta na tang sinobol ong yamen tang Gino, ‘Boatena yen ang midio tolok para magtorol ta kayagan ong mga nasion, agod yaway mapaglibri ong tanan ang taw maski ong aypa ong kalibotan.’”[§]

⁴⁸Pagabasi tang mga belag ta Judio tang inaning ang narin ni Pablo, dorong kalipay nirang namagdayaw ong bitala tang Gino. Ig ang tanan ang pinilik tang Dios ang marisibi tang kaboing anday kataposan ay namagparet da.

⁴⁹Animan nabantog tang bitala tang Gino ong bilog ang logar ang asi. ⁵⁰Piro ang mga Judio, sinolsolan nira tang mga laling ilalado ong siodad, ig ang mga babay ang rilihioso ig alawig tang pagkabetang nira agod kontraen nira da Pablo. Animan, pinaliwagan nira si Pablo ig si Bernabe ig pinalayas ong logar nira. ⁵¹Animan si Pablo ig si Bernabe sinapok nira tang kolapok ong mga kakay nira para ipaita ang anda ray sara-baten nira ong mga taga don. Ig dayon ang namansipaning tanirang doroa ong siodad tang Iconio. ⁵²Piro dorong kalipay tang mga sinagpan tang Gino ang nangabo-wan ong Antioquia, ig tanirang tanan aggaeman tang Ispirito Santo.

Ong Iconio

14 Maning ka ta si tang nainabo don ong Iconio. Si Pablo ig si Bernabe siminled ong simban tang mga Judio. Maosay tang mga binitala nira animan dorong namagparet ong Gino, mga Judio asta mga Grigo. ²Piro ang mga Judiong indi galiliag ang mamagparet, sinolsolan nira tang mga belag ta Judio agod maglain tang nem nira ong mga logod. ³Nagtinir ka ta naboay-boay da Pablo ni Bernabe ong Iconio. Maiteg

tang mga nem nirang mamansibitala natetenged ong Gino, ig agpaita ka tang Gino ang matod tang mga agtotoldok nira natetenged ong kaloy na, tenged sindolan na tanira ta gaem ang magboat ta mga milagro ig mga makabebereng ang bagay. ⁴Mandian, ang mga taw ong siodad nagtenga. Ang doma, namansikampi ong mga Judiong indi pamagparet. Ig ang doma kampi ong mga apostolis.

⁵Oman ang mga belag ta Judio aroman tang domang mga Judio asta ang mga pangolokolo ong nira, namagplanong magboat ta anday sayod ig banggilen da Pablo. ⁶Asing mata-wanan narin da Pablo, namaglayas tanira ig namansipaning ong Listra ig Derbe, mga siodad ong Licaonia, ig ong mga lansangan ang palibot na. ⁷Namagpatako tanira don tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus.

Ong Listra

⁸Don ong Listra may tatang laling indi mapanaw. Pilay ang lagi tanandia mimpisang ipangana. ⁹Kakarong tanandi-ang pamasi ong agtotoldok ni Pablo. Asing itaen ni Pablo tang pilay ang may pagtalig na para mapao-ya, pinadekan na ta mo-ya ¹⁰ig minitala ta dorokapoirsa ang ganing, “Kendenga ta mato-lid!” Dayon ka kaman ang kimindeng tang pilay ig nagpanaw-panaw. ¹¹Asing pagaita tang domang mga taw tang bindoat ni Pablo, namaginireg tanira ong bitalang Licaonia ang ganing, “Napababak da ong yaten tang mga dios ong itsora ta taw!” ¹²Ig ginoyan nira si Bernabe ta Zeus, ig si Pablo ginoyan ka nira ta Hermes, tenged tanandia tang manigbitala. ¹³Ang timplo tang diosdios nirang si Zeus atan lamang ong loa tang siodad. Animan ang padi ni Zeus

§13:47 13:47 Isaias 49:6

nagekel ta mga baka ig mga rosas ong may portan tang siodad tenged tanandia asta ang mga taw don gangaliliag dang magsagda para ong mga apostolis.

¹⁴ Asing nata-wanan da Bernabe ni Pablo ang maning ta si tang boaten tang mga taw, linasik nira tang mga lambong nira ig namanikad tanira ong ka-ngan tang mga taw ang namaginiteng ang ganing,
¹⁵ “Mga tangay, angay pagboat amo ta maning atan? Yami mga taw kang kapario mi. Pamalita ami ong nindio mandian tang Mo-yang Balita agod taliodan mi tang mga bagay ang nang anday kointa na ig magbalik amo ong Dios ang boi.”^{**} Tanandia tang nagboat tang langit may ang tanek, ang talsi ig ang tanan ang na-tang tarin. ¹⁶ Asing mga timpong nangata-lib, pinabayan lamang tang Dios tang mga taw ang magboat ta maski onopang bagay ang galiliagan nirang boaten. ¹⁷ Piro ong tanan ang oras pinailala na ka tang sadili na ong mga kao-yan ang bindoat na. Aggoldan amo nandia ta koran ang pagalin ong langit ig abondang patebat ong mo-yang timpo. Ig aggoldan amo ka nandia ta pamanagan agod makontinto amo ig malipay.”

¹⁸ Piro maski pa ong mga bitalang asi da Pablo, may ge-ley indi nawidan tang mga taw ang magpatay ta mga bakang ibolontad ong nira.

¹⁹ Piro may mga Judiong namansik-abot ang nagalin ong Antioquia tang Pisidia, ig ong Iconio. Naekelan nira tang mga taw tarin ong Listra ang mamansikampi ong nira. Binanggih nira si Pablo ig ginoyodan ong loa tang siodad. Ig ong kalaom tang mga taw, patay da tanandia. ²⁰ Piro asing aglibotan tanandia tang mga sinagpan tang Gino, kimin-

deng tanandia ig nagbalik ong siodad. Ig pagaramal, napaning tanira ni Bernabe ong Derbe.

Ang pagbalik da Pablo ni Bernabe ong Antioquia tang Siria

²¹ Don ong Derbe namagpatako da Pablo ni Bernabe tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus ig dorong taw tang nagimong sinagpan tang Gino. Pagatapos, nagbalik da tanirang doroo don ong Listra, Iconio ig asta ong Antioquia ong Pisidia. ²² Inampangan nira tang mga sinagpan tang Gino don agod pabakeden pa enged tang pagto nira, ig pinanganingan nira ang padayon tanira ong pagto nirang asi. Ganing pa tanira, “Kaministiran mapasaran ta pa tang dorong kaliwagan ba-lo ita ma-pen ong inadian tang Dios.” ²³ Ig ong kada tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo,^{††} namamilik tanira ta mga mepet ang mangolokolo ong nira. Pagatapos ang nangadi ig nagpaletem, inintriga ra nira tang mga mepet ang narin ong Gino ang agtaligan nira.

²⁴ Pagatapos, simina-lib da Pablo ni Bernabe ong Pisidia ig nangakabot ong Panfilia. ²⁵ Don ong Perga ang sakep tang Panfilia nagtoldok tanira tang bitala tang Dios, ig pagalin nira don napaning tanira ong Atalia. ²⁶ Don ong Atalia naglayag tanirang pabalik ong Antioquia, ong pinagalinan nira asing primirong inintriga tanira ong kaloy tang Dios para boaten nira tang natapos da mandian.

²⁷ Pagakabot da Pablo ni Bernabe ong Antioquia, sinimet nira tang tanan ang pamagto ong ni Cristo don ig binalita nira tang tanan ang pinaboat tang Dios

^{**} **14:15** 14:15 “Dios ang boi” tang goy tang mga Judio ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

^{††} **14:23** 14:23 Ang “tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo” ong bitalang Grigo, yay ang “ekkklesia.”

ong nira, ig binalita ka nira mga monopa ang mga belag ta Judio sindolan ka ta dalan agod tanira mamagto ka ong ni Jesus. ²⁸Ig naboay tanirang nagtinir don, ka-pen tang domang mga sinagpan tang Gino.

Ang inampangan ong Jerusalem

15 Mandian may pirapang mga taw ang namagalin ong Judea ang napaning ong Antioquia ig nagtoldok ong mga logod don ang ganing, “Indi amo malibri ong mga kasalanan mi mga indi amo matorian sigon ong toldok tang Katobolan ni Moises.”^{‡‡} ²Piro kinontra tanira ta mo-ya ni Pablo ig ni Bernabe ig nagimong makinit tang pagdiskosion nira. Animan namaginigoan tanirang papaningen da Pablo ni Bernabe ong Jerusalem ig ang pirapang mga logod ang taga Antioquia para magigbagat ong mga apostolis ig ong mga mepet natetenged ong bagay ang na.

³Dayon da tanirang pinapanaw tang mga pamagto ong ni Cristo. Simina-lib tanira ong Fenicia ig ong Samaria ig pamamalita tanira ong mga logod don ang ganing ang mga belag ta Judio pamagto ra ka ong Dios. Animan dorong kalipay nira ong balitang narin. ⁴Pagakabot da Pablo ni Bernabe ong Jerusalem, rinisibi tanira don tang mga pamagto ong ni Cristo asta ang mga apostolis ig ang mga mepet. Ig inistoria nira tang tanan ang pinaboat tang Dios ong nira. ⁵Piro don may mga pamagto ka, ang mga mimbrow tang gropo tang mga Pariseo. Kimindeng tanira ig ganing, “Kaministiran ang torian tang mga belag ta Judio, ig aningen ang mamagtoman ong Katobolan ni Moises.”

⁶Namagsimet-simet tang mga apostolis ig ang mepet para pagampangan tang bagay ang na. ⁷Namagdibatian tanira ta mo-ya, ig asing ori ra kimindeng si Pedro ig ganing ong nira, “Mga logod, gata-wanan mi ka ang asing tokaw yo piniliko tang Dios ong nindio para magpatako ong mga belag ta Judio tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus, agod pagabasi nira mamagto ra ka tanira. ⁸Ang Dios ang gatako tang gatang ong mga popotokon tang tanan ang mga taw, yay ang nagpaita ang rinisibi na tang mga belag ta Judio tenged sindolan na ka ong nira tang Ispirito Santo pario tang bindoat na ong yaten asing primiro. ⁹Pario lamang tang pama-dek tang Dios ong nira asta ong yaten. Ang mga popotokon nira linimpioan na ka ong mga kasalanan nira tenged namagto ra tanira ong Gino. ¹⁰Animan, angay agsobokan mi mandian tang Dios? Angay ang Katobolan ni Moises ipatakan mi pa ong mga sinagpan tang Gino? Asia mabelat ang tarakanen ang ita mismo asta ang mga ginikanan ta, indi ita natakan. ¹¹Itang mga Judio, pamagparet ita ig gangalibri tenged lamang ong kaloy ni Ginong Jesus. Ig ang mga belag ta Judio, maning ka ta si.”

¹²Namagipes da lamang tang mga namagsimet-simet. Pinama-yan da lamang nira si Bernabe ig si Pablo mintras agsasaysay nira tang mga milagro ig mga makabebereng ang bagay ang pinaboat tang Dios ong nirang doroa para ong mga belag ta Judio. ¹³Pagatapos nirang magbitala, si Santiago si tang minitala ang ganing, “Mga logod, mamasi amo ong yen. ¹⁴Si Simon nagbalita ra ong yaten mga monopa pinaita tang Dios tang

‡‡15:1 15:1 Ang mga taw ang namagalin ong Judea ay mga Judiong pamagto ong ni Jesus piro pamagosoy pa ong Katobolan ni Moises. Ang mga taw ang sinoldokan nira ong Antioquia ay mga belag ta Judio ang pamagto ka ong ni Jesus, piro anday inadalan nira natetenged ong Katobolan ni Moises.

paggegma na ong mga belag ta Judio asing namilik tanandia ta pirapang taw ong nira ang magimong nandia. ¹⁵Ig ong bindoat tang Dios ang maning ta si, nagmatod ka engaged tang inaning tang mga propita asing tokaw pa. Tenged na-tang ong Sagradong Kasolatan,

¹⁶‘Pagatapos ta na, magbaliko. Ig tokodono sing moman tang balay ni David ang nageba.’^{¶¶}

Maski nalangga tang balay na, ipa-dengo sing moman ig ibaliko ong dati,

¹⁷agod ang domang mga taw mamagdilem ong yen;

mamagalin ong tanan ang mga nasion ang ginoyano ang magimong yen.’

¹⁸Maning ta na tang agganing tang Gino asing nagpatako tang mga bagay ang na asing tokaw pa.’^{§§}

¹⁹“Animan mandian,” ganing si Santiago, “nani tang maningo. Indi ra pabelatan ta tang mga belag ta Judiong lelenget da ong Dios. ²⁰Ang boaten ta, solatan ta tanira ig aningen ang indi ra tanira mamangan tang mga pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan, obin karni ta mga ayep ang na-kel tang likel na ig indi natorok tang dogo na, asta ang dogo na. Aningen ta kang indi tanira mangombabay obin mangonlali.

²¹Tenged ang Katobolan ni Moises, impisa pa asing tokaw ang timpo, agbasaen da ka ong mga simban ta kada Kaldaw ang Igperenay, ig agtotoldok ong kada banoa.”

Ang solat para ong mga belag ta Judiong pamagto ong ni Jesus

²²Animan ang mga apostolis ig ang mga pangolokolo ang mga mepet don, asta ang tanan ang pamagto ong ni Cristo don, namaginigoan ang mamilik

ta mga lali ong gropo nira ang patabiden nira ong da Pablo ni Bernabe ang paning ong Antioquia. Ang pinilik nira ay si Judas ang aggyon ta Barsabas asta si Silas. Ang doroang na, aggalangen ta mo-ya tang mga logod. ²³May solat ang pinaekel nira ong mga laling na ang ganing,

“Yaming mga apostolis ig mga mepet tani pamagpakomosta ami ong nindiong mga logod ang belag ta Judio ang pamagto ra atan ong Antioquia, Siria ig Cilia. ²⁴Nabalitan amen ang may mga aro-man amen tani ang napaning atan ong nindio, maski indi sinobol amen, ig ginamo amo nira ig pinalinget nira tang mga kinaisipan mi ong mga sinoldok nira. ²⁵Animan namaginigoan aming tanan ong pagsirimeten amen ang mamilik ta mga lali para papaningen atan ong nindio katabid tang yaten ang agmalen ang da Bernabe ni Pablo. ²⁶Si Pablo ig si Bernabe pamagsirbi ong ni Jesu-Cristo ang indi engaged geldan maski ang kaboi nira gabetang ang pirmi ong karisgoan. ²⁷Piro mandian, agtobolon amen si Judas ig si Silas, ig tanira mismo tang magpaintindi ong nindio tang mga bagay ang agsosolat amen ong nindio tani. ²⁸Tenged nagimong disision amen ong tabang tang Ispirito Santo, mo-ya pa ang indi amo ra pabelatan poira ong mga bagay ang na ang kaministiran ka kaman ang boaten mi: ²⁹Indi amo mamangan ta mga pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan; indi amo mamangan ta dogo ig karni ta ayep ang na-kel tang likel na ig indi natorok tang dogo nira; ig indi amo mangombabay obin mangonlali. Mga tomanen mi tang agganing amen ang na, mo-ya sia. Tegka ra lamang tarin.”

^{¶¶}**15:16** 15:16 Maliag yaning ilibri tang Dios tang mga inampo ni David, ig boaten sing moman tang inadian na.

^{§§}**15:18** 15:16-18 Amos 9:11-12; Jeremias 12:15; Isaias 45:21

³⁰Dayon dang pinapanaw nira tang mga taw ang sinobol ang paning ong Antioquia. Pagakabot nira don, dayon ang sinimet nira tang tanan ang mga logod ig sindol nira tang solat. ³¹Pagabasa nira tang solat, dorong kalipay nira ong laygay ang na ang nagpabaked tang nem nira. ³²Mandian si Judas ig si Silas, bilang manigpakabot ka tang bitala tang Dios, nagigampang ta naboyang mga taw agod pamoirsan tang nem nira ig pabakeden pa enged tang pagto nira. ³³Nagtinir ka tanira don ta indi naboyang. Pagatapos, asing pinangadi ra tanira tang mga logod ong Antioquia ang balampa ra lamang mo-ya ka tang pagparanawen nira, dayon tanirang namagbalik ong mga namagtobol ong nira. ³⁴[Piro si Silas nagdisision ang pabowan don.]*

³⁵Si Pablo ig si Bernabe napabowan don ong Antioquia. Tanira ig doro pang aroman nira tang namagtoldok ig namagpatako tang bitala tang Gino.

Nagbelagan si Pablo ig si Bernabe

³⁶Pagatalib tang pirapang kaldaw ganing si Pablo ong ni Bernabe, “Balikan ta, bisitaen ta tang mga logod ong tanan ang mga lansangan ang pinanoldokan ta tang bitala tang Gino. Telekan ta mga monora tanira.” ³⁷Mandian ang galiagan ni Bernabe e-lan nira si Juan Marcos. ³⁸Piro indi maliag si Pablo, ig pagpareges ang ganing indi e-lan nira. Tenged asing don tanira ong Panfilia asing tokaw, binayan tanira ni Marcos ig indi nagpadayon ong pagtoroldokon

nira. ³⁹Nagkinit tang diskosion nira, asta namagbelagan da lamang. Ingkelan ni Bernabe si Marcos ig namansitay tanira paning ong Chipre. ⁴⁰Ig si Silas tang pinatabid ni Pablo. Ba-lo tanira namagalin, pinangadi tanira tang mga pamagto ang pangaloyan ka tanira tang Gino. ⁴¹Napaning si Pablo ong mga tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo[†] don ong Siria ig Cilicia ig pinabaked na tang pagto nira.

Siminabid si Timoteo ong da Pablo ni Silas

16 Nagpadayon si Pablo asta ong mga siodad tang Derbe ig Listra. Don ong Listra may tatang sinagpan tang Gino, ang aran na si Timoteo. Ang nanay ni Timoteo, tata kang Judio ang pagto ong Gino, piro ang tatay na Grigo. ²Maski sinopa ong mga logod don ong Listra ig ong Iconio pamansianing ang si Timoteo mo-yang taw. ³Mandian, galiliag si Pablóng e-lan na si Timoteo, animan tinorian na tanandia agod indi mamagrikلامو tang mga Judio. ⁴Tenged ang tanan ang mga Judio ong mga logar ang asi gangatakong ang tatay ni Timoteo Grigo. ⁴Ig ong kada lansangan ang paningan nira agsasayod ka nira tang pinaginigoan tang mga apostolis ig mga mepet don ong Jerusalem natetenged ong mga tobol ang dapat lamang ono tomanen tang mga belag ta Judio. ⁵Animan ang mga pamagto ong ni Cristo mas nambaked tang pagto nira, ig kaldaw-kaldaw mas panyadi tanira.

***15:34** 15:34 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

†**15:41** 15:41 “tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo.” Ong bitalang Grigo: “eklesia.”

‡**16:3** 16:3 Ang kaogalian tang mga Judio ay patorian tang mga ana nirang lali bilang tanda ang tanira mga pinilik tang Dios. Piro ang mga belag ta Judio, pario tang mga Grigo, belag ta ogali nira ang magpatori.

Ang laling taga Macedonia

⁶Linibot-libot ka da Pablo tang mga logar ong Frigia ig Galacia, tenged indi tanira pinagnan tang Ispirito Santo ang magpatako tang bitala tang Dios don ong probinsia tang Asia. ⁷Pagakabot nira don ong kate-kan tang Misia, mamansidayon da rin tanira ong probinsia tang Bitinia, piro inawidan tanirang moman tang Ispirito ni Jesus. ⁸Animan binagtas nira tang Misia asta mababak tanira ong lansangan ang aggoyan ta Troas. ⁹Ang labing asi don ong Troas, may napaita ong ni Pablo ang tatang taw ang taga Macedonia. Ke-deng narin ig pagpakiloy ong ni Pablo ang ganing, “Paninga ka ong Macedonia ig tabangan ami ka nio.” ¹⁰Animan lagi-lagi nagsimpan ami^f ang paning ong Macedonia, tenged nagparet ami nga ang Dios yay ang naggoy ong yamen ang magpatako tang Mo-yang Balita ong mga taw don ong Macedonia.

Nagto si Lydia ong ni Jesus

¹¹Animan, pagalin amen ong Troas, liminayag ami parombo ong Samotracia ig ang diminaton ang kaldaw siminampet ami ong Neapolis. ¹²Pagalin amen ong Neapolis, napaning ami ong Filipos, tatang importanting siodad ong parting asi tang Macedonia, ig sakep tang go-birno tang Roma. Nagtinir ami ta pira-pang kaldaw don ong Filipos. ¹³Asing pagkabot tang Kaldaw ang Igperenay, limindoa ami ong siodad ig napaning ami ong binit tang soba ang pabetang amen don may logar ang palagampoan tang mga Judio. Kiminarong ami ig nagigampang ami ong mga babay ang pamagsimet-simet don. ¹⁴Ang tatang pamasi ong yamen ay si Lydia, ang taga Tiatira. Manigtinda tanandia ta mga

maralen ang tilang granati, ig pagto ka ong Dios. Bino-kad tang Gino tang kinaisipan na ig nagparet tanandia ong mga agganing ni Pablo. ¹⁵Tanandia asta ang tanan ong pamalay-balay nira namagpaboniag. Pagatapos inimbitar ami nandia ang ganing, “Mga pamagparet amo ang matod ka kaman tang yen ang pagto ong Gino, paning amo ong balay ig don amo ra mamansidayon.” Ig indi ami enged napangindi ong imbitar na.

Pinriso si Pablo ong Filipos

¹⁶Tatang kaldaw, asing agpaning ami ong logar ang parangadian binagat ami ta tatang torobolon ang soltiras. Tanandia agtelden ta malain ang ispirito, animan gatako tanandiang maminto tang mga bagay ang mainabo ong parakaboton. Ig tenged ong paminto na, dorong koarta tang aggitaen tang mga agalen na. ¹⁷Mandian, ang babay ang na pirmi rang dadaton ong yamen da Pablo ig sigi tang initeg nang ganing, “Ang mga laling na sinobol tang Dios ang Kalawig-lawigan ong tanan para magpatako ong nindio mga mono amo pa malibri.” ¹⁸Doro rang mga kaldaw ang agboaten na narin, asta indi ra nagoanta si Pablo. Animan dayon ang sinalonga na tang babay ig ganing ong ispiritong paggaem ong nandia, “Ong aran ni Jesu-Cristo, agtobolona yen ang lombao ong nandia!” Ig ong oras ang lag-ing asi, limindoa tang ispirito ong babay. ¹⁹Pagaita tang mga agalen tang babay ang anda ray paglaom nirang maita pa ta koarta ong nandia, dayon ang dinep nira si Pablo ig si Silas ig ingkelan ong plasa agod patalongaen ong mga aotordad. ²⁰Ig pinatalonga nira tang doroa ong mga opisialis ang taga Roma, ang ganing, “Ang mga taw ang na, mga Ju-

^f16:10 16:10 Ang maliag yaning tang “ami” ay si Lucas, ang yay ang nagsolat tang librong narin, asta ang domang mga aroman ni Pablo ang namansitabid ong nandia.

dio ig pamagboat tanira ta gamo tarin ong siodad ta! ²¹ Pamagtoldok tanira ta mga kinaogalian ang kontra ong li ta ig belag ta dapat ang risibien obin tomanen ta bilang mga sakep tang gobirno tang Roma.” ²² Ig ang mga taw don dayon ang dina-magan nira da Pablo ni Silas, ig sinalalabangan nirang pinamalo. Oman nagordin tang mga opisialis ang loatan tanira ig panlatigon. ²³ Pagatapos tang dorodorong latigo, pinangatek tanira ong prisoan, ig inordinan tang goardia tang prisoan ang sigoron nang maelet tang pagkakolong ong nira. ²⁴ Animan, pina-led na da Pablo ong kateled-teledan ang koarto tang prisoan ig pinangapit na tang mga kakay da Pablo ong tatang karapitan ta kakay.

²⁵ Mandian, asing tenganan da, pamangadi da Pablo ni Silas ig pamagkanta ang pamagdayaw ong Dios. Ang mga karomanan nirang mga priso pamamasi ka ong nira. ²⁶ Lagat-lagat ta ge-ley, golping nanlinog ta dorokapoira. Namansikedeg tang mga pondasion tang prisoan, ig golping nagabri tang tanan ang portan ig nangatang-tang tang mga kadina tang tanan ang mga priso. ²⁷ Napoaw tang goardia, ig asing inita nang abri tang mga portan, dayon ang inogot na tang ispada na agod patayen na rin tang sadili na, tenged kalaom na nangapalpat da tang tanan ang priso. ²⁸ Piro initegan tanandia ni Pablo ta dorokapoira ang ganing, “Indi pasipalan mo tang sadili mo! Nani aming tanan!” ²⁹ Dayon ang nanobol ta tolok tang goardia ig nanikad ong teled. Diminagpa tanandia ong talongan da Pablo ni Silas ig pangelel tanandia ong sobrang eled na. ³⁰ Pagatapos, ingkelan na ong

loa da Pablo ni Silas ig ganing tanandiang nane-ma, “Mga magino, onopa tang dapat ang boateno agod malibrio?” ³¹ Siminabat tanira, “Magtoa ong ni Ginong Jesu-Cristo ig malibria—yawa asta ang pamalay-balay mo.” ³² Ig sinoldok da Pablo tang bitala tang Gino ong goardia, asta ong tanan ang don ong teled tang pamalay-balay na. ³³ Ang oras ang laging asi tang labi, ingkelan na da Pablo ig linimpioan na tang mga igad nira. Oman, nagpaboniag ang lagi tang goardia asta ang tanan ong pamalay-balay na. ³⁴ Pagatapos, pinadayon na da Pablo ong balay na ig sinimpanan ta pamanagan. Ang goardia asta ang tanan ong pamalay-balay na, dorong kalilipayen nira ang tanira pamagto ra ong Dios.

³⁵ Pagaramal, ang mga opisialis tang siodad nanobol ta mga sondalo ang ganing, “Palpatan da tang mga taw ang asi.” ³⁶ Ang inaning nirang asi binalita tang goardia ong ni Pablo ang ganing, “Ang mga opisialis nagordin ang pamalpatan amo ra. Lombo amo ra, ig balampa masinlo tang pagparanawen mi.” ³⁷ Piro ganing si Pablo ong mga sondalong pinanobol, “Yami mga siodadanos tang Roma![§] Pinatakan ami nira tang palo ang indi ami gaimbistigar. Pagatapos, ginatek ami pa nira ong prisoan. Mandian galiliag tanirang paloaen ami ong talok? Indi maimo. Tanira tang paning tarin ig magekel ong yamen ong loa.” ³⁸ Ang inaning ang na ni Pablo bineg tang mga sondalo ong mga opisialis ig pagabasi nirang si Pablo ig si Silas mga siodadanos pala tang Roma, pinangel-dan tanira. ³⁹ Animan napaning tang mga opisialis ong da Pablo ni Silas ig namama-dol ta pasinsia ong nira. Inge-

§16:37 16:37-38 Si Pablo ig si Silas aggilalaen ang mga “siodadanos tang Roma” tenged nataw tanira ong mga siodad ang sakep tang gobirno tang Roma. Maliag yaning, may mga kato-lidan nira pario tang mga taw ang matod ang taga Roma. Ang kayadian tang mga Judio ay belag ta siodadanos, ang maliag yaning belag ta “citizens” tang Roma.

lan nira da Pablo ong loa tang prisoan ig namagigampang ang mamagalin ang lagi tanira ong siodad tang Filipos. ⁴⁰ Pagalao nira ong prisoan, napaning da Pablo ni Silas ong balay da Lydia. Nagigabagat tanira ong mga logod don, ig namagtoldok ong nira agod mas mambaked tang mga nem nira, ig pagatapos dayon da tanirang namagalin.

Ang golo don ong Tesalonica

17 Mandian ong pagparanawen da Pablo ni Silas, simina-lib tanira ong siodad tang Anfipolis ig ong siodad tang Apolonia asta nangakabot tanira ong siodad tang Tesalonica. Don ong Tesalonica may simban tang mga Judio. ²Ig pario tang agboaten ang pirmi ni Pablo, nagsimba ka tanandia don. Ong teled tang tolong domingo, Kaldaw ang Igperenay nagigampang tanandia ong mga taw natetenged ong maliag yaning tang Sagradong Kasolatan, ig nagigrason tanandia ong nira. ³Agpaintindi ig aggamiten na tang Kasolatan para pamatodan ong nira ang kaministiran ang mapasar ta kaliwagan tang Cristo, ig pagatapos maboing moman. Ganing si Pablo ong nira, “Si Jesus ang narin ang agbabalitaon ong nindio yay ang Cristo.”**
⁴Ang domang pamamasi naekelan kaman ang namagto ong ni Jesus, ig minimbeng tanira ong da Pablo ni Silas. Namagparet ka tang doro-dorong mga rilihosong Grigo, asta ang dorong mga babay ang ilalado ong siodad.

⁵Piro naibeg tang mga Judio ong da Pablo, ig namaggoy tanira ta mga laling barombado ang pamaglaog-laog lamang atan ong plasa. Ig asing doro ra tanira, ginamo nira tang mga taw ong siodad. Tinolos nira tang balay ni Jason ig agdilemen nira da Pablo ni Silas tenged galiliag tanirang patalongaen nira ong

mga taw. ⁶Ig asing indi inita nira da Pablo ni Silas, si Jason asta ang domang mga pamagto tang rineges nira ig ingkelan ang pinatalonga ong mga pangolokolo ong siodad, ig namaginiteg tanirang ganing, “Ang mga taw ang asi namagekel lamang ta gamo maski ong aypa tanira. Ig mandian namansikabot da tarin ong logar ta! ⁷Rinisibi pa tanira ni Jason ong balay na! Paririo tanirang tanan ang pamangontra ong riglaminto tang Adi tang Roma. Ganing tanirang may doma pang adi ang aran na si Jesus.” ⁸Ang mga taw ig ang mga pangolokolo ong siodad, asing naba-yan nira asi, mas namaggolo pa enged tanira. ⁹Ig ba-lo pinalpatan nira si Jason asta ang mga karomanan nira, pinapagbayad kang lagi nira ta piansa.

Da Pablo ong Berea

¹⁰Pagalabi, da Pablo ni Silas, sinobol ang lagi tang mga pamagto ang paning don ong Berea. Pagakabot nira ong Berea napaning tanira ong simban tang mga Judio. ¹¹Tarin ong Berea mas bokad tang mga kinaisipan tang mga Judio mga ikompara ong mga taga Tesalonica. Ang mga taga Berea, dorong kaliliag nirang mamasi tang bitala tang Dios, ig kaldaw-kaldaw aggaldan nira tang Kasolatan para telekan mga matod kaman tang mga agtotoldok da Pablo. ¹²Ig doro ong nira tang namagto ong Gino. Maning ka ta si tang dorong mga Grigo, babay may lali ang ilalado ong banoa.

¹³Piro asing mabalitan tang mga Judio don ong Tesalonica ang si Pablo pagtoldok da tang bitala tang Dios ong Berea, namansipaning tanira don ig initeg-iteg nira tang mga taw ang mamaggolo. ¹⁴Animan si Pablo, dayon ang laging inated tang mga pamagto don ong baybay. Piro si Silas ig si Timoteo

**17:3 17:3 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

napabo-wan pa ong Berea. ¹⁵ Ang mga taw ang namagated ong ni Pablo namansitabid ong nandia tegka ong Atenas. Oman dayon da tanirang namagbalik ong Berea ang may ordin ni Pablo ang aningen ka nira da Silas ni Timoteo ang domaton ang lagi ong nandia.

Asing si Pablo ong Atenas

¹⁶ Asing si Pablo don ong Atenas ang pagelat ong da Silas ni Timoteo, napanaidan na tang siodad ang narin. Ig nagoloan tanandia ta mo-ya, tenged maski ong aypa tanandia pa-dek ay dorong mga dios-diosan. ¹⁷ Animan don ong simban tang mga Judio, nagigrason tanandia ong nira ig asta ong mga rilihi-song belag ta Judio. Maning ka ta si tang bindoat na don ong plasa. Kaldaw-kaldaw pagigrason tanandia ong mga taw ang gapaning don. ¹⁸ Doroang klasi ta mga manigtoldok tang namagigrason ka ong nandia. Ang tata aggoyan ta mga Epicureo, ig ang tata aggoyan ta mga Estoico. Pamane-ma tang doma, “Onopa bato tang agganing tang bongalngalan ang na?” Ang doma ganing ka, “Ang agganing na midio natetenged ong domang mga dios.” Tenged kaman ang agpatako ni Pablo yay ang natetenged ong ni Jesus ig ang natetenged ong pagaboing moman tang mga patay.†† ¹⁹ Mandian asi, dayon ang ingkelan nira si Pablo ig pinatalonga ong pagsirimeten nira don ong logar ang aggoyan ta Areopago. Ig ganing tanira ong nandia, “Balo amen lamang naba-yan tang agganing mo ig galiliag ami lamang ang matako mga onopang toldokay sia. ²⁰ Tenged yawa may agganing mong mga pama-yan amen ang parti ong mga gata-wanan amen. Animan galiliag ami lamang ang

matako mga onopa tang maliag yaning tang mga agtotoldok mong asia.” ²¹ Tenged ang tanan ang taga Atenas asta ang taga domang banoang pamansistar don, anda ray domang agboaten nira kondi ang mamagarampang-ampang ig mamamasi natetenged ong ba-long mga bagay.

²² Mandian sia, si Pablo dayon ang kimindeng don ong ka-ngan tang paragsimetan tang Areopago ig minitala ang ganing, “Yamong mga taga Atenas! Napanaidano ang maski onopang bagayay doro amo karilihioso. ²³ Tenged asing papanaw-panawo ong siodad mi ig panelek-teleko ong mga agsimban mi may initao ang tatang altar ang maning ta na tang nasolat don, ‘Para ong Dios ang indi gailala ta.’ Animan ang agtowan ming asing indi mailala mi yay ang ipailalao ong nindio mandian. ²⁴ Ang Dios ang nagboat tang kalibotan ig ang tanan tarin ong kalibotan, yay ang Gino tang langit may ang tanek. Tanandia indi gistar ong mga simban ang bindoat ta taw. ²⁵ Indi ita matabang ong nandia, tenged tanandia indi pangaministiran ta maski onopang bagay ang maimo tang kalima ta. Tanandia mismo tang pagtorol ong yaten ta kaboi ig linawa, ig tanan-tanan ang mga kaministiran ta. ²⁶ Bindoat tang Dios tang tanga tawan, ang yay ang pinagalinan tang tanan ang mga irinsia ta taw ang pinaistar tang Dios ong tanan ang mga logar tarin ong kalibotan. Asing tokaw pang lagi, ang Dios tang nagtirmino tang timpong itinir tang taw ong kalibotan ig tanandia ka tang nagbetang ong nira ong mga logar ang istaran nira. ²⁷ Ang tanan ang na bindoat tang Dios

††17:18 17:18 Ang mga bitalang “pagaboing moman” mga ila-ted ta ong bitalang Grigo ay “Anastasis,” ang yay ang tatang aran ta babay. Animan, nalito sigoro tang mga taga Atenas ang pamamasi ong ni Pablo, ig kalaom nira ang agtotoldok na ay natetenged ong doroang dios, ang tata si Jesus ig ang tata Anastasis.

agod itang mga taw magdilem ong nandia, ig balampa ong pangarap-karap ta matoman ta enged tanandia. Ong kamatodan, ang Dios belag ta alawid ong maski sinopa ong yaten. ²⁸ Tenged may naganing, 'Biot na tang kaboi ta, kaliek ta, ig pagkataw ta.'

Maski ang mga manigbirso mi, maning ta na tang inaning nira, 'Ita kaman mga ana tang Dios.'

²⁹ Animan, tenged ana ita ka kaman tang Dios, belag ta dapat ang maning ita ang pario tanandia ong mga riboltong bindoat ong bolawan, silber obin bato. Asia, agboaten lamang ong isip ig kalima ta taw. ³⁰ Asing oras ang mga taw anda pay kalibotan nira natetenged ong Dios, agpabayan na lamang tanira. Piro mandian agtobolon tang Dios tang tanan ang taw ong ta-paw tang kalibotan ang magtogat ig magbo-wan tang mga kasalanan nira. ³¹ Tenged natirmino na ra tang kaldaw ang osgaran na ta mato-lid tang tanan ang taw ong kalibotan. Paosgaren na tanira ong tatang taw ang pinilik na. Ig pinamatodan na ong tanan mga sinopa tang pinilik na asing binoi nang oman."

³² Asing pagabasi nirang si Pablo pagbitala natetenged ong moman ang pagaboi tang mga patay, inintirimis lamang tanandia tang doma ong nira. Piro ang doma ganing, "Galiliag aming mamasing moman ong nio natetenged ong mga bagay ang na."³³ Oman nagalin si Pablo ong pagsirimetan nira. ³⁴ Piro ang domang mga taw nagiga-pen ong nandia ig namagto ra ong ni Jesus, pario ong ni Dionisio ang tatang mimbrow tang mga taga Areopago, ig ang babay ang si Damaris, ig may mga doma pa enged.

Asing si Pablo don ong Corinto

18 Pagatapos ta si, dayon ang nagalin si Pablo ong Atenas ig napaning don ong Corinto. ² Nailala na don tang tatang lali ang si Aquila, tatang Judiong taga Corinto. Tanandia asta ang katawa nang si Priscila indi pa lamang gaboay ang kiminabot ang nagalin ong Italia, tenged si Claudio ang Adi tang Roma nagordin ang mamagalin da ong Roma tang tanan ang mga Judio.[‡] Animan mandian, binisita ni Pablo tang magkatawang na ong balay nira. ³ Ig tenged si Pablo ig ang magkatawang na pariong mamanigboat ta torda, minim-beng tanandia ong nira ig mina-pen ong obra nira. ⁴ Ig kada Kaldaw ang Igpere-nay, agpaning tanandia don ong simban tang mga Judio ig pagigrason ong mga Judio don ig ong mga Grigo. Tenged ang kaliliagan na maekelan na tanira ang mamagto ong ni Jesus.

⁵ Pagakabot da Silas ni Timoteo ang nagalin ong Macedonia, anda ray domang agboaten ni Pablo kondi ang magtoldok. Pagpamatod tanandia ong mga Judio ang ganing si Jesus yay ang Cristo.[¶] ⁶ Piro kinontra tanandia tang mga Judio ig binitalan nira tanandia ta anday sayod. Animan sinapokan ni Pablo tang kolapok ong lambong na, ang ganing, "Yamo tang bala mga silotan amo tang Dios! Anda ray sarabateno ong nindio. Impisa mandian, paningo ra ong mga belag ta Judio."⁷ Pagatapos nagalin tanandia ig napaning ong balay ni Ticio Justo, ang tatang belag ta Judio ang pagto ong Dios. Ang balay na ong dobali lamang tang simban tang mga Judio. ⁸ Si Crispo, ang pangolokolo ong simban ang asi, nagto ka ong Gino, aro-

‡18:2 18:2 Roma tang kapital tang Italia, asta ang bilog ang inadian tang Adi tang Roma.

¶18:5 18:5 "Cristo." Telekan ong Bokabolario.

man tang pamalay-balay na. Ig dorong mga taga Corinto tang namamasi ong ni Pablo ig namagto ong Gino, ig pinamoniagian tanira.

⁹Tatang labi may pinaita tang Dios ong ni Pablo. Inita na tang Gino ang ganing ong nandia, “India meled! Magpadayona lamang ang mitala ig india tomareng, ¹⁰tenged katabido nio. India ondion pa tang mga taw tenged dorong tawano ong siodad ang na.” ¹¹Animan nagtinir si Pablo ta nagpatakong may tenga ong Corinto. Ig sigi tang toldok na tang bitala tang Dios ong mga taw.

¹²Piro asing si Galion nagimong gobirador tang Acaya, ang mga Judio namagoroyonan ig dinep nira si Pablo, ingkelan ig pinatalonga ong ni Galion para osgaran. ¹³Ganing tanira, “Ang taw ang na agregesen na tang mga taw ang magto ong Dios ong mga dalan ang kontra ong li ta.” ¹⁴Asing mitala rin si Pablo para somabat, ganing si Galion ong mga Judio, “Mga ang kasong na ay natetenged ong boat nang anday sayod obin mabelat ang kasalanan, dapat lamang ang pama-yan amo yen. ¹⁵Piro komo ang riklamo mi ay natetenged lamang ong mga bitala, ong mga aran, ig ong Katobolan ming mga Judio, yamo tang bala atan. Indio maliliag ang magosgar ong mga bagay ang asia.” ¹⁶Ig dayon ang pinalin ni Galion tang mga Judio ong korti. ¹⁷Mandian ang pina-ngawan tang mga Judio ig sinalalabangan ang dinep ay si Sostenes, ang pangolokolo ong simban nira. Sinigbak nira tanandia ong talongan tang korti, piro indi enged nagsapet si Galion.

Ang pagbalik ni Pablo ong Antioquia

¹⁸Naboay-boay pa si Pablo don ong Corinto. Pagatapos, naglisinsia tanandia ong mga logod ig nagbiahi paning ong Siria, aroman na si Priscila ig si Aquila. Piro ba-lo ta si, nagpabolog

kang lagi si Pablo ong lansangan tang Cencrea para ipaita ang may pinanagakoan na ong Dios. ¹⁹Mandian, kiminabot tanira ong Efeso. Ig don binowan na tang magkatawang Priscila ig Aquila. Napaning tanandia ong simban tang mga Judio ig nagigrason ong nira. ²⁰Inampangan nira si Pablo ang magtinir kang lagi tanandia ong nira, piro indi maliag si Pablo. ²¹Animan ganing, “Magbaliko sing moman tarin ong nindio, mga ipagna tang Dios.” Oman dayon da tanandiang siminay ig nagalin ong Efeso.

²²Pagakabot na don ong Cesarea, napaning tanandia ong Jerusalem ig nagigbagat kang lagi ong mga pamagto ong Gino don, ba-lo tanandia diminayon ong Antioquia. ²³Pagatinir na ta maboay-boay ong Antioquia, nagbiahi si tanandia ig pinanangan na tang tanan ang mga sinagpan tang Gino ong mga logar tang Galacia ig Frigia ig pinapoirsa na tanira ong pagto nira.

Ang taw ang si Apolos

²⁴Mandian asia, may tatang Judion taga Alejandria ang napaning ong Efeso, ang aran na si Apolos. Maosay tanandiang mitala ig dorong gata-wanan na ong Kasolatan. ²⁵Natoldokan tanandia natetenged ong pagorosoyon ong Gino. Dorong kaliliag nang magtoldok ig osto tang mga agtotoldok na ig agbibitala na natetenged ong ni Jesus. Piro ang pagboroniagen ang gata-wanan na, tegka lamang ong ni Juan. ²⁶Nagimpisa ra tanandiang mitala ang maiteg tang nem na ong simban tang mga Judio. Ig asing naba-yan tanandia ni Priscila ig ni Aquila, ingkelan nira tanandia ig pinaintindi nira ta osto ong nandia tang natetenged ong pagorosoyon ong Dios. ²⁷Ig asing ganing si Apolos ang galiliag tanandiang paning ong Acaya, sinabangan tanandia tang mga logod ang nam-

agsolat ong mga sinagpan tang Gino don ong Acaya ang risibien nira si Apolos. Asing nakabot tanandia don, sinabangan na ta mo-ya tang mga taw ang pamagto ra tenged ong kaloy tang Dios ong nira. ²⁸Tenged doro kaosay tanandiang magigrason ong mga Judio ong talongan tang mga taw, ig aggamiten na tang Kasolatan agod magpamatod ang si Jesus yay ang Cristo.^{§§}

Asing si Pablo don ong Efeso

19 Mandian, asing don pa si Apolos ong Corinto, si Pablo nana-loy ta-loyan ong kabobokidan tang domang mga probinsia, asta nakabot tanandia ong Efeso. Ig don may nangabagat nang mga sinagpan tang Gino. ²Sinema tanira ni Pablo mga narisibi ra nira tang Ispirito Santo asing nagparet tanira. Piro ganing tanirang siminabat, “Anda! Indi ngani naba-yan amen ang asi pala may agganingen ang Ispirito Santo.” ³“Angay?” ganing si Pablo ong nira. “Onopang klasi ta pagboroniagen tang binoniag ong nindio?” Ganing tanirang siminabat, “Pario tang pagboroniagen ni Juan ang Manigboniag.” ⁴Mandian ganing si Pablo, “Ang pagboroniagen ni Juan para ong mga namagtogat tang mga talak nira. Ig inaning na tang mga taw ang mamagto tanira ong komabot ang domaton ong nandia, ang anday doma kondi si Jesus.” ⁵Asing naba-yan nira si, dayon tanirang namagpaboniag agod ipaita ang tanira namagpasakep ong ni Ginong Jesus. ⁶Binondo ni Pablo tang kalima na ong nira ig ang Ispirito Santo kiminabot ong nira. Namansibitala ra tanira ong domang mga bitala, ig nagpakabot tang bitala tang Dios. ⁷Ang mga laling na mga tampolok may doroa tanira.

⁸Ong teled ta tolong bolan, pirming agpaning si Pablo ong simban tang mga Judio ig maiteg tang nem nang bibitala ong mga taw. Nagigrason tanandia ong nira ig dorong patikaseg nang papagpareten tang mga taw natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. ⁹Piro ang doma ong nira doro katetegat tang mga kolo nira, ig indi enyed mamagparet. Doro pang anday sasayod tang tanan ang mga taw natetenged ong pagorosoyon ong Gino. Animan, binowanana da lamang tanira ni Pablo. Ingkelan na tang mga sinagpan tang Gino, ig kaldaw-kaldaw nagtoldok ong mga taw don ong iskoilan ni Tirano. ¹⁰Bindoatan narin ong teled ta doroang takon, animan ang tanan ang pamansistar ong probinsia tang Asia, Judio man obin belag ta Judio, nangabasi tang bitala tang Gino.

Ang mga ana ni Esceva

¹¹Dorong mga milagrang matod ang makabebereng tang pinaboat tang Dios ong ni Pablo. ¹²Maski ang mga ta-leng obin lambong ang agsasapen ong sinangoni ni Pablo, agge-lan ta mga taw para itapal ong mga pamagmasit. Asia pamago-ya tanira ig namagalin ong nira tang mga ispiritong anday sasayod.

¹³Mandian, may mga Judio don ang pamagalig-alig ang pamagpalayas ong mga malain ang ispirito ang te-led ong sinangoni tang mga taw. Sinobokan nirang gamiten tang aran ni Ginong Jesus ong pagpalayas nira. Ganing tanira ong mga anday sasayod ang ispirito, “Ong aran ni Jesus ang agtotoldok ni Pablo, agtobolon amo yamen ang lombboa.” ¹⁴Pamagboat ka ta maning ta na tang pitong anang lali ni Esceva, ang tatang pangolokolo ong mga padi.

§§18:28 18:28 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

¹⁵ Piro siminabat tang malain ang ispirito ong nira, “Gailalao si Jesus, asta si Pablo gailalao ka. Piro yamo, sino amo pa?” ¹⁶ Ig ang taw ang asing sinled tang malain ang ispirito, dayon ang lino-toan na tang mga ana ni Esceva. Ong kapopoirsaen na dineg na tanirang tanan. Animan namaglayas tanira ong balay ang asi ang anday mga ameng-ameng nira ig poros nangaigadan. ¹⁷ Ang nainabong narin nabalitan tang tanan ang mga Judio ig mga belag ta Judiong pamansistar ong Efeso. Animan naman-sielel tanirang tanan, ig mas dinayaw pa tang aran ni Ginong Jesus. ¹⁸ Dorong mga taw ang namagto ong Gino tang namansipanig ong ni Pablo ig inamin nira ong tanan tang mga bindoat nira asing tokaw ang anday sayod. ¹⁹ Ingkelan tang mga madyikiro tang mga libro nira, sinimet ang tanan ig sinolpokan ong talongan tang mga taw. Kinointa nira tang kantidad tang mga librong asi ig ang balor na singkointa mil pidasong koarta. ²⁰ Ong maning ta si, mas nabantog pa tang bitala tang Gino ig inita tang gaem na ong tanan ang logar.

Ang golo ang nainabo ong Efeso

²¹ Pagatapos tang nainabong narin, indi naboay nagdisision si Pablo ang mana-loy ong mga probinsia tang Macedonia ig Acaya ba-lo paning ong Jerusalem. Ganing tanandia, “Mga magalino ong Jerusalem, kaministiran ang paningo ka ong Roma.” ²² Dayon ang pina-kaw na ong Macedonia tang katabang nang doroa, da Timoteo ni Erasto. Ig nagtindir pa tanandia ta indi naboay ong Asia.

²³ Ang mga timpong asi namagkagolo ta mo-ya tang mga taw ong Efeso tenged indi tanira nangaliag ang may magosoy ong Gino. ²⁴ Tenged may tatang platiro

don ong Efeso ang aran na si Demetrio. Manigboat tanandia ta timplo-timplong silber ang agbetangan tang dios-dios nirang si Diana.* Ang nigosio nang asi aggitan ta dorong koarta para ong mga panday. ²⁵ Mandian, pinanggoyan ni Demetrio tang mga panday na asta ang domang mga taw ang pario ka tang pandilem nira. Ganing tanandia, “Mga tangay, gata-wanan mi ka ang pagmang-gad ita ong pandilem tang narin. ²⁶ Aggitaen ig gaba-yan mi ka tang agboaten tang Pablóng asi. Ganing tanandiang ang mga dios ang narin ang agboaten ta mga taw, belag ono ta Dios ang matod. Ig dorong mga taw tang napaparet na ig naekelan na, belag lamang ta tarin ong Efeso kondi asta ong bilog ang probinsia tang Asia. ²⁷ Animan may risgong pakalainan tang mga taw tang pandilem ta ang narin. Ig belag lamang ta sia, ang timplo tang yaten ang makagagaem ang diosa ang si Diana ay malipatan ta data na. Itaben ang diosa ta ang agtowan tang tanan ang taw ong Asia asta ong aypa ong kalibotan, itaben indi ra tanandia towan!”

²⁸ Asing maba-yan nira tang inaning ang asi ni Demetrio, dorong kasisilagen nira. Ig dayon tanirang namansiteg ang ganing, “Makagagaem si Dianang diosa tang mga taga Efeso!” ²⁹ Animan sia namagkagolo tang mga taw ong bilog ang siodad. Namanikad tanirang tanan ong plasa ang aggoyod-goyodan nira si Gayo ig si Aristarco ang mga taga Macedoniang aroman ni Pablo ong biahi. ³⁰ Ang kaliagan ni Pablo tomalonga tanandia ong mga taw, piro inawidan tanandia tang mga sinagpan tang Gino. ³¹ Asta ang domang mga tangay nang opisialis ong probinsia tang Asia, nagpatobol ka ong nandia ang ganing indi ra enged tanandia magpaita tang sadili na ong

*19:24 19:24 Ang aran ang “Diana”, mga ong bitalang Grigo ay “Artemis.”

mga taw don ong plasa. ³² Mandian ang mga taw don ong plasa gangataranta ra. Ang doma ong nira pamansiteg ong tanga bagayan. Ang doma, doma kang bagay tang aggiteg nira. Ig ang kayadian ong nira anday kalibotan nira mga angay tanira pamagsimet don. ³³ May tatang taw don ang sinolmon tang mga Judio, si Alejandro tang aran na, ig sinobol nirang mitala. Dayon ang pinalawig na tang kalima na para paipesen na rin tang mga taw tenged galiliag tanandiang mitala. ³⁴ Piro asing nata-wanan tang mga taw ang tanandia pala tatang Judio, namaginitteg si tanirang oman. Ig sigi-sigi tang iteg nirang delelengan ong teled ta doroang oras, ang ganing, “Makagagaem si Artemis ang diosa tang mga taga Efeso!”

³⁵ Ong kaorian da, ang mga taw napaipes da ka tang sikritario tang monisipio. Ganing tanandia ong nira, “Yamong mga taga Efeso! Gata-wanan tang tanan ang itang mga taga Efeso yay ang manigasikaso tang timplo tang makagagaem ang si Diana asta ang sagradong batong nabo-log nagalin ong langit. ³⁶ Maski sinopa, indi mapaganing ang asia belag ta matod. Animan magipes amo lamang ig indi amo pagolpi-golpi. ³⁷ Ingkelan mi tarin tang mga taw ang narin, piro indi tanira namanakaw ong timplo ig indi ka namansibitala ta anday sayod kontra ong diosa ta. ³⁸ Mandian, mga si Demetrio asta ang mga karomanan nang mga panday, may galiagan nirang idimanda, abri tang korti ig may mga manigosgar ka. Tanira tang balang magdimanda don. ³⁹ Piro mga yamo may riklamo mi pang doma, mayos ka si ong tatang sision sigon ong li. ⁴⁰ Itaben ita pa tang idimanda tenged ong golong

narin ang gainabo mandian. Anda enged ay rason ang ma-dol ta para ong golong na.” ⁴¹ Pagatapos ang minitala tang sikritario, dayon dang pinaolik na tang mga taw.

Si Pablo ong Macedonia ig Grecia

20 Asing napenay da tang golo, pinagoy ni Pablo tang mga sinagpan tang Gino, ig pinabaked na tang nem nira. Pagatapos, dayon da tanandiang naglisinsia ig napaning ong Macedonia. ² Linibot-libot na tang tanan ang logar don ig dorong pagigampang na ong mga sinagpan don agod mambaked ka tang nem nira. Tapos dayon da tanandiang napaning ong Grecia, ³ ig tolong bolan tanandia don. Asing magbiahi ra tanandiang paning ong Siria, nata-wanan nang may anday sayod ang aggisipen tang mga Judio ang boaten nira ong nandia. Animan nagdisision tanandiang mo-ya pa magpanaw da lamang tanandia ong Macedonia ong pagbalik na. ⁴ Siminabid ong nandia si Sopater ang ana ni Pirro ang taga Berea, si Aristarco doroa ni Segundo ang taga Tesalonica, si Gayo ang taga Derbe, si Tiquico ig si Trofimo ang mga taga Asia, asta si Timoteo. ⁵ Namansi-kaw tanira ig namagelat ong yamen ong Troas. ⁶ Pinalampas amen kang lagi tang Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na,† ba-lo ami liminayag nagalin ong Filipos. Limang kaldaw tang biahi amen ba-lo ami kiminabot ong nira don ong Troas. Ig nagtinir ami don ta pitong kaldaw.

Ang kaori-orian ang paning ni Pablo ong Troas

⁷ Ang primirong kaldaw tang domingo, namagsimet-simet ami ig nam-

†20:6 20:6 “Pista tang Tinapay ang Anday Pampalsa na.” Telekan ong Bokabolario.

agsaro bilang mamaglogod ong Gino.[‡] Ig tenged si Pablo magalin pagaramal, minitala tanandia ong mga taw ig dinayon-dayon na ra lamang asta natanganan. ⁸Dorong tolok don ong dibabaw, ong koarto ang paragsimetan amen. ⁹Mandian may tatang soltiros ang aran na si Eutico, ang kakarong ong talamban. Ig tenged nangaboat da tang bitala ni Pablo, si Eutico pinoyat da asta nadot da lamang tanandia. Ig asing manek da tang poyat na, dayon tanandiang nabo-log ong talamban magalin ong ya-long paranda-talan tang balay asta ong tanek. Animan patay da tanandia asing pisiken nira. ¹⁰Piro siminaboan si Pablo ig kimine-keb ang kineget na si Eutico, ig ganing ong mga taw, “Indi amo mangelba, boi tanandia!” ¹¹Dayon ang nagbalik si Pablo ong dibabaw ig nagigsaro ong nira. Pagatapos, pagapamangan nira, nagigampang pa enged tanandia ong nira asta ra lamang naramal. Oman dayon da tanandiang nagalin. ¹²Mandian ang soltiros ang nabo-log, ingkelan nirang minolik ang boi ig dorong kalilipayen nira.

Ang biahi magalin ong Troas paning ong Mileto

¹³Siminay ami ong barko, ig nagalin ami paning ong Ason. Ang plano amen, don da lamang bagaten amen si Pablo. Tenged ganing si Pablo tanandia ono ong takat da lamang magpanaw. ¹⁴Pagakabot amen ong Ason, binagat ami ni Pablo. Dayon da tanandiang pinakayat amen ig liminayag ami ra paning ong Mitilene. ¹⁵Pagalin amen ong Mitilene, nakabot ami ong parti tang Quio ang diminaton ang kaldaw. Ang diminaton pa enged ang kaldaw siminampet

ami ong Samos, ig ong ya-long kaldaw kiminabot ami ong Mileto. ¹⁶Sina-liban amen da lamang tang Efeso tenged indi maliliag si Pablo ang matraso tanandia ong Asia. Pagapora tanandiang makabot ong Jerusalem ba-lo tang kaldaw tang pistang aggoyan ta Pentecostes.[¶]

Ang paglisinsia ni Pablo ong mga mepet don ong Efeso

¹⁷Animan don ong Mileto nanobol si Pablo ong Efeso mga maimo magigbagat ong nandia tang mga mepet ang pangolokolo ong mga pamagto ong ni Cristo don. ¹⁸Pagakabot nira don ganing si Pablo ong nira, “Yamo mismo, gangatako tang yen ang parangaboien tarin ong nindio, impisa asing kaldaw ang kiminaboto tarin ong probinsia tang Asia asta ra lamang mandian. ¹⁹Bogosong nagpalepe ig nagsirbi ong Gino. Siminorok pa tang mga lok ko ong mga matao ong dorong mga kaliwagan ang napasarano tenged ong mga anday sasayod ang plano tang mga Judio. ²⁰Gata-wanan mi ka, maski onopay mapagtorol ong nindio ta kao-yan, sinayodo tang tanan ong nindio ig indio minengted, maski ong pagtoroldokono ong nindio ong kayadian, obin ong mga pamalay-balay mi. ²¹Ig maski ang mga Judio obin mga belag ta Judio tanirang tanan linaygayano ang mamagtogat ong mga kasalanan nira ig magbalik ong Dios, ig magtalig ong ni Jesu-Cristo ang yaten ang Gino. ²²Ig mandian, tenged agtobolono tang Ispirito Santo, paningo ra ong Jerusalem ang indi gata-wanano mga onopa tang mainabo ong yen don. ²³Gata-wanano lamang kada paningo ong tatang lansangan, agpademdem ong yen tang Ispirito Santo nga ang agta-

[‡]20:7 20:7 “namagsaro bilang mamaglogod ong Gino.” Ong bitalang Grigo: namagterenga-tengaen ta tinapay

[¶]20:16 20:16 “Pentecostes.” Telekan ong Bokabolario.

longaeno ay prisoan ig mga kaliwagan. ²⁴Piro anday babali tang yen ang kaboi, basta matapos lamang tang agpaboat ong yen ni Ginong Jesus, ig yay na, ang mamalita ong mga taw tang Mo-yang Balita natetenged ong kaloy tang Dios.

²⁵“Yamong tanan napaningano ra ig natoldokano ra ka natetenged ong pag-garaemen tang Dios bilang adi. Ig mandian, gata-wanano ang maski sinopa ong nindio indi ra maitang moman ong yen.

²⁶Animan galiliago ang isayod ong nindio mandian ang lagi, mga indi malibri tang maski sinopa ong nindio, anda ray sarabateno ong nira. ²⁷Ang tanan ang kaliliagan tang Dios sinaysayo ra ong nindio, ig anda enged ay sinaloko.

²⁸Bantayan mi tang mga sadili mi asta ang tanan ang pinasagod ong nindio tang Ispirito Santo. Bantayan mi tanira ta mo-ya, pario tang manigbadbad ang pagbantay tang mga karniro na. Tenged ang tanan ang pamagto ong Dios ay ginawad na ong dogo tang sadiling Ana na. ²⁹Gata-wananong mga magalino ra, may mga taw ang mamagtoldok ta lain ong nindio. Tanira pario ong mga maraiteg ang mga ayep ang pamangkeb ang anday patawad ong mga karniro.

³⁰Ig maski ngani tarin ong nindio may mga taw ang lomboang manigtoldok ta bo-li, para maekelan nirang magosoy ong nira tang domang mga sinagpan tang Gino. ³¹Animan pandam amo. Ig demdemen mi ra lamang nga ong teled ta tolong takon, kaldaw may labi, nagtoldoko ong nindio ang totorok pa tang lok ko.

³²“Ig mandian,” ganing pa si Pablo, “yintriga amo ra yen ong Dios, ig ong pagadal mi tang bitala nang pagpatako tang natetenged ong kaloy na. Asia mambaked tang mga nem mi, ig oldan amo tang kao-yan ang tinagana tang Dios para ong tanan ang bindoat nang mga sagradong sinakepan

na. ³³Yo indio enged pagintris ta koarta obin bolawan obin lambong tang maski sinopa. ³⁴Yamo mismo gangatako ang nagprosigiro ong sadiling inango para ong mga kaministirano asta ong kaministiran tang mga karomanano. ³⁵Ong tanan ang bindoato pinaitao ong nindio ang dapat magpatikaseg ita ta maning ta na agod matabangan ta tang mga malolobay. Ig kaministiran demdemen ta tang inaning ni Ginong Jesus ang, ‘mas mambeng ang magtorol kaysa ong magrisibi.’”

³⁶Asing matapos dang mitala si Pablo, liminod tanirang tanan ig namangadi. ³⁷Namagini-yak tanirang tanan ig kineget nira si Pablo ig initongan. ³⁸Pinongawan tanira ta osto labi pa ong mga bitala ni Pablo ang ganing tanandia indi ra itaen nira ang moman. Pagatapos dayon ang inated nira si Pablo ong barko.

Ang pagpaning ni Pablo ong Jerusalem

21 Pagatapos amen ang namaglisin-sia ong nira, liminayag ami parombo ong isla tang Cos. Ig ang pagaramal, kiminabot ami ong Rodas. Pagalin amen ong Rodas, nagpadayon ami ong Patara. ²Don ong Patara may tarayan ang magalin da ang paning ong Fenicia. Animan dayon aming siminay ig nagalin. ³Pag kabot amen ong logar ang gatorong-torongon amen da tang banoa tang Chipre, simina-lib ami ong parting to tang islang narin ig nagdiritsito ami ong probinsia tang Siria. Siminampet ami ong siodad tang Tiro, tenged ang tarayan don magdiskarga tang mga karga na. ⁴Dinilem amen don tang mga sinagpan tang Gino, ig nagtinir ami ong nira ta pitong kaldaw. Sinoldokan tanira tang Ispirito Santo ang aningen si Pablo ang indi ra domayon ong Jerusalem. ⁵Piro pagakabot tang oras ang lomarga ami

ra, nagalin ami ig nagpadayon tang bi-ahi amen. Inated ami nirang tanan, asta ong loa tang siodad aroman ka nira tang mga katawa nira ig mga ana nira. Don ong baybay namansilod aming tanan ig namangadi. ⁶ Pagatapos naglisinsia ami ong nira ig siminay ami ong tarayan ig namansiolid ka tanira.

⁷ Pagalin amen ong Tiro, nagpadayon tang pagbirihihi amen asta makabot ami ong Tolemaida. Don ami nagig-bagat ong mga logod ig nagtinir ami ta tatang kaldaw ong nira. ⁸ Pagaramal nagbiahi aming oman ig nakabot ami ong Cesarea. Napaning ami ong balay ni Felipeng manigtoldok tang Mo-yang Balita ig don ami nagdayon ong balay nira. Tanandia tata ong pitong mga laling pinilik asing tokaw ong Jerusalem. ⁹ Epat tang mga ana nang soltiras, ang poros manigpakabot tang bitala tang Dios. ¹⁰ Asing may pira ami rang kaldaw don, may kiminabot ang tata kang manigpakabot ang taga Judea ang aran na si Agabo. ¹¹ Si Agabo napaning don ong yamen ig kinomit na tang a-ket ang agtokon ni Pablo ig linapot na tang sadiling mga kalima na ig mga kakay na, ang ganing, “Nani tang inaning tang Ispirito Santo. Ang may nandia tang a-ket ang na, lapoton tanandia ta maning ta na tang mga Judio ong Jerusalem, ig pagatapos yintriga nira tanandia ong mga belag ta Judio.”

¹² Asing naba-yan amen tang inaning ang asi ni Agabo, dorong pakiloy amen ong ni Pablo, yami tang mga taga don, ang indi ra tanandia paning ong Jerusalem. ¹³ Piro ganing si Pablo ang siminabat, “Angay pamagini-yak amo ig agpamongawen mi tang yen ang nem? Belago lamang ta simpan ang lapoton kondi maski patayeno pa don ong Jerusalem para ong ni Ginong Jesus.”

¹⁴ Ig asing indi enged mawidan amen, napananeng ami ra lamang ang ganing,

“Balampa mainabo tang galiliagan tang Gino.”

¹⁵ Pagata-lib tang pirapang kaldaw, dayon aming nangimes tang erekelan amen ig napaning ami ong Jerusalem.

¹⁶ May doma kang siminabid ong yamen ang mga sinagpan tang Gino ang taga Cesarea. Inated ami nira ong balay ni Mnason ang dayonan amen. Si Mnason ang narin taga Chipre ig naboyang dang sinagpan tang Gino.

Nagigbagat si Pablo ong ni Santiago

¹⁷ Pagakabot amen ong Jerusalem dorong kalipay tang mga logod, ig rinisibi ami nira ta masinlo. ¹⁸ Ang diminaton ang kaldaw napaning ami ni Pablo ong da Santiago ig don ka tang tanan ang mga mepet tang banoa. ¹⁹ Kinomosta tanira ni Pablo, oman inistoria na ong nira ta daton-daton tang bindoat tang Dios para ong mga belag ta Judio ong pagtoroldokon na.

²⁰ Pagabasi nira ong inaning ni Pablo, nagdayaw tanirang tanan ong Dios. Pagatapos ganing tanira ong nandia, “Gata-wanan mo, logod, rinibo ra tang mga Judiong pamagto ra ong ni Jesus, ig tanirang tanan maelet ang magtoman ong Katobolan ni Moises. ²¹ Nabalitan nira ang yawa ono pagtoldok ong mga Judiong pansistar ong logar tang mga belag ta Judio ang bo-wanan da nira tang Katobolan ni Moises. Inaning mo pa ono tanirang indi ra torian nira tang mga ana nirang mga lali ig indi ra magosoy ong domang mga kinaogalian tang mga Judio. ²² Mandian, onopa bato tang mo-yang boaten ta? Tenged sigoradong maba-yan nirang kiminabota ra. ²³ Mo-ya pa boaten mo tang yaning amen ong nio. Tarin may epat ang laling may pinangakoan nira ong Dios. ²⁴ Tomabida ong nira ig boaten mi tang sirimoniang para magpalimpio amo sigon ong Katobolan. Bayadan mo

ka mga pirapa tang magastos nira agod pagatapos ta si mapagpalinat tanira tang mga kolo nira. Asia, mata-wanan tang mga Judiong asi ang yawa pagtomana ka ong Katobolan ig belag ta matod tang naba-yan nira natetenged ong nio.²⁵ Mandian mga natetenged ong mga belag ta Judiong namagto ra ong ni Jesus, nagpaekel ami ra ta solat ong nira ig pinatako amen da ong nira tang disision amen ang indi ra tanira mamangan ta mga pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan, obin mamangan ta dogo obin karni ta ayep ang indi natorok tang dogo nira, ig indi tanira mangombabay ig mangonlali.”

²⁶ Animan pagaramal, ingkelan ka kaman ni Pablo tang mga laling asi ig bindoat nira tang na-tang ong Katobolan agod magimong limpio ra tanira ong pama-dek tang Dios. Pagatapos dayon ang napaning si Pablo ong Timplo para ipatako mga tanopa matapos tang pagpalimpio nira, tenged mga tapos da sia, magbolontad tanira ta mga ayep para ong kada tata ong nira.

Dinep si Pablo ong Timplo

²⁷ Asing alenget dang matapos tang pitong kaldaw para makomplito tang pagpalimpio nira, napaning si Pablo ong Timplo ig don inita tanandia tang domang mga Judiong namagalin ong probinsia tang Asia. Dayon ang initegitang nira tang tanan ang mga taw don ong Timplo ig dinep nira si Pablo.²⁸ Ganing tanirang pamaginitang, “Mga Israelita![§] Tabang amo! Ang taw ang na maski ong aypa paning pagtoldok ong mga taw ang kontraen itang mga Judio, may ang Katobolan ni Moises, asta ang Timplong mismong narin. Ingkelan na pa tarin ong teled tang Timplo tang

mga belag ta Judio ig don binolingnan na tang sagradong logar ang na!”²⁹ (Inaning nira si tenged inita nira si Trofimong taga Efeso, ang aroman ni Pablo ong siodad, ig ang kalaom nira ingkelan tanandia ni Pablo ong Timplo.)

³⁰ Mandian, namagkagolo ra tang mga taw ong siodad. Namanikad tanirang siminled ong Timplo, ig ginoyodan nira si Pablo ong loa. Pagatapos dayon ang laging siniradoan tang Timplo.³¹ Asing patayen da rin tang mga taw si Pablo, nabalitan tang komander tang batalion tang mga sondalong taga Roma ang pamagkagolo ra ono tang mga taw ong siodad.³² Nagekel ang lagi tang komander ta mga sondalo ig mga kapitan ig dayon ang napaning ong mga taw. Asing inita tang mga taw ang asia ra tang komander ig ang mga sondalo, pine-nayan nira si Pablo tang palo.³³ Dayon ang pinaningan tang komander si Pablo ig pinadep. Nagordin tanandiang lapoton si Pablo ta dorong kadina. Ganing tanandiang nane-ma, “Sinopa tang taw ang na ig onopa tang bindoat na?”

³⁴ Ang doma ong mga taw pamaginitang ta tanga bagayan, ang doma ong nira, parti ka tang aggiteg nira. Kagologoloan ang indi ra mata-wanan tang komander mga onora tang nainabo, animan nagordin tanandiang ekelan si Pablo ong kota.³⁵ Asing don da tanira ong aldan, agtakanen da lamang si Pablo tang mga sondalo tenged ang mga taw gengerepan dang pisan.³⁶ Agdatonon nira si Pablo ig sigi tang iteg nirang ganing, “Patayen da lamang tanandia!”

Nagdipinsa si Pablo tang sadili na

³⁷ Asing si Pablo aggekelan da tang mga sondalo ang te-led ong kota, ganing tanandia ong komander, “Poiding

§21:28 21:28 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolario. Asing timpong asi, ang banoang Israel aggaeman tang Adi tang Roma.

magigampang ong nio?" Ganing tang komander ang siminabat, "Gatakoa ka palang mitala ta Grigo?"³⁸ Ang kalaomo, yawa tang laling taga Ehiptong tanopa siang nagribildi ong gobirno. Nagekel tanandia ta epat ang ribong mga taw ang maraiteg ig poros armado, ig namokid tanira."³⁹ Siminabat si Pablo, "Belag. Yo tatang Judio, ig siodadanos tang ilaladong siodad tang Tarso, don ong Cilicia. Mga maimo lamang, mitalao kay ong mga taw."⁴⁰ Pinagnan si Pablo tang komander ang mitala, animan kimindeng tanandia ong aldan ig sininiasan na tang mga taw ang mamagipes. Asing anda ray paginingal, dayon ang minitala tanandia ong nira ong bitalang Hebreo.**

22 "Mga logod ig mga ginikanan," ganing si Pablo ong mga taw. "Pama-yan mi kay tang yaningo ong pagdipinsao ong sadilio ong nindio."² Pagabasi tang mga taw ang tanandia bibitala ong bitala nirang Hebreo, mas namagipes pa enged tanira. Nagpadayon ang minitala si Pablo³ ang ganing:

"Yo tatang Judiong pinangana ong Tarso ong Cilicia, piro tarino nambael ong Jerusalem. Si Gamaliel tang yen ang maistro, ig maelet tang toldok na ong yen natetenged ong Katobolan tang yaten ang mga kamepet-mepetan. Maderepo ang magsirbi ong Dios pario ong nindiong tanan mandian.⁴ Ang mga taw ang pamagosoy ong ni Jesus pinaliwagano ig pinamatayo tanira, ig maski lali obin babay pinanlapoto ig pinampriso.⁵ Asia, ang kalawigan ang padi asta ang tanan ang mga mepet tang banoa mapamagistigo ang matod tang agganingong na. Tanira pa tang nagtorol ong yen ta kasolatan agod ipaitao ong yaten ang masig ka Judio ong Damasco,

ba-lō napaning don ang pandepeno tang mga taw ang asing pamagosoy ong ni Jesus, ig maekelan tarin ong Jerusalem para masilotan tanira."

Binalita ni Pablo tang pagailala na ong Gino

⁶ Ganing pa si Pablo, "Asing pagbi-ahi ami ig gingabot ami ra ong Damasco, mga ko-to tang kaldaw, golping may makikilaw ang sinag ang nagalin ong langit ang nangayag ong paliboto.⁷ Natombao ong tanek ig may naba-yanong bosis ang ganing ong yen, 'Saulo, Saulo, angay agpaliwagano nio?'⁸ Siminabato, 'Sinoapa, Gino?' Ig ganing tanandia ong yen, 'Yo si Jesus ang taga Nazaret. Yo tang agpaliwagan mo.'⁹ Inita ka pala tang mga karomanano tang sinag, piro indi naba-yan nira tang bosis ang nagigampang ong yen.¹⁰ Ganingo, 'Onopa tang boateno, Gino?' Ig ganing tang Gino ong yen, 'Kendenga atan ig padayona ang tenled ong Damasco. Yaning don ong nio tang tanan ang dapat ang boaten mo.'¹¹ Ig tenged ong doro kakilaw ang sinag ang asi, naborayo. Bindiotano ra tang mga karomanano ong kalimao, ig inantabayano ra lamang nira asta ong Damasco.

¹² "Don ong Damasco may taw ang aran na si Ananias. Maelet tanandiang magtoman tang Katobolan ig aggalangen tanandia tang tanan ang mga Judio ang pamansistar don.¹³ Napaning tanandia ong yen ig pagakereng na ong binito ganing tanandia, 'Saulo, logodo, maitā ra mandian.' Ig ang oras ang lag-ing asi naitao ang oman, ig initao si Ananias.¹⁴ Ganing tanandia ong yen, 'Yawa, pinilika tang Dios tang mga kamepet-mepetan ta agod mata-wanan mo mga onopa tang galiliagan na, ig agod itaen

**21:40 21:40 Hebreo tang sadiling bitala tang mga Judio. Animan Hebreo tang ginamit ni Pablo, tenged ang karakelan tang mga taw ong Jerusalem ay mga masig ka Judio na.

mo si Jesus ang Mato-lid ig maba-yan mo tang bosis na. ¹⁵Tenged ibalita mo ong tanan ang taw mga onopa tang inita mo ig naba-yan mo. ¹⁶Animan mandian, india ra magdoadoa. Kendenga ra atan ig magampoang Gino. Magpaboniaga ig magpalimpioa tang mga kasalanan mo.”

Ang pagtobol ong ni Pablo ang magtoldok ong mga belag ta Judio

¹⁷Ganing pa si Pablo, “Nagbaliko tarin ong Jerusalem. Ig asing pangadio ong Timplo, may pinaita tang Dios ong yen. ¹⁸Initao tang Gino ig ganing tanandia, ‘Dali! Magalina rang lagi tarin ong Jerusalem tenged ang mga taw tarin indi mamagparet ong mga agganing mo natetenged ong yen.’ ¹⁹Piro ganingo ang siminabat, ‘Gino, gata-wanan ka nira ang yo agpaningo ong mga simban tang mga Judio ig agpatakan tang palo tang mga pamagto ong nio! ²⁰Ig asing patayen si Esteban, ang niong manig-pamatod, yo mismo tang napaoyon ig nagbantay tang mga lambong tang namamatay ong nandia.’ ²¹Piro ganing tang Gino ong yen, ‘Magalina, tenged tobolona yen ong alawid, don ong mga taw ang belag ta Judio.’”

²²Tegka lamang don tang pamasang mga taw ong inaning ni Pablo. Pagatapos dayon da tanirang namaginitang ganing, “Patayen tang taw ang maning atan! Belag ta manigtareng tarin ong kalibotan!” ²³Sigi tang iteg nira ong sobrang kasisilagen nira ig appaypay nira tang mga lambong nira ong dibabaw ig pamagpasirabo tang kolapok ong mageyep. ²⁴Animan nanobol tang komander ong mga sondalo ang ekelan si Pablo ong kota ig patakan tang palo

asta indi tanandia magbeg mga angay maning ta si tang initeg tang mga taw kontra ong nandia. ²⁵Piro asing nalapot da nira tanandia para latigon, ganing ang nane-ma si Pablo ong kapitan, “Agpagnan bato tang li ang latigon mi tang tatang Romano^{††} ang indi pa gaimbistigar?” ²⁶Asing naba-yan narin tang kapitang dayon tanandiang napaning ong komander ang ganing, “Onopa tang agboaten ta? Ang taw palang narin Romano ka!” ²⁷Dayon ang napaning tang komander ong ni Pablo ig ganing, “Magbega tang matod, Romanoa ka?” “Ee,” ganing ang siminabat si Pablo. ²⁸Oman ganing tang komander, “Yo, nagbayado ta mabael agod magimong Romano.”

“Piro yo,” ganing si Pablo, “natawo ang tatang Romano.” ²⁹Animan ang mga taw ang magimbistigar din ong ni Pablo namampalawid dang lagi. Asta ang komander inledan da ka, tenged pinakadinan na si Pablo ang asi pala tata kang Romano.

Pinatalonga si Pablo ong mga opisialis tang mga Judio

³⁰Galiliang pa enged tang komander ang masigoro tanandia mga onopay riklamang mga Judio kontra ong ni Pablo. Animan asing diminaton ang kaldaw, pinaobad na tang mga kadina na. Pagatapos nanobol tanandiang magbaragat tang mga pangolokolo ong mga padi ig ang tanan ang mga opisialis tang mga Judio, ig ingkelan na si Pablo ig pinatalonga na ong nira.

23 Napa-dek ta diritso si Pablo ong mga opisialis tang banoa ig ganing tanandia ong nira, “Mga logod, mga natetenged ong yen ang kaboi, limpio

††22:25 22:25 Ang maliang yaning tang bitalang “Romano” ay “siodadanos tang Roma.” Ang mga Romano ay agtoldan ta mga kato-lidan ang indi agto-dol ong mga belag ta Romano. Alimbawa, si Pablo, maski Judio tanandia, bilang tatang Romano may kato-lidan na ang tomalonga ong korti ig magdipinsa tang sadili na ba-lo tanandia maosgaran obin sintinsian.

tang konsinsiao ong talongan tang Dios asta mandian ong kaldaw ang na.”² Oman ang kalawigan ang pading si Ananias dayon ang nanobol ong mga pamansi-deng ong binit ni Pablo ang tampalen nira tang ang na.³ Ganing si Pablo ong nandia, “Tampalena engaged tang Dios. Yawang paita-ita lamang tang mga boat mo!^{‡‡} Kakaronga atan ang manigosgar ong yen sigon ong Katobolan. Piro yawa mismo tang pangontra ong Katobolan tenged nanobola ang tampalingeno!”

⁴Ganing tang mga taw ang ke-deng ong binit ni Pablo, “Agginsolton mo pa tang kalawigan ang padi tang Dios?”

⁵Siminabat si Pablo, “Indio gatako, mga logod, ang tanandia pala tang kalawigan ang padi. Tenged ganing kaman ong Kasolatan, ‘India mitala ta anday sayod ong pangolokolo ong banoa mo.’”^{¶¶}

⁶Mandian, inita ni Pablo nga ang domang mga taw don mga Saduseo ig ang doma mga Pariseo, animan dayon tanandiang minitala ta doro poirsa ang ganing, “Mga logod! Yo tatang Pariseo, ig ana ta Pariseo. Ig agkasoano mandian tenged lamang pagtaligo ang boien ang moman tang mga patay.”

⁷Pagabitata lamang ni Pablo ta asi, namagkorontran da tang mga Pariseo ig mga Saduseo, ig nagtenga tang pamagsimet.⁸ Tenged sigon ong mga Saduseo, ang mga patay indi ra maboing moman. Indi ka tanira mamagparet ang may anghil obin ispirito. Piro ang tanan ang narin agpareten tang mga Pariseo.⁹ Animan dayon da tanirang namaginitegan don. Ang domang mga Pariseong manigtoldok tang Katobolan, namansideng ig namansibatok ang ganing, “An-

day itaen amen ang kasalanan tang taw ang na. Itaben may ispirito obin anghil kaman ang nagigampang ong nandia!”

¹⁰Ig ang pagkorontran nira nagkinit da ta mo-ya. Inledan da tang komander ang itaben talalabangan nira si Pablo. Animan nanobol tanandia ong mga sondalo na ang komiten da nira si Pablo para ekelan ong kota.

¹¹Ang labi ra, napaita tang Gino ong ni Pablo ig ganing tanandia, “Paitegen mo tang nem mo. Ang bindoat mo tarin ong Jerusalem ong pagbitala mo natetenged ong yen, boaten mo ka ong Roma.”

Ang planong patayen si Pablo

¹²Pagaramal, namagbaragat-bagat tang mga Judio ig namaginigoan mga onopa tang boaten nira. Namagsompan tanirang indi engaged mamamangan obin mamanginem mintras indi pa gapatay nira si Pablo.¹³ Sobra tanira ong epat ang polok tang namagarampang-ampang ang maning ta si tang boaten nira.¹⁴ Pagatapos napaning tanira ong mga pangolokolo ong mga padi ig ong mga mepet tang banoa ig ganing, “Yaming tanan namagsorompan ang indi ami engaged tombo ta maski onopang pamangan mintras indi gapatay amen si Pablo.¹⁵ Animan yamo asta ang mga opisialis tang banoa, kaministiran patobolan mi tang komander tang mga sondalo tang Roma para ekelan si Pablo ong nindio, ang midio galiliag amo pang imbigtigan tanandia mga onopa engaged tang kaso na. Ig yami, magbantay ami ig magsimpan ang patayen tanandia mintras indi pa gakabot tarin ong nindio.”

^{‡‡}23:3 23:3 “Yawang paita-ita lamang tang mga boat mo!” Ong bitalang Grigo: Yawang lebleb ang pinakolit!

^{¶¶}23:5 23:5 Exodo 22:28

¹⁶ Piro ang plano nirang asia naba-yan tang angken ni Pablo, ang ana tang logod ang babay ni Pablo. Animan napaning tanandia ong kota ig dayon ang siminled ig nagbeg ong ni Pablo. ¹⁷ Ginoyan ni Pablo tang tata ong mga kapitan don, ig ganing tanandia, “E-lan mo tang soltiros ang na ong komander. May yaning na rin ong nandia.”

¹⁸ Ingkelan kaman tang kapitan ong komander tang angken ni Pablo ig ganing tang kapitan, “Ginoyano tang prisong si Pablo ig inaningo nandiang e-lano ong nio tang soltiros ang narin tenged may yaning na rin ono ong nio.”

¹⁹ Bindiotan tang komander tang soltiros ong kalima ig ingkelan na ong logar ang indi tanira ba-yen ta doma. Oman dayon ang sine-ma na, “Onopa tang yaning mo ong yen?”

²⁰ Siminabat tang soltiros, “Ang mga Judio, namaginigoan ang aningena ono nirang ekelan mo ong damal si Pablo ig patalongaen ong mga opisialis nira, ang midio imbistigaren pa nira tanandia ta mo-ya. ²¹ Piro india enged paoyon ong nira, Magino, tenged sobra tanira ong epat ang polok ang mga taw ang mamagelat ig mamagbantay ong nandia. Namagsorompan tanirang tanan ang indi mamangan ig manginem mintras indi gapatay nira si Pablo. Mandian ngani pamagbantay da tanira. Pamagelat lamang tanira tang disision mo.”

²² Ganing tang komander ong soltiros, “India magbeg maski ong ninopa ang binalita mo na ong yen.” Pagatapos dayon dang pinaloa na tang soltiros.

Pinated si Pablo ong ni Gobirnadador Felix

²³ Animan, naggoy tang komander ta doroang kapitan ang ganing, “Magsimpan amo ta doroang gatos ang sondalo, mamagalin alas noibi tang labi ang paning ong Cesarea. Asta pitong

polok ang mamanigkabayo ig doroang gatos ang mamanigbangkaw. ²⁴ Magsimpan amo ka ta kabayong tayan ni Pablo ig yated mi tanandia ong ni Gobirnadador Felix. Pandaman ming anday mainabo ong nandia ong dalan.” ²⁵ Oman nagso-lat tang komander ta maning ta na:

²⁶ “Yo, si Claudio Lisias, pangomosta ong nio, aggalangen ang Gobirnadador Felix. ²⁷ Ang taw ang asia ang pinatedo ong nio, dinep tang mga Judio ig patayen da rin nira. Piro pagatakong tanandia pala siodadanos tang Roma, nagekelo ta mga sondalo ig binawio tanandia. ²⁸ Galiliago rin ang matako mga onopa tang riklamo tang mga Judio kontra ong nandia, animan pinatalongao tanandia ong mga opisialis nira. ²⁹ Nata-wanano ang riklamo nira ong nandia ay natetenged lamang ong mga toldok tang Katobolan nira. Ig anda enged ay naboat nang kasalahan ang dapat sintinsian tanandia ta kamatayen obin prisoan. ³⁰ Animan, asing may nagbeg ong yen ang agplanoan tanandiang patayen tang mga Judio, pinatedo ang lagi tanandia ong nio. Inangingo ra ka ong mga pamagdimanda ong nandia ang iprisintar nira ong nio mga onopa tang mga riklamo nira ong nandia.”

³¹ Namagparet tang mga sondalo tang kompormi sinobol ong nira, ig ingkelan nira si Pablo ang labing asi, asta nangakabot tanira ong Antipatris. ³² Pagaramal, ang domang mga sondalo namagbalik da ong kota, ig ang mga mamanigkabayo ra lamang tang namagdayon ang namagated ong ni Pablo. ³³ Pagakabot nira ong Cesarea, sindol nira tang solat ong Gobirnadador ang si Felix ig inintriga ka nira si Pablo ong nandia. ³⁴ Mandian binasa tang Gobirnadador tang solat, ig pagatapos sine-ma na si Pablo mga taga aripa tanandia. Asing nata-wanan na ang si Pablo taga Cilicia, ³⁵ ganing tanandia ong ni Pablo, “Magosgaro tang kaso mo

mga komabot tang mga pamagdimanda ong nio.” Ig dayon tanandiang nanobol ang don ekelan si Pablo ong palasio ni Herodes ig bantayan.

Si Pablo dinimanda tang mga Judio

24 Pagata-lib tang limang kaldaw, kiminabot ong Cesarea tang kalawigan ang padi tang mga Judio ang si Ananias. Aroman na tang mga mepet tang banoa ig ang tatang abogadong aran na si Tertulo. Siminalonga tanira ong ni Gobirnadador Felix ig pinrisintar nira tang dimanda nira. ²Asing si Pablo goyan da, nagimpisa rang magtistigo si Tertulo kontra ong nandia ang ganing:

“Aggalangen ang Gobirnadador Felix. Tenged ong maosay ig masinlong papanaw mo tang banoa, naboay dang anday golo ong yaten, ig dorong mga kaoyan ang naboat mo ong banoa ta. ³Ong tanan ang logar ig ong tanan ang oras, aggilalaen amen narin ang otang ang nem ig pagpasalamat ami ta mabael ong nio. ⁴Piro agod india mas magpabedlay, pagpakiloyo rin ong nio ang natetenged ong mo-yang kaneman mo, pama-yang ami ka nio ta indi lamang maboay. ⁵Ang taw ang na inita amen ang dorong kataligpanawan, ig maski ong aypa paning, pagekel tanandia ta gamo ong yamen ang mga Judio. Pangolokolo pa tanandia tang siktang aggoyan ta Nazareno. ⁶Sinobokan na pa rin ang magboat ta mga bagay ong teled tang Timplo amen ang indi agpagnan tang Katobolan, animan dinep amen tanandia. [Osgaran amen da rin tanandia sigon ong yamen ang Katobolan, ⁷piro dayon ang kiminabot tang komander ang si Lisias ig rineges nang kinomit ong yamen tang taw ang na. ⁸Pagatapos, ganing si Lisias ang sinopay magdimanda ong taw ang

na kaministiran paning ong nio.]^{§§} Mga imbistigaren mo lamang tanandia, matawanan mo ong nandia mga onopa tang mga riklamo amen kontra ong nandia.”

⁹Ig ang mga Judiong aroman ni Tertulo minileg da ka ong pagbandan na ong ni Pablo, ig ganing matod kaman tang tanan ang asi.

Nagdipinsa si Pablo tang sadili na ong ni Felix

¹⁰Pagatapos ta si, sininiasan tang Gobirnadador si Pablo para mitala. Ig ganing si Pablo:

“Galipayo ang magdipinsa tang sadilio mandian, tenged gata-wanano, Gobirnadador, ang naboaya rang manigosgar ong banoang narin. ¹¹Mga imbistigaren mo, matawanan mo ang anda pay tampolok may dorong kaldaw ang nagtali ang yo napaning ong Jerusalem para magsimba. ¹²Indio inita tang mga Judiong narin ang pagigdiskosiono ong maski sinopa obin panggolo ong mga taw, maski ong Timplo obin ong mga simban nira, obin maski ong aypa ong siodad. ¹³Anda kay ibidinsiang madol nira ong nio mandian ang matod tang mga riklamo nira kontra ong yen. ¹⁴Risibien ang yo pagto ong Dios tang yamen ang kamepet-mepetan ig pagosoyo ong nandia ong tatang dalan ang agpabetang nirang tatang sikta. Piro pagpareto tang tanan ang na-tang ong Katobolan ni Moises asta ang mga solat tang mga propita. ¹⁵Ig pagtaligo ong Dios, pario ka tang mga taw ang narin, ang boien nang mo-man tang tanan ang mga patay, mo-yaman obin malain. ¹⁶Animan pagprosi-giro ta mo-yang ang indio mapagboat ta kasalanan agod maski ong talongan tang Dios obin ong yen ang masig ka taw, pirming limpio tang konsinsiao.

^{§§}24:8 24:6-8 Ang mga birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasalanan ong bitalang Grigo.

¹⁷“Pagata-lib tang pirapang takon ang yo andao ong Jerusalem, nagbaliko don para magekel ta koarta para ong mga kasimanoao ig para magtorol ta bolontad ong Dios. ¹⁸Pagatapos ang maboato tang agganing ong Katobolan para magimong limpio ra ong pama-dek tang Dios, dono kinabotan nira ong Timplo ang pagbolontad. Ong oras ang asi anday yading taw don ig anda kay golo. Piro may pirapang mga Judio don ang namagalin ong probinsia tang Asia. ¹⁹Tanira yay ang dapat ang manigta-longa ong nio mga may riklamo nira kontra ong yen. ²⁰Ig mga anda, ang mga taw mismong narin tang pane-maen mo mga onopang kasalanan tang inita nira ong yen asing pinatalongao nira ong mga opisialis. ²¹Anday doma, na ka lamang tang initego asing dono ang ke-deng ong ka-ngan nira, ‘Aggosgarano mandian tenged lamang pagpareto ang maboing moman tang mga patay!’”

²²Mandian, ang Gobirnadador ang si Felix, bastanti tang gata-wanan na natetenged ong agpareten tang mga p-magosoy ong Gino. Animan pinalampas na kang lagi tang bista. Ganing tanandia, “Mga komabot ngani tang komander ang si Lisias ba-lo madisionano tang kaso mo.” ²³Pagatapos, nagordin tanandia ong kapitan ang bantayan si Pablo, piro indi igpitan nira, kondi pagnan tang mga tangay na ang tomabang ong nandia ong mga kaministiran na.

Siminalonga si Pablo ong da Felix ni Drusila

²⁴Pagata-lib ta pirapang kaldaw, nagbalik si Felix ig mandian ingkelan na tang katawa nang si Drusila ang tata kang Judio. Pinagoy ni Felix si Pablo ig pinama-yan nang minitala natetenged ong pagto ong ni Cristo Jesus. ²⁵Piro asing bibitala ra si Pablo natetenged ong mato-lid ang pangaboi, ang pa-

garawiden tang sadili, ig ang natetenged ong komabot ang kaldaw ang magosgar tang Dios, inledan da si Felix. Ganing tanandia, “Tama ra sia! Poidia rang magalin. Mga may timpo, ipagoya si lamang yen.” ²⁶Ig pirling agpagoy ni Felix si Pablo, tenged pagelat-elat din ang oldan tanandia ni Pablo ta koarta.

²⁷Pagata-lib tang doroang takon, sinletan da si Felix ni Poncio Festo bilang gobirnadador. Ig komo ang kaliliagan ni Felix maliliagan tanandia tang mga Judio, bino-wanan na pa ka enged si Pablo ong prisoan.

Nagapilar si Pablo ong Adi tang Roma

25 Mandian kiminabot si Festo ong probinsia bilang gobirnadador. Ig pagata-lib tang tolong kaldaw nagalin tanandia ong Cesarea ig napaning ong Jerusalem. ²Ang mga pangolokolo ong mga padi, asta ang domang mga pangolokolo ong mga Judio, bineg nira don ong ni Festo tang mga riklamo nira kontra ong ni Pablo. Rineges nira si Festo, ³mga maimo oldan na ka tanira ta pabor, ang papaningen na ka si Pablo ong Jerusalem. Piro ang plano pala nira, bantayan nira si Pablo ong dalan ig patayen. ⁴Siminabat si Festo, “Agkolongon si Pablo ong Cesarea, piro indi lamang maboay magbaliko ka don. ⁵Animan, patabiden mi ra lamang ong yen tang nindiong mga pangolokolo ong pagbaliko don. Don da lamang iprisintar nira tang mga riklamo nira kontra ong taw ang asi, mga may naboat nang kasalanan.”

⁶Nagtinir pa si Festo ong Jerusalem ta mga walo obin tampolok ang kaldaw, ba-lo tanandia nagbalik ong Cesarea. Asing diminaton ang kaldaw, kiminarong tanandia ong orosgaran ig nanobol ang pa-leden si Pablo. ⁷Paga-led ni Pablo, linibotan ang lagi tanandia tang mga Judio ang taga Jerusalem, ig sinalalaban-

gan ang binandakan ta mabebelat ang kasalanan ang indi ka maproiban nira. ⁸Piro nagdipinsa si Pablo tang sadili na ang ganing, “Anda enged ay naboato ang kasalanan maski ong Katobolan tang mga Judio, maski ong Timplo, maski ong Adi tang Roma.” ⁹Piro galiliag si Festo ang maliliagan tanandia tang mga Judio, animan ganing tanandia ong ni Pablo, “Galiliaga ang paning ong Jerusalem agod dona imbistigaren ta natetenged ong mga riklamong na?” ¹⁰Siminabat si Pablo, “Nanio ang ke-deng ong talongan tang korti tang Adi tang Roma, ig tarino dapat osgaran. Gata-wanan mong anday naboato ang kasalanan ong mga Judio. ¹¹Mga nagkatalako obin napagboato ta maski onopang dapat ang silotano ta kamatayen, risibienong tang sintinsia ong yen. Piro mga anday kamatodan tang mga riklamo nira kontra ong yen, anday sinopang mapagintriga ong yen ong kalima tang mga Judiong asi. Pagapilaro mandian ong Adi tang Roma!” ¹²Nagigampang si Festo ong mga maniglaygay na don, ig pagatapos ganing tanandia ong ni Pablo, “Nagapilara ong Adi tang Roma, pois dona paning ong nandia!”

Pinatalonga si Pablo ong Ading Agripa

¹³Pagata-lib tang pirapang kaldaw, kiminabot ong Cesarea tang Ading si Agripa* may si Berenice para mangomosta ong ni Festo. ¹⁴Asing naboyboay da tanira don, binalita ni Festo ong adi tang kaso ni Pablo. Ganing si Festo ong ni Agripa, “May tatang priso tarin ang bino-wan ni Felix. ¹⁵Asing dono ong Jerusalem, bineg ong yen tang kaso na tang pangolokolo ong mga padi asta ang mga mepet tang mga Judio.

Ang kaliliagan nira silotano tang taw ang na. ¹⁶Ang sabato ong nira belag ta ogali tang mga Romano ang silotan tang tatang taw asta indi pa gapagtalonga ong mga pamagdimanda ong nandia, ig ma-dolan tanandia ta timpong magdipinsa tang sadili na natetenged ong mga riklamo nira kontra ong nandia. ¹⁷Animan asing tanira namagimes da tarin, indi ra pinatraso tang bagay ang na. Ang diminaton ang kaldaw kiminarongo ong orosgaran ig nanobolo ang komiten tang taw ang asi. ¹⁸Ang kalaomo mabelat tang kasalanan tang taw ang na. Piro asing namansi-deng ig namansibitala tang mga pamagdimanda ong nandia, anda kay inaning nirang maning ta asi. ¹⁹Ang mga bagay lamang ang agsoayan nira ay ang natetenged ong rilihion nira ig ong tatang taw ang si Jesus. Patay da tang taw ang narin piro agrereges ni Pablo ang tanandia boi ono. ²⁰Indi mata-wanano mga monopa tang pagirimbistigareno ong mga bagay ang narin. Animan sine-mao si Pablo mga galiliag tanandia ang paning ong Jerusalem agod don tanandia imbistigaren. ²¹Piro nagpakiloy tanandiang yelat tang kaso na ong Adi tang Roma para yay ang magdisision. Animan nanobolong bantayan tanandia asta mapaekelo tanandia don.” ²²Ganing si Agripa ong ni Festo, “Maski yo, galiliago ka rin ang mamasi ong taw ang asi.” Siminabat si Festo, “Ong damal maba-yan mo.”

²³Asing diminaton ang kaldaw, napaning si Agripa ig si Berenice ong korti ang agtabiden ta maboat ang prosision. Don tang tanan ang alalawig ang pangolokolo ong mga sondalo ig ang mga ilaladong mga taw ong siodad. Ig asing pagatobol ni Festo, dayon ang pina-led si Pablo. ²⁴Ganing si Festo ong ni Agripa,

*25:13 25:13 Ang Agripang na ay Agripa II, ig ana tang Ading Herodes ang sinilotan tang anghil ong Bindoatan 12:23.

“Ading Agripa ig yamong tanan ang tarin mandian. Telekan mi patigayon tang taw ang na. Natetenged ong nandia, ang tanan ang mga Judio namansipaning ong yen ang namagriklamo, belag lamang ta tarin kondi asta don ong Jerusalem. Namansiteg pa tanira ang dapat patayen ono tanandia. ²⁵Piro initao ang anda kay naboat nang dapat silotan tanandia ta kamatayen. Ig tenged tanandia nagapilar ong Adi tang Roma, nagdisisiono ang ipekel tanandia don. ²⁶Piro indi mata-wanano mga onopay isolato ong yen ang Adi. Animan pinatalongao tanandia ong nindio, labi pa ong nio, Ading Agripa, agod pagatapos tang imbistigasyon ang na may masolato ra ka. ²⁷Tenged mga ong yen midio belag ta tama ang magpaekelo ta tatang priso ong Adi tang Roma, ang indio gatako mga onopa tang mga riklamo kontra ong nandia.”

Nagdipinsa si Pablo tang sadili na ong ni Agripa

26 Ganing si Agripa ong ni Pablo, “Agpagnana rang mitala. Onopa tang maning mo para ong sadili mo?” Dayon ang sininiasan ni Pablo tang mga taw tang kalima ang mitala tanandia. Ig nagdipinsa tang sadili na ang ganing:

²“Mga ong yen, masoirtio enged mandian, Ading Agripa, tenged ong nio mismo mapagdipinsao tang sadilio natetenged ong tanan ang mga riklamo tang mga Judio kontra ong yen. ³Labi pa yawa, gata-wanan mo ta mo-ya tang kinaogalian ig mga bagay ang agpagsoayan ang pirmi tang mga Judio. Animan mga maimo pasinsiaeno ka niong pama-yan.

⁴“Mimpisang ge-leyo pa, gata-wanan tang tanan ang mga Judio mga monopa tang yen ang kaboi don ong sadiling logaro asta ong Jerusalem. ⁵Mga tanira mangaliag lamang ang mamagtistigo,

maning tanira ang yo, maski nontokaw pang lagi, mimbrow ra tang kaistriktoan ang sikta tang rilihion amen, yay ang mga Pariseo. Asia gata-wanan dang lagi nira. ⁶Ig agkasoano mandian tenged lamang pagtaligo ang boaten tang Dios tang pinangako na ong mga kamepetmepetan amen. ⁷Ang pangakong na yay ang aggelaten tang tanan ang tampolok may doroang tribo ni Israel, animan tanira pamagto ong Dios kaldaw may labi ang de-dek ong popotokon nira. Aggalangen ang Adi, tenged yo pagtaligo ka ang maning atan tang mainabo, dinimandao ra mandian tang mga Judio! ⁸Angay aggisipen nirang ang Dios indi poiding boien nang moman tang mga patay?”

⁹Ganing pa si Pablo, “Yo mismo, asing tokaw, ang kalaomo dapat ang boateno tang tanan ang masarangano agod kontraen tang mga sinagpan ni Jesus ang taga Nazaret. ¹⁰Ig asi, bindoato ka kaman ong Jerusalem. Ong aototidad ang sindol ong yen tang mga pangolokolo ong mga padi, dorong mga sinakepan tang Dios ang pinaprisoano. Ig asing pinatay da tanira, napaoyono ka. ¹¹Dorong bisis liniboto tang mga simban tang mga Judio para dilemen tanira, ig pinasilotano tanira agod rege-sen tanirang magbitala kontra ong ni Jesus. Ong sobrang kasisilageno ong nira, pinampaningano pa maski ong alawid ang logar.

Binalitang oman ni Pablo tang pagailala na ong Gino

¹²“Asia tang dailan ang napaningo ong Damasco. Sindolano ta aototidad tang mga pangolokolo ong mga padi ig agtobolono nira. ¹³Ko-to tang kaldaw si, aggalangen ang Adi, asing initao ong dalan tang sinag ang nagalin ong langit ang mayag pa ong sinag tang kaldaw. Nangayag ong paliboto ig ong

mga karomanano ang papanaw. ¹⁴ Nan-gatomba aming tanan ong tanek. Oman may naba-yanong bosis ang minitala ong yen ong bitalang Hebreo. Ganing, ‘Saulo, Saulo, angay agpaliwagano nio? Agpasitan mo lamang tang sadili mong babatoka ong yen, pario tang tatang bakang panipa ong panondot.’ ¹⁵ Oman ganingo, ‘Sinoapa, Gino?’ Ig siminabat tang Gino, ‘Yo si Jesus, ang agpaliwagan mo. ¹⁶ Kendenga ra atan! Napaitao mandian ong nio tenged pinilika yen ang magsirbi ong yen, ig para magpamatoda natetenged ong pinaitao mandian ong nio, asta ang ipaitao ong nio ong mga kaldaw ang komabot. ¹⁷ Tobolona yen ong mga Judio ig mga belag ta Judio, ig ilibria yen ong mga anday sasayod ang maliag nirang boaten ong nio. ¹⁸ Tobolona yen ong nira agod mabo-kad tang mga kinaisipan nira ig taliogan nira tang maki-lep ig paning ong mayag, ig agod magalin tanira ong gaem ni Satanas ig magpasakep ong Dios. Ig tenged ong pagto nira ong yen, patawaden tanira ong mga kasalanan nira, ig ma-pen da tanira ong mga nagimong sagradong sinakepan tang Dios.’”

Binalita ni Pablo tang boroaten na

¹⁹ “Animan, Ading Agripa, bindoato ka enged tang sinobol ong yen ong pinaita ong yen ang asing nagalin ong langit. ²⁰ Nagtoldokong lagi, primiro don ong Damasco, oman ong Jerusalem, pagatapos ong tanan ang mga lansangan ong probinsia tang Judea ig asta ra lamang ong mga belag ta Judio. Inaningo tanirang mamagtogat da tanira ong mga kasalanan nira ig magbalik ong Dios, ig ipaita nira ong mga kaboi nira ang tanira namagtogat da ka kaman. ²¹ Asia tang dailan ang pinadepo tang mga Judio asing dono ong Timplo, ig

patayeno ra rin nira. ²² Piro sinabangano tang Dios asta ong kaldaw ang na. Animan ke-dengo mandian tani ig pagpamatod natetenged ong ni Jesus ong tanan ang klasi ta taw, maski dibabak, maski alawig tang katengdanan nira. Anday domang agganingo kondi ang mga inaning dang lagi tang mga propita ig ni Moises ang mangainabo. ²³ Inaning nira ang kaministiran magpinitinsia tang Cristo[†] ig tanandia tang ma-kaw ang maboing moman agod ipatako ong tanan ang mga taw, maski Judio obin belag ta Judio, ang tanira malibri.”

²⁴ Asing si Pablo bibitala ig pagdipinsa tang sadili na, miniteg si Festo ang ganing, “Nabariadoa ra Pablo. Sobra ra tang kinata-wanan mo, animan nabeyega ra!” ²⁵ Siminabat si Pablo, “Belago ta bariado, aggalangen ang Festo. Poros kamatodan tang agganingo. ²⁶ Ang tanan ang asia gata-wanan ni Ading Agripa, ig mabitalao ong nandia ang anday agtatalok-taloko. Sigorado, gata-wanan na ra tang tanan ang agganingong na, tenged indi nainabo ong sikrito.” ²⁷ Oman ganing si Pablo ang adi, “Ading Agripa, pagpareta ong mga inaning tang mga propita? Gatawanano ang pagpareta ka.” ²⁸ Siminabat si Agripa ong ni Pablo, “Ong dipot ang timpo, galiagano ra niong boaten ang Kristiano?” ²⁹ Ganing si Pablo, “Ong madali obin ong maboay, aggampo ong Dios ang belag lamang ta yawa kondi asta ang tanan ang gangabasi ong yen mandian ay magimong Kristiano pario ong yen, poira lamang ong mga kadinang narin.”

³⁰ Dayon ang kimindeng tang adi, asta ang gobirnadador may si Berenice, ig ang tanan ang pamansikarong don. ³¹ Ig pagalao nira, ganing tanirang namagarampang-ampang, “Ang taw ang

[†]26:23 26:23 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario

asi, anday naboat nang kasalanan ang dapat sintinsian tanandia ta kamatayen obin prison.”³² Ganing si Agripa ong ni Festo, “Mga indi ra rin tanandia nagapilar ong Adi tang Roma, palpatan da rin tanandia.”

Ang pagbiahi ni Pablo paning ong Roma

27 Asing nagdisision tanira ang tomay ami ni Pablo paning ong Italia, dayon ang inintriga nira si Pablo ig ang domang mga priso ong ni Julio, ang tatang kapitan ong mga sondalong taga Roma ang aggoyan ta Batalion tang Adi.² May tarayan don ang nagalin ong Adramitio ang madali rang lomarga para ong mga porondoan ong baybay tang probinsia tang Asia. Don ami namansitay ig dayon ami rang namagalin. Aroman amen si Aristarco, ang taga Tesalonica ong probinsia tang Macedonia.³ Asing diminaton ang kaldaw, siminampet ami ong Sidon. Si Julio nagpaita ta mo-yang nem ong ni Pablo, ig pinagnan na ang mamisita ong mga tangay na para masakaso nira tanandia.⁴ Pagalin amen ong Sidon, nagpalayag ami ong limbengan tang Chipre tenged agtongtongon amen tang mageyep.⁵ Nagpadayon ami ong kawayang-wayangan ong dobali tang Cilicia may ang Panfilia ig dayon aming kiminabot ong Mira, tatang lansangan ong Licia.⁶ Tarin ong Mira ang kapitan ang si Julio naita ta tatang tarayan ang nagalin ong Alejandria paning ong Italia. Animan pinala-ted ami nandia ong tarayan ang asia.

⁷Malobay tang paglayag amen ig naboay ta pirapang kaldaw, animan liniwagan ami ta mo-ya ba-lo ami nakabot ong may lansangan tang Nido. Tenged

tongtongon pa ka enged tang mageyep, indi ami marombo ong paningan amen. Animan napalimbeng ami ra lamang ong tere-lan ang parti tang Creta, ong dobali tang Salmon.⁸ Liniwagan aming nangobay ong Creta asta makabot ami ong logar ang aggoyan ta Masinlong Porondoan, alenget ong lansangan tang Lasea.

⁹Maboat dang timpo tang nata-lib asta kinabot ami tang timpong dilikado rang magbiahi, tenged nata-lib da tang Kaldaw tang Pagpaletem.[‡] Animan ganing si Pablong nano-patan ong mga karomanan amen,¹⁰ “Mga tangay, aggitaeno ang liwagan ita ong pagbiri ahien tang na. Belag lamang tang mga karga ig ang tarayan tang malipat, kondi asta ang kaboi ta.”

¹¹Piro ang kapitan tang mga sondalo, mas pinama-yang na tang inaning tang kapitan tang tarayan, asta tang inaning tang may nandia tang tarayan, belag lamang tang paman ni Pablo.¹² Ig tenged ang porondoan ang asi belag ta masinlong palalimbengan mga timpo mapalet, ang kayadian ong nira napaoyon ang mamagdayon tanira agod balampa maski monopa makabot tanira ong Fenice, tatang porondoan ong islang Creta ang tatalonga ong pontanen may daplak.

Ang bagio ong laod

¹³Pageyep ta maloay tang abagat ang kalaom tang mga karomanan amen poidi ra ka kaman magbiahi. Dayon ang binatak nira tang pondo tang tarayan ig nangobay ami ang alenget ong baybay tang Creta.¹⁴ Indi naboay nagpalet ta dorokapoisra ang pagalin ong banoa, ang yay ang mageyep ang “kambian.”¹⁵ Sinakep tang mageyep ang narin tang tarayan ig indi ami ra matongtong. An-

[‡]27:9 27:9 “Kaldaw tang Pagpaletem.” Yay ang “Pista tang Patawad,” ang agsilibraen sigon ong mabasa ta ong Levitico 16:1-34.

iman nagpabaya ami ra lamang ang napanonot ong mageyep. ¹⁶ Simina-lib ami ong tatang porong aggoyan ta Cauda ig tarin belag ta masiadong mapoirsa tang mageyep, piro liniwagan aming pigaran tang boti. ¹⁷ Pagabatak tang boti dayon ang sina-kekan nira tang tarayan ta mga mababael ang tali para indi magbelak tang sinangoni na. Ong karaelden nira ang itaben matanlad tanira ong kenay ang malogaw ang aggoyan ta Sirtis, inaria nira tang layag ig napabaya ami ra lamang ang napadagta-dagta. ¹⁸ Liniwagan ta mo-ya tang tarayan tenged doroka poirsa tang bagio. Animan asing diminaton ang kaldaw pinamo-log nira tang mga karga. ¹⁹ Ang diminaton pa enged ang kaldaw ang mga goromiti ra mismo tang namagbo-log tang mga kagamitan tang tarayan. ²⁰ Doro rang kaldaw ang indi inita amen tang kaldaw ig mga bitokon, ig doroka pa kapoirsa tang bagio. Animan anda ray kalaom amen ang malibri ami pa.

²¹ Naboyang dang indi gapamangan tang mga tawan tang tarayan. Animan dayon tanirang linengetan ni Pablo ig ganing tanandia ong nira, “Mga tangay, mga namamasi amo rin lamang ong yen ig indi ita namagalin ong Creta, indi ita kinabotan ta kaliwagan ang maning ta na. Piro mandian pagpakiloyo ong nindio ang ²² paitegen mi tang nem mi. Anday maski sinopa ong nindio ang mapatay. Ang tarayan lamang tang mabagbag. ²³ Tenged napaita ong yen talabi tang tatang anghil tang Dios, ang Dios ang agtowano ig agsirbiano, ²⁴ ig ganing ong yen, ‘India meled, Pablo. Matalongā enged ong Adi tang Roma. Ig natetenged ong nio, mangasalbar ka tang tanan ang mga karomanan mo ong biahi.’ ²⁵ Animan,” ganing si Pablo ong mga karomanan na, “paitegen mi lamang tang nem mi. Tenged pagtaligo ong Dios mga onopa tang inaning na ong yen yay ang

mainabo. ²⁶ Piro idagta ita enged ong tatang poro.”

²⁷ Yatampolok may epat dang labi ig dinagta ami pa ong talsi ang aggoyan ta Adriatico. Asing mga tenganan da, napanaidan tang mga goromiti ang alenget ami ra ong tatang enasan. ²⁸ Dayon ang sinonda nira ig inita nirang dorong polok ang depa tang kadalem tang talsi. Ong tokaw-tokawan ta ge-ley namagsonda si tanira ig don tampolok may lima ra lamang depa tang kadalem na. ²⁹ Pinangeldan tanira ang itaben matanlad ami ong kabatoan, animan bino-log nira tang epat ang nga pondoan ong boli tang tarayan, ig namagampong balampa maramal da. ³⁰ Sinobokan din tang mga goromiti ang mamagalin ong tarayan, animan sinonton nira ong talsi tang boti ang midio pamagbo-log ta pondo ong tokawan tang tarayan. ³¹ Ganing si Pablo ong kapitan ig ong mga sondalo, “Mga ang mga taw ang asia indi magtinir tarin ong tarayan, indi amo mangalibri.” ³² Animan dayon ang sina-tab tang mga sondalo tang mga taling agtata-keket ong boti ig pinabayan da lamang nirang idagta.

³³ Asing madali rang maramal, rineges ni Pablo tang tanan ang mga taw ang mamamangan. Ganing tanandia, “Tampolok may epat dang kaldaw tang elat-elat ming magpoas tang bagio, ig indi amo enged gapamangan ta maski onopa. ³⁴ Mamangan amo kang lagi agod mamoirsa tang mga sinangoni mi. Demdemen ming indi maonopa tang maski sinopa ong nindio.” ³⁵ Pagabitala ni Pablo ta si, dayon tanandiang nangomit ta tinapay ig ong talongan tang tanan ang mga taw nagpasalamat tanandia ong Dios. Oman pinisi-pisi na tang tinapay ig dayon tanandiang namangan. ³⁶ Naolikan da ka tang nem tang mga taw ig dayon da tanirang tanan ang namamangan. ³⁷ Doroang gatos may

pitong polok may enem aming tanan don ong tarayan.³⁸ Asing nangapamangan da tanirang tanan ig nangaelen da, pinamo-log nira tang mga sako tang trigo ong talsi agod lontaw tang tarayan.

Ang pagabagbag tang tarayan

³⁹ Asing mayag da, may natorongan nirang banoa piro indi mailala nira mga onopang islay si. Inita nirang may tatang lek don ang kenay tang baybay na, ig naisipan nirang don ipasagasa tang tarayan.⁴⁰ Animan pinana-tab nira tang kabli tang mga pondo agod mabowan da lamang ong talsi, ig pinangobad nira tang mga taling tata-ket ong simon para gamiten. Pagatapos, pagabokad nira tang pok, naparombo ra tanira ong baybay.⁴¹ Dayon ang natanglad tang tarayan ong tatang bagombon ig don nabara tang tarayan ig indi ra mapagalin. Linaba-laba tang langeb asta nagbelak-belak tang boli na.

⁴² Ang kaliliagan tang mga sondalo pamatayen nira tang mga priso agod anday magkapay ig mapalpat.⁴³ Piro sinagang tanira tang kapitan tenged galiliag ang ilibri na si Pablo. Animan, nanobol tanandia ong tanan ang gatakong mamagkapay, mamansi-kaw dang mamansilo-bo ong talsi ig mamagkapay paning ong takat.⁴⁴ Ig ang doma sinobol nang mamangomit ta tabla obin pidasong mga ayo ang poiding gabayanen. Ong maning ta si, yaming tanan nangakabot ong takat ang poros libri.

Ong Malta

28 Asing nalibri ami ra, ig don ami rang tanan ong takat, balo pa nata-wanan ang porong asi agoyan ta Malta.² Doro karao-ya tang mga taga don ong yamen. Nagparet tanira ta apoy ig inasikaso ami nira tenged pagimpisa rang kokoran ig doro

kalamig.³ Nagsimet si Pablo ta mga magatong ig asing dinapog na ong apoy, may madalit ang ma-kal ang limindoa tenged ong kinit. Ig kiminabit-kabit tang ma-kal ong kalima ni Pablo.⁴ Asing inita tang taga poro tang ma-kal ang kakabit-kabit ong kalima na, ganging tanirang namagarampang-ampang, “Sigorado, manigpatay ta taw tang laling narin. Nalibri tanandia ong talsi, piro soirti na mandian ang indi ra malibri.”⁵ Piro wina-sik lamang ni Pablo tang ma-kal ong apoy ig indi enged tanandia naonopa.⁶ Binantayan nirang manimpeng tang sinangoni ni Pablo obin tomomba tanandia ig mapatay. Piro asing naboay da tang elat nira ig inita nirang anda kay nainabo ong ni Pablo, nago-man tang isip nira ig ganing tanira, “Dios tang taw ang narin!”

⁷ Ang aran tang pangolokolo ong porong asi ay si Publio. Ang mga tanek na alenget don ong nadampayan amen. Rinisibi ami nandia ig ong teled ta tolong kaldaw inasikaso ami nandia ta mo-ya.⁸ Naton ang pagmasit tang tatay ni Publio. Agkinten tanandia ig agdisintariaen. Animan napaning si Pablo ong nandia ig nangadi. Oman binondo na tang kalima na ong tatay ni Publio, ig pinao-ya na tanandia.⁹ Tenged ong nainabong na, ang tanan ang pamagmasit ong porong narin namansipaning ong ni Pablo ig pinao-ya ka tanira.¹⁰ Dorong rinigalo nira ong yamen ig asing magalin ami ra ingkelan pa nira ong tarayan tang mga sindol nirang kaministiran amen.

Nagalin ong Malta paning ong Roma

¹¹ Tolong bolan ami don ong poro. Ig pagatapos dayon aming siminabid ong tatang tarayan ang napalimbeng don asing timpong mapalet. Ang tarayan ang na nagalin ong Alejandria ig ang aran na, “Kapid ang Dios.”¹² Pagalin amen ong Malta kiminabot ami ong Siracusa,

ig nagtindir ami don ta tolong kaldaw.
¹³Magalin ong Siracusa nagpabordo ami asta makabot ami ong Regio. Asing diminaton ang kaldaw mineyep da tang abagat. Dayon ami sing larga ig ong teled ta dorong kaldaw kiminabot ami ong lansangan tang Puteoli. ¹⁴Don may nangabagat amen ang mga pamagto, ig inimbatar ami nira ang magtindir ong nira ta pitong kaldaw. Pagatapos dayon ami rang napaning ong Roma.

¹⁵Nabalitan tang mga pamagto don ong Roma ang komabot ami ra, animan namansipanang tanira asta ong Foro de Apio ig Tres Tabernas para bagaten ami nira. Pagaita ni Pablo ong nira, nagpasalamat tanandia ong Dios ig namoirsa tang nem na.

Asing si Pablo ong Roma

¹⁶Pagakabot amen ong Roma, pinag-nan si Pablong magarkila ta sadiling istaran na, aroman na tang tatang sonda-long maggoardia ong nandia.

¹⁷Pagata-lib tang tolong kaldaw, pinagoy ni Pablo tang mga pangolokolo ong mga Judio ong Roma. Ig asing namagimes da tanira ganing si Pablo ong nira, “Mga logod, maski anda enged ay naboatong anday sayod kontra ong mga kasimanoa tang mga Judio obin kontra ong mga kinaogalian tang mga kamepet-mepetan ta, dinepo nira ong Jerusalem ig inintrigao nira ang tatang priso ong mga opisialis ang Romano.

¹⁸Ig asing naimbistigaro ra nira, palpatano ra rin nira tenged anday inita nirang talako ang dapat ang sintinsiano ta kamatayan. ¹⁹Piro indi maliang tang mga Judio palpatano. Animan naregesano ang magapilar ong Adi tang Roma, maski mga ong yen ang masig ka Judio, anday dimandao ong nira. ²⁰Asia tang dailan ang pinagoy amo yen para mapagigampangong ong nindio. Tenged agkadinano mandian tenged

lamang ong pagsirbio ong Maniglibri ang agpakaboton tang tanan ang mga Israelita!”

²¹Ganing tanira ong ni Pablo, “Anday narisibi amen ang solat nagalin ong Judea natetenged ong nio. Maski ang domang mga Judio namansikabot ang nagalin don, anda kay binalita nira obin inaning ang anday sayod kontra ong nio. ²²Piro galiliang ami kang mamasi tang onopay yaning mo. Tenged mga ong yamen, gata-wanan amen ang siktang narin agkontraen ta mga taw maski ong aypa.”

²³Animan dayon tanirang nagtirmino ta kaldaw para mamagbaragat-bagat. Pagakabot tang kaldaw ang asi, doropa tanirang namansipanang don ong balay ang aggistarang ni Pablo. Ig impisa damal-damal asta ra lamang nalabi tang pagsaysay ni Pablo ong nira tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. Ig dorong prosigir nang mapaparet na tanira ong ni Jesus ong paggamit na tang Katobolan ni Moises asta ang mga sinolat tang mga propita.

²⁴Ang doma ong nira namagparet ong inaning nang asi, piro ang doma indi namagparet. ²⁵Asing indi tanira namaginigoan, dayon tanirang namansiolik. Piro ba-lo tanira namansiolik, may inaning ni Pablo ong nira ang ganing, “Tama ka kaman tang pinabitala tang Ispirito Santo ong propitang si Isaias asing tokaw ong mga kamepet-mepetan ta, ang ganing,

²⁶‘Paningan mo tang mga taw ang asi ig maninga ong nira:

Mamasi amo man ang mamasi, indi amo ka mangaintindi,
 Ig maski pa-dek amo man tang pa-dek, indi amo ka mangaita.

²⁷Tenged ang mga taw ang na, matetegat tang mga kolo nira.

Ang mga talinga nira pamandamel da lamang tang pamasi,

ig pineyeng da lamang nira tang mga mata nira para indi tanira mangaita ig indi mangabasi.

Itaben mangaintindi pa tanira, magbalik pa tang nem nira ong yen, ig pao-yaeno tanira, 'ganing tang Dios.'[¶]
²⁸ Ganing pa si Pablo, "Dapat matawanan mi, ang balitang na natetenged ong pagrilibrien tang Dios ong mga mapinagtalaken agbabalita ra ong mga belag ta Judio. Ig pamamasi ka tanira."

²⁹ [Pagabitata ni Pablo ta na, dayon dang namansiolik tang mga Judio ig dorong diskosion nira.][§]

³⁰ Nagtinir si Pablo ta doroang takon don ong balay ang asing aggarkilan na. Agrisibien na ka tang tanan ang agpaning don. ³¹ Agtotoldok na ong nira tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi ig natetenged ong ni Jesu-Cristo, ang maiteg tang nem na ig anday pagsagang ong nandia.

[¶]28:27 28:26-27 Isaias 6:9-10

[§]28:29 28:29 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ni Pablo ong mga taga*

Roma

Nagsolat si Pablo ong mga pamagto ong ni Cristo don ong Roma agod magpakomosta ong nira ig magpatako ong nira tang kaliangan nang mamisita ong nira ong pagbiahi na ang paning ong Espania. Nagsolat ka tanandia agod magsayod mga monopa tang tamang pagto ig pagpangaboi tang mga pamagto ong ni Cristo. Anday domang sinolat ni Pablo ang mas komplito tang toldok na.

Sinayod ni Pablo tarin tang natetenged ong matod ang kato-lidan. Ganing tanandia, ang taw risibien tang Dios bilang mato-lid da tenged lamang enged ong pagto na (1:17). Ganing si Pablo, ang tanan ang taw “nagkatalak ig nagkorang ong pama-dek tang Dios” (3:23), ig “kamatayen tang balet tang kasalanan, piro kaboing anday kataposan tang irigalo tang Dios ong mga taw ang na-pen da ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino” (6:23). Maliag yaning, patawaden tang Dios tang mga talak ta ig oldan ita nandia ta kaboing anday kataposan mga magtalig ita lamang ong ni Jesu-Cristo. Ang kalibrian ang na belag lamang ono ta para ong mga Judio, kondi para ong tanan ang taw ang magpasakep ong ni Cristo, maski ong aripang nasionay tanira namagalin (4:16, 9:31).

1¹⁻⁷ Yo si Pablo, tatang torobolon ni Cristo Jesus. Ginoyano tang Dios ang magimong apostolis ig piniliko nandia agod ipatako tang Mo-yang Balita na. (7) Pagsolato ong nindio atan ong Roma, yamong agmalen tang Dios ig ginoyan ang magimong mga sinakepan na.

Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang

yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

(2) Ang Mo-yang Balita pinangako rang lagi tang Dios asing tokaw pa, asing pinasolat na ong mga propita na ong mga Sagradong Kasolatan. (3) Ig yay ang natetenged ong ana na, ang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo. Mga natetenged ong pagkataw na, tata tanandia ong mga inampo ni David. (4) Ig mga natetenged ong pagkadios na, pinamotodan ang tanandia Ana tang Dios ong makagagaem ang pagaboi nang moman. (5) Natetenged ong ni Cristo ig para ka ong nandia, rinisibi amen ong Dios tang pribilihiong magimong apostolis agod ang tanan ang mga irinsia ta taw maeke-lan amen ang magto ig magosoy ong nandia. (6) Ig yamo, gapil amo ka ong mga taw ang ginoyan na agod magimong mga tawan ni Jesu-Cristo.

**Ang kaliangan ni Pablong
mamisita don ong Roma**

⁸ Primiro ong tanan ig ong tabang ni Jesu-Cristo, pagpasalamato ong yen ang Dios natetenged ong nindiong tanan, tenged ang pagto mi bantog da ong bilog ang kalibotan. ⁹ Agpangadi amo ra yen ang pirmi, ig narin gata-wanan tang Dios ang agsirbianong de-dek ong popotokono ong yen ang pagpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong Ana na. ¹⁰ Pirmi kang agpagampō ong nandia ang mandian ong ori, pagnano ka nandi-ang mamisita atan ong nindio. ¹¹ Mabael ang enged tang kaliagano ang itaen amo yen agod maelayan amo yen ta tatang grasiang ispiritoal, agod mas mamoirsa tang mga nem mi. ¹² Ang maliagong yaning, agod mamagtarabangan itang mas mambaked tang pagto tang kada tata ong yaten—ang nindiong pagto mambaked natetenged ong yen ang pagto, ig ang yen natetenged ka ong nindio.

¹³Mga logod, galiliago ang matawanan mi, pira rang bisis ang nagplanō ang mamisita atan ong nindio, piro midio pirming may pagsagang ong yen. Galiliago ang mamisita atan, tenged balampa lamang may mga taw ang matabangano kang magto ong ni Cristo, pario tang pagtabango ong domang mga belag ta Judio. ¹⁴May katengdanano ang magtoldok ong tanan ang taw, sibilisado man obin belag,** ang mga may kinatawanan nira ig ang anda. ¹⁵Animan galiliago ka ta mo-ya ang magpatako tang Mo-yang Balita atan ong Roma.

Ang gaem tang Mo-yang Balita

¹⁶Animan mandian, indi enged agkakaeyako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. Tenged narin tang pagekel tang gaem tang Dios agod malibri tang tanan ang pamagto—primiro ong mga Judio, ig asta ra ka ong mga belag ta Judio. ¹⁷Tenged agpaita tang Dios ong Mo-yang Balita ang risibien na tang taw bilang mato-lid tenged mismo ong pagto na. Na-tang ong Kasolatan, “Ang binilang ang mato-lid da tenged ong pagto na, yay ang maboi.”††

Ang talak tang mga taw

¹⁸Piro agpaita tang Dios ang silotan na enged tang tanan ang pamagsagang ong kamatodan natetenged ong nandia ong pagkontra nira ong Dios ig pagboat ta malain. ¹⁹Tenged ang mata-wanan ta taw natetenged ong Dios mayag da, ig Dios mismo tang nagpaita ta sia ong nira. ²⁰Tenged impisa pa lamang bindoat tang kalibotan, maski ang Dios indi gitaen, ang mga bagay ang bindoat na mayag ang pagpaita tang gaem nang

anday kataposan ig ang pagkadios na. Animan anday mabalibad tang mga taw ong nandia. ²¹Piro maski gailala ra nira tang Dios mga sinopa, indi pinadengegan nira tanandia bilang Dios ig maski pasalamatan da lamang nira. Imbis, midio nabeyeg da tang mga kolo nira, ig mas pinangi-lepan pa tang kinaisipan nirang anday kointa na. ²²Ganing tanira ang matakō ono tanira, piro limindoang mga kabos-kabos. ²³Sinaliodan nira tang dalayawen ang Dios ang boi asta tanopa, ig namagto ra ong mga dios-diosan ang bindoat ang midio itsora ta mga taw ang gangapatay, mga lam-lam, mga ayep ang papanaw, asta mga ayep ang kakandoang.

²⁴Animan, pinabayan da lamang tanira tang Dios ang boaten nira tang anday sayod ig maboling ang mga kaliliagan nira. Ig ang linoan na, malaway tang bindoat nira ong tata may tata ong mga sinangoni nira. ²⁵Sinaliodan nira tang kamatodan natetenged ong Dios ig binailoan nira ta kabo-lian. Tenged namagto tanira ig namagsirbi ong mga bindoat tang Dios, ig sinaliodan nira tang Dios mismo ang yay ang nagboat tang tanan, ig yay ang dalawayen asta ong tanopa. Matod ka kaman.

²⁶Tenged atan, pinabayan da lamang tanira tang Dios ang magboat tang makaeyak ang kaliliagan tang mga sinangoni nira. Maski ang mga babay, nagbali-kad ka tang mga ogali nirang natoral, ig ang kapario nirang mga babay yay ang kinatawa-katawa nira. ²⁷Maning ka ta sia tang mga lali. Imbis ang mangatawa ong mga babay, ang yay ang ogaling natoral, dorong enged ang kaliang nira ong kapario nirang mga lali.

** 1:14 1:14 Ang “sibilisado man obin belag” ong bitalang Grigo ay “mga Grigo ig mga Barbaro.” Poidi kang maliag yaning “mga taga siodad ig mga taga bokid.”

†† 1:17 1:17 Habacuc 2:4

Makaeyak tang bindoat nira ong mga sinangoni tang tata may tata. Ig tenged ong boat nirang nang belag ta tama, gapasaran nira mismo tang silot ang bagay ong nira.

²⁸ Ig tenged indi tanira maliliag ang mangilala ong Dios, pinabayan na ra lamang tanira ong mga pagirisipen nirang anday kointa na, ig ong mga agboaten nirang belag ta dapat. ²⁹ Gagae-man tanira tang tanan ang klasi ta anday sayod, kalainan, katakaban, ig malaway ig maboling ang bindoatan. Masiado tanirang malaibegen. Masiado tanirang mamamatay, mamagigsoay, mamandaya, ig maski onopa pa tang aggisipen nirang magboat ta malain ong kapario nira. Pirming pamagtsismis, ³⁰ ig pamanlangga ta dengeg tang masig ka taw nira. Mga kasoay tanira tang Dios. Anday galang nira. Pamagpalawig ig pamagpambog tang mga sadili nira. Pamagdilem tanira ta midios agod magboat ta malain. Indi pamagtoman ong mga ginikanan nira. ³¹ Nagimong anday kointa na tang isip nira, indi mataligan, indi matakong maggegma, ig andang pisan ay kate-bek nira. ³² Maski gata-wanan nira tang tobol tang Dios ang ganing dapat patayen tang mga taw ang pamagboat ta maning atan, sigi pa ka enged tanira. Ig belag lamang ta sia, kondi gangalipay pa mga may gitaen nirang pagboat pario ta sia.

Mato-lid tang pagosgar tang Dios

2 Animan, maski sinoapa, anday mabalibad mo mga pagosgara ong domang taw ang ganing malain tang agboaten nira. Tenged ong pagosgar mo ong doma, midio aggosgaran mo ka tang sadili mo. Tenged yawang pagosgar, pario ka enged tang mga malain ang agboaten mo! ² Gata-wanan ta ang mato-lid tang pagosgar tang Dios kontra ong mga taw ang pamagboat ta

malain. ³ Yawang tawa! Kalaom mo sigoro, malibria ong pagosgar tang Dios. Aggosgaran mo tang domang pagboat ta malain, mintras yawa, pario ra ka ta sia tang agboaten mo. ⁴ Obin itaben baliwalaen mo tang mo-yang kaneman ang agpaita tang Dios ong nio!

India matakog? Tanandia dorokao-ya, agoantado, ig mapinasinsiaen pa. Ig ang tanan asia para lamang magtogata ig balon mo tang kaboi mo. ⁵ Piro tenged ong katetegaten tang kolo mo ig india magtogat, agdolangan mo pa tang silot ong nio mga komabot tang kaldaw ang magosgar tang Dios. Ong kaldaw ang asi itaen tang tanan tang mato-lid ang pagorosgaren na. ⁶ Tenged balten tang Dios tang kada tata sigon ong mga bindoatan nira. ⁷ May mga taw ang pirming pamagprosigir ang pamagboat ta mo-ya tenged ang kaliagan nira Dios tang magdayaw ig magtorol ta dengeg ong nira, ig ganagaliliag ka ang maboi asta ong tanopa. Tanira oldan ang enged ta kaboing anday kataposan. ⁸ Piro may mga taw ang poros lamang sadili nira tang aggisipen nira. Indi tanira mamagosoy ong kamatodan, kondi kalainan tang aggosoyon nira. Itaen nira tang kasisilagen tang Dios ig mapasaran nira tang silot na. ⁹ Tenged ang tanan ang mga taw ang pagboat ta malain, pinitinsia ig kaliwagan tang mapasaran nira, tokaw-tokaw ang mga Judio, ig asta ra ka ang mga belag ta Judio. ¹⁰ Piro ang taw ang pagboat ta mo-ya, dayawen, galangen, ig oldan ta kao-yan, tokaw-tokaw ang mga Judio, ig asta ra ka ang mga belag ta Judio. ¹¹ Tenged pario tang pagorosgaren tang Dios ong tanan ang mga taw.

¹² Ang mga belag ta Judio indi ganagatako tang Katobolan tang mga Judio. Piro tanirang tanan silotan ong impirno bilang mga namagkatalak, maski indi ibasi tang Dios tang pagosgar na ong Katobolan. Mandian ang mga Ju-

dio, tanira tang may Katobolan, ig ya engaged tang gamiten tang Dios ong pagosgar na ong nira natetenged ong mga talak nira. ¹³ Tened belag tang mga pamamasi lamang tang Katobolan, kondi ang mga pamagtoman ta sia, yay ang risibien tang Dios bilang mato-lid. ¹⁴ Ang mga belag ta Judio indi gangatako tang Katobolan tang mga Judio. Piro mga may agboaten nira sigon ong Katobolan, maski indi gata-wanan nira sia, maliag yaning ang nem nirang naogalian yay ang nagsirbing katobolan nira. ¹⁵ Tened ang agboaten nirang mo-ya pagpaita ang asia ka ong pagirisipen nira tang agtotoldok ong Katobolan. Ang konsinsia nira pagpamatod ka ang asia ong nira tang Katobolan, tened teta agbandanan tanira ig teta agdipinsan tang sadiling kinaisipan nira. ¹⁶ Sigon ong Mo-yang Balitang agtotoldoko, komabot ka engaged tang kaldaw ang si Cristo Jesus papagosgaren tang Dios ong mga talak ang agtatalok-talok pa tang mga taw.

Ang mga Judio ig ang Katobolan

¹⁷ Mandian, yamong pamaganing ang yamo Judio, pamagtalig amo ong Katobolan ig agpambog mi pa tang rilasion mi ong Dios. ¹⁸ Gata-wanan mi ono mga onopa tang galiliagan tang Dios, ig gaintindian mi pa ono mga onopa tang tama, tened inadalan mi ra tang Katobolan. ¹⁹ Ang kalaom mi, yamo tang mapagantabay ong mga taw ang indi mangaita, ig yamo pa tang midio tolok ang mapagtorol ta kayagan ong mga taw ang gaki-lepan pa tang kinaisipan nira. ²⁰ Pamaganing amo ono ang yamo manigtoldok ong mga taw ang polpol ig ong mga taw ang ba-lo pa lamang pagimpisang pagadal

natetenged ong Dios. Maning ta si tang kaisip mi tened ong Katobolan ang sindol ong nindio tang Dios, ig atan ka kaman matoman mi tang kinata-wanan ig kamatodan. ²¹ Pagtoldok amo ra ong doma, piro angay indi agtoldokan mi tang mga sadili mi? Pamagtoldok amo ang indi manakaw, piro yamo mismo pamanakaw amo ka! ²² Pamagtoldok amo ang indi mangombabay obin mangonlali, piro yamo mismo pangombabay amo ka! Gengerepan amo ta mo-ya ong mga dios-diosan, piro pamanakaw amo pa ong mga timplo-timplo nira! ²³ Pamagpambog amo natetenged ong Katobolan ang narisibi mi ong Dios, mintras Dios mismo tang agpaeyaken mi ong pagpangontra mi tang Katobolan ang asia! ²⁴ Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Tened ong nindiong mga Judio, ang Dios agpakalainen tang mga belag ta Judio.”^{††}

²⁵ Mga natetenged ong pagpatori mi bilang mga Judio, may data na ka kaman sia, basta agtomanen mi tang Katobolan. ^{¶¶} Piro mga pamangontra amo ong Katobolan, maliag yaning pario amo ra ka ong mga belag ta Judio ang indi gatorian. ²⁶ Ig mga natetenged ong mga belag ta Judio ang indi pamagpatori, mga agtomanen nira tang ga-tang ong Katobolan, sia ibilang tanira tang Dios ang midio natorian da ka tanira. ²⁷ Animan ang mga belag ta Judio ang indi pamagpatori, basta agtomanen nira tang na-tang ong Katobolan, tanira yay ang mamagosgar ong nindiong mga Judio. Maski atan ong nindio tang Katobolan ang sinolat ig natorian amo pa, osgaran amo pa engaged tened agkontraen mi tang Katobolan.

^{††}2:24 2:24 Isaias 52:5

^{¶¶}2:25 2:25 Ang kaogalian tang mga Judio ay patorian tang mga ana nirang lali bilang tanda ang tanira mga pinilik tang Dios ig mga manigtoman tang Katobolan. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Pagtori.”

²⁸Tenged ang tatang taw indi maning ang tanandia Judio tenged lamang may bindoat ong sinangoni na. Tenged belag lamang ta sinangoni tang agba-lon mga ong matod ang pagtori. ²⁹Ang matod ang Judio yay ang taw ang bina-lo ra tang nem na asta ang popotokon na ong tabang tang Ispirito Santo, ig belag ta natetenged ong naboat na sigon ong Katobolan ang sinolat. Ang taw ang maning atan, belag lamang ta taw tang magdayaw ong nandia kondi ang Dios mismo.

3“Mandian, itaben may mane-ma, “Mga ong maning ta si, onora lamang tang data tang pagka-Judio ta ig onopay data tang pagtori ong yaten?” ²Ang sabato, “Dorong enged ang data na ta sia! Tokaw-tokaw, ong yaten ang mga Judio inintriga tang mismong mga bitala tang Dios.” ³Mandian, onopay loan na mga may Judiong indi pamagparet ong bitala tang Dios? Asia, maliag yaning bato ang indi mataligan ta tang Dios ang tomanen na tang pinangako na? ⁴Indi poidi! Tenged maski ang tanan ang taw bo-lien, ang Dios mataligan ang enged ong mga bitala na. Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Agod ang mga bitala mo ilalaen ang mato-lid,

Ig mandega mga bandanana ta taw.”§§

⁵Itaben may maganing, “Mo-ya pa mga magkatalak ita! Tenged mga ikompara ta tang agboaten ta ang malain ong mga boat tang Dios, mas itaen da enged don ang tanandia mato-lid. Animan belag ta tama ang silotan ita pa nandia!” Maning ta sia tang pagpilosopo tang doma. ⁶Piro indi sia maimo! Tenged mga ang pagorosgaren tang Dios belag

ta mato-lid, monopa maosgaran na tang mga taw ong kalibotan?

⁷Mandian itaben may magpapiilosopo pa atan ang maning, “Mo-ya pa mga magbo-li ita! Tenged mga ikompara ta tang pagbo-li ta ong kamatodan tang Dios, mas itaen da enged don ang tanandia mataligan, ig mas dayawen tanandia. Animan belag ta tama mga osgaran ita pa nandia bilang mga mapinagtalaken!”

⁸Obin itaben may magpapiilosopo pa ang maning, “Magboat ita ra lamang ta malain, agod mo-ya tang lomboa!” Maning atan ono tang pagtoroldokon amen sigon ong mga taw ang galiliag ang manlangga ong yamen. Tanira bagay ang enged ang sirilotan tang Dios.

Ang tanan ang taw paririong mapinagtalaken

⁹Mandian onopa? Itang mga Judio, mas mo-ya pa bato tang pagkabetang ta ong pagkabetang tang mga belag ta Judio? Belag! Tenged napamatodan amen da, ang tanan ang mga taw, maski Judio maski belag, gagaeman ta kasalanan.

¹⁰Pario tang na-tang ong Kasolatan ang ganing:

“Anday taw ang mato-lid, maski tanga tawan.

¹¹Anday maski sinopa ang osto tang pangintindi na ong Dios, ig anday pagprosigir ang mailala ong nandia.

¹²Ang tanan napabelag da ong matod ang dalan, ig nagimong anda ray kointa nira;

Anday pagboat ta mo-ya, maski tanga tawan.”*

¹³“Ang mga tetenlan nira pario ong abring lebengan ang makalpot, tenged poros panloko tang loloa ong mga anga nira.”†

§§3:4 3:4 Salmo 51:4

*3:12 3:10-12 Salmo 14:1-3; 53:1-3

†3:13 3:13 Salmo 5:9

“Ang dilak nira madalit, ang midio dalitan ang ma-kal.”[‡]

¹⁴“Poros mga sompang masisit tang loloa ong mga anga nira.”[¶]

¹⁵“Madali tanirang mamatay ta taw.

¹⁶Maski ong aripa tanira paning, pamanlangga ig pamagekel ta kalisedan,

¹⁷ig indi gangatakong magosoy ong dalan tang kao-yan.”[§]

¹⁸“Andang pisan ay eled nira ong Dios.”^{**}

¹⁹Mandian, gata-wanan ta mga onopay na-tang ong Katobolan, asia para ka ong yaten ang mga Judiong sinakep tang Katobolan. Animan anday maski sinopa ong yaten ang may ibalibad na, ig ang tanan ang taw ong kalibotan manabat ang enged ong Dios tenged ong mga kasalanan nira. ²⁰Animan andang pisan ay risibien tang Dios bilang mato-lid mga ong agboaten ta lamang para magtoman tang Katobolan. Tenged ang Katobolan ya enged tang sindol tang Dios agod mata-wanan ta ang mapinagtalaken ita!

Mono ita pa magimong mato-lid ong pama-dek tang Dios

²¹Piro mandian pinatako ra tang Dios ong yaten mga mono ita pa magimong mato-lid ong pama-dek na. Magimo itang mato-lid, belag ta maning ong pagtoman ta ong mga tobol. Narin pinamatodan tang Katobolan mismo asta ang sinolat tang mga propita asing tokaw. ²²Ang Dios, boaten nang mato-lid tang tanan ang mamagto ong ni Jesu-Cristo tenged ong pagto nirang asi, maski Judio maski belag. ²³Tenged ang tanan ang

taw lobot ang enged ang nagkatalak ig nagkorang ong pama-dek tang Dios ang dalayawen. ²⁴Piro ong kaloy na, rinisibi ita nandia bilang mato-lid da tenged ong bindoat ni Cristo Jesus para maggawad ong yaten, ig narin rigalo tang Dios ong yaten. ²⁵Si Cristo, sindol tang Dios ang bilang tatang sagda agod tanandia tang mapasar tang silot ang para ong mga kasalanan ta asing pinatorok na tang dogo na. Animan indi ita ra silotan, kondi mapatawad tang mga talak ta mga magto ita ong nandia. Maning ta si tang bindoat tang Dios agod ipaita ang tanandia mato-lid. Tenged asing tokaw, inagoanta na lamang tang mga talak tang mga taw ig indi kang lagi sinilotan na tanira tenged mapinasinsiaen tanandia. ²⁶Ig mandian ong timpong na, agpaita na ang mato-lid pa tang pagosgar na ong pagrisibi na bilang mato-lid da tang mga pamagto ong ni Jesus.

²⁷Onora lamang mandian tang mapambog ta? Anda enged! Angay? Tenged indi ita aggosgaran tang Dios ong mga boat ta sigon ong Katobolan, kondi ong pagto ta. ²⁸Tenged ganing ami, ang taw risibien tang Dios bilang mato-lid tenged ong pagto na, ig belag ta ong pagtoman na tang Katobolan. ²⁹Ang Dios bato, Dios lamang tang mga Judio? Belag ka bato tanandia ta Dios tang mga belag ta Judio? Ee, tenged tanandia Dios tang tanan. ³⁰Tenged tambilog lamang tang Dios, ig maski Judio maski belag, risibien na tanira bilang mato-lid natetenged ong mismong pagto nira. ³¹Maliag yaning bato, agpe-lek ta ra tang Katobolan? Ayaw! Aggilalaen ta ngani tang matod ang importansia ta sia!

[‡]3:13 3:13 Salmo 140:3

[¶]3:14 3:14 Salmo 10:7

[§]3:17 3:15-17 Isaias 59:7-8

^{**}3:18 3:18 Salmo 36:1

Si Abraham binilang ang mato-lid natetenged ong pagto na

4 Isipen ta kang lagi si Abraham, ang yaten ang kamepet-mepetan. Monopa tanandia nagimong mato-lid ong pama-dek tang Dios? ²Mga tanandia binilang ang mato-lid natetenged din lamang ong bindoatan na, poiding ipambog na ra sia. Piro anda enged ay mapambog na ong pama-dek tang Dios, ³tenged ganing tang Kasolatan, “Si Abraham nagto ong Dios ig tenged ong pagto na tanandia binilang ang mato-lid.”^{††} ⁴Mandian, ang taw ang pagobra agsolan ka. Ig ang sol nang asi, indi agbibilang ang rigalo, kondi balet tang bedlay na. ⁵Piro belag ta maning atan ong Dios. Ang agrisibien na bilang mato-lid yay ang mga taw ang pamagtalig ong nandia. Ig agrisibien na tanira natetenged ong pagto nira, ig indi maning ta ang narin balet tang kabledlay nira ong pagtoman din ong Katobolan. ⁶Ya kay narin tang maliag yaning ni David asing naganing tanandia ang masoirti tang mga taw ang agrisibien tang Dios bilang mato-lid da, maski indi tanira nagpabedlay. Ganing si David,

⁷“Masoiri tang mga taw nga ang mga talak nira pinatawad da ig indi ra mademdeman tang Dios.

⁸Masoirti kaman tang taw nga ang mga talak na indi ra panabaten tang Dios ong nandia.”^{‡‡}

⁹Mandian, ang kaloy ang narin, para lamang bato ong mga Judio, ang yay ang mga natorian? Belag! Na para ka ong mga belag ta Judio, maski indi tanira natorian.^{¶¶} Ganing ita rang lagi, si Abraham nagto ong Dios, ig tenged ong

pagto na binilang tanandia ang mato-lid. ¹⁰Ig tanopa na nainabo? Asing indi pa tanandia gatorian obin asing tapos da? Na nainabo ba-lo tanandia natorian, ig belag ta asing natorian da. ¹¹Tinorian tanandia bilang pamatod ang kinomit da tang mga talak na tenged ong pagto na asing indi pa tanandia gatorian. Animan sia, poiding maning ita ang si Abraham nagimong tatay tang tanan ang pamagto ong Dios. Ig tenged ong pagto nirang asi, agbibilang ka tanirang mato-lid da, maski indi tanira gatorian. ¹²Maning ka ta si, si Abraham nagimong tatay tang tanan ang mga natorian ang pamagto ka. Tenged aggosoyon nira tang pagto tang kamepet-mepetan ta ang si Abraham ba-lo tanandia tinorian.

Marisibi ta tang pinangako tang Dios tenged ong pagto ta

¹³Nangako tang Dios ong ni Abraham ang tanandia asta ang mga inampo na, matobli nira tang kalibotan. Ig ang pangakong asi, indi sindol tenged ong pagtoman ni Abraham ong Katobolan, kondi tenged tanandia binilang ang mato-lid tenged ong pagto na. ¹⁴Pabetang ta, mga ang pamagpasakep ong Katobolan ya lamang tang marisibi tang pinangako tang Dios, maliag yaning anda ray gaem tang pangako na. Ig ang pagto ta, anda kay kointa na. ¹⁵Ang Katobolan ya ray nagekel tang silot ang ipakabot tang Dios ong mga taw. Tenged mga anda rin tang Katobolan, anda ka rin ay napangontra.

¹⁶Animan, ang pangako tang Dios marisibi ta tenged ong pagto ta. Ong maning atan pagimong rigalo ang sigoradong i-dol tang Dios ong tanan ang

^{††}4:3 4:3 Genesis 15:6

^{‡‡}4:8 4:7-8 Salmo 32:1-2

^{¶¶}4:9 4:9 Ang kaogalian tang mga Judio ay patorian tang mga ana nirang lali bilang tanda ang tanira mga pinilik tang Dios ig mga manigtoman tang Katobolan. Telekan ong Bokabolario, ong “Pagtori.”

mga inampo ni Abraham, belag lamang tang mga Judio, ang yay ang pamag-prosigir din ang magtoman ong Kato-bolan, kondi asta ang tanan ang mga taw may pagto nira ong Dios ang pario tang pagto ni Abraham. Tenged si Abraham tang nagimong tatay ta, itang tanan.

¹⁷Maning ta na tang na-tang ong Kasolatan, “Bindoata yen ang tatay tang dorong nasion.”^{§§} Animan, si Abraham tang nagimong tatay ta ong pama-dek tang Dios ang agtowan na, ang yay ang pagboi tang mga patay ig ong tatang tobol lamang pagpaloa tang anda pa.

¹⁸Maski anda ray kalaom ni Abraham ang magkatinir pa ta ana nira, nagtalig pa ka engaged tanandia ong pinangako tang Dios. Ig ong maning ta si, tanandia nagimong tatay tang mga taw ang magalin ong dorong mga nasion, sigon ong inaning tang Dios ong nandia ang, “Ang magimong mga inampo mo mapario ong kayadien tang mga bitokon.”*

¹⁹Ong timpong asi mga tang gatos da tang idad ni Abraham ig gata-wanan nang anda ray poirsa tang sinangoni na, ig ang katawa nang si Sara bog. Piro maski maning don, indi nanlobay tang pagtalig na. ²⁰Indi engaged tanandia nagdoadoa ong pangako tang Dios, kondi mas namoirsa tang pagto na, ig nagdayaw pa tanandia ong Dios, ²¹tenged bogos ang engaged tang pagtalig na ang sarang ang boaten tang Dios tang pinangako na. ²²Animan tenged ong pagto ni Abraham, rinisibi tanandia tang Dios bilang mato-lid da. ²³Piro ang na-tang ong Kasolatan ang “binilang tanandiang mato-lid”[†] belag lamang ta natetenged ong ni Abraham, ²⁴kondi natetenged ka ong yaten. Tenged ita, ibilang ita kang mato-lid da mga magto ita ong Dios ang

nagboing oman ong yaten ang Ginong Jesus. ²⁵Si Ginong Jesus tang pinatay tenged ong yaten ang mga kasalanan, ig tanandia tang binoing oman agod risibien ita ra tang Dios bilang mato-lid da.

Mabalik ita ong Dios

5 Mandian ang rinisibi ita tang Dios bilang mato-lid da tenged ong pagto ta, maliag yaning mabalik ita ong nandia ong tabang ni Ginong Jesu-Cristo. ²Natetenged kaman ong ni Cristo ig tenged ong yaten ang pagto ong nandia, gapasaran ta ra mandian tang kaloy tang Dios. Ig bogos itang galipay ong kasigoroan ta ang ma-pen ita ong mabael ang kadenggan na. ³Belag lamang ta sia, galipay ita pa maski ong mga kaliwagan ta. Tenged gata-wanan ta, ong mga kaliwagan matako ita mga mono ita pa mamagprosigir. ⁴Ig mga mamagprosigir ita, magimong mo-ya tang pagkataw ta. Ig mga mo-ya tang pagkataw ta, may kasigoroan ta ang mo-ya ka tang yaten ang parakaboton. ⁵Ig indi maimong mapae yak ita ong kasigoroan ta ang na, tenged gapasaran ta ra tang mabael ang paggegma tang Dios, ang bogos ang pinakabot na ong yaten asing sindol na ong yaten tang Ispirito Santo.

⁶Tenged asing anday maimo ta para malibri ita, si Cristo napatay ong tamang-tamang oras para ong yaten ang mga mapinagtalaken. ⁷Maliwag ang maita ta taw ang magbolontad tang kaboi na para ong tatang taw ang mato-lid—piro poiding may mangas ang papatay para ong tatang taw ang mo-ya. ⁸Piro si Cristo nagbolontad tang kaboi na para ong yaten asing mapinagtalaken ita pa, ig don pinaita tang Dios mga monopa tang paggegma na ong yaten.

§§4:17 4:17 Genesis 17:5

*4:18 4:18 Genesis 15:5

†4:23 4:23 Genesis 15:6

⁹Ig mandian ang rinisibi ita nandia bilang mato-lid da tenged ong dogo ni Cristo, mas gasigoro ita ra enged ang malibri ita ong silot ang ipakabot tang Dios ong kalibotan. ¹⁰Asing tokaw, kasoay ita tang Dios, piro mandian binalik ita nandia ong sadili na tenged ong kamatayen tang Ana na. Ig mandian ang mga tangay ita ra nandia, sigorado ra enged ang indi ita silotan na, tenged gaboi si tang Ana na. ¹¹Belag lamang ta sia. Pisan itang gangalipay ong pagigapen ta ong Dios ang gapasaran ta tenged ong bindoat tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Tenged kaman ong bindoat na, rinisibi ita ra tang Dios bilang mga tangay na.

Si Cristo ig si Adan

¹²Animan mandian, ang kasalanan na-led tarin ong kalibotan tenged ong bindoat tang tanga tawan, ang yay si Adan. Ig ang talak nang asi, yay ang nagekel ong yaten ta kamatayen. Yay siang kiminabot tang kamatayen ong tanan ang mga taw, tenged ang tanan ang mga taw namagkatalak. ¹³Tenged ba-lo sindol tang Dios tang Katobolan na ong mga taw, nagkatalak dang lagi tanira. Anda lamay agpapanabaten ong kasalanan mintras anda pa tang Katobolan. ¹⁴Piro maski anda pa tang Katobolan, tanirang tanan nangapatay, impisa ong timpo ni Adan asta ong timpo ni Moises, maski anday tobol ang mismong kinontra nira pario tang bindoat ni Adan. Mandian, ang Adan ang na, midio kanino lamang tang tatang taw ang komabot pa, ang yay si Cristo. ¹⁵Piro belag ta pario tang doroang taw ang narin, tenged ang kaloy ang pinaita tang Dios sopra pa ong talak ang bindoat ni Adan. Matod kaman, ang pagpangontra ni Adan nagated ta kamatayen ong tanan ang taw. Piro mas

mabael pa enged tang kaloy tang Dios, ig ang kapatawaden ang agto-dol na bilang rigalo kakabot ong doro kang mga taw tenged ong bindoat tang tanga tawan lamang, ang yay si Jesu-Cristo. ¹⁶Omaneno, ang rigalo tang Dios parti ong nainabo natetenged ong talak ni Adan. Inosgaran si Adan asing nagkatalak tanandia, ig yay ang nagekel ta silot ong mga taw. Piro tenged ong bindoat ni Cristo, itang mga taw mapatawad ig mabilang ang mato-lid, maski yadi ra tang mga talak ta. ¹⁷Matod kaman. Tenged ong talak tang tanga tawan ang si Adan, ang tanan ang taw gasakepan tang kamatayen. Piro mas makagagaem pa enged tang bindoat tang tanga tawan ang si Jesu-Cristo. Tenged ong nandia, ang mga taw pisan ang aloyan ig risibien tang Dios bilang mato-lid. Animan tanira bogos ang maboi ang anday kataposan.

¹⁸Animan, inita ta ang tenged ong talak tang tanga tawan, ang tanan ang taw sinintinsian ang silotan. Ig maning ka ta si, tenged ong bindoat ang mato-lid tang tanga tawan, risibien tang Dios bilang mato-lid tang tanan ang mamagto ong nandia, ig oldan ta kaboing anday kataposan. ¹⁹Tenged ong tanga tawan ang indi nagtoman ong Dios, dorong nagimong mapinagtalaken. Maning ka ta si, tenged ong tanga tawan ang nagtoman ong Dios, dorong nagimong mato-lid.

²⁰Ang Katobolan sindol tang Dios agod mas itaen pa enged tang talak. Piro maski nandoro kaman tang talak, mas nandoro pa ka enged tang kaloy tang Dios. ²¹Animan, maski ang talak paggaem ig pagekel ta kamatayen asing tokaw, mandian ang kaloy tang Dios ya ray paggaem ong yaten. Asia risibien ita nandia bilang mato-lid da agod maboi ita ang anday kataposan, salamat ong yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

Bina-lo ra tang kaboi ta

6 Animan mandian onopay maning ta? Magpadayon ita ra lamang bato ang magkatalak, agod mandolang pa tang kaloy tang Dios ong yaten? ²Indi poidi! Mono ita pa magpadayon ang magkatalak? Mga natetenged ong kasalanan, midio mga patay ita ra ig anda ray labet na ong yaten! ³Indi pa gata-wanan mi na? Itang tanan ang nag-paboniag para ipaita ang nagpasakep ita ong ni Cristo Jesus, ginapil ita ka ong kamatayen na. ⁴Animan, ang pag-boniag ong yaten pagpaita ang napatay ita ra ig limbeng ang aroman ni Cristo, agod mangaboi ita sing moman ong balong kaboi, pario tang nainabo ong ni Cristo asing tanandia binoing oman ong makabebereng ang gaem tang Dios ang Tatay.

⁵Ig mga na-pen ita ra ong ni Cristo ong kamatayen na ong maning ta sia, sigorado enged ang ma-pen ita ka ong pagaboi nang moman. ⁶Gata-wanan ta ang dating pagkataw ta midio linansang dang aroman ni Cristo ong kros agod mapatay tang sadili ta ang mapinag-talaken, ig indi ita ra magsirbi ong kasalanan. ⁷Tenged mga ang tatang taw patay da, libri ra tanandia ong gaem tang kasalanan. ⁸Piro pagparet ita ang maboi ita ang aroman ni Cristo, pario tang napatay ita ka ang aroman na. ⁹Tenged gata-wanan tang si Cristo binoing oman. Animan indi ra poiding mapatay tanandiang oman. Ang kamatayen anda ray gaem na ong nandia. ¹⁰Asing napatay tanandia agod pirdien tang kasalanan, minta lamang sia ig indi ra maoman. Piro gaboi tanandia mandian ig ang kaboi na mismo para ong Dios. ¹¹Animan yamo, bilang mga na-pen da ong ni Cristo Jesus, dapat ibilang mi tang sadili mi ang patay da ka mga para ong kasalanan, piro boi si para ong Dios.

¹²Indi ra papaggaemen mi tang kasalanan ong mga sinangoni ming asiang mapatay lamang, agod indi amo ra magsirbi ong anday sasayod ang mga kaliliagan tang sadili mi. ¹³Ig indi gamiten mi tang maski onopang parti tang sinangoni mi ong pagboat ta malain. Ang boaten mi, magpasakep amo ong Dios bilang mga napatay ig binoing oman, ig yintriga mi ong Dios tang bilog ang sinangoni mi, agod gamiten na ong pagboat ta mato-lid. ¹⁴Ang kasalanan indi ra poiding maggaem ong nindio. Tenged indi ita ra gasakepan tang Katobolan, kondi gasakepan ita tang kaloy tang Dios.

Mga torobolon tang Dios

¹⁵Mandian, tenged indi ita ra gasakepan tang adalem tang Katobolan, kondi ong kaloy tang Dios, monopa bato? Magpadayon itang magkatalak? Indi maimo! ¹⁶Gata-wanan mi, mga nagpasakep amo maski ong ninopa agod magtoman ong nira bilang tatang torobolon, torobolon amo ra enged nira! Pabetang ta, mga kasalanan tang agsirbian mi, ang borak ta sia kamatayen ang anday kataposan. Piro mga pamagtoman amo ong Dios agod tanandia tang agsirbian mi ang borak ta sia, yamoy magimong mato-lid. ¹⁷Asing tokaw, pamagsirbi amo ka kaman ong kasalanan. Piro salamat ong Dios, mandian bogos amo rang pamagtoman ong kamatodan ang sinoldok ong nindio. ¹⁸Linibri amo ra tang Dios ong gaem tang kasalanan, ig mandian pamagsirbi amo ra ong kato-lidan. ¹⁹Ginamitong alimbawa tang torobolon, agod mas madaling maintindian mi tang maliagong yaning. Asing tokaw, midio nagpatorobolon amo ong kasalanan, ig ginamit mi tang sinangoni mi ong pagboat ta anday sayod ang pabael ang pabael.

Piro mandian, dapat yintriga mi ra tang sadili mi bilang torobolon ong kato-lidan, agod malimpio tang kaboi mi.[‡]

²⁰ Asing tokaw ang pamagsirbi amo pa ong kasalanan, midio libri amo ka kaman ong tanan ang tobol ang kamini-stiran ang tomanen ong kaboing matolid. ²¹ Piro onopa lamay nakomit mi ong pangaboi ming asi ang agkakaeyak mi mandian? Ang paningan lamang ta si kamatayen ang anday kataposan. ²² Piro mandian linibri amo ra ong gaem tang kasalanan agod magimong mga torobolon tang Dios, ig ang gakomit mi tarin yay ang limpiong kaboi. Ig mga linimpio amo ra ngani,[¶] maliag yaning maboi amo ang anday kataposan. ²³ Tenged kamatayen tang balet tang kasalanan, piro kaboing anday kataposan tang irigalo tang Dios ong mga taw ang na-pen da ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino.

Indi ita ra gasakepan tang Katobolan

7 Mga logod, may gata-wanan mi natetenged ong li. Animan sigorado, gata-wanan mi ka, ang tatang taw gasakepan tang li mintras lamang gaboi tanandia. ² Pario ta tatang babay ang may katawa na. Sigon ong Katobolan, ang babay indi poiding magigbelag ong katawa na mintras gaboi tanandia. Piro mga ang katawa na patay da, libri ra tanandia ong mga toromanen ta magkatawa. ³ Animan, mga magigimbeng tanandia ong domang lali mintras boi pa tang katawa na, maning ta ang pangonlali tanandia. Piro mga ang katawa na patay da, oman nagpakatawa tanandia ong doma, anday to-

bol ang kinontra na, ig indi maning ang tanandia pangonlali.

⁴ Maning ka ta si, mga logod, asing nagpaboniag amo, midio napatay amo ra kang aroman ni Cristo, ig don amo linibri ong gaem tang Katobolan. Animan libri amo ra mandian ang magpasakep ong doma, ang yay ang Cristong binoling oman ong kamatayen. Ig yamo, binoi amo ka agod mamorak ta mga boat ang mo-ya para ong Dios.

⁵ Asing tokaw, pangaboi ita sigon ong dating pagkataw ta ang mapinagtalaken. Ig ang mga sadiling kaliliagan tang anday sasayod ang pinoaw pa tang Katobolan, yay ang nagekel ong yaten ang magboat ta mga bagay ang agbawalen mismo tang Katobolan ig sirilotan ta kamatayen. ⁶ Piro mandian tenged napatay ita rang aroman ni Cristo, indi ita ra gasakepan tang Katobolan, ang yay ang dating pagpriso ong yaten. Animan pamagsirbi ita ra mandian ong Dios sigon ong ba-long pangaboi ang agtotoldok tang Ispirito Santo, ig belag da ta sigon ong dating mga toromanen ang sinolat ong Katobolan.

Ang Katobolan ig ang kasalanan

⁷ Oman onora mandian ay maning ta? Anday sayod bato tang Katobolan? Belag! Tenged mga anda pa tang Katobolan, indi ka nata-wanano mga onopa tang kasalanan. Alimbawa, mga indi natang ong Katobolan ang “India maibeg,”[§] indi nata-wanano mga onopa tang magimong milibegen. ⁸ Piro tenged ong tobol ang asi, midio napoaw tang isipo ang maibeg ig mas bindoato pa ka enged, maski agbawalen sia tang Katobolan. Animan mga anda tang Katobolan, ang

[‡]6:19 6:19 “agod malimpio tang kaboi mi.” Poidi kang maliag yaning: agod magimo among sagradong mga sinakepan tang Dios

[¶]6:22 6:22 “mga linimpio amo ra ngani.” Poidi kang maliag yaning: mga bindoato amo rang mga sagradong sinakepan tang Dios

[§]7:7 7:7 Exodo 20:17

kasalanan midio anda kay gaem na ong yen.⁹ Asing tokaw, pangaboio ang midio indio gatako ta Katobolan. Piro asing pagatakō tang tobol ang asi, napoaw ang lagi tang kasalanano,¹⁰ ig dono sinintinsian ta kamatayen. Animan ang mga tobol ang sindol agod magtorol din ta kaboi, ya ray nagekel ong yen ta kamatayen.¹¹ Tenged ang Katobolan, yay ang ginamit tang kasalanan agod lokono, ig ong maning don yay ang kinamatayo.

¹²Animan mandian, ang Katobolan sagrado. Ig ang kada toromanen na sagrado, mato-lid, ig mo-ya.¹³ Maliag yaning bato, ang tatang bagay ang mo-ya, ya pala tang nagekel ta kamatayen ong yen? Belag ang enged! Yo, sinintinsiano ta kamatayen tenged ong kasalanano. Ig don itaen ta mga monora enged ka anday sayod tang kasalanan, tenged ginamit na tang Katobolan ang mo-ya agod masilotano ta kamatayen. Animan ong tabang tang Katobolan mas gitaen ta mga monopa ka anday sayod tang kasalanan.

Gaboato tang indi galiliaganong boaten

¹⁴Gata-wanan ta, ang Katobolan mo-ya para ong mga ispirito ta. Piro yo, taw ka lamang, ig ang sinangonio midio torobolon ang sigi pa tang pagsirbi na ong kasalanan.¹⁵ Indi maintindiano tang sadilio ong agboateno. Tenged ang mo-yang galiliaganong boaten indi ka agboateno. Piro ang mga bagay ang indi galiliaganong boaten, yay ang gaboato.¹⁶ Mandian mga indio maliliag ong mga agboateno, maliag yaning agpaoyono ang tama ka kaman tang agganing tang Katobolan.¹⁷ Animan, midio belag ta yo tang pagboat ta anday sayod, kondi ang kasalanan ang tarin ong yen.¹⁸ Gata-wananong anday mo-yang bagay ang tarin ong yen, mga natetenged ong kalil-

igan tang yen ang sadili. Tenged galiliago ka rin ang magboat ta mo-ya, kaso lamang indi maboato.¹⁹ Animan, ang mo-yang galiliaganong boaten indi maboato, piro ang malain ang indio galiliag ang boateno, yay ang gaboato.²⁰ Mandian, mga agboateno tang indi galiliaganong boaten, narin pagpamatod lamang ang belag da ta yo mismo tang pagboat ta na, kondi ang kasalanan ang tarin ong yen.

²¹Maning ta na tang gitaeno ong sadilio. Mga galiliago ang magboat ta mo-ya, tarin dang lagi ong yen tang kasalanan ang pagtobol ong yen ang magboat ta malain.²² Tenged mga ong isipo, galipayo ta mo-ya ong Katobolan tang Dios.²³ Piro parti tang pagtobol tani ong yen ang sadili. Ang narin midio parti sing katobolan ang pangontra ong Katobolan ang galiliagan tang isipo. Ang sadilio midio agprison tang kasalanano.²⁴ Kailō ka! Sinora lamang tang mapaglibri ong yen ong sadiliong na ang pagekel ong yen ong kamatayen?²⁵ Anday doma kondi ang Dios ong tabang tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo! Salamat ong Dios!

Maning ta na ka kaman tang yen ang pagkabetang: Ong isipo galiliagong magtoman ong Katobolan tang Dios, piro ong sadiling kaliliaganong anday sasayod midio pagsirbio pa ong kasalanan.

Ang pangaboi sigon ong Ispirito Santo

8 Mandian, itang tanan ang na-pen da ong ni Cristo Jesus, indi ita ra osgaran tang Dios ang dapat silotan ita.² Tenged kaman ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus, ang Ispiritong pagtorol ta kaboi ya ray ang paggaem ong yaten, ig ya kay ang paglibri ong yaten ong gaem tang kasalanan ig kamatayen.³ Ang Katobolan indi mapaglibri ong yaten tenged itang mga taw malolobay, ig indi enged matoman ta tang Kato-

bolan agod malibri ita. Piro bindoat tang Dios tang indi maboat tang Katobolan. Sinobol na tang sadiling Ana na ang nagsinangoning taw pario ong yaten ang mapinagtalaken, agod tanandia tang magimong sagda ig mapasar tang silot ang para ong yaten ang mga kasalanan. Ig ong pagkataw nang mismo, inosgaran tang Dios tang kasalanan ang yay ang paggaem ong yaten ang mga mapinagtalaken.**⁴ Bindoat na tang tanan ang asia agod ang kato-lidan ang kaministiran ang boaten sigon ong Katobolan bogos ang tomanen ong yaten, itang pamangaboi ra sigon ong kaliliagan tang Ispirito ig belag ta sigon ong sadiling kaliliagan ta ang anday sayod.^{††}

⁵ Ang taw ang pangaboi sigon ong sadili na, aggintindien na lamang tang sadiling mga galiliagan na. Piro ang taw ang pangaboi sigon ong Ispirito Santo, ang aggintindien na yay ang mga galiliagan tang Ispirito Santo. ⁶ Ang taw ang pagintindi tang sadiling kaliliagan na, ang kaboton na kamatayen ang anday kataposan. Piro ang taw ang pagintindi ong kaliliagan tang Ispirito Santo, yay ang magkatinir ta kao-yan ig kaboing anday kataposan. ⁷ Ang taw ang pirming pagisip ong sadiling kaliliagan na, pangontra ra ong Dios. Indi tanandia pagtoman ong mga tobol tang Dios ig indi ngani matoman na. ⁸ Ang mga pangaboi kaman sigon ong sadiling kaliliagan nira, indi enged mapagtorol ta kalipayan ong Dios.

⁹ Piro yamo, indi amo ra pangaboi sigon ong sadiling kaliliagan mi kondi sigon ong Ispirito, mga matod ka ka-

man ang gistar ong nindio tang Ispirito tang Dios. Ig mga ang Ispirito ni Cristo anda ong tatang taw, tanandia belag ka ta ong ni Cristo. ¹⁰ Piro tenged ang si Cristo asia ong nindio, maski mapatay tang sinangoni mi tenged ong kasalanan, maboi pa ka enged tang mga ispirito mi tenged rinisibi amo tang Dios bilang mato-lid da. ¹¹ Ang Dios tang nagboing oman ong ni Jesu-Cristo. Animang gistar ong nindio tang Ispirito tang Dios, indi maimong indi boien na tang mga sinangoni ming gangapatay. Boaten tang Dios narin ong tabang tang Ispirito na ang gistar ong nindio.

¹² Animang, mga logod, may otang ta ang nem, piro sia belag ta otang ong mga sadili ta. Animang indi ita ra mangaboi sigon ong sadiling kaliliagan ta. ¹³ Tenged mapatay amo enged mga mangaboi amo sigon ong sadiling kaliliagan mi. Piro mga ong tabang tang Ispirito Santo lipaten mi tang mga malain ang agboaten tang mga sinangoni mi, asia maboi among anday kataposan. ¹⁴ Tenged ang tanan ang taw ang agtoldokan tang Ispirito tang Dios, yay ang mga ana tang Dios. ¹⁵ Tenged ang Ispirito ang sindol tang Dios ong nindio indi pagkirepen ong nindio agod meled amo si. Ayaw! Tanandia tang nagekel ong nindio ang magimong mga ana tang Dios, agod poidi amo rang gomoy ong nandia ang maning "Tatay! Tatayo!" ¹⁶ Ang Ispirito Santo mismo, aroman tang yaten ang mga ispirito, yay ang pagpamatod ang mga ana ita kaman tang Dios. ¹⁷ Ig tenged mga ana ita ra tang Dios, maliag yaning mga

**8:3 8:3 "Ig ong pagkataw nang mismo, inosgaran tang Dios tang kasalanan." Ang mga bitalang na poidi kang ila-ted ong Agutaynen ang maning ta na: "Ig ong maning ta si, kinomit tang Dios tang gaem tang kasalanan."

††8:4 8:4 Ang birsikolong na poidi kang ila-ted ang maning ta na: Bindoat na tang tanan ang asia agod bogos ang maboat ta tang kato-lidan sigon ong Katobolan, tenged pamangaboi ita ra sigon ong kaliliagan tang Ispirito ig belag ta sigon ong sadiling kaliliagan ta ang anday sayod.

manonobli ita tang mga bagay ang natagana tang Dios para ong yaten. Mga manonobli ita ka kaman ang aroman ni Cristo. Tenged mga paliwagan ita ang aroman ni Cristo, komabot tang kaldaw ang padengegan ita kang aroman na.

Ang kambengan tang parakaboton

¹⁸ Mga ong yen lamang, ang mga kaliwagan ang gapasaran ta mandian, anday bali mga ikompara ta ong mabael ang kadengegan ang magimong yaten ong parakaboton. ¹⁹ Asta ang tanan ang mga bagay ang bindoat tang Dios ong kalibotan, gangalangdag dang pamagelat ong oras ang ipaita tang Dios mga sinopa tang mga ana na. ²⁰ Tenged ang tanan ang bindoat ong kalibotan midio agsagangen pa ig indi pa gakabot ong dapat ang kaboton nira. Belag ta maning ang kaliliagan nira si, kondi yay ang plano tang Dios. Piro maski maning don, may masinlong parakaboton tang kalibotan, ²¹ tenged komabot tang kaldaw ang indi ra maronot-ronot tang mga bindoat tang Dios, kondi magimong aroman tang mga ana tang Dios ang mangalibri ong kamatayen ig mapen ong kambeng-ambengan ang kalibrian. ²² Gata-wanan ta, asta mandian ang tanan ang mga bindoat tang Dios midio pamansiaroroy pa, pario ong tatang babay ang pangana ra. ²³ Ig belag lamang ta tanira! Asta itang nangarisibi tang Ispirito Santo, ang yay ang tokaw ang agto-dol tang Dios ong yaten. Gangalangdag ita ra ka mintras agpakaboton ta tang kaldaw ang risibien ita ra engaged tang Dios bilang mga ana na, ig pa-letan na tang mga sinangoni ta ang na. ²⁴ Mimpisa asing linibri ita, agpakaboton ta lamang ang makomplito tang bagay ang na. Mandian, indi ita maning ang agpakaboton ta tang tatang bagay mga narisibi ta ra sia. Tenged sinopa tang magpakabot pa mga narisibi na ra?

²⁵ Piro mga agpakaboton ta tang indi pa garisibi ta, bogos itang mamagprosigir ang magelat.

²⁶ Ig agtabangan ita pa tang Ispirito Santo ong kalolobayen ta. Alimbawa, maski indi ita matakong mangadi ta osto, ang Ispirito Santo yay pagpakiloy ong Dios para ong yaten ong mga iyak ang iniding pisan mabogawas ta. ²⁷ Ig ang Dios, aggosisaen na tang gatang ong mga popotokon ta ig gaintindi na mga onopay maliag yaning tang agbibitala tang Ispirito Santo, tenged ang Ispirito Santo pagpakiloy para ong mga sinakepan tang Dios ig sigon ka ong kaliliagan tang Dios.

²⁸ Gata-wanan ta, ong tanan ang gainabo, may agboaten tang Dios para ong ikakao-ya tang mga pamaggegma ong nandia, ang yay ang mga ginoyan na sigon ong plano na. ²⁹ Tenged asing tokaw pang lagi, gata-wanan da tang Dios mga sinopa tang magimong mga ana na. Ig pinlano na rang lagi ang tanira magimong pario ong Ana nang si Jesus, agod si Jesus magimong kakan ong dorong mamaglogod. ³⁰ Animan ang mga taw ang pinilik na rang lagi asing tokaw, ginoyan nang magimong mga ana na. Ig ang mga ginoyan na, rinisibi na ra bilang mga mato-lid da. Ig ang mga rinisibi na ra, sindolan na pa engaged ta mabael ang kadengegan.

Ang gegma tang Dios

³¹ Mandian, onopa pay maning ta natetenged ong mga bagay ang na? Ang Dios panabang ong yaten. Mga maning don, sinopa engaged tang mapangontra ong yaten? ³² Mismo ang Ana na indi inisip na, kondi inintriga na agod mapatay para ong yaten ang tanan. Ig komo sindol na tang Ana na, indi maimong indi i-dol na asta ang tanan ang kamin-istiran ta. ³³ Anda engaged ay mapagdi-manda ong yaten ong talongan tang

Dios, itang mga pinilik na. Dios mismo tang pagrisibi ong yaten bilang mga mato-lid da! ³⁴ Anda kay mapaganing ang ita sirilotan, tenged si Cristo Jesus mismo tang sinilotan ig napatay para ong yaten. Belag lamang ta sia, kondi binoi pa tanandia, pinakarong ong to tang Dios, ig don da pagpakiloy para ong yaten. ³⁵ Anda enged ay mapagpabelag ong yaten ong gegma ni Cristo. Maski panaw ita ong mga kapinitinsian, mga kalisedan, mga kaliwagan. Maski letem ita, maski pobri ang anda ray pangabel ta, maski ga-tang ita ong karisgoan, maski patayen ita pa. ³⁶ Pario tang nangong Kasolatan,

“Tenged ong pagto amen ong nio, gabatang aming pirmi ong karisgoan ang patayen ami tang mga taw.

Midio ami kaman mga karnirong paratayen.”^{††}

³⁷ Piro maski pa maning ta si tang talongaen ta, mamandeg ita ka enged ong tabang ni Cristo, ang yay ang paggegma ong yaten. ³⁸ Sigoradō ang anday mapagpabelag ong yaten ong gegma tang Dios—ang kaboi obin ang kamatayen, ang mga anghil obin dimonio,[¶] ang gainabo mandian obin ang mainabo ong parakaboton, ang mga may gaem, ³⁹ ang mga atan ong dibabaw obin ong idalem tang tanek, obin maski onopa pang mga bagay ang bindoat tang Dios. Anda enged ay mapagpabelag ong yaten ong gegma tang Dios ang gapasaran ta ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino.

Ang pagpilik tang Dios ong mga Judio

9 Mandian may ibego pa ong nindio ong talongan ni Cristo, ig in-

dio pagbo-li. Pa-dek tang Ispirito Santo, limpio tang konsinsiao ong agganingong na: ² Belag lamang ta ge-ley tang kapopongaweno ig indi malobot-lobot tang kasisintiren tang popotokono ³ tenged ong mga kasimanoao ig mga kadoḡō. Mga maimo lamang, mas galiliago pang yo ra lamang tang silotan tang Dios ig ipalbag ong ni Cristo asta ong tanopa para lamang mangalibri tanira. ⁴ Tanira mga Israelita mismo, ig agkabigen tang Dios ang mga ana na. Pinaita na ong nira tang kayag-ayagan ang prisinsia na. May mga inigoan ang bindoat tang Dios ong nira. Ig sindol ka ong nira tang Katobolan. Sinoldokan na tanira tang ostong pagsimba ong nandia, ig may mga pinangako na ong nira. ⁵ Tanira nagalin ong dogo tang mga garalangen ang kamepet-mepetan ta, ig ong dogo ka nira nagalin si Cristo asing tanandia nagimong taw. Tanandia tang Dios ang makagagaem ong tanan ig dalayawen asta tanopa! Matod ka kaman.

⁶ Piro maski indi nabilang ong pinilik tang Dios tang tanan ang mga Israelita, asia belag ta maliag yaning ang indi nagtoman tang Dios ong mga binitala na. ⁷ Belag ka tang tanan ang inampo ni Abraham tang binilang ang mga ana na enged. Narin tang inaning tang Dios, “Ang mga nagalin lamang ong ni Isaac tang ilalaen ang inampo mo.”^{§§} ⁸ Maliag yaning, belag tang tanan ang inampo ni Abraham agbibilang ang mga ana tang Dios, kondi ang mga pinangana lamang sigon ong pinangako na ong ni Abraham, yay ang ilalaen ang mga ana

^{††}8:36 8:36 Salmo 44:22

[¶]8:38 8:38 Ang “dimonio” tarin, mga ong bitalang Grigo, yay ang “pangolokolo” obin “prinsipipi.” Gapil tarin tang mga pangolokolo ong mga dimonio.

^{§§}9:7 9:7 Genesis 21:12

na.* ⁹Tenged asing nangako tang Dios ong ni Abraham, maning ta na tang inaning na: “Magbaliko tarin ong domaton ang takon, ig si Sara mangana ta tatang lali.”†

¹⁰Ig belag lamang ta sia. Nagimong mas mayag pa ong nainabo ong doroang ana ni Rebeca ong kamepet-mepetan ta ang si Isaac. ¹¹Don pinaita tang Dios ang sigon ong sadiling plano na tang pagpamilik na, ig belag lamang ta sigon ong boat ta taw. Tenged ba-lo pinangana ni Rebeca tang kambal ang asi, ig ba-lo tanira naboat ta mo-ya obin malain, ¹²minaning dang lagi tang Dios ong ni Rebeca ang ganing, “Ang aka magsirbi ong ari na.”‡ ¹³Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ginegmano si Jacob, piro indio naliag ong ni Esau.”¶

¹⁴Animan onoray maning ta? Maning ita bato ang belag ta mato-lid tang boat tang Dios? Indi poidi. ¹⁵Tenged maning ta na tang inaning tang Dios ong ni Moises asing tokaw, “Aloyano tang galiliaganong aloyan, ig ate-bekano tang galiliaganong ate-bekan.”§ ¹⁶Animan ang bindision tang Dios belag ta sigon ong kaliliagan obin ong boat ta taw, kondi sigon lamang ong kate-bek tang Dios. ¹⁷Pario ka tang inaning tang Dios ong ni Faraon ang adi tang Ehipto asing tokaw sigon ong Kasolatan. Ganing tang Dios, “Bindoata yen ang adi, agod ong boateno ang kontra ong nio, ipaitao tang gaemo, ig ang arano ilalae tang tanan ang taw ong bilog ang kalib-

otan.”** ¹⁸Animan gate-bekan tang Dios tang galiliagan nang ate-bekan, ig ag-pategaten na tang mga kolo tang mga taw ang galiliagan nang papagtegaten.

Ang kasisilagen tang Dios ig ang kaloy na

¹⁹Itaben may maganing ong yen, “Angay basolon ita pa tang Dios mintras itang tanan gaekelan na lamang ong sadiling kaliliagan na?” ²⁰Maning ta na tang masabato: Yawang tawa! Sinoapa enged ang masabat ta maning atan ong Dios? Mga bindoatan ita lamang tang Dios. Mono ita pa mapagriklamo ong nandia angay bindoat ita nandiang maning ta na? ²¹Pario tang manigboat ta oron. Pagosto lamang tanandia mga onopay galiliagan nang boaten. Ig ong pariong lagnang ang aggamiten na, poidi tanandiang magboat ta tatang oron ang maralen ig ang tata kang baraton lamang. Kaman?

²²Animan anday masabat ta ong Dios. Tenged maski galiliag tanandiang magpaita tang gaem na ig kasisilagen na ong mga mapinagtalaken, nagagoanta pa enged tanandia ong mga taw ang dapat da rin ang patayen ig silotan ong impirno. ²³Maning ta sia tang bindoat na agod ang makabebereng ang dengeg na ipaita na ong mga taw ang ate-bekan na, ang yay ang mga sinimban na rang lagi asing tokaw pa ang ma-pen ong kadengegan na ong langit. ²⁴Ig ita yay ang mga taw ang asiang ginoyan na, belag lamang

*9:8 9:8 Ang mga ana ni Abraham doroa. Ang ana nang si Esau pinangana tang torobolon na ang si Agar. Ig ang ana nang si Isaac pinangana tang katawa nang si Sara, sigon ong pinangako tang Dios. Animan ang mga inampo da Abraham may Sara, ya lamay aggilalae ang mga ana tang Dios. Mabasa ta tang istoria natetenged ong doroang ana ni Abraham ong Genesis 16:1-16 ig 21:1-21.

†9:9 9:9 Genesis 18:10.

‡9:12 9:12 Genesis 25:23

¶9:13 9:13 Malakias 1:2-3

§9:15 9:15 Exodo 33:19

**9:17 9:17 Exodo 9:16

tang magalin ong mga Judio kondi asta ra ka ong mga belag ta Judio. ²⁵Tenged maning ta na tang inaning tang Dios don ong sinolat ni Oseas,

“Ang mga taw ang dating belag ta yen, kabigeno ra mandian ang yen ang banoa.

Ig ang indi aggegmano asing tokaw, gegmano ra mandian.”^{††}

²⁶“Ig ong mismong logar ang inaningano ong mga taw ang, ‘Yamo, belag amo ta yen ang banoa.’

Don da tanira goyan ang mga ana tang Dios ang boi.”^{‡‡}

²⁷Sia ya kay ang pinatako ni Isaias natetenged ong mga Israelita asing tanandia minaning: “Ang kadodoron tang inampo ni Israel, maski magimong pario tang kenay ong baybay, gely lamang tang mangalibri. ²⁸Tenged alenget dang magosgar tang Dios ong mga taw ong kalibotan, ig maelet tang pagorosgaren na.”^{¶¶} ²⁹Pario ka tang inaning ni Isaias,

“Mga ang Ampoan tang Makagagaem indi nagbo-wan ta pirapang manonobli ong yaten, itang tanan ang mga Israelita nangalipat ka rin, pario tang nainabo ong mga taw don ong Sodoma ig Gomorra.”^{§§}

Ang mga Judio ig ang Mo-yang Balita

³⁰Animan onoray maning ta? Ang mga belag ta Judio ang indi namagprosi-

gir ang magimong mato-lid, yay ang binilang tang Dios ang mato-lid tenged ong pagto nira ong ni Cristo. ³¹Piro ang mga Israelita ang namagprosigir din ang magtoman ong Katobolan agod magimong mato-lid ong pama-dek tang Dios indi nakabot nira. ³²Angay indi? Tenged imbis ang magto ong ni Jesu-Cristo, namagtalig tanira ong sadiling boat nira ong pagtoman tang Katobolan. Midio nangadagpa tanira ong tatang mabael ang bato, ³³ang yay ang inaning ong Kasolatan asing minaning tang Dios,

“Nagbetango ta tatang batong pagpadagpa don ong banoa tang Sion.”^{*}

Ang batong asi yay kaman ang magpadagpa ong nira.

Piro indi mapaeyak tang maski sinopay magto ong nandia.”[†]

10 Mga logod, galiliago enged ang mangalibri tang yen ang kapari-ong mga Israelita, ig na agpagampō ong Dios. ²Yo mismo mapagpamatodo ang dorong prosigir nira ang malipay tang Dios ong nira. Kaso lamang, indi gaintindian nira mga monopa boaten nira. ³Tenged indi gata-wanan nira mga monopa tanira marisibi tang Dios bilang mato-lid, ig namagprosigir tanirang magimong mato-lid ong sadili nira. Animan indi tanira nagpababak ong Dios para magrisibi tang kato-lidan ang i-dol na rin ong nira. ⁴Tenged kaman ong bindoat ni Cristo, indi ita ra gasakepan tang Katobolan, agod ang maski sinopay

^{††}9:25 9:25 Oseas 2:23

^{‡‡}9:26 9:26 Oseas 1:10. “Dios ang boi” tang goy tang mga Israelita ong Dios ang Makagagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

^{¶¶}9:28 9:27-28 Isaias 10:22-23

^{§§}9:29 9:29 Isaias 1:9. Ang nainabo ong mga taga Sodoma ig Gomorra mabasa ta ong Genesis 19.

^{*}9:33 9:33 Ang “Sion” tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

[†]9:33 9:33 Isaias 8:14, 28:16

magto ong nandia risibien tang Dios bilang mato-lid.[‡]

Ang kalibrian para ong tanan

⁵Maning ta na tang sinolat ni Moises natetenged ong pagimong mato-lid sigon ong Katobolan: “Ang taw ang magboan tang tanan ang ga-tang ong Katobolan, yay ang maboi.”[¶] ⁶Piro may nasolat ka natetenged ong pagimong mato-lid sigon ong pagto ta. Ganing, “Maski india ra magpaborido ang mane-ma ong sadili mo ang ganing, ‘Sinopay maka-yat ong langit’” agod gomoy ong ni Cristo ang tomaboa tarin?⁷ “Ig india ra mane-ma ang ganing, ‘Sinopay sarang ang bomabak ong adalem don ang logar tang mga kalag’” agod boien si Cristo?⁸ Piro demdemen ta lamang tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Ang bitala tang Dios alenget ong nio, atan ang enged ong anga ig popotokon mo.”[§] Mandian ang bitala tang Dios ang na, anday doma kondi ang natetenged ong pagto ang agtotoldok amen ong nindio. Ig yay na:⁹ Mga ong anga mo ilalaen mong “si Jesus ang Gino,” ig de-dek ong popotokon mo magtoa ang binoi tanandia tang Dios ong kamatayen, asia malibria.¹⁰ Tenged ang popotokon ta tang aggamiten ta para magto ita agod risibien ita tang Dios bilang mato-lid. Ig ang anga ta tang aggamiten ta agod mangilala ong ni Jesus, agod malibri ita.¹¹ Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Indi enged mapaeayak tang maski sinopay magto ong

nanidia.”^{**} ¹²Tenged maski Judio, maski belag ta Judio, tata lamang tang Gino tang tanan, ig tanandia abondang magtorol ong tanan ang gomoy ong nandia.¹³ Tenged na-tang ong Kasolatan, “Malibri tang tanan ang gomoy ong Gino.”^{††}

¹⁴Piro monopa magoyan nira tang Gino mga indi tanira pagto ong nanidia? Ig monopa matowan nira mga anday gabalitan nira natetenged ong nanidia? Ig monopa mabalitan nira mga anday magpatako ong nira?¹⁵ Ig monopa pa ka mangapanaw tang mamagpatako mga anday magtobol ong nira? Sigon ong Kasolatan, “Kambeng ang may pamansikabot ang pamagekel tang Mo-yang Balita!”¹⁶ Piro belag ta tanan tang namagparet ong Mo-yang Balita. Pario tang inaning tang propitang si Isaias, “Gino, sinopa lamay nagparet tang binalita amen?”^{‡‡} ¹⁷Animan matod ka kaman. Ang mga taw mapagto mga nabalitan da nira tang natetenged ong ni Cristo. Ig mabalitan nira mga may magtoldok ong nira tang natetenged ong nandia.

¹⁸Mandian, mane-mao. Onopa bato? Indi nabalitan tang mga Judio tang natetenged ong ni Cristo? Nabalitan da enged nira, pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang bitalang asi nabalitan da maski ong aypang logaray. Ig ang mga agbabalita nira nakabot da ong bilog ang kalibotan.”^{¶¶}

[‡]10:4 10:4 Ang birsikolong na poidi kang ila-ted ang maning ta na: Tenged nagtoman si Cristo tang tanan ang ga-tang ong Katobolan, ang maski sinopay magto ong nandia risibien tang Dios bilang mato-lid da.

[¶]10:5 10:5 Levitico 18:5

[§]10:8 10:6-8 Deuteronomio 30:12-14

^{**}10:11 10:11 Isaias 28:16

^{††}10:13 10:13 Joel 2:32

^{‡‡}10:16 10:16 Isaias 53:1

^{¶¶}10:18 10:18 Salmo 19:4

¹⁹Oman mane-mao pa. Ang mga Israelitang^{§§} na, onopa bato? Indi tanira mangaintindi? Indi ka poidi. Isipen ta lamang tang pinasolat tang Dios ong ni Moises asing tokaw pa ang ganing, “Gamiteno tang mga belag ta kapario ming Israelita agod mangimon amo. Gamiteno tang mga taw ang anday gatawanan nira natetenged ong yen, agod masilag amo.”*

²⁰Ig nangiteg pa tang nem ni Isaias asing tanandia pinabitala tang Dios natetenged ong mga belag ta Israelita ang ganing, “Ang mga taw ang indi pamagdilem ong yen, tanira tang nangaita ong yen. Ig ang mga indi pamane-ma natetenged ong yen, napaitao ra ong nira.”†

²¹Piro mga natetenged ong mga Israelita, ganing tang Dios, “Kaboay da ka rin tang goyo ang magbalik ong yen tang mga taw ang nang masosotil ig matetegat ta kolo!”‡

Inate-bekan tang Dios tang mga Judio

11 Mandian mane-mao si. Pinlek da bato tang Dios tang mga Judio ang yay ang pinilik nang banoa? Indi poidi! Tenged yo mismo tatao kang Israelita,[¶] ang nagalin ong dogo ni Abraham ig ong tribo ni Benjamin. ²Indi pinlek tang Dios tang mga taw ang pinilik na impisa pa asing tokaw. Gademdeman mi tang istoria ong Kasolatan natetenged propitang si Elias?[§] Nagriklamo tanandia ong Dios natetenged ong agboaten

tang mga kapario nang Israelita ang ganing, ³“Gino, pinamatay nira tang mga propita mo, ig linangga nira tang mga altar mo. Yo lamang tang gabowan, ig maski yo, agplanoano pa nirang patayen.”** ⁴Piro onopa tang sabat tang Dios ong nandia? Ganing, “Nagbo-wano pa ta 7,000 mga tawano ang indi pamagto ong dios-dios ang si Baal.”†† ⁵Asiapario ka ong timpo ta mandian. May nangabowan pa kang mga Judiong pamagto ong Dios, tenged pinilik tanira tang Dios tenged ong kaloy na. ⁶Ang pagpilik ong nira indi agbabasi ong mga bindoat nira kondi sigon lamang ong kaloy tang Dios. Tenged mga agbabasi ong mga bindoatan ta taw, indi ra maning ang na kaloy.

⁷Animan mandian, belag ta tanan ang mga Israelita tang narisibi tang katedralan ang agprosigiran nira ta mo-ya. Ang mga pinilik lamang tang Dios tang mga narisibi ta sia. Tenged ang domang mga Israelita pinategat tang Dios tang mga kolo nira ⁸pario tang na-tang ong Kasolatan, “Midio pinanlipeng tanira tang Dios, ig sindolan ta mga matang indi mangaita ig mga talingang indi mangabasi, asta ra lamang mandian ang mga kaldaw ang na.”‡‡

⁹May binitala ka ni David natetenged ong nira, ang ganing, “Balampa ang mismong mga pista nira magimong midio kabantay, agod

§§10:19 10:19 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio. Telekan ka ong Bokabulario.

*10:19 10:19 Deuteronomio 32:21

†10:20 10:20 Isaias 65:1

‡10:21 10:21 Isaias 65:2

¶11:1 11:1 Ang mga Israelita ya kay ang mga Judio. Telekan ka ong Bokabulario.

§11:2 11:2 Ang istoriang na natetenged ong ni Elias mabasa ta ong 1 Hari 19:10-18.

**11:3 11:3 1 Hari 19:10, 14

††11:4 11:4 1 Hari 19:18

‡‡11:8 11:8 Deuteronomio 29:4; Isaias 29:10

madagpa tanira ig madep, bilang balet tang Dios ong nira.

¹⁰ Balampa mangi-lep tang mga mata nira,

Agod indi tanira mangaita.

Ig balampa pirming oldan ta mabebe-lat ang problima ang takanen nira mintras gangaboi.”[¶]

¹¹ Animan mane-mao si. Ang mga Judio bato, nangabgtak da ang indi ra mangabawik? Indi poidi. Ong kamatodan, tenged ong talak nirang indi namagto ong ni Cristo, ang mga belag ta Judio ya ray ang sindolan ta logar para mangalibri tanira, agod mamangimon tang mga Judio tenged gangaliliag ka tanirang mangalibri. ¹² Mandian, mga ang talak ig kalogian tang mga Judio nagtorol ta dorong kao-yan ong belag ta mga Judio ong bilog ang kalibotan, sigoradong mas doro pa enged tang kao-yan ang magimong risolta na mga bogos ang magbalik tang nem nira ong Dios.

Ang kalibrian tang mga belag ta Judio

¹³ Mandian, nani tang maningo ong nindiong mga belag ta mga Judio. Yo bindoato tang Dios ang apostolis para ong nindiong mga belag ta Judio, agod ibalitao ong nindio tang natetenged ong ni Cristo. Ig agbibilango ang importanti tang obrang nang sindol ong yen, ¹⁴ tenged balampa mangimon ong nindio tang mga kasimanoao ang mga Judio agod ang doma ong nira mamagto ka ig mangalibri. ¹⁵ Ang pagtaliod tang Dios ong mga Judio, yay ang nagtorol ta dalan agod mabalik ong nandia tang tanan ang taw ong kalibotan. Animan mas mambeng ang pisan mga risibien nang moman tang mga Judio. Asia midio magtorol ta kaboi ong mga patay!

¹⁶ Ang mga Judio poiding ikompara ta ong tinapay. Mga may ge-ley ang parti

ang binolontad da ong Dios, maliag yaning ang bilog ang tinapay ya ra kay ang binolontad ong nandia. Pario ka ong tatang papa ta ayo. Mga ang lamot na sindol da ong Dios, asta ang mga tanga na magimong ong Dios da ka. ¹⁷ Ang mga Judio pario ka ong tatang ayong olibo ang agsagodon tang Dios. May domang mga tangang pinamotol ong olibong asi, ig yamong mga belag ta Judio pario ong mga ayong gebang olibo ang kinomit tang Dios ig dayon ang sino-pat ong pinagpotolan tang mga tanga, agod mamagelay amo ka ong masostansiang tagek ang pagalin ong lamot. ¹⁸ Animan indi amo magpambog ong mga tangang asing pinamotol da. Demdemen ming yamo mga tanga ka lamang. Belag ta yamo tang pagpabael ong lamot, kondi ang lamot yay ang pagpabael ong nindio.

¹⁹ Itaben may magpambog atan ong nindio ang maning, “Pinamotol tang mga Judio agod yami si tang ito-pat atan!” ²⁰ Matod sia. Pinamotol tanira tenged indi tanira mamagto ong ni Cristo, ig yamong mga belag ta Judio tang sino-pat tenged lamang ong pagto mi ong nandia. Animan indi amo magpalawig tang sadili mi. Imbis, dapat meled amo. ²¹ Tenged mga ang Dios indi minengted ang mamotol ong natural ang mga tanga ang anday doma kondi ang mga Judio, indi ka tanandia mengted ang mamotol ong nindio. ²² Tarin itaen ta tang kao-yan tang Dios ig ang kaigpit na. Maigpit tanandia ong mga taw ang indi mamagto ong nandia, piro mo-ya tang nem na ong nindio, mga magpadayon amo lamang ong kao-yan na. Mga indi, pamotolon amo ka. ²³ Ig ang mga Judio, mga indi ra tanira mamagpategat kondi mamagto ka tanira, ito-pat na sing oman tanira ong papa na,

[¶]11:10 11:9-10 Salmo 69:22-23

tenged sia sarang ang boaten tang Dios.
²⁴Tenged yamong mga belag ta Judio pinamotol ong mga gebang ayo ig dayon ang sino-pat ong ayong lindoak, maski belag ta asia tang natural. Animan sigoradong mas madali pa enged ang ibalik tang Dios tang mga pinamotol ang mga tanga ong ayong pinagalinan nira.

Ang kaloy tang Dios para ong tanan

²⁵Mga logod, galiliagong mata-wanan mi tang kamatodan ang indi enged gaintindian ta doma, agod indi amo magisip ang sino amo ra ka enged. Ang pagpategat ong domang mga Israelita belag ta maning ang asta ong tanopa, kondi asta ra lamang ong oras ang makomplito tang mga belag ta Judio ang mamagto ong ni Cristo. ²⁶Pagatapos ta sia, mangalibri tang tanan ang mga Israelita, pario tang na-tang ong Kasolatan,

“Komabot tang Maniglibri ang magalin ong Sion,^{§§}
 ig komiten na tang tanan ang kalainan ong mga inampo ni Jacob.

²⁷Maning ta na tomaneno tang yen ang pinaginigoan ong nira, mga komiten tang mga talak nira.”*

²⁸Ang mga Judio nagimong kasoay tang Dios para ong ikakao-ya mi. Maliagong yaning, ang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo pinakabot ong nindiong mga belag ta Judio tenged narin indi risibien tang mga Judio. Piro palangga pa ka enged tanira tang Dios, tenged tanira yay ang mga taw ang pinilik na. Pinangako nang lagi ong mga kamepet-mepetan nira ang ganing palanggaen na ka kaman tang mga in-

ampo nira. ²⁹Ig ang Dios indi pagoman tang isip na natetenged ong mga aggoyan na ig aggaloyan na. ³⁰Asing tokaw, yamong mga belag ta Judio indi amo nagtoman ong Dios. Piro mandian tenged ang mga Judio indi ka magtoman ong nandia, yamo ra tang inate-bekan na. ³¹Ig maning ka atan tang mainabo pa ong nira. Tanira mandian tang indi magtoman ong Dios, piro tenged ong katebek ang agpaita tang Dios ong nindio, komabot pa tang kaldaw ang pangatebekan na ka tanira. ³²Tenged pinangan tang Dios nga ang tanan ang taw degen tang mga talak nira, agod mapaita na ong tanan tang kate-bek na.

Pagdayaw ong Dios

³³Kalawig-lawigan tang kinata-wanan tang Dios! Kadoro-doroan tang gatawanan na!

Sinopa lamang tang gaintindi tang mga plano na asta mga boat na?

³⁴Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Anday gatako tang pagirisipen tang Gino,

Ig anday mapaglaygay ong nandia mga onopa tang dapat boaten na.†

³⁵Anday ma-dol ta ong nandia agod balten ita nandia.”‡

³⁶Tenged ang tanan ang bagay naganing ong Dios, bindoat na, ig para ka ong nandia. Dayawen ta tanandia ang anday kataposan! Matod ka kaman.

Ang ostong pagsirbi ong Dios

12 Animan, mga logod, tenged ong kate-bek ang agpaita tang Dios ong yaten, pagpakiloyo ong nindio ang ibolontad mi ong nandia tang mga sadili

§§11:26 11:26 Ang “Sion” tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

*11:27 11:26-27 Isaias 59:20-21; 27:9

†11:34 11:34 Isaias 40:13-14

‡11:35 11:35 Job 35:7; 41:11

mi bilang boi ig sagradong bolontad ang maliliagan na ta mo-ya. Maning atan tang ostong pagsirbi mi ong nandia. ²Indi amo ra magosoy ong sikad tang kalibotan ang na, kondi ipaba-lo mi ong Dios tang mga isip mi agod mabalo amo enged. Oman mata-wanan mi mga onopa tang kaliliagan na ig itaen mi ang asi mo-ya, pagtorol ta kalipayan ong nandia, ig anda enged ay kakorangan atan.

³Tenged ong kaloy ang narisibio ong Dios ang magimōng apostolis, ganingo ong kada tata ong nindio: Indi amo magisip ang mga sino amo ra enged, kondi isipen mi ta osto mga onopa tang abilidad mi sigon ong pagto ang sindol tang Dios ong nindio. ⁴Ang kada tata ong yaten, tata lamang tang sinangoni ta, maski dorong parti na. Ig belag ta paririo tang obra tang kada parti na. ⁵Itang mga pamagto ong ni Cristo maning ka atan. Maski doro ita, tanga sinangonian ita lamang ig pamagkarabit-kabitan ita ong tata may tata. ⁶Mandian sari-sari tang mga abilidad ang narisibi ta ong kaloy tang Dios, ig dapat gamiten ta tang mga sindol nang asia. Mga ang tatang taw sindolan ta abilidad ang magpakabot tang agpatako tang Dios ong nandia, dapat boaten na kompormi ong pagto na. ⁷Ig mga sindolan ta abilidad ang magsirbi ong doma, dapat magsirbi tanandia; mga ong pagtoldok, dapat magtoldok; ⁸mga ong paglaygay, dapat maglaygay; mga ong pagtorol ong mga malilised, dapat magimong mo-yang manigtorol; mga ong pagpangolokolo, dapat magderep tanandiang mangolokolo; ig mga ong pagtabang ong mga gangalisedan, magtabang tanandiang may kalipay.

⁹Kaministiran ang matod ang enged tang paggegma ta. Palawid ita ong

malain, ig pirming boaten ta tang mo-ya. ¹⁰Mamaggeregman ita enged bilang mamaglogod ong ni Cristo, ig mamaggaralangan ita ong tata may tata sobra pa ong sadili ta. ¹¹Indi ita ra enged magpalobay-lobay, kondi magsirbi ita ong Gino ang de-dek ong mga popotokon ta. ¹²Mangalipay itang pirmi tenged ong kasigoroan ta ang natetenged ong masinlong parakaboton ta. Magagoanta ita ong mga kaliwagan, ig pirmi itang magampo. ¹³Tabangan ta tang mga sinakepan tang Dios mga may kaministiran nira. Ig padayonon ta ong balay ta tang taga domang logar ang anday madayonan nira.

¹⁴Yampo mi ong Dios ang aloyan na tang mga taw ang pamagpaliwag ong nindio. Indi yampo ming silotan tanira tang Dios, kondi yampo ming aloyan na tanira. ¹⁵Mimbeng among malipay ong mga gangalipay, ig mga may pamagsinti, mimbeng amo kang magsinti ong nira. ¹⁶Magtarabid-tabidan amo ta masinlo ong tata may tata. Indi amo magpambog kondi magiga-pen amo ka ong mga taw ang dibabak tang mga pagkabetang nira. Indi amo magisip ang sino amo ra ka enged.

¹⁷Mga may magboat ong nindio ta malain, indi amo melet ta malain, kondi prosigiran ming boaten mga onopa tang tama ong pama-dek tang tanan ang taw. ¹⁸Kompormi ong masarangan mi, magprosigir among anda enged ay golo tang pagtarangayan mi ong tanan ang taw. ¹⁹Agmalenong mga logod, indi amo enged melet ta malain, kondi pabayan mi lamang tang Dios ang yay ang magsilot ong nira. Tenged ganing tang Ampoan ta ong Kasolatan, “Yo tang balang melet; yo tang magsilot.”^f ²⁰Animan ganing pa ka ong Kasolatan ang maning ta nang tang boaten mi: “Mga ang kasoay mo

^f12:19 12:19 Deuteronomio 32:35

agle-men, papanen mo; mga agkoawen, painemen mo. Tenged mga boaten mo narin, pisan tanandiang mapaeyak.”[§]
²¹Indi amo padeg ong malain, kondi degen mi tang malain ong pagboat ta mo-ya.

Ang obligasion ta ong mga pangolokolo ong banoa

13 Mandian, ang kada tata ong nin-dio dapat magpasakep ong mga may katengdanan ong gobirno. Tenged anday gaem ang indi nagalin ong Dios, ig ang mga pamaggaem atan bintang ka tang Dios ong mga poisto nira. ²Maliag yaning, ang mga taw ang pamangontra ong gobirno pamangontra ong pinondar tang Dios, ig ang mga pamagboat ta maning atan kabotan ka tang silot ang para ong nira. ³Mga mo-ya tang agboaten ta, anday dapat ang eldan ta ong mga pamangolokolo ong yaten. Piro mga pamagboat ita ta malain, asia dapat eldan ita ka kaman. Animan, mga india galiliag ang eldan ong mga pamangolokolo, magboata ta mo-ya, ig asia dayawena pa nira. ⁴Tanira midio mga torobolon tang Dios para ong ikakao-ya mo. Piro mga pagboata ta malain, dapat eldana ka kaman, tenged matod ang may gaem nirang magsilot ong nio. Mga torobolon ka kaman tanira tang Dios, agod magsilot ong mga pamagboat ta malain. ⁵Animan, magpasakep ita ong gobirno, belag lamang ta tenged ang geldan ita ang itaben silotan ita, kondi tenged gata-wanan ta ang maning ta sia tang dapat kaman ang boaten ta.

⁶Animan yay sia tang dailan ang pagbayad ita tang mga podintis ta, tenged ang mga pamangolokolo pamagsirbi ka

ong Dios ong pangabedlay nira para ong mga boroaten nira. ⁷Animan, i-dol mi tang dapat i-dol ong kada tata: Bayadan mi tang mga podintis ig bois ang torokoton ong nindio, galangen mi tang dapat ang galangen, ig oldan ta dengeg tang dapat ang oldan.

Ang katengdanan ta ong tata may tata

⁸Indi paboayen mi tang otang mi maski ong ninopa. Piro mga may otang ta ang nem ong paggegma ta ong tata may tata, ibilang ta na ang otang ang anday kataposan na. Tenged ang taw ang paggegma ong masig ka taw na, agtomanen na tang Katobolan. ⁹Tenged ang mga tobol ang pario tang “India mangombabay obin mangonlali, india matay ta taw, india manakaw, ig india maibeg,”^{**} ig ang maski onopay mga tobol, poiding papaga-penen ta ong tanga tobolan lamang ang ganing, “Gegman mo tang masig ka taw^{††} mo pario tang paggegma mo ong sadili mo.”^{‡‡} ¹⁰Mga aggegman ta tang masig ka taw ta, anday boaten tang malain kontra ong nandia. Animan mga paggegma ita, gatoman ta ra ka tang bilog ang Katobolan.

¹¹Dapat mangaboi amo ta maning atan, tenged gata-wanan ming oras da mandian ang dapat mamalamad amo ra ong poyat mi. Tenged ang kalibrian ang aggelaten ta mas alenget da enged mandian ong asing tokaw ang nagimpisa itang magto ong ni Jesu-Cristo. ¹²Ang maki-lep ong kalibotan ang na, alenget dang matapos. Midio garamal da mandian, ig alenget dang tenla tang kaldaw. Animan, palawid ita ong tanan ang boat ang maki-lep, ig biotan ta tang armas ang gamiten ta ong mayag. ¹³Mangaboi

§12:20 12:20 Kawikaan 25:21-22

**13:9 13:9 Exodo 20:13-14,17; Deuteronomio 5:17-19

††13:9 13:9,10 “masig ka taw.” Ong bitalang Grigo: kamalay

‡‡13:9 13:9 Levitico 19:18

ita ra ong masinlong pagparangaboien, ang yay ang bagay ong mga pamansistar ong mayag. Indi amo magpabaleng obin mimbeng ong magolong mga pangalipay. Indi amo ra mangombabay obin mangonlali obin magpagosto ong anday sayod ang mga kaliliagan tang mga sinangoni mi. Ig indi amo ra mamagisoayo obin mamagiribegan. ¹⁴Piro ang ogali ni Ginong Jesu-Cristo, ya ray ang ipaita mi ong mga kaboi mi. Ig indi ra intindien mi tang sabiling kaliliagan ming anday sasayod.

Indi ita mamagosgaran

14 Risibien mi lamang tang mga taw ang malolobay tang pagto nira, ig indi osgaran mi tang pagpalareten nira. ²May mga pamagto ong Gino ang pamagparet ang poiding mamangan ta maski onopa, ig may mga malolobay tang pagto nira ang golay lamang tang agteraeen nira.^{¶¶} ³Ang taw ang pamangan ta maski onopa, indi dapat ang libaken na tang taw ang pamangan ta golay lamang. Ig ang pamangan ta golay, indi ka dapat ang magosgar ong pamangan ta maski onopa, tenged rinisibi ka tanandia tang Dios. ⁴Animan, sinoapang magosgar ong torobolon ta doma? Ang gino na lamang tang poiding maganing mga mo-ya obin belag tang pagsirbi na. Ig magimong mo-ya enged tang pagsirbi na, tenged ang Gino sarang ang tombang ong nandia.

⁵May mga taw ang agpakamalen nira tang tatang kaldaw ong domang mga kaldaw. Ig may atan kang paganing ang paririo lamang tang tanan ang kaldaw. Ang kada tata dapat magboat lamang sigon ong agpareten na ig indi magdoadoa. ⁶Mga ang taw may agpalabien

nang mga kaldaw, agboaten na si bilang paggalang ong Gino. Ig ang taw ang pamangan ta maski onopa, paggalang ka ong Gino, tenged pagpasalamat tanandia ong Dios ong agpanganen na. Ang domang indi pamangan ta domang paranganen, agboaten na si para ka ong Gino, ig pagpasalamat ka ong Dios. ⁷Andang pisan maski sinopa ong yaten ang gaboi obin gapatay ong sadili na lamang. ⁸Mga ita gaboi, gaboi ita para ong Gino. Ig mga mapatay ita, asia para ka ong Gino. Animan maboi ita man obin mapatay, ong Gino ita pa ka enged. ⁹Yay sia ang si Cristo napatay ig naboing oman, agod magimong Gino tanandia tang mga boi ig mga patay. ¹⁰Animan, yawa, angay aggosgaran mo pa tang logod mo? Ig yawa, angay aglibaken mo pa tang logod mo? Tenged itang tanan tomalonga ong orosgaran tang Dios. ¹¹Tenged ganing tang Gino ong Kasolatan,

“Ong yen ang pagkadios, sompano pa ang komabot tang kaldaw ang lomod ong yen tang tanan ang taw

ig ilalaeno nirang tanan ang yo Dios.”^{§§}

¹²Animan sia, ang kada tata ong yaten manabat ong Dios ong mga bindoatan ta tarin ong ta-paw tang kalibotan.

Indi ita magimong dailan ang magkatalak tang logod ta

¹³Animan, indi ita ra magosgar ong tata may tata. Ang boaten ta, bo-wanan ta ra enged tang mga bagay ang kontra ong nem tang logod ta ig itaben magimong dailan ang tanandia magkatalak.

¹⁴Bilang tatang na-pen da ong ni Ginong Jesus, gata-wananong enged ang anday pamangan ang bawal mga ipabetang ta

^{¶¶}14:2 14:2 Para ong nira, kontra ong nem nira ang mamangan ta karni, tenged ang karni itaben ono nabolontad dang lagi ong mga dios-diosan ba-lo pinabakal ong palingki.

^{§§}14:11 14:11 Isaias 45:23

ang pamangan lamang. Piro mga may taw ang pabetang na ang tatang pamangan bawal, sia dapat kaman ang indi ra panganen na. ¹⁵Mandian, mga gasitan tang nem tang logod mo tenged ong agpanganen mo, maliag yaning india ra paggegma ong nandia. Si Cristo napatay para ong nandia, animan indi ra langgaen mo tang pagto na ong mga agpanganen mo ang kontra ong nem na. ¹⁶Maski gaintindian ming asia belag ta bawal, indi ra lamang boaten mi mga magpalainlain lamang tang doma.

¹⁷Tenged mga ang Dios tang paggaem ong mga kaboi ta, indi tokawen ta tang pamangan ig panginem, kondi ang matolid ang pangaboi, ang mo-yang pagtarabidan ong tata may tata, asta ang kalipay ang magalin ong Ispirito Santo.

¹⁸Tenged ang taw ang pagsirbi ong ni Cristo ong maning atan, asia malipay tang Dios ong nandia, ig galangen pa tanandia tang masig ka taw na.

¹⁹Animan, prosigiran ta enged ang indi ita magboat ta mga bagay ang mapaglangga tang masinlong pagtarabidan ta, kondi boaten ta tang mapagpabaked tang pagto tang kada tata may tata.

²⁰Indi langgaen mo tang bindoat tang Dios tenged lamang ong pamangan. Matod ang poiding panganen tang tanan ang klasi ta pamangan, piro mga matokso ang magkatalak tang doma tenged ong agpanganen mo, asia tang anday sayod. ²¹Mo-ya pa mga india mamangan ta karni obin manginem ta mga irinemen ang pamaleng obin magboat ta maski onopa ang magimong dailan ang magkatalak tang logod mo. ²²Dapat yawa ra lamang ig ang Dios tang gatako ong pagpalareten mo natetenged ong mga bagay ang asia. Masoirti tang mga taw ang indi agbandanan tang mga

konsinsia nira ong agboaten nirang mo-ya, ig mga ong sadiling isip nira poidi kaman ang boaten. ²³Piro mga pamagdoadoa tanira ang itaben bawal tang pamangan ang asi, oman dayon dang panganen nira, asia osgaran da tanira tenged ang agboaten nira kontra ong nem nira. Tenged kasalanan tang maski onopay boaten ta ang belag ta kompormi ong pagpalareten ta.

Isipen ta tang ikakao-ya tang masig ka taw ta

15 Itang mga mapoirsa ra ong pagto ta dapat agoantaen ta tang mga kakorangan tang mga malolobay tang pagto nira. Belag lamang tang galiliagan ta tang isipen ta, ²kondi demdemen ta ka tang ikakao-ya tang masig ka taw ta, agod mas mamoirsa pa tang pagto nira. ³Maski si Cristo, indi nagisip tang sadiling ikakao-ya na. Ang inaning na ong Dios ang Tatay pario tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Ong mga insolto tang mga taw ong nio, yo tang nataman.”* ⁴Mandian, ang tanan ang na-tang ong Kasolatan asing tokaw sinolat para matoldokan ita, agod mga magprosigir ita ong porsang garisibi ta ong pagbasa tang Kasolatan, indi manlobay tang nem ta kondi magkatinir ita ta kasigoroan natetenged ong parakaboton.

⁵Ang Dios tang pagtabang ig pagpabaked ong yaten ong pagprosigir ta. Balampa tanandia ka tang tomabang ong nindio agod mamagoroyonan among mamaggosoy ong ni Cristo Jesus. ⁶Ong maning atan, mamagoroyonan amo kang mamagdayaw ong Dios ig Tatay tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

* 15:3 15:3 Salmo 69:9

Ang Mo-yang Balita para ka ong mga belag ta Judio

⁷ Animan, mamagrisibian amo ong tata may tata pario tang pagrisibi ni Cristo ong nindio agod dorong mamagdayaw ong Dios. ⁸ Agganingo ong nindio, si Cristo nagimong manigsirbi ong mga Judio agod ipaita ang mataligan tang Dios ong pagtoman tang mga pinangako na asing tokaw pa ong mga kamepet-mepetan nira, ⁹ ig agod asta ang mga belag ta Judio mamagdayaw ka ong Dios mga itaen nira tang kate-bek nang asi. Maning ta na tang na-tang ong Kasolatan ang ganing,

“Animan dayawena yen ang aroman tang mga belag ta Judio. Ig magkantao ta mga pagdayaw ong nio.”[†]

¹⁰ May na-tang pa ong Kasolatan ang ganing,

“Yamong mga belag ta Judio, mangalipay amo aroman tang mga pinilik tang Dios!”[‡]

¹¹ Ig ganing pa enged don,

“Yamong tanan ang mga belag ta Judio, dayawen mi tang Gino; Yamong tanan ang mga nasion, dayawen mi tanandia!”[¶]

¹² Ganing pa si Isaias,

“May lomboa ong mga inampo ni Jesse ang mangolokolo ong mga belag ta Judio,

Ig tanandia tang taligan nira ang maglibri ong nira.”[§]

¹³ Ang Dios tang pagtorol ta kasigoroan ong yaten natetenged ong parakaboton. Balampa tanandia magtorol ka ong nindio ta kalipayan ig kaosayan ong kaboi mi mintras pamagtalig amo

ong nandia, agod ong gaem tang Ispirito Santo inding pisan malobot-lobot tang kasigoroan ming asi.

Angay maning ta na tang solat ni Pablo

¹⁴ Mga logod, bogoso ang pagparet ang yamo doro kao-ya, anday korang tang gata-wanan mi, ig kaya mi rang maglaygay ong tata may tata.

¹⁵ Piro prangkao ang nagsolat ong nindio natetenged ong pirapang mga bagay ang midio ipademdemo si lamang ong nindio. Tenedong ong kaloy tang Dios, sindolano nandia ta aotoridad ¹⁶ ang magsirbio ong ni Cristo Jesus ang midio padi para ong mga belag ta Judio. Agtotoldoko ong nira tang Mo-yang Balitang nagalin ong Dios agod tanira maprisintar ong nandia ang midio bolontad ang maliliagan na, ig agod boaten tanira tang Ispirito Santo ang mga sagradong sinakepan tang Dios. ¹⁷ Animan, bilang torobolon ni Cristo Jesus, tama lamang mga galipayo ong naboato para ong Dios. ¹⁸ Anda ray domang sambiteno, poira ong bindoat ni Cristo ong paggamit na ong yen agod ang mga belag ta Judio maekelan ang magtoman ong Dios natetenged ong yen ang mga binitala ig mga bindoatan, ¹⁹ ig ong tabang tang mga makabebereng ang pasinial ig mga milagro. Ig ang tanan ang asia nainabo ong tabang tang gaem tang Ispirito Santo. Ong maning ta si, nataposong rang nagpatako tang Mo-yang Balitang natetenged ong ni Cristo ong tanan ang mga logar, magalin ong Jerusalem asta ra lamang ong Ilirico. ²⁰ Ang pirling agprosigirano yay ang magtoldoko ong mga logar ang anda pay gailala ong ni

[†]15:9 15:9 Salmo 18:49; 2 Samuel 22:50

[‡]15:10 15:10 Deuteronomio 32:43

[¶]15:11 15:11 Salmo 117:1

[§]15:12 15:12 Isaias 11:10

Cristo, agod indio magtoldok ong mga logar ang natoldokan da tang doma.

²¹ Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang indi pa gabalitan tang natetenged ong nandia, mangailala; Ig ang indi pa gangabasi, mangaintindi.”**

Ang plano ni Pablo ang paning ong Roma

²² Animan indio pa enged gakabot atan ong nindio, tenged sigi-sigi tang pagtoldoko ong mga logar ang na. ²³ Piro mandian, ang natapos ra ka tang obrao tani, ig tenged pirarang takon tang kaliliaganong paning atan ong nindio, ²⁴ pagtataligo ang mamaginitan ita ka enged mga mana-loyo atan ong nindio ong pagpaningo ong Espania. Balampa matabangano ka nindio ong yen ang pagbi-ahi, pagatapos tang mambeng ang pagbaragatan ta, maski ge-ley lamang ang timpo. ²⁵ Piro mandian, paningo kang lagi ong Jerusalem agod yatedo tang tabang ong mga sinakepan tang Dios don. ²⁶ Tenged ang mga pamagto don ong Macedonia ig Acaya, nangaliag tanirang magtorol ta bolontad agod tomabang ong mga malilised ang mga sinakepan tang Dios don ong Jerusalem. ²⁷ Galiliag ang boaten nira na, ig mga isipen ta, may otang ka kaman nira ong mga Judio. Tenged ang mga belag ta Judio naelayan da ong grasiang ispiritoal tang mga Judio. Animan, tama lamang ang tabangan nira tang mga Judio ong mga kaministiran nirang matirial. ²⁸ Pagatapos ang maintrigao ong nira tang mga tabang ang na, mana-loyo kang lagi atan ong nindio ong pagpaningo ong Espania. ²⁹ Ig pagparetong mga komaboto atan, belag lamang ta ge-ley tang mga bindision ta ang marisibi ta ang magalin ong ni Cristo.

³⁰ Mga logod, tenged ong yaten ang Ginong Jesu-Cristo ig tenged ong geg-mang sindol tang Ispirito Santo ong yaten, pagigampango ang tabangano ka nindio ong mga pangadi mi. ³¹ Yampo mi patigayon ang indio ka ondion pa tang mga taw ang indi pamagto ong ni Cristo don ong Judea, ig yampo mi kang malipay tang mga sinakepan tang Dios don ong Jerusalem ong tabang ang nang e-lano ong nira. ³² Ong maning ta si, mga ipagna tang Dios, mapaningong lagi atan ong nindiong may kalipay, ig maenayano ang aroman mi. ³³ Balampang pirming ka-pen mi tang Dios ang yay ang pagtorol ta kao-yan ong yaten ang kaboi. Amen.

Mga pangomosta

16 Mandian, galiliago ang ipailala ong nindio tang logod tang babay ang si Febe. Tanandia pagsirbi ong mga pamagto ong ni Cristo don ong Cencrea. ² Risibien mi tanandia bilang logod ta ong Gino pario tang dapat ang boaten para ong mga sinakepan tang Dios. Tabangan mi ka tanandia ong mga kaministiran na, tenged doro kang natabangan na. Yo ngani, natabangano ka nandia.

³ Ikomostao ka nindio ong da Priscila may Aquila, ang pario ka ong yen ang pamagpabedlay para ong ni Cristo Jesus. ⁴ Pinrinda nira tang sadiling kaboi nira para ong yen, ig belag lamang ta yo tang pagpasalamat ong nira, kondi asta ang tanan ang mga belag ta Judio ang pamagto ong ni Cristo. ⁵ Komosta ka ong tanan ang pamagto ang pamagsirimet-simet atan ong balay nira.

Pagpakomostao ka ong tangayo ang si Epeneto. Tanandia tang katokawtokawan ang nagto ong ni Cristo ong probinsia tang Asia. ⁶ Komosta ka ong ni Maria, ang nangabedlay ta mo-ya para

**15:21 15:21 Isaias 52:15

ong nindio. ⁷ Komosta ka ong mga kasi-manao ang da Andronico may Junia, ang naprisong aromano tanopa sia. Ilalado tanira tang mga apostolis, ig tokaw pa ong yen ang namagto ong Gino.

⁸ Pagpakomostao ka ong ni Ampliato, ang agmalenong logodo ong Gino. ⁹ Komosta ka ong ni Urbanong kapario ta ang pangabedlay para ong ni Cristo, ig ong yen ang agpalanggaen ang tangay ang si Estaquis. ¹⁰ Komosta ka ong ni Apeles, ang sinobokan ig mataligan ang sinagpan ni Cristo. Komosta ka ong pamalay-balay ni Aristobulo, ¹¹ ong ni Herodion ang kasimanoao, ig ong mga pamagto ong Gino ong pamalay-balay ni Narciso.

¹² Pagpakomostao ka ong da Trifena ni Trifosa, ang madederep ang mga babay ang pamangabedlay para ong Gino. Komosta ka ong pinalangga ta ang si Persida, tata sing babay ang dorong naboat na para ong Gino. ¹³ Pagpakomostao ka ong ni Rufo, ang tatang pini-lik tang Gino. Komosta ka ong nanay na, ang midio nanayo ra ka. ¹⁴ Komosta ka ong da Asincrito, Flegonte, Hermes, Patrobas, Hermas, ig ong tanan ang mga logod ang aroman nira. ¹⁵ Komosta ka ong da Filologo, Julia, Nereo doroa tang logod nang babay ang si Olimpas, ig ong tanan ang sinakepan tang Dios ang aroman nira.

¹⁶ Mamagkoromostan amo ta masinlo bilang mamaglogod ong ni Cristo.†† Agpakomostan amo tang tanan ang mga pamagto ong ni Cristo tani.

Kataposan ang mga laygay

¹⁷ Pagigampango ong nindio, mga logod, ang magandam amo ong mga taw ang pamandistorbo atan agod mamagberelag-belag amo, ig

ang agtotoldok nira kontra ong mga toldok ang rinisibi mi asing tokaw. Palawid amo ong nira. ¹⁸ Ang mga taw ang pamagboat ta maning atan indi pamagsirbi ong ni Cristo ang yaten ang Gino, kondi ong sadiling kaliliagan lamang nira. Ong mga masisinlo ig mamit ang mga pamitala nira, agliton nira tang mga taw ang indi gangaintindi. ¹⁹ Nabalitan da tang tanan tang natetenged ong pagtoman mi ong ni Cristo, animan galipayo ta mo-ya natetenged ong nindio. Piro galiliagong magimo among maosay ang enged mga natetenged ong mo-ya, ig maski anday gata-wanan mi mga natetenged ong malain. ²⁰ Ang Dios yay ang pagtorol ta kao-yan ong kaboi ta, ig indi ra lamang maboay ang ipapirdi na ong nindio si Satanas.

Balampa aloyan amo enged tang yaten ang Ginong Jesus.

²¹ Ang aromano ang pangabedlay ang si Timoteo pagpakomosta ka ong nindio, asta ang mga kasimanoao ang da Lucio, Jason ig Sosipatro.

²² Yo si Tercio, ang logod mi ong Gino, pagpakomostao ka ong nindio. Yo tang pinapagsolat ni Pablo tang solat ang na.

²³ Pagpakomosta ka ong nindio si Gaius. Yo, si Pablo, dadayono tani ong balay na, ig tani ka pamagsirimet-simet tang tanan ang mga pamagto. Si Erastong tisoriro tang siodad ig ang logod ta ang si Cuarto pagpakomosta ka ong nindio.

²⁴ [Balampa aloyan among tanan tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Amen.]‡‡

Pagdayaw ong Dios

²⁵ Dayawen ta tang Dios ang magpabaked ong nindio sigon ong Mo-

††16:16 16:16 Ong bitalang Grigo: Mamagkoromostan amo ong tatang sagradong itong.

‡‡16:24 16:24 Ang birsikolong na indi itaen ong tanan ang mga lomang kopia tang mga sagradong kasolatan ong bitalang Grigo.

yang Balitang natetenged ong ni Jesu-Cristong agtotoldoko ong nindio. Ang Mo-yang Balitang na, maski naboay dang sinalok,²⁶ piro mandian agpatako ra ong tanan ang mga taw sigon ong tobol tang Dios ang boi asta ong tanopa, agod asta ang mga belag ta Judio mamagto ka ig mamagtoman ong ni Jesu-

Cristo. Ang tanan ang narin sigon ka ong mga sinolat tang mga propita asing tokaw.

²⁷ Tambilog lamang tang Dios, ang yay ang matod ang matako. Dayawen ta tanandia ang anday kataposan ong tabang ni Jesu-Cristo! Amen.

Pa-kaw ang Bitala ong

Primirong Solat ni Pablo ong mga taga

Corinto

Ang Primirong Solat ni Pablo ong mga taga Corinto sinolat na para maglaygay ong mga pamagto ong ni Cristo natetenged ong sari-saring mga problimang agtalongaen nira ong kaboi nirang kaldaw-kaldaw, pario ka ong pagto nira. Ang Corinto yay ang kapital tang probinsia tang Acaya. Bantog ong dorong simban na para ong mga dios-diosan. Ig pario ong domang mga siodad ang agparagtampetan ta mga barko, bantog ka ong nigosio asta ong dorong bisio tang mga taw don.

Midio pagdemdem si Pablo ong mga taga Corinto tenged may gabalitan na ang belag ta masinlo natetenged ong nira. Agbognon na tanira natetenged ong pama-dek nira ong tata may tata ig ang pagpangombabay may pagpangonlali nira. Doro pang toldok na natetenged ong mga te-ma nira ong tata sing solat ang napekel nira ong nandia. Gapil tarin tang natetenged ong pagparangatawaen, ang konsinsia ta, ang ostong pagto, ang mga abilidad ang agto-dol tang Ispirito Santo, ig ang pagaboing moman.

Ang Kapitolo 13 natetenged ong paggegma, ig sigoro yay ang bantog ang kapitolo ong tanan ang sinolat ni San Pablo.

1 Yo si Pablo, tatang ginoyan ang mag-imong apostolis ni Cristo Jesus sigon ong kaliagan tang Dios, ig aromano si Sostenes ang logod ta. ²Pagpakomosta ami ong nindiong tarabidan, yamong mga pamagto ong Dios atan ong Corinto. Yamo linimpio ni Cristo Jesus ig ginoyan tang Dios ang magimong mga sagradong sinakepan na, aroman tang tanan ang

taw ong tanan ang logar ang pamangilala ong ni Jesu-Cristo, ang yay ang Gino ong yaten ang tanan.

³Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Mga grasiang ispiritooal ang agto-dol tang Dios

⁴Pirmiong pagpasalamat ong Dios tenged ong kaloy nang pinaita na ong nindio tenged ong ni Cristo Jesus.

⁵Tenged na-pen amo kaman ong nandia, inaloyan amo ra tang Dios ta mo-ya, ong tanan ang pagtoldok ig pangintindi mi. ⁶Ong maning atan gapamatodan mi ra mismo tang sinoldok amen ong nindio natetenged ong ni Cristo. ⁷Animan, anda enged ay kakarangan mi ong mga abilidad ang agto-dol tang Ispirito tang Dios, mintras agpakaboton mi tang kaldaw ang magbalik tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo ig itaen tang tanan. ⁸Tanandia tang magpabaked ong nindio asta ong kataposan, agod ong kaldaw ang tanandia magosgar, anda ray kasalanan ang itaen ong nindio. ⁹Tenged mataligan tang Dios, ang yay ang naggoy ong nindio agod mamagtarabid-tabid amo ong ana nang si Jesu-Cristo ang yaten ang Gino.

Ang mga pamagto ong ni Cristo dapat mamagoroyonan

¹⁰Mga logod, ong aran ni Jesu-Cristo ang yaten ang Gino, pagigampango ong nindio ang mamagoroyonan among tanan ong bitala, isip asta ong nem agod indi amo ra mamagberelag-belag. ¹¹Nasolato narin, mga logod, tenged may nagbalita ong yen nagalin ong pamalaybalay ni Cloe ang ganing may pamag-soroayan ono atan ong nindio. ¹²Ang maliagong yaning, ang doma atan ong nindio ganing ono ang tanira pamagosoy

ong ni Pablo. Ig may atan ka ang ganing ono tanira ong ni Apolos. Ang doma pa enged ganing ono tanira ong ni Pedro. Ig ang doma pa ong ni Cristo ono. ¹³ Ong paggropo-gropo ming asia, midio agtenga-tengaen mi si Cristo mismo! Si Pablo bato tang linansang ong kros para ong nindio? Obin itaben binoniagan amo agod ipaita ang nagpasakep amo ong ni Pablo? Belag ang enged.

¹⁴ Salamat ong Dios, anday binoniagano ong nindio poira lamang ong da Crispo doroa ni Gayo. ¹⁵ Animan anday mapaganing ang binoniagan amo agod magpasakep ong yen. ¹⁶ Ong bagay, binoniagano ka pala si Estefanas ig ang pamalay-balay na. Piro poira lamang ong mga taw ang asia, anda ray domang gademdemano. ¹⁷ Tenged indio sinobol ni Cristo para magboniag kondi para magpatako tang Mo-yang Balita. Piro indio pagpatako ong maosay ang pami-tala sigon ong katako ta taw. Mga maning don itaben anday borak tang agto-toldoko natetenged ong kamatayen ni Cristo ong kros!

Si Cristo tang pagpaita tang gaem ig kinata-wanan tang Dios

¹⁸ Ang mga taw ang paningan nira im-pirno, agpabetang nira kalokoan lamang tang toldok natetenged ong kamatayen ni Cristo ong kros. Piro para ong yaten ang aglilibri tang Dios, gapasaran ta tang gaem na ong mismong toldok ang na. ¹⁹ Pario tang inaning tang Dios ong Kasolatan, "Pirdieno tang kinata-wanan tang mga matatako, ig ipaitao ang anday kointa na tang pangintindi tang mga morosay."^{¶¶} ²⁰ Animan monora mandian tang mga matako? Monora tang mga may inadalan nira, asta ang mga maosay ang magpilosopo tarin ong kalibotan ang na? Tenged pinaita ra tang Dios

ang kalokoan lamang pala tang kinata-wanan ang pagalin ong kalibotan ang na!

²¹ Sigon ong katako tang Dios, indi tanandia naliag ang mailala tang mga taw ong nandia mga ong sadiling kinata-wanan lamang nira. Kondi pinalabi na ang ilibri na tang mga taw tenged ong pagto nira ong Mo-yang Balita ang agpatako amen ong nira, maski ganing tang doma narin kalokoan lamang. ²² Ang mga Judio pamama-dol ta mga makabebereng ang tanda ba-lo tanira mamagparet ong kamatodan. Ig ang mga Grigo gangaliliag ta mga adadalem ang toldok sigon ong kinata-wanan nira. ²³ Piro yami, ang agtotoldok amen ong mga taw anday doma kondi si Cristo ang linansang ong kros. Nang toldok ang na indi marisibi tang mga Judio, ig kalokoan lamang ong pabetang tang mga belag ta Judio. ²⁴ Piro para ong mga taw ang ginoyan tang Dios, Judio man obin belag, si Cristo tang pagpaita tang gaem ig kinata-wanan tang Dios. ²⁵ Tenged ang aggisipen nirang kalokoan ang bindoat tang Dios, ong matod kinata-wanan ang mas alawig pa ong tanan ang kinata-wanan tang mga taw. Ig ang aggisipen nirang kalobayan tang Dios, mas mapoirsa pa ong tanan ang kapoiporsae tang mga taw.

²⁶ Mga logod, demdemen mi mga monopa tang pagkabetang mi asing indi amo pa gagoyan tang Dios. Mga ong pama-dek tang taw ong kalibotan ang na, pirapa enged lamang ong nindio tang matako obin may kaya na, obin nagalin ong ilaladong familia. ²⁷ Piro pinilik tang Dios tang mga agganingen nirang belag ta matako agod mapaeyak tang mga matatako. Ig pinilik na tang mga agganingen nirang malolobay agod mapaeyak tang mga mapoiporsae. ²⁸ Pini-

^{¶¶}1:19 1:19 Isaias 29:14

lik tang Dios tang mga dibabak ang engaged tang pagkabetang nira ig ang mga agge-ley ge-leyen ig agganingen ang anday kointa nira, agod ipababak na tang mga aggilalaen ang alawig ang mga taw tarin ong kalibotan ang na. ²⁹ Animan, anday mapagpambog ong talongan tang Dios. ³⁰ Ong mismong tabang na na-pen amo ong ni Cristo Jesus, ang ya ray ang pagtorol ong yaten ta kinata-wanan. Tenged ong ni Cristo rinisibi ita tang Dios bilang mato-lid da, bindoat itang mga sagradong sinakepan na, ig linibri ita ong mga talak ta. ³¹ Animan, pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang maski sinopay galiliag ang magpambog, dapat Dios da lamang tang ipambog na.”^{§§}

Ang pagtoroldokon ni Pablo

2 Mga logod, asing napaningo atan, sinoldoko ong nindio tang sinalok ang kamatodan natetenged ong Dios. Piro indio naggamit ta adadalem ang mga bitala obin alawig ang kinata-wanan. ² Naisipano ang anday domang itoldoko ong nindio kondi si Jesu-Cristo ang linansang ong kros. ³ Animan siminalongao ong nindio ang malobay tang sinangonio, geldano ig pangelelo pa. ⁴ Ong pamitalao ig pagtoroldokono ong nindio indio naggamit ta mamit ang bitala obin ang kinata-wanan ta taw agod makombinsir amo. Piro ang Ispirito Santo, yay ang nagpaita tang gaem na ong mga bitalao, ⁵ agod ang pagto mi indio magtalig ong kinata-wanan ta taw kondi ong gaem tang Dios.

Ang kinata-wanan ang pagalin ong Dios

⁶ Mandian, mga para ong mga taw ang madalem da tang pagto nira ong Dios, kinata-wanan ka kaman tang agtotoldok

amen. Piro ang kinata-wanan ang na indi nagalin ong mga taw obin ong pamaggaem mandian tarin ong kalibotan ang na ang mangalipat da lamang. ⁷ Ang kinata-wanan ang nang agganingeno anday doma kondi ang sikritong plano tang Dios ang sinalok asing tokaw. Piro ba-lo bindoat tang Dios tang kalibotan pinlano na rang lagi tang mga bagay ang na agod ma-pen ita ong kadenggean na ong langit. ⁸ Ang mga pamaggaem mandian ong mga timpong na indi gangaintindi tang plano tang Dios. Tenged mga naintindian da nira, indi ra rin linansang nira ong kros tang dalayawen ang Ampoan ta. ⁹ Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang mga bagay ang sinimpan tang Dios para ong mga pamaggegma ong nandia

Indi pa gaita ta mata, obin gaba-yan ta talinga.

Indi pa engaged ga-dep ong mga isip ta taw.”^{*}

¹⁰ Piro ang plano ang na tang Dios, pinatako na ong yaten ong Ispirito Santo na. Tenged ang tanan ang bagay gata-wanan ang engaged tang Ispirito Santo, maski pa ang adadalem ang kinaisipan tang Dios. ¹¹ Mga ong yaten ang mga taw, anday gatako tang aggisipen tang tatang taw poira lamang ong sadili nang isipito. Maning ka atan tang Dios. Anday gatako tang aggisipen na poira lamang ong Ispirito na. ¹² Mandian, ang Ispiritong nang pinakabot ong yaten indi nagalin tarin ong kalibotan, kondi nagalin ong Dios mismo agod maintindian ta tang mga kao-yan ang rinigalo tang Dios ong yaten.

¹³ Animan ang agtotoldok amen yay ang mga kamatodan ang pagalin ong Ispirito tang Dios ig para ong mga taw ang agtabiden tang Ispirito. Ig ang pag-

§§1:31 1:31 Jeremias 9:24

*2:9 2:9 Isaias 64:4

toroldokon amen ay sigon ong toldok tang Ispirito, belag ta sigon ong kinatawanan ta taw. ¹⁴Piro ang mga taw ang anda ong nira tang Ispirito tang Dios, indi marisibi nira tang toldok ang pagalin ong Ispirito, tenged agpabetang nira asia kalokoan lamang. Indi ngani maintindian nira, tenged ang Ispirito tang Dios enged lamang tang matabang ong nira agod maintindian nira. ¹⁵Ang mga taw ang agtabiden tang Ispirito tang Dios, gangaintindi tang importansia tang tanan ang bagay, piro anday gatakong magosgar ong nira. ¹⁶Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Anday gatako tang pagirisipen tang Gino! Anda enged ay mapaglaygay ong nandia!”†

Piro ita, ang pagirisipen ta kompormi enged ong isip ni Cristo.

Mga torobolon tang Dios

3 Mga logod, tanopa sia indio mapag-toldok ong nindio pario tang pagtoroldokono ong mga taw ang agtabiden tang Ispirito Santo. Kaministiran ang toldokan amo yen bilang mga taw ang pamagtoman pa ong sadiling mga kaliliagan mi. Midio ge-ley amo pang mga mola, mga ipabetang ta ong kaboi mi ong ni Cristo. ²Yay asia ang midio indio nagtorol ong nindio ta matetegat ang pamangan kondi gatas lamang, tenged belag pa ta kaya mi tang adadalem ang mga toldok. Ig maski mandian, indi amo pa maintindi. ³Tenged asta mandian agdegen amo pa enged tang sadiling mga kaliliagan mi. Pamagiribegan amo pa ig pamagsoroayan. Ang agboaten ming na pagpamatod ang pamagtoman amo pa ong anday sasayod ang mga kaliliagan tang mga sinangoni mi pario tang mga taw tarin ong kalibotan ang na. ⁴Tenged mintras may pamaganing pa ang, “Yo pagosoyo ong ni Pablo!”

ig “Yo ong ni Apolos!” asia pagpamatod ang pario amo pa enged tang domang mga taw tarin ong kalibotan ang na.

⁵Tenged sinopa si Apolos? Ig sinopa si Pablo? Yami mga torobolon lamang tang Gino ang ginamit na agod mamagto amo. Ang kada tata ong yamen pagboat ka lamang tang boroaten ang sinalig tang Gino ong yamen. ⁶Na tang kalimbawan amen—yo tang nagloak, ig si Apolos tang nagboniag, piro ang Dios yay ang nagpatolpot. ⁷Belag ang enged ta importanti tang pagloak ig pagboniag, kondi ang Dios lamang ang pagpatolpot. ⁸Ang manigloak ig ang manigboniag pario lamang manigobra. Ig kada tata ong nira balten tang Dios sigon ong binedlayan nira. ⁹Yaming doroa, pario aming pamagsirbi ong Dios. Ig ang kalimbawan mi yay ang tanek ang agpaloakan na ong yamen.

Mga ong doma pang alimbawa, yamo pario ong tatang balay ang agpa-deng tang Dios. ¹⁰Ong kaloy tang Dios, yo tang bindoat nang maistro karpintiro agod magtokod tang pondasion, ig mandian doma sing panday tang pagpayon tang obra. Piro kaministiran ang enged ang sigoron tang kada karpintiro ang masinlo tang obra na. ¹¹Tenged si Jesu-Cristo tang pondasion ang na-tang da atan, ig asia indi ra enged mapa-letan ta doma. ¹²Mandian ang mga manigobra mamagpa-deng ong pondasion ang na ig mamaggamit ta sari-saring matirialis pario ong bolawan, mital ig maralen ang bato. Ig ang doma, mamaggamit ta ayo, kirib obin dalami lamang. ¹³Piro mata-wanan ka mga monopa kasinlo tang obra tang kada tata. Tenged mga komabot tang kaldaw ang magosgar tang Dios, sobokan na ong apoy tang inobra tang kada tata ig don mata-wanan ta. ¹⁴Mga ang pina-deng na ong pon-

†2:16 2:16 Isaias 40:13

dasion indi masirok, may marisibi nang primio. ¹⁵Piro mga masirok, anda ray marisibi nang primio. Sadili na lamang tang malibri, pario ong tatang taw ang napaglayas ong balay ang gasirok da.

¹⁶Indi amo gatako? Yamo mismo nag- imong timplo tang Dios, ig ang Ispirito na pagtinir atan ong nindio. ¹⁷Mandian mga may maglangga ong timplo tang Dios, langgaen ka tanandia tang Dios, tenged ang timplo na sagrado. Ig yamo mismo tang timplong asia.

¹⁸Indi lokon mi tang sadili mi. Mga may atan ong nindiong pagisip ang matakong tanandia sigon ong gadalan mandian tarin ong kalibotan ang na, dapat lipatan na ra tang kinata-wanan ang asi agod magimong matod ang matakong. ¹⁹Tenged ong pama-dek tang Dios kalokoan lamang tang kinata-wanan tang kalibotan ang na. Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Depen tang Dios tang mga matatakong pagpan-loko nira.”[‡] ²⁰Ig may atan pa enged ang ganing, “Gata-wanan tang Dios ang anday kointa tang mga gaisip tang mga matatakong.”[¶] ²¹Animan, indi ra ipambog ta tang mga taw. Tenged ang tanan sindol tang Dios para ong ikakao-ya mi. ²²Si Apolos, si Pedro ig yo, yaming tanan sinobol para ong nindio. Maski ang kalibotan ang na, ang kaboi ig kamatayen, ang mga kaldaw mandian asta ong parakaboton, ang tanan ang na sindol tang Dios para ong ikakao-ya mi. ²³Tenged yamong tanan mga sakep ni Cristo, ig si Cristo sakep tang Dios.

Mga apostolis ni Cristo

4 Animan yaming mga pamagtoldok dapat ilalaen ming mga torobolon ni Cristo ig mga agtalian tang Dios

ang magbalita tang mga kamatodan ang sinalok na asing tokaw. ²Mandian ang sinaligan dapat magpaita ang mataligan ka kaman tanandia. ³Piro mga osisaeno nindio, obin osgarano man tang maski sinopang manigosgaray, asia anday kaso ong yen. Yo mismo, indio ganing mga ang pagsirbio ong Dios mo-ya obin belag. ⁴Limpio tang konsinsiao, piro asi belag ta maning ang anday talako. Ang Gino enged lamang tang pagosgar ong yen. ⁵Animan indi amo ra magosgar ang belag ta oras. Elaten mi tang pagbalik tang Gino. Tenged ipalao na ong mayag tang mga bagay ang gatalok pa mandian ong maki-lep. Ipaita na mga onopa tang matod ang mga kaliliagan tang mga taw. Ong oras ang asi, marisibi tang tanan tang pagdayaw tang Dios ang bagay ong nira.

⁶Mga logod, yami ni Apolos ginamitong rang alimbawa para ong ikakao-ya mi, agod madalan mi tang maliag yaning tang agganingen, “Indi magpasobra ong na-tang ong Kasolatan.” Animan maski sinopa, indi ra ipambog na tang tatang taw ig ge-ley ge-leyen na tang doma. ⁷Tenged onopa lamang tang mas pa atan ong mga sadili mi? Onopa enged tang atan ong nindio ang indi nagalin ong Dios? Ig mga ang Dios kaman tang nagtorol, angay ipambog mi pa ang midio sia belag ta rigalo?

⁸Yamong mga taw amo! Midio kontinto amo ig indi amo ra pangamin-istiran ta toldok ang pagalin ong yamen.[§] Kakarong amo ra ang midio mga adi, piro indi ami na-pen! Dapat din adi amo ra ka kaman, agod mapaggaem ami ka ang aroman mi. ⁹Mga isipeno, yaming mga apostolis midio bintang tang Dios ong pagkabetang ang

[‡]3:19 3:19 Job 5:13

[¶]3:20 3:20 Salmo 94:11

[§]4:8 4:8 Ong bitalang Grigo: Naelen amo ra ig nagimong manggaden da!

dibabak ong tanan. Pario ami ong mga taw ang sinintinsian dang patayen ig ag-paloa ami agod matelek tang bilog ang kalibotan, mga taw asta ang mga anghil. ¹⁰Yami pamagsirbi ong ni Cristo, ig yami pa tang agganingen mga gabeyeg-beyeg. Piro yamo ono tang matatako bilang mga nanga-pen da ong nandia. Yami malolobay, piro yamo mapopoirsa ono. Aglibaken ami ta taw, piro ag-dayawen amo nira. ¹¹Asta mandian pamagagoanta ami lamang tang letem ig koaw. Lasik-lasik tang lambong amen, agsigbaken ami ta taw, ig anday sadiling balay amen. ¹²Pamagobra ami ig pam-agpainang agod maboi ami lamang. Ag-pangadi amen tang mga taw ang pam-agpakalain ong yamen agod aloyan pa enged tanira tang Dios. Ig aggagoantaen amen lamang mga may magpaliwag ong yamen. ¹³Agbitalan ami ta malain piro agsabaten amen ta masinlo. Asta ngani mandian, midio mga po-pot ami lamang, dibabak ong tanan ang klasi ta taw ong kalibotan.

¹⁴Nagsolato ta maning ta na, belag ta maning agod paeyaken amo, kondi agod malaygayan amo yen bilang mga agmalenong mga ana. ¹⁵Tenged maski magimong tampolok ang ribong taw tang magtoldok ong nindio natetenged ong pagto ong ni Cristo Jesus, tambilog ka enged lamang tang nagimong tatay mi ong pagto mi ong nandia. Asia anday doma kondi yo, asing nagekelo ong nindio tang Mo-yang Balita. ¹⁶Animan pagigampang ang patoladano nindio. ¹⁷Yay sia ang agpapaningeno atan ong nindio si Timoteo ang palanggao ig mataligan ang anao ong Gino. Tanandia tang magpademdem ong nindio tang yen ang ogali ong pagorosoyon ong ni Cristo Jesus, kompormi ong agtotoldoko ong mga pamagto ong maski ong ari-pang logaray.

¹⁸Ang doma atan ong nindio pag-palawig da tang mga sadili nira, tenged ong kalaom nira sigoro indio ra paning atan. ¹⁹Piro mga pagnano lamang tang Gino, indi ra lamang maboay paningo ka atan. Oman telekan ta tang mga ambogon ang asia mga monopa enged tang maimo nira ong dorong gabitala nira. ²⁰Tenged ang matod, mga ang Dios tang paggaem ong kaboi ta tatang taw, mata-wanan sia ong boat na ig belag ta ong bitala na lamang. ²¹Animan onopay galiliagan mi? Paningo bato atan ang midio pagekelo ta palo? Obin paningo atan ang pagekel ta paggegma ig mo-yang kaneman?

Palinen tang pangombabay

5 Mandian, may babalita ong karake-lan ang ganing doro kalaway ono tang agboaten tang tata ong nindio. Agga-penen na ono tang tatang kinatawa si tang tatay na. Maski ang mga taw ang indi gailala ong Dios, anday kalainan ang agboaten nirang maning atan. ²Yamong mga taw amo! Angay pamagpambog amo pa ka enged? Dapat din maeyak amo ig magsinti, ig indi ra pa-penen ong pagtarabidan mi tang laling pagboat ta maning atan. ³Maski andao atan ong nindio ong sinangoni, ang nemo atan ka. Animan, midio aromano ka nindio. Ig ong aran tang Ginong Jesus, sinintinsiano ra tang nagboat tang kasalanan ang asia. ⁴Animan mga mamagsirimet-simet amo ig agbibilango nindio ang atano ka, ig ang gaem ang pagalin ong yaten ang Ginong Jesus atan ka, ⁵yintriga mi tang taw ang asia ong ni Satanas agod maski langgaen na tang sinangoni na, balampa malibri tang ispirito na ong kaldaw ang magosgar tang Gino.

⁶Ang pagpambog mi anday sayod! Indi gata-wanan mi tang agganingen natetenged ong pampalsa ta tinapay? Ong ge-ley lamang ang pampalsa, pam-

bael tang bilog ang minasa. ⁷ Animan i-lek mi tang pampalsa ang asia, ang yay ang dating ogali ming mapinagtalaken, agod magimong limpio amo, pario tang ba-long minasang arina ang anday pampalsa na. Ong kamatodan, linimpio amo ra ka kaman tang Dios tenged si Cristo sinagda ra para ong yaten, pario ong tatang karnirong igсарagda ong pista tang mga Judio ang agganingen Pagtaliб tang Anghil.** ⁸ Animan magsilibra ita tang pistang asi, ig mamangan tang tinapay ang anday pampalsa na, ang maliag yaning bo-wanan ta ra tang dating mga ogali ta ang malalain ig malalaway, agod mangaboi ita ang limpio ig andang pisan ay tagel ang malain.

⁹ Ong yen ang na-kaw ang solat, minaningo ka kaman ang indi amo magigtabid ong mga pangombabay obin pangonlali. ¹⁰ Ang maliagong yaning ta si belag tang mga taw ang indi pa gailala ong Dios mga tanira pamagboat ta maning ta si, obin mga tanira takaban ig takawan, obin pamagto ong mga dios-diosan. Tenged mga palawid amo ong nira, kaministiran ang bo-wanan mi ra enged tang kalibotan ang na! ¹¹ Ang agganingeno yay asing mga taw ang ganing tanira mga logod ta ong Gino piro pangombabay pa, pagto ong mga dios-diosan, pagpakalain ong doma, pagpabaleng, mga takaban ig takawan. Indi amo dapat magigtabid ong nira maski ong pamangan lamang.

¹²⁻¹³ Tenged onopay labet ta ong pagosgar ong mga taw ang indi pamagto ong Gino? Ang Dios tang bala ong nira. Piro dapat ka kaman ang magosgar ita mga ang pagkatalak tata ong mga pamagto. Tenged na-tang ong Kaso-

latan, “Ang mapinagtalaken palinen mi ong pagtarabidan mi!”††

Mga pamagdirimandan tang mga ana tang Dios

6 Mandian pabetang ta, ang tata ong nindio may riklamo na kontra ong logod na ong Gino. Makaeyak ka mga e-lan na ong mga osgadong indi pagto ong Gino. Dapat din e-lan na ra lamang ong mga karomanan nang sinakepan tang Dios. ² Indi amo gatako? Ong oring kaldaw, ita mismong mga sinakepan tang Dios tang mamagosgar ong bilog ang kalibotan. Mga maning don, indi bato mapagampang mi tang mga kaso-kaso ming asia? ³ Indi amo gatako? Ong mga anghil mismo ita tang magosgar. Monora enged ang indi maosgaran mi tang mga bagay ong kaboi ta tarin? ⁴ Animan mga may kaso mi ong tata may tata, angay e-lan mi pa ong mga taw ang indi aggilalaen ong mga pamagto ong ni Cristo? ⁵ Makaeyak! Monora? Anda enged atan ong nindio maski tambilog lamang ang matako ig mapagariglo tang agpagsoayan ming mamaglogod? ⁶ Monorang pamagdimandan amo, logod kontra logod, ig don pa mismo ong mga taw ang indi pamagto ong Dios!

⁷ Ang mismong pagdirimandan ming asia pagpaita ang nadeg amo ra ta malain. Mo-ya pa, agoantaen mi ra lamang ang boatan amo ta anday sayod, ig pabayan da lamang tang pamagdaya ong nindio. ⁸ Ang problima lamang, yamo pa tang pamandaya ig pamagboat ta malain, ig logod kontra ong logod! ⁹ Indi amo gatako? Ang taw ang pagboat ta malain indi ma-pen ong inadian tang Dios. Animan indi lokon mi tang sadili mi! Tenged indi enged

**5:7 5:7 Ang “Pista tang Pagtaliб tang Anghil” agsilibraen tang mga Judio sigon ong mabasa ta ong Exodo 12:1-51. Telekan ka ong Bokabolario.

††5:12-13 5:13 Deuteronomio 17:7

ma-pen ong inadian tang Dios tang mga pangombabay obin pangonlali, ang mga pamagto ong mga dios-diosan, asta ang mga pagigkayam-kayam ong kapario nirang mga lali. ¹⁰Indi ka mapen tang mga takawan, mga takaban, mga manigpabaleng, ang mga pamagpakalain ong masig ka taw nira, obin ang mga dayador. ¹¹Maning atan tang doma ong nindio asing tokaw. Piro mandian limpio amo ra ong mga talak mi, ig bindoat amo rang mga sagradong sinakepan tang Dios. Rinisibi amo ra bilang mato-lid da tenged ong bindoat ni Ginong Jesu-Cristo ig ong tabang tang Ispirito tang yaten ang Dios.

Ang sinangoni mi timplong tang Dios

¹²Itaben may maganing ang, “Librio ang magboat ta maski onopang bagayay.” Matod kaman sia, piro belag ta tanan ang bagay tang para ong ikakao-ya ta. Poidi kang maningo, “Librio ang magboat ta maski onopa.” Piro indi papaggaemeno tang sadilio ong maski onopang bagayay. ¹³Itaben may magpapihosopo pa ang maning, “Ang pamangan bindoat para ong sian, ig ang sian para ong pamangan.” Matod. Piro komabot tang kaldaw nga ang sian ig ang pamangan pariong lipaten tang Dios. Ang sinangoni ta indi bindoat agod gamiten ong pangombabay obin pangonlali, kondi sindol ong yaten agod mapagsirbi ita ong Gino. Ig ang Gino yay ang paggaem ong sinangoni ta. ¹⁴Tenged ong oring kaldaw boien tang Dios tang mga narin sigon ong gaem na, pario tang pagboi na ong yaten ang Ginong Jesus.

¹⁵Gata-wanan mi, gasakepan ita tang sinangoni ni Cristo. Mandian onopa? Komiten ta pa tang sinangoni ta ang gasakepan ni Cristo agod ya-pen ta ong

tatang pagbaligia tang sadili na? Indi poidi! ¹⁶Indi amo gatako? Ong pagboat ta maning atan, tanirang doroa pagimong tanga sinangonian da lamang. Pario tang na-tang ong Kasolatan, “ig magimong tata ra lamang tanira.”^{¶¶} ¹⁷Piro mga na-pen ita ra ong Ginong Jesu-Cristo, maliag yaning ita may si Cristo ay nagimong tanga ispiritoan da lamang.

¹⁸Animan palawid amo ong pagpangombabay. Tenged ang tanan ang domang klasi ta talak ang agboaten ta taw, midio kaman ong loa lamang gainabo. Piro ang pangombabay obin pangonlali, panlangga ong sadili na mismo. ¹⁹Indi amo gatako? Ang sinangoni mi timplong aggistarang tang Ispirito Santong sindol tang Dios ong nindio. Belag ta nindio tang mga sinangoni mi, kondi ong Dios da. ²⁰Mal tang binayad na agod magimo among nandia. Animan gamiten mi tang sinangoni mi agod mas dayawen tanandia.

Natetenged ong pagparangatawaen

7 Mga natetenged ong mga bagay ang sinolat mi ong yen, nani tang masabato. Mo-ya ka ang indi ra mangatawa. ²Piro tenged dorong pagpangombabay, mas mo-ya pa ang mangatawa ig magpakatawa amo ra lamang agod ang kada tata may sadili nirang kakatawan. ³Ig ong mga magkatawa, ang lali dapat boaten na tang obligation na ong babay, ig ang babay oldan na ka tang lali tang kaministirang na. ⁴Tenged ang sinangoni tang katawang babay, belag da tang babay ang paggaem atan kondi ang lali. Ig maning ka ta si, ang sinangoni tang katawang lali, belag da tang lali tang paggaem atan kondi ang babay. ⁵Animan indi pangindian mi tang tata may tata, poira lamang ang na-

¶¶6:16 6:16 Genesis 2:24

magampang among doroa ang indi amo kang lagi mamaglengetan ong teled ta tatang timpo agod may oras mi ka ong pagpangadi. Piro pagatapos, mamagapen amo si. Itaben ong kaboayan indi ra mawidan mi tang sadili mi, ig dayon among panolayan ni Satanas.

⁶ Ang laygayong asia belag ta tobol, kondi ge-ley lamang ang pasonaid ong pagkabetang mi. ⁷ Masinlo ka rin mga yamong tanan pario ong yen.[¶] Piro belag ita ta parario tenged sari-sari tang mga abilidad ang agto-dol ong yaten tang Dios.

⁸ Mandian narin tang maningo ong nindiong anday kakatawan mi asta ong nindiong mga babay ang balo: Mo-ya pa, magpadayon among anday katawa mi pario ong yen. ⁹ Piro mga indi ra mawidan mi tang mga sadili mi, mangatawa obin magpakatawa amo ra lamang. Tenged mas mo-ya pa si imbis ang magkatalak amo ong mga belag ta kakatawan mi.

¹⁰ Mandian mga ong mga may katawa nira, narin tang agtotobol tang Gino, belag ta yo: Indi magigbelag tang babay ong katawa na. ¹¹ Piro mga magigbelag pa enged tanandia, magpadayon da lamang tanandiang anday katawa na, obin magigbalik si ong katawa na. Ig indi ka poiding belagan tang lali tang katawa na.

¹² Mga natetenged pa ong doma, na tang maliagong yaning ong nira. Na ong yen lamang nagalin ig belag ta ong Dios. Mga may lali atan ang logod ta ong ni Cristo, ig ang katawa na indi pagto ong Gino, mga ang katawa na galiliag ang magpadayon ang aroman na, dapat indi belagan na. ¹³ Ig mga may babay ka atan

ang logod ta ang may katawang indi pagto ong Gino, piro galiliag pa ka enged tang lali ang magiga-pen ong nandia, indi dapat magigbelag tang babay. ¹⁴ Tenged ang katawang indi pagto ong Gino magang agpalbag da ka para ong Dios, tenged ong pagto tang katawa na. Narin matod ong lali pario ka ong babay. Mga belag ta maning ta na, asta ang mga ana nira indi ra ka marisibi tang Dios. Piro ang kamatodan, garisibi na tanira. ¹⁵ Piro mga galiliag pa enged ang magigbelag tang katawang indi pagto, pabayan mi. Libri ra tanirang magigbelag, tenged ginoyan ita tang Dios ang mangaboi ita ang anday golo. ¹⁶ Sinopa lamay gatako? Babay man obin lali, indi masigoro mi mga yamo tang gamiten tang Dios agod malibri na tang mga kakatawan mi.

Magpadayon amo ong pagkabetang mi

¹⁷ Ang kada tata dapat mangaboi sigon ong pagkabetang ang sindol tang Dios ong nandia, ig magpadayon ong pagkabetang na asing tanandia ginoyan na. Yay na tang agtotoldoko ong mga pagmagto ong ni Cristo ong tanan ang logar. ¹⁸ Alimbawa, mga may laling natorian da ba-lo tanandia nagto ong Gino, pabayan da lamang tanandia ang maning ta sia. Ig mga may atan kang indi natorian ba-lo nagto ong Gino, belag da ka ta kaministiran ang magpatori pa tanandia. ¹⁹ Tenged belag ta importanti mga natorian obin anda.^{§§} Ang importanti lamang ay ang pagtoman tang mga tobol tang Dios. ²⁰ Animan magpadayon tang kada tata sigon ong pagkabetang na asing tanandia ginoyan tang

[¶]7:7 7:7 Si Pablo sindolan tang Dios ta abilidad ang makontinto tanandia, maski anday katawa na. Mabasa ta ong 1 Cor 7:8 ang tanandia anday katawa na.

^{§§}7:19 7:19 Ang kaogalian tang mga Judio ay patorian tang mga ana nirang lali bilang tanda ang tanira mga pinilik tang Dios ig mga manigtoman tang Katobolan. Telekan ka ong Bokabolario, ong "Pagtori."

Dios. ²¹ Mga yawa torobolon ta doma ba-loa nagto ong Gino, sigi lamang. Piro mga may tsansa mong malibri ong pagimong torobolon, boaten mo. ²² Ang tatang torobolon ang ginoyan da tang Gino, libri ra ong gaem tang kasalanan. Maning ka ta si, ang taw ang libri ang ginoyan da ni Cristo, nagimong torobolon na ra. ²³ Mal tang binayad tang Dios agod magimo among nandia, animan magsirbi amo ra ong Dios, belag ta ong taw lamang. ²⁴ Mga logodo, mga onopay pagkabetang mi asing ginoyan amo tang Dios, magpadayon amo lamang atan ang aroman na.

Natetenged ong anday katawa nira ig ong mga babay ang balo

²⁵ Mga natetenged ong mga anday katawa nira, anday ma-dolong tobol ang nagalin ong Gino. Piro ong kate-bek tang Gino bilang taw ang nagimong mataligan da, narin tang maningo.

²⁶ Mga ong yen, tenged ong mga kaliwagan ang agtalongaen ta mandian, mo-ya pang magpadayon ita kang lagi ong yaten ang pagkabetang. ²⁷ May katawa mo ra? Indi belagan mo. Anda pay katawa mo? India ra magdilem ta katawa mo. ²⁸ Piro mga yawa mangatawa ka engaged, india ka pagkatalak. Ig mga ang tatang soltiras magpakatawa, indi ka tanandia pagkatalak. Kaso lamang, ang magkatawa magkatinir ta mga problima ong kaboi nira tarin ong ta-paw tang kalibotan, ig galiliago rin ang indi mapasaran mi tang mga kaliwagan ang maning atan.

²⁹ Narin tang maliagong yaning, mga logod—dipot da lamang tang timpo para magsirbi ong Gino. Animan impisa mandian, ang mga may katawa dapat mangaboi ang midio anday katawa nira ang agtokawen nira. ³⁰ Ang mga pamagsinti, mangaboi ang midio anday kaso tang kasisintiren nira. Ig ang mga

gangalipay, maning ka ta si ong kalipayan nira. Ang mga pamamakal, dapat mangaboi ang midio anda ray barakalen nira ang irintindien pa nira. ³¹ Ig ang mga pamagpakinabang tang mga bagay tarin ong kalibotan, indi dapat oldan ta importansia tang mga bagay ang asia. Tenged ang tanan ang bagay tarin ong kalibotan mangalipat lamang.

³² Galiliago rin ang indi amo malibeg ong mga irintindien tarin ong kalibotan. Ang laling anday katawa na pagdemdem tang boroaten tang Gino ig mga monopa tanandia mapagtorol ta kalipayan ong nandia. ³³ Piro ang laling may katawa na pagdemdem ang pirmi tang mga bagay tarin ong kalibotan ig mga monopa tanandia mapagtorol ta kalipayan ong katawa na. ³⁴ Yay na tang dailan ang pirming pagdoadoa tang isip na. Ig maning ka ta sia tang mga soltiras obin ang mga babay ang anday katawa na. Ang babay ang anday katawa na, anday domang aggintindien na kondi ang pagsirbi na ong Gino, tenged galiliag tanandiang bogos ang magbolontad tang sadili na ong pagsirbi ong Gino. Piro ang babay ang may katawa na pagdemdem ang pirmi tang mga bagay tarin ong kalibotan ig mga monopa tanandia mapagtorol ta kalipayan ong katawa na.

³⁵ Agganingo narin ong nindio para lamang ong ikakao-ya mi. Indi amo ka agbawalen ta ang mangatawa, kondi galiliago lamang ang tabangan amo yen agod maosay tang pangaboi mi ig anday magsamber ong pagsirbi mi ong Gino.

³⁶ Mandian, natetenged ong magnobio—mga ong isip tang lali belag ta tama tang agboaten na ong nobia na, ig indi ra mawidan na tang sadili na, ig ong isip na dapat magpakasal da tanira, mo-ya pa magpakasal da lamang. Belag sia ta talak. ³⁷ Piro mga disidido tang laling indi katawaen na tang nobia na ig mga para ong nandia

belag ta kaministiran ang mangatawa tenged gawidan na pa ka tang sadili na, mo-ya ka tang agboaten na. ³⁸ Animan mo-ya tang agboaten tang pangatawa ong nobia na, piro mas mo-ya pa enged tang indi pangatawa.

³⁹ Ang babay gabe-ket ong katawa na mintras gaboi tang katawa na. Piro mga patay da tang katawa na, poidi si tanandiang magpakatawa, basta ong tatang laling pagosoy ong Gino. ⁴⁰ Piro midio mas mambeng tanandia mga indi ra magpakatawa. Narin ong yen ka lamang. Piro pagparetong ang Ispirito Santo pag-toldok ka ong yen.

Natetenged ong mga pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan

8 Mandian, isayodo tang natetenged ong mga pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan.

Pario tang inaning mi, “Itang tanan, may kinata-wanan ta.” Ang problima lamang, mga panalig ita ong sadiling kinata-wanan ta, magpalawig ita lamang tang mga sadili ta. Piro paggegma tang kaministiran agod magpabaked ita ong tata may tata. ² Ang taw ang ganing may kinata-wanan na, korang pa ka enged tang gata-wanan na. ³ Piro gailala tang Dios tang mga taw ang pamaggegma ong nandia.

⁴ Animan balikan ta tang natetenged ong pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan. Panganen ta bato obin indi? Gata-wanan ta ra ang “Anday onopa tang mga dios-diosan” ig “Tambilog ang enged lamang tang Dios.” ⁵ Matod ang may agganingen ang mga dios ong langit asta ong tanek, ig doro tang agganingen “mga dios” ig “mga gino.” ⁶ Piro ong yaten, tambilog lamang tang Dios, ang yay ang yaten ang Tatay ang nagboat tang tanan ang bagay. Gaboi ita para ong nandia. Ig tambilog enged lamang tang Gino ta, ang anday doma kondi si Jesu-

Cristo. Tenged ong nandia naboat tang tanan ang bagay, ig tanandia tang pagtorol ta kaboi ong yaten mandian.

⁷ Piro may mga logod ta atan ang indi pa gangatako tang kamatodan ang na. Ig tenged pamagto tanira tanopa sia ong mga dios-diosan, yay sia ang asta mandian mga tanira mamangan ta karning binolontad ong mga dios-diosan, ong kaisip nira midio agtowan pa ka enged nira tang mga dios-diosan ang asi. Animan tenged pamangontra tanira ong konsinsia nira, panlobay da tang nem nira ong isip nirang pagkatalak tanira. ⁸ Ong kamatodan, belag ta natetenged ong pamangan ang risibien ita tang Dios obin indi. Indi ita maonopa mga indi ita mamangan ta tatang bagay, ig anda kay pakinabang na maski mamangan ita.

⁹ Piro magandam amo! Maski libri among mamangan ta maski onopa, itaben sia yay ang magimong magikanaan ang magkatalak tang mga logod ang korang pa tang pagto nira.

¹⁰ Alimbawa lamang, yamong may kinata-wanan mi ong mga bagay ang na, pamagsaro among pamangan ong simban tang mga dios-diosan, ig itaen amo tang tatang logod ang malobay pa tang pagto na. Ang mainabo don, gata-wanan mi ra ka. Mamoirsa tang nem tang logod ming asi agod mamangan ka tanandia tang binolontad ong mga dios-diosan, maski ong pabetang na sia talak. ¹¹ Maliag yaning, ang “kinata-wanan” mi, yay ang nanlangga ong taw ang asiang malobay tang pagto na. Tatang logod mi pa, ig si Cristo mismo napatay agod malibri tanandia. ¹² Mandian, mga pagkatalak amo ta maning atan ong logod ming malobay pa ong pagto na ig agpasitan mi tang nem na, maliag yaning pagkatalak amo ra ka ong ni Cristo. ¹³ Animan mga ang karning binolontad ong dios-diosan ang agpanganeno yay ang magimong magikanaan ang magkata-

lak tang logodo, indio ra lamang mamangan ta sia asta ong tanopa, agod indi magkatalak tang logodo tenged ong yen.

Indi aggamiten ni Pablo tang mga kato-lidan na bilang apostolis

9 Gata-wanan ming yo libro, ig tatang apostolis pa. Napaita ong yen si Jesus ang yaten ang Gino, ig yamo mismo tang borak tang yen ang pag-pangabedlay para ong nandia. ²Maski indio ilalaen tang doma ang yo apostolis, yamo atan ong Corinto dapat lamang mangilala ong yen. Yamo mismo tang ibidinsia ang pagsirbio ong Gino bilang apostolis.

³Maning ta na tang sabato ong mga taw atan ang pamagosisa ong yen.

⁴Gata-wanan tang tanan ang yaming mga apostolis may kato-lidan amen ang mama-dol ta pamangan amen ong mga taw ang agtoldokan amen. ⁵May kato-lidan ka tang mga apostolis ang magekel ong biahi tang kakatawan amen ang pamagto ka, pario tang agboaten ni Pedro ig ang domang mga apostolis, asta ang mga logod tang Gino. ⁶Onopa? Yami lamang bato ni Bernabe tang kaministiran ang mandilem para ong pangaboian amen? ⁷Anday sondalong pagsoildo ong sadili na! Sinopa tang manigkoma ang indi gakinabang ong lindoak na? Sinopa tang manigbadbad ang pagsagod ta karniro ig indi gakinabang tang gatas na?

⁸Ang agsambitenong na belag lamang ta sigon ong agboaten tang mga taw, tenged ya kay narin tang agtotoldok tang Katobolan. ⁹Nasolat mismo ong Katobolan ni Moises, “Indi be-ke-tan tang anga tang baka ang aggamiten ong pang-giek.”* Mane-mao, baka lamang bato tang aggisipen tang Dios ong binitala

nang asi? ¹⁰Belag, asta itang taw tang agganingen na, animan nasolat sia para ka ong ikakao-ya ta. Tenged ang taw ang pagarado ig pangayeg panalig ang may parti na ong pa-bat. ¹¹Nagloak ami ong nindio ta mga grasiang ispiritoal. Animan bagay enged lamang ang magpakinabang ami magalin ong nindio tang mga bagay ang kaministiran amen ong kaldaw-kaldaw. ¹²Mga ang domang manigtoldok may aggelaten nira magalin ong nindio, mas labi ra enged yami.

Piro maski may kato-lidan amen ang mama-dol ong nindio, indi enged bindoat amen. Inagoanta amen da lamang tang tanan agod anday magsamber ong mga taw ong pagrisibi nira tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. ¹³Balampa gata-wanan mi ka, ang mga pamagsirbi ong Timplo, don ka pamangomit tang pamangan nira. Ig ang mga pamagsirbi ong altar pamangomit ka tang parti nira ong mga bagay ang agbobolontad ong altar. ¹⁴Pario ka ta si, sinobol tang Gino nga ang mga taw ang agpatakon tang Mo-yang Balita dapat magtorol ong mga pamagpatako ong nira agod maboi ka tanira.

¹⁵Piro yo, indio naggamit maski tambilog ong mga kato-lidan ang asia. Ig indio ka pagsolat para gamiteno ra si. Mo-ya pang mapatayo, ayaw lamang komiten ong yen tang maski sinopa tang appambogong indio pama-dol. ¹⁶Indi appambogo tang yen ang pagpatako tang Mo-yang Balita tenged na yay ang obligasiono ig indi maimo ang indi boateno. Yo, kailō ka, mga indi boateno. ¹⁷Mga nagtoldoko ig yo rin tang namilik tang obrang asia, poiding mage-lato ta sol. Piro ang matod, agtomaneno lamang tang boroaten ang sinalig tang Dios ong yen. ¹⁸Onopa mandian

*9:9 9:9 Deuteronomio 25:4. Maliag yaning, dapat mate-bek tang may baka, ig indi be-ke-tan tang anga na agod ang baka mapamangan ta ge-ley mintras pagobra.

tang balet ang marisibio? Ang agbibilango ang balet anday doma kondi galipayo ang indio pagpabayad ong yen ang pagpatako tang Mo-yang Balita, maski matod ang poidiong magpabayad ong pangabedlayo para ong Mo-yang Balita.

¹⁹Yo libro, ig indio agtobol-tobolon tang maski sinopa. Piro midio pagpatobol-tobolo ra ka ong tanan ang taw agod mas yadi pa enged tang maekelano ang magto ong ni Cristo. ²⁰Yay na ang yo, mga aromano tang mga Judio, pangaboio pario ong mga Judio agod maekelano tanirang mamagto ong ni Cristo. Animan maski belago ra ta sakep tang Katobolan ang inintriga ni Moises ong mga Judio, agtomaneno si agod maekelano tanira ong yaten ang pagto. ²¹Maning ka atan tang agboateno mga ka-peno tang mga belag ta Judio. Indi ra agtomaneno tang Katobolan ang para ong mga Judio, kondi pangaboio pario tang mga belag ta Judio agod mamagto ka tanira ong ni Ginong Jesus. Narin belag ta maliag yaning ang indio agtomaneno tang tobol tang Dios, tenged agtomanenong enged tang mga tobol ni Cristo. ²²Pagigbagayo ong mga malobay pa tang pagto nira agod matabangano ka tanira. Yay sia animan pagprosigirong magigbagayo ong tanan ang taw, agod balampa malibrio pa tang doma ong maski onopang midiosay. ²³Ang tanan ang asia agboateno agod mas mabantog pa enged tang Mo-yang Balita. Tenged yo galiliago kang magigelay ong mga grasiang ekel na.

²⁴Gata-wanan mi, mga ipabetang ta ong tatang karira, doro tang pamagsinikad, piro tambilog ka enged lamang tang marisibi tang primio.

Animan paneman mi tang sikad mi agod marisibi amo ta primio. ²⁵Ang tanan ang manigkayam, agdisiplinaen nira ta mo-ya tang mga sadili nira agod marisibi tanira ta tatang primio ang madali ka lamang malangga. Piro itang mga pamagto, pamagprosigir ita agod marisibi ita ta tatang primio indi enged magkopas asta ong tanopa. ²⁶Animan yo, midio diritso enged tang sikado paning ong tarampetan. Ig mga ong boksingiro pa, indio ka panontok ong mageyep. ²⁷Aggawidano ig agdisiplinaeno ta mo-ya tang sadilio. Itaben pagatapos ang mapagpatako tang Mo-yang Balita ong doma, yo pa tang indi maprimioan.

Pandam ang natetenged ong mga dios-diosan

10 Mga logod, dapat demdemen mi tang nainabo ong mga kamepet-mepetan ta ang namagtabid ong ni Moises asing tokaw. Tanirang tanan inantabayan tang onom ang pinatabid tang Dios ong nira, ig tanirang tanan namagpanaw ong ka-ngan tang talsing aggoyan ta “Masinggi” ig namansila-ted don.[†]

²Ong onom ang asi ig ong talsi, midio nangaboniagan tanirang tanan bilang mga sinagpan ni Moises. ³Tanirang tanan namangan ta tata lamang pamanangan ang nagalin ong Dios. ⁴Ig tanirang tanan namanginem ka tang wing nagalin ong bato ang pina-bod tang Dios. Ig ang batong asi tatang simbolo tang matod ang Bato ang nagaroman ig nagsoportang ong nira, anday doma kondi si Cristo mismo.[‡] ⁵Piro indi nalipay tang Dios ong karakelan ong nira. Animan ang mga sinangoni nirang patay naglinget da

[†]10:1 10:1 Ang istoriang na natetenged ong pagated tang Dios ong mga Israelita ig ong pagbelak na tang talsi mabasa ta ong Exodo 13:17-14:31.

[‡]10:4 10:4 Ang istoriang na natetenged ong pinapan ig pinainem tang Dios ong nira mabasa ta ong Exodo 16:1-17:7.

lamang don ong logar ang anday gistar ang taw.

⁶Mandian, ang mga nainabo ong nira nagtorol ta adal ong yaten agod indi ita maliliag ang magboat ta malain, pario tang bindoat nira. ⁷Indi amo mamagto ong dios-diosan, pario tang bindoat tang doma ong nira. Ang bindoat nira nangangang Kasolatan ang ganing, “Ang mga taw namagkombida, namagirineman, ig namagboat ta malalaway ang kalipayan.”[¶] ⁸Ig indi ita enged mangombabay obin mangonlali, pario tang bindoat tang doma ong nira. Animan sinilotan tanira tang Dios ig dorong polok may tolong ribong taw tang nangapatay ong tang kaldaw lamang.[§] ⁹Ig indi sobokan ta tang Dios pario tang bindoat tang doma ong nira. Yay sia ang inalat tanira ta mga ma-kal ig nangapatay.^{**} ¹⁰Indi ita ka magriklamo ang pirmi pario tang bindoat tang doma ong nira. Tenged yay sia ang sinobol ong nira tang Dios tang anghil ang manigpatay agod pamatayen tanira.^{††}

¹¹Ang tanan ang nang nainabo ong mga Israelita pagsirbing alimbawa, ig sinolat agod magimong pandam ong yaten ang gangaboi mandian ong mga timpong alenget dang matapos tang kalibotan.

¹²Animan, mga ganing among mabaked da tang pagto mi, magandam amo. Itaben magkatalak amo pa. ¹³Anday pagsobok ang gapasaran mi ang indi kakabot ong tanan ang taw. Piro mataligan ta tang Dios ong mga pangako na ang indi amo sobokan ang sobra pa ong poirsa mi. Piro mga komabot tang pagsobok, magboat ka

tanandia ta midios agod malibri amo, ig indi amo madeg tang tokso.

¹⁴Animan, mga agmaleno, palawid amo ong mga dios-diosan. ¹⁵Narin tang maningo ong nindio mandian, bilang mga matatako. Pagisip-isipan mi lamang tang agganingong na. ¹⁶Mga itang pamagto pamagsirimet-simet agod demdem tang kamatayen ni Cristo, may agginemen ta ang agpasalamatan ta ong Dios. Asia maliag yaning aggaloyan ita tenged ong dogong pinatorok ni Cristo. Ig ang tinapay ang aparti-partien ta ig agpanganen pagpaita ang ka-pen itang tanan ong sinangoni na. ¹⁷Ig maski yadi ita, tanga sinangonian ita lamang, tenged tanga tinapayan lamang tang aggelay-elayen ta.

¹⁸Isipen mi tang mga Israelita. Pamamangan tanira tang agbobolontad ong altar tang Dios ig don pamagpaita ang tanira ka-pen ong mga pamagto ong Dios. ¹⁹Mandian onopay maliagong yaning? May kointa na ka bato tang mga dios-diosan ig ang pamangan ang agbobolontad ong nira? ²⁰Anda enged! Ang maliagong yaning, ang mga bolontad tang mga taw ang indi gailala ong Dios, indi agbobolontad nira ong Dios, kondi ong mga dimonio ra! Ig indio maliag ang magiga-pen amo ong mga dimonio! ²¹Indi poiding manginem amo ong kopa tang Gino oman manginem ta binolontad ong mga dimonio. Indi ka poiding mamangan bilang sinagpan tang Gino ig magigsaro pa ong binolontad ong mga dimonio. ²²Onopa? Galiliag itang mangimon tang Gino? Makaga-gaem ita bato ang sobra pa ong nandia?

²³Itaben may maganing, “Libri itang magboat ta maski onopang bagayay!”

[¶]10:7 10:7 Exodo 32:6

[§]10:8 10:8 Bilang 25:1-18

^{**}10:9 10:9 Bilang 21:5-6

^{††}10:10 10:10 Bilang 16:41-49

Piro belag ta tanan ang bagay tang para ong ikakao-ya ta. Maski maning ita kaman ang “Libri itang magboat ta maski onopang bagayay!” Piro belag ta tanan tang mapakinabangan ta agod magpabaked tang pagto tang tata may tata. ²⁴Dapat belag tang ikakao-ya mi tang intindien mi, kondi ang ikakao-ya tang doma.

²⁵Mandian mga natetenged ong karni, libri among mamangan ta maski onopay agpabakal ong palingki. Indi amo ra mane-ma te-ma mga asia nabolontad ong mga dios-diosan agod indi golon tang isip mi. ²⁶Tenged na-tang ong Kasolatan, “Ang kalibotan ig ang tanan tarin, ang Gino tang may nandia ta na.”^{‡‡}

²⁷Pabetang ta, may tatang taw ang indi pagto ong Gino ig inimbitar amo nandia ang mamangan ong nira. Paning amo lamang, mga galiliag amo, ig panganen mi tang maski onopay agsisirbi nira ong nindio. Indi amo ra mane-ma tema mga asi binolontad ong dios-diosan obin anda, agod indi golon tang isip mi. ²⁸Piro mga may maganing ong nindio ang binolontad ong dios-diosan tang pamangan ang asi, maski indi ra lamang panganen mi. Maning ta sia tang boaten mi agod anday goloan ta isip. ²⁹Ang isip ang agganingeno yay ang isip tang taw ang asi, ig belag tang isip mi.

Mandian itaben maning amo, “Angay awidano tang sadilio para lamang indi golon tang isip ta doma? ³⁰Mga pagpasalamatong ong Dios mintras pamangano, angay pakalaineno pa tenged ong pamangan ang agpasalamatano?”

³¹Narin tang sabato ong nindio: Maski onopay boaten mi, mamangan amo man obin manginem, boaten mi tang tanan agod mas dayawen tang Dios. ³²Indi amo enged magboat ta maski onopa ang mapagpatalak ong mga Judio obin

ong mga belag ta Judio, obin ong aro-man ming pamagto ong Dios. ³³Pario yo, pirmiong pagprosigir ang malipay tang tanan ang taw ong tanan ang agboateno. Belag tang sadiling ikakao-yao tang agpalabieno, kondi ang ikakao-ya tang doma, agod malibri tanira ong silot tang Dios.

11 Animan patoladano nindio, pario yo ang pagpatolado ong ni Cristo.

Ang masinlong ogali mga pagsirimet-simet tang mga pamagto

²Agdayawen amo yen tenged agdemdemen mi tang tanan ang bindoat ig sinoldoko, ig agtomanen mi tang pinakaboto ong nindio. ³Piro may galiliagano pang maintindian mi. Si Cristo tang pangolokolo ong kada lali, ig ang lali yay ang pangolokolo ong katawa na, ig ang Dios ya kay ang pangolokolo ong ni Cristo. ⁴Animan ong pagsirimeten mi, mga ang tatang lali pangadi obin pagpakabot tang bitala tang Dios ang pagkopot tang kolo na, pagtorol ta kaeyakan ong ni Cristo ang pangolokolo ong nandia. ⁵Ig mga ang babay pangadi obin pagpakabot tang bitala tang Dios ang anday dapa tang kolo na, pagtorol tanandia ta kaeyakan ong katawa nang pangolokolo ong nandia, ig pario ra lamang tanandia ong babay ang nagpakalbo tang boa na. ⁶Ig ang babay ang indi pagdapa tang boa na, mo-ya pang magpabolog da lamang tanandia. Piro makaeyak mga ang babay magpabolog obin magpakalbo tang boa na. Animan dapat kopotan na tang kolo na. ⁷Mandian ang lali indi dapat magkopot tang kolo na, tenged tanandia tang pagpaita tang gaem ig podir tang Dios. Piro ang babay pagpaita tang podir tang lali. ⁸Tenged ang lali indi bindoat tang

‡‡10:26 10:26 Salmo 24:1; 50:12

Dios ang nagalin ong babay, kondi ang babay yay ang bindoat na nagalin ong lali. ⁹Indi bindoat tang lali para ong babay, kondi ang babay yay ang bindoat para ong lali. ¹⁰Animan ang babay kaministiran ang magkopot tang kolo na agod maski ang mga anghil mangatako ang pagpasakep tanandia ong katawa na. ¹¹Piro demdemen ta ka, bilang mga na-pen da ong Gino, ang babay kaministiran na tang lali pario tang lali kaministiran na tang babay. ¹²Mga nagalin man tang babay ong lali, ang lali mandian tang pagalin ong babay. Ig ang tanan pagalin ong Dios.

¹³Yamo tang magdisision. Tama bato ong babay ang itaen ang pangadi ang anday kopot tang kolo na? ¹⁴Gata-wanan mi ra ka, natoral lamang ang dipot tang boa tang lali, tenged makaeyak mga maboat. Kaman? ¹⁵Piro ang maboat ang boa yay ang pagtorol ta dengeg ong babay. Tenged sindolan da tanandia tang Dios ta maboat ang boa agod may kopot dang lagi tang kolo na. ¹⁶Piro mga may galiliag ang magigdiskosion pa atan natetenged ong bagay ang na, anday domang maningo kondi narin lamang: Maning enged lamang ta sia tang kaogalian amen, asta ang tanan ang pamagto ong Dios ong tanan ang logar.

Ang sagradong panapon

¹⁷Mga natetenged ong yaningo mandian, indi amo madayaw ta. Tenged ang pagsirimet-simet mi, indi pagtorol ong nindio ta kao-yan kondi kalainan. ¹⁸Tenged nabalitano ang kada magsirimet-simet amo bilang mga pamagto, indi amo mamagoroyonan ig pamagbelag-belag amo. Ig pagpareto ang itaben may kamatodan ta sia. ¹⁹Bagay lamang sia ang pamagbelag-belagan amo agod itaen ta mo-ya mga sinopa enged ong nindio tang matod ang pamagto. ²⁰Ong pagsirimet-simet ming

maning atan belag tang panapon tang Gino tang agsilibraen mi. ²¹Tenged ang kada tata ong nindio ono aporadong mamangan tang balon na, mintras ang doma ono letem pa ig ang doma baleng da! ²²Angay indi amo kang lagi mamangan ig manginem ong sadiling pamalay-balay mi? Midio agdegedegen mi tang mga pamagto ong Dios ig agpaeyaken mi tang mga malilised! Onoray maningo mandian? Dayawen amo bato yen? Indi! Indi naging maboato.

²³Narin tang sinoldok ong yen tang Gino ig sinoldoko ka ong nindio: Ang labing asing si Ginong Jesus tinraidor ni Judas, namisik tanandia ta tinapay, ²⁴nagpasalamat tanandia ig pinisi-pisi na ang ganing, “Na tang yen ang sinangoni ang agbobolontad para ong nindio. Boaten mi narin bilang pagdemdem ong yen.” ²⁵Pagatapos nirang nanapon, maning ka ta si tang bindoat na ong bino. Bindiotan na tang kopa ig minaning, “Na tang ba-long inigoan tang Dios para ong nindio, ang agpabakeden tang yen ang dogo. Kada manginem amo tang binong na, boaten mi bilang pagdemdem ong yen.” ²⁶Animan, kada mamangan amo tang tinapay ang na ig manginem ong kopang na, agpatako mi tang natetenged ong kamatayen tang Gino asta tanandia magbalik ang moman.

²⁷Piro ang maski sinopay mamangan tang tinapay ang na ig manginem ong kopa tang Gino, ig ong pagboat na ta na korang tang galang na, pagkatalak tanandia ong sinangoni ig dogo tang Gino. ²⁸Animan, dapat osisaen kang lagi tang taw tang sadili na ba-lo tanandia mamangan tang tinapay ig manginem ong kopa. ²⁹Tenged mga ma-pen tanangdiang mamangan ig manginem ig indi agdemdemen na tang sinangoni tang Gino, pagtorol lamang tanandia ta silot ong sadiling sinangoni na. ³⁰Yay sia ani-

man dorong malolobay ong nindio ig pagmagmasit pa. Ig ang doma nangapatay da. ³¹ Piro mga osisaen ta kang lagi tang sadili ta, indi ita silotan tang Dios. ³² Piro maski silotan ita tang Dios, maliag yaning agto-liden ita nandia agod indi ita sintinsian aroman tang mga taw ong kalibotan ang indi pangilala ong nandia.

³³ Animan, mga logodo, mga mamagapen amo ong pagsilibra tang panapon tang Gino, mamagerelatan amo. ³⁴ Mga may agle-men ong nindio, mamanan kang lagi tanandia ong sadiling pamalay-balay na, agod indi amo silotan tang Gino tenged ong agboaten mi mga pamagsirimet-simet amo. Mga natetenged ong domang bagay, ba-lo ra kang lagi, ong pagkaboto ra lamang may maningo pa.

Mga abilidad ang to-dol tang Ispirito Santo

12 Ang isayodo ong nindio mandian ay ang natetenged ong mga abilidad ang agto-dol tang Ispirito Santo.

Mga logod, galiliagong maintindian mi ta mo-ya tang mga bagay ang na. ² Gata-wanan mi ka, asing indi amo pa gailala ong Dios ang matod, napaloko amo ong doma ig naekelan ang magto ong mga dios-diosan ang indi mabitala. ³ Animan dapat mata-wanan mi, mga ang tatang taw aggaeman tang Ispirito tang Dios indi enged mapagbitala ta malain kontra ong ni Jesus. Ig anda kay taw ang mapangilala ong ni Jesus bilang Ampoan ta poira lamang mga tanandia agtoldokan tang Ispirito Santo.

⁴ Mandian, sari-sari tang abilidad ang agto-dol tang Ispirito Santo, piro tata lamang tang pagtorol. ⁵ Ig sari-saring klasi tang pagsilirbien, piro tatang Gino lamang tang agsirbian ta. ⁶ Sari-sari ka tang boroaten ang sinalig tang Dios ong yaten, piro tatang Dios lamang tang pagtorol ta poirsang ong kada tata agod maimo

tang mga boroaten ang narin. ⁷ Ang kada tata agtoldan ta abilidad ang pagpaita nga ang Ispirito Santo atan ong nandia, ig narin agto-dol para ong ikakao-ya tang tanan. ⁸ Ang doma agtoldan tang Ispirito Santo ta abilidad ang magpatako ta mga masinlong adal ang nagalin ong Dios, ig ang doma agtabangan tang Ispirito Santo ang magtoldok tang dorong kinata-wanan. ⁹ May atan ang agtoldan ta mabael ang pagtalig, ig may atan kang agtoldan ta abilidad ang magpaoya ong mga pamagmasit. Ig ang tanan ang na pagalin ong Ispirito Santo mismo. ¹⁰ Ang doma agtoldan ta gaem ang magboat ta mga milagro. Ang doma, abilidad ang magpakabot tang bitala tang Dios. Ig ang doma, abilidad ang mailala mga ang tatang ispirito mo-ya obin malain. May agtoldan ka ta abilidad ang mitala ong sari-saring klasi ta bitala ang indi maintindian, ig may atan kang agtoldan ta abilidad agod magpaintindi mga monopa tang maliag yaning tang mga bitalang asi. ¹¹ Piro ang tanan ang na, tatang Ispirito lamang enged tang pagtorol, ig agto-dol na ong kada tata sigon ong kaliliagan na.

Ang pamagto ong ni Cristo tanga sinangonian lamang

¹² Ang sinangoni ta taw dorong parti na, piro tanga sinangonian lamang. Maning ka ta si tang mga pamagto ong ni Cristo. Maski yadi ita, tanga sinangonian ita lamang bilang sinangoni ni Cristo. ¹³ Tenged itang tanan, Judio man obin belag, torobolon obin belag, binonigan ita ong tatang Ispirito lamang agod magimong tanga sinangonian lamang. Ig tatang Ispirito lamang tang sindol ong yaten ang tanan.

¹⁴ Ang sinangoni ta taw, dorong mga parti na, belag lamang ta tambilog. Pabetang ta, ¹⁵ ang kakay ta maning, "Belago ta parti tang sinangoni, tenged be-

lago ta kalima.” Asia, maliag yaning bato ang kakay ta indi ra gasakepan tang sinangoni ta? ¹⁶Ig mga ang talinga ta maning, “Tenged yo belago ta mata, belago ta parti tang sinangoni.” Asia bato? Indi ra gasakepan tang sinangoni ta? Indi poidi. ¹⁷Tenged mga ang sinangoni tang taw poros lamang mata, mono ita pa mabasi? Ig mga ang bilog ang sinangoni ta talinga lamang, mono ita pa maongaw? ¹⁸Piro bintang tang Dios ong sinangoni ta tang kada parti na sigon ong kaliliagan na. ¹⁹Mga tambilog lamang tang parti na, indi ita maning ang sinangoni si. ²⁰Ong kamatodan, dorong tang parti tang sinangoni ta, piro tanga sinangonian ka enged lamang.

²¹Animan ang mata indi mapaganing ong kalima ang, “Belaga ta kaministiran ta.” Ig ang kolo indi ka mapaganing ong kakay ang, “Belaga ta kaministiran ta.”

²²Ong kamatodan, ang mga parti tang sinangoni ta ang midio malobay-lobay, tanira pa enged tang kaministiran ta.

²³Ang mga parting midio anday dengeg nira obin makaeyak ang pa-dekan, yay ang agpalabien ta ig aggasikason ta ta mo-ya. ²⁴Narin indi agboaten ta ong mga parting masinlo rang laging pa-dekan. Maning atan tang bindoat tang Dios ong sinangoni ta. Sindolan na ta dengeg tang mga parting midio anday dengeg nira, ²⁵agod mamagtarabangan tang tata may tata ig anday soroayan.

²⁶Mga ang tatang parti agsitan, agsitan ka tang tanan. Ig mga ang tatang parti agdayawen, gangalipay tang tanan.

²⁷Animan mandian, itang mga pamagto ong ni Cristo nagimo itang sinangoni ni Cristo, ig ang kada tata ong yaten gasakepan ta narin. ²⁸Ig ang kada mimbro tang sinangoni na, sindolan tang Dios ta obra na. Primiro ong tanan, may mga apostolis. Yadoa, ang mga manig-

pakabot tang bitala tang Dios.[¶] Ya-lo, mga manigtoldok. Nagtorol ka tanandia ta mga manigboat ta milagro. Oman may mga manigpao-ya tang mga pamagmasit, mga manigtabang, mga paman-gatengdanan ig mga manigbitala tang sari-saring mga bitalang indi maintindian. ²⁹Gata-wanan mi ka, belag ta tanan tang bindoat ang apostolis, obin manigpakabot tang bitala tang Dios, obin manigtoldok. Belag ka tang tanan tang manigboat ta milagro, ³⁰manigpao-ya tang mga pamagmasit, manigbitala tang sari-saring bitala, obin manigsayod tang maliag yaning tang mga bitalang asi. ³¹Piro prosigiran ming marisibi mi tang mga abilidad ang mas importanti.

Ig mandian itoldoko ra ong nindio mga onopa tang masinlo ong tanan.

Ang paggegma

13 Maski mabitalao ong sari-saring bitala ta taw may anghil, mga anday gegmao ong doma, ang bibitalao ingal ka lamang pario ong tatang kampanang agbatintingen obin pompiang ang agtakopon. ²Ig maski mapagpakaboto tang bitala tang Dios, ig mata-wanano pa tang tanan ang mga adadalem ang mga kamatodan, asta ang sari-saring kinata-wanan, ig maski mapala-tedo pa tang mga bokid tenged ong mabael ang pagtō, anda pa ka enged ay kointao mga anday gegmao. ³Maski i-dolo tang tanan ang pagkabetango ong mga malilised, ig maski ibolontado pa tang sinangonio agod sirokon, mga anday gegmao ong doma, anda pa ka enged ay kointa na tang pagboato ta sia.

⁴Mga paggegma ita, magimo itang mapinasinsiaen ig mo-ya ong doma. Indi ita maibeg, magpambog obin ⁵magpalawig tang sadili ta. Indi ita mag-aboso obin magpalabi-labi tang sadili

[¶]12:28 12:28 “manigpakabot tang bitala tang Dios.” Ong bitalang Grigo: propita

ta. Indi ita magimong masisilagen, obin magdemdem ta kasisintiren ta nem. ⁶Ig indi ita malipay ong mga boat ang malain, kondi ong mato-lid. ⁷Pirmi itang magagoanta ig magtalig. Indi ita engaged magdoadoa kondi magprosigir ita ong tanan ang bagay.

⁸May kataposan tang pagpakabot tang bitala tang Dios ig ang pagbitala ong sari-saring klasi ta bitala. Ig ang kinata-wanan malobot-lobot ka. Piro ang gegma, anda engaged ay kataposan na. ⁹Tenged korang tang kinata-wanan ta, ig ang pagpakabot ta tang bitala tang Dios korang pa ka engaged. ¹⁰Piro mga komabot da tang anday kakorangan na, malipat da lamang tang may kakorangan na.

¹¹Asing ge-leyo pa, ang yen ang pami-tala, ang pangintindio ig ang isipo pario ong mola. Piro mandian ang may idado ra, binayano ra tang ogali tang mola.

¹²Mandian ong mga kaldaw ang na, midio korabong litrato lamang tang ag-gitaen ta ong tatang salamin ang belag ta mayag. Piro komabot tang kaldaw ang maita ita ra ta osto. Mandian korang pa tang pagailala ta ong Dios. Piro komabot tang kaldaw ang mailala ta tanandia ta mo-ya, pario tang bogos ang pagailala na ong yaten.

¹³Tolong bagay tang indi malipat—ang pagto, ang pagtalig,^{§§} ig ang paggegma. Piro ang kaimportantian ong tanan, yay ang paggegma.

**Palabien ta tang mga
abilidad ang matabang ong
mga aroman ta ang pamagto**

14 Animan, osoyon mi engaged tang paggegma. Ig prosigiran mi kang marisibi amo ta mga abilidad ang magalin ong Ispirito Santo, labi ra engaged

ang abilidad ang magpakabot tang bitala tang Dios. ²Tenged ang taw ang bibitala ong domang klasi ta bitala ang indi maintindian ta, pagigampang ong Dios lamang ig anda ong masig ka taw na, tenged anday maintindi. Piro aggaeman tanandia tang Ispirito Santo agod mitala ta mga adadalem ang mga bagay ang indi engaged kabot-kaboton tang mga isip ta. ³Piro ang pagpakabot tang bitala tang Dios bibitala ong mga taw agod magpabaked, magpapoira, ig magpalipay ong nira. ⁴Ang taw ang gabitala ong domang klasi ta bitala pagpabaked tang sadiling pagto na, piro ang pagpakabot tang bitala tang Dios pagpabaked ong aroman nang pamagto ong ni Cristo.

⁵Galiliago rin ang yamong tanan mabitala ong domang klasi ta bitala, piro mas mo-ya engaged ang magpakabot amo tang bitala tang Dios. Tenged ang taw ang magpakabot tang bitala tang Dios mas importanti ong taw ang gabitala ong domang klasi ta bitala, poira lamang mga may magpaintindi tang maliag yaning tang agbibitala na agod mapakinabangan ka tang aroman nang pamagto ong ni Cristo. ⁶Onopa bato tang ikakao-ya mi, mga logod, mga paningo atan ong nindio ig mitalao ong sari-saring klasi ta bitala ang indi maintindian mi? Andang pisan. Matabangan amo lamang mga may masayodo ong nindio, pario tang tatang pinaita tang Dios ong yen, ang tatang kamatodan ang nata-wanano, ang tatang bitalang nagalin ong Dios, obin doma pang mga toldok.

⁷Maski ong mga instromintong anday kaboi nira pario ong tipano obin gitara, mga belag ta klaro tang pagto-tog tang mga nota nira, monopa matawanan tang mga pamamasi mga onopa tang kantang agto-togon? ⁸Ig maski ong

§§13:13 13:13 Ang “pagtalig” ang na, mga ong bitalang Tagalog, “pag-asa.” Maliag yaning, ang kasigoroan ta natetenged ong mga pangako tang Dios.

mga sondalong manigtorotot, mga belag ta klaro tang pagpa-nog nira, anday magsimpan ang magiggira. ⁹Maning ka ta sia ong nindio. Pabetang ta, yawa bibitala ong domang klasi ta bitala ang indi maintindian ta taw. Monopa mata-wanan nira tang maliag mong yaning ong nira? Asia pario lamang ang yawa bibitala ong mageyep. ¹⁰Ong kamatodan, dorong mga bitala tarin ong kalibotan ig ang kada tata may maliag nang yaning. ¹¹Piro mga indio matako tang agbibitala tang kampango, midio mga dayoan ami ong tata may tata ang indi mamagintindian. ¹²Animan, komo doro rang kaliliag ming marisibi tang abilidad ang agto-dol tang Ispirito Santo, dapat dilemen mi pa enged tang mga abilidad ang mapagpabaked ong mga pamagto ong ni Cristo.

¹³Animan ang taw ang bibitala ong domang klasi ta bitala, dapat mangadi ang oldan ka tanandia tang abilidad ang magpaintindi mga monopa tang maliag nang yaning. ¹⁴Tenged mga pangadio ong domang bitalang indi gaintindiano, matod ka kaman ang pangadi tang yen ang ispirito. Piro ang isipo andang pisan ay mapakinabangan na atan. ¹⁵Animan, onopa tang dapat ang boateno? Manga-dio ong sari-saring klasi ta bitalang pagalin ong yen ang ispirito, piro mangadio ka ong mga bitalang gaintindiano. Magkantao ong mga bitalang pagalin ong yen ang ispirito, piro magkantao ka ong mga bitalang gaintindiano. ¹⁶Pabetang ta, pagpasalamata ong Dios ong mga bitalang pagalin ong ispirito mo ig indi maintindian ta taw. Piro may aroman mong taw ang anday abilidad na ang maning atan. Monopa tanandia mapaganing tang "Amen!" mintras anday kalibotan na mga onopa tang agpangadi mo? ¹⁷Poidi kaman ang nagpasalamata

ta mo-ya ong Dios, piro sia anday pakinabang na ong aroman mong taw.

¹⁸Pagpasalamata ong Dios ang bibitala ong sari-saring klasi ta bitala, sobra pa ong nindiong tanan. ¹⁹Piro ong mga pagsirimet-simet tang mga pamagto, maski lima lamang bitalang maningo ang maintindian ig mapagtoldok ong karomanano, mo-ya pa sia ong ribo-ribong bitalang indi maintindian.

²⁰Mga logod, indi amo ra mamagisip pario ong molang ge-ley. Mga natetenged ong malain, dapat kaman ang inosinti amo pario ong molang ge-ley. Piro mga ong pangintindi mi, dapat pario amo ong mga may idad da. ²¹Maning ta na tang na-tang ong Kasolatan, "Mitalao ong mga tawanong na," ganing tang Gino.

"Maggamito ta mga taw ang taga domang mga banoa ang bibitala ta sari-saring mga bitala, piro ang tawano indi pa enged mamasi ong yen."^{*}

²²Animan mga maning don, maliag yaning ang abilidad ang mitala ong sari-saring klasi ta bitala ang indi maintindian, tatang tanda para ong mga indi pamagto, ig belag ta para ong mga pamagto ra. Piro ang abilidad ang magpakabot tang bitala tang Dios sindol para ong mga pamagto, ig belag ta para ong mga indi pamagto.

²³Piro mandian pabetang ta, yamong pamagto pamagsirimet-simet da ig yamong tanan pamansibitala ong sari-saring klasi ta bitala ang indi maintindian. Mandian may namansi-led ang mga bisitang anday abilidad nira ang maning atan obin indi pamagto ong Gino. Indi bato tanira mamaganing ang gabeyeg amo ra? ²⁴Piro pabetang ta pa, yamong tanan pamagpakabot tang bitala tang Dios, ig may siminled ang

*14:21 14:21 Isaias 28:11-12

bitang anday abilidad na ang maning atan obin indi pagto ong Gino. Mandian, ong tanan ang gaba-yan na, mata-wanan nang tanandia pala tatang mapinagtalaken ang orosgaran da. ²⁵ig mata-wanan asta ang mga sikritong gatang ong popotokon na. Animan lomod tanandia ig magto ong Dios ang maning, “Matod ka kaman ang tarin ong nindio tang Gino!”

Ang masinlong pagsirimet-simet

²⁶ Animan, mga logod, onoray maning ta? Maning ta na tang dapat ang boaten mi mga mamagsirimet-simet amo: Ang doma magkanta, ang doma magtoldok, ang doma magsayod tang pinatako tang Dios ong nira, ang doma magbitala ong domang klasi ta bitala, ig ang doma magpaintindi mga monopa tang maliag yaning ta si. Basta ang tanan ang agboaten mi, para ong pagpabaked tang mga pamagto ong Gino. ²⁷Mga may pagbitala ong domang klasi ta bitala, dapat doroa lamang obin tolo tang mitala, piro indi tanira mamagdelelengan. Ig kaministiran ang may atan ang magpaintindi mga onopa tang agbibitala nira. ²⁸Piro mga anda enged ay mapagpaintindi, dapat magipes da lamang tanira, ig magigampang ong Dios ong sadili nira lamang. ²⁹Ang mga may abilidad ang magpakabot tang bitala tang Dios, dapat doroa obin tolo tang mitala. Ig ang doma mamamasi ig mamagisip mga tama obin belag tang agbibitala nira. ³⁰Mandian mga may kakarong don ang pamasi ig sindolan tang Dios ta ibitala na, dapat magipes da tang bibitala rang lagi. ³¹Ong maning ta sia, yamong tanan mapagberelet-beletan ang magpakabot tang bitala tang Dios, agod yamong tanan mapagadal ig mamamoirsa tang nem mi. ³²Ang manigpakabot tang bitala tang Dios, awidan na ra lamang tang sadili na. ³³Tenged

ang Dios indi galiliag ta golo kondi kaosayan.

Pario tang agboaten tang mga sinakepan tang Dios ong tanan ang logar, ³⁴mga yamong pamagto pamagsirimet-simet, ang mga babay dapat mamagipes tenged indi tanira agpagnan ang mitala. Dapat magpasakep tanira pario tang na-tang ong Katobolan tang mga Judio. ³⁵Mga may ite-ma tang babay, magelat tanandia asta maolik tanira ba-lo te-maen na tang katawa na, tenged makaeyak mga ang tatang babay mitala ong pagsirimet-simet tang mga pamagto.

³⁶Yamong mga taw amo! Itaben kalaom mi ang bitala tang Dios atan mismo nagalin ong nindio, obin yamo lamang tang narisibi ta sia! ³⁷Mga may atan ong nindio ang ganing tanandia ono manigpakabot tang bitala tang Dios obin may abilidad nang sindol tang Ispirito Santo, dapat ilalaen na kang tobol tang Gino tang agsosolatong na ong nindio. ³⁸Ig mga indi risibien na ang narin matod, indi ka risibien mi tanandia.

³⁹Animan, mga logodo, magprosigir amo enged ang magpakabot tang bitala tang Dios, piro indi bawalen mi tang pagbitala ong sari-saring klasi ta bitala ang indi maintindian. ⁴⁰Basta boaten mi tang tanan ong tama ig masinlong papanaw.

Ang moman ang pagaboi ni Cristo

15 Mandian, mga logod, ipademdemo ong nindio tang Mo-yang Balitang pinatakō ra ong nindio. Narin rinisibi mi ig asta mandian ya pa kay agpareten mi ta mo-ya. ²Tenged ang Mo-yang Balitang na yay ang mapaglibri ong nindio, basta magpadayon among magparet ong sinoldoko ra ong nindio. Poirang lamang

mga ang pagto mi belag dang lagi ta matod asing ba-lo among namagparet.

³Pinakaboto ong nindio tang kaimportantian ang sinoldok ong yen ig yay na: Si Cristo napatay natetenged ong mga talak ta, pario tang na-tang ong Kasolatan. ⁴Limbeng tanandia ig dayon ang binoi ong ya-long kaldaw, kompormi ka ong Kasolatan. ⁵Napaita tanandia ong ni Pedro, oman ong tampolok may doroang apostolis na. ⁶Pagatapos, napaita ka tanandia ong mga logod ta ang napagsirimet-simet, sobra pa ong limang gatos. Ig ang kayadian ong nira boi pa asta mandian, piro ang doma patay da. ⁷Napaita ka ong ni Santiago, ig pagatapos ong tanan ang apostolis.

⁸Ong kaorian da enged, napaita ka tanandia ong yen. Animan yo pario ong tatang mola ang pinangana ang belag ta oras. ⁹Tenged yo ka kaman tang kadibabakan ong mga apostolis, ig belag ngani ta bagay ang goyan ta apostolis, tenged asing primiro nagpaliwago ong mga pamagto ong Dios. ¹⁰Piro ong kaloy tang Dios, yo nagimong tata kang apostolis, ig anday mapaganing ang anday kointa na tang kaloy tang Dios ang asi ong yen. Ang matod, nagpabedlayo sobra pa ong domang mga apostolis. Piro indi bindoato ong sadiling poirsao, kondi ong kaloy ig tabang tang Dios. ¹¹Animan, maski yo obin tanira tang pamagtoldok, parario tang agtotoldok amen, ig na ka enged tang rinisibi mi.

Ang moman ang pagaboi tang mga patay

¹²Mandian, agtotoldok amen ong nindio ang si Jesu-Cristo binoing oman. Animan monora lamang tang doma atan ong nindio pamaganing ang indi boien tang mga patay? ¹³Tenged mga indi boien tang mga patay, maliag yanging maski si Cristo indi ka binoi. ¹⁴Ig mga indi binoing oman si Cristo, an-

day kointa na tang pagtoldok amen, ig anda kay kointa na tang pagto mi. ¹⁵Belag lamang ta sia, kondi lomboa pang pagbo-li ami natetenged ong Dios, tenged pagpamatod ami ang si Cristo binoi na. Ig simpri, indi ka naboat na, mga matod ang indi maboing moman tang mga patay. ¹⁶Aggomaneno, mga indi agboien tang mga patay, maski si Cristo indi ka binoi. ¹⁷Ig mga si Cristo indi binoi, ang pagto mi anday kointa na ig indi amo pa enged gapatawad ong mga talak mi. ¹⁸Ig mga maning ta si, ang mga nangapatay da ang pamagto ong ni Cristo indi ka nangalibri. ¹⁹Mga ang pagtalig ta ong ni Cristo may pakinabang na sasad lamang ong kaboi ta tarin ong kalibotan, ita ra enged tang makatete-bek ong tanan ang taw.

²⁰Piro ang matod, binoing oman si Cristo ig sia yay ang pagpaita ang boien pa tang dorong mga patay. ²¹Mandian, ang bindoat ta tatang taw nagekel ta kamatayen. Maning ka ta si, ang bindoat ta tata sing taw nagekel ta kaboi ong mga patay. ²²Gangapatay itang tanan tenged mga ana ita ni Adan. Maning ka ta si, itang tanan maboing moman tenged ong pagiga-pen ta ong ni Cristo. ²³Piro ang kada tata may oras nira. Ang nakaw ang enged ang naboi yay si Cristo. Oman ong pagbalik na tarin ong kalibotan, boien na tang mga sinakepan na. ²⁴Oman komabot tang katapusan. Pirdien ni Cristo tang tanan ang paman-golokolo, mga pamaggaem asta ang mga may podir, oman yintriga na tang inadian na ong Dios ang Tatay. ²⁵Tenged kaministiran ka kaman ang magpadayon si Cristong maggaem bilang adi asta mapasoko ong nandia tang tanan ang mga kasoay na. ²⁶Ang kaori-orian ang enged ang kasoay ang pirdien na yay ang kamatayen. ²⁷Pario tang na-tang ong Kasolatan: "Pinasoko tang Dios ong nandia

tang tanan.”† Piro simpri, ang Dios belag ta gapil don, tenged yay ang nagpasoko tang tanan ong ni Cristo. ²⁸ Oman, mga napasoko ra tang tanan ong ni Cristo, si Cristo mismong Ana tang Dios magpasakep ka ong Dios, ang yay ang nagpasoko tang tanan ong nandia. Ong maning ta si ang Dios ya ray ang bogos ang maggaem ong tanan-tanan.

²⁹ Mga belag ta maning ta si, angay may mga taw ang pamagpaboniag pa para ong mga patay? Onopay data na tang agboaten nirang asi mga indi ra boien tang mga patay? ³⁰ Ig yami. Mga indi ra boien tang mga patay, angay mangas ami pa ong karisgoan ong tanan ang oras? ³¹ Mga logod, kaldaw-kaldaw agtalongaeno tang kamatayen. Narin matod, pariong matod tang agpambogo natetenged ong bindoat ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino ong mga kaboi mi. ³² Pagigbatoko ta mo-ya tani ong Efeso, ig ang mga kasoayo maraiteg ang pisan. Mandian, mga tegka lamang tarin tang kaboi ta taw, angay magagoantao pa tang mga kaliwagan ang na? Mga indi boien tang mga patay, mo-ya pa tomanen ta ra lamang tang aganingen nira ang, “Magpagosto ita, mamangan ig manginem tenged ong damal patay ita ra.”‡

³³ Indi amo engaged mamagpaloko. “Ang pirling pagiga-pen ong mga taw ang malain, sia magimong malain ka tang ogali na.” ³⁴ Pamalamad amo, ig indi amo ra magpadayon ang magkatalak. Ang doma ong nindio anda engaged ay gata-wanan mi natetenged ong Dios. Dapat maeyak amo.

Monopa tang sinangoni ang binoing oman

³⁵ Itaben may mane-ma atan ang maning, “Monopa tang pagaboing moman tang mga patay? Monora tang mga sinangoni nira?”

³⁶ Yawa, anday isip mo! Ang agtatabol indi malongay mga ang binik indi kang lagi manlemek. ³⁷ Ig ang agtatabol, pabetang ta trigo obin domang klasi ta paray, narin binik lamang, ig belag ta pario ong natolpot da. ³⁸ Ang Dios tang pagtorol ta papa ong sina-bol ang binik sigon ong kaliliagan na. Ig ang kada binik may sadiling klasi ta papa na.

³⁹ Maning atan tang tanan ang may kaboi, tenged ang mga sinangoni nira indi mamagpario-pario. Ang taw tatang klasi tang sinangoni nira, ig ang mga ayep tata ka. Ang mga lamlam tata, ig ang mga yan tata ka.

⁴⁰ Ang tanan ang bindoat ong langit ig ong tanek may sadiling itsora nira. Piro ang taga langit, parti tang kasinloan na ong taga tanek. ⁴¹ Ang dekal tang kaldaw tata, ang dekal tang bolan tata ka. Ig ang mga bitokon, sari-sari ka tang mga dekal nira.

⁴² Maning ka ta si tang pagaboing moman tang mga patay. Garonot lamang tang mga sinangoning agloloak. Piro ang sinangoning binoing oman indi ra engaged maronot maski ong tanopa. ⁴³ Mga aglelbeng da, anday ray kasinloan na ig anda kay poirsa na. Piro pagaboing moman, magimong kasinlo-sinloan ang engaged ig mapoirsa pa. ⁴⁴ Aglelbeng tang taga tanek, piro mga boien da magimong sinangoning taga langit. Tenged mga may sinangoni ta ang bagay tarin ong ta-paw tang kalibotan, may sinangoni ta kang bagay don ong langit. ⁴⁵ Pario tang

†15:27 15:27 Salmo 8:6

‡15:32 15:32 Isaias 22:13

na-tang ong Kasolatan, “Ang primirong taw ang si Adan sindolan ta kaboi.”[¶] Piro ang oring Adan yay si Cristo, ig ang Ispirito na yay ang mismong pagtorol ta kaboi. ⁴⁶Mandian, indi ga-kaw tang sinangoni ta para ong langit. Ang para ong tanek tang ga-kaw ba-lo pa tang para ong langit. ⁴⁷Ang primero ang Adan taga tanek, tenged bindoat ong kolapok. Piro ang yadoa taga langit. ⁴⁸Ang mga sinangoni ta mandian bilang mga taga tanek, pario enged ong taw ang asing bindoat ong kolapok. Piro mga don ita ra ong langit, ang mga sinangoni ta mag-pario enged ong ni Cristo ang taga langit. ⁴⁹Mandian pario ita ka kaman ong ni Adan ang taga tanek. Piro maning ka ta si, komabot tang kaldaw ang magimong pario ita ong ni Cristo ang taga langit.

⁵⁰Mga logod, ang maliagong yaning yay na: Ang sinangoni tang na ang nagalin ong tanek indi risibien ong inadian tang Dios. Ig ang sinangoning nang garonot, indi marisibi tang kaboing anday kataposan.

⁵¹Tandan mi na, may ibolgaro ong nindio: Indi itang tanan mapatay, piro itang tanan ba-lon tang Dios. ⁵²Narin golpi lamang mainabo, ong tata lamang pirek ta mata. Tenged ong pagtonog tang kaorian ang torotot, ang mga patay boien ang lagi ig dayon ang oldan ta sinangoning indi ra maronot-ronot. Ig itang gaboi pa, pa-letan da tang sinangoni ta. ⁵³Tenged ang sinangoning na ang garonot kaministiran ang pa-letan ta sinangoning indi maronot-ronot. Ang gapatay pa-letan tang indi mapatay. ⁵⁴Ig mga ang garonot na-letan da tang indi maronot, ig ang gapatay na-letan da tang indi mapatay, maliag yaning nainabo ra tang na-tang ong Kasolatan ang ganing,

“Pinirdi ra tang kamatayen; bogos ang dineg.”[§]

⁵⁵“Indi ita ra degen tang kamatayen! Indi ita ra maono na pa!”^{**}

⁵⁶Ang kasalanan pagekel ta kamatayen, ig ang gaem nang magboat ta si pagalin ong Katobolan. ⁵⁷Piro salamat ong Dios! Ong bindoat tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo, pinirdi na ra tang kasoay ta, ig agpa-penen ita nandia ong pagpandeg na.

⁵⁸Animan, mga agmalenong mga logod, magprosigr amo ig indi amo enged magpalobay ong pagto mi. Magderep among pirmi ig bogos ang magsirbi ong Gino, tenged gata-wanan ming belag ta arangan tang pagpangabedlay mi para ong nandia.

Tabang para ong mga sinakepan tang Dios ong Judea

16 Mga natetenged ong tabang mi ong mga logod ta don ong Judea, boaten mi sigon ong sinoyono ong mga pamagto don ong Galacia. ²Kada Dominggo, ang kada tata ong nindio magpalbag ta kantidad sigon ong initan na. Simeten mi rang lagi agod ong pagkaboto atan, indi amo ra manokot-tokot pa. ³Mga atano ong nindio, oldano ta kasolatan tang mga taw ang pinilik mi ig tanira yay ang magekel tang tabang mi ong Jerusalem. ⁴Ig mga kaministiran ang yo pa enged tang magekel, patabidano ra lamang tanira.

Ang plano ni Pablo

⁵Yo pagplano ang magdiritso atan ong Corinto pagalino ong Macedonia, tenged dono kang lagi toma-lib. ⁶Oman itaben magpaboay-boayo atan ong nindio, obin pata-libeno tang taglalamig,

[¶]15:45 15:45 Genesis 2:7

[§]15:54 15:54 Isaias 25:8

^{**}15:55 15:55 Oseas 13:14

agod matabangano nindio ong kaministirano ong pagbiahio maski ong ari-opa enged paning. ⁷Indio galiliag ang mana-loyo lamang atan ong nindio mandian, tenged galiliagong magtinir atan ta maboay-boay, mga pagnan ita tang Gino.

⁸Piro mandian magtiniro kang lagi tani ong Efeso tegka ong kaldaw tang Pentecostes, ^{††}⁹tenged mabael tang mga oportunidad tarin para ong obra tang Gino, maski doro tang pamangontra ong yen.

¹⁰Mga komabot atan si Timoteo, amo-maen mi ka tanandia ta osto agod indi tanandia magdoado, tenged pario ka tanandia ong yen ang pangabedlay para ong Gino. ¹¹Indi ge-ley ge-leyen mi tanandia, kondi tabangan mi ong mga kaministiran na agod mabalik tani ong yen ta masinlo. Tenged agpakabotono tanandia aroman tang doma pang mga logod ta.

¹²Mga natetenged ong logod tang si Apolos, inampangano enged tanandiang mamisita atan ong nindio aroman tang mga logod ta, piro indi pa ono tanandia mapaning atan. Ong domang oras da lamang ono, mga may timpo.

Oring mga toyon

¹³Kaministiran pirimi among listo ig indi amo magpalobay ong pagto mi. Paitegen mi tang nem mi ig pabakeden tang pagtalig mi? ¹⁴Ig ong tanan ang agboaten mi, ipaita mi tang paggegma.

¹⁵Mga logod, gata-wanan mi, ang nakaw ang enged ang namagto ong Gino

atan ong Acaya anday doma kondi si Estefanas ig ang pamilia na. Namagbolontad tanira tang mga sadili nira agod magsirbi ong mga sinakepan tang Dios. Animan pagigampango ong nindio ¹⁶ang magpasakep amo ong nira, asta ong tanan ang kapario nirang pamangabedlay para ong Gino.

¹⁷Nalipayo ta mo-ya asing kiminabot da Estefanas, Fortunato ig Acaico. Tenged maski anda amo tani, taniray nagimong mga katelet mi. ¹⁸Linipayo nira, pario tang bindoat nira ong nindio. Dapat galangen tang mga taw ang pario ong nira.

¹⁹Ang mga pamagto ong ni Cristo tani ong probinsia tang Asia pamagpakomosta atan ong nindio. Da Aquila may Prescila, aroman tang mga pamagto ang pamagsirimet-simet ong balay nira, pamagpakabot tang paggegma nira bilang mga logod ta ong Gino. ²⁰Pamangomosta ka ong nindio tang tanan ang pamagto tani.

Mamagkoromostan amo ta masinlo bilang mga mamaglogod ong ni Cristo. ^{‡‡}

²¹Mandian, yo mismo si Pablo tang pagsolat ta na: Komosta.

²²Balampa silotan tang Dios asta ong tanopa tang maski sinopay indi paggegma ong Gino.

Gino, magbalika ra!^{¶¶}

²³Aloyan amo enged tang Ginong Jesus.

²⁴Risibien ming tanan tang paggegmao ong nindio, yamong mga logodo ong ni Cristo Jesus.

^{††}16:8 16:8 Ang “Pentecostes” tatang pista tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolario.

^{‡‡}16:20 16:20 Ong bitalang Grigo: Mamagkoromostan amo ong tatang sagradong itong.

^{¶¶}16:22 16:22 Ong bitalang Aramaico: “Marana tha.” Maning ta na tang agganing tang primirong mga pamagto ong ni Jesus ang pamagelat ong mas madaling pagbalik na tarin ong kalibotan.

Pa-kaw ang Bitala ong

Yadoang Solat ni Pablo ong mga taga

Corinto

Ang Yadoang Solat ni Pablo ong mga taga Corinto sinolat na agod magpatako ang angay indi tanandia nadayon ang namisita ong nira sigon ong plano na. Indi ono nadayon tenged indi naliliag ang pabelatan pa tang nem nira mga samblengen na (1:23). Ong oras ang asi, may mga agganingen ang mga apostolis ang pamagtoldok don ong Corinto ig agpakalainen nira si Pablo ta mo-ya. Animan, sinabat ni Pablo tarin tang mga agbabandan nira, piro pinaita na pa ka engaged tang mabael ang paggegma na para ong mga taga Corinto.

Dorong mata-wanan ta tarin natetenged ong kaboi ni Pablo, ig natetenged ong tamang pagsilirbien ong Dios asta ong masig ka taw ta. Pagpakiloy si Pablo tarin ang magbalik ong Dios tang tanan ang taw, ig agsasayod na ang si Cristo tang dalan. “Si Cristo anda engaged ay talak na. Piro para ong yaten, inilala tanandia tang Dios bilang tatang mapinagtalaken agod ong mainabo ong nandia, magimo itang mato-lid ang aroman na ong pama-dek tang Dios” (5:21).

1 Yo si Pablo, tatang apostolis ni Cristo Jesus sigon ong kaliagan tang Dios. Doroa ami ni Timoteo, ang logod ta ong ni Cristo, pamagpakomosta ami ong nindiong tarabidan, yamong mga pamagto ong Dios atan ong Corinto, aroman tang tanan ang mga sinakepan na ong bilog ang probinsia tang Acaya.

²Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Pasalamat ni Pablo

³Dayawen tang Dios ig Tatay tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Tanandia masine-bekenen ang Tatay, ig Dios ang pinagalinan tang tanan ang kalipay. ⁴Aglipayen ita nandia ong tanan ang kaliwagan ang gapasaran ta, agod ang domang agliwagan matabangan ta ka ong mga kalipay ang garisibi ta ong nandia. ⁵Maski dorong pinitinsia ang gapasaran amen ong pagtarabidan amen ong ni Cristo, piro maning ka ta si, doro kang kalipay ang garisibi amen ang magalin ong nandia. ⁶Mga agpaliwagan ami, narin para mambaked tang nem mi ig para malibri amo. Ig mga agtoldan ami ta kalipay, asia agod mangalipay amo ka ig mamoirsa para magoantan mi ong mo-yang nem tang tanan ang kaliwagan ang gapasaran mi, pario tang agboaten amen. ⁷Animan mga natetenged ong nindio, mabael pa tang pagtalig amen ang maski pagpinitinsia amo pario ong yamen, lipayen amo ka tang Dios pario tang agboaten na ong yamen.

⁸Mga logod, galiliag aming mata-wanan mi tang mga kaliwagan ang napasaran amen ong probinsia tang Asia. Doro kabelat tang napasaran amen, ang midio anda ray kalaom-laom amen ang maboi ami pa. ⁹Kalaom amen, kiminabot da tang oras ang mapatay ami ra. Piro nainabo si agod indi ami ra manalig ong sadili amen, kondi ong Dios ang pagboi ong mga patay. ¹⁰Linibri ami ra nandia ong sigoradong kamatayen da rin, ig aglilibri ami pa. Ig tanandia pa engaged tang agtaligan amen ang maglibri pa ¹¹ong yamen mintras agtabangan ami nindio ong mga pangadi mi. Ong maning ta si, dorong magpasalamat tenged ong kaloy ang ipakabot na ong yamen bilang sabat ong pangadi tang doro kang mga taw.

Nagoman tang plano ni Pablo

¹²Mandian narin tang agpambog amen ig mismong agpamatodan tang yamen ang konsinsia: Ang pagigtabid amen ong tanan ay limpio ig de-dek ong popotokon, labi pa mga ong nindio. Narin gaboat amen ong tabang tang Dios ig anda ong kinata-wanan ang pagalin ong kalibotan ang na. ¹³Tenged anday agsosolat amen ong nindio ang indi mabasa obin indi maintindian. Balampa maintindiano ka nindio ta mo-ya. ¹⁴Midio indio pa gaintindian mi ta osto, piro balampa bogos ang maintindiano nindio, agod ong kaldaw ang magbalik si Ginong Jesus mapambog ami nindio pario tang ipambog amo ka yamen.

¹⁵Mandian tenged panaligo ang gambengan amo ong yamen, nagisipo rin ang paning kang lagi atan agod dobli tang kalipay mi. ¹⁶Nagisipo kaman ang mana-loy atan ong pagpaningo ong Macedonia, ig ong pagbaliko, mana-loyo sing moman agod matabangano ka nindio ong biahiyo ong Judea. ¹⁷Piro mandian ang indi nadayon tang yen ang plano, itaben maning amo ra lamang ang yo atras-abanti! Itaben ang kalaom mi, pagoman-oman tang yen ang plano, pario tang agboaten tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, ang mandian ganing “Ee” ig lagat-lagat “Indi.” Piro sia belag! ¹⁸Mataligan mi tang Dios, ig maning ka ta si mataligano ka nindio mga maningo ang “Ee” ong nindio sia indi magoman-oman. ¹⁹Tenged ang Ana tang Dios, ang yay ang Jesu-Cristo ang agtotoldok amen da Silvano ig Timoteo, belag ta “Ee” mandian ig lagat-lagat “Indi.” Ang “Ee” na indi enged magoman. ²⁰Tenged mismo ong ni Cristo gainabo tang tanan ang mga pinangako tang Dios. Tenged kaman ong nandia, maning ita ang mataligan ta tang Dios,

animan mas pamandoro pa tang pamagdayaw ong nandia. ²¹Mandian, Dios tang pagpabaked ong yamen pario ka ong nindio ong pagiga-pen ta ong ni Cristo. Dios mismo tang namilik ong yaten. ²²Sindolan ita pa nandia tang Ispirito na bilang tanda ang sinakepan ita nandia, ig bilang pamatod ang tomanen na tang mga pangako na ong yaten.

²³Pa-dek tang Dios, gata-wanan na ang indio kang lagi napaning atan agod indi pabelatan pa tang mga nem mi mga samblengen amo yen. ²⁴Belag ta maning ang agtobol-tobolon amo yamen ong pagto mi. Mapoisa amo ra atan. Galiliag ami lamang ang tomabang agod bogos tang kalipay mi ong kaboi mi ong Gino.

2 Ang naisipo, indio si kang lagi paning atan agod indi masitan sing moman tang nem mi. ²Tenged mga oldan amo yen ta kapongawan, sinora lamang tang maglipay ong yen? Anda rang pisan! ³Animan nagsolato kang lagi ong nindio agod mga mapaningo si atan, indi amo ra magpapongaw ong yen, yamong dapat din magimong kalipayano. Tenged pagpareto nga ang pagtorol ta kalipayan ong yen, magtorol ka ta kalipayan ong nindio. ⁴Piro ang popotokono ponok ta pagsinti ig pagdemdem asing sinolatan amo yen, ig belag lamang ta ge-ley tang lok ang siminorok mintras pagsolato ta si. Sinolatan amo yen belag ta maning ang oldan amo yen ta kapongawan, kondi agod ipaita ong nindio mga monopa kabael tang paggegmao.

Patawaden tang nagkatalak

⁵Mandian natetenged ong taw ang asing nagkatalak ig nagtorol ta kapongawan, belag lamang ta yo tang sindolan na. Indio ka pagpasobra maski maningo ang asta yamong tanan sindolan na ka ta kapongawan. ⁶Piro tama ra tang silot ang bindoat ong nandia tang kayadian ong nindio. ⁷Mandian dapat patawaden

mi ig lipayen agod indi ra tanandia degen tang pagsinti na. ⁸ Animan pagigampango ong nindio ang ipaita mi ong nandia ang aggegman mi pa enged tanandia. ⁹ Ang tata pang dailan tang pagsolato ong nindio tanopa sia ay agod matawanano mga agtomanen mi ta mo-ya tang tanan ang agtotoldoko ong nindio. ¹⁰ Animan mandian, ang maski sinopay pinatawad mi, pinatawado ra ka. Ig ang pinatawado, mga matod ang nagkatalak tanandia, pinatawado ra ong talongan ni Cristo para ong ikakao-ya mi, ¹¹ agod indi ita degen ni Satanas. Tenged gatawanan ta ra mga monopa tang pagpanloko na.

Indi matareng tang isip ni Pablo don ong Troas

¹² Asing napaningo ong Troas agod magpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo, sindolano tang Gino ta masinlong oportunidad agod maboato si. ¹³ Piro indi ka matareng tang isipo natetenged indi initao don tang logod tang si Tito. Animan naglisinsiao ig nagpadayono ong Macedonia.

Gapil ita ong pagpandeg ni Cristo

¹⁴ Piro salamat ong Dios, gapil ita ong pagpandeg ni Cristo bilang mga na-penda ong nandia. Midio kaman ang pirmi itang agpatabiden tang Dios ong tatang mabael ang prosision ang pagsilibra tang pagpandeg ni Cristo. Ig aggamiten ita nandia agod ipakabot tang kamatodan natetenged ong ni Cristo, ang midio agpawasag na tang tatang mabanglong on-gaw ong tanan ang logar. ¹⁵ Mga ong tata pang alimbawa, ita midio mga insinsong agbobolontad ni Cristo para ong Dios. Ig gaongaw narin tang mga ag-

paning ong kalibrian asta ra ka ang mga agpaning ong impirno. ¹⁶ Ong naning mga mangadisgrasia, ang insinsong na makalpot ang on-gaw ang makamamatay. Piro ong mga taw ang aglilibri, banglo ang pagtorol ta kaboi. Anday taw ang kaya na tang obrang na! ¹⁷ Piro yami tang sinobol tang Dios ig mga torobolon ni Cristo. Animan pagtoldok ami tang bitala na ang de-dek ong popotokon amen. Belag ami ta pario tang domang pamangoarta ong bitala tang Dios.

Mga manigtoldok tang ba-long inigoan tang Dios ong mga taw

3 Itaben maning amo agdayawen amen si tang mga sadili amen. Piro belag ami enged ta pario ong domang pangaministiran pa ta rikomindasion ang sinolat para ong nindio obin magalin ong nindio. ² Yamo mismo tang ibidinsia ang yami matod ang mga apostolis. Ang nainabo ong kaboi mi sinolat ong mga popotokon amen agod itaen ig basaen tang tanan. ³ Yamo kaman tang mayag ang sinolat ni Cristo ang agge-lan amen. Ig narin indi sinolat ong tinta kondi ong Ispirito tang Dios ang boi, ig anda ong belak ang bato^{§§} kondi ong popotokon ta taw.

⁴ Gabitala ami ta maning ta na, tenged ong tabang ni Cristo mabael tang pagtalig amen ong Dios. ⁵ Mga ong sadili amen lamang, indi maboat amen tang obrang na. Dios lamang tang pagtorol ta abilidad ong yamen. ⁶ Sindolan ami nandia ta abilidad agod magsirbi bilang manigtoldok tang natetenged ong ba-long inigoan ang bindoat tang Dios ong mga taw. Ang inigoan ang na belag da ta sigon ong Katobolan ang sinolat, kondi sigon ong Ispirito. Tenged ang Ka-

§§3:3 3:3 Ang agganingen tarin ang “belak ang bato” yay ang mga mala-bang ang batong midio lapida ang sinolatan tang mga Katobolan tang Dios ig ingkelan ni Moises ong mga taw. Telekan ka ong Deuteronomio 10:1-5.

tobolan pagekel ta kamatayen, piro ang Ispirito pagtorol ta kaboi.

⁷Asing tokaw, sindol tang Dios ong ni Moises tang Katobolan ang sinolat ong mga belak ang bato. Ig ong oras ang asi, pinaita tang Dios tang kayagan na. Animan pisan ang simininggat tang emet ni Moises, asta indi mapa-dekan tang mga Israelita, maski ang kayagan ang asi pagkopas da.* Maning ta si pinaita tang Dios tang dalayawen ang pagkadios na asing sindol na tang Katobolan ang nagekel ta kamatayen. ⁸Piro mandian ong ori, na-dol da tang Dios tang mismong Ispirito na. Animan sigorado, mas pa enged itaen ta tang dalayawen ang pagkadios na! ⁹Tenged mga inita tang kayagan tang Dios ong pagtorol na tang Katobolan ang nagsintinsia ta kamatayen ong mga taw, maliag yaning mas itaen pa enged tang dalayawen ang pagkadios na ong nang ba-long plano na para ang mga taw boaten nang matolid da. ¹⁰Animan maning ta ang dating kayagan anda ra, tenged napa-letan da ta mas mayag pa. ¹¹Tenged maski may gaem tang Katobolan ang nata-liban da, mas makagagaem pa enged nang ba-long plano tang Dios, ig narin indi ra enged mapa-letan asta ong tanopa.

¹²May kasigoroan ta ong mga bagay ang na, animan mapoirsa ra tang neta ang magpatako tang Mo-yang Balita. ¹³Belag ita ta pario ni Moises. Tanandia nagkopot tang emet na agod indi itaen tang mga Israelita tang kayagan tang emet na ang pagkopas da. ¹⁴Piro matetegat tang mga kolo nira, animan asta mandian midio gakopotan pa ka

enged tang pagirisipen tang mga Judio[†] kada basaen ong nira tang Lomang Inigoan,[‡] tenged indi maintindian nira tang maliag nang yaning. Ig si Cristo lamang tang mapagkomit tang kopot nirang asi. ¹⁵Asta mandian, may kopot ka kaman tang isip nira kada basaen nira tang mga libro ni Moises. ¹⁶Piro gakomit tang kopot mga magbali-ita ong Gino. ¹⁷Mandian, ang Ginong agsambiten tarin anday doma kondi ang Ispirito, ig ang Ispiritong na yay ang pagtorol ta kalibrian. ¹⁸Animan, midio nakomit da tang kopot ta, ig itang tanan mayag ang pamagpaita tang mabael ang dengeg tang Gino, ang yay ang Ispirito ang pagba-lo ong yaten agod amat-amat ang magimo itang kapario na.

Mga oron ang agteldan ta manggad ang ispiritual

4 Ong kate-bek tang Dios, piniliko nandia para magsirbi ong nandia ong pagpatako tang Mo-yang Balita. Animan indi panlobay tang nemo. ²Napalawido ra ong mga boat ang makaeyak ang agboaten ong talok. Indio panloko obin pagbali-kad tang bitala tang Dios. Mayag tang pagtoldoko tang kamatodan ong pama-dek na, agod anday maning tang mga taw kontra ong yen. ³Mga midio may gatalok pa ong Mo-yang Balitang agtotoldok amen, sia sinalok para lamang ong mga taw nga ang paningan nira impirno. ⁴Indi tanira mamagparet tenged ang mga isip nira midio binoray ni Satanas, ang yay ang dios ang paggaem ong kalibotan ang na. Binoray ka kaman tanira agod indi itaen nira tang

*3:7 3:7 Ang istoriang na natetenged ong nainabo ong emet ni Moises, mabasa ta ong Exodo 34:29-35.

†3:14 3:14 Ang mga Judio ya kay ang mga Israelita. Asing timpo pa ni Moises tanira aggoyan ta Israelita. Piro ong timpo ni Jesus ig asta mandian, ang goy ong nira ay Judio. Telekan ka ong Bokabolario.

‡3:14 3:14 Ang "Lomang Inigoan" yay ang Sagradong Kasolatan tang mga Judio. Telekan ka ong Bokabolario.

ayag tang Mo-yang Balitang pagpatako tang mabael ang dengeg ni Cristo, ang yay ang mismong pagpaita mga monopa enged tang Dios. ⁵Si Cristo Jesus bilang Gino ta yay ang agtotoldoko, ig belag tang sadilio. Yo, pagsirbio lamang ong nindio para ong ni Jesus. ⁶Tenged ang Dios tang minaning, “Ang mayag lomboa ra ong maki-lep.” Ig tanandia ya kay ang nagtorol ta kayagan ong kinaisipan amen agod itaen amen ong ni Cristo tang mabael ang dengeg tang Dios.

⁷Piro yaming mga torobolon tang Dios, pario ami lamang ong mga oron ang baraton ang agteldan ta manggad ang doro kamal, tenged maski taw ami lamang sinalig tang Dios ong yamen tang doro kasinlong balita natetenged ong ni Cristo. Ong maning ta na, matawanan tang tanan ang pagalin ong Dios tang gaem ang nang anday kapario na, ig indi pagalin ong yamen. ⁸Aggagikan ami ong dobali may dobali, piro indi ami mapirdi nira. Teta pagdoadoa ami ka, piro indi panlobay tang nem amen. ⁹Agpaliwagan ami, piro indi ami agpabayan tang Dios. Agpaibokon ami, piro indi ami gapatay. ¹⁰Pirring agtalongaeno tang kamatayen, pario tang bindoat ni Jesus, agod ong kaboio itaen ka tang kaboi na. ¹¹Ang kaboi amen pirring ga-tang ong karisgoan tenged ong pagsirbi amen ong ni Jesus, agod ong mga sinangoni amen ang nang gapatay, itaen ka tang kaboi na. ¹²Animan maski amat-amatong gapatay, asia ya ray pagekel ong nindio tang kaboing anday kataposan.

¹³Na-tang ong Kasolatan, “Pagpam-atodo tenged pagpareto.”^f Maning ka ta sia kabael tang pagtaligo, animan pagtoldoko pa, tenged pagpareto. ¹⁴Tenged gata-wanano, ang Dios ang nagboing

oman ong ni Ginong Jesus, ya kay ang magboi ong yen ang aroman na, ig magekel ong nindio asta ong yen don mismo ong podir na. ¹⁵Aggagoantaeno tang tanan ang kaliwagan para lamang ong ikakao-ya mi, agod mintras panyadi tang mga gasakepan tang kaloy tang Dios, mas mandoro ka tang mamag-pasalamat ig mamagdayaw ong nandia.

Ang pagpangaboi sigon ong pagto ta

¹⁶Animan indi enged panlobay tang nemo. Maski panlobay tang sinangonio ang taga tanek, pagpadayon ang pamoirsa tang yen ang ispirito. ¹⁷Ang mga kaliwagan ang gapasarano mandian indi lamang maboay, ig midio malakan lamang. Piro ang risolta ta narin magimong kalipayan[§] ang doro kabael, anday kataposan ig anday kapario na. ¹⁸Animan ang pa-dek amen agsisintro ong mga bagay ang indi gitaen, belag tang gitaen. Tenged ang mga bagay ang gitaen mangalipat lamang, piro ang indi gitaen anday kataposan nira.

5 Gata-wanan ta, ang mga sinangoni ta ang aggistarang ta mandian midio mga balay-balay lamang ang bindoat ong torda. Ig mga nalangga ra tang mga tordang nang para ong tanek, may paistaran tang Dios ong yaten don ong langit ang indi bindoat ta taw ig indi enged malangga asta ong tanopa. ²Pagaroroy ita ong aggistarang ta mandian ig pamaglangkag ita ang mapa-letan da tang istaran ta ong langit, ³agod ang mga ispirito ta mapalambongan ang lagi ta si, ig indi ra itaen ang midio pagloat. ⁴Mintras gistar ita pa ong tordang narin, ang yay ang sinangoni ta ang taga tanek, pamagsinti ita ig pamagaroroy. Belag ta maning ang galiliag itang bo-wanan ta tang sinangoni ta ang taga tanek, kondi

^f4:13 4:13 Salmo 116:10

[§]4:17 4:17 “kalipayan.” Poidi kang maliag yaning: kadengegan.

galiliag itang mapa-letan ta sinangoning taga langit. Ong maning ta si, ang kaboi ta ang may kataposan na, mapa-letan tang kaboing anday kataposan na. ⁵ Ang Dios tang nagplano ang maning ta na tang mismong boaten na para ong yaten. Ig sindolan ita ra nandia tang Ispirito na bilang pangako ang boaten na ka enged.

⁶ Animan pirming panalig tang nemo, maski gata-wanano ang mintras narin ita ong sinangoni tang na, alawid ita pa ong istaran tang Gino. ⁷ Tenged pangaboio mandian sigon ong pagtaligo ong Dios, ig indio ra pagtalig ong mga bagay ang gitaen. ⁸ Mapoirsa ka kaman tang nemo. Mo-ya pa ngani ang bo-wanano ra tang sinangoniong narin agod mistaro don ong podir tang Gino. ⁹ Ang galiliagano lamang ay malipay tang Dios ong yen, tarino man ong ta-paw tang kalibotan obin don da ong langit. ¹⁰ Tenged ang kada tata ong yaten tomalonga ong palagosgaran ni Cristo agod balten ita sigon ong mga bindoat ta, mo-ya man obin malain, asing tarin ita pa ong ta-paw tang kalibotan.

Risibien ita tang Dios tenged ong ni Cristo

¹¹ Mandian, tenged gata-wanano ang dapat meled ita ong Gino, agprosigeran amen ang ibalik tang mga taw ong nandia. Gata-wanan tang Dios tang gatang ong popotokono, ig balampa gatawanan mi ra ka ong mga sadili mi. ¹² Indi ka agpambogo ang oman ong nindio tang sadilio. Galiliago lamang ang may mapambog mi natetenged ong yen, ig may masabat mi ong mga taw ang pagpambog tang mga bagay ang gitaen ta mata ig belag tang ga-tang ong popotokon. ¹³ Maski ganing tanira ang langga ra tang isipo, Dios lamang tang agsirbiano. Ig mga may maning ang osto tang isipo, narin para ka ong ikakao-ya mi. ¹⁴ Tenged aggaemano tang paggegma ni

Cristo, mandian ang gata-wanano ang tanandia napatay para ong tanan. Animan poiding maning ita ang itang tanan nangapatay ka ang aroman na. ¹⁵ Napatay ka kaman si Cristo para ong tanan, agod itang gangaboi mandian indi ra mangaboi para ong mga sadili ta, kondi para ong nandia ang yay ang napatay ig naboiing oman para ong yaten.

¹⁶ Animan mandian, ang pama-dek amen ong maski sinopa, belag da ta sigon ong aggitaen ig aggilalala ta taw. Maski asing tokaw, maning ka ta si tang pama-dek amen ong ni Cristo, piro mandian belag da. ¹⁷ Tenged ang maski sinopay na-pen da ong ni Cristo bindoat dang oman. Anda ra tang dating pagkataw na. Ba-lo ra tanandia. ¹⁸ Ang Dios yay ang pagboat tang tanan ang na. Tenged ong ni Cristo, binilango ra tang Dios ang tangay na, ig belag da ta kasoay. Ig pini-liko nandia agod ibaliko ong nandia tang mga taw. ¹⁹ Maliagong yaning, ang taw agbibilang tang Dios ang mga tangay na natetenged ong kamatayen ni Cristo, ig indi ra demdemen na tang mga talak nira. Ig sinalig na ong yen ang ipatakō tang balitang narin.

²⁰ Animan yo sinobol ni Cristo, ig midio Dios mismo ra tang pagigampang ong nindio ong agsosalato. Pagpakiloyo ang magbalik amo ong nandia. ²¹ Si Cristo anda enged ay talak na. Piro para ong yaten, inilala tanandia tang Dios bilang tatang mapinagtalaken agod ong mainabo ong nandia, magimo itang mato-lid ang aroman na ong pama-dek tang Dios.

6 Animan, tenged yami mga katabang tang Dios ong mga boroaten na, pagpakiloy ami ong nindio ang indi baliwalaen mi tang kaloy na ang agpaita na ong yaten. ² Pario tang inaning tang Dios ong Kasolatan:

“Ong tamang oras, pinama-yana yen.

Ong kaldaw tang kalibrian, sinabangana yen.”**

Mamasi amo! Nakabot da tang tamang oras! Mandian tang kaldaw ang malibri ita!

³Agpalawido ang magboat ta maski onopay mapagtorol ta kasisintiren ta nem, agod anday maning tang mga taw kontra ang pagsirbio ong Dios. ⁴Piro pagpaitao ong tanan ang boato ang yo torobolon tang Dios. Pagagoantao tang kaliwagan, kapongawan, ig mga kagipitan. ⁵Yo linatigo, kinolong ig sinalalabangan. Nagsakripisiō, nagpapirdi ta poyat, ig nagagoanta ta letem. ⁶Pag-pamatodo ang yo torobolon tang Dios ong limpiong pangaboio, ong kinatawanan, ong pagagoanta, ig ong mo-yang kaneman. Maning ka ta si tang pamatodo tenged sia gitaen ong tabang tang Ispirito Santo ong yen, ong dedek ang paggegmao, ⁷ong pagpatakō tang kamatodan, asta ong gaem ang pagalin ong Dios. Ang mato-lid ang pangaboi yay ang pagsirbing armasong pagigbatok—ong pagpanolos maning ka ong pagpanagang. ⁸Teta aggalangeno ta taw, ig teta aglanggano nira. Teta ag-pakalaineno ig teta agdayawen. Ganing tang doma bo-lieno ono maski kamatodan lamang tang agbitalao. ⁹Indio agsapeten tang mga taw, maski yo ilalado tang tanan. Kalaom tang doma, gapatayo ra. Piro gaboio pa enged! Maski agsilotano, indio ka gapatay. ¹⁰Matod ang teta pagsintio ka, piro indi malobotlobot tang kalipayo. Malisedo ka kaman ong pama-dek ta taw, piro pagtorolo ta manggad ang ispiritual ong doro-dorong taw. Maski midio yo andang-anda, yen tang tanan ang bagay.

¹¹Yamong mga taga Corinto, anday agtataloko ong mga pamitalao, ig alenget tang nemo ong nindio. ¹²Agmalen amo yen ta mo-ya, piro alawid tang nem mi ong yen. ¹³Bibitalao mandian ang midio tatang tatay: Mga palanggao, balten mi ka tang paggegmao.

Indi magigtabid ong mga indi pamagto

¹⁴Indi amo magigtabid ong mga indi pamagto ong Gino. Indi poiding pagtabiden tang to-lid ig liko. Monopa magtabidan tang mayag ig maki-lep? ¹⁵Mamagoroyonan bato si Cristo ig si Satanas? Indi poidi! Pario ka ta si indi mapagtabidan tang mga pamagto ig ang indi pamagto. ¹⁶Ang mga dios-diosan nira andang pisan ay labet nira ong timplo tang Dios. Ig ang timplo tang Dios ang boi, anday doma kondi ita mismo. Tanandia ra ka tang minaning ong Kasolatan:

“Mistaro ig mangaboio ang ka-pen nira, Yo tang magimong Dios nira, ig tanira magimong tawano.”††

¹⁷Ganing pa tang Gino, “Animan palawid amo ong nira, Pabelag amo ong nira.

Indi amo magpalabet ong maski onopay maboling ong pama-deko, ig risibien amo yen.”‡‡

¹⁸“Yo tang magimong tatay mi, ig yamo magimong mga anao, ganing tang Ampoan ang Makaga-gaem.”¶¶

7 Mga agmaleno, ang tanan ang asia pinangakoan da tang Dios ong yaten. Animan bo-wanan ta ra enged tang tanan ang pagpaboling tang mga sinan-

**6:2 6:2 Isaias 49:8

††6:16 6:16 Levitico 26:12; Ezekiel 37:27

‡‡6:17 6:17 Isaias 52:11

¶¶6:18 6:18 Isaias 43:6; Oseas 1:10

goni ig ispirito ta, ig magprosigir itang mangaboi ta mato-lid ang may eled ong Dios.

Ang kambengan ni Pablo

²Olday ami ka nindio ta ge-ley ang logar ong mga popotokon mi. Anday talak amen ong nindio. Anday naekelan amen ong anday sayod ang ogali, ig anday linoko amen. ³Indio pagsolat ta maning ta na agod pakalainan amo. Tenged minaningo rang lagi, aggegman amo yamen ang pisan ig pamagberketan ita maski ong kaboi man obin kamatayen. ⁴Bogos tang pagtaligo ong nindio, ig pirmi among agpambog ta! Maski dorong kaliwagan tang gapasaran amen, pamoirsang-pamoirsa tang nemo ig gali-payo pa ka enged ta mo-ya.

⁵Gata-wanan mi, asing nakabot ami ong Macedonia, andang pisan ay penay amen. Poros lamang golo tang nabagat amen. Yading namangontra ong yamen ig nagsinti ami ta mo-ya. ⁶Piro ang Dios pagpabaked tang mga nem tang mga pamanlobay, ig ya kay bindoat na ong yen asing kiminabot si Tito. ⁷Ig belag lamang tang pagkabot na tang naglipay ong yen, kondi asta ang balita nang ganing linipay mi ka ono tanandia. Binalita na ka ang agpongawan amo ong yen, pagsinti amo tang nainabo, ig listo amo rang tomabang ong yen. Animan mas nalipayo ra enged.

⁸Maski nagtorol ong nindio ta kapongawan tang solatong asi tanopa sia, indio ka pagtogat ang nagsolato ta maning don. Ong bagay, nagtogato asing primiro, tenged gata-wanano ang nagtorol ta kapongawan ong ge-ley ka lamang ang oras. ⁹Piro maski maning ta si, gali-payo ka tenged namagtogat amo ig binowan mi tang mga kasalanan mi tenged ong kapongawan ang asi. Ang maning atan ang klasi ta kapongawan ay nagalin ong Dios, animan anday napalain ong

nindio tenged ong sinolato. ¹⁰Tenged ang kapongawan ang pagalin ong Dios yay ang pagekel ong yaten ang magtogat ig magba-lo agod malibri ita. Ig anda enged ay magtogat tenged atan! Piro ang kapongawan ang pagalin ong kalibotan ang na yay ang pagekel ta kamatayen. ¹¹Isipen mi mga onopa tang risolta tang kapongawan ang asi ang nagalin ong Dios. Pamagprosigir amo mandian ang de-dek ong popotokon mi para magpaita ang anday kasalanan mi natetenged ong mga bagay ang inaningo. Inerepan amo ong nainabo ig inledan amo pa. Dorong kaliliag ming magimong masinlo si tang pagtarabidan ta, ig listo among magsilot ong nagboat ta talak. Ong tanan ang bagay, pinaita mi ang anday sarabaten mi ong talak ang asi.

¹²Indio nagsolat ong nindio natetenged lamang ong taw ang asing nagkatalak obin ong pinagkatalakan na, kondi yamo ka tang aggisipeno. Galiliagong poawen ong talongan tang Dios tang matod ang paggegma mi ong yen. ¹³Animan gali-payo ta mo-ya ong tanan ang asi.

Ig mas inambengan ami pa enged asing inita amen mga monopa linipay mi si Tito. ¹⁴Pinambog amo yen ong nandia, ig indio napae-yak. Inita na ang matod tang agpambog amen natetenged ong nindio, pario ang matod tang tanan ang inaning amen ong nindio. ¹⁵Ig kada mademdeman ni Tito mga mono amo pa namagtoman ong tanan ang inaning na, mas pandolang pa enged tang paggegma na ong nindio. Indi malipat-lipatan na tang mo-yang pagrisibi ig paggalang ang pinaita mi ong nandia. ¹⁶Ig yo, gali-payo tenged mataligan amo ka kaman ang enged.

Ang tamang pagtorol ta tabang

8 Mga logod, galiliago ang ibalita ong nindio tang natetenged ong mga pa-

magto ong ni Cristo don ong Macedonia, mga monopa pinaita nira tang kaloy tang Dios. ²Napasar tanira ta dorong kaliwagan ang nagimong tatang mabelat ang pagsobok ong nira. Piro ong dobali tang sobrang kalisedan, mambeng pa ka engaged tanira ig abondang magtorol ta tabang ong doma. ³Ang pagtorol nira belag lamang ta kompormi ong masarangan nira, kondi sobra pa. Gatawanano narin tenged ⁴tanira mismo nagigampang ong yen ang oldan ta logar ang matabang ong mga sinakepan tang Dios don ong Judea. ⁵Anday kalaomlaomo ang tanira magboat ta maning ta sia. Namagbolontad tanira asta ra ka ang mga sadili nira, tokaw-tokaw ong Gino, ig pagatapos ong yamen, sigon ong kaliliagan tang Dios. ⁶Animan nagigampang ong ni Tito ang ipadayon na ka ong nindio tang kao-yan ang na ang inimpisan na ra agod asta yamo mapael mi ka tang tabang mi. ⁷Manggaden amo ong pagto, ong pagtoldok, ong kinatawanan, ong kaderep asta ong paggegma mi ong yamen. Animan prosigiran mi ka ang manokaw-tokawan amo asta ong pagtorol ta tabang ming narin.

⁸Belag ta maning ang agtobolon amo yen. Agbebegong lamang ong nindio tang agboaten tang doma ang pagtorol ta tabang agod mapaita mi ong yamen ang matod tang paggegma mi. ⁹Gatawanan ming monopa kabael tang paggegma tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Maski manggaden tanandia, piro nagimong malised pa engaged agod yamo nagimong manggaden ong kalisedan nang asi.

¹⁰Ig narin tang malaygayo natetenged atan: Ipadayon mi tang inimpisan mi asi pang tatang takon. Yamo tang nanokawtokawan belag lamang ong pagtorol ta tabang, kondi maski ong pagplano.

¹¹Animan ipadayon mi sia! Ang kaderep ang pinaita mi asing primero ipadayon mi asta matapos. Magtorol amo sigon ong kaya mi. ¹²Tenged mga de-dek ong popotokon mi tang pagtorol, malipay tang Dios ong agto-dol mi. Indi tanandia pagelat ang magtorol ita tang indi kaya ta.

¹³Indio galiliag ang palakanen mi tang pagkabetang tang doma mintras gabelatan amo. Dapat lamang ang mamagpario-parioan itang tanan. ¹⁴Piro abonda amo mandian, animan bagay lamang ang tabangan mi tang mga pamangaministiran. Mga ong domang kaldaw yamo si ka tang mangaministiran ig tanira tang may logar, tanira si ka tang tomabang ong nindio. Ong maning ta si, pario among magtarabangan ong tata may tata, ig ¹⁵mainabo ong nindio tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Ang nagsimet ta doro, anday nasobra, ig ang nagsimet ta ge-ley indi ka kinorang.”^{§§}

Da Tito sinobol ong Corinto

¹⁶Pagpasalamat ami ong Dios tenged pinoaw na tang panemdeman ni Tito para ong nindio, pario ka tang pagdemdemo ong nindio! ¹⁷Sindolan na ta importansia tang pagigampangong ang papaningen tanandia atan ong nindio. Ig belag lamang ta sia, tanandia mismo tang nagprisintar tenged ong dorong kaliliag nang magtabang ong nindio. ¹⁸Pinatabido ong nandia tang tatang logod ta ang aggalangen tang tanan ang pamagto ong ni Cristo tenged ong pagpatako na tang Mo-yang Balita. ¹⁹Tata pa, tanandia tang pinilik tang mga pamagto tani agod tomabid ong yamen ong pagated amen tang mga tabang nira don ong Jerusalem.

Agboaten amen narin agod mas dayawen tang Gino, ig agod itaen ang listo ami kang tomabang.

²⁰ Pangandam ami agod anday maning tang maski sinopa natetenged ong pagpapanaw amen tang mabael ang tabang ang na. ²¹ Pagprosigir aming magboat ta tama, belag lamang ong pama-dek tang Gino kondi maging ong pama-dek tang mga taw.

²² Animan sinobol amen ang tomabid ong nira tang tata pang logod ta ang sinobokan amen ong naboyang ang timpo. Inita amen ang maderep tanandiang tomabang, ig labi pa mandian tenged ong mabael ang pagtalig na ong nindio. ²³ Mga natetenged ong ni Tito, tanandia aromanong pangabedlay para ong nindio. Ig ang domang mga logod ang aroman na, tanira sinobol tang mga pamagto ong ni Cristo tani, ig ang mga kaboi nira pagtorol ka ta dengeg ong ni Cristo. ²⁴ Animan ipaita mi kay ong nira tang de-dek ang paggegma mi, agod mata-wanan tang tanan ang mga pamagto ong ni Cristo ang indi ami nagkamali ong pagpambog amen natetenged ong nindio.

Tabang ong mga logod ta ong ni Cristo

9 Belag da ta kaministiran ang magso-lato pa ong nindio natetenged ong pagtorol ta tabang ong mga sinakepan tang Dios. ² Gata-wanano ang listo among tomabang, ig agpambog amo yen ong mga taga Macedonia. Inaningo ong nira ang yamong mga taga Acaya listo ra asi pang nagta-lib ang takon. Animan napoaw tang isip tang kayadian ong nira ang magtorol ka ta tabang nira. ³ Animan pina-kawo atan ong nindio tang mga logod ang narin agod indio mapaeyak ong pagpambogo

natetenged ong nindio, ig agod malisto ra tang tabang mi pario tang inaningo.

⁴ Itaben mapaeyako ong mabael ang pagtaligo ong nindio, indi ra aningen ang asta yamo, mga may taga Macedonia tang tomabid ong yen ig itaen niranang belag amo ta listo. ⁵ Animan kinampango tang mga logod ang tongkaw da atan, agod malisto tang tabang ang pinangako mi. Ong maning ta si, lom-boang bogos ong nem tang pagtabang mi ig belag ta regesan.

⁶ Tandan mi narin: Ang pagloak ta geley, ang mayeg na ge-ley ka. Ig ang pagloak ta doro, doro kang pa-bat na. ⁷ Ang kada tata dapat magtorol kompormi ong kaliliagan na, bogos ong nem na ig belag tang garegesan lamang. Tenged gambengan tang Dios ong mambeng ang pagtorol. ⁸ Ig ang Dios sarang ang magtorol ong nindio tang tanan ang bagay, sobra pa ong pangaministiran mi, agod pirming may magamit mi ong tanan ang moyang boroaten. ⁹ Pario tang na-tang ong Kasolatan,

“Nandol tang Dios ong mga malilised; anday katapusan tang kao-yan na.”*

¹⁰ Ang Dios yay ang pagtorol ta binik ang ita-bol ig anen ang mapangan. Tanandia ka tang magtorol ong nindio tang kaministiran mi. Ig dolangan na pa enged, agod mas mandoro ka tang mga boat ming mo-ya. ¹¹ Pabondaen amo nandia ong tanan ang bagay, agod mas doro pang mga taw ang matabangan mi. Ong maning ta sia, doro ka tang magpasalamat ong Dios tenged ong tabang ming ekelano ong nira. ¹² Ang pagtorol ming na matabang ong pangaministiran tang mga sinakepan tang Dios. Piro belag lamang ta sia. Tenged tarin, indi malobot-lobot tang pagpasalamat nira ong Dios. ¹³ Ang tabang mi pagpamagto ang pamagtoman amo ong Mo-yang

*9:9 9:9 Salmo 112:9

Balita natetenged ong ni Cristo ang agpareten mi ig agganing ming matod. Animan dayawen nira tang Dios tenged ong bogos ang pagtorol mi ong nira asta ong tanan ang sinakepan tang Dios. ¹⁴ Animan ipangadi amo nira ang bogos tang paggegma nira tenged ong abondang kaloy ang pinaita tang Dios ong nindio. ¹⁵ Salamat ong Dios ong rinigalo na ang andang pisan ay kapario na!

Ang pagdipinsa ni Pablo ong pagsirbi na ong Gino

10 Yo si Pablo, ang agganingen tang mga doma ang talawan ta nem ono mga atan ong talongan mi, piro maiteg mga alawid. Piro pagigampango mandian tenged agpatoladano tang pagpalepe ig dibabak ang nem ni Cristo. ² Pagpakiloyo ang indio regesen ming ipaitao tang kaitego mga komaboto atan. May mga taw atan ang pamagbandan ong yen ang ganing ang ogalio pario lamang ono ong mga taw ong kalibotan ang indi pamangilala ong Dios. Tanira sigoro tang mangaita tang kaitego. ³ Maski gaboio man ong tapaw tang kalibotan, indio pagigbatok pario ong mga taw ang sakep tang kalibotan ang na. ⁴ Ang armasu indi bindoat tarin ong kalibotan, kondi may gaem nirang pagalin ong Dios agod pirdien tang poirsa[†] tang mga pamangontra ong nandia. Animan ang mga maling rason nira ay agdegeno, ⁵ ig agpotolono tang tanan ang pagpambog nira kontra ong matod ang pagpangilala ong Dios. Agpasokō tanira ong tanan ang pagirisipen nira agod mamagtoman da tanira ong ni Cristo. ⁶ Mandian, mga itaeno ang bogos amo ra ka kaman ang pamagtoman ong ni Cristo, listō rang magsilot ong tanan ang pamansikontra pa.

⁷ Angay ang mga bagay lamang ang gitaen ta mata tang aggisipen mi? Mga pagtalig tang maski sinopa atan ang tanandia tatang tawan ni Cristo, dapat ang isipen na ang yo ya ka. ⁸ Maski midio sobra tang pagpambogo ong gaemo, anday dapat ang ikakaeyako, tenged Dios mismo tang nagtorol ong yen tang gaem ang na. Ig narin belag ta maning agod langgaen tang pagto mi kondi agod pabakeden. ⁹ Indi isipen ming paeledled lamang tang solatong na ong nindio. ¹⁰ Ganing tang doma, “Ang agsolat na mabelat ig maiteg, piro mga tata-longa korang tang pamitala na ig anda kay maimo na.” ¹¹ Dapat mata-wanan tang mga taw ang pamaganing ta maning ta sia ang mga onopa tang agganingo ong solat, mandian ang alawido, ya ka enged tang boateno mga komaboto atan ig katalongao nindio.

¹² Indio galiliag ang ikomparao tang sadilio ong doma ang pamagdayaw tang mga sadili nira. Doro kadipot tang pagirisipen nira! Tanira-tanira lamang tang pamagkoromparan tang mga sadili nira, ig aggamiten nira tang sadiling taket nira ong pagosgar ong ogali nira. ¹³ Piro yo, indio magpambog sobra pa ong katekan ang sindol ong yen tang Dios. Narin yay ang obrang sinalig na ong yamen, ig gapil don tang pagtoldok amen ong nindio. ¹⁴ Indio pagpasobra tenged nasakepan amo ka kaman tang obrao ang na asing tokaw ang napaningo atan ig nagpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. ¹⁵ Indio pagpambog ta sobra tenged indi aggakono tang inobra ta doma. Piro pagtaligo ang mintras pambaked pa tang pagto mi, mas magdolang ka enged tang maboato atan ong nindio, te-ka ong kaliagan tang Dios. ¹⁶ Oman, balampa magpatakō pa

[†]10:4 10:4 “pirdien tang poirsa.” Ong bitalang Grigo: “pegnaken tang mga kota” obin “tombaen tang mga dipinsa”

tang Mo-yang Balita ong mga alalawid ang banoa ang don ong dojali mi. Ong maning ta si indi ipambogo tang obra tang doma. ¹⁷ Pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang maski sinopay galiliang ang magpambog, dapat ang Gino ra lamang tang ipambog na.”[‡] ¹⁸ Tenged ang Gino indi galipay ong taw ang pagdayaw ong sadili na, kondi ong taw ang agdayawen na mismo.

Si Pablo ig ang mga pamagtoldok ang pamangontra ong nandia

11 Magpasinsia amo ra lamang ong yen tenged midio kalokoan tang pagpambogong na mandian, ² piro pangimono ang itaben kalawen amo ong Dios. Yamo, ang kalimbawan mi pario ong tatang soltiras ang limpio tang pagkababay na, ang yen ang pinangako ang ipakasal ong tatang lali, ang yay si Cristo mismo. ³ Piro pangelbao mandian ang itaben malason tang kinaisipan mi, ig malawid amo ong de-dek ig limpiong paggegma mi ong ni Cristo, pario tang nainabo ong ni Eva ang naloko ong pagtokso tang ma-kal. ⁴ Tenged agrisibien ming basta-basta tang maski sinopay kakabot ang pagtoldok ong nindio, maski ang toldok nira natetenged ong ni Jesus parti ong agtotoldoko. Listo amo ono ang magrisibi ta domang ispirito ang belag tang Ispirito Santo ang narisibi mi ra, ig toldok ang parti pa ong Mo-yang Balitang rinisibi mi ong yen.

⁵ Mga ong yen lamang, indio ka paori ong mga agganingen apostolis ang asi ang dorong karaosay. ⁶ Poiding belago ta maosay ang mitala, piro belago ta korang ong kinata-wanan. Agpaitao ra narin ong nindio ta mo-ya ong tanan ang agtotoldoko.

⁷ Nagpatakō ong nindio tang Mo-yang Balitang nagalin ong Dios, piro indio nama-dol ta sol. Nagpalepeo lamang ig nagprosigir agod magimong mo-ya tang pagkabetang mi. Onopa bato? Malain tang bindoatong asi? ⁸ Asing pagsirbio pa ong nindio tanopa sia, ang mga pamagto ong domang logar ya ray nagtorol tang mga kaministirano. Mga isipisipen ta lamang, magang nanakawo ong domang mga pamagto para lamang tomabang ong nindiong mga taga Corinto. ⁹ Ig asing kinorango ong kaministirano atan, indio nama-dol ta tabang ong maski sinopa ong nindio tenged ingkelano ta tabang tang mga logod ang namagalin ong Macedonia. Maski tanopa, pagprosigiro para anday mabelatan ong nindio, maski onopang bagayay. Ig maning pa enged ta sia tang boateno. ¹⁰ Agganingo bilang manigpatako tang kamatodan natetenged ong ni Cristo, anday maski sinopa atan ong mga logar tang Acaya tang mapagpotol tang agpambogong na, ang indio nagpatabang ong nindio. ¹¹ Mandian itaben maning amo indio nagpatabang tenged indi amo aggegman ta. Piro gata-wanan tang Dios ang agmalen amo yen ta mo-ya!

¹² Piro ipadayono ra ka enged ang indi magpatabang ong nindio agod ang mga agganingen ang mga apostolis ang asia anday mapambog nira ang maning ang pagsilirbien nira pario ong yamen. ¹³ Belag tanira ta matod ang apostolis, kondi pamanloko lamang ig pamagpaita-itanong mga apostolis ni Cristo. ¹⁴ Ig indi ita dapat mangabereng atan. Tenged maski ngani si Satanas, gatakong magpaita ang midio anghil ang dorong kayag. ¹⁵ Animan, belag ka ta makabebereng mga ang pamagsirbi ong ni Satanas pamagpaita-itanong pamagtoldok tang kato-lidan. Ang

[‡]10:17 10:17 Jeremias 9:24

te-kan nira silot ang bagay lamang ong mga bindoatan nira!

Mga kaliwagan ang napasaran ni Pablo bilang apostolis

¹⁶ Aggoliteno, indi dapat isipen tang maski sinopa ang yo tatang beyeg. Piro maski maning ta si tang pabetang mi ong yen, anday bali sia basta pama-yan mi tang ge-ley ang mapambogo. ¹⁷ Mintras agpambogo tang sadilio, midio beyego ka kaman, tenged indio pagpatolad ong Gino ong pagboato ta maning ta na. ¹⁸ Piro doro ra atan ang pamagpambog ong mga bagay ang agpalabien tarin ong kalibotan, animan yo magpambogo ra ka. ¹⁹ Kaosay mi! Pamamasi amo ong mga beyeg, ig gangalipay amo pa! ²⁰ Abaw! Agboaten amo nirang mga torobolon nira. Agkalawan amo nira, agdayan, agsamantalaen ig agginsolton. Ig aggagoantaen mi lamang! ²¹ Makaeyak, piro risibien ka kaman ang korang tang kaitego ang mapagboat ta maning atan ong nindio!

Maski bibitalao mandian ang midio beyeg, mga may agpambog tang maski sinopa atan, yo mapambogo ka si. ²² Tanira mga Hebreo ono. Yo ya ka. Tanira mga Israelita. Yo ya ka. Tanira nagalin ong dogo ni Abraham? Maski yo, ya ka. ²³ Tanira ono mga torobolon ni Cristo? Gata-wanano ra ang beyeg da tang bitalao, piro yo mas mo-yang torobolon pa ka enged ong nira. Mas pa tang yen ang pagpangabedlay, ig pirapang bisis napriso sobra pa ong nira. Yo pinalo sobra pa ong nira, ig pirapang bisis ong kalaomo ang mapatayo ra! ²⁴ Nalimao ang narisibi ta tolong polok may siam ang latigo magalin ong kasimanoao ang mga Judio. ²⁵ Tolong bisis sinigbako ta palo tang mga Romano, ig namintao binanggil ta bato. To-

long bisis nabagbag tang barkong agtayano, ig may naminta nagapon ig nagdamalo ang nagpalotaw-lotaw ong laod. ²⁶ Ong pirming pagbiahio, natarako ta dorong karisgoan—ong mga soba, ong mga takawan, ong kalima tang yen ang masig ka Judio ig ong mga belag ta Judio. Dorong karisgoan ang napasaran ong mga siodad, ong mga kabobokidan, ong talsi asta ong mga pamagpaita-itang mga logod ta. ²⁷ Napasarano tang sobrang sakripisio ig dorong papirdi ta poyat, masiadong letem ig koaw. Napasarano ka tang malamig ang andang pisan ay makoltono. ²⁸ Belag lamang ta sia, gaborido tang isipo kaldaw-kaldaw ong pagkabetang tang tanan ang pamagto ong ni Cristo ong sari-saring mga logar. ²⁹ Mga may panlobay ong pagto na, pagsintio ka. Ig mga may pagkatalak, pisan ang gasit tang nemo.

³⁰ Mga kaministiran ang magpambogo, ang kalolobayeno ra lamang tang ipambogo. ³¹ Ang Dios ang Tatay tang yaten ang Ginong Jesus dalayawen ang asta tanopa, ig gata-wanan na ang indio pagbo-li. ³² Asing dono ong Damasco, ang portan tang siodad pinabantayan tang gobernador ni ading Aretas agod ipadepo. ³³ Piro ang bindoat tang mga aromano, linogodo nira ong tatang tiklis, pinalapoto ong talamban, ig sinonton ong dobali tang padir tang siodad, ig don nalibrio.

Ang mga pinaita tang Dios ong ni Pablo

12 Kaministiran idayono pa enged tang pagpambogo, maski anday pakinabang na. Ang isayodo si mandian yay ang mga bagay ang pinaita ig pinaintindi tang Gino ong yen. ² May gailalao ang tatang tawan ni Cristo ang ingkelan ong dibabaw ong kalawigan

ang langit,[¶] tampolok may epat dang takon tang nagta-lib. Yo mismo tang agganingeno, piro indio lamang masigoro mga ang yen ang ispirito lamang tang ingkelan don obin asta ang yen ang sinangoni. Dios lamang tang gatako. ³ Aggoliteno, ingkelano don ong Paraiso ig indio masigoro mga narin tatang pinaita lamang ong yen ang ispirito obin matod ang nainabo. Dios lamang tang gatako. ⁴ Nabasio don ta mga bagay ang indi mabogawas ta ig indi poiding ibitala tang maski sinopa. ⁵ Poiding mapambogo ka kaman tang tatang taw ang may inita nang maning atan. Piro indi enged dayaweno tang sadilio, poira lamang ong mga kalolobayeno. ⁶ Ig maski magpambogo man, anday mapaganing ang yo kabos, tenged matod tang yaningo. Piro pagawido lamang, itaben somobra tang pabetang tang mga taw ong yen. Ang galiliagano ay ang pabetang nira ong yen sigon lamang ong gitaen ig gaba-yan nira ong yen.

⁷ Ig agod indio mapagdayaw tang sadilio natetenged ong makabebereng ang pinaita tang Dios ong yen, sindolano ta magang tenek ong sinangonio[§] ang nagsirbing pamalo ni Satanas agod indio magpalawig tang sadilio. ⁸ Tolong bisis ang nagpakiloyo ong Gino ang komiten na narin, piro indi kinomit na. ⁹ Maning ta na tang sabat na ong yen, “Ang tabango indi magkorang para ong nio. Mas itaen tang gaemo ong kalolobayen mo.” Animan galipayong pisan ang ipambogo tang yen ang kalolobayen agod pirmi ong yen tang gaem ni Cristo. ¹⁰ Galipayo ka kaman ang magpinitinsia para ong ni Cristo. Anday bali maski malobayo, maski intirimisen, paliwagan, pagpinitinsiaen obin galisedan. Tenged

maski ong ariopa panlobay, dono agpa-poirsaen na.

Ang pagdemdem ni Pablo ong mga taga Corinto

¹¹ Nagpambogo ra ang pario ong tatang beyeg, piro yamo tang nagreges ong yen ang magboat ta si. Yamo rin tang dapat ang magdayaw ong yen. Matod ka kaman ang yo anday kointao, piro indio ka paori ong mga agganingen apostolis atan ang doro ono karaosay. ¹² Asing atano ong nindio nangabedlayo ta mo-ya, ig napamato-dano ang yo tatang matod ang apostolis ong mga milagro, mga tanda, ig doma pang makabebereng ang mga bagay ang bindoato. ¹³ Onopa lamang tang kao-yan ang naboato ong domang pamagto ong ni Cristo ang indi bindoato ong nindio? Anda, poira lamang ong bagay ang na: Indio nama-dol ta maski onopa ong nindio. Patawadeno ra lamang nindio mga kasalanan sia.

¹⁴ Narin tang magimong ya-long paningo atan, piro indio enged mama-dol ta tabang ong nindio agod anday mabelatan. Belag ta manggad mi tang agdilemeno, kondi ang paggegma mi. Tenged ang mga ginikanan tang dapat ang magsimet para ong mga ana nira, ig belag ta mga ana para ong mga ginikanan nira. ¹⁵ Animan dorong kalipayo ang magtorol ong nindio asta ang mismong kaboio para ong ikakao-ya mi. Mintras pandolang ang pandolang tang paggegmao ong nindio, pangge-ley da bato tang paggegma mi ong yen?

¹⁶ Gata-wanan ming indio nagpatabang ong maski sinopa ong nindio. Piro agganing tang doma ang yo dayador

[¶]12:2 12:2 “kalawigan ang langit.” Ong bitalang Grigo: ya-long langit

[§]12:7 12:7 Ang “tenek” ong sinangoni ni Pablo indi mata-wanan ta mga onopa enged. Poidi sigoro tatang dipirinsia ong sinangoni na, obin poidi kang domang klasi ta problima obin tokso.

ig aglokon amo lamang yen. ¹⁷ Angay? Dinayan amo bato yen ong mga taw ang sinobolo atan? ¹⁸ Kinampango si Tito ang paning atan, ig pinatabido ka ong nandia tang tatang logod ta ong ni Cristo. Onopa? Dinayan amo bato ni Tito? Anda! Inita mi ra ka ang pario tang ogali ig kaliek ong yamen.

¹⁹ Ang kalaom mi sigoro, pagdipin-sao lamang tang sadilio. Belag! Bibitalao ong talongan tang Dios bilang tatang tawan ni Cristo. Agmalenong mga logod, ang tanan ang agboateno ay para mambaked tang pagto mi. ²⁰ Pangelbao ang itaben ong pagpaningo atan, may itaenong indi maliagano. Oman mapasaran mi ka ong yen tang indi malia-gan mi. Itaben kabotan amo yen ang pamagsoroayan, pamagkirimonan ig pamagasilagan. Obin itaen amo yen ang pamagirispotan, pamaglanggan ta dengeg, pamagtsismis, pamagpambog, ig pamaggolo. ²¹ Pangelbao itaben ong moman ang pagpaningo atan mapaeyako ong Dios tenged ong nindio, ig magini-yako ra ka enged tenged asta mandian indi pa agpagtogatan ig indi agbo-wanan mi tang ogali ming maboling, ang pagpangombabay ig pagpangonlali asta ang mga boat ming malalaway ang pinagostoan mi impisa asing naboy da.

Kaorian ang pandam ig pagpakomosta

13 Narin tang magimong ya-long pagpaningo atan. Ig pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang maski sinopay may riklamo, kaministirang pam-atodan na ta doroa obin tolong tistigos.”** ² Asing yadoang pagbisitao atan, pinamanano ra tang mga namagkatalak, ig mandian aggoliteno para ong doma maski galawido pa ong nindio: Anda ray patawad ong pagbaliko atan! ³ Maning

atan tang boateno agod pamatodan ong nindio ang si Cristo tang pagpabitala ong yen. Ig tanandia belag ta malobay ang magto-lid ong nindio. Makaga-gaem ang enged! ⁴ Inita ka kaman tang kalolobayen na asing linansang tanandia ong kros. Piro ang gaem tang Dios tang pagboi ong nandia mandian. Bilang tatang na-pen da ong ni Cristo, may kalolobayeno ka. Piro ang gaem tang Dios ya kay ang pagboi ong yen ang aro-man na, ig ya kay itaen mi mga atano si ong nindio.

⁵ Osisaen mi tang mga sadili mi, ig sigoron mi ta mo-ya ang matod tang pagto mi ong ni Cristo. Dapat mata-wanan ming si Cristo Jesus atan ka kaman ong nindio, poira lamang mga lomboang belag ta matod tang pagto mi. ⁶ Pagtaligo ang itaen mi ang yo matod kang apostolis ni Cristo. ⁷ Piro agpangadio ong Dios ang balampa indi amo magboat ta maski onopang malain. Asia belag ta maning agod magpaita ang yo tang tama. Maski lomboa ang midio yo tang may kakorangan, basta mangaboi amo ta matolid. ⁸ Tenged indi makontrao tang kam-atodan. Anday doma, risibienog enged. ⁹ Galipayo pa maski midio malobayo, basta mambaked tang pagto mi. Animan, agpangadio ang malipat tang tanan ang mga kakorangan mi. ¹⁰ Agsosolato tang mga bagay ang narin mintras andao pa atan agod ong pagkaboto belag da ta kaministirang magpaitao pa ta kaitego ong paggamito tang gaem ang sindol ong yen tang Gino. Ang gaem ang narin sindol na agod pabakeden tang pagto mi, ig belag ta para langgaen.

¹¹ Tegka ra lamang tarin, mga logod. Bilang kaorian ang bitalao ong nindio, prosigiran ming anday kakorangan ong pagkataw mi ig tomanen mi tang mga laygayo. Mamagoroyonan amo ig ma-

**13:1 13:1 Deuteronomio 19:15

magtarabidan ta masinlo. Ong maning atan, aromanan amo tang Dios, ang yay mismo ang agpagalanan tang paggegma ig masinlong pagtarabidan.

¹² Mamagkoromostan amo ta masinlo bilang mamaglogod ong ni Cristo.^{††}

Agpakomostan amo ka tang tanan ang mga sinakepan tang Dios tani.

¹³ Balampa pirmi atan ong nindiong tanan tang kaloy ni Ginong Jesu-Cristo, ang paggegma tang Dios, ig ang masinlong pagtarabid-tabidan ang pagalin ong Ispirito Santo.

^{††}13:12 13:12 Ong bitalang Grigo: Mamagkoromostan amo ong tatang sagradong itong.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ni Pablo ong mga taga*

Galacia

Ang primirong namagto ong ni Jesu-Cristo poros mga Judio, tenged tanira tang mga kasimanoa ni Jesus ig ang mga agpaningan na asing pagtoldok pa tanandia ong ta-paw tang kalibotan. Ong pagta-lib tang mga takon, ang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus pinatako ra ka asta ong domang mga nasion pario tang mga Grigo, Romano, ig doma pa. Ong oras ang asi, limindoa tang tatang problima. Ganing tang domang mga Judio, mga may belag ta Judio ang namagto ra ong ni Cristo, kaministiran ipatoman ka ong nira tang tanan ang mga riglaminto tang mga Judio, labi pa enged tang natetenged ong pagtori. Mandian ang pagtori, yay tatang kaogalian ang pirming aggosoyon tang mga Judio bilang tanda ang tanira mga pini-lik tang Dios ig mga manigtoman tang Katobolan na. **Ang Solat ni Pablo ong mga taga Galacia** sinolat na agod mapabalik ong kamatodan tang mga balong pamagto ong ni Cristo ang itaben magparet da ong mga maling agtotoldok natetenged ong Katobolan tang mga Judio. Sigon ong ni Pablo, indi ita ra gasakepan tang Katobolan. Ong dobali ta sia, ang pagto ta ong ni Cristo yay ang kaimportantian ong tanan. Tenged risibien ita tang Dios bilang mato-lid da tenged enged ong pagto ta ong ni Cristo, ig belag ta tenged ong pagtoman ta tang Katobolan (2:16).

1 Ang pagsolat ta na yo, si Pablo, tatang apostolis. Ang namilik ig nanobol ong yen belag ta taw, kondi si

Jesu-Cristo mismo ig ang Dios ang Tatay, ang ya kay nagboi ong nandia ong kamatayen. ²Yaming tanan ang mga logod mi tani pagpakomosta ong nindiong mga tarabidan,[‡] yamong mga pamagto ong ni Cristo atan ong probinsia tang Galacia. ³Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang Tatay ig ong yaten ang Ginong Jesu-Cristo. ⁴Si Cristo tang nagtorol tang kaboi na tenged ong mga kasalanan ta agod ilibri ita nandia ong kalainan ang paggaem mandian ong kalibotan ang na. Bindoat na narin sigon ong kaliagan tang yaten ang Dios ig Tatay. ⁵Dayawen ta tang Dios asta ong anday kataposan! Amen.

Ang matod ang Mo-yang Balita

⁶Gaberengo ta mo-ya ong nindio ang angay kadali lamang agtaliotan mi tang Dios ang naggoy ong nindio ang mangaboi ong kaloy ni Cristo. Piro mandian pamagparet amo ra ong domang agtotoldok ang agganingen ang “mo-yang balita” ono. ⁷Ong kamatodan, anda ray domang “mo-yang balita.” Kaso lamang, may mga taw ang pamanggolo atan ong nindio ig gangaliliag ang bali-kaden nira tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. ⁸Tandan mi narin: Maski anghil pang nagalin ong langit, maski yami pa, mga ang agtotoldok ta tatang taw parti ka ong Mo-yang Balitang pinatako amen ong nindio asing tokaw, balampa silotan tanandia tang Dios asta ong tanopa!

⁹Inaning amo rang lagi yamen, ig aningen amo si yen mandian: Maski sinopa, mga ang agtotoldok na parti ka ong Mo-yang Balitang rinisibi mi tanopa sia, balampa silotan tanandia tang Dios asta ong tanopa!

[‡]1:2 1:2 Ang mga “tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo” ong bitalang Grigo, yay ang mga “eklesia.”

¹⁰ Animan, indi amo ra magisip ang galiliago lamang ang dayaweno ta mga taw. Ang kaliagano ay malipay tang Dios ong yen. Indi amo ka maning ang itaben pagprosihiro lamang ang malipay tang mga taw ong yen. Mga asia tang agboateno pa mandian, dapat indio ra rin nagimong torobolon ni Cristo.

Mga monopa si Pablo nagimong apostolis

¹¹ Mga logod, galiliagong mata-wanan mi na: Ang Mo-yang Balitang pinatakō ong nindio, ang pinagalinan na belag ta taw. ¹² Indi narisibio ong taw, ig anday taw ang nagtoldok ong yen. Si Jesu-Cristo mismo tang nagpatako ig nagpaintindi ta si ong yen. ¹³ Nabalitan mi ka mga monopa tang yen ang pangaboi asing pagosoyo pa ong rilihion amen ang mga Judio. Pinaliwagano ta moya tang mga pamagto ong ni Cristo, ig dorong patikasego ang malipat tanirang tanan ong kalibotan. ¹⁴ Ig mga natetenged ong mga pagorosoyon ong rilihion amen, mas tokawo ong dorong masig ka Judiōng mga kaidad-idado. Mas maderepo ong nira ang magtoman ong mga toromanen tang mga kamepet-mepetan amen.

¹⁵ Piro ong kaloy tang Dios, indio pa pala pinangana, piniliko rang lagi ig ginoyano ang magimong torobolon na. ¹⁶ Ig asing galiliag da tang Dios ang ipailala na ong yen tang Ana nang si Jesu-Cristo agod mapatakō tang Mo-yang Balita natetenged ong nandia ong nindiong mga belag ta Judio, indiong lagi nagpatoldok maski ong ninopa. ¹⁷ Indio kang lagi napaning don ong Jerusalem para magigbagat ong mga nanga-kaw ong yen ang nagimong mga apostolis. Ang bindoato, napaningo don ong Arabia ig pagatapos nagbaliko si ong banoa tang Damasco. ¹⁸ Tolong

takon tang nata-lib asing nailalao ong ni Cristo, ba-lō pa napaning ong Jerusalem para magigbagat ong ni Pedro. Tampolok may limang kaldaw tang pagtiniro ong nandia, ¹⁹ piro anday domang apostolis ang initao, poira lamang ong ni Santiago ang logod tang Gino.

²⁰ Matod tang tanan ang agganingo ong solat ang na, ig gata-wanan tang Dios ang indio pagbo-li.

²¹ Pagatapos ta sia, dayono rang napaning ong mga probinsia tang Siria ig Cilicia. ²² Ig asta ong mga oras ang asi, ang mga pamagto ong ni Cristo don ong probinsia tang Judea indi pa gailala ong yen, tenged indio pa gitaen nira. ²³ Nabalitan lamang nira ang ganing ang dating pagpaliwag ong nira pagtoldok da mandian tang natetenged ong pagto ang langgaen na ra rin tanopa sia. ²⁴ Animan namagdayaw tanira ong Dios tenged ong yen.

Si Pablo rinisibi tang domang mga apostolis

2 Pagata-lib tang tampolok may epat ang takon, nagbaliko si ong Jerusalem, aromano si Bernabe, ig ingkelano pa si Tito. ² Napaningo don tenged yay ang pinatako tang Dios ong yen ang dapat ang boateno. Ig nagigbagato don ong mga taw ang aggilalaen ang pangolokolo ong mga pamagto ong ni Cristo, ig namagampangan aming yami-yami lamang. Pinaintindio ong nira tang natetenged ong Mo-yang Balitang yen ang agpatako ong mga belag ta Judio. Bindoato narin, itaben indi ami mamaginigoan natetenged ong agtotoldoko ig asia lomboang arangan lamang tang bedlayo asing tokaw asta mandian. ³ Piro rinisibi ka nira tang pinaintindio, tenged ang aromanong si Tito, maski belag ta Judio, indi

rineges nirang magpatori.^{¶¶} ⁴Piro ang pirapang taw gangaliliag pa rin ang torian tanandia. Ang mga taw ang asi, nanga-led ong yaten ang pamangabong tanira mga logod ta ong Gino. Ong kamatodan, gangaliliag lamang tanira ang magosioso natetenged ong pagorosoyon ta ong ni Cristo Jesus, ang libri ita ong yading toromanen. Tenged ang kaliagan nira ay boaten ami si nirang midio mga torobolon ang sigi lamang pagtoman ong Katobolan tang mga Judio. ⁵Piro indi ami napaoyon ong nirang kaliagan maski ge-ley lamang, agod ta-lingan amen para ong nindio tang matod ang Mo-yang Balita.

⁶Piro ang mga taw don ong Jerusalem ang aggilalaen ang mga pangolokolo, anda kay dinolang nira ong mga agtotoldoko. Ong bagay, anday bali ong yen mga danopa tanira. Tenged ang Dios indi pamilik ta taw sigon ong mga katengdanan nira. ⁷Piro ang nainabo, inilala nirang yo ka kaman tang sinaligan tang Dios ang magpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo ong mga belag ta Judio, pario ang si Pedro tang sinaligan nang magtoldok ong mga Judio. ⁸Tenged ang Dios tang namilik ong ni Pedro ang magimong tatang apostolis para ong mga Judio, ig ya kay ang namilik ong yen ang magimong apostolis para ong mga taw ang belag ta Judio. ⁹Animan si Santiago, si Pedro, ig si Juan, ang yay ang mga inilalang mga pangolokolo, asing itaen nira ang sindolano tang Dios tang obrang na, yami ni Bernabe rinisibi ami nira bilang aro-

man nira ong pagpatako tang Mo-yang Balita. Ig namaginigoan ami ang tanira tang paning ong mga Judio, ig yami ong mga belag ta Judio. ¹⁰Basta ganing tanira, indi ka pabayan amen ang tabangan tang mga Judiong malilised. Ig ya ka enged tang agprosigiranong boaten.

Sinableng ni Pablo si Pedro

¹¹May naminta, asing napaning si Pedro don ong banoa tang Antioquia, sinablengo tanandia ig pinrangkao, tenged may agboaten nang mali. ¹²Tenged asing primiro, asing indi pa gakabot tang domang mga karomanan ni Santiago, pagiga-pen pa si Pedro ang pamangan ong mga logod ta ang belag ta Judio. Piro asing pag kabot nira, nagimpisa ra tanandiang mapabelag ig indi ra magiga-pen ong mga belag ta Judio. Inledan tanandia ang itaben samblengen tanandia tang mga Judiong asing galiliag ang patorian tang tanan.^{§§} ¹³Asta ang domang mga Judio ang mga logod ta, napatolad da ka tanira ong ni Pedro, maski gata-wanan nira ang belag ta tama tang agboaten nira. Maski ngani si Bernabe, napaomid da ka ong pagpaita-ita nira. ¹⁴Animan asing itaeno tang boat nirang belag ang enged ta oyong ong kamatodan sigon ong Mo-yang Balita, dayon ang sinablengo si Pedro ong talongan tang mga taw. Ganingo, “Yawa, tatang Judio mismo, india ka pagosoy ong mga toromanen tang mga Judio. Angay regesen mo tang mga belag ta Judio ang osoyon nira tang mga toromanen tang mga Judio?”

^{¶¶}2:3 2:3 Ang kaogalian tang mga Judio ay patorian tang mga ana nirang lali bilang tanda ang tanira mga pinilik tang Dios ig mga manigtoman tang Katobolan. Telekan ong Bokabolarario, ong “Pagtori.”

^{§§}2:12 2:12 Sigon ong kaogalian tang mga Judio, bawal ang magsaro ong mga belag ta Judio, tenged ang mga belag ta Judio asta ang mga pamangan nira maboling ono ong pama-dek tang Dios.

Judio obin belag ta Judio pariong mangalibri mga magto ong ni Jesus

¹⁵Yami kaman, pinanganang mga Judiong lagi, ig parti ami ong mga belag ta Judio, ang agganingen amen mga “mapinagtalaken.”* ¹⁶Piro mandian, gata-wanan amen nga ang mga taw risibien tang Dios bilang mato-lid tenged ong pagto nira ong ni Cristo Jesus, ig belag ta tenged ong pagtoman nira tang Katobolan. Animan asta yaming mga Judio, pamagto ami ra ka ong ni Cristo Jesus agod risibien ami tang Dios tenged ong pagto amen ig belag ta tenged ong pagtoman amen tang Katobolan. Tenged mga natetenged ong agboaten ta agod magtoman din ong Katobolan, anday taw ang poiding mabilang ang mato-lid don. ¹⁷Mandian pabetang ta, pamagprosigir aming pamagto ong ni Cristo agod risibien ami tang Dios bilang mato-lid. Ig asia loloa ang yami ya ray ang aningen ang mga “mapinagtalaken” tenged indi ami ra pamagtoman ong Katobolan. Asi bato, maliag yaning ang si Cristo pagekel ong yaten ang magkatalak? Indi poidi! ¹⁸Piro mga magbaliko si ang magtalig ong agboateno agod magtoman din ong Katobolan, yo mismo tang maning ang matod ang pagkatalako don. ¹⁹Ong kamatodan, ang Katobolan nagsintinsia ong yen ta kamatayen tenged ong kasalanano. Animan, agpabetango ong sadilio ang patay da mga natetenged ong Katobolan agod maboio sing moman para ong Dios. Midio napatayo ra ka kaman ang aroman ni Cristo ong kros na. ²⁰Ig belag da ta yo tang gaboi mandian, kondi si Cristo mismo ang nani ong yen. Mintras tarino pa ong ta-paw tang kalibotan, gaboio lamang

tenged ong yen ang pagto ong Ana tang Dios, ang yay ang naggegma ong yen ig nagbolontad tang kaboi na para ong yen. ²¹Indi enged baliwalaeno tang kaloy tang Dios. Mga mabilang itang mato-lid da tenged ong pagtoman ta ong Katobolan, asia maliag yaning belag din ta kaministiran ang napatay si Cristo!

Magtoman ong Katobolan obin magto ong ni Cristo?

3Yamong mga taga Galacia! Midio pario amo ra ong mga taw ang natalagbat! Angay dorog kabali-kad tang pagirisipen mi? Klaro ka rin ang pisan tang yen ang pinaintindi ong nindio natetenged ong kamatayen ni Cristo ong kros! ²Te-maen amo yen ta tanga bagayan. Ang Ispirito Santo bato, narisibi mi sia tenged nagtoman amo ong Katobolan? Anda enged. Narisibi mi tang Ispirito Santo tenged nagparet amo ong Mo-yang Balitang naba-yan mi. ³Gangabeyeg amo ra ka enged? Nagimpisa among magto ong ni Cristo ong tabang tang Ispirito Santo. Mandian kompliton mi tang pagto ming asia ong sadili mi lamang? ⁴Ang mga kaliwagan ang napasaran mi bato, anda ray data na? Indi poidi! ⁵Angay pagtorol tang Dios ong nindio tang Ispirito na? Angay pagboat tanandia ta mga milagro? Tenged lamang bato ong mga agboaten mi sigon ong Katobolan? Belag ang enged. Anday doma, tenged lamang ong pagparet mi ong Mo-yang Balitang naba-yan mi.

⁶Pario tang inaning ong Kasolatan natetenged ong kamepet-mepetan tang mga Judiong si Abraham— “Nagto tanandia ong Dios, animan rinisibi tanandia tang Dios bilang mato-lid.”† ⁷Animan mayag da. Ang mga pamagto

*2:15 2:15 Ang mga belag ta Judio mga mapinagtalaken ong pama-dek tang mga Judio tenged indi tanira pamagtoman ong Katobolan ni Moises.

†3:6 3:6 Genesis 15:6

ong Dios, yay ang magoyan ang mga ana ni Abraham. ⁸ Na-tang dang lagi ong Kasolatan, maski ang mga belag ta Judio risibien tang Dios bilang mato-lid mga mamagto tanira ong nandia. Ang Moyang Balitang narin pinatako tang Dios ong ni Abraham asing tokaw ang ganing, “Aloyano tang tanan ang mga nasion, tenged ong nio.”⁹ Animan, aloyan tang Dios tang tanan ang mga taw ang mamagto ong nandia, pario tang inaloyan na si Abraham, ang nagto ka ong nandia.

¹⁰ Piro ang tanan ang pamagtalig ang mangalibri tanira tenged lamang ong agboaten nira sigon ong Katobolan yay ang mga sinompa ra tang Dios. Tenged ganing ong Kasolatan, “Ang maski sinopang indi tomanen na tang tanan ang ga-tang ong Katobolan, sompaen tanandia.”¹¹ Animan mayag ang anday maski sinopa ang risibien tang Dios bilang mato-lid mga ong pagtoman din nira tang Katobolan. Tenged ga-tang ka ong Kasolatan, “Ang binilang ang mato-lid da tenged ong pagto na, yay ang maboi.”¹² Ang kaministiran sigon ong Katobolan, belag ta pagto kondi pagtoman ong mga tobol na. Tenged ganing ong Kasolatan, “Ang taw ang magtoman tang tanan ang ga-tang ong Katobolan, yay ang maboi.”¹³

¹³ Mandian, sinompa ra tanan ang taw tenged anday mapagtoman tang tanan ang ga-tang ong Katobolan. Piro ginawad ita ni Cristo ong sompang asi, asing tanandia tang sinompa tang Dios para ong yaten. Tenged ga-tang ong Kasolatan, “Mga ang tatang taw agbibitay ong ayo asia pagpaita ang tanandia

sinompa tang Dios.”¹⁴ Ginawad ita kaman ni Cristo Jesus agod ang kaloy ang pinangako tang Dios ong ni Abraham, ma-dol na ka asta ong mga belag ta Judio, ig agod tenged ong pagto ta, marisibi ta tang Ispirito Santong pinangako na.

Ang Katobolan ig ang Pangako tang Dios

¹⁵ Mga logod, nani tang tatang alimbawa ang nagalin ong kaboi tang pangaldaw-kaldaw: Mga may doroang naginigoan ig nagpirma ra ta papilis, anday mapaglangga ig mapagdolang tang pinaginigoan nirang asi. ¹⁶ Mandian, nangako tang Dios ong ni Abraham ig ong inampo na. Indi inaning ong Kasolatan “ong mga inampo na,” ang maliag yaning yadi tanira, kondi ganing “ong inampo na,” ang maliag yaning tambilog lamang.¹⁷ Ig sia, anday doma, kondi si Cristo. ¹⁷ Nani tang maliagong yaning: primiro may inigoan ang bindoat tang Dios ong ni Abraham, ig nangako tang Dios ang tomanen na tang pinaginigoan nira. Tapos, nata-lib tang epat ang gatos may tolong polok ang takon, ba-lo sindol tang Dios tang Katobolan. Animan, ang Katobolan indi maimong langgaen na tang inigoan nira ig lipaten tang pangako tang Dios. ¹⁸ Tenged anday mapagrisibi tang pinangako tang Dios tenged ong pagtoman nira tang Katobolan. Mga maning don, ang i-dol tang Dios dipindi ong boat ta, ig anda ra ong pangako na. Piro pinaita tang Dios tang kaloy na ong ni Abraham tenged maning ta si tang pangako na ong boaten na.

⁸3:8 3:8 Genesis 12:3; 18:18

⁹3:10 3:10 Deuteronomio 27:26

¹⁰3:11 3:11 Habacuc 2:4

¹¹3:12 3:12 Levitico 18:5

¹²3:13 3:13 Deuteronomio 21:23

¹³3:16 3:16 Genesis 12:7

¹⁹ Mga maning don, angay bato sindol pa tang Dios tang Katobolan? Nadolang tang Katobolan agod maintindian ta mga onopa tang kasalanan. Ig ang Katobolan indi enged makomit asta indi komabot tang inampo ni Abraham, ang yay ang pinangako tang Dios ang tobolon na. Ang Katobolan sindol kaman tang Dios ong mga anghil ang nagintriga ta narin ong ni Moises, ang yay ang nagimong manigpakabot tang mga tobol tang Dios ong mga taw. ²⁰ Piro belag ta kamini-stiran ang may manigpakabot pa mga tambilog lamang tang pagtorol tang pangako na, ig ang Dios tambilog lamang.^{¶¶}

Angay sindol tang Katobolan

²¹ Maliag yaning, ang Katobolan kontra bato ong pangako tang Dios? Indi poidi! Ang Dios indi nagtorol ta Katobolan ang mapagtorol ta kaboi. Animan indi ita ka poiding magimong mato-lid ong pama-dek na ong pagtoman tang Katobolan. ²² Piro sigon ong Kasolatan, ang tanan ang mga taw gagaeman ta kasalanan. Animan ang mamagto ong ni Jesu-Cristo ya lamay ang marisibi tang pinangako tang Dios, tenged ong pagto nira ong nandia.

²³ Asing indi ita pa pamagto ong ni Cristo, midio mga priso ita, ig ang Katobolan yay ang naggoardia ong yaten asta ong kaldaw ang si Cristo komabot ig mamagto ita ra ong nandia. ²⁴ Animan, ang Katobolan tang nagsakep ig nagtoldok ong yaten asta kiminabot si Cristo, agod marisibi ita tang Dios bilang mato-lid tenged ong pagto ta ong nan-

dia. ²⁵ Ig mandian ang pamagto ita ra, indi ita ra gasakepan tang Katobolan.

²⁶ Mandian, tenged pamagto amo ra ong ni Cristo Jesus, yamong tanan atan nagimong mga ana ra tang Dios. ²⁷ Tenged yamong tanan na-pen da ong ni Cristo asing namagpaboniag amo ong aran na. Animan ang ogali ni Cristo yay ang gitaen da mandian ong mga kaboi mi. ²⁸ Animan, paririo ra lamang tang mga Judio ig ang mga belag ta Judio, ang mga torobolon ig mga belag ta torobolon, ang mga lali ig mga babay. Parario ra lamang itang tanan ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus. ²⁹ Animan ong ni Cristo amo ra. Maliag yaning nagimong mga inampo amo ra ni Abraham, ig manonobli amo ra tang mga pinangako tang Dios.

4 Maning ta na tang maliagong yaning: Ang tatang molang manonobli, mintras anda pa tanandia ong ostong idad, ang pagkabetang na pario ra ka ta tatang torobolon, maski tanandia pa tang may nandia tang tanan. ² Tenged gasakep pa tanandia ong gaem ta domang mga taw ang agtaligan para ong nandia ig ong mga propidad na, tegka komabot tang timpong tirmino tang tatay na. ³ Ita, maning ita ka ta si. Asing anda pay kalibotan ta natetenged ong ni Cristo,^{§§} midio ita ka mga torobolon ang sigi lamang tang toman ta ang kompormi ong mga lilien* tarin ong kalibotan ang na. ⁴ Piro asing kiminabot da tang tamang oras, sinobol tang Dios tang Ana nang si Cristo. Pinangana tanandia ta tatang babay, ig nambael ang manig-

^{¶¶}3:20 3:20 Sigon ong pagsayod ni Pablo, ang pangako tang Dios mas importanti kaysa ong Katobolan ang aggosoyon tang mga Judio, tenged asing nagtorol tang Dios tang pangako na ong ni Abraham, Dios mismo tang nangako, ig indi tanandia nanobol ta mga anghil obin taw bilang manigpakabot tang pangako na.

^{§§}4:3 4:3 Ong bitalang Grigo: Asing ge-ley ita pa

* 4:3 4:3 Ang mga "lilien", yay ang mga toromanen ang pinanoblian ta ong mga kamepet-mepetan ta. Ong bitalang Grigo, ang tata kang maliag yaning tang bitalang na ay "mga ispiritong malain ang pamangolokolo"

toman ong Katobolan ⁵agod itang tanan ang gasakepan tang gaem tang Katobolan magawad na. Ig ong maning atan, kabigen ita ra tang Dios bilang matod ang mga ana na. ⁶Para ipaita ang yamo mga ana ka kaman tang Dios, sinobol na tang Ispirito tang Ana na ang mistar ong mga popotokon ta. Ig ang Ispirito ang narin pagtoldok ong yaten ang gomoy ong Dios ang ganing, “Tatay! Tatayo!” ⁷Animan ang kada tata ong nindio, belag amo ra ta torobolon, kondi mga ana amo ra tang Dios. Ig tenged mga ana amo ra nandia, marisibi mi ka tang ipatobli na ong mga ana na.

Agdemdemen ni Pablo ta mo-ya tang mga taga Galacia

⁸Asing tokaw ang indi amo pa gailala ong Dios, pamagsirbi amo pa ong mga dios-diosan. ⁹Piro mandian gailala mi ra tang Dios, obin mo-ya pa maningo—gailala amo ra nandia. Mga maning don, angay magbalik amo si ang magpasakep ong mga lilien[†] ang anday kointa na ig anday pakinabang ong nindio? Magpa-torobolon amo si ong mga lilien ang asia? ¹⁰Agpalabien mi tang mga kaldaw, mga bolan, mga timpo ig mga takon! ¹¹Geldano ang itaben anday pakinabang tang bedlayo para ong nindio.

¹²Mga logod, pagpakiloyo ong nindio. Magpatolad amo ong yen, tenged maski yo, tatang Judio, binayano tang Katobolan ig nagimong kapario mi ra ka, yamong belag ta Judio.

Anda kay bindoat ming malain ong yen maski tanopa sia pa. ¹³Gata-wanan mi tang yen ang pagmasit tanopa sia, ang yay ang nagimong dailan ang nagtiniro atan ig nagtoldoko ong nindio tang Mo-yang Balita. ¹⁴Maski nagimong

mabael ang pagsobok ong nindio tang pagmasitong asi, indio enged pinabayan mi obin sinaliodan mi. Ang bindoat mi, rinisibio nindio pario ong tatang anghil ang sinobol tang Dios, obin pario ong ni Cristo Jesus mismo. ¹⁵Kambeng ming pisan asing tokaw! Onora tang gainabo ong nindio? Yo mismo magpamamoto, mga makoat mi rin lamang tang mga mata mi, kinomit mi ra rin ang sindol ong yen. ¹⁶Ig mandian, ibilango ra nindio ang kasoay mi tenged agbebego lamang ong nindio tang kamatodan?

¹⁷Agpalabien amo atan ta mga taw ang pamagtoldok ta lain, piro anday sayod tang aggisipen nira. Ang kaliliangan nira, ipalawid amo nira ong yen agod tanira si tang palabien mi. ¹⁸Belag ta malain ang palabien amo ta domang mga taw, maski andao atan, basta mo-ya lamang tang katoyoan nira. ¹⁹Agmalenong mga anao, ang agsintieno si mandian tenged ong nindio pario ta tatang babay ang pangana ra. Ig maning ta na pa ka enged tang sintieno asta indi lomboa ong nindio tang ogali ni Cristo. ²⁰Indio matako mga onoray boateno natetenged ong nindio. Mga atano ka rin lamang mapagigampango rin ong nindio ta masinlo!

Ang kalimbawan ni Agar may ni Sara

²¹Yamong gangaliliag ang magpasakep ong Katobolan, nani tang te-mao ong nindio: Indi gata-wanan mi mga onopa tang ga-tang don? ²²Sigon ong Kasolatan, si Abraham doroa tang ana nang lali. Ang tambilog, ana na ong tatang torobolon ang si Agar. Piro ang tambilog, belag ta torobolon tang nanay na, kondi si Sara, ang yay

[†]4:9 4:9 “lilien.” Mga ong bitalang Grigo, poidi kang maliag yaning: mga ispiritong malain ang pamangolokolo ong kalibotan ang na

ang matod ang katawa ni Abraham.[‡]

²³Ang ana ni Abraham ong torobolon pinangana bilang natoral lamang ang borak tang babay may lali. Piro ang ana na ong ni Sara, pinangana bilang borak tang pangako tang Dios.

²⁴Mandian, ang doroang babay ang asia, ang kalimbawan nira yay ang doroang klasing inigoan, ang yay ang Katobolan ig ang Pangako tang Dios. Ang Katobolan sindol ong ni Moises don ong Bokid tang Sinai, ig poros mga torobolon tang produkto ta narin, pario ong ni Agar. ²⁵Animan si Agar tatang litrato tang Bokid tang Sinai don ong Arabia, ig litrato tang siodad tang Jerusalem mandian, tenged ang mga taw don pamagsirbi pa ong Katobolan ang midio torobolon lamang tanira.

²⁶Piro ang mga taw ang sakep tang ba-long Jerusalem tang Dios belag da ta mga torobolon. Linibri ita ra kaman ong gaem tang Katobolan ig nagimo itang pario ni Sara, ang yay ang babay ang libri.[¶] ²⁷Pario tang ga-tang ong Kasolatan,

“Yawang babay ang anday ana mo, ang indi gasamit tang masit tang pangana,

mangalipaya, ig maginiteda ong so-brang kalipay!

Tenged yawang bino-wanan tang katawa mo, mas mandoro tang ana mo

sobra pa ong babay ang pagimbeng pa tang katawa na.”[§]

²⁸Animan, mga logod, ita nagimong mga ana tang Dios sigon ong pangako na, pario tang nainabo ong ana ni Abraham ang si Isaac. ²⁹Asing tokaw pang asi, si Isaac pinangana ong gaem tang Ispirito tang Dios. Ig pinaliwagan tanandia tang logod nang pinangana ong natoral ang gainabo. Maning ka ta si, ita mandian apaliwagan ita ka tang mga taw ang pamagsirbi pa ong Katobolan.

³⁰Piro maning ta na tang ga-tang ong Kasolatan, “Palayasen mo tang babay ang torobolon ig ang ana na, tenged ang ana tang torobolon, anday parti na ong toroblien tang ana tang belag ta torobolon.”^{**} ³¹Animan, mga logod, ang maliagong yaning, belag ita ra enged ta pario ta mga ana ta torobolon. Libri ita ra.

Magpadayon ita ong kalibrian

5 Linibri ita ni Cristo agod magpadayon ita ong kalibrian. Animan magprosigir amo ta mo-ya ong kalibrian ming asia, ig indi pabayan ming mabiag amo si ig boaten ang mga torobolon.

²Yo, si Pablo, tang paganing ong nindio, mga mamagpatori amo pa agod magtoman din lamang ong Katobolan, maliag yaning ang bindoat ni Cristo para maglibri ong nindio anday pakinabang na. ³Aningen amo yen ang moman, ang maski sinopay magpatori

[‡]4:22 4:22 Mabasa ta tang natetenged ong doroang ana ni Abraham ong libro tang Genesis: ang natetenged ong ni Ismael, ang ana na ong ni Agar, ong Genesis 16:1-6; ig ang natetenged ong ni Isaac, ang ana na ong ni Sara, ong Genesis 21:1-7.

[¶]4:26 4:26 Ang birsikolong na ong bitalang Grigo ay “Piro ang Jerusalem tang langit libri, ig yay ang nanay ta.”

[§]4:27 4:27 Isaias 54:1. Sigon ong doma, ang tatang maliag yaning ni Pablo tarin ong paggamit na tang mga bitala tang propitang si Isaias natetenged ong mga ana tang doroang babay ay maning ta na: Ang mga pamagto ong ni Cristo mas mandoro pa enged ong mga Judio. Maning ka ta si, ang kaloy ang ipaita tang Dios ong mga pamagto ong ni Cristo mas mabael pa enged ong kaloy ang pinaita na ong mga Judio asing tokaw.

^{**}4:30 4:30 Genesis 21:10

sigon ong Katobolan, kaministiran tomanen na tang tanan ang mga tobol ang ga-tang atan. ⁴Mga magprosigir among magtoman tang Katobolan para magimong mato-lid ong pama-dek tang Dios, maliag yaning nalbag amo ra ong ni Cristo, ig indi amo ra gasakepan tang kaloy tang Dios. ⁵Piro ita, pamagtalig ita ta mo-ya ang risibien ita tang Dios bilang mato-lid tenged ong pagto ta ong nandia. Ig may kasigoroan ta ang pagalin ong Ispirito Santo ang mainabo narin. ⁶Tenged ang taw ang na-pen da ong ni Cristo Jesus, anday kaso mga tinorian tanandia obin anda. Ang importanti yay ang pagto na, ang itaen ta ong mga boat nang maginegmaen.

⁷Masinlo ka rin tang pagorosoyon mi ong kamatodan tanopa sia. Sinora tang pagsagang ong nindio ong pagtoman mi mandian? ⁸Asia, belag ta boat tang Dios ang naggoy ong nindio. ⁹Pandam amo. May tatang sarabien ang ganing, “Maski ge-ley lamang tang pampalsa, mambael tang bilog ang minasa.” ¹⁰Piro tenged pario itang nanga-pen da ong Gino, pagtaligo ang indi magoman tang mga isip mi tenged ong mga bagay ang narin. Ig ang taw ang asing panggolo ong nindio, maski sinopa, silotan tanandia tang Dios.

¹¹Mga logod, mga matod ang pagtoldoko pa ang dapat torian tang taw, angay agpaliwagano pa tang mga Judio? Ang matod, pagtoldoko ang malibri ita natetenged lamang ong kamatayen ni Cristo ong kros, ig yay sia ang gangasilag pa tanira. ¹²Ang mga taw atan ang pamanggolo ong nindio ang ganing kaministiran ang magpatori, mo-ya pa dayon da lamang tanirang mamagpakapon!

¹³Piro yamo, mga logod, ginoyan amo para malibri amo ong mga toromanen ang maning ta sia. Ayaw

lamang gamiten tang kalibrian mi agod paoyon amo lamang ong anday sasayod ang kaliliagan tang mga sadili mi. Imbis, mamagtarabangan amo tenged ong paggegma mi ong tata may tata. ¹⁴Tenged ang tanan ang inaning ong Katobolan na-tang ong tatang tobol ang ganing, “Gegman mo tang masig ka taw^{††} mo pario tang paggegma mo ong sadili mo.”^{‡‡} ¹⁵Mandian, mga pirmi among mamagsoroayan ig mamagterekeban ang midio mga ayep, magandam amo. Itaben mamagrolbotan amo!

Ang kaliagan tang Ispirito Santo parti ong kaliagan tang taw

¹⁶Nani tang agganingo ong nindio: Ang Ispirito Santo tang papaggaemen mi ong sadili mi agod indi amo paoyon ong mga anday sasayod ang kaliliagan tang mga sadili mi. ¹⁷Tenged ang sadili tang mga anday sasayod ang kaliliagan, kontra ong kaliliagan tang Ispirito Santo. Ig ang kaliliagan tang Ispirito Santo kontra ka ong anday sasayod ang kaliliagan tang mga sadili ta. Pagkorontran tang doroang na, animan indi gaboat mi tang kaliliagan mi. ¹⁸Piro mga ang Ispirito Santo tang paggaem ong nindio, maliag yaning indi amo ra gasakepan tang Katobolan.

¹⁹Gata-wanan tang tanan mga monopa tang boaten tang mga taw ang paoyon ong mga anday sasayod ang kaliliagan tang mga sadili nira: Pagigdolog ong mga belag ta katawa nira, maboling tang pagirisipen nira, ig ang mga boat nira magang ayep. ²⁰Pamagto ong dios-diosan, pamamintas, anday paggegma nira ong masig ka taw nira ig masiadong magigsoay. Pangimon

^{††}5:14 5:14 “masig ka taw.” Ong bitalang Grigo: kamalay

^{‡‡}5:14 5:14 Levitico 19:18

tanira, ig pisan tanirang mangasilag. Ispotan tanira, pamagkorontran ig pamagkampi-kampian. ²¹Gangaibeg, pamagpabaleng, ga-pen ong mga kalipayan ang poros lamang kalokoan, ig maski onopa pang maning atan ang agboaten nira. Inaning amo rang lagi yen tanopa sia, ig mandian pamanan amo si yen, ang mga taw ang maning atan tang agboaten nira indi enged ma-pen ong inadian tang Dios.

²²Piro mga ang Ispirito Santo tang paggaem ong kaboi ta tatang taw, asia mamorak ang tanandia magimong maginegmaen, malilipayan, ig belag ta magolo tang isip na. Mapinasinsiaen tanandia, neman ig mo-ya ong doma. Mataligan, ig ²³matakong magpalepe ig magawid tang sadili na. Anday na-tang ong Katobolan ang ganing bawal tang mga borak ang maning ta na. ²⁴Ang mga taw ni Cristo Jesus, sinaliodan da nira tang anday sasayod ig malalaway ang kaliliagan tang mga sadili nira, ang midio linansang da nira don ong kros. ²⁵Ang Ispirito Santo yay ang pagtorol ong yaten ta ba-long kaboi, animan dapat tanandia tang padayonon ta ang papaggaemen ong mga kaboi ta. ²⁶Indi ita ra magpambog tang sadili ta, ig indi ita magpaerep ong tata may tata, obin mamagiribegan.

6 Mga logod, mga may nata-wanan ming nagkatalak, yamong agtabiden tang Ispirito Santo yay ang dapat ang magto-lid ong nandia. Boaten mi na ong maloay ang bitala, ig magdan amo, itaben yamo si tang matoksong magkatalak. ²Yamong tanan atan, mamagtara-bangan amo ong mga problima ming mabelelat. Asia, matoman mi tang to-bol ni Cristo. ³Mga ang tatang taw mag-isip ang magang sisino ra enged tanandia ig ang kamatodan anda kay sinan-goni na tang agpambog na, asia aglokon na lamang tang sadili na. ⁴Kada tata ong

nindio atan, osisaen mi tang sadiling ag-boaten mi. Mga asi kaman mo-ya, mag-pasalamat amo. Basta indi ikompara mi tang mga sadili mi ong doma, ⁵tenged ang kada tata ong yaten kaministiran ang manabat para ong mga sadili ta.

⁶Ang taw ang pagtoldok tang bitala tang Dios, dapat oldan tanandia tang mga agtoldokan na ta maski onopay madol nirang kao-yan.

⁷Indi lokon mi tang sadili mi. Indi enged maloko tang Dios. Mga onopay lindoak ta tatang taw, ya kay ang ayegen na. ⁸Alimbawa, mga pangaboi ita sigon ong sadiling kaliliagan tang anday sasayod, asia kamatayen lamang tang kaboton ta. Piro mga pangaboi ita sigon ong kaliliagan tang Ispirito Santo, oldan ita ta kaboing anday kataposan. ⁹Animan indi ita magpalobay ang magboat ta mo-ya, tenged mga magprosi-gir ita, komabot tang oras ang mapa-bat ita ka ta mo-ya. ¹⁰Animan, mintras may oras ta pa, magboat ita ta mo-ya ong tanan ang taw, labi pa enged ong mga logod ta ang pamagto ong Gino.

Oring mga bitala

¹¹Narin yo ra enged tang nagsolat. Telekan mi mga monopa kababael tang mga litra na. ¹²Ang mga taw ang asing pamagreges ong nindio ang magpatori, galiliag lamang ang magpaita-ita ong mga masig ka Judio nira ang pamagtoman tanira ong Katobolan. Agboaten nira sia, tenged gengeldan ang itaben tanira si tang paliwagan mga mamagtoldok tanira ang malibri ita tenged lamang ong bindoat ni Cristo don ong kros. ¹³Maski pamagpatori tanira, indi ka tanira pamagtoman ong Katobolan! Gangaliliag lamang tanirang patori amo agod mapagpambog tanira ang ganing naekelan amo nirang magtoman ong Katobolan. ¹⁴Mga ong yen, palawid lamang ang magpambogo ong maski

onopang bagayay, poira lamang ong kros tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Tenged ong kamatayen ni Cristo don ong kros, ang kalibotan ang na midio pinatay ka ig nagimong anda ray kointa na para ong yen. Ig yo, midio pinatayo ka don, ig nagimong anday kointao mga para ong kalibotan ang na. ¹⁵ Ang matod, anday kaso mga ang taw natori obin anda. Ang importanti, ang bina-lo tanandia tang Dios. ¹⁶ Yamong tanan atan ang

pangaboi sigon ong agtotobolong na, ate-bekan amo tang Dios ig oldan amo nandia ta kao-yan, yamong nagimong banoa na.[¶]

¹⁷ Ig impisa mandian, dapat anda ray magtorol ta problima ong yen. Tenged ang sinangonio may mga pali na pa ang pagpamatod ang yo torobolon ni Jesus.

¹⁸ Mga logod, aloyan amo enged tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo. Amen.

[¶]6:16 6:16 “yamong nagimong banoa na.” Ong bitalang Grigo: Israel tang Dios

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ni Pablo ong mga taga*

Efeso

Ang solat ni Pablo ong mga taga Efeso, tokaw-tokaw, pagpaintindi tang plano tang Dios nga “ang tanan ang bindoat ong kalibotan, maski ong langit obin ong tanek, papagara-penen nang ipasakep ong gaem ni Cristo” (1:10). Pagpakiloy si Pablo ong mga manigbasa ang mangaboi tanira kompormi ong doro kasinlong plano tang Dios, ig ipaita nira ang tanirang tanan nagimong tata lamang tenged pamagtalig da tanira ong ni Jesu-Cristo.

Ong primirong parti tang Efeso sinayod ni Pablo tang natetenged ong pagbere-ket be-ket tang tanan ang pamagto ong ni Cristo, ig mga monopa tanira pinilik tang Dios ang Tatay agod patawaden ig ilibri tanira ong mga kasalanan nira tenged ong pagtalig nira ong Ana nang si Jesu-Cristo. Gasigoro ita ang tomanen tang Dios tang pinangako na tenged sindolan ita ra nandia tang Ispirito Santo. Ong yadoang parti tang solat, pinakiloyan ni Pablo tang mga manigbasa ang mangaboi tanira ang masinlo tang pagtarabid-tabidan nira ong kada tata may tata, agod itaen tang tanan ang tanira matod ang nagimong tata lamang ong ni Cristo.

Efeso tang panokaw-tokawan ang siodad ong probinsia tang Asia asing timpo ni Pablo, ig bantog ong mabael ang timplo na para ong dios-dios nira ang si Diana. Mabasa ta tang domang nainabo ong ni Pablo ong siodad ang na ong Bindoatan kapitolo 19.

1 Ang pagsolat ta na yo, si Pablo, tatang apostolis ni Cristo Jesus sigon ong kaliagan tang Dios. Pagsolato ong

nindio atan [ong Efeso], yamong mga sinakepan tang Dios ang maelet tang pagosoy mi ong ni Cristo Jesus. ²Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Ang sikritong plano tang Dios

³Dayawen ta tang Dios ig Tatay tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo. Ong pagiga-pen ta ong ni Cristo, inaloyan ita ra tang Dios ig sindolan ita nandia tang tanan ang yaten ang mga kaministiran ang nagalin ong langit para ong kaboi tang ispiritual. ⁴Indi pa bindoat tang kalibotan, pinilik ita ra tang Dios ang magimong limpio ig anday talak ta ong pama-dek na bilang mga ma-pen ong ni Cristo. Tenged ong pagmal na ong yaten, ⁵pinlano na rang lagi ang tobolon na si Jesus agod boaten itang mga ana tang Dios. Ya enged tang kaliagan na, ig ang galiagan nang boaten para ong yaten. ⁶Dayawen ta tanandia tenged ong makabebereng ang kaloy na. Ang kaloy nang na, bogos ang pinaita na ong yaten ong pagiga-pen ta ong agmalen nang Ana.

⁷Nagpatorok si Cristo tang dogo na agod gawaden ita nandia, ang maliag yaning patawaden ita nandia ong mga kasalanan ta. Maning don tang abon-dang kaloy tang Dios ⁸ang bogos ang pinaita na ong yaten! Sindolan ita pa nandia ta mabael ang kinata-wanan agod maintindian ta mga onopa tang masinlong boaten. ⁹Tenged mandian pinaintindi na ra ka ong yaten mga onopa tang plano nang sikrito, ang galiagan nang magmatod ong boaten ni Cristo ¹⁰pag kabot tang tamang oras. Ig yay na: Ang tanan ang bindoat ong kalibotan, maski ong langit obin ong tanek, papagara-penen nang ipasakep ong gaem ni Cristo.

¹¹Ang Dios pagboat tang tanan ang kaliliagan na sigon ong plano na. Ig pini-

lik ami nandia ang magimong nandia bilang mga na-pen da ong ni Cristo. Maning ta si tang plano na asta asing tokaw pa ¹² agod yaming primirong namagtalig ong ni Cristo mapagtorol ta dorong kabael ang dengeg ong Dios.

¹³ Asta yamo, nagimo amo ra kang tawan tang Dios asing maba-yan mi tang kamatodan, ang yay ang Mo-yan Bali-tang malibri amo. Nagtalig amo kaman ong ni Cristo, animan sindolan amo tang Ispirito Santong pinangako tang Dios, bilang pamatod ang yamo mga pinilik na. ¹⁴ Ang Ispirito Santo yay ang pagpasig-oro ong yaten ang marisibi ta tang tanan ang pinangako tang Dios ong mga pinilik na, asta ra lamang bogos ang ilibri ita. Ong maning ta si, ang Dios mas padengegan pa ka engaged!

Ang pangadi ni Pablo

¹⁵ Animan impisa asing maba-yano ang pagtalig amo ra ong ni Ginong Jesus ig nabalitano ang maginegmaen amo ong tanan ang mga sinakepan tang Dios, ¹⁶ anday penay tang pagpasalamato ong nandia tenged ong nindio, ig agpangadi amo ra yen ang pirmi. ¹⁷ Pama-dolo ong yaten ang makagagaem ang Tatay, ang Dios ni Ginong Jesu-Cristo, ang oldan amo nandia tang Ispirito Santo, ang yay ang magtorol ong nindio ta kinatawanan ig magpaintindi ong nindio agod mas mailala mi pa engaged tang Dios. ¹⁸ Pama-dolo ka ang ayagan ang engaged tang Dios tang mga kinaisipan mi agod mata-wanan mi mga monopa tang aggelaten ta bilang mga ginoyan na. Asia mata-wanan mi mga monopa kabael ig monopa kasinlo tang ipatobli tang Dios ong tanan ang mga sinakepan na, ¹⁹ ig mapasaran mi ka engaged tang inding pisan matepeng-tepengang ang gaem na ang aggamiten na ong mga kaboi ta, itang pamagtalig ong nandia. Ang gaem nang narin, ²⁰ ya kay ang ginamit na as-

ing boien na si Cristo ong kamatayen ig pakarongon tanandia ong langit ang gampir ong to na. ²¹ Animan ang gaem ni Cristo mas alawig pa ong tanan ang pamangolokolo ig pamaggaem ang gitaen ig indi gitaen, asta ang tanan ang may aotoridad ig maski sinopay may podir. Ig ang katengdanan ni Cristo mas alawig ka ong tanan ang katengdanan ang maingaranan, maging mandian obin ong mga timpong komabot. ²² Ang tanan ang bagay pinasakep tang Dios ong gaem ni Cristo. Ig si Cristo bindoat nang mangolokolo ong tanan-tanan para ong ikakao-ya tang mga pamagto ong nandia. ²³ Ang kalimbawan tang mga pamagto ong ni Cristo magang sinangoni na. Ig mga na-pen ita ra ong nandia magimong komplitong tanga sinangonian da lamang. Tanandia engaged tang pagkomplito tang tanan ang bagay ong tanan ang logar ong kalibotan.

Asing tokaw patay amo pa piro mandian may kaboi mi ra

2 Mga natetenged ong pagkabetang ming ispiritoal asing tokaw, midio patay amo tenged kokontra amo ong Dios ig pagkatalak amo. ² Ang mga oras ang asi, aggosoyon mi tang malain ang sikad tang kalibotan ang na, ig agtomanen mi tang mga tobol ni Satanas, ang pangolokolo ong mga ispiritong paggaem atan ong dibabaw. Tanandia yay ang paggaem mandian ong mga taw ang pamangontra ong Dios. ³ Ang matod, itang tanan maning ita engaged atan asing tokaw. Ang pagparangaboien ta kompormi lamang ong sadiling kaliliangan ta. Anday domang agboateng ta, ang malain ang agdidikta tang isip ig sinangoni ta. Ong pagkabetang tang asi, dapat ita rin ka kaman ang silotan tang Dios, pario tang tanan ang pamangontra ong nandia.

⁴Piro doro kabael tang katete-beken tang Dios ig belag lamang ta ge-ley tang paggegma nang pinaita na ong yaten. ⁵Asing patay ita pa ong pagkabetang tang ispiritoal tenged ong kasalanan ta, binoi ita tang Dios ang aroman ni Cristo. Nalibri amo kaman ong mga kasalanan mi tenged lamang ong kaloy tang Dios. ⁶Ig tenged na-pen ita ra ong ni Cristo Jesus, binoi ita tang Dios ang aroman ni Cristo agod ma-pen ita ka ong nandia ang maggaem ong langit. ⁷Maning ta na tang bindoat tang Dios agod ong mga timpong komabot mapaita na ong tanan tang mo-yang kaneman nang indi enged malobot-lobot ang yay ang pinaita na ra ong yaten ong maginegmaen ang bindoat ni Cristo Jesus. ⁸Ong kaloy tang Dios, nalibri amo tenged pagtalig amo ong ni Cristo. Asiang kalibrian mi tatang rigalong nagalin ong Dios, belag ta sadiling bindoatan mi. ⁹Ang mga gaboat ta indi mapaglibri ong yaten. Animan anday mapagpambog ang maski sinopa. ¹⁰Ita kaman mga bindoatan ita tang Dios, ang yay ang nagboi ong yaten ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus. Bindoat na narin agod mapagboat ita tang mga mo-yang bagay ang pinlano na rang lagi para boaten ta.

**Ang mga Judio ig ang mga
belag ta Judio tata ra lamang
tenged ong ni Cristo**

¹¹Animan demdemen mi tang pagkabetang mi asing tokaw. Nataw among belag ta mga Judio ig agganingen tang mga Judio ang anday labet mi ong Dios tenged indi amo pamagpatori pario ong nira. Piro ang pagtoring asi boat-boat lamang ta taw ig tegka lamang ong sinangoni. ¹²Mandian asing mga timpong asi, galbag amo ong ni Cristo. Belag amo ta kagapil ong banoang Israel, ang nasion ang pinilik tang Dios, ig indi amo gasakepan tang mga inigoan ang pinan-

gako tang Dios ang boaten na. Gangaboi amo ong kalibotan ang nang indi gailala mi tang Dios, ig anday elaten ming tabang ang magalin ong nandia. ¹³Yamo asing tokaw, galawid amo pa. Piro mandian ang na-pen amo ra ong ni Cristo Jesus, pinalenget amo ra, tenged nagpatorok si Cristo tang dogo na. ¹⁴Pinapagtomboy ita ra ni Jesus, tenged tanandia mismo tang nagboat ong yamen ang mga Judio ig ong nindiong mga belag ta Judio ang magimong tata ita ra lamang. Asing binolontad na tang sinangoni na, kinomit na ra tang padir ang pagelang ig pagpasoay ong yaten. ¹⁵Ang padir ang na yay ang Katobolan tang mga Judio ang poros lamang toromanen ig riglaminto. Kinomit na sia agod itang doroang klasi ta taw boaten nang tata lamang ang parariong pina-pen ong nandia. Asia kinomit na tang pagsoroayan ta. ¹⁶Ong kamatayen na kaman, bindoat na tang doroang klasi ta taw ang midio tatang sinangoni lamang ang dengan ang pabaliken ong Dios. Animan don ong kros, inariglo na tang pagsoroayan ta. ¹⁷Napaning tarin si Cristo ig nagpatako ong tanan tang Mo-yang Balitang mabalik ita ong Dios. Pinatako na narin ong tanan—para ong nindiong mga belag ta Judio ang alawid ong Dios, pario ka para ong mga Judio ang alenget da ong nandia. ¹⁸Tenged ong bindoat ni Cristo, parario itang tanan ang mapalenget ong Dios ang Tatay, ong tabang tang tanga Ispirito Santoan lamang.

¹⁹Animan belag amo ra ta mga istranghiro obin taga domang nasion, kondi kagapil amo ra ong mga sinakepan tang Dios, ig mimbrow amo ra tang pamilya na. ²⁰Ang kalimbawan mi midio balay ang bato. Ang pa-dengan mi yay ang mga sinoldok tang mga apostolis ig mga propita. Ig ang batong kaimportantian ong tanan anday doma, si Cristo Jesus mismo. ²¹Pamagkarabit-kabitan ong

nandia tang tanan ang mga bato tang balay mintras gakomplito, asta magimong tatang timplong sagrado para ong Gino. ²²Ig bilang mga nanga-pen da ong ni Cristo, kagapil amo ra ong agboaten ang nang balay, ang istaran tang Dios ang pirsona tang Ispirito Santo na.

Ang plano tang Dios ong mga belag ta Judio

3 Animan yo, si Pablo, tatang priso tenged ong pagtoldoko tang natetenged ong ni Cristo Jesus ong nindiong mga belag ta Judio. ²Sigoro, nabalitan mi ka mga monopa ong kaloy tang Dios, sinaligano nandia ang boateno narin para ong ikakao-ya mi. ³Ang Dios mismo tang nagpaintindi ong yen tang sikritong plano nang boaten na para ong nindio. Nasolato ra ka ta ge-ley tarin natetenged ong bagay ang na. ⁴Mabasa mi na, itaen mi ang naintindiano ra tang masinlong sikrito natetenged ong ni Cristo. ⁵Asing tokaw, indi pinatako tang Dios tang plano na ong mga taw, piro mandian pinatako ra tang Ispirito Santo ong mga taw ang pinilik tang Dios ang magimong mga apostolis ig mga propita na. ⁶Ig nani tang plano tang Dios: Tenged namagparet amo ra tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo, maliag yaning yamong mga belag ta Judio, aroman dang marisibi mi tang mga ipatobli tang Dios ong mga Judio. Yamo asta ang mga Judio nagimong tanga sinangonian da lamang, ig tenged ong bindoat ni Cristo Jesus, aroman amo rang marisibi tang pinangako tang Dios.

⁷Ong kaloy tang Dios, sindolano nandia ta gaem ang magimong manigpatako tang Mo-yang Balitang narin. ⁸Maski yo tang kadibabakan ong tanan ang mga sinakepan tang Dios, piro yo tang inaloyan na ang magpatako ong nindiong mga belag ta Judio tang

natetenged ong grasiang i-dol ni Cristo. Ang mga grasiang asia, anday kataposan ig indi enged kabot-kaboton tang isip ta. ⁹Sinobolo tang Dios ang magpaintindi ong tanan mga monopa boaten na tang plano nang sikrito. Ang Dios, tanandia tang nagboat tang tanan ang bagay ong kalibotan, ig kaboang dang indi enged tanandia nagbeg mga onopa tang agplanon nang boaten. ¹⁰Sinalok na lamang agod mandian ong mga oras ang na, ipaita na tang mga pamagto ong ni Cristo ong mga pamangolokolo ig pamaggaem don ong langit. Asia, itaen nira tang kalawig-lawigan ang kinatawanan tang Dios ang agpaita na ong sari-saring mga midios. ¹¹Narin yay ang lagi tang plano na maski ong tanopa, ig mandian naboat na ra ong bindoat ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino. ¹²Animan, tenged na-pen ita ra ong ni Cristo ig pagtalig ita ong nandia, poiding paitegen ta tang nem ta ig lemenget ong Dios ang anday doadoa. ¹³Animan maski pagpinitinsiao mandian para ong nindio, indi palobayen mi tang mga nem mi tenged na para ka ong ikakao-ya mi.

Ang gegma ni Cristo

¹⁴Animan lolodo ong talongan tang Dios ang Tatay, ¹⁵ang yay ang papa tang tanan ang mga pamilia, maging don ong langit obin tarin ong tanek. ¹⁶Ig pamadolo ong nandia ang i-dol na ong nindio tang Ispirito Santo, kompormi ong makabebereng ang manggad na, agod mamoirsa pa ka enged tang mga nem mi. ¹⁷Balampa si Cristo tang magtinir ong mga popotokon mi tenged ong pagtalig mi ong nandia. Maning ta si, ang paggegma mi lomamot ka ang midio ayo ig magimong mabaked, ¹⁸agod yamo, aroman tang tanan ang mga sinakepan tang Dios, maintindian mi tang gegma ni Cristo mga monopa kala-bang, kaboat, kalawig, ig kadalem. ¹⁹Balampa ma-

pasaran mi tang gegma nang indi engaged kabot-kaboton tang isip ta, agod ang pagkataw mi ma-mokan tang pagkadios na.

²⁰ Ang Dios mapagboat ta sobra pa engaged ong tanan ang mapa-dol obin maisip ta, kompormi ong gaem na ang paggaem da mandian ong yaten ang mga kaboi.

²¹ Ang Dios ang na, yay ang padengegan ni Cristo Jesus ig ang tanan ang pamagto ong nandia. Dayawen ta tang Dios asta ong tanopa ang anday kataposan. Amen.

Tanga sinangonian ita lamang ong ni Cristo

4 Animan yo, tatang priso tenged ong pagsirbio ong Gino, pagpakiloyo ang mangaboi amo pario tang dapat bilang mga ginoyan tang Dios. ² Pirmi among magpalepe ong kada tata may tata, ig magimong neman ig mapinasinsiaen. Agoantaen mi tang mga kakorangan tang tata may tata tenged lamang pamaggeregman amo. ³ Ang pagtarabidan mi masinlo tenged agbere-ket be-keten amo tang Ispirito Santo. Animan patikasegan mi lamang ang anday maski sinopang mapaggolo ig mapaglangga tang pagtarabidan ming asia. ⁴ Tenged ita, ang kalimbawan ta tanga sinangonian ita lamang ig tanga Ispirito Santoan tang pagtinir ong yaten. Maning ka ta si tanga bagayan lamang tang agpakaboton tang tanan ang mga ginoyan tang Dios. ⁵ Tambilog lamang tang Gino ta. Tata lamang tang pagto, ig tata lamang tang boniag. ⁶ Tanga Diosan lamang ig tanandia yay ang Tatay tang tanan. Makagagaem tanandia ong tanan. Maski ong aripang logaray don tanandia, ig gistar ong yaten ang tanan.

⁷ Piro ang kada tata ong yaten may sari-saring abilidad na ang sindol ni

Cristo, sigon ong galiliagan nang i-dol ong yaten. ⁸ Pario tang ga-tang ong Kasolatan ang,

“Asing kimina-yat tanandia ong langit, dorong pinirdi na ang ingkelan na.

Ig sari-saring sindol na ong mga taw.”^{§§}

⁹ Mandian, onopa tang maliag yanging ang “kimina-yat tanandia”? Maliag yanging, primiro siminaboan tanandia ong tanek.* ¹⁰ Ig ang siminaboan tarin ong tanek, ya kay ang kimina-yat ong langit—don ong dibabaw pa engaged tang kalawig-lawigan ang langit—agod ang tanan ang logar, maging ong kalibotan man obin ong langit, masakepan na tang kagaeman na. ¹¹ Si Cristo kaman tang nagtorol ta mga abilidad ong mga taw.

Ang doma bindoat nang mga apostolis, ang doma mga manigpakabot tang bitala na, ig ang doma sinobol nang magpatako tang Mo-yang Balita ong mga indi pa gangabasi. May doma pang bindoat nang mga pastor ang magsagod ig magtoldok ong mga taw. ¹² Maning ta sia tang bindoat na agod magimong simpan tang tanan ang sinakepan tang Dios ang magsirbi ong nandia, ig agod itang tanan mambael ig mamoirsa bilang sinangoni ni Cristo. ¹³ Ong maning ta si, mamagbere-ket be-ketan ita tenged ong pagto ta ig tenged parario itang gailala ong Ana tang Dios. Mamoirsa ita asta magimong tegat da tang isip ta, ig ang ogali ta magimong pario tang ogali ni Cristo. ¹⁴ Asia belag ita ra ta pario ong mga molang malpet ang maekel-ekelan ig madaling magparet ong tanan ang mga toldok ang bo-li, ig indi ita ra panonot ong mga taw ang maosay ang manloko ig magbali-kad tang kamatodan. ¹⁵ Piro ang boaten ta, mamaggeregman ita lamang ig pirming mitala tang kamatodan agod mambael ita

§§4:8 4:8 Salmo 68:18

*4:9 4:9 “ong tanek.” Ong bitalang Grigo: ong idalem tang tanek

bilang tatang sinangoni ig agod bogos ang maninlo tang ogali ta. Tenged si Cristo, yay ang kolo ta. ¹⁶Tanandia tang pagekel ong yaten bilang sinangoni na, ig itang tanan pamagkarabit-kabitan ong nandia ong mga torniliong sindol na ong yaten. Animan mga ang kada tata magboat ka tang obligasion na, mambael ita ig mamoirsa tenged pamaggregman ita.

Ang kaboing bina-lo ni Cristo

¹⁷Animan agpamanan amo yen ong aran tang Gino ang indi amo ra mangaboi pario tang mga taw ang indi gailala ong Dios. Ang aggisipen nira poros anday kointa na, ¹⁸tenged gaki-lepan pa tang kinaisipan nira. Anday labet nira ong kaboing to-dol tang Dios. Anday kalibotan nira natetenged ong nandia tenged poros matetegat tang mga kolo nira. ¹⁹Anda ray eyak nira. Anday domang agboaten nira kondi ang malal-away. Pirmi lamang pamagboat ta anday sayod ang indi enged mawidan.

²⁰Piro belag ta maning ta sia tang nadalan mi natetenged ong ni Cristo. ²¹Nabalitan mi ra ka enged tang natetenged ong nandia, ig bilang mga nanga-pen da ong nandia, nadalan mi ra ka tang kamatodan, ang yay ang inita ta ong kaboi ni Jesus. ²²Animan bo-wanan mi ra tang dating ogali mi. Indi ra panonotan mi tang kaliliagan ming malalaway, ang panloko lamang ong sadili mi. ²³Ipaoman mi tang nem mi ig ang pagirisipen mi. ²⁴Ipaita mi ang bina-lo amo ra tang Dios ig sindolan ta kaboing pario ong nandia. Asia maliag yaning magosoy amo ong kamatodan ig mangaboi amo rang limpio ig mato-lid.

²⁵Animan indi amo ra magbo-li. Dapat kada tata mitala tang kamatodan ong logod na ong ni Cristo, tenged itang tanan parario itang gasakepan ta tanga sinangonian lamang. ²⁶Mga masilag

amo, magdan among indi amo magkatalak. Indi pakoropon mi tang kaldaw ang gasilag amo pa. ²⁷Indi pabayan mi si Satanas ang gamiten na tang kasisilagen mi. ²⁸Mga sinopa atan ong nindio tang maboat ta kalima, indi ra tanandia manakaw. Magobra ra lamang tanandia ig gamiten na tang mga kalima na ong mga may dengeg ang pandilem agod matabangan na ka tang mga malilised. ²⁹Indi amo mitala ta anday sayod. Ang mo-ya lamang tang ibitala mi, ang matabang ong masig ka taw mi ig mapag-pabaked tang nem nira, kompormi ong kaministiran tang mga pamasi, agod magamit tang Dios para ong ikakao-ya nira. ³⁰Indi amo magboat ta maski onopang mapagpapongaw ong Ispirito Santo tang Dios, tenged ang Ispirito Santo yay ang pamatod ang yamo mga sinakepan tang Dios, ig ya kay pagpasigoro ang komabot tang kaldaw ang bogos among ilibri. ³¹Indi amo ra enged mamagderemetan. Bo-wanan mi tang kasisilagen ming indi mawidan mi. Indi amo mamagiritegan, mamagirinsoltoan, obin magpasit tang nem tang masig ka taw mi. ³²Imbis, magimong neman amo ig masine-bekenen ong kada tata may tata. Magpinatawadan amo pario tang yamo pinatawad ka tang Dios ong bindoat ni Cristo.

Boaten mi tang kaliagan tang Dios

5 Yamo mga agmalen ang mga ana tang Dios. Animan osoyon mi tanandia. ²Mangaboi among tage-tep ta paggegma, pario ni Cristo. Tenged ong paggegma na ong yaten, binolontad na tang kaboi na bilang tatang sagda ang naliagan tang Dios ta mo-ya.

³Yamo mga sinakepan tang Dios, animan indi amo rang pisan mangombabay obin mangonlali. Belag ta bagay ang maski sambiten lamang ong arampangan mi tang maski onopang boat ang

maboling obin ogaling matakab. ⁴Indi amo ra magbitala ta maboling obin kalokoan obin kaintirisan ang mal-away. Belag ta bagay ang mga narin. Ang boaten mi, magpasalamat amo ong Dios. ⁵Tenged sigorado ang enged, ang taw ang mangombabay obin mangonlali, obin pagboat ta maboling, obin asing gaibeg—indi enged tanira papenen ong inadian ni Cristo ang yay ang inadian tang Dios. Tenged ang taw ang gaibeg, agpalabien na tang gaibegan na, ig belag tang Dios ang matod.

⁶Indi amo enged magpaloko ong mga taw ang ganing anday kaso maski magboat amo tang mga malalain ang asi. Ang mga ogaling maning atan, ya enged tang dailan ang silotan tang Dios tang mga taw ang pamangontra ong nandia. ⁷Maski magigtapod ong nira, indi amo enged. ⁸Asing tokaw, ang kinaisipan mi gaki-lepan pa. Piro mandian, nayagan da ong pagiga-pen mi ong Gino. Animan, mangaboi amo pario ong mga taw ang mayag da tang isip nira. ⁹Tenged ang taw, mga mayag da tang isip na, ang agboaten na poros mo-ya, mato-lid ig oyong ong kamatodan. ¹⁰Prosigiran ming mata-wanan mga onopa tang masinlong boaten ang magtorol ta kalipayan ong Gino. ¹¹Indi amo mimbeng-imbeng ong mga boat ang maki-lep tenged asia andang pisan ay borak nang masinlo. Imbis, ipaita mi ong nira ta mayag ang malain tang agboaten nira. ¹²Makaeyak kaman maski sambiten lamang tang mga agboaten nira ong sikrito. ¹³Piro ang tanan ang ipaita ong mayag, itaen da ka enged mga monopa ong kamatodan. ¹⁴Tenged maski onopa, itaen ka mga nayagan da. Pario tang agganingen: “Yawang gapoyata, mambangona ong kamatayen, ig ayagana ra ni Cristo.”

¹⁵Animan pandam amo mga monopa tang pagparangaboien mi. Indi amo ko-

maliek ang midio mga ignorant. Ang boaten mi, mangaboi amo bilang mga matakab. ¹⁶Pakinabangan mi tang oras mi ang magboat ta mo-ya, tenged malain tang sikad tang kalibotan. ¹⁷Animan indi amo magkinabos-kabos, kondi intindien mi mga onopa tang kaliagan tang Dios.

¹⁸Indi amo magpabaleng tenged sia langgaen mi lamang tang sadiling kaboi mi. Imbis, ang Ispirito Santo yay ang paggaemen mi ong sadili mi. ¹⁹Magarampang amo ong mga bitala tang mga salmo, mga imno, ig mga karantaen ang pagdayaw ong Dios. Mamagkanta amo ong Gino ang de-dek ong mga popotokon mi. ²⁰Ong tanan ang oras ig ong tanan ang mga bagay, pasalamatan mi tang Dios ang Tatay ong aran tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

Ang magkatawa

²¹Tenged ong paggalang mi ong ni Cristo, magpasakep amo ong tata may tata.

²²Yamong mga babay, magpasakep amo ong mga kakatawan mi pario tang pagpasakep mi ong Gino. ²³Tenged ang lali yay ang pangolokolo ong katawa na, pario ka si Cristo ya kay ang pangolokolo ong tanan ang pamagto ong nandia. Si Cristo tang naglibri ong yaten, ig ita nagimong sinangoni na ra. ²⁴Ang mga pamagto ong ni Cristo pamagpasakep ong nandia. Maning ka ta si, ang mga babay kaministiran bogos ang magpasakep ong mga kakatawan nira.

²⁵Ig yamong mga lali, malen mi tang mga kakatawan mi pario tang pagmal ni Cristo ong yaten ang tanan ang pamagto ong nandia. Sindol na tang kaboi na para ong yaten, ²⁶agod pagatapos ang malimpioan ita nandia ong wi may ong bitala, magimo itang mga sagradong sinakepan na. ²⁷Tenged ang kaliagan na, itang tanan ang pamagto

ong nandia mapa-dekan nang dorong pisan kasinlo—limpio, anday kasalahan, anday korang, ig andang pisan ay maski onopang dipirinsia obin bagay ang anday sayod. ²⁸ Animan yamong mga lali, malen mi tang mga kakatawan mi pario tang pagmal mi ong mga sinangoni mi. Tened ang pagmal ong katawa na, pagmal ka ong sadili na. ²⁹ Anday taw ang gasilag ong sadiling sinangoni na. Ang boaten na, agpapanen na ig aggasikason na ta mo-ya, pario tang agboaten ni Cristo ong tanan ang pamagto ong nandia. ³⁰ Tened ita, mga mimbrow ita tang sinangoni na. ³¹ Ga-tang ong Kasolatan, “Tened tarin, pabelag da tang lali ong mga ginikanan na, oman magapenan da tanira tang katawa na, ig magimong tata ra lamang tanira.”[†] ³² Makabebereng tang kamatodan ang na, piro poiding ikompara ta ong rilasion ni Cristo ong mga pamagto ong nandia. ³³ Animan mga natetened ong nindio, yamong mga lali, malen mi tang mga kakatawan mi pario tang pagmal mi ong sadili mi. Ig yamong mga babay, galangen mi tang mga kakatawan mi.

Toldok ong mga ana ig mga ginikanan

6 Ig yamong mga mola, magtoman among pirmi ong mga ginikanan mi, pario tang dapat ang boaten mi bilang mga na-pen da ong Gino. ² Ga-tang ong Kasolatan, “Galangen mo tang tatay mo may ang nanay mo.”[‡] Asia tang primirong tobol tang Dios ang pinatabidan ta pangako, ³ ang ganing, “agod mapasar amo ta kao-yan ig mangaboat pa tang kaboi mo tarin ong ta-paw tang kalibotan.”[¶]

⁴ Yamong mga ginikanan, indi paerepen mi tang mga ana mi ong

sobrang kaigpit mi. Imbis, pabaelen mi tanira ang toldokan mi ta mo-ya mga monopa tanirang magparet ig magsirbi ong Gino.

Ang agalen ig ang torobolon

⁵ Yamong mga torobolon, magtoman amo ong mga agalen mi tarin ong tanek ang may paggalang ig eled mi ong nira. Magobra among de-dek ong popotokon mi ig sirbian mi tanira ang midio si Cristo mismo tang agsirbian mi. ⁶ Magobra amo, belag lamang tang mga tanira agpa-dek agod maliliagan amo nira, kondi magobra among bogos ong nem mi bilang mga torobolon ni Cristo, tened maning atan tang kaliagan tang Dios ong nindio. ⁷ Magsirbi amo ong moyang nem, ang midio ang Gino yay ang agsirbian mi, ig belag lamang ta taw. ⁸ Demdemen ming ang taw balten tang Gino ong mga agboaten nirang mo-ya, maski torobolon tanira obin belag.

⁹ Ig yamong mga agalen, pario ka ta si, boaten mi ta mo-ya tang mga torobolon mi. Indi ka paeled-eleden mi tanirang pirmi. Demdemen ming yamo asta ang torobolon mi tambilog lamang tang agalen mi. Tanandia yay ang Gino ang asi ong langit, ig parario tang pama-dek na ong tanan ang mga taw.

Mga mono ita pa mabatok ong ni Satanas

¹⁰ Mandian ong ori, bilang mga na-pen da ong Gino, papoisaen mi tang mga sadili mi ong gaem nang dorong enged kapoisa. ¹¹ Gamiten mi tang tanan ang armas ang sindol tang Dios agod mabatok amo kontra ong mga panlokong plano ni Satanas. ¹² Tened ang kasoay ta, belag ta taw ang pario ong yaten.

[†]5:31 5:31 Genesis 2:24

[‡]6:2 6:2 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16

[¶]6:3 6:3 Exodo 20:12; Deuteronomio 5:16

Ang kasoay ta yay ang mga malalain ang ispirito atan ong dibabaw. Tanira tang mga pamangolokolo ig pamaggaem asta ang may podir ong kaki-lepan tarin ong kalibotan ang na. ¹³ Animan gamiten mi tang tanan ang armas ang sindol tang Dios agod maski onopang orasay ang toloson amo tang mga kasoay mi, indi amo padeg. Ig pagatapos ta si, kendeng amo pa ka enged ang mabaked.

¹⁴ Animan maglisto amo! Ito-tok ming bilang a-ket tang kamatodan, ig gamiten mi tang kato-lidan bilang panagang ong debdeb mi. ¹⁵ Magtok amo ka ta sapatos, ang maliag yaning simpan among magpatako tang Mo-yang Balitang mabalik ita ong Dios. ¹⁶ Ang pagtalig mi ong Dios, yay ang panagang ang pirming e-lan mi, agod sanggaen ig patayen mi tang tanan ang panak ang gapoy ang ipalayog ni Satanas ong nindio. ¹⁷ Risibien mi tang kalibrian tang Dios ong nindio bilang panagang ong kolo mi. Gamiten mi ka tang Bitala tang Dios bilang ispadang sindol tang Ispirito Santo. ¹⁸ Ang tanan ang na boaten mi ang pirmi among mangadi ig mamedol ta tabang ong Dios. Magampo amo ong tanan ang oras sigon ong toldok tang Ispirito Santo. Kaministiran pirmi among listo ig indi amo magpabaya-baya. Pirming yampo mi tang tanan ang

mga sinakepan tang Dios. ¹⁹ Ipangadio ka nindio agod mga mitalao, toldokano ka tang Dios tang dapat yaning agod indio eldan ang magpaintindi tang Mo-yang Balita natetenged ong sikritong plano tang Dios. ²⁰ Ang Mo-yang Balita, yay sinalig ong yen ang ipakabot ong doma, ig tenged ong bagay ang asia agprisono ra mandian. Animan ipangadio ka nindio ang mangiteg tang nemo agod mabitalao tang dapat ibitalao.

Kataposan ang solat

²¹ Mandian, agod mata-wanan mi mga monora tang pagkabetango tani ig onopa tang agboateno, asia si Tiquico ang mal ang logod ta ong ni Cristo tang magbalita ong nindio tang tanan. Maderep ig mataligan tanandia ong pagsirbi na ong Gino. ²² Animan tanandia tang agpapaningeno atan agod ibalita na ong nindio tang natetenged ong yamen tani, ig agod pabakeden na tang nem mi.

²³ Yamong tanan ang mga logod atan, balampa oldan amo ta kao-yan ang magalin ong Dios ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo, ig balampa mandolang pa enged tang paggegma ig pagtalig mi. ²⁴ Yamong tanan ang pamaggegma ong yaten ang Ginong Jesu-Cristo ang anday kataposan, aloyan amo enged tang Dios.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ni Pablo ong mga taga*

Filipos

Ang Solat ni Pablo ong mga taga
Filipos sinolat na ong mga primirong pamagto ong ni Cristo don ong Filipos, tatang siodad ong probinsia tang Macedonia, ang gasakepan tang gobirno tang Roma. Asing oras ang si Pablo nagsolat, priso tanandia ig dorong kaliwagan ang agtalongaen na tenged ong pagpatako na tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo (1:7). Piro maski dorong probli- ma na, galipay pa ka enged tanandia bilang tatang na-pen da ong ni Cristo, ig indi enged nanlobay tang pagtali- na ong Gino.

Pagpasalamat si Pablo ong mga taga Filipos ong tabang ang pinekel da nira ong nandia (1:3-5; 4:10). Galiliag pa tanandia ang papoirsaen na tang mga nem nira agod maski liwagan tanira, indi ka tanira mamagpalobay. Pagpakiloy si Pablo ong nira ang ganing ang kada tata ono, dapat magpalepe ang pario ni Cristo (2:5). Ganing si Pablo, ang kaimportantian ong tanan yay ang mailala ong ni Cristo (3:8). Ig dapat pirmi tanirang mangalipay ig magpasalamat ong Gino (3:10; 4:4-6). Gitaen ong bilog ang solat ang na tang mabael ang gegma ni Pablo para ong mga taga Filipos. Ang nainabo asing tokaw ang napaning si Pablo don ong siodad tang Filipos mabasa ta ong Bindoatan 16:12-40.

1 Ang pagsolat ta na yo, si Pablo, ig ang aromano si Timoteo. Yaming mga torobolon ni Cristo Jesus pagpakomosta ong nindio atan ong Filipos, yamong tanan ang mga sinakepan tang Dios ang nanga-pen da ong ni Cristo Jesus. Pagpakomosta ami ong nindiong

tanan, aroman tang mga pamangolokolo ong nindio asta ang mga pamagtabang ong nira. ²Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

**Ang pangadi ni Pablo para
ong mga agsolatan na**

³Pagpasalamat ong Ampoanong Dios kada mademdeman amo yen. ⁴Ig pirmiong pangadi para ong nindiong tanan ang dorong kalipayo, ⁵tenged ong mabael ang tabang mi ong yen ong pagpatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo, impisa pa asing tokaw asta ra lamang mandian. ⁶Masinlo enged tang inimpisan tang Dios ong mga kaboi mi, ig gasigorō ang ipadayon na sia asta matapos na ong kaldaw ang magbalik si Cristo Jesus. ⁷Dapat lamang ang maning ta na tang pamasio ong nindiong tanan atan, tenged agmalen amo yen ta mo-ya. Ka-pen amo yen ang gapasar tang kaloy tang Dios maski tanopa sia ang pagpamatodo ig pagdipinsao tang Mo-yang Balita, asta mandian ang agprisono. ⁸Ang Dios gatako tang doro kabael ang kapopongaweno ong nindiong tanan, tenged aggegman amo yen pario tang paggegma ni Cristo Jesus ong nindio.

⁹Agpangadio ong Dios ang mas manla-bang pa enged tang paggegma mi mintras mandolang tang kinata-wanan ig pangintindi mi ¹⁰agod pirming mata-wanan mi mga ong aypa tang mas mo-ya ong tanan. Asia magimong limpio tang kaboi mi ig anday talak mi ong Kaldaw ang magbalik si Cristo. ¹¹Magimong pisan ang mato-lid tang kaboi ig boat mi ong tabang ni Jesu-Cristo, ig ang Dios mas padenggan ig dayawen pa enged.

Si Cristo tang kaimportantian

¹²Galiliago ang mata-wanan mi, mga logod, ang nainabo ong yen mabael ang tabang ong pagpabantog tang Mo-yang Balita. ¹³Tenged nata-wanan da tang tanan ang mga goardia tani ong palasio, asta ang domang mga taw, ang yo kinolong tenged ong pagsirbio ong ni Cristo. ¹⁴Ig tenged ong pagkakalongo, dorong mga logod tarin ang mas mambaked tang pagtalig nira ong Gino, ig mas namoirsa tang nem nirang magpatako tang Mo-yang Balita ang anday eled nira.

¹⁵Ong matod, ang doma kaman pamagpatako tang natetenged ong ni Cristo tenged gangaibeg tanira ong yen ig gangaliliag ang magimong mas ilalado ong yen. Piro ang doma ong nira, mo-ya ka tang motibo nira. ¹⁶Pamagtoldok tanira tenged aggegmano nira, tenged gatawanan nira ang nakolongo tenged agdipinsano tang Mo-yang Balita. ¹⁷Piro ang mga gangaibeg ong yen, belag ta de-dek ong nem nira tang pagtoroldokon nira. Pamagtoldok tanira para lamang ong sadili nira. Ang kalaom nira, madolan-gan pa enged nira tang pagsintio mintras tanio pang agkolongon. ¹⁸Piro anday kaso sia ong yen. Maski monopa, malain man obin belag tang motibo nira, si Cristo pa ka enged tang agtotoldok nira. Asia tang importanti, animan galipayo ta mo-ya.

Ig malipayo pa enged tenged ¹⁹gatawanano ong tanan ang gainabo ang malibrio pa ong tabang tang Ispirito ni Jesu-Cristo ig ong mga pangadi mi. ²⁰Galiliago ig pagtaligo ta doro kabael ang indiong pisan magkorang ong pagsirbio ong ni Cristo agod indio mapaeyak ong talongan na, kondi bogos ang mamoirsa tang nemo, mandian ig ong tanan ang oras, agod maski mapatayo man obin

maboi, dayawen si Cristo tenged ong mainabo ong yen. ²¹Tenged mga ong yen, mga maboio asia para ong ni Cristo. Ig mga mapatayo, asia mo-ya pa. ²²⁻²³Galiliago ra rin ang tongkaw ong nindio don ong dobaling kaboi para mapeno ra ong ni Cristo. Asi ka rin tang mas mo-ya pa ong yen. Piro mintras gaboio pa, mapagsirbio pa ong Dios. Animan indi mata-wanano mga ong aypa tang pilikeno ong doroang kaliliaganong na. ²⁴Piro mga para ong ikakao-ya mi, mas mo-ya pang indio kang lagi magalin ong kalibotan ang na. ²⁵Gata-wanano sia. Animan gasigorō ang indio pa ka mapatay. Magaromano pa ong nindio agod matabangan amo yen ang tanan ang magpadayon ong pagto mi ong Gino ang dorong kalipay mi. ²⁶Mga mabaliko kaman atan ong nindio, ambengan among pisan, ig mas doro pa enged tang pagdayaw mi ong ni Cristo Jesus tenged ong nainabo ong yen.

²⁷Animan, mga logod, prosigiran mi enged ang mangaboi amo sigon ong Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo, agod mga mapamisitao man atan ong nindio obin indi, maba-yanong pamagprosigir among pamagbere-ket be-ket, ig tanga dalanan amo lamang agod batokan tang mga pamangontra ong Mo-yang Balita. ²⁸Indi amo enged meled ong mga kasoay mi. Tenged mga itaen nira ang indi amo geldan, mata-wanan nirang tanira tang sirilotan tang Dios ong impirno ig yamo tang ilibri na. ²⁹Tenged sindolan amo tang pribilihio ang magsirbi ong ni Cristo, belag lamang ang magto amo ong nandia kondi asta magagoanta amo ka para ong nandia. ³⁰Mandian pario ita rang pamagprosigir ong mga kaliwagan, pario tang inita mi ong yen tanopa sia, ig asta mandian galalitan mi ang pagprosigiro pa ka enged.

Ang alimbawang bino-wan ni Cristo

2 Mayag dang pisan ang pamoirsa tang nem mi bilang mga na-pen da ong ni Cristo, ig ang paggegma na paglipay ong nindio. Agbe-ket be-keten amo tang Ispirito Santo ig may kate-bek mi rang tomabang ong tata may tata. ²Animan, lipayeno ra nindiong pisan ong maning ta na: Mamaggeregman ig mamagoroyonan amo ta mo-ya, ig pararion mi tang nem ig pagirisipen mi. ³Indi amo magboat ta maski onopang bagay agod dayawen amo lamang ig ilalaen. Ang boaten mi, magpalepe amo ong doma ig ipabetang ming tanira mas alawig ong nindio. ⁴Belag lamang tang sadiling ikakao-ya mi tang isipen mi, kondi demdemen mi tang ikakao-ya tang kada tata may tata. ⁵Magpalepe amo pario ni Cristo Jesus.

⁶Maski tanandia Dios dang lagi, indi nagreges ang matepeng ong Dios,

⁷kondi lindoat na tang dengeg tang pagkadios na, nagsinangoning taw ig nagimong pario ong tatang torobolon.

⁸Ig asing nagimo rang taw, nagpalepe tanandia ig nagimong masinomanen asta ong kamatayen. Kaman, asta ong kamatayen ong kros.

⁹Animan si Jesus pinalawig tang Dios ig sindolan ta aran ang alawig pa ong tanan ang aran

¹⁰agod ang tanan ang gingistar don ong langit, asta tarin ong tanek ig ang don ong adalem tang tanek, mamansilod ig magto ong nandia.

¹¹Magpamatod ka kaman tang tanan ang ganing si Cristo Jesus tang Gino, ig ong maning ta si dayawen ka tang Dios ang Tatay.

Dengkal ang midio bitokon

¹²Animan yamong mga agmaleno, kaministiran ang magimong masinoma-

nen amo mandian mas pa ong tanopa sia ang aromano pa nindio. Padayon among magpatikaseg ang may galang ig eled ong Dios asta bogos ang itaen ong mga kaboi mi ang linibri amo nandia ong mga talak mi. ¹³Tenged ang Dios yay ang pagtorol ong nindio ta gana ig poirsa ang boaten tang kaliliangan na.

¹⁴Boaten mi tang tanan ang anday riklamo ig diskosion ¹⁵agod magimo among mga mo-yang ana tang Dios, limpio ig anday talak mi ong ka-ngan tang mga taw ang malalain ig mapinagtalaken. Ong maning ta na, magimo among midio pa-kal para ong nira pario tang mga bitokon ang de-kal ong dibabaw, ¹⁶mintras agpakabot mi ong nira tang bitalang pagtorol ta kaboi. / (better exegesis: mintras agbiotan mi ta maelet tang bitalang pagtorol ta kaboi.) Oman mapambog amo yen ong pagkabot ni Cristo, tenged indi nalipatan ta data na tang pagpangabedlayo.

¹⁷Ang pagto ig pagsirbi mi ong Dios pario ong tatang sagda ang agbobolontad mi ong Dios, ig mga kaministiran ang ibo-boko pa asta ang yen ang dogo agod makomplito tang bolontad ming asi, malipayo pa ang aroman ming tanan.

¹⁸Animan dapat ang malipay amo ka ang aromano.

Si Timoteo ig si Epafrodito

¹⁹Ong kaloy ni Ginong Jesus, pagisipo ang indi ra lamang maboay papaningeno atan si Timoteo agod lipayeno ka mga mabalitano ong nandia tang natetenged ong nindio. ²⁰Tanandia lamang ig anda ray domang aromano ang matod ang pagdemdem ong nindio. ²¹Sadili nirang ikakao-ya tang agprosigiran tang kada tata ig anday agboaten nira para ong ni Jesu-Cristo. ²²Piro gata-wanan mi kang pinaita ra ni Timoteo ang tanandia mataligan. Pagsirbi tanandiang aromano ong pagpatako tang Mo-yang Balita,

pario tang ana ang pagsirbi aroman tang tatay na. ²³ Animan pagisipo ang tanandia tang papaningenong lagi atan mga mata-wanano lamang tang magimong pagkabetango tani. ²⁴ Ig ong kaloy tang Dios, pagtaligo ang yo mismo mapaning ka atan ong madaling timpo.

²⁵ Naisipano ang kaministiran ang paolikeno ka atan si Epafrodito, ang logod ta ong Gino ig aromano ang manigobra ig sondalo tang Dios. Tanandia sindol mi agod magekel tang mga tabang mi ig makatabango tani, ²⁶ piro doro rang kaildaw na ong nindiong tanan atan ig indi mapabetang tang nem na tenged ong nabalitan ming nagmasit tanandia. ²⁷ Matod ka kaman ang nagmasit tanandia ig ge-ley lamang napatay. Piro ang Dios nate-bek ong nandia, ig asta ong yen, agod indi mageleb e-leb tang kapopongaweno. ²⁸ Asia, dorong kaliliagong paoliken tanandia atan, para malipay amo mga itaen ming oman tanandia ig agod malipat da ka tang pirming pagdemdemo ong nindio. ²⁹ Animan, risibien mi tanandia ang may kalipay bilang matod ang torobolon tang Gino. Dapat galangen tang mga taw ang pario na, ³⁰ tenged ge-ley din lamang tanandia ang napatay ong pagsirbi na ong ni Cristo. Pinasobo na tang kaboi na maski dilikado para lamang tomabang ong yen bilang salinti mi.

Ang matod ang kato-lidan ang pagalin ong Dios

3 Ong ori, mga logod, mangalipay amo ong pagiga-pen mi ong Gino. Indio agtakan ang olit-olitenang isolat ong nindio tang mga bagay ang na. Na tabang ka ong nindio agod ang pagto mi indi malangga tang maski sinopa.

² Magandam amo ong mga taw ang ogali nira midio ayep, ang pamagboat ta anday sayod, ig pamagtoldok ang ganging kaministiran ono magpaigad ita tang sinangoni ta. ³ Demdemen mi ang belag ta tanira, kondi ita tang matod ang natorian. Maliag yaning, pamagto ita ong Dios ong tabang tang Ispirito, ig bogos tang kalipay ta ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus. Animan indi ita ra pagtalig ong mga sadiling boat ta agod risibien ita tang Dios. ⁴ Maski yo doro kaman ang dailano ang magtaligo pa rin ta maning atan. Mga aggisipen tang maski sinopa ang may dailan na ang magtalig ong agboat ta taw, mas pa yo. ⁵ Tinoriano ang yawalong kaldaw impisang pinanganano. Yo porong Judio, matod ang Israelita, nagalin ong tribo ni Benjamin. Mga ang Katobolan tang pagampangan, agtomanenong enged bilang tatang Pariseo. ⁶ Pinaitao tang kaderepo ong pagtoman tang Katobolan asing pagpaliwago ong mga pamagto ong ni Cristo. Ig mga ong kato-lidano sigon ong Katobolan, anday maning nira ong yen. ⁷ Piro tenged ong ni Cristo, ang mga bagay ang dating binilango ang may pakinabang na agod risibien tang Dios, mandian agbibilango ang anda ray data na. ⁸ Ee kaman, ong yen ang pama-dek, anday data na tang tanan ang bagay basta mailalao si Cristo Jesus ang yen ang Gino. Asia tang kaimportantian. Ang tanan ang bagay pinabetango ra ang anday kointa na, marisibio lamang si Cristo ⁹ ig bogos ang ma-peno ong nandia. Indio ra pagtalig ang yo magimong matolid tenged ong pagtomano tang Katobolan, kondi tenged ong pagtaligo ong ni Cristo. Ang kato-lidan ang maning ta na yay ang i-dol tang Dios ong mga pam-

§3:2 3:2 Ang maliag yaning ni Pablo tarin ong “magpaigad tang sinangoni” yay ang “magpatori.” Tenged pamagtoldok tang doma ang ganing ang tanan ang lali kaministiran ang magpatori, sigon ong kinaogalian tang mga Judio, agod malipay tang Dios ong nira. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Pagtori.”

agtalig ong ni Cristo. ¹⁰ Ang galiliagano mandian ang bogos ang mailala ong ni Cristo. Galiliagong mapasarano tang gaem tang pagkaboi nang moman, ig ma-peno rin ong mga kaliwagan na, asta magimong kapario na ong kamatayen na. ¹¹ Balampa maning ta na tang main-abo, agod boieno ka nandiang moman mga napatayo ra.

Magprosigir ita asta matapos

¹² Belag tang maning ang nakaboto ra tang mga bagay ang asia. Ig belag ka tang maning ang anda ray kakorangano. Piro pagprosigiro pang kabotono tang kaliliagan ni Cristo Jesus ang naggoy ong yen. ¹³ Mga logod, indi ka agpabetango ang nakaboto ra sia. Ang agboateno mandian, aglipatano tang mga nata-lib da ig pagprosigiro enged ang maboyotan tang agpakabotono. ¹⁴ Pario ong tatang taw ang panikad ong karira, magpadayono pa asta ong tarampetan agod marisibio tang yen ang primio ong tabang ni Cristo Jesus mga goyano tang Dios ang paning ong langit.

¹⁵ Dapat maning atan tang pagirisipen tang mga taw ang nagimong mabaked da tang pagto nira. Ig mga belag ta maning ta sia tang pagparet mi, asia ipaintindi ka tang Dios ong nindio. ¹⁶ Ang kaministiran, magpadayon itang mangaboi sigon ong kamatodan ang nata-wanan ta ra.

¹⁷ Mga logod, patoladano nindiong tanan, pario tang domang pamagosoy ong yamen. Yami tang boaten ming modilo. ¹⁸ Tenged pario tang pirming agganingo ong nindio tanopa sia, ig mandian aggoliteno si ang totorok tang lok ong mga matao—dorong mga taw ang pamangaboi bilang mga kasoay ni Cristo ig ang bindoat na ong kros. ¹⁹ Impirno tang kaboton nira tenged agdioson nira tang mga kaliliagan tang mga sinangoni nira. Agpabetang nira ang may

dengeg tang mga bagay ang dapat da rin ang ikaeyak nira. Aggintindien lamang nira tang mga bagay tarin ong tanek. ²⁰ Piro ita, ong kamatodan, taga langit ita ra. Ig komabot ang magalin don tang agpakaboton ta ang Maniglibri, si Ginong Jesu-Cristo. ²¹ Ong kaldaw ang asi, gamiten na tang gaem na ang sarang ang magpasoko ong tanan ang mga bagay agod ba-lon ita. Oman naning mga malolobay ang sinangoni ta ang mangapatay magimong pario ong dalayawen ang sinangoni na ang anday kamatayen na.

Mangalipay ita ong pagiga-pen ta ong Gino

4 Animan, mga agmalenong mga logod, magprosigir amo ang magto ig magsirbi ong Gino, pario tang agganingo. Yamo mga palanggao ig gapon-gawo rang pisan ong nindio, tenged yamo tang pagtorol ong yen ta kadengegan ig kalipayan.

² Euodia, Sintique, agpagigampango ong nindiong doroa ang indi amo ra magsoay, tenged maglogod amo ong Gino. ³ Ig pagigampango ka ong nio, aromanong mataligan, ang tabangan mo ka tang mga babay ang asia. Tenged aromano tanira tanopa sia ang nangabedlay ong pagpatako tang Mo-yang Balita, aroman ka da Clemente ig ang doma pang kamanigobrao. Ang mga aran niranng tanan gasolat ong librong listan tang mga taw ang may kaboing anday kataposan.

⁴ Mangalipay amo ang pirmi ong pagiga-pen mi ong Gino. Aggoliteno, mangalipay amo.

⁵ Ipaita mi ong tanan ang taw tang masinlong nem mi. Alenget dang komabot tang Gino. ⁶ Indi ra pagolon mi tang isip mi natetenged ong maski onopang bagay, kondi magampo amo ong Dios ang may pasalamat, ig

mama-dol amo ong nandia tang tanan ang mga kaministiran mi. ⁷Oman, tenged ong pagiga-pen mi ong ni Cristo Jesus, oldan amo tang Dios ta kao-yan ang inding pisan kabot-kaboton tang pagirisipen ta, ig ya ray ang maggaem ong isip asta ong popotokon mi.

⁸Ong ori, mga logod, isipen ming pirmi tang mga bagay ang mo-ya ig dalayawen, ang yay ang mga bagay ang matod, garalangen, mato-lid, limpio, masinlo ig may dengeg. ⁹Ipangaboi mi tang tanan ang nata-wanan mi ong yen ong pagtoroldokono ig bindoatan. Ong maning ta sia, magimong ka-pen ming pirmi tang Dios ang yay ang pagtorol ta kao-yan ong yaten ang kaboi.

Salamat ong tabang mi

¹⁰Mabael ang enged tang kalipayano bilang tatang na-pen da ong Gino, tenged pagata-lib tang maboay ang timpo, nademdeman si nindio ang oman. Gata-wanano ang indio galipatan mi, piro naboay amo lamang ang naita ta dalan ang matabangano nindio. ¹¹Inaningo narin belag ta maning ang pagpabasi-basio tenged may kaministirano. Nata-wanano rang magimong kontinto maski monopay pagkabetango. ¹²Napasarano ang mangalised, ig napasarano ka tang bastanti. Gatakō rang tomalonga ong maski onopang klasi ta kaboi, maelen man obin letem, abonda obin malised. ¹³Ang tanan ang bagay makayano tenged si Cristo tang pagtorol ta porsas ong yen.

¹⁴Piro maski maning don, salamat ong mo-yang tabang mi ong yen ong mga

kalisedano. ¹⁵Gata-wanan mi ka, ong tanan ang pamagto ong ni Cristo, yamong mga taga Filipos lamang tang pamagtorol ig pamagtabang ong yen, impisa asing nagalino ong Macedonia ig pagimpisao pa lamang ong pagpatako tang Mo-yang Balita. ¹⁶Maski asing dono ra ong Tesalonica, mga pirapang bisis kang pinekelano nindio tang mga tabang mi. ¹⁷Narin agsambiteno belag ta maning ang galiliagong pirming tabangan mi, kondi galiliagong madolongan tang balet ming magalin ong Dios. ¹⁸Mandian bastantio ra ig sobra ra ngani. Anda ray kaministirano tenged ong tanan ang tabang ang pinekel mi ong ni Epafrodito. Ang tabang mi ang na, tatang doro kabanlong bolontad ang agto-dol ong Dios ang indi enged maimong pangindian na, tenged galiliagan na ta mo-ya. ¹⁹Ig ang Ampoanong Dios, kompormi ong manggad nang inding pisan malobotlobot, ipakabot na enged tang tanan ang kaministiran mi ong tabang ni Cristo Jesus. ²⁰Dayawen tang yaten ang Dios ig Tatay ang anday kataposan. Amen.

Kataposan ang pangomosta

²¹Komosta ra lamang ong nindiong tanan ang sinakepan tang Dios ang pamagto ong ni Cristo Jesus. Ang mga logod ta tani ang aromano pamagpakomosta ka ong nindio. ²²Agpakomostan amo ka tang tanan ang mga sinakepan tang Dios tani, labi pa ang mga pamagobra ong palasio tang Adi tang Roma.

²³Balampa aloyan amo enged tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ni Pablo ong mga taga*

Colosas

Ang solat ang na, sinolat ni Pablo para ong mga ba-long pamagto ong ni Cristo don ong Colosas, ang tatang lansangan ong parting tere-lan tang siodad tang Efeso, sakep tang Asia Minor. Belag ta si Pablo tang nagpatako tang Mo-yang Balita ong nira, ig indi pa tanandia gapaning don, piro dorong demdem na ong nira ig pirming agpangadi na tanira.

Nabalitan ni Pablo ang may mga pamagtoldok ta lain don ong Colosas. Ang toldok nira ganing mga ang taw galiliag ang malibri, kaministiran tomanen na tang dorong riglaminto ig magto ong mga anghil. Piro ganing si Pablo, ang kaimportantian ong tanan yay si Cristo. Pinaboat tang Dios ong ni Cristo tang tanan ang mga bagay, animan si Cristo tang kalawigan ong tanan (1:15). Ong ni Cristo ang tanan ang pagkadios tang Dios ang Tatay, ig si Cristo lamang tang mapagtorol ong yaten ta kaboi (2:9; 3:4). Animan kaministiran papoirsaen ta tang pagto ig pagtalig ta ong nandia, tenged tanandia lamang tang Gino ig Maniglibri ta.

1 Ang pagsolat ta na yo si Pablo, tatang apostolis ni Cristo Jesus sigon ong kaliagan tang Dios. Yami tang logod ta ang si Timoteo, ²pagpakomosta ami ong nindio atan ong Colosas, yamong mga sinakepan tang Dios ig mga logod ang maelet tang pagosoy mi ong ni Cristo. Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay.

**Ang pangadi ni Pablo para
ong mga taga Colosas**

³Kada ipangadi amo yamen, pirmi aming pagpasalamat ong Dios ang Tatay tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo ⁴natetenged nabalitan amen ang pamagto amo ra ka ong ni Cristo Jesus, ig aggegman mi tang tanan ang mga sinakepan tang Dios. ⁵Yamo nagimong maning atan tenged may aggelaten mi ang tinagana tang Dios para ong nindio don ong langit. Nabalitan mi tang natetenged tarin asing tokaw pa, asing pinakabot ong nindio tang kamatodan, ang yay ang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. ⁶Ang Mo-yang Balitang na agtotoldok da ong tanan ang logar ong kalibotan, ig doro rang borak nang masisinlo, pario tang nainabo atan ong nindio impisang ba-long naba-yan mi ig naintindian mi tang kamatodan natetenged ong kaloy tang Dios. ⁷Narin nadalan mi ong yaten ang agmalen ang si Epafras, tatang torobolon ni Cristo ang kapario amen. Maelet tang pagsirbi na ong ni Cristo, ig tanandia tang nagtoldok ong nindio bilang salinti amen. ⁸Tanandia ka tang nagbalita ong yamen tang natetenged ong gegma mi ang nagalin ong Ispirito Santo.

⁹Animan impisa asing primirong naba-yan amen tang natetenged ong nindio, agpangadi amo ra yamen ang pirmi. Agpakiloy amen ong Dios ang balampa ang Ispirito na magtorol ong nindio tang tanan ang kinata-wanan ig pangintindi agod mata-wanan mi enged mga monopa tang kaliliagan na. ¹⁰Ong maning atan, mapangaboi amo pario tang dapat para ong Gino, ig bogos among mapagtorol ong nandia ta kalipayan. Mas mandolang tang mga boat ming mo-ya, ig mas mailala mi pa enged tang Dios. ¹¹Agpangadi amen ka ang papoirsaen amo tang Dios ong

makabebereng ang gaem na, agod maski onopay mainabo, magoantan mi engaged ang may kalipay. ¹²Ig balampa magpasalamat amo ong Dios ang Tatay, tenged bindoat amo nandia ang bagay ang magrisibi tang ipatobli na ong mga sinakepan na ang lina-ted na ong mayag. ¹³Tenged binawi ita tang Dios ong maki-lep, ig lina-ted ita nandia ong inadian tang agmalen nang Ana na. ¹⁴Ang Ana nang si Cristo, yay ang naggawad ong yaten, ang maliag yaning pinatawad ita nandia ong mga talak ta.

Sinopa si Cristo ig onopay bindoat na

¹⁵Ang Dios indi aggitaen, piro gitaen ta ong ni Cristo mga monopa tanandia. Si Cristo yay ang makagagaem ong tanan ang bagay. ¹⁶Tenged pinaboat tang Dios ong nandia tang tanan ang bagay ong langit ig tarin ong tanek. Belag lamang tang aggitaen, gapil da ka tang indi ag-gitaen, pario ta mga ispiritong may aotoridad ig gaem nira, ig mga ispiritong pamangolokolo ig pamaggaem ong logar nira. Ang tanan ang bagay bindoat ni Cristo ig ang mga narin para ka ong nandia. ¹⁷Indi pa naboat tang tanan ang bagay, si Cristo atan dang lagi, ig tanandia tang pagboyot tang tanan ang bagay agod indi tanira mamagbereblag. ¹⁸Tanandia tang pangolokolo ong tanan ang pamagto ong nandia, ang yay ang sinangoni na. Tanandia tang panokaw-tokaw ong tanan ig ang nakaw ang naboi ong mga patay, agod mailala ang tanandia kaman tang kalawigan ong tanan. ¹⁹Tenged ang kaliliagan tang Dios ang Tatay, ang pagkadios na bogos ang itaen ong ni Cristo. ²⁰Kaliliagan ka tang Dios ang si Cristo tang magimong dalan ang mapabalik tang Dios ong sadili na tang tanan ang bindoat na, don ong langit ig tarin ong tanek. Tenged kaman ong dogo ni Cristo ang

siminorok asing napatay tanandia don ong kros, mabalik itang tanan ong Dios.

²¹Asing tokaw, alawid amo ong Dios, ig ang mga isip ig bindoatan mi ang malalain pagpaita ang pamangontra amo ong nandia. ²²Piro si Cristo nagimong taw ig napatay, ig ong kamatayen na ang asi, binalik amo ra tang Dios ong sadili na. Bindoat na narin agod matalonga amo ong nandia ang limpio, anday talak, ig anda ray sarawayen ong nindio. ²³Piro kaministiran ang magpadayon amo ang maelet ig mabaked tang pagto mi. Ig indi engaged palpatan mi tang kasigoroan mi natetenged ong parakaboton, ang yay ang narisibi mi asing naba-yan mi tang Mo-yang Balita. Yo, si Pablo, sinobolo ka agod ipatako tang Mo-yang Balitang na ang mandian agto-toldok da ong bilog ang kalibotan.

Ang obra ni Pablo para ong mga pamagto

²⁴Galipayo mandian ang pagpinitinsiao para ong nindio, tenged ong maning ta na pagtabango asta makomplito tang sakripisio ni Cristo para ong kaoyan tang mga pamagto ong nandia, ang yay ang sinangoni na. ²⁵Ang Dios bindoato nandiang torobolon para ong mga pamagto, ig ang obrang sindol na ong yen, anday doma kondi ang bogos ang magpakabot tang bitala na ong nindiong mga belag ta Judio. ²⁶Ang bitalang na, yay ang plano tang Dios ang sinikrito na ig sinalok ong tanan ang taw impisa asing tokaw pang timpo. Piro mandian pinatako na ra ong yaten ang mga sinakepan na. ²⁷Naliliag tang Dios ang ipatako na tang makabebereng ig kambeng-ambengan ang sikrito na para ong tanan ang taw, maski ong mga belag ta Judio. Ig ang sikritong asia, anday doma kondi ang si Cristo atan ka ong kaboi mi, animan may kasigoroan mi ang ma-led amo ka don ong kaya-

gan tang Dios. ²⁸Pagtoldok ami kaman mandian tang natetenged ong ni Cristo ong tanan ang mga taw. Paglaygay ami ig pagtoldok kompormi ong kamatodan ang gata-wanan amen agod maekelan amen ong Dios tang kada tata ang anda ray sarawayen ong nira bilang mga napen da ong ni Cristo. ²⁹Animan pagprosigiro ta mo-ya kompormi ong doro kapoirsang gaem ang agto-dol ni Cristo ong yen.

2 Galiliago ang mata-wanan mi mga monopa kabael tang pangabedlayo para ong nindio ig ong mga taga Laodicea, asta ong domang indi pa gaita ong yen. ²Agboateno na agod mamoirsa ang enged tang nem mi mintras mas pamagbere-ket be-ketan amo ong pag-geregman mi ong tata may tata. Ong maning ta si, pisan ang madolangan tang kinata-wanan mi, ig matod ang mailala mi pa enged si Cristo, ang yay ang Sikrito tang Dios. ³Ong ni Cristo bogos ang itaen tang abondang kinata-wanan ig pangintindi.

⁴Agbebego na ong nindio agod indi amo maloko tang mga taw ang midio masinlong pama-yan tang agtotoldok nira, piro ang kamatodan bo-li lamang. ⁵Maski alawido ong nindio, pirmi amo kang agdemdemen ta. Ig pisanong gali-pay ong ostong pangaboi mi asta ong mabaked ang pagto mi ong ni Cristo.

Si Cristo tang osoyon ta

⁶Komo inilala mi ra si Cristo Jesus ang yay ang Gino mi, dapat magpadayon amo pa ong nandia. ⁷Mga ong tatang ayo pa, palamoton mi tang pagto mi ong nandia agod lomongay amo. Papoirsaen mi tang pagto mi sigon ong sinoldok ong nindio, ig magpasalamat amo kang pirmi ong Dios.

⁸Magandam amo agod indi amo ekelan tang maski sinopa ang magpilosopo ig magtoldok ta anday kointa na. Ang mga agtotoldok nira indi nagalin ong ni Cristo, kondi ong mga toromanen lamang tang mga mepet ig mga lilien** tarin ong kalibotan ang na. ⁹Ang matod, si Cristo nagimong taw. Piro maski nagimong taw, ang pagkadios tang Dios bogos pa ka enged ong nandia. ¹⁰Yamo, na-pen amo ra ong ni Cristo, animan anday korang ong nindio ig anda ray dilemen mi. Tenged sakep na tang tanan ang may gaem ig aotoridad.

¹¹Komo na-pen amo ra ong ni Cristo, maliag yaning natorian amo ra ka. Piro belag sia ta pario ong pagtari tang mga Judio ang may agkomiten ong sinangoni nira. Ang agkomiten ni Cristo, anday doma kondi ang sadiling mga kaliliagan ta ang anday sasayod. ¹²Asing nagpaboniang amo, maliag yaning limbeng amo ig binoing oman ang aroman ni Cristo. Binoi amo kaman tenged ong pagtalig mi ong gaem tang Dios ang nagboi ka ong ni Cristo. ¹³Asing tokaw, yamong mga belag ta Judio, patay amo ong pama-dek tang Dios tenged ong mga talak mi ig tenged belag amo ta mga tawan na. Piro mandian, binoi amo ra tang Dios ang aroman ni Cristo. Pinatawad na tang tanan ang mga talak ta. ¹⁴Ang nain-abo, pario ra ka ang kinomit tang Dios tang tanan ang mga papilis kontra ong yaten ig mga dimanda nira, ig linipat na ang midio linansang na ong kros ni Cristo. ¹⁵Don ong kros ang asi, pinirdi ni Jesus tang tanan ang ispiritong pamangolokolo ig pamaggaem ong kalibotan ang na. Ig pinaeyak na tanira asing pinaita na ong tanan ang tanandia yay ang nandeg.

**2:8 2:8 “lilien.” Mga ong bitalang Grigo, poidi kang maliag yaning “mga ispiritong malain ang pamangolokolo.”

¹⁶ Animan indi amo magpadikta ong mga taw ang pamaganing ong nindio mga onopa tang indi dapat panganen obin inemen, obin onopa tang dapat boaten ong pagkabot tang mga pista, ang ba-long lasi tang bolan, obin ang kaldaw ang igperenay. ¹⁷ Ang mga toromanen ang asia, midio kanino lamang ang nagpatako ang may komabot pa. Piro mandian nakabot da tang matod ang orosoyon ta, ang yay si Cristo mismo. ¹⁸ Indi amo paomid ong mga pamagpaita-ita ang ganing tanira pamagpalepe ig pamagto ong mga anghil. Agpalawig nira tang mga sadili nira ong nindio ang ganing may pinaita ono tang Dios ong nira. Piro ang matod, kalokoan lamang si ang pagalin ong sadiling pagirisipen nira. ¹⁹ Tanira indi pagpasakep ong ni Cristo, ang yay ang pangolokolo ong yaten. Piro ita pamagkarabitan bilang sinangoni na ang midio aggoldan ita nandia ta mga tornilio ig ogat. Tanandia tang pagpabael ig pagpapoirsa ong yaten, sigon ong kaliliagan tang Dios.

Ang ba-long kaboi ong ni Cristo

²⁰ Asing napatay si Cristo, midio aro-man amo ra ka nandia ang napatay. Animan anda ray gaem ong nindio tang mga lilien^{††} tarin ong kalibotan. Piro angay pangaboi amo ang midio gasakepan amo pa ta asia? Angay pagpadayon amo pang pagtoman tang mga toromanen pario tang, ²¹ “India magboyot ta na,” “India somamit ta sia,” “India magte-lek ta sia.” ²² Ang mga toromanen ig toldok ang asia inimimo lamang ta taw, ig natetenged ong mga bagay ang pagatapos ang panganen, malipat da ka lamang. ²³ Mga indi isipen ta ta ge-ley, midio tama ka kaman tang agtotoldok nira natetenged ong pagto ong mga anghil, ang pag-

palepe nirang belag ta matod, ig ang pagpapinitinsia ong sinangoni ta. Piro ang kamatodan, ang mga bagay ang maning atan indi enged matabang ong yaten ang magawid ong sadili ta agod indi ita magboat ta malaway.

3 Mandian, binoi amo rang oman ang aroman ni Cristo. Animan dapat palabien mi tang mga bagay don ong langit, ang yay ang logar ni Cristo, ang mandian kakarong ong to tang Dios. ² Isipen mi tang mga bagay don ong langit, ig belag tang mga bagay tarin ong kalibotan. ³ Tened midio napatay amo ra ig anda ra tang dating mga kaboi mi. Piro indi pa gitaen mga monopa tang ba-long kaboi mi, tened agtatalok pa sia ang pario ni Cristo don ong podir tang Dios. ⁴ Si Cristo tang pagtorol ta kaboi ong nindio, ig mga komabot tang kaldaw ang mapaita ra tanandia, yamo itaen amo ka ang aroman na ig ma-pen amo ong kadengengan na ong langit.

Ang ba-lo ig ang dating kaboi

⁵ Animan lipatan mi ra tang kaliliagan tang mga sinangoni mi. Indi amo mangombabay obin mangonlali obin magboat ta maboling. Indi amo padeg ong mga malaway obin malain ang gabayagan tang sinangoni mi. Ig indi amo ra maibeg, tened ang taw ang gaibeg, agpalabien na tang gaibegan na imbis ong Dios ang matod. Maliag yaning tanandia pario ra ka ong mga pamagto ong diosdiosan! ⁶ Tened ong maning ta nang agboaten ta mga taw, silotan tanira tang Dios, [tanirang pamangontra ong nandia]. ⁷ Ong bagay, maning amo ka ta sia asing tokaw. Nangaboi amo sigon ong agdidikta tang sadiling kaliliagan mi.

⁸ Piro mandian dapat bo-wanan mi ra tang tanan ang kasisilagen, ang

^{††}2:20 2:20 “lilien.” Mga ong bitalang Grigo, poidi kang maliag yaning “mga ispiritong malain ang pamangolokolo.”

makikiniten ta kolo, ig ang madinemeten. Indi amo ra mitala ta asing mapaglangga ta dengeg ta doma, obin mga malalaway ang mga bitala. ⁹Indi amo ra mamagbo-li ong tata may tata. Tenged mga ong lambong pa, midio lindoat mi ra tang dating ogali mi ig ang mga boat nang malalain, ¹⁰ig ang ba-long ogali mi ya ray ang agtokon mi mandian. Ang ogali ming narin padayon ang agbalon tang Dios ang nagboat ong nindio, asta mapario amo ong nandia ig bogos ang mailala mi tanandia. ¹¹Ong ba-long kaboi tang narin parario itang tanan—ang Judio ig ang belag, ang tinorian ig ang anda, ang dayoan ig taga bokid, ang torobolon ig ang belag ta torobolon. Si Cristo yay ang kaimportantian ong tanan, ig tanandia tang gistar ong yaten ang tanan.

¹²Yamo, pinilik tang Dios, gineman ig pinalbag agod magimong sadili na. Animan dapat magimong masinebekenan amo ig mo-ya ong doma, mapagpalepe, neman ig mapinasinsiaen. ¹³Agoantaen mi tang kakorangan tang kada tata may tata. Mga ang tatang taw may naboat na ang anday sayod ong nindio, patawaden mi tanandia pario tang yamo pinatawad ka tang Gino. ¹⁴Ig labi pa enged ong tanan, mamaggregeman amo. Tenged ang gegma yay ang pagbe-ket ong tanan agod masinlo ig anday korang tang pagtarabidan ta. ¹⁵Ang masinlong pagtarabidan pagalin ong ni Cristo, ig asia tang dapat ang papagaemen mi ong mga kaboi mi. Tenged ginoyan amo tang Dios ang magimong tanga sinangonian lamang. Magpasalamat amo ang pirmi ong nandia. ¹⁶Balampa iloak mi ta mo-ya ong mga popotokon mi tang bitala ni Cristo. Gamiten mi tang tanan ang kinata-wanan agod mamagtoroldokan amo ig mamaglaygayan. Mamagkanta amo ta mga salmo,

imno ig mga karantaen ang pagdayaw ong Dios. Ig magkanta amo ang may pasalamat ong mga popotokon mi para ong Dios. ¹⁷Maski onopay boaten mi, obin ibitala mi, boaten mi tang tanan para ong ni Ginong Jesus, ig magpasalamat amo ong Dios ang Tatay tenged ong bindoat ni Jesus para ong nindio.

Ang pagitabid mi ong mga aroman mi

¹⁸Yamong mga babay, magpasakep amo ong mga kakatawan mi. Narin obligasion mi tenged ong pagto mi ong Gino.

¹⁹Ig yamong mga lali, maggegma amo ong mga kakatawan mi, ig indi degdegen mi.

²⁰Yamong mga mola, magtoman among pirmi ong mga ginikanan mi, tenged yay ang kaliagan tang Gino.

²¹Ig yamong mga tatay, indi masiadong igpitan mi tang mga ana mi, itaben manlobay tang nem nira.

²²Yamong mga torobolon, bogos among magtoman ong mga agalen mi tarin ong kalibotan, belag lamang mga agpa-dek tanira agod dayawen amo nira, kondi magobra amo ong mo-yang nem ang may eled mi ong Dios. ²³Maski onopay boaten mi paneman mi ang midio belag ta taw tang agsirbian mi, kondi ang Gino. ²⁴Demdemen mi na: May masinlong natagana tang Gino ang ilbet na ong nindio, tenged si Ginong Cristo yay ang matod ang agsirbian mi. ²⁵Ig mga may nagboat ta malain, balten ka tanandia ong boat nang malain, maski sinopa tanandia. Tenged ang Dios, anday pinilikan.

4 Yamong mga may torobolon, ang mato-lid ig tama ya lamang tang boaten mi ong nira. Demdemen mi lamang ang may agsirbian mi ka don ong langit.

Mga panoyon-toyon

²Magprosigir among mangadi. Boaten mi narin ang pirming listo tang isip ig may pasalamat. ³Ipangadi mi ka ang oldan ami tang Dios ta dalan agod mapakabot amen tang kamatodan natetenged ong ni Cristo ang nasikrito asing tokaw. Yay na ang gaprisō ra mandian, tenged nagtoldoko tang natetenged ong nandia. ⁴Ipangadi ming magimong mayag tang pagpakaboto tang kamatodan ang narin, pario tang dapat ang boateno.

⁵Animan yamo atan, magdan amo ong pagigtabid ong mga indi pamagto ong ni Cristo, ig indi enged sayang-sayangen mi tang oras mi. ⁶Ampangan mi tanira ta masinlo agod mawili tanirang mamasang ong nindio. Ong maning ta si, matawanan mi mga mono amo pa somabat ong maski sinopay mane-ma.

Kaorian ang pangomosta

⁷Mga natetenged ong pagkabetango tani, ang mal ang logod ta ang si Tiquico, ya ra lamay mamalita ong nindio. Tanandia mataligan ang katabang ig aromanong torobolon tang Gino. ⁸Pinapaningo atan tanandia ang magbalita tang pagkabetang amen tani ig agod pabakeden na ka tang mga nem mi. ⁹Asia ang aroman na tang agmalen tang logod ang si Onesimo. Ang taw ang na mataligan ka ig kasimanoa mi mismo. Tanira tang magbeg ong nindio tang tanan ang gainabo tani.

¹⁰Ang aromano tani ong prisoan ang si Aristarco pagpakomosta ka ong nindio. Asta si Marcos ang pinagari ni Bernabe, pagpakomosta ka ong nindio. Mga

paning pala atan si Marcos, risibien mi ka tanandia pario tang sinoyono rang lagi ong nindio tanopa sia. ¹¹Komosta ka pala ono ong nindio ganing si Jesus ang aggoyan ta Justo. Ang gasambitong nang tolo, ya lamang tang mga Judio ang pamagto ong ni Cristo ang pamagprosigir tarin ang aromano para magtoldok tang natetenged ong paggaraemen tang Dios bilang adi. Doro kabael tang tabiang nira ong yen.

¹²Ig ang kasimanoa mi ang si Epafras, ang torobolon ka ni Cristo Jesus, pagpakomosta ka ong nindio. Pirmi among agpagampo na ta mo-ya ang magimong mabaked tang pagto mi ig anday kakorangan na, ig bogos ang itaen ong nindio tang tanan ang kaliliagan tang Dios. ¹³Ig maski yo, magpamatodo ang mabael da tang pagprosigir ni Epafras para ong nindio atan, ig ong mga logod ta don ong Laodicea asta ong Hierapolis. ¹⁴Agpakomosta amo ka ni Demas ig ang agmalen tang doktor ang si Lucas.

¹⁵Ipakabot mi ka tang pangomosta amen ong mga logod ta ong Laodicea, ig ong ni Nimfa asta ong mga pamagto ang pamagsirimet-simet don ong balay na. ¹⁶Mabasa mi ngani tang solat ang na, ipabasa mi ka ong mga pamagto don ong Laodicea. Ig basaen mi ka tang solato ang pinaekelo ong nira. ¹⁷Aningen mi ka patigayon si Arquipo ang prosigiran nang taposon tang agpaboat ong nandia tang Gino.

¹⁸Ig mandian yo ra mismo, si Pablo, tang matod ang pagsolat tang pangomosta ang na. Demdemeno ka nindio mintras agprisono pa.

Aloyan amo enged tang Dios.

Pa-kaw ang Bitala ong

Primirong Solat ni Pablo ong mga taga

Tesalonica

Ang Tesalonica yay ang kapital ang siodad tang Macedonia, tatang probinsia ang sakep tang gobirno tang Roma asing tokaw. Asing mga 50 A.D. namansipaning don si Pablo may ang mga aroman nang si Silas may si Timoteo para magpatako tang Mo-yang Balitang nagalin ong Dios. Don tanira namagtinir ong teled ta tolong dominggo ig dorong namagparet ong mga agtotoldok ni Pablo. Piro ang mga Judiong indi maliag ang magparet, namanggolo ong siodad tenged gangaibeg tanira ong ni Pablo (Mga Bindoatan 17:1-9). Animan naregesan tanandia ang magalin ong Tesalonica, oman napaning tanandia ong Berea asta ong Atenas. Don nabalitan na tang natetenged ong pagkabatang tang mga taga Tesalonica ang balong pamagto ong ni Jesu-Cristo. Ganing tang balita, maski dorong kaliwagan ang gapasaran nira, pagpadayon pa ka engaged tang pagto nira.

Animan **Ang primirong solat ni Pablo ong mga taga Tesalonica** sinoat na para papoiraen na tang nem nira. Nagpasalamat tanandia natetenged ong pagto nira ong Dios ig ang paggegma nira ong kada tata may tata. Sinabat na tang mga te-ma nira natetenged ong pagbalik tang Gino (4:13-18) ig linayngayan na tanira ang magimong listo ig magpadayon ang mamagboat ta mo-ya, mintras pamagelat tanira ong pagbalik nang asi.

1 Ang pagsolat ta na ay yami— si Pablo, si Silas ig si Timoteo. Pagpakomosta ami ong nindiong tara-

bidan^{‡‡} atan ong Tesalonica, yamong mga pamagto ong Dios ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios.

Ang pangaboi ig ang pagto tang mga taga Tesalonica

²Pirmi aming pagpasalamat ong Dios tenged ong nindiong tanan, ig aggapil amo ka yamen ang pirmi mga pangadi ami ³ong yaten ang Dios ig Tatay. Pagpasalamat ami ong nandia tenged agdemdemen amen tang mo-yang mga boat mi ang yay ang borak tang pagto mi, ang pagtabang mi ong doma ang pagalin ong gegma mi, asta ang pagagoanta mi ong mo-yang nem tenged may kasigoroan ming magbalik si Jesu-Cristo ang yaten ang Gino. ⁴Pagpasalamat ami ka, mga logod ang agmalen tang Dios, tenged gata-wanan amen ang pinilik amo nandia. ⁵Gata-wanan amen sia tenged ang pagpakabot amen ong nindio tang Mo-yang Balita belag lamang ta ong bitala, kondi ang Ispirito Santo mismo nagpaita nga ang agtotoldok amen may gaem na, ig bogos tang pagparet amen ang na yay ang kamatodan. Napanaidan mi ra ka mga monopa tang pagparangaboien amen asing atan ami pa ong nindio, ig sia bindoat amen para lamang ong ikakao-ya mi. ⁶Gata-wanan amen ang pinilik amo tang Dios tenged asing pagparet mi ong bitala na, pinatoldan mi tang kaboi amen asta ang kaboi ni Ginong Jesus. Tenged maski dorong kaliwagan tang napasaran mi tenged ong pagto mi, nangalipay amo pa ka engaged, tenged linipay amo tang Ispirito Santo. ⁷Animan, nagimo among modilo ong tanan ang pamagto ong ni Cristo atan ong probinsia tang Mace-

^{‡‡}1:1 1:1 Ang “tarabidan” tang mga pamagto ong ni Cristo, mga ong bitalang Grigo yay ang “eklesia.”

donia asta ong Acaya. ⁸Tenged magalin ong nindio nabantog da tang bitala tang Gino ong Macedonia ig Acaya. Ig belag lamang ta sia, kondi asta ang balita natetenged ong pagto mi nabalitan da ka ong tanan ang logar. Animan anday kaministiran ang mamalita ami pa ong mga taw natetenged ong bagay ang narin. ⁹Tanira mismo tang pamamalita mga monopa tang pagrisibi mi ong yamen. Pamamalita ka mga monopa bino-wanan mi tang pagto mi ong mga dios-diosan mi agod mapagsirbi amo ra lamang ong Dios ang boi ig matod, ¹⁰ig magelat ong Ana nang si Jesus ang magbalik tarin magalin ong langit. Si Jesus yay ang binoing oman tang Dios ig tanandia tang maglibri ong yaten ong silot ang ipakabot tang Dios ong kalibotan ong parakaboton.

Ang pagtoldok ni Pablo don ong Tesalonica

2 Gata-wanan ming mismo, mga logod, ang anday mapaganing ang anday data na tang pagpaning amen atan ong nindio. ²Gata-wanan ming ba-lo ami napaning atan ong nindio, pinaliwagan ami rang lagi ig pinaeyek don ong banoa tang Filipos. Maski ong banoa mi yadi kang namangontra ong yamen. Piro pinaiteg tang Dios tang mga nem amen agod mapagpakabot ami ong nindio tang Mo-yang Balitang nagalin ong nandia. ³Mapoirsa tang nem amen tenged ang agbibitala amen ong mga taw para magparet tanira ay poros matod, ig anda ong isip amen ang manloko ong nira obin magboat ta mga bagay ang malalaway. ⁴Ong kamatodan, pinanaidan ami tang Dios ang mataligan ami ang magtoldok tang Mo-yang Balita ig sinaligan ami ra nandia tang boroaten ang na. Animan ang galiliagan na lamang tang agbibitala amen, belag ta para malipay tang mga taw ong yamen, kondi para

malipay tang Dios, ang yay ang gatako mga onopay ga-tang ong popotokon ta. ⁵Gata-wanan tang Dios asta yamo, indi ami naggamit ta mga pamorak-borak ang mga bitala agod maekelan amo yamen, ig anda ong isip amen ang mangoarta ong nindio. ⁶Indi ami namagelat ang dayawen ami nindio obin dayawen ta doma, ⁷maski may kato-lidan amen bilang mga apostolis ni Cristo ang magelat ang padengegan ig asikason ami nindio. Imbis, pinalangga amo yamen ig nagpaita ami ong nindio ta mo-yang nem pario ta tatang nanay ang pagsagpon ong mga ana na. ⁸Ig tenged ong mabael ang paggegma amen ong nindio, listo ami ang nagpakabot ong nindio tang Mo-yang Balitang nagalin ong Dios. Maski ang sadiling kaboi amen, listo kang ibolontad amen para ong nindio tenged lamang ong pagpamalangga amen ong nindio.

⁹Mga logod, sigoro gademdeman mi pa mga monopa tang pagprosigir amen ang magobra kaldaw may labi para lamang anday mabelatan maski tata ong nindio mintras pamagtoldok ami ong nindio tang Mo-yang Balita.

¹⁰Tistigos amo aroman tang Dios nga ang ogali amen ong nindiong mga pagmagto ong ni Cristo ay limpio, matolid ig anday maning tang maski sinopa. ¹¹Gata-wanan mi ka ang ogali amen ong kada tata ong nindio pario ka tang pagsakep ta tatang tatay ong mga ana na. ¹²Linipay amo yamen ig pinapoirsa tang mga nem mi, asta linaygayan amo ka yamen ang mangaboi ta matolid ong pama-dek tang Dios. Tenged ang Dios tang naggoy ong nindio agod ma-pen amo ong nandiang inadian ig kadengegan.

¹³Pagpasalamat ami kang pirmi ong Dios tenged asing pagpatako amen ong nindio tang bitala na, rinisibi mi na bilang matod ang bitala tang Dios, belag

ta bitala ta taw. Ig ang risolta ta sia gitaen da mandian ong mga kaboi mi, yamong pamagto ong ni Cristo. ¹⁴Matod kaman ang pamagto amo ong nandia, tenged ang nainabo ong nindio pario ka tang nainabo ong mga tawan tang Dios don ong Judea, ang pamagto ka ong ni Cristo Jesus. Pinaliwagan amo tang mga kasimanoa mi, pario ang tanira pinaliwagan ka tang mga masig ka Judio nira. ¹⁵Masig ka Judio nira tang namamatay ong mga propita tang Dios asing tokaw. Mga masig ka Judio ni Ginong Jesus tang namamatay ong nandia. Ig mandian masig ka Judio amen ka tang namagpalayas ong yamen. Pamangontra tanira ong kaliagan tang Dios ig kasoay tang tanan ang taw ¹⁶tenged agsagan-gen ami rin nira ong pagpakabot amen tang Mo-yang Balita ong mga belag ta Judio agod mangalibri tanira. Ong maning don, agdolangan lamang nira tang mga talak nira asta indi makalis ong gantangan. Animan indi ra lamang maboay, silotan da engaged tanira tang Dios!

Si Pablo galiliag sing paning ong Tesalonica

¹⁷Mandian, mga natetenged ong yamen, mga logod, mimpisang nalbag ami ong nindio, indi amo engaged galipatan amen. Ig maski indi ami pa gaboay ang nagalin atan, agpongawan ami ra ta mo-ya ong nindio ig doro rin ang kaliag amen ang mamaginitan ita sing moman. ¹⁸Animan may plano amen si ka rin ang magbalik ami atan ong nindio. Ig yo mismo, si Pablo, belag da lamang ta naminta ang simpano rang paning atan, piro sinagang ami ni Satanas. ¹⁹Ig asta mandian, galiliag ami pa ka engaged ang mamisita ong nindio tenged yamo tang pagtorol ta kalipayan ong yamen, tenged gasigoro ami ang pagpadayon tang pagto mi ong Dios. Na matod ka kaman natetenged ong nindio. Ig ong pag-

balik ni Ginong Jesus, yamo engaged tang mapambog amen ong talongan na. ²⁰Ee, yamo kaman tang yamen ang kadengegan ig kalipayan.

3 Animan, asing indi ami ra magoanta tang kapopongawen amen ong nindio, naisip amen ang yami ni Silas tang pabo-wan ong siodad tang Atenas, ²ig si Timoteo ra lamang tang papaningen amen atan ong nindio. Tanandia logod ta ig aroman amen ang pagsirbi ong Dios ong pagtoldok tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo. Sinobol amen tanandia agod papoirsaen na tang pagtalig mi ong Gino ig pabakeden na tang mga nem mi, ³agod anday magoloan ta isip ang maski sinopa ong nindio tenged ong mga kaliwagan ang gapasaran mi atan. Gata-wanan mi ra ka, ang kaliwagan katabid tang kaliagan tang Dios para ong yaten. ⁴Tenged asing atan ami pa ong nindio, minaning ami rang lagi ang paliwagan ita ig akigan ta mga taw. Ig inita mi ra ang ya ka engaged tang matod ang gainabo. ⁵Yay sia animan dayon dang sinobolo atan si Timoteo agod masayodano mga monora tang pagtalig mi ong Gino mandian. Tenged indio ra magoanta ang magelat ong balita natetenged ong nindio. Pangelbao ra ang itaben natokso amo ra ni Satanas ig arangan lamang tang bedlay amen.

⁶Piro mandian nabalik da tani si Timoteo, ig masinlo ka tang binalita na ong yamen natetenged ong pagto mi ong Dios ig ang paggegma mi ong tata may tata. Pirmi amo ka onong gademdem ong yamen ang may kalipay ig doro onong kaliag mi ang itaen ami si nindio, pario ka tang yami doro kang kaliag amen ang itaen amo si ka yamen. ⁷Animan, mga logod, maski yading kaliwagan ig pagakig ang gapasaran amen, malakan da ong panemdeman amen tenged ong nabalitan amen natetenged ong pagtalig mi ong ni Cristo. ⁸Ig man-

dian, malinawa ami ra ka ta masinlo tenged pagpadayon ono ang maelet tang pagto mi ong Gino. ⁹Mga pangadi ami ong Ampoan tang Dios, indi malobotlobot tang pagpasalamat amen ong nandia tenged ong mabael ang kalipayan ang sindol mi ong yamen. ¹⁰Kaldaw may labi de-dek tang pagampo amen ang magaginitan ita pang moman agod matabangan amo pa yamen ang madolongan pa tang maski onopay korang ong pagto mi.

¹¹Balampa pagnan ami tang Dios ang yaten ang Tatay, ig ni Jesus ang yaten ang Gino, ang mapamisita ami si ka enged ong nindio. ¹²Ig balampa tabangan amo tang Gino ang mas mandolang pa ig manrabong tang paggegma mi ong kada tata may tata asta ong tanan ang taw, pario ka tang paggegma amen ong nindio. ¹³Ong maning ta sia, pabakeden na tang mga nem mi agod matalonga amo ong yaten ang Dios ig Tatay ang limpio amo ra enged ig andang pisan ay sarawayen ong nindio ong pagbalik tang yaten ang Ginong Jesus, aroman na tang tanan ang mga sinakepan na.

Ang pagparangaboien ang galiagan tang Dios

4 Animan, mga logod, sinoldokan amo ra yamen mga mono amo pa mangaboi agod malipay tang Dios ong nindio, ig ya kay ang aggosoyon mi. Ig mandian, tenged may aotoridad amen ang nagalin ong ni Ginong Jesus, agpa-dolon amen ong nindio ang prosigiran ming mas maninlo pa ka enged tang pagparangaboien ming asia. ²Gata-wanan mi ra ka tang mga sinoldok amen ong nindio ang nagalin ong ni Ginong Jesus. ³Ig

na yay ang kaliagan tang Dios ong nindio: ang magimo among limpio ong pama-dek na. ^{¶¶}Animan indi amo enged mangombabay obin mangonlali. ⁴Ang kada tata dapat matakong magigimbeng ong sadiling katawa na ong limpiong ogali. ^{§§}Demdemen ming ang pagkaratawaen tatang bagay ang sagrado ig belag ta intirimis. ⁵Indi panontan mi tang anday sasayod ang mga kaliliagan tang sinangoni mi pario tang agboaten tang mga taw ang indi gangailala ong Dios. ⁶Indi dapat ang magkatalak tang maski sinopa ong masig ka taw na ong pagtakaw-takaw ta belag ta sadiling katawa na. Ang taw ang magboat ta mga kalainan ang maning atan, silotan ang enged tang Dios, pario tang pinamanan amo rang lagi yamen tanopa sia. ⁷Tenged indi ita ginoyan tang Dios para magboat ta malaway, kondi para mangaboi itang malimpio. ⁸Animan ang maski sinopay indi magrisibi ong tobol ang na, belag lamang ta taw tang agkontraen na, kondi ang Dios mismo, tenged tanandia tang pagtorol ong yaten tang Ispirito Santo na.

⁹Mandian, mga natetenged ong pag-geregman mi bilang mamaglogod ong ni Cristo, anday kaministiran ang magso-lat ami pa ong nindio, tenged sinoldokan amo ra tang Dios mga mono amo pa maggeregman. ¹⁰Ig sia ka kaman tang agboaten mi ong mga logod ta atan ong bilog ang probinsia tang Macedonia. Piro pagigampang ami pa ka ong nindio, mga logod, ang dolangan mi pa enged tang paggegma ming asia. ¹¹Prosigiran ming mangaboi ang anday golo, intindien mi tang sadiling pagkabetang mi, ig mandilem amo ong sadiling inang

¶¶4:3 4:3 “ang magimo among limpio ong pama-dek na.” Poidi kang maliag yaning: agod magimo among sagradong mga sinakepan tang Dios

§§4:4 4:4 Poidi kang maliag yaning: Ang kada tata dapat matakong magawid tang sadili mi.

mi, pario tang inaning amen dang lagi ong nindio. ¹²Mga maning ta sia tang boaten mi, galangen amo tang mga taw ang indi pa gailala ong yaten ang Dios, ig anday kaministiran ang italig mi ong doma tang parangaboian mi.

Natetenged ong pagbalik tang Gino

¹³Mga logod, galiliagan amen ang mata-wanan mi tang onopay matod ang mainabo ong mga nangapatay da, agod indi amo mamagsinti pario tang doma ang anday kasigoroan nira natetenged ong parakaboton. ¹⁴Pagparet ita ang si Jesus napatay ig naboing oman, animan pagparet ita kang boien ka tang Dios tang tanan ang nangapatay da ang pamagtalig ong ni Jesus, agod patabiden tanira ong nandia ong pagbalik na.

¹⁵Agsasayod amen mandian ong nindio tang sinoldok tang Gino: Itang mga gangaboi pa ong oras ang magbalik tang Gino, indi ita ma-kaw ong mga nangapatay da. ¹⁶Tenged ong kaldaw ang asi, manobol tang mabael ang bosis, magininteg tang kalawigan ang anghil, totogon tang torotot tang Dios, ig ang Gino mismo tomaboan magalin ong langit. Primiro, boien tang mga nangapatay ang pamagtalig ig pamagto ong ni Cristo. ¹⁷Oman itang mga boi pa ong oras ang asi, golpi itang ekelan don ong mga onom, aroman tang mga binoi, agod itang tanan bagaten ta tang Gino don ong dibaw. Ong maning ta si, mamagara-penan ita tang Gino asta ong tanopa. ¹⁸Animan lipayen mi tang nem tang kada tata may tata ong pagpatako mi tang mga bitalang narin.

Dapat magimong listo ita ong pagbalik tang Gino

5 Piro, mga logod, mga natetenged ong oras ig kaldaw ang mainabo tang mga bagay ang na, anday kaministiran ang isolat amen pa ong nindio. ²Tenged gata-wanan mi ra ka ang pagbaraliken tang Gino magkapario ong pagkabot tang takawan mga labi. ³Mintras ganing tang mga taw, “Ay, salamat, anday golo ong yaten ig andang pisan ay eldan ta,” ya ray ang golping komabot ong nira tang silot ang anday kataposan na, pario tang tatang babay ang palanganaen ang golpi rang magpasit tang sian na. Indi enged tanira mapalibri ong silot ang asi. ⁴Piro yamo, mga logod, mga komabot tang kaldaw ang asi, indi amo ra magolpian ang midio sinled amo ta takawan. Tenged indi amo ra gangaboi ong maki-lep kondi ⁵mayag da tang kinaisipan mi ig gangaboi amo rang tanan ong sinag tang kaldaw. Belag ita ra ta sakep tang labi obin kaki-lepan. ⁶Animan indi ita dapat magpatolad ong doma ang midio gangapoyat pa, kondi magpamalamad ita ong Dios ig magimong pirming listo.* ⁷Labi tang igporoyat tang mga gangapoyat ig ya kay ang igparabaleng tang mga manigpabaleng. ⁸Piro itang gangaboi ong sinag tang kaldaw, dapat matako itang magawid tang sadili ta. Boaten ta ang panagang ong mga debdeb ta tang pagto ig paggegma ta. Ig gamiten ta tang kasigoroan ta ang ilibri ita tang Dios bilang panagang ong mga kolo ta. ⁹Tenged indi ita pinilik tang Dios para silotan ita nandia, kondi agod ilibri ita nandia tenged ong bindoat ni Jesu-Cristo ang yaten ang Gino. ¹⁰Si Jesus napatay para ong yaten agod maski boi ita pa obin patay ita ra

*5:6 5:6 “magimong pirming listo.” Poidi kang maliag yaning: magawid tang sadili ta

ong pagbalik na, maboi ita pa enged ang aroman na. ¹¹Animan, pario tang agboaten mi mandian, mamagtarabangan among pirmi ig pabakeden mi tang nem tang kada tata may tata.

Mga toyon ig pagpakomosta

¹²Mga logod, pagigampang ami ong nindio ang galangen mi ka tang mga taw ang pamangabedlay para ong nindio, ang mga pinilik tang Gino ang mangolokolo ig magtoldok ong nindio. ¹³Ipaita mi ong nira tang bogos ang paggalang ig paggegma mi tenged ong mga agboaten nira para ong ikakao-ya mi. Ig mamagtarabidan amo ta masinlo.

¹⁴Agtotoyon amen ka ong nindio, mga logod, ang samblengen mi tang mga tamadan, ig paitegen mi tang nem tang mga merelden. Ang mga taw ang anday poirsa nira, tabangan mi ka. Ig magimong mapinasinsiaen amo ong tanan. ¹⁵Mga may nagboat ta malain ong nindio, indi amo melet. Ang intindien ming pirmi ay ang magboat amo ta mo-ya ong kada tata may tata asta ong tanan ang mga taw.

¹⁶Mangalipay among pirmi. ¹⁷Magampo amo ong Dios ong tanan ang oras, ¹⁸ig maski onopay gainabo, magpasalamat amo. Tenged sia tang kaliagan tang Dios ong nindiong mga nanga-pen da ong ni Cristo Jesus.

¹⁹Indi sagangen mi tang Ispirito Santo, ²⁰ig indi baliwalaen mi tang maski onopay agganing tang mga manigpakabot tang bitala tang Dios. ²¹Piro osisaen mi tang tanan ang mga toldok mga matod ang nagalin ong Dios obin belag. Piliken mi tang mo-ya. ²²Palawid amo ong tanan ang klasi ta kalainan.

²³Mandian, ang Dios mismo ang pagtorol ta kao-yan ong yaten ang kaboi, balampa limpion nang pisan tang mga kaboi mi,[†] ig ta-lingan na tang bilog ang pagkataw mi—ang ispirito, kinaisipan, ig sinangoni mi—asta ong pagbalik tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo, agod anda rang pisan ay sarawayen ong nindio. ²⁴Ang Dios ang naggoy ong nindio ay mataligan ig boaten na enged tang mga bagay ang na.

²⁵Mga logod, ipangadi ami ka nindio.

²⁶Ikomosta ami ka nindio ong tanan ang mga logod atan, ang de-dek ong mga popotokon mi.[‡]

²⁷Ig mandian, pagigampang ong nindio ong aran tang Gino, ang basaen mi tang solat ang na ong tanan ang mga logod atan.

²⁸Aloyan amo enged tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

[†]5:23 5:23 “limpion nang pisan tang mga kaboi mi.” Poidi kang maliag yaning: boaten amo nandiag sagradong mga sinakepan na

[‡]5:26 5:26 Ong bitalang Grigo: Ikomosta ami ka nindio ong tanan ang mga logod atan, ong tatang sagradong itong.

Pa-kaw ang Bitala ong

Yadoang Solat ni Pablo ong mga taga

Tesalonica

Ang yadoang solat ni Pablo ong mga taga Tesalonica sinolat na tenged ang doma ong nira galibeg tang kolo nira tenged may pamamalita ang ganing nagbalik da ono si Cristo. Piro ganing si Pablo sia belag ta matod. Sino-lid ni Pablo tang aggisipen nirang asi ong pag-toldok na ang ganing ba-lo komabot si Cristo, lomboa kang lagi tang tatang taw ang sobrang mangontra ong Dios (2:3-4). Piro ong pagbalik ni Cristo, silotan na enged tang taw ang asi ang anday kataposan, asta ang mga taw ang indi galiliag ang mangilala ong Dios. Animan, sinoyon ni Pablo ong mga pamagto ong ni Cristo ang magpadayon tanira ong pagto nira ig ong pagagoanta nira tang mga kaliwagan, agod ong pagbalik ni Cristo, poidi tanirang ma-pen ong inadian may ong kadengegan na. Oman sinoyon ni Pablo ong nira ang magprosi-gir tanirang magobra para ong sadiling pangaboian nira, ig magpadayon ong pagboat ta mo-ya (3:12-13).

1 Ang pagsolat ta na ay yami—si Pablo, si Silas ig si Timoteo. Pag-pakomosta ami ong nindiong tarabidan¹ atan ong Tesalonica, yamong mga pamagto ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo. ²Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Ang pagorosgaren tang Dios

³Mga logod, dapat pirmi aming mag-pasalamat ong Dios tenged ong nindio.

Tama kaman enged ang pasalamatan tanandia tenged mintras gaboay, mas pagdolang pa tang pagtalig mi ong ni Cristo, ig mas panrabong tang paggeregeman mi ong kada tata may tata. ⁴Animan, agpambog amo yamen ong tanan ang mga tarabidan tang mga pamagto ong Dios ong domang mga logar. Tenged maski gapasaran mi tang tanan ang kaliwagan ig pagakig, pamagagoanta amo ong mo-yang kaneman ig pagpadayon pa ka enged tang pagto mi ong Dios.

⁵Ang pagagoanta mi ong mga kaliwagan bilang mga sinakepan tang Dios, gamiten tang Dios agod maosgaran amo nandia ang poidi among ma-pen ong inadian na. Ig tarin itaen ta ang mato-lid kaman tang pagorosgaren na. ⁶Boaten tang Dios tang onopay tamang boaten. Balten na ta kaliwagan tang mga pagpaliwag ong nindio mandian. ⁷Ig yamong agpaliwagan nira, palinawaen amo ka nandia asta ra yami. Mainabo narin ong kaldaw ang itaen da si Ginong Jesus ang tataboan ong langit, ang agtabiden tang makagagaem ang mga anghil na, ⁸ig aglibotan ta apoy ang dadaba-daba. Silotan na tang tanan ang mga taw ang indi pangilala ong Dios ig indi pamagparet ong Mo-yang Balitang natetenged ong ni Jesus ang yaten ang Gino. ⁹Ang silot ong nira i-lek ong impirno agod ipabelag tanira ong Gino ig ong makabebereng ang gaem na asta ong tanopa. ¹⁰Ong kaldaw ang asi ang magbalik tang Gino, dayawen ig padengegan tanandia tang tanan ang mga sinakepan na, ang yay ang mga pamagto ong nandia. Asta yamo, don amo kang mamagdayaw tenged namagparet amo ong Mo-yang Balitang pinatako amen ong nindio.

¹1:1 1:1 Ang “tarabidan” tang mga pamagto ong ni Cristo, mga ong bitalang Grigo yay ang “ekkklesia.”

¹¹ Animan pirmi among agpangadi amen ong Ampoan tang Dios ang balampa tabangan amo nandia ang mangaboi ong pama-dek na bilang mga taw ang ginoyan na. Balampa tabangan amo ka nandia ong gaem na agod maboat mi tang tanan ang moro-yang galiagan ming boaten, ig matapos mi tang tanan ang gobraen mi natetenged ong pagto mi. ¹² Ong maning ta sia, mapagtorol amo ta mabael ang dengeg ong ni Jesus ang yaten ang Gino. Ig yamo, oldan amo ka nandia ta dengeg, sigon ong kaloy tang yaten ang Dios ig Ginong Jesu-Cristo.

Ang taw ang sobrang mangontra ong Dios

2 Mandian, mga logod, mga natetenged ong pagbalik tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo, ig ong pagsimet na ong yaten agod ma-pen ita ong nandia, pagpakiloy ami ong nindio ² ang indi amo magpataranta ig indi amo magpalibeg tang isip mi mga mabalitan ming ang Gino ono nagbalik da. Indi amo magparet maski maning pa tanira ang Ispirito Santo yay ang nagtobol ong nira ang magbitala ta si, obin may domang nagbalita ta asi, obin maski maning pa tanira ang sinolat amen si. ³ Maski onopay boaten nira, indi amo enged magpaloko maski ong ninopa. Tenged ba-lo magbalik tang Gino, ang mga taw pisan ang mamangontra ong Dios, ig lomboa tang tatang taw ang dorog kalain, ang yay ang sobrang mangontra ong Dios ig ang tegkan na anday doma impirno. ⁴ Kontraen na tang tanan ang agtowan tang mga taw ig maski onopay agpakadioson nira, ig ipabetang na tang sadili na ang mas alawig pa ong tanan ang asia. Maski ang Timplo tang Dios telden na ka, ig don komarong ig magpailala ang tanandia ono tang Dios.

⁵ Onopa? Indi ra gademdeman mi? Ang tanan ang na inaningo rang lagi ong nindio asing atan ami pa. ⁶ Ang taw ang asing agganingeno, indi pa loloa tenged may pagawid pa ong nandia, ig gatawanan mi ka mga onopa si. Piro lomboa ka enged tanandia mga komabot tang tamang oras. ⁷ Indi lamang gatako tang mga taw, piro maski mandian kakaliek da tarin ong kalibotan tang gaem tang taw ang asi. Piro indi pa tanandia maloa mintras indi pa gakomit tang pagawid ang asi ong nandia. Mga makomit da ngani, ⁸ ya ray ang oras ang lomboa ra tang taw ang asing sobrang mangontra ong Dios. Piro ong pagbalik ni Ginong Jesus, degen na tang taw ang asi ong tanga eyepan na lamang ig patayen na enged ong dorog kakilaw ang kayagan na.

⁹ Ang taw ang sobrang mangontra ong Dios lomboa ang ekel na tang gaem ni Satanas, ig mabael tang gaem na para magboat tang tanan ang klasi ta milagrong panloko, mga pasinial, ig mga boat ang makabebereng piro indi nagalin ong Dios. ¹⁰ Magboat tanandia tang tanan ang klasi ta kalainan para lokon na tang mga taw ang paningan nira impirno. Impirno kaman tang tegkan nira tenged indi pinaret nira ig indi ginegman nira tang kamatodan natetenged ong ni Jesu-Cristo agod malibri rin tanira. ¹¹ Animan pabayan da lamang tang Dios ang malibeg tang pagirisipen nira agod maloko tanira ig mamagparet ong kabo-lian. ¹² Maning ta si tang boaten tang Dios agod masintinsian na tang tanan ang gangalipay ang magboat ta kalainan ig indi enged mamagparet ong kamatodan.

Pinilik amo agod malibri

¹³ Piro yamong mga logod ang agmalen tang Gino, dapat pirmi aming magpasalamat ong Dios natetenged ong

nindio. Tenged asing tokaw pa, pini-lik amo rang lagi tang Dios agod malibri amo tenged ong pagparet mi ong kamatodan, ig tenged ong gaem tang Ispirito Santo ang yay naglimpio tang mga kaboi mi.⁸ ¹⁴ Ginoyan amo tang Dios agod malibri amo asing pinakabot amen ong nindio tang Mo-yang Balita. Ginoyan amo nandia agod ma-pen amo ong mabaal ang kadengegan ni Jesu-Cristo ang yaten ang Gino. ¹⁵ Animan mga logod, paeleten mi tang pagto mi. Osoyon mi ta mo-ya tang mga toldok ang sinalig ong yamen ig sinoldok amen da ong nindio, maski ang binitala amen obin ang sinolat amen.

¹⁶⁻¹⁷ Ang Dios nagpaita ong yaten tang gegma na, ig tenged ong kaloy na, nagtorol ong yaten ta mga mapoirsang nem ang indi enged manlobay asta ong tanopa. Ig tenged ka ong kaloy na, may kasigoroan ta natetenged ong masinlong parakaboton ta. Animan mandian, balampa lipayen amo ni Jesu-Cristo mismo, ang yaten ang Gino, ig ang Dios, ang yaten ang Tatay. Ig balampa tabangan amo ka nira agod pirming mo-ya tang mga boat ig bitala mi.

Ipangadi ami ka nindio

3 Ig mandian, mga logod, ipangadi ami ka nindio agod ang bitala tang Gino madaling makabot ong tanan ang logar ig bogos ang risibien ig padengegan tang tanan ang taw, pario tang bindoat mi. ² Ipangadi ami ka nindio ang ilibri ami tang Dios ong mga taw ang malalain ig anday sasayod tang mga pagirisipen nira, tenged yading mga taw ang indi pamagparet ong bitala tang Gino.

³ Piro ang Gino mataligan. Papoirsaen na tang mga nem mi ig ipalawid amo nandia ong ni Satan. ⁴ Tenged ong Gino, panalig ami ang agtomanen mi ig tomanen mi pa ka enged tang mga sinoldok amen ong nindio.

⁵ Balampa tabangan amo tang Gino ang pirming demdemen mi tang paggegma tang Dios ong nindio ig ang pagagoanta ni Cristo ong mo-yang nem.^{**}

Kaministiran mandilem amo

⁶ Mandian mga logod, agtotoyon amen ong nindio ong aran ni Jesu-Cristo ang yaten ang Gino, ang indi amo magigtamid ong maski sinopa ang logod ang indi galiag ang magobra ig indi pagtoman ong mga sinoldok amen ong nindio. ⁷ Gata-wanan mi ra ka ang dapat patoladan mi tang bindoat amen. Indi ami naeyak ang magobra asing atan ami pa ong nindio. ⁸ Indi ami nama-dol ta pamangan maski ong ninopa ang indi agbayadan amen. Kaldaw may labi nagprosigir ami ta mo-ya ang magobra para lamang anday mabelatan maski sinopa ong nindio. ⁹ Maning ta sia tang bindoat amen belag tang maning anday katedralan amen ang magelat tang tabang mi, kondi agod magimo aming modilo ang mapatoladan mi. ¹⁰ Maski ngani asing atan ami pa ong nindio, minaning ami rang lagi ong nindio, “Ang indi maliag ang magobra, indi papanen mi.”

¹¹ Maning ta sia tang agganing amen tarin tenged nabalitan amen nga ang doma atan ong nindio pirming pagtinamad-tamad. Anday domang agboaten nira kondi pagpalabet ong pangaboi ta doma. ¹² Animan mandian,

§2:13 2:13 “naglimpio tang mga kaboi mi.” Poidi kang maliag yaning: nagboat ong nindiong nagimong mga sagradong sinakepan tang Dios.

**3:5 3:5 Ang birsikolong na, poidi kang ila-ted ong Agutaynen ang maning ta na: Balampa tabangan amo tang Gino agod mapadayon tang paggegma mi ong Dios ig mapagagoanta amo ong mo-yang nem pario ong ni Cristo.

ong aran ni Ginong Jesu-Cristo, maelet tang toyon amen ong mga taw ang maning ta sia ang dapat magprosigir tanirang magobra para ong sadiling pangaboian nira, ig indi ra magpalabet ong kaboi ta doma.

¹³Yamo, mga logod, indi amo magpalobay-lobay ong pagboat ta mo-ya. ¹⁴Itaben lamang may taw atan ang indi maliag ang magtoman ong mga sinoldok amen ong solat ang na. Tandan mi mga sinopa tanandia ig indi amo ra magigtabid agod mapaeyak tanandia. ¹⁵Piro indi ka kabigen ming kasoay mi. Ampangan mi lamang tanandia ta masinlo bilang logod mi ong ni Cristo.

Bindision

¹⁶Balampa ang Gino mismo ang pagtorol ta kao-yan ong yaten ang kaboi,

tomabang ka enged ong nindio agod pirming mapasaran mi tang kao-yan na ong tanan ang oras, maski onopay gabetangan mi. Balampa ang Gino pirmi kang ka-pen ming tanan.

¹⁷Ig mandian, agod mata-wanan ming ang solat ang na ong yen nagalin, yo mismo, si Pablo, tang pagsolat tang bindision ang na, pario tang agboateno ong kada solato. Maning ta na tang yen ang panolat kada magsolato.

¹⁸Aloyan amo enged ang tanan tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

Pa-kaw ang Bitala ong

Primirong Solat ni Pablo ong ni

Timoteo

Si Timoteo tatang soltiros ang taga Asia Minor ang nagto ong ni Jesu-Cristo. Grigo tang tatay na ig ang nanay na Judio. Si Timoteo nagimong aro-man ig katabang ni Pablo ong pag-patako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesus ong teled ta pirapang takon ig ong sari-saring mga logar. Ong ori, sinobol ni Pablo si Timoteo ang don kang lagi tanandia pabo-wan ong siodad tang Efeso agod magtoldok ong mga pamagto ong ni Cristo don.

Oman, asing napaning si Pablo ong Macedonia, nagsolat tanandia ong ni Timoteo. Pinamanan na tang natetenged ong maling agtotoldok tang doma ig ang anday kointang pagdiskosionan nira. Sinoyonan na si Timoteo ang mami-lik tanandia ta mga taw ang mang-olokolo ig magsirbi ong mga pamagto. Sinoldokan na mga onopa tang tamang kaogalian tang mga pamangolokolo ong mga sinakepan tang Dios, ig mga onopa tang katengdanan nira ong kada tata may tata. Linaygayan pa ni Pablo si Timoteo ang dapat magandam ong sadili na ig tomanen na tang sinoyon ong nandia agod magimong modilo ong mga aro-man nang pamagto ong ni Cristo.

1 Yo si Pablo, ang nagimong tatang apostolis ni Cristo Jesus sigon ong tobol tang Dios ang Maniglibri ta ig ni Cristo Jesus mismo ang yay ang agtali-gan ta para ong parakaboton.

²Pagsolato ong nio, Timoteo, ang agk-abigenong matod ang anao ong pagto ta ong ni Cristo. Balampa pirmi ong nio tang kaloy, kate-bek ig kao-yan ang pag-alin ong Dios ang Tatay ig ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino.

Pandam ong maling agtotoldok

³Ang galiagano, magtinira kang lagi atan ong Efeso, pario tang toyono ong nio asing nagalino ang paning ong Macedonia. Tenged parti tang agtotoldok tang domang mga taw atan, ig kaministiran ang tobolon mo ang indi ra tanira mam-agtoldok ta maning atan. ⁴Aningen mo ang indi ra mamagpagasta tang oras nira ong mga istoriang imo-imo tang mga kamepet-mepetan, ig ong indi malobot-lobot ang listan tang pinagalanan tang mga ginikanan nira. Tenged sia yay agpagalanan ta mga pagdiskosionan, ig indi matabang ong yaten ong pagtoman tang kaliliagan tang Dios. Ang kalilia-gan na mata-wanan ta tenged lamang ong pagto ta ong nandia. ⁵Pagto-bolo ong nio ang maning ta na agod poawen tang paggegma mi ong tata may tata, paggegma ang magalin ong mga limpi-ong popotokon, limpi-ong konsinsia ig de-dek ang pagto. ⁶May doma atan ang bino-wanan da nira tang mga bagay ang na, animan anday domang agboaten nira, magdiskosionan ang anda kay pak-inabang nira. ⁷Galiliag ka rin tanirang magimong manigtoldok tang Katobolan tang Dios, piro indi gaintindian nira tang onopa tang agbibitala nira obin ang mga bagay ang agpareges nira ang ganing matod ono.

⁸Gata-wanan ta ka, ang Katobolan ay mo-ya, basta aggamiten ta lamang ong masinlong papanaw. ⁹Demdemen ta, ang Katobolan indi bindoat para ong mga taw ang mo-ya, kondi para ong mga taw ang malain pario tang mga taw ang pamangontra ong li, ang mga taw ang matetegat ta kolo, ang mga taw ang indi galiliag ang magto ong Dios, ang mga mapinagtalaken, ig ang mga taw ang indi paggalang ong Dios may ong mga bagay ang sagrado. Ang Katobolan ang na para ka ong mga taw ang pamamatay

ong mga ginikanan nira obin ong masig ka taw nira. ¹⁰Na bindoat para ong mga taw ang pamagigdolog ong belag ta kakatawan nira, ong mga pagigkayam-kayam ong kapario nirang mga lali, ong mga kidnaper, ong mga bo-lien, ong mga taw ang pamagtistigo ta belag ta matod, ig asta ong maski sinopa ang paman-gontra ong tamang toldok ¹¹sigon ong Mo-yang Balita. Ang Mo-yang Balitang na nagalin ong kalawigan ig dalayawen ang Dios, ig yay ang sinalig na ong yen para itoldoko.

Salamat ong kate-bek tang Dios

¹²Pagpasalamatong ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino, ang yay nagtorol ong yen ta poirsa para ong obrang na. Pagpasalamatong ka tenged kinabigo nandia ang mataligan ig piniliko nandia para magsirbi ong nandia, ¹³maski asing tokaw pirmiong pagbitala ta anday sayod kontra ong nandia. Agginsoltono tanandia ig agpaliwagano ta mo-ya tang mga pamagto ong nandia. Piro ong dobali ta asia, nate-bek tanandia ong yen, tenged ang mga oras ang asi indio pa pagto ong nandia ig indio pa gatako nga ang agboateno mali. ¹⁴Dorong pisan tang kaloy ang pinaita ong yen ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino! Sindolano pa nandia ta pagto ig paggegma, ang yay ang mga agto-dol na ong mga na-pen da ong nandia. ¹⁵Ang tatang kamato-dan ang dapat risibien ig pareten tang tanan yay na: si Cristo Jesus napan-ing tarin ong kalibotan para maglibri ong mga mapinagtalaken. Ig ong tanan ang mapinagtalaken, yo tang kalainan. ¹⁶Piro inate-bekano tang Dios agod ong pagpatawad na ong yen, ang yo tang kalainan ong tanan, mapaita ni Cristo Jesus tang doro kaboat ang pasinsia na. Ig na magsirbing alimbawa agod ang domang mga taw mamagto ka ong nandia ig oldan ta kaboing anday kataposan.

¹⁷Animan padengegan ig dayawen ta ang anday kataposan tang Adi ang mag-gaem asta ong tanopa! Tanandia anday kamatayen na ig indi gitaen, ig tanandia lamang tang Dios! Amen.

¹⁸Timoteo, anao, ang mga bagay ang nang agtotoyono ong nio ay kompormi ong mga inaning dang lagi tang mga namagpakabot tang bitala tang Dios natetenged ong nio. Animan demde-men mo tang inaning nirang asi, agod mamoirsa tang nem mo para mabatokan mo tang mga pamangontra ong kam-atodan. ¹⁹Sigoron mong maelet tang pagto mo ig pirming limpio tang konsinsia mo. May mga taw ang indi pamag-toman ong agganing tang konsinsia ni-rang tama, animan linangga lamang nira tang pagto nira. ²⁰Pario da Himeneo ni Alejandro. Ang mga taw ang na, inintrigao ra lamang ong ni Satanas agod man-gasigam tanira para indi ra mamagbitala ta kontra ong Dios.

Ang mga tobol natetenged ong pagpangadi

2 Mandian, primero ong tanan, pagigampango ong nindio ang ipangadi mi ka tang tanan ang taw ang may pagpasalamat. Pa-dolon mi ong Dios ang tabangan ig oldan na tanira tang mga kaministiran nira. ²Ipangadi mi ka tang mga adi asta ang tanan ang may alawig ang katengdanan agod mapangaboi ita ang anday golo mintras pamagosoy itang pirmi ong Dios ig pamaggalang ita ong masig ka taw ta. ³Ang maning don mo-ya, ig pagtorol ta kalipayan ong Dios ang yaten ang Maniglibri. ⁴Tenged ang galiliagan na ay malibri tang tanan ang taw ig mata-wanan nira tang kamatodan. ⁵Tenged tata lamang tang Dios, ig tata lamang tang tolay agod maglengetan tang Dios may ang taw. Ig ang tolay ang na, anday doma, si Cristo Jesus ang

nagimong taw ig ⁶nagbolontad tang kaboi na para igawad ong tanan ang taw. Nainabo narin asing pagkabot tang tamang oras ig tarin pinaita tang Dios nga ang galiliagan na ay malibri tang tanan ang taw. ⁷Tenged atan, bindoato nandiang apostolis ig manigtoldok tang mga belag ta Judio agod magpatakō ong nira tang natetenged ong pagto ong ni Cristo ig ong kamatodan ang nagalin ong Dios. Ang agganingong narin poros matod. Indio pagbo-li.

⁸Animan ang galiagano, ang mga lali mamagampo ong Dios kada magsirimet-simet amo. Piro mga pamagampo tanira ig agpalawig nira tang kalima nira, dapat limpio tang mga popotokon nira ig anday kasilag obin kasisintiren ong masig ka taw nira.

⁹Asta ang mga babay dapat maglam-bong tang disinti, ig ang tamang pagralambongon ang belag tang mga malalaway. Pasinlon nira tang sadili nira belag ta maning ong sobrang pagayos tang mga boa nira, obin ong pagtok ta bolawan may pirlas, obin ang mga lambong ang maralen, ¹⁰kondi ong pagboat ta mo-ya ang yay ang dapat itaen ong mga babay ang ganing ang pamagto ono tanira ong Dios. ¹¹Ig mga may pagtoldok, ang mga babay dapat magpadibabak ong mo-yang kaneman ig mamasi lamang. ¹²Indio magpagna nga ang mga babay yay ang magtoldok obin mangolokolo ong mga lali. Dapat magipes lamang tanira. ¹³Demdemen mo ang si Adan tang primirong bindoat ba-lo si Eva. ¹⁴Ig belag ta si Adan kondi si Eva tang naloko ni Satanas ig dayon ang nagkatalak. ¹⁵Piro ang mga babay

malibri pa ka enged tenged ong pagpangana,^{††} mga tanira magpadayon ang magto ong Dios, maggegma ong doma, ig mangaboing limpio ong kasalanan ig masinlo ta ogali.

Ang mga mangolokolo ong mga pamagto ong ni Cristo

3 Matod kaman tang agganingen: Mga ang tatang taw galiag ang magimong mangolokolo^{‡‡} ong mga pamagto ong ni Cristo, masinlong katengdanan tang galiliagan na. ²Mandian, kaminstiran ang mangolokolo anday dilemen ong nandia, ig tambilog lamang tang katawa na. Dapat matakong magawid tang sadili na, mo-yang magisip, aggalangen tanandia, mo-yang magamoma ta bisita, ig maosay ang manigtoldok. ³Dapat belag tanandia ta palainem, belag ta masisilagen ig indi pagigsoay kondi neman, ig belag ta ingganioso ta koarta. ⁴Dapat maosay tanandiang magekel tang pamilia na agod pirmi tanandia galangen ig tomanen tang mga ana na. ⁵Tenged mga ang tatang taw indi matakong magekel tang pamilia na, monopa bato tanandia mapangolokolo ta masinlo ong mga pamagto ong Dios? ⁶Ang mangolokolo ong mga pamagto, kaministiran naboay dang gailala ong ni Cristo, tenged mga ba-lo pa lamang pagto, itaben magimong ambogon, ig dayon da tanandiang osgaran tang Dios ig silotan, pario tang nainabo ong ni Satanas. ⁷Dapat aggalangen ka tanandia tang mga taw ang indi pamagto ong yaten ang Gino, itaben sawayan nira tanandia ig ong maning don madep tanandia ong kabantay ni Satanas.

^{††}**2:15** 2:15 Poidi kang maliag yaning: Piro ang mga babay malibri ong pagpangana nira

^{‡‡}**3:1** 3:1 Ong bitalang Grigo: magimong obispo

Ang mga manigsirbi ong mga pamagto ong ni Cristo

⁸Asta ang mga piliken mong magimong manigsirbi ong mga aroman tang pamagto,[¶] kaministiran aggalangen ka ig gataligan ong mga agbibitala nira, belag ta palainem, ig belag ta ingganioso ta koarta. ⁹Dapat limpio tang konsinsia nira ig maelet tang pagto nira ong mga adalem ang kamatodan ang pinatako ra tang Dios ong yaten. ¹⁰Kaministiran panaidan kang lagi tanira ig mga itaen ang anday sarawayen ong nira, balo tanira boaten ang manigsirbi. ¹¹Asta ang mga kakatawan nira,^{§§} kaministiran aggalangen ka tanira, indi pamaglibak ong doma, ig gatakong magawid tang sadili nira. Dapat mataligan tanira ong tanan ang bagay. ¹²Ang tatang manigsirbi, kaministiran tambilog lamang tang katawa na. Dapat matakō tanandiang magpatoman ong mga ana na ig mo-yang magekel tang pamilia na. ¹³Mga matod tanandiang maderep ong mga obligasion na bilang tatang manigsirbi, indi maimong indi galangen ta mga taw, ig mas mamoirsa tang nem na para magpamatod natetenged ong pagto na ong ni Cristo Jesus.

Ang makagagaem ang kamatodan

¹⁴Balampa indi ra lamang maboay mapaningo ra ka atan ong nio. Piro sinolato pa ka enged tang mga bagay ang na, ¹⁵Itaben lamang matrasō pa. Tenged ang galiagano, mata-wanan mo mga monopa tang dapat ang ogali ta bilang mga gasakepan tang pamalay-balay

tang Dios ang boi.* Tenged itang mga pamagto ong nandia, ita tang sinaligan na ang magbiot ig magdipinsa tang kamatodan. ¹⁶Ig adalem ang enged kaman tang kamatodan ang agpareten ta, pario tang agganingen:

Pinaita ong tanan, bilang taw pinangana.

Ispirito minaning mato-lid tanandia.

Inita ta mga anghil, ong mga nasion binalita.

Tinowan ong kalibotan, ong langit ingkelan da.

Ang mga manigtoldok ang bo-lien

4 Mayag tang agganing tang Ispirito Santo nga ong oring mga kaldaw, ang domang mga taw bo-wanan da nira tang pagto nira tenged mamagparet da ong mga manlolokong ispirito ig ong toldok ta mga dimonio. ²Maning don tang toldok tang mga taw ang manloloko ig bo-lien. Ig indi ra tanira gaksinsia, tenged langga ra tang mga konsinsia nira pario ong tatang parti tang sinangoni ta ang nasirok ta taltalen ang doro kakinit. ³Pamagtoldok tanira ang ganing bawal ono ang mangatawa. Agbawalen pa nira tang domang mga pamangan, maski ang pamangan ang asi bindoat ka tang Dios agod risibien ang may pagpasalamat tang mga taw ang pamagto ong nandia ig gangatako tang kamatodan. ⁴Ang tanan ang bindoat tang Dios mo-ya, animan dapat anday pangindian ta, basta agrisibien ta ang may pagpasalamat ong Dios. ⁵Tenged sia pagimong limpio tenged ong bitala tang Dios ig ong pagpangadi ta.

¶**3:8** 3:8 Ong bitalang Grigo: magimong diakono

§§**3:11** 3:11 Poidi kang maliag yaning: Asta ang mga babay

***3:15** 3:15 "Dios ang boi" tang goy tang mga Judio ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan ang boat-boat lamang ta taw.

Ang mo-yang torobolon ni Cristo Jesus

⁶Animan, mga itoldok mo tang mga bagay ang na ong mga logod atan, maliag yaning yawa mo-yang torobolon ni Cristo Jesus. Ig mintras pagtoldoka ong nira, mamoirsa pa ka enged tang pagto mo tenged ong agtotoldok mo natetenged ong pagto ta ig ong kamatodan ang appareten mo ka. ⁷Piro palawida ong mga istoriang imo-imo lamang ang belag ta natetenged ong Dios ig anday kointa na. Ang boaten mo, anaden mo tang sadili mo ang magosoy ong Dios. ⁸May pakinabang na mga magdisiplina ita ong sinangoni ta, piro mas mabael pa enged tang pakinabang na mga magosoy ita ong Dios. Tenged sia gatabang ong kaboi ta mandian, maning ka don ong dobalang kaboi. ⁹Narin matod, ig dapat bogos ang pareten tang tanan ang taw. ¹⁰Animan pagpatikaseg ita ig pagprosigir ong pagtoldok ong mga taw, tenged pamagtalig ita ong Dios ang boi. Ya kay ang Maniglibri tang tanan ang taw, labi ra enged ong mga pamagto ong nandia.

¹¹Animan, ang mga bagay ang na itoldok mo ig ipatoman mo ong mga taw atan. ¹²Indi oldan mo ta logar ang degdegena ta maski sinopa tenged lamang molā pa, kondi prosigiran mong magimong modilo para ong mga aroman ta ang pamagto ong ni Cristo. Boaten mo narin ong pamitala mo, ong pagkaliek mo, ong paggegma mo ong doma, ong pagto mo ong Dios, asta ong limpiong pangaboi. ¹³Mintras andao pa atan, gamiten mo tang timpo mo ong pagbasa tang Sagradong Kasolatan ong mga pagsirimeten mi, asta ong pagpatako ig ong pagtoldok ta sia. ¹⁴Indi ka pabayan mo tang abilidad ang sindol ong nio tang Ispirito Santo asing tokaw. Sia sindol na ong nio sigon ong pin-

abitala na asing ang mga pangolokolo binondo nira tang mga kalima nira ong nio. ¹⁵Ang mga sinoyonong narin ong nio prosigiran mong boaten agod itaen tang tanan ang mintras gaboay pagimong mas maosay pa tang pagsirbi mo ong Gino. ¹⁶Andaman mo tang kaliek mo asta ang pagtoldok mo. Mga padayonon mong boaten tang mga bagay ang na, ilibri mo tang sadili mo asta ang mga mamamasi ong nio.

Mga toyon ong ni Timoteo bilang tatang pangolokolo

5 Ang mga mepet ang lali, indi bitalan mo kondi ampangan mo lamang tanira ang pario ta tatay mo. Ig ang mga soltiros, ibilang mong midio ka mga logod mo. ²Ya ka ang mga mepet ang babay, galangen mong pario ta nanay mo, ig ang mga soltiras pa ibilang mong midio ka mga logod mo, ang dapat dorog ka limpio tang ogali mo ong nira.

³Galangen mo ka ig tabangan tang mga babay ang balo ang anda ray pagasikaso ong nira. ⁴Piro mga may ana na obin ampo, dapat tanira ra lamang tang magasikaso ong nandia. Maning atan tang primirong obligasion nira ong Dios ang dapat mata-wanan nira, ang magtabang ong sadiling pamilia nira ig magbelet ong ginikanan nira, tenged maning atan tang galiliagan tang Dios. ⁵Ang balo ang anda ra enged ay pagasikaso ong nandia, Dios da lamang tang agtalingan na, ig kaldaw may labi pagampo tanandia ig pama-dol ta tabang. ⁶Piro ang balong anday domang aggintindien na kondi ang sadili nang kalipayan, maski boi pa tanandia, ong pama-dek tang Dios patay da. ⁷Animan ipatoman mo ong mga pamagto atan tang mga tobol ang na, agod anday maning tang mga taw ong nira. ⁸Mga may tatang taw ang indi pagintindi ong mga kaparintian na, labi ra enged ong sadiling pamilia na,

midio agtaliogan na ra ka tang pagto na ong Dios, ig nagimong malain tanandia sobra pa ong mga taw ang indi pamagto.

⁹Mandian, ong listan mo tang mga babay ang balo ang dapat tarabangan tang mga pamagto, ang igapil mo atan mga balo lamang ang mimpisa ong enem ang polok ang takon tang idad na ig naminta lamang napakatawa.[†] ¹⁰Dapat ilalado tanandia ong pagboat ta mo-ya, pario tang napabael na ta osto tang mga ana na, nagamoma ta mo-ya ong mga bisita, nagpadibabak tanandiang nagsirbi ong mga sinakepan tang Dios, naglipay ong mga agliwagan, ig nagprosigir ong pagboat ta maski onopang kao-yan.

¹¹Piro ang mga balong mamola pa, in-ding lagi igapil mo ong listan. Tenged mga komabot si tang kaliagan nirang magpakatawang oman, pabayan da nira tang pagsirbi nira ong ni Cristo. ¹²Animan osgaran tanira tenged pinalpatan nira tang pangako nira asing primiro ong ni Cristo ang magsirbi lamang ong nandia. ¹³Mapagadal pa tanirang magtinamad-tamad ig mamaglibot-libot ong mga kababalayan. Ig ang anday sayod pa, mamagtsismis da ig mamagpalabet ong kaboi ta doma, oman mamagiristorian ta mga bagay ang belag ta dapat ang arampangen nira. ¹⁴Animan ang kaliagano, mo-ya pa pakatawa ra lamang tanirang moman, magkatinir pa tanira ta ana, ig magintindi tang sadiling pamalay-balay nira, agod ang kasoay ta anday maning nira. ¹⁵Agganingo na tenged may domang mga balo atan ang agpalawid da ong Dios, ig si Satanas da tang aggosoyon nira. ¹⁶Animan, mga may babay ang pagto ong ni Cristo ig

may parinti nang balo, ang babay ang asi ra lamang tang magasikaso ong parinti nang balo agod indi ra mabelatan tang mga pamagto ong pagsagod ong parinti na, kondi matabangan da nira tang mga balong anda ra enged ay pagintindi ong nira.

¹⁷Mandian, mga natetenged ong mga pamangolokolo ta masinlo ong mga pamagto, dapat lamang galangen tanira ig solan ta osto, labi pa ang mga pamagprosigir ong pagpatako ig pagtoldok tang bitala tang Dios. ¹⁸Pario tang nantang ong Kasolatan: “Indi be-ketan tang anga tang baka ang aggamiten ong pang-giek.”[‡] Ig ganing pa, “Ang manigobra dapat lamang ang oldan tang sol na.” ¹⁹Indi intindien mo tang onopay bandan ong tatang pangolokolo, mga anday doroa obin tolong taw ang magtistigo kontra ong nandia. ²⁰Piro mga may pangolokolo ang pagpadayon ang pagboat ta kasalanan, samblengen mo ong talongan tang tanan agod eldan ang magpatolad tang doma.

²¹Timoteo, agtobolona yen ong talongan tang Dios ig ong ni Cristo Jesus asta ong mga anghil tang Dios, ang boaten mo enged tang mga ordin ang na ang anda enged ay agdapigan mo. Ong mga agboaten mo, dapat pario tang pama-dek mo ong tanan. ²²India magaporang mamilik ta mga taw ang mangolokolo ig bondoan mong lagi tang kalima mo. Magandama, itaben maomida ong mga kasalanan ta doma. Palawida ong tanan ang kalainan.

²³Belag lamang ta wi tang inemen mo. Manginema ka ta ge-ley ang bino tenged sia matabang ong torok-torokan mo ig

[†]5:9 5:9 Ang “naminta lamang napakatawa”, mga ong bitalang Grigo, poidi kang maliag yaning: indi napangonlali

[‡]5:18 5:18 Deuteronomio 25:4. Maliag yaning, dapat mate-bek tang may baka ig indi be-ketan tang anga na. Oman ang baka mapamangan ta ge-ley mintras pagobra.

ong domang mga masit ang agsintien mong pirmi.¹

²⁴Ang kasalanan tang doma, gitaen dang lagi maski anda pa tanira ong talongan tang osgado. Piro ang doma ka, ang kasalanan nira maboay pa balo mata-wanan. ²⁵Maning ka atan tang mga boat ang mo-ya. Ang doma gatawanan ang lagi. Piro maski indi pa gatawanan, ong kaboayan lomboa ka enged.

6 Ang mga torobolon atan, dapat galangen nira tang mga agalen nira agod ang anday maning tang mga taw kontra ong aran tang Dios obin ong mga agtotoldok ta. ²Mga ang amo nira pamagto ka ong ni Cristo, belag ta dapat ang maning maski indi ra tomanen nira tenged parario ono tanirang mamaglogod ong ni Cristo. Dapat pa ngani, sirbian nira ta osto, tenged ang agsirbian nira ay mga agmalen ang aroman nirang pamagto.

Ang mga pamagtoldok ta lain ig ang mga ingganioso ta koarta

Animan, ang mga bagay ang na, itoldok mo ig ipatoman ong nira. ³Mga may taw ang pagtoldok ta parti ong mga agtotoldok ta, ig indi agpaoyon ong matod ang bitala tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo, ig ong mga toldok natetenged ong madinioson ang pangaboi, ⁴ang taw ang maning atan pagpambog lamang ig anday gata-wanan na. Dorong kaliag na ang magigdiskosion ig magpapiilosopo pa natetenged ong mga bitala, oman ang risolta ta sia pamagiribegan da, pamagsoroayan ig pamagirinsoltoan. Pamagena-ena pa ta dorog kalain ong masig ka taw nira ⁵ig sigi lamang tang diriskosionan. Maning don tang ogali tang mga taw ang asi tenged galangga ra

tang isip nira ig indi ra gatako tang kamatodan. Kalaom nira mga magimong madinioson tanira, mamagmanggad tanira.

⁶Ong bagay, ang taw ang matod ang madinioson ig kontinto ong pagkabatang na, degen na pa tang manggaden. ⁷Tenged nataw ita ong ta-paw tang kalibotan ang anday ekel ta, ig mga mapatay ita anda kay mae-lan ta. ⁸Animan mga may pamangan ta asta malambong, dapat magimong kontinto ita ra. ⁹Piro ang mga taw ang gangaliliang ang mamagmanggad, madaling mabo-log ong tokso. Midio na-ked tanira ong kabantay, tenged agdegen tanira tang loko-lokong mga kaliliangan nirang panlangga ong pagkataw nira ig magtolmon ong nira asta ong impirno. ¹⁰Tenged mga koarta lamang tang palabien ta, asia ya ray tatang agpagalanan tang tanan ang klasi ta malain. Animan ang domang taw, ong sobrang kaingganioso nira ta koarta, agpalawid da ong Dios ig belag lamang ta ge-ley tang konsimision ong panemdeman nira.

Mga tobol

¹¹Piro yawa, Timoteo, bilang tawan tang Dios, palawida ong tanan ang bagay ang asia. Ang boaten mo, prosigiran mong magimong mato-lid, madinioson, mataligan, ig maginegmaen. Dapat pirmiang magprosigir maski may kaliwagan, ig pirming magpaita ta dibabak ang nem. ¹²Magigbatoka ta mo-ya para ong pagto ta, ig don marisibi mo tang kaboning anday kataposan. Tenged ginoyana tang Dios agod oldana tang kaboning asia, asing nagpamatoda ong talongan tang yading tistigos natetenged ong pagto mo ong ni Cristo. ¹³Mandian, ong talongan tang Dios ang yay pagtorol ta kaboi ong tanan, ig ong talongan ni Cristo Je-

¹5:23 5:23 Bino tang pangaldaw-kaldaw ang agpatabid tang mga taw ong pamanagan nira asing timpo pa ni Jesus. Belag ta masiadong maiteg. Telekan ka ong Bokabolario.

sus ang nagpamatod tang kamatodan asing pinatalonga ong ni Ponsio Pilato, nani tang maningo ong nio: ¹⁴Tomanen mo tang mga sinoyon ong nio ang dedek ong popotokon mo ig anday maning ong nio asta ong kaldaw ang magbalik si Jesu-Cristo ang yaten ang Gino. ¹⁵Tenged mga komabot tang tamang oras, tanandia ipaita ra ong tanan. Ig ang magpaita anday doma, kondi ang dalayawan ang Dios ang makagagaem ong tanan, ang yay ang Adi ang maggaem ong tanan ang adi, ig ang Gino ang maggaem ong tanan ang gino. ¹⁶Tanandia lamang tang anday kamatayen na. Don tanandia ong mayag ang dorog kakilaw ang indi malengetan ta taw. Andang pisan ay taw ang gaita ong nandia, ig anda ka enged ay maita ong nandia. Ong nandia tang kadengegan ig kagaeman ang anday kataposan. Amen!

¹⁷Mga natetenged ong mga manggaden tarin ong kalibotan, aningen mong indi tanira magpalawig, ig indi manalig ong manggad nira ang madaling malangga. Dapat magtalig tanira ong

Dios ang abondang magtorol tang tanan ang bagay para ong yaten ang ikalipay. ¹⁸Aningen mo tanira ang magboat ta poros mo-ya, agod ang mga moro-yang boat nira yay ang midio manggad nira. Toldokan mo tanirang indi magispat ang magtorol kondi mamarti tang manggad nira ong doma. ¹⁹Ong maning don, mapagsimet da tanira ta matod ang manggad ong langit ang poiding ipapario ong mabaked ang pondasion para ong parakaboton, ig magkatinir pa tanira tang matod ang kaboi.

²⁰Timoteo, ta-lingan mo tang mga toldok ang sinalig ong nio. Palawida ong mga arampangan ang anday kointa na ig indi galiagan tang Dios, asta ong pagigdiskosion ang natetenged ong agganingen ang “kinata-wanan,” piro ong kamatodan belag ka. ²¹Tenged may domang taw ang pamangambo ang may kinata-wanan nirang maning ta asia, ig don tanira napalawid ong tamang pagto ong Dios.

Aloyan amo enged tang Dios.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Yadoang Solat ni Pablo ong ni*

Timoteo

Asing nagsolat si Pablo tang yadoang solat na ong ni Timoteo, naboay dang agrison si Pablo don ong Roma tenged ong pagpatako na tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Jesu-Cristo. Si Timoteo, don pa ong Efeso ang pagtoldok ong mga pamagto ong ni Cristo.

Si Pablo mepet da ig gata-wanan na rang lagi ang indi ra lamang maboay mapatay da tanandia. Animan yading mga sinoyon na tarin para pabakeden na tang nem ni Timoteo agod magpadayon tanandia ong pagtoldok na ig ong pagagoanta na tang mga kaliwagan. Tenged yadi rang mga taw ang pamanontra ong kamatodan.

Si Timoteo pinademdem ka ni Pablo tang natetenged ong anday sasayod ang mga ogali ang ipaita tang mga taw ong oring mga kaldaw. Ig pinamanan na ang palawid tanandia ong mga taw ang asi asta ong mga arampangen nira ang anday kointa na. Dapat ono magpadayon lamang si Timoteo ong kamatodan ang agtotoldok na, ig boaten na tang tanan ang sinalig tang Dios ong nandia bilang tatang torobolon na.

1 Yo si Pablo, ang nagimong tatang apostolis ni Cristo Jesus sigon ong kaliagan tang Dios. Sinobolo nandia agod ibalita tang natetenged ong kaboning pinangako na ong yaten bilang mga na-pen da ong ni Cristo Jesus.

²Pagsolato ong nio, Timoteo, bilang agmalenong anao. Balampa pirmi ong nio tang kaloy, kate-bek ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang Tatay ig ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Gino.

**Pasalamat ong Dios ig
padendem ong ni Timoteo**

³Pagpasalamato ong Dios, ang yay ang agsirbiano ang limpio tang konsinsiao, pario tang bindoat tang mga kamepet-mepetano asing tokaw. Pagpasalamato ong nandia kada mangadio ig kaldaw may labi indio galipat ang ipangadia ka yen. ⁴Mga gademdemano tang mga lok mong siminorok asing namagbelagan ita, galangkago ta mo-ya ang itaena si yen agod magimong bogos tang kalipayano. ⁵Gademdemano ka tang pagto mo ang de-dek ong popotokon mo, pario tang pagto tang nanay mong si Eunice asta ang lola mong si Loida ang na-kaw ang namagparet. Ig gasigorō ang maning pa ka enged don tang pagto mo mandian. ⁶Tenged tarin, agpademdemena yen ang magderepa ong paggamit tang abilidad ang sindol ong nio tang Dios asing binondō tang kalimao ong kolo mo. ⁷India magdoado ong paggamit ta sia, tenged ang Ispirito Santo ang sindol tang Dios ong yaten indi pagtorol ta eled, kondi pagpapoisa ig pagtabang ong yaten ang maggegma ong masig ka taw ta ig magawid tang mga sadili ta.

⁸Animan india maeyak ang magpamatod natetenged ong yaten ang Gino. Ig indio ka ikaeyak mo maski agrisono tani tenged ong pagsirbio ong nandia, kondi mimbenga ka ong pagagoanta ta mga kaliwagan para ong Mo-yang Balita ong poirsa ang agto-dol tang Dios ong nio. ⁹Tanandia yay ang naglibri ig naggoy ong yaten agod magimo itang mga sagradong tawan na. Bindoat na narin belag ta maning ang tenged ong mga boat ta, kondi yay ang kaliliagan na sigon ong kaloy na ong yaten. Anda pa tang kalibotan pinlano na rang lagi ang aloyan ita nandia ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus. ¹⁰Ig mandian

pinaita na ra tang kaloy nang asia asing kiminabot tarin ong kalibotan tang yaten ang Maniglibri ang si Cristo Jesus. Dineg ni Cristo tang gaem tang kamatayen, ig pinatako na ong Mo-yang Balita tang natetenged ong kaboing anday kataposan.

¹¹Yo tatang bindoat tang Dios ang apostolis ig manigtoldok agod ipatakō tang Mo-yang Balitang na. ¹²Ig sia yay ang dailan ang pagpinitinsiao mandian ta maning ta na. Piro indi agkakaeyako tang gainabong na ong yen, tenged gailalao si Cristo ang yay ang agtaligano, ig gasigorō ang mata-lingan na tang sinaligo ong nandia,⁸ asta ong kaldaw ang magbalik tanandia. ¹³Animan, ang kamatodan ang nadalan mo ong yen yay ang osoyon mo ong pagtoldok mo, mintras pagpadayona ong pagto ig ong paggegma ang agto-dol tang Dios ong yaten tenged ong pagiga-pen ta ong ni Cristo Jesus. ¹⁴Ong tabang tang Ispirito Santo ang gistar ong yaten, ta-lingan mo ta mo-ya tang mga toldok ang sinalig ong nio agod indi matagelan ta mga maling toldok.

¹⁵Gata-wanan mo ka ang yo, sinaliodano tang alos tanan ang mga pamagto don ong probinsia tang Asia. Asta si Figelo may si Hermogenes, sinaliodano ka nira. ¹⁶Piro balampa aloyan ka enged tang Dios tang pamalay-balay ni Onesiforo tenged pira rang bisis ang linipayo nandia, ig indio kinaeyak na, maski gaprisō. ¹⁷Ong matod, pagakabot na tani ong Roma, dinilemo enged nandia asta indio inita na. ¹⁸Ig gata-wanan mo ka mga monopa kabael tang tabang na ong yen asing atano pa ong Efeso. Balampa aloyan tanandia ong kaldaw ang magosgar tang Gino.

Ang mo-yang sondalo ni Cristo Jesus

2 Animan yawa, Timoteo, anao, pabakeden mo tang nem mo ong kaloy ni Cristo Jesus. ²Ang mga toldok ang naba-yen mo ong yen ong talongan tang yading mga pamamasi, itoldok mo ong mga taw ang mataligan ig mapagtoldok ka ong doma.

³Mimbenga ong pagagoanta ta kaliwagan, bilang tatang mo-yang sondalo ni Cristo Jesus. ⁴Ang tatang sondalo, indi pagpalabet ong mga bagay ang loa ong pagkasondalo na, tenged ang galiagan na ay malipay tang pagekel ong nandia. ⁵Pario ka tang tatang manigsinikad. Indi tanandia maprimioan mga indi nagosoy tang mga riglaminto ong karira. ⁶Isipen mo ka ta manigkoma ang pagderep ta mo-ya. Tanandia yay ang dapat ang tongkaw ang magpakinabang ong pa-bat na. ⁷Animan isipen mo tang agganingong na, tenged ang Gino tang magpaintindi ong nio tang tanan. ⁸Demdemen mo ta mo-ya si Jesu-Cristo, ang nagalin ong dogo ni David ig ang naboing oman. Na yay ang Mo-yang Balita ang agtotoldoko, ⁹ig tenged ong pagtoldoko ta na, pagpinitinsiao ta mo-ya asta agkadinano pa mandian ang pario ta tatang kriminal. Piro ang bitala tang Dios indi poiding makadanan! ¹⁰Animan, aggagoantaeno tang tanan ang narin para ong mga taw ang pinilik tang Dios, agod mangalibri tanira tenged ong pagto nira ong ni Cristo Jesus, ig mangarisibi tang kambengan ang anday kataposan ong prisinsia tang Dios. ¹¹Matod tang agganingen: “Mga napatay itang aroman ni Cristo, maboi ita ka ang aroman na.

¹²Ig mga magagoanta ita ta mga kaliwagan,

§1:12 1:12 “tang sinaligo ong nandia.” Poidi kang maliag yaning: tang sinilag na ong yen

maggaem ita ka ang aroman na.
 Piro mga indi ita ra mangilala ong
 nandia,
 tanandia indi ra ka mangilala ong yaten.
¹³Maski indi ita mataligan,
 mataligan pa ka engaged tanandia,
 tenged indi maimong indi tomanen na
 tang binitala na.”

Ang mo-yang torobolon tang Dios

¹⁴Ipademdem mong pirmi ong mga
 aroman mo atan tang mga bagay ang na.
 Ig pamanan mo ka tanira ong talongan
 tang Dios ang indi mamagdiskosionan
 mga natetenged ong mga bitala lamang.
 Sia anda engaged ay kointa na, kondi pan-
 langga lamang ong pagto tang mga pa-
 mamasi. ¹⁵Magprosigira ta mo-ya ang
 malipay tang Dios ong nio. Magimoang
 mo-yang manigobra ang anday dapat
 ikaeyak mo ig tama tang pagtoroldokon
 mo tang kamatodan. ¹⁶Palawida ong
 mga arampangen ang poros lamang
 kalokoan ig anday kointa na, tenged
 ang pamagboat ta maning atan mas ag-
 palawid tang nem nira ong Dios. ¹⁷Ang
 mga taw ang maning don, ang agto-
 toldok nira midio kaye-ket ang limpong
 ong sinangoni. Karomanan nira si Hime-
 neo may si Fileto. ¹⁸Namampalawid da
 tanirang doroa ong kamatodan ig ag-
 pagolon nira tang pagto tang doma ong
 agtotoldok nirang ganing tapos da ono
 tang pagboi tang Dios ong mga patay.**
¹⁹Piro maski maning atan, mabaked pa
 ka engaged tang pondasion ang sinokod
 tang Dios ig indi engaged mapa-letan.
 Ig ang pondasion ang na sinolatan ta
 maning ta na: “Gailala tang Gino mga
 sinopa tang mga tawan na.” Ig ganing

pa, “Ang maski sinopay pangilala ong
 Gino, kaministiran palawid ong tanan
 ang kalainan.”

²⁰Ong balay tang manggaden, sari-
 sari tang mga gamit. May maralen ang
 mga gamit ang boat ong bolawan ig
 silber, ig may atan kang baraton ang
 boat ong ayo ig tanek. Ang bolawan asta
 silber agpalbag para gamiten ong mga
 pinilik ang bagay. Ig ang boat ong ayo
 ig tanek yay ang para ong pangaldaw-
 kaldaw lamang. ²¹Maning ka ta si tang
 mga taw. Ang taw ang palawid ong
 tanan ang kalainan, pario ong tatang
 maralen ang instrominto ang pinal-
 bag para mapakinabangan tang Gino,
 ig pirming listong gamiten ong maski
 onopay mo-yang boroaten. ²²Animan,
 palawida ong mga anday sasayod ang
 kaliliagan tang mga soltiros. Ang boaten
 mo, prosigiran mong magimong mato-
 lid, mataligan, maginegmaen, ig masinlo
 tang pagtarabidan mo ong doma, aro-
 man tang mga taw ang pamangilala
 ong Gino ang limpio tang mga popo-
 tokon nira. ²³India engaged magiga-pen
 ong mga anday kointa nang pagdirisko-
 sionan, tenged gata-wanan mo kang lagi
 ang tegkan ta sia soay ka lamang. ²⁴Ang
 torobolon tang Gino dapat indi magig-
 soay, kondi magpaita ta mo-yang nem
 ong tanan, ig magimong maosay ig map-
 inasinsiaen ang manigtoldok. ²⁵Kamin-
 istiran ong maloay lamang ang bitala
 tang pagigampang na ong mga taw ang
 pamangontra ong nandia. Balampa ra
 lamang oldan tanira tang Dios ta logar
 para magtogat agod maintindian nira
 tang kamatodan. ²⁶Ong maning don,
 mamalamad tanira ig mangalibri ong ni

**2:18 2:18 Sigon ong toldok tang doma ong timpong asi, ang ispirito ta lamang tang agboien tang Dios, ig narin gainabo ong oras ang pamagto ita ra ong ni Cristo. Animan ono, dapat indi ita ra magelat ang boien pa tang Dios tang mga sinangoni tang mga patay. Piro sigon ong ni Pablo mali tang toldok ang asi, tenged ang mga pamagto ong ni Cristo oldan pa engaged ta ba-long sinangoni ong pagbalik na. Telekan ong 1 Tesalonica 4:13-18; 1 Corinto 6:14 ig 1 Corinto 15:20-58.

Satanas ang namiag ong nira agod tomanen nira tang kaliagan na.

Ang mga oring kaldaw

3 Piro demdemen mo narin: Ong oring mga kaldaw komabot tang mga kaliwagan. ²Tenged ang mga taw palabien nira tang mga sadili nira. Magimong doro kaingganioso ta koarta, mamagdayaw tang mga sadili nira, ig mamagisip ang magang sisino ra tanira. Masit tanirang mamansibitala, ig indi ra mamamasi ong mga ginikanan nira. Anday mga otang ang nem, ig anday galang nira ong Dios. ³Poira pa atan, ang mga taw anda rang pisan ay gegma nira ong masig ka taw nira, ig ang kalalainen tang nem nira indi ra engaged mabolong-bolong. Manlangga ra tanira tang dengeg ta doma, indi mawid tang sadili nira, ig maraiteg pa. Mamanontra tanira ong mga boat ang mo-ya. ⁴Belag lamang ta sia, magimong mga traidor, mapangas, ig dorong pisan ang kambog. Imbis ang Dios tang gegman nira, ang mga kalipayan lamang nira tang palabien nira. ⁵Mamagpaitaita tanira ang pamagto tanira ong Dios piro indi itaen ong kaboi nira tang gaem tang pagto nirang asi. Palawida ong mga taw ang maning atan. ⁶Ang doma mamanklo rin ong mga taw para lamang manga-led ong mga kababalyan agod makombinsir nira tang mga babay ang madaling magparet ong mga agtotoldok nirang mali. Ang mga babay ang na mabelat tang nem nira tenged ong mga kasalanan nira ig sigi lamang tang panonot nira ong sari-saring kaliliagan ang anday sasayod. ⁷Dorong kaliliag nirang matako tang ba-long mga toldok, piro indi engaged maintindian nira tang kamatodan. ⁸Ang mga pamanloko ong

mga babay ang na, pamangontra ong kamatodan, pario tang bindoat da Janes may ni Jambres^{††} ang namangontra ong ni Moises asing tokaw. Langga ra tang mga kinaisipan tang mga pamanlokong asi ig ang agganingen ang pagto nira anday kointa na. ⁹Piro indi tanira mapagpadayon tang boat nirang malain tenged mabisto engaged tang kalokoan nira, pario tang nainabo ong ni Janes may ni Jambres.

Mga oring panoyon-toyon

¹⁰Piro yawa, Timoteo, gata-wanan mo ta mo-ya tang mga agtotoldoko, mga ogalio, asta ang agprosigirano mintras gaboi pa. Napanaidan mo ra tang yen ang pagto ong Dios, asta ang yen ang pasinsia ig paggegma ong mga taw, ig monopa tang pagprosigiro ong mga kaliwagan. ¹¹Inita mo tang pagpapinitinsia ong yen ig ang mga kaliwagan ang napasarano, ig ang monopa nagagoanta don ong Antioquia, ong Iconio ig ong Listra. Doro kaliwag! Piro ong tanan ang asia linibrio tang Gino. ¹²Matod ka kaman, ang tanan ang galiliag ang mangaboi ta madinioson bilang mga nopen da ong ni Jesu-Cristo, indi maimong indi paliwagan. ¹³Ig ang mga taw ang malain ig ang mga manloloko, mas magdolang pa engaged tang kalainan nira tenged mintras aglokon nira tang doma, aglokon ka tanira. ¹⁴Piro yawa, magpadayona ong mga kamatodan ang nadalan mo ig bogos ang agpareten mo, tenged gailala mo ka mga sinopa tang nagtoldok ta asi ong nio. ¹⁵Ig gata-wanan mo ka, mimpisa asing geleya pa, gata-wanan mo rang lagi tang Sagradong Kasolatan ang yay pagtoldok ong yaten mga mono ita pa malibri ong kasalanan mga magtalig ita lamang ong

^{††}3:8 3:8-9 “Janes may Jambres.” Ang mga aran ang na indi mabasa ta ong domang mga birsikolo tang Biblia, piro sigon ong doma yay ang mga madyikiro ni Faraon ang namangontra ong ni Moises ong Exodo 7:11, 22.

ni Cristo Jesus. ¹⁶ Ang tanan ang nangangangon ng Kasalanan nagaling ng Dios mismo ig magamit ng pagtoroldokon tang kamatodan, ng pagigbatok tang maling toldok, ng pagto-lid tang ogali ta taw, ig ng paglaygay mga mono ita pa mangaboi ta mato-lid, ¹⁷ agod ang taw ang pagsirbi ng Dios magimong simpan da ig bogos ang maboat na tang tanan ang mo-yang boroaten.

4 Timoteo, agtobolona yen ng talon-gan tang Dios ig ni Cristo Jesus ang yay magosgar ng mga boi ig ng mga patay. Si Cristo magbalik tarin ig maggaem ng tanan, ² animan itoldok mo tang bitala tang Dios. Magprosigirang magtoldok, maski oras na, maski belag. Laygayan mo tang mga taw ig samblengen mo mga pamagosoy ng mali. Papoirsaen mo tang nem nira, ig ipaita mo tang dorong kaboat ang pasinsia ng pagtoroldokon mo, ³ tenged komabot tang oras nga ang mga taw indi ra maliag ang mamasi ng tamang agtotoldok. Ang sadiling kaliagan nira ya ra lamang ay tomanen nira, ig mamagdilem tanira ta mga manigtoldok ang anday domang itoldok nira kondi ang mga bagay lamang ang galiliagan nirang pama-yan. ⁴ Magpabengel-bengel tanira ng kamatodan mintras mamagparet pa ka enged ng mga istoriang imo-imo lamang. ⁵ Piro yawa, india magpataranta maski onopay mainabo. Agoantaen mo tang tanan ang kaliwagan ang komabot ng nio. Ipadayon mo lamang tang pagtoldok mo tang Mo-yang Balita ig boaten mo tang tanan ang sinalig tang Dios ng nio bilang tatang torobolon na.

⁶ Tenged mga ng yen, ang kaboio agbobolontad da ng Dios. Maliag yanging, indi ra lamang maboay malipato ra tarin ng ta-paw tang kalibotan. ⁷ Mga ng manigkayam pa, nagigbatoko ra ta mo-ya, nakaboto ra ng tegkan tang palagsinikadan, ig nagpadayono pa en-

ged ng pagto ta asta ng kataposan. ⁸ Mandian may primiong tinagana tang Gino para ng yen tenged inita nang mato-lid tang kaboio. Ang Gino, yay ang mato-lid ang osgado, ig i-dol na tang primiong asi ng yen ng kaldaw ang tanandia magosgar. Belag lamang ta yo tang oldan na, kondi asta ang tanan ang pamaglangkag ang maita ng nandia ang pagbalik da.

Mga pirsonal ang toyon

⁹ Magprosigira enged ang paning tani ng madaling oras. ¹⁰ Tenged binowanano ra ni Demas. Nainganiar tanandia ng mga bagay tarin ng kalibotan, animan nagbalik da ng Tesalonica. Si Cresente napaning ng Galacia, ig si Tito don ng Dalmacia. ¹¹ Si Lucas da lamang tang aromano tani. Dilemen mo kay si Marcos ig ekelan mo tani, tenged mabael tang matabang na ng yen ng mga boroateno. ¹² Si Tiquico pinapaningo ra ka atan ng Efeso. ¹³ Mga paninga ngani tani, ekelan mo kay patigayon tang takolong madamel ang bino-wanano ng ni Carpo don ng Troas. Ekelan mo ka tang yen ang mga libro, labi ra enged tang mga sinolat ng olit ta ayep.

¹⁴ Si Alejandro pala ang manigpanday ta saway, belag lamang ta ge-ley tang kalainan ang bindoat na ng yen. Dios tang magbalet ng nandia sigon ng bindoat na. ¹⁵ Magandama ng nandia, sia pisan ang pangontra ng mga agtotoldok ta.

¹⁶ Asing primirong pagtalongao ng osgado, andang pisan ay tangayo ang nagtabang ng yen. Pinabayano lamang nirang tanan. Balampa patawaden ka tanira tang Dios ng bindoat nirang asi ng yen. ¹⁷ Piro indio ka enged pinabayan tang Gino, kondi sindolano nandia ta mapoirsang nem agod mapagpatakō tang bogos ang bitala na para maba-yan tang tanan ang mga taw tani

ang mga belag ta Judio. Linibrio nandia ong sigoradong kamatayen da rin.^{‡‡}
¹⁸Ig tanandia tang maglibri ong yen ong tanan ang kalainan asta ra lamang ekelano nandia ong inadian na don ong langit. Dayawen tanandia ang anday kataposan! Amen.

Mga pagpakomosta

¹⁹Ikomostao nio ong magkatawang Priscila ig Aquila, asta ong pamalaybalay ni Onesiforo. ²⁰Si Erasto pala,

napabo-wan ong Corinto ig si Trofimo bino-wanano ka ong Mileto tenged pagmasit tanandia. ²¹Prosigiran mong ba-lo komabot tang timpong malamig, tania ra.

Komosta ono ong nio ganing si Eubulo, Pudente, Lino, ig Claudia, asta ang tanan ang mga logod tani.

²²Balampa tabidenang pirmi tang Gino. Ig yamong tanan atan, aloyan amo enged tang Dios.

^{‡‡}4:17 4:17 Ong bitalang Grigo: Linibrio nandia ong anga tang lion.

Pa-kaw ang Bitala ong

Solat ni Pablo ong ni

Tito

Ang solat ang na, sinolat ni Pablo ong ni Tito, ang tatang belag ta Judio ang nagto ong ni Jesu-Cristo. Si Tito, tatang matod ang mataligan ig maderep ang aroman ni Pablo. Siminabang tanandia ong ni Pablo ong pagpatako tang Mo-yang Balita don ong Creta, ig don bino-wanan tanandia ni Pablo para magpa-dayon tang pagtoldok na ong mga pamagto ong ni Cristo.

Asing pagsolat ta na ni Pablo, magolo tang pagkabetang tang mga pamagto don ong Creta tenged anda pay pangolokolo ong nira ang magpaintindi tang tamang toldok natetenged ong ni Cristo. Animan yading mga pamagtoldok don tang belag ta matod ig gaekelan nira tang doma ong mga maling agtotoldok nira. Ang mga pamagto naekelan ka ong mga anday sasayod ang mga ogali tang mga kasimanoa nira. Animan nagsolat si Pablo ong ni Tito para asikason na tang mga problimang na. Pinademdem na ka ong ni Tito ang gamiten na tang aototidad na ong pagtoldok ig paglaygay agod ang mga taga Creta mamagparet ig magtoman tang mga agtotoldok na.

1 Ang pagsolat ta na yo si Pablo, tatang torobolon tang Dios ig apostolis ni Jesu-Cristo. Sinobolo tang Dios ang pabakedeno tang pagto tang mga taw ang pinilik na, ig para toldokan tanira agod mas maintindian tang kamatodan ang mapagekel ong yaten ong tatang madinioson ang pangaboi. ²Ong

maning don magkatinir tanira ta kasigoroan ang mangarisibi tang kaboing anday kataposan. Indi pa gaboat tang kalibotan, nangako rang lagi tang Dios ang i-dol na ong mga tawan na tang kaboing asi, ig ang Dios indi enged pagboli. ³Ig asing pagkabot tang tamang oras, pinatako na tang natetenged ong kaboing asi ong Mo-yang Balita na. Sia yay ang sinalig ong yen ig agtotoldoko mandian sigon ong tobol tang Dios, ang yaten ang Maniglibri.

⁴Pagsolato ong nio, Tito, ang agkabigenong matod ang anao ong tata lamang ang pagto ta.

Balampa pirmi ong nio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang Tatay ig ong ni Cristo Jesus ang yaten ang Maniglibri.

Ang mga boroaten ni Tito ong Creta

⁵Animan bino-wanana yen atan ong Creta agod asikason mo tang mga bagay ang belag pa ta tama, ig agod mamili-ka ta mga pangolokolo^{¶¶} para ong mga tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo ong kada lansangan, pario tang sinoyono ong nio tanopa sia. ⁶Ang piliken mo, dapat anday maning tang mga taw kontra ong nandia, ig tambilog lamang tang katawa na.^{§§} Asta ang mga ana na, dapat mamagto ka ong ni Cristo, ig anday mapaganing ang tanira magolo obin mategat ta kolo. ⁷Ang pangolokolo* ong mga pamagto dapat kaman ang anday maning nirang kontra ong nandia, tenged tanandia yay ang agtaligan tang mga boroaten tang Dios. Animan, kaministiran belag tanandia ta mambog, belag ta masisilagen, belag ta maniginem, belag ta maiteg, ig be-

^{¶¶}1:5 1:5 Ong bitalang Grigo: mepet

^{§§}1:6 1:6 “tambilog lamang tang katawa na.” Poidi kang maliag yaning: naminta lamang nangatawa

*1:7 1:7 Ong bitalang Grigo: obispo

lag ta ingganioso ta koarta. ⁸ Imbis, dapat mo-ya tanandiang magamoma ta bisita, ang mo-ya tang pirling galiliagan na, matakong magekel ig magawid tang sadili na, mato-lid, ig limpio tang kaboi na. ⁹ Kaministiran maelet tanandiang magbiot tang tamang toldok ang nadalan na, agod sia matoldok na ong doma, ig mapaita ong mga pamangontra tang kamali nira.

¹⁰ Agganingo narin tenged yading mga taw atan ong Creta ang matetegat ta kolo ig pamanloko ong doma ong mga bitalang anday kointa na. Ang kadamelan ong nira ay ang mga Judiong pamagto ra ong ni Cristo piro pamagtoldok ang kaministiran ono magpatori pa tang mga lali agod tomanen tang Katobolan ni Moises. ¹¹ Kaministiran paparaen mo tanira, tenged agpagolon lamang nira tang mamagpamilya. Pamangoarta lamang tanira ong pagtoldok nira tang mga bagay ang belag ta dapat ang itoldok. ¹² May tata ong mga propita nira ang taga Creta mismo tang minaning: “Ang mga taga Creta poros mga bo-lien, marakig pario ong maraiteg ang ayep, mga tamadan, oman mga takaban pa.” ¹³ Matod kaman tang inaning nang asi. Animan samblengen mo tanira ta mo-ya asta indi magimong tama ig mabaked tang pagto nira. ¹⁴ Indi dapat mamagparet ong mga istoriang imo-imo lamang tang mga Judio, asta ong mga toromanen ang boat-boat lamang ta mga taw ang iniding pisan magparet ong kamatodan. ¹⁵ Limpio tang tanan ang bagay para ong taw ang limpio ta popotokon. Piro ang taw ang malain ig indi pagto ong Dios, ong pama-dek na maboling tang tanan ang bagay. Tenged ang popotokon ig kinaisipan na maboling dang lagi. ¹⁶ Ganing tanirang gailala ono nira tang Dios, piro agbaliwalaen nira tanandia ong mga agboaten nira. Makaerep!

Mga matetegat ta kolo, ig indi enged bagayan ang mamagboat ta mo-ya.

Ang tamang toldok natetenged ong mo-yang ogali

2 Piro yawa, Tito, ang itoldok mo kaministiran sigon ong tamang toldok. ² Laygayan mo tang mga laling mepet da ang magawid tang sadili nira, magpapormal, ig magisip ta mo-ya. Dapat tama ig mabaked tang pagto nira, bogos tang paggegma nira, ig pirmi tanirang magprosigir maski may kaliwagan. ³ Ya ka ang mga babay ang mepet da, laygayan mo ka ang dapat magimong masinlo tang ogali nira pario tang dapat ong mga pamagto ong Dios. Indi tanira mamanlangga ta dengge tang masig ka taw nira, ig indi magimong maniginem. Imbis, dapat magimong manigtoldok tang onopay mo-ya ⁴ agod malaygayan nira tang mga babay ang mola pa ang monopa maggegma ong kakatawan nira may ong mga ana nira. ⁵ Ang mga babay ang mola pa, kaministiran ang toldokan ka nira ang magekel tang sadili nira, mangaboi ang limpio, magasikaso ta mo-ya ong pamalay-balay nira, magimong mo-ya ong doma, ig masinomanen ong mga kakatawan nira. Dapat maning atan tang ogali nira agod anday maning tang mga taw kontra ong bitala tang Dios.

⁶ Ordinan mo ka tang mga soltiros ang magawid tang sadili nira. ⁷ Ig yawa mismo, Tito, ong tanan ang boat mo, dapat magimoang masinlong modilo para ong nira. Dapat de-dek ong popotokon tang pagtoroldokon mo ig indi ipabetang mong intirimis. ⁸ Sigoron mong pirling tama tang ibitala mo, asing indi mapakalain ta doma. Ong maning don, mapae yak tang mga pamangontra tenged anday maning nirang kontra ong yaten.

⁹Ang mga torobolon, ordinaran mo ang magtoman ong mga agalen nira ong tanan ang bagay agod malipay tang mga agalen nira. Indi dapat tanira magsabat-sabat ¹⁰obin mangomit tang mga betang-betang ang belag ta nira. Imbis, dapat ipaita nirang tanira matod mataligan ang enged agod ong tanan ang boaten nira, mas itaen tang kasinloan tang mga toldok natetenged ong Dios ang yaten ang Maniglibri.

¹¹Dapat maning atan tang kaboi tang mga pamagto tenged pinaita ra tang Dios tang kaloy na agod malibri tang tanan. ¹²Ig ang kaloy nang na, yay ang pagtoldok ong yaten ang bo-wanan ta tang tanan ang boat ang kontra ong Dios. Animan indi ita ra panonot ong anday sasayod ang mga kaliliagan ta tarin ong tanek, kondi disiplin ta tang mga sadili ta, ig mangaboi ita ta mato-lid ig madinoson mintras tarin ita pa ong ta-paw tang kalibotan ¹³ang page-lat ong dorong kambeng ang kaldaw ang gasigoro ta ang komabot pa. Ong kaldaw ang asi, itaen ta tang dorong kasinggat ang pagkabot ni Jesu-Cristo ang yaten ang makagagaem ang Dios ig Maniglibri.

¹⁴Binolontad na tang sadili na para ong yaten agod gawaden ita nandia ong tanan ang kalainan, ig limpion ita nandia agod magimo itang mga sadiling tawan na ang dorong kaliag ta ang magboat ta mo-ya.

¹⁵Animan, ang mga nasolatong narin yay ang itoldok mo ong mga taw atan. Gamiten mo tang aotoridad mo ong pagpapoirsa tang nem nira, ig ong pagsambleng ong mga indi maliag ang mamasi. Indi oldan mo ta logar ang degdegena ta maski sinopa.

Ang dapat ang magimong ogali tang mga pamagto ong ni Cristo

3 Pademdemen mo tang mga pamagto atan ang magpasakep tanira

ong mga opisialis tang gobirno ig ong domang mga may aotoridad. Kaministiran ang magtoman ong nira ig magimong pirming listo ong onopay mo- yang boroaten. ²Aningen mo tanira ang indi magpalainlain ong maski sinopa, ig indi ka magigsoay, kondi magimong neman ig maginalangen ong tanan ang taw. ³Tenged asing primiro, maski ita, indi gata-wanan ta tang kamatodan natetenged ong Dios. Ang katetegat tang kolo ta, ig aglokon ita lamang tang mali. Aggaeman ita tang malalaway ang kalia- gan ta ig ang tanan ang kalipayan. Pirming malain tang ena-ena ta ong masig ka taw ta, pamagkirimonan ita, gasilagan ita ta doma ig gasilag ita ka ong nira. ⁴Piro maski maning ita atan, pinaita tang Dios ang yaten ang Maniglibri tang kao-yan ig paggegma na, ⁵ig linibri ita nandia, belag ta tenged ong mga mato-lid ang bindoatan ta, kondi tenged lamang ong kate-bek na ong yaten. Linibri ita nandia ong paglimpio na ong yaten ig don bina-lo ita tang Ispirito Santo ig sindolan ita ka ta ba-long kaboi. ⁶Indi pinegengan tang Dios tang Ispirito Santo na, kondi bogos ang sindol na ong yaten tenged ong bindoat ni Jesu-Cristo, ang yaten ang Maniglibri. ⁷Bindoat sia tang Dios agod maosgaran ita nandia ang mato-lid da tenged ong kaloy na, ig agod manobli ita tang kaboing anday kataposan ang agpakaboton ta.

⁸Matataligan tang mga toldok ang na. Animan ang kaliagano, itoldok mong bogos ong nem mo tang mga bagay ang na agod ang mga pamagto ong Dios mamagprosigir ang magboat ta mo- ya. Ang mga toldok ang na masinlo ig para ong ikakao-ya tang tanan ang taw. ⁹Piro indi amo magimbeng ong mga pagdiriskosionan ang anday kointa na, ig ong pagosoy-osoy ong indi malobotlobot ang listan tang mga kamepetmepetan. Palawid amo ka ong pamagko-

rontran ig pamagsoroayan natetenged ong Katobolan ni Moises. Ang tanan ang asia anday masinlong te-kan na ig indi matabang ong yaten. ¹⁰Mga may taw atan nga ang agtotoldok nang mali yay gagikanan ta soroayen, pamanan mo. Ig mga ong yadoa rang paman mo indi engaged mamasi, palawida lamang ong nandia. ¹¹Tenged gata-wanan mo ra ka, ang taw ang maning atan mapinagtalaken ig agbali-kaden na tang kamatodan. Asia gitaen ka mismo ong mga agboaten na.

Oring mga toyon

¹²Papaningeno rin atan ong nio si Artemas obin si Tiquico. Mga komabot ngani atan, magprosigira kang lagi ang

magigbagat ong yen don ong Nicopolis. Kaloy tang Dios, dono ra magpata-lib tang timpong malamig. ¹³Prosigiran mo kang tabangan si Apolos asta ang abogadong si Zenas agod madali tang biahi nira. Sigoron mong indi tanira korangen tang mga kaministiran nira. ¹⁴Toldokan mo tang mga logod ta atan ang magprosigir ong mo-yang pagpandilem agod mangatabang ka tanira ong mga pamangaministiran. Ong maning ta sia, may data na tang kaboi nira.

¹⁵Agpakomostana ka tang tanan ang mga karomanano tani. Ikomosta ami ka nio ong mga logod ta ong pagto atan.

Aloyan amo engaged ang tanan tang Dios.

Pa-kaw ang Bitala ong

Solat ni Pablo ong ni

Filemon

Si Filemon ilalado ong mga kapario nang pamagto ong ni Cristo don ong siodad tang Colosas. Tanandia may torobolon na ang naglayas ong nandia, ang aran na si Onesimo. Ang maliag yanging tang Onesimo ong bitalang Grigo “mapakinabangan.” Ong mga timpong asi, ang mga torobolon ang naglayas, poiding patayen tang mga agalen nira mga madep lamang nira. Mandian naton ang si Onesimo nailala ong ni Pablo asing gapriso si Pablo, ig si Pablo nagekel ong nandia ang magto ong Gino. Mandian si Onesimo, pabaliken da ni Pablo ong ni Filemon. Animan nagsolat si Pablo agod magigampang ong ni Filemon ang risibien na kay tang dating torobolon na, belag da lamang ang bilang torobolon na, kondi bilang logod na ra ka ong ni Cristo.

1 Yo si Pablo, ang nagsolat ta na mintras nanio ong prisoan tenged ong pagsirbio ong ni Cristo Jesus, ig aromano ang pagsolat si Timoteo ang logod ta ong ni Cristo. Pagsolat ami ong nio, Filemon, aggegman amen ang tangay ig aroman ang pagsirbi ong ni Cristo. ² Pagsolat ami ka ong logod ta ang si Apia, asta ong ni Arquipo ang aroman amen ang pagigbatok para ong Gino, ig para ka ong tanan ang pamagto ong ni Cristo ang pamagsirimet-simet atan ong balay mo. ³ Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang yaten ang Tatay ig ong ni Ginong Jesu-Cristo.

Ang paggegma ig ang pagto ni Filemon

⁴ Pirmiong pagpasalamat ong Dios kada magampō para ong nio, ⁵ tenged

nabalitano tang natetenged ong pagto mo ong ni Ginong Jesus ig ang paggegma mo ong tanan ang mga sinakepan tang Dios. ⁶ Agpangadio ang masinlo tang pagbere-ket be-ket ta ong pagto ta agod mandolang ang enged tang pangintindi ta natetenged ong tanan ang mga kao-yan ang mapasaran ta bilang mga na-pen da ong ni Cristo. ⁷ Logodo, tenged ong paggegma mo ong mga sinakepan tang Dios namoirsa tang nem nira. Animan nalipayo ta mo-ya ig asta yo, namoirsao ka.

Ang pagigampang ni Pablo natetenged ong ni Onesimo

⁸ Mandian, tenged ong gaem ang sindol ni Cristo ong yen poiding itobolo lamang ong nio tang dapat ang boaten mo. ⁹ Piro tenged aggegmana yen, magigampang ra lamang bilang tatang sinobol ni Cristo Jesus ang agprison pa para ong nandia. ¹⁰ Pagigampang mandian ong nio para ong ni Onesimo, ang agkabigeno ang anao ong Gino, tenged tani ong prisoan naekelano ang magto ong ni Cristo. ¹¹ Tanopa sia, indi mo tanandia mapakinabangan. Piro mandian doro rang pakinabang na para ong yaten ang doroa.

¹² Agpabalikeno atan ong nio mandian tang pisan ang agmaleno ang si Onesimo. ¹³ Galiliago rin ang tani kang lagi tanandia ong yen agod tabangano nandia bilang katelet mo, mintras tanio pa agprison tenged ong pagtoldoko tang Mo-yan Balita. ¹⁴ Piro indio maliag ang boateno sia mga india magpagna, agod belag ta regesan tang tabang mo ong yen, kondi bogos ong nem mo.

¹⁵ Itaben yay na ang dailan ang nakomit si Onesimo ong nio ong teled ta ge-ley ang timpo, agod mga mabalik, magimong aroman mo tanandia asta ong tanopa. ¹⁶ Piro tanandia belag lamang ta torobolon mandian, kondi mal mo pang

logod. Palanggao tanandia, piro mas palangga mo pa enged tanandia tenged mandian belag lamang ta torobolon mo, kondi logod mo pa ong Gino.

¹⁷ Animan, mga aggilalaeno nio ang matod ang aroman mo ong ni Cristo, risibien mo tanandiang midio yo tang agrisibien mo. ¹⁸ Mga nagkatalak tanandia ong nio obin naotang ong nio, yo ra lamang tang tokoton mo. ¹⁹ Yo, si Pablo, tang pagsolat ta na. Yo tang magbayad mga may otang na ong nio. Maski indi sambiteno ang otang mo ong yen tang pagailala mo ong ni Cristo. ²⁰ Animan, Filemon, boaten mo patigayon tang agpagigampango ang na para ong Gino. Lipayeno kay nio bilang logod mo ong ni Cristo.

²¹ Pagsolato ong nio ang mabael tang pagtaligo ang boaten mo tang agpagigampango, ig sobra pa. ²² May tata pang ipagigampango rin. Mga maimo, simpanay ka ta dayonano. Balampa ong kaloy tang Dios, mabaliko atan ong nindio tenged ong mga pangadi mi.

Oring pangomosta

²³ Pagpakomosta ong nio si Epafras ang aromano kang priso tenged ong pagto na ong ni Cristo Jesus. ²⁴ Pagpakomosta ka da Marcos, Aristarcos, Demas ig Lucas, ang mga aromanong pamagsirbi ong Gino.

²⁵ Aloyan among tanan tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo.

Pa-kaw ang Bitala ong Solat ong

Mga Hebreo

Indi gata-wanan ta mga sinopay nag-solat ta narin. Piro gata-wanan ta nga ang mga sinolatan ay ang domang mga Hebreo, ang ya kay ang mga Judio, ang namagto ong ni Jesus asing tokaw. Ang mga Judio aggoyan ka tanirang mga Hebreo, tenged Hebreo tang bitala nira. Aggogoy ka ong nira mga Israelita tenged ang banoa nira Israel.

Mandian, asing oras ang asi, aglobayan da tang pagto tang mga Hebreo ong ni Jesus tenged agpaliwagan tanira tang mga kasimanoa nirang indi pamagto, asta agregesen tanira ang bo-wanan din nira tang pagto nira ong ni Jesus ig magbalik ong dating toromanen nira (3:12-14; 6:4-6). Animan ang solat ang na sinolat agod papoirsaen tang mga nem nira ig agod ipademdem ong nira tang kamatodan ang agpareten nira natetenged ong ni Jesus, pario ta narin:

Primiro, si Jesus mas alawig kaysa ong ni Moises ig ong mga propita asta ong mga anghil (3:3; 1:4). Yadoa, tanandia alawig ka ong mga padi tang mga Hebreo (8:6). Asing tokaw ang mga Hebreo pamagosoy ong Katobolan ni Moises, sigon ong pinaginigoan ang bindoat tang Dios ong nira. Sigon ong Katobolan, ang mga padi nira pamagpatorok ta dogo ta mga ayep ong altar agod magawad tang mga taw ong mga kasalanan nira. Piro ong matod, ang pagsagda nirang asi indi enged mapagkomit tang mga kasalanan, kondi pagsirbing litrato lamang tang boaten ni Jesus (9:9; 23-

25). Ig mandian si Jesus kiminabot da ig binolontad na tang sadili na bilang sagda agod magawad ita nandia ong mga kasalanan ta. Animan poidi ita rang lemenget ong Dios komo nakomit da tang mga talak ta. Ya-lo, si Jesus nagimong kalawigan ang padi ta agod tomalonga ong Dios para ong yaten (2:17). Bilang kalawigan ang padi ta, tanandia tang nagpakabot tang ba-long inigoan ang bindoat tang Dios para ong yaten agod marisibi ta tang kaloy ig kao-yang ang pinangako na ong tanan ang pamagto ong Ana na.

Ong kapitolo 11, basaen ta tang natetenged ong mga taw asing tokaw ang namagto pa ka enged ong Dios maski pinaliwagan tanira ta mo-ya. Ig balampa maning ka don tang pagto ta.

Ang Ana tang Dios mas makagagaem ong mga propita

1 Asing tokaw pa kanay, pira-pirapang bisis ang Dios minitala ong mga kamepet-mepetan ta ong sari-saring midios, ong pagpabitala na ong mga propita na. ²Piro mandian ang mga kaldaw ang narin, minitala tang Dios ong yaten ong nandiang Ana mismo. Ang bilog ang kalibotan naboat tenged ong Ana nang narin, ig ang Ana na ya kay ang pinilik na ang manobli tang tanan ang mga bagay. ³Ong nandia mismo gitaen tang makabebereng ang gaem ig kayagan tang Dios, tenged mga onopa tang Dios ang Tatay ya ka enged tang Ana na. Tanandia tang pagbiot tang tanan ang bagay ong bilog ang kalibotan ong makagagaem ang bitala na. Pagatapos ang limpion na tang mga kasalanan ta, kimirang tanandia gampir ong to[†] tang Dios ang Makagagaem don ong langit.

[†]1:3 1:3 Para ong mga Hebreo asta ang domang mga taw, agpabetang nira ang parting to tang sinangoni yay ang kaimportantian. Animan ang mga taw ang importanti yay ang pakarongon gampir ong to tang pangolokolo.

Ang Ana tang Dios mas alawig pa ong mga anghil

⁴Ong maning don, ang Ana tang Dios nagimong mas alawig pa ong mga anghil, ig ang sindol nang aran mas alawig ka ong mga aran nira. ⁵Tenged maski ong ninopang anghilay indi minaning tang Dios ang,

“Yawa tang Anao, ig mandian agpaitao ang yo tang Tatay mo!”[‡]

Ig ang Dios indi ka minaning maski natetetenged ong ninopang anghilay ang,

“Yo magimong Tatay na ig tanandia magimong Anao.”[¶]

⁶Kondi asing tobolon da tang Dios tang kakan ang Ana na tarin ong kalibotan, ganing tanandia,

“Ang tanan ang mga anghilo kaministiran towan nira tang Anao.”

⁷Ig ganing pa tang Dios natetetenged ong mga anghil,

“Ang mga anghil torobolono lamang.

Poiding tobolono tanirang pario tang mageyep

obin pario tang apoy, mga galiago.”[§]

⁸Piro natetetenged ong Ana na ganing tang Dios,

“O Dios, yawa tang maggaem ang anday kataposan!

Mato-lid tang paggaem mo ong niong inadian.

⁹Galipaya ong mga boat ang mato-lid, piro gasilaga ong mga boat ang malain. Animan yo, ang Dios mo, yawa tang piniliko.

Bogos ang sindolana yen ta kadengegan ig kalipayan sobra pa ong mga aro-man mo.”^{**}

¹⁰Ig ganing pa tang Dios ong Ana na, “Yawa, Gino, yawa tang nagboat tang tanek asing primiro pa, ig ang kalima mo tang nagboat tang tanan ang bagay ong langit.

¹¹Ang tanan ang narin mangalipat lamang ang tanan, piro yawa atana pa ka enged asta ong tanopa.

Ang langit may ang tanek mangalagi ang midio lambong.

¹²Ig pario ka ong lambong, imesen mo ig pa-letan ta ba-lo.

Piro yawa, india enged magoman, india enged magmepet obin mapatay maski ong tanopa.”^{††}

¹³Ig maski tanopa indi enged minaning tang Dios maski ong ninopang anghilay pario tang inaning na ong Ana na ang ganing,

“Komaronga ong yen ang to, asta ra lamang pasokono ong nio tang tanan ang kasoay mo.”^{‡‡}

¹⁴Mandian, onopa enged tang mga anghil? Tanira mga ispirito ang pam-agsirbi ong Dios ig agtobolon na ang tomabang ong mga taw ang malibri.

Ang makabebereng ang kalibrian ta

2 Animan tenged si Jesus kalawigan ong tanan, kaministiran pareten ta enged tang naba-yan ta agod indi ita mangi ong kamatodan. ²Isipen mi narin: Ang Katobolan tang Dios ang ingkelan tang mga anghil asing tokaw may gaem na ang matod, ig ang tanan ang

[‡]1:5 1:5 Salmo 2:7; Bindoatan 13:33

[¶]1:5 1:5 2 Samuel 7:14

[§]1:7 1:7 Salmo 104:4

^{**}1:9 1:8-9 Salmo 45:6-7

^{††}1:12 1:10-12 Salmo 102:25-27

^{‡‡}1:13 1:13 Salmo 110:1; Bindoatan 2:34

namangontra obin indi namagtoman tang Katobolan, sinilotan sigon ong bindoat nirang kasalanan. ³Mandian, mga ang namagpabaya-baya ong Katobolan sinilotan, sigoradong mas silotan ita mga ang kalibrian ta ang anda engaged ay kapario na yay ang pabayan ta. Tened ang Gino mismo tang primirong nagpatako natetenged ong kalibrian ang na, ig ang mga taw ang nangabasi ong nandia nagpamatod ong yaten ang narin matod kaman. ⁴Pinamatodan pa tang Dios ong mga pasinial, ig ong mga milagro ig makabebereng ang mga bagay, ig ong sari-saring mga abilidad ang sindol tang Ispirito Santo ong mga pamagto, sigon ong kaliagan tang Dios.

Ang yaten ang Manigliبری

⁵Mandian, mga natetenged ong balong kalibotan ang parakaboton, ang yay ang agganingeno tarin, belag tang mga anghil tang bindoat tang Dios ang mangolokolo, ⁶kondi ang taw. Tened maning ta na tang na-tang ong Kasolatan:

“O Dios, onopa enged tang taw, ang indi galipatan mo?

Onopa enged tanandia, ang agdemdem mo pa?

⁷Ong dipot ang timpo, bindoat mo tanandiang dibabak ong mga anghil,

piro pinalawig mo tanandia ig sindolan ta denge ang midio adi tanandia.

⁸Sindolan mo pa tanandia ta podir ang maggaem ong tanan ang bagay!”^{¶¶}

Ang inaning tarin nga ang taw bindoat tang Dios ang maggaem ong tanan ang bagay, maliag yaning anday bagay ang indi mapasakep ong taw.^{§§} Piro mandian indi pa gitaen ta ang gagaeman da tang taw tang tanan ang bagay. ⁹Piro ang gitaen ta mandian si Jesus. Tanandia bindoat ka tang Dios ang dibabak ong mga anghil maski ong dipot lamang ang timpo, agod ong kaloy tang Dios mapatay tanandia para ong tanan ang taw. Piro pinalawig da tanandia ig pinadengegan bilang adi, tened ong inagoanta nang kamatayen. ¹⁰Ang Dios tang nagboat tang tanan ang bagay, ig ang tanan ang mga bagay bindoat para ong nandia.* Ig tama lamang tang plano na ang si Jesus magpinitinsia agod anda ray kakorangan ong nandia bilang Manigliبری ta, tened si Jesus mismo tang pinagalinan tang kalibrian ta. Bindoat narin tang Dios agod yading magimong ana na ig maekelan na tanira ong inadian na.

¹¹Si Jesus tang naglimpio ong yaten ong mga kasalanan ta,[†] ig tanandia astang itang mga linimpio na, tata lamang tang Tatay ta. Animan indi ita agkakaeyak nang goyan ita nandiang mga logod na.

¹²Tened maning ta na tang inaning na ong Dios,

“Ipatakō tang kao-yan mo ong mga logodo ong pagsirimeten amen.

Ma-peno ong nira ong pagkanta ta mga pagdayaw ong nio.”[‡]

¹³Ganing pa tanandia,

^{¶¶}2:8 2:6-8 Salmo 8:4-6

^{§§}2:8 2:6-8 Ang agganingeng ang “taw” tarin, doroa tang maliag nang yaning. Ang primirong maliag yaning ay itang tanan ang mga taw ang bindoat tang Dios. Ang yadoang maliag yaning, si Jesus mismo, ang nagimong taw asing tarin tanandia ong kalibotan.

*2:10 2:10 Poidi kang maliag yaning: Ang Dios tang nagboat ig pagawid tang tanan ang bagay.

†2:11 2:11 “naglimpio ong yaten ong mga kasalanan ta.” Poidi kang maliag yaning: nagboat ong yaten ang nagimong sagradong mga sinakepan na

‡2:12 2:12 Salmo 22:22

“Yo, magtaligo ong Dios.”

Ig ganing pa enged,

“Nanio, aromano tang mga ana tang Dios ang sinalig na ong yen.”[¶]

¹⁴ Mandian, ang agsambiten tarin ang mga ana tang Dios ay itang mga taw. Animan si Jesus nagimong taw ka ang pario ta ang may dogo na ig sinan- goni, agod ong kamatayen na, bogos ang mapirdi na si Satanas ang yay ang ag- pagalanan tang kamatayen ta taw ig ya kay ang pagpabelag ong nira ong Dios asta ong tanopa. ¹⁵ Ong maning don, kinomit ni Jesus tang eled ta ong ka- matayen, tenged mimpisang pagataw ta, gagaeman ita tang eled tang asi. ¹⁶ Gata- wanan ta ang belag tang mga anghil tang agtabangan ni Jesus kondi itang mga taw ang agbibilang ang mga inampo ni Abraham. ¹⁷ Animan para mapagtabang ong yaten, kaministiran ka kaman ang si Jesus magimong pario enged ong yaten ang mga logod na ong tanan ang na- pasaran na. Ong maning don, tanandia nagimong kalawigan ang padi ta, ang masine-bekenen ig mataligan ang toma- longa ong Dios para ong yaten. Ig bi- lang kalawigan ang padi ta, nagbolon- tad tang sadili na bilang sagda, agod tanandia tang mapasar tang silot ang para ong yaten ang mga kasalanan. ¹⁸ Ig tenged tanandia mismo napasas ta kali- wagan ong pagtokso, animan mandian mangatabangan na tang mga agtokson.

Si Jesus mas alawig ong ni Moises

3 Animan mga logodo, yamong mga pinilik tang Dios bilang mga ana na ig aromano ang ginoyan na agod ma- pen ong nandia, isipen mi mga sinopa enged si Jesus: Sigon ong agpareten ta

ig agganing ta ang matod, tanandia tang sinobol tang Dios ong aran na ig tanan- dia tang kalawigan ang padi ta ang tat- alonga ong Dios para ong yaten. ² Masi- nomanen ang enged tanandia ong Dios ang yay ang namilik ong nandia, pario ni Moises masinomanen ka ong pagsirbi na ong pamalay-balay tang Dios⁸ asing tokaw. ³ Piro si Jesus agbibilang tang Dios ang mas alawig ong ni Moises, pario ong tatang taw ang nagboat ta balay, mas may dengeg na kaysa ong balay mismong bindoat na. ⁴ Gata-wanan ta, mga may balay, may nagboat. Piro ang Dios yay ang manigboat tang tanan ang bagay. ⁵ Mandian, si Moises mataligan kaman ong pagsirbi na ong mga karo- manan na ong pamalay-balay tang Dios asing tokaw. Piro tanandia torobolon lamang tang Dios ig ang mga boat na nagsirbing alimbawa tang mga bagay ang ipatako tang Dios ong parakaboton. ⁶ Piro si Cristo mismong Ana tang Dios ig mataligan ong pagpangolokolo na ong pamalay-balay tang Tatay na. Ig ita, ag- bibilang ita ka ong pamalay-balay tang Dios, basta indi palobayen ta tang nem ta, ig indi ikaeyak ta tang kasigoroan ta ang masinlo tang parakaboton ta.

Ang penay ang tinagana tang Dios para ong yaten

⁷ Animan pareten ta ta mo-ya tang inaning tang Ispirito Santo ang ganing, “Mga maba-yan mi mandian tang basis tang Dios, mamasi amo.

⁸ Indi amo magpategat tang mga kolo mi, pario tang bindoat tang mga kamepet- mepetan mi asing tokaw.

[¶]2:13 2:13 Isaias 8:17-18

§3:2 3:2 Ang maliag yaning tang “pamalay-balay tang Dios” tarin ay ang mga He- breo, ang ya kay ang mga Israelita, ang agpangoloan ni Moises asing tokaw.

Tenged asing don tanirang pamaglibot-libot ang logar ang anday gistar ang taw,**

namangontra tanira ig sinobokan nira tang Dios.

⁹Pario tang inaning na, ‘Maski inita ra nira tang mga makabebereng ang bindoato ong teled ta epat ang polok ang takon, sinobokano pa ka enged nira.††

¹⁰Animan nasilago ong nira ig ganingo, Ang mga taw ang na pirming alawid tang mga nem nira ong yen.

Indi enged tanira maliag ang magtoman ong mga tobolo.

¹¹Animan ong kasisilageno, nanompao ang maski ong tanopa, indi enged tanira ma-led ong logar ang perenayan ang pinangakō ong nira.”‡‡

¹²Animan mga logodo, magandam amo ang indi magboling tang popotokon mi, itaben indi amo ra ka magparet asta taliodan mi ra tang Dios ang boi.¶¶ ¹³Ang boaten mi, kaldaw-kaldaw pabakeden mi tang pagto tang kada tata may tata, mintras may timpo pa, agod indi amo maloko tang kasalanan§§ ang yay ang magpategat tang kolo mi.

¹⁴Tenged itang tanan aroman ita ni Cristo, basta indi palpatan ta tang pagto ang narisibi ta asing tokaw, kondi ipa-

dayon ta tang maelet ang pagto ta ong nandia mintras gaboi ita pa.

¹⁵Demdemen ta si tang na-tang ong Kasolatan ang ganing,

“Mga maba-yan mi mandian tang bosis tang Dios, mamasi amo.

Indi amo magpategat tang mga kolo mi pario tang bindoat tang mga kamepet-mepetan mi asing tokaw.

Namangontra tanira ong Dios.”**

¹⁶Sinopa tang namangontrang narin maski naba-yan nira tang bosis tang Dios? Belag bato tang tanan ang ingkelan ni Moises asing pagalin nira ong banoang Ehipto? ¹⁷Ig ong teled ta epat ang polok ang takon, sinopay nasilagan tang Dios? Belag bato tang mga taw kang asing namagkatalak oman nanga-patay don ong logar ang anday gistar ang taw? ¹⁸Ig asing pagpanompa tang Dios ang indi enged tanira ma-led don ong logar ang perenayan, sinopa enged tang agganingen na? Belag bato tang mga taw kang asing mga sotil? ¹⁹Animan tarin nata-wanan tang indi tanira na-led don ong logar ang pinangako tang Dios tenged indi tanira namagparet ong nandia.

4 Piro pagpadayon pa ka enged tang pangako tang Dios ang ita, ma-led ita ig maenayan ang aroman na. Animan magandam amo, itaben may atan da ong

**3:8 3:8 Ang “logar ang anday tataw na,” mga ong bitalang Tagalog “ilang.” Maliag yaning, kabobokidan obin mga logar ang alawid ang lansangan ig anday taw ang gistar don. Anday yading papa ta ayo don, ig maliwag ta wi.

††3:9 3:9 Ang mga istoriang natetenged ong pagsobok tang mga Israelita ong Dios mabasa ta ong Exodo 17:1-7 ig ong Bilang 14:1-13.

‡‡3:11 3:7-11 Bilang 14:20-23; Salmo 95:7-11. Ang logar ang pinangako tang Dios ong mga Israelita asing tokaw yay ang tanek tang Canaan. Mabasa ta narin ong Exodo 6:2-8.

¶¶3:12 3:12 “Dios ang boi” tang goy tang mga Israelita ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

§§3:13 3:13 Ang “maloko ang kasalanan” ang agganingen tarin ay ang maling toldok ang ganing maski indi ra magparet ang si Jesus tang Cristo, kondi mo-ya pa magbalik ong dating toromanen ig sadiling kaliagan nira.

*3:15 3:15 Salmo 95:7-8

nindio ang indi marisibi tang pangakong asi ig indi ma-led don. ²Tenged pario ita ra ka tang mga kamepet-mepetan ta ang nabasi ita ra tang masinlong balitang natetenged ong penay ang asi. Piro tanira indi napakinabangan nira tang balitang asi tenged maski naba-yan da nira, indi tanira namagparet. ³Itang pamagtalig ig pamagparet ong Dios, ita tang ma-led ig maenayan ang aroman na, belag ta tanira. Pario tang inaning tang Dios,

“Ong kasisilageno nanompao ang maski ong tanopa indi enged tanira ma-led ong logar ang perenayan ang pinangakō ong nira.”†

Piro ong matod, ang penay ang agganingen tarin simpan dang lagi asing pagatapos tang pagboat tang Dios tang kalibotan. ⁴Tenged may nasambit ong domang parti tang Kasolatan natetenged ong yapitong kaldaw ang ganing, “Asing yapito rang kaldaw, ang Dios nape-yan da ong pagboat na.”‡ ⁵Mandian, ang penay ang na ya kay ang agganingen don ong sinolat ang ganing, “Asta tanopa indi enged tanira ma-led ong logar ang perenayan ang pinangakō ong nira.” ⁶Animan ang mga nangkaw ang nangabasi tang masinlong balitang natetenged ong pinangako tang Dios, indi ka kaman nanga-led don ig nangapenay ang aroman na tenged ong pagpasotil nira. Piro maski maning pa don, may ma-led pa ka enged ig maenayan ang aroman tang Dios. ⁷Tenged pagata-lib tang dorong rag kaboay ang timpo, nagtirmino sing oman tang Dios ta tatang kaldaw ang ya ray mandian agod may logar ta pa ang ma-led. Gata-

wanan ta narin tenged yay ang maliag yaning tang bitalang “mandian” asing pinabitala tang Dios ong ni David, pario tang inaningo ra ang ganing,

“Mga maba-yan mi mandian tang bosis tang Dios, mamasi amo.

Indi amo magpategat tang kolo mi.”¶

⁸Gata-wanan ta ka, asing pagekel ni Josue tang mga taw don ong logar ang perenayan,[§] belag ta sia tang matod ang penay ang aggelaten ta. Tenged mga sasad lamang don, indi ra rin minitala tang Dios natetenged ong tata pang kaldaw ang tinagana na agod mapenay ita. ⁹Animan gasigoro ita ra ang may penay pang natagana ong mga pamagtalig ong Dios, pario ong pagperenayan tang Dios ong yapitong kaldaw. ¹⁰Tenged ang sinopya na-pen ong pagperenayan ang asi, penay da ka ong mga sadiling boat na, pario ka tang Dios napenay ka asing pagatapos tang pagboat na tang tanan ang bagay.

¹¹Animan, magprosigir ita ang ma-pen ong penay ang asi. Indi ita magpatolad ong mga taw asing tokaw ang indi namagtoman ong Dios, itaben indi ita ka pa-penen.

¹²Tenged ang bitala tang Dios boi ig may gaem na. Mas matarem pa ong maski onopang ispaday ang magdobali tang erap na ang poiding mered sasad ong mga tornilio ig ong bindogoy ong doli. Tenged ang bitala tang Dios, panage-tep ong popotokon ta, don ong nem may ong kinaisipan ta. Ong maning don, osgaran tang tanan ang ga-tang ong popotokon ta. ¹³Tenged anda enged ay matalok maski onopa ong pama-dek tang Dios. Gitaen na tang tanan ig gailala

†4:3 4:3 Salmo 95:11

‡4:4 4:4 Genesis 2:2

¶4:7 4:7 Salmo 95:7-8

§4:8 4:8 Ang “logar ang perenayan” ang agganingen tarin, yay ang tanek tang Canaan. Mabasa ta tang istoriang na ong Lomang Inigoan, ong Josue 1:1-4-24.

ita nandia ta mo-ya, ig ong nandia ita manabat.

Si Jesus tang yaten ang kalawigan ang padi

¹⁴ Animan biotan ta ta maelet tang yaten ang pagto ang yay ang agganing ta ang matod. Tenged may kalawigan ang padi ta ang makagagaem ong tanan ig tanandia siminled ong langit, don mismo ong talongan tang Dios, para tomabang ong yaten. Narin anday doma kondi si Jesus, ang Ana tang Dios.

¹⁵ Ang kalawigan ang padi tang narin gaintindi tang yaten ang kalobayan. Tenged maski onopang toksoay tang kakabot ong yaten, napasaran na ka, piro tanandia indi enged nagkatalak.

¹⁶ Animan indi ita enged magdoadoa ang lemenget ong prisinsia tang Dios ang masine-bekenen. Tenged sigorado atebekan ig tabangan ita nandia ong oras ang kaministiran ta.

5 Mandian, mga natetenged ong pagpiriliken ong kalawigan ang padi tang mga Hebreo,^{**} tanandia agpiliken ong mga kapario nang taw, ig agtalian ang tomalonga ong Dios para ong nira. Bilang kalawigan ang padi, tanandia tang pagtorol ong Dios ta mga bolontad ig pagsagda^{††} ta mga ayep ong altar agod mapatawad tang mga kasalanan tang mga taw.² Ang kalawigan ang padi taw ka lamang ang malobay pario ka ong yaten. Animan gatakong magpason-

aid ong mga taw ang ga-ngi ta dalan ig indi gatakong mali tang agboaten nira.³ Ig tenged ong kalobayan na, kaministiran ang magsagda belag lamang ta para ong mga kasalanan tang mga taw, kondi para ka ong mga kasalanan na.

⁴ Maski sinopa, anday poiding mamilik ong sadili na para magimong kalawigan ang padi. Ang Dios tang mamilik ong nandia para ong katengdanan ang asi, pario tang pagpamilik na ong ni Aaron asing tokaw.⁵ Maning ka don si Cristo. Belag ta tanandia tang nagpalawig ong sadili na para magimong kalawigan ang padi ta, kondi ang Dios tang namilik ong nandia. Tenged minitala tang Dios ong nandia ang ganing, “Yawa tang Anao, ig mandian agpaitao ang yo tang Tatay mo.”^{††}

⁶ Ig na-tang ka ong domang parti tang Kasolatan,

“Yawa, padia ang pario ni Melquisedec,^{¶¶} asta ong tanopa.”

⁷ Asing si Jesus tarin pa ong tanek, nangadi tanandia ig nagini-yak ta mapoirsa ang pagpakiloy ong Dios ang ya lamay mapaglibri ong nandia ong kamatayen. Ig tenged si Jesus nagpalepe ig nagimong masinomanen, pinamayan tang Dios tang mga pangadi na.⁸ Piro maski Ana tanandia mismo tang Dios, nata-wanan na tang matod ang maliag yaning tang pagtoman tenged ong mga kaliwagan ang napasaran na.⁹ Asing mata-liban ni Jesus tang tanan

^{**}5:1 5:1 Ang mga Hebreo, ya kay ang mga Judio.

^{††}5:1 5:1 Ang “pagsagda” yay ang pagpatay ig pagpatorok ta dogo ta ayep. Ang dogo ta mga ayep ang sinagda, midio gawad ong mga kasalanan tang mga taw. Mabasa ta tang natetenged ong pagsaragdaen tang mga padi asing tokaw ong Levitico 9:1-24. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Magsagda.”

^{¶¶}5:5 5:5 Salmo 2:7

^{¶¶}5:6 5:6 Salmo 110:4. Si Melquisedec ang na, tatang adi ig padi asing tokaw pa ong timpo ni Abraham. Pario na ka, si Jesus nagimong adi ig kalawigan ang padi ta ang anday kataposan, tenged boi tanandia asta ong tanopa.

ang dapat mapasaran na,^{§§} nagimo tanandiang Maniglibri tang tanan ang pamagtoman ong nandia, agod asta ong tanopa libri ra tanira ong silot ang para ong mga kasalanan nira. ¹⁰Ig tanandia kaman tang bindoat tang Dios ang kalawigan ang padi, pario tang pagkapadi ni Melquisedec.

Pandam natetenged ong pagtaliod ong ni Jesus

¹¹Yadi pa rin tang masayodo ong nindio natetenged ong mga bagay ang na, piro mabedlay ang ipaintindio ong nindio tenged indi agpa-tekan mi tang to-toldoko. ¹²Dapat din manigtoldok amo ra tenged naboay amo rang pamagto ong Gino. Piro asta mandian kaministiran amo pang toldokan tang primirong mga aradalan ang nagalin ong Dios. Ang dapat din ong nindio ang mga matetegat dang pamangan, piro asta mandian gatas pa enged tang kaministiran mi. ¹³Ang kalimbawan mi mga mamola pang gegeley! Tenged ang taw ang gaboi ong gatas lamang, pario ka ong molang ge-ley, ang anda pay kalibotan na natetenged ong mo-ya ig malain. ¹⁴Piro ang gapamangan da tang mga matetegat ang pamangan, yay ang gaintindi tang mga adadalem ang mga toldok, tenged sanay da ong mo-yang pagirisipen ig gatako ra tang onopay malain obin mo-ya.

6 Animan, indi ra adalan ta pa tang primirong mga nādalan ta natetenged ong ni Cristo, kondi magpadayon ita ra ang magadal tang

mga adadalem ang mga toldok, agod magimong mas mandalem pa tang yaten ang pagto. Indi ra balik-balikan ta tang primirong sinoldok ong yaten pario ong mga toldok ang natetenged ong pagtogat ig pagbo-wan tang mga boat ang anday kointa na agod magto ita lamang ong Dios; ²ang mga toldok natetenged ong mga pagboniag, ig ang mga toldok natetenged ong pagbondo tang kalima ong kolo;* asta ang toldok natetenged ong pagaboing moman tang mga patay ig ang pagosgar tang Dios ong kada taw ang onopay magimong balet nang anday kataposan. ³Animan, ang boaten ta mga pagnan tang Dios, magpadayon itang magadal tang mas adalem ang mga toldok.

⁴Tenged monopa pa maekelan ang magtogat ig mapabalik sing oman ong Dios tang mga taw ang namansitaliod da? Indi enged poidi! Tenged dati nayan da tang kinaisipan nira ig narisibi nira tang kaloy ang agto-dol tang Dios, asta nabilang da ka ong mga nangarisibi tang Ispirito Santo. ⁵Napasaran ka nira tang kao-yan tang bitala tang Dios ig naba-yagan nira tang gaem tang Dios ang bogos ang ipaita na ong timpong parakaboton. ⁶Mandian, mga taliodan pa nira matapos ang mapasaran nira tang tanan ang narin, indi ra poiding magtogat ig magbalik sing oman ong Dios, tenged midio aglalansang si nirang oman ong kros tang Ana tang Dios ig agpaeyaken ong talongan tang tanan ang mga taw.

§§5:9 5:9 “Asing mata-liban ni Jesus tang tanan ang dapat mapasaran na.” Poidi kang maliag yaning: Ig tenged bogos ang sinoman ni Jesus tang Dios

*6:2 6:2 Asing timpong asi, ang mga pangolokolo ong pamagto, pamagbondo tang kalima nira ong tatang taw mintras pamangadi tanira para ong taw ang asi. Agboaten nira na, alimbawa, mga may agtoldan ta alawig ang katengdanan para magsirbi ong mga taw (Bindoatan 6:6), obin mga may agpepekil nira para magpanaw ig magtoldok tang Mo-yang Balita ong domang mga logar (Bindoatan 13:3). Agboaten ka na ong oras tang pagtorol tang Ispirito Santo (Bindoatan 8:17-18), obin mga may taw ang pagmasit (Bindoatan 28:8; Marcos 16:18; Santiago 5:14).

⁷Itang mga taw, ang kalimbawan ta pario ong tanek ang agkomaen. Ang tanek ang pagosto ong koran, mga dorong pa-bat ang mapakinabangan tang manigkoma, ang tanek ang asi bindisionan tang Dios. ⁸Piro mga ang pamansitolpot don poros kalarang ig mga ibabawen lamang, ang tanek ang asi anda ray kointa na. Narin ompaen tang Dios ig ong ori sirokon lamang.

⁹Piro agmalenong mga logod, maski maning ta na tang agganingo, gasigorō ang yamo mas mo-ya tang mabetangan mi, sigon ong kalibrian ang narisibi mi. ¹⁰Ang Dios mato-lid. Indi maimong lipatan na tang mga boat ming mo-ya ig ang paggegma ang pinaita mi ong nandia ig asta mandian agpaita mi pa ong pagtabang mi ong mga aroman ming sinakepan tang Dios. ¹¹Ang galiliagano rin, kada tata ong nindio prosigiran ming ipadayon tang pagto mi mintras gaboi amo pa, agod sigoradong marisibi mi tang kao-yan ang aggelaten mi. ¹²Animan indi amo magpabaya-baya, kondi patoladan mi tang mga taw ang pamagtalig ong Dios ig pamagelat ong mo-yang nem, ig ong maning don gangarisibi tang mga pinangako na.

Mataligan ang matod tang pangako tang Dios

¹³Isipen ta si Abraham: Asing nangako tang Dios ong ni Abraham asing tokaw, nanompa pa tanandia ong sading aran na, tenged anday mas alawig

ong nandia. ¹⁴Maning ta na tang pangako tang Dios ong ni Abraham: “Aloyana yen ig payadieno tang mga inampo mo.”[†] ¹⁵Mandian, si Abraham bogos ong nem nang nagelat tang pinangako tang Dios, ig ong ori narisibi na kaman.[‡] ¹⁶Ang taw, mga galiag ang magpaita ang matod tang bitala na, panompa ong tatang mas alawig ong nandia, ig ong pagpanompa na gatapos ang lagi tang mga arampangen. ¹⁷Maning ka ta si tang Dios, pinamatodan na tang pangako na ong tatang sompa para ipaita na ong mga taw ang pinangakoan na ang indi enged magoman tang plano na. ¹⁸Ig ang Dios indi enged pagbo-li, animan ang doroang bagay ang na, ang pangako may ang sompa na, indi enged magoman. Animan itang liminenget da ong nandia, may kasigoroan ta ra mintras pamagelat ita ong mga pinangako na ong yaten. ¹⁹Ang kasigoroan tang narin yay ang mapoirsa ig mabaked ang pondo tang yaten ang kaboi. Ig na sa-sad don ong dojali tang sagradong kortinang pagelang, don mismo ong kasagradoan ang logar ong langit.[¶] ²⁰Tenged si Jesus nakaw dang napaning don agod tomalonga ong Dios para ong yaten, komo tanandia tang nagimong kalawigan ang padi ta ang pario ni Melquisedec, asta ong tanopa.

Ang pading si Melquisedec

7 Si Melquisedec ang na, adi tang siodad tang Salem asing timpo ni

[†]6:14 6:14 Genesis 22:16-17

[‡]6:15 6:15 Si Abraham nagelat ong teled tang 25 ang takon ba-lo pinangana tang ana nang si Isaac. Asing oras ang asi, mepet da si Abraham, ang idad na 100 ang takon da. Mabasa ta narin ong Genesis 21:1-5.

[¶]6:19 6:19 Asing tokaw, ang “kasagradoan ang logar” ong Timplo aglingeban ta mabael ang kortina ig ang mga taw indi poiding tenled don. Ang kalawigan ang padi lamang tang poiding tenled don ong prisinsia tang Dios. Piro mandian gasigoro ita ra ang ma-led ita ong prisinsia tang Dios, komo ong kamatayen ni Jesus nakomit da tang mga kasalanan ta ang yay ang nagsagang ong yaten ong Dios. Telekan ong Lucas 23:44-46.

Abraham ig padi ang pagsirbi ong Kalawig-lawigan ang Dios.⁸ Mandian, may kaldaw ang nagiggira da Abraham ig pinirdi nira tang mga ading kabatok nira. Asing golik da tanira, binagat tanira ni Melquisedec ig minaning ong ni Abraham, “Aloyana tang Dios.”² Oman sindol ni Abraham ong ni Melquisedec tang yapolok ang parti tang tanan ang nakalaw na ong gira. Mandian, ang maliag yaning tang aran ang Melquisedec, “Mato-lid ang Adi.” Ig tenged tanandia adi tang Salem, aggoyan kang “Adi ang pagtorol ta Kao-yan” tenged “kao-yan” tang maliag yaning tang Salem.³ Anday nasambit ong Kasolatan mga sinopa tang tatay ni Melquisedec obin nanay na, obin sinopa tang mga kamepet-mepetan na. Indi ka nasolat tang natetenged ong pagpangana ong nandia obin ong kamatayen na. Animan tanandia midio litrato tang Ana tang Dios, ang pagpadayon bilang tatang padi ang anday kataposan.

⁴ Isipen ta mga monopag kalawig tang Melquisedec ang na! Tenged si Abraham mismo, ang tatay tang yaten ang banoa, nagtorol ong nandia tang yapolok ang parti tang nakalaw na ong gira.⁵ Mandian, sigon ong Katobolan, ang mga pading pinilik ong mga inampo ni Levi, dapat oldan tang yapolok ang parti tang gitan tang mga kasimanoa nirang mga Israelita, maski tanira parariong mga inampo ni Abraham.⁶ Piro si Melquisedec, maski belag ta inampo ni Levi, sindolan pa ni Abraham tang yapolok ang parti tang mga gamit na. Ig tanandia pa tang nagtorol ta bindision ong ni Abra-

ham maski si Abraham ya pay ang mismong pinangakoan tang Dios.⁷ Ig gatawanan ta, ang pagbindision mas alawig ong agbindisionan.⁸ Gata-wanan ta ka, ang mga pading Levita, ang pamagrisibi tang yapolok ang parti, mga taw ka lamang ang may kamatayen nira. Piro si Melquisedec midio boi pa tenged ang na-tang ong Kasolatan anday doma, kondi tanandia boi.⁹ Ig maning ita ang maski si Levi, ang yay ang pinagalinnan tang mga pading asing pamagrisibi tang yapolok, midio aroman ka tanandia ni Abraham ong pagtorol na tang yapolok ang parti ong ni Melquisedec.¹⁰ Tenged maski indi pa gataw si Levi asing bagaten ni Melquisedec si Abraham, maning ita ang midio don dang lagi tanandia ong sinangoni tang kamepet-mepetan nang si Abraham.

¹¹ Isipen ta pa: Asing pagtorol tang Dios tang Katobolan ong mga Israelita, si Aaron may ang domang mga inampo ni Levi** tang pinilik nang magimong mga padi para magbolontad ig magsagda sigon ong Katobolan. Mandian, mga ang boroaten tang mga pading Levita may gaem na rin ang makomit tang mga kasalanan tang mga taw, anda ra rin ay kaministiran ang may domang klasi ta padi ang tenlet ong nira, ang pario ong ni Melquisedec ig belag da ta pario ong da Aaron.¹² Piro mga ang klasi ta padi kaministiran ang pa-letan, maliag yaning asta ang Katobolan ang aggosoyon nira kaministiran kang teltan.¹³⁻¹⁴ Gatawanan ta ang napa-letan ka kaman tang mga pading Levita tenged ang Gino ta, ang yay ang ba-long pading agganingen

§7:1 7:1 Ang istoriang natetenged ong da Abraham may ni Melquisedec, mabasa ta ong Genesis 14:17-20.

**7:11 7:11 Si Levi tata ong tampolok may doroang ana ni Jacob (telekan ong Genesis 35:23). Ang mga inampo ni Levi aggoyan ta mga “Levita” ig namagsirbi bilang mga padi tang mga Israelita, ang ya kay ang mga Hebreo. Si Aaron inampo ka ni Levi ig aroman ni Moises asing don tanira ong logar ang anday gistar ang taw. Telekan ong Bilang 3:5-10.

tarin, belag ta inampo ni Levi, kondi gata-wanan tang tanan ang tanandia inampo ni Juda. Ig ong tribo ni Juda andang pisan ay nagsirbing padi asing tokaw, ig anda kay inaning ni Moises natetenged ong tribong narin asing sinayod na tang natetenged ong mga padi.

Si Jesus tang ba-long pading pario ni Melquisedec

¹⁵ Animan mayag da ang napa-letan da tang dating mga padi asta ang mga toromanen ang aggosoyon nira, tenged may ba-lo rang padi mandian ang pario ong ni Melquisedec. ¹⁶ Nagimong padi tanandia belag ta sigon ong riglam-intong natetenged ong pagpilik ong mga padi kompormi ong pinagalinan nira. Tanandia nagimong padi tenged ong gaem tang kaboi nang anday kataposan. ¹⁷ Tenged narin tang na-tang ong Kasolatan natetenged ong nandia: “Yawa, padia ang pario ni Melquisedec, asta ong tanopa.”^{††} ¹⁸ Animan ang dating mga toromanen tang Katobolan napa-letan da kaman tenged sia malobay ig anday gaem na ¹⁹ ang magkomit tang mga kasalanan tang mga taw agod malenget tanira ong Dios. Animan nagboat tang Dios ta mas masinlong midios agod makomit tang kasalanan ig tarin may kasigoroan tang malenget ita ong nandia.

²⁰ Ang ba-long midios ang na mas may gaem na ong dati tenged ang Dios indi nangako obin nanompa asing tokaw asing boaten nang padi tang mga inampo ni Levi. ²¹ Piro asing boaten nang padi si Jesus, nanompa tanandia pario tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Yo, ang Ginong Dios, nanompao ang yawa padia asta ang tanopa,

ig indi enged magoman tang isipo!”^{‡‡}

²² Animan tenged si Jesus tang anday kataposan ang padi ta, tanandia tang pagtorol ta kasigoroan ong yaten natetenged ong mas masinlong inigoan ang bindoat da tang Dios mandian para ong mga taw.

²³ Tenged mga isipen ta, ang mga padding inampo ni Levi yadi, tenged mga taw lamang ang gangapatay ig kaministiran ang pirming teltan agod mapagpadayon tang boroaten nira bilang mga padi. ²⁴ Piro si Jesus boi asta ong tanopa animan dayon tang pagkapadi na ig indi enged ma-letan ta maski sinopa. ²⁵ Ig tenged ka kaman tarin, tanandia bogos ang mapaglibri ong tanan ang taw ang appalenget ong Dios tenged ong pagto nira ong nandia. Tenged tanandia boi asta ong tanopa agod tomalonga ong Dios para ong yaten.

²⁶ Animan si Jesus enged tang kalawigan ang padi ang kaministiran ta. Tanandia sagrado, anda enged ay kasalanan na ig anday sarawayen ong nandia. Ang ogali na parti enged ong yaten ang mga mapinagtalaken, ig mandian sindolan da tanandia tang kalawigan ang katengdanan don mismo ong langit. ²⁷ Belag tanandia ta pario tang domang mga kalawigan ang padi asing tokaw ang kaministiran magbolontad kaldaw-kaldaw, primiro para ong sadiling kasalanan nira, oman para ong kasalanan tang mga taw. Si Jesus naminta lamang nagbolontad tang kaboi na para ong tanan ang taw. Ang bindoat nang narin may gaem na enged ang makomit tang mga kasalanan ig anday kaministiran ang omanen na pa. ²⁸ Sigon ong Katobolan ni Moises, ang mga agpiliken ang magimong kalawigan ang padi mga taw lamang

^{††}7:17 7:17 Telekan ong Hebreo 5:6, don ong ge-ley ang sinolat ong babakan.

^{‡‡}7:21 7:21 Salmo 110:4

ang pamagkatalak. Piro sigon ong pangako tang Dios ang sindol na ang diminaton ong Katobolan, ang nandiang Ana mismo ya ray ang bindoat nang kalawigan ang padi ta mandian. Ig andang pisan ay kakorangan ong nandia asta ong tanopa.

Si Jesus tang yaten ang kalawigan ang padi don ong langit

8 Animan na yay ang maliag yanging tang agganingo ong nindio: May kalawigan ang padi ta mandian ang makagagaem ong tanan. Kakarong tanandia gampir ong to tang Makagagaem ang Dios don mismo ong langit ig paggaem ang aroman na. ²Don tanandia pagsirbi ong Sagradong Logar, ang yay ang matod ang palagsimban ang indi pina-deng ta taw kondi ang Dios mismo.

³Boroaten tang kada kalawigan ang padi tang mga Hebreo^f tang magbolontad ong Dios ta mga ayep ang igsaragda ig doma pang mga bolontad. Animan ya ka, ang yaten ang kalawigan ang padi ong langit kaministiran kang may ibolontad na ong Dios. ⁴Ong matod, mga tanandia tarin pa ong tanek, indi tanandia poiding magimong padi, tenged may mga padi rang laging pamagbolontad sigon ong Katobolan ni Moises. ⁵Piro ang boroaten nira magang kanino obin litrato lamang tang mga boroaten don ong langit. Gata-wanan ta narin tenged asing magpa-deng da da Moises tang torda ang palagsimban nira, maelet ang sinoyon tang Dios ong nandia ang ganging: “Ong pagpa-deng mo, kaministiran ang patoladan mo enged tang pinaitao ong nio don ong bokid.”^{§§} ⁶Piro ang mga boroaten ang inintriga tang Dios ong ni Jesus bilang kalawigan ang padi, mas may gaem na kaysa ong sindol na

ong dating mga padi. Tenged si Jesus tang nagpakabot tang ba-long inigoan ang bindoat tang Dios para ong yaten. Ig ang inigoan ang narin mas may gaem na ong dati tenged narin agbabasi ong mga mas mo-yang mga bagay ang pinangako.

⁷Mandian, mga anda rin ay korang na tang primirong inigoan, anda ka rin ay kaministiran ang pa-letan ta ba-lo.

⁸Piro inita tang Dios tang kakorangan tang banoa na ong pagtoman nira tang pinaginigoan ang asi, animan ganing tanandia,

“Komabot tang kaldaw ang yo magboato ta ba-long pagigoan ong yen ang banoa,

ang yay ang mga inampo ni Israel ig ang mga inampo ni Juda.

⁹Ang boateno belag da ta pario tang primirong inigoan ang bindoato ong mga kamepet-mepetan nira

asing linibrio tanira ig inatedo ang nagalin ong banoang Ehipto.

Tenged indi tanira namagtoman ong mga katobolan ang sindolo ong nira, sigon ong pinaginigoan amen.

Animan pinabayano ra lamang tanira.

¹⁰Piro mandian na yay ang ba-long pagigoan ang boateno para ong mga inampo ni Israel

ong mga kaldaw ang parakaboton:

Ipa-ledo ong kinaisipan nira tang mga tobolo

ig iloako narin ong mga popotokon nira.

Yo tang magimong Dios nira,

ig tanira magimong yen ang banoa.

¹¹Mga komabot tang kaldaw ang asi, anda ray kaministiran ang magtoldok tang maski sinopa ong mga kasimanoa na, obin ong mga logod na, ang dapat mailala nira tang Dios.

Tenged ong mga oras ang asi, mangailala tanirang tanan ong yen,

^f8:3 8:3 Ang mga Hebreo ya kay ang mga Judio.

^{§§}8:5 8:5 Exodo 25:40

maski manggaden, maski pobri man.

¹²Tenged patawadeno tanira ong mga kasalanan nira ig lipatano ra tang mga boat nirang anday sasayod.”*

¹³Animan ong pagbitala tang Dios natetenged ong ba-long inigoan, pinaita nang anda ray kointa na tang na-kaw. Ig ong matod, ang maski onopay anda ray kointa na tenged galagi ra, sia madali rang ang malipat.

Ang pagsirimbaen tarin ong tanek asta don ong langit

9 Mandian, ang primirong inigoan[†] ang bindoat tang Dios ong mga Israelita, may katabid nang mga toromanen ang natetenged ong tamang pagsirimbaen. May atan kang palagsimban ang pina-deng nira tarin ong kalibotan.[‡] ²Ang palagsimban ang asi tatang dorog kabael ang torda, ig doroa tang koarto na. Ang primirong koartong agteledan aggoyan ta Sagradong Logar. Don agbe-tang tang pa-kal, ang lamisan, ig ang tinapay ang agbobolontad ong Dios. ³Ang Sagradong Logar ang narin aglingeban ta kortina. Ig may don ka ang tata pang kortina ang pagelang tang Sagradong Logar may ang yadoang koarto ang yay ang Kasagradoan ang Logar. ⁴Tarin ong Kasagradoan ang Logar agbe-tang tang altar ang palagsirokan tang in-

sinso ig ang kaban ang bintangang tang Sagradong Inigoan. Ang kaban may ang altar pariong bongot ta bolawan. Tarin ka ong kaban ang na aglolodgod tang banga ang bolawan ang agbetangan tang pamangan ang aggoyan ta “manna.” Ig don ka tang baston ni Aaron ang nandaon,[¶] asta ang mga belak ang bato ang sinolatan tang mga Katobolan tang Dios.[§] ⁵Ong ta-paw tang kaban ang asi, may mga bindoat ang taw-taw ang magang anghil, ang aggoyan ta kirobin, ang yay pagpaita tang prisinsia tang Dios. Gasirongan tang mga kalipapa nira tang ta-paw tang kaban ang don agwisikwisikan ta dogo agod patawaden tang Dios tang mga kasalanan tang mga taw. Piro maski indi ra ipaintindi amen tang tanan ang mga bagay ang narin mandian.

⁶Animan, maning don tang pagkabetang tang logar ang agpagsimban tang mga Israelita asing tokaw. Ang mga padi, te-led ong primirong koarto kaldaw-kaldaw agod boaten nira tang mga katengdanan nira. ⁷Piro don ong yadoang koarto, ang kalawigan ang padi ya lamang ay ma-led, ig sia minta lamang boaten na ong teled ta magpatakon. Ong pagteled na don, pagekel ang enged tanandia ta dogo ta ayep ang ibolontad na ong Dios, para ong mga talak na ig para ka ong mga talak ang naboat tang mga taw ang

*8:12 8:8-12 Jeremias 31:31-34

†9:1 9:1 Bindoat tang Dios tang primirong inigoan na ong mga Israelita asing sindol na ong ni Moises tang Katobolan na (Deuteronomio 10:1-11; 11:8-15, 22-32). Sigon ong pinaginigoan nirang asi, ang mga taw kaministiran ang magtoman tang Katobolan, ig ang Dios tomabang ong nira ig magtorol ong nira tang sadiling banoa nira ang yay ang Canaan. Telekan ong Bokabulario ong “Lomang Inigoan.”

‡9:1 9:1 Ang mga toyon ang natetenged ong pagkabetang tang palagsimban tang mga Israelita, mabasa ta ong Exodo kapitolo 25, 26 may ang 30, ig ong Levitico 24:1-9.

¶9:4 9:4 Mabasa ta tang natetenged ong baston ni Aaron ong Bilang 17:1-13.

§9:4 9:4 Ang agganingen tarin ang “belak ang bato” yay ang mga mala-bang ang mga bato ang midio lapida ang sinolatan tang Katobolan tang Dios ig ingkelan ni Moises ong mga taw. Mabasa ta narin ong Deuteronomio 10:1-5.

indi gaisip nira ang talak pala tang bindoat nira.** ⁸Ong tanan ang asia, mayag ang agpaita tang Ispirito Santo nga mintras aggosoyon pa tang mga toromanen ang sigon ong primirong pinaginigoan, ang mga taw indi ma-led don ong sagradong logar tang prisia tang Dios. ⁹Ang mga bagay ang na, magang kanino lamang tang mas masisinlong mga bagay ang agpaita ong mga timpong na. Tenged ong matod, ang tanan ang mga ayep ang agsasagda asing tokaw, asta ang domang mga bolontad tang mga pamagsimba ong Dios, indi enged mapaglimpio tang mga kinaisipan ig popotokon nira. ¹⁰Tenged ang kaogalian nirang asi para lamang magimong limpio tang sinangoni nira ig tenged lamang ong mga riglamintong natetenged ong pamangan ang poiding panganen nira asta irinemen ig ang tamang pagrilimpion. Ang mga riglamintong asi kaministiran ang osoyon tegka lamang ong oras ang pa-letan tang Dios ta ba-long pagigoan.

¹¹Piro si Cristo, ang yay ang kalawigan ang padi ta, kiminabot da ang pagekel tang mga masisinlong mga bagay ang pinangako tang Dios, sigon ong ba-long inigoan^{††} ang bindoat na

mandian para ong mga taw. Bilang kalawigan ang padi ta, pagsirbi si Cristo don ong sagradong palagsimban ang anday kapario na, indi bindoat ta taw ig anda tarin ong kalibotan ang na. ¹²Si Cristo naminta lamang enged siminled don ong Kasagradoan ang Logar ig anday kaministiran ang omanen na pa. Tenged belag ta dogo ta mga kamping obin mga bakang sodo tang ingkelan nang bolontad, kondi ang sadiling dogo na mismo. Ong maning don, ginawad ita nandia ong mga kasalanan ta agod malibri ita asta ong tanopa. ¹³Mga isipen ta, ang dogo ta kambing ig mga bakang sodo, asta ang kabo tang bakang tirnida ang agsirokon ong altar, agwiwisik-wisik ong mga taw ang agpabetang ang maboling. Ong maning don, pagimong limpio si tang sinangoni nira sigon ong Katobolan.^{‡‡} ¹⁴Mandian, mga ang dogo ta ayep mapaglimpio kaman, mas labi ra enged tang dogo ni Cristo! Tenged ong tabang tang Ispirito ang anday kataposan na, binolontad ni Cristo tang kaboi na bilang sagda ang andang pisan ay kakorangan na ong pama-dek tang Dios. Ig ang dogo nang nailat ya ray ang paglimpio tang yaten ang popotokon ig kinaisipan, agod bo-wanan ta

**9:7 9:7 Mabasa ta tang natetenged ong boroaten tang kalawigan ang padi ong Levitico 16:1-34.

††9:11 9:11 Asing kiminabot si Jesus, pina-letan tang Dios tang dating inigoan tang ba-lo. Ig na para ong tanan ang mamagto ong Ana na. Sigon ong ba-long inigoan, agto-dol tang Dios ong mga pamagto tang dorog kasinlong mga pangako na pario tang kaloy ig kao-yan na, ang kalibrian ig ang ba-long kaboi, asta ang Ispirito Santo ang mistar mismo ong mga popotokon ta. Telekan ka ong Bokabolario, ong “Ba-long Inigoan.”

‡‡9:13 9:13 Sigon ong Katobolan ni Moises, mga kambing ig bakang sodo tang agsasagda takon-takon para malimpio tang mga taw ong mga kasalanan nira. Ang bakang tirnida aggamiten ka ong pagpalimpio. Sigon ong Katobolan, ang maski sinopay magtandeg ong patay, ang pabetang ong nandia nagimo rang maboling. Kaministiran wisikan tanandia ta wing agsamporan ta kabo tang bakang agsirokon ong altar agod magimo sing limpio, ba-lo ma-pen ong pagsimba nira ong Dios.

tang mga boat tang anday kointa na para mapagsirbi ita ra ong Dios ang boi.[¶]

¹⁵ Animan si Cristo tang nagpakabot ig nagpabaked tang ba-long inigoan ang bindoat tang Dios para ong mga taw. Komo ong kamatayen na, ginawad na tanira ong mga kasalanan ang bindoat nira asing gasakepan pa tanira tang dating inigoan. Ig mandian ang tanan ang pinilik tang Dios marisibi ra tang anday kataposan ang kaloy ang pinangako na.

¹⁶ Pario mga may tistaminto ang natetenged ong pagpatobli. Kaministiran ang mapamatodan kang lagi mga ang nagboat ta asi patay da. ¹⁷ Tened narin indi pa magamit mintras gaboi pa tang may nandia. Ang ka-telan ang maning don mapakinabangan lamang mga tanandia patay da.^{§§} ¹⁸ Ong maning ka ta si, maski ang primirong inigoan ang bindoat tang Dios para ong mga Israelita, anda kay gaem na mintras anda pay gapatorok ang dogo ta ayep.* ¹⁹ Animan maning ta na tang bindoat ni Moises asing timpong asi: Pinaintindi na ong mga taw tang kada toromanen ong Katobolan, oman dayon ang kinomit na tang dogo tang bakang sodo may mga kambing ang pinatay ig sinamporan na ta wi. Nangomit ka tanandia ta bolbol ta karnirong kinoloran ta masinggi ig sinaket na ong tanga ta ayong isopo para pangwisik. Na sine-me na ong dogong asi ig dayon ang winisik-wisikan na tang

sinolatan tang Katobolan ig ang tanan ang mga taw. ²⁰ Oman ganing si Moises ong mga taw, “Ang dogong na yay ang pagpabaked tang pinaginigoan ang bindoat da mandian tang Dios ong nin-dio para tomanen mi.”[†] ²¹ Asta ang tor-dang palagsimban nira ig ang tanan ang gamit ang aggamiten nira ong pagsimba, winisik-wisikan ka ni Moises ta dogo. ²² Tened sigon ong Katobolan, alos ang tanan ang mga bagay aglimpion ong dogo para magimong limpio ong pama-dek tang Dios. Ya ka mga anday dogong tomorrow, ang kasalanan indi enged mapatawad.

Napatawad da tang kasalanan tenged ong kamatayen ni Cristo

²³ Ang mga bagay ong palagsimban ang asi, magang litratong patolad-tolad lamang tang mga bagay don ong langit. Mandian, mga ang mga bagay ong tanek kaministiran ang limpion ong dogo tang ayep ang agbobolontad, mas labi ra enged ang mga bagay don ong langit pangaministiran ta mas masinlong klasi ta bolontad. ²⁴ Tened si Cristo indi siminled ong tatang palagsimban ang bindoat ta taw ig magang litrato lamang tang don ong langit, kondi siminled tanandia ong langit mismo. Ig mandian don tanandia ang tatalonga ong Dios para ong yaten.

[¶]9:14 9:14 “Dios ang boi” tang goy tang mga Israelita ong Dios ang Makakagaem, tenged tanandia matod ang boi, ig belag ta pario ong mga dios-diosan tang domang mga nasion, ang boat-boat lamang ta taw.

^{§§}9:17 9:16-17 Ang mga birsikolong na, poiding kang ila-ted ang maning ta na: Pario mga namaginigoan tang doroang taw. Kaministiran ang may ayep ang patayen agod mapabaked tang inigoan nirang asi ong dogo na. Tened mintras gaboi pa tang ipabaked ong inigoan nira, anda pay gaem na tang inigoan ang asi. Kaministiran ang tomanen lamang nira mga may pinatay da.

^{*}9:18 9:18 Ang kaogalian tang mga Israelita, mga may inigoan ta doroang taw, ag-pabakeden nira si ong pagpatorok ta dogo ta ayep. Ong maning don, pagpaita tanira ang tomanen enged nira tang pinaginigoan nirang asi. Pario ka ta si, pinabaked tang Dios tang primirong inigoan na ong pagpatorok ta dogo ta ayep.

[†]9:20 9:20 Exodo 24:4-8

²⁵ Ang kalawigan ang padi ong tanek te-led ong Kasagradoan ang Koarto takon-takon ig pagekel ta dogo ta ayep para ibolontad. Piro si Cristo naminta lamang nagbolontad tang sadili na ig indi ra maoman. ²⁶ Mga belag ta maning atan, kaministiran pa rin ang paolit-olit ang mapatay tanandia, mimpisa pa asing bindoat tang kalibotan. Piro ong matod, naminta lamang enged tanandia napaning tarin ong kalibotan, mandian ang oring mga timpo, para komiten na tang kasalanan ong pagbolontad na tang sadili na. ²⁷ Ang taw minta enged lamang mapatay ig pagatapos os-garan da tang Dios. ²⁸ Maning ka don si Cristo, naminta enged lamang nagbolontad tang sadili na bilang sagda ong Dios para komiten tang mga kasalanan tang mga taw. Ig tanandia magbalik ang oman tarin, belag da tang magbolontad ang moman para ong kasalanan, kondi bogos ang ilibri na tang mga pamagelat ong nandia.

10 Ang Katobolan ni Moises magang kanino lamang ig belag ta matod ang enged ang litrato tang mga masisinlong bagay ang komabot. Animan ang pagbolontad ta mga ayep sigon ong Katobolan, indi enged mapagkomit tang mga kasalanan tang mga taw ang agpalenget ong Dios, maski takon-takon tanira pamagbolontad. ² Mga nakomit da rin tang mga kasalanan nira tenged ong mga bolontad ang maning don, anda ra rin ay deremdemen pa tenged ong mga talak nira, ig anda ray kaministiran ang magbolontad pa. ³ Piro ang pagbolontad nirang asi mismo pagpadem-dem lamang ong nira takon-takon tang mga talak ang gaboat nira. ⁴ Tenged ong

matod, ang dogo tang mga bakang sodo may ang mga kambing ang agbobolontad indi enged mapagkomit tang mga kasalanan.

⁵ Yay sia animan asing pagpaning ni Cristo tarin ong kalibotan ganing tanandia ong Dios,

“Indi naliagan mo tang mga ayep ang agbobolontad ong nio, Animan sindolano nio ta sinangoni para isagda.

⁶ India nalipay ong mga ayep ang agsirokon ong altar ig ang domang mga bolontad ang para ong kasalanan.

⁷ Animan ganingo ong nio, “Nanio ang magtoman da tang kaliagan mo, O Dios, sigon ong na-tang ong Kasolatan natetenged ong yen.”[‡]

⁸ Primero minaning si Cristo, “India naliag obin nalipay ong mga bolontad ig mga ayep ang agsasagda, mga bolontad ang agsirokon ig domang mga bolontad ang para ong kasalanan.” Maning ta si tang inaning na, maski matod ang tanan ang asia agbobolontad sigon ong Katobolan. ⁹ Oman minaning tanandia, “Nanio ang magtoman tang kaliagan mo.” Maliag yaning, kinomit tang Dios tang dating klasi ta bolontad ig pinaletan na tang bolontad ni Cristo. ¹⁰ Ig tenged sinoman kaman ni Jesu-Cristo tang kaliagan tang Dios, nalimpio ita nandia ong mga talak ta[¶] ong pagbolontad na tang sadili na. Na minta lamang bindoat na, ig anday kaministiran ang omanen na pa.

¹¹ Ang mga padi tang mga Hebreo[§] pagsirbi kaldaw-kaldaw, ig sigi lamang tang pagbolontad nira. Piro parario

[‡]10:7 10:5-7 Salmo 40:6-8

[¶]10:10 10:10 “nalimpio ita nandia ong mga talak ta.” Poidi kang maliag yaning: bindoat ita nandiag sagradong mga sinakepan na

[§]10:11 10:11 Ang mga Hebreo, ya kay ang mga Judio.

lamang tang mga agbolontad nirang asi, ig anday gaem nirang magkomit tang mga kasalanan. ¹²Piro si Cristo naminta lamang enged nagbolontad tang sadili na para ong mga kasalanan, ig indi ra maoman. Animan dayon da tanandiang kiminarong don ong to tang Dios ang Tatay. ¹³Ig mandian pagelat tanandia don asta ong oras ang pasokon tang Dios ong nandia tang tanan ang mga kasoay na. ¹⁴Ong minta lamang pagbolontad ang asi ni Cristo, itang tanan ang linimpio na, bindoat na rang sagradong mga sinakepan na asta ong tanopa. ^{**}

¹⁵Ang Ispirito Santo mismo pagpamatod ka ong yaten natetenged ong mga bagay ang narin. Pario tang pinabitala tang Dios ong nandia ang ganing,

¹⁶“Na tang ba-long pagigoan ang boateno para ong banoao ong mga kaldaw ang parakaboton:

Ipa-ledo ong mga kinaisipan nira tang mga tobolo,
ig iloako narin ong mga popotokon nira.”

¹⁷Pagatapos minaning pa, “Indi ra demdemeno tang mga kasalanan nira asta ang mga boat nirang anday sasayod.”^{††} ¹⁸Animan tenged pinatawad da tang mga kasalanan ta, anda ray kaministiran pang magbolontad para ong kasalanan.

Poidi ita rang lemenget ong Dios

¹⁹Animan mandian, mga logod, libri ita rang tenled ong Kasagradoan ang Logar, don ong dobali tang kortinang pagelang. Komo ong kamatayen ni Jesus, ²⁰inabrian na ong yaten tang balong dalan ang may gaem nang magekel ong yaten diritso don. Tenged ang kalimbawan tang kortinang asi anday doma kondi ang sinangoni ni Jesus mismo.^{‡‡}

²¹Kalawig-lawigan tang yaten ang padding na ang pangolokolo ong pamalay-balay tang Dios!^{¶¶} ²²Animan lemenget ita ong Dios ang de-dek ong popotokon ta ig maelet tang pagtalig ta ong nandia. Palenget ita ang limpio tang konsinsia ta, tenged ang mga popotokon ta midio nawisik-wisikan da tang dogo ni Jesus ig ang mga sinangoni ta midio naogatan da ta wing limpio. ²³Biotan ta ta maelet tang kasigoroan ta natetenged ong kambengan ang agganing ta ig agpareten ang marisibi ta ong parakaboton. Indi ita magdoadoa tenged ang Dios mataligan ig tomanen na enged tang mga pangako na. ²⁴Animan prosigiran ta ang mapoaw tang pagdemdem tang kada tata may tata agod magimong maginegmaen ita ig maderep ong pagboat ta mo-ya. ²⁵Indi ita magpabaya ang magpasakep ong pagsirimet-simet ta, pario tang agboaten tang doma. Imbis, pabakeden ta tang pagto tang kada tata may tata, labi pa enged mandian ang gitaen ta rang alenget dang komabot tang Gino.

^{**}**10:14** 10:14 “bindoat na rang sagradong mga sinakepan na.” Poidi kang maliag yaning: bindoat na rang mga taw ang anda rang pisan ay kakorangan ong yaten.

^{††}**10:17** 10:16-17 Jeremias 31:33-34

^{‡‡}**10:20** 10:20 Asing pagapatay ni Jesus, ya kay ang pagaba-bak ong ka-ngan tang kortinang dorog kabael ang aglilingeb ong sagradong logar ong Timplo. Na pagpaita ang poidi ita rang lemenget ong Dios, komo ong kamatayen ni Jesus nakomit da tang mga kasalanan ta, ang yay ang nagsagang ong yaten ong Dios. Telekan ong Lucas 23:44-46, ig ong Marcos 15:37-38.

^{¶¶}**10:21** 10:21 Ang maliag yaning tang “pamalay-balay tang Dios” tarin ay ang tanan ang mga taw ang pamagto ig pamagpasakep ong nandia.

²⁶Tenged mga matapos ang matawanan ta ra tang kamatodan natetenged ong kamatayen ni Cristo, oman mga magpadayon ita pa ka enged ong pagboat ta talak, anda ra enged ay doma pang sagda obin bolontad ang mapagpatawad tang mga kasalanan ta. ²⁷Anday domang elaten ta, ang makaeled ang pagorosgaren tang Dios ig ang apoy ang dadaba-daba ang yay ang mamogdaw tang mga pamangontra ong nandia.

²⁸Demdemen ta tang agboaten ong maski sinopay pangontra ong Katobolan ni Moises asing tokaw. Basta may doroa obin tolong tistigos, ang taw ang maning don dayon ang laging agpatayen ang anda enged ay mate-bek ong nandia.^{§§}

²⁹Piro mas grabi pa enged tang silot ang mapasaran tang taw mga agge-ley gelyen na tang Ana tang Dios, ig agbaliwalaen na tang dogo na, maski sia yay ang naglimpio ong nandia ong mga talak na ig nagpabaked tang sagradong inigoan ang bindoat tang Dios para ong mga taw. Ang taw ang maning don, panginsolto pa ong Ispirito Santo, ang yay ang pagpakabot tang kaloy tang Dios ong yaten. Animan dorog kamakaeled tang silot ang i-dol ong taw ang asi!

³⁰Tenged gata-wanan ta nga ang Dios mismo tang minaning, “Yo tang balang melet; yo tang magsilot.” Ig ganing pa, “Ang Gino magosgar ong mga tawana.” ³¹Dorog kamakaeled kaman mga ang Dios ang boi tang magsilot!

³²Piro yamong mga logodo, demdemen mi tang pagkabetang mi asing tokaw, asing ba-lo lamang nayagan tang kinaisipan mi. Pinaliwagan amo ta mo-ya natetenged ong pagto mi, piro in-

agoanta mi lamang si, ig indi amo napadeg. ³³Teta, aggakigan amo ig agpaeyaken ong talongan tang mga taw. Ig teta, maski belag ta yamo mismo tang gasilagan nira, gagapil amo pa ong agboaten nira ong mga karomanan mi tenged ong katete-beken mi ong nira.

³⁴Asta ang oras ang agprison tanira tenged ong pagto nira, indi amo minastras ang naglipay ong nira. Ig maski kinawalang tang mga pagkabetang mi, imbis ang magsinti amo, nangalipay amo pa. Tenged gata-wanan mi rang laging may natagana ong nindio ang mas masinlo ig indi malipat asta ong tanopa. ³⁵Animan indi amo magpalobay ong pagtalig mi ong Dios. Sia ang balet ong nindio dorog kasinlo. ³⁶Kaministiran ang magprosigir amo ong mo-yang kaneman agod matoman mi tang kaliagan tang Dios, ig don marisibi mi tang pinangako na ong nindio. ³⁷Tenged pario tang na-tang ong Kasolatan ang ganing, “Indi ra lamang maboay, ang aggelaten mi komabot da.

Indi ra tanandia maboay.

³⁸Ang taw ang binilango ang mato-lid, mangaboi sigon ong pagto na. Piro mga manaliwod tanandia, indio ka malipay ong nandia.”[†]

³⁹Piro ita, belag ita ta kabilang ong mga taw ang pamanaliwod ig dayon ang silotan asta ong anday kataposan,[‡] kondi aro-man ita tang mga taw ang maelet tang pagto nira ig ong maning don bogos ang malibri.

Ang pagto ong Dios

11 Ita, mga pagto ig pagtalig ita ong Dios, may kasigoroan ta ang

^{§§}**10:28** 10:28 Deuteronomio 17:2-7

^{*}**10:30** 10:30 Deuteronomio 32:35-36

[†]**10:38** 10:37-38 Habacuc 2:3-4

[‡]**10:39** 10:39 “silotan asta ong anday kataposan.” Maliag yaning, silotan don ong impirno, asta ong tanopa.

mainabo tang mga aggelaten ta ig gasig-oro ita ka nga ang mga bagay ang indi pa gitaen ta, matod ang enged. ²Maning ka don tang pagto tang mga taw asing tokaw, animan ang Dios nalipay ta mo-ya ong nira.

³Ong tabang tang pagto ta, gaintin-dian ta ra nga ang langit may ang tanek bindoat tang Dios ong gaem tang bitala na. ⁴Animan ang tanan ang mga bagay ang gitaen ta mandian, bindoat na ong mga bagay ang indi gitaen.

⁴Isipen ta si Abel. Tenged ong pagto na ong Dios, nagtorol tanandia ta masin-long bolontad ang mas pa ong bolontad ni Cain. ⁵Ig tenged ong pagto nang asi, nabilang tanandia ang mato-lid ong pama-dek tang Dios, tenged rinisibi tang Dios tang bolontad nang asi. Animan maski patay da si Abel, may agtotoldok na pa ong yaten tenged ong pagto na.

⁵Ya ka si Enoc, nagto ig nagtalig ka ong Dios. Ig tenged ong pagto na, indi tanandia napatay, kondi boi pa asing ingkelan tanandia tang Dios don ong dobaling kaboi. ^{**}Indi ra inita tarin ong tanek tenged kinomit da tang Dios. Ganing ong Kasolatan, asing si Enoc indi pa agkomiten tang Dios, galipay dang lagi tang Dios ong nandia. ⁶Ong matod, ang taw ang indi pagto ig pagtalig ong Dios, maski magonopa indi enged malipay tang Dios ong nandia. Tenged ang maski sinopay palenget ong Dios kaministiran magparet ang may Dios, ig magparet nga ang Dios pagtorol ta balet ong taw ang pagprosigir ang mailala ong nandia.

⁷Isipen ta si Noe. Tenged ong pagto na, pinama-yan na tang paman tang Dios

natetenged ong mga bagay ang main-abo, maski indi pa gitaen na. Animan nagboat tanandia ta tatang barko ang dorog kabaal, ang aggoyan ta arka, para malibri tanandia asta ang pamilia na. ^{††}Ig tenged ong pagto nang asi, binilang tanandia ang mato-lid, ig ang domang mga taw inosgaran tenged tanira indi namagto ong Dios.

⁸Si Abraham tata kang taw ang nag-toman ong Dios tenged ong pagto na. Animan asing papaningen tanandia tang Dios ong logar ang magimong nandia ong parakaboton, dayon tanandiang na-panaw maski indi gata-wanan na mga ong aripa tang logar ang asi. ^{‡‡}⁹Ig tenged ka ong pagto na, nagagoanta lamang tanandiang ministar don ang midio dayoan, don mismo ong logar ang asing pinangako tang Dios ong nandia. Torda lamang kaman tang inistaran ni Abraham, ig maning ka don tang pagk-abetang ni Isaac ig ang ana nang si Jacob, ang pariong nanobli tang pinangako tang Dios ong mepet nirang si Abraham. ¹⁰Nagagoanta lamang si Abraham tenged ang matod ang logar ang aggelaten na anday doma kondi ang siodad ang anday kapario na ig dorog kabaked, ang yay ang siodad ang pinlano ig pina-deng tang Dios.

¹¹Ya ka si Sara, ang katawa ni Abraham. Nagto ig nagtalig tanandia ong Dios, animan inaloyan tanandia ang mangana, maski bog ig mepet da, tenged nagparet tanandia nga ang Dios matali-gan ang boaten na enged tang pangako

[†]11:3 11:3 Genesis 1:1-31

§11:4 11:4 Genesis 4:1-16

**11:5 11:5 Genesis 5:24

††11:7 11:7 Genesis 6:9 tegka ong 8:22

‡‡11:8 11:8 Genesis 12:1-4

na.^{¶¶} ¹² Animan maski si Abraham mepet da ang indi ra maimong magkatinir pa ta ana nira, ig maski tanandia tata lamang, piro tanandia pa ka engaged tang nagimong pinagalinan tang kadoro-doroan ang mga inampo na, ig ang kayadien nira pario ong mga bitokon ong langit obin ong mga kenay ong baybay ang indi mabilang-bilang.

¹³ Mandian, ang mga taw ang nang nangasambit, nangapatay ang pamagto pa ka engaged ong Dios. Indi narisibi nira tang pinangako tang Dios asing boi pa tanira, piro nangalipay pa ka engaged tenged midio gatorongan nira ong alawid tang i-dol ong nira ong parakaboton. Animan aggakon nira ang tanira mga dayoan lamang ig anday sadiling banoa nira tarin ong kalibotan ang na. ¹⁴ Agpaita tang mga taw ang pamansibitala ta maning don ang pamaglangkag tanira tang banoa ang para ong nira. ¹⁵ Belag da tang banoang pinagalinan nira tang aggisipen nira. Tenged mga maning don, may logar pa rin ang mabalik tanira don. ¹⁶ Piro ang matod ang logar ang aglangkagen nira mas mo-ya ig na anday doma kondi ang banoa don mismo ong langit. Animan tenged ong pagto nirang asi, indi naeyak tang Dios ang goyan tanandiang Dios nira. May siodad kaman ang natagana na rang lagi don ong langit para ong nira.

¹⁷ Isipen ta ka tang pagto ni Abraham asing sobokan tanandia tang Dios ang dapat ibolontad na tang ana nang si Isaac bilang sagda.^{§§} Listo ra si Abraham

ang patayen na si Isaac maski tambilog lamang ang ana na, ig maski nangako rang lagi tang Dios ¹⁸ ang si Isaac yay ang magimong pagalinan tang kadoro-doroan ang mga inampo na. ^{*} ¹⁹ Patayen da rin kaman ni Abraham tang ana na, tenged pagparet ka engaged tanandia ang si Isaac poiding boien ang moman tang Dios. Ig poiding maning ita ang si Isaac midio napatay kaman, tapos naboing oman asing binalik ong tatay na, ang boi pa.

²⁰ Si Isaac nagto ka ong Dios. Animan, asing mepet da tanandia, binindisionan na tang mga ana nang si Jacob may si Esau agod aloyan tanira tang Dios ong parakaboton.[†]

²¹ Maning ka don tang pagto ni Jacob, tenged ba-lo tanandia napatay, binindisionan na ka tang mga ampo na ong ana nang si Jose. Ig nagdayaw tanandia ong Dios mintras pambiot ong baston na.[‡]

²² Ya ka si Jose, nagto ka ong Dios. Animan asing alenget dang mapatay, pinatako na ang komabot tang kaldaw nga ang mga Israelita malibri ra ig magalin don ong banoang Ehipto. Ig nagtoyong tanandia ang ekelan nira tang mga doli na mga mamagalin da.[¶]

²³ Tenged ong pagto tang mga ginikanan ni Moises, indi inledan tanirang mamangontra ong katobolan tang adi don ong Ehipto. Animan asing pinangana si Moises, sinalok ang lagi nira ong teled ta tolong bolan para malibri, tenged inita nirang dorog kasinlo tang mola.[§]

^{¶¶}11:11 11:11 Genesis 18:11-14; 21:1-2

^{§§}11:17 11:17 Genesis 22:1-14

^{*}11:18 11:18 Genesis 21:12

[†]11:20 11:20 Genesis 27:1-40

[‡]11:21 11:21 Genesis 48:1-20

[¶]11:22 11:22 Genesis 50:24-25. Asing timpong asi, ang mga Israelita agdegdegen ta mo-ya don ong Ehipto. Naboyang elat nira ong maglibri ong nira don, ig magekel ong nira ang magbalik ong sadiling banoa nira.

[§]11:23 11:23 Ang istoriang na mabasa ta ong Exodo 2:1-10.

²⁴Ig tenged ong pagto ni Moises ong Dios, asing may idad na ra indi ra tanandia galiliag ang goyan pang ana tang nagpabael ong nandia, ang yay ang prinsisang ana tang adi tang Ehipto. ²⁵Para ong nandia, mas mo-ya pang magagoanta tanandia ang paliwagan aroman tang mga Israelita** kaysa konsoilo tanandia ong kalipayan ang pagalin ong kasalanan ig indi lamang maboay. ²⁶Maski agge-ley ge-leyen tanandia ta mo-ya tenged ong pagto na ong Manigliبری ang komabot, sia mas pinalabi na pa ka enged kaysa magimong nandia ra tang tanan ang manggad ong Ehipto. Tenged piring aggisipen na tang mas masinlong ibalet tang Dios ong nandia ong parakaboton.

²⁷Ig tenged ong pagto na, nagalin tanandia ong Ehipto ang indi inledan maski dorong kasisilagen tang adi.†† Mapoirsa tang nem na tenged para ong nandia midio gitaen na tang Dios, maski ang Dios indi itaen. ²⁸Ig tenged ka ong pagto na, sinoldokan na tang mga masig ka Israelita na ang dapat pidan nira ta dogo ta karniro tang mga portan tang mga balay nira agod mga magpanaw da tang anghil ang magpatay tang tanan ang mga anang aka ong Ehipto, ta-liban na lamang tang mga balay tang mga Israelita.‡‡ Tenged tarin, don da nagimpisa tang pagsilibra tang pista ang ag-goyan “Pagta-lib tang Anghil.”

²⁹Tenged ong pagto tang mga Israelita ong Dios, nangala-ted tanira diritso ong dobali tang Talsing Masinggi ig ang pinanawan nira don tanek ang mara ra. Piro asing ang mga taga Ehipto naman-sirotos ong nira don, nangalmet tanirang tanan.¶¶

³⁰Tenged ka ong pagto tang mga Israelita, ang dorog kalawig ang padir tang mga kasoay nira ang palibot ong siodad tang Jerico dayon ang nageba asing yapito rang kaldaw tang martsa nira ang paglibot don ong loa.⁸⁸ ³¹Si Rahab tatang babay ang bisiosa ang gistar don. Piro nagto tanandia ong Dios, animan indi ginapil ang pinatay ong mga kasi-manoa nang indi namagto. Tenged asing kiminabot don ong Jerico tang mga ispia ang sinobol ni Josue, masinlo tang pagrisibi ni Rahab ong nira ig sinabangan na tanira.*

³²Yadi pa rin ang isaysayo ong nin-dio, piro itaben korangen ita ta oras mga isaysayo pa tang natetenged ong da Gideon, Barak, Samson, Jefte, David ig Samuel asta ong mga propita. ³³Tenged ong pagto nira ong Dios, nagiggira tanira ig pinirdi nira tang mga inadian. Mato-lid tang pagerekelen nira tang mga banoa, ig nangarisibi tang pangako tang Dios ong nira. Tenged ong pagto nira, indi tanira inonopa tang mga lion. ³⁴Indi tanira napasos maski binanggal ong apoy ang dadaba-daba. May atan pa ang

**11:25 11:25 Si Moises mabael da ba-lo nata-wanan na ang tanandia pala tatang Israelita ig belag ta taga Ehipto.

††11:27 11:27 Mabasa ta tang natetenged ong ni Moises ig ang paglayas tang mga Israelita ong banoang Ehipto ong Exodo 2:11 tegka ong 12:42.

‡‡11:28 11:28 Ang istoriang na mabasa ta ong Exodo 12:1-30.

¶¶11:29 11:29 Nainabo narin asing pagalin tang mga Israelita ong banoang Ehipto, ong pagpangolokolo ni Moises. Ang talsi golping nabelak agod may panawan tang mga Israelita para mangala-ted don ong dobling baybay. Ang istoriang na mabasa ta ong Exodo 14:1-31.

⁸⁸11:30 11:30 Asing oras ang asi, pagiggira tang mga Israelita ong mga taga Jerico ig si Josue tang hiniral nira. Ang istoriang na mabasa ta ong Josue 6:1-21.

*11:31 11:31 Ang istoriang na mabasa ta ong Josue 2:1-22; 6:22-25.

patayen da rin ong ispada, nangapo-lot pa. Ang doma, maski malobay da, sindolan pa ta poirsa agod mandeg ong gira, ig pinirdi nira tang mga kasoay niring mga sondalo ang nagalin ong domang banoa. ³⁵May mga babay kang mabaked tang pagto nira ong Dios, ig ang mga patay nira naboiing oman.

Ang domang pamagto, agsigbaken asta ra lamang napatay tenged indi tanira napaoyon ong kondision ang mga taliotan nira tang pagto nira ong Dios, librien tanira. Indi tanira nanaliot agod mga komabot tang kaldaw ang boien tanira tang Dios, marisibi tanira tang mas masinlong kaboi. ³⁶May atan kang agpaeyaken ig agpalon, ig may atan pang aglapoton ta kadina ig agprison tenged lamang ong pagto nira. ³⁷Ang doma agbanggilen ta bato asta ra lamang napatay, ig ang doma linagadi ta tenga tang sinangoni nira, ig may doma kang pinatay ong ispada. Ang doma ong nira, ang aglambongon nira ang olit da lamang ta karniro obin kambing. Doro tanira kalilised, ig dorog kalain tang agboaten tang mga taw ong nira. Agdegdegen tanira ta mo-ya, ³⁸piro ong matod, ang kalibotan ang nang malain belag ta bagay ong nira. Namagagoanta tanirang mamaglibot-libot don ong logar ang anday gistar ang taw ig ong mga kabobokidan, ig don da lamang namansistar ong mga koiba ig ong mga adalem ang galoang ong tanek.

³⁹Tanirang tanan naliagan tang Dios ta mo-ya tenged ong pagto nira. Piro asing timpo nira, indi pa nabokat tang Dios tang pinangako na ong nira. ⁴⁰Tenged may mas masinlong plano na para ong yaten, ang pa-penen ita ong nira mga boaten na tanirang mga taw ang anda

rang pisan ay kakorangan ong pagkataw nira.[†]

Ang disiplinang tang Dios ong mga ana na

12 Animan, tenged pamansipa-dek tang kadoro-doroan ang mga tistigos ang asi ang namagpaita ra tang pagtalig nira ong Dios, bo-wanan ta ra tang tanan ang mga talak ang pagawid ong yaten ig ang maski onopay pagsamber. Magprosigir itang magpadayon sa-sad ong kate-kan, pario ong mga manigsinikad ong tatang karira. ²Isintro ta tang pa-dek ta ong ni Jesus don ong tokawan, tenged tanandia tang pinagalanan tang yaten ang pagto ig ang pagpabaked ta sia. Inagoanta na tang kamatayen ong kros, ig binaliwala na tang kaeyakan ang asi, tenged gatawanan nang mga matapos si, kalipayan tang pagelat ong nandia. Ig mandian kakarong da tanandia don ong to tang trono tang Dios.

³Isipen mi ta mo-ya mga monopa tang pagagoanta ni Jesus ong mga taw ang mapinagtalaken ang namangontra ong nandia. Demdemen mi siang pirmi agod indi manlobay tang mga nem mi ig indi amo somoko. ⁴Ong matod, ong pagigbatok mi ong kasalanan, anda pay pinatay ong nindio tenged ong pagto na. ⁵Sigoro nalipatan mi ra tang laygay tang Dios ong nindio bilang mga ana na. Pario tang inaning na,

“Anao, mamasia ta mo-ya mga yawa agto-lidena tang Gino,

Ig mga agsamblengena nandia, indi palobayen mo tang nem mo.

⁶Tenged ang agto-liden tang Gino yay ang agmalen na,

[†]11:40 11:40 Poidi kang maliag yaning: pa-penen ita ong nira mga bogos ang tomanen na tang mga pinangako na.

Ig agkastigon na tang tanan ang agbibilang nang mga ana na.[‡]

⁷ Animan magagoanta amo ong mo-yang nem tang mga kaliwagan ang gapasaran mi, tenged sia pademdem tang Dios ong nindio, ig pagpaíta ang yamo mga ana na. Sinopa lamang bato tang ana ang indi agsamblegen tang tatay na? ⁸ Animan mga ang pagto-lid ang agboaten tang Dios ong tanan ang ana na indi boaten na ong nindio, maliag yaning belag amo ta matod ang mga ana na kondi mga ana ong poira. ⁹ Tata pa, agdisiplinan ita tang mga tatay ta tarin ong tanek ig aggalangen ta tanira. Piro mas importanti ang magpasakep ita ong yaten ang Tatay ong langit agod maboi ita. ¹⁰ Tenged ang mga tatay ta tarin ong tanek, namagdisiplina ong yaten ong dipot lamang ang timpo, sigon ong kinata-wanan nira. Piro ang Dios pagdisiplina ong yaten para ong ikakao-ya ta agod magimo itang sagrado ang pario na. ¹¹ Ong matod, belag ta mambeng mintras agto-liden ita tang Dios, kondi pagsinti ita. Piro mga mata-lib si, magimong mato-lid da tang kaboi ta ig prisko ra tang kinaisipan ta.

Mga pāman ig mga toyon

¹² Animan papoirsaen mi tang mga nem mi, tenged midio panlolobay da tang sinangoni mi ig ang mga tod mi pamansilo-yod da tenged ong mga kaliwagan ang gapasaran mi. ¹³ Magpadayon among panaw ong dalan ang mato-lid agod ang mga karomanan ming midio gangapiang da ig pamagdoadoa

ra, indi somoko kondi mamoirsa pa tang pagto nira.

¹⁴ Magprosigir amo ang masinlo tang pagtarabidan mi ong tanan ang taw, ig pirming limpio tang kaboi mi. Tenged mga belag ta limpio tang kaboi mi, indi itaen mi tang Gino. ¹⁵ Magandam amo, itaben may atan ong nindio ang palbag ong kaloy tang Dios, oman magimong tanandia tang maimpisan ta golo ig dorong pang maomid ong boat nang malain. ¹⁶ Bantayan mi tang mga sadili mi agod indi amo magiga-pen ong belag ta katawa mi. Magandam amo ka agod indi amo magpatolad ong ni Esau, ang binaliwala na lamang tang kaliagan tang Dios. Bilang kakan ang ana, may katolidan na rin ong pagpanobli, piro sia binailo na ong tang platon ang pamangan lamang.[¶] ¹⁷ Gata-wanan ta, pagatapos ta si pina-dol na pa enged ong tatay na tang bindision ang para ong aka. Piro indi sindol ong nandia maski monopay pakiloy na ig i-yak na, tenged indi ra poiding bawien na pa tang bindoat na tanopasia.[§]

¹⁸ Ang pagpalenget ta ong Dios mandian belag ta pario tang pagpalenget tang mga Israelita asing tokaw. Tanira napalenget ong tatang bokid ang gitaen nira mismo ang yay ang Bokid tang Sinai. Don may apoy ang dadababada, makaeled ang maki-lep, ig mapoirsang mageyep. ¹⁹ May naba-yan nirang trompita ig bosis ang bibitala. Asing pagabasi tang mga taw tang bosis, namagpakiloy tanira ang indi ra kanay mitala ong nira.^{**} ²⁰ Tenged pinangel-dan tanira ta mo-ya tenged ong bini-

[‡]12:6 12:5-6 Kawikaan 3:11-12

[¶]12:16 12:16 Genesis 25:27-34

[§]12:17 12:17 Genesis 27:1-41

^{**}12:19 12:18-19 Exodo 19:16-19; 20:18-19. Nainabo narin asing ang mga Israelita aroman ni Moises don ong logar ang anday gistar ang taw. Ya kay ang oras ang rinisibi ni Moises tang Katobolan tang Dios, ang pinasolat na ong ni Moises ong mga binelak ang bato.

tala na ang ganing, “Ang maski sinopay lomiked ong bokid, maski ayep, bang-gilen asta indi mapatay.”^{††} ²¹ Doro kamakaeled tang inita nira don! Animan asta si Moises nangelel ong sobrang eled na.

²² Piro ang yaten belag ta maning don. Ang napalengetan ta anday doma kondi ang Bokid tang Sion ang yay ang siodad tang Dios ang boi. Narin tang Jerusalem ong langit, ig indi mabilang-bilang tang mga anghil na. ²³ Napalenget ita ra ong mambeng ang pagsirimeten tang mga agbibilang ang mga kakan ang ana tang Dios,^{‡‡} ang yay ang mga taw ang mga aran nira nalista ra don ong langit. Napalenget ita ra ong Dios ang Manigosgar ong tanan ang mga taw, ig aroman ita ra tang mga ispirito tang mga taw ang mato-lid ang asing tokaw ig mandian anda rang pisan ay kakorangan ong nira.^{¶¶} ²⁴ Napalenget ita ra ong ni Jesus mismo, ang yay ang nagpakabot ig nagpabaked tang ba-long inigoan tang Dios ong yaten ang mga taw. Ang dogo nang nailat yay ang pagpamatod ang pinatawad ita ra ong mga kasalanan ta, ig na mas mo-ya pa ka enged ong pamatod tang dogo ni Abel.^{§§}

²⁵ Animan mandian magandam amo, ig mamasi amo ong agbibitala tang Dios ong nindio. Ang mga taw asing tokaw ang indi namamasi ong nandia, asing pagbitala na don ong bokid, indi en-

ged nalibri ong silot. Animan mono ita pa bato malibri ong silot mga indi ita magparet ong agbibitala na ang pagalin ong langit? ²⁶ Asing pagbosis tang Dios don ong bokid, kiminedeg tang tanek. Piro mandian nangako tanandia nga ong parakaboton, pakedegen na pa ta minta, belag lamang tang tanek kondi asta ra ang langit.* ²⁷ Ang mga bitalang “minta pa” maliag yaning lipaten na ra tang tanan ang bagay ang bindoat na, tenged ang mga bagay ang narin kekedeg. Boaten na narin agod ang mangabowan ang mga bagay da lamang ang indi kekedeg. ²⁸ Animan magpasalamat ita ong Dios, tenged nabilang ita ra ong inadian na ang iniding pisan mapakedeg. Dayawen ta tanandia ong mga boat ang pagtorol ta kalipayan ong nandia, ang may paggalang ig eled. ²⁹ Tenged ang Ampoan tang Dios pamogdaw pario ong apoy.[†]

Ang mga boat ang pagtorol ta kalipayan ong Dios

13 Magpadayon among mamagregman bilang mamaglogod ong ni Cristo. ² Indi lipatan ming padayonon tang mga istranghiro ong balay mi. May mga taw asing tokaw ang napagpadayon ta mga bisita ang anday kalaom nira ang asi pala mga anghil ang nagalin ong Dios. ³ Lipayan mi tang mga karomanan ming agprison

^{††}12:20 12:20 Exodo 19:12-13

^{‡‡}12:23 12:23 Doro kasinlo tang pagkabetang tang mga kakan ang ana tang mga Israelita, tenged sigon ong kaogalian nira, ang toblien nira dobli kaysa ong mga ari (Deuteronomio 21:17). Animan itang pamagto ong Dios, agbibilang ita nandia belag lamang ta mga ana na kondi mga kakan ang ana.

^{¶¶}12:23 12:23 Poidi kang maliag yaning: mga taw ang mato-lid ang nangarisibi ra mandian tang logar ang pinangako tang Dios ong nira asing tokaw.

^{§§}12:24 12:24 Asing pinatay si Abel tang logod nang si Cain, ganing tang Dios nga ang dogo ni Abel midio paginiteng ang pama-dol ang melet tenged ong nainabo ong nandia. Telekan ong Genesis 4:8-12.

*12:26 12:26 Ageo 2:6

†12:29 12:29 Deuteronomio 4:24

tenged ong pagto nira, ig pasonaidan mi tang pagkabetang nira ang midio aroman amo ka nirang priso. Mate-bek amo ka ong mga agdegdegen, tenged maski yamo, poiding mapasar amo ka ta maning don.

⁴Dapat demdemen tang kada tata nga ang pagkatawan tatang bagay ang sagrado ig belag ta intirimis. Animan indi amo mangombabay obin manonglali, tenged silotan tang Dios tang pamagboat ta maning don ig ang maski sinopay pagigdolog ong belag ta katawana.

⁵Magandam amo itaben magimo among ingganioso ta koarta. Imbis, makontinto amo lamang ong mga bagay ang onopay atan ong nindio. Tenged ganing tang Dios, “Indi amo engaged bo-wanan ta. Indi among pisan pabayan ta.”[‡] ⁶Animan poiding maning ita ang anday doadoa,

“Ang Gino tang pagtabang ong yen; in-dio meled.

Onopay maboat ta taw ong yen?”[¶]

⁷Demdemen mi tang mga naman-golokolo ong nindio, ang namagtoldok ong nindio tang bitala tang Dios. Isipen mi mga monopa tang kaboi nira ig monopa tanira nangapatay ang pamagto ong ni Jesus. Ig patoladan mi tang pagto nirang asi. ⁸Si Jesu-Cristo indi engaged

pagoman. Maski monopa tanandia as-ing primiro pa, ya kay ang mandian ig asta ong tanopa. ⁹Animan indi amo magpaekel-ekel ong sari-saring klasi ta mga toldok ang parti ong kamatodan. Mo-ya pa, risibien ta tang kaloy tang Dios ang yay ang magpapoira ong mga nem ta, ig indi ita ra manalig ong mga riglamintong natetenged ong pamangan. Ang mga taw ang pamanalig ong mga riglamintong asi, anda engaged ay mapakinabangan nira don.[§]

¹⁰Itang pamagtalig ong ni Jesus, may nabolontad da para ong yaten agod marisibi ta tang bogos ang kaloy tang Dios ang nagimong yaten da. Piro ang mga pamagtalig pa ong mga agbobolontad don ong Timplo, indi ma-pen ong kaloy ang narin.^{**} ¹¹Sigon ong kaogalian nira, ang dogo ta mga ayep aggekelan tang kalawigan ang padi nira don ong teled tang Kasagradoan ang Logar bilang bolontad agod mapatawad tang mga kasalanan tang mga taw. Piro ang sinangoni tang mga ayep ang agsasagda, agsirokon ong loa tang banoa. ¹²Maning ka don tang nainabo ong ni Jesus. Pinatay tanandia don ong loa tang banoa, agod tenged ong dogo na malimpio tang mga taw ong mga kasalanan nira.^{††} ¹³Animan dapat lomboa ita ka ong kaogalian ta, ig paning

[‡]13:5 13:5 Deuteronomio 31:6

[¶]13:6 13:6 Salmo 118:6-7

[§]13:9 13:9 Ang isip tang mga Hebreo, magimong limpio tanira ong pama-dek tang Dios basta aggosoyon nira tang mga riglamintong natetenged ong pamangan asta natetenged ong pagbolontad ta ayep, sigon ong Katobolan ni Moises. Telekan ong Hebreo 9:9-10.

^{**}13:10 13:10 Ang birsikolong na, mga ong bitalang Grigo, maning engaged ta na tang nasolat: May altar ta, piro ang pamagsirbi ong sagradong torda indi ma-pen ang magsaro tarin.

^{††}13:12 13:12 “malimpio tang mga taw ong mga kasalanan nira.” Poidi kang maliag yaning: ang mga taw poiding magimong sagradong mga sinakepan na.

ita ong ni Jesus[‡] agod ma-pen ita ong nandia ong kaliwagan ang inagoanta na. ¹⁴Tenged belag ta tarin ong tanek tang pirmaniting banoa ta, kondi pamagelat ita tang banoa ang i-dol ong yaten ong parakaboton. ¹⁵Animan dapat pirmi itang magpasalamat ig magdayaw ong Dios natetenged ong ni Jesus. Na yay ang tamang bolontad ang agto-dol tang mga taw ang pangilala ong nandia bilang Gino. ¹⁶Indi ita malipat ang magboat ta mo-ya ig mamagtarabangan ang pirmi, tenged na ya kay ang bolontad ang pagtorol ta kalipayan ong Dios.

¹⁷Tomanen mi tang mga paman-golokolo ong nindio ig magpasakep amo ong nira, tenged tanira tang pamagasikaso ong nindio para ong ikakao-ya tang pagto mi. Ig gata-wanan nira ang komabot tang kaldaw ang tanira mamabat ong Dios. Animan tomanen mi agod ambengan tanira ong pagboat tang katengdanan nirang asi. Tenged mga indi amo magtoman, mamagsinti tanira ig indi matabang ong nindio.

¹⁸Ipangadi ami ka nindio. Gasigoro aming limpio tang konsinsia amen, ig pamagprosigir aming pirmi ang magboat ta mo-ya. ¹⁹Labi ra enged, ipangadi mi kay ang yo pabalikeno tang Dios atan ong nindio ong madali.

Pagampo para ong nira

²⁰Ang Dios ang pagtorol ta kao-yan ong kaboi ta, yay ang nagboing oman

ong yaten ang Ginong Jesus. Ig si Jesus tang Makagagaem ang Manigbadbad ang pagsagod ong yaten bilang mga karniro na. Ong mismong dogo ni Jesus, pinabaked tang Dios tang anday kataposan ang inigoan na ong yaten. ²¹Ig mandian balampa oldan amo pa tang Dios tang tanan ang kaministiran mi agod maboat mi tang tanan ang kalia-gan na. Ig tenged ong ni Jesu-Cristo, boaten na ong mga kaboi mi tang tanan ang magtorol ta kalipayan ong nandia. Dayawen ta si Cristo asta ong anday kataposan! Amen.

Kataposan ang mga toyon

²²Mga logodo, agpa-dolono ong nindio ong pama-yan mi ka ong mo-yang kaneman tang mga agtotoldoko ig lalay-gayo, tenged dipot ka lamang tang solatong narin. ²³Galiliago kang mata-wanan mi nga ang yaten ang logod ang si Timoteo pinaloa ra ong prisoan. Mga komabot ang lagi tanandia, patabideno ong pagpaningo atan.

²⁴Komosta ra lamang ong mga pangolokolo ong nindio asta ang tanan ang mga sinakepan tang Dios atan. Pamagpakomosta ka ong nindio tang mga logod ta ang taga Italia.

²⁵Aloyan amo enged ang tanan tang Dios.

[‡]13:13 13:13 Ang bitalang “Animan dapat lomboa ita ka ong kaogalian ta,” mga ong bitalang Grigo ay “Paning ita ong nandia ong loa tang banoa.” Maliag yanging, dapat lipaten nira tang dating kaogalian nirang pagsagda ta ayep agod magto lamang tanira ong ni Jesus.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ang nagalin ong ni*

Santiago

Ang Solat ang nagalin ong ni Santiago pagtorol ta mga masinlong laygay para ong kaboi ta ong pangaldaw-kaldaw. Sinolat narin para ong “tampolok may doroang tribo ang namagbelag-belag da ong tanan ang logar ong kalibotan” (1:1). Sigon ong doma, ang agsambiten tarin yay ang mga Judio ang taga Jerusalem asing tokaw ang primirong namagto ong ni Jesus. Oman namagwasag tanira ong kalibotan tenged pinaliwagan tanira ta mo-ya don ong Jerusalem tenged ong pagto nira. Ang mga Judio, tampolok may doroa tang mga tribo nira, ang poros may sadiling aran nira kompormi ong tampolok may doroang mga ana ni Israel. Piro ang mga laygay tarin para ka ong tanan ang mga ana tang Dios.

Si Santiago naggamit ta dorong alimbawa ong solat ang na para magtoldok tang natetenged ong kinata-wanan ang nagalin ong Dios, ig ang masinlong ogali ang dapat itaen ong mga sinagpan tang Gino. Yading bagay tang agpagampangan tarin ong solat ang na, pario tang manggaden ig ang malised, ang tokso, ang pamilik ta taw, ang pagto ig pagboat, ang paggamit tang dilak ta, ang pagosgar ong masig ka taw ta, ang pagpambog, ang pagpangadi, ig doma pa.

Agtoldan ta importansia ong solat ang na ang kaministiran ang patabidan ta ta mga mo-yang boat tang pagto ta, para ipaita ta ang matod tang pagto ta.

1 Ang pagsolat ta na ay yo, si Santiago, tatang torobolon tang Dios

ig ni Ginong Jesu-Cristo. Komosta ong nindiong mga pinilik tang Dios,[¶] ang namagbelag-belag da ong tanan ang logar ong kalibotan.

Pagto ig kinata-wanan

²Mga logod, ibilang ming poros kalipayan mga gapasaran mi tang sari-saring pagsobok ong kaboi mi. ³Tenged gatawanan mi, ang pagto mi magimong mas mabaked pa mga nadeg mi ra tang mga sobok ang asi. ⁴Animan dapat magprosigir amo pa enged agod ang risolta ta sia, anda rang pisan ay sarawayen ong nindio ig anday kakorangan ong pagkataw mi. ⁵Piro mga korang tang kinata-wanan tang maski sinopa ong nindio, dapat mama-dol tanandia ong Dios. Ig sia, oldan tanandia. Tenged ang Dios abondang magtorol ig indi basolon na tang taw ang pama-dol ta tabang. ⁶Piro mga mama-dol amo ong Dios, kaministiran ang magparet amo ig indi amo magdoadoa. Tenged ang pagdoadoa, midio langeb ang agpanonot lamang maski ong aypa eyepen tang mageyep. ⁷Ang taw ang maning atan, indi ra magelat ang magrisibi ta maski onopa ang magalin ong Gino. ⁸Indi gatawanan na mga onopa enged tang galiliagan na. Pirming pagoman-oman tang isip na.

Ang malised ig ang manggaden

⁹Ang logod ang malised, dapat malipay ta mo-ya tenged tanandia pinalawig da ong pama-dek tang Dios. ¹⁰Ig ang manggaden, dapat malipay ka maski pinababak tanandia. Tenged malipat ka lamang tang mga manggaden ang midio talay ta ibabawen. ¹¹Ang ibabawen, mga koko-to ra tang kaldaw, malanet lamang ong sobrang kinit. Gabo-log tang

[¶]1:1 1:1 “pinilik tang Dios.” Ong bitalang Grigo: tampolok may doroang tribo. Telekan ong Pa-kaw ang Bitala.

mga talay na ig pagkopas tang kasinloan na. Pario ka ta tatang manggaden. Malipat ka lamang tanandia mintras ag-intindien na pa tang manggad na.

Mga pagsobok ig tokso

¹²Masoirti tang taw ang pagprosigir maski ong mga pagsobok. Tened mga nadeq na ra tang mga kaliwagan ang gapasaran na, risibien na tang primio na. Narin yay ang kaboing anday kataposan ang pinangako tang Dios ong tanan ang pamaggegma ong nandia.

¹³Mandian, mga may taw ang agtokson, indi dapat basolon na tang Dios, ang maning, "Agtoksono tang Dios." Tened ang Dios indi matokso ta anday sayod ig indi ka manokso maski ong ninopa. ¹⁴Ong kamatodan, gatokso itang taw ang magkatalak mga agbetengen ita tang sadiling kaliliagan tang anday sasayod ig panonot ita. ¹⁵Mga panonotan ta tang kaliliagan tang anday sasayod, talak tang risolta ta sia. Ig ong kaboayan, ang risolta tang talak magimong kamatayen ang anday kataposan.

¹⁶Mga agmalenong mga logod, indi amo paloko. ¹⁷Ang tanan ang mo-ya ig anday kakorangan na ang kakabot ong yaten pagalin ong Dios ang Tatay ta. Tanandia tang nagboat tang tanan ang mga de-kal ang gitaen ong langit. Piro ang Dios, belag ta pario tang mga bagay ang asi, tened indi tanandia pagomanoman, ig anday delman ong nandia. ¹⁸Nagisip tanandia ang oldan ita nandia ta kaboi asing nagparet ita ong kamatodan, agod palabien ita ong tanan ang mga bindoat na bilang mga primirong pamagto ong nandia.

Mamasi ig magboat

¹⁹Tandan mi, agmalenong mga logod. Dapat ma-sik among mamasi, piro loay-loay ang mitala ig loay-loay ang masilag.

²⁰Tened ang kasisilagen ta indi mata-

bang ong yaten ang magboat ta matolid ong pama-dek tang Dios. ²¹Animan, bo-wanan mi ra tang tanan ang mga boat ang maboboling ig ang sobrang mga ogaling anday sasayod. Magpalepe amo ig risibien mi tang mga toldok ang pinatako ong nindio. Tened na, yay ang mapaglibri ong nindio.

²²Indi amo lamang mamasi ong bitala tang Dios, kondi boaten mi ka tang ag-ganing na. Mga pama-yan mi lamang ig indi boaten mi, lokon mi lamang tang sadili mi. ²³Tened ang taw ang pamasi ong bitala ig indi ka agboaten na, pario ta tatang taw ang tatalonga ong salamin ig agpa-dekan na tang sadili na mga onopa tanandia. ²⁴Pagatelek na tang sadili na, dayon da lamang manalioid ig malipatan na ra mga onopay itsora na. ²⁵Mandian, anday korang ong mga tobol tang Dios ang pamaglibri ong yaten ong mga talak ta. Animan, mga adalan ta ta mo-ya, ig indi lamang agpama-yan ig aglipatan ta, kondi dayon-dayon ang agboaten ta, asia aloyan ita ong tanan ang boaten ta.

²⁶Mga may taw ang ganing tanira ono madinioson, piro indi mapedan nira tang anga nira, anday data tang pagkamadinioson nirang asi. Aglokon lamang nira tang sadili nira. ²⁷Tened ong pama-dek tang Dios ang Tatay ta, maning ta na tang boaten ta tatang taw ang madinioson ang anday korang ong pagto na: Magasikaso tanandia ong mga molang anda ray mga ginikanan nira, asta ong mga babay ang balo ang agliwagan. Ig magdan tanandia ang indi mabolingan ta mga boat ang anday sasayod ang magalin ong kalibotan ang na.

Anday sayod ang mamilik ta taw

2 Mga logod, bilang pamagto ong ni Ginong Jesu-Cristo, ang makaga-gaem ang Ampoan ta, indi amo mamilik ta taw. ²Pabetang ta, may tatang

taw ang na-pen ong pagsirimet-simet mi ang doro kasinlo tang lambong na ig pagsising pa ta bolawan. Ig may tata kang siminled ang doro kalised ig lasik-lasik pa tang lambong na. ³Mandian, sinagod mi ta mo-ya asing pagtok ta masinlo ig ganing amo, “Tarina ra lamang patigayon komarong ong masinlong kalarongan.” Ig ganing amo ka ong malised, “Kendenga ra lamang atan” obin “Tania ra lamang komarong ong da-tal.” ⁴Mga maning ta si tang boaten mi, pamilik amo ra ta taw ig pagosgar amo ra ta mali.

⁵Isipen mi, agmalenong mga logod. Pinilik tang Dios tang mga malilised tarin ong kalibotan para magimong manggaden ong pagto nira ig para makapen na ong inadian ang pinangako na ong mga pamaggegma ong nandia. ⁶Piro yamo, agge-ley ge-leyen mi tang mga malilised. Sinopa enged tang pamagdegdeg ong nindio? Sinopa enged tang pamagdimanda kontra ong nindio? Belag bato tang mga manggaden? ⁷Tanira mismo tang pamanlangga tang denge tang aggilalaen ming Gino.

⁸Piro masinlo tang ogali mi mga tomanen mi tang tobol tang inadian tang Dios, ang na-tang ka ong Kasolatan ang ganing, “Gegman mo tang masig ka taw^{§§} mo, pario tang paggegma mo ong sadili mo.” ⁹Piro mga pamilik amo ta taw, pagkatalak amo. Ig sigon ong mga tobol tang Dios dapat silotan amo ka, tenged pangontra amo ong mga tobol na. ¹⁰Pabetang ta, may taw ang nagtoman tang tanan ang mga tobol tang Dios, poira lamang tang tambilog. Ang taw ang asi, pario ra ka ang kinontra na tang tanan. ¹¹Tenged Dios mismo tang naganing, “India mangombabay.” Ig tanan-

dia ka tang naganing, “India mamatay ta taw.”[†] Animan maski india nangombabay, piro namataya ka, asia nakontra mo ra tang Katobolan tang Dios. ¹²Animan magdan amo ong kaliek ig mga pamitala mi tenged osgaran amo sigon ong katobolan ang naglibri ong nindio ong mga talak mi. ¹³Ang taw ang indi gate-bek ong masig ka taw na, indi ka ate-bekan tang Dios mga osgaran da tanandia. Piro ang taw ang masine-bekenen, indi ra eldan ong oras ang magosgar tang Dios.

Ang pagto ta ig ang pagboat ta mo-ya

¹⁴Mga logod, onopay data na mga may taw ang ganing pagto tanandia ong Dios, piro anda kay agboaten na? Ang pagto nang asi inding pisan mapaglibri ong nandia. ¹⁵Pabetang ta, may mga logod atan ang korang ta lambong ig pamangan ong kaldaw-kaldaw. ¹⁶Ig may tata ong nindio ang ganing, “Aloyan amo tang Dios. Balampa maita amo ta pamangan ig lambong mi.” Onopay data tang inaning nang asia, mga indi ka sindolan na tang mga kaministiran nira? ¹⁷Maning ka ta sia tang pagto ta. Mga indi patabidan ta mo-yang boat, anda kay data na.

¹⁸Mandian, pabetang ta, may ganing, “Yawa, may pagto mo. Yo, may mo-yang boato.” Narin tang sabato, “Monopa itaeno tang pagto mo mga anda kay agboaten mong mo-ya? Piro yo, ipaitao ong nio tang yen ang pagto ong mismong pagboato ta mo-ya.” ¹⁹Yawa, pagtoa ang tambilog lamang tang Dios. Mo-ya sia. Piro maski ngani ang mga dimonio pamagto ka, ig pamangelel pa ong sobrang eled nira. ²⁰Yawa, anday isip mo? Onopa? Galiliaga pang ipaintin-

§§2:8 2:8 “masig ka taw.” Ong bitalang Grigo: kamalay

*2:8 2:8 Levitico 19:18

†2:11 2:11 Exodo 20:13-14; Deuteronomio 5:17-18

dio ong nio ang anday data na tang pagto mo mga indi agpatabidan mo ta mga mo-yang boat? ²¹ Angay bato ang kamepet-mepetan tang si Abraham, rinisibi tang Dios bilang mato-lid? Belag bato ta natetenged ong mga bindoat na asing sinagda na rin tang ana nang si Isaac para ipaita tang pagto ig pagparet na ong Dios?[‡] ²² Animan gata-wanan mo ra, ang pagto ig ang pagboat ni Abraham namagtarabidan. Maliag yaning, anday kakorangan tang pagto na, tenged may bindoat na ka. ²³ Ong maning ta si, nainabo tang na-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing, “Si Abraham nagto ong Dios, animan binilang tanandia ang mato-lid,”[¶] ig ginoyan pa tanandia ang “tangay tang Dios.”[§] ²⁴ Asia gata-wanan mo ang belag lamang ong pagto ta ang risibien ita tang Dios bilang mato-lid, kondi ong pagboat ta ka ta mo-ya.

²⁵ Maning ka ta sia si Rahab, ang babay ang nagpabakal tang sinangoni na asing tokaw. Binilang tanandia ang mato-lid tenged ong mga bindoat na, asing sinabangan na tang doroang taw ang sinobol ni Josue. Rinisibi na tanira ig sinoldokan na ta domang paranawan agod mangalibri tanira ong mga kasoay nira.^{**} ²⁶ Animan, ang pagto ta pario ong sinangoni ta. Mga ang sinangoni ta anda ray linawa na, maliag yaning patay ita ra. Ig ang pagto ta, mga anday aroman nang mo-yang boat, anda ra kay data na.

Ang dilak ta

3 Mga logod, indi dapat maliag ang magimong manigtoldok tang kayadian ong nindio. Tenged gata-wanan mi ka, yaming mga manigtoldok, mas

maelet tang pagorosgaren tang Dios ong yamen. ² Madagmit itang tanan ang magkatalak. Piro ang taw ang indi pagkatalak ong pamitala na yay maning ta ang anda enged ay kakorangan ong pagkataw na. Gatako tanandiang magawid tang sadili na. ³ Ang tatang kabayo, mga bosalan ta, gapatoman ta ig gapapanaw maski ong aypa lamang ang galiliagan ta. ⁴ Maning ka ta si tang barko. Maski doro kabael ig agtotolmon pa ta doro kapoirsang mageyep, kaya pa ka enged ang e-lan tang ge-ley ang simon maski ong aypa galiliag ang iparombo tang manigsimon. ⁵ Pario ka ta sia tang dilak ta. Kage-ley ang parti tang sinangoni ta, piro doro kabael tang kalainan ang gaboat na!

Isipen mi lamang. Ang kageban ang doro kala-bang gasirok ta tatang ge-ley lamang ang apoy. ⁶ Ang dilak ta, midio ka apoy. Tanga partian lamang tang sinangoni ta, piro doro-dorong kalainan tang gaboat na, asta gatalidan tang bilog ang sinangoni ta. Ang anday sasayod ang gabitala tang dilak ta midio apoy ang pagalin mismo ong impirno, ig panlangga pa ong bilog ang pagkataw ta. ⁷ Mapatoman ta taw tang tanan ang klasi ta lamlam ig ayep ang papanaw, kakan-doang obin pamansistar ong talsi. Ig doro ra kang napagpatoman. ⁸ Piro anda enged ay maski sinopang taw ang mapagpatoman tang dilak ta. Ang dilak ta tatang kalain-lainan ang indi tatareng. Midio dalitan ang ma-kal ang poiding mapatay ta taw. ⁹ Ang dilak ta ang na, yay ang aggamiten ta para magdayaw ong Ampoan ig Tatay ta. Ig ya ka enged tang aggamiten ta para manlangga

[‡]2:21 2:21 Sinobokan tang Dios tang pagto ni Abraham asing sinobol na ang patayen na tang ana nang si Isaac. Mabasa ta tang istoriang na ong Genesis 22:1-19.

[¶]2:23 2:23 Genesis 15:6

[§]2:23 2:23 Isaias 41:8; 2 Cronica 20:7

^{**}2:25 2:25 Ang istoriang na natetenged ong ni Rahab mabasa ta ong Lomang Inigoan ong Josue 2:1-22 ig 6:22-25.

tang dengeg tang masig ka taw ta, ang bindoat ka tang Dios ang magkaning-aning na. ¹⁰ Ong tatang anga lamang pagalin tang pagdayaw ig panlangga. Piro, mga logod, belag ta dapat ang maning atan. ¹¹ May bobon bato ang pagpa-bod ta wing masabor ig wing makasin ong tanga toro-bodan lamang? ¹² Mga logod, ang papa ta igos indi pamorak ta olibo, ig ang papa ta obas indi ka mamorak ta igos. Maning ka ta si, ang wing makasin indi ka poiding mapagpa-bod ta wing masabor.

Ang kinata-wanan ang to-dol tang Dios

¹³ Sinopa ong nindio tang matako ig maosay ang maintindi? Pamatodan mi sia ong tamang pagpangaboi ig ong pagboat ta mo-ya. Boaten mi na ong dibabak ang nem ang pagalin ong matod ang kinata-wanan. ¹⁴ Piro mga gaibeg amo ong doma ig ang sadili mi ra lamang tang aggintindien mi, indi amo magpambog ig magbo-li kontra ong kamatodan ang ganing yamo matako. ¹⁵ Indi nagalin ong Dios tang kinata-wanan ang asia. Sia nagalin tarin ong kalibotan, ong sadiling kinaisipan mi lamang, ig ong ni Satanas. ¹⁶ Tenged mga mamagiribeg-ibegan da tang tanan ang taw ig sadili lamang nira tang intindien nira, mamagkagolo lamang sia ig mamagboat da tanira tang tanan ang klasi ta kalainan. ¹⁷ Piro mga nagalin ong Dios tang kinata-wanan ta, primiro magimong limpio tang kaboi ta ig masinlo tang pagigtatid ta ong doma. Magimo itang neman ig matako ang magpatalobabak ong doma. Magimo itang masiadong masine-bekenen ig maderep ang magboat ta mo-ya. Indi ita mamilik ta taw ig belag lamang ta paitaita tang mga boat ta. ¹⁸ Mga may taw ang pirming pamagigayos ta soroayen, ang

boat nira magang alibotod ang agloloak nira. Ig ang borak na, yay ang kato-lidan.

Mga palabien ta tang kalibotan agkontraen ta tang Dios

4 Onopa tang agpagalanan tang mga pagsoroay-soayan ig pagkorontra-kontran mi? Belag bato tang sadiling kaliliagan ming anday sasayod ang paggolo-golo ong kinaisipan mi? ² May mga bagay ang galiliagan mi ta mo-ya, piro indi makomit mi. Animan pamatay amo ta taw. Gaibeg amo ong pagkabatang tang doma, piro indi ka makomit mi. Animan dayon among magigsoay ig maggolo. Ang matod, indi garisibi mi tang galiliagan mi tenged indi amo pama-dol ong Dios. ³ Ig mama-dol amo man ong nandia, indi amo ka oldan na tenged belag ta tama tang gamitan mi. Pama-dol amo para gamiten ong mga galiliagan ming anday sasayod. ⁴ Yamong mga traidor amo! Indi gata-wanan mi? Mga palabien mi tang mga bagay tarin ong kalibotan ang na, ang loloa, agkontraen mi tang Dios. Animan, mga palabien ta tang mga bagay tarin ong kalibotan, maliag yaning magimong kasoay ita ra tang Dios. ⁵ Indi amo magisip ang anday data na tang ga-tang ong Sagradong Kasolatan ang ganing: “Doro kapoirsta tang paggegma tang Dios ong ispiritong sindol na ong yaten, ig indi tanandia galiliag ang may kakalaw na ong paggegma ta.” ⁶ Piro mas mapoirsta pa enged tang tabang ang to-dol tang Dios ong yaten. Tenged ganing ong Kasolatan, “Agkontraen tang Dios tang ambogon, piro aggaloyan na tang dibabak ta nem.”^{††}

⁷ Animan magpasakep amo ong Dios. Batokan mi si Satanas ig sia manikad ang palawid ong nindio. ⁸ Palenget amo ong Dios, ig lemenget ka tanandia ong nin-

^{††} 4:6 4:6 Kawikaan 3:34

dio. Limpion mi tang mga boat mi, yamong mga mapinagtalaken! Ig limpion mi tang mga popotokon mi, yamong may mga nem ang pagdoadoa! ⁹Dapat mamagtangol amo ig mamagtangit. Imbis ang maginimod, magini-yak. Imbis ang mangalipay, magsinti. ¹⁰Magpababak amo ong talongan tang Gino, ig sia ipalawig amo nandia.

Indi magbitala ta anday sayod kontra ong tata may tata

¹¹Mga logod, indi amo magbitala ta anday sayod kontra ong tata may tata. Tenged ang panlangga ong tatang logod, obin pagosgar ong nandia, midio agkontraen na ra ig aggosgaran na pa tang mga tobol tang Dios. Ig mga osgaran mo tang mga tobol na, maliag yaning belaga ra ta manigtoman, kondi manigosgara ra. ¹²Dios lamang tang mapagtorol ta katobolan, ig tanandia enged lamang tang manigosgar. Anday domang mapaglibri ig mapagpatay. Piro yamo, sino amo pa enged para magosgar ong masig ka taw mi?

Indi amo magpambog

¹³Ganing tang doma atan, “Mandian, obin ong damal, paning ami ong logar ang asi, ig don ami magpatakon ang magnigosio ig maita ita ta dorong koarta.” Pama-yan mi tang maningo ong nindio: ¹⁴Indi ngani gata-wanan mi mga onopa tang mainabo ong damal. Ang kaboi ta, midio kato lamang ang mandian gitaen ta ig lagat-lagat anda ra. ¹⁵Maning ta narin din tang dapat ang yaning mi, “Mga pagnan ita tang Dios ang gaboi ita pa, maning ta na tang boaten ta.” ¹⁶Ong kamatodan, pamagdayaw amo tang sadili mi ong sobrang kambog mi. Anday sayod tang tanan ang pagparambogon ang maning atan. ¹⁷Animan demdemen mi, ang taw ang gatawanan na mga onopa tang dapat ang

boaten na, piro indi ka agboaten na, pagkatalak tanandia.

Pandam para ong mga manggaden

5 Pama-yan mi na, yamong mga manggaden. Mamagini-yak ig mamagtangol amo tenged ong mga kaliwagan ang mapasaran mi! ²Maronot tang mga manggad mi ig anayen tang mga lambong mi. ³Kalaten da lamang tang bolawan ig koarta mi, ig yay ang magimong ibidinsia kontra ong nindio ong Kaldaw tang Pagosgar. Ig ang kalat ang asi magimong maga apoy ang mamogdaw ong mga sinangoni mi. Dorok kaman tang manggad ang sinalok mi para ong oring mga kaldaw. ⁴Telekan mi! Ang koartang indi sinol mi ong mga manigayeg mi, ya ray pagpamatod kontra ong nindio. Gakabot ong langit ig gaba-yan tang Ampoan ang Makagagaem tang i-yak tang mga manigayeg ang nang agdegdegen mi. ⁵Yamo, namagpagosto amo lamang tarin ong kalibotan. Nagpatambek amo ra ang midio ayep ang paratayen da. ⁶Nagosgar ig namatay amo ta mga taw ang mato-lid, ang indi mabatok kontra ong nindio.

Magagoanta amo

⁷Animan, mga logod, magagoanta amo ong mo-yang nem asta komabot tang Gino. Isipen mi tang mga manigkoma. Pamagelat tanira tang masinlong produkto tang mga lindoakan nira, ig ang pamo-logbo-log tang primirong koran asta ong oring koran. ⁸Magagoanta amo ka ta maning ta si. Papoirsaen mi tang mga nem mi, tenged alenget dang komabot tang Gino.

⁹Mga logod, indi amo mamagbarasolbasolan, agod indi amo osgaran tang Dios. Tenged alenget dang komabot tang

Manigosgar. ¹⁰ Patoladan mi, mga logod, tang mga propitang nagpakabot tang bitala tang Gino asing tokaw pa. Namagagoanta tanira ta mo-ya ong mga kaliwagan. ¹¹ Gata-wanan mi ka, ganing ita ang masoirti tang mga namagprosigir. Napama-yan mi ka tang natetenged ong pagprosigir ni Job asing tokaw, ig ang bindoat tang Gino para ong nandia ong kaorian.^{‡‡} Tened ang Gino, masiadong masinabangen ig masine-bekenen.

¹² Ang maningo ong nindio mandian, mga logod, dorong kaimportanti. Indi amo enged manompa mga pangako amo. Indi amo maning ang “Pa-dek tang tanek!” obin “Pa-dek tang langit!” obin “Pa-dek tang maski sinopa!” Mga maning amo, “Ee” obin “Belag,” tama ra si. Indi pasobran mi agod indi amo osgaran tang Dios.

¹³ May galiwagan atan ong nindio? Dapat magadi tanandia. May atan ang galipay? Magkanta tanandia ta pagdayaw ong Dios. ¹⁴ May pagmasit ong nindio? Ipagoy na tang mga pangolokolo ong tarabidan tang mga pamagto para ipangadi tanandia ig baniosan nira ta

langis ong aran tang Gino. ¹⁵ Ig mago-ya tanandia tenged ong pangadi nira mga pamagtalig tanira. Pabangonon tanandia tang Gino, ig patawaden mga nagkatalak tanandia. ¹⁶ Animan, aminen mi tang mga talak mi ong tata may tata, ig ipangadi mi ka tang tata may tata, para pao-yaen amo tang Dios. Dorong kapoira tang pangadi ta tatang taw ang mato-lid. ¹⁷ Isipen mi tang propitang si Elias ong asing tokaw pa. Tatang taw ang pario ta ka. Nangadi tanandiang de-dek ong popotokon na ang indi komoran. Ig ong teled ta tolong takon ig enem ang bolan, indi ka kaman kiminoran. ¹⁸ Minoman tanandiang nangadi, ig kiminoran da. Ig namorak da tang mga iloloak.^{¶¶}

¹⁹ Mga logod, mga ma-angi ong kamatodan tang tata ong nindio, ig may tatang magpabalik ong nandia, ²⁰ tandan mi na: Ang maski sinopay magpabalik ong tatang mapinagtalaken magalin ong maling pangaboi, yay maglibri tang taw ang asi ong kamatayen ang anday kataposan, ig mapatawad tang dorong-dorong kasalanan.

^{‡‡}5:11 5:11 Ang istoriang na natetenged ong ni Job mabasa ta ong Lomang Inigoan ong libro ni Job, labi pa ong Job 1:1-22 asta ong Job 42:12-16.

^{¶¶}5:18 5:18 Ang istoriang na natetenged ong ni Elias mabasa ta ong Lomang Inigoan ong 1 Hari 17:1-18:46.

Pa-kaw ang Bitala ong

Primirong Solat ang nagalin ong ni

Pedro

Ang Primirong Solat ang nagalin ong ni Pedro sinolat na ong mga pamagto ong ni Cristo ang pamansistar asing tokaw ong mga probinsia tang logar ang agganingen ang Asia Minor. “Mga pinilik tang Dios” tang ginoy ni Pedro ong mga taw ang narin (1:1-2). Nag-solat tanandia agod papoisaen na tang nem nira ong dorong mga kaliwagan ang gapasaran nira bilang mga pamagto ong ni Cristo. Pagpademdem si Pedro ong nira tang natetenged ong Mo-yang Balitang natetenged ong ni Jesu-Cristo. Masinlo ono ig mambeng tang mabetangan nira ong parakaboton tenged ong bindoat ni Jesus para ong nira, asing napatay tanandia ig naboing oman. Animan dapat talongaen nira tang mga kaliwagan ig mga pagsobok ong kaboi nira ig indi magpalobay, tenged mga matod tang pagto nira ong ni Jesus, ipalawig ig dayawen pa tanira ong kaldaw ang mag-balik si Jesu-Cristo (1:7). Sari-sari pang mga laygay tang sinolat ni Pedro tarin natetenged ong tamang ogali para ong mga pamagto ong ni Jesus.

1 Ang pagsolat ta na yo si Pedro, tatang apostolis ni Jesu-Cristo. Pangomostao ong nindiong tanan ang pinilik tang Dios ang namagwasag atan ong mga probinsia tang Ponto, Galacia, Capadocia, Asia ig Bitinia, yamong mga pamansistar ong ta-paw tang kalibotan ang na bilang mga dayoan. ²Mimpisa pa asing tokaw, gailala amo rang lagi tang Dios ang Tatay, ig pinilik amo nandia sigon ong kinata-wanan na agod boaten among sagradong sinakepan na ong tabang tang Ispirito Santo. Bindoat na narin agod tomanen mi si Jesu-Cristo,

ig agod malimpio amo ong mga talak mi tenged ong dogo na.

Balampa pirmi ong nindio tang tanan ang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios.

May masinlong parakaboton ta

³Dayawen ta tang Dios ig Tatay tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo! Tenged ong mabael ang kaloy na ong yaten, sindolan ita nandia ta ba-long kaboi ong pagboi nang moman ong ni Jesu-Cristo. Ig tenged ong ba-long kaboi tang na, may kasigoroan ta ⁴ang marisibi ta tang manggad ang indi maronot, indi malangga, ig indi magkopas. Ang manggad ang na natagana para ong nindio bilang toroblien mi don ong langit. ⁵Ig tenged pamagto amo, ta-lingan amo tang gaem tang Dios mintras aggelaten mi tang kalibrian ang tinagana tang Dios ong nindio ig bogos ang ipaita na ong oring kaldaw.

⁶Animan, tenged maning ta sia tang kaloy tang Dios ong yaten, mangalipay amo ta mo-ya, maski kakabot mandian ong nindio tang sari-saring pagsobok. Tenged ang pagsobok ang na dipot lamang ang timpo ig kaministiran ka enged ang mainabo ong nindio, ⁷agod mata-wanan mga ang pagto mi matod obin belag. Maski ngani ang bolawan, ang indi magtinir asta ong tanopa, agsobokan ong apoy agod mata-wanan mga narin poro obin belag. Mandian, ang pagto ta mas importanti pa enged ong bolawan, animan kaministiran kang sobokan. Ig mga itaen tang Dios nga ang pagto mi matod ang enged, ipalawig amo nandia, dayawen ig padenggan ong kaldaw ang itaen si Jesu-Cristo ang pagbalik da. ⁸Aggegman mi tanandia maski indi inita mi. Ig pamagto amo ong nandia maski indi amo pa enged gaita ong nandia asta mandian. Animan sobra-sobra tang kalipay mi ong

mga popotokon mi. Doro kambeng ig in-ding pisan mabogawas mi ⁹ tenged garis-ibi mi ra tang borak tang pagto mi, ang yay ang kalibrian mi.

¹⁰ Ang kalibrian tang na, inisip ta mo-ya ig inosisa enged tang mga propita asing tokaw pa. Ig pinatako ka nira tang natetenged ong kaloy ang na ang pinaita ra mandian tang Dios ong yaten.

¹¹ Pinaintindi ong nira tang Ispirito ni Cristo ang atan ong nira nga ang Cristo magpinitinsia kang lagi ba-lo ilalaen ig dayawen. Animan namagprosigir tanira ta mo-ya ong pagosisa nira tenged gan-galiliag ka rin ang mata-wanan nira mga tanopa ig monopa narin mainabo. ¹² Piro pinatako ong nira tang Dios nga ang mga bagay ang agpatako nira, indi kab-otan nira kondi ita tang maita ta sia. Ig mandian ang mga inaning nira asing tokaw, naba-yan mi ra mismo ong mga namagsayod ong nindio tang Mo-yang Balitang natetenged ong ni Jesus. Na-magsayod tanira ong nindio ong gaem tang Ispirito Santo ang pinekel tang Dios ang nagalin ong langit. Maski ngani ang mga anghil, dorong kaliag nirang man-gaintindi tang mga kamatodan ang na.

Mangaboi amo ta mato-lid

¹³ Animan isintro mi tang mga isip mi. Awidan mi tang mga sadili mi, ig magtalig amo ang anday doadoa ang marisibi mi tang kaloy ig kao-yan tang Dios mga itaen si Jesu-Cristo ang pag-balik da. ¹⁴ Bilang mga ana tang Dios, tomanen mi tanandia, ig belag tang mga anday sasayod ang mga kaliliagan mi pario tang agboaten mi asing indi amo pa gailala ong nandia. ¹⁵ Sagrado tang Dios ang naggoy ong nindio ig andang pisan ay talak na. Animan kaministi-ran ang mangaboi among limpio ig anda kay talak mi. ¹⁶ Tenged ganing tang Dios

ong Kasolatan, “Magimong sagrado amo tenged yo sagrado.”⁸⁸

¹⁷ Bilang mga ana tang Dios, aggoyan mi tanandia ta Tatay mga pagampo amo ong nandia. Ig ang Tatay ming na anday agpalabien na, kondi pagosgar tanandia ong tanan sigon ong mga bindoatan nira. Animan, dapat galangen mi tanandia ta mo-ya mintras gaboi amo pa tarin ong ta-paw tang kalibotan. ¹⁸ Gata-wanan mi mga onopa tang ginawad na ong nindio para malibri amo ong gaem tang kaboi ming anday kointa na ang pinanoblian mi ong mga kamepet-mepetan mi. Ang ginawad ong nindio belag ta mga bagay ang gangalangga, pario ong bolawan obin silber, ¹⁹ kondi ang mal ang dogo mismo ni Cristo. Tanandia tang nagsirb-ing Karnirong anda enged ay sarawayen ang sinagda ong Dios agod magawad ita ong mga kasalanan ta. ²⁰ Indi pa gaboat tang kalibotan, si Cristo pinilik dang lagi tang Dios ang magimong Maniglibri ta. Piro mandian lamang ang oring mga kaldaw ang na, pinaita ra tanandia ong mga taw. Bindoat narin tang Dios para ong ikakao-ya mi. ²¹ Ig tenged ong ni Cristo, pamagto amo ra ong Dios ang yay ang nagboi ig nagtorol ong ni Cristo ta mabael ang dengeg. Animan Dios da tang agtowan ig agtaligan mi.

²² Mandian ang nalimpio amo ra ong mga talak mi tenged ong pagtoman mi tang kamatodan, matod da tang paggegma mi ong kapario ming pam-agto. Balampa mamaggregman amo ka-man ang de-dek ong mga popotokon mi, ²³ tenged pinangana amo rang mo-man. Ang ba-long kaboing na indi na-galin ong mga ginikanan ming gangap-atay, kondi nagalin ong Dios mismo ang andang pisan ay kamatayen na. Nagimo among mga ana na tenged ong bitala

nang boi ang indi enged magoman asta tanopa. ²⁴Sigon ong Kasolatan, “Ang kaboi tang tanan ang taw pario lamang ong ibabawen, Ig ang kasinloan ang agpambog nira pario ka ong talay na. Ang ibabawen galango ig ang talay na gadagdag, ²⁵Piro ang bitala tang Gino indi enged magoman maski ong tanopa.”*
Ig narin anday doma kondi ang Mo-yang Balitang pinatako ra ong nindio.

Ang Batong Boi ig ang Pinilik ang Banoa

2 Animan tenged may ba-long kaboi mi, bo-wanan mi ra tang tanan ang kalainan. Indi amo ra manloko obin magpaita-ita lamang. Indi amo maibeg obin magbitala ta panlangga ta dengeg ong kapario mi. ²Pario ta molang geley ang pirling pagdilem tang gatas tang nanay na, dapat prosigiran ming pirmi tang gatas ang ispiritoal ang anday tagel nang malain, agod mamoirsa tang pagto mi asta bogos among mangalibri. ³Tenged pario tang na-tang ong Kasolatan: “Nasamitan mi ra tang kao-yan tang Gino.”†

⁴Lemenget amo ong ni Jesus, ang yay ang Batong Boi. Tanandia kaman tang batong indi rinisibi tang mga taw, tenged anda ono ay kointa na. Piro tanandia pala tang pinilik tang Dios ig ang agmalen na ta mo-ya. ⁵Yamo, ang kalimbawan mi pario ka ong mga batong

boi ang aggamiten tang Dios ong pagpa-deng tang balay na. Ig bilang mga pad-ing pinilik tang Dios, tabangan amo ni Jesu-Cristo ang magbolontad ta mga ig-borolontad ang ispiritoal ang magtorol ta kalipayan ong Dios. ⁶Tenged ganing tang Dios ong Kasolatan, “Nagbetango ta tatang bato don ong banoa tang Sion.”‡

Tanandia maralen ong pama-deko ig ang piniliko ang magimong batong magpabaked ong balay. Indi enged mapaeyak tang maski sino-pay magto ong nandia.”¶

⁷Animan yamong mga pamagto, aggilalaen mi ka kaman ang si Jesus maralen. Piro ang mga taw ang indi pamagto, mainabo ong nira sigon ong nang tang ong Kasolatan ang ganing, “Ang batong pinlek tang mga manigpa-deng tang balay

Yay ang ginamit tang Dios ig nagimong kaimportantian ong tanan ang batong pagpabaked tang balay.”§

⁸Ig “Yay narin tang batong pagpadagpa, Ig ang magpadagpa kaman ong nira.”**
Kadisgrasian kaman ang enged tang kaboton nira tenged indi pamagparet ong bitala tang Dios. Narin plano ka tang Dios para ong nira.

⁹Piro yamo, tatang irinsiang pinilik, ig mga padi tang Adi. Yamo tang sagradong banoa tang Dios ig ang mga

*1:25 1:25 Isaias 40:6-8

†2:3 2:3 Salmo 34:8

‡2:6 2:6 Ang “Sion” yay ang tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

¶2:6 2:6 Isaias 28:16

§2:7 2:7 Salmo 118:22

**2:8 2:8 Isaias 8:14-15

taw ang pinilik na para ong sadili na^{††} agod ibalita mi tang mga makabebereng ang bindoatan na. Tanandia mismo tang naggoy ong nindio magalin ong maki-lep ig ingkelan amo nandia ong makabebereng ang kayagan na. ¹⁰ Asing tokaw, belag amo ta banoa tang Dios, piro mandian mga sinakepan amo ra nandia. Asing tokaw, indi amo gatako mga monopa tang kate-bek tang Dios, piro mandian gapasaran mi ra.

Mga torobolon tang Dios

¹¹ Mga agmaleno, ang kalibotan ang na belag tang matod ang istaran mi. Midio mga dayoan amo lamang tarin. Animan pagpakiloyo ong nindio ang indi amo padeg ong anday sasayod ang kalili-igan tang sinangoni mi ang pagigbatok kontra ong nem mi. ¹² Ipaita mi ong mga taw ang indi gailala ong Dios ang pirming mo-ya tang mga kaliek mi. Tenged maski ganing tanira mandian ang pamagboat amo ta malain, itaen nira ong ori ang mo-ya ka pala tang agboaten mi, ig dayawen nira tang Dios pag kabot tang kaldaw ang magbalik tanandia.

¹³ Para ong Gino, magpasakep amo ong tanan ang mga taw ang pamaggaem ong banoa, maging ong adi bilang makagagaem ong tanan, ¹⁴ obin ong gobirnador ang yay ang sindolan na ta podir ang magsilot ong mga pamagboat ta malain ig magdayaw ong pamagboat ta mo-ya. ¹⁵ Tenged narin tang kaliagan tang Dios, ang magboat amo ta mo-ya agod ang mga taw ang anday gata-wanan nira, anday maning niring malain kontra ong nindio. ¹⁶ Libri among mga taw, piro ayaw lamang gamiten tang kalibrian mi para magboat ta malain. Ang boaten mi, mangaboi

amo bilang mga torobolon tang Dios. ¹⁷ Galangen mi tang tanan ang taw, ig gegman mi tang mga logod mi ong ni Cristo. Mangaboi amo ang may eled ong Dios, ig galangen mi tang adi.

Si Cristo tang dapat ang patoladan mi

¹⁸ Yamong mga torobolon, galangen ig tomanen mi tang mga agalen mi, belag lamang tang mga mapinasinsiaen, kondi asta ang mga pamandegdeg ong nindio. ¹⁹ Tenged malipay tang Dios ong nindio mga magagoanta amo ong mga kastigo maski anday naboat ming mali, mga sia agboaten mi para lamang magtoman ong kaliagan na. ²⁰ Pabetang ta, mga magkatalak amo ig palon amo tang agalen mi tenged ong talak mi, bato dayawen amo tang Dios tenged ong pagagoanta mi tang kastigo ang asia? Indi enged! Piro mga palon amo maski mo-ya tang agboaten mi ig aggagoantaen mi ong mo-yang nem, sia aloyan amo enged tang Dios. ²¹ Tenged ginoyan ita tang Dios, ig kaliagan na kaman ang magagoanta ita ta kaliwagan. Tenged asing nagpinitinsia ig nagagoanta si Cristo para ong yaten, tanandia nagimong alimbawa ang dapat patoladan ta. ²² Andang pisan ay talak na, ig indi enged tanandia nagbo-li maski tanopa. ²³ Ininsolto tanandia, piro indi tanandia minlet ang nanginsolto. Pinapagpinitinsia, piro indi enged tanandia nagpaeled-eled ong nira. Nagtalig lamang tanandia ong Dios ang mato-lid ang magosgar. ²⁴ Si Cristo mismo tang nangako tang mga talak ta asing tanandia linansang ong kros. Bindoat na narin agod indi ita ra gaeman tang kasalanan, kondi malibri ita ang mangaboi ta mato-lid ong pama-dek tang Dios. Ong mga igad

^{††}2:9 2:9 Ang “mga padi tang Adi” ig ang “sagradong banoa tang Dios” yay ang goy ong mga Israelita asing tokaw bilang mga tawan tang Dios. Piro mandian ang tanan ang pamagto ong Ana nang si Jesus, ya ray ang aggilalaen tang Dios ang sadiling banoa na ig ang mga pading pinilik na.

na mismo, pinao-ya ita nandia. ²⁵ Asing tokaw, pario ita ong mga karnirong ganga-ngi ta dalan, piro mandian namagbalik ita ra ong Gino ang yay ang Manigbadbad ang pagsagod ig pagbantay ong yaten.

Toyon ong mga magkatawa

3 Mandian, yamong mga babay ang may katawa, magpasakep amo ong mga kakatawan mi, agod maski indi tanira pamagparet ong bitala tang Dios, maekelan mi tanira ong Gino tenged ong mo-yang ogali mi. Maski indi kombin-siren mi, ² basta itaen nira tang pag-galang mi ong Dios ig ang limpiong pangaboi mi. ³ Mga magpapostora amo, indi isipen mi tang kasinloan ang gitaen lamang ong loa, pario tang pagayos tang boa ig pagtok ta bolawan ig maralen ang lambong. ⁴ Imbis, pasinlon mi tang ong teled tang popotokon mi, ang yay ang mo-yang ogali ig dibabak ang nem. Sia yay ang kasinloan ang indi enged magkopas ig importanti ong pama-dek tang Dios. ⁵ Maning atan tang bindoat tang mga babay ang pamagto ig pamagtalig ong Dios asing tokaw. Nag-pasinlo tanira ong pagpasakep nira ong mga kakatawan nira. ⁶ Pario ong ni Sara, sinoman na si Abraham ig kinabig na tanandiang agalen na. Yamo, mabilang amo kang mga ana ni Sara mga mo-ya tang mga boat mi, ig anday geldan ming maski onopa.

⁷ Ig yamong mga lali, dapat magpason-aid amo ong mga kakatawan mi. Galangen mi tanira bilang mga babay ang korang tang poirsa nira ong yaten ang mga lali. Demdemen mi ang tanira sindolan ka tang Dios ta kaboing anday kataposan pario ong nindio. Boaten mi narin agod anday magsamber ong mga pangadi mi.

Mga paliwagan ita

⁸ Mandian, narin tang toyono ong nindiong tanan: Dapat mamagoroyonan amo ong pagirisipen mi ig mamagpasonaidan. Mamaggeregman amo bilang mamaglogod, magimong mapinasinsiaen amo ig dibabak ta nem. ⁹ Indi bal-ten mi ta malain tang pamagboat ong nindio ta malain, ig indi amo ka melet ang manginsolto ong mga pamangin-solto ong nindio. Ang boaten mi, ipan-gadi mi tanira ang pangaloyan tanira tang Dios. Tenged pinilik amo tang Dios agod aloyan amo ka nandia, ¹⁰ pario tang na-tang ong Kasolatan, “Ang maski sinopay galiliag ta mambeng ig mo-yang kaboi, kaministiran ang indi mitala ta anday sasayod ig indi magbo-li.

¹¹ Dapat bo-wanan na tang malain, ig magboat ta mo-ya.

Kaministiran ang magprosigir ang pirm-ing mo-ya tang pagigtabid na ong doma.

¹² Tenged ang mga taw ang mato-lid ag-bantayan tang Gino ig agpama-yan na tang mga pagampo nira.

Piro gasilag tanandia ong mga taw ang pamagboat ta malain.”^{††}

¹³ Sinopa tang magboat ta malain ong nindio mga pirming mo-ya tang ag-boaten mi? ¹⁴ Piro mga agpaliwagan amo pa enged maski pamagboat amo ta mato-lid, masoirti amo pa ka enged. Indi amo mageled obin magisip mga onopa tang boaten nira ong nindio, ¹⁵ kondi demdemen mi si Cristo ang tanandia lamang tang dapat ang galangen ig tomanen mi bilang Gino mi. Ig magi-mong listo among pirmi ang magsayod ong maski sinopay mane-ma mga an-gay may kasigoroan mi natetenged ong

parakaboton. ¹⁶Piro sabaten mi tanira ong maloay ang bitala ig may paggalang. Sigoron ming pirming limpio tang mga konsinsia mi, agod maeyak tang mga taw ang pamagpakalain ong mga moyang agboaten mi bilang mga pamagosoy ong ni Cristo. ¹⁷Mas mo-ya pang magpinitinsia amo tenged ong agboaten ming mo-ya, mga ya kay ang kaliliagan tang Dios, kaysa paliwagan amo tenged nagboat amo ta malain. ¹⁸Tenged si Cristo mismo nagpinitinsia ig napatay para ong nindio. Naminta enged lamang tanandiag napatay agod mapatawad tang mga talak ta. Tanandiag anday kasalanan na pinatay para ong yaten ang mga mapinagtalaken agod maeke-lan ita nandia ong Dios. Napatay kaman tang sinangoni na, piro binoi tanandiag moman ong tabang tang Ispirito. ^{¶¶}¹⁹Ong maning ta sia, pinaningan ni Cristo tang mga ispirito ang agprison^{§§} ig may pinatako na ong nira. ²⁰Ang mga ispiritong asi, yay ang mga indi gangaliliag ang magparet asing timpo pa ni Noe. Asing timpong asi, mintras pagboat pa si Noe ta mabael ang barko ang aggoyan ta arka, pagelat tang Dios ta mo-ya ang magtogat tang mga taw. Piro ong ori, pirapa lamang enged tang taw ang namansitay ong arka ba-lo nabonaw tang kalibotan. Walo lamang tanira ang nangalibri ong ba. ²¹Mandian, ang wing na ong ba, tatang litrato tang pagboniag. Ig ang boniag ang na belag ta maning ang paglimpio tang boling tang sinangoni ta, kondi sia pangako ta ong Dios pagalin ong limpiong konsinsia. Ang boniag paglibri kaman ong yaten tenged

ong pagaboing moman ni Jesu-Cristo. Si Cristo kimina-yat ong langit ig ²²mandian kakarong gampir ong to tang Dios ang Tatay. Don tanandia paggaem ong tanan ang mga anghil asta ong tanan ang mga indi gitaen ang may gaem ka nira.

Ang ba-long kaboi

4 Asing si Cristo nagsinangoning taw, nagpinitinsia tanandia ig nagagoanta ta mga kaliwagan ong kaboi na. Animan, kaministiran ang listo amo kang magpinitinsia. Tenged ang taw ang pagpinitinsia tarin ong ta-paw tang kalibotan, indi ra magpadayon ang magkatalak. ²Indi ra magtoman tang anday sasayod ang kaliagan tang sadili na, kondi ang kaliagan tang Dios ya ray ang tomanen na mintras gaboi pa. ³Sobra ra tang oras ang nagastos mi ong pagboat tang mga bagay ang galiliagan ang boaten tang mga taw ang indi gailala ong Dios. Asing tokaw, pamagpagosto amo ong malain ang pangaboi ig ong mga anday sasayod ang kaliliagan tang sinangoni mi. Mga manigpabaleng amo. Pamagbagat-bagat among pirmi agod magpabaleng ig magboat ta makaeyak ang mga bagay. Maski ong pagto mi ong mga dios-diosan mi, anday eyak mi maski malalaway da tang agboaten mi. ⁴Piro mandian ang mga taw ang indi gailala ong Dios, gangabereng ong nindio ang angay indi amo ra gimheng ong nira ong makaeyak ang pangaboi. Animan sia aglibaken amo nira ig agginsolton. ⁵Piro bala tanirang manabat ong Dios tang mga boat nira.

¶¶3:18 3:18 Poidi kang maliag yaning: Napatay kaman tang sinangoni na, piro ang ispirito na indi enged napatay.

§§3:19 3:19 Sigon ong doma, ang mga “ispiritong nangapriso” ang pinaningan ni Jesus yay ang mga kalag tang mga taw ang nangapatay asing timpo ni Noe. (Ang nainabo ong ni Noe mabasa ta ong Genesis 6-8.) Ig sigon ong doma, tanira tang malalain ang mga anghil ang agsambiten ong Genesis 6:1-4 asta ong 2 Pedro 2:4 ig Judas 6.

Tenged listo tanandiang magosgar ong tanan ang mga taw, boi man obin patay. ⁶ Animan pinatako tang Mo-yang Balita natetenged ong ni Cristo ong mga taw ang patay da, agod maski kinabot da nira tang kamatayen ang natirmino ong tanan ang mga taw, mangaboi pa ka engaged tanira ang aroman tang Dios.

Gamiten mi tang mga abilidad mi para ong ikakao-ya tang doma

⁷ Madali ra lamang tang kataposan tang tanan ang bagay. Animan awidan mi tang mga sadili mi ig magisip amo ta osto agod mapangadi amo ta mo-ya. ⁸ Ig labi ra ka engaged ong tanan, mamagregman amo ang de-dek ong mga popotokon mi. Tenged mga aggegman mo tang kapario mo, mapatawad mo pa tanandia maski dorong talak ang naboa na. ⁹ Padayonon mi ong mo-yang kaneman tang mga logod mi ong ni Cristo. ¹⁰ Ang kada tata ong yaten ay sindolan tang Dios ta abilidad. Animan gamiten ta tang mga abilidad ang na para ong ikakao-ya tang tata may tata. Boaten ta narin bilang mo-yang mga taraligan ong sari-saring mga kaloy ang nang agto-dol tang Dios. ¹¹ Ang sindolan ta abilidad ang magtoldok, kaministiran ang magtoldok tang tamang bitala tang Dios. Ig ang sindolan ta abilidad ong pagtabang ong doma, dapat tomabang ig gamiten na tang tanan ang porsang sindol ong nandia tang Dios. Ong maning ta sia, dayawen tang Dios ong tanan ang agboaten mi tenged ong ni Jesu-Cristo. Tanandia tang Makagagaem ig dalayawen asta ong tanopa! Amen.

Ang pagagoanta ong kaliwagan bilang sinagpan ni Cristo

¹² Mga agmaleno, indi amo mabereng ong mga mabelat ang pagsobok ang

gapasaran mi. Indi amo ka magisip ang onoray gainabo ong nindio, ¹³ kondi mangalipay amo ra lamang tenged aroman amo ra ni Cristo ang agpaliwagan amo pario tang nainabo ong nandia. Ong maning ta sia, magimong bogos ang engaged tang kalipay mi ong kaldaw ang magbalik tanandia ig itaen tang tanan tang makabebereng ang gaem ig dengeg na. ¹⁴ Masoirti amo kaman mga paeyaken amo bilang mga pamagosoy ong ni Cristo, tenged sia pagpamatod ang atan ong nindio tang dalayawen ang Ispirito, ang yay ang Ispirito tang Dios. ¹⁵ Balampa indi engaged mainabo ang may tata ong nindio ang kastigon tenged namatay tanandia ta taw, obin nanakaw, obin nagboat ta maski onopang klasi ta malain, obin tenged nagpalabet tanandia ong agboaten ta doma. ¹⁶ Piro mga kastigon amo tenged lamang mga sinagpan amo ni Cristo, indi amo maeyak kondi magpasalamat amo pa engaged ong Dios ang yamo nagimong mga sinagpan na.

¹⁷ Kiminabot da kaman tang oras ang magosgar tang Dios ong mga taw, impisa ong yaten ang mga ana na. Ig mga ang kaliwagan ang nang gapasaran ta yay ang impisa pa lamang tang pagosgar na, onora lamang engaged tang mapasaran tang mga indi pamagparet ong Mo-yang Balitang pinatako na? ¹⁸ Pario tang nantang ong Kasolatan, "Mga ang mga taw ang mato-lid alos indi malibri,

Onora lamang engaged tang mabetangan tang mga mapinagtalaken ig indi pamangilala ong Dios?"*

¹⁹ Animan yamong mga gangapasar ta mga kaliwagan mandian sigon ong kalia-gan tang Dios, magpadayon amo ra lamang ang magboat ta mo-ya, ig italig mi tang sadili mi ong Dios ang yay ang

* 4:18 4:18 Mga Kawikaan 11:31

nagboat ong nindio. Tenged tanandia mataligan ig boaten nang enged tang mga pangako na ong nindio.

Toyon ong mga mepet asta ong mga kamamolan

5 Yamong mga pangolokolo ong mga pamagto, may yaningo ong nindio bilang pangolokolo kang kapario mi. Pagsolato bilang tistigos tang pinitinsia ni Cristo, ig bilang tata kang pa-penen na ong dalayawen ang pagkabetang na ong pagbalik na. ²Pagpakiloyo ong nindio ang sagodon mi ta mo-ya tang mga ana tang Dios ang sinalig na ong nindio. Ang mga kalimbawan nira mga karniro, ig yamo tang mga manigbadbad ong nira. Kaministiran bogos ong nem mi tang pagsagod mi ong nira tenged maning atan tang kaliagan tang Dios. Boaten mi tang obligasion mi belag tang garegesan amo obin tenged may pakinabang ang agpakaboton mi, kondi dapat bolontad ong nem mi tang pagtabang mi ong nira. ³Indi amo magadi-adi ong mga pamagto ang sinalig ong nindio para bantayan mi, kondi magimo among mo-yang modilo ong nira. ⁴Ig ong pagkabot ni Cristo, ang yay ang Pangolokolo ong mga Manigbantay, marisibi mi tang balet ang doro kambeng ig inding pisan magkopas asta ong tanopa.

⁵Ig yamong mga mamola pa, magpasakep amo ong mga mepet. Magpalepe among tanan ig magsirbi ong tata may tata, tenged maning ta na tang natang ong Kasolatan: “Agkontraen tang Dios tang ambogon, piro aggaloyan na tang dibabak ta nem.”[†] ⁶Animan magpababak amo ig magpasakep ong gaem tang Dios, ig komabot tang kaldaw ang ipalawig amo nandia. ⁷Ipakabot mi ong

nandia tang tanan ang mga problima mi, tenged tanandia pagdemdem ong nindio.

⁸Magimong listo amo ig magbantay among pirmi tenged ang kasoay ming si Satanas paglibot-libot ong nindio ang midio lion ang gingereb ig pagdilem ta tekeben na. ⁹Pabakeden mi tang pagto mi ong Dios ig batokan mi si Satanas. Ig demdemen ming belag lamang ta yamo tang pamagoanta tang mga kaliwagan ang maning ta na, kondi asta ang tanan ang pamagto ong bilog ang kalibotan. ¹⁰Dipot lamang ang timpo tang pagagoanta mi. Matapos sia, ang Dios mismo tang magtabang ong nindio agod anda ray kakorangan ong pagkataw mi, ig tanandia tang magpapoinsa ig magpabaked ong nindio. Tanandia kaman tang pagtorol tang tanan ang klasi ta tabang ong yaten, ig pinilik amo nandia agod ma-pen amo ong anday kataposan ang kadengegan na ang aroman ni Cristo. ¹¹Makagagaem tanandia asta ong tanopa! Amen.

Kataposan ang toyon ig pangomosta

¹²Sinolato tang dipot ang solat ang na ong tabang ni Silas. Aggilalaeno tanandia bilang mataligan ang logod ta ong ni Cristo. Balampa ong solatong narin napapoinsao ra tang mga nem mi, ig napamatodano ta mo-ya ong nindio ang maning ta na tang kaloy tang Dios ong yaten. Indi amo enged palawid ong kaloy nang narin.

¹³Ang mga pamagto ong Dios don ong Babilonia* pamagpakomosta ka ong nindio. Tanira pario ka ong nindiong pinilik tang Dios ang magimong mga ana na. Si Marcos ang agkabigeno ang anao pangomosta ka ong nindio. ¹⁴Mamagkoro-

[†]5:5 5:5 Mga Kawikaan 3:34

*5:13 5:13 Sigon ong doma, ang “Babilonia” ang agganingen ni Pedro tarin ay ang siodad tang Roma.

mostan amo ta masinlo bilang mga lo-
god ang pamaggeregman ong tata may
tata.[¶]

Balampa oldan amo enged ta kao-yan
ang magalin ong Dios, yamong tanan
ang mga na-pen da ong ni Cristo.

[¶]5:14 5:14 Ong bitalang Grigo: Mamagkoromostan amo ong tatang itong.

Pa-kaw ang Bitala ong

Yadoang Solat ang nagalin ong ni

Pedro

Ang Yadoang Solat ang nagalin ong ni Pedro sinolat na ong mga pamagto ong ni Cristo, sigoro ang mga paman-sistar don ong Asia Minor (1 Pedro 1:1; 2 Pedro 3:1). Agkontraen ni Pedro tarin tang mga toldok tang mga agganin-gen ang “bo-lien ang mga manigtoldok.” Tanira alenget da onong silotan tang Dios (2:3), ig mata-wanan mga sinopa tanira ong ogali ig ong pagpangaboi nira. Animan ang dapat boaten tang kada tata ong mga pamagto, indi mamal-pat ong tamang toldok tang mismong nangaita ong ni Cristo. Ig dapat ono ang masinlong ogali idolang ta ong pagto ta (1:5).

Sigon ong mga bo-lien ang manig-toldok, indi ra ono magbalik si Cristo. Piro ang sabat ni Pedro ong nira, mali sia. Indi pagpabaya-baya si Cristo. Pag-paita lamang tang Dios tang māboat ang pasinsia na, ig pagelat ang magtogat tang tanan ang taw, tenged indi tanandia galiliag ang may malbag ong nandia ig silotan asta ong anday kataposan (3:9).

1 Yo si Simon Pedro, tatang torobolon ig apostolis ni Jesu-Cristo. Pagsolato ong nindiong tanan ang aroman amen ang pamagto ong ni Jesu-Cristo, ang yaten ang Dios ig Manigliברי. Tenged tanandia mato-lid, ang pagto ang rinis-ibi mi pariong enged ka mal tang rinisibi amen.

²Balampa pirmi ong nindio tang tanan ang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios tenged gailala mi tanandia ig ang yaten ang Ginong Jesus.

Ang mo-yan ogali dapat itaen ong mga ginoyan ig pinilik tang Dios

³Ong gaem tang Dios, sindolan ita nandia tang tanan ang kaministiran ta agod mangaboi ita ang pamagosoy ong nandia. Maboat ta narin tenged gailala ta tang Dios ang yay ang naggoy ong yaten. Ginoyan ita nandia agod manobli ita ong mabael ang dengeg ig masinlong ogali na.[§] ⁴Ong maning don, sindolan ita nandia tang mambeng ang mga bagay ang pinangako na, agod indi ita degen tang anday sasayod ang kaliliagan ta ang yay ang panlangga tarin ong kalibotan ang na, kondi mapario tang ogali ta ong ogali tang Dios.

⁵Animan prosigiran mi enged ang idolang tang masinlong ogali ong pagto mi. Ong masinlong ogali mi, idolang tang kinata-wanan. ⁶Ong kinata-wanan, idolang tang pagawid tang sadili. Ong pagawid tang sadili, ang pagprosigir. Ong pagprosigir, idolang tang pagkamadinioson. ⁷Ong pagkamadinioson, idolang tang paggegma ong logod ta. Ig ong paggegma ong logod ta, idolang ta tang paggegma ong tanan ang taw. ⁸Ang mga ogaling narin yay ang dapat itaen ong nindio, ig mintras gaboay dapat mas magdolang pa ka enged. Ong man-ing don, indi lomboang anday kointa na tang pagpangilala mi ong yaten ang Ginong Jesu-Cristo, kondi may pakina-bang na para ong Dios asta ong mga taw. ⁹Piro ang maski sinopa, mga anda ong nandia tang mga ogaling narin, pario ra tanandia ong tatang boray ang indi maita tang kamatodan. Nalipatan na ang tanandia linimpio ra tang Dios ong dating mga talak na.

¹⁰Animan mga logodo ong ni Cristo, prosigiran mi enged ang ipaita ang yamo

§1:3 1:3 Poidi kang maliag yaning: Naggoy tanandia ong yaten tenged ong makabebereng ang dengeg ig gaem na.

matod ang ginoyan ig pinilik tang Dios. Tenged mga masinlo tang ogali mi ang pario ta nang nasolato, indi amo engaged mabo-log ig mapalawid ong Dios, ¹¹ kondi dorong kambeng na ong pagrisibi na ong nindio, ig abirto among tenled ong anday kataposan ang inadian tang yaten ang Gino ig Maniglibri ang si Jesu-Cristo.

¹² Animan pirmi among agpademdemmen ta tang mga bagay ang narin, maski gata-wanan mi ra ta mo-ya, ig maski indi amo engaged pamalpat ong kamatodan ang rinisibi mi. ¹³ Mga ong yen, dapat lamang ang pirmi among pademdemmen ta mintras gaboio pa. ¹⁴ Tenged gata-wanano ra ang indio ra lamang maboay ong ta-paw tang kalibotan ang na, sigon ong pinatako ong yen ni Ginong Jesu-Cristo. ¹⁵ Animan boateno tang tanan ang masarangano agod maski andao ra, mademdeman mi pa engaged tang mga sinoldoko ong nindio.

Ang mga nangaita asing si Cristo pinadengengan tang Dios

¹⁶ Ang sinayod amen ong nindio natetenged ong makagagaem ang pag-balik tang yaten ang Ginong Jesu-Cristo ong parakaboton, belag ta imo-imo ang bindoat tang mga taw ang manigboatboat ta istoria, tenged inita amen mismo tang makabebereng ang gaem ig kayagan na ang nagalin ong Dios. ¹⁷ Don ami mismo asing si Jesu-Cristo dinayaw ig pinadengengan tang Dios ang Tatay. Naba-yan amen tang bosis tang Dios ang Makagagaem ong tanan ang ganing, “Na tang agmalenong Anao. Galipayo ta mo-ya ong nandia.” ¹⁸ Ang bosis ang nang nagalin ong langit, naba-yan amen asing aroman ami ni Jesus don ong sagradong bokid.**

¹⁹ Ong maning don, mas nambaked tang pagparet amen ong pinatako tang mga propita asing tokaw. Animan asta yamo, dapat pama-yan mi ka ta mo-ya tang mga bitala nira, tenged ang kalimbawan tang mga inaning tang mga propita, pario ong tatang tolok ang sising ong maki-lep asta ra lamang ong pagtela tang kaldaw ang si Cristo magbalik da. Si Cristo, ang kalimbawan na pario ong bitokon ong tagaramalen, tenged tanandia engaged mismo tang magtorol ta kayagan ong mga kinaisipan mi. ²⁰ Labi ra engaged ong tanan, tandan mi narin: Ang tanan ang nasolat ong Kasolatan, indi nagalin ong sadiling pangintindi tang mga propita. ²¹ Tenged anday inaning nira ang nagalin ong sadiling mga isip nira, kondi ang Ispirito Santo yay ang nagekel ig nagpabitala ong nira tang bitala tang Dios.

Mga bo-lien ang manigtoldok

2 Piro asing tokaw pa, may atan ka ong mga Israelita ang mga bo-lien ang mga taw ang namaganing ang tanira ono mga propita ka tang Dios. Maning ka ta si tang mainabo mandian ang mga timpo. May lomboa ka atan ong nindiong pamagto ang indi nabantayan, ig mamagtoldok tanira ta kabolian ang manlangga tang pagto mi ong Dios. Indi ilalaen nira tang Gino ang yay ang naglibri ong nira. Yay sia ang golpi lamang komabot ong nira tang silot tang Dios. ² Yadi ong mga aroman ming pamagto tang magpatolad ong mga ogali nirang makaeyak. Ong maning don, pakalainen tang doma tang kamatodan ang agpareten ta. ³ Ang mga bo-lien ang mga manigtoldok ang asia, mamaloko ong nindio ong pagistoria nira ta imo-imo para lamang mapangoartan

** 1:18 1:18 Mabasa ta tang natetenged ong nainabo ong bokid ong Mateo 17:1-9; Marcos 9:2-10; Lucas 9:28-36.

amo nira. Piro ong matod, naboay dang lagi tanirang sinintinsian tang Dios ang silotan, ig indi ra lamang maboay i-lek da ong impirno.

⁴Gata-wanan ta sia, tenged maski ngani ang mga anghil ang namagkatalak asing tokaw, indi pinatawad tang Dios, kondi pinriso na tanira don ong impirno, don ong dorog kadalem ang galoang ig dorog kaki-lep, agod don elaten nira tang Kaldaw tang Pagosgar. ⁵Ig tenged ka ong talak tang mga taw asing timpo pa ni Noe, nagpekel tang Dios ta mabael ang ba ig binonaw na tang kalibotan. Anda enged ay nalibri, poira lamang ong ni Noe ang nagtoldok natetenged ong mato-lid ang pangaboi, ig ang pitong mimbros tang pamilia na.^{††} ⁶Tenged ka ong kasalanan, sinompa ig pinogdaw tang Dios tang mga siodad tang Sodoma ig Gomorra, agod ipaita na ong mga malalain ang taw tang kaboton nira.^{‡‡} ⁷Piro linibri tang Dios si Lot tenged mato-lid tanandia ong pama-dek na. Gaborido ta mo-ya si Lot ig pagsinti ong mga malalaway ang agboaten tang mga kasimanoa na ang anda enged ay prinsipio nira. ⁸Kaldaw-kaldaw gaba-yan na ig aggitaen na tang mga malalain ang agboaten nira, ig pagpasit lamang ang pirmi tang nem na. ⁹Animan sigorado enged, ang Gino gatakong maglibri ong mga pagsobok tang mga taw ang maddinioson. Ig gatakong magsilot tang mga taw ang malalain asta ong kaldaw ang tanira osgaran, ¹⁰labi ra enged ang mga taw ang pamagtoman ong anday sasayod ang kaliliagan tang sinangoni nira ig indi gangaliliag ang pasakep ong Makagagaem.

Maning ka atan tang ogali tang mga bo-lien ang mga manigtoldok ang ag-

ganingeno. Tanira mga mapangas ig ambogon. Indi gengeldan ang mamagbitala ta malain kontra ong mga taga langit.

¹¹Maski ngani ang mga anghil mismo, ang mas mapoirsa pa ig mas makagagaem pa ong nira, indi pamangas ang magbandan ig magbitala ta malain kontra ong kapario nirang mga anghil ong talongan tang Dios. ¹²Piro ang mga taw ang narin, agpakalain nira tang maski onopang bagayay ang indi gaintindian nira. Pario tanira ong mga ayep ang indi enged pamagisip mga onopa tang agboaten nira. Anday domang tegkan tang mga ayep ang maning atan, depen ig patayen. Ya ka ang mga taw ang asi, anday domang tegkan nira, silotan ang i-lek ong impirno. ¹³Asia tang magimong balet ong bindoat nirang malain ong doma. Ang agkabigen nirang kalipayan ay ang magboat ta maski onopay maliliagan nirang anday sayod, maski kaldaw. Ang mga taw ang maning atan mga traidor ig manloloko. Animan mabael ang kaeyakan para ong nindio mga itaen tanirang ka-pen mi ong oras ang pamagsaro amo bilang mamaglogod ong ni Cristo. ¹⁴Pirmi lamang tanirang pamagdilem ta babay para mapangalipayan nira, ig indi tanira agtakan ong pagboat ta talak. Agtokson nira tang mga malolobay tang pagto nira. Masiado tanirang takaban. Sinompa ra tanira tang Dios! ¹⁵Bino-wanan nira tang mga mato-lid ang toldok ig nanga-ngi ra tanira. Agpatoladan nira tang ogali ni Balaam, ang ana ni Beor asing tokaw. Pinalabi ni Balaam tang koarta ig may plano na rin ang magpasol ong pagboat ta malain. ¹⁶Piro sinambleng tanandia tang asno na ang golping minitala ang midio taw, ig ong maning don napedan

^{††}2:5 2:5 Genesis 6:1-8:22

^{‡‡}2:6 2:6-8 Genesis 19:1-29

tanandia ong kakabosan nang asi tang tatang ayep ang indi ka rin mabitala.[¶]

¹⁷ Ang mga bo-lien ang mga manig-toldok ang na, pario ong mga toro-bodan ang na-lan da, obin pario ong mga onom ang agpapalied tang mageyep piro anda kay koran na. Animan may logar dang dorog kaki-lep ang natagana tang Dios ong nira, don ong impirno. ¹⁸ Pamag-pambog tanira ong mababael ang bosis, piro anday kointa na tang agbibitala nira. Pamagtoldok ang ganing anday kaso ono maski panonot ita ong anday sasayod ang kaliliagan tang mga sinangoni ta. Ong maning don, agtokson nira ang magbalik ong kalainan tang mga ba-lo pa lamang gangalibri ong maling pangaboi. ¹⁹ Pamangako tanira ang ganing libri ita ono ang magboat tang maski onopay galiliagan ta. Piro ong dobali ta sia, tanira mismo mga torobolon ang pamagsirbi ong malain ang ogali ang yay ang paggaem ig panlangga ong nira. Tenged mga degen ita ta tatang bagay, maliag yaning torobolon ita ra tang bagay ang asi. ²⁰ Ong kamatodan, ang maski sinopay gailala ong yaten ang Gino ig Maniglibri ang si Jesu-Cristo, nalibri ra ong makaeyak ang pagparangaboi tang mga taw ang indi pangilala ong Dios. Piro mga magbalik tanira ong dating boat nira, ig degen si tanira tang anday sasayod ang ogali, mas maliwag da enged tang pagkabetang nira kaysa ong dati. ²¹ Mo-ya pang indi ra lamang natoman nira tang dalan ang mato-lid, imbis matapos ang matoman nira, dayon sing taliotan nira tang mga tobol tang Dios ang sinoldok ong nira. ²² Mga maning ta si, tanira tang agpataman tang sarabien ang ganing, “Kiro ang nagtoka, balikan na sing panganen tang toka na. Baboy ang dinigo, magbalik

ong lagnang ang tombog.”

Ang pagbalik tang Gino

3 Mga agmalenong mga logod, na yadoa rang solato ong nindio. Ig ong doroang solatong narin, pinrosigirano ang ipademdem ong nindio tang mga bagay ang narin agod poawen tang mgaлимпiong kinaisipan mi. ² Galiliagong demdemen mi tang inaning tang mga sagradong propita tang Dios asing tokaw, ig ang mga tobol tang yaten ang Gino ig Maniglibri ang pinakabot tang mga apostolis ang sinobol na ong nindio. ³ Primiro ong tanan, dapat ang mata-wanan mi nga ong oring mga kaldaw imodan amo tang mga taw ang pamangaboi sigon ong sadiling anday sasayod ang kaliliagan nira. Insolton amo nira ang ganing, ⁴ “Ganing amo, si Cristo nangakong magbalik. Ta, ong ayra ta mandian? Ang mga ginikanan ta nangapatay da, piro maski monopa tang pagkabetang tang tanan ang bagay, mimpisa pa asing bindoat tang kalibotan, ya pa ka enged asta mandian.” ⁵ Piro ang agganing nirang asi ang anday pagoman, belag ta matod. Agbaliwalaen nira tang kamatodan nga ang langit may ang tanek naimo asing tokaw ong gaem tang bitala tang Dios. Ig ong tatang bitala na bindoat na tang tanek magalin ong wi ig ong ka-ngan tang wi. ⁶ Maning ka ta si, ginamit tang Dios tang wi agod bonawen na ig distroson ong mabael ang ba tang dating kalibotan. ⁷ Ig ong gaem ka tang bitala na, ang langit may ang tanek ang aggit- taen ta mandian, magpadayon pa asta ra lamang ong kaldaw ang tolpokan da ong makaeled ang apoy. Mainabo narin ong pagkabot tang kaldaw nga ang mga taw ang malalain ig indi pamangilala ong Dios osgaran da ig silotan.

[¶]2:16 2:15-16 Mga Bilang 22:5-7; 22-31

⁸Piro demdemen mi narin, mga agmaleno: Para ong Gino, ang tang kaldaw pario ong tang ribong takon, ig ang tang ribong takon magang tang kaldaw lamang. ⁹Animan ang Gino indi pagpabaya-baya ong mga pinangako na, pario tang aggisipen tang doma, kondi agpaita na ong nindio tang māboat ang pasinsia na. Pagelat lamang tanandiang magtogat tang tanan ang taw ong mga talak nira, tenged indi tanandia galiliag ang may malbag ong nandia ig silotan asta ong anday kataposan.^{8§}

¹⁰Magbalik ang enged tang Gino, ig ang pagkabot na pario ong tatang takawan, ang indi mata-wanan ta mga tanopa. Ong kaldaw ang asi, makaeled tang dageb ang ba-yen ig golpi lamang malipat tang langit. Masirok tang kaldaw, ang bolan ig mga bitokon, ig ang tanan tarin ong kalibotan, asta ang kalibotan mismo, mapogdaw ang enged. ¹¹Tenged maning ta sia tang kataposan tang tanan ang bagay, animan dapat prosigiran ming mangaboing limpio ig madinioson, ¹²mintras pamaglangkag amo ong Kaldaw ang magbalik tanandia. Ig boaten ta tang tanan ang masarangan ta agod madaling komabot tang kaldaw ang asi. Ong kaldaw ang asi, ang langit sirokon ig malipat, ig ang tanan ang gitaen don mangatonaw da lamang ong kinit. ¹³Piro sigon ong pangako tang Dios, may ba-long langit ig ba-long tanek ang aggelaten ta, ig ang tanan don poros mato-lid ong pama-dek na.

¹⁴Animan, mga agmaleno, mintras pamagelat amo tang kaldaw ang asi, prosigiran ming pirling masinlo tang

pagigtabid mi ong Dios, limpio amo ong pama-dek na, ig anday sarawayen na ong nindio. ¹⁵Demdemen mi enged nga ang Gino midio pagpaboay ong pagkabot na tenged lamang pagtorol pa ta logar ong mga taw agod malibri tanira ong silot ang komabot. Ya kay ang inaning tang agmalen tang logod ang si Pablo ong solat na ong nindio, sigon ong kinata-wanan ang sindol ong nandia tang Dios. ¹⁶Ig ya kay ang inaning na ong tanan ang mga solat na, ong pagsambit na tang mga bagay ang na. Ong bagay, may domang inaning ni Pablo ong mga solat na ang maliwag ang maintindian. Animan ang mga taw ang korang tang pangintindi nira ig indi gangatako tang kamatodan, pamagtorol ta maling maliag yaning, pario tang agboaten da nira ong doma pang mga parti tang Sagradong Kasolatan. Ong maning don, pamagekel lamang tang sadili nira ong impirno!

¹⁷Piro mga logod, gata-wanan mi ra tang natetenged ong mga bagay ang na. Animan magandam amo agod indi amo maekelan ong maling toldok tang mga taw ang anday prinsipio nira. Tenged mga magtoman amo ong nira, malipat ong nindio tang sigorado ig masinlong pagkabetang mi bilang mga pini-lik tang Dios. ¹⁸Animan magpadayon amo ong pagto ig ong masinlong ogali agod marisibi mi enged tang tanan ang kaloy ni Jesu-Cristo, ang yaten ang Gino ig Manigli-ri, ig agod mas mailala mi pa enged tanandia. Dayawen ta tanandia mandian asta ong anday kataposan! Amen.

§§3:9 3:9 “silotan asta ong anday kataposan.” Maliag yaning, silotan don ong impirno, asta ong tanopa.

Pa-kaw ang Bitala ong

Primirong Solat ang nagalin ong ni

Juan

Ang Primirong Solat ang nagalin ong ni Juan may dorong toldok na ang dorog kaimportanti para ong mga namagribi tang solat ang na. Primero, kaministiran ang mamagtarabid-tabid tanira ta masinlo bilang mga taw ang na-pen da ong Dios ig ong Ana nang si Jesu-Cristo. Yadoa, indi dapat pareten nira tang maling mga toldok ang manlangga lamang tang masinlong pagtarabid-tabidan nirang asi. Sigon ong maling agtotoldok ong mga kaldaw ang asi, ang kalibotan ono poros malain. Animan ono, mga ang tatang taw tarin da ong kalibotan, maliag yaning natalidan da tanandia ta anday sayod. Animan si Jesus ono, indi poiding nagimong taw ang matod, tenged tanandia poros mo-ya. Belag lamang ta sia tang mga agtotoldok nira. Ganing pa tanira ang belag ta kaministiran ang magboat ita ta mo-ya, ig maski indi ita maggeregman ong tata may tata. Sia ono anday kaso, basta gailala ta tang Dios.

Piro ganing si Juan kabo-lian tang mga toldok ang asia. Ong kamatodan, si Jesus nagimong taw ang matod. Ig mga pamaggegma ita ong Dios ang Tatay, ig pamagto ita ong Ana nang si Jesus, indi maimong indi ita mamaggeregman ong tata may tata.

Ang Bitalang pagtorol ta kaboi

1 Pagsolat ami ong nindio natetenged ong Bitalang pagtorol ta kaboi. Tanandia atan dang lagi, ba-lo pa lamang nagimpisa tang tanan ang mga bagay. Naba-yan amen tanandia ig inita amen ong mga mata amen. Natelekan amen ig nabiotan pa ong mga kalima

amen. ²Tanandia, ang yay ang agpagalinan tang kaboi, napaita ra ig mismong inita amen. Animan pagpamatod ig pamalita ami ong nindio tang natetenged ong nandia, ang yay ang Kaboing anday kataposan. Tanandia aroman ang lagi tang Dios ang Tatay, ig napaita ra ka ong yamen. ³Agbabalita amen ong nindio tang naita ig naba-yan amen agod ma-pen amo ong masinlong pagtarabid-tabidan amen ong Dios ang Tatay ig ong Ana nang si Jesu-Cristo. ⁴Ig pagsolat ami ka ong nindio mandian agod magimong bogos tang kambengan ta.

Mangaboi ong mayag

⁵Narin tang naba-yan amen ong ni Jesu-Cristo, ig ang agbabalita amen mandian ong nindio: Ang Dios mayag, ig andang pisan ay maki-lep ong nandia. ⁶Mga ganing itang pamagtabid-tabid ita ong Dios piro pamangaboi ita pa ong maki-lep, maliag yaning pamagbo-li ita ig indi ita pamagosoy ong kamatodan. ⁷Piro mga pangaboi ita ong mayag, pario tang Dios ang gistar ka ong mayag, asia masinlo tang pagtarabidan ta ong tata may tata, ig limpion na tang tanan ang mga kasalanan ta ong dogo tang Ana nang si Jesus.

⁸Mga ganing itang anday talak ta, aglokon ta lamang tang mga sadili ta, ig anda ong yaten tang kamatodan. ⁹Piro mga aminen ta tang mga talak ta, mataligan ta tang Dios ang magpatawad ig maglimpio ong yaten ong tanan ang mga boat tang anday sasayod, tenged matolid tanandia. ¹⁰Mga ganing itang anday talak ta, agboaten ta tang Dios ang bo-lien, ig agbaliwalaen ta tang bitala na.

Si Cristo magpakiloy para ong yaten

2 Mga anao, agsosolato ong nindio tang mga bagay ang asia agod indi amo magkatalak. Piro mga may magkatalak, may magpakiloy ong Dios

ang Tatay para ong yaten. Anday doma, si Jesu-Cristo ang mato-lid. ²Tenged si Cristo mismo tang sinagda agod mapatawad tang mga kasalanan ta, ig belag lamang tang yaten, kondi ang kasalanan tang mga taw ong bilog ang kalibotan.

³Gasigoro itang gailala ta ra tang Dios mga agtomanen ta tang mga tobol na. ⁴Mga may taw ang ganing, “Gailalao tang Dios,” piro indi agtomanen na tang mga tobol na, bo-lien tang taw ang asi, ig anda ong nandia tang kamatodan. ⁵Piro ang taw ang pagtoman tang bitala tang Dios, yay ang matod ang paggegma ong nandia, ig anday korang tang paggegma na. Tarin mata-wanan ta mga na-pen ita ra ong Dios: ⁶Ang taw ang ganing ang na-pen da ono ong Dios, dapat ang mangaboi pario ni Jesu-Cristo.

Ang ba-long tobol

⁷Mga agmaleno, ang tobol ang nang agsosolato ong nindio ang mamaggregman amo belag ta ba-long tobol, kondi dati rang laging tobol ang sindol ong nindio asing ba-lo among namagto ong ni Jesus. Naba-yan mi rang lagi na. ⁸Piro ang agsosolato ong nindio mandian midio ba-long tobol ka kaman, tenged inita amen tang kamatodan na ong kaboi ni Cristo ig mandian aggit- taen ta ka ong nindio. Tenged galipat da tang maki-lep ig loloa ra tang matod ang kayagan.

⁹Ang taw ang ganing ang tanandia gaboi ono ong mayag, piro anday gegma na ong mga logod, tanandia gabo-wan pa ka enged ong maki-lep. ¹⁰Ang taw ang paggegma ong logod na yay ang gaboi ong mayag, ig anda ray magimong dailan ang tanandia magkatalak. ¹¹Piro ang indi paggegma ong logod na gabowan pa ong maki-lep. Midio pangarapkarap tanandia ang indi gata-wanan na tang paningan na, tenged binoray da tanandia tang maki-lep.

¹²Agsolatan amo yen, mga anao, tenged pinatawad da tang mga kasalanan mi tenged ong ni Cristo.

¹³Agsolatan amo yen, mga tatay, tenged gailala mi tanandia ang atan dang lagi, asing impisa pa lamang tang tanan ang bagay.

Agsolatan amo yen, mga soltiros, tenged dineg mi ra si Satanas.

¹⁴Omaneno pa. Agsolatan amo yen, mga anao, tenged gailala mi tang Dios ang Tatay.

Agsolatan amo yen, mga tatay, tenged gailala mi tanandia ang atan dang lagi, asing impisa pa lamang tang tanan ang bagay.

Agsolatan amo yen, mga soltiros, tenged mapopoirsa amo, ig indi galipat ong nindio tang bitala tang Dios. Animan dineg mi si Satanas.

¹⁵Indi malen mi tang kalibotan ang na asta ang mga bagay tarin ong kalibotan. Tenged ang taw ang pagmal ong kalibotan indi pagmal ong Dios ang Tatay. ¹⁶Tenged ang mga bagay tarin ong kalibotan—pario tang mga anday sasayod ang galiliagan tang mga sadilita, ang mga gawilian tang mga mata ta, ig ang mga bagay ang agpambog ta mga taw—ang tanan ang asia indi pagalin ong Dios ang Tatay. Asia pagalin tarin lamang ong kalibotan. ¹⁷Malipat tang kalibotan ig ang tanan ang mga galiliagan tang tawan na, piro ang taw ang pagboat tang kaliliagan tang Dios yay ang maboing anday kataposan.

Ang kontra-Cristo

¹⁸Mga anao, alenget da tang kataposan tang kalibotan. Naba-yan mi ra ang komabot tang kontra-Cristo. Mandian ngani doro rang limindoang mga kontra-Cristo. Animan gata-wanan ta ang alenget da tang kataposan. ¹⁹Ang mga taw ang asi, belag dang lagi ta matod ang mga karomanan ta. Animan na-

mansibelag tanira ong yaten. Asia, mga tanira matod ang mga aroman tang lagi, indi tanira namansibelag ong yaten. Piro namagalin tanira, animan mayag ong mga mata ta ang tanirang tanan belag ta karomanan ta.

²⁰ Piro yamo, gaintindian mi tang kamatodan, tenged sindol da ong nindio tang Ispirito Santo. ²¹ Animan pagso-lato ong nindio, belag ta tenged ang indi gata-wanan mi tang kamatodan, kondi tenged gata-wanan mi ra sia. Ig gata-wanan mi ka, anday bo-li ang magalin ong kamatodan.

²² Mandian, sinopa tang bo-lien? Ang bo-lien yay ang ganing ang si Jesus belag ono tang Cristo.* Ang mga taw ang maning atan, tanira tang mga kontra-Cristo, ang indi pangilala ong Dios ang Tatay ig ong Ana na. ²³ Ang indi pangilala ong Ana, indi ka gailala ong Tatay. Piro ang pangilala ong Ana, gailala ka ong Tatay na.

²⁴ Animan iloak mi ong popotokon mi tang sinoldok ong nindio asing primiro. Asia indi amo malbag ong Ana ig ong Tatay na. ²⁵ Ig narin tang pinangako ong yaten ni Cristo—ang kaboing anday kataposan.

²⁶ Ang mga bagay ang nang agsoso-lato ong nindio yay ang natetenged ong mga taw ang galiliag din ang manloko ong nindio. ²⁷ Piro yamo, sindolan amo ni Cristo tang Ispirito Santo, ig tanandia indi enged palbag ong nindio. Animan belag da ta kaministiran ang may doma pang magtoldok ong nindio, tenged ang tanan ang mga bagay agtotoldok ong nindio tang Ispirito Santo. Ig matod tang agtotoldok na, belag ta kabo-lian. Animan, pario tang sinoldok na ong nindio, indi amo palbag ong ni Cristo.

²⁸ Animan, mga anao, indi ita ra palbag ong ni Cristo, agod ong pagbalik na ong kalibotan indi ita maeyak. Ig ong pagkabot na indi ita maeyak ang tomalonga ong nandia. ²⁹ Gata-wanan ming si Cristo mato-lid. Animan dapat mata-wanan mi ka, ang tanan ang pamagboat ta mato-lid mga ana ka tang Dios.

Ang mga ana tang Dios

3 Isipen mi lamang mga monopag kabael tang paggegma ang pinaita tang Dios ang Tatay ong yaten! Aggoyan ita nandia ang mga ana na. Ig matod ka kaman sia. Piro ang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, indi gata-wanan nira mga sinopa enged tanandia. Animan yay na ang itang mga ana na, indi ita ka gailala nira. ² Mga agmaleno, ana ita ra ka kaman tang Dios, ig indi pa mata-wanan mga monopa tang magimong matod ang pagkabetang ta ong ori. Piro gata-wanan ta ang magimo itang kapario ni Cristo ong pagbalik na tarin, tenged itaen ta tanandia mga monopa tanandia ong kamatodan. ³ Ang tanan ang mga taw ang pamagtalig ang maning ta si tang mainabo, pamagprosigir ang magimong limpio tang kaboi nira, pario ni Cristo ang andang pisan ay kasalanan na.

⁴ Ang kada taw ang pagboat ta kasalanan, gkontra na tang Katobolan tang Dios. Tenged ang mangontra ong tobol tang Dios ya ra enged tang maliag yaning tang kasalanan. ⁵ Gata-wanan ming napaning si Cristo tarin ong kalibotan para komiten tang mga talak ta, ig anda enged ay tatalak na. ⁶ Animan ang taw ang indi agpalbag ong ni Cristo, indi magpadayon ang magboat ta kasalanan. Piro ang taw ang pagpadayon ang pagboat ta kasalanan,

*2:22 2:22 Ang bitalang “Cristo” tatang titulo ang sindol ong ni Jesus bilang ang pinilik tang Dios para maglibri ong mga taw ong kasalanan nira ig maggaem ong tanan-tanan. Telekan ka ong Bokabulario.

indi gaita ong ni Cristo ig indi gailala na mga monopa si Cristo.

⁷Mga anao, indi amo paloko maski ong ninopa. Mato-lid tang taw ang pagboat ta mato-lid, pario ni Cristo. ⁸Piro ang pagboat ta kasalanan ana ni Satanas. Tenged si Satanas asing primiro pa, pagboat dang lagi ta kasalanan. Piro napaning tarin tang Ana tang Dios para langgaen na tang obra ni Satanas.

⁹Ang taw ang rinisibi tang Dios bilang ana na indi ra magpadayon ang magkatalak, tenged may ba-long kaboi na ang nagalin ong Dios. Ig tenged ang Dios ya ray Tatay na, indi ra poiding magpadayon ang magkatalak. ¹⁰Tarin mailala ta mga sinopa tang mga ana tang Dios ig sinopa tang mga ana ni Satanas—ang maski sinopang indi pagboat ta mato-lid obin indi paggegma ong mga logod na, tanandia belag ta ana tang Dios.

Mamaggeregman ita

¹¹Narin tang toldok ang naba-yan mi asing primiro pa, ang mamaggeregman ita. ¹²Indi ita magpatolad ong ni Cain. Tanandia ana ni Satanas, ig pinatay na tang ari na.† Angay? Tenged anday sasayod tang mga boat na, piro mato-lid tang ari na.

¹³Animan, mga logod, dapat indi amo mangabereng mga ang taw ang sakep tang kalibotan ang na, anday paggegma nira ong nindio. ¹⁴Gata-wanan ta ang indi ita ra gasakepan tang kamatayen kondi maboi itang anday kataposan, tenged agmalen ta tang mga logod. Piro ang taw ang indi paggegma ong mga logod gabowan pa ka enged ong gaem tang kamatayen. ¹⁵Ang taw ang anday paggegma na ong tatang logod pario tang manigpatay ta taw. Ig gata-wanan

mi ang manigpatay ta taw, anda enged ong nandia tang kaboing anday kataposan. ¹⁶Tarin gitaen ta mga monopa enged tang paggegma—binolontad ni Cristo tang kaboi na para ong yaten. Ig dapat lamang ang ibolontad ta ka tang mga kaboi ta para ong mga logod ta. ¹⁷Mandian, mga may taw ang may kaya na ig may inita na ang tatang logod ang pangaministiran, piro indi nate-bek ong nandia, inding pisan maning nang aggegman na tang Dios. ¹⁸Mga anao, indi ita maggegma ong bitala obin ong anga ta lamang, kondi ipaita ta ong mga boat ta ang matod tang paggegma ta.

Tomalonga ong Dios ang masinlo tang kinaisipan ta

¹⁹Animan mga agpaita ta tang paggegma ta ong mga boat ta, asia masigoro ita ang pamagosoy ita ong kamatodan, ig matalonga ita ong Dios ang masinlo tang kinaisipan ta. ²⁰Ig maski midio ang kinaisipan ta pagbandan ong sadili ta, ang Dios mas makagagaem pa ong kinaisipan ta. Ig tanandia gatako tang tanan. ²¹Mga agmaleno, mga ang kinaisipan ta indi ra pagbandan ong yaten, matalonga ita ong Dios ang anday eled ta. ²²Ig maski onopay pa-dolon ta ong nandia, i-dol na ong yaten tenged agtomanen ta tang mga tobol na ig agboaten ta tang mga kaliliagan na. ²³Ig narin tang tobol na, ang magto ita ong Ana nang si Jesu-Cristo ig mamaggeregman ita, pario ka tang sinobol ni Cristo. ²⁴Ang tanan ang pamagtoman ong mga tobol tang Dios, indi agpalbag ong Dios, ig ang Dios indi ka agpalbag ong nira. Ig tenged ong Ispirito Santo ang sindol na ong yaten, gata-wanan ta ang tanandia pirmi ong yaten.

†3:12 3:12 Ang istoriang na natetenged ong da Cain ni Abel mabasa ta ong Genesis 4:1-16.

Ang ispiritong nagalin ong Dios ig ang nagalin ong kontra-Cristo

4 Mga agmaleno, indi amo basta-bastang magparet ong mga taw ang ganing ang Ispirito tang Dios yay ang sinobol ong nira. Osisaen mi kang lagi para mata-wanan mi mga nagalin ka kaman ong Dios tang ispirito ang don ong nira. Tenged doro rang mga bo-lien ang mga propita ang limindoa ra ong kalibotan. ²Tarin mata-wanan mi mga ang tatang taw agtobolon tang Ispirito tang Dios—mga ganing tanandia ang si Jesu-Cristo nagimong taw, asia pagpamatod ang nagalin ong Dios tang ispirito ang nagtobol ong nandia. ³Piro mga ang tatang taw indi aggilalaen na si Jesus, pagpamatod ang indi nagalin ong Dios tang ispiritong nagtobol ong nandia. Asia tang kontra-Cristo. Naba-yan mi rang asia komabot, ig mandian narin da ong kalibotan.

⁴Piro yamo, mga anao, ana amo ra tang Dios, ig dineg mi ra tang mga bo-lien ang mga propita. Tenged ang Ispiritong atan ong nindio mas mapoisa pa ong ni Satanas, ang yay ang paggaem ong mga taw ang sakep tang kalibotan ang na. ⁵Ang mga bo-lien ang propita pamagosoy ong malain ang sikad tang kalibotan ang na. Animan ang agtotoldok nira kompormi lamang ong isip tang mga taw ang sakep tang kalibotan ang na, ig ang mga narin yay ang pamamasi ong nira. ⁶Piro ita, ong Dios ita ra, ig pamamasi ong yaten tang tanan ang mga taw ang gailala ong Dios. Piro ang mga taw ang belag ta ong Dios indi ka mamamasi ong yaten. Asia mata-wanan ta mga sinopa tang agtobolon tang matod ang Ispirito tang Dios ig sinopa tang mga bo-lien.

Ang Dios gegma

⁷Mga agmaleno, mamaggeregman ita tenged ang gegma pagalin ong Dios. Ig ang tanan ang mga taw ang pamaggema pamagpaita ang tanira mga ana na, ig gangailala ka ong nandia. ⁸Piro ang taw ang indi paggegma, indi ka gailala ong Dios, tenged ang Dios gegma. ⁹Maning ta na pinaita tang Dios tang paggegma na ong yaten—sinobol na tarin ong kalibotan tang bogtong ang Ana na, agod tanandiy magimong dalan ang maboi itang anday kataposan. ¹⁰Narin tang matod ang gegma, belag tang paggegma ta ong Dios, kondi ang paggegma na ong yaten. Tenged sinobol tang Dios tang Ana na ang magimong sagda agod mapatawad tang mga talak ta.

¹¹Mga agmaleno, mga maning ta sia kabael tang paggegma tang Dios ong yaten, dapat mamaggeregman ita ka ong tata may tata. ¹²Anday taw ang naita ong Dios. Piro mga pamaggeregman ita, maliag yaning ang Dios indi agpalbag ong yaten, ig bogos ong yaten tang paggegma na.

¹³Gasigoro ita ang indi ita agpalbag ong Dios ig tanandia pirmi ka ong yaten, tenged sindolan ita tang Ispirito na. ¹⁴Inita amen ig agpamatodan amen ang sinobol tang Dios ang Tatay tang Ana na bilang Maniglibri ong mga taw ong kalibotan. ¹⁵Ang maski sinopa tang ganing ang si Jesus Ana tang Dios, tanandia ong Dios, ig ang Dios atan ka ong nandia. ¹⁶Animan mandian, gata-wanan ta ang aggegman ita tang Dios, ig panalig ita pa ong paggegma nang asi.

Ang Dios gegma, ig ang taw ang pirming paggegma indi enged agpalbag ong Dios, ig ang Dios pirmi ka ong nandia. ¹⁷Ong maning ta sia, bogos ang mapasaran ta tang gegma tang Dios agod indi ita ra eldan ong Kaldaw tang Pagos-

gar. Tenged ong Dios ita ra mandian pario ni Cristo, maski tarin ita pa ong ta-paw tang kalibotan.¹⁸ Ang eled, anday labet na ong gegma. Maliag yaning, indi ra meled tang taw ang bogos ang gapasaran na tang paggegma tang Dios. Piro ang eled ig ang silot, narin yay ang doroang pamagtarabidan. Maliag yaning, ang taw ang geldan ang silotan tang Dios, korang pa tang gegma ang gapasaran na.

¹⁹ Pamaggegma ita tenged ang Dios na-kaw ang naggegma ong yaten.²⁰ Mga may taw ang ganing, “Yo, pagmalo ong Dios,” piro anday paggegma na ong logod na, ang taw ang asi bo-lien. Mga indi aggegman na tang logod nang asiang gitaen na, monopa enged tanandia mapaggegma ong Dios ang indi gitaen na?²¹ Narin tang tobol ang sindol ni Cristo ong yaten—mga maggegma ita ong Dios dapat maggegma ita ka ong mga logod ta.

Pandeg ita ong tabang tang pagto ta

5 Ang mga taw ang pamagparet ang si Jesus tang Cristo,[‡] tanira mga ana tang Dios. Mandian, ang sinopay pagmal ong tatay, magmal ka ong mga ana na.² Mga agmalen ta tang Dios ig agtomanen ta tang mga tobol na, asia masigoro ita ang malen ta ka tang mga ana na.³ Tenged ang matod ang pamaggegma ong Dios, ya ray ang mga pamagparet tang mga tobol na. Ig belag ka ta mabelat tang mga tobol na.⁴ Tenged itang tanan ang mga ana tang Dios, pandeg ita kontra ong malain ang sikad tang kalibotan ang na. Deg ita ka kaman tenged mismo ong pagto ta.⁵ Ig sinopa tang pandeg kontra ong kalibotan? Anday doma, ang mga taw ang pamagparet ang si Jesus Ana tang Dios.

Ang pamatod natetenged ong ni Jesu-Cristo

⁶ Si Jesu-Cristo tang napaning tarin ong kalibotan. Tanandia mismo tang binoniagan ong wi, ig tanandia ka tang nagpatorok tang dogo na ong kamatayen na. Ang Ana tang Dios indi lamang binoniagan ong wi, kondi nagpatorok pa tang dogo na. Agpamatodan tang Ispirito ang narin matod, tenged kamatodan lamang tang agganing tang Ispirito.⁷ Bali tolo tang pagpamatod natetenged ong ni Jesus mga sinopa tanandia—⁸ ang Ispirito, ang wi, ig ang dogo. Ig ang tolong asia pamagoroyonan ong pagpamatod nira.⁹ Agpareten ta tang pamatod tang mga taw. Piro mas mabelat pa enged tang pamatod tang Dios, tenged asia pamatod tang Dios mismo ang agtodol na natetenged ong Ana na.¹⁰ Animian, ang taw ang pamagto ong Ana tang Dios pamagparet ka ong pamatod tang Dios. Piro ang indi magparet, agboaten nirang bo-lien tang Dios, tenged indi agpareten nira tang pamatod na natetenged ong Ana na.¹¹ Ig maning ta na tang pamatod tang Dios—aggoldan ita nandia ta kaboing anday kataposan, ig ang kaboing na pagalin mismo ong Ana na.¹² Ang taw maboi ang anday kataposan mga ang Ana tang Dios asi ong nandia. Piro mga anda ong nandia tang Ana tang Dios, anda ka ong nandia tang kaboing anday kataposan.

Ang kaboing anday kataposan

¹³ Agsolato tang mga bagay ang na ong nindio, yamong mga pamagtalig ong Ana tang Dios, agod mata-wanan ming may kaboi mi rang anday kataposan.¹⁴ Panalig da tang nem ta mga lelenget ita ong Dios, tenged gata-wanan ta mga ang agpa-dolon ta kompormi ong kalil-

[‡]5:1 5:1 “Cristo.” Telekan ong Bokabolario.

iagan na, pama-yan ita nandia. ¹⁵Ig mga gata-wanan ta ang agpama-yan ita nandia, masigoro ita kang i-dol na tang agpa-dolon ta.

¹⁶Mandian, mga may itaen ming tatang logod ang pagboat ta kasalanan, ipangadi mi tang taw ang asi, ig oldan tanandia tang Dios ta ba-long kaboi. Ang agsambiteno yay ang taw ang pagboat ta kasalanan ang indi magekel ta kamatayen ang anday kataposan. Tanged may kasalanan ang magekel ta kamatayen, ig indio ganing ang ipangadi mi tang taw ang pagboat ta maning atan.

¹⁷Kasalanan tang tanan ang mga boat ang anday sasayod. Piro may kasalanan ang indi magekel ta kamatayen.

¹⁸Gata-wanan ta, ang mga taw ang nagimong ana ra tang Dios, indi ra

magpadayon ang magboat ta kasalanan. Tanged agta-lingan tanira ni Jesu-Cristo, ig indi tanira matandeg ni Satanas.

¹⁹Ig gata-wanan ta ang ana ita ra tang Dios, maski ong gaem ni Satanas tang tanan ang taw ong kalibotan ang indi pangilala ong Dios.

²⁰Ig gata-wanan ta pa ang napaning tarin tang Ana tang Dios ang nag-paintindi ong yaten agod mailala ta tang matod ang Dios. Animan nanga-pen ita ra ong matod ang Dios bilang mga nanga-pen da ong Ana nang si Jesu-Cristo. Tanandia tang matod ang Dios, ig pagtorol ta kaboing anday kataposan.

²¹Mga anao, palawid amo lamang ong belag ta Dios ang matod.[¶]

[¶]5:21 5:21 Poidi kang maliag yaning: palawid amo ong mga dios-diosan.

Pa-kaw ang Bitala ong

Yadoang Solat ang nagalin ong ni

Juan

Ang sinolatan ni Juan ong **Yadoang Solat na ay** tatang “pinilik ang babay” asta ang mga ana na (birsikolo 1). Sigon ong doma, ang matod ang agsambiten ni Juan ong mga bitalang asia ay tatang gropo tang mga pamagto ong ni Jesus ong oras ang asi. Ang kaimportantian ang toldok ong ge-ley ang solat ang narinyay ang dapat mamaggeregman ita ong tata may tata, ig indi dapat magparet ong mga bo-lien ang mga manigtoldok.

1 Ang pagsolat ta na yo, tata ong mga mepet ang pamangolokolo ong mga pamagto ong Dios.

Pagsolato ong nio, pinilik ang babay, asta ong mga ana mo. Matod ang agmalen amo yen. Ig belag lamang ta yo tang pagmal ong nindio, kondi ang tanan ang gailala ong kamatodan. ² Agmalen amo yen tenged ong kamatodan ang narisibi ta, ig narin da ong yaten asta ong tanopa.

³ Balampa pirmi ong yaten tang kaloy, kate-bek, ig kao-yan ang pagalin ong Dios ang Tatay ig ong ni Jesu-Cristo ang Ana na mintras pamagosoy ita ong kamatodan ig pamaggeregman ita.

Ang kamatodan ig ang pagigegma

⁴ Galipayo ta mo-ya ang initao tang doma ong mga ana mo ang pamagosoy ong kamatodan, pario tang sinobol ong yaten tang Dios ang Tatay. ⁵ Ig mandian, aggalangen ang babay, may ipakiloyo rin ong nio. Naning agsosalato ong nio

belag ta ba-long tobol, kondi dati rang tobol ang sindol ong yaten asing primiro, ang mamaggeregman itang tanan. ⁶ Maning ta na tang sinobol ong nindio asing primiro pa, ang mamaggeregman amo. Mga matod ang aggegman ta tang Dios, maliag yaning tomanen ta ka tang mga tobol na.

⁷ Doro rang mga taw ang manloloko ang namagwasag tarin ong kalibotan, ang indi pamagparet ang si Jesu-Cristo nagimong taw. Ang mga taw ang maning atan manloloko ig mga kontra-Cristo. ⁸ Animan pandam amo agod indi malipat tang binedlayan mi, kondi bogos ang marisibi mi tang primiong aggelaten mi ang magalin ong Dios.

⁹ Ang taw ang paglampas ig agbo-wanan na tang mga sinoldok ni Cristo, anda ong nandia tang Dios. Piro ang taw ang pagpadayon ang pagosoy ong mga sinoldok ni Cristo, indi tanandia galbag ong Dios ang Tatay asta ong Ana na. ¹⁰ Animan mga may taw ang agpaning ong nindio ig ang agtotoldok na ay parti ong toldok ni Cristo, indi padayonon mi ong pamalay-balay mi ig indi risibien mi. ¹¹ Tenged ang maski sinopay magris-ibi ong nandia, gapil da ka ong mga boat nang anday sasayod.

Oring mga bitala

¹² Doro pa rin tang yaningo ong nindio, piro mo-ya pa indi ra isolato. Pagtaligo ang mapamisitao atan ig mapagarampang-ampang ita ta masinlo agod magimong bogos tang kambengan ta.

¹³ Pagpakomosta ong nio tang mga ana tang logod mong babay ang pinilik ka tang Dios ang pario mo.

Pa-kaw ang Bitala ong

Ya-long Solat ang nagalin ong ni

Juan

Ang sinolatan ni Juan ong **Ya-long Solat** na ay si Gayo, tata kang pangolokolo ong mga pamagto ong ni Cristo. Dinayaw ni Juan si Gayo tenged ong pagtabang na ong domang mga pamagto, labi pa ong mga manigtoldok tang bitala tang Dios ang pamagbiahi ong kada logar. Naglaygay si Juan ang indi patoladan ni Gayo tang anday sayod ang ogali tang tatang taw ang si Diotrefes. Nagigampang pa ang tabang-tabangan ni Gayo tang tatang taw ang si Demetrio.

1 Ang pagsolat ta na yo, tata ong mga mepet ang pamangolokolo ong mga pamagto ong Dios.

Pagsolato ong nio, agmalenong Gayo, ang agmalenong matod.

²Agmalenong tangay, balampa aloyana tang Dios ong tanan ang agboaten mo, ig oldana nandia ta mo-yang sinan-goni, pario tang kaboi mong ispiritoal ang gata-wananong mo-ya ka. ³Nalipay-ong pisan asing kiminabot tarin tang pirapa ong mga logod ta ang nagbalitang bogos tang pagparet mo ong kamatodan, ig aggosoyon mo ka kaman tang kamatodan ang asia. ⁴Anda ray mas mapagpambeng pa ong yen mga maba-yanong pagosoy ong kamatodan tang mga anao ong ni Cristo.

Dinayaw si Gayo

⁵Agmalenong tangay, mataliganang pisan ong agboaten mo para ong mga logod ang agpaning atan, maski indi gailala mo. ⁶Tanira mismo tang pagpamatod tarin ong mga pamagto ong ni Cristo tang natetenged ong paggegma mo. Mo-ya ka kaman mga tabangan mo pa tanira ong pagparanawen nira, pario

tang dapat ang boaten ta para ong mga torobolon tang Dios. ⁷Tenged pamagbiahi tanira ong aran ni Cristo, ig anday tabang ang garisibi nira ong mga taw ang indi gailala ong Dios. ⁸Animan dapat ita ra lamang tang tomabang ong mga taw ang kapario nira, agod ma-pen ita ka ong pagpatako nira tang kamatodan.

Si Diotrefes ig si Demetrio

⁹Tanopa sia nagsolato atan ong mga pamagto ong ni Cristo, piro si Diotrefes indio agpama-yan na. Tenged ang galiliagan na, tanandia tang manokawtokawan ong tanan. ¹⁰Animan, mga ong pagpaningo atan, ka-kadeno tang agboaten na. Kabo-lian tang agganing na kontra ong yamen. Ig belag lamang ta sia, indi risibien na tang mga logod ang pamansikabot atan. Ig ang mga taw ang gangaliliag ang magrisibi ong nira, agsagangen na ig agpalinen na pa ong mga pagsirimet-simet tang mga pamagto.

¹¹Agmalenong tangay, indi patoladan mo tang malain, kondi ang mo-ya. Ang pamagboat ta mo-ya mga ana tang Dios, piro ang pamagboat ta malain indi gailala ong nandia.

¹²Mo-ya tang pamatod tang tanan mga natetenged ong ni Demetrio. Gitaen ong mismong kaboi na ang pagosoy tanandia ong kamatodan. Asta yami, maning ka ta sia tang pamatod amen, ig gata-wanan mong matod tang agganing amen.

Oring mga bitala

¹³Doro pa rin tang yaningo ong nio, piro mo-ya pa indi ra isolato. ¹⁴Balam-pang indi ra lamang maboay, mapamisi-tao atan ig mapagampang ita ta osto.

¹⁵Aloyana tang Dios ig oldana nandia ta kao-yan. Pagpakomosta ong nio tang mga tangay ta tani. Ikomostao ka nio ong kada tata ong mga tangay ta atan.

*Pa-kaw ang Bitala ong
Solat ang nagalin ong ni*

Judas

Ang solat ang nang dipot sinolat ni Judas ig may pagkapario na ong Yadoang Solat ni Pedro. (Ang Judas ang na belag ta si Judas Iscariote ang nagtraidor ong ni Jesus.) Tarin pagpaman si Judas ong mga pamagto ong ni Cristo ang indi enged tanira mamagpaekel-ekel ong mga taw ang pamagtoldok ta mali. Ang mga taw ang asi indi pamangilala ong yaten ang Ginong si Jesu-Cristo, kondi agtomanen lamang nira tang sadiling kaliliagan nirang anday sasayod, ig tenged tarin silotan ono tanira pario tang bindoat tang Dios ong mga taw ang namangontra ong nandia asing tokaw pa (1:15-16). Animan ang dapat boaten tang mga manigbasa, paeleten nira tang pagto nira ong Dios sigon ong kamatodan ang narisibi nira, agod indi tanira maekelan tang mga bo-lien ang mga manigtoldok.

1 Ang pagsolat ta na ay yo, si Judas, tatang torobolon ni Jesu-Cristo ig logod ni Santiago. Pagpakomostao ong nindiong mga ginoyan tang Dios, yamong agmalen tang Dios ang Tatay ig agta-lingan ni Jesu-Cristo.[§]

²Balampa pirmi ong nindio tang katebek, kao-yan, ig gegma ang pagalin ong Dios.

Ang mga manigtoldok ang bo-lien

³Mga agmaleno, galiliago rin ang isolato ong nindio tang natetenged ong paglibri tang Dios ong yaten ang tanan. Piro mandian pala kaministiran ang en-

ged ang solatan among lagi yen para magpakiloyo ong nindio ang batokan mi tang mga taw ang pamangontra ong kamatodan ang agpareten ta. Ang kamatodan ang na inintriga tang Dios ong yaten ang mga sinakepan na ig indi enged poiding omanen. ⁴Animan agsolatan amo yen ta maning ta na tenged may mga taw ang indi pamangilala ong Dios, ang nanga-led da ono atan ong nindiong pamagto ang indi nabantayan. Pamagtoldok tanira ang ganing libri ita ra ono ang magboat ta malalaway, tenged mapinasinsiaen ka ono tang Dios ig patawaden ita ono nandia. Ang mga taw ang asia indi pamangilala ang si Jesu-Cristo tang yaten ang tambilog ang Ampoan ig Gino ta. Mimpisa pa asing primiro, na-tang dang lagi ong Kasolatan tang onopay silot ang marisibi nira.

⁵Mandian, maski gata-wanan mi ra tang natetenged ong silot tang Dios, galiliago pa ka enged ang ipademdem ong nindio narin: Asing tokaw, linibri tang Dios tang mga Israelita ong banoang Ehipto, piro ong ori pinamatay na tang doma ong nira ang indi namagparet ong nandia. ⁶Demdemen mi ka tang nainabo ong mga anghil ang belag ta kontinto ong katengdanan nira, kondi bino-wanan nira tang logar ang para ong nira. Ang bindoat ong nira, linapot ta mga kadina ang indi enged mabontok, oman pinriso tanira don ong logar ang kaki-lep ki-lepan asta ra lamang komabot tang Kaldaw ang osgaran tanira tang Dios. ⁷Demdemen mi ka tang mga taw ong mga siodad tang Sodoma ig Gomorra asta ong mga lansangan ang alenget don.** Namagigapen tanira ong belag ta kakatawan nira ig namagboat pa tang tanan ang malal-

§1:1 1:1 Ang mga bitalang na, poidi kang ila-ted ang maning ta na: Pagpakomostao ong nindiong mga ginoyan tang Dios ang Tatay, yamong mga agmalen ig agta-lingan na asta ong kaldaw ang magbalik si Jesu-Cristo.

**1:7 1:7 Ang nainabo ong Sodoma ig Gomorra mabasa ta ong Genesis 19:1-29.

away sigon ong anday sasayod ang kaliagan tang mga sinangoni nira. Tenged don, dayon tanirang pinogdaw tang Dios. Bindoat narin tang Dios para magpaman ong tanan, nga ong oring kaldaw may silot kaman ang anday kataposan, don ong apoy ang indi enged mapatay-patay.

⁸Maning ka atan tang ogali tang mga bo-lien ang mga manigtoldok ang nangaled da atan ong nindio. May mga aggi-taen nira ong midio talakinep ang yay ang pagtolmon ong nira ang magboat ta malaway ong sinangoni nira. Indi tanira pamagpasakep ong Gino ig agpakalain pa nira tang mga anghil. ⁹Maski ngani si Miguel, ang kalawigan ang anghil, indi nangas ang magosgar ig manginsolto ong ni Satanas, kondi asing pagdiskosionan tanirang doroa mga sinopa tang mangomit tang sinangoni ni Moises, inaning lamang ni Miguel ong ni Satanas, “Ang Dios tang balang magsilot ong nio!” ¹⁰Piro ang mga taw ang narin agpakalain nira tang maski onopang bagayay ang indi gaintindian nira. Pario tanira ong mga ayep ang indi pamagisip, tenged ang kaliagan lamang tang sinangoni nira tang agpanontan nira, ig sia yay ang magekel ong nira ang silotan ong impirno.

¹¹Kailo ka tanira! Doro kaliwag tang silot ang mapasaran nira, tenged agpatoladan nira tang bindoat ni Cain. Agpatoladan ka nira si Balaam ang nagboat ta mali para lamang ong koarta. Pario ka tanira ong ni Core ang minatok ong mga pamangolokolo ong nandia, animan patayen ka tanira ang pario na.††

¹²Mabael ang kaeyakan para ong nindio ang gaka-pen mi tang mga taw ang asia ong oras ang pamagsaro amo bilang mamaglogod ong ni Cristo. Sia tanira

tang pamanlangga ong nindio. Tenged sigi lamang tang pagosto nira ong pamangan ig inem, ig indi ra gangaeyak. Anday domang aggisipen nira kondi ang sadili lamang nira. Ang kalimbawan nira midio mga onom ang agpapalied tang mageyep, piro anda kay koran na. Pario ka tanira ong papa ta ayo ang anday borak na maski timpo na ra rin ang palamorak, animan nabonlok da asta ang lamot na ig patay da enged. ¹³Pario ka tanira ong mga langeb ong talsi ang indi mawidan. Ig ang mga boat nirang makaeyak pario ong mga boling ang agge-lan tang langeb ong binit tang baybay. Mali kaman tanira, pario ong mga bitokon ang gangaliat da ong tamang agpanawan nira. Animan may logar dang doro kaki-lep ang natagana tang Dios ong nira, ig don tanira prison asta ong tanopa.

¹⁴Si Enoc, ang tatang inampo ong yanem ang hinirasion ang magalin ong ni Adan, nagpatako rang lagi mga onopay mainabo ong mga taw ang asi. Ganing tanandia, “Tandan mi narin: Ang Gino komabot da, aroman na tang ribo-ribong mga anghil, ¹⁵para magosgar ong tanan ang taw ig silotan tang tanan ang indi pamangilala ong Dios. Silotan tanira tenged ong mga boat nirang malalain ig ong bitala nirang panginsolto ong Dios.”

¹⁶Ang mga taw ang narin pirmi lamang pamagriklamo, indi magkontinto ong pagkabetang nira, ig agtomanen lamang nira tang sadiling kaliliagan nirang anday sasayod. Mga ambogon pa, ig ansianong mamangoto-oto para makomit nira tang galiagan nira.

Mga paman ig laygay

¹⁷Piro agmalenong mga logod, demdemen mi tang inaning da

††1:11 1:11 Mabasa ta tang natetenged ong ni Cain ong Genesis 4:3-8; ang natetenged ong ni Balaam ong Bilang 22:1-35; 31:16; ig ang natetenged ong ni Core ong Bilang 16:1-35.

ong nindio tang mga apostolis ni Jesu-Cristo, ang yaten ang Gino.¹⁸ Minaning dang lagi tanira ang ganing, “Ong oring mga kaldaw, may mga taw ang lomboa ang mamanginsolto ong nindio, ig anday domang tomanen nira kondi ang sadiling kaliliagan nirang mamagboat ta malain.”¹⁹ Tanira ya kay ang pamanggolo ong nindio ig ang gagikanan ang yamo pamagkorontran ig pamagberelag-belag. Aggosoyon nira tang anday sasayod ang kaliliagan tang sinangoni nira, ig anda ong nira tang Ispirito tang Dios.

²⁰Piro yamong mga logodo, mamagtarabangan amo agod magimong mabaked tang pagto mi tenged ong mga sagradong toldok tang Dios. Mamagampo amo ong tabang tang Ispirito Santo.²¹ Ig indi amo enged pabelag ong paggegma tang Dios mintras gelaten mi tang kaboing anday katapusan ang i-dol tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo tenged lamang ong kate-bek na ong yaten.

²²Ate-bekan mi ig tabangan tang mga taw ang pamagdoadoa ong pagto nira.

²³Tabangan mi ka tang doma agod malibri tanira ong apoy, ang yay ang silot ang alenget dang mapasaran nira. Ate-bekan mi tang pamagboat ta malalaway, piro magandam amo. Itaben matalidan amo tang kalokoan nira. Para ong nindio, dapat masilag amo ong mga boat nirang asi.^{‡‡}

Pagdayaw ong Dios

²⁴Dayawen tang Dios ang sarang ang tomabang ong nindio agod indi amo mabo-log, ig sarang ang magekel ong nindio don mismo ong kayag-ayagan ang prisinsia na, ang anday sarawayen ong nindio ig mambeng among pisan.²⁵ Dayawen ta tanandia! Tanandia lamang tang Ampoan tang Dios ig Maniglibri ta, tenged ong bindoat tang yaten ang Ginong si Jesu-Cristo. Tanandia tang kalawig-lawigan, dalayawen ig makagagaem ong tanan, mimpisa pa asing primiro, mandian ig asta ong anday katapusan! Amen.

^{‡‡}1:23 1:23 Ong bitalang Grigo: Para ong nindio, dapat masilag amo maski ong lambong nirang gamantsan tang talak nira.

Pa-kaw ang Bitala ong

Apokalipsis

Ang **Apokalipsis** sinolat ong oras ang agpaliwagan ta mo-ya tang mga pamagto ong ni Cristo. Nagsolat si Juan agod pabakeden na tang mga nem nira ang mamagtalig pa ong ni Jesus maski ang kaliwagan, maski pa ong kamatayen.

Ang maliag yaning tang bitalang “Apokalipsis” ay “Pinatako” obin “Pinaita,” tenged dorong mga pinaita ong ni Juan natetenged ong mga bagay ang mainabo ong oring mga kaldaw, ba-lo magbalik si Jesu-Cristo. Dorong mga simbolo ang nagamit ni Juan ong pagsolat na, pario tang mga borondoan ta pa-kal ig mga mangkok. May mga kabayo ig may atan kang sapat ang pito tang kolo na ig tampolok tang tongay na. Ang domang mga simbolo, naintindian sigoro tang primirong nangarisibi tang solat. Piro doro kang mga toldok ang adadalem ang midio sinalok ong mga simbolong maning ta sia, ig ang doma gatalok pa ka enged asta mandian.

Maski maning atan, mayag tang mga toldok ang na: Ang tanan ang kasoay tang Dios ipapirdi na ong ni Jesu-Cristo, ig ang tanan ang mamagprosigir ang magtalig ong ni Cristo risibien nira tang doro kasinlong balet nira ong oring kaldaw.

Ang mga bagay ang pinaita ni Jesu-Cristo ong ni Juan

1 Ang solat ang na ay natetenged ong mga bagay ang pinaita tang Dios ong ni Jesu-Cristo agod tanandia tang magpatako ong mga taw ang pamagsirbi ong

nandia mga onopa tang alenget dang mainabo. Animan narin pinatako ong yen ni Cristo asing sinobol na ong yen tang tatang anghil na. Yo si Juan, ang tatang torobolon tang Dios, ig ²narin tang pamatodo natetenged ong tanan ang initaog, ang yay ang mismong mga binitala tang Dios ig pinamatodan ni Cristo Jesus. ³Masoirti tang mamagbasa tang solat ang na, asta ang mga mamamasi ig mamagtoman ong mga bagay ang agpatako tarin. Tenged ang tanan ang na alenget dang mainabo.

Pangomosta ong mga pamagto ong ni Cristo

⁴Yo si Juan pagpakomosta ong nindiong mga tarabidan, yamong pamagto ong ni Cristo ong pitong siodad atan ong probinsia tang Asia.[¶]

Balampa pirmi ong nindio tang kaloy ig kao-yan ang pagalin ong Dios, asta ong pitong ispiritong pamagsirbi ong talongan tang trono na, ig asta ra ka ong ni Jesu-Cristo. Ang Dios yay ang atan dang lagi asing tokaw pa, asta mandian, ig asta ra ka ong parakaboton. ⁵Ig si Jesu-Cristo yay ang mataligan ta ang pagpamatod natetenged ong nandia. Si Jesus tang na-kaw ang naboi ong mga patay ig tanandia tang paggaem ong tanan ang mga adi tarin ong kalibotan.

Aggegman ita ni Cristo, ig ong kamatayen na linibri ita nandia ong mga talak ta. ⁶Bindoat ita nandiang mga adi ig padi agod magsirbi ita ong Dios ig Tatay. Ong ni Jesu-Cristo tang pagdayaw ig gaem asta ong tanopa. Amen! ⁷Tandan mi enged. Komabot si Jesu-Cristo ong mga onom ig itaen tang tanan ang taw, asta ang mga namaglansang ong nandia ong kros. Tenged ong nandia, mamagini-yak tang tanan ang mga

[¶]1:4 1:4 “tarabidan tang mga pamagto ong ni Cristo.” Ong bitalang Grigo: “eklesia”

irinsia ta taw ong kalibotan. Na matod ang enged!

⁸Ganing tang Ampoan tang Dios ang makagagaem, “Yo tang Impisa ig ang Kataposan tang tanan.” Tanandia atan dang lagi asing tokaw pa, asta mandian, ig asta ra ka ong parakaboton.

Napaíta si Cristo ong ni Juan

⁹Yo si Juan, ang logod mi. Bilang mga nanga-pen da ong ni Jesus, aroman itang gasakepan tang inadian tang Dios, ig pagtarabidan itang pamagpinitinsia ig pamagagoanta ong mo-yang nem. Binanggilo tarin ong poro tang Patmos tenged ong yen ang pagpatako tang bitala tang Dios ang sinoldok ni Jesus.

¹⁰Tanopa sia, kaldaw ang domingo, ginaemano tang Ispirito Santo, ig nabasio ta tatang bosis ang mapoirsa ang midio tonog ta torotot ang nagalin ong taliodo.

¹¹Ganing tang bosis, “Isolat mo tang itaen mo, ig ipekel mo ong mga tarabidan tang pamagto ong pitong mga siodad ang narin: Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, ig Laodicea.”

¹²Mandian minaliedo agod telekan mga sinopa tang pagigampang ong yen. Ig initao tang pitong bolawan ang borondoan ta pa-kal. ¹³Ig ong ka-ngan tang mga borondoan ang asi, may kedeng ang midio taw. Ang lambong na maboat tegka ong bol, ig ong debdeb na may abel ang agbebe-ket ang midio bolawan. ¹⁴Ang boa na kakolitolitan pario ong abel ang dorong kakolitan ang enged. Ig ang mata na de-kal ang midio apoy. ¹⁵Ang kakay na lilinanglinang ang midio saway ang tinonaw ong apoy ig pinalinang-linang. Ang bosis na mapoirsa ang enged ang midio mababael ang lampak ta langeb. ¹⁶May agbiotang nang pitong bitokon ong kalima nang to, ig ong anga na may loloang matarem ang ispada ang magdobali tang tarem

na. Ang emet na makilaw ang enged pario ong kaldaw mga ko-to ra.

¹⁷Pagaitao ong nandia, natombao ong kakayan na ang midio patay. Piro binondo na ong yen tang kalima nang to ig ganing ong yen, “India meled! Yo tang Impisa ig ang Kataposan tang tanan.

¹⁸Yo tang Boi! Napatayo ka kaman piro telekan mo, boio mandian ang anday kataposan ig asta ong tanopa. Yo tang paggaem ong kamatayen ig ong logar tang mga patay. ¹⁹Animan isolat mo tang mga bagay ang ipaitao ong nio, ang mga bagay ang gainabo mandian asta ang mga bagay ang mainabo ong ori.

²⁰Narin tang maliag yaning tang pitong bitokon ang aggitaen mo ong kalimao ang to ig ang pitong bolawan ang borondoan. Ang pitong bitokon yay ang pitong anghil ang pamagbantay ong mga pamagto ong yen don ong pitong siodad, ig ang pito nga borondoan ang bolawan yay ang mismong pamagto ong yen.”

Ang solat para ong mga taga Efeso

2 Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Efeso. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang pagbiot ong pitong bitokon ong kalima nang to ig papanaw ong ka-ngan tang pitong borondoan ang bolawan. ²Gata-wanano tang mga agboaten mi atan, asta ang pagpangabedlay mi ig pagagoanta ong mo-yang nem. Gata-wanano ka ang indimagoanta mi tang mga taw ang malain. Sinobokan mi ra tang mga pamagpailalang mga apostolis piro ong kamatodan belag, ig nata-wanan ming bolien pala tanira. ³Gata-wanano kang madederep amo, pamagagoanta amo tang dorong kaliwagan natetenged ong yen, ig indi amo pamanlobay. ⁴Piro ang gasawayano lamang ong nindio yay na: Panlamig da tang paggegma mi mandian, ig belag ta pario as-

ing tokaw. ⁵ Demdemen mi tang dating pagkabetang mi, pagtogatan mi ig bo-wanan tang malalain ang boat mi, ig boaten ming oman tang bindoat mi asing tokaw. Tenged mga indi amo magtogat, paningan amo yen ig komiten tang borondoan mi ong logar nang tama. ⁶ Piro nani ka tang galiliagano ong nindio: Gasilag amo ong mga agboaten tang mga Nicolaita,^{§§} ang ya kay aggasilaganong nira.

⁷ “Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!

“Ang mga mandeg kontra ong malain, pagnano ang mamangan tang borak tang ayong pagtorol ta kaboi, don ong paraiso tang Dios.”

Ang solat para ong Esmirna

⁸ Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Esmirna. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang Impisa ig ang Kataposan tang tanan, ang napatay ig naboing oman. ⁹ Gata-wanano tang mga pagsobok ang gapasaran mi. Gata-wananong malised amo. Piro ang kamatodan, manggaden amo. Gata-wanano kang agpakalainan amo tang mga pamangambong tanira mga Judio, piro ang matod, mga sakep tanira ni Satanas. ¹⁰ Indi amo meled ong mga paliwag ang alenget dang mapasaran mi. Tandan mi, ipakolong ni Satanas tang doma ong nindio bilang pagsobok ong nindio. Magpinitinsia amo ong teled ta tampolok ang kaldaw. Piro indio taliodan mi maski pang patayen amo, ig i-dolo ong nin-

dio tang primio ming kaboing anday kataposan.

¹¹ “Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!

“Ang mga mandeg kontra ong malain, indi tanira maonopa tang silot ang agganingen yadoang kamatayen.”

Ang solat para ong Pergamo

¹² Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Pergamo. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang pagbiot tang matarem ang ispadang magdobali tang tarem na. ¹³ Gata-wanano, ang siodad ang aggistaran mi banoang aggaeman ni Satanas, piro maski ong maning don pamagpadayon among mataliganong sinagpan. Indi enged binowan mi tang pagto mi ong yen maski tanopa siang timpo ni Antipas. Mataligan tanandiang nagpamatod tang natetenged ong yen, asta pinatay tanandia atan ong siodad ming aggistaran ni Satanas. ¹⁴ Piro may sarawayeno ka ong nindio ong pirapang bagay. May pirapa atan ong nindio ang pamagosoy ong mga sinoldok ni Balaam asing tokaw. Si Balaam nagtoldok ong ni Balak mga monopa panolayan na tang mga Israelita ang magkatalak. Animan namamangan tanira ta pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan, ig namagigdolog ong mga belag ta kakatawan nira.* ¹⁵ Maning ka ta si, may mga taw atan ong nindio ang pamagosoy ong mga toldok tang mga Nicolaita.† ¹⁶ Animan magtogat amo ig bo-wanan mi tang mga talak

§§2:6 2:6 Ang mga Nicolaita pamagtoldok ta lain. Ganing tanira ang poiding magpagosto ita lamang ong sadiling kaliliagan tang anday sasayod ig magto ong mga dios-diosan mintras pamagosoy ita pa ong ni Cristo.

*2:14 2:14 Ang istoria natetenged ong mga bindoat da Balaam may Balak mabasa ta ong Bilang 31:16, 25:1-9 ig 22:1-24:25.

†2:15 2:15 “Nicolaita.” Telekan ong Apokalipsis 2:6, don ong ge-ley ang sinolat ong babakan.

mi! Tenged mga indi, paningan among lagi yen atan ig gamiteno tang ispadang loloa ong angao agod magiggira ong mga taw ang asi.

¹⁷“Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!”

“Ang mga mandeg kontra ong malain, oldano tang pamangan ang tinaganao don ong langit. Ang kada tata ong nira oldano ka ta batong kolut, ig ang kada bato may ba-long aran ang gasolat atan ig anday matako mga onopa tang aran ang asi poira lamang ong marisibi ta si.”

Ang solat para ong Tiatira

¹⁸Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Tiatira. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang Ana tang Dios, ang yay ang may mata ang dekal ang midio apoy, ig mga kakay ang lilingang-linang pario ta saway ang pinalinang-linang ta mo-ya. ¹⁹Gatawanano tang mga agboaten mi. Gatawananong maginegmaen amo, mataligan, maderep ig pamagagoanta amo ong mo-yang nem. Gatawanano ka nga ang agboaten mi mandian mas yadi pa enged ong bindoat mi asing tokaw. ²⁰Piro nani tang tanga bagayan ang gasawayano ong nindio: Agpagnan mi si Jezebel, ang babay ang pangambong tanandia propita tang Dios. Agpagnan mi tanandiang magtoldok ig magpataliod ong mga pamagsirbi ong yen agod tanira magigdolog ong mga belag ta kakatawan nira ig mamangan tang pamangan ang binolontad ong mga dios-diosan. ²¹Sindolano ra tanandia ta timpong magtogat ong pagiga-pen na ong belag ta katawana, piro indi tanandia. ²²Animan papagpinitinsiaeno tanandia don ong katri na, ig ang mga taw ang pagigdolog ong nandia papagpinitinsiaeno ka ta mo-ya mga indi tanira mamagtogat ong mga

agboaten nirang malain. ²³Pamatayeno tang mga pamagosoy ong nandia. Asia mata-wanan tang tanan ang pamagto ong yen ang gata-wanano tang mga isip asta popotokon tang mga taw, ig balteno tang kada tata ong nindio sigon ong bindoatan mi.

²⁴“Piro ang doma ong nindio atan ong Tiatira indi ra enged mamagtoman tang mga sinoldok ni Jezebel. Ig indi amo namagadal tang agganing ang ‘adadalem ang sikrito ni Satanas.’ Animan para ong nindio, anda ray domang mga ipatomano ong nindio. ²⁵Basta indi amo lamang palbag ong masinlong pagto ig pagboat mi asta makaboto.

²⁶Ang mga mandeg kontra ong malain ig magtoman tang kaliliagano asta ong ori, oldano ta aotoridad ang maggaem ong tanan ang nasion, pario tang aotoridad ang narisibio ong yen ang Tatay.

²⁷Mamaggaem tanirang anday mapangontra ong nira, ig remek-remeken nira tang tanan ang nasion pario ong tatang oron. ²⁸I-dolo ka ong nira tang bitokon ang tagaramalen.

²⁹“Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!”

Ang solat para ong Sardis

3 Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Sardis. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang pagawid tang pitong bitokon asta ang pitong ispirito tang Dios. Gatawanano tang mga agboaten mi. Yamo ono may kaboning pagalin ong Dios, piro ang matod ta sia mga patay amo lamang. ²Pamalamad amo! Papoirsaen mi tang pagto ming panlobay da, agod indi madayon ang malipat. Initao ang belag pa ta osto tang agboaten mi ong pama-dek tang yen ang Dios. ³Animan demdemen mi tang mga toldok ang naba-yan mi

ig rinisibi mi. Boaten mi si, ig pagtogatan mi ig bo-wanan tang mga kalainan mi. Tenged mga indi amo mamalamad, paningan amo yen ang midio takawan, ang indi mata-wanan mi tang oras ang ikaboto. ⁴Piro may pirapa pa ong nindio atan ong Sardis ang indi namagpaboling tang mga ogali nira. Animan maromano tanirang mamagtok ta kolit, tenged bagay tanirang tomabid ong yen. ⁵Maning ka ta si, ang mga mandeg kontra ong malain, palabongano ka ta kolit, ig inding pisan kombiteno tang aran nira ong librong listan tang mga taw ang may kaboing anday kataposan. Ilalaeno tanira ong talongan tang Tatayo asta ong mga anghil na.

⁶“Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!”

Ang solat para ong Filadelfia

⁷Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Filadelfia. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang Sagrado ig Mataligan, ang yay ang paggaem pario tang Ading David asing tokaw.[‡] Tenged anday mapagsada tang maski onopay abrian na. Ig anda kay mapagabri tang sadan na. ⁸Gata-wanano tang mga agboaten mi. Gata-wanano ka ang maski ge-ley tang poirsa mi, piro sinoman mi tang toldoko ig indio sinaliodan mi. Animan inabriano tang tatang portan ong talongan mi, ig maski sinopa anday mapagsada ta na. ⁹Tandan mi! Ipat-alongao ig palodono ong talongan mi tang tawan ni Satanas ang pamagbo-

li ig pamangambo ang tanira mga Judio, agod mata-wanan nira ang yamo tang mga agmaleno. ¹⁰Ig tenged sino-man mi tang tobolong magagoanta amo ong mo-yang nem, ilibri amo yen mga komabot tang kaldaw ang sobokan tang tanan ang taw tarin ong bilog ang kalibotan. ¹¹Alengeto rang komabot. Animan indi amo lamang palbag ong masinlong pagto ig pagboat mi agod anday mapagkalaw tang primiong natagana para ong nindio. ¹²Ang mga mandeg kontra ong malain boatenong midio adili ong Timplo tang yen ang Dios, ig indi ra engaged tanira palawid don asta ong tanopa. Imarkao ong nira tang aran tang yen ang Dios, ig ang aran tang siodad tang yen ang Dios, ang yay ang ba-long Jerusalem ang ipababak na ang magalin ong langit. Ig isolato ka ong nira tang yen ang ba-long aran.

¹³“Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pamagto!”

Ang solat para ong Laodicea

¹⁴Ganing pa tang Gino, “Magsolata ong anghil ang pagbantay ong mga pamagto don ong Laodicea. Aningen mo:

“Nani tang agganing tang aggoyan tang Amen, ang yay ang mataligan ig matod ang manigpamatod, asta ang pinagalinan tang tanan ang bindoat tang Dios. ¹⁵Gata-wanano tang mga agboaten mi. Mga ipabetang ta ong wi, ang boat mi belag ta malamig, ig belag ka ta makinit. Dapat din malamig obin makinit. ¹⁶Piro tenged malabab lamang, itoka amo lamang yen!^f ¹⁷Kalaom mi,

[‡]3:7 3:7 Ong bitalang Grigo: ang pagbiot tang liabi ni David

^f3:16 3:15-16 Doroa tang mga siodad ang alenget ong Laodicea ong mga kaldaw ang asi ang nagimong bantog natetenged ong wi nira. Don ong Hierapolis, may torobodan ang makinit ang mapagpao-ya ong mga masit. Ig don ong Colosas, may wi nirang malamig ig masabor ang inemen. Piro don ong Laodicea, ang wi nira malabab ig malasay. Sigon ong doma, ang mga boat tang mga taga Laodicea kinompara ong wi nira, ang maliag yaning anday pakinabang nira.

mga manggaden amo, bastanti ong tanan ang bagay, ig anda ray kaministiran mi. Piro indi gaintindian mi ang kailo amo ka ig makatete-bek, tenged ong kamatodan mga pobri amo ka lamang, mga boray ig anday lambong mi.¹⁸ Animan paglaygayo ong nindio ang mamakal amo ong yen ta mga porong bolawan, agod magimong manggaden amo ka kaman. Mamakal amo ong yen ta mga kolit ang lambong, agod madapan mi tang kaeyakan mi. Ig mamakal amo ong yen ta bolong ang ibolong mi ong mga mata mi, agod maita amo ra.⁸ ¹⁹Bognono ig to-liden tang tanan ang aggegmano. Animan bogos among magtogat ig bo-wanan mi tang mga talak mi.²⁰ Tandan mi! Nanio ra ong portan ang pano-tok. Ang maski sinopay mamasi tang bosiso ig padayonono nandia, domayono ka ong balay na, ig magsaro aming mamangan.²¹ Ang mga mandeg kontra ong malain, pag-nano ang komarong ig maggaem ang aromano. Na pario tang nainabo ong yen, asing dinego si Satanas ig kiminarongo agod maggaem ang aroman tang yen ang Tatay.

²²“Yamong mga gangabasi, pama-yan mi tang agganing tang Ispirito Santo ong mga pagmagto!”

Ang pagdayaw ong Dios don ong langit

4 Pagatapos ta si, may pinaita pa ka enged ong yen. Initao ong langit tang tatang portan ang nabrian.

Ig naba-yanong oman tang bosis ang midio tonog ta torotot. Ganing tanandia ong yen, “Koma-yata tani ig ipaitao ong nio mga onopa tang mangainabo ong parakaboton.”² Golpiong ginaeman tang Ispirito Santo, ig initao don ong lan-

git tang tatang trono, ig may kakarong don.³ Sisinggat tanandia, pario ong mga maralen ang batong aspi ig kornalina. Ig ong palibot tang trono may rinbong kolor na pario ong batong ismiralda.⁴ Ig don ka ong palibot tang trono may bainti koatro pa enged ka tronoan ang agkarongan ta bainti koatro ka mga kamepetan. Kolit tang agtokon nira ig ang kada tata may korona nang bolawan.⁵ Magalin don ong trono ong ka-ngan kiminirlat tang mga koldap, kadengan tang mapoirsang ingal ig makabebengel ang doldol. Ong talongan tang trono may pito nga tolokan ang dadaba-daba, ig narin yay ang pitong ispirito tang Dios.⁶ Don ka ong talongan tang trono may midio talsing salamin ang sisilang ang midio kristal.

Ong palibot tang trono, ong kada binit na, may epat ang mga ayep ang boi. Doro-doro tang mga mata nira ong talongan asta ong boko-boko nira.⁷ Ang primiro, mga pa-dekano, midio lion; ang yadoa, bakang ge-ley; ang ya-lo, ang emet na midio taw; ig ang yapat, midio banog ang lalayog.⁸ Ang kada tata ong nira, enem tang mga kalipapa nira, ig kadoro-doroan ang enged tang mga mata nira ong bilog ang sinangoni nira. Anday penay tang kanta nira kaldaw may labi ang ganing,

“Sagrado! Sagrado! Sagrado tang Ampoan ang Dios ang Makagagaem ong tanan!

Tanandia tang Dios asing tokaw, asta mandian, ig asta ra ka ong parakaboton.”

⁹Ig mintras pamagkanta tanira ta pagdayaw, padengeg, ig pasalamat ong asing kakarong ong trono, ang gaboing anday kataposan,¹⁰ ang bainti koatro ka mga kamepetan pamansilod ka ig pam-

§3:18 3:18 Ang laygay ni Cristo ong mga taga Laodicea bagay ong nira tenged bantog tang siodad nira ong manggad na, ong maralen ang tilang lagem ang agboaten don, asta ong bolong ang para ong mata.

agdayaw ong kakarong don, ang gaboning anday kataposan. Ig agbolontad nira tang mga korona nira ong talongan tang trono ang pamaganing:

¹¹“Yawa tang Ampoan amen ang Dios, Dapat ang enged ang marisibia ta pagdayaw, padengeg, ig gaem; Tenged yawa tang nagboat tang tanan ang bagay, Ig sigon ong kaliliagan mo, bindoat mo tanira ig sindolan ta kaboi.”

Ang kasolatan ig ang Karniro

5 Pagatapos ta si, initao tang tatang kasolatan ang agbalolonon ong tong kalima tang kakarong ong trono. Ang kasolatan ang asi may sinolat ong dobali may dobali, ig sinilioan ta pito agod indi mabrian. ²Ig initao tang tatang makagagaem ang anghil ang minitala ta mapoirsa ang ganing, “Sinopa tang bagay ang manlasik tang mga silio ig magbo-kad tang kasolatan?” ³Piro anda enged ay inita maski sinopa don ong langit, ong tanek, obin ong adalem tang tanek ang dapat ang magabri ig magbasa mga onopa tang sinolat don. ⁴Animan dayono ang nagini-yak ta mo-ya, tenged anda enged ay initang poiding magabri ig magbasa ta si. ⁵Mandian, ang tata ong mga mepet don naganing ong yen, “India magini-yak. Telekan mo! Ang lion ang nagalin ong tribo ni Juda ig ong dogo ni David, pisan tanandiang nandeg. Animan, tanandia tang may podir ang manlasik tang pitong silio ig magabri ong kasolatan.”

⁶Ig don ong ka-ngan tang mga mepet may ang tronong aglibotan tang epat ang ayep ang boi, may initao ang tatang Karnirong ke-deng, ig ang sinangoni na agpaita ang tanandia tatang sinagda. Pito tang tongay na ig pito ka tang mata na. Narin anday doma kondi ang pitong ispirito tang Dios ang sinobol na ang paning ong bilog ang kalibotan. ⁷Na-

palenget tang Karniro ong may trono ig dayon ang kinomit na tang kasolatan ong tong kalima tang kakarong don.

⁸Pagakomit na tang kasolatan, ang epat ang ayep ang boi ig ang bainti koatrong mga mepet namansilod ong talongan tang Karniro. Ang kada tata ong nira may mangkok nang bolawan ang ponok ta insinso. Ang insinsong asi yay ang mga pagampo tang mga sinakepan tang Dios. May mga arpa kang agbiotang nira ig agto-togon. ⁹Ig pamagkanta tanira ta ba-long kanta ang ganing, “Yawa tang bagay ang mangomit tang kasolatan

Ig lasiken tang mga silio na.

Tenged pinataya, ig ong kamatayen mo Ginawad mo para ong Dios tang mga taw, magalin ong kada tribo, kada bitala, kada dogo, ig kada nasion.

¹⁰Bindoat mo tanirang mga padi agod mamagsirbi ong yaten ang Dios, ig mga adi agod mamaggaem ong tanek.”

¹¹Mandian, napa-deko si, ig nabayano tang mga bosis tang ribo-ribo ig minilion ang mga anghil. Pamansilibot ong trono, ong ayep ang epat, ig ong mga mepet. ¹²Ig pamagkanta tanira ta mapoirsa ang ganing,

“Ang Karnirong pinatay,

Yay ang dapat ang marisibi ta gaem, manggad, kinata-wanan, ig poirsa.

Tanandia tang dapat galangen, padengegan, ig dayawen!”

¹³Ig naba-yanong pamagkanta tang tanan ang mga bindoat ong langit, ong tanek, ong adalem tang tanek, asta ong talsi ang ganing,

“Dayawen ta tang kakarong ong trono asta ang Karniro!

Galangen ig padengegan ta bilang makagagaem ong tanan asta tanopa!”

¹⁴Dayon ang siminabat tang ayep ang epat ang ganing, “Amen!” Ig ang mga mepet namansilod ig namagto.

Ang paglasik ong mga silio tang kasolatan

6 Initao ang linasik tang Karniro tang primiro ong pitong silio tang kasolatan, ig naba-yanong minitala tang tata ong epat ang ayep ang boi, ang midio doldol tang bosis na. Ganing tanandia, “Tani!” ²Napa-deko ig may initao ang tatang kabayong kolit. Ang pagtay don may agbiotan nang panak. Sindolan tanandia ta korona ig dayon ang pinasikad na tang kabayo na agod pirdien na ra enged tang mga kasoay na.

³Pagatapos ta si, linasik tang Karniro tang yadoang silio tang kasolatan. Ig naba-yano kang minitala tang yadoang ayep ang ganing, “Tani!” ⁴Ig limindoa tang tata sing kabayo, ig narin masinggi. Ang pagtay don sindolan ta gaem agod magekel ta golo ong tanek, agod mamagparatayan tang mga taw. Ig sindolan pa ta mabael ang ispada.

⁵Asing linasik tang Karniro tang ya-long silio, naba-yano tang ya-long ayep ang ganing, “Tani!” Ig initao tang tatang kabayong lagem. Ang pagtay don may agbiotan nang simbangan. ⁶Oman may naba-yanong midio bosis ang nagalin ong ka-ngan tang epat ang ayep ig ganing don ong pagtay ong kabayo, “Ang kinaldaw ta tang taw magtaket ong tolong polak ang belat ang maralen, obin siam ang polak ang baraton.” ^{**}Ayaw lamang ondion pa tang mantika obin bino nira.”

⁷Pagatapos ta si, linasik tang Karniro tang yapat ang silio, ig naba-yanong inaning tang yapat ong mga ayep, “Tani!” ⁸Napa-deko, ig initao tang tatang kabayong lespad. Ang pagtay don ang aran na si Kamatayen, ig si Impirno angkat na. Tanirang doroa sindolan ta gaem ang pamatayen tang yapat ang

parti tang mga taw ong kalibotan ong mga gira, ong letem, ong sarot, ig ong mga maraiteg ang mga ayep ang gistar ong kalibotan.

⁹Linasik tang Karniro tang yalimang silio. Ig don ong adalem tang altar initao tang mga kalag tang mga pinamatay tenged ong mataligan nirang pagpamatod natetenged ong bitala tang Dios. ¹⁰Minitag tanira ta mapoirsa ang ganing, “Ampoan ang Makagagaem, ang Mataligan ig Sagrado! Monopa pa kaboyang tang elat amen ba-lo sintinsian mo ig balten tang mga taw ong tanek ang namamatay ong yamen?” ¹¹Oman, ang kada tata ong nira sindolan ta maboat ang lambong ang kolit, ig inaning tanirang mamagelat kang lagi asta malobot ang mangapatay tang mga logod nirang pamagsirbi ka ong Dios, ang pamatayen ka pario ong nira.

¹²Mandian mintras pa-deko, linasik tang Karniro tang yanem dang silio. Nanlinog ta mapoirsa, naninlagement tang kaldaw pario ta lambong ang panlokxa, ig ang bolan nanisinggi pario ta dogo. ¹³Asta ang mga bitokon ong langit nangabo-log da ong tanek ang midio mga oring borak tang ayong igos ang raramatak mga aggeyepen tang mapoirsang mageyep. ¹⁴Ang langit nalipat lamang ang midio papil ang binalolon, ig ang tanan ang mga bokid ig mga isla nangakomit ong mga poisto nira. ¹⁵Namantalok tang mga adi tang tanek, ang mga prinsipi, mga hiniral, mga manggaranen, mga alalawig tang katengdanan nira, ig ang tanan ang klasi ta taw, torobolon man obin belag. Namantalok tanira ong mga koiba ig ong adalem tang mga batong mababael ong bokid. ¹⁶Ig inaning nira ong mga bokid ig mga bato, “Tampekan ami nindio agod indi ami

****6:6** 6:6 Ong bitalang Grigo, ang belat ang maralen yay ang “trigo” ang aggamiten ong arinang ispisial, ig ang baraton yay ang “barli” ang aggamiten ong ordinario. Maliag yaning, magkatinir tanira ta krisis ong pamangan.

itaen tang kakarong ong trono, ig bal-ampa malibri ami ong silot ang ipak-abot tang Karniro. ¹⁷Tenged narin da tang bantog ang kaldaw ang magsilot tanira ong mga taw ig anda enged ay mapagagoanta!”

Ang 144,000 ang tinatakan ong Israel

7 Pagatapos ta si, may initao ang mga anghil ang ke-deng ong epat ang potod tang kalibotan. Aggawidan nira tang epat ang mageyep agod anday meyep ong tanek, ong talsi, obin ong maski onopang papa ta ayoay. ²Tanira yay ang sindolan tang Dios ta gaem ang maglangga ong tanek may ong talsi. Ig initao ka tang tata sing anghil ang kaka-yat magalin ong tere-lan. Ekel na tang pantatak tang Dios ang boi. Miniteg tanandia ta mapoirsa ong epat ang anghil ³ ang ganing, “Indi kang lagi langgaen mi tang tanek, ang talsi, obin ang mga ayo. Elaten ming matatakan da ong toto tang mga taw ang pamagsirbi ong yaten ang Dios.” ⁴Ig inaning ong yen tang bilang tang tinatakan, tang gatos may epat ang polok may epat ang ribo magalin ong tanan ang tribo tang Israel: ⁵ong tribo ni Juda 12,000, ong tribo ni Reuben 12,000, ong tribo ni Gad 12,000, ⁶ong tribo ni Aser 12,000, ong tribo ni Neftali 12,000, ong tribo ni Manases 12,000, ⁷ong tribo ni Simeon 12,000, ong tribo ni Levi 12,000, ong tribo ni Isacar 12,000, ⁸ong tribo ni Zebulun 12,000, ong tribo ni Jose 12,000, ong tribo ni Benjamin 12,000.

Dorong taw ong talongan tang trono tang Dios

⁹Pagatapos ta si, initao tang mga taw ang indi mabilang tenged ong kadodoron nira. Ang mga taw ang na nagalin ong tanan ang nasion, tribo, dogo, ig ong tanan ang klasi ta bitala. Pamansi-

deng tanira don ong talongan tang trono ig ong Karniro. Ang lambong nira poros kolit ig marimaboat, ig pamagbiot tanira ta mga palaspas. ¹⁰Pamaginiteg tanira ta mapoirsa ang ganing, “Ang naglibri ong yaten yay ang yaten ang Dios ang kakarong ong trono, asta ang Karniro!” ¹¹Ig ang tanan ang mga anghil pamansideng ong palibot tang trono ig ong mga kamepetan, ig ong epat ang ayep ang boi. Namansilod tang mga anghil ong talongan tang trono ig namagdayaw tanira ong Dios ¹² ang ganing, “Matod ang enged ang yaten ang Dios dapat dayawen, padengegan, pasalamatan ig galangen. Tanandia tang matakko, ig ang tanan ang gaem ig poirsa atan ong nandia. Dayawen tanandiang anday kataposan! Amen!”

¹³Ang tata ong mga kamepetan tang nane-ma ong yen ang ganing, “Gatawanan mo mga sinopa tang mga asiang pamagtok ta kolit, ig mga ong aypa tanira namagalin?” ¹⁴Ganingo, “Magino, yawa lamang tang gatako.” Ganing tanandia ong yen, “Tanira tang indi namagpadeg ong dobali tang doro kaelet ang pagpaliwag. Linimpio nira ig pinakolit tang mga lambong nira ong dogo tang Karniro. ¹⁵Yay asia ang atan tanira ong talongan tang trono tang Dios, ig pamagsirbi ong nandia kaldaw ig labi ong Timplo na. Ig ang Dios mismong kakarong ong trono tang magsakep ong nira. ¹⁶Indi ra tanira letemen ig koawen; indi ra tanira makintan tang kaldaw obin mapaso ta maski onopang makinitay. ¹⁷Tenged ang Karnirong asia ong ka-ngan tang trono tang magimong manigbadbad ang magsagod ong nira. E-lan na tanira ong toro-bodan ang pagtorol ta kaboing anday kataposan. Ig piden tang Dios tang tanan ang lok ong mga mata nira.”

Ang yapitong silio

8 Asing linasik tang Karniro tang yapitong silio, andang pisan ay nagininal don ong langit ong teled ta mga tengang oras. ²Oman initao ang sindolan ta torotot tang kada tata ong pitong anghil ang ke-deng ong talongan tang Dios.

³May tanga anghilan pa enged ang napalenget ong altar. May agbiotang nang bolawan ang beretangan ta insinso. Sindolan tanandia ta dorong insinso agod ibolontad na don ong altar ang bolawan ong talongan tang trono, ya-pen na ong mga pangadi tang mga sinakepan tang Dios. ⁴Magalin ong kalima tang anghil, rimirinobok-robok padibabaw tang kato tang insinsong sinirok, aroman tang mga pangadi tang mga sinakepan tang Dios. ⁵Oman ang beretangan ang asi tang insinso pinonokan na ta bala ta apoy ang nagalin ong altar ig dayon ang pinlek na ong kalibotan. Ong oras ang laging asi diminoldol, diminageb, kiminoldap, ig nanlinog.

Ang mga torotot

⁶Mandian, ang pitong mga anghil nagsimpan dang magpa-nog tang mga torotot nira.

⁷Asing ineyep tang primirong anghil tang torotot na, kiminoran ta yilo ig apoy ang may tagel nang dogo. Nasirok tang ya-long parti tang tanek, ig ya-long parti tang kayoan, ig tanan ang ilaw ang ibabawen.

⁸Asing ineyep tang yadoang anghil tang torotot na, nabo-log ong talsi tang tatang midio mabael ang bokid ang gasirok. Nagimong dogo tang ya-long parti tang talsi, ⁹ig nangapatay tang ya-long parti tang mga bagay ang gaboi don, ig nangalangga tang ya-long parti ong mga tarayan ong talsi.

¹⁰Asing ineyep tang ya-long anghil tang torotot na, nabo-log magalin ong

langit tang tatang mabael ang bitokon ang dadaba-daba ang midio tolok, ig nabo-log ong ya-long parti tang soba ig mga toro-bodan. ¹¹Ang bitokon ang asi ginoyan ta Mapakit. Ig nagpakit ka kaman tang ya-long parti tang wi, ig dorong mga taw tang nangapatay tenged nanginem tanira tang wing asi.

¹²Asing ineyep tang yapat ang anghil tang torotot na, nalangga tang ya-long parti tang kaldaw, bolan, may mga bitokon, ig nalipat tang ya-long parti tang kayagan nira. Animan nangi-lep tang ya-long parti tang kaldaw ig ya-long parti tang labi.

¹³Pagatapos ta si may initao ang banog ang lalayog ong dibabaw. Nabayangong giteg ta mapoirsa ang ganing, “Kailo ka! Kailo ka! Kailo ka tang mga gistar ong kalibotan mga magpatonog tang tolo pang mga anghil tang torotot nira!”

9 Asing ineyep tang yalimang anghil tang torotot na, initao ang nabo-log ong tanek tang tatang bitokon. Sindol ong bitokon ang narin tang liabi ong portan ang paning ong kadalemdaleman ang prisoan tang mga dimonio. ²Inabrian tang bitokon tang portan, ig dayon ang limindoa tang katong midio nagalin ong kaba-el-baelan ang pogon, animan nangi-lep tang kaldaw asta ang dibabaw. ³Namansiloa tang mga sibala nagalin ong kato ig namagwasag ong tanek. Sindolan tanira ta gaem ang magpasit pario ong anono-siok. ⁴Sinoyonan tanirang indi langgaen nira tang mga ibabawen, mga ayo obin maski onopang klasi ta iloloak, kondi ang mga taw lamang ang anday tatak tang Dios ong mga toto nira tang pasitan nira. ⁵Indi agpagnan tang mga siba-lang narin ang pamatayen tang mga taw, kondi paliwagan lamang ong teled ta limang bolan. Ang kasit tang inalat nira pario ong inalat ta anono-siok. ⁶Animan ong teled

tang limang bolan ang asi dilemen nira tang kamatayen, piro indi tanira mangapatay. Maski galiliag da enged tanirang mangapatay, palawid ong nira tang kamatayen.

⁷ Ang mga itsora tang mga siba-lang asi, midio mga kabayong simpan dang magiggira. Ong mga kolo nira may agbobondo ang midio koronang bolawan ig ang emet nira midio emet ta taw.

⁸ Ang boa nira midio boa ta babay, ig ang mga isi nira midio isi ta lion. ⁹ Ang debdeb nira gadapan ta midio panagang ang taltalen, ig ang ingal tang mga kalipapa nira pario ong mga karong panggira ang aggoyodan ta dorong mga kabayong pamanikad ang paning ong gira.

¹⁰ Ang mga ikog nira midio mga ikog tang anono-siok ang pamambek. Ong mga ikog nira tang gaem nira para magpasit ta mga taw ong teled ta limang bolan. ¹¹ Ang adi nira yay ang anghil ang pagbantay ong prisoan ang kadalemdaleman. Ang aran na ong bitalang Hebreo si Abadon, ig ong Grigo si Apolion, ang maliag yaning Maniglangga.

¹² Tapos da tang primirong makaeled ang mainabo, piro may doroa pa enged ang komabot.

¹³ Asing ineyep tang yanem ang anghil tang torotot na, naba-yano tang tatang bosis ang nagalin ong epat ang potod tang altar ang bolawan ang ga-tang ong talongan tang Dios. ¹⁴ Ganing tang bosis ong yanem ang anghil ang may torotot na, "Palpatan mo ra tang epat ang anghil ang aglapoton ong binit tang mabael ang soba tang Eufrates." ¹⁵ Ig pinalpatan tang epat ang anghil ang sinimban ang lagi para ong oras, kaldaw, ig bolan tang takon ang na, agod patayen nira tang ya-long parti tang mga taw ong kalibotan. ¹⁶ Inaning ong yen tang bilang tang mga sondalong manigkabayo, ig yay doroang gatos ang milion. ¹⁷ Ig sigon ong pinaita ong yen, maning ta

na tang itsora tang kabayo ig ang mga manigkabayo. Ang mga panagang nira, ang kolor nira masinggi midio apoy, asol ang midio sapiro, ig kalawag ang midio asopri. Midio lion tang mga kolo tang mga kabayo. Ig ong mga ang nira may loloang apoy, kato, ig asopri, ¹⁸ ang yay ang nagimong tolong sarot ang namatay ong ya-long parti tang mga taw. ¹⁹ Ang gaem tang mga kabayo nagalin ong mga anga ig ikog nira. Tened ang mga ikog nira midio mga ma-kal ang pangalat ig aggamiten nira ong pagpasit tang mga taw.

²⁰ Piro ang mga taw ang nabo-wan, ang indi nangapatay ong mga sarot ang na, indi pa enged bino-wanan nira tang mga dios-diosan ang agboaten nira. Sigi pa ka enged tang pagto nira ong mga dimonio, ig ong mga riboltong bolawan, silber, saway, bato ig ayo, ang indi maita, indi mabasi, ig indi mapanaw. ²¹ Indi tanira namagtogat ong pagpamatay nira ta taw, pagpintas nira, pangombabay may pangonlali, obin pagpanakaw.

Ang anghil ig ang ge-ley ang kasolatan

10 Pagatapos ta si, initao pa tang tata pang makagagaem ang anghil ang agpababak magalin ong langit. Gakopotan tanandia ta onom ig may rinbo ong kokoloan na. Sisingsat ang midio kaldaw tang emet na, ig pario ta adiling apoy tang mga bisit na. ² May ekel nang ge-ley ang kasolatan ang nabrian da. Binondo na ong talsi tang tong kakay na ig ong tanek tang walang kakay na. ³ Miniteng tanandia, ig ang bosis na midio lion ang gingereb. Ig may bosis ang nagalin ong pitong mga doldol ang siminabat ong nandia. ⁴ Magsolato ra rin pagatapos tang doldol, piro naba-yano ang nagalin ong langit tang tatang bosis ang ganing,

“Italok mo tang inaning tang pitong doldol. Indi isolat mo!”

⁵Ig ang anghil ang initao ang pamondo ong talsi ig ong tanek, pinalawig na ong kalima nang to ong langit ⁶ig nanompa ong aran tang Dios ang boi asta tanopa ang yay ang nagboat tang langit, tanek, talsi ig ang tanan ang ga-tang don. Ganing tanandia, “Indi ra lamang maboay! ⁷Mga eyepen tang yapitong anghil tang torotot na, boaten da tang Dios tang sikritong plano na sigon ong pinatako na ong mga torobolon nang mga propita.”

⁸Oman nagigampang si ong yen tang bosis ang naba-yano magalin ong langit ang ganing, “Lemengeta ong anghil ang pamondo ong talsi ig ong tanek, ig komiten mo tang kasolatan ang agbiotan na ang nabrian da.” ⁹Animan linengetano tang anghil ig pina-dolo tang kasolatan. Ganing tanandia ong yen, “Komiten mo na ig panganen mo. Mapakit sia ong torok-torokan, piro mamit ong anga mo pario ta lanaw.” ¹⁰Kinomito ig pinangan tang ge-ley ang kasolatan. Mamit kaman ang midio lanaw. Piro asing na-leno ra, nagpakit ka tang torok-torokano.

¹¹Ig inaning na ong yen, “Kaminis-tiran ang ipakabot mong moman tang bitala tang Dios natetenged ong mainabo ong mga taw ang magalin ong sari-saring nasion ig bitala, asta ong mga adi nira.”

Ang doroang manigpamatod

11 Pagatapos, may sindol ong yen ang tatang pantaket ang midio baston. Ig ganing tang nagtorol, “Ala, takenen mo tang Timplo tang Dios may ang altar, ig bilangen mo tang mga pamagto don. ²Piro indi ra takenen mo tang plasa-plasa ong loa tang Timplo, tenged ang logar ang asia sindol da ong mga taw ang indi gailala ong Dios. Asia

tanira tang manlangga tang sagradong siodad tang Jerusalem ong teled ta epat ang polok may doroang bolan. ³Piro ipekelo don tang doroang manigpamatodo, ang mamagloksa ang mamaglam-bong ta sako, ig ong teled ta tang ribo ig doroang gatos may enem ang polok ang kaldaw ipakabot nira tang bitala tang Dios.”

⁴Ang doroang manigpamatod ang na yay ang doroang papang olibo ig doroang tolok ang pamagsirbi ong talongan tang Gino tang kalibotan. ⁵Ig mga may magsobok ang magpasit ong nira, lomboa ong mga anga nira tang apoy ang magtolpok ong mga kasoay nira. Maning atan tang pagpatay nira ong maski sinopay magpasit ong nira. ⁶May gaem nirang magtorol ta tagkikinit agod indi komoran ong timpo tang pagpamatod nira. Ig may gaem ka nirang boaten ang dogo tang tanan ang wi, ig magpaekel ta maski onopang klasi ta sarot ong tanek mga kada maliagan nira.

⁷Pagatapos nirang magpamatod, lomboa tang tatang sapat ang magalin ong kadalem-daleman ang prisoan ig magigira ong nira. Mapirdi tanira tang sapat ig dayon tanirang patayen. ⁸Ang sinangoni nira mabo-wan ong karsada tang bantog ang siodad, ang yay ang poidi kang ingaranan ta Sodoma obin Ehipto tenged ong sobrang kalainan na. (Tarin ka ong siodad ang na linansang ong kros tang Gino nira.) ⁹Ong teled ta tolong kaldaw may tenga, ang mga sinangoni nira pa-dekan tang mga taw ang magalin ong sari-saring dogo, tribo, bitala, ig nasion. Ig indi tanira maliliag ang ilbeng tang mga sinangoni nira. ¹⁰Mangalipay ta mo-ya tang tanan ang taw ong kalibotan. Magsilibra tanira ig mamagrigoan ong tata may tata tenged patay da tang doroang asing propita tang Dios ang nagekel ta dorong kaliwagan ong nira. ¹¹Piro pagata-lib tang tolong

kaldaw may tenga, sindolan si tanira tang Dios ta linawa, ig kimindeng tanira. Ig pinangeldan ta mo-ya tang nangaita ong nira. ¹²Oman naba-yan nira tang doru kapoirsang bosis ang nagalin ong langit ang ganing, “Koma-yat amo tani!” Ig mintras pa-dek ong nira tang mga kasoay nira, napalangit tanirang doroa ong tatang onom. ¹³Nanlinog ta doru kapoirsa ong oras kang asi. Napegnak tang yapolok ang parti tang siodad, ig pitong ribong taw tang nangapatay. Ang mga nabo-wan ang mga taw pinangeldan, ig dinayaw nira tang Dios ang gistar ong langit.

¹⁴Natapos da tang yadoang makaeled ang mainabo, piro alenget dang mainabo tang ya-lo.

Ang yapitong torotot

¹⁵Asing ineyep tang yapitong anghil tang torotot na, may mapoirsang bosis magalin ong langit tang minitala ang ganing, “Anda ray adi ang maggaem ong kalibotan poira lamang ong Ampoan ta ig ang Cristong sinobol na. Maggaem tanandiang anday kataposan!” ¹⁶Ig ang bainti koatrong mga mepet ang kakarong ong mga trono nira ong talongan tang Dios namansilod ig namagdayaw ong nandia ¹⁷ang ganing, “Ampoan ang Dios ang makagagaem ong tanan,

Yawa tang Dios asing tokaw asta mandian.

Pagpasalamat ami ong nio tenged ginamit mo ra tang gaem mong anday kataposan

Ig nagimpisā rang maggaem ong kalibotan!

¹⁸Ang mga taw ang indi gailala ong nio gangasilag ta mo-ya.

Piro nakabot da tang oras ang silotan mo ra tanira.

Ig ang mga nangapatay osgaran mo ra ka.

Narin da tang oras ang primioan mo ra tang mga torobolon mong mga propita, ig ang tanan ang mga sinakepan mo, alawig man obin dibabak tang pagkabetang nira, basta namaggalang ong nio.

Oras dang pamatayen mo tang mga taw ang pamanlangga tang kalibotan.”

¹⁹Pagatapos ta si, inabrian tang Timplo tang Dios don ong langit, ig don ong teled inita tang Kaban ang bintangan tang Sagradong Inigoan tang Dios ong mga tawan na. Oman dayon ang kiminoldap, diminoldol ig diminageb ta mapoirsa, nanlinog ig kiminoran ta yilo ang midio bato.

Ang babay ig ang dragon

12 Oman may napaita don ong langit ang tatang makabebereng ang pasinial. May tatang babay ang gabongotan tang kaldaw, ig ang bolan don ong adalem tang kakayan na, ig ang kolo na may korona nang dosi nga kabitokonan. ²Alenget da tanandiang mangana, animan naiteg tanandia ong sobrang kasitan ig kaliwagan.

³Tata pang pasinial tang napaita don ong langit. May tatang masingging dragon ang doru kabael. Pito tang kolo na, tampolok tang tongay na ig may korona tang kada kolo na. ⁴Kinalieg na tang ikog na tang ya-long parti tang mga bitokon ig binanggil na ong tanek. Oman kimindeng tanandia ong kakayan tang babay ang alenget dang mangana agod mga lomboa tang mola, te-ben nang lagi. ⁵Ig ang babay nangana ta molang lali, piro may nangalaw ang lagi ong mola ig ingkelan narin ong Dios, ong trono na. Ang molang narin ay tinaganang maggaem ong tanan ang nasion, ang andang pisan ay mapangontra ong nandia. ⁶Ig ang babay ang nangana, naglayas ang napaning ong kabobokidan, ong tatang logar ang natagana rang lagi tang Dios

para ong nandia, agod masikaso tanandia ong teled ta tang ribo may doroang gatos may enem ang polok ang kaldaw.

⁷Pagatapos ta si, nagimpisa ra tang gira ong langit! Nagigbatok tang arkanghil ang si Miguel ig ang karomanan nang mga anghil kontra ong dragon. Ig ang dragon ig ang karomanan nang mga anghil nagigbatok ka. ⁸Napirdi tang dragon asta ang mga sinakepan na, ig pinalayas tanira don ong langit. ⁹Binanggihil tang mabael ang dragon, ang yay ang ma-kal asing tokaw ig agganingen dimonio obin Satanas. Tanandia nanloko ong mga taw ong bilog ang kalibotan. Binanggihil tanandia ong tanek aroman tang mga sinakepan na.

¹⁰Ig naba-yano tang tatang bosis ang mapoirsang nagalin ong langit ang ganing, “Mandian kiminabot da tang oras nga ang mga taw ilibri ra tang Dios! Agpaita na ra mandian tang gaem na bilang Adi asta ang aotoridad tang Cristong pinilik na! Tened pinalayas da ong langit si Satanas, ang yay ang anday penay ang pagbandan ong mga logod ta. ¹¹Dineg nira tanandia tened ong dogo tang Karniro, asta ong mo-yang bali-tang pinamatodan nira. Ig asta ang kaboi nira, pinrinda nira. ¹²Animan yamong mga pamansistar ong langit, malipay amo! Piro kailo ka tang mga paman-sistar ong tanek asta ong talsi, tened si Satanas napababak da atan ong nindio. Gerepan dang pisan tanandia tened gata-wanan na ang ge-ley da lamang tang timpong gabo-wan ong nandia.”

¹³Asing pagamalamad tang dragon ang tanandia binanggihil da ong tanek, rinotos na tang babay ang nangana ong molang lali. ¹⁴Piro ang babay sindolan ta doroang kalipapa tang tatang mabael ang banog agod malayog paning ong kabobokidan. Don tanandia italok ong teled ta tolong takon may tenga, agod

indi tanandia maonopa tang ma-kal ang ya kay ang dragon. ¹⁵Animan, nagbola tang ma-kal ta wing midio ba ra ang pagrotos ong babay agod iwawa tanandia. ¹⁶Piro ang babay sinabangan tang tanek. Nagrika ta mabael tang tanek ig sinep na tang wing pagalin ong anga tang dragon, animan nalibri tang babay. ¹⁷Ong sobrang kasisilagen tang dragon, pinanalongan na tang domang mga ana tang babay agod giraen. Narin yay ang mga taw ang pamagtoman tang mga tobol tang Dios ig pirming pamagosoy ong mga kamatodan ang sinoldok ni Jesus. ¹⁸Ig kimindeng tang dragon ong baybay.

Ang doroang mabael ang sapat

13 Pagatapos, initao ang limintaw tang tatang mabael ang sapat ong talsi. Tampolok tang tongay na ig pito tang kolo na. Kada tongay may korona na, ig ong kada kolo na may gasolat ang aran ang panginsolto ong Dios. ²Ang sapat ang asing initao midio lipardo, piro ang kakay na midio kakay ta oso, ig ang anga na anga ta lion. Ang sapat sindolan tang dragon tang sadili nang poirsa ig mabael ang gaem bilang adi. ³Ang tatang kolo tang sapat midio pinatay, piro ang igad ang midio ikamatay na nago-ya. Animan nangabereng ta mo-ya tang mga taw ong kalibotan, ig namagosoy da ong sapat. ⁴Dinayaw nira tang dragon tened tanandia tang nagtorol ta gaem ong sapat. Dinayaw ka nira tang sapat ang ganing, “Anda ray matolad ong sapat ang narin, ig anda ra kay mapagkontra ong nandia.”

⁵Ang sapat pinabayan da lamang tang Dios ang magpambog ig magbitala ta malain kontra ong Dios, ig pinagnan kang maggaem ong teled ta epat ang polok may doroang bolan. ⁶Agpakalainen na tang Dios, ang aran tang Dios, ang istaran tang Dios, ig ang tanan ang pamansistar ong langit. ⁷Pinagnan

tanandiang soayen na ig pirdien tang mga sinakepan tang Dios. Ig sindolan ka ta aotoridad ang maggaem ong tanan ang taw ong kalibotan maski onopang tribo, dogo, bitala, obin nasion. ⁸Ang sapat ang asi towan tang tanan ang taw ong kalibotan nga ang mga aran nira indi gasolat ong librong listan tang mga may kaboging anday kataposan. Ang Karnirong pinatay yay ang pagbiot tang librong asing don dang lagi tang mga aran nira ba-lo bindoat tang kalibotan. ⁹Yamong mga gangabasi, pama-yan mi ta mo-ya! ¹⁰Mabiag tang maski sinopay pinilik agod mabiag. Ig ang pinilik agod mapatay ong ispada mapatay ka ong ispada. Animan ang mga sinakepan tang Dios, kaministiran magagoanta ong moyang nem ig magpadayon ang magto ong Dios.

¹¹Pagatapos ta si, initao tang tam-bilog pa enged ang sapat ang mabael ang limindoa nagalin ong tanek. Ang sapat ang narin doroa tang tongay na pario ong tongay ta karniro, piro mga mitala midio dragon. ¹²Pagsirbi tanandia ong na-kaw ang sapat ig ginamit na tang tanan ang gaem tang sapat ang asi agod regesen na tang tanan ang taw ong kalibotan ang magto ong nakaw ang sapat, ang yay ang may igad ang dapat ikamatay na rin piro nagoyara. ¹³Makabebereng tang mga milagrang bindoat tang yadoang sapat ang na, pario tang pagpakoran na ta apoy magalin ong langit ong pama-dek ta mga taw. ¹⁴Animan ong mga milagrang pinaboat ong nandia tang primirong sapat, linoko na tang mga taw ong kalibotan. Inordinan na tanira ang magboat ta ribolto agod towan nira tang primirong sapat ang sinibatan ta ispada piro naboi pa. ¹⁵Pinagnan ka tang yadoang sapat

ang oldan ta linawa tang ribolto tang primirong sapat agod mabitala tang ribolto ig mapanobol ang pamatayen tang tanan ang mga taw ang indi mamagto ong nandia. ¹⁶Ig rineges pa tang yadoang sapat ang patatakan ong mga tong kalima nira obin ong toto nira ang tanan ang mga taw—alawig man obin dibabak tang pagkabetang nira, manggaden man obin malised, torobolon man obin belag. ¹⁷Ig ang maski sinopay indi magpatatak tang aran tang sapat obin ang nomiro tang aran na indi mapamakal obin mapagpabakal.

¹⁸Kaministiran tarin tang kinata-wanan. Poiding mata-wanan tang maski sinopay matako tang maliag yaning tang nomiro tang sapat, tenged narin may agtatalok nang aran ta taw. Ang nomiro na yay 666.

Ang kanta tang mga ginawad

14 Pagatapos ta si, initao tang Karnirong ke-deng don ong Bokid tang Sion.^{††} Aroman na don tang tang gatos may epat ang polok may epat ang ribong taw. Ong mga toto nira gasolat tang aran tang Karniro ig ang Tatay na. ²Ig may bosis ang naba-yano ang nagalin ong langit ang midio mababael ang lampak ta langeb obin mabael ang doldol. Midio ka to-tog ta mga manigto-tog ta arpa. ³Ig pamagkanta tanira ta ba-long kanta ong talongan tang trono may ong epat ang ayep asta ong mga mepet. Ang agkantaen nira, anday domang matako ta si poira lamang ong nira, ang yay ang mga ginawad magalin ong kalibotan. ⁴Tanira yay ang mga taw ang indi namagbisio ong mga babay, kondi namagpadayon ang limpio tang kaboi nira. Indi enged tanira namagpabelag

^{††}14:1 14:1 Ang “Sion” tatang goy ong siodad tang Jerusalem asing tokaw, tenged ang siodad don mismo ong Bokid tang Sion.

ong Karniro maski ong aypa tanandia paning. Ginawad tanira nagalin ong domang mga taw agod magimong primirong igborolontad ong Dios ig ong Karniro. ⁵Indi tanira namagbo-li maski tanopa, ig anda enged ay sarawayen ong nira.

Ang tolong anghil

⁶Ig dayon ang initao ang tata sing anghil ang lalayog ong dibabaw. Ekel na tang Mo-yang Balitang indi enged magoman-oman agod ibalita na ong mga taw ong kalibotan, ong tanan ang nasion, tribo, bitala ig dogo. ⁷Minitala tanandia ta mapoirsa ang ganing, “Meled amo ong Dios, ig dayawen mi tang kagaeman na! Tenged kiminabot da tang oras ang magosgar tanandia. Towan mi ra tang Dios ang nagboat tang langit, tanek, talsi ig ang mga torobodan ta wi!”

⁸May diminaton sing yadoang anghil ang ganing, “Napegnak da! Napegnak da tang bantog ang siodad tang Babilonia! Inomid na tang tanan ang taw agod boaten ang aroman na tang sadiling mga kaliliagan nang anday sasayod, ang midio pininem /pinainem?? na tang irinemen ang dorok kaiteg.”

⁹May ya-lo sing anghil ang diminaton ong nira ang minaning ta dorok kapoirsa, “Ang maski sinopay magto ong mabael ang sapat ig ong ribolto na, ig magrisibi tang tatak na ong kalima na obin ong toto na ¹⁰mapasaran na enged tang silot ang ipakabot tang Dios ong nira. Tenged nabo-bok na ra tang porong kasisilagen na ong tatang kopa, ig yay ang ipainem na ong nira. Papagpinitinsiaen tanira ong apoy ig asopri ong talongan tang Karniro ig ang sagradong mga anghil. ¹¹Ang katong magalin ong apoy ang pagpapinitinsia ong nira rorobok-rokok asta ong tanopa. Kaldaw ig labi indi enged tanira mapagpayay tenged

nagto tanira ong sapat ig ong ribolto na, ig namagrisibi tang tatak tang aran na.”

¹²Animan yamong mga sinakepan tang Dios, ang pamagtoman tang mga tobol na ig pamagpadayon ang pamagto ong ni Jesus, kaministiran ang magprosi-gir ig magagoanta amo ong mo-yang nem.

¹³Ig may naba-yano sing bosis ang minitala ang ganing, “Isolat mo nani: Impisa mandian masoirti enged tang mga mamagsirbi ong Gino tegka ong kamatayen!” Ig siminabat tang Ispirito Santo, “Matod! Mapenay da tanira ong pagpabedlay nira, tenged mademdeman pa enged tang mga mo-yang bindoatan nira.”

Ang pangangayeg tang kalibotan

¹⁴Napa-deko, ig initao tang tatang onom ang kolit. Don ong onom ang asi may kakarong ang midio taw. May korona nang bolawan ong kolo na, ig may agbiotang nang tatang gapas ang matarem.

¹⁵May tata pang anghil ang limindoa nagalin ong Timplo ig mapoirsang minitala ong kakarong ong onom, “Gamiten mo ra tang gapas mo, ig mangayega ra tenged oras da. Lotok da tang kalibotan!” ¹⁶Animan ang kakarong ong onom, lina-way na tang gapas na, ig nayegan da tang kalibotan.

¹⁷Oman may tata pang anghil ang limindoa don ong Timplo ong langit, ig may agbiotang na kang gapas ang matarem.

¹⁸Oman may limindoa si ka nagalin ong may altar ang tata pang anghil, ang yay ang manigbantay tang apoy. Miniteg tanandia ong anghil ang pagbiot ta gapas ang matarem ang ganing, “Gamiten mo ra tang gapas mo ig pangayegen mo ra tang mga obas ong kalibotan, tenged lotok da.” ¹⁹Animan pinanggapas na kaman tang mga obas

ig dayon ang pinlek na don ong tatang mabael ang paranggiekan, ang yay ang pagpaita tang grabing silot ang ipakabot tang Dios ong mga malain. ²⁰ Giniek tang obas ong loa tang siodad ig magalin ong paranggiekan nagba ta dogo, tolong gatos ang kilometro tang kaboat na ig tang depa tang kadalem na.

Ang oring mga sarot

15 Ig may initao pang oman ang tatang matod ang makabebereng ang bagay don ong langit: pitong anghil ang may ekel nirang pitong sarot. Narin tang kaorian ang mga sarot tenged tarin da magtapos tang pagsilot tang Dios ang ipakabot na ong mga taw.

² May initao ang midio kristal ang talsing dadaba-daba. Initao ka tang mga namandeg kontra ong mabael ang sapat. Tanira yay ang indi namagto ong ribolto na, ig indi namagpatatak tang nomiro na, ang yay ang aran na. Ke-deng tanira ong baybay, ig biot nira tang mga arpa nira, ang yay ang mga toro-togan ang sindol tang Dios ong nira. ³ Agkantaen nira tang kanta ni Moises ang torobolon tang Dios, ang ya kay ang kanta tang Karniro ang ganing:

“Ampoan ang Dios ang Makagagaem ong tanan,

Delayawen ang enged ig matod ang makabebereng tang bindoatan mo!

Adi tang mga nasion,

Mato-lid ig matod tang tanan ang agboaten mo!

⁴ Sinopa lamang, Gino, tang indi meled ong nio?

Sinopa lamang tang indi magdayaw ong nio?

Yawa lamang tang sagrado.

Ang mga taw ong tanan ang nasion mamansilenget ig mamagto ong nio,

Tenged aggitaen nirang tanan tang mga bindoatan mong mato-lid.”

⁵ Pagatapos ta na, initao ang inabrian don ong langit tang kasagradoan ang logar ong teled tang Tordang pagpaita nga ang Dios aroman tang mga taw.

⁶ Ig magalin don, limindoa tang pitong anghil ang pagekel ta pitong sarot. Ang lambong nira sisinggat ig doro kakolit tang abel na, ig ang mga debdeb nira agbe-ketan ta midio bolawan. ⁷ Mandian, ang tata ong mga epat ang ayep ang boi nagtorol ong pitong anghil ang asi ta pitong mangkok ang bolawan ang ponok tang isilot tang Dios ang gaboring anday kataposan. ⁸ Ang Timplo namok ta kato tenged asia tang Dios ang delayawen ig makagagaem ong tanan. Ig anday ma-led ong Timplo mintras indi gatapos tang pitong sarot ang ekel tang pitong anghil.

Ang mga mangkok ang may teled nirang silot

16 Pagatapos, may naba-yanong tatang bosis ang mapoirsang nagalin ong Timplo. Panobol ong pitong mga anghil ang ganing, “Panaw amo ra! Ibo-bok mi ong kalibotan tang teled tang mga mangkok, ang yay ang isilot tang Dios ong mga taw!”

² Nagpanaw da tang primirong anghil ig bino-bok na ong kalibotan tang teled tang ekel nang mangkok. Ang nainabo, kiminabot tang ma-dik ig makalilimat ang igad ong mga taw ang narisibi tang tatak tang mabael ang sapat ig nagto ong ribolto na.

³ Bino-bok tang yadoang anghil tang teled tang mangkok na ong talsi. Ig ang talsi nagimong midio dogo ta taw ang patay, ig nangapatay tang tanan ang gangaboi ong talsi.

⁴ Bino-bok tang ya-long anghil tang teled tang mangkok na ong mga soba ig to-bodan, ig ang mga narin nagimong dogo ka. ⁵ Naba-yanong inaning tang anghil ang pagbantay ong mga wi:

“Yawa tang Sagrado, ang gaboi mandian ig asing tokaw!

Mato-lid tang pagosgar mo mandian ong nira.

⁶Tenged tanira tang mga namagpailig tang dogo tang mga sinakepan mo ig mga propita mo,

ig dogo ka mandian tang pinainem mo ong nira ang bagay ka enged ong nira!”

⁷Ig naba-yanong nagalin ong altar tang bitalang narin:

“Ampon ang Dios ang Makagagaem ong tanan, matod kaman ang matolig ig tama tang pagorosgaren mo!”

⁸Mandian, bino-bok tang yapat ang anghil tang teled tang mangkok na ong kaldaw. Ig sindolan narin ta gaem ang sirokon tang mga taw ong sobrang kinit na. ⁹Nasirok ka kaman tanira, ig bina-sol nira tang Dios ang may gaem ang magpaekel tang maning ta asing sarot. Piro indi enged tanira mamagtogat ig bo-wanan tang mga talak nira, ig indi tanira mamagdayaw ong Dios.

¹⁰Bino-bok tang yalimang anghil tang teled tang mangkok na ong trono tang mabael ang sapat, ig nangi-lep tang inadian na. Ig tenged ong pinitinsiang gapasaran tang mga taw, inalat da lamang nira tang mga bibil nira. ¹¹Bina-sol pa nira tang Dios ong langit tenged ong mga kaliwagan ig mga igad ang gapasaran nira, piro indi enged tanira mamagtogat ig indi bino-wanan nira tang mga malain ang bindoatan nira.

¹²Bino-bok tang yanem ang anghil tang teled tang mangkok na ong mabael ang soba tang Eufrates. Namara tang soba, ig nagimong dalan ang panawan tang mga adi ang magalin ong tere-lan. ¹³Ig initaong may loloa ong anga tang dragon, ig ong sapat, asta ong bo-lien ang propita, ang tolong malain ang ispiritong midio talipaka. ¹⁴Asia tanira pala mga dimoniong pamagboat ta mga

milagro. Agpaningan nira tang tanan ang adi ong kalibotan agod simeten nira ang magiggira kontra ong Dios ang mak-agagaem ong tanan mga komabot tang bantog ang kaldaw ang natirmino na.

¹⁵Ganing tang Gino, “Mamasi amo! Komaboto ong oras ang anday pagbantay, pario ong tatang takawan! Masoirti tang taw ang pirming gapoaw ig galisto tang lambong nira agod ong oras ang komaboto, indi tanira mamagpanaw ang mamaglebat ig indi mangapaeyak ong mga taw!”

¹⁶Ig ang tolong dimonio, sinimet nira tang mga adi don ong logar ang ag-goyan ta Armagedon, mga ong bitalang Hebreo.

¹⁷Bino-bok tang yapitong anghil tang teled tang mangkok na ong mga mageyep, ig may minitala ta mapoirsang nagalin ong trono don ong Timplo ang ganing, “Tapos da tang tanan!” ¹⁸Nangoldap, diminoldol ta mabael ig nanlinog ta dorong kapoira. Asi tang dorong poirsang linog ong istoria tang kalibotan impisang bindoat tang taw. Matod ang dorong kapoira! ¹⁹Ang bantog ang siodad naelay ong tolong parti, ig nalangga tang tanan ang siodad ong bilog ang kalibotan. Matod ang indi nalipatan tang Dios ang magsilot ong bantog ang siodad tang Babilonia. Lobot dang pinaba-yag na ong nira tang kasisilagen na. ²⁰Nalipat tang tanan ang mga poro, ig napegnak tang tanan ang mga bokid. ²¹Kiminoran ta mababael ang belak ta yilong pagsimbang ta alos limang polok ang kilo tang kada tata, ig nabegtakan tang mga taw. Ig binasol nira tang Dios tenged makaeled ang pisan tang sarot ang narin.

Ang bantog ang sarak

17 Pagatapos, ang tata ong pitong mga anghil ang poros may ekel nirang mangkok napalenget ong yen ang

ganing, “Tania, ipaitao ong nio mga monopa silotan tang bantog ang sarak, ang yay ang siodad ang gampir ong may dorong soba. ²Ang mga adi tang tanek nangombabay ong babay ang na, ig midio nabaleng tang tanan ang taw ong kalibotan ong pagpangonlali na.”

³Oman ginaemano tang Ispirito Santo, ig ingkelano tang anghil ong kabobokidan. Initao don tang tatang babay ang pagtay ong mabael ang sapat ang masinggi. Ang sapat ang asi, pito tang kolo na ig tampolok tang tongay na. Gasolat ong bilog ang sinangoni na tang mga aran ang panginsolto ong Dios. ⁴Granati ig masinggi tang lambong tang babay, ig doro-doro pang dikorasion nang bolawan, maralen ang bato ig mga pirlas. May agbiotang nang tatang kopang bolawan ang ponok ta malalaway ig malignang bagay ang nagpaita ang sarak ka kaman tanandia. ⁵Ong toto na may nasolat ang aran ang gatalok tang maliag nang yaning, ang ganing, “Ang bantog ang Babilonia, nanay tang mga sarak, ig ang tanan ang malalaway ong kalibotan.” ⁶Ig initao ang baleng pala tang babay ang na ong dogo tang mga sinakepan tang Dios ang pinamatay tenged ong pagto nira ong ni Jesus.

Naberengo ta mo-ya pagaitao ong nandia. ⁷Piro ganing tang anghil ong yen, “Angay gaberenga? Ibego ong nio tang maliag yaning tang babay ig ang agtayan nang sapat ang may pitong kolo na ig tampolok tang tongay na. ⁸Ang sapat ang inita mo boi asing tokaw ig patay da mandian. Piro moman tanandiang lomboa ong kadalem-daleman ang prisoan agod paning ong disgrasia nang anday kataposan. Itanen tanandia tang mga taw ong kalibotan, ang mga taw ang indi gasolat tang mga aran nira ong librong listan tang mga taw ang may kaboing anday kataposan, ang yay ang librong natapos dang lagi ba-lo pa tang kalib-

otan. Ig mga itaen da nira tang sapat mangabereng tanira ta mo-ya, tenged asing tanopa sia boi tanandia oman napatay, piro naboing oman.

⁹“Ong bagay ang na kaministiran tang kinata-wanan ig pagintindi. Ang pitong kolo tang sapat, yay ang pitong bokid ang agbondan tang babay. ¹⁰Ang maliag yaning ta si, pito kang adi. Lima ong pitong asing adi minegtak da, ang tambilog indi pa gakabot. Mga tanandia komabot, indi lamang maboay tang pagaradien na. ¹¹Ang sapat ang asing tanopa sia boi ig mandian patay da, tanandia tang yawalong adi. Tanandia tata ka ong pitong ading nanga-kaw, ig disgrasiang anday kataposan tang paningan na.

¹²“Ang tampolok ang tongay na ang inita mo yay ang tampolok ang ading indi pa pamaggaem. Na, tanira oldan ka ta aotoridad ang maggaem aroman tang sapat ong teled ta tatang oras lamang. ¹³Mamagoroyonan tang tampolok ang na, ig i-dol nira ong sapat tang gaem ig podir nira. ¹⁴Giraen nira tang Karniro piro degen tanira tang Karniro, tenged tanandia yay ang Gino tang mga gino, ig Adi tang mga adi. Ig manga-pen ong pagpandeg na tang mga ginoyan ig pini-lik na, ang matataligan ang namagosoy ong nandia.”

¹⁵Inaning ka ong yen tang anghil, “Ang mga sobang inita mong agbondan tang bantog ang sarak, yay ang dorong mga taw ong sari-saring mga nasyon, dogo ig bitala. ¹⁶Ig ang tampolok ang tongay ang inita mo asta ang sapat mangasilag ong babay ang asi. Kalawen nira tang tanan ang mga pagkabetang na ig bo-wanan tanandiang lebat. Panganen nira tang isi tang sinangoni na, ig sirokon tang mabo-wan. ¹⁷Mainabo ka kaman tang kaliliagan tang Dios, tenged tanandia tang nagtorol ta kinaisipan ong

mga ading asi agod mamagoroyonan tanirang magpasakep ong sapat asta indi magmatod tang mga bitala tang Dios.

¹⁸“Ang babay ang inita mo yay ang bantog ang siodad ang paggaem ong mga adi ong kalibotan.”

Ang pagbegtak tang siodad tang Babilonia

18 Pagatapos ta si, initao ang tatang anghil ang agpababak magalin ong langit. Mabael tang gaem na, ig nangayag tang bilog ang kalibotan tenged ong kayagan na. ²Miniteg tanandia ta mapoirsa ang ganing, “Minegtak da! Minegtak da tang bantog ang siodad tang Babilonia! Istaran da lamang mandian ta mga dimonio, ig orolikan tang mga malain ang ispirito, ig tanan ang klasing maboling ig malalain ang mga lamlam. ³Tenged inomid na tang tanan ang nasion agod boaten ka nira tang malaway, ang midio pininem na tanira ta irinemen ang doru kaiteg. Nangonlali tanandia ong mga adi ong tanek, ig ang mga nigosianti ong kalibotan namagmanggad da ong sobrang pagpagosto na ong mga bisio na.” ⁴Naba-yano pa tang tatang bosis ang nagalin ong langit ang ganing,

“Yamong mga tawano, palawid amo ong nandia!

Indi amo ma-pen ong mga kasalanan na Agod indi amo silotan ang aroman na!

⁵Tenged totompok da ig tondol da ong langit tang mga kasalanan na,

Ig indi malipatan tang Dios tang kalainan na.

⁶Boaten mi ong nandia tang bindoat na ong nindio,

Melet amo ta dobli ong mga bindoat na. Pongkon mi tang kopa na ta irinemen ang mas mapakit pa ong sinimpan na para ong nindio.

⁷Mga monopa tanandia nagpagosto ig nagpambog,

Ya kay ilbet ming kalisedan ig kaliwagan ong nandia.

Tenged pagpambog tanandia ong sadili na ang ganing,

‘Nanio kakarong bilang rayna.

Belago ta balo.

Indi maimong magsintio pario ong mga balo maski tanopa!’

⁸Tenged maning atan tang isip na, tarin delelengan ang masamitan na tang mga sarot ong teled ta tang kaldaw:

Sit, pagsinti, ig letem;

ig sirokon tanandia ta apoy.

Tenged makagagaem tang Ampoan ang Dios ang magosgar ong nandia.”

⁹Mamagtangit ig mamagini-yak tang mga adi ong tanek ang nangombabay ig namagpagosto ong nandia. Mga itaen nira tang kato tang siodad ang nang gasirok da, ¹⁰kendeng da lamang tanira ong alawid tenged eldan ang itaben maomid tanira ong gapasaran nang silot. Aningen nira, “Ay! Kailo ka tang bantog ig makagagaem ang siodad tang Babilonia! Ong tatang oras lamang nainabo ra tang silot na.”

¹¹Mamagtangit ka ig mamagsinti tang mga nigosianti ong kalibotan, tenged anda ray mamakal tang mga baligia nira. ¹²Anda ray mamakal tang mga bolawan, silber, batong maralen ig pirlas nira. Anday mamakal tang maralen ang abel pario tang sida ig mga abel ang kolor na granati ig masinggi. Anday mamakal tang sari-saring klasi ta mababanglong ayo, ig ya ka tang mga kagamitan nirang bindoat ong bangkil ta ilipanti ig ang mga maralen ang ayo, saway, taltalen, ig marmol. ¹³Maning ka ta si tang mga panagel ong mga pamangan, mga insinso ig sari-saring klasi ta pabanglo. Asta ang mga irinemen, langis, maralen ang arina ig trigo, baka ig karniro, kabayo ig karo, asta taw mismo bilang torobolon, anda kay mamakal. ¹⁴Maning tang mga nigosianti

ong siodad tang Babilonia, “Anda ra tang tanan ang mga bagay ang pinagostoan mo ta mo-ya! Indi ra itaen mong oman tang manggad mo, asta ang mismong kasinloan mo!”¹⁵ Indi lemenget tang mga nigosianti ang namagmanggad ong siodad ang asi, tenged geldan tanirang maomid ong pagpinitinsia na. Magmagtangit tanira ig mamagsinti¹⁶ ang ganing,

“Ay! Kailo ka tang nainabo ong bantog ang siodad!

Dati galambongan tanandia ta maralen ang abel ang kolit, granati ig masinggi, ig doro-doro pang mga dikorasion nang bolawan, mga batong maralen, ig pirlas!

¹⁷ Ig ong tatang oras lamang nangalipat tang tanan ang asi!”

Don ong alawid inita tang mga kapitan tang barko, mga pasairo, mga tripolanti, asta ang tanan ang taw ang pandilem nira ong talsi,¹⁸ ig ini-yakan nira tang gasirok ang siodad mintras agtorongan nira tang mga katong pagalin don. Ig ganing tanira, “Andang pisan ay matolad ong bantog ang siodad ang asi!”¹⁹ Bintangan nira ta kabo tang mga kolo nira ig namagtangit ang ganing, “Ay! Kailo ka tang bantog ang siodad! Namagmanggad tang mga namansipondo ong tarampetan na! Ig ong tatang oras lamang nalipat tang tanan!”

²⁰ Animan yamong tanan ang atan ong langit, mangalipay amo tenged ong nainabo ong siodad ang na! Mangalipay amo, yamong mga sinakepan tang Dios, mga apostolis, ig mga propita! Tenged sinintinsian da tanandia tang Dios tenged ong bindoat na ong nindio!

²¹ Oman, may mapoirsang anghil ang nangomit ta batong midio mabael ang gilingan. Binanggih na ong talsi ta doro poirsa ang ganing, “Maning ta na tang begtak tang bantog ang siodad tang Babilonia, ig indi ra tanandia itaen ang

oman.²² Anda ray basis ta manigkanta ang maba-yan ong mga logar na, ig anda ray manigtogtog ta arpa, tipano obin torotot! Anda ra kay itaen don ang maski onopang klasi ta manigpanday, ig indi ba-yen don tang lago-lot tang mga gilingan!²³ Indi ra moman ang pakalan ta maski tanga tolokan, ig indi ra ba-yen tang mambeng ang basis tang mga agkasalen. Nasilotan tang Babilonia tenged ong mga nigosianti na ang nagimong alawig ka rin ong tanan, ig ong mga kamimintas na ang namanloko ong mga taw ong bilog ang kalibotan.”

²⁴ Ig tanandia mismo tang manigpatay tang mga propita, mga sinakepan tang Dios, asta ang tanan ang pinamatay ong kalibotan.

19 Pagatapos ta si, naba-yano ang midio doro-dorong taw ong langit ang pamagkanta ta mapoirsa ang ganing, “Dayawen tang Gino! Dayawen tang yaten ang Dios ang makagagaem, tenged tanandia tang naglibri ong yaten!² Mato-lid ig tama tang pagosgar na! Sinintinsian na tang bantog ang sarak ang nanlangga ong mga taw ong tanek ong pagpangonlali na. Binaletan tanandia tang Dios ong pagpatay na ong mga pamagsirbi ong Gino!”³ Kiminanta tanirang oman ang ganing, “Dayawen tang Gino! Ang kato tang siodad ang asi padayon tang robok-robok na ong dibabaw ang anday kataposan!”⁴ Ang bainti koatrong mga mepet ig epat ang ayep ang boi namansilod da ig namagto ong Dios ang kakarong ong trono na ang ganing, “Amen! Dayawen tang Gino!”

Ang kombida ong kasal tang Karniro

⁵ Ig dayon ang may naba-yanong basis magalin ong trono ang ganing, “Yamong tanan ang pamagsirbi ong Dios, yamong may eled ong nandia, alawig man obin dibabak tang pagkabetang mi, dayawen ming tanan tang yaten ang Dios!”

⁶Oman may naba-yanong mapoirsang bosis ta kadoro-doroan ang mga taw ang midio dagoldol ta mababael ang lampak ta langeb obin mabael ang doldol. Ganing, “Dayawen tang Gino! Tened paggaem tang Ampoan tang Dios ang makagagaem ong tanan!” ⁷Mangalipay ita ta mo-ya, ig dayawen ta tanandia. Tened kiminabot da tang kasal tang Karniro ig priparado ra tang nobia na. ⁸Pinalambongan da tanandia ta abel ang kolit ig limpio enged ig sisinggat pa.” Mandian, ang abel ang asi tatang simbolo ang pagpaita tang dorong mga mato-lid ang bindoatan tang mga sinakepan tang Dios.

⁹Ig ganing tang anghil, “Isolat mo na: Masoirti tang mga taw ang inimbitar ong kombida tang kasal tang Karniro.” Ganing pa tanandia, “Narin matod ang mga bitala tang Dios.” ¹⁰Dayonong liminod ong talongan tang anghil agod towan tanandia, piro ganing tanandia ong yen, “Ayaw! Dios lamang tang towan mo! Yo torobolon kang kapario mo asta ang mga logod mong namagprosigir ang namagosoy ong kamatodan ang sinoldok ni Jesus.” Tened ang kamatodan ang sinoldok ni Jesus ya kay ang binalita ig sinolat tang mga propita asing tokaw.

Ang pagtay ong kabayong kolit

¹¹Pagatapos ta si, nabrian tang langit, ig initao tang tatang kabayong kolit. Ang pagtay tarin aggoyan ta Mataligan ig Matod, tened mato-lid tanandiang magosgar ig magiggira. ¹²Ang mga mata na midio de-kal ang apoy, ig gakoronan tanandia ta dorong korona. Gasolat ong sinangoni na tang aran na, piro tanandia lamang tang gatako tang maliag yanging ta si. ¹³Ang lambong ang agtokon na nameg ta dogo, ig aggoyan tanandia ta “Bitala tang Dios.” ¹⁴Pamagosoy ong nandia tang mga sondalo tang langit. Kolit, limpio ig sisinggat pa tang

mga lambong nira, ig pamagtay ka ong mga kabayong kolit. ¹⁵Ong anga na may loloang ispada, ang yay ang gamiten na agod pirdien tang tanan ang nasion. Maggaem tanandia ang andang pisan ay mapagkontra ong nandia. Ipakabot na ong mga taw tang grabing silot ig kasisilagen tang Dios ang makagagaem ong tanan. ¹⁶Ong lambong ong may paka na may gasolat ang ganing, “Adi tang mga adi, ig Gino tang mga gino.”

¹⁷Initao si oman tang tatang anghil ang ke-deng ong kaldaw. Nitegan na tang mga lamlam ang lalayog ong dibabaw ang ganing, “Tani amo! Mamagsirimet-simet amo para ong mabael ang kombida tang Dios! ¹⁸Panganen mi tang mga sinangoni tang mga adi, mga hiniral, mga sondalo, mga kabayo ig ang mga pamansitay don. Panganen mi tang tanan ang mga sinangoni tang mga taw, torobolon ig belag, mga alawig ig dibabak tang pagkabetang nira.”

¹⁹Oman initao ang pamagsimet da tang mabael ang sapat may ang mga adi ong tanek, aroman tang mga sondalo nira agod giraen nira tang pagtay ong kabayo ig ang mga sondalo na. ²⁰Piro nabiag tang sapat, aroman tang bo-lien ang propita ang yay ang nagboat ta milagro para ong sapat, ig ong maning ta si naloko na ra tang mga taw ang may tatak tang sapat ig namagto ong ribolto na. Pagatapos, binanggil tanirang doroang boi ong talsi ang gapoy ig dadaba-daba tang asopri. ²¹Ang mga sondalo nira pinamatay ong ispadang loloa ong anga tang pagtay ong kabayo, ig namagsawa tang mga lamlam ta pangan tang mga sinangoni nira.

Ang tang ribong takon

20 Pagatapos ta si, may initao sing tatang anghil ang agpababak magalin ong langit. Agbiotan na

tang mabael ang kadina ig liabi tang kadalem-daleman ang prisoan.^{‡‡}
²Dinep na tang dragon, ang yay ang ma-kal asing tokaw ang agganingen dimonio obin Satanas, ig linapot na ong teled ta tang ribong takon. ³Ig binanggih tanandia tang anghil don ong kadalem-daleman ang prisoan, oman kinandadoan ig tinatakan na pa tang portan agod indi maloa ig mapanloko si ong mga nasion asta indi gatapos tang tang ribong takon. Piro pagatapos ta si, palpatan pa enged tanandia ong ge-ley lamang ang oras.

⁴Ig may initao ang mga trono. Ig ang mga pamansikarong don ong trono sindolan ta gaem agod magosgar. Inita-
 tao ka tang mga kalag tang mga taw ang pinamotolan ta likel nira tenged ong pagpamatod nira natetenged ong ni Jesus ig ong pagpatako nira tang bitala tang Dios. Indi tanira namagto ong mabael ang sapat obin ong ribolto na, obin nagrisibi tang tatak tang sapat ong mga toto nira obin kalima nira. Binoi tanirang oman agod maggaem tanirang aroman ni Cristo ong teled ta tang ribong takon. ⁵Na yay ang primirong pagboi ong mga patay. Boien tang doma pang patay pagatapos tang tang ribong takon. ⁶Masoirti ig sagrado tang mga taw ang maimbeng ong primirong pagboi ong mga patay. Anda ray gaem ong nira tang yadoang kamatayen. Tanira magimong mga padi tang Dios ig Cristo, ig maggaem tanirang aroman na ong teled ta tang tang ribong takon.

Ang pagapirdi ni Satanas

⁷Pagata-lib tang tang ribong takon, palpatan si Satanas. ⁸Lombo tanandia agod lokon na tang mga nasion ong bilog ang kalibotan—ang yay ang ganin-

gen Gog ig Magog. Simeten tanira ni Satanas ig ekelan ang magiggira. Ang kadodoron tang mga sondalo na pario tang kenay ong baybay ang indi mabilang. ⁹Mamagbelag-belag tanira ong bilog ang kalibotan ig palibotan nira tang kampo tang mga sinakepan tang Dios, ang yay ang siodad ang palangga na. Piro mapababak tang apoy ang maggalin ong langit ig pogdawen tanira. ¹⁰Ig si Satanas, ang yay ang nanloko ong nira, ibanggih ong talsing apoy ig aspring pinlekan ka ong sapat ig ong bo-lien ang propita. Maga-pen tanirang paliwagan, kaldaw ig labi ang anday kataposan.

Ang oring pagosgar

¹¹Pagatapos ta si, initao tang tatang mabael ang tronong kolut ig ang kakarong don. Nalipat tang tanek ig langit ong talongan na ig indi ra initang oman. ¹²Ig initao ang pamansi-deng ong talongan tang trono tang mga nangapatay, maski alawig maski dibabak tang mga pagkabetang nira, ig inabrian tang mga libro. Inabrian pa tang tatang libro, ang librong listan tang mga taw ang may kaboing anday kataposan. Inosgaran tang mga patay sigon ong mga bindoatan nira, pario tang nasolat ong mga libro. ¹³Inintriga tang talsi tang mga nangapatay ong talsi. Inintriga ka ni Kamatayen doroa ni Impirno tang mga patay nira. Ig inosgaran tang tanan sigon ong bindoatan nira. ¹⁴Oman binanggih ong talsing apoy si Kamatayen ig si Impirno. Ang talsing apoy ang na yay ang agganingen yadoang kamatayen. ¹⁵Binanggih ong apoy tang maski sinopay indi nalista tang aran nira don ong libro tang mga maboing anday kataposan.

‡‡20:1 20:1 “kadalem-daleman ang prisoan.” Ong bitalang Grigo: “abissos.” Maliag yaning: dalem ang anday kataposan na.

Ang ba-long langit ig ang ba-long tanek

21 Pagatapos ta si, initao tang tatang ba-long langit ig ba-long tanek. Anda ra tang dating langit ig tanek ig anda ra ka tang talsi. ²Ig initao tang Sagradong Siodad, ang ba-long Jerusalem, ang agpababak ang nagalin ong Dios don ong langit. Ig bindoat dang masinlo rang pisan pario tang babay ang karasalen ang listo rang bomagat ong magimong katawa na. ³Naba-yano tang tatang bosis ang nagalin ong trono ang ganing, “Mandian ang istaran tang Dios asia ra ong mga taw! Mistar da tanandiang aroman nira, ig tanira magimong mga tawan na ra. Maka-pen da nirang pirmi tang Dios [ig tanandia tang magimong Dios nira]. ⁴Ig piden tang Dios tang mga lok nira. Anda ray kamatayen, anda ray mga pongaw, mga tangit, ig mga masit tenged nagta-lib da tang dating mga bagay.”

⁵Ig ganing tang kakarong ong trono, “Mandian ba-lono ra tang tanan ang bagay!” Ig inaning na ong yen, “Isolat mo, tenged ang mga bitalang na matod ig mataligan.” ⁶Oman ganing ong yen, “Natapos da! Yo tang Alpha ig ang Omega, ang yay ang Impisa ig ang Kataposan. Ang sinopay agkoawen i-dolo ong nandiang anday bayad tang wing magalin ong toro-bodan ang pagtorol ta kaboi. ⁷Ang tanan ang asia yay ang i-dolo ong mga mamandeg. Yo tang magimong Dios nira, ig tanira magimong anao. ⁸Piro makaeled tang kaboton tang mga gengeldan ang mamagosoy ong yen, ang mga indi mamagto ong yen, ang mga pagboat ta malalaway, mga manigpatay ta taw, mga pamangombabay obin pamangonlali, mga kamimintas, mga pamagto ong dios-diosan, ig ang tanan ang bo-lien. Ang paningan tang tanan

ang narin anday doma kondi ang talsing gapoy ig dadaba-daba tang asopri. Na ya ray ang aggoyan ta yadoang kamatayen.”

Ang ba-long Jerusalem

⁹Mandian, napalenet ong yen tang tata ong pitong anghil ang pamagekel tang mangkok ang ponok tang pitong oring sarot. Ganing tanandia, “Tania! Ipaitao ong nio tang babay ang karasalen ong Karniro.” ¹⁰Oman ginaemano tang Ispirito Santo, ig ingkelano tang anghil ong dibabaw tang tatang mabael ig alawig ang bokid. Pinaita na ong yen tang Jerusalem, ang Sagradong Siodad, ang agpababak nagalin ong Dios don ong langit. ¹¹Makilaw ang pa-dekan tenged ong ayag tang Dios, ig sisinggat pario ong tatang maralen ang bato, pario ong aspi, ig maliraw ang midio kristal. ¹²Ang siodad galibotan ta alawig ig mabaked ang enged ang padir. Ang padir ang narin may dosi kaportan na, ig kada portan agbantayan ta anghil. Gasolat ka don ong mga portan tang aran tang tampolok may doroang tribo tang Israel. ¹³May tolong portan na ong kada binit tang padir: tolo ong tere-lan, tolo ong abagat, tolo ong kambian, tolo ong gakopan. ¹⁴Ang adili tang siodad agpa-deng ong dosi ka pondasionan ang gasolatan tang mga aran tang dosi ka apostolisan tang Karniro.

¹⁵Ang anghil ang minitala ong yen may ekel nang pantaket ang bolawan agod taketen na tang siodad asta ang mga portan ig ang mga padir na. ¹⁶Ang siodad ang asi koadrado ang enged. Mga monopa tang kaboat na maning ka don tang kala-bang na. Sinaket tang anghil tang siodad. Doroang ribo may epat ang gatos ang kilometro tang kaboat ig kala-bang na, maning ka don tang kalawig na. ¹⁷Sinaket na ka tang padir ig enem ang polok may limang mitro

tang kalawig na, (ig ang mitroan tang anghil pario ka ong mitroan ta taw.)

¹⁸ Batong aspi tang padir ang asi, ig ang siodad porong bolawan ang dorong kasinggat ang midio kristal. ¹⁹ Ang mga batong pondasion tang padir gabetek-betekan ta tanan ang klasi tang batong maralen. Ang primirong batong pondasion na aspi, ang yadoa sapiro, ang ya-lo kalsidonia, ig ang yapat ismiralda. ²⁰ Ang yalima ay sardokina, ang yanem kornalina, yapito krisolito, ig ang yawalo birilo. Ang yasiam topasio, yapolok krisopasio, yaonsi asinto, ig ang yadosi amatista. ²¹ Pirlas tang dosing portan na, kada tata boat ong tatang mabael ang pirlas. Ang karsada tang siodad ang asi poros bolawan ig sisilang ang midio kristal.

²² Initao ang anday timplo ong siodad tenged ang Ampoan ang Dios ang Makagagaem ong tanan ig ang Karniro, tanira ya ray ang pagsirbing timplo don. ²³ Belag da ta kaministiran ong siodad ang asi tang kaldaw ig ang bolan, tenged ang ayag tang Dios tang pagtorol ta kayagan don, ig ang Karniro tang pagsirbing tolok. ²⁴ Ang mga taw ong kalibotan mayagan tang sinag tang siodad ang asi, ig ang mga adi ong bilog ang kalibotan mamagekel tang mga manggad nira don. ²⁵ Ang mga portan tang siodad ang asi magapon ang abri, ig indi ra enged siradoan tenged anda ra kay labi don. ²⁶ Ang mga masisinlo ig maralen ang bagay tang tanan ang nasion e-lan ong siodad ang asi. ²⁷ Piro anday ma-led don ang maboling ong pama-dek tang Dios, obin maski sinopay pamagboat ta kaeyakan obin pamagbo-li. Ang ma-led lamang don anday doma kondi ang mga taw ang mga aran nira gasolat ong libro tang Karniro, ang yay ang listan tang mga taw ang may kaboning anday kataposan.

22 Oman ang sobang pagtorol ta kaboi yay ang pinaita tang anghil

ong yen. Ang wi na maliraw ang midio kristal tenged bobokal ang pagalin ong trono tang Dios ig tang Karniro ² ig gilig ong ka-ngan tang karsada tang siodad. Ong magdobali tang soba may papa ta ayong pagtorol ta kaboi. Ang borak na parti-parti kada bolan, ig gabolong tang daon na ong masit tang tanan ang mga taw. ³ Anda ray maski onopang bagayay ang sinompa tang Dios tang itaen ong siodad ang asi.

Don tang trono tang Dios ig tang Karniro, ig don tanandia towan tang mga pamagsirbi ong nandia. ⁴ Itaen nira tang itsora na, ig isolat ong mga toto nira tang aran na. ⁵ Anday labi don, ig indi ra tanira mamangaministiran ta mga pa-kal obin ayag tang kaldaw, tenged ang Ampoan ang Dios tang magtorol ta kayagan ong nira. Ig mamaggaem tanirang tanan ang anday kataposan.

Ang pagkabot ni Jesus

⁶ Ig ganing tang anghil ong yen, “Mataligan ig matod tang mga bitalang na. Ang Ampoan ang Dios ang nagtorol tang Ispirito na ong mga propita, yay ang nagtobol mandian ong anghil na agod ibalita ong mga pamagsirbi ong nandia tang mga bagay ang alenget dang mainabo.”

⁷ Ganing si Jesus, “Mamasi amo! Komaboto ra! Masoirti tang mga taw ang pamagtoman ong mga pinatoldok tang Dios ong solat ang na!”

⁸ Yo si Juan tang nabasi ang enged ig naita ong mga bagay ang nang sinolat tarin. Pagatapos ang naba-yano ig initao tang mga bagay ang narin, liminodo agod magto ong anghil ang nang nagpaita tang mga bagay ang na ong yen. ⁹ Piro ganing tanandia ong yen, “Ayaw! Dios lamang tang towan mo! Yo torobolon kang kapario mo. Kapario tang mga logod mong propita ig ang tanan ang mga pamagtoman ong mga

bitala tang librong na.”¹⁰ Ganing pa tanandia ong yen, “Indi italok mo tang mga pinatako tang Dios ong librong na, tenged alenget dang mainabo tang tanan ang na.”¹¹ Ang mga malain, pabayan mong magboat pa enged ta malain, ig ang mga maboling maski magpadayon ang magboat ta maboling. Piro ang pagboat ta mato-lid kaministiran ang magpadayon ang magboat ta mato-lid, ig ang limpio padayon ang mangaboing limpio pa ka enged.”

¹²“Mamasi amo!” ganing si Jesus. “Komaboto ra! E-lano tang masinlong balet ong kada tata sigon ong mga bindoatan nira.”¹³ Yo tang Alpha ig ang Omega, ang yay ang Impisa ig ang Kataposan, ang Pinagalinan ig Kate-kan tang tanan.”

¹⁴Masoirti tang mga pamaglimpio tang tok nira, tenged pagnan tanirang tenled ong portan tang siodad ig mamangan tang borak tang ayong pagtorol ta kaboi.¹⁵ Piro mabo-wan ong loa tang mga taw ang maboling, mga kamimintas, mga pangombabay obin pangonlali, mga mamamatay ta taw, mga pamagto ong dios-diosan, ig ang tanan ang mareges ang mamagbo-li.

¹⁶Ganing pa tang Gino, “Yo si Jesus, tang nagtobol ong yen ang anghil agod ang mga bagay ang na ibalita ong nindiong tanan ang pamagto ong yen ong

sari-saring mga logar. Yo tang nagalin ong dogo ni David. Yo tang mayag ang bitokon ang tagaramalen.”

¹⁷Agganing tang Ispirito ig ang babay ang karasalen, “Tani, Gino!” Tanan ang gangabasi ta na dapat mamaganing kang, “Tani, Gino!”

Palenget da lamang tang maski sinopay agkoawen ig galiliag ang manginem. Komiten na ang anday bayad tang wing pagtorol ta kaboi.

Oring mga bitala

¹⁸Yo si Juan, pagpaman ang enged ong kada tatang pamaso ong mga pinatako tang Dios ong librong narin: Ang maski sinopay magdolang ong agganing tang librong na, idolang ka tang Dios ong silot na tang mga sarot ang gasolat tarin.¹⁹ Ig ang magboin ong mga bitala ong librong na, komiten ka tang Dios tang parti na ong borak tang ayong pagtorol ta kaboi, ig indi tanandia pagnan ang mistar ang Sagradong Siodad ang sinambit tarin.

²⁰Si Jesus tang pagpamatod ong tanan ang gasolat tarin, ig ganing tanandia, “Matod ang enged ang komaboto ra.”

Balampa komaboto ra, Ginong Jesus.

²¹Aloyan da lamang ni Ginong Jesus tang tanan ang mga sinakepan na.

Amen.